ΤΙΜΗΜΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

	Ἐτησίας·	Ἐξαμήνου·
ΕΝΤΑΥΘΑ	μετζητιέδες ἀργυροῖ 5	μετζητιέδες ἀργυροῖ 3
ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΡΟΑΣΤΕΙΟΙΣ / ΕΝ ΤΑΙΣ ΕΠΑΡΧΙΑΙΣ	. » 6	. . » . . . . » . . 3 1/2
ΕΝ ΤΩι ΕΞΩΤΕΡΙΚΩι	φράγκα . . . 30	φράγκα 18

Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ τῆς 1 ἀπριλίου ἢ ὀκτωβρίου, καὶ λήγουσι τῇ 30 σεπτεμβρίου ἢ 31 μαρτίου ἑκάστου ἔτους.

ΑΙ ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΛΟΝΤΑΙ.

Ἕκαστον σύνηθες τεῦχος τιμᾶται γρ. 4, μετὰ παραρτήματος δὲ γρ. 7.

(Τὰ τοῦ α' ἔτους τεύχη τιμῶνται γρ. 6 ἕκαστον, μετὰ δὲ παραρτήματος γρ. 10. Ὁλόκληρος ὁ τόμος τοῦ α' ἔτους τιμᾶται μετζ. ἀργ. 8)

Ἡ Ἐκκλ. Ἀλήθεια ἀνταλλάσσεται πρὸς τὰ περιοδικὰ καὶ τὰς ἐφημερίδας, αἵτινες ξέναι ἢ ἐγχώριοι συμβάλλουσι τῷ σκοπῷ αὐτῆς εἴτε διὰ τὴν ταυτότητα τοῦ προγράμματός των, εἴτε διὰ τὰ ἑκάστοτε ἀμέσως διαφέροντα τῇ ἐκκλησίᾳ θέματα αὐτῶν.

Οἱ μεταλλάσσοντες τόπον διαμονῆς ἢ κατοικίαν συνδρομηταὶ παρακαλοῦνται ἵνα δηλῶσι τοῦτο τῷ γραφείῳ τοῦ περιοδικοῦ, ὅπερ ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει θεωρεῖ ἑαυτὸ ἀνεύθυνον πρὸς τὴν τυχὸν ἀπώλειαν φακέλλων ἢ φυλλαδίων αὐτῶν.

ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑΙ καὶ ΔΙΑΤΡΙΒΑΙ ἀποστελλόμεναι τῇ **Ἐκκλ. Ἀληθείᾳ** δημοσιεύονται, ἐὰν κριθῶσι λυσιτελεῖς τῷ σκοπῷ καὶ τῷ προγράμματι αὐτῆς σύμφωνοι, φέρωσι δ' ἐν τέλει καὶ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ συντάξαντος. Αἱ ἀνυπόγραφοι αὐτῶν οὐδόλως ὑπ' ὄψει λαμβάνονται· οὐδὲν δὲ χειρόγραφον ἐπιστρέφεται εἴτε δημοσιευόμενον, εἴτε μή. Ἡ δημοσίευσις τῆς ὑπογραφῆς οὐκ ἔστιν ὑποχρεωτική.

Ἡ Ἐκκλ. Ἀλήθεια ἀγγέλλει τὴν ἔκδοσιν παντὸς σπουδαίου θρησκευτικοῦ, φιλολογικοῦ ἢ διδακτικοῦ συγγράμματος, οὗ τινος ἀποστέλληται αὐτῇ ἀντίτυπον.

ΟΙ ΕΠΙΣΤΕΛΛΟΝΤΕΣ γράμματα ἢ ἄλλα ἔγγραφα ὀφείλουσιν ἀπευθύνειν αὐτὰ, ἀπηλλαγμένα ταχυδρομικοῦ τέλους, **Πρὸς τὴν διεύθυνσιν τῆς "Ἐκκλ. Ἀληθείας,, καὶ τοῦ πατριαρχικοῦ τυπογραφείου, εἰς Κωνσταντινούπολιν.**

ΣΗΜ.-Διὰ πᾶσαν χρηματικὴν διαχείρισιν ἀφορῶσαν ἢ τὸ περιοδικὸν ἢ τὸ τυπογραφεῖον ἀπευθυντέον Πρὸς τὸν κύριον Ι(ΩΑΝΝΗΝ) ΑΣΠΡΙΩΤΗΝ ταμίαν τῆς "Ἐκκλ. Ἀληθείας,, καὶ τοῦ πατριαρχικοῦ τυπογραφείου, εἰς Κωνσταντινούπολιν.

ΤΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ

ἀναδέχεται μετ' εὐθηνίας, ταχύτητος καὶ φιλοκαλίας τὴν ἐκτύπωσιν παντὸς συγγράμματος καὶ ἄλλης οἱασδήποτε τοιαύτης παραγγελίας ἐνταῦθά τε καὶ ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν εἴτε ἐν τῇ ἑλληνικῇ, εἴτε διὰ λατινικῶν χαρακτήρων ἐν εὐρωπαϊκαῖς γλώσσαις.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΤΟΣ Α΄ — 27 ΜΑΪΟΥ 1881 — ΤΕΥΧΟΣ Α΄

Ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας ἔσεται· ἡ ὑπὲρ τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας συνηγορία, ἡ μελέτη καὶ ἀνάπτυξις θεμάτων, σκοπούντων·

α) Τὴν συζήτησιν καὶ διαπραγμάτευσιν ζητημάτων, σχετιζομένων πρὸς τὴν διοίκησιν τῆς Ἐκκλησίας, τὰ χριστιανικὰ ἤθη καὶ τὴν λατρείαν, καὶ καθόλου εἰπεῖν πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς ἁγίας ἡμῶν πίστεως, ἥτις ὡς διδάσκουσα καὶ διατυποῦσα τὰς τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ θεῖον, ἤτοι τὸν δημιουργὸν αὐτοῦ σχέσεις, τὸ εὐγενέστατόν ἐστι τῶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἅμα τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐξευγενιστικὸν τῆς καρδίας καὶ ἐξαγνιστικὸν τῶν ἠθῶν.

β΄) Τὴν διάδοσιν ὑγιῶν θρησκευτικῶν γνώσεων μεταξὺ τοῦ ἱεροῦ κλήρου καὶ τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος.

γ΄) Τὴν ἐποικοδόμησιν καὶ μόρφωσιν τῶν πιστῶν καὶ τὴν στήριξιν αὐτῶν ἐν ταῖς θρησκευτικαῖς αὐτῶν πεποιθήσεσι διὰ καταλλήλου ἀναπτύξεως καὶ ἑρμηνείας τῶν χριστιανικῶν ἀληθειῶν, προφυλακὴν δὲ αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἀναφαινομένων ἑτεροδιδασκαλιῶν διὰ καταλλήλου ἀποκρούσεως τούτων.

δ΄) Τὴν εἰς εὐσέβειαν καὶ ἀρετὴν προτροπὴν τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος καὶ τὴν κατὰ τὰς εὐαγγελικὰς ὑποθήκας ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀναστροφὴν αὐτοῦ.

ε) Τὴν διάσωσιν τῶν ἀνεκδότως ἀποκειμένων γραπτῶν μνημείων, τῶν ἀφορώντων τὴν φιλολογίαν καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλας σχέσεις τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν.

ς΄) Τὴν γνωστοποίησιν εἰδήσεων καὶ χρονικῶν ἐκκλησιαστικῶν.

Ἡ σεβαστὴ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις, ἐμφορουμένη ἐκ τῶν ὑπὲρ τοῦ τύπου ἀγαθῶν αἰσθημάτων τῆς Α.Α.Μ. τοῦ φιλομούσου ἡμῶν ἄνακτος, παρέσχεν ἡμῖν προθύμως τὴν προσήκουσαν ἄδειαν πρὸς ἔκδοσιν τοῦ περιοδικοῦ τούτου εἰς ἀντικατάστασιν τῆς Ἀληθείας, ἧς τὴν ἔκδοσιν πρὸ τριμήνου σχεδὸν ἀνέστειλε, καὶ ἔδοτο οὕτω δεῖγμα τῆς ὑψηλῆς αὐτῆς πρὸς τὴν δημοσιογραφίαν στοργῆς. Ἐφ' ᾧ ζωηρὰ αὐτῇ εὐγνωμοσύνη ὀφείλεται. Ταύτην διερμηνεύοντες, οὐ λείπομεν ἵνα τὰς ζωηρὰς ἡμῶν εὐχαριστίας ἐκδηλώσωμεν καὶ πρὸς τὴν πεφωτισμένην τοῦ Τύπου διεύθυνσιν, ἐπιταχύνασαν τὸ ἐφ' ἑαυτὴν τὴν τῶν ἀπαιτουμένων τύπων ἐκπλήρωσιν.

Οἱ κκ. συνδρομηταί, οἵτινές εἰσιν ἐγγεγραμμένοι πρὸς ἀπόκτησιν περιοδικοῦ ἀπαρτισθησομένου ἐντὸς ἔτους ἐκ 50 τευχῶν ἀνὰ 16 εἰς 4ον σελίδων ἕκαστον, οὐδαμῶς ζημιωθήσονται, διότι οὗτοι ἔξουσιν ἐντὸς τῆς χρονικῆς περιόδου τῆς κλεισύσης τὸ δημοσιογραφικὸν τοῦ φύλλου ἔτος, ἀκέραιον τὸν ὑποσχεθέντα αὐτοῖς ἀριθμόν. Πρὸς τοῦτο ἡ διεύθυνσις αὐτοῦ ἀναπληρώσει τὰ ἐκ τῆς διακοπῆς καθυστερήσαντα, παρέχουσα τοῖς κκ. συνδρομηταῖς τεύχη ἢ πλειότερα τοῦ ἑνὸς καθ' ἑβδομάδα, ἢ ὀγκωδέστερα τῶν προϋποσχεθέντων.

Πιστὴ ταῖς παραδόσεσι τοῦ ἱεροῦ κέντρου, ὑφ' οὗ τὰς ἐμπνεύσεις ἐκδίδοται, ἀποστήσεται, ὡς καὶ ἐν τῷ παρελθόντι ἀπέστη, πάσης περὶ τὰ πολιτικὰ ἐνδιατριβῆς, ἑνός τινος μόνον στοχαζομένη, τὴν πλήρωσιν δηλονότι τοῦ κενοῦ, ὅπερ ἡ ἔλλειψις ἐκκλησιαστικοῦ περιοδικοῦ ἐνταῦθα ἐκδιδομένου παρ' ἡμῖν παρουσίαζεν. Ἐν τῷ σταδίῳ δὲ καὶ τῇ ἀποστολῇ αὐτῆς ταύτῃ πέποιθεν ἐπί τε τὴν ἀρωγὴν τοῦ εὐσεβοῦς δημοσίου καὶ τὴν πνευματικὴν ὑποστήριξιν τῶν ἐνταῦθά τε καὶ ἀλλαχοῦ ὁμογενῶν λογίων κληρικῶν τε καὶ μή, ὧν ἡ τοῦ καλάμου συμβολὴ καταστήσει αὐτὴν ἀνταξίαν τῆς τε ἀποστολῆς καὶ τοῦ προορισμοῦ αὐτῆς.

Ἐπὶ τῇ ἐλπίδι καὶ προσδοκίᾳ ταύτῃ τῆς ἐκ τῶν ὁμογενῶν λογίων πνευματικῆς ὑποστηρίξεως παρίσταται αὕτη πρὸ τοῦ δημοσίου, στρέφουσα πρὸς μὲν τὸ παρελθὸν εὔγνωμον, πρὸς δὲ τὸ μέλλον εὐέλπι βλέμμα.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ 27 Μαΐου 1881.

Ἡ διεύθυνσις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας
καὶ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου.

ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΓΡΑΠΤΩΝ ΠΕΡΙΣΥΝΑΓΩΓΗ

Προνοίᾳ τῆς Λ. Θ. Παναγιότητος ἀπεκομίσθη διὰ τοῦ ἱερολ. τριτεύοντος κ. Θεοδοσίου ἐκ τῆς ἐν Ἐλασσόνι σεβασμίας Μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς ἐπιλεγομένης Ὀλυμπιωτίσσης καὶ παρεδόθη εἰς τὸν τῆς Πατριαρχικῆς βιβλιοθήκης ἐπόπτην χειρόγραφον ἐπὶ κοινοῦ χάρτου γεγραμμένον καὶ περιέχον

α. Ἐπιστολὰς Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τοῦ μεγάλου

Λογοθέτου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ γενικοῦ ἑρμηνέως τῆς κραταιᾶς βασιλείας.

Αἱ ἐπιστολαὶ 151 τὸν ἀριθμὸν πληροῦσι πρὸς 174 ὅλας σελίδας καὶ 4 στίχους τῆς 175 σελίδος τοῦ ἐν ὄψει ἡμῶν χειρογράφου, ἐν ᾧ εὐθὺς ἐν ἀμέσῳ συνεχείᾳ τῶν ἐπιστολῶν τούτων εἰσὶν ἀντιγεγραμμέναι δύο εὐχαί· «εὐχὴ μετὰ τοῦ ἀποδείπνου» καὶ «εὐχὴ τοῦ ὄρθρου», κατέχουσαι δύο τοῦ χειρογράφου σελίδας. Ἡ τελευταία τῶν εὐχῶν τούτων καταλήγει ἐν τῇ 177 σελίδι διὰ τῶν ἑπομένων· «ἀνυμνοῦντες ἀκατάπαυστα σὲ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα, ᾧ ἡ δόξα καὶ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν· τέλος καλόν!» Κάτωθι δὲ καὶ ἐν μέσῳ τῆς σελίδος ταύτης ἀναγινώσκονται κεφαλαίοις γράμμασι γεγραμμένα τὰ ἑπόμενα·

ΠΡΟΣΤΙΘΗΣΙΝ ΑΛΛΟΣ ΚΑΙ ΤΟΔΕ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΠΑΠΠΑ,

μεθ' ἃ ἕπονται ἑπτὰ ἔτι ἄγραφοι σελίδες.

β'. Ἐκ τῶν τοῦ σορωτάτου Σινασίου· ἤτοι ἀντίγραφα ἐπιστολῶν Συνεσίου τοῦ Κυρήνης, κατεχουσῶν 112 σελίδας τοῦ χειρογράφου. Ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τούτων ἡ ἀρχὴ τῆς τρίτης πρὸς Ἡρακλιανὸν κλείει τὴν 112 σελίδα τοῦ μέρους τούτου τοῦ χειρογράφου διὰ τῆς φράσεως· «ἔλθοις οὖν, φιλτάτη κεφαλή, καὶ ἀλλήλοις ἐπὶ φιλοσοφίᾳ συγγενόμεθα τοῖς ἐνηργημένοις πρέποντα ἐποικοδομοῦντες, ἵν' ἐκτελέων τέλεον ἐκφαίνῃ».

Τῷ κειμένῳ τούτῳ παρέπονται αὖθις 8 σελίδες ἄγραφοι.

Ἐν μὲν ταῖς ἐπιστολαῖς τοῦ Μαυροκορδάτου σποραδικῶς ἀπαντῶσιν ἐπὶ τὸ ἁπλούστερον μεθερμηνεύσεις λέξεών τινων παρεισαγμένων ἐν τοῖς διαμέσοις τῶν στίχων τοῦ κειμένου· ἐν δὲ ταῖς ἐπιστολαῖς τοῦ Συνεσίου αἱ ἑρμηνευτικαὶ σημειώσεις εἰσὶν ἀφθόνως ἐγκατεσπαρμέναι, ὥστε δι' ἁπλῆς συναρμολογίας αὐτῶν δύναταί τις σχεδὸν ἕνα συγκροτήσῃ ἕτερον κείμενον εἰς πεπατημένην μετενηνεγμένον γλῶσσαν.

γ'. Θέσεις γραμματικαὶ πληρέσταται, διαλεκτικῇ ὑποστρωθεῖσαι καὶ εἰς διάλεξιν προτεθεῖσαι ἐκ τῆς τέχνης θεωρητικῆς τε καὶ πρακτικῆς. Ἰλαρίωνος Κιγάλα τοῦ Κυπρίου, ἱεροδιδασκάλου καὶ ἱεροκήρυκος.

Αἱ γραμματικαὶ αὗται θέσεις τοῦ κατὰ τὴν ιζ' ἑκατονταετηρίδα ἀκμάσαντος ἀποστάτου τούτου κληρικοῦ εἰσὶ 49 τὸν ἀριθμὸν καὶ κατέχουσι 30 σελίδας καὶ ἡμίσειαν τοῦ ὑπ' ὄψει χειρογράφου.

δ'. Θύρα ἀνεῳγμένη τῆς Ἑλληνικῆς· πραγματεία ἀγνώστου συγγραφέως οὐχὶ πλήρης, ἐπειδὴ ἐξικνεῖται ἄχρι τοῦ ν' κεφαλαίου, οὗ τὸν τίτλον «περὶ τοῦ ὑποκαύστου» καὶ τὸν ὁρισμὸν ὑπ' ἀριθ. 549 διέσωσε.

Τὸ μέρος τοῦτο κατέχει 80 σελίδας τοῦ χειρογράφου διηρημένας εἰς δύο στήλας.

Τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς πραγματείας ταύτης ἐπιγράφεται «εἴσοδος» καὶ ἀπευθύνεται πρὸς τὸν ἀναγνώστην, ὃν «φίλον» ἀποκαλεῖ· μᾶλλον δὲ πρὸς τὸν μαθητιῶντα παῖδα, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ 14 ἀφορισμοῦ τῆς πραγματείας ταύτης, ἔχοντος ὧδε· «βλέψον τοίνυν, ὦ παῖ, μικρὸν τουτὶ τὸ ἐγχειρίδιον» καὶ ὑπισχνεῖται αὐτῷ «ἅπαντα τὸν κόσμον καὶ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν ὡς ἐν ἐπιτομῇ ἀποδεῖξαι».

Πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ὑποσχέσεως ταύτης ἀφιεροῖ ἓν μὲν κεφάλαιον εἰς τὰ «περὶ κοσμοποιΐας», ἕτερον «περὶ τῶν στοιχείων», τρίτον «περὶ τοῦ στερεώματος», ἄλλο «περὶ τῶν μετεώρων, περὶ τῶν ὑδάτων, τῆς γῆς, τῶν λίθων, μετάλλων, δένδρων, φυτῶν, ἀνθράκων κλπ». ὡς καὶ περὶ ἀντικειμένα τοῦ καθημερινοῦ βίου, «περὶ κρεουργείου, θήρας, ἁλιευτικῆς, μαγειρικῆς, ποτίμων παρασκευῆς, ναυτιλίας, ἐμπορίας, ἀρχιτεκτονικῆς κλπ».

Συνελόντι εἰπεῖν ἡ πραγματεία αὕτη ἐπέχει θέσιν διδακτικοῦ ἐγχειριδίου, ἐν ᾧ ἀφορισμοὶ πραγματογνωσίας εἰσάγονται ἐν ἀρκετῇ ἀρθονίᾳ ὡς βάσις τοῦ παιδαγωγικοῦ συστήματος, ὅπερ εὐφυὴς διδάσκαλος τοῦ γένους περὶ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος προσεπάθει ἵνα ἐγκαινιάσῃ, οὐχὶ μὲν ὑφ' οὓς ὅρους ἡ εἰς βαθμὸν ἐπιστήμης ἀνυψωθεῖσα παιδαγωγικὴ κατώρθωσε σήμερον, ἀλλ' εἰς τρόπον προοδοποιοῦντα τὴν μέθοδον, ἣν οἱ ἐν τοῖς παιδαγωγικοῖς ἀσχοληθέντες ἐπιστήμονες προετίμησαν.

Τὰ μνησθέντα ταῦτα μέρη τοῦ χειρογράφου ἐγράφησαν μεταξὺ τοῦ 1720 καὶ 1723· τοῦτο δὲ συνάγομεν ἐκ δύο σημειώσεων ἀπαντωσῶν τῆς μὲν πρώτης ἐν κεφαλίδι τῆς ά σελίδος καὶ σημειούσης τὸ ἔτος τῆς ἐνάρξεως τῆς ἀντιγραφῆς (ᾳψκ'), τῆς δὲ δευτέρας ἐν κεφαλίδι τοῦ κατόπιν τῆς «Θύρας» κειμένου, σημειούσης τὸ ᾳψκγ' ὡς ἐποχὴν τῆς ἀντιγραφῆς αὐτοῦ.

Μετὰ τὴν «ἀνεῳγμένην θύραν» εἰσὶ τέσσαρες σελίδες ἄγραφοι, μεθ' ἃς·

ε'. Ἰλιάδος Ὁμήρου ῥαψῳδίαι.

Ἐν 24 δὲ σελίσι καὶ ἡμισείᾳ εὑρηται τὸ κείμενον τῆς Α' ῥαψῳδίας μετὰ παραφράσεως· ἐν 19 ἄλλαις σελίσιν ἡ Β' ῥαψῳδία, ἐπίσης ἐν κειμένῳ καὶ παραφράσει καὶ ἐν 40 ἄλλαις ἡ Γ' καὶ Δ' ῥαψῳδία. Μέρος τῆς Ε' ἄχρι τοῦ 128 στίχου

Ὄφρ' εὖ γινώσκῃς ἠμὲν θεὸν ἠδὲ καὶ ἄνδρα

κατέχει πέντε σελίδας· ἡ παράφρασις ὅμως λήγει ἐν τῷ 35 στίχῳ

Ὡς εἰποῦσα μάχης ἐξήγαγε θοῦρον Ἄρηα.

ς'. Ἑρμοῦ τοῦ Τρισμεγίστου περὶ Θεοῦ καὶ περὶ τῆς τρισυποστάτου θεότητος.

Λόγοι διάφοροι, κατέχοντες 66 σελίδας τοῦ χειρογράφου, οὗτινος τὴν λῆξιν ἐσήμανεν ὁ ἀντιγραφεὺς ἐπιγράψας «τέλος καὶ τῷ Θεῷ δόξα».

Ὁ τὸ ἀντίγραφον τοῦτο ἀποπερατώσας ἦν λίαν ἀνορθόγραφος, ὅθεν καὶ δυσαρίθμητά εἰσι τὰ ἐν αὐτῷ ἁπαντῶντα ὀρθογραφικὰ λάθη· ὅσον ἀφορᾷ τὴν στίξιν, περὶ ταύτης ἥκιστα ἐφρόντισεν ὁ ἀντιγραφεύς.

Ὅπως ποτ' ἂν ᾖ τὸ χειρόγραφον τοῦτο φέρον ἐν τέλει 46 ἀγράφους σελίδας περιῆλθεν εἰς χεῖρας λογίου ἀνδρός, ἀντιγράψαντος ἐν 42 σελίσι τὴν «διδασκαλίαν περὶ τοῦ ἀκραιφνοῦς τρόπου τοῦ διδάσκειν τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ἐκδοθεῖσαν παρὰ Γερασίμου Βλάχου τοῦ Κρητὸς, ταπεινοῦ τῶν ἐπιστημῶν διδασκάλου, κήρυκος τοῦ ἱεροῦ

Εὐαγγελίου καὶ καθηγουμένου τοῦ τῆς Παλαιοπόλεως σεβασμίου μοναστηρίου». Οὕτω συμπεπληρωμένος ὁ κώδηξ οὗτος ἐγένετο κτῆμα Ἀλεξάνδρου τοῦ Τυρναβίτου, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ἐπισημειώσεως τῆς ἐν τῇ α΄ σελίδι τοῦ κώδηκος τούτου ἀπαντώσης καὶ ἐχούσης ὧδε· «ἐκ τῶν τοῦ Ἀλεξάνδρου διδ. τοῦ ἐκ Τυρνάβου Λαρίσσης»· μεθ' ὃν περιῆλθεν εἰς χεῖρας Γερασίμου τοῦ Σπαργιώτου, διότι εὐθὺς μετὰ τὴν θηλωτικὴν τῆς κυριότητος τοῦ Τυρναβίτου σημείωσιν ἐπεσημειώθη δι' ἑτέρας γραφίδος «τὰ νῦν ἐκ τῶν τοῦ Γερασίμου Σπαργιώτου», ἐν δὲ τέλει τοῦ κώδηκος ἀναγινώσκεται «καὶ τόδε ἔμοιγε τοῦ Γερασίμου Τυρναβιώτου ὁμοῦ καὶ Σπαργιώτου, ἐγράφη ἐν χιλιοστῷ ἑπτακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ τρίτῳ ἔτει ἐν μηνὶ ἑκατομβαιῶνι· ὁ δ' ἄρας τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦτο σ. . .»

Ἀλέξανδρος ὁ Τυρναβίτης, εἰς οὗ τὴν κυριότητα ἦν τὸ χειρόγραφον τοῦτο, πρὶν περιέλθῃ εἰς χεῖρας τοῦ Γερασίμου, καὶ ὅστις διώρθωσεν, ὡς φαίνεται, πολλὰς τῶν ἀνορθογραφιῶν, εἰς ἃς ὑπέπεσεν ὁ ἀντιγραφεὺς τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Μαυροκορδάτου, ἐγεννήθη ἐν Τυρνάβῳ ἐκ πατρὸς ἱερέως περὶ τὸ 1711· ἐμαθήτευσε κατά τινας μὲν παρὰ Μακαρίῳ τῷ Πατμίῳ, κατ' ἄλλους δὲ ἐν Ἰωαννίνοις παρὰ τῷ Βαλάνῳ καὶ ἀνεδείχθη κατὰ τὸν Βενότην «ἀνὴρ σοφὸς καὶ πεπαιδευμένος ἔν τε τῇ φιλοσοφίᾳ καὶ ἱερᾷ θεολογίᾳ»· ἦν εἰδήμων τῆς λατινικῆς γλώσσης, ὡς ἱστορεῖ ὁ Κούμας (ἱστ. τόμ. ιϐ΄ σελ. 566)· κατὰ δὲ Σέργιον τὸν Μακραῖον «πολλῆς ὠφελείας ἐγένετο πρόξενος, πυρσὸν εὐμαθείας ἀνάψας». Ἀπὸ τοῦ 1740—1755 παρέμεινεν ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ πατρίδι Τυρνάβῳ διδάσκων τὴν ἐκεῖ νεότητα, ὅθεν προσκληθεὶς μετέβη εἰς Βουκουρέστιον ὡς σχολάρχης τοῦ ἐκεῖ σχολείου, ἔνθα καὶ πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε τῇ 25 νοεμβρίου τοῦ 1761, ὡς σημειοῖ ὁ μαθητὴς αὐτοῦ Μανασσῆς Ἠλιάδης, ὃς καὶ τρία ἐπιγράμματα ἐποιήσατο τῷ διδασκάλῳ αὐτοῦ.

Καὶ τοσαῦτα μὲν ἀναφορικῶς τοῦ ὑπ' ὄψει ἡμῶν χειρογράφου· ἐπισκοπήσωμεν δὲ ἤδη τὰ ἐν αὐτῷ περιεχόμενα.

Πρὸ διετίας ὁ κ. Θ. Λιϐαδᾶς ἐξέδοτο ἐν Τεργέστῃ, τύποις τοῦ αὐστριακοῦ Λόϋδ, ρ΄ ἐπιστολὰς Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τοῦ ἐξ ἀπορρήτων, ἐρανισάμενος ταύτας ἐκ χειρογράφου ἀποκειμένου ἐν τῇ βιϐλιοθήκῃ τοῦ κ. Γεωργίου Ἀλ. Μαυροκορδάτου, καὶ προτάξας αὐτῶν κριτικωτάτην ἀνάλυσιν τῶν ἐπιστολῶν τοῦ διαπρεποῦς ἐπιστήμονος καὶ μεγάλου πολιτικοῦ ἀνδρός, οὗτινος τὸ ὄνομα πληροῖ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἡμετέρου γένους κατὰ τὸ τελευταῖον τέταρτον τῆς ΙΖ΄ ἑκατονταετηρίδος.

Καθ' ἃ σημειοῖ ὁ κ. Θ. Λιϐαδᾶς (ἐν δ΄ σελίδι προλεγομένων) 192 τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων ἐδημοσιεύθησαν ἐνταῦθα τῷ 1804 ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Τυπογραφείου ὑπὸ τοῦ ἐν Ἰατροφιλοσόφοις Βασιλείου. Πλὴν ἐν τῇ ἐκδόσει ταύτῃ ἐξακολουθεῖ ὁ κ. Λιϐαδᾶς (σελ έ) «τὸ κείμενον τῶν ἐπιστολῶν ὑπέστη παθήματα καὶ στρεβλώσεις παντοίας, διὰ τὴν λύμην τῶν πολλῶν καὶ ἀλλεπαλλήλων, εἴτε ἀμαθῶν, εἴτε αὐθαδῶν ἀντιγραφέων, διὰ τὴν ἐλεεινότητα τοῦ ληφθέντος ὡς βάσεως χειρογράφου, διὰ τὴν συνήθη βίαν τοῦ στοιχειοθέτου καὶ διὰ τὴν ἀσύγγνωστον ἀκηδίαν τοῦ διορθωτοῦ.»

Τὸ ἐν ὄψει ἡμῶν χειρόγραφον ἀντιγραφὲν μικρὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων, συμβάντα τῷ 1708, καὶ ἐπιθεωρηθὲν ὑπὸ τοῦ σοφοῦ διδασκάλου Ἀλεξάνδρου τοῦ Τυρναβίτου δύναται ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς ἀφετηρία τις ἐξελέγξεως τῶν διαφόρων γραφῶν τῶν ἀπαντωσῶν ἐν τοῖς διαφόροις χειρογράφοις τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων· ὅθεν ἐφιλοτιμήθημεν ἵνα ἀντιπαραϐάλωμεν αὐτὸ πρὸς τὰς ὑπὸ τοῦ κ. Θ. Λιϐαδᾶ ἐκδοθείσας ἐπιστολὰς καὶ σημειώσωμεν τὰς διαφορὰς τὰς διακρινούσας τὸ ἐν ὄψει ἡμῶν χειρόγραφον ἀπὸ ἐκεῖνο, ὅπερ ὑπ' ὄψει εἶχεν ὁ κ. Θ. Λιϐαδᾶς ἐν τῇ ἐκδόσει τῶν ρ΄ ἐπιστολῶν τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων.

Ἡ πρώτη τῶν ἐν τῷ ὑπ' ὄψει ἡμῶν Πατριαρχικῷ χειρογράφῳ ἐπιστολῶν εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 86 ἐν σελ. 145—146 τοῦ πονήματος τοῦ κ. Θ. Λιϐαδᾶ καταχωρισθεῖσα· αἱ ἑπόμεναι δὲ διαφοραὶ διακρίνουσι τὰς δύο ταύτας ἐκδόσεις.

Ἡ ἔκδοσις τοῦ κ. Θ Λιϐαδᾶ σελ. 145 στιχ. 15 ἔχει

« ἀλλὰ ταῦτά μοι ὡς ἐν παρέργῳ »

Τὸ ἐν ὄψει ἡμῶν κείμενον τὴν φράσιν ταύτην φέρει

« ἀλλὰ ταῦτά τοι ὡς ἐν παρέργῳ μοι. »

Αὐτόθι τὸ ἐν στίχῳ 22 « ἐλισσομένου » καὶ ἐν τῷ ὑπ' ὄψει ἡμῶν χειρογράφῳ ὡς ἐν τῇ Τεργεσταίᾳ ἐκδόσει καὶ ἐν τῷ ἐπιστολαρίῳ φέρεται « εἱλισσομένου, » ὅθεν ἡ συμφωνία αὕτη πείθει ἡμᾶς περὶ τῆς ἐξ ἀρχῆς κατὰ παραδρομὴν οὕτω γραφῆς.

Ἐν σελ. 146 στιχ. 1 τοῦ κειμένου τῆς ἐκδόσεως τοῦ κ. Θ. Λιϐαδᾶ φέρεται

« κατὰ τὰ ἀπερρογῶτα τοῦ Αἵμου »

τοῦτο ἐν τῷ ὑπ' ὄψει ἡμῶν Π. χειρογράφῳ ἀπαντᾷ

« κατὰ τὰ ἀπερρογῶτα τοῦ Αἱμημόντου ».

Χρησάμενος καθ' ὅλου γλώσσῃ βυζαντιακῇ ὁ ἐξ Ἀπορρήτων οὐδαμῶς τό γ' ἐφ' ἡμῖν παράδοξον ἐὰν τὸν Αἵμον διὰ τοῦ βυζαντιακοῦ Αἱμημόντου ἐξήνεγκεν, ἀφ' οὗ καὶ τοῦτο ἔτι καὶ νῦν ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἡμῶν γλώσσῃ ἐν χρήσει εὕρηται, τιτλοφορουμένου τοῦ μητροπολίτου Ἀδριανουπόλεως « ὑπερτίμου καὶ ἐξάρχου παντὸς Αἱμημόντου.»

Αὐτόθι στιχ. 6 καὶ 7 φέρεται·

« πόην ἑκὰς ἀποίσοντα, καὶ ἀτρέμα δὲ ἔχοντα. »

τοῦτο ἐν τῷ Π. χειρογράφῳ ἔχει·

« πόην ἑκὰς ἀποίσονταΣ, καὶ ἀτρέμα δὲ ἔχονταΣ »

ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν γραφὴν τοῦ ἐν στίχῳ 8 «εὐσταχύων» τὸ Π. χειρ. συμφωνεῖ μετὰ τῆς ἐν τῷ ἐπιστολαρίῳ γραφῆς φέρον «εὐσταχῶν». Τὸ ἐν τῷ 9 στίχῳ «εἰς ἀφειδίαν» τὸ Π. χειρ. φέρει «εἰς ἀφείδειαν», πάντως ἐκ παραδρομῆς τοῦ ἀντιγραφέως· συμφωνεῖ δὲ μετὰ τῆς Τεργεσταίας ἐκδόσεως ὡς πρὸς τὴν γραφὴν τῆς ἐν τῷ 12 στίχῳ ἀπαντώσης λέξεως «ἐπισιτισμοῦ».

Ἡ ἐν τῷ Π. χειρ. β΄ ἐπιστολὴ εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ ἐν σελ. 146—148 ὑπ' ἀριθ. 87 τῆς Τεργεσταίας ἐκδόσεως, ἐχούση τὰς ἑπομένας διαφοράς. Σελ. 147 στίχ. 32—33. « Κα-

ταπενθοῦμεν ἄρα διὰ ταῦτα καὶ συνεχεῖ ροῇ τῶν ἀπὸ σπλάγχνων δακρύων βαπτιζόμεθα. Τοῦτο ἐν τῷ Π. χειρ. ἔχει. «καταπενθοῦμεν ἄρα διὰ ταῦτα καὶ συνεχεῖ ροῇ βαπτιζόμεθα τῶν ἀπὸ σπλάγχνων δακρύων»· ἤτοι διὰ μεταθέσεως τοῦ βαπτιζόμεθα, ἤτις δυνατὸν ἵνα ἐκ παραδρομῆς τοῦ ἀντιγραφέως ἐγένετο. Σελ. 148 στίχ. 4—5 ἀλλὰ καὶ πλουτήσειν ἐν ἀγαθοῖς· καὶ εἰ μὴ διετέλεσάν γε ἀπολαύσαντες ὡς πλεῖστον οἱ πρὸ ἡμῶν», κλπ. Τοῦτο ἐν τῷ Π. χειρ. φέρεται ἄνευ τοῦ καὶ πλουτήσειν ἐν ἀγαθοῖς· καὶ εἰ μὴ, ἔχον· «ἀλλὰ διετέλεσάν γε ἀπολαύσαντες ὡς πλεῖστον οἱ πρὸ ἡμῶν»·

Ἡ ἐν τῷ Π. χειρ. γ΄ ἐπιστολὴ εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθμὸν 1 ἐν σελ. 3 τῆς Τεργεσταίας ἐκδόσεως καταχωρισθεῖσα· ἐν αὐτῇ ἀπαντᾷ τὸ «διαβάλλοντας» ἀντὶ τοῦ «ὑπερβαίνοντας»· ὁ «Λῖμος» καλεῖται «αἱμημόντειον» ὡς ἐν τῷ ἐπιστολαρίῳ καὶ οὐχὶ «αἱμόνιον» ὡς ἐν τῇ Τεργεσταίᾳ ἐκδόσει· τέλος τὸ «φύντος» εὕρηται λαμβανόμενον ἀντὶ τοῦ «φύσαντος».

Ἡ ἐν τῷ Πατρ. χειρογράφῳ δ΄ ἐπιστολὴ εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀρθ. 4 ἐν σελ. 8 τῆς Τεργεσταίας ἐκδόσεως. Ἡ ἐπιγραφὴ ἐν τῷ Π. χειρ. ἔχει «τῷ ἐλλογίμῳ διδασκάλῳ κὺρ Ἰακώβῳ εὖ πράττειν»· τὸ δὲ ἐν στίχ. 12 «ἐλάσειε» φέρει ὡς ἡ ἐν τῷ ἐπιστολαρίῳ γραφὴ «ἐλάσῃ».

Ἡ ἐν τῷ Π. χειρ. ε΄ ἐπιστολὴ εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ἐν σελ. 4—6 ὑπ' ἀριθ. 2 τῆς Τεργεσταίας ἐκδόσεως. Ἡ ἐπιγραφὴ παρ' ἡμῖν ἔχει· «Τῷ διδασκάλῳ κυρίῳ Ἰακώβῳ χαίρειν». Ἀμφότερον οἱ κώδηκες ὅ τε μαυροκορδάτειος καὶ ὁ ὑπ' ὄψει ἡμῶν συμφωνοῦσιν ὡς πρὸς τὴν γραφὴν (σελ. 4 στίχ. 4) «τὰ σώματα» ἐν τῷ αὐτῷ στίχ. τὸ «ἴσως δὲ οὐκ ἀπὸ σκοποῦ» ἐν τῷ Π. χειρ. ἔχει· «ἴσως δὲ οὐκ ἄπο σκοποῦ» τὸ ἐν στίχ. 9 «ἀποτεταμίευται» φέρεται «ἀποταμιεύεται», τὸ ἐν στίχ. 11 «πραγματείας» γέγραπται «γραμματείας»· ἐλλείπει ἡ ἐν στίχ. 15 λέξις «κρίσιν» καὶ ἡ φράσις ἔχει ἁπλῶς «κατά γε τὴν ἐμήν». Ἐν σελ. 5 στίχ. ἀντὶ τοῦ «ἀναπτύσσοντος» ἔχει «παραπτύσσοντος», ἐν στίχ. 16 ἀντὶ «μεταλαμβανομένους» γέγραπται «μεταβαλομένους»· τὸ ἐν στίχ. 26—27 «ὃ τὰ πολλὰ συμβαίνει τοῖς ὀδεύουσιν» ὑπάρχει καὶ ἐν τῷ χειρ. μόνον δὲ τὸ ἐν στίχ. 29 «καί τινι φύσεως» γέγραπται «καί τινι καὶ φύσεως».

Ἡ ἐν τῷ Πατρ. χειρογράφῳ ς΄ ἐπιστολὴ εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ἐν σελίδι 108—109 δημοσιευθεῖσα ὑπ' ἀριθ. 65 τῆς Τεργεσταίας ἐκδόσεως.

Τὸ ἐν σελ. 108 στ. 12 «νυνὶ δὲ» φέρει τὸ Π. χειρ. «καὶ νυνί»· τὸ δὲ ἐν σελ. 109 στ. 5—6 «ταύτην δὴ τέλος ἀπὸ τοῦ ἱερομονάχου κὺρ Σαμουὴλ πέπυσμαι γιγνομένην ἐν τῇ βασιλευούσῃ· καὶ τοῖς παροῦσιν αὐτὴν προσείρηκα γράμμασι» τὸ Π. χειρ. ἔχει «ταύτην δὴ τέλος ἀπὸ τοῦ ἱερομονάχου κὺρ Σαμουὴλ ἅμα πέπυσμαι γιγνομένην ἐν τῇ βασιλευούσῃ καὶ τοῖς παροῦσιν αὐτὴν προσείρηκα γράμμασιν». Πρὸς τούτοις τὸ Π. χειρ. σημειοῖ τὸ ἔτος καθ' ὃ ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐγράφη, ἔχον ἐν τέλει αὐτῆς «αχζγ' ἰουνίου» (1692 ἰουνίου).

Ἡ ἐν τῷ Π. χειρογράφῳ ζ΄ ἐπιστολὴ εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 80 ἐν σελ. 136 τῆς τεργεσταίας ἐκδόσεως. Ἐν τῇ γραφῇ, στιχ. 5—6, «τούτῳ αὐτῷ τῷ καὶ πάντας βεβλασφημέναι τεθρυλῆσθαί σοι» συμφωνεῖ τῇ τεργεσταίᾳ ἐκδόσει καὶ οὐχὶ τῷ ἐπιστολαρίῳ· τὸ ἐν στίχ. 9 «ἐμὲ δὲ καὶ μὴ ἁλόντα» φέρει τὸ Π. χειρ. «ἐμὲ δὲ κἂν μὴ ἁλόντα»· ἐν τῇ γραφῇ τῶν ἐν τοῖς στίχ. 10 «ἀλλ' ὦ τύχης» καὶ 11 «μιαρίας» συμφωνεῖ τῇ τοῦ ἐπιστολαρίου γραφῇ, φέρον «ἀλλὰ τύχης» καὶ «μωρίας»· τὸ ἐν στ. 12 «ἐμοὶ μὲν οὖν ἃ βεβίωται», φέρει ἄνευ τοῦ οὖν «ἐμοὶ μὲν ἃ βεβίωται», τὸ δὲ ἐν στ. 15 «καὶ νόμων» ἔχει γεγραμμένον «καὶ νόμου».

Ἡ ἡ εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ἐν σελ. 135 ὑπ' ἀριθμ. 97 τῆς τεργεσταίας ἐκδόσεως. Τὸ ἐν τῷ ἁ στίχ. «ἀπέραντόν τινα ψόγον», ἐκφέρει «ἀπέραντόν τινα λόγον».

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ϟ΄ εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 81 ἐν σελ. 136—137· ἐν τῷ Π. χειρ. ἐπιγέγραπται «ἀνωνύμῳ»· φέρει δὲ τὴν ἐν τῷ ἐπιστολαρίῳ παραλειφθεῖσαν φράσιν, τὴν ἐν σελ. 137 στ. 12 ἀπαντῶσαν «καὶ τὴν οἰκίαν ἐπενεμήθη πῦρ ἐπιὸν τὴν Ἀνδρονίκου».

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ί εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ ἐν σελ. 135 ὑπ' ἀριθ· 78 δημοσιευθείσῃ.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ιά εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 66 ἐν σελ. 109—112 καταχωρισθείσῃ.

Τὸ Π. χειρ. συμφωνεῖ τῇ τεργεσταίᾳ ἐκδόσει ἐν τῇ (σελ. 109, στ. 3) γραφῇ τοῦ «συγκεχωσμένας»· τὸ ἐν στ. 9 τῆς αὐτῆς σελίδος «καὶ μάλα πειθήνιον παρέξομαι» φέρει διὰ προτάξεως τοῦ παρέξομαι «παρέξομαι καὶ μάλα πειθήνιον»· συμφωνεῖ καὶ ὡς πρὸς τὴν γραφὴν τοῦ ἐν σελ. 110 στ. 3 «ἐς ἐπιπολὴν» καὶ στ. 4 «ἐπαχλύει»· τὸ ἐν στ. 11 «ὅσπερ αὐτῇ τέθηλε»· φέρει ἀντιγεγραμμένον «ὥσπερ αὐτῇ τέθηλε»· τὸ ἐν στ. 15 «καθέδραν τῶν Ἀλεξανδρέων», φέρει «καθέδραν τὴν Ἀλεξανδρέων»· τὸ ἐν τῷ αὐτῷ στίχῳ «ἐν καιροῖς ἰδίοις, ἀξιολογωτάτην» μετὰ τῆς προσθήκης τοῦ «οἷς οἶδεν» «ἐν καιροῖς ἰδίοις, οἷς οἶδεν, ἀξιολογωτάτην»· τὸ ἐν στ. 19 «ἀλλὰ καὶ πολλῷ τῷ μέσῳ» ἄνευ τοῦ ἄρθρου τῷ· τὸ ἐν στ. 17 σελ. 111 «ἐφ' οἷς ῥᾳθυμοτέροις» φέρει «ἐφ' ἃ ῥᾳθυμοτέροις»· τὸ δὲ ἐν στ. 20 «πρόσεστι δέ μοι» ἄνευ τοῦ μοι· κατὰ τὰ λοιπὰ συμφωνεῖ πρὸς τὴν γραφὴν τῆς κατὰ τὸν μαυροκορδάτειον κώδηκα ἐκδόσεως.

Καὶ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ὁ χρόνος τῆς γραφῆς σημειοῦται ἐν τῷ Πατρ. χειρ. φέροντι αχζγ΄ (1693).

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ιϐ΄ εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ἐν σελ. 148—155 ὑπ' ἀριθ. 88 πρὸς τὸν Ἱεροσολύμων Δοσίθεον ἐπιστολή.

Καὶ ἐν τῷ Π. χειρ. ἀντὶ τοῦ ὀρθοτέρου καὶ ἀττικῶς εὐχρηστοτέρου θρύλος ἢ θρῦλος ἁπαντᾷ τὸ ἀδόκιμον θρύλλος· ἐκ τῆς ἐν τῷ 6 στίχ. (σελ. 149) φράσεως «τοῦ Ἴστρου» ἐλλείπει τὸ ἄρθρον· ἐν τῷ 9 στίχ. ἡ φράσις «καὶ ἃ τὴν πρόσχωρον» ἔχει «ἃ καὶ τὴν πρόσχωρον»· συμφωνεῖ τῇ Τεργεσταίᾳ ἐκδόσει ὡς πρὸς τὴν γραφὴν τῆς ἐν στίχ. 19 λέξεως «εὐέφοδα»· τὴν ἐν στίχ. 23 φράσιν «καὶ ὑποχείριοί τινες χριστιανοί» φέρει πεπλατυσμένην διὰ τῆς προσθήκης τῆς λέξεως «ὀλίγοι», «καὶ ὑποχείριοί τινες ὀλίγοι χριστιανοί»· ἐν σελ. 150 στίχ. 1 ἀποσιωπᾶται τὸ ὄνομα τοῦ ἐν τοῖς τότε χρόνοις μονάρχου, ἡ δὲ φράσις «Μου-

σταρᾶς ὁ τῆς βασιλείας παραδυνάστης» ἔχει «ὁ τῆς κραταιᾶς βασιλείας παραδυνάστης». Ἐκ τῆς ἐν στίχ. 19 φράσεως· «ἀλλ' ὁμᾶλλον ἔνυττε, ἔδακνε καὶ περιέστρεφε» ἐλλείπει τὸ «καὶ περιέστρεφε»· τὸ ἐν στίχ. 17 σελ. 151 «μελλήσει» φέρεται γεγραμμένον ἐσφαλμένως ὡς ἐν τῷ ἐπισολαρίῳ μελήσει· τοῦτο δ' ἐκ παραδρομῆς πάντως γέγονεν, διότι ἀλλαχοῦ, ἐν τῇ πρὸς τὸν Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης Μελέτιον ἐπιστολῇ, κγ' τοῦ Πατρ. χειρογράφου, τὸ ὀρθὸν ἁπαντᾷ μελήσει· τὸ ἐν στίχ. 22 «οἱ Γερμανοὶ» ἐλλείπει καὶ ἐκ τοῦ ὑπ' ὄψει ἡμῶν κώδηκος· τὸ ἐν στίχ. 9 (σελ. 152)· «περιειργμένοις», ὅπερ ἐν τῷ ἐπιστολαρίῳ φέρεται «περιειργασμένοις», ἐν τῷ Π. χειρογράφῳ ἁπαντᾷ «περιειργομένοις», τὸ «κόνις κόνεως», ἐν τῷ ὑπ' ὄψει ἡμῶν κώδηκι κλίνεται ἐσφαλμένως στίχ. 11 καὶ 12 «κόνις κόνιος»· ἴσως ἐκ συγχύσεως πρὸς τὸ ἐπίθετον «κόνιος, α, ον» ὅπερ ἁπαντᾶται, τῷ Διὶ ἀποδιδόμενον· ἐκ τῆς ἐν τῷ 12 στίχ. φράσεως «καὶ εἰς μυρί' ἄττα» ἐλλείπει ἡ πρόθεσις εἰς, ἐκ παραδρομῆς πάντως τοῦ ἀντιγραφέως· τὸ ἐν στίχ. 18 «ὥς γε εἰκάζειν ἐνῆν ἀπὸ τῶν ἐρριμμένων ἐν τῷ ὑπ' ὄψει ἡμῶν Π. χειρ. φέρεται «ἀπὸ τῶν ἐρριπτημένων»· τὸ ἐν στίχ. 5 (σελ. 153) «ἐπὶ τόλμαν ἀνεζέσθησαν» φέρεται ἐν τῷ Π. χειρ. «ἐπὶ τόλμαν ἀνεζώσθησαν»· τὸ ἐν στίχ. 13 «τὸ δὲ τρίτον, ᾧπερ ἡ ἐπίβασις ἐπετράπη» γέγραπται «τὸ δὲ τρίτον, ᾧ τὴν ἐπίβασιν ἐνετράπη»· τὸ ἐν στίχ. 10 σελ. 154 «ἐπιλελύσεσθαι τῆς κυκλώσεως» ἐν τῷ Π. χειρ. «ἐπιλύσεσθαι τῆς κυκλώσεως»· τὸ ἐν στίχ. 11 «πεπολιορκήσεσθαι» ἐν τῷ Π. χειρ. πολιορκήσεσθαι»· τὸ ἐν στίχ. 20 «πέραν τοῦ Σάβου» ἀνάρθρως ἄνευ τοῦ ἄρθρου τοῦ· τὸ ἐν στίχ. 23 «ἀφύκτως», ὅπερ τὸ ἐπιστολάριον φέρει «ἀδιαρρήκτως», ἐν τῷ Π. χειρ. γέγραπται «ἀδιαφύκτως»· «τὸ ἐν στίχ. 3 σελ. 155 «ἐνεπίμπλασαν» ἐν τῷ Π. χειρ. γέγραπται «ἐνεπίμπλατο»· ἐκ δὲ τῆς ἐν τῷ 11 στίχ. φράσεως «ὅπως ἂν τῆς λίαν ἡμῖν ἐπεράστου» ἐκ παραδρομῆς ἴσως τοῦ ἀντιγραφέως παρελήφθη τὸ «τῆς λίαν».

Ἡ Τεργεσταία ἔκδοσις σημειοῖ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην γραφεῖσαν «ἀπὸ Βελγράδων, 1693 μηνὶ σεπτεμβρίῳ», τὸ Π. χειρ. ἀποσιωπᾷ τὸν τόπον καὶ τὸν μῆνα, ἀλλ' ὡς ἔτος σημειοῖ τὸ αχς'. (1696).

Ἡ ἐν τῷ Π. χειρ. χρονολογία φαίνεται ἡμῖν ὀρθοτέρα. Ὁ μαυροκορδάτειος κώδηξ μνημονεύει ρητῶς τοῦ Σουλτὰν Μουσταφᾶ (τοῦ Β') ὡς ἐν τοῖς τότε χρόνοις παραδυναστεύοντος· ἐν ἔτει ὅμως 1693 τὰ τῆς ἀρχῆς σκῆπτρα ἐκράτει Σουλτὰν Ἀχμὲτ ὁ Β', ὃν θανόντα τῇ 27 Ἰανουαρίου τοῦ 1695 (1106 ἔτει τῆς ἐγείρας) διεδέχθη Σουλτὰν Μουσταφᾶς ὁ Β', ὥστε οὐκ ἀπεικότως δεχθῆναι δυνάμεθα τὴν ἐν τῷ Π. χειρ. χρονολογίαν ὡς ὀρθοτέραν.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ιγ' εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 5 ἐν σελ. 8—9 τῆς Τεργεσταίας ἐκδόσεως καταχωρισθεῖσα· ἐν τῷ Π. χειρ. ἐπιγέγραπται ἁπλῶς «τῷ κὺρ Ἰακώβῳ»· ἡμὲν ἐν στίχ. 17 (σελ. 9) φράσις «ὥστε καὶ διάδοχον» ἐν τῷ Π. χειρ. ἔχει «ὡς καὶ διάδοχον» ἡ δὲ ἐν στίχ. 23 «ἢ μηδὲ σεαυτὸν» ἐν τῷ χειρ. ἔχει «ἢ μὴ σεαυτόν.» Καταλήγει δὲ ἐν τῷ Π. χειρογράφῳ σημειοῦσα πρὶν τοῦ παραρτήματος τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἐγράφη ἡ ἐπιστολὴ αὕτη «αχγ' Πυανεψιῶνος ά ἐπὶ εἰκάδι».

Ἡ ἐν τῷ Π. χειρογράφῳ ιδ' δὲν ἁπαντᾷ ἐν τῇ τεργεσταίᾳ ἐκδόσει· ἀπευθύνεται «τῷ αὐτῷ κὺρ Ἰακώβῳ» καὶ εἶνε συμπληρωματικὴ τῆς προηγουμένης ἐπιστολή. Ἄρχεται αὕτη ὡς ἑπομένως· «Ὅσα μὲν τοῖς ἐμοῖς παισὶν ἐγκέκληκας ταῦτ' εὖ μάλα μοι διώχληκε τὰς ἀκοάς, καὶ τῇ ψυχῇ μηδὲν ἧττον ἤνεγκεν ἄλγος καὶ θόρυβον...» καταλήγει δὲ ὧδε· «...τὸ μὲν γὰρ φιλεπιτιμητὴν εἶναι βαρὺ καὶ ὀχληρόν· τὸ δ' ἐπιτιμητικὸν καὶ τὸ ἐπιπληκτικόν, καὶ εἴποτε καιρὸς εἰς τοῦτ' ἄγον, ὁ τῇ ἀνάγκῃ νύττων ἡμᾶς, καὶ τὸ ἐπιλίγδην ἐπιρραπιστικὸν ἔτι πολλάς γε παρέχει τὰς χρείας καὶ ἐν ναυσὶ καὶ ἐν ποίμναις καὶ ἐν φροντιστηρίοις αὐτοῖς· ἔρρωσο».

Ἐπιφυλαττόμενοι ἵνα μετὰ ἀκριβεστέραν ἔρευναν δημοσιεύσωμεν τὰς τυχὸν ἀνεκδότους ἐπιστολὰς τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων, τὰς μὴ ἁπαντώσας ἐν τῇ τεργεσταίᾳ ἐκδόσει, παρατίθεμεν ὧδε τὸ ἐν τῇ διαληφθείσῃ ιδ' ἐπιστολῇ ἐπαγόμενον ἐν τῷ Π. χειρογράφῳ ἰδιόχειρον.

«Μὴ μώμει, ἀλλὰ μίμει, καὶ ἃ παρ' ἐμοῦ λαβὼν ἔχεις, ταῦτα τοῖς ἐμοῖς ἀπότισον καὶ μετὰ τόκου, καὶ ὅσου γε πλείονος, τοσούτῳ μᾶλλον ἀρετθήσεσθαί μοι, καλῶς ἐπίστασο· εἰ δὲ παρὰ σὲ συχνὰ φοιτᾷ καὶ ἁπαντᾷ παρ' ἐμοῦ τὰ ἐπιτιμήματα, προσέσθαι σοί ποτε, ἄν σοι γένηται ἐπιμελής, ἡ τῶν φιλτάτων ἐπίδοσις καὶ τοῦ πόνου τἀπίχειρα μηδὲν ἐλάττω».

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ιέ εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 13 ἐν σελ. 74—77 τῆς τεργεσταίας ἐκδόσεως καταχωρισθεῖσα· τὸ ἐν στ. 3—4 (σελ. 74) «ἀλλ' οὖν οὐ καρτερίαν» φέρεται ἐν τῷ Π. χειρογράφῳ ἄνευ τοῦ οὖν· ἡ ἐκ τοῦ ἐπιστολαρίου ἐλλείπουσα περίοδος «δὴ καὶ παρηγορίας κατασκευὴν βουληθείην ἐνστῆσαι ἐς τὸ παρὸν ἀτύχημα, οὐδὲ τοῦτ'» ἁπαντᾷ καὶ ἐν τῷ Π. χειρογρ. ὡς καὶ ἐν τῇ τεργεσταίᾳ ἐκδόσει· ἡ ἐν στ. 4 (σελ. 75) φράσις «καὶ εἴτι ἀπὸ τῆς παιδείας ἐπιτείχισμα» ἐν τῷ Π. χειρ. ἁπαντᾷ «καὶ εἴτι ἀπὸ τῆς παιδείας ἀποτείχισμα»· συμφωνεῖ τὸ Π. χειρόγραφον πρὸς τὴν τεργεσταίαν ἔκδοσιν ὡς πρὸς τὴν γραφὴν ἐρηριφὸς (στ. 5) καὶ ἐγκρατὴς, ἀλλ' ἀντὶ «ἐγκρατὴς ἔνδον γίνεται» ἔχει «ἐγκρατὲς ἔνδον γίγνεται»· τὸ ἐν στ. 8 «ἀλλὰ καὶ ἦν ἂν ἔτι» φέρει ἄνευ τοῦ ἀλλά· τὸ ἐν στ. 21—22 «καὶ ἄλλῃ καὶ ἄλλῃ διοικησθέντας» ἁπαντᾷ ἐν τῷ Π. χειρ. «καὶ ἄλλῃ καὶ ἄλλοις διοικησθέντας»· ἡ γραφὴ τοῦ «ἀναχεῖται» (στ. 25) ἔχει ὡς ἐν τῷ μαυροκορδατείῳ κώδηκι «ἀναχοῖται»· συμφωνεῖ ὡς πρὸς τὴν γραφὴν τοῦ «ἐλεγχθείη» (10 σελ. 76) καὶ «Σῦλαι» (στ. 12)· τὸ «ἀνοιγνυμένας» ὅμως τοῦ 11 στ. φέρει «ἀνοιγμένας» καὶ τὸ «ἐπετεράπη» τοῦ 17 στ. «ἐνετεράπη»· τὸ ἐν στίχ. 22—23 «καὶ τὸ κρεῖττον ἀεί τε προβλεπούσης ἡμῖν» φέρει ἀνάρθρως ἄνευ τοῦ τό.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ις' δὲν ἁπαντᾷ ἐν τῇ τεργεσταίᾳ ἐκδόσει· ἀνήκει αὕτη εἰς τὴν σειρὰν τῶν φιλικῶν ἐπιστολῶν τοῦ

Μαυροκορδάτου καὶ ἐπιγέγραπται «Παύλῳ τῷ φιλεταίρῳ εὖ πράττειν».

Ταύτης τῆς ἐπιστολῆς ἡ ἀρχὴ ἔχει ὧδε· « τιμητικὴ τῶν πραγμάτων ἡ στέρησις· τῶν γὰρ παρόντων εὐκαταφρόνητος ἡ ἀπόλαυσις, καὶ πᾶν ὅ,τι μεγάτιμον παρὰ μηδὲν ὑπὸ κόρου τιθέμεθα. . .»

Ἐπίσης δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργεσταίᾳ ἐκδόσει καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. ιζ' πρὸς τὸν αὐτὸν Παῦλον ἀπευθυνομένη, ἧς ἡ ἀρχὴ· «ψυχῆς τὴν ἐκ σώματος ἀπαλλαγὴν χαλεπωτάτην εἶναί φασι, καὶ τοῖς γευομένοις ὅ,τι μάλιστα πικροτάτην, οἱ τὰ ἀφανῆ τῷ λόγῳ θηρώμενοι. . .»

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ιη' εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 68 ἐν σελ. 115—116 τῆς Τεργεσταίας ἐκδόσεως· συμφωνεῖ πρὸς ταύτην ὡς πρὸς τὴν γραφὴν τοῦ «εὑρισκόμενος» (στίχ. 2 σελ. 115), ἀσεβῶν (στίχ. 6), «εἰς αὐτὴν» (στίχ. 16)· πρὸς δὲ ἀπαντᾷ ἐν αὐτῇ ὡς καὶ ἐν τῷ μαυροκορδατείῳ κώδικι ἡ ἐκ τοῦ ἐπιστολαρίου ἐλλείπουσα φράσις «τῆς εὐθείας ἀνθρωπίνης ἀποτετραμμένῳ καὶ παραπλήξαντι»· τὸ ἐν στίχ. 2—3 τῆς 116 σελ. «ὑποδεξαμένη» φέρει τὸ Π. χειρ. «ἀποδεξαμένη».

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ιθ' εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 82 ἐν σελ. 137—139 τῆς Τεργεσταίας ἐκδόσεως ἐν ταύτῃ μὲν Ἀνδρονίκῳ, ἐν δὲ τῷ Π. χειρ. ἀνωνύμῳ ἐπιγεγραμμένη. Τὸ ἐν στίχ. 1 τῆς 136 σελ. «τὴν σῳῶν τύχην ἀποκυδεύσαντες», ὅπερ ἐν τῷ ἐπιστολαρίῳ ἀπαντᾷ «τὴν σῳῶν ψυχὴν ἀποκυδιστήσαντες» τὸ Π. χειρ. φέρει «τὴν σῳῶν τύχην ἀποκυδιστήσαντες» τὸ ἐν στίχ. 9 «ποικίλην ἐξαλλαττόμενος» ἐν τῷ Π. χειρ. ἀπαντᾷ «εἰς ποικίλην ἐξελόμενος».

Ἡ ὑπ' ἀριθ. κ' εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 44 ἐν σελ. 77—78 τῆς Τεργεσταίας ἐκδόσεως, συμφωνοῦσα καθ' ὅλου ταύτῃ.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. κά δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ Τεργεσταίᾳ ἐκδόσει· ἀπευθύνεται «τῷ αὐθέντῃ Μολδαβίας κυρίῳ Κωνσταντίνῳ Δούκᾳ Βοηβόδᾳ», ἡ δὲ ἀρχὴ αὐτῆς ἔχει ὧδε· «Ὦ φρενῶν, ὦ γλυκύτητος καὶ ἀγλαΐας, τέρπει γὰρ ἀμφότερα καὶ διαχέει καὶ μᾶλα τοὺς ἐντυγχάνοντας τοῖς ὑμετέροις γράμμασιν»... Καὶ ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἀνήκει εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν φιλικῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. κδ' εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ ὑπ' ἀριθ. 64 ἐν σελ. 107—108 τῆς Τεργεσταίας ἐκδόσεως· τὸ «παύσας» (στίχ. 9) καὶ «κατευνάσας» (στίχ. 10) φέρει τὸ Π. χειρ. «παύσοι» καὶ «κατευνάσοι»· τὸ «μόνον οὐ καταντλούμεθα ὁ στίχ. 11 φέρει «μονονοὺ καταντλούμεθα» τὸ «ἐπιχορηγήσαι» (στίχ. 20—21) «ἐπιχορηγήσει καὶ τὸ «πάντως» (στίχ. 23) «πάντων».

Ἡ ὑπ' ἀριθ. κγ' εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 74 ἐν σελ. 127—129 τῆς Τεργεσταίας ἐκδόσεως· συμφωνεῖ ὡς πρὸς τὴν γραφὴν τοῦ ἐπήεσαν» καὶ «ἐρώμενον»· τὸ ἐν στίχ. 5 (σελ. 127) «ἀνυποδήτους» τὸ Π. χειρ. φέρει «ἀνυποδέτοις»· τὸ ἐν στίχ. 12 « ὑπὲρ αὐτῆς ἐμβεβληκότα παθήματα λίαν ἡμῖν» τὸ Π. χειρ. φέρει «περὶ αὐτῆς ἐμβεβληκότα «παθήματα λίαν ὑμῖν» τὸ ἐν στίχ. 14 «ἐντυχών» τὸ Π. χειρ. φέρει «ἐντετυχὼς» καὶ τὸ ἐν στίχ. 2 σελ. 129 ἦν δὲ προσθείη» τὸ Π. χειρ. φέρει «ἦν δὲ προσθῇ». Πρὸς τούτοις ἐν τῷ Π. χειρ. σημειοῦται καὶ ἡ χρονολογία τῆς ἐπιστολῆς ταύτης «αχῆγ' Ἰουνίου έ».

Ἡ ὑπ' ἀριθ. κδ' εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπὸ ἀριθ. 75 ἐν σελ. 129—130 τῆς Τεργεσταίας ἐκδόσεως· τὸ ἐν στίχ. 2 (σελ. 129) «Στέργω τὴν πρὸς ἐμὲ» τὸ Π. χειρ. φέρει «Στέργω δὲ τὴν πρὸς ἐμέ».

Καὶ ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐν τῷ Π. χειρ. φέρεται μηνολογημένη « αχῆγ' δεκεμβρίου κη'».

Ἡ ὑπ' ἀριθ. κέ εἶναι αὐτὴ τῇ ὑπ' ἀριθ. 85 ἐν σελ. 140—141 τῆς Τεργεσταίας ἐκδόσεως καταχωρισθείσῃ.

Ταύτῃ παρέπεται ἀναρίθμητος ἐπιστολὴ τοῦ ἡγεμόνος Κωνσταντίνου Δούκα, ἀπαντητικὴ τῆς ἄνω διαληφθείσης ὑπ' ἀριθ κα', μεθ' ἣν ὑπ' ἀριθ. κς' τέτακται ἀπάντησις τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων μὴ ἀπαντῶσα ἐν τῇ Τεργεσταίᾳ ἐκδόσει.

Καὶ ἡ μὲν τοῦ Δούκα ἐπιγεγραμμένη « Κωνσταντῖνος Δούκας τῷ κυρίῳ Ἀλεξάνδρῳ εὐ πράτην » ἄρχεται ὧδε· « Καὶ πρότερον ἔγωγε τὴν σὴν ἠγάμην φιλόσοφον κεφαλὴν, ἂς μὲν ἰδὼν, ἂς δὲ ἐπαΐων τῶν ἐμφύτων καὶ ἐπικτήτων αὐτῆς ἀρετῶν . . . »

ἡ δὲ τοῦ μαυροκορδάτου ὧδε· « ταῖς περὶ λόγου δυνάμεσιν μᾶλλον, ἢ τοῖς στρατεύμασι καὶ τῇ λοιπῇ ἀγερωχίᾳ. (ὡς οἶσθα καλῶς , ὦ μεγαλοφυεστάτη καὶ γεραρωτάτη ὑψηλότης) διαφέρειν ὁ Μακεδὼν ἠξίου, εἴτε φρονεῖν οὕτως ὡς ἀληθῶς, εἴτε ταύτῃ νουνεχέσι φρονητέον εἶναι πειθόμενος· ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν φιλοσοφείτω ταῦτα μέχρι λόγου ...» μηνολογεῖται δὲ ἡ ἐπιστολὴ αὕτη « αχῆδ ἐλσφηβολιῶνος τετάρτη ἀρχομένου » .

Ἐ ιφυλασσόμενοι ἵνα εἰς τὸ προσεχὲς τεῦχος συμπληρώσωμεν τὴν ἀντιπαράθεσιν τῶν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ χειρογράφῳ ἐπιστολῶν τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων, πρὸς τὰς ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ κ. Θ. Λιβαδᾶ ἀπαντώσας οὐκ ἄπο σκοποῦ ἡγούμεθα τὴν ἱστορικὴν ἐπισκόπησιν τῶν προσώπων πρὸς ἃς αἱ ἄνω μνησθεῖσαι ἐπιστολαὶ ἀπευθύνονται.

Ἡ α' ἀπευθύνεται πρὸς ἀνώνυμον φίλον περὶ τὰ τῆς πολιτείας πάντως ἀσχολούμενον, πρὸς ὃν δίδωσι πληροφορίας περὶ τῆς ἐπὶ τοὺς Γερμανοὺς στρατείας.

Ἡ β' τοῦ αὐτοῦ οὖσα εἴδους τῇ προηγουμένῃ, ἀπευθύνεται πρὸς Δοσίθεον τὸν ἐν λόγοις καὶ ἔργοις πολὺν Πατριάρχην Ἱεροσολύμων, τὸν τῆς Ἐκκλησίας διάπυρον ὑπερασπιστὴν, τῆς εὐσεβείας ἀκάματον ἀγωνιστὴν καὶ τῆς ἀληθείας πρόμαχον. Γεννηθεὶς οὗτος ἐν Ἀραχώβῃ τῆς Κορινθίας τῇ 31 Μαΐου 1641 ἐκ τοῦ περιφανοῦς γένους τῶν Νοταράδων, μικρὸν λειπόμενος τοῦ συμπληρῶσαι δέκα ἔξ ἀνοίξεις τοῦ βίου αὐτοῦ ἐχειροτονήθη ἱεροδιάκονος ὑπὸ τοῦ τότε μητροπολίτου Κορίνθου, καὶ μετὰ μικρὸν ἐλθὼν κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1657 εἰς Κωνσταντινούπολιν προσωκειώθη τοῖς Ἱεροσολυμίταις, τῷ Παϊσίῳ Πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων ὑπηρετῶν. Τῷ 1660 θανόντος τοῦ Παϊσίου ὁ τούτου διάδοχος Νεκτάριος προσελάβετο τὸν Δοσίθεον ἀρχιδιάκονον αὐτοῦ, παρ' αὐτῷ δὲ ἐς μᾶλλον ἐπαιδεύθη τὰ

τῶν Ἑλληνικῶν μαθημάτων. Τῷ 1666 προεχειρίσθη ὑπὸ τοῦ Νεκταρίου μητροπολίτης τῆς ἐν Παλαιστίνῃ Καισαρείας, ἀφ' ἧς τῇ 23 Ἰανουαρίου τοῦ 1669 εἴκοσι καὶ ὀκτὼ τῆς ἡλικίας ἔτη μήπω ἔτι συμπληρώσας ἐκλήθη εἰς τὸν Πατριαρχικὸν τῶν Ἱεροσολύμων θρόνον ὃν 38 ἔτη ἐποίμανεν ἄχρι τοῦ 1707 ὅτε νόσῳ συσχεθεὶς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον.

Φιλόπονος ὢν καὶ φιλομαθὴς, τύπους ἑλληνικοὺς κατεσκεύασεν ἐν Ἰασίῳ καὶ Βουκουρεστίῳ (1681), καὶ διάφορα βιβλία τυπώσας πρὸς ὠφέλειαν τῶν ὀρθοδόξων ἐξέδωκε δωρεάν. Ἔγραψε· προλεγόμενα εἰς τοὺς τῆς Καταλλαγῆς καὶ Χαρᾶς τόμους· τὸ περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις πατριαρχευσάντων σύγγραμμα πολύφυλλον, περὶ οὗ ἀτρύτους ὁ ἀοίδιμος κατέβαλε πόνους. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἀρκοῦν καὶ μόνον ἵνα καταδείξῃ τὴν εὐρυμάθειαν χαλκεντέρου Πατριάρχου εἶνε ὄντως θησαυρὸς πολύτιμος διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς παιδείας τοῦ ἡμετέρου γένους. Πρὸς δὲ καὶ ἄλλα ἔργα.

Ἡ γ' ἀπευθύνεται τῷ διδασκάλῳ Ἰακώβῳ. Οὗτος ἦν ὁ τῷ 1702 ἐν τῇ τοῦ Γένους μεγάλῃ Σχολῇ διαδεξάμενος τὸν ἀπὸ τῆς σχολαρχίας παραιτηθέντα Γεράσιμον τὸν Ἀκαρνᾶνα, περὶ οὗ εἶδε Ἀληθείας τεῦχος σελ.

Πρὸς τὸν αὐτὸν Ἰάκωβον Ἀργεῖον τὸν Μάνον ἀπευθύνονται ἡ δ', ἐ καὶ πολλαὶ ἄλλαι τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων.

Ἡ ς' ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Ἀλεξανδρείας Γεράσιμον τὸν Βον τοὐπίκλην Παλλαδᾶν, Κρῆτα τὴν πατρίδα διαδεξάμενον ἀπὸ Καστορίας τῷ 1687 τὸν Παρθένιον ἢ κατ' ἄλλους Πρόχορον Ἀλεξανδρείας, φονευθέντα ἐν Σμύρνῃ ἐκ τοῦ γενομένου ἐκεῖσε καταστρεπτικοῦ σεισμοῦ. Ὁ Γεράσιμος οὗτος διοικήσας ἐπὶ 12 ἔτη τὸν θρόνον τῆς Ἀλεξανδρείας παρητήθη τῷ 1699 ὑπὲρ τοῦ ἐκ Χίου Σαμουὴλ τοὐπίκλην Καπασούλη.

Ἡ ζ' καὶ ἡ πρός τινα Κωνσταντῖνον ὑβριστὴν τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων, ὃς ἐπιπλήττει αὐτὸν μετὰ χάριτος ἐπὶ ταῖς ὕβρεσιν.

Ἡ θ' πρὸς ἀνώνυμον ἀπευθύνεται ὑβριστὴν καὶ ἡ ί πρὸς ἀνώνυμον φίλον λίαν ἐπιλήσμονα. Ἡ ιά πρὸς τὸν διαληφθέντα Ἀλεξανδρείας Γεράσιμον, ἡ ιβ' πρὸς τὸν μνησθέντα Ἱεροσολύμων Δοσίθεον, καὶ ἡ ιγ' καὶ ιδ' πρὸς τὸν περὶ ὃν ὁ λόγος ἐστράφη, Ἰάκωβον Ἀργεῖον τὸν Μάνον.

Ἡ ιέ πρὸς Σπαντωνῆν τὸν πρωτέκδικον τῆς Μ. Ἐκκλησίας. Ὁ Σπαντωνῆς οὗτος ὃς ἐκ δικαιοφύλακος εἰς τάξιν πρωτεκδίκου ἀνήχθη κατήγετο ἐξ οἴκου ἐπισήμου τοῦ Φαναρίου, μνημονευομένου ἐν τοῖς χρονικοῖς τῶν μέσων τῆς ιέ ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος καὶ ἐν τοῖς κατόπιν χρόνοις μετασχόντος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν διοικήσεως διὰ τῆς ἀνυψώσεως μελῶν τινων αὐτοῦ εἰς τὴν τάξιν τῶν λαϊκοκληρικῶν τοῦ Πατριαρχείου. Ἐκ τοῦ οἴκου τούτου κατήγετο Λουκᾶς ὁ Σπαντωνῆς, ὃς φυγὴν τὴν γεννήσασαν αὐτὸν Κωνσταντινούπολιν ἐνεκατέστη εἰς Θεσσαλονίκην, ἔνθα καὶ τὸ ζῆν ἐξεμέτρησεν ἐν μηνὶ Ἰανουαρίῳ τοῦ ἀωπα' (1481) ἔτους. (Paul Lucas voyage en Grèce), οὗτινος τὰς ἀρετὰς ἐξυμνεῖ τὸ ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ χαραχθὲν ἐπίγραμμα, ἐν ᾧ ἀναγινώσκεται·

Αὔχημα δειχθεὶς τοῦ τῶν Ἑλλήνων γένους,
τῷ προϊόντι τοῦ τῶν ἀρετῶν κύκλου,
. . . . . .
. . . . . .
Τῶν γὰρ πατρίων ἀρετῶν ἐξημμένος,
χρυσὸς ὥσπερ τις ἢ ἀστὴρ ἑωσφόρος
ἔλαμψας λαμπρῶς τῷ τῶν ἀρετῶν κάλλει.
Σωφροσύνην γὰρ καὶ ἀνδρείαν ἀσκήσας,
τήν τε φρόνησιν καὶ τὴν ἰσονομίαν,
ἃς βάθρον ἔθου ἀρετῶν τῶν ἐνθέων,
ἄγαλμα θεῖον τοῖς πᾶσιν ἀνεδείχθης.
Θέλγων δὴ πάντας τῇ τῶν λόγων σειρῆνι,
καὶ τῇ γλαφυρᾷ τοῦ κάλλους ἀγλαΐᾳ,
καὶ τοῖς γενναίοις τῶν ἔργων καταπλουτῶν,
ἐν τῇ ἀκμῇ, φεῦ, τῶν μεγίστων ἐλπίδων
οἴχῃ μοι, τὸ φῶς καὶ κλέος τῆς ζωῆς μου,
τὸ κοινὸν κλέος, ἡ σειρὰ τοῦ χρόνου, ἐν οἷς
ἡ τῆς φύσεως λαμπρὰ φιλοτιμία.
Αἴ, αἴ, τῆς ἐμῆς καὶ κοινῆς δυστυχίας!
Οἷα ὑπέστην (σοῦ πέρι)· φεῦ τοῦ πάθους,
Φίλη κεφαλή, ἐλπίς, ζωή, φῶς, τέρψις,
τοῦ Βυζαντίου καὶ τῶν Ἑλλήνων ὄρπηξ.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ οἴκου κατήγετο καὶ ὁ περὶ τὰς ὅτσμὰς τῆς ιή ἑκατονταετηρίδος ἐν τοῖς κληρικοῖς τοῦ πατριαρχείου καταλελεγμένος Σπαντωνῆς, ὁ χρηματίσας καὶ γραμματεὺς τοῦ ἀπὸ Παλαιῶν Πατρῶν οἰκουμενικοῦ γενομένου πατριάρχου Γαβριὴλ Γ' τοῦ Σμυρναίου.

Ὁ Σπαντωνῆς, πρὸς ὃν ἡ ἐν λόγῳ ἐπιστολὴ τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων ἐγεγράφη, ἦν εἷς τῶν διαπρεπῶν τοῦ γένους λογίων ἐν τοῖς χρόνοις ἐκείνοις. Ἀκροατὴς γενόμενος Ἰωάννου Καρυοφύλλη τοῦ Βυζαντίου καὶ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων, διδαξάντων ἐν τῇ μεγαλωνύμῳ τοῦ Γένους σχολῇ, προέστη τῆς σχολῆς ταύτης μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Χουρμουζίου καὶ ταύτην, μέγας χαρτοφύλαξ γενόμενος, διηύθυνεν ἄχρι τοῦ 1726, ὅτε ἐν μηνὶ σεπτεμβρίῳ τὸ ζῆν ἐκμετρήσας ἐτάφη ἐν τῇ κατὰ Χάσκιοϊ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας Παρασκευῆς (ἴδε πλατύτερον Ἀληθείας τεῦχος Π', σελ. 202), ἐν τῷ ὑπὲρ ἀνασυστάσεως τῆς μεγάλης σχολῆς σιγιλλίῳ (ἴδε αὐτὸ εἰς Γ' τεῦχος Ἀληθείας, σελ. 151) ὁ Σπαντωνῆς ὑπογράφεται ἐν τοῖς κληρικοῖς ὡς «δικαιοφύλαξ», ὁ δὲ Παλάσιος πρὸς ὃν ἡ ὑπ' ἀριθμὸν κ' ἐπιστολὴ τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων «μέγας χαρτοφύλαξ».

Ἡ ις' καὶ ιζ' ἀπευθύνονται πρός τινα Παῦλον φίλον τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων, οὗτινος οὗτος μετὰ χάριτος ἐπιμέμφεται τῆς ἐπιλησμοσύνης.

Ἡ ιή ἐγράφη πρὸς τὸν τότε οἰκουμενικὸν πατριάρχην Καλλίνικον. Οὗτος ἐγεννήθη περὶ τὸ 1630 ἐν Καρπενησίῳ καὶ ἐμαθήτευσε παρ' Εὐγενίῳ Γιαννούλῃ τῷ Αἰτωλῷ, ὃς ἐν ἔτει 1642 διέτριβεν ἐν Καρπενησίῳ προϊστάμενος τῆς ἐκεῖσε σχολῆς, καθ' ἃ ἐξ ἐπιγραφῆς τοῦ ἐν Καρπενη-

σίῳ ναοῦ τῆς Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου δηλοῦται. Τὸ μοναχικὸν ὑποδὺς τριβώνιον ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἔνθα καὶ προεχειρίσθη μητροπολίτης Προύσης, ἣν καὶ διῴκησεν ἄχρι τῆς ἀ Μαρτίου τοῦ 1689, ὅτε εἰς διαδοχὴν τοῦ παραιτηθέντος Ἰακώβου ἐπὶ τὸν οἰκουμενικὸν ἐκλήθη θρόνον. Τρὶς ἐξ ὑπαμοιβῆς ἀνῆλθε τὸν θρόνον τοῦτον, οὗτινος καλῶς καὶ θεαρέστως προστὰς τὸ τρίτον ἐπὶ ὀκταετίαν (1694—1702) μετέστη τῶν προσκαίρων τῇ 8 Αὐγούστου τοῦ 1702 καὶ ἐτάφη εἰς τὸ ἐν Χάλκῃ μοναστήριον τῆς Θεοτόκου, ἔνθα ἤδη ἡ ἐμπορικὴ ἵδρυται σχολή. Ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἐχαράχθη τὸ ἑπόμενον ἐπίγραμμα·

Οἰκουμενικὸν Καλλίνικος τὸν θρόνον
Ἦθυνε πλείστους ἐμπρόνως ἐπὶ χρόνους·
Θανὼν δὲ λαμπρᾶς ἠξίωται ἐξόδου.
Τῷ τε τῶν πρὶν Πατριαρχῶν ἐν θρόνῳ,
Καὶ νεκρὸς ὡς ζῶν ἐγκαθιδρυθεὶς μόνος,
Μονῇ τέθαπται τῇδε τῇ σεβασμίᾳ.
Καὶ νῦν πολεύει σὺν χορείαις Ἀγγέλων.
Ἐν ἔτει ᾳνϛ' Αὐγούστου κ'.

Ἐπὶ τοῦ Πατριάρχου τούτου τῷ 1691 ἡ ἐπὶ εἰκοσαετίαν σχεδὸν ὅλην σιγήσασα διδασκαλία τῆς μεγαλωνύμου Σχολῆς ἐπανελήφθη ἐπιμελείᾳ μὲν τοῦ Πατριάρχου τούτου, πραγματικῇ δὲ βοηθείᾳ τοῦ ἐν ἀγαθοεργίαις διαπρεποῦς Μανολάκη ἐκείνου τοῦ ἐκ Καστορίας ἀειμνήστου ἀνδρὸς (ἴδε Ἀληθείας τεῦχος Ι' σελ. 149—151.

Περὶ τοῦ μ. σκευοφύλακος Παλασίου ἢ Παλάση πρὸς ὃν ἐγεγράφη ἡ ὑπ' ἀριθ. κ' ἐπιστολὴ (τὴν ὑπ' ἀριθ. ιθ' παρατρέχομεν ὡς ἀνωνύμῳ γραφεῖσαν)· τοῦτο μόνον γινώσκομεν ὅτι πατρόθεν κατήγετο ἐκ Πελοποννήσου ὅτι ἐν τῇ Πατριαρχικῇ μεγάλῃ τοῦ Γένους Σχολῇ μαθητὴς ἐγένετο Θεοφίλου τοῦ Κορυδαλλέως καὶ ἀνεδείχθη ῥήτωρ εὐδόκιμος καὶ συγγραφεὺς τῶν πατριαρχικῶν γραμμάτων.

Ἡ κά ἀπευθύνεται πρὸς τὸν αὐθέντην Μολδαβίας Κωνσταντῖνον Δοῦκαν. Ὁ Δοῦκας οὗτος οὐδὲν κοινὸν ἔχει μετὰ τοῦ ἐπιφανοῦς Βυζαντινοῦ οἴκου τοῦ παρασχόντος τρεῖς μὲν ἐν Βυζαντίῳ καὶ ἕνα ἐν Νικαίᾳ αὐτοκράτορας· τὰ ὑπ' ὄψει ἡμῶν κείμενα ἀορίστως σημειοῦσι τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἀναφέροντα αὐτὸν ὡς «Ῥουμελιώτην» καὶ μνημονεύοντα αὐτοῦ ὡς γενομένου τρίτου τῶν ἀπὸ Φαναριωτῶν ἡγεμόνων τῆς Μολδαβίας. Ὁ ἡγεμὼν οὗτος καθηρέθη τῆς ἀρχῆς τῷ 1704 συνεπείᾳ τῶν κατ' αὐτοῦ παραπόνων τῶν προκρίτων τῆς Μολδαβίας.

Μετὰ τὴν κδ' ἐπιστολὴν τὴν πρὸς τὸν Ἱεροσολύμων Δοσίθεον ἀπευθυνομένην τέτακται ὑπ' ἀριθ. κγ' ἡ τῷ Μητροπολίτῃ Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης κὺρ Μελετίῳ γραφεῖσα. Ὁ Μελέτιος ἐγεννήθη τῷ 1661 ἐν Ἰωαννίνοις, ἐκαλεῖτο δὲ Μιχαὴλ ἐν τοῖς κοσμικοῖς· ἐν τῷ ἱερῷ κατετάχθη κλήρῳ ὑπὸ τοῦ Ἰωαννίνων Κλήμεντος ὑπὲρ οὗ ἐγράφη ἡ πρὸς Καλλίνικον τὸν Ἀκαρνῶνα ὡς ἄνω ὑπ' ἀριθ. ικ' ἐπιστολὴ τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων. Τὰς πρώτας αὐτοῦ σπουδὰς ἐποιήσατο παρὰ Σπυρίδονι τῷ Τριανταφύλλῳ σοφῷ ἐκ Κερκύρας λογίῳ πρώτῳ σχολάρχῃ τῆς μικρὸν μετὰ τοῦ 1645 ἀδραῖς δαπάναις τοῦ ἡγουμένου Ἐπιφανίου συστάσης ἐν Ἰωαννίνοις Ἐπιφανίου σχολῆς, τῆς ἄλλως καὶ μικρᾶς γνωριζομένης. Τῷ 1675 ἢ 76 δαπάναις καὶ προικοδοτήσει Λέοντος Γκιούμα συστάσης τῆς μεγάλης τοῦ Γκιούμα σχολῆς καὶ ταύτης σχολάρχου ἐγκατασταθέντος Βησσαρίωνος τοῦ Μακρὺ ὃς πρῶτος τῶν ἀκροατῶν τοῦ Τριανταφύλλου γενόμενος, ἀνωτέρας καὶ συστηματικωτέρας μετέλαβε παιδείας, ἀκροασάμενος ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἰωάννη τοῦ Καρυοφύλλη καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μαυροκορδάτου, ὁ Μελέτιος ἐν τοῖς ἐφήβοις διατελῶν ἠκροάσατο ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ τῶν μαθημάτων τοῦ Βησσαρίωνος καὶ Παϊσίου τοῦ Τσιπούρα. Ἔρωτι δὲ μαθήσεως ὑψηλοτέρας ὑποφλεγόμενος μετέβη εἰς Ἐνετίαν καὶ Πατάβειον, ἔνθα διήκουσε τὴν σειρὰν τῶν ἰατρικῶν καὶ φιλοσοφικῶν μαθημάτων. Ἀναδειχθεὶς ἰατροφιλόσοφος ἐπανῆλθεν εἰς Ἰωάννινα καὶ ἐσχολάρχησε τῆς Ἐπιφανίου σχολῆς (1690).

Τελευτήσαντος τοῦ Μητροπολίτου Ναυπάκτου καὶ Ἄρτης Βαρθολομαίου, οἱ ἐξ Ἄρτης ἠτήσαντο διάδοχον αὐτοῦ τὸν Μελέτιον, ὃς καὶ ἐχειροτονήθη κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1692. Τὴν Μητρόπολιν ταύτην διῴκησεν ἄχρι τοῦ 1703, ὅτε κατὰ μῆνα Ὀκτώβριον μετετέθη εἰς τὴν τῶν Ἀθηνῶν Μητρόπολιν, ἧς προέστη ἄχρι τῆς 12 δεκεμβρίου 1714, ὅτε ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς Κύριον ἐξεδήμησε καὶ ἐτάφη ἐν τῷ κατὰ τὸ Χάσκιοϊ ἱερῷ ναῷ τῆς ἁγίας Παρασκευῆς.

Ἐν Ἰωαννίνοις διδάσκων ἔγραψε περὶ ἀστρονομίας καὶ περὶ διαφόρων ἀκουσμάτων. Μητροπολίτης Ἄρτης γενόμενος συνέγραψε «γεωγραφίαν παλαιάν τε καὶ νέαν», ὡς καὶ διαφόρους λόγους ἐκφωνηθέντας ὑπ' αὐτοῦ ἐν Πελοποννήσῳ, ὅτε τῷ 1701 ἐξαρχικῶς ἐκεῖσε ἀπεστάλη. Τέλος τὴν μητρόπολιν Ἀθηνῶν διοικῶν συνέγραψε βίβλον ἀρίστην καὶ πολυμαθεστάτην Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας, ἀπὸ τῆς τοῦ Κυρίου Γεννήσεως καὶ λήγουσαν μέχρι τοῦ 1700 ἔτους. Πρὸς ῥητορικὴν περὶ τοῦ πῶς δεῖ ὁμιλίαν συγγράφειν καὶ ἄλλα ἔργα.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. κδ' ἀφορᾷ τὴν ἔριν καὶ διένεξιν, ἥτις ἀπὸ Λαυρεντίου τοῦ Σιναΐου ἀρξαμένη καὶ ὑπὸ Ἀνανίου τοῦ ἐπισκοπικῶς ἡγουμενεύσαντος ἐν τῷ Θεοβαδίστῳ ὄρει ἐκαυθεῖσα περὶ τοῦ δῆθεν αὐτοκεφάλου τῆς ἐπισκοπῆς ταύτης ἐλύθη συνοδικῶς διὰ τοῦ τόμου τῆς ἐπὶ Καλλινίκου τοῦ Β' συγκροτηθείσης τοπικῆς συνόδου, οὗτινος τὸ κείμενον θέλομεν δημοσιεύσει ἐν προσεχεῖ τεύχει, καθ' ὅσον διαρωτίζει σπουδαίας σελίδας τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας. (ἕπεται τὸ τέλος).

Η ΕΚ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΓΡΑΦΩΝ ΩΦΕΛΕΙΑ

Εἶνε ἀναντίρρητον ὅτι ἡ ἐν τῷ μέσῳ τῆς τύρβης καὶ τῶν ποικίλων τοῦ βίου περισπασμῶν ἐν εὐσεβείᾳ καὶ πίστει μελέτη τῶν θεοσδότων ὑποθηκῶν τῶν διὰ τῶν ἱερῶν Γραφῶν τοῖς ἀνθρώποις παραδοθεισῶν οὐ μόνον ἠθικῶς ψυχωφελής, ἀλλὰ καὶ κοινωνικῶς σωτήριός ἐστιν ὁδηγὸς τοῦ ἀνὰ μέσον τῶν ὑράλων καὶ σκοπέλων τῆς κοινωνίας

κλυδωνιζομένου ἀνθρώπου. Διὰ τῆς μελέτης ταύτης καθοδηγεῖται ὁ ἄνθρωπος εἰς σκέψεις, ἀναζωπυρούσας τῶν νοῦν καὶ ἀνυψούσας τὴν καρδίαν, βοηθουμένην εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος καὶ εἰς ἐξάσκησιν τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, στηριζομένην ἐν τῷ ὁλισθηρῷ τοῦ βίου σταδίῳ, προφυλαττομένην ἐξ ἐπικινδύνων παρολισθημάτων καὶ πτώσεων, παραμυθουμένην ἐν ταῖς θλίψεσι καὶ ἐνισχυομένην ἐν τοῖς κινδύνοις. Τούτου χάριν καὶ ἡ ἁγιωτάτη μήτηρ Ἐκκλησία, φιλοστόργως ἀεὶ τῶν τέκνων αὐτῆς μεριμνῶσα, οὐ λείπει διηνεκῶς παραγγέλουσα αὐτοῖς τὴν τῶν ἱερῶν Γραφῶν μελέτην, καὶ συνιστῶσα τὴν διάπλασιν τῆς καρδίας αὐτῶν κατὰ τὰς Γραφικὰς ὑποθήκας καὶ τὰ θεόσδοτα παραγγέλματα· «πολλὰ γὰρ καὶ μεγάλα ἡμῖν διὰ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν καὶ τῶν ἄλλων τῶν κατ' αὐτοὺς ἠκολουθηκότων, ἐξαιρέτως δὲ διὰ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου τοῦ ὑπὸ ἀνθρώπινον σχῆμα θείου τούτου ἔργου, εἰς μελέτην δέδοται, ὡς οὐ μόνον αὐτοὺς τοὺς ἀναγινώσκοντας δέον ἐστὶν ἐπιστήμονας γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκτὸς δύνασθαι τοὺς φιλομαθοῦντας χρησίμους εἶναι καὶ λέγοντας καὶ γράφοντας.» Ὅθεν αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς συνίστησιν ἡμῖν ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις τὴν τῶν Γραφῶν ἔρευναν ὡς σωστικὸν τῷ ἀνθρώπῳ φάρμακον, ἐνισχύον διὰ τοῦ ἐξ ἐπιγνώσεως φωτισμοῦ τὴν πίστιν, διαλύον τὴν σκοτόμαιναν τῆς ἀγνωσίας καὶ ἀμφιβολίας καὶ διασκεδάζον τοὺς δισταγμοὺς καὶ τοὺς ἀπέλπιδας στοχασμούς.

Ὁ ἐρευνῶν τὰς Γραφὰς ἐμβλέπει εἰς ἀρχαίας γενεάς, ἐκ δὲ τῆς μελέτης αὐτῶν μανθάνει ὅτι, οὐδεὶς ἐνεπίστευσε τῷ Κυρίῳ καὶ κατησχύνθη, οὐδεὶς ἐνέμεινε τῷ φόβῳ αὐτοῦ καὶ ἐγκατελείφθη, οὐδεὶς ἐπεκαλέσατο τὸν Κύριον καὶ ὑπερεῖδεν οὗτος αὐτόν· ἡ γνῶσις δὲ τούτων ἐπάγεται αὐτῷ τὴν πεποίθησιν ἐπὶ τὸν Κύριον τῆς δόξης, τὴν παραμυθίαν ἐν ταῖς θλίψεσι, τὴν ἐνίσχυσιν ἐν τοῖς κινδύνοις.

Ὁ ἐρευνῶν τὰς Γραφὰς πιστοῦται ἐξ αὐτῶν ὅτι ἡ δυστυχία δεσπόζει τῆς ἀμελοῦς καὶ ῥᾳθύμου ψυχῆς, διότι αὕτη δὲν πιστεύει καὶ ἕνεκεν τούτου διαμένει ἀπροστάτευτος καὶ ἔρημος τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ· κατὰ συνέπειαν ὁ τὰς Γραφὰς ἐρευνῶν δὲν ἀναμένει ἵνα ἐπιστρέψῃ πρὸς Κύριον, δὲν ἀναβάλλει ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπιστροφήν, διότι γινώσκει ὅτι ἐξάπινα ἐξέρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Κυρίου, ἀκτρίβουσα ταὺς ἀμελεῖς καὶ ἐξολοθρεύουσα τοὺς νοθροὺς ἐν καιρῷ ἐκδικήσεως.

Ὁ ἐρευνῶν τὰς Γραφὰς γίνεται ταχὺς ἐν ἀκροάσει καὶ ἐν μακροθυμίᾳ φθέγγεται ἀπόκρισιν, διεξάγων δὲ ἐν πραΰτητι τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐφελκύει τὴν ἀγάπην τῶν ἀνθρώπων, σὺν ταῖς εὐλογίαις τοῦ οὐρανοῦ, διότι ἐξ αὐτῶν διδάσκεται ὅτι «λάρυγξ γλυκὺς πληθύνει φίλους, καὶ γλῶσσα εὔλαλος πληθύνει εὐπροσήγορα».

Ὁ ἐρευνῶν τὰς Γραφὰς ἀποφεύγει τοῦ γενέσθαι ταχὺς μὲν ἐν γλώσσῃ, νωθρὸς δὲ καὶ ῥάθυμος ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ· δὲν ἔχει οὗτος τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐκτεταμένην εἰς τὸ λαβεῖν καὶ συνεσταλμένην εἰς τὸ διδόναι, διότι μανθάνει ὅτι «ὁ ἀνταποδιδοὺς χάριτας μέμνηται εἰς τὰ μετὰ ταῦτα καὶ ἐν καιρῷ πτώσεως αὐτοῦ εὑρήσει στήριγμα.» ὁ τοιοῦτος ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ μέμνηται τῶν ἐσχάτων αὐτοῦ, καὶ ἐκρεύγει τὰς πτώσεις, ἃς ἡ ὀλισθηρότης τοῦ βίου καθίστησι λίαν συνεχεῖς.

Ταῦτα ἐν ὄψει ἔχουσα ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια ἀριερεῖ σελίδας τινὰς αὐτῆς εἰς ἀναγραφὴν τῶν σοφῶν καὶ ἐποικοδομητικῶν ἀποφθεγμάτων τῶν ἐν τῇ βίβλῳ τῶν παροιμιῶν τοῦ Σολομῶντος ἀπαντώντων. Τὸ πνεῦμα τῆς ἠθικότητος καὶ ἀρετῆς τὸ ἐπικρατοῦν εἰς τὰ σοφὰ ταῦτα παραγγέλματα, ἡ ἰσχὺς καὶ ἡ δύναμις τῶν ἐν αὐτοῖς ἐννοιῶν καὶ τὸ σθένος τὸ ἐκ τῆς λελογισμένης αὐτῶν συντομίας ἐκπηγάζον, ταῦτα, ἀνεξαρτήτως τῆς ἱερᾶς καταγωγῆς τῶν δι' αὐτῶν ὑποτυπουμένων ἡμῖν ὑποθηκῶν, ἐπιβάλλουσι τῇ Ἐκκλησιαστικῇ Ἀληθείᾳ, ἀφορώσῃ εἰς τὴν ἠθικὴν ὠφέλειαν τῶν φίλων αὐτῆς ἀναγνωστῶν, τὴν ἐπὶ τῶν παροιμιῶν τούτων ἐνδιατριβήν.

Ὅτι δὲ τὰ ἀποφθέγματα ταῦτα ἰσχυρότερον καὶ δραστικώτερον λαλοῦσιν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου τῶν ἐκτεταμένων ἄρθρων καὶ τῶν πολυσελίδων διατριβῶν πιστοῦται ὁ διεξερχόμενος ταῦτα. Τὸ ἐφ' ἡμῖν ἐπὶ ἑνὸς τούτων τοῦ διδάσκοντος·» παγὶς ἰσχυρὰ τὰ ἴδια χείλη ἀνδρὶ καὶ ἁλίσκεται ῥήμασιν ἰδίου στόματος,» θέλομεν ἐνδιατρίψει σήμερον σκιαγραφοῦντες εἰκόνα τῶν ἀνιαρῶν ἐπακολουθημάτων τῆς λάλου γλώσσης.

Πλειστάκις καθ' ἡμέραν ἐκ τῶν παθημάτων τῶν ἐπισυμβαινόντων ἡμῖν ἐκ τῆς παροράσεως τῆς ἐν τῷ ἀποφθέγματι τούτῳ ἐνυπαρχούσης ἀληθείας ἐκδιδασκόμεθα τὴν ὀρθότητα τῆς δι' αὐτοῦ γενομένης ἡμῖν ὑποθήκης, καὶ προτρεπόμεθα εἰς τὴν κατ' αὐτὴν διαρρύθμισιν τοῦ βίου καὶ τῶν πράξεων, εἰς συγκράτησιν τῆς γλώσσης ἡμῶν· δυστυχῶς ὅμως ἀμελῶς καὶ ραθύμως ἔχοντες ὅπως δι' ἐπισταμένης μελέτης ἐγκλιματίσωμεν, ὡς εἰπεῖν, τὴν καρδίαν ἡμῶν πρὸς τὴν ἀλήθειαν ταύτην, εἰς διηνεκῆ περιπίπτομεν σφάλματα, ἀπεργαζόμενα ἡμῖν λύπας, θλίψεις καὶ στενοχωρίας. Ἐὰν ἐνεκύπτομεν εἰς τὴν ἐμβριθῆ μελέτην τῆς ὑποθήκης ταύτης, προθύμως ἠθέλομεν ἀκούει τῶν διδαγμάτων τῆς φρονήσεως, ἠθέλομεν εἴσθαι προσεκτικοὶ εἰς τὰς συμβουλάς, ἃς αὕτη ἐπιδαψιλεύει ἡμῖν, καὶ ἀπαταμιεύοντες ταύτας ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν, ἠθέλομεν ἔχει χαλινὸν εἰς τὴν γλῶσσαν καὶ φυλακὴν περὶ τὰ χείλη ἡμῶν, καὶ ἠθέλομεν προφυλάττεσθαι πάντοτε μὴ οἱ ἐκ τοῦ στόματος ἡμῶν ἀκαίρως ἐξερχόμενοι λόγοι ταράξωσι τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀποδιώξωσι τὴν γαλήνην τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἀρχαῖόν τι γνωμικὸν τῶν Σινῶν παρακελεύεται· «ὁ περιγελῶν τὸν χωλὸν προσεξάτω βαδίζειν ὄρθιος, ὁ ἡδυνόμενος ψέγειν τὰ ἐλαττώματα τῶν ἄλλων ἀναλογισθήτω ὅτι ἄλλον ψέξουσι τὰ ἑαυτοῦ καὶ δοκιμάσει μὲ σπαραγμὸν καρδίας τοὺς ἐκτοξευθησομένους κατ' αὐτοῦ πικροτάτους σαρκασμούς.» Τὸ θεῖον λόγιον «οἵῳ μέτρῳ μετρεῖτε ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν» ὡς πᾶσα ἀλήθεια εἰς διηνεκῆ εὕρηται ἐνάργειαν ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ὅμως ἐξ ἀνεξηγήτου πωρώσεως παρορῶμεν τὴν ἀλήθειαν ταύτην καὶ παρασκευά-

ζομεν αὐτοὶ ἑαυτοῖς πράγματα διὰ τοῦ λάλου τῆς γλώσσης ἡμῶν. Τίς ἡ αἰτία τῶν παθημάτων ἡμῶν τούτων; Ἡ ἀμέλεια καὶ ῥαθυμία ἡμῶν πρὸς μελέτην τῶν θεοσδότων Γραφῶν, ἡ ἀποφυγὴ τοῦ ῥυθμίσαι τὸν βίον ἡμῶν κατὰ τὰς ἐν αὐταῖς ἀπαντώσας ὑποθήκας. Ἐὰν, ἐπὶ παραδείγματι, ἐμελετῶμεν τὸ ἐν τῇ βίβλῳ τῶν παροιμιῶν τοῦ Σολομῶντος ἀπόφθεγμα, ὅπερ ἀνωτέρω ἀνεγράψαμεν, ἠθέλομεν πάντες σκεφθῇ ὅτι ἡ πολυλογία πολλάκις ἐπικίνδυνός ἐστι καὶ ὅτι ἡ σιωπὴ ἀείποτέ ἐστιν ἀσφαλής· κατὰ συνέπειαν δὲν θὰ ἀριστάμεθα τοῦ τῶν προγόνων γνωμικοῦ τοῦ παρακελεύοντος «ἐχρῆ σιγᾶν ἢ κρεῖσσον τῆς σιγῆς λέγειν,» ἐὰν δὲ δὲν εἴχομέν τι κάλλιον τῆς σιγῆς ὅπως εἴπωμεν, ἠθέλομεν τηρεῖ σιγὴν προσπαθοῦντες ὅπως ἐπωφεληθῶμεν τῆς ἀκροάσεως τῶν νουνεχεστέρων· ἡ γλῶσσα ἡμῶν δὲν ἤθελε προτρέχει τῆς διανοίας καὶ δὲν ἠθέλομεν παρασκευάζει πράγματα καὶ περισπασμοὺς ἡμῖν αὐτοῖς.

Πολιτικός τις ἰσχυρίσθη ὅτι ὁ λόγος ἐδόθη τοῖς ἀνθρώποις ὅπως κρύπτωσι τὴν διάνοιαν αὐτῶν· ὁ τοῦτο εἰπὼν εἶχεν ἐν ὄψει περιωρισμένην τινὰ τάξιν ἀνθρώπων κατὰ συνέπειαν ὁ ὁρισμὸς αὐτοῦ οὗτος δὲν εἶνε ἀκριβής. Ἐὰν πρὸς ἐξήγησιν τοῦ σκοποῦ τῆς παροχῆς τοῦ λόγου εἰς τὸν ἄνθρωπον ἀφορμηθῶμεν ἐκ τῆς κακῆς χρήσεως, ἣν μεγίστη μερὶς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ποιεῖται τοῦ θείου τούτου δωρήματος, ἐὰν ἀπίδωμεν ἐπὶ τοὺς λάλους τοὺς μὴ δυναμένους χαλιναγωγῆσαι τὴν γλῶσσαν αὐτῶν, θέλομεν ἀναστρέψει τὸν περὶ τοῦ λόγου ὁρισμὸν τοῦτον καὶ μετατρέψει αὐτὸν εἰς τὸ ὅτι ὁ λόγος ἐδόθη τοῖς ἀνθρώποις πρὸς ἀποκάλυψιν τῶν μωριῶν αὐτῶν.

Ἂν μή τι ἄλλο ἐπενέγκῃ κακὸν ἡ ἀχαλίνωτος τῆς γλώσσης κίνησις, καθίστησι τὸν λάλον μάστιγα ἐν ταῖς συναναστροφαῖς, ἐν αἷς τὰ ὦτα ἀποκάμνουσιν ἀκούοντα τὴν ῥύαρον αὐτοῦ γλῶσσαν.

Ὁ Πυθαγόρας ἐπιβαλὼν πενταετῆ σιγὴν εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, σοφῶς διεκανόνισε τὴν βάσιν τοῦ καλῶς διανοεῖσθαι καὶ ὀρθῶς συλλογίζεσθαι. Ὁ συγκρατῶν τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ γίνεται σεμνὸς τὸ ἦθος, καρτερικὸς ἐν τοῖς πόνοις, σπουδαῖος ἐν ταῖς ὁμιλίαις, εὐθὺς τὴν καρδίαν καὶ τοῖς πᾶσιν εὐμενής· τοὐναντίον ὁ λάλος εἶνε ἀνειμένος τὴν δίαιταν, ἀγύρτης τὸ ῥρόνημα, συκοφάντης τὸ ἐπιτήδευμα ἄστατος τὴν γνώμην, φίλαυτος τὸν βίον, παρὰ δὲ Θεῷ καὶ παρὰ ἀνθρώποις ἀπεχθής· Ἀδυνατῶν οὗτος ἵνα κρατήσῃ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ, ἐπισύρει εἰς ἑαυτὸν μῖσος καὶ παρασκευάζει τὴν τιμωρίαν τῆς γλωσσαλγίας αὐτοῦ.

Τὸ ἐπικίνδυνον τῆς λάλου γλώσσης ἐκδιδάσκει καὶ ἡ δημώδης τοῦ λαοῦ φιλοσοφία, διακηρύττουσα «ἡ γλῶσσα κόκκαλα δὲν ἔχει καὶ κόκκαλα τσακίζει»· λίαν ἐπιτυχὴς καὶ γραφικώτατος χαρακτηρισμός, ὃν καθ' ἑκάστην βλέπομεν ἀναπαριστάμενον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἐν πράξει τε καὶ ἐφαρμογῇ, χωρὶς δυστυχῶς νὰ ἐπωφεληθῶμεν τῶν παρεχομένων ἡμῖν διδαγμάτων. Τίς ἀγνοεῖ ὅτι ὁ ἄκαιρος καὶ πικρὸς λόγος φαρμακόνει τὴν καρδίαν καὶ πληγόνει θανασίμως τὴν φιλίαν, πλὴν καὶ τίς ὁ ἐκ τῆς γνώσεως ταύτης συναιτιζόμενος καὶ χαλιναγωγῶν τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ; Ὡς ἀπὸ σπινθῆρος πυρὸς πληθύνεται ἀνθρακία, οὕτως ἐξ ἀκαίρως ριπτομένου λόγου γεννῶνται καὶ ἀναπτύσσονται ἔχθραι, πάθη, ἔριδες καὶ διαμάχαι.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Τετάρτη Μαΐου 27. Μνήμη τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἑλλαδίου.

Τὰ ἐν τοῖς Μηναίοις ὑπομνήματα ἀναφέρουσι περὶ τοῦ ἁγίου τούτου, ὅτι «ἐκκαθάρας οὗτος ἑαυτὸν ἀπὸ πάσης κηλίδος καὶ δοχεῖον γεγονὼς τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἐγρίσθη ψήφῳ Θεοῦ ἀρχιερεὺς καὶ τοὺς οἴακας ἐπιστεύθη τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας» καὶ ὅτι ὑπὲρ Χριστοῦ μέχρις αἵματος ἐνήθλησεν· ἀποφεύγουσιν ὅμως ἵνα εἴπωσιν ἡμῖν ποίας ἐκκλησίας ἐπίσκοπος ἐγένετο, πότε ἤκμασε καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείας τίνος καὶ ἐν ποίᾳ πόλει ἤθλησεν. Ἡ τῶν ὑπομνημάτων αὐτῶν ἀσάφεια ἀποδοτέα εἰς σύγχυσιν προσώπων καὶ ἐποχῶν προελθοῦσαν ἐκ τῆς ἀβασανίστως γενομένης ὑπὸ τῶν ὑπομνηματιστῶν συνοψίσεως τῶν ἀφορώντων τὸν βίον τοῦ ἱεροῦ Ἑλλαδίου, ὃν πρὸς ἕτερον ὁμώνυμον αὐτῷ ἐσύγχυσαν.

Ὁ σήμερον γεραιρόμενος Ἑλλάδιος ἦν ἐπίσκοπος Καισαρείας Καππαδοκίας, μαθητὴς καὶ διάδοχος (τῷ 378 Μ. Χ.) τοῦ Μ. Βασιλείου γενόμενος. Παρῆν οὗτος εἰς τὰς ἐν Κωνσταντινουπόλει γενομένας δύο συνόδους τῷ 381 καὶ 394. Ἐξεμέτρησε δὲ τὸ ζῆν ἐν ὁσιότητι ποιμάνας τὴν θεόθεν λαχοῦσαν αὐτῷ ποίμνην. Ὁ ἱερὸς Δαμασκηνὸς ἀπέδοτο αὐτῷ τὸν βίον τοῦ ἁγίου Βασιλείου, τῇ γνώμῃ ὅμως ταύτῃ δὲν στοιχοῦσιν οἱ νεώτεροι κριτικοί, θέλοντες συγγραφέα τοῦ βίου τούτου ἄλλον Ἐκκλησιαστικὸν πατέρα παρὰ τὸν Ἑλλάδιον.

Πέμπτη 28. Μνήμη τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Εὐτυχοῦς Ἐπισκόπου Μελιτινῆς.

Δύο ἱερομάρτυρες ὧν εἷς μὲν οὗτος ὁ Μελιτινῆς ἐπίσκοπος γενόμενος, ἕτερος δὲ ὁ τῇ 24 αὐγούστου ἑορταζόμενος, ὡς καὶ εἷς τῶν ἐπὶ Λικίνου τῷ 320 ἐν Σεβαστείᾳ ἀθλησάντων μ' μαρτύρων, ὧν τὴν μνήμην τῇ 9 μαρτίου τελοῦμεν, τῷ ὀνόματι Εὐτυχοῦς διαλάμπουσιν ἐν τῷ μαρτυρικῷ τῆς Ἐκκλησίας στερεώματι.

Περὶ τοῦ ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Μελιτινῆς μηδ' αὐτὰ τὰ ἐν τοῖς Μηναίοις ὑπομνήματα τὴν ἐλαχίστην παρατιθέασι σημείωσιν, ἀρκούμενα τῇ παραθέσει τῶν δύο ἑπομένων στίχων τοῦ ἐπιγραμματογράφου·

Ὡς εὐτυχῶς σὺ νὺτύχησας τρισμάκαρ
Θείας τετυχὼς, Εὐτυχες, κληρουχίας.

Παρασκευὴ 29. Μνήμη τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Θεοδοσίας.

Αὕτη ἦν ἀνάστημα τῆς Κωνσταντινουπόλεως· ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἤθλησεν ἐπὶ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου τῷ 716. Μετὰ τὸν τῆς ὀρθοδοξίας θρίαμβον οἱ Βυζάντιοι τιμῶντες τὴν μνήμην αὐτῆς ἤγειρον ἐπ' ὀνόματι αὐτῆς ναὸν ἐγγὺς τῶν θαλασσίων τειχῶν ἔνδοθεν τῆς ἑνδεκάτης τῶν πρὸς τὸν Κεράτιον κόλπον ἀπὸ τῆς ἀκροπόλεως πυλῶν, τῆς τανῦν Ἁγιᾶ Καπὶ ἐπιλεγομένης.

Σάββατον 30. Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἰσαακίου, ἡγουμένου τῆς μονῆς τῶν Δαλματῶν.

Οὗτος ἤκμασε κατὰ τὸν δ' μ. χ. αἰῶνα Ἐκ τῶν ἀνατολικῶν θεμάτων ἕλκων τὴν καταγωγὴν καὶ ἐκεῖσε τὸν μοναχικὸν ὑποδὺς τρίβωνα ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὅπως ἐλέγξῃ τὸν ἀρειανὸν αὐτοκράτορα Οὐάλεντα, ὃς διαπιστευθεὶς παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ Οὐαλεντινιανοῦ τὰ σκῆπτρα τῆς ἀνατολῆς, πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀρειανῆς κακοδοξίας τοὺς ὀρθοδόξους ἐδίωκε. Παρὰ τοῦ μονάρχου τούτου τρὶς ἐτιμωρήθη ὁ Ὅσιος

διὰ μαστιγώσεων καὶ δεσμωτηρίου. Ἀπαλλαγεὶς τῆς φυλακῆς ἀπεσύρθη εἰς τὰ πέριξ τῆς Κωνσταντινουπόλεως δεόμενος τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τῆς δυναστευομένης Ἐκκλησίας· μαθὼν δὲ ὅτι ὁ βασιλεὺς ἔμελλεν ἐκστρατεῦσαι κατὰ τῶν Γότθων καὶ αἰσθόμενος τὸ ἀναμένον τὸν μονάρχην τοῦτον τέλος, προσῆλθεν αὐτῷ συμβουλεύων ἅμα καὶ παρακαλῶν ἀνοῖξαι τὰς τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησίας. Τοῦ δὲ βασιλέως μὴ πεισθέντος, πάλιν τὰ αὐτὰ παρήνει, εἰ μὴ μέλλοι ἀπὸ προσώπου τῶν ἐχθρῶν ἐν πολέμῳ φυγὼν ἀπολέσθαι. Ὁ αὐτοκράτωρ διέταξεν ἵνα μαστιγώσωσιν αὐτόν. Ἀλλ' ὁ ὅσιος μόλις ἀπαλλαγεὶς τῶν χειρῶν τῶν δημίων ἔσπευσε κατόπιν τοῦ αὐτοκράτορος, ὃν προφθάσας, ἐπελάβετο τῶν χαλινῶν τοῦ ἵππου, διαρρήδην τὸν ὅλεθρον ἐπισημαίνων αὐτῷ, εἰ μὴ τὰς ἐκκλησίας τῶν χριστιανῶν ἀνοῖξ. Ὀργισθεὶς ὁ Οὐάλης παρέδωκε τὸν ὅσιον εἰς τὸν ἔπαρχον παρακελευσάμενος ἵνα φυλάξῃ τοῦτον μέχρις οὗ ἐν εἰρήνῃ ἐπανέλθῃ. Τοῦτο ἀκούσας ὁ ὅσιος εἶπεν· «εἰ σὺ ἐν εἰρήνῃ ὑποστρέψεις, ἐμοὶ οὐ λελάληκεν ὁ Θεός· φεύξῃ γὰρ ἐξ ἐναντίας τῶν ἐχθρῶν σου καὶ καταληφθεὶς, διὰ πυρὸς δέξῃ τὴν τοῦ βίου καταστροφήν.» Ὄντως δὲ οὕτω ἐγένετο. Ἡττηθεὶς ὁ Οὐάλης καὶ μετὰ τοῦ Πραιποσίτου, ἤτοι τοῦ ἀρχιστρατήγου αὐτοῦ, καταφυγὼν εἰς ἀχυρῶνα, ἐμπρησθεὶς ἐν αὐτῷ ὑπὸ τῶν Γότθων.

Τῆς ἀγγελίας τοῦ θανάτου αὐτοῦ ταύτης ἐλθούσης εἰς Κων]πολιν εὐθὺς ἀπελύθη τῶν φυλακῶν ὁ ἅγιος καὶ ἐν τιμῇ παρ' ἅπασιν ἦν· τότε ἔκτισε πρὸς βορρᾶν τοῦ ἐν Λύρηλιαναῖς μαρτυρείου τοῦ ἁγίου Στεφάνου, παρὰ τὰ Ψαμάθου, τὴν μονὴν, ἐφ' ἧς ὑπερίσχυσε τὸ ὄνομα τοῦ μαθητοῦ καὶ διαδόχου αὐτοῦ Δαλματίου τοῦ Σχολαρίου, πρὸς ὃν τῷ 431 ἔγραψεν ἡ ἐν Ἐφέσῳ Γ' οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ἥτις καὶ παρέσχεν αὐτῷ τε καὶ τοῖς ἐν τῇ ἡγουμενείᾳ τῆς μονῆς ταύτης διαδόχοις αὐτοῦ τὸ προνόμιον τοῦ εἶναι ἀρχιμανδρίτας καὶ ἐξάρχους τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει μοναστηρίων.

Τὴν μονὴν ταύτην, ὀνομαζομένην τοῦ ἁγίου Ἰσαακίου καὶ συνηθέστερον Δαλματῶν ἢ Δαλματίου, Κωνσταντῖνος ὁ Ε', ὁ ἐκ τῆς Ἰσαυρικῆς δυναστείας 6' μονάρχης, ἐξώσας τοὺς μοναχοὺς, μετεποίησεν εἰς στρατῶνα.

Τῷ Σαββάτῳ τούτῳ, ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ τῆς ἀπὸ τοῦ ἁγίου Πάσχα ζ' ἑβδομάδος μνήμην ἐπιτελοῦμεν πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος κοιμηθέντων εὐσεβῶς ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου.

Καὶ αὖθις φιλανθρώπως ἡ Ἐκκλησία καλεῖ ἡμᾶς εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἀπελθόντων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν καὶ τὰς ἱλαστηρίους αὐτῆς πρὸς Κύριον ἀναπέμπει δεήσεις ὑπὲρ τῶν ἁπανταχοῦ γῆς εὐσεβῶς κοιμηθέντων, καὶ δέεται ἵνα τοὺς μεταστάντας ἀφ' ἡμῶν ἐκ τῶν προσκαίρων εὐδοκήσας κατασκηνώσῃ ἐν ταῖς σκηναῖς τῶν ἐκλεκτῶν καὶ μετὰ δικαίων ἀναπαύσῃ ὡς εὔσπλαγχνος· ὅτι ὀφελοῦσι τοὺς ἐν πίστει κεκοιμημένους αἱ ὑπὲρ αὐτῶν γινόμεναι λειτουργίαι καὶ εὐχαὶ καὶ ἐλεημοσύναι τό τε ἔθος αὐτὸ τῆς ἐκκλησίας ἐπικρατῆσαν ἄνωθεν μαρτυρεῖ, καὶ ἐπὶ τοῦτο πολλοὶ καὶ διάφοροι τῶν πατέρων λόγοι κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ τόπους εἰρημένοι βεβαιοῦσιν. Ὅθεν ὡς φιλανθρώπως ἡ ἐκκλησία καλεῖ ἡμᾶς εἰς τὴν τοῦ καθήκοντος τούτου ἐκπλήρωσιν, οὕτω φιλαδέλφως ἅμα καὶ φιλοστόργως ὀφείλομεν ἵνα ἀνταποκριθῶμεν πρὸς τὴν πρόσκλησιν, καὶ τὴν μνήμην τῶν προκεκοιμημένων πατέρων καὶ ἀδελφῶν ἡμῶν τιμῶντες ἐνώσωμεν τὰς δεήσεις ἡμῶν μετὰ τῶν εὐχῶν τῆς ἐκκλησίας ὑπὲρ τῆς ἐν χώρᾳ δικαίων κατατάξεως τῶν ψυχῶν αὐτῶν.

Κυριακὴ ὀγδόη ἀπὸ τοῦ Πάσχα, τὴν ἁγίαν Πεντηκοστὴν ἑορτάζομεν.

Τὴν ν' ἡμέραν ἀπὸ τῆς τοῦ Κυρίου ἀναστάσεως συνηγμένων τῶν ἱερῶν ἀποστόλων ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ προσκαρτερούντων τὴν ἐξ ὕψους ἐπίσκεψιν, ἦν ὁ Κύριος ἐπηγγείλατο αὐτοῖς, ὅτε ἀνελήφθη πρὸς οὐρανούς, ἐγένετο ἦχος καθάπερ φερομένης βιαίας πνοῆς καὶ ἐπλήρωσε τὸν οἶκον, οὗ ἦσαν καθήμενοι οἱ μαθηταὶ, καὶ πάντες Πνεύματος ἁγίου ἐπλήσθησαν καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι.

Ἡ ἑορτὴ αὕτη κατὰ ἀναγωγικὴν ἐκ τῆς παλαιᾶς εἰς τὴν Καινὴν διαθήκην ἔννοιαν, σημαίνουσα παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς οὐκέτι τὴν ἡμέραν τῶν ἀπαρχῶν τοῦ θέρους ἐκ τοῦ βασιλείου τῆς φύσεως, ἀλλὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἀπαρχῶν τοῦ θέρους ἐκ τοῦ βασιλείου τῆς χάριτος· οὐκέτι τὴν γραπτὴν νομοθεσίαν ἐκ τοῦ ὄρους Σινᾶ, ἀλλὰ τὸν νέον νόμον τοῦ πνεύματος ἐκ τῆς ἐπουρανίου Ἱερουσαλὴμ περιελάμβανεν ἄλλοτε ἅπαντα τὸν πεντηκονθήμερον χρόνον τὸν μετὰ τὸ Πάσχα ὅτε ἑορτάζετο ὡς Κυριακή· κατόπιν διεκρίθη ἡ πεντηκοστὴ τῶν ἡμερῶν τούτων εἰς μνήμην τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπιφοιτήσεως, ὅτε καὶ ἡ πρώτη ἐξάπλωσις τῆς Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ·

Πνοὴ βιαίᾳ γλωσσοπυρσεύτως νέμει
Χριστὸς τὸ θεῖον Πνεῦμα τοῖς Ἀποστόλοις.
Ἐκκέχυται μεγάλῳ, ἐνὶ ἤματι Πνεῦμ' ἀλιεῦσι.

Αὐθημερὸν 31. Μνήμη τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἑρμείου.

Οὗτος ἤκμασε περὶ τὰ μέσα τοῦ 6' ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνος· ὁρμώμενος ἐκ τῆς πόλεως Κομάνων ἦν καταλελεγμένος ἐν τῷ στρατῷ, γέρων δὲ τὴν ἡλικίαν ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀντωνίνου προσήχθη πρὸς τὸν ἄρχοντα Σεβαστιανὸν καταγγελθεὶς ἐπὶ τῇ εἰς Χριστὸν πίστει, ὑπὲρ ἧς δεινὰς βασάνους περιφρονήσας καὶ τὸν διὰ ξίφους ὑποστὰς θάνατον, τοῦ μαρτυρικοῦ ἠξιώθη στεφάνου.

Βάπτεις σεαυτὸν κογχύλῃ σῶν αἱμάτων,
Ἑρμεία τιμηθείς· ὦ βαφῆς ἀνεκπλύτου.

Ὁμώνυμος τούτῳ ἦν καὶ λόγιος Χριστιανός, ὃς ἄγνωστον ὅμως ποῦ καὶ πότε ἔζησεν, οὗτινος σώζεται σύγγραμμα καλούμενον «διασυρμὸς τῶν ἔξω φιλοσόφων,» ἔνθα ὑπόθεσιν μὲν τοῦ λόγου ἔχει τὴν ῥῆσιν τοῦ ἀποστόλου Παύλου· «ἡ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ Θεῷ ἐστι» (πρὸς Κορινθ. Α', γ', 19) λαμβάνει δὲ τὰς ἀποδείξεις ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς φιλοσοφίας. Τὸ μικρὸν τοῦτο σύγγραμμα γεγραμμένον κατὰ τρόπον καὶ πνεῦμα ὅλως λουκιάνειον ἐν καλῇ ῥάσει μετὰ κομψότητος καὶ εὐφυοῦς εἰρωνείας μέγα ἔχει τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἀρχαίας φιλοσοφίας.

ΜΗΝ ΙΟΥΝΙΟΣ

Ἔχων ἡμέρας Λ'

Δευτέρα τῆς η' ἑβδομάδος αὐτὸ τὸ Πανάγιον καὶ ζωοποιὸν καὶ παντοδύναμον ἑορτάζομεν Πνεῦμα, τὸν ἕνα τῆς Τριάδος Θεὸν, τὸ ὁμότιμον καὶ ὁμοούσιον καὶ ὁμόδοξον τῷ Πατρὶ καὶ τῷ Υἱῷ

Πᾶσα πνοὴ δόξαζε Πνεῦμα Κυρίου,
Δι' οὗ πονηρῶν πνευμάτων φροῦδα θράση

Αὐθημερὸν 1. Μνήμη τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἰουστίνου τοῦ φιλοσόφου.

Ἐγεννήθη οὗτος τῷ 103 ἐν τῇ πόλει τῆς Παλαιστίνης Σαμαρείᾳ, τῇ πάλαι μὲν Συχὲμ, τότε δὲ Φλαυίᾳ Νεαπόλει καὶ τανῦν Ναβλοῦς καλουμένῃ. Ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὠνομάζετο Πρίσκος, ὁ δὲ πάππος Βάκχιος, ἀμφότεροι Ἕλληνες τὴν καταγωγὴν μετῳκήσαντες πιθανῶς εἰς Συχὲμ μετὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Οὐεσπεσιανοῦ ἀποσταλείσης αὐτόθι ἀποικίας. Κάτοχος βαθείας καὶ ποικίλης παιδείας ὁ Ἰουστῖνος ἐπεδόθη μετὰ ζήλου εἰς τὴν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν, προσλαβὼν ἐκ διαδοχῆς διδασκάλους στωϊκὸν τιλόσοφον, περιπατητικὸν καὶ πυθαγόρειον· τέλος ἀφιερώθη εἰς τὴν πλατωνικὴν φιλοσοφίαν, ἣν ὡς γέφυραν μετεχειρίσθη πρὸς τὸν χριστιανισμόν. Ἐντυχών πρεσβύτῃ τινὶ, πρᾶον καὶ σεμνὸν ἦθον ἐμφαίνοντι, ἔμαθε παρὰ τούτου ὅτι ἐγένοντο πρὸ πολλοῦ χρόνου πάντων τῶν νομιζομένων φιλοσόφων ἄνδρες παλαιότεροι, καὶ δίκαιοι, καὶ θεοφιλεῖς, προφῆται ὀνομαζόμενοι, οἵτινες μόνοι καὶ εἶδον καὶ ἐξέπνευσαν τοῖς ἀνθρώποις τὸ ἀληθές. Παραχρῆμα ἀναγνοὺς μετὰ ζήλου τὰ θεῖα τῶν προφητῶν καὶ Ἀποστό-

λων λόγια, ἐπίστευσεν εἰς Χριστὸν, καὶ ἀπορρίψας πάντα τὰ τῶν φιλοσόφων συστήματα τριακοντούτης προσῆλθεν εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα (133), ἀλλὰ χριστιανὸς γενόμενος διετήρησε τὸν φιλοσοφικὸν τρίβωνα.

Ὁ χριστιανὸς φιλόσοφος δὶς ἀπῆλθεν εἰς Ῥώμην. Ἐκεῖσε ἔγραψε κατὰ τοῦ ἐν Ῥώμῃ διαμένοντος καὶ ἐκ Σινώπης τοῦ Πόντου ὁρμωμένου Μαρκίωνος, βιβλίον δυστυχῶς ἀπωλεσθὲν οὗτινος τεμάχια μόνον διέσωσας ἡμῖν ὁ Εἰρηναῖος καὶ ὁ Εὐσέβιος, καὶ τοῦ ὁποίου μνείαν ποιεῖται ἐν τῇ Μυριοβίβλῳ αὐτοῦ ὁ ἱερὸς Φώτιος. Πρὸς δὲ ἔγραψε δύο ἀ π ο λ ο γ ί α ν ὑπὲρ τοῦ χριστιανισμοῦ, ὧν τὴν μὲν προσεφώνησεν Ἀντωνίνῳ τῷ εὐσεβεῖ, τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, τῇ συγκλήτῳ καὶ τῷ δήμῳ τῶν Ῥωμαίων, τὴν δὲ τῷ αὐτοκράτορι Μάρκῳ Αὐρηλίῳ τῷ συμβασιλεύοντι Λουκίῳ Οὐήρῳ καὶ τῇ ρωμαϊκῇ συγκλήτῳ. Ἐκ τῶν ἀπολογιῶν τούτων ἡ ἀδικῆς ἐχαρακτήριζε τὸν χριστιανισμὸν οὐχὶ ὡς πολέμιον τῇ φιλοσοφίᾳ, ἀλλ' ὡς συμπλήρωμα αὐτῆς καὶ ἰδίᾳ τῆς στωϊκῆς, ἐπήνεγκεν αἴσθησιν ἐπὶ τοῦ Ἀντωνίνου καὶ προεκάλεσε μετρίασιν τῆς σφοδρότητος τοῦ κατὰ τῶν χριστιανῶν διωγμοῦ.

Μετὰ τὴν συγγραφὴν τῆς α τῶν ἀπολογιῶν τούτων ὁ Ἰουστῖνος καταλιπὼν τὴν Ῥώμην περιῆλθε τὴν Ἀσίαν· ἐνδὲ τῇ Ἐφέσῳ συναντήσας σοφόν τινα Ἰουδαῖον Τρύφωνα ὀνόματι, ἔσχε μετ' αὐτοῦ συνδιάλεξιν διασωθεῖσαν ἄχρις ἡμῶν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «πρὸς Τρύφωνα Ἰουδαῖον διάλογος» ἔνθα ἀποδεικνύει τὴν θεότητα τοῦ χριστιανισμοῦ ἐκ τῆς πληρώσεως τῶν προφητειῶν.

Πρὸς τούτοις ἔγραψε δύο λόγους παραινετικοὺς πρὸς Ἕλληνας, δι' ὧν προτρέπει τοὺς ἐθνικοὺς ἵνα καταλίπωσι τὴν εἰδωλολατρικὴν πλάνην καὶ προστρέξωσιν εἰς τὸν χριστιανισμόν· ἐπίσης ἔγραψε «περὶ μοναρχίας ἢ ἑνότητος τοῦ Θεοῦ».

Ἀποδίδονται αὐτῷ καὶ ἄλλα συγγράμματα, ἅτινα ὅμως οἱ κριτικοὶ ἀπορρίπτουσιν ὡς μὴ γνήσια.

Κατὰ δ' εἰς Ῥώμην ἐπάνοδον αὐτοῦ γενομένην μετὰ τὸ 161 ἔτος ἔγραψε τὴν δ' ὑπὲρ τοῦ χριστιανισμοῦ ἀπολογίαν, δι' ἧς ἐντονώτερον ἐπαναλαμβάνων τὴν ἰδέαν ὅτι ὁ χριστιανισμὸς εἶνε συμπλήρωσις τῆς φιλοσοφίας ἐπιπίπτει κατὰ τῶν ἐθνικῶν θεῶν καὶ τῶν εἰς αὐτοὺς θυσιῶν. Τότε ἐξ ἐπιβουλῆς τοῦ κυνικοῦ φιλοσόφου Κρισκεντίου, μισοῦντος αὐτὸν, ὑπέμεινε τὸν μαρτυρικὸν θάνατον, τὴν ἱερὰν ἀποτμηθεὶς κεφαλὴν ἐν ἔτει 165.

Τρίτη 2. Μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Νικηφόρου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ὁμολογητοῦ.

Πρῶτος τῷ ὀνόματι τούτῳ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως γεγονώς, τῇ 12 ἀπριλίου τοῦ 806 ἐχειροτονήθη εἰς διαδοχὴν τοῦ ἐν ἁγίοις Ταρασίου μόλις ὑπενδώσας εἰς τὰς θερμὰς παρακλήσεις τοῦ τότε βασιλεύοντος Νικηφόρου τοῦ ἀπὸ Γενικοῦ, τοῦ εὐαγοῦς κλήρου καὶ τῆς συγκλήτου. Τοῦ θρόνου προέστη μηνῶν δεομένην ὅλην ἐννεαετίαν. Λέων ὁ Ἀρμένιος πρωτοστάτης τῆς δ' εἰκονομαχικῆς περιόδου γενόμενος κατέρριψε τοῦτον τοῦ θρόνου τὴν 13 μαρτίου τοῦ 815 καὶ ὑπερόριον ἀπέστειλεν εἰς Προικόννησον ἔνθα δεκατρίμηνον παραμείνας πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε.

Ὁ Νικηφόρος ἦν ἀνὴρ πολυμαθὴς καὶ ἔνθερμος ζηλωτὴς τῶν ὀρθῶν δογμάτων τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας. Ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ σώζονται· α' ἱστορία χρονική, ἀρχομένη ἀπὸ Ἀδὰμ· δ' ὁν Σύντομος ἱστορία ἀπὸ τοῦ 602-770. Ἀμφότερα τὰ ἔργα αὐτοῦ ταῦτα ἐξεδόθησαν ἐν Παρισίοις ἐν τῷ σώματι τῆς Βυζαντίδος

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΤΩΝ ΚΥΡΙΩΤΕΡΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΤΟΥ ΤΕΛΕΥΤΑΙΟΥ ΤΡΙΜΗΝΟΥ

Ἐν ᾧ χρόνῳ ἡ τῆς «Ἀληθείας» ἔκδοσις ἦν ἀνεσταλμένη, ἡ Ἐκκλησία βαθέως ἐπλήγη τὰ μητρικὰ αὐτῆς σπάγχνα τὸ μὲν ἐκ τῆς ἐνσκηψάσης ἐπί τε τῆς δυσπότμου Χίου καὶ τῆς ἀπέναντι αὐτῆς Ἐρυθραίας Χερσονήσου δεινῆς ἐκ τοῦ σεισμοῦ συμφορᾶς, τὸ δὲ ἐκ τοῦ αἱματηροῦ δράματος τοῦ ἐπιμιάναντος τὴν ρωσσικὴν πρωτεύουσαν κατὰ τὴν ἀ μαρτίου ἐ. ἔ.

Ὁ ἀτυχὴς καὶ πολυθρήνητος αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας Ἀλέξανδρος ὁ Βος δὲν ἠδυνήθη ἵνα ἄχρι τέλους ἀποφύγῃ τὰς ἐπιβουλὰς τῶν ἀπηνῶν καὶ ἀμειλίκτων δολοφόνων, οἵτινες ἀπὸ δεκατετραετίας κατεδίωκον αὐτόν. Τὴν 1 μ. μ. τῆς ά μαρτίου, βληθεὶς ὑπὸ ἐκρηκτικῶν σφαιρῶν, τὸν οἰκτιστον ἔθανε τῶν θανάτων, μετὰ δίωρον ὀδυνηρὰν ἀγωνίαν παραδοὺς τὸ πνεῦμα εἰς χεῖρας τοῦ Πλάστου.

Τὸ φοβερὸν τοῦτο ἄγγελμα πανταχοῦ ἐνεποίησε βαθυτάτην θλῖψιν καὶ κατάπληξιν· ἰδίως δὲ κατελύπησε τὴν Ἐκκλησίαν, ἥτις ὡς μήτηρ φιλόστοργος ἐπλήγη δεινότερον πάντων τὴν καρδίαν ἅτε στερηθεῖσα υἱοῦ εὐσεβοῦς ἅμα καὶ φιλοστόργου.

Τὴν ἐκ τῆς καταστροφῆς ὅμως ταύτης λύπην αὐτῆς ἐμετρίασεν ἡ συγχρόνως κομισθεῖσα εἰδήσις τῆς περιστολῆς τῶν σκοτίων ἔργων τῆς ἐπιτελεσάσης τὴν δολοφονίαν ταύτην κακούργου σπείρας καὶ τῆς διασώσεως τῆς εὐσεβοῦς Ρωσσίας ἐκ τῶν συμφορῶν τῆς ἀναρχίας, ἣν διὰ τῆς δολοφονίας Ἀλεξάνδρου τοῦ Β' οἱ τὴν ἀποτρόπαιον καὶ στυγερὰν ταύτην πρᾶξιν ἐπιτελέσαντες ἐπεδίωκον. Ὅθεν ἐξ ὀνόματος τῆς ὑπὸ τὸ κράτος τῶν αἰσθημάτων τούτων τελούσης ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας ἡ Α. Θ. Π. ἀπέστειλε τηλεγραφικῶς πρὸς τὸν υἱὸν καὶ νόμιμον διάδοχον τοῦ ἀοιδίμου αὐτοκράτορος τὰ ἑπόμενα:

"Τῷ Μεγαλειοτάτῳ Αὐτοκράτορι πασῶν τῶν Ρωσσιῶν
ΑΛΕΞΑΝΔΡΩι ΤΩι Γ'
Πετρούπολιν.

» Μετὰ βαθείας λύπης ἤκουσεν ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸν τραγικὸν θάνατον τῆς Α. Α. Μ. τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου, ἀοιδίμου προκατόχου καὶ πατρὸς τῆς ὑμετέρας αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος, μετ' ἐγκαρδίου δὲ χαρᾶς τὴν ἀνάρρησιν εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν θρόνον πασῶν τῶν Ρωσσιῶν τῆς ὑμετέρας αὐτοκρατορικῆς Μεγαλειότητος. Εὔχεται διακαῶς εἰς τὸν Ὕψιστον δι' ἡμῶν καὶ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἱερᾶς Συνόδου ἵνα ἀναπαύσῃ τὴν ψυχὴν ἐκείνου ἐν σκηναῖς δικαίων, διαφυλάττῃ δὲ τὴν ὑμετέραν αὐτοκρατορικὴν Μεγαλειότητα ἀκράδαντον ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Αὐτῆς θρόνου καὶ ἀπηλλαγμένην μετὰ πάσης τῆς σεβαστῆς αὐτοκρατορικῆς οἰκογενείας καὶ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ Αὐτῆς ἀπὸ παντὸς ἀνιαροῦ.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 3 Μαρτίου 1881

† Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΙΩΑΚΕΙΜ

Αὐθημερὸν ἐξεδηλώθη τηλεγραφικῶς τῇ Α. Θ. Π. ἡ ἔκφρασις τῆς ζωηρᾶς εὐγνωμοσύνης τῆς Α. Α. Μ. τοῦ

αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ΄ ἐπὶ τῇ ἐνδείξει τῆς συμπαθείας, ἣν διὰ στόματος τῆς Α. Θ. Π. ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία ἐξέφρασε πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τῇ ἀμέσως ἑπομένῃ Κυριακῇ 8 Μαρτίου, ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ ναῷ ἡ Α. Θ. Π. συλλειτουργήσασα μετὰ 12 συνοδικῶν τε καὶ μὴ σεβασμιωτάτων ἱεραρχῶν ἓξ ἱερέων καὶ ὀκτὼ ἱεροδιακόνων προσήνεγκε τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ τὴν ἀναίμακτον θυσίαν ὑπὲρ τῆς μακαρίας ψυχῆς τοῦ εἰς Κύριον μεταστάντος ἀοιδίμου αὐτοκράτορος καὶ ἐτέλεσε τὸ νεκρώσιμον ἐπὶ τῇ μνήμῃ αὐτοῦ μνημόσυνον.

Εἰς τὴν ἐπιβάλλουσαν ταύτην Πατριαρχικὴν λειτουργίαν καὶ τὸ τελεσθὲν μνημόσυνον παρῆσαν ἐν μεγάλῃ στολῇ οἱ Πρεσβευταὶ Ρωσσίας, Ἑλλάδος, Ρωμουνίας καὶ Σερβίας μεθ' ἅπαντος τοῦ προσωπικοῦ τῶν πρεσβειῶν αὐτῶν ἐν μεγάλῃ στολῇ, ὁ κυβερνήτης καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ τοῦ ἐνταῦθα ἀκταιωροῦ τῆς Ρωσσικῆς πρεσβείας ὁ πράκτωρ τῶν Ρωσσικῶν ἀτμοπλοίων καὶ πλῆθος ἄμετρον λαοῦ, ὅπερ ἐν εὐλαβεῖ στάσει παρέμεινε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἱερᾶς ταύτης ἀκολουθίας.

Τὴν ἐπαύριον ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία παραμυθουμένη τὴν ἐν Ρωσσίᾳ ἀδελφὴν Αὐτῆς Ἐκκλησίαν ἐπὶ τῇ ἐκ τῆς δολοφονίας Ἀλεξάνδρου τοῦ Β΄ πληξάσῃ ταύτην συμφορᾷ καὶ συναγαλλομένη αὐτῇ ἐπὶ τῇ ἀναρρήσει τοῦ νέου αὐτοκράτορος φιλαδέλφως, ἐπέστειλε τῷ σεβασμιωτάτῳ ἀγίῳ Πετρουπόλεως καὶ Νοβογοροδίας κ. Ἰσιδώρῳ τὴν ἑπομένην Πατριαρχικὴν ἐπιστολήν·

« Τὸ ἀπαίσιον καὶ θλιβερὸν ἄγγελμα τῆς στυγερᾶς δολοφονίας τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει μεγαλειοτάτου αὐτοκράτορος πασῶν τῶν Ρωσσιῶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Β΄ καὶ ἐνταῦθα πάραυτα ἀφικόμενον, βαρέως ἔπληξε τὰς ἀκοὰς τῆς φιλοστόργου ταύτης Μητρὸς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἀλγεινοτάτην ὡς εἰκὸς καὶ ἀμύθητον ἐμποιῆσαν αὐτῇ θλῖψιν. Ἡμεῖς δὲ ἰδίᾳ ἀναμιμνησκόμενοι τῆς εὐμενοῦς βασιλικῆς συμπαθείας καὶ ἐπιεικείας, ἧς πάντοτε τρανὰ δείγματα παρέσχε τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐν τῷ προσώπῳ ἡμῶν ὁ ἀοίδιμος, δεήσεις ἐκτενεῖς ἀνεπέμψαμεν τῷ ζωῆς καὶ θανάτου τὴν ἐξουσίαν ἔχοντι Κυρίῳ ἡμῶν, ὅπως ἀναπαύσῃ τὴν μακαρίαν ἐκείνου ψυχὴν ἐν χώρᾳ ζώντων καὶ ἐν σκηναῖς δικαίων. Τὰ συλλυπητήρια δὲ ἡμῶν διαβιβάσαντες τηλεγραφικῶς τῇ Αὐτοῦ Μεγαλειότητι τῷ νέῳ αὐτοκράτορι Ἀλεξάνδρῳ τῷ Γ΄, ἅμα δὲ καὶ τὰς συγχαριτηρίους ἡμῶν εὐχὰς ἐπὶ τῇ εἰς τὸν ἔνδοξον τοῦ σεπτοῦ αὐτοῦ πατρὸς θρόνον ἀναρρήσει, καὶ χθὲς ἔτι ἐτελέσαμεν μετὰ πάντων τῶν τὴν περὶ ἡμᾶς ἱερὰν Σύνοδον συγκροτούντων ἀδελφῶν ἁγίων ἀρχιερέων πάνδημον καὶ ἐπίσημον ἱερὸν μνημόσυνον ἐν τῷ καθ' ἡμᾶς πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ, παρουσιαζόντων ἐν στολῇ μετὰ τῆς αὐτοῦ ἐξοχότητος τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ αὐτοκράτορος πασῶν τῶν Ρωσσιῶν καὶ τῶν λοιπῶν πρέσβεων τῶν Ὀρθοδόξων Κρατῶν. Ταῦτα οὖν ἀναγγέλλοντες καὶ τῇ φίλῃ ἡμῖν αὐτῆς σεβασμίᾳ πανιερότητι, καὶ ἐξ ἐνστίκτου ἀγάπης ἀδελφικῆς παραμυθούμενοι ἀφ' ἑνὸς τὴν ἱερὰν αὐτῆς ψυχήν, βαρέως τετραυματισμένην ἐκ τοῦ ἀποτροπαίου γεγονότος, συγχαίρομεν ἀφ' ἑτέρου αὐτῇ καὶ πάσῃ τῇ ἁγίᾳ τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίᾳ τῆς ὀρθοδόξου Ρωσσίας ἐπὶ τῇ ἀνυψώσει τοῦ νέου αὐτοκράτορος εἰς τὸν θρόνον τῶν ἐνδόξων προγόνων Αὐτοῦ, καὶ θερμὰς ἀνατείνομεν ἱκεσίας πρὸς τὸν Βασιλέα τῶν βασιλευόντων, ὅπως τῷ κραταιῷ Αὐτοῦ βραχίονι περιῤῥουρῇ καὶ περιέπῃ τὴν Α. Α. Μεγαλειότητα ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, χαριζόμενος αὐτῷ τε καὶ πάσῃ τῇ αὐτοκρατορικῇ οἰκογενείᾳ ὑγιείαν καὶ ζωὴν πολυχρόνιον, ἐνισχύων αὐτὸν εἰς ἐπιτέλεσιν τῶν ὑψηλῶν καὶ μεγαλεπηβόλων αὐτοῦ βουλευμάτων ὑπὲρ τῆς δόξης καὶ εὐημερίας τοῦ εὐσεβοῦς ρωσσικοῦ λαοῦ, καταστρέφων δὲ καὶ ἐκμηδενίζων τὰ θεοστυγῆ καὶ καταχθόνια σχέδια τῶν συνταραξάντων τὴν γαλήνην συμπάσης τῆς ἐνδόξου αὐτοκρατορίας. Καὶ ταῦτα μέν, περισπούδαστε ἀδελφέ, εἰς ἔνδειξιν τῶν πρὸς αὐτὴν ἀκραιφνῶν αἰσθημάτων· κατασπαζόμενοι δ' αὐτὴν ἐν φιλήματι ἁγίῳ διατελοῦμεν

ᾠπα ἐν μηνὶ Μαρτίῳ, Ἰνδικτιῶνι Θ΄.

† Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ὁ Χριστῷ ἀγαπητὸς ἀδελφός.

Ἡ Ἐκκλησία δὲν εἶχεν ἀνακουφισθῇ ἐκ τῆς ὀδύνης, ἣν τὸ ἀπαίσιον καὶ φοβερὸν ἄγγελμα τῆς δολοφονίας Ἀλεξάνδρου τοῦ Β΄ ἐπήνεγκεν αὐτῇ καὶ ἡ μητρικὴ αὐτῆς καρδία ὑπέκυψεν εἰς νέαν σκληρὰν δοκιμασίαν. Ἀλλεπάλληλα τηλεγραφήματα ἔκ τε τῆς δυσπότμου Χίου καὶ τῆς ἀντίπεραν αὐτῆς Ἐρυθραίας Χερσονήσου ἀπὸ τῆς ἑσπέρας τῆς 22 Μαρτίου ἐξήγγελλον αὐτῇ μονονοὺ πανωλεθρίαν τῶν μερῶν ἐκείνων ἐκ δεινῆς συνταραξέως τῆς γῆς ὑπὸ καταστρεπτικωτάτου σεισμοῦ. Βαρυπενθοῦσα ἐπὶ τῇ σκληροτάτῃ ταύτῃ συμφορᾷ δὲν ὤκνησεν ἵνα γνωστοποιήσῃ ὡς τάχος τὴν ἐπιγενομένην καταστροφὴν εἰς τὰς ἀνὰ τὴν Εὐρώπην εὐσεβεῖς κοινότητας καὶ πρὸς πλείστους τῶν φιλοχρίστων καὶ φιλοκτιρμόνων ἀνὰ τὴν Εὐρώπην ἀνδρῶν καὶ ἐν ὀνόματι τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς πρὸς τοὺς ἀνήκεστα παθόντας συμπαθείας ἐπικαλεσθῇ τὸν ἔλεον καὶ τὴν σύντομον ἀντίληψιν αὐτῶν. Συνάμα δὲ καὶ πρὸς τὸ ἐνταῦθα εὐσεβὲς καὶ χριστεπώνυμον πλήρωμα ἀπευθυνομένη τὴν γενναίαν τούτου συνδρομὴν ὑπὲρ τῶν θυμάτων τοῦ σεισμοῦ ἐπεκαλεῖτο διὰ τῆς ἑπομένης πατριαρχικῆς ἀποδείξεως·

Ἀριθμ. $\begin{cases} \text{Πρωτοκ. } 1500 \\ \text{Διεκπερ. } 952 \end{cases}$

ΙΩΑΚΕΙΜ

ἐλέῳ Θεοῦ κτλ.

Θεοφιλέστατοι ἐπίσκοποι, εὐλαβέστατοι ἱερεῖς καὶ ὁσιώτατοι ἱερομόναχοι, οἱ προϊστάμενοι τῶν ἱερῶν ἐκκλησιῶν τῆς Πόλεως, τοῦ Γαλατᾶ καὶ τοῦ καθ' ἡμᾶς Καταστένου, καὶ λοιποὶ πάντες εὐλογημένοι Χριστιανοί· χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ.

Οὐδεὶς βεβαίως ἐν ὑμῖν ὑπάρχει, ὃς οὐκ ἔμαθεν ἤδη τὴν ἐκ φοβεροῦ σεισμοῦ ἐπισυμβᾶσαν εἰς τὴν ἀτυχῆ καὶ τάλαιναν νῆσον Χίον δεινοτάτην συμφοράν, ἥτις χιλιάδας ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων ἔθαψεν ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῶν καταῤῥευσεισῶν οἰκοδομῶν, ἄλλας δὲ ἀφῆκεν ἡμιθανεῖς καὶ δεινῶς τετραυματισμένας, καὶ μυρίας ἄλλας εἰς στέρησιν τῶν πάντων περιέστησεν. Οὐδεὶς ὁ μὴ μαθὼν καὶ τὴν ἐν τῇ ἀπέναντι τῆς νήσου ταύτης ἀκτῇ τῆς

Ἐρυθραίας χερσονήσου ἐπελθοῦσαν δεινὴν ἐπίσης ἐκ τοῦ αὐτοῦ σεισμοῦ καταστροφὴν κατά τε τὴν πόλιν Κρήνην καὶ τὰ παρακείμενα ταύτῃ χωρία. Οὐδεὶς ὁ μὴ ἀλγήσας μέσην τὴν ἀδελφικὴν αὐτοῦ καρδίαν ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῆς μονονουχὶ πανωλεθρίας ταύτης, ἀλλὰ καὶ μὴ εἰς οἶκτον βαθὺν κινηθεὶς ὑπὲρ ἀδελφῶν τηλικαῦτα παθόντων τὰ δεινά. Ἡ σεβαστὴ αὐτοκρ. κυβέρνησις, ἡ ἀεὶποτε σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ δεικνυμένη πρὸς τὸ ὑπήκοον πρώτη ἔσπευσεν ἵνα ἐπέλθῃ ἐπίκουρος τοῖς παθοῦσιν· ἰδιαίτατα δὲ ἡ Α. Α. Μ. ὁ γαληνότατος ἡμῶν ἄναξ τὴν πατρικὴν αὐτοῦ νυγεὶς καρδίαν ἐπὶ τῇ γενομένῃ ταύτῃ δεινῇ συμφορᾷ, δι' ἐκτάκτου ἀμέσως ἀτμοπλοίου ἀπέστειλε τροφὰς, φάρμακα, σκηνὰς καὶ ἄλλα χρειώδη πρὸς ἀνακούρισιν τῶν τὰ πάντα στερηθέντων, πρὸςδὲ ἰατροὺς εἰς ἰατρικὴν τῶν παθόντων συνδρομὴν, καὶ ὑπαλλήλους τῆς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ ὑπηρεσίας πρὸς νοσηλείαν καὶ περιθαλψιν αὐτῶν· αὐτοκρατορικῷ δὲ κελεύσματι αὐτοῦ διετάχθη σύστασις ἐπιτροπῶν πρὸς συλλογὴν ἰδιωτικῶν ἐράνων εἰς ταχεῖαν ἀντίληψιν τῶν ἐκ τῆς ἀνηκέστου συμφορᾶς πταισάντων· ἐφ' οἷς ἄθλιος εὐγνωμοσύνη ὀφείλεται. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἄλλοθεν ἐκ τοῦ προχείρου αὐτοῖς συνδρομαὶ ἀπεστάλησαν· πλὴν τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς τοσοῦτον, ὥστε ἀνεπαρκεῖς αὗται ἀποδείκνυνται. Μυριάδες ἀδελφῶν, ἀνέστιοι καὶ παντέρημοι, πεινῶντες καὶ γυμνητεύοντες, εὕρηνται ἐκτεθειμένοι ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν στοιχείων ἐπὶ κλονουμένου ἔτι ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ ἐδάφους· γονεῖς ἀποστερηθέντες τῶν τέκνων αὐτῶν, καὶ τέκνα ἀπορφανισθέντα γονέων, ἄλλοι μὲν κεῖνται ὑπὸ σωροὺς ἐρειπίων, ψυχρὰ καὶ ἄμορφα πτώματα, καὶ ἄλλοι τετραυματισμένοι τὸ σῶμα, μάλιστα δὲ τὴν ψυχὴν, περιφέρονται ἀπέλπιδες ὑπὸ τὸ κράτος ἐσχάτης ἀπογνώσεως. Ἡ μήτηρ Ἐκκλησία, ὡς ἦν ἐπόμενον, ἠσθάνθη καιρίως τὰ μητρικὰ αὐτῆς σπλάγχνα τιτρωσκόμενα ὑπὸ τοῦ ἀγγέλματος τῆς ἀνηκέστου ταύτης συμφορᾶς· ὅθεν ἔσπευσεν αὐθωρεὶ χεῖρας μὲν ἱκετηρίους ἀνατεῖναι πρὸς τὸν οἰκτίρμονα Θεὸν καὶ ἐπικαλέσασθαι θερμῶς τὸ θεῖον αὐτοῦ ἔλεος, ἀναγγεῖλαι δὲ τὸ δεινὸν εἰς εὐπορουντας ὁμογενεῖς ἐντὸς τοῦ βασιλείου κράτους καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ, καὶ προτρέψασθαι εἰς ταχεῖαν καὶ γενναίαν βοήθειαν. Καὶ πέποιθε μὲν ὅτι οἵτε πρὸς οὓς ἀπετάθη καὶ πάντες οἱ δυνάμενοι τῶν φιλελεημόνων, μανθάνοντες διὰ τούτων τὴν ἐπελθοῦσαν καταστροφὴν, προθύμως εἰσακούσονται τῶν συστάσεων αὐτῆς καὶ σπεύσουσι ταχέως εἰς ἀνακούφισιν καὶ ἐπικουρίαν τῶν περισωθέντων· ἀλλὰ καὶ παρ' ὑμῶν τῶν ἐνταῦθα οἰκτιρμόνων καὶ εὐλογημένων αὐτῆς τέκνων προσδοκᾷ καὶ ἐκδέχεται τὴν αὐτὴν φιλάνθρωπον καὶ φιλάδελφον συνδρομὴν καὶ βοήθειαν· ἐφ' ᾧ καὶ ἔγνω ἵνα ἔκκλησιν ποιήσηται εἰς τὴν φιλεύσπλαγχνον ὑμῶν καρδίαν καὶ ἐκζητήσῃ τὸν ἔρανον ἑκάστου ὑπὲρ τῶν εἰρημένων δυστυχῶν ἀδελφῶν. Ἐπὶ τούτῳ δὲ, μετὰ προηγουμένην συνεννόησιν αὐτῆς πρὸς τοὺς ἐνταῦθα ἐγκατεστημένους προκρίτους Χίους, ἐγένετο ὑπὸ τούτων καὶ ἄλλων φιλελεημόνων συνέλευσις, ἐγκρίναντα τὸν σχηματισμὸν ἐπιτροπῆς ἐκ προσώπων διακεκριμένων τῆς καθ' ἡμᾶς κοινωνίας, ὧν τὰ ὀνόματα δημοσιευθήσονται μετὰ τὴν ὁριστικὴν αὐτῶν ἐκλογὴν διὰ τῶν ἐγχωρίων ἐφημερίδων. Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη μέλλει ἵνα συλλέξῃ τὰς φιλαδέλφους προσφορὰς ὑμῶν, εἴτε ἀπ' εὐθείας αὐτὴ περιερχομένη, εἴτε καὶ διὰ ὑποεπιτροπῶν τὴν ταχίστην τοῦ φιλανθρώπου αὐτῆς σκοποῦ ἐπίτευξιν μεταδιώκουσα. Καὶ δὴ γράφοντες προτρεπόμεθα πάντας ὑμᾶς ἵνα, ἐν τῇ χαρακτηριζούσῃ ὑμᾶς εὐποιητικῇ διαθέσει, τὸ μέγεθος τῆς συμπεριφορᾶς ἀναλογιζόμενοι, προσενέγκητε ἕκαστος δαψιλῆ καὶ πρόθυμον τὴν βοήθειαν ὑμῶν, καταδεικνύοντες καὶ ἐν ἔργοις ὅτι οὐδαμῶς ἐπιλανθάνεσθε τῆς εὐποιΐας καὶ κοινωνίας, ἥτις μόνη ἀρεστὴ θυσία παρὰ Θεῷ, οὗ ἡ χάρις καὶ τὸ ἄπειρον ἔλεος, σὺν τῇ παρ' ἡμῶν εὐχῇ καὶ εὐλογίᾳ, εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ἐν μηνὶ μαρτίῳ κε', ἰνδικτιῶνος Θ'.

Εἰς τὴν μητρικὴν ταύτην τῆς Ἐκκλησίας πρόσκλησιν ἀνταπεκρίθη προθύμως πᾶσα φιλάδελφος καὶ φιλάνθρωπος ψυχὴ, καὶ ἐνταῦθα μὲν κεντρικὴ ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ παθόντων ἐπιτροπὴ, ἐν δὲ ταῖς διαφόροις πόλεσι τοῦ κράτους καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν διάφοροι ἐπιτροπαὶ συστᾶσαι ἐπεδόθησαν μετὰ ζήλου καὶ ἐξακολουθοῦσι μετ' ἀξιαγάστου προθυμίας συλλέγουσαι συνδρομὰς ὑπὲρ τῶν ἐκ τῆς καταστροφῆς ταύτης παθόντων. Ἐφ' ᾧ ἀΐδιος αὐτοῖς εὐγνωμοσύνη ὀφείλεται. Πρωτίστως ὅμως δίκαιον καὶ πρέπον ἵνα ζωηρὰ εὐγνωμοσύνη πληρώσῃ τὰς καρδίας πάντων πρὸς τὴν Α. Α. Μ. τὸν φιλόλαον καὶ εὐεργετικὸν ἡμῶν ἄνακτα καὶ τὴν σεβαστὴν Αὐτοῦ κυβέρνησιν οἱ' ἣν συμπάθειαν καὶ στοργὴν ἔδειξαν καὶ οὐ παύουσιν ἐνδεικνύμενοι ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ παθόντων. Ἡ Α. Α. Μ. ἅμα τῷ ἀκούσματι τῆς δεινῆς ταύτης συμφορᾶς, βαθύτατα τὴν πατρικὴν ἐπλήγη καρδίαν καὶ ὄντως βασιλικῶς ἐμερίμνησε καὶ οὐ λείπει μεριμνῶσα ὑπὲρ τῶν παθόντων. Πρῶτος πληροφορηθεὶς τὰ τῆς δεινῆς ταύτης καταστροφῆς διέταξε τὴν ἐν τάχει εἰς Χίον ἀποστολὴν ἰατρῶν, φαρμάκων, σκηνῶν, τροφῶν καὶ παντοειδῶν βοηθημάτων· ἐπὶ τούτοις δὲ ἐκ διαταγῆς Αὐτοῦ ἀτμόπλοιον τοῦ Κράτους ἐν τάχει ἐφοδιασθὲν ἀπῆλθε κατεσπευσμένως εἰς τοὺς τόπους τῆς καταστροφῆς, κομίζον τοῖς παθοῦσι τὰ πρῶτα βοηθήματα. Πρὸς τούτοις ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου Αὐτοῦ ἀνακτορικοῦ ταμείου προσήνεγκε βασίλειον εἰς μετρητὰ συνδρομὴν ὑπὲρ τῶν παθόντων, καὶ διὰ διατάγματος Αὐτοῦ ἐκήρυξεν ἀσύλητον ἐν τοῖς τελωνείοις τοῦ κράτους πᾶν ὑπὲρ τῶν δυστυχῶν τούτων ἀποστελλόμενον εἶδος.

Τὴν ἐπὶ τούτοις ζωηρὰν εὐγνωμοσύνην τῶν τε ἐκ τοῦ σεισμοῦ παθόντων, ὡς καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ γένους ἡμῶν, πρὸς τὴν Α. Α. Μ. διαδηλοῦσα ἡ Α. Θ. Π. ἐξῃτήσατο παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν θρησκευτικῶν ἵνα ὑποβάλῃ τὴν ἔκφρασιν ταύτην τῆς βαθυτάτης εὐγνωμοσύνης καὶ ἀφοσιώσεως τοῦ γένους ἡμῶν πρὸς τὴν Α. Α. Μ. διὰ τοῦ ἑπομένου ταχυδρίου·

ΤΩ ΥΠΟΥΡΓΕΙΩ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ

Τῇ 27 Μαρτίου 1881.

Ἡ σύντονος πατρικὴ μέριμνα, ἣν ἡ Α. Α. Μεγαλειότης ὁ εὐσπλαγχνικώτατος ἡμῶν ἄναξ ἀπὸ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἠκούσθη ἡ σπαραξικάρδιος εἴδησις τοῦ ἐν Χίῳ καὶ Τσεσμὲ συμβάντος ὀλεθρίου σεισμοῦ, καταβάλλει ὑπὲρ τῆς ἀνακουφίσεως τῶν παθόντων πιστῶν Αὐτῆς ὑπηκόων κατοίκων τῆς νήσου ταύτης, συγκινοῦσα εἰς βαθεῖαν εὐγνωμοσύνην τὴν καρδίαν παντὸς πιστοῦ Αὐτῆς ὑπηκόου καὶ ἰδίᾳ τῶν παθόντων, καὶ παρέχουσα τὴν πλήρη πεποίθησιν ὅτι διὰ ταύτης σπουδαίως ἀνακουφισθήσονται οἱ παθόντες, προάγει με εἰς τὸ νὰ παρακαλέσω τὴν Ὑμετέραν Ἐξοχότητα ὅπως εὐαρεστηθεῖσα ὑποβάλῃ εἰς τὸ ὑποπόδιον τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Αὐτοῦ θρόνου ἅμα μὲν τὴν βαθεῖαν ἐμοῦ καὶ τοῦ πιστοῦ Αὐτοῦ Ρωμαϊκοῦ ἔθνους εὐγνωμοσύνην ἐπὶ τῇ πρὸς τοὺς παθόντας ἀδελφοὺς ἐν Χίῳ καὶ Τσεσμὲ ἐνδεικνυμένῃ πατρικῇ στοργῇ, ἅμα δὲ καὶ τὰς δεηνεκεῖς ἡμῶν εὐχὰς ὑπὲρ τῆς πολυτίμου ὑγιείας καὶ εὐδαιμονίας τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐξακολουθοῦσα κύμανσις τοῦ ὑπὸ σεισμοῦ ταραχθέντος ἐδάφους πολλοὺς τῶν κατοίκων τῆς Χίου ἐξηνάγκασεν ἵνα φύγωσι μακρὰν τῶν ἑστιῶν αὐτῶν, προνοίᾳ τῆς Α. Θ. Π. συνέστησαν ἐπιτροπαὶ Κυριῶν πρὸς συλλο-

γὴν συνδρομῶν ὑπὲρ τῶν ἐκπατριζομένων δυστυχῶν τούτων καὶ ἐν τοῖς κόλποις τῆς κοινωνίας ἡμῶν ζητούντων ἄσυλον. Αἱ εὐγενεῖς αὗται Κυρίαι ἀξιοζήλως ἐπεδόθησαν εἰς τὴν φιλάνθρωπον ταύτην λειτουργίαν καὶ διὰ τῆς εὐγενοῦς αὐτῶν ταύτης προθυμίας χαρᾶς ἐπλήρωσαν τὰ μητρικὰ σπλάγχνα τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις διὰ τοῦ σεπτοῦ οἰακοστρόφου αὐτῆς συντόνως εἰργάσθη καὶ ἐργάζεται πρὸς ἀνακούφισιν τῶν δυστυχῶν τούτων, καὶ ἥτις πρὸς στέγασιν τῶν ἐνταῦθα προσφευγότων διέθετο διάφορα οἰκήματα ἔν τε Φαναρίῳ καὶ ἐν ἄλλαις τῆς πόλεως ἡμῶν συνοικίαις.

Ψήφῳ τῶν ρωμουνικῶν βουλῶν ἀνακηρυχθείσης τῆς Ρωμουνίας εἰς βατίλειον, ἡ Α. Θ. Π. διʼ ἐπιστολῆς Αὐτῆς συνεχάρη τὴν Α. Μ. τὸν βασιλέα τῆς Ρωμουνίας Κάρολον τὸν Λον, ὃς δι' αὐτογράφου Λύτοῦ ἐπιστολῆς ἀπήντησεν ἐκφράζων ζωηρὰς εὐχαριστίας. Τῇ 8 δ' Ἀπριλίου ἐ. ἔ. ἐπετείῳ τῶν γενεθλίων καὶ τῆς ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ρωμουνίας ἀναρρήσεως τῆς Α. Μ. Καρόλου τοῦ Αʹ ἐψάλη ἐν τῷ Πατριαρχικῷ ναῷ δοξολογία πρὸς τὸν Ὕψιστον, χοροστατούσης τῆς Α. Θ. Π. μετὰ τῶν σεβ. συνοδικῶν. Ἐν τῇ τελετῇ ταύτῃ παρῆσαν ἐν στολῇ αἱ ΑΑ. Ἐξ. οἱ πρεσβευταὶ Γερμανίας, Βελγίου, καὶ Σερβίας, καὶ δὴ καὶ ὁ τῆς Ρωμουνίας ἐπιτετραμμένος μεθʼ ἅπαντος τοῦ προσωπικοῦ τῆς πρεσβείας ἐν μεγάλῃ στολῇ.

Ὡς πάντοτε, οὕτω καὶ ἐφέτος ἡ Ἐκκλησία ἐπὶ ταῖς χαρμοσύνοις τοῦ Πάσχα ἑορταῖς ἐμνήσθη καὶ ἐμερίμνησεν ὑπὲρ τῶν ἐν στενοχωρίαις καὶ θλίψεσι δυστυχῶν αὐτῆς τέκνων, τῶν τε ἀποκλήρων τῆς μοίρας καὶ τῶν ἐκ ψυχικῆς πωρώσεως παρολισθησάντων, διὰ δὲ ἐκκλίσεως ἐκ τῶν καθηκόντων τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιβαλλομένων ἀσεβησάντων πρὸς τὴν κοινωνίαν καὶ καθειρχθέντων ἐν φυλακαῖς· ὑπὲρ τούτων, ὡς καὶ ὑπὲρ τῶν ἐν πενίᾳ ἀνακειμένων δυστυχῶν, ἐμερίμνησεν ἡ Ἐκκλησία διαθέσασα ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς σπουδαῖον χρηματικὸν ποσὸν πρὸς ἀνακούφισιν αὐτῶν καὶ βοήθειαν κατὰ τὰς παγκοίνου χαρμονῆς ἡμέρας τοῦ σωτηρίου Πάσχα.

Αἱ ἑορταὶ τοῦ Πάσχα παρῆλθον ἐν ἡσυχίᾳ καὶ τάξει, ἣν ἔν τισιν ἐνορίαις δυστυχῶς τῆς πόλεως ἡμῶν διετάραξε τὸ χριστιανοῖς ἀνοίκειον ἔθος τῶν πυροβολισμῶν, ἐξ ὧν πρὸς ἐπίμετρον θλίψεως ἐπῆλθον ἀκρωτηριάσεις τινῶν καὶ ὁ φόνος δυστυχοῦς τινος βληθέντος ὑπό τινος τῶν διαταραξάντων τὰς ἑορτὰς ταύτας διὰ τῶν πυροβολισμῶν αὐτῶν. Ἀλγοῦσα ἡ Ἐκκλησία διὰ τὴν συμπεριφορὰν ταύτην εὐάριθμων τινῶν τέκνων αὐτῆς κωφευσάντων εἰς τὰς μητρικὰς αὐτῆς νουθεσίας καὶ παραινέσεις, εὔχεται ἵνα ἡ φωνὴ τῆς φρονήσεως δεσπόσῃ τοῦ λοιποῦ τῶν καρδιῶν τῶν ὀλίγων τούτων, καὶ ἀποσκορακισθῶσι τέλεον ἐκ τῆς ποίμνης τῶν πιστῶν συνήθειαι ἀντικείμεναι πρὸς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας καὶ ἀνοίκειοι πρὸς τὴν σεμνότητα τοῦ Χριστιανικοῦ χαρακτῆρος.

Ἤλγησε πρὸς τούτοις ἡ Ἐκκλησία, μαθοῦσα ὅτι ἐν ἑτέρῳ κλίματι τέκνα ἠλεημένα παρὰ Θεοῦ καὶ σεσωσμένα διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, παρασχόντα πίστιν εἰς τὴν ἐκ προκαταλήψεως γεννηθεῖσαν καὶ ὑπὸ τῆς ἀμαθείας ἐκτραφεῖσαν ἀθέσπετον ὑπόθεσιν τοῦ ὅτι οἱ Ἰσραηλῖται χρῆσιν ποιοῦνται ἐν ταῖς νομικαῖς αὐτῶν ἑορταῖς τοῦ αἵματος παίδων χριστιανῶν, προέβησαν εἰς διώξεις καὶ κακώσεις κατὰ τῶν συμπολιτῶν αὐτῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ παρέσχον ἀφορμὴν εἰς τοὺς κακοβούλως διατεθειμένους ἡμῖν ὅπως διασύρωσι τὸ τῶν ὀρθοδόξων ὄνομα, ἐν ᾧ κατὰ τὴν ἀποστολικὴν ὑποθήκην πᾶς τις τῶν ὀρθοδόξων ὀφείλει παρέχειν ἑαυτὸν τύπον καλῶν ἔργων, ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, μηδὲν ἔχων περὶ ἡμῶν λέγειν φαῦλον. Ὅθεν καὶ γράψασα ἐπῆλθεν ἐπίκουρος τῆς ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας, ἧς ἐν τῷ κλίματι αἱ σκηναὶ αὗται ἀνελίχθησαν ὑπομνήσασα τοῖς ἐκεῖσε εὐλογημένοις χριστιανοῖς, «μηδὲν βλαστημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους πραότητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους» τοὺς γραώδεις μύθους παραιτούμενοι.

Λήξαντος τοῦ χρόνου τῆς ἐν τῷ Δ. Ε. Μ. συμβουλίῳ λειτουργείας αὐτῶν, ἀπεχώρησαν κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἐθνικῶν κανονισμῶν αἱ ΑΑ. Ἐξ. Ἰωσὴφ Οἰκιάδης, Κ. Καλλιάδης, Κ. Καραθεοδωρῆς, καὶ ὁ κ. Ι. Μαρκόπουλος· συγκληθείσης δὲ τῆς κατὰ τοὺς κανονισμοὺς ἐκλογικῆς συνελεύσεως, ἐξελέγησαν μέλη τοῦ Δ. Ε. Μ. συμβουλίου διὰ τὴν ἀρξαμένην περίοδον οἱ ἀξιότιμοι κκ. Χ. Γ. Κωνσταντινίδης, Ι. Σισμάνογλους, Ι. Ἀναστασιάδης, καὶ Γ. Ἀποστολίδης· τούτου δὲ παραιτησαμένου, ἐξελέγη ἡ Α. ἐξ. ὁ κ. Ν. Φ. Γεωργιάδης. Γνωστοποιηθείσης κατὰ τὰ νενομισμένα τῆς ἐκλογῆς ταύτης εἰς τὴν ὑψ. Πύλην καὶ ἐγκριθείσης ὑπʼ αὐτῆς, οἱ νέοι σύμβουλοι ἀνέλαβον τὰ καθήκοντα αὐτῶν.

Καθαρῶς διοικητικοὶ τῆς Ἐκκλησίας λόγοι κατέστησαν ἀναγκαίαν τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν ἐπαρχιῶν τῶν παν. ἁγίων Μηθύμνης καὶ Ἴμβρου· ὅθεν τῇ 23 Μαρτίου κανονικαῖς ψήφοις τοῖς ἱερᾶς συνόδου ὁ μὲν παν. τέως ἅγ. Ἴμβρου κ. Νικηφόρος μετετέθη εἰς τὴν μητρόπολιν Μηθύμνης, ὁ δὲ παν. τέως ἅγ. Μηθύμνης κ. Παΐσιος εἰς τὴν τῆς Ἴμβρου.

Κριθείσης ἀναγκαίας τῆς ἐκλογῆς βοηθῶν ἐπισκόπων τοῦ τε ἐνταῦθα ὡς συνοδικοῦ μέλους παραμένοντος παν. ἁγ. Βοδενῶν καὶ τοῦ ὡς συνοδικοῦ μέλους ἀναμενομένου παν. ἁγίου Χίου, κανονικαῖς ψήφοις τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἀνεδείχθησαν τὴν 25 Μαρτίου, ἐκτεθέντων ὑποψηφίων τιτουλάριος μὲν ἐπίσκοπος Σιῶν ὁ πανοσ. ἀρχιμανδρίτης κ. Γρηγόριος Φωτεινὸς ὡς βοηθὸς ἐπίσκοπος τοῦ παν. ἁγ. Χίου. τιτουλάριος δʼ ἐπίσκοπος Λίτης ὁ πανοσ. ἀρχιμανδρίτης κ. Ἀλέξανδρος ὡς βοηθὸς ἐπίσκοπος τοῦ παν. ἁγ. Βοδενῶν. Ἐκκλησιαστικῇ κελεύσει ἡ χειροτονία τοῦ τιτουλαρίου ἐπισκόπου Λίτης ἐγένετο ὑπὸ τοῦ σεβ. ἁγίου Θεσσαλονίκης, συλλειτουργήσαντος μετὰ δύο τῶν ὑπʼ αὐτὸν ἐπισκόπων.

Τοῦ τέως ἀρχιερατικῶς προϊσταμένου τῆς ἐν Σταυροδρομίῳ ἐνορίας παν. ἁγ. Ἀγχιάλου ἀποκατασταθέντος καὶ αὖθις κανονικῶς εἰς τὴν θεόθεν ἐξ ἀρχῆς λαχοῦσαν αὐτῷ ἐπαρχίαν καὶ ἀπελθόντος πρὸς τὸ εὐσεβὲς αὐτοῦ ποίμνιον, ἐκκλησιαστικῇ προνοίᾳ ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος ἐν

Σταυροδρομίῳ διωρίσθη ὁ τέως τοιοῦτος ἐν Μ. Ρεύματι θεοφ. ἄγ. Εἰρηνουπόλεως κ. Φώτιος.

Τοῦ εὐσεβοῦς ἐν Βοσνίᾳ λαοῦ ἐξαιτησαμένου ἵνα ὁ κανονικῶς ἐκλεγεὶς μητροπολίτης αὐτοῦ χειροτονηθῇ ἐν Σεραγιέβῳ, τῆς δὲ ἐκκλησίας εὐρούσης τὴν αἴτησιν ταύτην εὔλογόν τε καὶ μηδαμῶς ἀντικειμένην πρὸς τὰ θέσμια καὶ εἰσακουσάσης αὐτῆς, ἐκκλησιαστικῇ κελεύσει οἱ παν. ἄγ. Ρασκοπρεσρένης κ. Μελέτιος, πρώην Βόσνης κ. Ἄνθιμος καὶ Ἐρσεκίου κ. Ἰωσὴφ συνῆλθονεὶς Σεραγίεβον ὅπως κατὰ τὴν κανονικὴν ἐκκλησιηστικὴν τάξιν προχειρίσωνται εἰς μητροπολίτην Βόσνης τὸν ἐψηφισμένον ὡς τοιοῦτον ἀρχιμανδρίτην κ. Σάββαν. Ἐπὶ τούτῳ οἱ ἱεράρχαι ἱερουργήσαντες τὴν Κυριακὴν 29 μαρτίου μετὰ καὶ τοῦ εἰς Σεραγίεβον προσελθόντος ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ τῆς χειροτονίας θεοφ. ἀγ. Καττάρου κ. Γερασίμου, τῇ ἐπικλήσει τοῦ παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος ἐχειροτόνησαν εἰς ἀρχιερέα τὸν παν. κ. Σάββαν· καὶ ἀναγνωσθείσης τῆς καὶ παρὰ τοῦ ἄρχοντος Μ. Λογοθέτου προσυπογεγραμμένης ἐν μεμβράνῃ συνοδικῆς πράξεως, εὐφήμησαν τὸν νεοχειροτονηθέντα Μητροπολίτην Βόσνης.

Εἰς τὴν ἱερὰν τελετὴν ταύτην παρῆσαν ἐν μεγάλῃ στολῇ ὁ γεν. στρατιωτικὸς καὶ πολιτικὸς κυβερνήτης Βοσνίας καὶ Ἐρζεγοβίνης βαρὼν Δαλὲν, αἱ πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ τοῦ τόπου ἀρχαὶ, τὸ προξενικὸν σῶμα καὶ πλῆθος ἄμετρον λαοῦ.

Περαιωθείσης τῆς λειτουργίας, πρὸ τῆς ἀπολύσεως ἡ Α. Ε. ὁ βαρὼν Δάλεν ἐπέδωκεν ἐπισήμως εἰς τὴν Α. Π. τὸν νέον ἅγ. Βόσνης τὸ αὐτοκρατορικὸν δίπλωμα τῆς ἀναγνωρίσεως αὐτοῦ ὡς Μητροπολίτου Βόσνης καὶ παρὰ τῆς πολιτικῆς ἀρχῆς. Ἡ Α. Παν. λαμβάνουσα τὸ αὐτοκρατορικὸν δίπλωμα καὶ ἀνταπαντῶσα εἰς τὴν προσφώνησιν τοῦ γενικοῦ κυβερνήτου, ἀφ' οὗ ηὐχηρίστησε τὴν Καισαροβασιλικὴν κυβέρνησιν, ἐδήλωσεν ὅτι ἦν, ἔστι καὶ ἔσται πιστὸν τέκνον τοῦ Οἰκουμενικοῦ τῆς Κων)πόλεως θρόνου.

Αὐθημερὸν ἐδόθη ὑπὸ τῆς Α. Παν. ἐπίσημον γεῦμα, εἰς ὃ παρεκάθισαν ἅπασαι αἱ ἐν Σεραγιέβῳ ἐπισημότητες, οἱ πνευματικοὶ ἀρχηγοὶ καὶ οἱ πρόκριτοι τῶν διαφόρων ἐκεῖσε ἐθνοτήτων. Ἐν τοῖς ἐπιδορπίοις ἡ Α Παν. προέπιε πρώτη ὑπὲρ τῆς Α. ΚΒ. Μ. Εἰς τὴν πρόποσιν ταύτην ἀπήντησεν ὁ γενικὸς κυβερνήτης βαρὼν Δάλεν προπιὼν ὑπὲρ τῆς Α.Θ.Π. εἰς ἣν πρόποσιν ἀπαντῶν ὁ παν. ἅγ. Ρασκοπρεσρένης ἤγειρε πρόποσιν ὑπὲρ τῆς Α. ὑψ. τοῦ βαρῶνος Δάλεν. Ἑκάστην πρόποσιν ἐχαιρέτα ἡ στρατιωτικὴ μουσικὴ παιανίζουσα.

Οὕτως ἐτελέσθη ἡ ἐγκαθίδρυσις τοῦ Παν. ἁγ. Βόσνης κ. Σάββα, ἐπὶ αἰσίαις ὥραις ἀναλαβόντος τὴν ποιμαντορικὴν ῥάβδον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐκείνης ἐπαρχίας.

Ἀγγέλλοντες τέλος ὅτι ἡ ἐν Παρισίοις ἑταιρία τῶν Φιλοξένων ναυαγιαιρετῶν τῶν πέντε διαμερισμάτων τῆς Βρετάνης καὶ Βανδέας (Hospitaliers Sauveteurs Bretons) ἀνεκήρυξεν ἐπίτιμον αὐτῆς πρόεδρον τὴν Α. Θ. Π. πρὸς ἣν ἀπεστάλη μετὰ τοῦ εἰκείου διπλώματος καὶ τὸ τῆς ἑταιρίας μετάλλιον, κλείομεν τὴν παροῦσαν ἐπιθεώρησιν.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῶν ἁγίων ἰσαποστόλων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης ἡ Α. Θ. Π. ἐχοροστάτησε τὴν ἑσπέραν τῆς παρελθούσης τετάρτης ἐν τῷ Πέραν ἱερῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Κωνσταντίνου κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ ἑσπερινοῦ.

— Τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν ἐν τῷ ἐν Γαλατᾷ ἱερῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου, τοῦ ἐπιλεγομένου τῶν Χίων, ἱερουργοῦντος τοῦ σεβ. γέροντος ἁγίου Ἐφέσου μετὰ τῶν παν. ἁγ. Κορυτζᾶς κ. Δωροθέου καὶ πρώην Μαρωνείας κ. Ἀνθίμου, ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος ὑπὸ τὸν τίτλον Σιῶν ὁ τέως ἀρχιμανδρίτης κ. Γρηγόριος Φωτεινός.

—Αὐθημερὸν ἐν τῇ αὐτῇ λειτουργίᾳ ἐχειροτονήθη ἱερεὺς ὁ τέως πατριαρχικὸς ἱεροδιάκονος κ. Σεραφεὶμ ὁ ἐκ Καλύμνου, ἐν τῶν καλῶν ἀναστημάτων τῆς ἐν Χάλκῃ θεολογικῆς σχολῆς, ὃς καὶ ἀνεχώρησε διὰ τὸ ἁγιώνυμον Ὄρος, ἔνθα θέλει παραμείνει ἐπὶ μικρόν.

—Τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης καὶ τῶν θρησκευτικῶν ἀνήγγειλε πρὸς τὰ πατριαρχεῖα ὅτι διετάχθησαν οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ὑπάλληλοι οἱ ἐπιφορτισμένοι τὴν ἐκτέλεσιν τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων ἵνα ἐκτελῶσι καὶ τὰς ἀποφάσεις τὰς ἐκδιδομένας ὑπὸ τῶν μητροπολιτικῶν καὶ ἐπισκοπικῶν δικαστηρίων ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἁρμοδιότητος αὐτῶν. Τὴν γνωστοποίησιν ταύτην ἐποιήσατο τὸ ἐν λόγῳ ὑπουργεῖον διὰ τοῦ ἑπομένου τεσκερέ·

Πρὸς τὸ Ρωμαϊκὸν Πατριαρχεῖον.

Ἐκ τινων μερῶν ἀνηγγέλθη ὅτι πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων τῶν ἐκδιδομένων περί τινων ὑποθέσεων παρὰ τῶν μητροπόλεων καὶ τῶν ῥαβδινάτων ἀναφέρονται πρὸς τοὺς ὑπαλλήλους τῆς ἐκτελέσεως, ἠρωτήθη δὲ τὸ πρακτέον ὅσον ἀφορᾷ τὰς τοιαύτας ἀποφάσεις.

Καίτοι δὲ τὸ καθῆκον τῶν ὑπαλλήλων τῆς ἐκτελέσεως, συνῳδὰ τῷ προσωρινῷ κανονισμῷ περὶ ἐκτελέσεως ἀποφάσεων, περιορίζεται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν παρὰ τῶν ἱερῶν καὶ τακτικῶν δικαστηρίων ἐκδιδομένων ἀποφάσεων, ἐν τούτοις, ἐπειδὴ ἐκτελοῦνται ἐν Κωνσταντινουπόλει διὰ τῶν ὑπαλλήλων τῆς ἐκτελέσεως αἱ ἀποφάσεις αἱ ἐκδιδόμεναι ἕνεκα πολιτικῶν ὑποθέσεων παρὰ τῶν μητροπόλεων καὶ τῶν ῥαβδινάτων, καὶ ἐπειδὴ ἡ δικαιοδοσία τῶν μητροπόλεων καὶ ῥαβδινάτων ὁρίζεται δι' εἰδικῶν κανονονισμῶν, τὸ συμβούλιον τοῦ κράτους ἀπεφάσισεν ὅτι δέον ἵνα αἱ ἀποφάσεις, ἃς αἱ μητροπόλεις καὶ τὰ ῥαβδινᾶτα ἤθελον ἐκδώσει ἐντὸς τῆς εἰρημένης δικαιοδοσίας καὶ ἁρμοδιότητος αὐτῶν, ἐκτελῶνται καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν διὰ τῶν ὑπαλλήλων τῆς ἐκτελέσεως, ὡς ἐκτελοῦνται ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ πρωθυπουργεῖον δι' ὑψηλοῦ τεσκερὲ δηλῶσαν ὅτι ἐκοινοποιήθη τοῦτο εἰς ἅπασας τὰς νομαρχίας καὶ τὰ ἀνεξαρτήτως διοικούμενα μουτεσαρηφλίκια ᾐτήσωσεν ἵνα καὶ τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης ἐνεργήσῃ τὰ δέοντα, προάγομαι νὰ δηλώσω διὰ τοῦ παρόντος φιλικοῦ τεσκερὲ ὅτι συνῳδὰ ἀπεστάλησαν ἐγκύκλιοι τοῖς ὑπαλλήλοις τῆς δικαιοσύνης.

Τῇ 24 Δζεμαζῇ αὐλ ἀχήζ, 1298
(11 Μαΐου 1881)

Ὑπογ. ΑΖΕΒΔΕΤ

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΤΟΣ Α΄ — 3 ΙΟΥΝΙΟΥ 1881 — ΤΕΥΧΟΣ Β΄

Η ΕΝ ΤΗ ΡΩΜΟΥΝΙΚΗ ΒΟΥΛΗ ΣΥΖΗΤΗΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΑΓΙΩΝΥΜΩ ΟΡΕΙ ΣΚΗΤΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

Τὴν 19 μαΐου ἐ. ἔ. ἡ τῆς Ῥωμουνίας βουλὴ ἀπησχολήθη δι' ἐπερωτήσεως τοῦ βουλευτοῦ κ. Ν. Ἰωαννέσκου καὶ τῶν ἀπαντήσεων τοῦ πρωθυπουργοῦ καὶ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργοῦ τῆς Ρωμουνίας. Ἡ μὲν ἐπερώτησις ἀπέβλεπεν εἰς τὴν πρὸ τῆς ἱερᾶς συνόδου ὑφισταμένην ἐκκρεμοδικίαν μεταξὺ τῆς σεβασμίας μονῆς τῆς Μ. Λαύρας, κανονικῆς καὶ νομίμου κυρίας καὶ δεσποίνης τῆς σκήτης ταύτης, καί τινων τῶν ἐν αὐτῇ ἐνασκουμένων πατέρων· αἱ δὲ ἀπαντήσεις ἐξέκλιναν εἰς παρερμηνείας τοῦ τε γράμματος καὶ τοῦ πνεύματος τῆς βερολινείου συνθήκης, καὶ εἰς διακηρύξεις περὶ τοῦ ἑτοίμου τῆς ρωμουνικῆς κυβερνήσεως εἰς διπλωματικὴν ἐπέμβασιν ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ, ἅμα ὡς ἡ πορεία τῆς δίκης ἤθελεν εὑρεθῇ ἀντικειμένη εἰς τὰς ρωμουνικὰς βλέψεις.

Ἡ ἀξίωσις αὕτη τῆς οἰονεὶ ὑπὸ ἐπιτήρησιν περιαγωγῆς Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, δικάζοντος ἐν τῷ κανονικῷ τοῦ καὶ νομίμῳ κύκλῳ τῆς ἁρμοδιότητος αὐτοῦ, καὶ ἡ πρὸς ἐπηρεασμὸν τῆς συνειδήσεως τῶν δικαστῶν καὶ κατάπληξιν αὐτῶν ἐπισειομένη αὕτη ἀπειλὴ τῆς διπλωματικῆς τῶν ῥωμούνων ἐπεμβάσεως ἀναγκάζει ἡμᾶς ἵνα ἰδιαίτερον ἀφιερώσωμεν ἄρθρον εἰς μελέτην καὶ ἐξέτασιν τῆς διαφορᾶς, ἐξ ἧς ἡ ὑφισταμένη ἐκκρεμοδικία ἐπήγασε, καὶ ἐξέλεγξιν τῆς ρωμουνικῆς ἀξιώσεως περὶ τοῦ ὄθεν δικαιώματος αὐτῶν εἰς διπλωματικὴν ἐπέμβασιν ἐν τῇ προκειμένῃ ὑποθέσει. Πρὸ τούτου ὅμως ἀναγκαῖον ἡγούμεθα ἵνα ἐρανιζόμενοι ἐκ τοῦ ἀριθ. 37 τοῦ ῥωμουνικοῦ «Μηνύτορος» παραθῶμεν ὑπ' ὄψει τῶν ἀναγνωστῶν τὰ ἐν τῇ ῥωμουνικῇ βουλῇ λεχθέντα κατὰ τὴν ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος ἄρθρου διαληφθεῖσαν συνεδρίασιν, ὅπως οὗτοι ἐν πλήρει ἐπιγνώσει τῶν ῥωμουνικῶν σκέψεων καὶ ἀξιώσεων παρακολουθήσωσιν ἡμᾶς ἐν τῇ μελέτῃ ἡμῶν ταύτῃ.

Ἰδοὺ πῶς ἔχουσι τὰ ἐν τῇ ῥωμουνικῇ βουλῇ λεχθέντα περὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης κατὰ τὰ ἐστενογραφημένα πρακτικά·

Ν. Ἰωαννέσκος. — Χαίρω ὅτι εἶσὶ παρόντες ὁ κ. πρωθυπουργὸς καὶ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς, καθὼς καὶ ὁ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ὅπως παράσχωσιν ἡμῖν τὰς πληροφορίας, ἃς διὰ τῆς πρὸς τὸν κ. ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργὸν ἐπερωτήσεως ἐποιησάμην. Ἔσομαι, κύριοι, ὅσον τὸ δυνατὸν σύντομος, διότι περὶ σπουδαίων πρόκειται· ἀρέσκομαι πιστεύων ὅτι ἡ ἀπάντησις τοῦ κ. ὑπουργοῦ ἔσται εὐάρεστος, καὶ τότε δὲν θέλει γίνει ἀνάγκη δευτέρας ἐπερωτήσεως. Ἀνέγνωτε, κύριοι, ὡς καὶ ἐγὼ ἀνέγνων, ἔν τινι ἐφημερίδι ἀσχολουμένη ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον περὶ θρησκευτικὰ θέματα καὶ ὀνομαζομένη Ὀρθόδοξος, συντασσομένη δὲ ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ εὐπαιδεύτου κ. Ζώτου. Συνήθως δὲν ἀναγινώσκω τὴν ἐφημερίδα ταύτην, πρῶτον διότι δὲν εὑρίσκω αὐτὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης τῆς βουλῆς, καὶ δεύτερον διότι δὲν ἀνευρίσκω πάντοτε τὸ ὀρθόδοξον ἐν ταῖς πολιτικαῖς αὐτῆς γνώσεσιν. Ἀνέγνων ὅμως καὶ ἐν ἑτέρῳ φύλλῳ ἄρθρον τι ὑπὸ τὸν τίτλον η ῥωμουνικὴ σκήτη ἐν ἁγίῳ Ὄρει, ἐν οὗ ἐκτίθενται τὰ πράγματα ὑπὸ τὴν ἀληθῆ αὐτῶν ἔποψιν ἀναφορικῶς πρὸς τὰς σχέσεις τῶν μοναχῶν τῆς σκήτης ταύτης μετὰ τῆς Μ. Λαύρας. Ἡ βουλὴ γινώσκει τὴν σύστασιν τῆς σκήτης ταύτης, τὰς βάσεις καὶ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτῆς. Γινώσκετε δὲ ὅτι ἐσχάτως ἡ βουλὴ ἀπεφάσισεν ἵνα μὴ δοθῇ εἰς τὴν σκήτην ταύτην ἡ ὑπὲρ αὐτῆς καθορισθεῖσα ἐπιχορήγησις, πρὶν ἐπέλθῃ πρότερον ἡ εἰρήνη μεταξὺ τῶν ἐκεῖσε δύο μερίδων, αἵτινες δυστυχῶς ἐν αὐτῇ ἀνεπτύχθησαν. Μετὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην τῆς βουλῆς ἐπῆλθεν ἡ ὁμόνοια ἐν τῇ σκήτῃ, ὁδὲ κ. ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργὸς ἄνευ προγνωστοποιήσεως τοῦ πράγματος εἰς τὴν βουλὴν ἔδωκε τὴν ἐπιχορήγησιν. Ἐδικαιούμεθα τοίνυν ἵνα πιστεύωμεν ὅτι η εἰρήνη ἐπετεύχθη ἐν τῇ σκήτῃ ἐκείνῃ. Ἐν τούτοις ἐκ τοῦ ἄρθρου τοῦ Ὀρθοδόξου πληροφοροῦμαι ὅτι οὐ μόνον δὲν ὑπάρχει τελεία εἰρηνικὴ συμβίωσις τῶν δύο μερίδων τῆς σκήτης τοῦ Προδρόμου, ἀλλ' ὅτι καὶ αἱ ἐξωτερικαὶ σχέσεις τῆς σκήτης ταύτης μετὰ τῆς Μ. Λαύρας, ἐφ' ἧς τῶν κτήσεων η σκήτη αὕτη εὑρηται, δὲν εἶνε ἐν καλῇ καταστάσει· ἄλλας λέξεσιν, ἐρίζομεν ἐσωτερικῶς, ἐρίζομεν καὶ ἐξωτερῶς, αὕτη ἐστὶν η ἐνεστῶσα τῆς σκήτης κατάστασις. Ὁ Ὀρθόδοξος ἤ, ἵνα δικαιότερον εἴπω, ὁ κύριος Ζώτος ὁμιλῶν ἰδού τί λέγει· "οἱ λαυριῶται δὲν εἶνε εὐχαριστημένοι· οἱ λαυριῶται εἶνε μοναχοὶ τῆς Μ. Λαύρας, ἥτις εἶνε η μεγίστη πασῶν τῶν Ἄθῳ μονῶν. Οἱ λαυριῶται δὲν εἶνε εὐχαριστημένοι· θέλουσιν οὗτοι νὰ διώξωσιν ὁλοσχερῶς τοὺς ῥωμούνους πατέρας ἐκ τῆς σκήτης βασιζόμενοι εἰς γελοίαν αἰτίαν ὅτι ὄθεν ἐπώλησαν τὸ κελλίον, ἤτοι τὸν τόπον, ἐφ' οὗ εὑρηται η σκήτη, οὐχὶ εἰς τοὺς ῥωμούνους ἀλλ' εἰς τοὺς μολδαυοὺς· τὸ δ' ἔτι λυπηρότερον, εὑρον τρεῖς ῥωμούνους παῖδας, οἵτινες ὡς τυφλὰ αὐτῶν ὄργανα συνεργάζονται μετ' αὐτῶν ὑποστηρίζοντες τὰς αἰτήσεις καὶ ῥᾳδιουργίας των. Οὗτοι καλοῦνται Νήφων, Νεκτάριος καὶ Ἀντώνιος, ἔχοντες καὶ τέταρτον σύντροφον, ὅστις διέπραξε τὸ αὐτὸ κακὸν, ὅπερ ἤδη οὗτοι ἐπιδιώκουσιν ἵνα ἐπιτελέσωσιν. Ὁ σύντροφος αὐτῶν οὗτος εἶνε ὁ ἀρχιμανδρίτης Νέστωρ, ὅστις μετὰ τοῦ γέροντος αὐτοῦ συνεστήσατο ἐπὶ τοῦ ὄρους Θαβὼρ ῥωμουνικόν τι μοναστήριον, ὅπερ ὅμως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ γέροντος αὐτοῦ ἐπώλησεν εἰς τοὺς Γραικοὺς χάριν μιᾶς ἀρχιμανδριτείας. Ἀφ' οὗ οἱ Γραικοὶ ἐπέτυχον τοῦ σκοποῦ αὐτῶν, ἀφ' οὗ ἐδίωξαν αὐτὸν ἐκεῖθεν καὶ δι' ἔξοδα ὁδοιπορίας ἔδωκαν αὐτῷ καλὸν ξύλισμα, ἦλθεν οὗτος, ὡς ἐπληροφορήθημεν, νῦν εἰς τὴν ῥωμουνικὴν σκήτην, ἔνθα εὑρε συντρόφους τοὺς τρεῖς εἰρημένους μοναχούς, οἵτινες ἂν ἐπιτύχωσι τοῦ σκοποῦ αὐτῶν, ἀναμφιβόλως δὲν θέλουσι τύχει κρείσσονος τέλους τοῦ εἰς τὸν ἀρχιμανδρίτην Νέστορα ἐπιγενομένου, διότι τοιαύτη η τῶν προδοτῶν ἀμοιβή." Ἤδη ἂς ὁμιλήσωμεν καὶ περὶ ἄλλου τινὸς πράγματος προξένου πικρᾶς ζωῆς εἰς τοὺς πατέρας τῆς ῥωμουνικῆς σκήτης. Ἐν ἁγίῳ Ὄρει εὑρηνται εἴκοσι μοναὶ ἀνεξάρτητοι· γραικικαί, μία ῥωσσική, μία βουλγαρική καὶ μία σερβική, πρὸς δὲ πολλαὶ σκῆται ὑποκείμεναι εἰς τὰς μονὰς ταύτας. Αἱ εἴκοσιν αὗται μοναὶ ἔχουσιν ἀνὰ ἕνα ἀντιπρόσωπον, οἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν διοικητικὴν ἀρχὴν τοῦ ἁγίου Ὄρους καὶ δικάζουσι πᾶσαν ὑπό-

θεσιν. Ἐννοεῖται ὅτι ἕκαστος τῶν ἀντιπροσώπων τούτων προστατεύει τοὺς ὁμογενεῖς αὐτοῦ· μόνοι δὲ ἡμεῖς οἱ ῥωμοῦνοι δὲν ἔχομεν τὸ δικαίωμα ἕνα ἔχωμεν ἀντιπρόσωπον· διὸ πᾶσα δίκη, ἣν οἱ ῥωμοῦνοι πατέρες ἔχουσι, περαιοῦται κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν ἀντιπροσώπων, καὶ ἅπαντες οἱ ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει ῥωμοῦνοι περιφρονοῦνται μὴ ἔχοντες προστασίαν τινά, μηδὲ ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίναι. Δὲν ἐκτείνομαι καὶ ἐπὶ ἄλλων σπουδαίων ἀντικειμένων, ἅτινα οὐδὲν ῥᾴως παρέχουσιν εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην.

Ὁ κ. Ζῶτος, ὅστις ἄτε διευθυντὴς τοῦ γραφείου τῆς μητροπόλεως εὕρηται εἰς θέσιν ἵνα γινώσκῃ καλῶς, πληροφορεῖ ἡμᾶς ὅτι ἑτοιμάζεται ξυλοκόπημα διά τε τοὺς τρεῖς μνησθέντας πατέρας καὶ τὸν ἐξ Ἱεροσολύμων προσελθόντα αὐτοῖς τέταρτον. Ἔχω ὑπ' ὄψιν πρόσκλησίν τινα τοῦ Πατριάρχου, μηνολογουμένην τῇ 14 μαρτίου, δι' ἧς οἱ πατέρες τοῦ ῥωμουνικοῦ Προδρόμου καλοῦνται ἵνα ἐμφανισθῶσι καὶ δικασθῶσιν ἐνώπιον τῆς Ἐκκλησίας συνεπείᾳ τῶν κατὰ τῆς σκήτης τοῦ Προδρόμου ἀπαιτήσεων τῆς Μ. Λαύρας.

Ἰδοὺ ἡ πρόσκλησις·

« Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 14 μαρτίου 1881.

Τῷ Μητροπολίτῃ Θεσσαλονίκης
διὰ τὴν κοινότητα ἁγίου Ὄρους.

Ἅμα λάβητε τὸν παρόντα τηλέγραφον, ἀποστείλατε ἀμέσως καὶ ἀνυπερθέτως Δαμιανὸν καὶ Δικαῖον Προδρόμου, ὁμοῦ Νεκτάριον ἱερομόναχον καὶ Ἀντώνιον ἰδίας σκήτης, ἐνταῦθα μέχρι τοῦ προσεχοῦς σαββάτου, κἀ τοῦ μηνὸς, ὅτε ἄρχεται ἡ δίκη ὑποθέσεως αὐτῶν ἀνυπερθέτως. Ἐν περιπτώσει ἀπειθείας τιμωρηθήσονται διὰ ἐκκλησιαστικῶν ποινῶν αὐστηρῶς καὶ οἱ τρεῖς. Τηλέγραφος σταλείτω ἀμέσως διὰ ἐκτάκτου πεζοῦ.

(ὑπογ.) **Πατριάρχης ΙΩΑΚΕΙΜ**,,.

Ἐκ τύχης ἔσχον τὴν εὐκαιρίαν ἵνα ἴδω τὸ τηλεγράφημα τοῦτο ἐν χερσὶ ῥωμούνου τινὸς Μακεδόνος (;) ἐλθόντος ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, ὃν πρῶτον ἤδη εἶδον, καὶ ὅστις εἶπεν ὅτι ἔχει ἐπιστολὴν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως πληροφοροῦσαν ὅτι ἡ δίκη ἀνεβλήθη εἰς τὴν ἡ μαΐου. Ἀγνοῶ ἂν ἡ δίκη αὕτη ἔχηται ὑποστάσεως ἢ μή· οὗτος δ' ἐστὶν ὁ πρῶτος σκοπὸς τῆς ἐπερωτήσεώς μου ἵνα μάθω ἂν ὁ κ. ὑπουργὸς γινώσκῃ ἂν ἡ δίκη αὕτη ἔχηται ὑποστάσεως, καὶ ποίαν ἔκβασιν ἔσχε, καὶ ἂν ἡ κυβέρνησις, ἥτις πολλάκις ἐπερωτήθη περὶ τούτου ὑπὸ τῆς βουλῆς, παρέσχε βοήθειαν εἰς τοὺς πατέρας τοῦ Προδρόμου.

Ἡ κυβέρνησις, κύριοι, τῆς Α. Μ. δὲν δύναται νὰ μείνῃ ἀδιάφορος πρὸς τὴν κατάστασιν ταύτην τῶν πραγμάτων τῆς σκήτης τοῦ Προδρόμου. Βεβαίως τὸ ζήτημα εἶναι λίαν λεπτόν. Δὲν προσβάλλω πᾶν ὅ,τι ἕκαστος δύναται νὰ εἴπῃ περὶ τῆς σκήτης ταύτης, οὐδὲ θέλω ἐξετάσει τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Πατριάρχου· τοῦτο δὲν εἶναι ἔργον ἐμόν. Ἄλλο κυριώτερον θέμα μὲ ἐπασχολεῖ· ἀφορᾷ δὲ τοῦτο εἰς τὴν ἐν τῇ ὀθωμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ θρησκευτικὴν κατάστασιν, καὶ εἶναι ἡ συνθήκη τοῦ Βερολίνου. Ἐπ' αὐτῆς δὲ στηριζόμενος ἐρωτῶ τὸν κ. ὑπουργὸν τῶν ἐξωτερικῶν τὸν παρ' ἐμοὶ καθήμενον, τί ἔπραξε διὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην· ὅπως δὲ διαφωτίσω τὰ δίκαια, ἅπερ ἐκ τῆς συνθήκης ταύτης κέκτηται ἡ ῥωμουνικὴ κυβέρνησις, ἐπιτρέψατέ μοι ἵνα ἀναμνήσω τοὺς ὅρους τῆς βερολινείου συνθήκης. Ἰδοὺ τί λέγει τὸ ἄρθρ. 62 αὐτῆς.

" Τῆς Ὑ.Ψ. Πύλης ἐκδηλωσάσης τὴν θέλησιν αὐτῆς τοῦ ὑποστηρίξαι τὴν ἀρχὴν τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας ὑπὸ τὴν εὐρυτέραν ἔννοιαν, τὰ ὑφηλὰ συμβαλλόμενα μέρη λαμβάνουσιν ὑπὸ σημείωσιν τὴν οἰκειοθελῆ ταύτην δήλωσιν. Οὐδαμοῦ τοῦ ὀθωμανικοῦ κράτους ἡ θρησκευτικὴ διάκρισις δύναται ν' ἀντιταχθῇ κατ' οὐδενὸς ὡς αἰτία ἀποκλεισμοῦ ἢ ἀνικανότητος, ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ἀστικῶν καὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων, τὴν ἀποδοχὴν δημοσίων ἀρχῶν, θέσεων ἢ τιμῶν, καὶ τὴν ἐξάσκησιν πάντων τῶν ἐπαγγελμάτων καὶ βιομηχανιῶν ἐν οἱῳδήποτε μέρει. Πάντες ἄνευ διακρίσεως θρησκείας εἰσὶ δεκτοὶ ὡς μάρτυρες ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων. Ἡ ἐξάσκησις καὶ ἡ ἐξωτερικὴ λατρεία ἁπασῶν τῶν θρησκειῶν εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν ἐλευθέρα· οὐδὲν δὲ κώλυμα δύναται νὰ παρεμβληθῇ οὔτε εἰς τὸν ἱεραρχικὸν ὀργανισμὸν τῶν διαφόρων κρατικοτήτων τοῦ αὐτοῦ δόγματος, οὔτε εἰς τὰς σχέσεις αὐτῶν μετὰ τῶν πνευματικῶν αὐτῶν ἀρχηγῶν.

" Οἱ ἐκκλησιαστικοὶ, οἱ προσκυνηταὶ καὶ οἱ μοναχοὶ ὅλων τῶν ἐθνοτήτων, περιοδεύοντες ἔντε τῇ Εὐρωπαϊκῇ καὶ τῇ Ἀσιατικῇ Τουρκίᾳ, θέλουσιν ἀπολαύει τῶν αὐτῶν δικαίων καὶ προνομίων. Τὸ δικαίωμα τῆς ἐπισήμου προστασίας ἀναγνωρίζεται ἀνήκον εἰς τοὺς ἐν Τουρκίᾳ διπλωματικοὺς πράκτορας καὶ προξένους τῶν δυνάμεων οὗ μόνον ἐπὶ τῶν προμνημονευθέντων προσώπων, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν καὶ φιλανθρωπικῶν αὐτῶν καθιδρυμάτων τῶν ἐν τοῖς ἁγίοις τόποις ἢ ἀλλαχοῦ. Τὰ κεκτημένα τῆς Γαλλίας δικαιώματα ῥητῶς ἐπιφυλάσσονται, καὶ ὁμολογεῖται ὅτι οὐδεμία μεταβολὴ δύναται νὰ ἐπέλθῃ εἰς τὸ statu quo τῶν ἁγίων τόπων. Οἱ μοναχοὶ τοῦ ὄρους Ἄθω, ὁπόθεν ἤθελε καὶ ἂν κατάγωνται, θέλουσι διατηρεῖ τὰς κτήσεις καὶ τὰς παραχωρηθείσας αὐτοῖς προνομίας καὶ δικαιώματα, ἀπολαμβάνοντες ἄνευ ἐξαιρέσεως πλήρης ἰσότητα δικαιωμάτων καὶ προνομίων,,.

Τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ ἄρθρου τούτου ἀναγινώσκω καὶ ἐν τῷ γαλλικῷ κειμένῳ (ἀναγινώσκει τοῦτο). Αὕτη εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ ἄρθρ. τῆς βερολινείου συνθήκης, ὅπερ διαλαμβάνει καθαρῶς καὶ καθορίζει ἐπισήμως τὰ ἀποφασισθέντα περὶ τῶν ἐν ἁγίῳ Ὄρει μοναχῶν. Ἑπομένως καὶ οἱ ῥωμοῦνοι μοναχοὶ τοῦ Προδρόμου θέλουσιν ἀπολαύει ἄνευ οὐδεμιᾶς διακρίσεως τῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων αὐτῶν· Ἤδη ἡ Α. Παναγιότης θέλει ν' ἀνατρέψῃ ἔγγραφον δοθὲν ὑπὸ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ, ἔγγραφον ὑφιστάμενον καὶ στηρίζον τὰ δικαιώματα καὶ τὰς προνομίας τῶν ἐν τῇ σκήτῃ τοῦ Προδρόμου ἐγκατεστημένων μοναχῶν. Δὲν ἀμφιβάλλω δὲ ὅτι ὁ κ. ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργὸς ἔλαβε πληροφορίας παρὰ τοῦ συναδέλφου αὐτοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ καὶ θέλει εἰπεῖ ἡμῖν τί ἔπραξεν ἡ κυβέρνησις τῆς Α. Μ. πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν δικαιωμάτων καὶ προνομίων τῶν ῥωμούνων μοναχῶν. Αὕτη ἐστὶν ἡ δευτέρα μου ἐπερώτησις. Τὸ ζήτημα εἶνε σπουδαῖον· οἱ μοναχοὶ ἡμῶν ἐξήρτηνται μὲν ἐκ τοῦ πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ προασπίζονται ὑπὸ σιγιλλίου κανονίζοντος τὰ δίκαια καὶ τὰς προνομίας, ἅτινα δικαίως ἀντιποιοῦνται. Δὲν λαμβάνω ἐν ὄψει τὰς ἐν τῇ σκήτῃ ὑφισταμένας ἔριδας μεταξὺ τῶν μοναχῶν, αἵτινες δυστυχῶς εἰσὶ διηρημένοι, διότι ὁ τόπος δὲν μοι ἐπιτρέπει τὴν ἐπ' αὐτῶν ἐνδιατριβήν. Ἐπ' ἀληθείας εἶναι μέγα δυστύχημα ἡ ὕπαρξις ἐσωτερικῶν ἐρίδων ἐν φρουρίῳ πολεμουμένῳ ἔσωθεν. Ἐν τούτοις θέλω διατυπώσει καὶ τρίτην ἐπερώτησιν πρὸς τὸν κ. ἐπὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργὸν, ὃν ἐρωτῶ, Ἀνέγνω τὸ ἄρθρον τοῦ κ. Ζώτου; ἀναγνοὺς δ' αὐτὸ ἐξήτασεν ἂν ἔχῃ τὰ μέσα τοῦ καταπαῦσαι τὰς δυστυχῶς ἐν τῇ σκήτῃ ὑφισταμένας ἔριδας, ὅπως μὴ ἐπέλθῃ ἔξωθεν μείζων καταστροφή; Αὗταί εἰσιν αἱ ἐρωτήσεις μου. Εἰ ἡ ἀπάντησις ἔσται καλὴ καὶ εὐάρεστος, θέλομεν ἀνυπερθέτως μεταβῆ εἰς ἄλλην ὑπόθεσιν· ἄλλως θά μοι ἐπιτραπῇ νὰ διατυπώσω ἐπισήμως πρότασιν, δι' ἧς θ' ἀπαιτήσω παρὰ τῆς κυβερνήσεως ἵνα μετέλθῃ πᾶν μέσον ὅπως μὴ ἀλικηθῶσιν οἱ ῥωμοῦνοι μοναχοὶ τῆς σκήτης τοῦ Προδρόμου,,.

Ὁ κ. **Οὐρεκιας**, ὑπουργὸς τῶν ἐκκλησιαστικῶν, ἀπαντᾷ ὅτι ἡ δίκη ὑφίσταται, δὲν δύναται δὲ ἡ κυβέρνησις νὰ ἐμποδίσῃ αὐτήν· διαβεβαιοῖ ὅμως ὅτι ἔλαβεν αὕτη πάντα τὰ μέτρα πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ῥωμούνων μοναχῶν.

«Δὲν προέβημεν, λέγει, εἰσέτι εἰς διπλωματικὴν παρέμβασιν, καθότι δὲν εἰδομέν τι δυσάρεστον ἀπὸ μέρους τοῦ Πατριάρχου. Ὡς πρὸς τὰς ῥᾳδιουργίας δὲ τὰς ὑφισταμένας ἐν τῷ Προδρόμῳ, αὗται χρονολογοῦνται ἀπὸ τοῦ 1870. Ὁ κ. Ἰωαννέσκος γινώσκει ταύτας κάλλιστα, καὶ δὲν πιστεύω ὅτι ἐξ αὐτῶν θέλει καταρτίσει κεφάλαιον κατηγορίας ἐναντίον μου, διότι ἐντὸς ἑνὸς μηνὸς, καθ' ὃν εἰμι ἐν τῷ ὑπουργείῳ, δὲν ἠδυνήθην νὰ καταπαύσω αὐτάς. Ἐλπίζω ὅμως ὅτι θέλει ἐπέλθει καλὴ συνεννόησις μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν τοῦ κοινοβίου τούτου».

Ὁ κ. **Δ. Βρατιάνος**, πρόεδρος τοῦ ὑπουργείου, προστίθησιν· «ἡ ὑπόθεσις αὕτη κεῖται ἐνώπιον τοῦ Πατριάρχου, καὶ ἂν δὲν μείνωμεν εὐχαριστημένοι ἐκ τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ, θέλομεν καταφύγει εἰς τὴν διπλωματικὴν παρέμβασιν. Τὸ ἐπ' ἐμοὶ, πέποιθα ὅτι ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἐφεξῆς τὰ ῥωμουνικὰ δίκαια δὲν θέλουσι καταπατεισθαι πλέον ἐν τῇ ὀθωμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ».

Ὁ κ. **Ἰωννέσκος** λαμβάνει ὑπὸ σημείωσιν τὰς δύο δηλώσεις τῶν κκ. ὑπουργῶν· πρῶτον, ὅτι δὲν θέλουσιν ἀνεχθῆ ἵνα φέρῃ ἡ σκήτη ἄλλο ὄνομα, εἰμὴ σκήτη ῥωμουνική· διότι πᾶν ὅ,τι μολδαβικὸν, πᾶν ὅ,τι βλαχικὸν, δὲν εἶναι ἀλλ' ἢ ῥωμουνικὸν σήμερον. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀντικειμένου τούτου παρακαλεῖ τοὺς κυρίους ὑπουργοὺς «ἵνα ὑποστηρίξωσι τὸ θρησκευτικὸν καθίδρυμα τὸ κεκτημένον ἐν Ἄθωνι, καθότι τὸ καθίδρυμα τοῦτο ἔχει προνομίας καὶ δικαιώματα κείμενα ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ εὐρωπαϊκοῦ δικαίου». Δεύτερον, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν διπλωματικὴν παρέμβασιν, παρακαλεῖ τὴν κυβέρνησιν τῆς Α. Μ. ὅπως δώσῃ εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἀρχὰς νὰ ἐννοήσωσιν ὅτι δὲν ὑφίσταται πλέον ἐν Τουρκίᾳ κυριαρχία ἐκκλησιαστικὴ μετὰ τὴν συνθήκην τοῦ Βερολίνου. Ἡ κυβέρνησις, λέγει τῆς Α. Μ. ὀφείλει νὰ μελετήσῃ τοὺς λόγους τούτους, καί εἰμι βέβαιος ὅτι ἐν τῇ πεφωτισμένῃ αὐτῆς φιλοπατρίᾳ λέγει,

θέλει ἐξευρεῖ τὰ μέσα ὅπως ἐγκαίρως πράξῃ—καὶ εἶνε καιρὸς—ὥστε μηδεμία διαδικασία μεταβάλῃ τὸ καθεστὸς τῶν ῥωμούνων μοναχῶν.

Πρὶν οὐσιαστικώτερον ἐνδιατρίψωμεν ἐπί τε τῆς ἐπερωτήσεως ταύτης τοῦ κ. Ἰωαννέσκου καὶ τῶν εἰς αὐτὴν ἀπαντήσεων τῶν ῥωμούνων ὑπουργῶν, ἀναγκαῖον ἵνα ἐπισκοπήσωμεν τὸ ἀνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὄρει καθεστὸς, καθόσον μάλιστα ἡ βερολίνειος συνθήκη, ἧς τὰς διατάξεις ἐπεκαλέσατο ὁ κ. Ἰωαννέσκος πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ κατ' αὐτὸν δικαιώματος τῆς ῥωμουνικῆς κυβερνήσεως ποὸς ἐπέμβασιν, δὲν παρασαλεύεται, ἀλλὰ τοὐναντίον ἐνισχύει καὶ κρατύνει τὸ καθεστὸς τοῦτο, ὁρίσασα ὅτι οἱ μοναχοὶ τοῦ ὄρους Ἄθω διατηρήσουσι τὰς παραχωρηθείσας αὐτοῖς προνομίας καὶ δικαιώματα.

Τὸ ἁγιώνυμον Ὄρος κατὰ τὰς ἔκπαλαι αὐτοῦ προνομίας, ἅπερ οἱ μεγαλοπρεπεῖς σουλτάνοι ἀπὸ Μωάμεθ τοῦ Πορθητοῦ ἄχρι τοῦ νῦν εὐκλεῶς ἀνάσσοντος ἀνεγνώρισάν τε καὶ ἐπεκύρωσαν καὶ ἐσεβάσθησαν, διῄρηται εἰς εἴκοσι μεγάλας μερίδας, ὅσαι δηλ. εἶνε αἱ ἐν αὐτῷ παρὰ πόδας κυρίαρχοι μοναί·

1)	ἡ μονὴ τῆς	Μ. Λαύρας	τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι	τοῦ ἁγ. Ἀθανασίου,
2)	»	τοῦ Βατοπεδίου	»	» Εὐαγγελισμοῦ,
3)	»	τῶν Ἰβήρων	»	τῆς Κοιμ. Θεοτόκου,
4)	»	τοῦ Χιλιανδαρίου	»	τῶν Εἰσοδίων,
5)	»	» Διονυσίου	»	τοῦ τιμ. Προδρόμου,
6)	»	» Κουτλουμουσίου	»	τῆς Μεταμορφώσεως,
7)	»	» Παντοκράτορος	»	» »
8)	»	» Ξηροποτάμου	»	τῶν ἁγ. μ. Μαρτύρων,
9)	»	» Ζωγράφου	»	τοῦ ἁγ. Γεωργίου,
10)	»	» Διοχειαρίου	»	τῶν Ἀρχαγγέλων,
11)	»	» Καρακάλλου	»	» ἁγ. Ἀποστόλων,
12)	»	» Φιλοθέου	»	τοῦ Εὐαγγελισμοῦ,
13)	»	τῆς Σίμωνος Πέτρας,	»	τῆς Χρ. Γεννήσεως,
14)	»	τοῦ ἁγίου Παύλου	»	» Ὑπαπαντῆς,
15)	»	» Σταυρονικήτα	»	τοῦ ἁγ. Νικολάου,
16)	»	» Ξενοφῶντος	»	» ἁγ. Γεωργίου,
17)	»	» Γρηγορίου	»	» » Νικολάου,
18)	»	» Ἐσφιγμένου	»	τῆς Ἀναλήψεως,
19)	»	» Ῥωσσικοῦ	»	τοῦ ἁγ. Παντελεήμον.
20)	»	» Κωνσταμονίτου	»	» ἁγ. Στεφάνου.

Ἅπασα ἡ τοῦ ἁγιωνύμου Ὄρους περιφέρεια ἀνήκει κτητορικῶς εἰς τὰς εἴκοσι ταύτας σεβασμίας μονὰς κατεχούσας ἐν τῇ περιφερείᾳ ταύτῃ μείζονα ἢ ἐλάσσονα κλῆρον, οὐδεὶς δ' ἕτερος ἐκτήσατό ποτε, οὐδὲ δύναται ἀποκτῆσαι δικαίωμα ἰδιοκτησίας ἐν τῇ περιφερείᾳ ταύτῃ τοῦ ἁγίου Ὄρους. Αἱ σκῆται, τὰ κελλία, αἱ καλύβαι, τὰ ἡσυχαστήρια καὶ λοιπὰ μετὰ τῶν παραρτημάτων αὐτῶν, ἀμπελώνων, κήπων καὶ λοιπῶν ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ ἁγίου Ὄρους κειμένων, εἰσὶν ἀναφαίρετα καὶ ἀναπαλλοτρίωτα κτήματα τῶν ἀνωτέρω κυριάρχων μονῶν, κατὰ δὲ τὰ ἐν χερσὶν αὐτῶν χρυσόβουλλα, σιγίλλια, φιρμάνια καὶ βεράτια, οὐδεὶς ἐκτὸς τῶν μονῶν τούτων δύναταί ποτε λογισθῆναι ἰδιοκτήτης ἔστω καὶ τοῦ ἐλαχίστου μέρους τῆς ἐν αὐτῷ γῆς·

Ἀλλ' ὅπως ἐννοηθῶσιν οἱ διάφοροι διακριτικοὶ ὅροι τῶν ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὄρει μοναχικῶν ἐνδιαιτημάτων καὶ ἡ πρὸς ἀλλήλα τε καὶ τὰς κυριάρχους μονὰς σχέσεις αὐτῶν, ἀναγκαία μικρά τις παρέκβασις.

Οἱ ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὄρει μοναχοὶ διῄρηνται εἰς τέσσαρας κατηγορίας· α) εἰς μοναστηριακούς, ἤτοι μοναχοὺς ἐγκαταβιοῦντας ἐν μιᾷ τῶν ἀνωτέρω εἴκοσι κυριάρχων μονῶν· β') εἰς σκητιώτας ἐγκαταβιοῦντας ἐν σκήτῃ ἐξαρτωμένῃ ἐκ μιᾶς τῶν ἀνωτέρω κυριάρχων μονῶν· γ') εἰς κελλιώτας ἐγκαταβιοῦντας μόνους ἢ καὶ ἐν συνοδίᾳ ἐν κελλίῳ τινὶ ἢ καλύβῃ ἐξαρτωμένῃ ἐπίσης ἐκ μιᾶς τῶν ἀνωτέρω μονῶν, καὶ δ') εἰς ἐρημίτας βιοῦντας ἐν σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς.

Εἰς τέσσαρας ἐπίσης κατηγορίας διῄρηται καὶ ὁ ἐκεῖθι βίος· 1ον εἰς κοινοβιακόν, 2ον εἰς ἰδιόρρυθμον, 3ον εἰς κελλιωτικόν, καὶ 4ον εἰς ἐρημητικόν.

Εἰς κοινοβιακὸν καὶ ἰδιόρυθμον βίον ὑπάγονται οἱ μοναστηριακοὶ καὶ οἱ σκητιῶται. Ἐν τοῖς κοινοβίοις ἅπαντες μεταλαμβάνουσι τῆς κοινῆς τραπέζης ἐξαιρέσει τῶν εἰς βαθὺ γῆρας ἐληλακότων, τῶν ἐν τῷ νοσοκομείῳ νοσηλευομένων καὶ τῶν ὑπὸ τῆς μονῆς διαπεπιστευμένων τὴν διεξαγωγὴν ὑποθέσεων ἀφορωσῶν, εἰς σπουδαῖα τῆς μονῆς συμφέροντα. Ἐν τοῖς ἰδιορρύθμοις ἕκαστος μεταλαμβάνει τῆς τροφῆς, ἣν ἢ ἐργαζόμενος ἢ ἐξ ἰδίας περιουσίας ἢ ὑπὸ τῆς μονῆς βοηθούμενος πορίζεται· ὁ κελλιωτικὸς βίος μετέχει τοῦ ἰδιορρύθμου σὺν τῇ διαφορᾷ ὅτι ὁ κελλιώτης οὐδὲν ἀπεκδέχεται παρὰ τῆς μονῆς βοήθημα, ἀλλ' ὀφείλει ἵνα καλλιεργῶν μετὰ τῆς συνοδίας αὐτοῦ τὴν γηπεδικὴν περιοχὴν τοῦ κελλίου του προσπορίζηται τὸν ἄρτον αὐτοῦ· τέλος ὁ ἐρημητικὸς βίος διατροφὴν ἔχει τὰς ῥίζας τῆς γῆς, καρποὺς, καὶ ἐλέῃ χορηγούμεν' αὐτῷ ὑπὸ τῶν ἐν τοῖς μοναστηρίοις, σκήταις ἢ τοῖς κελλίοις μοναχῶν.

Δώδεκά εἰσιν ἅπασαι αἱ ἐν τῷ Ὄρει σκῆται. Τούτων τρεῖς ἐξήρτηνται ἐκ τῆς μονῆς τῆς Μ. Λαύρας, ἤτοι ἡ τοῦ τιμίου Προδρόμου (κοινοβιακὴ, περὶ ἧς ἡ ἐκκρεμοδικία), ἡ τῆς ἁγίας Ἄννης καὶ ἡ τῆς ἁγίας Τριάδος τῶν Καυσοκαλυβίων, ἰδιόρρυθμοι· δύο ἐκ τῆς τοῦ Βατοπεδίου, ἤτοι ἡ κοινοβιακὴ τοῦ ἁγίου Ἀνδρέου ἢ Σεραΐον καὶ ἡ τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἰδιόρρυθμος· μία ἐκ τῆς τῶν Ἰβήρων, ἡ τοῦ Προδρόμου, ἰδιόρρυθμος· μία ἐκ τῆς τοῦ Κουτλουμουσίου, ἡ τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, ἰδιόρρυθμος· μία ἐκ τοῦ Παντοκράτορος, ἡ τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ, κοινοβιακή· δύο ἐκ τοῦ ἁγίου Παύλου, ἡ τῆς Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου καὶ ἡ τοῦ ἁγ. Δημητρίου, ἰδιόρρυθμοι· μία ἐκ τῆς τοῦ Ξενοφῶντος, ἡ τῆς Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου, ἰδιόρρυθμος· καὶ μία ἐκ τοῦ ῥωσσικοῦ ἁγίου Παντελεήμονος, ἡ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου (Βογορίδιτσα), κοινοβιακή.

Αἱ ἰδιόρρυθμοι σκῆται συνίστανται εἰς καλύβας μετὰ περιοχῆς καλλιεργησίμου κειμένης γῆς, κύκλῳ κοινοῦ ἱεροῦ ναοῦ, καλουμένου κυριακοῦ, εἰς ὃν συνέρχονται οἱ καθιῶται, ὡς ὀνομάζοντ' ἐπιτοπίως οἱ ἐν καλύβαις οἰκοῦντες, τὰς κυριακὰς καὶ λοιπὰς ἑορτὰς ἐπὶ προσευχῇ. Τῶν

σκητῶν προΐσταται ὁ δικαῖος, ὅστις ἐν μὲν ταῖς κοινοβιακαῖς σκήταις εἶνε ἰσόβιος, ἐν δὲ ταῖς ἰδιορρύθμοις ἐκλέγεται ἐνιαυσίως ὑπὸ τῶν καθιωτῶν ἐκ τῶν γερόντων λαμβανόμενος, ἐν ἰσοψηφίᾳ δὲ ἡ κυρίαρχος μονὴ ἐκφέρει ἀνεκλήτως ἀπόφασιν.

Καίτοι ἑκάστη σκήτη διοικεῖται ὑπὸ ἰδίου διοικητικοῦ συμβουλίου, ὅμως δὲν δύναται τοῦτο νὰ ἐπιτρέψῃ τὸ δικαίωμα τῆς ἐγκαταβιώσεως ἐν καλύβῃ εἰς οἱονδήτινα ἄνευ γνώσεώς τε καὶ ἐγκρίσεως τῆς κυριάρχου μονῆς. Εἴς τε τὴν ἐκχώρησιν τῶν καλυβῶν καὶ εἰς τὴν παραχώρησιν τῶν κελλίων καίτοι ἐν χρήσει εὑρηται ὁ ὅρος τῆς πωλήσεως, ὅμως δὲν ἐπιγίγνεται πώλησις, ἀλλ' ἐνοικίασις ὑφ' ὅρους, ὡς σαφῶς καταφαίνεται ἐκ τοῦ ἑπομένου ἐγγράφου καθ' ὃ ἔκπαλαι διενεργοῦνται ἐν τῷ Ὄρει αἱ ἐκχωρήσεις κελλίων ἢ καλυβῶν.

«Διὰ τῆς παρούσης ἱεροσφραγίστου μοναστηριακῆς ὁμολογίας δηλοποιεῖται ὅτι ἐλθὼν πρὸς τὴν ἱερὰν ἡμῶν μονὴν ὁ . . . . . ἠτήσατο τὸ ἐν . . . . . ἡμέτερον κελλίον . . . . (ἢ καλύβην). Τὴν αἴτησιν αὐτοῦ ὡς γνωστοῦ καὶ ἀνεπιλήπτου διαγωγῆς παραδεχθέντες, δεδώκαμεν αὐτὸ εἰς διαδοχὴν τριῶν προσώπων· καὶ πρῶτον μὲν πρόσωπον εἶνε ὁ ῥηθεὶς . . . . . δεύτερον ὁ . . . . . καὶ τρίτον ὁ . . . . . Μετὰ δὲ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ πρώτου προσώπου ὁ διαδεξόμενος αὐτὸ θέλει πληρόνει εἰς τὸ ἱερὸν ἡμῶν μοναστήριον . . . 0[0 ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πραγματικῆς ἐγγεγραμμένης τιμῆς τοῦ κελλίου τούτου (ἢ τῆς καλύβης), καὶ ἀλλασσομένης τῆς ὁμολογίας, συγχρόνως θέλει γράφεσθαι ὁ δεύτερος πρῶτος, καὶ ὁ τρίτος δεύτερος, προστίθεται δὲ τρίτος, ἂν ὑπάρχῃ δεδοκιμασμένος καὶ γνήσιος μοναχὸς ἐκ τῆς συνοδίας τοῦ κελλίου τούτου (ἢ τῆς καλύβης), καὶ οὕτω θέλει ἐξακολουθεῖ διαδοχικῶς ἡ τοιαύτη τάξις τῆς ἐγγραφῆς κατὰ τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα τοῦ ἁγίου Ὄρους. Ἐν περιπτώσει ὅμως ἀποβιώσεως τῶν ἐν τῷ ὁμολόγῳ προσώπων, ὡς μὴ ὑπάρχοντος νομίμου κληρονόμου, τότε τὸ κελλίον τοῦτο (ἢ ἡ καλύβη) μένει εἰς τὴν δεσποτείαν τῆς κυριότητος τῆς μονῆς, ὡς κτῆμα αὐτῆς ἀναφαίρετον. Ἡ δὲ τιμὴ τοῦ κελλίου (ἢ τῆς καλύβης) εἶνε γρ. . . . Ὀφείλουσιν οὖν οὗτοι ἵνα ἀπονέμωσι τὴν ὀφειλομένην ὑποταγὴν καὶ εὐπείθειαν τῷ ἱερῷ ἡμῶν μοναστηρίῳ καὶ τοῖς προεστῶσιν, ἑπομένως δὲ ἵνα καλλιεργῶσι καὶ ἐπαυξάνωσιν αὐτὸ ὡς τέλειοι οἰκοκυροὶ καὶ βελτιῶσι, πληρόνοντες προθύμως τὰ ἐμπίπτοντα βασιλικὰ καὶ τοπικὰ δοσίματα καὶ συμμορφούμενοι μὲ τὰ ἀφορῶντα τὰ κελλιωτικά.

(Ἕπεται ἡ καταγραφὴ τῆς προικὸς, ἤτοι τῶν ὁρίων).

Ἡ παροῦσα ὁμολογία, ἐὰν τεθῇ ἐνέχυρον, θεωρεῖται ἄκυρος καὶ ὡς χάρτης ἄγραφος».

Τοιοῦτον τὸ ἔκπαλαι ἐν ἁγίῳ Ὄρει καθεστὸς, οὗ τοὺς ὅρους ἐκράτυνεν ἡ βερολίνειος συνθήκη. Ἅπασα ἡ περιφέρεια αὕτη ἦν, ἐστὶ καὶ ἔσται ἀποκλειστικὴ ἰδιοκτησία τῶν ἐν αὐτῷ εἴκοσιν εὐαγῶν μονῶν, πᾶσα δ' ἐν αὐτῷ ἐγκαταβίωσις ὀρθοδόξου μοναχοῦ οἱασδήτινος ἐθνότητος ἐπιτρέπεται ὑπὸ ὡρισμένας συνθήκας μὴ παραβλαπτούσας τὸ καθεστὸς τοῦτο· δὲν ἠδύνατο, οὐδὲ δύναται ν' ἀναγνωρισθῇ δικαίωμα ἰδιοκτησίας εἰς ἄλλο ἠθικὸν ἢ πραγματικὸν πρόσωπον ἔξω τῶν διαληφθεισῶν εἴκοσιν εὐαγῶν μονῶν ἐν τῷ κύκλῳ τοῦ κλήρου ἑκάστης αὐτῶν. Ὅθεν ἄπορον ποῦ οἱ ἐν τῇ ῥωμουνικῇ βουλῇ στηριζόμενοι ἠξίωσαν ὅτι δικαιοῦνται ν' ἀντιποιηθῶσιν οἱονεὶ δικαίωμα κυριότητος ἐπὶ γηπεδικῆς τινος ἐκτάσεως τοῦ Ἄθω, καὶ ὁμιλοῦσι περὶ ῥωμουνικῶν δικαιωμάτων καὶ προνομιῶν ἐν αὐτῷ.

Ἐὰν ὑπάρχωσι μοναχοὶ ἐκ ῥωμουνίας ἐγκατεστημένοι ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει, ἐν σκήταις ἢ κελλίοις, ἡ ἐγκατάστασις καὶ ἐγκαταβίωσις αὐτῶν οὐκ ἠδύνατο ἄλλως γενέσθαι ἢ ὑφ' οὓς ὅρους κατ' ἀρχαῖα τοῦ τόπου ἔθιμα ἐγίνετό τε καὶ γίνεται· ὅθεν, ἐὰν ὑπάρχωσι τοιοῦτοι μοναχοὶ, εἰσὶν οὗτοι ἐκ τῶν ὑπὸ ὅροις ἐνοικιαστῶν κτησαμένων τὰς προνομίας καὶ τὰ δικαιώματα, ἅτινα ἡ μοναστηριακὴ ὁμολογία παρεχώρησεν αὐτοῖς.

Ἡ ἀντιποίησις δὲ δικαίων καὶ προνομιῶν οὐ μόνον κειμένων ἔξω τῶν ῥητῶν ὅρων τῆς μοναστηριακῆς ὁμολογίας, ἀλλὰ τεινουσῶν καὶ εἰς διαγραφὴν αὐτῶν ἐπὶ καταστροφῇ τῶν ἀναφαιρέτων καὶ ἀναπαλλοτριώτων δικαιωμάτων τοῦ ἰδιοκτήτου καὶ μεταβολὴν τῆς θέσεως τοῦ ἐνοικιαστοῦ πρὸς τὸν ἐνοικιάσαντα, ἀντίκειται πρὸς τὰς στοιχειωδεστάτας τοῦ δικαίου ἀρχὰς καὶ μάτην ἤθελεν ἀποπειραθῇ τις ἵνα στηρίξῃ αὐτὴν ἐπὶ διεθνοῦς πράξεως, ἣν αἱ μεγάλαι δυνάμεις συνεβάλοντο. Ἡ διατήρησις τῶν δικαιωμάτων καὶ προνομιῶν τῶν ἐν τῷ ὄρει Ἄθῳ μοναχῶν οἱασδήποτε ἐθνότητος, ἣν ἐπεβεβαίωσεν ἡ βερολίνειος συνσυνθήκη, οὐδαμῶς ἐδημιούργησε δικαιώματα ἀντιποιήσεως, ἀλλ' ἁπλῶς ἐκράτυνε τὸ ἐκεῖ καθεστὸς, ὡς ἀποδείξομεν εἰς τὸ προσεχὲς ἀνασκευάζοντες τὴν ἡμαρτημένην ἑρμηνείαν τὴν ἐν τῇ ῥωμουνικῇ βουλῇ δοθεῖσαν εἰς τὸ τελευταῖον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρ. 62 τῆς βερολινείου συνθήκης.

ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΓΡΑΠΤΩΝ ΠΕΡΙΣΥΝΑΓΩΓΗ (*)

Ἡ ὑπ' ἀριθ. κζ' τοῦ Π. χειρογρ. εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 42 ἐν σελ. 72—74 τῆς τεργεσταίας ἐκδόσεως.

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐπιγέγραπται «κύρ Σπαντωνῇ τῷ πρωτεκδίκῳ τῆς Μ. Ἐκκλησίας».

Παρὰ τοῖς Βυζαντίοις ἕως πρὸ μικροῦ τὸ προσαγορευτικὸν κύριος ὑπέκυπτεν εἰς διαφόρους μετασχηματισμοὺς ἀναλόγως τῇ κοινωνικῇ θέσει τοῦ προσαγορευομένου ἀτόμου. Οἱ λεπτεπίλεπτοι οὗτοι μετασχηματισμοὶ διακρίνονται ἐν πρακτικῷ τινι τοῦ περισωθέντος ἀρχαιοτέρου κώδικος τῶν Πατριαρχείων, ὅπερ μεταγράφομεν ἐνταῦθα, τὸ μὲν εἰς ἀπόδειξιν τῶν διακρίσεων, ἃς οἱ Βυζάντιοι ἐνόουν διὰ τῶν μετασχηματισμῶν τῆς λέξεως ταύτης, τὸ δὲ καὶ διὰ τὴν ἱστορικὴν ἀξίαν τοῦ διασωθέντος τούτου ἐγγράφου, βεβαιοῦντος τὴν ἄχρι τοῦ 1564 ὕπαρξιν ἐν Κωνσταντίνου ὁλεῖ ἀπογόνων τῶν προβασιλευσάντων ἐν αὐτῇ οἰκων, καὶ σαφηνίζοντος τὰ τῆς καταγωγῆς τοῦ οἴκου Καρατζᾶ, ὃς διὰ Γεωργίου Σκαρλάτου τοῦ ἰατροῦ ἐπιφανὴς ἐγένετο μεταξὺ τῶν ὁρώντων προσώπων ἀπὸ τῶν μέσων τῆς ιή ἑκατονταετηρίδος ἐν τῇ πολιτικῇ καὶ τοῖς γράμμασι, διαδραματίσας καὶ ἄλλως

(*) Συνέχεια (ἴδε τεῦχος Λ' Ἐκκλ. Ἀληθείας.)

λίαν ἐνεργὸν πρόσωπον ἐν τῇ τάξει τῆς φαναριωτικῆς εὐγενείας.

Τὸ ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 333 πατριαρχικοῦ κώδικος μεταγραφὲν τοῦτο πρακτικὸν ἔχει ὧδε·

« Ἰωάσαφ κλπ.

Ἡ τῆς ἐλεημοσύνης κτῆσις πρᾶγμα θεῖον ὄντως ἐστὶ καὶ λυσιτελέστατον· αὕτη γὰρ τοὺς ἐργάτας αὐτῆς περιέρχεται ζητοῦσα, καὶ διὰ μετανοίας τὸν κριτὴν αὐτοῖς καταλάττει. Ὁ τοίνυν ταύτην ποιῶν τῶν μηδέποτε παρερχομένων ἀγαθῶν ἀπολαύσει, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε καὶ οὓς οὐκ ἤκουσε καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη· ἀλλὰ καὶ τῆς γλυκυτάτης ἐκείνης φωνῆς οὐκ ἀποτεύξεται λεγούσης· « δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομίσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με» καὶ τὰ ἑξῆς. Ἐπεὶ οὖν αὕτη παρὰ τῷ οὐρανίῳ δεσπότῃ τοιαύτης τετύχηκε φιλοτιμίας καὶ οἰκειότητος, δεῖ ταύτην προθύμως χριστιανὸν ἕκαστον, ὡς ἐφικτόν, ποιεῖν πρὸς πένητας καὶ γυμνοὺς καὶ τοὺς ἐν φυλακῇ· καὶ εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ μεγάλην Ἐκκλησίαν ..... Τούτου οὖν ἕνεκεν καὶ ἡ μετριότης ἡμῶν ἐξ ἰδίας προαιρέσεως φλωρία χίλια τῇ ἁγίᾳ μονῇ τῆς Παμμακαρίστου, ἤτοι τῷ πατριαρχείῳ ἀφιέρωσε καὶ ἐδωρήσατο· ἀποκατέστησε δὲ ἐπιτρόπους εἰς διοίκησιν αὐτῶν τε καὶ τῶν ἐλευσομένων χρημάτων πρὸς τὴν καθολικὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν τῇ ἐκλογῇ τῶν τιμιωτάτων κληρικῶν καὶ ἀρχόντων, τὸν τιμιώτατον μέγαν οἰκονόμον πρεσβύτερον κὺρ Θεόδωρον, καὶ τὸν εὐγενέστατον κὺρ Ἀντώνιον τὸν Κατακουζηνὸν τὸν ἀπὸ τοῦ Γαλατᾶ, καὶ τὸν χρησιμώτατον ἐν ἀρχουσι κὺρ Μωζάλον τὸν τοῦ Γαβρᾶ, καὶ τὸν εὐγενέστατον κὺρ Κωνσταντῖνον τὸν Παλαιολόγον, καὶ ἀπὸ τῶν Καραμανιωτῶν τὸν κυρίτσην Καρατζᾶν, ὥστε ἐπιβλέπειν καὶ φροντίζειν καὶ ἐπιμελεῖσθαι καὶ παραλαμβάνειν αὐτοὺς διὰ καθαροῦ καταστίχου τὰς ψυχικὰς δόσεις καὶ εὐεργεσίας τῶν εὐσεβῶν, καὶ ἐξ αὐτῶν, εἰ δέησει, δαπανᾶν οὐκ ἄνευ εἰδήσεως τῆς ἡμῶν μετριότητος, ὡς ὀφειλούσης ὑπὲρ πάντα λόγον ἀποδώσειν τῷ ἀδεκάστῳ κριτῇ. Ὅθεν καὶ εἰς τὴν περὶ τούτων ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν κατάστιχον τῆς καθολικῆς μεγάλης Ἐκκλησίας ἐν ἔτει ζοϐ' (7072)= 1564.»

Ἐν μηνὶ μαΐῳ ΙΝΔΙΚΤΙΩΝΟΣ ζ'.

Ὡς παρατηρεῖ πᾶς τις, ἡ διὰ τοῦ κὺρ προσηγορία ἐγένετο τοῖς διαπρέπουσι καὶ ἐν ἀνωτέρᾳ βαθμίδι τῆς κοινωνικῆς κλίμακος ἱσταμένοις τοῦ κυρίτση, ὅπερ ἐπεῖχε τὴν θέσιν τοῦ νῦν ἐντιμοτάτου πρὸς ἐμπόρους.

Τὸ πατρ. χειρόγρ. ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ συμφωνεῖ τῇ γραφῇ τοῦ Ἐπιστολαρίου φέρον· « καὶ πρὸ τούτου παρ' Ἀ ηναίῳ Μνησίθεος», ὅπερ ἐν τῇ τεργεστ. ἐκδόσει ἀντικαθίσταται διὰ τοῦ Πανύασις, Ὀρθοτέρα εἶνε ἡ γραφὴ τῆς τεργεστ. ἐκδόσεως, ἣν ἀσπαζόμενοι παρατίθεμεν συντόμους τινὰς βιογραφικὰς σημειώσεις περὶ τοῦ ποιητοῦ τούτου, καθ' ὅσον οὐδεμία περὶ αὐτοῦ ὑποσημείωσις ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργεστ. ἐκδόσει.

Ὁ Πανύασις οὗτος ἦν ἐξ Ἁλικαρνασσοῦ τῆς μικρᾶς Ἀσίας, πόλεως ἐκτισμένης πρὸς Ν τοῦ Κεραμεικοῦ κόλπου ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς σημερινῆς τοπαρχίας Αἰδινίου, ἐπὶ τῆς θέσεως, ἐφ' ἧς νῦν ἵδρυται ἡ πολίχνη Βουδρούμ. Ὁ Πανύασις ἤκμασε περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ε' π. Χ. αἰῶνος καὶ ἦν θεῖος τοῦ ἱστορικοῦ Ἡροδότου. Ἔγραψε ποίημα ἐπὶ τῶν δωδεκα ἄθλων τοῦ Ἡρακλέους, ὅπερ ὅμως ἀπωλέσθη. Ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἀποσπάσματά τινα διεσώθησαν, ἅπερ φιλοτίμως συλλέξας ἐξέδοτο τῷ 1842 ὁ Tschirner ἐν Βρεσλῷ πόλει τῆς πρωσσικῆς Σιλεσίας.

Ἡ ἐν τῷ πατρ. χειρ. κη' δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργεστ. ἐκδόσει, ἐπιγέγραπται δὲ «Κωνσταντίνῳ Δούκᾳ βοεβόδᾳ χαίρειν». Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἄρχεται· «πλεοναζόντων χρεῶν καὶ τῶν ἐχομένων τὰς ὀφειλὰς οὐκ ἐχόντων ἀποτῖσαι σεισαχθείᾳ τοὺς ὀφλισκάνοντας ἐθωροῦντο οἱ τὰ κοινὰ κάλλιστα διοικονομούμενοι. . . .»

Ἐπίσης δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργεστ. ἐκδόσει καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. κθ' τοῦ πατρ. χειρ. «Ἀνδρέᾳ τῷ Λικινίῳ» ἐπιγεγραμμένη, ἧς ἡ ἀρχὴ· «ἀσμένως καὶ ἡδέως ἐκομισάμην τὴν ἐπιστολήν· ὅτι τῆς ἀττικῆς ἐμφοροῦμαι γλυκύτητος....»

Ὁ Ἀνδρέας οὗτος ὥρμητο ἐκ Μονεμβασίας, φαίνεται δὲ ὅτι ἦν ταμίας τοῦ κοινοῦ ἐν τοῖς πατριαρχείοις, καθότι ἐν τῷ σιγιλλίῳ περὶ ἀνασυστάσεως τῆς τοῦ γένους Μ. σχολῆς ὑπογράφεται καὶ αὐτὸς «Λικίνιος ἀκέστωρ» (ἴδε Ἀληθείας τεῦχος. Ι' σελ. 151.)

Καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. λ' τοῦ πατρ. χειρ. ἐπιγεγραμμένη τῷ «κὺρ Σπαντωνῇ» δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργεστ. ἐκδόσει. Ἔχει δὲ αὕτη ὧδε·

«Σὺ μὲν ἐπεύχῃ πάνθ' ὅσα καλὰ καὶ τερπνὰ τοῦ δεσπότου τῇ ἐκ περιτροπῆς ἀναμνήσει τῆς ἀναστάσεως παρασχόντος τῆς ὑπὲρ ἡμῶν ἱκετείας τὰς ἀφορμάς· ῥᾳθυμίας δὲ καὶ ἀγνωμοσύνης, ὅπως ἂν μὴ ἐν αἰτίᾳ γένοιτο ἡ σιωπή, πολλαπλασίοις σοι τὰς εὐχάς. Τοῖς πεπιστευκόσι γὰρ τὰς χάριτας ὑπισχνουμένου τοῦ σωτῆρος, τίς ἂν καὶ φείσαιτο;»

Δὲν ἀπαντᾷ ἐπίσης ἐν τῇ τεργεσταίᾳ ἐκδόσει καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. λα' τοῦ πατρ. χειρ., ἡ «Μιχαήλῳ τῷ Κατακουζηνῷ ἐπιγραφομένη, ἧς ἡ ἀρχή· « οὐκ ἂν διαλείποιμι τὸ ἐπιχωριάζον ἡμῖν ἔθος, λήθης ἐν αἰτίᾳ γενόμενος...»

Ὁ Μιχαὴλ οὗτος ἦν σπαθάρης Βλαχίας καὶ κτήτωρ τοῦ μοναστηρίου Κόλτζα, ἐν ἔτει δὲ 1720 ἐκ διαταγῆς Νικολάου τοῦ Μαυροκορδάτου υἱοῦ τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων ἐπνίγη ἐν τῷ Δουνάβει.

Ἐπίσης δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργεσταίᾳ ἐκδόσει καὶ ἡ ὑπ ἀριθ. λϐ' τοῦ πατρ. χειρ. ἐπιγεγραμμένη «Κωνσταντίνῳ τῷ Κατακουζηνῷ», ἧς ἡ ἀρχή· « τὰ μὲν ἄλλα ῥᾳθυμότεροι γιγνόμενοι, ὑπηνίκα μακρότερον σιωπῶντες διατελοίημεν, συγγνώμης ἴσως οὐκ ἂν ἀπαξιωθείημεν. . . .»

Ὁ Κωνσταντῖνος οὗτος, ἀδελφιδοῦς τοῦ προηγουμένου, μετέφρασεν ἐν ἔτει 1740 ἐκ τοῦ σλαβωνικοῦ «ἀκολουθίαν τοῦ ἁγίου μανδυλίου» ἐκδοθεῖσαν ἐν Ἐνετίᾳ τῷ 1745.

Ὁμοίως δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργεσταίᾳ ἐκδόσει καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 33 τοῦ πατρ. χειρ. ἐπιγεγραμένη «τῷ μεγάλῳ

σκευοφύλακι Παλαστίῳ», ἧς ἡ ἀρχή· «χάριτας ἀνθωμολόγηκα τῷ κρείττονι τῷ γε τὴν ἀσχολίαν σοι παρεσχηκότι καὶ ἀναβιβάσαντι τὴν ἡμετέραν μνήμην».

Δὲν ἀπαντᾷ πρὸς τούτοις ἐν τῇ τεργεσταίᾳ ἐκδόσει καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. λδ' τοῦ πατρ. χειρ ἐπιγεγραμμένη «Χουρμούζῃ δικαιοφύλακι τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας», ἧς ἡ ἀρχή· «τὴν σὴν ἐκθύμως ἐδεξάμην ἐπιστολὴν, ἥπερ αἰσίως ἐμοὶ διαγγελίζεται τὰ καταθύμια κατὰ τὰς περιηκούσας ἑορτὰς τῆς σεπτῆς ἀναστάσεως . . . .»

Ὁ Χουρμούζης οὗτος ἦν Βυζάντιος τὴν πατρίδα καὶ ἐπ' ὀλίγον χρόνον διήκουσε τῶν ἐν Πατασίῳ σοφῶν, αὐτάδελφος δὲ τοῦ λογοθέτου γενικοῦ Ἀντωνίου τοῦ Βυζαντίου τοῦ μετὰ Ἰάκωβον Μάνον τὸν Ἀργεῖον προστάντος τῆς πατριαρχικῆς μεγάλης τοῦ γένους σχολῆς. Κομιδῇ νέον τὸ ζῆν ἐκμητρήσαντα τὸν Ἀντώνιον διεδέξατο ἐν τῇ σχολαρχίᾳ ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος Χουρμούζης, ὃν ἀώρως ὡσαύτως θανόντα ὁ Σπαντωνῆς διεδέξατο.

Ἐπίσης δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργεστ. ἐκδόσει καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. λε' τοῦ πατρ. χειρ. ἐπιστολὴ ἐπιγεγραμμένη « Δημητρίῳ Ἰουλιανῷ», ἔχουσα οὕτω· «Δῴη σοι Χριστὸς ἐκ νεκρῶν ἐγερθείς, ὁπόσα κεχαρισμένα καὶ αἴσια, ὑγιείας τε τὸ δυσπαθὲς καὶ ἄρρηκτον, καὶ τύχης λαμπρᾶς τὸ διηνεκές τε καὶ ἄληκτον, καὶ ὅῆτα ἀπίτω σοι πόρρω τῆς οἰκίας ὅσα λυπηρὰ καὶ δεινά, φοιτάτω δὲ τὰ καλὰ κἀγαθά· ἀκμαζέτω καὶ βριθέτω πλούτου περιουσία, φίλων περιβολή, κρατούντων εὐμένεια, βίου λαμπρότης, καὶ φαιδρὰ παίδων ἀνατροφὴ καὶ προκοπή, καὶ ὁποῖα τοῖς εὐσεβοῦσιν εἴωθε τὸ κρεῖττον ἐπιβαφιλεύεσθαι. Ταῦτα δὲ ἐξ ὕψους εὐεργετούμενος καὶ ἡμᾶς ταῖς περὶ αὐτῶν ἀγαθαῖς ἀγγελίαις ἐμπίπληθι θυμηδίας ».

Ὁ Δημήτριος Ἰουλιανὸς ἢ Γουλιανὸς ἦν εὐγενὴς Βυζάντιος· τούτου δὲ υἱὸς ἦν ὁ ἀκρατὴς Ἰωάννου τοῦ Λεσβίου, τοῦ καὶ Τζαννῆ ἐπιλεγομένου, ἐν τῇ μεγαλωνύμῳ σχολῇ χρηματίσας Κωνσταντῖνος Ἰουλιανὸς ὁ εὐγνωμόνως ἐπὶ τῆς πλακὸς τοῦ ἐν Χάλκῃ τάφου τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ τὸ ἐπόμενον ἐπιγραψάμενος ἐπιτύμβιον·

> Ἡ σορὸς ἥδ' ἀρετῶν σωρὸν κεύθει θεοτερπῶν·
> εὐσέβειαν, σοφίην, σωφροσύνην, σύνεσιν,
> κλεινὸν Ἰωάννην τὸν Ἰωάννου, πέλεν ὃς νυ
> ὀρφικίῳ κ' ἀρετῇ φιλοσόφων ὕπατος.
>
> 1753 Νοεμβρίου 1.

Ἐπίσης δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργεστ. ἐκδόσει ἡ ὑπ' ἀριθ. λς' τοῦ πατρ. χειρογρ. ἐπιστολὴ γεγραμμένη «ἀνωνύμῳ» καὶ ἀρχομένη ὧδε· «ἰσχυρόν τι καὶ βίαιον χρῆμα ἡ ἀγάπη, καὶ ψυχῆς ἐπικρατήσασα, πᾶσαν ὑπὸ χεῖρα ποιεῖται, καὶ ὡς δορύκτητον, ὅποιπερ ἂν ἐῃ, συμπαριάγει, καὶ περιστρέφει τὸ περιληκός . . .»

Οὔτε ἡ ὑπ' ἀριθ. λζ' τοῦ πατρ. χειρογρ. ἁπαντᾷ ἐν τῇ τεργεστ. ἐκδόσει. Αὕτη γέγραπται «Ἀνδρέᾳ Λικινίῳ», καὶ ἄρχεται ὧδε· «Γυμνὴ, φασίν, ἡ ἀγάπη καὶ ἀπέριττος, ὦ γαθὴ φιλότης, καὶ οἷον ἐξ ὑπερυψήλου πηγῆς ὕδωρ ἀνίσχει . . .»

Καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. λη' τοῦ πατρ. χειρογρ. ἐπιστολὴ δὲν ἁπαντᾷ ἐν τῇ τεργεσταίᾳ ἐκδόσει. Ἀπευθύνεται δ' αὕτη «Κωνσταντίνῳ Δούκᾳ βοεβόδᾳ» καὶ ἄρχεται ὡς ἑπομένως· «Εἰκὼν ἂν ὡς ἀληθῶς ζῶσα καὶ χαρακτὴρ ἐπιφανὴς ἡ πρὸς ἡμᾶς ἐπιστολὴ τῆς ἡμετέρας θαυμασιότητος, ἧς ἐμφορηθέντες, οὐδὲν μεῖον ἤσθημεν ἢ ποτε τῆς ὁμιλίας αὐτῆς . . .»

Ὁμοίως δὲν ἁπαντᾷ ἐν τῇ τεργεστ. ἐκδόσει καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. λθ' τοῦ πατρ. χειρογρ. ἐπιστολή, γραφεῖσα «Δημητρίῳ Ἰουλιανῷ καὶ ἀρχομένη οὕτω· «Διατί ἐκ πολλοῦ συγκέκλεικας, ὦ γαθέ, τὴν γλῶτταν καὶ τριῶν ἤδη μηνῶν οὐδὲν ὡς ἡμᾶς ἀφῖκταί σου γράμμα, καὶ ταῦτα, εἰδότος ὅτι τῷ πόθῳ τοῦ τὰ περὶ σοῦ μαθεῖν εὖ μάλα φλεγόμεθα . . .;»

Ἐπίσης δὲν ἁπαντῶσιν ἐν τῇ αὐτῇ ἐκδόσει καὶ αἱ ὑπ' ἀριθ. μ' καὶ μα' τοῦ πατρ. χειρογρ. δύο ἐπιστολαί, ἀμφότεραι ἀνωνύμῳ γεγραμμέναι. Τούτων ἡ μὲν πρώτη ἄρχεται· «Μὴ φερέτω βαρέως ἡ ὑμετέρα μεγαλοπρέπεια, εἰ συστατικοῖς γράμμασιν ἐφοδιάσας, συχνοὺς ὡς αὐτὴν ἐκπέμπω τούς γε παρὰ τῆς ὑμετέρας ἰσχύος ὠφέλειαν εὑρησομένους. . .», καὶ συνίστησι θερμῶς λόγιον κληρικόν, ὃς «ἤθους οὐκ ἠμοίρηκε φιλοσόφου, ἀλλὰ μετέσχε παιδείας καὶ σπουδαίας ἀγωγῆς», οὑτινος ὅμως δυστυχῶς ἀποσιωπᾷ τὸ ὄνομα· ἡ δὲ δευτέρα ὡς ἑπομένως· «Καιροὺς ἐμοὶ χρεωκοπίας ἐνδίδωσιν ἡ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἀνάστασις· ἐκ τοσούτου γὰρ χρόνου τοῖς ὑμετέροις οὐκ ἀπηντηκὼς γράμμασι τοῖς παραδηλοῦσι τὸν πυρσὸν τῆς εἰς ἐμὲ διακαοῦς ἀγάπης, τὴν ὑμετέραν ἀγαν ἐπηδούμην ἐμμέλειαν..»

Ἡ ὑπ' ἀριθ. μο' τοῦ πατρ. χειρογρ. ἐπιγεγραμμένη «κὺρ Σπαντωνῇ εὖ πράττειν» ἀπαραλλάκτως ἔχει πρὸς τὴν καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 40 ἐν σελ. 67—68 τῆς τεργεστ. ἐκδόσεως ἀναγινωσκομένην.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. μγ' εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ ἐν σελ. 79—80 ὑπ' ἀριθ. 47 Ἡ ὑπ' ἀριθ. μδ' εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ἐν σελ. 82—83 ὑπ' ἀριθ. 50 τῆς ἀνωτέρω τεργεστ. ἐκδόσεως, ἀμφότεραι ἐπιγεγραμμέναι «ἀνωνύμῳ». Ὑπ' ἀριθ. με' τοῦ πατρ. χειρ. εὑρηται «θέσπισμα συνοδικὸν ἐκδοθὲν ἐν Ἀδριανουπόλει ἔτει ᾳχϟδ', ἱσταμένης ἰνδικτιῶνος ϛ'», ὅπερ ἐν τῇ τεργεστ. ἐκδόσει φέρεται ἀναρίθμητον ἐν σελ. 121—122.

Τὸ θέσπισμα τοῦτο ἐγράφη μετὰ τὴν πέμπτην καὶ ὁριστικὴν ἐκ τοῦ θρόνου πτῶσιν Διονυσίου δ' τοῦ ἀπὸ Λαρίσσης, βυζαντίου τὴν πατρίδα καὶ τὸ γένος Μουσελίμη, ὅτε τῇ 7 νοεμβρίου τοῦ 1672 κρατήσας τοῦ θρόνου ἄχρι τοῦ 1691 πεντάκις ἐκ περιτροπῆς ἐπέβη αὐτοῦ.

Ἐπειδὴ ἡ τελευταία τοῦ Διονυσίου ἐπίβασις ἐγένετο ἄνευ γνώμης οὐ μὴν δ' ἄλλα καὶ ἄνευ τῆς ἐλαχίστης εἰδήσεως τοῦ ἱεροῦ κλήρου, ἔδοξε μετὰ τὴν ἔκπτωσιν αὐτοῦ νὰ κατασφαλισθῶσι τὰ τῆς πατριαρχικῆς ἐκλογῆς κατὰ τρόπον ἐμποδίζοντα τὴν ἐπανάληψιν τῶν ἐκθέσμων τούτων ἐπιβάσεων· ὅθεν διὰ τοῦ συνοδικοῦ τούτου θεσπίσματος ἐτέθησαν αἱ βάσεις τοῦ ὕστερον τὴν ἐπωνυμίαν λαβόντος γεροντικοῦ συστήματος, ὅπερ ἐπὶ 170 σχεδὸν ἔτη τὰ τῆς Ἐκκλησίας διεῖπεν.

Ἡ ἐν τῷ πατρ. χειρογρ. ὑπ' ἀριθ. μς' εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ ὑπ'

ἀριθ. 71 ἐν σελ. 119—120 τῆς τεργεστ. ἐκδόσεως καταχωρισθείσῃ πρὸς Δανιὴλ τὸν Ἀγχιάλου μητροπολίτην, ἧς τὰς δύο τελευταίας παραγράφους προεδημοσίευσε καὶ ὁ ἀοίδιμος Σκαρλάτος Βυζάντιος ἐν σημειώσει τοῦ Γ' παραρτήματος (σελ. 539] τοῦ 6' τόμου τῆς «Κωνσταντινουπόλεως» αὐτοῦ.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. μζ' τοῦ πατρ. χειρ. δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ τεργεστ. ἐκδόσει, ἐπιγέγραπται δὲ Κωνσταντίνῳ Δούκᾳ βοεβόδᾳ» καὶ ἄρχεται ὡς ἑξῆς· « Ὑψηλότατε καὶ θεοσεβέστατε καὶ ἀντὶ παντὸς ἐμοὶ καὶ κόρης ὀφθαλμοῦ τιμαλφέστατε αὐθέντα, τῷ ὑπερκειμένῳ τῆς ὑμετέρας ὑψηλότητος ἐδάφει τὰς περιόπτους ἀνατίθημι προσηγορίας ».

Ἡ ἐν τῷ πατρ. χειρ. ὑπ' ἀριθ. μη' εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 69 ἐν σελ. 116—117 τῆς τεργεστ. ἐκδόσεως, συμφωνοῦσα τῷ χειρογρ., ἐξ οὗ ἡ ἔκδοσις αὕτη ἐγένετο.

Ἡ ἐν τῷ π. χειρ. ὑπ'ἀριθ. μ' εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ ὑπ'ἀριθ. 72 ἐν σελ. 123—125 τῆς τεργ. ἐκδ., σύμφωνος ταύτῃ τῇ γραφῇ, ἐξαιρέσει τοῦ ἐν στ. 1, σελ. 125 «ἐνειλημμένοις», ὅπερ τὸ π. χειρ. φέρει «ἐνειλομένοις». Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐγράφη πρὸς τὸν μητροπολίτην Κυζίκου Κύριλλον, τὴν πατρίδα Λέσβιον, τὸν ἀπὸ νοεμβρίου τοῦ 1711 ἄχρις ὀκτωβρίου τοῦ 1713 προστάντα τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ὑπὸ τῷ ὀνόματι «Κυρίλλου Δ΄». Ὁ πατριάρχης οὗτος χάριν ἐλεημοσύνης ἄχρις Ἰασίου ἀπελθὼν ἐξέδωκεν ἐκεῖθεν πατριαρχικὸν γράμμα εἰς περιφρούρησιν τῶν μοναστηριακῶν ἀφιερωμάτων, δι'οὗ ἐνθέσμως ἐπιβεβαιοῖ «...τὰ ἅπαξ τῷ Θεῷ ἀφιερωθέντα καὶ τοῖς ἱεροῖς μοναστηρίοις καὶ ἐκτηρίοις προσηλωθέντα καὶ ἀφοσιωθέντα, κατὰ τὴν τῶν νόμων ἀπόφασιν, τῶν τε θείων καὶ συνοδικῶν καὶ τῶν βασιλικῶν καὶ πολιτικῶν (ἐπὶ γὰρ συστάσει, ἀρίστῃ τε διεξαγωγῇ καὶ κοινῇ ἐπιδόσει τοῦτο γίγνεται), ἀπαρασάλευτα, ἀμείωτά τε καὶ ἀναπόσπαστα συντηρεῖσθαι εἰς τὸ ἑξῆς ὑπὸ πάντων, καὶ ἀκλινῆ εἰς τὸ διηνεκὲς διαμένειν καὶ διασώζεσθαι δίχα τινὸς προφάσεως καὶ παντοιουδήποτε δικαιολογήματος, ὁποῖα ἂν ὦσιν, εἴτε κινητὰ δηλαδὴ, εἴτε ἀκίνητα· καὶ γὰρ τὰ ἅπαξ καθ'οἱονδήποτε τρόπον γιγνόμενα, εἴτ'ἐκ συναρπαγῆς, ἢ ματαιολογίας καὶ ἀνυποκρίτου αἰτίας καὶ προφάσεως, οὐχ ἕλκεσθαι εἰς παράδειγμα οἱ νόμοι διακελεύουσιν ..»

Ἡ ἐν τῷ π. χειρ. ὑπ'ἀριθ. ν' εἶναι ἡ αὐτὴ τῇ ὑπ'ἀριθ. 83 ἐν σελ. 139 τῆς τεργ. ἐκδ. Ἡ ἀμέσως ὅμως ἑπομένη ὑπ' ἀριθ. να', ἀπευθυνομένη ὡς καὶ ἡ πρὸ αὐτῆς «τῷ δικαιοφύλακι κὺρ Χουρμούζῃ», δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ ἐκδόσει ταύτῃ.

Ἡ τελευταία αὕτη ἐπιστολὴ ἔχει ὧδε· «ἀποκρίνου, φησὶν, ἄφρονι ἐν καιρῷ, ἵνα μὴ σοφὸς ἑαυτῷ δόξῃ· μὴ γοῦν ἐμὲ, ἀλλὰ μέμφου σεαυτὸν, ὃς ταῦτα περὶ σοῦ καὶ εἰρῆσθαι καὶ γεγράφθαι παρώτρυνας».

Ὁμοίως οὐχ εὑρηται ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. καὶ ἡ ὑπ'ἀριθμ. να' τοῦ πατρ. χειρ. ἐπιστολὴ ἀπευθυνομένη «ἀνωνύμῳ», ἧς ἡ ἀρχή· «Εὔγε τοῦ ζήλου, εὔγε τοῦ προθύμου, τὴν θυμηδίαν καὶ τὴν ἡδονὴν, ὁπόσην ἐπῄσθημαι τὴν ὑμετέραν θαυμασιότητα περὶ πολλῶν ἐκ φίλων μεμαθηκὼς οὐχ ἱκανὴ διιέναι ἡ γλῶττα ἡ ἐμή...»

Ἡ ὑπ' ἀριθ. νγ' τοῦ πατρ χειρ. «Μιχαήλῳ Καντακουζηνῷ πρωτοσπαθαρίῳ Οὐγγροβλαχίας» ἐπιγραφομένη δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργ. ἐκδ., ἔχει δὲ οὕτω· «Οὐ δεῖ πολλῶν, ἀλλ' ὥστε διὰ γράμματος ἡμετέρου ἐντυχεῖν σοι τὸν κομίζοντα· ἐπὰν δὲ ἐντύχῃ, εὖ οἰδ' οὐκ ἔτι ὑπὲρ ἐμοῦ, ἀλλ' ὑ ὲρ ἑαυτοῦ φιληθήσεται· ταχὺ δὲ χρόνου προιόντος ὑπὲρ αὐτοῦ κἀγὼ, καὶ ἔσται μάρτυς ἡ πεῖρα».

Ἐπίσης δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. νδ' τοῦ πατρ. χειρογρ. «Κωνσταντίνῳ τῷ Καντακουζηνῷ» ἐπιγεγραμμένη, ἔχουσα ὧδε· « εὔγε ταῖς συστάσεσιν, τὴν ὑμετέραν φιλότητα ποιοῦμαι περὶ πλείονος ἀεὶ, καὶ πρῶτον μὲν ὡς μάλιστα στοχάζομαι ἵνα πρὸς ἡδονὴν ᾖ σοι περὶ οὗ τὴν ἱκετείαν ἀναπέμπω, εἶτα καὶ ὄφελος ἐκ τῆς κοινωνίας καὶ ὁμιλίας ἀνασχῇ, κἀμοί τε εὐγνωμοσύνης· τὸ δὲ μέγιστον ἵνα μὴ ζημία, ἐμοὶ δὲ ἀπεχθημοσύνη καὶ βλασφημία. Ταῦτα τοίνυν ἐς τὸ ἀκριβὲς περισκεψάμενος, πέμπω σοι τὸν παρόντα, ὑμῖν τε ἀμοιβαίαν ἐλπίζων ὠφέλειαν, κἀμοὶ περὶ ἑκατέρου γνώμην εὐχάριστον».

Ἡ ἐν τῷ πατρ. χειρ. ὑπ' ἀριθ. νε' εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 24 ἐν σελ. 38—41 τῆς τεργεστ. ἐκδόσεως· συμφωνεῖ τὴν γραφὴν πρὸς τὸ κείμενον, ἐξ οὗ ἡ ἔκδοσις αὕτη ἐγένετο καὶ διαφέρει μόνον ἐν τῷ· «εἰ ἄρα ἁμαρτάνουσι, παῖδές εἰσιν ἔτι τῶν δεόντων ἀπείρατοι καὶ ἀθέατοι, εἰ ἐπιπλήττω, πατὴρ εἰμι...» ὅπερ ἐν τῷ πατρ. χειρ. φέρεται «καὶ ἄρα ἁμαρτάνουσι, παῖδές εἰσιν ἐκ τῶν δεόντων ἀπείρατοι καὶ ἀθέατοι, καὶ ἐπιπλήττω...»

Ἐν τῇ τεργεστ. ἐκδόσει δὲν ἀπαντᾷ ἡ ἐν τῷ πατρ. χειρ. ὑπ' ἀριθ. νς' «Κωνσταντίνῳ Δούκᾳ βοεβόδᾳ», ἧς ἡ ἀρχὴ, «Μήτ ἐμοὶ λίαν εὐμαρὲς ὑπὲρ ἄλλων ἐξαιτεῖσθαι συγγνώμην....» Διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ὁ ἐξ Ἀπορρήτων μεσιτεύει παρὰ τῷ βοεβόδᾳ Κωνσταντίνῳ ὑπὲρ Ἀλεξίου τινὸς ἁμαρτήσαντος αὐτῷ καὶ μεταμεληθέντος ἐπὶ τῷ ἁμαρτήματι καὶ ὑποστηρίζει τὴν ὑγιᾶ ἀρχὴν ὅτι αἱ ποιναὶ ἐπανορθωτικὸν ἔχουσι σκοπὸν, ἐπὶ τούτῳ δὲ γράφει τάδε· «...εἰ παράδειγμα τὰς ποινὰς οἱ νόμοι τεθείκασι, ταύτῃ τὸ τῶν θνητῶν εὐέλισθον ἐπὶ τὰ πταίσματα καὶ ἐ ίφορον ἀνακόπτοντες· ἔνθα δὲ τὰ τῆς μεταμελείας ἀνακύπτει περιφανῆ τεκμήρια καὶ σημεῖα, καὶ μεταγενεστέρας ὀλισθήσεως φόβος ἐπίκειται μηδεὶς, λαμβάνουσί πως οὐκ ἀπεικότες οἱ νόμοι τὴν ὕφεσιν, καὶ γίγνεται δικαία δικαιοσύνης ἡ φιλανθρωπία διάδοχος....»

Ἐπίσης δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ ἐκδόσει καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. νζ' τοῦ πατρ. χειρ. γραφεῖσα τῷ πατρ. Ἱεροσολύμων κυρίῳ Δοσιθέῳ, ἧς ἡ ἀρχή· «εἴ τι αἰτούμενοι παραπαίσμεν, καὶ τὸ δέον ὑπεραλλούμεθα, μὴ τόλμης ἡμῖν ὑπερβολὴν, ἀλλ' ἑαυτῇ φιλανθρωπίας ἐγκαλείτω μέγεθος ἡ ὑμετέρα σεβασμιότης....» Διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ὁ ἐξ Ἀπορρήτων ζητεῖ τὸν Ἱεροσολύμων Δοσίθεον πεντακόσια χρυσᾶ νομίσματα παιωνικὰ (α), ὅπερ ἐν τῷ διαμέσῳ τῶν στί-

(α Πάντως ἀντὶ παννονικὰ ἐκ τοῦ Παννονία, ὑφ' ὃ ὄνομα διακρίνεται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις γεωγράφοις ἡ τανῦν Οὐγγαρία καὶ αἱ παρακείμεναι αὐτῇ χῶραι ἄχρι τῶν Ἄλπεων.

χων χεὶρ ἑρμηνευτοῦ ἐξηγεῖ ματζάρικα, ὑπισχνούμενος δώσειν ἀντ' αὐτῶν ἑνετικὰ ἢ ὀθωμανικά.

Ὁμοίως οὔτε ἡ ὑπ' ἀριθ. νη' τοῦ πατρ. χειρογρ. «Κωνσταντίνῳ Δούκᾳ βοεβόδᾳ» ἀπαντᾷ εν τῇ τεργεστ. ἐκδ. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἔχει ὡς ἑξῆς· « Ἰδιαίτατόν ἐστι τῇ ὑμετέρᾳ μεγαλονοίᾳ ἐπιεργίζεσθαι καὶ δυσχεραίνειν τοὺς μηδὲν αἰτουμένους, καὶ ἢ ἂν ἡμέρᾳ μηδένα ὑπῆχεν εὐεργετήσασα, ταύτην οὐδὲ βεβιωκέναι νομίζῃ, Τίτῳ τῷ μεγαλοδωροτίτῳ ἐνάμιλλον ἤθος ἐπιδεικνυμένη· ἀτὰρ καὶ τὸ μηδένα στυγνάζοντα παρ' αὐτῆς ἀποπέμπεσθαι, θροῦς ἔχει πολὺς, καὶ ἐν ἀγυιαῖς καὶ τριόδοις ἠχεῖ. Καὶ τοῦ μὲν τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα παρασχεῖν αὐτῇ καλὰ κἀγαθὰ, χάριτας ἴσμεν μεγάλας τῷ κρείττονι· τοῦ δὲ καὶ τὴν προαίρεσιν ἀντιβραβεῦσαι τὴν εἰς ἅπασαν ἀρεϊδῆ δαψίλειαν ἀνακεχυμένην, τὰς μεγίστας ὀφείλομεν· καὶ τῇ ὑμετέρᾳ δὲ μεγαλοψυχίᾳ καὶ ὑψινοίᾳ ἐπείπερ τῶν ἐπειργμένων ἡμῖν εὐεργετημάτων ἰσοκλινεῖς οὐκ ἔχομεν ἐκτῖσαι τὰ: ἀμοιβὰς, τὰς δυνατὰς ὅμως χάριτας ὁμολογοῦμεν καὶ τοῖς ἐπαίνοις ὥσπερ ἄνθεσι περιστέφομεν τὴν λαμπρὰν αὐτῆς κεφαλὴν καὶ διὰ παντὸς ἀνακηρύσσομεν· καὶ τοῦτο γὰρ ἔθος ἀρχαῖον θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις εὐεργέταις τὰ ἐξ ἀνθέων ἀνατίθεσθαι στέμματα· καὶ δῆτα καὶ αὐτὴ λαμβανέτω ὑπὲρ ὧν εὖ ποιεῖ, οὐχ ὅπερ ἄξιον, ἀλλ' ὅπερ ἡμῖν εὐχερές».

Ἐπίσης οὐδὲ ἡ ὑπ' ἀριθ. νθ' τοῦ πατρ. χειρ. « τοῖς παισὶ» αὐτοῦ δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργεστ. ἐκδόσει. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἔχει ὧδε· « ἐρρῶσθέ μοι, φίλτατοι, ἔρρωμαι κἀγὼ, καὶ διατηρεῖη διὰ παντὸς ἡμᾶς ἐρρωμένους ἡ ἐξ ὕψους εὐμένεια».

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ξ' τοῦ πατρ. χειρ. εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ ὑπ' ἀριθ. 41 ἐν σελ. 69—70 τῆς τεργεστ. ἐκδόσεως. Ἐν τῷ πατρ. χειρ. ἐπιγέγραπται « κὺρ Σπαντωνῇ εὖ πράττειν », συμφωνεῖ δὲ κατὰ τὰ ἄλλα τῷ χειρογράφῳ, καθ' ὃ ἡ τεργεστ. ἔκδοσις ἐγένετο.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ξα' τοῦ πατρ. χειρ. εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 54 ἐν σελ. 88—89 τῆς τεργαιστ. ἐκδόσεως· συμφωνεῖ σχεδὸν καθ' ὅλου πρὸς τὸ χειρόγραφον, καθ' ὃ ἡ ἔκδοσις αὕτη ἐγένετο, ἐν τούτῳ μόνον διαφέρουσα ὅτι τὸ «καὶ αὕτη γὰρ ἀπέπτη σὺν ὑμῖν, καὶ ἀθρόον ἡμᾶς ἐξέλιπεν· ἠχεῖ γὰρ τυμπάνων καὶ . . .» φέρει « καὶ αὕτη γὰρ ἀπέπτη σὺν ὑμῖν καὶ ἀθρόον ἡμᾶς ἐξέλιπεν· ἠχεῖ γὰρ μετὰ τυμπάνων καὶ . . . »

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ξδ' τοῦ πατρ. χειρ. εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 34 ἐν σελ. 61—62 τῆς τεργεστ. ἐκδόσεως· συμφωνεῖ δὲ τῷ χειρογράφῳ, καθ' ὃ ἡ ἔκδοσις αὕτη ἐγένετο.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ξγ' τοῦ πατρ. χειρ. εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ ὑπ' ἀριθ. 89 ἐν σελ. 155—162.

Τὴν ἐν σελ. 156 στ. 4 φράσιν «ἔστι δὲ μόνος τῶν πώποτε κεκρατηκότων αὐτόθι »· τὸ πατρ. χειρ. φέρει ἄνευ τοῦ μόνος. Τὴν ἐν τῇ αὐτῇ σελ. ς 7 φράσιν « κλέος ἐκεῖεν ἀράμενος πολύ » τὸ πατρ. χειρ. φέρει· κλέος ἐκεῖθεν ἀρυσάμενος πολύ». Τὴν ἐν στ. 10 τῆς αὐτῆς σελίδος « ἐν χωρίῳ Φουτάκῳ » φέρει « ἐν χωρίῳ Φουτόκῳ ». Τὴν ἐν τῷ 11 στ. τῆς αὐτῆς σελ. « τοῦ Ἴστρου τὴν καταγωγὴν », ἄνευ τοῦ ἄρθρου τήν. Κατὰ τὰ λοιπὰ ἐν τῇ αὐτῇ σελίδι συμφωνεῖ μὲ τὴν τοῦ κειμένου γραφήν. Ἐν στ. 6 τῆς 157 σελ. ἀντὶ « τοῖς κερκούροις » φέρει « ταῖς κερκούροις ». Ἐν στ. 10 ἀντὶ « Ζαφὲρ » φέρει « Ζαφειρίῳ ». Ἐν στ. 13 ἀντὶ « τοῦ λειποτακτεῖν » ἔχει «τοῦ λειποταξίου ». Ἐν στ. 15 ἀντὶ « ὑπὸ τοῦ ποτε παραδυνάστου Καρᾶ Μουσταφᾶ βαθεῖ τάφρῳ », φέρει « ὑπὸ τοῦ ποτὲ παραδυνάστου Μουστάφου βαθείᾳ τεφρίᾳ ». Κατὰ τὰ λοιπὰ ἔν τε τῇ σελίδι ταύτῃ καὶ τῇ ἑπομένῃ 158 συμφωνεῖ πρὸς τὴν τοῦ κειμένου γραφήν. Ἐν σελ. 159 στ. 13 ὀρθῶς ἔχει τὸ πατρ. χειρ. σημειοῦν « παραλέλειπταί τι »· ἐν στ. 22 τῆς αὐτῆς σελ. ἀντὶ « καὶ λέμβοι ». φέρει « καὶ λεμβάδες ». Κατὰ τὰ λοιπὰ ἐν ταῖς ἑπομέναις σελίσι σμφωνεῖ πρὸς τὸ κείμενον τῆς τεργεστ. ἐκδόσεως ἐξαιρέσει μόνον τοῦ ἐν στ. 25 τῆς 160 σελ. « χρέος », ὅπερ φέρει « χρεών ».

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ξδ' τοῦ πατρ. χειρ. εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 90 ἐν σελ. 162—163 τῆς τεργεστ. ἐκδόσεως, πλὴν ὅτι τὸ ἐν σελ. 162 στ. 6 « ἀφαλαμένους » τὸ πατρ. χειρ. φέρει « ἀφελομένους »· πρὸς δὲ ὅτι ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ σημειοῦται καὶ ἡ ἡμερομηνία ἐν τέλει τῆς ἐπιστολῆς ταύτης « αχυδ' πυανεψιῶνος ἰσταμένῃ πρώτῃ ».

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ξε' τοῦ πατρ. χειρ. εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ ὑπ' ἀριθ. 56 ἐν σελ. 93—44 τῆς τεργ. ἐκδ., καὶ συμφωνεῖ μετὰ τοῦ κειμένου ταύτης ὡς πρὸς τὴν γραφήν.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ξς' τοῦ πατρ. χειρ. δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. ἐπιγέγραπται δ' αὕτη· «Κωνσταντίνῳ Καντακουζηνῷ χαίρειν»· ἄρχεται ὧδε· «Οὐ ῥάθυμος ἐγὼ φίλων ἐπιλαθέσθαι . . .» καὶ τελευτᾷ ὡς ἑπομένως «. . . . ἀλλ' ἔχεσθαι τῆς φιλίας ἀτριξ παροτρυνῶ διὰ παντὸς καὶ παρορμήσομαι, καὶ φυλλάττειν ἐπείγω μᾶλλον τὰς ἀρχαίας φιλίας, ἢ τὰς νέας θηρᾶσθαι· νέους, φησὶ, φίλους ποιῶν, λῷστε, παλαιῶν μὴ ἐπιλανθάνου. « Ἔρρωσο καὶ διαβιοῦ τοῖς φίλοις ἐς ἴσα καὶ σεαυτῷ».

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ξς' τοῦ πατρ. χειρ. εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ ὑπ' ἀριθ. 38 ἐν σελ. 62 τῆς τεργ. ἐκδόσεως.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ξη' τοῦ πατρ. χειρ. ἀπευθυνομένη «τῷ πρωτοσπαθαρίῳ Νικολάῳ Κωστίνῳ» δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργ. ἐκδ, ἔχει δὲ ὧδε· «Τὸ μέγεθος τοῦ ἀξιώματος δυσέντευκτόν ἐστιν καὶ ἀπρόσιτον καὶ ὁ γραμματηφόρος ἀρ' οὗτος διὰ τοῦτο ἀποδειλιᾷ κατὰ μόνας ἐντεύξεσθαι τῷ τῇδε ἡγεμόνι, καὶ σοῦ δῆτα δεόμενος, ὁδηγῶν τῶν ἐμῶν ἐδεήσατο γραμμάτων, αἰτουμένῳ μὲν οὖν χεῖρα βοηθὸν ὀρέξεις, ἔστ' ἂν εἰσέλθῃ καὶ ὁμιλήσῃ, τὸ δ' ἐπειθ' ἱκανὸς αὐτὸς ἑαυτῷ φιληκοΐαν ἀνακτήσασθαι, καὶ ἣν οὐδεὶς ποτ' εὔνοιαν· ἔρρωσο».

Ἐπίσης δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. ξθ' τοῦ πατρ. χειρ. «Πανταλέοντι ἰατρῷ» ἐπιγεγραμμένη, ἔχουσα δὲ οὕτω· « χαριζόμενός σοι τὰ μέγιστα τὸν παρόντα συνιστῶ κομιστὴν, ὅτι πολλῶν ἔσομαί σοι πρόξενος ἀγαθῶν τοῦτον ἀποδεξαμένῳ καὶ προσπεποιημότι· ἀπολαύσει γὰρ φρενῶν, λόγων, τρόπων μέτροις τοσούτοις, οἷς

ἡμίσεσι καὶ ἐλάττοσι, καὶ μὴ πᾶσι, πολλὰ μεγάλως ἐκοσμήθησαν, καὶ τοῖς ὁμιλήσασι πλείστας μετέδωκαν ὠφελείας. Καὶ ταῦτα μὲν ὁ λόγος ἄρτι παρεγγυᾶται ὑπὲρ αὐτοῦ· τὸ δὲ τῆς ἐγγύης ὑπόγραμμα τόδε, ἅμα τῷ εὐτυχεῖν σε, ὡς οὐκ ἀξιόχρεον, ἀλλὰ τοῦ δέοντος ἀπολειπόμενον ἐξίτηλον ἔσεται. Ἔρρωσο. (Ἀκολουθεῖ) (α)

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

Τετάρτη 3. Μνήμη τοῦ ἁγίου μάρτυρος Λουκιλλιανοῦ.

Ἐν ἔτει 161 μ. Χ. ἀνελθόντος εἰς τὸν θρόνον τῆς Ῥώμης Μάρκου Αὐρηλίου τοῦ φιλοσόφου, ἐπισυνέβησαν κοινά τινα δυστυχήματα καὶ ἰδίᾳ φθοροποιὸς λοιμὸς, ὃς ἐξ Αἰθιοπίας μεταδοθεὶς ἅπαν διέθραμε τὸ ρωμαϊκὸν κράτος. Τὰς συμφορὰς ταύτας ἀπέδωκεν ὁ ἀμαθὴς καὶ φανατιῶν ὄχλος εἰς τὴν ἔνεκεν τῆς μικρᾶς ἀνοχῆς, ἣς ἀπήλαυον οἱ χριστιανοί, ὀργὴν τῶν θεῶν· ὅθεν καὶ ἡ μανία αὐτοῦ ἐξήφθη κατὰ τῶν πιστῶν, οἵτινες ἀγεληδὸν ἐπὶ σφαγὴν ἤγοντο. Τὸ πρῶτον ἐν τῷ διωγμῷ τούτῳ ἡ ἐξουσία συνέπραττεν ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς μετὰ τῶν διωκτῶν τοῦ χριστιανισμοῦ, διόπερ καὶ Μελίτων ὁ Σάρδεων ἐπίσκοπος συνηγορῶν ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν πρὸ τοῦ αὐτοκράτορος ἔλεγε· « τὸ γὰρ οὐδὲ πώποτε γενόμενον, νῦν διώκεται τὸ τῶν θεοσεβῶν γένος, καινοῖς ἐλαυνόμενον δόγμασι κατὰ τὴν Ἀσίαν. Οἱ γὰρ ἀναιδεῖς συκοφάνται καὶ τῶν ἀλλοτρίων ἐρασταὶ τὴν ἐκ τῶν διαταγμάτων ἔχοντες ἀφορμὴν φανερῶς λῃστεύουσι νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν διαρπάζοντες τοὺς μηδὲν ἀδικοῦντας. Καὶ εἰ μέν, σοῦ κελεύσαντος, ταῦτα πράττεται, ἔστω καλῶς γινόμενον· δίκαιος γὰρ βασιλεὺς οὐκ ἂν ἀδίκως βουλεύσαιτο πώποτε, καὶ ἡμεῖς ἡδέως φέρομεν τοῦ τοιούτου θανάτου τὸ γέρας· ταύτην δέ σοι μόνον προσφέρομεν δέησιν, ἵνα αὐτὸς πρότερον ἐπιγνοὺς τοὺς τῆς τοιαύτης φιλονεικίας ἐργάτας, δικαίως κρίνειας εἰ ἄξιοι θανάτου καὶ τιμωρίας, ἢ σωτηρίας καὶ ἡσυχίας εἰσίν. Εἰ δὲ καὶ παρὰ σοῦ μὴ εἴη ἡ βουλὴ αὕτη καὶ τὸ καινὸν τοῦτο διάταγμα, ὃ μηδὲ κατὰ βαρβάρων πρέπει πολεμίων, πολὺ μᾶλλον δεόμεθά σου μὴ περιιδεῖν ἡμᾶς ἐν τοιαύτῃ δημώδει λεηλασίᾳ».

Ἀλλ' ἡ δίωξις ἐγένενο ἐκ διαταγῆς αὐτοῦ τοῦ αὐτοκράτορος, ὥστις, εἰ καὶ μὴ εὗρισκε τοὺς χριστιανοὺς ἐνόχους ἠθικοῦ τινος ἐγκλήματος, ἐθεώρει ὅμως αὐτοὺς ἐπικινδύνους εἰς τὰ καθεστῶτα ἐνθουσιαστὰς καὶ ἔκρινεν ἐπάναγκες τὸ ἀντιτάξαι ἰσχυρὰ κατὰ τῆς ἐξαπλώσεως αὐτῶν κωλύματα· ὅθεν καὶ τὸ ἑπόμενον πρὸς τοὺς ἐπάρχους ἐξέδοτο κατὰ τῶν χριστιανῶν διάταγμα·

Aurelianus imperator omnibus administratibus suis atque rectoribus. Comperimus ab his, qui se temporibus nostris Christianos dicunt, legum præcepta violari. Hos comprehensos, nisi diis nostris sacrificaverint, diversis punite cruciatibus, quatenus habeat districtio prolata justitiam, et in resecandis criminibus ultio terminata jam finem.

Καίτοι ὑπὸ τῷ ὀνόματι Αὐρηλιανὸς ἐβασίλευσεν ἀπὸ τοῦ 270—5 ἔτους καὶ ἕτερος αὐτοκράτωρ, ἀλλ' ὅμως ὁμοφώνως οἱ κριτικοὶ ἀποδιδόασι τὸ διάταγμα τοῦτο τῷ Μάρκῳ Αὐρηλίῳ, εἰς οὗ καὶ χρόνους ἀναγράφομεν καὶ τὸ τοῦ Λουκιλλιανοῦ μαρτύριον.

Οὗτος κατῴκει ἐγγύς που τῆς Νικομηδείας, διὰ δὲ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν προσαχθεὶς Λιβανίῳ τῷ ἐπάρχῳ καὶ πολλὰς βασάνους περιφρονήσας, τέλος ἐν σταυρῷ ἀνηρτήθη καὶ τὴν μακαρίαν ψυχὴν τῷ Πλάστῃ παρέδωκεν. Ἐπὶ βυζαντινῶν ἐν τῇ μικρᾷ νήσῳ Ὀξείᾳ ἔφυτο μαρτύριον αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἡ σύναξις αὐτοῦ μετὰ τῶν ἐν ἁγίοις Παύλης, καὶ τῶν νηπίων Κλαυδίου, Ὑπατίου, Παύλου καὶ Διονυσίου ἐτελεῖτο.

Λουκιλλιανὸς σύν τε Παύλᾳ, νηπίοις,
αἵματι ὠνήσοντο μαρτύρων στέφη.

Πέμπτη 4. Μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Μητροφάνους ἐπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ μακάριος οὗτος ἀνὴρ προίστατο τῆς ἐν Βυζαντίῳ ἐκκλησίας, μετὰ Δομέτιον τὸν πατέρα καὶ Πρόβον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐπίσκοπος αὐτῆς γενόμενος ἐν τοῖς χρόνοις, καθ' οὓς Κωνσταντῖνος ὁ μέγας ἀναγκαίαν κρίνας τὴν μετατόπισιν τῆς τοῦ κράτους πρωτευούσης ἐκ Ῥώμης εἰς τὰ ἀνατολικώτερα μέρη, ἐξελέξατο πρὸς τοῦτο τὸ Βυζάντιον, καὶ οἰκοδομήσας νέαν πόλιν, ἐνεκαίνισεν αὐτὴν τῷ 330, ἀπὸ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ Κωνσταντινούπολιν ὀνομάσας.

Ἀρχιερατεύοντος τοῦ μακαρίου Μητροφάνους ἐν τῇ νέᾳ ταύτῃ τῶν πόλεων βασιλίδι, ἐκ θεσπίσματος τοῦ ἐν ἁγίοις αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου συνεκλήθη ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας ἡ ἁ οἰκουμενικὴ σύνοδος πρὸς κατάπαυσιν τοῦ σάλου, ὃν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐξήγειρεν ἡ τοῦ Ἀρείου δυσσέβεια. Τῆς ἐν Νικαίᾳ ὅμως συνελθούσης γερασμίας καὶ ἱερᾶς ἐκείνης ὁμηγύρεως ἀπελείφθη μὲν σωματικῶς ὁ σεπτὸς Μητροφάνης διὰ γῆρας καὶ νόσον, ἅτε καὶ κλινοπετὴς διατελῶν, τῷ χρόνῳ τῆς φυσικῆς αὐτοῦ μαρανθείσης δυνάμεως, παρέστη δ' ἐν πνεύματι, παρουσιάσας ἐν αὐτῇ διὰ τοῦ πρώτου τῶν παρ' αὐτῷ πρεσβυτέρων, τοῦ κλεινοῦ Ἀλεξάνδρου, οὗ τὴν μνήμην τὴν λ' αὐγούστου ἑορτάζομεν. Περαιωθείσης τῆς συνόδου καὶ τοῦ αὐτοκράτορος μετὰ τῶν ἐν αὐτῇ θεοφόρων πατέρων ἐπανακάμψαντος, ὁ ἱερὸς Μητροφάνης ὑποδείξας ἐπιτηδείους καὶ Θεῷ ἀρέσκοντας εἰς διαδοχὴν αὐτοῦ τόν τε Ἀλέξανδρον καὶ τὸν τοῦτον εἶτα διαδεξάμενον Παῦλον, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ. Ἡ σύναξις αὐτοῦ ἐγίνετο ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἐν τῷ ἐπὶ τῇ μνήμῃ αὐτοῦ οἰκοδομηθέντι εὐκτηρίῳ παρὰ τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Ἀκακίου ἐν Ἑπτασκάλῳ, ἢ Πασχάλῳ, ἢ κοινότερον Τοῖς Ὀρβικίου. Ἡ θέσις αὕτη κεῖται ΝΑ τῇ σημερινῇ συνοικίᾳ Τσιρτσὶρ, τῇ πρὸς τὸ Σουλτὰν-Μεχμὲτ ἐκτεινομένῃ.

Παρασκευὴ 5. Μνήμη τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Δωροθέου ἐπισκόπου Τύρου.

Οὗτος ἤκμασε περὶ τὰ τέλη τῆς γ' καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δ' ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος. Ἐν τοῖς χρόνοις Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ προίστατο ἀρχιερατικῶς τῆς Τύρου, ἧς ὅμως ἀπεμακρύνθη διὰ τὸν ἐπικείμενον διωγμὸν καὶ ἀπεχώρησεν εἰς Διόσπολιν τὴν ἐν τοῖς μεναίοις Δυσσόπολιν σημειουμένην.

Ὅπως ἐννοηθῇ ὁ λόγος ὁ ὑπαγορεύσας τῷ ἱερομάρτυρι τούτῳ τὴν τότε ἐκ τῆς παροικίας αὐτοῦ ἀπομάκρυνσιν, δέον νὰ γινώσκῃ τις ὅτι ἡ Ἐκκλησία δὲν ἀπήτει παρὰ τῶν τέκνων αὐτῆς τὴν ἑκούσιον τῶν βασάνων πρόκλησιν, ἀλλὰ συνίστα τὴν περιφρόνησιν αὐτῶν, ὅτε ἐπερχομένου διωγμοῦ καὶ παραδιδομένων εἰς τοὺς ἐθνικοὺς τῶν πιστῶν, προσβάλλετο τούτοις ἡ αἵρεσις μεταξὺ τῆς ἐμμονῆς ἐν τῇ εἰς Χριστὸν πίστει, καὶ τῆς προσκαίρου δοκιμασίας τῆς ἐκ τῶν βασανιστηρίων ἀπειλουμένης. Τούτου χάριν ἡ τῶν Σμυρναίων ἐκκλησία γράφουσα περὶ τῷ 167 πρὸς τὴν ἐν Φιλομηλίῳ (α) (πόλει τῆς Φρυγίας ἐπὶ τῶν συνόρων τῆς Λυκαο-

(α) Εἰ καὶ ὑπεσχέθημεν ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει ἵνα ἐν τῷ παρόντι περαιώσωμεν τὴν ἀντιπαράθεσιν ταύτην τῶν ἐν Τεργέστῃ ἐκδοθεισῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων πρὸς τὰς ἐν τῷ πατρ. χειρογρ. ἀναγεγραμμένας, ἡ ἔκτασις ὅμως τῆς παρούσης μελέτης καὶ ἡ πληθὺς ἄλλης ἐπειγούσης ὕλης ἀναγκάζει ἡμᾶς ἵνα ἐν δυσὶ ἤτι τεύχεσι παρεκτείνωμεν τὴν ἀντιπαράθεσιν ταύτην.

(α) Ἐκ παραδρομῆς ἐν σελ. 330 τῆς Ἀληθείας ἐσημειώθη "κατα Πόντον" κειμένη.

νίας, τανῦν Μπουλαβάντ) πρὸς ἄλλοις ἔγραφε· «διὰ τοῦτο οὖν, ἀδελφοί, οὐκ ἐπαινοῦμεν τοὺς προσιόντας ἑαυτοῖς (6), ἐπειδὴ οὐχ οὕτω διδάσκει τὸ Εὐαγγέλιον».

Μετὰ τὴν ὕφεσιν τοῦ διωγμοῦ ἐκείνου ἐπανῆλθεν ὁ Δωρόθεος ἐν μέσῳ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ, ὅπερ θεαρέστως διῴκησε μέχρις Ἰουλιανοῦ τοῦ παραβάτου, ὅστις τὴν τῶν εἰδώλων λατρείαν ἀναστηλῶσαι ἐφιέμενος διώκτης τοῦ χριστιανισμοῦ ἐγένετο. Ὑπὸ τῶν ὀπαδῶν τοῦ παραβάτου τούτου κρατηθεὶς καὶ ὁ μακάριος Δωρόθεος, καὶ πολλὰς ὑπὲρ Χριστοῦ βασάνους ὑπομείνας, ἐν αὐτῷ τῷ πάσχειν τὴν ψυχὴν τῷ Θεῷ παρέθετο, τὸν τῆς μαρτυρίας στέφανον ἐν βαθυτάτῳ γήρᾳ κομισάμενος.

Σάββατον 6. Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἱλαρίωνος τοῦ νέου, ἡγουμένου τῆς μονῆς τῶν Δαλματῶν.

Περὶ τοῦ ὁσίου τούτου οὐδεμία ὑπάρχει ἄλλη ἐν τοῖς μηναίοις σημείωσις πλὴν τῶν ἑπομένων τοῦ ἐπιγραμματοποιοῦ στίχων·

Ἱλαρὸς ὢν πνεύματι σὺ, Ἱλαρίων,
ἱλαρὸς ἐν σώματι ἦς καὶ καρδίᾳ.

Κυριακὴ ὀγδόη ἀπὸ τοῦ Πάσχα τὴν τῶν ἁπανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ἁγίων μνήμην ἐπιτελοῦμεν.

Τὴν ἑορτὴν ταύτην μετὰ τὴν τοῦ παναγίου Πνεύματος κάθοδον οἱ θειότατοι ἡμῶν πατέρες ἐθέσπισαν ἐκτελεῖν, οἱονεὶ ἐνδεικνύμενοι ὅτι ἡ παρουσία αὐτοῦ τοιαῦτα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐνήργησεν.

Αὔθημερὸν 7. Μνήμη τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Θεοδότου τοῦ ἐν Ἀγκύρᾳ.

Οὗτος διαβληθεὶς Θεοτέκνῳ τῷ ἡγεμόνι ὅτι τὰ σώματα τῶν ἁγίων παρθένων τὰ ῥιφθέντα εἰς τὴν λίμνην αὐτὸς ἐξαγαγὼν ἔθαψε, μετὰ ὀριμύτατα βασανιστήρια ὑπὲρ Χριστοῦ τὴν μακαρίαν ἀπετμήθη κεφαλήν.

Δευτέρα 9. Μνήμη τῆς ἀνακομιδῆς τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυς Θεοδώρου.

Οὗτος ἐξ Ἡρακλείας τῆς ἐν Πόντῳ ὁρμώμενος ἦλθησεν ὑπὲρ Χριστοῦ κατὰ τὸν ἐπὶ Λικινίου κινηθέντα κατὰ τῶν χριστιανῶν διωγμόν.

Μεριζόμενος ὁ Λικίνιος τὴν ἀνωτάτην ἀρχὴν μετὰ τοῦ ἐν ἁγίοις Κωνσταντίνου, ἐβεΐχθη τὸ κατ' ἀρχὰς ἀνεκτικὸς πρὸς τοὺς χριστιανούς· εἶτα ὅμως ὀρχηθεὶς τῆς μονοκρατίας, ἐστράφη κατ' αὐτῶν (οὓς ὁ Κωνσταντῖνος διαφερόντως ὑπελήπτετο καὶ ἐτίμα) ἠνέχθη ἵνα ὁ ἐθνικὸς λαὸς καὶ φανατιῶντές τινες ἔπαρχοι ἐκ τῶν ὑπ' αὐτῷ παρενεχθῶσιν εἰς βιαίας καὶ θανατηφόρους κακώσεις κατὰ τῶν χριστιανῶν, ἐν οἷς καὶ ὁ μαρτυρικῶς τὸν βίον καταλύσας μεγαλομάρτυς Θεόδωρος.

Αὔθημερὸν τὴν μνήμην τῆς ἁγίας μάρτυρος Καλλιόπης ἑρτάζομεν.

Αὕτη ἦλθησε περὶ τὰ μέσα τοῦ γ' ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνος, ὅτε ὁ Δέκιος καταβαλὼν τῷ 249 μ. Χ. Φίλιππον τὸν Ἄραβα καὶ μονοκράτωρ γενόμενος, προσέταξε (τῷ 250) ἵνα αὐστηρὰ ἐξέτασις γένηται κατὰ τῶν ὑπόπτων ἐπὶ μὴ τηρήσει τῆς θρησκείας τῆς ἐθνικῆς. Τότε συλληφθεῖσα καὶ ἡ μάρτυς Καλλιόπη, ὡραιότητι σώματος καὶ κάλλει ψυχῆς διαλάμπουσα, διατάσσεται νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν πρὸς Χριστὸν ἀγάπην καὶ πίστιν αὐτῆς· ἀλλ' ἐπειδὴ κρατερῶς ἐν ταύτῃ ἐπέμενεν, αἰκίζεται σφοδρῶς, τοὺς μαστοὺς τέμνεται, εἶτα ἐπ' ὀστράκου κεκομμένου σύρεται καὶ πυρὶ καταλήγεται καὶ τὰς φλεχθείσας σάρκας ἅλατι ἐπιπάσσεται καὶ τριχίνοις ὑφάσμασι κατατρίβεται, μεθ' ἃ ἀποκεφαλισθεῖσα τοῦ μαρτυρικοῦ καταξιοῦται στεφάνου.

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης ἀρχόμεθα τῆς νηστείας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων.

Τρίτη 9. Μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας.

Τὸν βίον τοῦ μεγάλου τούτου πατρὸς ἀφηγήθημεν ἐν τῷ νε' τεύχει τῆς Ἀληθείας σελ. 243, γράφοντες τὸ ἑορτολόγιον τῆς 18 ἰανουαρίου, ὅτε τὴν ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας φυγὴν αὐτοῦ ὡς πρόξενον ἀγαθῶν τῇ ἐκκλησίᾳ ἑορτάζομεν, ἅτε δι' αὐτῆς συγκροτηθείσης τῆς ἐν Ἐφέσῳ Γ' οἰκουμενικῆς συνόδου. Σήμερον γεραίρομεν τὴν μακαρίαν αὐτοῦ ἐπὶ Κύριον κοίμησιν.

Κύριλλον ὑμνῶ τοῦ Κυρίου μου φίλον
καὶ Κυρίας πρόμαχον Ἀειπαρθένου.

(6) Ἀναγνωστέον ὀρθότερον ἑκόντας.

Ο ΕΝ ΤΗ ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΩΝ ΙΒΗΡΩΝ

ΑΠΟΚΕΙΜΕΝΟΣ ΚΩΔΙΞ

ΤΙΝΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ ΦΩΤΙΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ.

Ἐν ταῖς «εἰδήσεσι» τοῦ ὑπ' ἀριθ. ιθ' τεύχους τῆς Ἀληθείας (σελ. 318) ἐγράφομεν ἐπὶ λέξει τάδε· «μαθοῦσα ἡ Ἐκκλησία ὅτι ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὄρει ἀπόκεινται ἐν χειρογράφῳ τινὶ κώδικι εἴκοσιν ἑπτὰ ἐπιστολαὶ ἀνέκδοτοι τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Φωτίου, ὡς καὶ δύο λόγοι αὐτοῦ, ἐνέκρινε τὴν εἰς τὰ ἐκεῖσε ἀποστολὴν ἀνδρὸς εἰδικοῦ περὶ τὰ παλαιογραφικὰ πρὸς μελέτην τοῦ κώδικος τούτου καὶ ἄλλων χειρογράφων, καὶ ἀντιγραφὴν τῶν τε ἐπιστολῶν τούτων καὶ λόγων». Ἐν μεταγενεστέρᾳ ὅμως σκέψει τὴν ἐργασίαν ταύτην ἀνέθετο ἡ Ἐκκλησία εἰς τὸν ἱερολ. ἱεροδιάκονον κ. Ἰάκωβον τὸν Βατοπεδινόν, γνωστὸν τοῖς ἀναγνώσταις τῆς Ἀληθείας ἐκ τῆς «ἐπιστολιμαίας αὐτοῦ διατριβῆς περὶ τοῦ ἐν τῇ βατοπεδινῇ βιβλιοθήκῃ ὑπ' ἀριθ. 588 χειρογράφου» δημοσιευθείσης ἐν τοῖς ὑπ' ἀριθ. ιδ' καὶ ιζ' τεύχεσι τῆς Ἀληθείας. Οὗτος περαιώσας τὴν ἐργασίαν, ἣν ἡ Ἐκκλησία ἀνέθετο αὐτῷ, ἐπέστειλε τὴν παρὰ πόδας ἔκθεσιν·

«ὁ κώδηξ οὗτος ἐκ 1153 συγκείμενος φύλλων χάρτου ὡραίου καὶ στιλπνοῦ, καὶ ἐν καλῇ διατεθειμένος καταστάσει, περιέχει ἐν περιπεπλεγμένῃ καί πως δυσαναγνώστῳ γραφῇ τὰ ἑπόμενα συγγράμματα·

α') τρεῖς ἐπιστολάς· δύο πρὸς Νικόλαον πάπαν Ῥώμης, ὧν ἡ ἑτέρα (ἡ περίφημος καὶ τοῖς πᾶσι γνωστή, ἡ ἀπολογητική) ἀτελεστάτη, καὶ μίαν ἐνθρονιστικὴν πρὸς τὸν θρόνον Ἀντιοχείας. Καὶ οἱ τρεῖς εἰσιν ἐκδεδομέναι [ἰδε Φωτίου ἐπιστολ. ἔκδοσιν Ι. Βαλέττα σελ. 132—165]

β' δέκα ἑπτὰ (17) καὶ οὐχὶ τεσσαράκοντα ἑπτὰ (47) κανόνας (οὐχὶ δὲ πρακτικὰ ἢ τίτλους ὡς ἡμαρτημένως διεσάλπισεν ἔναγχος διὰ τοῦ τύπου ὁ τὸ χειρόγραφον τοῦτο περιεργασθεὶς ἱεροσπουδαστὴς) τῆς Α' καὶ Β', ἄλλως πρωτοδευτέρας λεγομένης, καὶ κατὰ τὸ 861 ἐπὶ Φωτίου ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων συγκροτηθείσης συνόδου. Τοὺς κανόνας τούτους ἐκδεδομένους δύναται πᾶς τις ἵνα ἀναγνώσῃ ἐν τῷ «Συντάγματι τῶν θείων καὶ ἱερῶν κανόνων» ὑπὸ Γ. Ῥάλλη καὶ Μ. Ποτλῆ (τόμ. δ' σελ. 647—704).

γ') δέκα ἓξ (16) ὁμιλίας ἐκφωνηθείσας ἐν τοῖς ναοῖς ἁγίας Σοφίας καὶ ἁγίας Εἰρήνης, ὧν τὴν ὑπόθεσιν καὶ ἀρχὴν ἐκ τῆς ἑλληνικῆς τοῦ Φαβρικίου βιβλιοκήκης παρειλημμένην δύναται ὁ βουλόμενος νὰ ἴδῃ ἐν τῇ μνημονευθείσῃ ἤδη ἐκδόσει τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Φωτίου, τῇ γενομένῃ ὑπὸ Ι. Βαλέττα (σελ. 73—96.

» Ἐκ τῶν ὁμιλιῶν τούτων, καθ' ἃς διδάσαιν ἡμῖν πληροφορίας οἱ ἐκδόται τῶν λοιπῶν συγγραμμάτων τοῦ ἱερωτάτου Φωτίου (ἔνθ. ἀνωτ. ἐπιστολ. πρβλ. δὲ καὶ «Ἀμφιλόχια», ἔκδοσιν Σοφ. Οἰκονόμου σελ. ξά), αἱ τρεῖς ά) ἡ «εἰς τὸ γενέσιον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου», ἧς ἡ ἀρχή· «πᾶσα μὲν ἑορτὴ καὶ πᾶσα πανήγυρις . . . .» β') ἡ «ἔκφρασις τῆς ἐν τοῖς βασιλείοις νέας ἐκκλησίας . . ὑπὸ τοῦ Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος οἰκοδομηθείσης», καὶ γ') ἡ «εἰς τὴν (θεόσωμον) ταφὴν τοῦ Κυρίου» εἰσὶν ἐκδεδομέναι αἱ μὲν δύο πρῶται ὑπό τε ἄλλων καὶ δὴ καὶ ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου ἐν ἐλλογιμωτάτοις ἱεράρχαις Εὐγενίου τοῦ Βουλγάρεως (ἐν τῷ ἑ τόμῳ τῶν Θεοδωρήτου σωζομένων, ἐν Χάλλῃ τῷ 1775), ἡ δὲ τρίτη ὑπὸ τοῦ σοφοῦ καρδιναλίου Μαΐου (Scriptorum veter mona collectio, proleg. vol I, XLI).

δ') « ἔκθεσιν περὶ τῆς ἀμωμήτου πίστεως πρὸς τὸν..» [ὄνομα δὲν ὑπάρχει], ἧς ἡ ἀρχή· «αἱ μὲν ἄλλαι χάριτες . . . .» (σελ. κώδ. 235—377), συγγραφὴ ἀνέκδοτος μὴ ἀναφερομένη ὑπὸ οὐδενὸς τῶν μνημονευθέντων ἐκδοτῶν.

ε) διακόσιαι ἑβδομήκοντα ἑπτὰ (277) ἐπιστολαὶ (σελ. κώδ. 378—751) ὑπερβαίνουσαι τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰς φῶς ἐκδεδομένων 260 κατὰ 17 μόνον καὶ οὐχὶ 25.

ς') « ἀμφιλόχια ἢ λόγων ἱερῶν συλλογὴ» (σελ. κώδ. 752—1113), ὡς γνωστὸν ἐκδεδομένα.

ζ') ἕνα λόγον « περὶ σώματος » (σελ. κώδ. 1113—1138), οὗ ἡ ἀρχή· « ἐπειδὴ περὶ σώματος ἡμῖν ὁ λόγος, εὔλογον ἂν εἴη περὶ τῶν σωματικῶν ἀρχῶν καὶ στοιχείων πρὸ παντὸς ἑτέρου διαλαβεῖν. . . .»

η') ἕνα λόγον «περὶ ψυχῆς», οὗ ἡ ἀρχή· « ἡ μὲν οὖν ὁρμὴ τοῦ λόγου διαλαβεῖν περὶ πάσης ψυχῆς ὡς οἷόν τε συντόμως ὁμοῦ καὶ σαφῶς . . .»

Τὰ ἀποκείμενα λοιπὸν ἀνέκδοτα ἐν τῷ κώδηκι τούτῳ συγγράμματα τοῦ ἱεροῦ Φωτίου εἰσί·

1ον) ιγ' μόνον ὁμιλίαι, ὧν δύο «εἰς τὴν ἔφοδον τῶν Ῥώς», μετ' αὐτὸν δὲ ἴσως καὶ ἄλλας, ἀντέγραψεν ὁ τῷ 1858 τὸ ἅγιον Ὄρος ἐπισκεψάμενος ῥῶσσος Πορφύριος (α), καθ' ἃ με διεβεβαίωσαν οἱ σεβάσμιοι τῆς ἱερᾶς ταύτης μονῆς προϊστάμενοι.

2ον) ἡ περὶ πίστεως ἔκθεσις·

3ον) « περὶ σώματος » καὶ «περὶ ψυχῆς» δύο λόγοι· καὶ

4ον) δέκα ἑπτὰ ἐπιστολαί, μὴ διεξακριβωθεῖσαι ὅμως ἐκτὸς μιᾶς, τῆς καὶ τελευταίας ἀρκούντως ἐκτενοῦς πρὸς «Παῦλον ἀρχιεπίσκοπον Θεσσαλονίκης».

ΕΠΙΚΛΗΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΚΡΗΝΗΣ
ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΑΦΕΝΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ ΑΥΤΩΝ

Ἡ ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ θεοφιλ. ἁγίου Κρήνης κ. Ἀμβροσίου κεντρικὴ ἐπὶ τῶν βοηθημάτων ἐν Κρήνῃ ἐπιτροπεία ἐπέστειλεν ἡμῖν τὴν ἑπομένην ἔκθεσιν, ἧς τὴν ἀνάγνωσιν θερμῶς συνιστῶμεν ἅπασι.

(α) Ἐν τῇ προμετωπίδι τοῦ κώδηκος εὑρηται γεγραμμένη ὑπὸ τοῦ ῥώσσου τούτου ἀρχαιοδίφου τρὶς ἡ λέξις Θ υ(η)σ α υ ρ ὸ ς μετὰ βραχείας σημειώσεως ῥωσσιστὶ γεγραμμένης·

Καθ' ὃν χρόνον οἱ φίλοι τῶν γραμμάτων καὶ τῆς πνευματικῆς τοῦ λαοῦ ἐπιδόσεως μετὰ χαρᾶς ἠτένιζον ἐπὶ τὴν ὁσημέραι βελτιουμένην κατάστασιν τῶν ἐκπαιδευτικῶν ἡμῶν καθιδρυμάτων, αἴφνης ἀπορρὰς ἀνέτειλεν ἡμέρα ἡ 22 παρελθόντος μαρτίου, παραδοῦσα ἡμᾶς ἔρμαιον εἰς τοὺς ὄνυχας τῆς δυστυχίας. Ὁ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐπισυμβὰς σεισμὸς ἐν μιᾷ στιγμῇ εἰς ἀπελπιστικὴν περιήγαγε θέσιν χιλιάδας οἰκογενειῶν, κατακρημνίσας ἢ ἑτοιμορρόπους καὶ ἀπροσίτους καταστήσας τὰς οἰκίας ἡμῶν, τοὺς ἱεροὺς ἡμῶν ναούς, καὶ τὰ τῶν Μουσῶν τεμένη· οὕτω δὲ ὁ μὲν ἀτυχὴς τῆς ἐπαρχίας λαὸς κατειλημμένος μακρὰν τῶν πόλεων καὶ κωμῶν ἐκ σεισμοφοβίας, διαμένει ἔτι ἐν ὑπαίθρῳ ἀθλίως ἐσκηνωμένος ἢ καὶ ὅλως ἄστεγος, αἱ δὲ σεμναὶ τῆς Μνημοσύνης θυγατέρες περιδεεῖς, καθάπερ τὰ χειμοφυγοῦντα πτηνά, καταλιποῦσαι τὰ ἠρειπωμένα ἢ πτῶσιν ἐπικίνδυνον ἀπειλοῦντα σκηνώματα αὐτῶν, ἀλλαχόσε ἐζήτησαν ἄσυλον καὶ τοιοῦτον εὗρον ὑπὸ δένδροις ἢ ἐν στενοῖς καὶ λίαν πενιχροῖς παραπήγμασι μακρὰν τῶν ἑστιῶν ἡμῶν ἐν ἀγροῖς ἢ ἐπὶ γηλόφων τῆς παθούσης χώρας, εὐαρίθμους ἔχουσαι συνακολούθους τοὺς λάτρεις αὐτῶν, τοὺς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων διδάσκοντας δηλονότι καὶ διδασκομένους.

Ὅπως νοηθῇ καὶ ἐκτιμηθῇ τὸ μέγεθος τῆς προσβαλούσης ἡμᾶς συμφορᾶς, ἐπιτραπήτω ἵνα ἐκθῶμεν ἐν γένει τε καὶ κατὰ μέρος τὴν κατάστασιν τῶν ἐνταῦθα καὶ ἐν τοῖς πέριξ ἐκπαιδευτηρίων ἡμῶν πρὸ καὶ μετὰ τὸν σεισμὸν τῆς 22 μαρτίου ε. ἔ.

Α'
Η ΠΡΟ ΤΟΥ ΣΕΙΣΜΟΥ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΡΗΝΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ.

Χάρις ταῖς προσδευτικαῖς ἐνεργείαις τῶν ἐκασταχοῦ ἐκπαιδευτικῶν σωματείων καὶ ἐπὶ πᾶσι τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει «ἑλληνικοῦ φιλολογικοῦ συλλόγου» τοῦ δίκην ἡλίου ἐπὶ πάντα τὰ ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ παιδευτικὰ τοῦ γένους ἡμῶν καθιδρύματα ζωογόνους τὰς ἀκτῖνας ἐκπέμποντος, σπουδαίως ἀπὸ δέκα ἤδη ἐτῶν ἡ ἐκπαιδευτικὴ τῆς ἐπαρχίας θέσις ἐβελτιώθη. Νέα ἱδρύθησαν σχολεῖα, σκοπιμώτερον τὰ προϋπάρχοντα διωργανώθησαν, νηπιαγωγεῖα συνεστάθησαν καὶ νέα προὔκυψε παρ' ἡμῖν ἀγωγὴ καὶ ἐκπαιδευτικὴ κίνησις καὶ ζωή.

Κατ' ὀφειλὴν ἡ Κρήνη, ὡς πρωτεύουσα τῆς ὁμωνύμου ἐπαρχίας, πρώτη παρέσχε καλὸν καὶ ἀξιομίμητον τὸ παράδειγμα ταῖς πέριξ κωμοπόλεσι καὶ χωρίοις προαγαγοῦσα ἀπὸ δεκαετίας εἰς σχολαρχεῖον τὴν ἐνταῦθα ἑλληνικὴν σχολὴν καὶ ὑπὲρ τὰς χιλίας ἀναλώσασα λίρας κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη πρὸς ἀνέγερσιν νέου εὐρυτέρου καὶ καταλληλοτέρου οἰκοδομήματος, ἐν ᾧ καὶ αἴθουσαι διεχωρίσθησαν χάριν τῆς γυμνασιακῆς παιδεύσεως τῆς νεότητος, ὑπὲρ ἧς ἡ ἐνταῦθα ὁμογενὴς κοινότης εἰργάζετο ὅπως εἰς γυμνάσιον ἀναγάγῃ τὸ ῥηθὲν σχολαρχεῖον. Τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο δὲν εἶχεν ἔτι συντελεσθῇ, ἅτε ἀπαιτουμένης δαπάνης χιλίων ἔτι λιρῶν πρὸς ἀποπε-

ράτωσιν, τῆς δὲ κοινότητος ὀφειλούσης ἵνα μεριμνήσῃ μὴ μόνον περὶ συντηρήσεως τῶν ὑφισαμένων, ἀλλὰ καὶ περὶ βελτιώσεως τῆς μέσης καὶ κατωτέρας παιδεύσεως, ἵνα ἐν ἁρμονικῇ ἀναλογίᾳ βαδίσῃ ἡ βελτίωσις καὶ ἀνάπτυξις τοῦ παρ' ἡμῖν ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος. Πρὸς τοῦτο δαπάνῃ τριακοσίων καὶ ἔτι πρὸς λιρῶν ὀθωμανικῶν ἱδρύθησαν δύο ἐνοριακὰ δημοτικὰ σχολεῖα· τὸ κατάστημα, ὅπερ ἄλλοτ' ἐχρησίμευεν εἰς ἑλληνικὴν σχολήν, διώροφον καὶ ἀρκούντως εὐρύ ὄν, μετεποιήθη εἰς παρθεναγωγεῖον, ἐν ᾧ τὸ τέως εἰς παρθεναγωγεῖον χρησιμεῦον ἐπισκευασθὲν μετεποιήθη εἰς δημοτικὴν τῶν ἀρρένων σχολήν.

Ἐν Ἀλατσάτοις πρὸ δ:ετίας ἐδαπανήθησαν πλέον τῶν τριακοσίων ὀθωμ. λιρῶν πρὸς ἀνοικοδόμησιν τῆς ἐκεῖ δημοτικῆς τῶν ἀρρένων σχολῆς καὶ ἐπισκευὴν τοῦ παρθεναγωγείου· σύναμα δὲ οἱ φιλόμουσοι ὁμογενεῖς κάτοικοι τῆς κωμοπόλεως ταύτης προὐτίθεντο ἵνα νέον εὐρύτερον ἀνεγείρωσι κτίριον πρὸς συμπεριλαβὴν τοῦ σχολαρχείου, ὅπερ ἐσκόπουν ν' αὐξήσωσι καὶ διὰ γυμνασιακῆς τινος τάξεως.

Περὶ τῆς ἐν γένει βελτιώσεως καὶ προαγωγῆς τῆς δημοτικῆς παιδεύσεως ἀνάλογος ἐλαμβάνετο πρόνοια ὑπὸ τῶν ὁμογενῶν κοινοτήτων τῶν περικειμένων κωμῶν. Διδάσκαλοι νέοι καὶ εὐπαίδευτοι προσελαμβάνοντο καὶ σπουδαῖαι κατεβάλλοντο προσπάθειαι ἐνταῦθά τε καὶ ἐν τοῖς πέριξ πρὸς ἐξεύρεσιν πόρων ὑπὲρ τῶν σχολείων, τὸ δὲ δεσπόζον ζήτημα πάσης σχεδὸν ἐπισήμου συνελεύσεως τῶν κατοίκων ἦν ἡ ἵδρυσις νέων σχολείων ἢ ἡ τῶν ὑπαρχόντων μεταρρύθμισις.

Β'

ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΑΙ ΕΙΔΟΣ ΤΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ, ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΙ, ΜΑΘΗΤΑΙ, ΔΑΠΑΝΗ ΠΡΟΣ ΣΥΝΤΗΡΗΣΙΝ.

Ἐν ταῖς ἑπτὰ πόλεσι, κωμοπόλεσι καὶ χωρίοις τοῦ παθόντος ἐπαρχιακοῦ ἡμῶν τμήματος, ἤτοι ἐν Κρήνῃ, Ἀλατσάτοις, Κάτω Παναγίᾳ, Ἁγίᾳ Παρασκευῇ, Ὀβαντζικίῳ, Ῥεϊσδερε καὶ Ἐρυθραῖς ἠριθμοῦντο δεκαπέντε σχολεῖα. Τούτων ἕνδεκα ἦσαν τῶν ἀρρένων παίδων καὶ τέσσαρα τῶν θηλέων. Τὰ σχολεῖα ταῦτα διηροῦντο εἰς τρεῖς κατηγορίας·

α') εἰς σχολαρχεῖα.—Τοιαῦτα ὑπῆρχουν δύο· ἐν Κρήνῃ ἓν περιλαμβάνον μίαν τάξιν γυμνασιακὴν καὶ βαῖνον ἐπὶ τοῦ προγράμματος τοῦ ἐν Χίῳ γυμνασίου. Εἰς τὸ σχολαρχεῖον τοῦτο ἐφοίτων μὲν μαθηταὶ ἑβδομήκοντα τρεῖς, ἐδίδασκον δὲ διδάσκαλοι τέσσαρες, ὧν ὁ ἐτήσιος μισθὸς ἐν συνόλῳ λαμβανομένων ἀνήρχετο εἰς λίρας τριακοσίας. Τὸ ἕτερον τῶν σχολαρχείων ἱδρυτο ἐν Ἀλατσάτοις· ἐν αὐτῷ ἐφοίτων μαθηταὶ πεντήκοντα, ἐδίδασκον δὲ διδάσκαλοι δύο. Ἀμφοτέρων τούτων ὁ μισθὸς ἀνήρχετο ἐτησίως εἰς λίρας ὀθωμ. ἑκατὸν εἴκοσι.

β') εἰς ἑλληνοαλληλοδιδακτικά.—Τοιαῦτα ὑπῆρχον τρία· ἐπρώτευε δὲ τὸ ἐν Κάτω Παναγίᾳ ἀριθμοῦν διακοσίους μαθητὰς διδασκομένους ὑπὸ τριῶν διδασκάλων (πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ ἐδαπανῶντο ἐτησίως ἑκατὸν ἑξήκοντα λίραι). Τὰ δευτερεῖα ἐπεῖχε τὸ ἐν Ἁγίᾳ Παρασκευῇ, εἰς ὃ ἐφοίτων ἐννενήκοντα μαθηταὶ διδασκόμενοι ὑφ' ἑνὸς διδασκάλου μισθοδοτουμένου κατ' ἔτος διὰ πεντήκοντα λιρῶν ὀθωμανικῶν. Τρίτον ἐπῆρχετο τὸ ἐν Ῥεϊσδερε, εἰς ὃ ἐμαθήτευον μὲν ἑκατὸν εἴκοσι παῖδες, ἐδίδασκε δὲ εἷς διδάσκαλος λαμβάνων ἐτησίως τριάκοντα πέντε λίρας ὀθωμανικάς.

γ') εἰς ἀλληλοδιδακτικά.—Τοιαῦτα ἠριθμοῦντο ἓξ· τρία ἐν Κρήνῃ, ἐν οἷς συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν νηπιαγωγικῶν τμημάτων ἐμαθήτευον μὲν τετρακόσιοι τριάκοντα παῖδες, ἐδίδασκον δὲ τέσσαρες διδάσκαλοι καὶ δύο βοηθοί, ὧν ἡ ἐτήσιος μισθοδοσία ἐν συνόλῳ ἀνήρχετο εἰς λίρας διακοσίας κατ' ἔτος. Ἓν ἱδρυτο ἐν Ἀλατσάτοις, εἰς ὃ συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ νηπιαγωγικοῦ τμήματος ἐφοίτων τριακόσιοι πεντήκοντα παῖδες, καὶ ἐδίδασκον δύο, ὧν ὁ εἷς βοηθός, ἀμφότεροι λαμβάνοντες ἐτησίως μισθὸν λίρας ὀθωμ. ἑβδομήκοντα. Ἕτερον ἱδρυτο ἐν Ὀβαντζικίῳ, εἰς ὃ ἐφοίτων μαθηταὶ πεντήκοντα ἑπτά, ὑφ' ἑνὸς παιδευόμενοι διδασκάλου μισθοδοτουμένου ἐτησίως διὰ λιρῶν ὀθωμ. τριάκοντα πέντε. Τέλος τὸ ἕκτον ὑπῆρχεν ἐν Ἐρυθραῖς καὶ ἠρίθμει τριάκοντα μαθητὰς παιδευομένους ὑφ' ἑνὸς διδασκάλου, οὗ ὁ ἐτήσιος μισθὸς ἦν λίρ. ὀθωμ. εἴκοσι πέντε.

Τὰ τῶν θηλέων σχολεῖα ἀνήρχοντο, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, εἰς τέσσαρα. Τούτων ἐπρώτευε τὸ ἐν Κρήνῃ «κεντρικὸν παρθεναγωγεῖον» διηρημένον εἰς τέσσαρα τμήματα, ὧν τὰ δύο νηπιαγωγικὰ μετὰ δύο νηπιαγωγῶν καὶ ἰσαρίθμων βοηθῶν, τρίτον συνδιδακτικὸν μετὰ δύο διδασκαλισσῶν, καὶ τὸ τέταρτον ἑλληνικόν, ἐν ᾧ ἐδίδασκε μία διδάσκαλος ἡ καὶ διευθύντρια. Ἐν ἅπασι τοῖς τμήμασι τούτοις ἐδιδάσκοντο τετρακόσια ἐννενήκοντα τέσσαρα κοράσια. Ἡ ἐτήσιος δαπάνη πρὸς συντήρησιν τοῦ παρθεναγωγείου τούτου ἀνήρχετο εἰς λίρας ὀθωμ. διακοσίας. Τὰ δευτερεῖα κατεῖχε τὸ ἐν Ἀλατσάτοις, ὅπερ διηρημένον ὂν εἰς δύο τμήματα, νηπιαγωγικόν τε καὶ συνδιδακτικόν, ἠρίθμει διακοσίας τεσσαράκοντα μαθητρίας διδασκομένας ὑπὸ δύο διδασκαλισσῶν καὶ μιᾶς βοηθοῦ. Πασῶν τούτων ὁ μισθὸς ἦν λίρ. ὀθωμ. ὀγδοήκοντα κατ' ἔτος. Τρίτον ἦρχετο τὸ ἐν Κάτω Παναγίᾳ, εἰς ὃ ἐφοίτων ἑκατὸν ὀγδοήκοντα μαθήτριαι διδασκόμεναι ὑπὸ μιᾶς διδασκάλου καὶ μιᾶς βοηθοῦ· ἀμφοτέρων δ' ὁ ἐτήσιος μισθὸς ἦσαν λίρ. ὀθωμ. ἑξήκοντα. Τέταρτον ἦν τὸ ἐν Ἁγ. Παρασκευῇ, εἰς ὃ ἐφοίτων ὀγδοήκοντα κοράσια καὶ ἐδίδασκον μία διδάσκαλος καὶ μία βοηθός, αἵτινες ἐμισθοδοτοῦντο κατ' ἔτος διὰ λιρ. ὀθωμ. τριάκοντα.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται ὅτι ἐν τῷ ἐπαρχιακῷ τούτῳ τμήματι περιέχοντι ὁμογενῆ πληθυσμὸν 42000 ψυχάς, (ὧν 13800 ἐν Κρήνῃ, ἰσάριθμοι ἐν Ἀλατσάτοις, 5700 ἐν Κάτω Παναγίᾳ, 3600 ἐν Ῥεϊσδερε, 3000 ἐν Ἁγ. Παρασκευῇ, 1200 ἐν Ὀβατζικίῳ, καὶ 900 ἐν Ἐρυθραῖς) ἐμαθήτευον ἐν συνόλῳ 2426, ἐξ ὧν 1432 ἄρρενες καὶ 994 θήλειαι. Ἐδιδάσκοντο δὲ οὗτοι ὑπὸ 27 διδασκάλων καὶ διδασκαλισσῶν βοηθουμένων ὑπὸ ὀκτὼ βοηθῶν, καὶ ὅτι πρὸς μισθοδοσίαν αὐτῶν ἐδαπανῶντο κατ' ἔτος λίρ. ὀθ. 1365.

Γ΄

ΜΕΣΑ ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΩΣ.

Εἰς τὴν ἀπαιτουμένην ἀνωτέρω ἐτησίαν δαπάνην δὲν ἠδύναντο ν' ἀνταποκριθῶσιν οἱ τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν πέριξ κάτοικοι, σχεδὸν δ' ἀδύνατον ἤθελεν εἶναι ἡ τῶν σχολείων ἡμῶν συντήρησις, ἂν μὴ ἐπήρχοντο ἀρωγοὶ οἱ ἱεροὶ ἡμῶν ναοί, ὧν τὰ ταμεῖα μετεβλήθησαν ἀπό τινος εἰς προσόδους σχολείων.

Ἐν Κρήνῃ ὑπῆρχον οἱ ἑπόμενοι πόροι·

α΄) τὸ δέκατον τῆς ἀρχιερατικῆς ἐπιχορηγήσεως, ὅπερ ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν οὐ μόνον ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ εἰς πάντα τὰ σχολεῖα τῆς ἐπαρχίας Κρήνης καὶ Ἀνέων χορηγεῖται,

β΄) ὁ δίσκος τῶν ἐκουσίων εἰσφορῶν ὁ ἐκτιθέμενος κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν τριῶν μεγάλων τῆς Ἐκκλησίας ἱεραρχῶν, ὅτε καὶ τὰ σχολεῖα συνεορτάζουσι,

γ΄) τὰ ἐκ γάμων εἰσπραττόμενα δύο τοῖς 0[0 ἐπὶ τῆς προικός,

δ΄) ἡ ἐκ τῶν ταμείων τῶν τεσσάρων ἐν Κρήνῃ ἐνοριακῶν ναῶν πρόσοδος,

ε΄) αἱ ἐκ διαθηκῶν τοιαῦται,

ς΄) τὸ περίσσευμα τῶν ἀγροτικῶν ναϊδίων, καὶ

ζ΄) ἡ ἐκ τοῦ μονοπωλίου τοῦ κηροῦ καί τινων μικρῶν κληροδοτημάτων ὠφέλεια.

Ὅμοιαι ἦσαν αἱ πηγαὶ τῶν προσόδων τῶν ἐν Ἀλατσάτοις σχολείων. Ἐν Κάτω Παναγίᾳ εἶχον, πρὸς τῷ δεκάτῳ τῆς ἀρχιερατικῆς ἐπιχορηγήσεως καὶ τῷ ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ ἑτέρου τῶν ἐκεῖ δύο ἐνοριακῶν ναῶν ἐπιδόματι, καὶ μικρόν τινα ἐπὶ τῆς σταφίδος φόρον· ἐν Ἁγίᾳ δὲ Παρασκευῇ, Ὀβατζικίῳ, Ῥείσδερε καὶ Ἐρυθραῖς ἦν ἔτι δυσχερεστέρα ἡ ἐξοικονόμησις, καθόσον οὐδεὶς ὑπῆρχε τοῖς σχολείοις πάγιος πόρος.

Δ΄

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑΙ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΑΝΑΓΚΑΙ.

Ἀπόλυτοι ἀνάγκαι ὑπῆρχον αἱ ἀκόλουθοι·

α΄) ἡ προαγωγὴ τῆς ἐν Κρήνῃ κεντρικῆς σχολῆς εἰς τέλειον γυμνάσιον καὶ ἡ σύστασις τοιούτου ἐν Ἀλατσάτοις χάριν τῆς πρὸς μάθησιν φιλοτίμως ὀργώσης ὁμογενοῦς ἡμῖν νεότητος

β΄) ἡ ἐν Κάτω Παναγίᾳ, Ἁγ. Παρασκευῇ καὶ Ῥείσδερε σύστασις τριῶν σχολαρχείων, ἀνὰ ἓν ἐν ἑκάστῃ τῶν κωμοπόλεων τούτων,

γ΄) ἡ ἐν Ῥείσδερε, Ὀβατζικίῳ καὶ Ἐρυθραῖς ἵδρυσις τριῶν παρθεναγωγείων, καὶ

δ΄) ἡ σύστασις τεσσάρων ἕτι ἐνοριακῶν δημοτικῶν σχολείων, δύο ἐνταῦθα καὶ δύο ἐν Ἀλατσάτοις, ἔνθα ὁ ὁσημέραι αὐξανόμενος ἀριθμὸς τῶν εἰς τὰ σχολεῖα προσερχομένων ἐπιτακτικῶς ἐπέβαλλε καὶ ὑπὸ ὑγιεινὴν καὶ ὑπὸ ἐκπαιδευτικὴν ἔποψιν τὴν ταχίστην τῆς σκέψεως ταύτης πραγματοποίησιν.

Ε΄

Η ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΣΕΙΣΜΟΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ.

Ἐν ᾧ τοιαῦται σκέψεις ἐπησχόλουν τὰ πνεύματα πάντων, ἐπῆλθεν αἴφνης ἡ ἀποφρὰς ἡμέρα τῆς 22 μαρτίου καὶ πένθιμον σάκκον ἐνέδυσε τὴν Κρήνην καὶ τὰ πέριξ αὐτῆς. Τὰ δὶ ἀδροτάτης δαπάνης ἀνεγερθέντα σχολεῖα ἡμῶν ἢ κατέρρευσαν εἰς κόνιν ἢ ἵστανται ἑτοιμόρροπα, ἀπειλοῦντα πτῶσιν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμήν. Ὅθεν, ἐν ᾧ θρηνοῦμεν ἐπὶ ταῖς ἄλλαις ἡμῶν συμφοραῖς καὶ τῇ οἰκονομικῇ τῆς ἐπαρχίας ἡμῶν κρίσει, ἐποδυρόμεθα καὶ ἐπὶ τῇ ἐξαφανίσει τῶν σχολείων ἡμῶν καὶ τῇ ἐκ τῆς ἐξαφανίσεως ταύτης ἀνυολογίστῳ ζημίᾳ τῆς σπουδαζούσης νεολαίας.

Ἡ ἔλλειψις δυστυχῶς ἐπαρκοῦς ξυλείας ἐμποδίζει παρ' ἡμῖν τὴν ἀνέγερσιν τῶν ἀναγκαίων παραπηγμάτων πρὸς στεγασμὸν τῶν μαθητιώντων. Τίς οἶδε δ' ἄχρι τίνος οἱ εὐφυεῖς τοῦ πένητος λαοῦ παῖδες, τὰ δύσμοιρα ταῦτα ὄντα θέλουσι στερεῖσθαι ἔστω καὶ μικροῦ τινος παραπήγματος, ὑφ' ᾧ προφυλαττόμενα ἐκ τῶν ὑετῶν ἢ τῶν καυστικῶν τοῦ ἡλίου ἀκτίνων, θὰ ἠδύναντο ἐξακολουθεῖν τὰς σπουδὰς αὐτῶν πνευματικῶς οὕτω διαμορφούμενα.

ς΄

ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΑΙ ΚΑΙ ΖΗΜΙΑΙ.

Ὁ σεισμὸς τῆς 22 μαρτίου βαρύ, ὡς εἰρηται, κατήνεγκε τραῦμα καὶ κατὰ τῶν σχολείων τοῦ ἐπαρχιακοῦ τούτου τμήματος.

Τὸ ἐν Κρήνῃ παρθεναγωγεῖον καὶ τὰ δύο τῶν ἀρρένων δημοτικά εἰσιν ἤδη ἑτοιμόρροπα. Τὸ νέον σχολαρχεῖον ὑπέστη σπουδαίας βλάβας, τὸ δὲ παρ' αὐτὸ γυμνασιακὸν τμῆμα ἐν μέρει μὲν τέλεον κατέρρευσεν, ἐν μέρει δὲ ἑτοιμόρροπον ἵσταται. Πάντα τὰ ἐν Κρήνῃ σχολεῖα, ἐκτὸς τοῦ κατὰ τὴν συνοικίαν Κορακάρη νέου δημοτικοῦ ἐλαφρὰς ὑποστάντος ζημίας, κατέστησαν ἀπρόσιτα.

Ἐκ τῶν ἐν Ἀλατσάτοις τὸ μὲν σχολαρχεῖον καὶ τὸ παρθεναγωγεῖόν εἰσιν ἑτοιμόρροπα, τὸ δὲ δημοτικὸν τῶν ἀρρένων διερράγη κατά τινα μέρη αὐτοῦ μικρὰς ὑποστὰν ζημίας.

Τὰ τῆς Κάτω Παναγίας ἐκ θεμελίων καταπεσόντα συνανεμίγησαν τῷ φρικώδει σωρῷ τῶν ἐρειπίων, εἰς ὃν μετεβλήθη ἡ ἄλλοτε ὡραία αὕτη κωμόπολις.

Τὰ τοῦ Ῥείσδερε, Ὀβατζικίου καὶ Ἐρυθρῶν ἐν μέρει μὲν κατέπεσον, ἐν μέρει δὲ εἰσιν ἑτοιμόρροπα.

Τὰ τῆς Ἁγ. Παρασκευῆς ῥήγματά τινα καὶ ἐπουσιώδεις ὑπέστησαν βλάβας.

Ζ΄

Η ΠΡΟΣ ΑΝΟΙΚΟΔΟΜΗΣΙΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΚΕΥΗΝ ΑΠΑΝΤΟΥΜΕΝΗ ΔΑΠΑΝΗ.

Ἡ ἐν Κρήνῃ ἀπαιτουμένη δαπάνη πρὸς ἀνοικοδόμησιν τοῦ παρθεναγωγείου, τῶν δύο δημοτικῶν σχολείων καὶ τοῦ γυμνασιακοῦ τμήματος τῆς νέας μεγάλης σχολῆς ἀνέρχεται εἰς χιλίας περίπου λίρας, ἴσου ποσοῦ ἀναγκαιοῦντος καὶ πρὸς ἐντελῆ ἀποπεράτωσιν τῆς τελευταίας. Τριακόσιαι λίραι ὑπολογίζονται διὰ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ σχολαρχείου καὶ παρθεναγωγείου Ἀλατσάτων· τετρακόσιαι διὰ τὴν τῶν ἐν Κάτω Παναγίᾳ· ἑκατὸν πεντήκοντα διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τοῦ ἐν Ῥείσδερε σχολείου· ἴσον

ποσὸν διὰ τὸ τοῦ Ὀδατζικίου· πεντήκοντα λίραι διὰ τὴν ἐπισκευὴν τῶν σχολείων τῆς Ἁγ. Παρασκευῆς, καὶ τελος ἑκατὸν λίραι διὰ τὴν ἀνοικοδόμησιν τῶν ἐν Ἐρυθραῖς. Ἐν συνόλῳ τὸ ἀμέσως ἀναγκαιοῦντα πρὸς ἐπούλωσιν τῶν πληγῶν, ἃς εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ ἡμῶν καθιδρύματα ἤνοιξεν ὁ σεισμὸς τῆς 22 μαρτίου, εἶναι λίρ. ὀθωμ. 2150

Ἀλλὰ μὴ αὗται μόναι εἰσὶν αἱ ἀνάγκαι τῶν ἐκπαιδευτηρίων ἡμῶν; Ἡ ἐκ τοῦ σεισμοῦ καταστροφὴ ἐξηφάνισε καὶ τοὺς πόρους, δι' ὧν συνετηροῦμεν τέως τὰ σχολεῖα ταῦτα. Οἱ ἱεροὶ ἡμῶν ναοὶ παθόντες ἢ καταπεσόντες ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ ἀδύνατον νὰ χορηγήσωσι τὴν ἐλαχίστην χρηματικὴν συνδρομήν· αἱ ἐκούσιαι προσφοραὶ τῶν κακοίκων μετὰ τὴν ἐκ τοῦ σεισμοῦ οἰκονομικὴν αὐτῶν κρίσιν περιεκόπησαν· ὅθεν περιήλθομεν εἰς τὴν ἀνάγκην ἢ νὰ κλείσωμεν τὰ σχολεῖα καὶ ἀποστερήσωμεν τοὺς μαθητιῶντας πάσης πνευματικῆς τροφῆς ἢ νὰ ἐκτείνωμεν τὴν χεῖρα καὶ ἐκζητήσωμεν τὸν ἔλεον πάντων ὑπὲρ αὐτῶν.

Η΄

ΕΚΚΛΗΣΙΣ.

Ἐν ὀνόματι τῆς φιλανθρωπίας ἔκκλησιν ποιούμεθα εἰς τὴν φιλομουσίαν τοῦ πεπολισμένου κόσμου καὶ ἰδίᾳ εἰς τὸ ὁμογενὲς δημόσιον, ἐκλιπαροῦντες θερμῶς τὴν συνδρομὴν καὶ ἀντίληψιν τῶν ἁπανταχόθι φιλανθρώπων καὶ ἐκπαιδευτικῶν σωματείων ὑπὲρ τῶν σχολείων τῆς καταστραφείσης ἡμῶν ἐπαρχίας. Ἐν ὀνόματι τοῦ λαοῦ, ὃν ἀντιπροσωπεύομεν, ἐν ὀνόματι τῆς παρ' ἡμῖν νεολαίας, ὑπὲρ ἧς εἰς τὸ ἄχαρι τῆς ἐπαιτείας ἔργον ἀναγκαζόμεθα νὰ προβῶμεν, ἐκφράζομεν ἐκ προκαταβολῆς εὐγνωμοσύνην πᾶσι τοῖς οὕτως ἢ ἄλλως βοηθήσουσιν ἡμῖν πρὸς ἐπούλωσιν τῶν πληγῶν, ἃς, ὡς προείπομεν, ἐν τοῖς ἐκπαιδευτηρίοις ἡμῶν διήνοιξεν ἡ ἀποφρὰς ἡμέρα τῆς 22 μαρτίου.

Ἐν Κρήνῃ, τῇ 10 μαΐου 1881.

Ἡ ἐν Κρήνῃ κεντρικὴ ἐπὶ τῶν βοηθημάτων
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ πανηγύρει τοῦ ἐν Ταξιμίῳ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ἁγ. Τριάδος ἡ Α. Θ. Π. ἐχοροστάτησεν ἐν αὐτῷ κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἱερᾶς λειτουργίας.

— Αὐθημερὸν ἡ Α. Ἐξ. ὁ παρὰ τῇ Ὑψ. Πύλῃ πρεσβευτὴς τῆς Γερμανίας κόμης Χάτσφελδ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Α΄ διερμηνέως τῆς αὐτῆς αὐτοκρατορ. πρεσβείας βαρώνου Τέστα, μεταβὰς εἰς τὸ ἐν Βαφεοχωρίῳ ἐαρινὸν οἴκημα τῆς Α. Θ. Π. ἐπεσκέψατο Αὐτὴν, πρὸς ἀποχαιρετισμὸν ἐπὶ τῇ, ὡς γνωστὸν, προσεχεῖ αὐτοῦ ἀναχωρήσει.

— Διὰ τοῦ αἰγυπτιακοῦ τοῦ παρελθόντος σαββάτου, ἀφίκετο εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν ὁ ἐκ τῶν διαπρεπῶν μητροπολιτῶν πανιερώτ. ἅγ. Μυτιλήνης κ. Κωνσταντῖνος, νέον, ὡς γνωστὸν, συνοδικὸν μέλος, ὃς καὶ αὐθημερὸν μετέσχε τῶν συνεδριάσεων τῆς ἱερᾶς συνόδου.

— Αἱ ἐν τῇ πατριαρχικῇ μεγάλῃ τοῦ γένους σχολῇ ἐξετάσεις ἀρξάμεναι ἀπὸ τῆς παρελθούσης τετάρτης ἐξακολουθήσουσιν ἄχρι τοῦ προσεχοῦς σαββάτου. Καὶ τὴν μὲν πρωΐαν ἀπὸ τῆς 7 καὶ 1/2 π. μ. ὥρας ἄχρι μεσημβρίας ὑποβάλλονται οἱ τῶν διαφόρων τάξεων μαθηταὶ εἰς τὰς γραπτὰς, ἀπὸ δὲ τῆς μεσημβρίας ἄχρι τῆς 3 ὥρας οἱ τῆς ἀπολυομένης Α΄ τάξεως 36 φοιτηταὶ εἰς τὰς προφορικὰς ἐξετάσεις. Χθὲς ἡ Α.Θ.Π. μεταβᾶσα εἰς τὴν σχολὴν παρέμεινεν ἐν αὐτῇ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν προφορικῶν ἐξετάσεων. Τῇ δὲ προσεχεῖ κυριακῇ 7 ἀρξαμένου, ἀπὸ τῆς 9—12 ὥρας τῆς πρωΐας (2—5 τουρκιστὶ) γενήσεται ἡ ἐπίδοσις τῶν πτυχίων εἰς τοὺς ἀπολυομένους τῶν φοιτητῶν.

— Προνοίᾳ τῆς Α. Θ. Π. καὶ ἕτερος τρόφιμος τῆς ἐν Χάλκῃ θεολογικῆς σχολῆς ὁ ἐκ Χίου ἱερολ. κ. Ἰωακεὶμ Φορόπουλος ἀπέρχεται κατ' αὐτὰς εἰς Ὀξωνίαν τῆς Ἀγγλίας πρὸς τελειοτέραν πνευματικὴν αὐτοῦ κατάρτισιν. Προτάσει τῆς Α. Θ. Π. οἱ ἐρίτιμοι ἐν Λονδίνῳ ὁμογενεῖς κκ. Μιχαὴλ Ζαρίφης καὶ ἀδελφοὶ Νικόλαος, Θεόδωρος καὶ Πανταλέων Μαυροκορδᾶτοι ἀνέλαβον τὴν χορηγίαν τῶν τε ὁδοιπορικῶν δαπανῶν αὐτοῦ καὶ τῶν εἰς συντήρησίν του ἀναγκαίων κατὰ τὰς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ σπουδὰς αὐτοῦ.

Τοὺς προσήκοντας ἐπαίνους ἀναγράφοντες τοῖς γενναίοις τούτοις καὶ ὀτρηροῖς τῶν γραμμάτων προστάταις, ἐλπίσωμεν ὅτι ὁ ῥηθεὶς ὑπότροφος προκόψει ἐν τῷ σταδίῳ αὐτοῦ καὶ δικαιώσει τήν τε παρασχεθεῖσαν αὐτῷ ὑποστήριξιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰς θυσίας τῶν μεγατίμων τούτων ὁμογενῶν.

— Χαίρει καὶ ἀγάλλεται ἡ Ἐκκλησία, ὅταν ἀγαθὰ περὶ τῶν τέκνων αὐτῆς εὐαγγελίζεται, τὸ φιλόμουσόν τε καὶ φιλάδελφον αὐτῶν διατρανοῦντα καὶ γεραίροντα. Τῆς πνευματικῆς ταύτης ἀγαλλιάσεως πάροχος τῇ μητρὶ Ἐκκλησίᾳ ἐγένετο ἔναγχος ὁ ἐν Σμύρνῃ εὐσεβὴς καὶ φιλόχριστος αὐτῆς υἱὸς κ. Βασίλειος Διογένης, δωρησάμενος τῇ ἐκεῖ εὐαγγελικῇ σχολῇ κτῆμα ἀξίας πλείους τῶν δεκακισχιλίων λιρῶν ὀθωμ. καὶ τούτου τὰς προσόδους καθορίσας μετὰ τὸν εἱμαρμένον, ὡς πᾶσιν ἀνθρώποις, θάνατον ὑπὲρ τοῦ πνευματικοῦ τούτου φυτωρίου τοῦ καταγλαΐζοντος τὴν Μικρὰν Ἀσίαν. Ὅθεν καὶ ταῖς ἀπὸ μέσης ψυχῆς εὐχαῖς αὐτῆς καὶ εὐλογίαις καταστέφουσα τὸν μεγάτιμον τοῦτον δωρητὴν καὶ εὐχομένη αὐτῷ μακραίωνα τὸν βίον, δέεται τοῦ ἀγαθοδότου Θεοῦ ὅπως ἀναδείξῃ ὡς πλείστους μιμητὰς τοῦ ἀνδρὸς τούτου ἐν τῷ γένει ἡμῶν πρὸς δόξαν αὐτοῦ καὶ εὔκλειαν τῆς Ἐκκλησίας.

— Νέον ἄζηλον ἄθλον βουλγαρικὸν ἠγγέλθη κατ' αὐτὰς τῇ Ἐκκλησίᾳ, διατρανοῦν καὶ πάλιν τὸ τῆς φύσεως αὐτῶν ἁρπακτικὸν καὶ σφετεριστικόν. Βούλγαροι ἐξ ἀπωτάτων μερῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας καὶ ἐκ τοῦ Τουρκικοῦ εἰσορμήσαντες τὴν προπαρελθοῦσαν κυριακὴν κατέλαβον βίᾳ τὴν μονὴν Ἁγίαν Τριάδα, κειμένην ἐν τῇ περιφερείᾳ Καβακλὶ, τῇ ἐκκλησιαστικῶς μὲν ἐκ τῆς μητροπόλεως Ἀδριανουπόλεως ἐξαρτωμένῃ, διοικητικῶς δὲ ὑπαγομέ-

νη εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Ῥωμυλίαν. Οἱ ἐπιδρομεῖς οὗτοι ἐκδιώξαντες τὸ ἐν τῇ μονῇ εὑρεθὲν προσωπικόν, ἐγκατέστησαν ἐν αὐτῇ. Γνωστοῦ γενομένου τοῦ συμβάματος ἐν Ἀδριανουπόλει καὶ Φιλιππουπόλει, οἱ παν. μητροπολῖται τῶν ἐπαρχιῶν τούτων ἀλλεπάλληλα διαβήματα ἐποιήσαντο παρὰ ταῖς ἁρμοδίαις ἀρχαῖς τὴν ἔξωσιν τῶν ἐπιδρομαίων ζητοῦντες. Τρὶς αἱ ἐν Ἀδριανουπόλει αὐτοκρ. ἀρχαὶ προσεκάλεσαν τοὺς ἅρπαγας ν' ἀποχωρήσωσι τῆς μονῆς, ἣν παρανόμως κατέλαβον, καὶ ἀποδῶσιν αὐτὴν εἰς τοὺς νομίμους αὐτῆς κτήτορας· ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς τρεῖς ταύτας κυβερνητικὰς ἐπιταγὰς ἐκώφευσαν δηλώσαντες ὅτι θέλουσιν ἐπιμείνει ἄχρις ἐσχάτων ἀρνούμενοι τὴν ἀπόδοσιν. Ἐν τούτοις ἐνέργειαι δραστηρίως καὶ νομίμως ἐξακολουθοῦσι γινόμεναι ὑπὸ τοῦ ἁγίου Ἀδριανουπόλεως κ. Νεοφύτου, ἡ δὲ δικαιοσύνη δὲν θὰ βραδύνῃ ν' ἀποδοθῇ εἰς τοὺς δικαιούχους.

—Ἀνωτέρω κατεχωρίσαμεν «ἐπίκλησιν τῶν Κρηναίων» πρὸς πᾶσαν φιλάνθρωπον καὶ φιλόμουσον καρδίαν, τὴν συνδρομὴν αὐτῆς καὶ ἀντίληψιν ἐξαιτουμένων ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ καταστραφέντων σχολείων αὐτῶν. Συνιστῶντες θερμῶς τὴν ἐπίκλησιν ταύτην ἅπασι, πεποίθαμεν ὅτι οὐδεὶς μενεῖ ἀνάλγητος εἰς τὴν ἐκ μυχιαιτάτης καρδίας ἀπευθυνομένην αὐτῷ ὑπὸ τῶν Κρηναίων δέησιν ὑπὲρ σκοποῦ οὐτωσὶν ἱεροῦ καὶ ἁγίου, καὶ ὅτι ἡ ἐν ὀνόματι τῆς ἐκ πνευματικῆς πείνης ἀπειλουμένης δυστυχοῦς ἐν τῇ Ἐρυθραίᾳ χερσονήσῳ νεότητος εὑρήσει πολλοὺς τοὺς προθύμως συντρέξοντας πρὸς ἀνέγερσιν τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ κατερειπωθέντων ἐκεῖ σχολείων.

—Ἐγχώριά τινα φύλλα ἔγραψαν ἐπ' ἐσχάτων ὅτι ἡ Α. ἐξοχότ. ὁ στρατάρχης Δερβὶς πασσᾶς ἐξετόπισε τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ τὸν παν. ἅγ. Ῥασκοπρεσρένης κ. Μελέτιον. Ἡ εἴδησις αὕτη εἶναι ὅλως ἀδέσποτος καὶ ἀβάσιμος. Ὁ ἱεράρχης οὗτος πιστὸς τοῦ Εὐαγγελίου στρατιώτης οὐδέποτε ἀπέστη τῆς πρὸς τὸ βασίλειον κράτος ἀφοσιώσεως, διδάσκων καὶ νουθετῶν τὸ ὑπὸ τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ προστασίαν διαπιστευθὲν ὀρθόδοξον πλήρωμα ἵνα κατὰ τὰς εὐαγγελικὰς ὑποθήκας διάγῃ. Οὕτω πολιτευόμενος οὐχὶ διώξεων ἀλλ' εὐνοίας πολλάκις ἄξιος ἐκρίθη καὶ ἐπὶ τούτῳ ἀντεβραβεύθη ὑπὸ τῆς σεβ. αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως.

Ἡ Α Υ̓ γ ὴ ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ χθεσινῷ αὐτῆς φύλλῳ ἀλληλογραφίαν ἐκ Χανίων τῆς Κρήτης ὑπὸ ἡμερομηνίᾳ 25 παριππεύσαντος μηνὸς διὰ μακρῶν ἐνδιατρίβουσαν εἰς τὸ ἐπισκοπικὸν ζήτημα τὸ, ὡς μὴ ὤφελεν, ἐκ μέρους εὐσεβῶν Κρητῶν διατυπωθὲν καὶ ὑποστηριζόμενον.

Διὸ ἡ Ἀ λ ή θ ε ι α ἐποιήσατο περὶ τούτου λόγον συστήσασα εἰς τὸ χριστεπώνυμον τῆς νήσου ταύτης πλήρωμα τὴν ἀποχὴν ἀπὸ ἀντικανονικῶν ἀξιώσεων καὶ τὴν συμμόρφωσιν πρὸς τὴν πατροπαράδοτον αὐτοῦ εὐσέβειαν.

Ἡ Ἐκκλησία ἅμα τῇ διατυπώσει τῆς ἀντικανονικῆς ἀξιώσεως ἐνίων Κρητῶν τοῦ ἐνεργεῖν τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐπισκόπων αὐτῶν, ἐκ καθήκοντος ἀξιοχρέου κατέδειξεν εἰς τοὺς Κρῆτας τὸ ἄτοπον καὶ ἀντικανονικὸν τῆς τοιαύτης ἀξιώσεως καὶ προέτρεψε τοὺς τὰ τοιαῦτα ὑποστηρίζοντας νὰ παύσωνται ζητοῦντες πράγματα ἔξω τοῦ κύκλου καὶ τῆς ἁρμοδιότητος αὐτῶν. Ὅθεν οὐδαμῶς ἀληθεύει ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ εἰς τὴν Α ὐ γ ὴ ν ἐπιστέλλοντος ὅτι ἡ Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἀδιαφορεῖ πρὸς τὰ ἐν Κρήτῃ γινόμενα, ἐν ᾧ τοὐναντίον οὐ μόνον ἐνδιαφέρεται εἰς τὴν προφυλακὴν τῶν ἐν Κρήτῃ τέκνων αὐτῆς, τὴν συγκράτησιν αὐτῶν ἐν τοῖς ὁρίοις τοῦ καθήκοντος καὶ τὴν διαφύλαξιν αὐτῶν ἐξ ἀντικανονικῶν παρολισθημάτων, ἀλλὰ καὶ λυπεῖται καὶ ἀλγεῖ ἀναμιμνησκομένη ἁπλῶς ὅτι ἐκ μέσου τοῦ εὐσεβοῦς Κρητικοῦ λαοῦ ἠγέρθησαν παράχορδοι ἀξιώσεις τὴν κανονικὴν τῆς Ἐκκλησίας τάξιν διαταράξαι προτιθέμεναι. Ἐπὶ τούτῳ δὲ καὶ τηλεγραφικῶς καὶ διὰ συνοδικῶν ἐπιστολῶν συνεβούλευσε, παρήνεσε καὶ παρεκάλεσε, Μήτηρ αὐτὴ, τὰ ἑαυτῆς τέκνα νὰ παύσωνται ἀντικανονικὰ προβάλλοντες αἰτήματα καὶ παραπικραίνοντες αὐτὴν θλιβομένην τὸ μὲν ὅτι εὑρηται ἠναγκασμένη ν' ἀποκρούσῃ τὰ αἰτήματα τῶν τέκνων αὐτῆς, τὸ δὲ ὅτι τὰ τέκνα, ἐφ' οἷς ἐνεκαυχᾶτο καὶ ἐνηβρύνετο, τοιαῦτα προβάλλουσιν αἰτήματα.

Ὁ ἐπιστέλλων τῇ Α ὐ γ ῇ, ἐν ᾧ διακηρύττει ὅτι ἡ τοῦ Χριστοῦ Μεγ. Ἐκκλησία ἀδιαφορεῖ δῆθεν πρὸς τὰ ἐν Κρήτῃ, ἀναιρῶν ἑαυτὸν διαβεβαιοῖ ὅτι πατριαρχικαὶ ἀφίκοντο εἰς Κρήτην ἐπιστολαί, ὧν ὅμως τὸ περιεχόμενον ἀποφεύγει νὰ διαλάβῃ. Ὅθεν ἡ περὶ ἀδιαφορίας δῆθεν τῆς Ἐκκλησίας αἰτίασις αὐτοῦ δὲν στηρίζεται εἰς τὸ πραγματικὸν τῆς λέξεως ταύτης σημαινόμενον, ἀλλ' ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν σκέψιν αὐτοῦ τοῦ νὰ ἀποδεχθῇ ἡ Ἐκκλησία τὰ ἀντικανονικὰ αἰτήματα τὰ ἐκ Κρήτης ἀκουσθέντα.

Τοιαύτην ἀξίωσιν ἡ Ἐκκλησία δὲν δύναται νὰ ἱκανοποιήσῃ· θεματοφύλαξ αὕτη τῶν ἱερῶν κανόνων, οὓς οἱ θεοφόροι πατέρες ἐθεσμοθέτησαν ἐπὶ διατηρήσει τῆς ἐν αὐτῇ ἀγαθῆς τάξεως, καθῆκον ἔχει νὰ ἐμμείνῃ ἐν τοῖς ὁρίοις τῶν κανόνων καὶ συμβουλεύσῃ ἅπαξ, δὶς καὶ πολλάκις τοῖς ἀστοχήσασι τοῦ καθήκοντος αὐτῶν τί ἡ εὐσέβεια ὑπαγορεύει. Τοῦτο ἔπραξεν ἤδη διὰ πατριαρχικῶν καὶ συνοδικῶν ἐπιστολῶν, τοῦτο πράττει αὖθις ἐπαναλέγουσα·

«Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητὰ, ἡ ἀξίωσις, ἣν προβάλλετε ζητοῦντες ὅπως μετάσχητε τῆς ἐκλογῆς ἐπισκόπου, ἀντικανονικὴ ὑπάρχει· τοῦτο βεβαιοῦται ἕκαστος χριστιανὸς ἐκ τῶν πολλῶν καὶ διαφόρων ἱερῶν κανόνων τῶν κατὰ διαφόρους καιροὺς ὑπὸ τῶν ἁγίων καὶ θεοφόρων πατέρων εἰς τὰς πανσέπτους οἰκουμενικὰς ἢ τοπικὰς συνόδους περὶ ἐκλογῆς ἐπισκόπου τεθέντων, οἵτινες σαφῶς καὶ καθαρῶς διαλαμβάνοντες περὶ τῆς ἐκλογῆς καὶ τοῦ διορισμοῦ τῶν δι' ἐπισκοπὴν καταλλήλων προσώπων, ἀποφαίνονται καὶ καθορίζουσιν ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς μόνην τὴν ἐπαρχιακὴν σύνοδον καὶ τὸν ταύτης προϊστάμενον μητροπολίτην, ὅστις ἔχει καὶ τὸ δικαίωμα τῆς ἐπισφραγίσεως καὶ κατασφαλίσεως τῆς πράξεως τῆς ἐπαρχιακῆς συνόδου.

» Τέκνα ἐν Κυρίῳ ποθεινότατα, ἀναμνήσθητε ὅτι, ἐπειδὴ

ἄλλοτέ τινες κατέφυγον καὶ εἰς ἄρχοντας κοσμικοὺς καὶ διὰ τῆς ἐπιρροῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως τούτων ἤθελον ἵνα καταλάβωσιν ἐπισκοπὰς, ἡ Ἐκκλησία καὶ τοῦτο ἀπηγόρευσε καὶ διὰ ἄλλων καὶ διὰ τῆς ζ΄ οἰκουμενικῆς συνόδου σαφῶς ἀποφηναμένης· «πᾶσαν ψῆφον γινομένην παρ' ἀρχόντων ἐπισκόπου, ἢ πρεσβυτέρου, ἢ διακόνου ἄκυρον μένειν κατὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα· «εἴτις ἐπίσκοπος κοσμικοῖς ἄρχουσι χρησάμενος δι' αὐτῶν ἐγκρατὴς ἐκκλησίας γένηται, καθαιρείσθω καὶ ἀφοριζέσθω· δεῖ γὰρ τὸν μέλλοντα προβιβάζεσθαι εἰς ἐπισκοπὴν ὑπὸ ἐπισκόπων ψηφίζεσθαι, καθὼς παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ἐν Νικαίᾳ ὥρισται».

» Τεκνία, γνώσεσθε ὅτι τοῖς ἱεροῖς κανόσιν ἐμμένοντες σωθήσεσθε καὶ εἰρήνην ἕξετε, ἀπειθοῦντες δὲ τούτοις κολασθήσεσθε καὶ πόλεμον μετ' ἀλλήλων ἄϊδιον ἕξετε, καθ' ἃ οἱ θεηγόροι πατέρες ἡμῶν ἀπερήναντο, καὶ ὅστις πόλεμος ἤθελεν ἐπισυμβῆ, ἐὰν εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ ἐπισκόπου τοῦ οὐχὶ προσωρινῶς καὶ ἐφημέρως, ἀλλ' εἰς τὸ διηνεκὲς καὶ ἰσοβίως ἐμπιστευομένου τὴν πνευματικὴν διοίκησιν τῶν πιστῶν, παρεβλέποντο καὶ παρηγνωνίζοντο οἱ ἱεροὶ κανόνες, καὶ εἰς τὴν θέσιν τῶν ἐπαρχιακῶν συνόδων ὑποκαθίσταντο αἱ συνελεύσεις τοῦ λαοῦ καὶ προεκαλεῖτο ἡ συνήθως γεννωμένη διαπάλη τῶν συμπαθειῶν καὶ ἀντιπαθειῶν, ἃς ἐν πρόσωπον ἐνδεχόμενον ἵνα προκαλέσῃ εἰς τὰς διαθέσεις τοῦ λαοῦ, προκειμένου μάλιστα περὶ πνευματικῶν ἀρχηγῶν καὶ πατέρων προωρισμένων ἰσοβίως εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἱερᾶς αὐτῶν ἀποστολῆς.

» Τεκνία, χάρις εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὴν ὑπ' αὐτῶν διατηρουμένην τάξιν, καθ' ἣς ἀσκέπτως τινὲς ἐξ ὑμῶν ἐξανίστανται, ὁ ἐκλεγόμενος ἐπίσκοπος δὲν εἶναι ὁ ἐκλεκτὸς μιᾶς τινος μερίδος, ἀλλ' ὁ κοινὸς ὅλων πατὴρ καὶ πνευματικὸς ποιμήν.

» Τεκνία, ὁ ἐπίσκοπος διαφέρει τοῦ κοσμικοῦ ἄρχοντος, ἐπειδὴ εἰς τὸν ἐπίσκοπον διαπιστεύονται οὐχὶ ὑλικὰ ἀλλὰ πνευματικὰ συμφέροντα· οὗτος καλεῖται ἵνα διακυβερνήσῃ οὐχὶ σώματα, ἀλλὰ ψυχάς· κατὰ τοῦτο δὲ ἀναλόγως καὶ οἱ περὶ ἐκλογῆς ἐπισκόπων ἱεροὶ κανόνες προϋνόησαν καὶ καθώρισαν καὶ τὰ περὶ προσόντων, ἅτινα δέον ἵνα κέκτηται ὁ δι' ἐπισκοπὴν τιθέμενος ὑποψήφιος. Ἀλλ' ἡ τῶν προσόντων τούτων διάγνωσις καὶ ἡ πιστοποίησις ἐὰν ὁ παρουσιαζόμενος ὑποψήφιος κατέχῃ ταῦτα, πρέπει ἵνα μετ' ἀκριβείας καὶ πολλῆς τῆς προσοχῆς γίγνηται, διότι ὁ ἐπίσκοπος εἶνε διδάσκαλος καὶ κατηχητὴς, ἐκ δὲ τῶν λόγων αὐτοῦ καὶ τῆς διδασκαλίας μέλλουσιν ἵνα φωτισθῶσιν οἱ πιστοὶ καὶ ὁδηγηθῶσι πρὸς τὴν ψυχικὴν αὐτῶν σωτηρίαν. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται ἀσφαλῶς διὰ τῶν κατὰ τοὺς κανόνας ἁρμοδίων, ἤτοι τῆς ἐπαρχιακῆς συνόδου, ἥτις ἐν ἐπιγνώσει τῶν ἱερῶν κανόνων καὶ ἐν συναισθήσει τοῦ βάρους τῆς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ εὐθύνης αὐτῆς ἐξασκεῖ τὸ ἐκλογικὸν αὐτῆς δικαίωμα καὶ ἐκλέγει τὸν καταλληλον».

Ταῦτα ἐπαναλαμβάνουσα αὐτοῖς συνίστησιν αὖθις κατ' ἐπανάληψιν τὴν ἐπάνοδον εἰς τὰ ὅρια τοῦ καθήκοντος καὶ τὸν σεβασμὸν εἰς τὰ τῆς ἐκκλησίας θέσμια, ὅπως μὴ ἐξαναγκάζωσι τὴν φιλόστοργον αὐτῶν μητέρα νὰ ἀποκρούῃ τὰ αἰτήματα αὐτῶν ἐπιλέγουσα αὐτοῖς τὸ τοῦ Σωτῆρος «οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε».

Ὁ φιλόπονος καὶ ζηλωτὴς τῶν πατρῴων ὁμογενὴς κ. Δημήτριος Ι. Χ. Τσολακίδης φιλοπονήσας κατ' αὐτὰς ἐκ τοῦ ἀρμενικοῦ μετάφρασιν τῆς ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου βαπτίσματος κατὰ τὰς διαταξεις τῆς ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας, ἐξέδοτο αὐτὴν ἐνταῦθα τύποις Ἀραμιὰν, παραθεὶς καὶ τὸ ἀρμενικὸν τῆς ἀκολουθίας ταύτης κείμενον.

Ὁ κ. Τσολακίδης εἰδήμων τυγχάνων τῆς ἀρμενικῆς, εὐχῆς ἔργον ἦθελε πράξει ἐὰν ἐξηκολούθει τὸ ἀξιεπαίνως ἀρξάμενον τοῦτο ἔργον τοῦ μεταγλωττίζειν ἐκ τῆς ἀρμενικῆς εἰς τὸ ἑλληνικὸν καὶ πάνάπαλιν τοιαῦτα ἐκκλησιαστικὰ συγγράμματα, ὧν ἡ δημοσίευσις καὶ κυκλοφορία συντελεῖ εἰς γενοτέραν προσέγγισιν.

Ὑπάρχει γνωστὸν τοῖς πᾶσιν ὅτι ἐν καιρῷ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν Κανονισμῶν τὸ πάγιον χρέος τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου, διαιρούμενον εἰς χρέος τοῦ Κοινοῦ καὶ εἰς αὐλικὸν, ἐνεκρίθη ἵνα ἐξοφληθῇ δι' ὑποχρεωτικοῦ ἐράνου ἁπάντων τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν τῶν ὑποκειμένων εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἐπαρχιῶν, ὅτι ἀναλογήσαντος εἰς ἕκαστον στέφανον τοῦ ποσοῦ ἓξ γροσίων ἀργυρῶν, ἡ Σεβ. Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις εὐμενῶς ἀναδεξαμένη τὴν εἴσπραξιν αὐτῶν, παρέδωκεν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον τὰ τότε εἰσπραχθέντα, ἐξ ὧν μέρος τῶν δανειστῶν ἔλαβον τὰ δίκαια αὐτῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ Σεβ. Κυβέρνησις δὲν ἠδυνήθη ἵνα εἰσπράξῃ πανταχόθεν τὸν διαληφθέντα ἔρανον τῶν ἓξ γροσίων ἕνεκα τῶν παρεμβληθέντων ἐκ μέρους Χριστιανῶν τινων προσκομμάτων, ἱκανὸν δὲ ποσὸν μένει ἔκτοτε ὀφειλόμενον εἰς διαφόρους, τελευταῖον ἔν τινι συνεδριάσει τῶν δύω σωμάτων, ἤτοι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, ἐγένετο σκέψις περὶ τῆς ἐξελέγξεως καὶ ἐξακριβώσεως τοῦ ὑπολοίπου χρέους τοῦ Κοινοῦ καὶ τοῦ αὐλικοῦ διὰ τῆς παραβολῆς τῶν ὁμολογιῶν πρὸς τὰ βιβλία τοῦ Ἐθν. Ταμείου, ἵνα τεθείσης οὕτω βάσεως στερεᾶς, γένηται ἀκολούθως σκέψις καὶ φροντὶς σύντονος περὶ ἐξευρέσεως τῶν πόρων, δι' ὧν ταῦτα πληρωθήσονται διά τινος χρεωλυσίου. Προσκαλοῦνται τοίνυν ἅπαντες οἱ κάτοχοι ὁμολογιῶν τοῦ Κοινοῦ ἢ αὐλικῶν ὅπως ἢ αὐτοπροσώπως ἢ διὰ πληρεξουσίων αὐτῶν παρουσιάσωσιν αὐτὰς πρὸς τὸν εἰρημένον σκοπὸν ἐντὸς ἓξ μηνῶν ἀπὸ τῆς σήμερον ἐνώπιον τῆς ἐπὶ τούτῳ διορισθείσης τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, συγκειμένης ὑπὸ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Κορυτσᾶς κυρίου Δωροθέου, τοῦ γραμματέως τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου κυρίου Δημητρίου Θ. Ξανθοπούλου καὶ τοῦ ταμίου τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου κυρίου Συμεὼν Παπαδάκη, καὶ συνεδριαζούσης ἐν τοῖς Πατριαρχείοις κατὰ πᾶσαν δευτέραν ἀπὸ τῆς 6ης ὥρας τουρκιστὶ μέχρι τῆς 9ης

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, 15 Μαΐου 1881.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ.

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΤΟΣ Α΄ | 10 ΙΟΥΝΙΟΥ 1881 | ΤΕΥΧΟΣ Γ΄

Η ΕΝ ΤΗ ΡΩΜΟΥΝΙΚΗ ΒΟΥΛΗ ΣΥΖΗΤΗΣΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝ ΤΩ ΑΓΙΩΝΥΜΩ ΟΡΕΙ ΣΚΗΤΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ (*)

Ἡ τοῦ τιμίου Προδρόμου σκήτη, περὶ ἧς ἡ ἐκκρεμοδικία ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς συνόδου, ἣν πρότερον κελλίον τῆς Μ. Λαύρας ἐχωρησάσης τοῦτο, ὑφ' οὓς ὅρους γίνονται αἱ ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὄρει ἐκχωρήσεις, εἰς τοὺς μοναχοὺς Πατάπιον καὶ Γρηγόριον πρὸς τὴν ὑπὸ ὅρους νομήν. Κατόπιν ἡ κυρίαρχος μονὴ ἐν τῇ ἐξουσίᾳ καὶ τῷ δικαιώματι τῷ ἐκ τῆς κυριότητος ἐκπηγάζοντι συγκατετέθη ὥστε τὸ κελλίον τοῦτο νὰ μετατραπῇ εἰς σκήτην ἐξαρτωμένην ἐξ αὐτῆς κατὰ τὰς διατυπώσεις τῶν λοιπῶν ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει σκητῶν, καὶ ἐπὶ τούτῳ νέαι συμφωνίαι ἔγγραφοι ἐγένοντο μεταξὺ τῆς κυριάρχου μονῆς καὶ τῶν διαληφθέντων πατέρων τῶν κτησαμένων διὰ τῆς προγενεστέρας συμφωνίας δικαίωμα νομῆς ἐπὶ τῆς περιφερείας τοῦ κελλίου τούτου, αἱ δὲ νέαι αὗται συμφωνίαι ἐνισχύθησαν διὰ τοῦ χρυσοβούλλου τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς σκήτης ταύτης Γρηγορίου βοεβόδα καὶ ἐπεβεβαιώθησαν διὰ τοῦ πατριαρχικοῦ σιγιλλίου τοῦ ἐν ἔτει 1856 ἀπολυθέντος.

Ἡ εἰς σκήτην μεταποίησις τοῦ κελλίου δὲν ἠλλοίωσε τοὺς ὅρους τῆς ἐξαρτήσεως ἐκ τῆς κυριάρχου μονῆς, δὲν παρέβλαψε τὸ δικαίωμα τῆς κυριότητος ταύτης ἐπὶ τῶν γαιῶν καὶ ἐξαρτημάτων τοῦ εἰς σκήτην μεταβληθέντος κελλίου, οὐδὲ περιέστειλε τὴν οὐχὶ μόνον φυσικὴν, ἀλλὰ καὶ ἔννομον τῆς μονῆς ταύτης ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν κτημάτων τῶν περικλειομένων ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς σκήτης ταύτης.

Τὴν νομικὴν φύσιν καὶ ἰδιότητα τῶν ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὄρει κτημάτων δυνάμεθα νὰ ἐξομοιώσωμεν πρὸς τοὺς παρὰ Ῥωμαίοις agris vectigales, ἐφ' ὧν ἡ νομὴ ἐξεχωρεῖτο ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἢ καὶ διηνεκῶς ἐπὶ τῷ ὅρῳ τῆς ἀκριβοῦς καταβολῆς τοῦ τέλους. Ἡ ἐκχώρησις αὕτη δὲν παράγει ἐμπράγματον δικαίωμα ἐπὶ ἀλλοτρίου κτήματος, ἀλλ' εἶδος μισθώσεως μεταποιούσης τὸν ἀγρολήπτην εἰς νομέα τοῦ ὑπὸ ὅρους ἐκχωρηθέντος αὐτῷ κτήματος. Κατὰ συνέπειαν οὗτος οὐδὲν κέκτηται δικαίωμα ἔξω τῶν ὅρων τῆς νομῆς, ὑφ' οὓς αὕτη ἐξεχωρήθη αὐτῷ ὑπὸ τῆς κυριάρχου τῆς γῆς.

Τοῦτο κάλλιστα ἐννοεῖ ὁ κ. Ἰωαννέσκος, ὅθεν ἀποφεύγει τοῦ ποιῆσαι λόγον περὶ τῶν συμφωνιῶν, ὑφ' ἃς ἡ κυρίαρχος μονὴ τῆς Μ. Λαύρας ἐξεχώρησε τοῖς μοναχοῖς Πατατίῳ καὶ Γρηγορίῳ τὸ ὑπὸ τὴν κυριότητα αὐτῆς κελλίον καὶ τοὺς ὅρους, ὑφ' οὓς συγκατένευσεν αὕτη ἀκολούθως νὰ μετατραπῇ τὸ κελλίον τοῦτο εἰς σκήτην. Ἀντὶ δὲ τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρους τούτους ἀναδρομῆς ὁ κ. Ἰωαννέσκος προσφεύγει εἰς νεωτέραν πρᾶξιν γενομένην κατὰ μάρτιον τοῦ 1876 ἐν ἀγνοίᾳ τῆς κυριάρχου μονῆς, καὶ ἐν τῇ πράξει ταύτῃ ἐνορῶν δημιουργίαν δικαιωμάτων καὶ προνομιῶν τῶν μοναχῶν τοῦ Προδρόμου, ἀποφαίνεται ὅτι «ἡ Α. Θ. Παναγιότης ζητεῖ ν' ἀνατρέψῃ ἔγγραφον δοθὲν ὑπὸ τοῦ προκατόχου αὐτῆς, ἔγγραφον ὑφιστάμενον καὶ στηρίζον τὰ δικαιώματα καὶ τὰς προνομίας τῶν ἐν τῇ σκήτῃ τοῦ Προδρόμου ἐγκατεστημένων μοναχῶν».

Παράδοξος εἶνε ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος τοῦ κ. Ἰωαννέσκου ἀξιοῦντος ὅτι ἀντελήφθη τῶν σκέψεων τῆς Α. Θ. Π. καὶ θέντος οἱονεὶ ὑπὸ ἔλεγχον αὐτάς. Κατὰ τὴν λογικὴν τοῦ κ. Ἰωαννέσκου πᾶς δικαστὴς δεχόμενος νὰ δικάσῃ τὴν πρὸ αὐτοῦ κινηθεῖσαν ἀγωγὴν ὑπὸ τρίτου ἀξιοῦντος ὅτι ἀδικεῖται, μόνον διότι ἐδέχθη νὰ δικάσῃ καὶ ἐξετάσῃ τὰ ἐπιχειρήματα τούτου καὶ τὰς ἀντιρρήσεις τοῦ ἐναγομένου ἐλέγχεται μεροληπτῶν καὶ σκοπῶν νὰ ἀνατρέψῃ τὰς κατασφαλιζούσας τὸν ἕτερον τῶν διαδίκων πράξεις. Ἐὰν τὸ κατὰ μάρτιον τοῦ 1876 ὑπὸ τοῦ κυροῦ Ἰωακεὶμ τοῦ Β΄ ἀπολυθὲν σιγίλλιον ἔχει ἢ ὄχι νομικὴν ἰσχὺν καὶ κῦρος, περὶ τούτου ἁρμοδίως ἀποφανθήσεται ἡ ἱερὰ σύνοδος, εἰς τὴν δικαστικὴν τῆς ὁποίας κρίσιν ἡ ὑπόθεσις ἀνηνέχθη.

Οὐδεὶς διαμφισβητεῖ, οὐδ' αὐτοῦ τοῦ κ. Ἰωαννέσκου ἐξαιρουμένου, ὅτι κυρίαρχος τῆς σκήτης τοῦ Προδρόμου καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῆς εἶνε ἡ σεβ. μονὴ τῆς Μ. Λαύρας, καὶ ὅτι οἱ ἐν τῇ σκήτῃ ταύτῃ ἐγκαταβιοῦντες μοναχοὶ εἰσὶν ἁπλοῖ ὑπὸ ὅρον νομεῖς· κατὰ συνέπειαν οὐδεὶς δύναται ἵνα ἀρνηθῇ εἰς τὴν κυρίαρχον ταύτην μονὴν τὸ δικαίωμα τοῦ ἔχειν, διεκδικεῖν καὶ προστατεύειν τὴν ἐπὶ τῆς ἰδιοκτησίας αὐτῆς φυσικὴν καὶ ἀπόλυτον ἐξουσίαν περιοριζομένην μόνον ὑπὸ τῶν ὅρων, ὑφ' οὓς ἐξεχωρήθη ὑπ' αὐτῆς εἰς τρίτους ἡ νομή.

(*) Συνέχεια καὶ τέλος (ἴδε τεῦχος Β΄ Ἐκκλ. Ἀληθείας).

Νομικῶς ἀδιαφιλονείκητον εἶνε τὸ ἀπόλυτον τοῦ δικαιώματος τῆς κυριότητος· κατὰ τὰς τοῦ δικαίου ἀρχὰς ὡς πρὸς τὴν νομὴν ὁ νομεὺς ἔχει, ὁ δὲ κύριος πρέπει νὰ ἔχῃ τὴν φυσικὴν ταύτην ἐξουσίαν· κατὰ συνέπειαν ἐὰν ὁ τελευταῖος οὗτος στερηθῇ αὐτῆς, τὰ δικαστήρια ἀναγκαζουσι τὸν ἀδικήσαντα νὰ ἀποδώσῃ αὐτὴν τῷ κυρίῳ καὶ ἀνορθοῦσι τὴν ἐκ τῆς ἀντιποιήσεως ἀδικίαν.

Ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ εὕρηται ἡ πρὸ τῆς ἱερᾶς συνόδου κινηθεῖσα ἀγωγὴ τῆς Μ. Λαύρας κατὰ τῶν μοναχῶν τῆς σκήτης τοῦ Προδρόμου. Ἡ σεβασμία μονὴ τῆς Μ. Λαύρας διατείνεται ὅτι οἱ τῆς σκήτης τοῦ Προδρόμου μοναχοὶ ζητοῦσι νὰ στερήσωσιν αὐτὴν τῆς φυσικῆς ταύτης ἐξουσίας, ἣν δικαιώματι κυριότητος κέκτηται ἐπί τε τῆς σκήτης ταύτης καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῆς· προσβάλλει τὸ κατὰ μάρτιον τοῦ 1876 ἀπολυθὲν σιγίλλιον ὡς ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῆς ἐκδοθὲν καὶ ὡς ἀνατρέπον τοὺς ἀρχικοὺς ὅρους τῆς συστάσεως τῆς σκήτης ταύτης, τὸ χρυσόβουλλον τοῦ ἱδρυτοῦ καὶ τὸ ἐπικυρωτικὸν τούτων σιγίλλιον τοῦ 1856· καὶ ἰσχυρίζεται ὅτι τὸ κατὰ μάρτιον τοῦ 1876 ἀπολυθὲν σιγίλλιον παραγράφει τὰ κυριαρχικὰ καὶ ἰδιοκτητικὰ αὐτῆς δίκαια καὶ δημιουργεῖ ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὄρει θέσιν πραγμάτων ἀντικειμένην πρὸς τὸ ἀπ' αἰώνων καθεστός.

Ἐὰν οἱ ἰσχυρισμοὶ οὗτοι τῆς Μ. Λαύρας ὦσιν ἀληθεῖς, καθῆκον ἔχει ἡ ἱερὰ σύνοδος νὰ ὑπεραspίσῃ τὰ δίκαια τῆς κυριότητος, ἃς ἡ σεβασμία αὕτη μονὴ διεκδικεῖ, καὶ ἀνορθώσῃ τὴν ἐκ τῆς ἀντιποιήσεως ἀδικίαν. Ἡ πρᾶξις ὅμως αὕτη τῆς ἱερᾶς συνόδου ἔσεται πόρισμα δικαστικῆς διεξακριβώσεως καὶ βεβαιώσεως τῶν ἰσχυρισμῶν τούτων· κατὰ συνέπειαν δὲν δικαιοῦταί τις νὰ ἐξενέγκῃ γνώμην προκαταβολικῶς περὶ τοῦ δυνάμει πορίσματος, οὗτινος ὁ καταρτισμὸς ἐξήρτηται ἐκ μὴ διεξαχθεισῶν ἔτι δικαστικῶν ἐξακριβώσεων καὶ βεβαιώσεων. Ὁ κ. ὅμως Ἰωαννέσκος ἐν ἐπιγνώσει, φαίνεται, διατελῶν τοῦ βασίμου τῶν ἰσχυρισμῶν καὶ ἀξιώσεων τῆς Μ. Λαύρας, περὶ οὗ δὲν ἐσχημάτισεν ἔτι κρίσιν ἡ ἱερὰ σύνοδος, ἅτε ἐκκρεμοῦς διατελούσης τῆς ὑποθέσεως πρὸ αὐτῆς, ἀσχάλλει καὶ ἐκ προκαταβολῆς ἀποραίνεται περὶ τοῦ πορίσματος τῆς διαδικασίας ταύτης, πρὸς ματαίωσιν τῆς ὁποίας ἐπικαλεῖται τὰς διατάξεις τῆς βερολινείου συνθήκης καὶ ἐκζητεῖ τὴν διπλωματικὴν τῆς ῥωμουνικῆς κυβερνήσεως παρέμβασιν.

Δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν τίνα σχέσιν ἔχει ἡ βερολίνειος συνθήκη πρὸς τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν καὶ κατὰ τί αὕτη δύναται νὰ τροποποιήσῃ τοὺς ὅρους, καθ' οὓς ἀγωγὴ διεκδικήσεως ἀκινήτου δύναται νὰ κινηθῇ ἐν τῇ ὀθωμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ παρ' ἀτόμου ἢ ἠθικοῦ προσώπου ἀξιοῦντος ὅτι καταπατοῦνται τὰ δίκαια αὐτοῦ παρ' ἄλλου ἢ ἄλλων. Ἐπίσης οὐδαμοῦ ἐνορῶμεν δικαίωμα διπλωματικῆς παρεμβάσεως εἰς ὑποθέσεις ἀφορώσας τὰ ἐμπράγματα δικαιώματα τῶν ἐν τῇ ὀθωμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ οἰκούντων ἐπὶ τῶν κατ' ἰδίαν κτημάτων, ἀφ' οὗ μάλιστα οἱ ἐν ἰσχύϊ νόμοι τοῦ κράτους ἀπέκλεισαν τῆς τοιαύτης ἀναμίξεως τὰς ξένας διπλωματικὰς καὶ προξενικὰς ἀρχάς, προκειμένου καὶ περὶ ὁμοεθνῶν αὐτῶν κεκτημένων πλήρη τὰ τῆς ἰθαγενείας δίκαια ἐν τῷ κράτει, ὅπερ παρὰ ταῖς αὐτοκρατορικαῖς ἀρχαῖς ἀντιπροσωπεύουσιν.

Ἡ αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἀναπτυχθῇ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ εὐημερία ἐν τῇ αὐτοκρατορικῇ ἐπικρατείᾳ καὶ νὰ ἐκλείψωσιν αἱ ἐκ τοῦ περὶ ἰδιοκτησίας τῶν ξένων ὑπηκόων πηγάζουσαι δυσχέρειαι, καταχρήσεις καὶ ἀμφιβολίαι, δι' ὑψηλοῦ ἰραδὲ ἐκδοθέντος τῇ 13 σεφὲρ 1284 (23 μαΐου 1868) ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς ἐν τῇ ὀθωμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ ἐγκατεστημένους ξένους τὸ δικαίωμα τῆς ἰδιοκτησίας ὑπὸ τὸν οὐσιώδη πρὸς ἄλλοις καὶ τοῦτον ὅρον· « διὰ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὰ κτήματα, ὡς καὶ ἐν περιπτώσει ἀγωγῆς τινος ἀφορώσης ταῦτα, εἴτε ἐναγόντες εἰσιν, εἴτε ἐναγόμενοι, καὶ εἴτε προσέτι ἀμφότερα τὰ μέρη εἰσὶ ξένοι ὑπήκοοι, θέλουσι προστρέχει κατ' εὐθεῖαν εἰς τὰ δικαστήρια τῆς ὑψηλῆς κυβερνήσεως, ἐν οἷς καὶ θέλουσι διαδικάζεσθαι μὲ τὰ αὐτὰ δικαιώματα καὶ κατὰ τοὺς αὐτοὺς ὅρους καὶ τύπους, δι' ὧν οἱ ἰδιοκτῆται ὑπήκοοι ὀθωμανοί, χωρὶς νὰ ἐπηρεάζῃ παντελῶς τὸ διεκδικούμενον ἀντικείμενον ἡ προσωπικὴ αὐτῶν ἐθνικότης». Διὰ δὲ τοῦ πρωτοκόλλου τοῦ περιλαμβάνοντος τοὺς ὅρους, ἐφ' οἷς ἡ Ὑψ. Πύλη παρεχώρησεν εἰς τοὺς ξένους ὑπηκόους τὸ δικαίωμα τῆς ἀκινήτου ἰδιοκτησίας ἐν τῷ ὀθωμανικῷ κράτει, καὶ ὅπερ γενόμενον τῇ 11 ῥεμπὶ-οὐλ-ἐβὲλ 1284 (20 ἰουνίου 1868) προσυπεγράφη ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν εὐρωπαϊκῶν κυβερνήσεων, ῥητῶς καθωρίσθη ὅτι « πάντες οἱ ὅροι οὗτοι(τῆς παρεμβάσεως τῶν προξενικῶν ἀρχῶν) οὐ δ ό λ ω ς ἀφορῶσι τὰς δίκας τὰς ἐχούσας ἀντικείμενον ζήτημά τι περὶ ἰδιοκτησίας ἀκινήτου, αἵτινες θέλουσι διεξάγεσθαι καὶ ἐκδικάζεσθαι κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου καθεστῶτα. »

Ὅθεν καὶ ἐν περιπτώσει ἔτι, καθ' ἣν τὸ ἓν τῶν διαφερομένων μερῶν, ἢ καὶ ἀμφότερα ἦσαν ξένοι ὑπήκοοι, πάλιν οὐδὲν δικαίωμα παρεμβάσεως ἤθελεν ἔχει ἡ ξένη διπλωματικὴ ἀρχή, ἥτις ἐπὶ τοῦ παρόντος πολλῷ μᾶλλον ἀπείργεται τῆς τοιαύτης παρεμβάσεως, ἀφ' οὗ ἀμφότερα τὰ διαφερόμενα μέρη εἰσὶν ὀθωμανοὶ ὑπήκοοι.

Οἱ ἐν ἁγίῳ Ὄρει ἐνασκούμενοι πατέρες ὀθενδήποτε καὶ ἂν προέρχωνται, οἱαδήποτε καὶ ἂν ᾖ ἡ καταγωγὴ αὐτῶν, εἰσὶν ἅπαντες ὑπήκοοι τῆς Α. Α. Μ. τοῦ Σουλτάνου, ἅτε κατὰ τὸ κανονικὸν τῆς Ἐκκλησίας δίκαιον ὄντες τέκνα τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐκκλησίας· κατὰ συνέπειαν οἱ ἐν τῇ σκήτῃ τοῦ τιμίου Προδρόμου ἐνασκούμενοι πατέρες, ὡς ὀρθόδοξοι μοναχοὶ ἐγκατεστημένοι ἐν τῷ κλίματι τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, ὑπόχρεοί εἰσιν ἵνα τὰ τοῦ μοναχικοῦ βίου καθήκοντα ἐκπληρῶσιν ὡς πιστοὶ ὑπήκοοι τῆς Α.Α.Μ. τοῦ Σουλτάνου καὶ ὡς τέκνα πειθήνια τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, συμμορφούμενοι πρὸς τὰ ἔθιμα καὶ τὸ καθεστὸς τοῦ ἁγίου Ὄρους, ὅπερ καὶ ἡ βερολίνειος συνθήκη ἐπιβεβαίωσεν. Ὅθεν ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύναται νὰ ἐπιτραπῇ ἡ διπλωματικὴ παρέμβασις οἱασδήποτε ξένης ἀρχῆς ἐπὶ διαφορᾶς μεταξὺ ὑπηκόων τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἐπὶ δίκης περὶ ἀκινήτων, ἐν αἷς καὶ περὶ ἰδίων ὑπηκόων προκειμένου οὐδὲν δικαίωμα παρεμβάσεως οἱ ξένοι διπλωματικοὶ πράκτορες ἔχουσι.

Τούτων ἀναμφηρίστων ὄντων, αἱ περὶ ἐπιβλέψεως τῆς πορείας τῆς δίκης καὶ ἐπιφυλάξεως πρὸς διπλωματικὴν ἐνέργειαν διακηρύξεις τῶν ἐν Ῥωμουνίᾳ οὐδαμῶς δύνανται νὰ ἐπηρεάσωσι τὴν τακτικὴν καὶ κανονικὴν πρὸ τῆς ἱερᾶς συνόδου δικαστικὴν πορείαν τῆς ὑποθέσεως ταύτης, οὔτε νὰ μεταβάλωσι τὸ ἐν τῇ αὐτοκρατορίᾳ δικονομικὸν καθεστὸς, καθ' ὃ δικάζον τὸ ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης ἁρμόδιον δικαστήριον, ἤτοι ἡ ἱερὰ σύνοδος, θέλει ἐκδόσει τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ.

Ἄλλως τε καὶ ἂν ἀπόπειρά τις πρὸς τοιαύτην διπλωματικὴν παρέμβασιν γείνῃ, πεπείσμεθα ὅτι ἡ μὲν σεβ. αὐτοκρατορικὴ κυβέρνησις προφυλάττουσα τὰ ἐκ τῆς τοιαύτης παρεμβάσεως ἀπειλούμενα δίκαια αὐτῆς θέλει ἀποκρούσει τὴν ῥωμουνικὴν ταύτην ἀξίωσιν, αἱ δὲ λοιπαὶ μεγάλαι τῆς Εὐρώπης δυνάμεις ἐν τῇ ἐγνωσμένῃ αὐτῶν φιλοδικαιοσύνῃ καὶ τῷ πρὸς τὰς διεθνεῖς συνθήκας σεβασμῷ οὐ μόνον δὲν θέλουσιν ὑποστηρίξει, ἀλλὰ τοὐναντίον θέλουσι καταδικάσει καὶ ἀποκρούσει πᾶσαν τοιαύτην ἀπόπειραν ἀντικειμένην πρὸς τὰς ὑφεστώσας συνθήκας.

ΤΙ ΔΕΟΝ ΓΕΝΕΣΘΑΙ

Ἐν τῷ Νεολόγῳ τῆς παρελθούσης τετάρτης «εἷς ἐνορίτης Σταυροδρομίου» ἀφορμηθεὶς ἐκ τῆς οἰκονομικῆς ἐκρύθμου καταστάσεως τῆς ἐν τῇ ἐνορίᾳ ταύτῃ σχολῆς τῶν ἀρρένων, ἐξέθηκε γενικάς τινας παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἀνταλλαγεισῶν ἰδεῶν κατὰ τὴν τελευταίαν γενικὴν συνέλευσιν τῶν μελῶν τῆς ἐν τῇ ἐνορίᾳ ταύτῃ ὁμογενοῦς κοινότητος ἀναφορικῶς τῇ δυσχερείᾳ, ἣν δημιουργεῖ ἡ ἐν λόγῳ ἔκρυθμος οἰκονομικὴ κατάστασις, καὶ διηρμήνευσε τὴν λύπην ἢ, ὀρθότερον εἰπεῖν, τὴν ἀγανάκτησιν, ἣν ᾐσθάνθη ἐπὶ τῇ διατυπώσει παρά τινων προτάσεως ἀκρωτηριασμοῦ τοῦ λειτουργοῦντος προγράμματος τῶν ἐν τῇ ἐνορίᾳ ταύτῃ σχολῶν.

Ἡ οἰκονομικὴ καχεξία ἡ ὑπαγορεύσασα εἴς τινας ἐν Σταυροδρομίῳ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἀγανάκτησιν προκαλεσάσης ταύτης σκέψεως πιέζει ἐν μείζονι μοίρᾳ τὰς ἐν Ταταούλοις καὶ Διπλοκιονίῳ ὁμογενεῖς κοινότητας καὶ ἐξωθεῖ αὐτὰς μεθ' ὅλην τὴν πρὸς τὴν σπουδάζουσαν νεότητα στοργὴν αὐτῶν εἰς σκέψεις ὁμοίας τῶν ἐν Σταυροδρομίῳ ἀκουσθεισῶν. Οὐδόλως δὲ παράδοξον νὰ εὑρεθῶμεν ἐντὸς μικροῦ οὐχὶ πρὸ ἐκδηλώσεως σκέψεως, ἀλλὰ πρὸ γεγονότος τετελεσμένου ἥκιστα συστατικοῦ τῆς φιλομουσίας ἡμῶν.

Ἐκτιμῶμεν καὶ συμμεριζόμεθα τοὺς λόγους τῆς ἀγανακτήσεως, ἣν γεννᾷ καὶ μόνη ἡ ἰδέα περιστολῆς τῶν πρὸς ἐκπαίδευσιν καὶ μόρφωσιν μέσων, δὲν παρορῶμεν ὅμως καὶ τὴν σπουδαιότητα τοῦ ἐπιχειρήματος τῶν τὴν ἰδέαν ταύτην ὑπὸ μελέτην τιθεμένων, οἵτινες πρὸς ὑποστήριξιν τῶν λόγων αὐτῶν τὸ δημοσθένειον ἐκεῖνο «δεῖ δὴ χρημάτων» ἐπάγοντες, παραλύουσι τὴν γλῶσσαν διὰ τοῦ χαίνοντος ἐλλείμματος 850 λιρῶν ἀνοιγομένου κατ' ἔτος ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τῆς ἐν Σταυροδρομίῳ σχολῆς τῶν ἀρρένων.

Ἡ τῆς ἀγανακτήσεως ἐκδήλωσις δὲν καλύπτει τὸ ἔλλειμμα, οὐδὲ μεταβάλλει τὴν θέσιν τῶν πραγμάτων· ὅθεν ἀνάγκη ἵνα ἠρέμα καὶ ἀπαθῶς ἀναμετρήσωμεν τὴν θέσιν ἡμῶν καὶ ἐξετάσωμεν τί δέον γενέσθαι.

Ὅπως δυνηθῶμεν καὶ εἴπωμεν εὐπροσώπως ὅτι πράττομέν τι ὑπὲρ τῆς μέσης παιδεύσεως, ὀφείλομεν νὰ συντηρῶμεν τρία κατ' ἐλάχιστον ὅρον γυμνάσια κατὰ τὸ πρόγραμμα τῆς μεγαλωνύμου πατριαρχικῆς ἢ μεγάλης τοῦ γένους σχολῆς. Ἀλλ' ἵνα ἡ μέση ἐκπαίδευσις τελεσφόρως λειτουργῇ, ὀφείλομεν σύναμα ἢ μᾶλλον πρὸ τῆς τῶν γυμνασίων καταρτίσεως νὰ μεριμνήσωμεν ἀληθῶς ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἥτις θέλει παρασκευάσει τοὺς καλῶς ἐν τῇ μέσῃ ἢ γυμνασιακῇ παιδεύσει τὴν σταδιοδρομίαν τῶν γραμμάτων ἀκολουθήσοντας. Ἄνευ δημοτικῶν σχολείων διωργανωμένων κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς φωταγωγοῦ ἐπιστήμης αἱ ὑπὲρ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως δαπάναι ἐλέγχονται, ἂν μὴ φρουδαὶ καθ' ὁλοκληρίαν, κατὰ μέγα ὅμως μέρος μάταιαι.

Τούτου τεθέντος ἐπισκοπήσωμεν τὴν ἐκπαιδευτικὴν, ὡς εἰπεῖν, ἡμῶν κατάστασιν.

Μεθ' ὅλην τὴν ἀπὸ ἐτῶν καὶ διὰ μακρῶν ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ γενομένην συζήτησιν ἐπὶ τοῦ σπουδαιοτάτου θέματος τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ παρ' ἡμῖν ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος οὐδὲν σχεδὸν διεπράξαμεν, καὶ ὡς πρὸς τὴν κατωτέραν ἐκπαίδευσιν ἐνεμείναμεν ἐκτὸς μικρῶν ἐξαιρέσεων ἐν τῷ πλημμελεῖ τοῦ παρελθόντος ἐκπαιδευτικῷ κύκλῳ, εἰ καὶ μεγάλως ἐξωγκώσαμεν τοὺς σχολιακοὺς ἡμῶν προϋπολογισμούς. Τὰς δαπάνας, εἰς ἃς ὑπεβλήθημεν, καὶ τοὺς πόρους, οὓς ἐπετύχομεν νὰ ἐξεύρωμεν, διεθέσαμεν κατὰ μέγα μέρος ὑπὲρ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως καὶ χάριν αὐτῆς ἠμελήσαμεν τὰς βάσεις τῆς ἀληθοῦς ἐκπαιδεύσεως καὶ ἀνατροφῆς.

Ἐκπαίδευσις καὶ ἀνατροφὴ παραπλεύρως συμβαδίζουσαι ἐπιδιώκουσι τὴν μόρφωσιν καθόλου χαρακτῆρος ἠθικοῦ. Ἐκ τῶν πολλῶν καὶ διαμαχομένων ὀρέξεων καὶ θελήσεων τῆς ψυχῆς προσπαθοῦσιν αὗται νὰ δώσωσιν εἰς μίαν, τὴν θέλησιν τοῦ ἀγαθοῦ, τὰ σκῆπτρα τοῦ κράτους αὐτῆς καὶ περιβάλωσιν αὐτὴν μὲ τοσαύτην ἰσχὺν, ὥστε πᾶσα ἄλλη θέλησις νὰ μὴ ἔχῃ δύναμιν νὰ παρασύρῃ καὶ νὰ βιάζῃ τὴν ψυχὴν εἰς πράξεις μὴ συμφωνούσας πρὸς τὸ δίκαιον καὶ εὐπρεπές.

Τοιοῦτος ὁ τῆς ἐκπαιδεύσεως σκοπός· ἀλλ' ἡ ἐκπαίδευσις, ὡς γίνεται παρ' ἡμῖν, ἐπιτυγχάνει τοῦ σκοποῦ τούτου; εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἐσμὲν ἠναγκασμένοι νὰ ἀπαντήσωμεν ἀποφατικῶς.

Ἡ δημοσία ἐκπαίδευσις δὲν ἐπιδιώκει τὴν μόρφωσιν ὀλίγων τινῶν, ὀλιγίστων ἀτόμων, ἀλλὰ τὴν διάπλασιν τοῦ πολλοῦ ὁμίλου, τοῦ λαοῦ.

Ὡς πρὸ ἐννεαετίας ὁ γνωστὸς τῷ καθ' ἡμᾶς δημοσίῳ καὶ περὶ τὰ παιδαγωγικὰ λίαν ἀσχοληθεὶς φιλόλογος κ. Κ. Ξανθόπουλος γυμνασιαρχῶν ἐν Σμύρνῃ ἐν προοιμιακῷ τῶν

ἐξετάσεων λόγῳ ἔλεγεν· «ἀσφαλὲς τεκμήριον τῆς ἡμιβαρβάρου καταστάσεως χώρας τινὸς κρίνεται σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ ἡ τῶν μικρῶν παίδων ὀλιγωρία καὶ περιφρόνησις· ἐκεῖ βλέπεις τὴν γραμμάτωσιν τῶν παίδων, τὸν γραμματοδιδάσκαλον καὶ τὰ γραμματοδιδασκαλεῖα εἰς ἔσχατον βαθμὸν περιφρονημένα· ἐκεῖ παρατηρεῖς ἀτημέλητον τὸ δημοτικὸν σχολεῖον καὶ φύρδην μίγδην πενιχρῶς τὰ πάντα περὶ τὰ παιδία καὶ τὴν μάθησιν καὶ ἀγωγὴν αὐτῶν διαπεραιούμενα· μόλις δὲ τοὺς τὴν ἀθλιότητα ταύτην διανύσαντας εὐφυεστέρους εἰς ἀνωτέραν σπουδὴν ἀθλίως ἐπιδίδοντας».

Μὴ παρ' ἡμῖν τὰ πράγματα δὲν εἶνε πιστὸν ἀποτύπωμα τῆς εἰκόνος ταύτης; Καὶ παρ' ἡμῖν ἡ παιδικὴ ἡλικία καὶ ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις περιφρονεῖται, διότι ὅ,τι δυνάμεθα ἵνα ἐξοικονομήσωμεν ἢ καὶ δανεισθέντες νὰ προσποριστῶμεν, διατιθέαμεν ὑπὲρ τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως περιφρονοῦντες τὴν κατωτέραν.

Ἡ τάσις τῆς ἐν τοῖς ἐκπαιδευτικοῖς ἐπιβλαβοῦς ἐπιδεικτιάσεως ἡ ἀγαγοῦσα ἡμᾶς εἰς περιφρόνησιν τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ καταρτισμὸν ἀτελῶν ἡμιγυμνασίων πρὸς ἀνάδειξιν ἐν ἑκάστῃ ἐνορίᾳ ἐξ ὁμίλου 200 καὶ 300 μαθητευομένων πέντε ἢ ἓξ ἡμιμαθῶν σφαλερὰν σχόντων τὴν καθ' ὅλου ἀγωγὴν ἐπηρεάζουσα ἡμᾶς καὶ ἤδη, ὅτε αἱ οἰκονομικαὶ δυσχέρειαι ἐπιτακτικῶς ἐπιβάλλουσιν ἡμῖν τὴν ἐξέτασιν τοῦ παρ' ἡμῖν ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, ἀπομακρύνει ἡμᾶς τῆς ἐρεύνης ταύτης, ἅπασαν ἡμῶν τὴν προσοχὴν στρέφουσα εἰς τὴν ἐξεύρεσιν πόρων πρὸς διατήρησιν τοῦ ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει καθεστῶτος.

Τὸ ἐφ' ἡμῖν πρὸ παντὸς δέον νὰ ἐξετασθῇ ἂν τὸ ἐκπαιδευτικὸν τοῦτο καθεστὸς ἱκανοποιεῖ τὰς ἀνάγκας τῆς μαθητιώσης νεότητος· οὐχὶ τῶν 5 ἢ 6 τῶν προσκαρτερησόντων ἐξ ἑκάστης ἐνορίας μέχρι διεκπεραιώσεως τῶν ἐν τῷ ἐνοριακῷ ἡμιγυμνασίῳ μαθημάτων, ἀλλὰ τοῦ πολλοῦ ὁμίλου τῶν μαθητῶν, οἵτινες ἀποχωροῦντες ἐν τῷ μεταξὺ ἐκ τῶν τάξεων τοῦ ἑλληνικοῦ λεγομένου τμήματος, ἀνδρούμενοι θέλουσι συγκροτήσει τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας τοῦ κοινωνικοῦ ἡμῶν σώματος. Ἀποδειχθέντος δὲ ὅτι ἥκιστα τὸ ἐκπαιδευτικὸν τοῦτο καθεστὸς ἐκπληροῖ τὸν τῆς ἐκπαιδεύσεως σκοπὸν, μιμηθῶμεν τὸ καλὸν παράδειγμα τῶν ἐπὶ φιλομουσίᾳ οὐχ ἧττον δὲ καὶ πρακτικῷ πνεύματι διακρινομένων Ἀμερικανῶν, καὶ ὡς ἐκεῖνοι οὕτω καὶ ἡμεῖς στρέψωμεν ἅπασαν ἡμῶν τὴν προσοχὴν ἐπὶ τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν καὶ ταύτην δωρεὰν ἐν τῇ εὐρυτάτῃ τῆς λέξεως σημασίᾳ παράσχωμεν τῇ μαθητιώσῃ νεότητι· ὅσον δ' ἀφορᾷ τὴν μέσην ἢ γυμνασιακὴν, ταύτην ἐπὶ διδάκτροις χορηγήσωμεν, καὶ οὕτω ἀσφαλῶς καὶ σκοπίμως τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως διαρρυθμίσωμεν.

Ἡ διατήρησις πλήρους δημοτικοῦ σχολείου κατὰ τὸ πρόγραμμα τοῦ Προτύπου Πατριαρχικοῦ δι' ἑξαετοῦς διδασκαλίας στοιχειοῦντος πρὸς παντοειδεῖς χρησίμους γνώσεις τὸν μαθητεύοντα καὶ καταρτίζοντος νέαν γενεὰν πράγματι πνευματικῶς καὶ ἠθικῶς ἀρίστην, ἥτις τὴν παρ' ἡμῶν κληρονομίαν μέλλει πιστῶς νὰ διαχειρισθῇ, ἀπαιτεῖ κατ' ἔτος δαπάνην λιρῶν ὀθωμ. πεντακοσίων· ἡ διατήρησις δὲ γυμνασίου μορφοῦντος τὴν ἀληθῆ ἀριστοκρατίαν πάσης μεγαλόφρονος καὶ ἐπὶ τῷ ἀκηράτῳ τῆς παιδείας ἀγαθῷ σεμνυνομένης κοινωνίας ἀπαιτεῖ κατ' ἔτος δαπάνην δισχιλίων καὶ πεντακοσίων λιρῶν ὀθωμανικῶν.

Ταῦτα ὑπ' ὄψιν ἔχοντες καὶ ἀναμιμνησκόμενοι ὅτι πρὸ παντὸς ὀφείλομεν νὰ προνοήσωμεν περὶ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς παρεχούσης τὸ ζωτικὸν αἷμα τοῦ ὅλου τῆς κοινωνίας ὀργανισμοῦ τὸ πανταχοῦ κυκλοφοροῦν, δυνάμεθα νὰ ἐξέλθωμεν τῆς νῦν δυσχερείας καὶ παράσχωμεν ἅμα παράδειγμα μιμήσεως καὶ εἰς ἄλλας ἐνορίας ἢ κοινότητας.

Ἐὰν ἡ ἐνορία τοῦ Σταυροδρομίου ἀντὶ τῆς δυσκόλως ἤδη συντηρουμένης σχολῆς τῶν ἀρρένων, ἧς τὸ πρόγραμμα ἕνεκεν ἐλλείψεως πόρων ἀφίσταται τοῦ τελείου γυμνασίου, καὶ χάριν τῆς ὁποίας ἀμελεῖται ὅλως ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις, διαλύουσα τὴν ὑπάρχουσαν σχολὴν, ἀντ' αὐτῆς καταρτίσῃ δύο πλήρη δημοτικὰ σχολεῖα· ἐὰν τὸ παράδειγμα τῆς ἐνορίας ταύτης μιμηθῶσι καὶ αἱ ἐνορίαι Ταταούλων καὶ Διπλοκιονίου καὶ ἑκάστη αὐτῶν ἀντὶ τῶν συντηρουμένων ἤδη ἀτελῶν ἡμιγυμνασίων καταρτίσῃ ἀνὰ ἓν πλῆρες δημοτικὸν σχολεῖον, ἐν τῷ τμήματι τούτῳ τῆς πόλεως ἡμῶν τὰ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως σκοπίμως καὶ λυσιτελῶς διοργανωθήσονται, ἡ οἰκονομικὴ δυσχέρεια ἡ εἰς μερίμνας σήμερον ἐμβάλλουσα καὶ ἀπειλοῦσα περιστολὴν τῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως μέσων ἐξουδετερωθήσεται, δικαιοτέρα δὲ ἡ νῦν διάθεσις τῶν κοινωτικῶν πόρων γενήσεται, διατιθεμένων οὐχὶ ὑπὲρ τῶν ὀλίγων τῶν προσκαρτερησόντων εἰς ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν αὐτῶν ἐν τῇ ἐνοριακῇ σχολῇ, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ συνόλου τῆς ἐν τῇ ἐνορίᾳ μαθητιώσης νεότητος, εἰς ἣν χορηγηθήσονται τὰ μέσα μεταλήψεως πλήρους δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν μέσην ἢ γυμνασιακὴν παίδευσιν, πρὸς παροχὴν ταύτης δὲν ἐξαρκοῦσιν αἱ ὑφιστάμεναι ἐνοριακαὶ σχολαὶ, ἀλλ' ἀπαιτεῖται τέλειον γυμνάσιον λειτουργοῦν κατὰ τὸ πρόγραμμα τῆς μεγάλης τοῦ γένους σχολῆς, οὗτινος ἡ συντήρησις ἀπαιτεῖ, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, 2500 κατ' ἔτος λίρας ὀθωμανικάς. Ἡ κατάρτισις τοιούτου γυμνασίου καὶ ἡ συντήρησις αὐτοῦ ἐκ τῶν διδάκτρων τῶν μαθητευόντων οὔτε ἀδύνατος οὔτε δύσκολος εἶνε διὰ τὰς κοινότητας Σταυροδρομίου, Ταταούλων καὶ Διπλοκιονίου.

Διακόσιοι κατ' ἔτος φοιτηταὶ ἐκ τῶν συνοικιῶν τούτων διαπεραιοῦνται καθ' ἑκάστην εἰς Φανάριον, ὅπως ἀκροασθῶσι τῶν ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ γένους σχολῇ μαθημάτων· ἕκαστος δὲ τούτων δαπανᾷ κατὰ μῆνα μίαν σχεδὸν λίραν ὀθωμανικὴν εἰς διόδια καὶ ἔξοδα μεταβάσεως. Ἐπὶ τῆς δαπάνης ταύτης τῆς λεληθότως ἀπορροφώσης κατ' ἔτος ἐκ τῶν ταμείων τῶν πατέρων τῆς μαθητιώσης νεότητος τῶν ἐνοριῶν τούτων δισχιλίας κατ' ἐλάχιστον ὅρον λίρας ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν τοῦ δημοσίου, ἰδίᾳ δὲ τῶν διαληφθέντων ἐνοριτῶν, καὶ ἐρωτῶμεν· δὲν εἶνε φρονιμώτερον διὰ τῶν εἰς διόδια καταναλισκομένων τούτων χρημάτων νὰ ἀποκτήσωμεν ἓν ἔτι γυμνάσιον ἐν Σταυροδρομίῳ, εἰς ὃ νὰ φοιτῶ-

σιν οἱ σπουδασταὶ τῶν ἐνοριῶν τούτων ἐπὶ τῇ καταβολῇ εἰς διδάκτρα μιᾶς κατὰ μῆνα λίρας ὀθωμανικῆς, ἤτοι ἴσου ποσοῦ τοῦ εἰς διόδια καὶ ἔξοδα μεταβάσεως εἰς Φανάριον ὑφ' ἑκάστου τῶν ἐκ τῶν ἐνοριῶν τούτων σήμερον δαπανωμένου ;

Διὰ τῆς καλῆς ταύτης χρήσεως τῆς καὶ ἤδη γινομένης δαπάνης θὰ ἐπιτύχωμεν τὴν ἀραίωσιν τῶν ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ γένους σχολῇ σήμερον φοιτώντων, ὅπερ καὶ ὑπὸ ὑγιεινὴν καὶ ὑπὸ παιδαγωγικὴν ἔποψιν ἐπιβέβληται ἡμῖν· τὴν ὑπὲρ τῶν μαθητευόντων χρησιμοποίησιν τοῦ πολυτίμου χρόνου τοῦ δαπανωμένου σήμερον ὑπ' αὐτῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν πρὸς κάθοδον καὶ ἄνοδον ἐκ τοῦ Φαναρίου· τὴν προφυλακὴν αὐτῶν ἐκ τῶν διαφόρων κινδύνων, εἰς οὓς καθ' ἑκάστην ἡ τρυφερὰ αὐτῶν νεότης ἐκτίθεται ἠναγκασμένων διατρέχειν μακρὰς ἀποστάσεις καὶ διέρχεσθαι ποικίλας συνοικίας ἄνευ πατρικῆς ἐπιβλέψεως ὅπως διανύσωσι τὸ ἀπὸ τῆς ἐνορίας αὐτῶν εἰς Φανάριον καὶ τἀνάπαλιν διάστημα.

Τὰς σκέψεις ταύτας ὑποβάλλοντες εἰς τὴν μελέτην τῶν ἁρμοδίων, ἐπιφυλαττόμεθα ἵνα ἐν τῷ προσεχεῖ τεύχει πραγματευθῶμεν τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως ὡς ἔχουσι τό γε νῦν, καὶ ἐξετάσωμεν ἐὰν διὰ τοῦ ἐν ἐνεργείᾳ συστήματος ἐκπληροῦται ὁ τῆς ἐκπαιδεύσεως σκοπός, ὃν ἀνωτέρω καθωρίσαμεν ὡς ὀφείλοντα νὰ τείνῃ εἰς τὴν μόρφωσιν καθόλου χαρακτῆρος ἠθικοῦ. Οὐχ ἧττον ἐπίκαιρον ἡγούμεθα ἵνα καὶ τοὺς ἐν Μ. Ρεύματι οἰκοῦντας προτρέψωμεν εἰς ἀναδιοργάνωσιν τῶν σχολιακῶν αὐτῶν κατὰ τὸ ὑποδεικνυόμενον ἀνωτέρω πρόγραμμα καὶ ἀντὶ τοῦ παρ' αὐτοῖς ἀτελοῦς ἡμιγυμνασίου συστήσωσι δύο τέλεια δημοτικὰ σχολεῖα, ἓν τῶν ἀρρένων καὶ ἓν τῶν θηλέων, εἰς ἃ νὰ προσφοιτῶσι καὶ οἱ μαθητιῶντες ἐκ τῶν ἐνοριῶν Βεβεκίου καὶ Ξηροκρήνης.

Η ΙΕΡΑ ΤΗΣ Μ. ΛΑΥΡΑΣ ΜΟΝΗ

ΚΑΙ Η ΣΚΗΤΗ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

Γράφοντες περὶ τῆς ἐν τῇ ῥωμουνικῇ βουλῇ γενομένης ἐσχάτως συζητήσεως ἀναφορικῶς τῇ ὑφισταμένῃ ἐκκρεμοδικίᾳ μεταξὺ τῆς ἱερᾶς μονῆς τῆς Μ. Λαύρας καὶ τῆς κοινοβιακῆς αὐτῆς σκήτης τῆς ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ τιμίου Προδρόμου γεραιρομένης, διελάβομεν διὰ γενικῶν ἐκφράσεων τὰ τῆς σχέσεως καὶ ἐξαρτήσεως τῆς σκήτης ταύτης ἐκ τῆς κυριάρχου ἐκείνης μονῆς καὶ ὑπεδείξαμεν ὅτι ἡ σκήτη αὕτη οὖσα πρότερον κελλίον τῆς ἐν λόγῳ μονῆς, μετετράπη εἶτα εἰς σκήτην ὑπὸ τῆς κυριάρχου αὐτῆς χωρὶς ἡ μετατροπὴ αὕτη νὰ μεταλλοιώσῃ τὰς σχέσεις τῆς ἐξαρτήσεως καὶ τῆς ὑπαγωγῆς, ἣν εἶχε τὸ προϋπάρχον κελλίον. Πρὸς μείζονα τοῦ ἀναγνώστου διαφώτισιν ἀναγκαίαν ἐκρίναμεν τὴν ἐν ἰδιαιτέρῳ ἄρθρῳ ἔκθεσιν τοῦ ἱστορικοῦ τῆς ἐκ κελλίου εἰς σκήτην μετατροπῆς καὶ τὴν παράθεσιν τῶν ἐγγράφων τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν μετατροπὴν ταύτην.

Ἡ ἱερὰ μονὴ τῆς Μ. Λαύρας ἐκέκτητο ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὄρει πρὸς πολλοῖς ἄλλοις ἀκινήτοις κτήμασι καὶ κελλίον τι ὀνομαζόμενον τοῦ Γιαννακοπούλου, ὅπερ φθίνοντος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἐξεχώρησεν ὑφ' οὓς ὅρους εἴδομεν ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει εἰς τὸν ἐκ Μολδαυίας ἱερομόναχον Ἰουστῖνον, ὃς περιποιηθεὶς μεγάλως τὸ κελλίον τοῦτο ἐπροίκισεν αὐτὸ καὶ μὲ πόσιμον ὕδωρ, ὅπερ διὰ κόπων μεγάλων καὶ δαπάνης οὐ μικρᾶς κατεβίβασεν ἐκ τῆς θέσεως τῆς καλουμένης τοῦ κὺρ Ἡσαΐου.

Ὁ ἱερομόναχος οὗτος ταῦτα πράττων ἐσκόπει τὴν ἐπ' εὐλογίαις τῆς κυριάρχου μονῆς μεταποίησιν τοῦ κελλίου τούτου εἰς σκήτην πρὸς ἐγκαταβίωσιν τῶν ἐκ Μολδαυίας μοναχῶν· τὴν πρόθεσιν δὲ αὐτοῦ ταύτην εἶχεν ἐκδηλώσει εἴς τε τὸν τῆς συνοδίας αὐτοῦ ἱερομόναχον Πατάπιον καὶ εἰς τὸν τότε μητροπολίτην Μολδαυίας Βενιαμὶν, ἀλλ' ὁ θάνατος προκαταλαβὼν αὐτὸν ἐκώλυσε τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ τούτου.

Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ὁ μητροπολίτης Μολδαυίας Βενιαμὶν ἐν ἔτει 1817 δι' ἐπιστολῆς αὐτοῦ πρὸς τοὺς πατέρας τῆς ἱερᾶς μονῆς τῆς Μ. Λαύρας διεμήνυσε τοὺς σκοποὺς καὶ τὰς προθέσεις τοῦ Ἰουστίνου καὶ παρεκάλεσεν αὐτοὺς ἵνα συγκατανεύσωσιν εἰς τὴν μετατροπὴν τοῦ κελλίου εἰς σκήτην.

Τὴν αἴτησιν ταύτην τοῦ Μολδαυίας Βενιαμὶν ἀπεδέξατο ἡ ἱερὰ μονὴ τῆς Μ. Λαύρας, ἥτις καὶ δέδωκε τοῖς ἐν τῷ κελλίῳ Γιαννακοπούλου ἐνασκουμένοις Μολδαυοῖς τὴν περὶ σκήτης ἄδειαν καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς τὴν οἰκοδόμησιν κελλίων.

Ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν ἦτο καθ' ὅλα ἔγκυρος, ἐπειδὴ θανόντος τοῦ Ἰουστίνου, εἰς ὃν ὡς πρῶτον ἐξεχωρήθη ἡ νομὴ τοῦ κελλίου Γιαννακοπούλου, εἰς θέσιν αὐτοῦ ὑποκατέστη κατὰ τοὺς ὅρους τῆς μοναστηριακῆς ὁμολογίας ὁ ἐκ τῆς συνοδίας τοῦ Ἰουστίνου ἐρχόμενος πρῶτος καὶ ἐν τῇ ὁμολογίᾳ δεύτερος ἐγγεγραμμένος γέρων Πατάπιος, οὗ ἡ ἔγγραφος συγκατάθεσις ἀπῃτεῖτο πρὸς ἀκύρωσιν τῆς ἀμφιβαροῦς μοναστηριακῆς ὁμολογίας. Καίτοι δὲ ἦν γνωστὴ ἡ τοῦ γέροντος Πατατπίου συγκατάθεσις, ἐπίτηδες ἀπουσιάζοντος τότε εἰς Μολδαυίαν πρὸς εἰσπραξιν ἐλεῶν, οὐχ ἧττον οἱ τῆς Μ. Λαύρας πατέρες ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὰ δίκαια τῶν ἄλλων ἀνέμειναν τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ καὶ μετὰ τὴν προσωπικὴν ἐμφάνισιν τούτου καὶ τοῦ ἐκ τῆς συνοδίας τοῦ Ἰουστίνου, τρίτου, τοῦ μοναχοῦ Γρηγορίου, ἀπέλυσαν ἐν ἔτει 1820 τὴν τακτικὴν ἄδειαν περὶ μετατροπῆς τοῦ κελλίου Γιανακοπούλου εἰς σκήτην.

Τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἔχει ὧδε·

ΚΩΔΗΞ

τῆς νεοσυστηθείσης κοινοβιακῆς μολδαυϊκῆς σκήτης τοῦ τιμίου Προδρόμου τῆς Μ. Λαύρας ἀντιγραφεὶς ἀπαραλλάκτως ἐκ τῶν πρωτοτύπων γραμμάτων ἐγκρίσει τῆς ἱερᾶς μονῆς Μ. Λαύρας.

Εὔλογον πολλὰ καὶ κατὰ πάντα ἀναγκαῖον καὶ σωτήριον εἶναι τὸ νὰ ἐνεργῶνται μετὰ προθυμίας τὰ ὅσα εἰς δόξαν τοῦ ἁγίου Θεοῦ ἀποβλέπουσι.

Τοῦτ' αὐτὸ μέγιστον καὶ χρέος ἀπαραίτητον ὑπάρχει τοῖς κατὰ Θεὸν ζῶσί τε καὶ πολιτευομένοις· μηδεὶς γὰρ τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ ἑτέρου ἕκαστος, φησὶν ὁ θεῖος ἀπόστολος.

Ὁ τοίνυν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει πνευματικὸς Ἰουστῖνος ὁ παροικήσας εἰς τὸ κατὰ τὸν Γιαννακόπουλον κελλίον ἡμῶν τοῦ τιμίου Προδρόμου σκοπὸν ἔχων ν' αὐξήσῃ τὸ κελλίον αὐτὸ καὶ κατὰ θεῖον ζῆλον νὰ τὸ μεταρρυθμίσῃ εἰς τάξιν σκήτεως ὑποκειμένης τῇ ἱερᾷ ἡμῶν Μεγίστῃ Λαύρᾳ, κατέβαλε κόπους ἀμέτρους καὶ ἔξοδα ὑπερβολικὰ διὰ τὴν κατάβασιν τοῦ ἀπὸ κύρ Ἡσαΐου ὕδατος.

Μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τοῦ μακαρίτου Ἰουστίνου (ἀγνοουμένου τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ) ἐδέχθησαν τὸ ὑσπίτιον ἐκεῖνο οἱ διάδοχοί του ὡς κελλίον πάλιν μὲ μοναστηριακὴν ὁμολογίαν κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ ἁγίου Ὄρους.

Ἀλλ' ὁ πανιερώτατος καὶ σεβασμιώτατος ἡμῶν δεσπότης ἅγιος Μολδαυΐας κὺρ Βενιαμὶν γινώσκων τὸν σκοπὸν τοῦ Ἰουστίνου καὶ φιλοτιμούμενος ν' ἀποκατασταθῇ τὸ κελλίον ἐκεῖνο κοινοβιακὴ σκήτη τῶν Μολδοβάνων πρὸς ἀνάπαυσιν τῶν εἰς τὰ ἐνταῦθα χάριν ἡσυχίας καὶ μοναδικῆς πολιτείας ἐπιδημούντων ἀδελφῶν Μολδοβάνων, ἔγραψεν ἅπαξ καὶ δὶς τῇ καθ' ἡμᾶς ἱερᾷ ἀδελφότητι ἀξιῶν νὰ συγκατανεύσῃ εἰς τὴν θεοφιλῆ ταύτην αἴτησιν τῆς σεβασμιότητός του καὶ νὰ συστηθῇ τὸ κελλίον τοῦ τιμίου Προδρόμου κοινοβιακὴ σκήτη τοῦ εὐσεβοῦς γένους τῶν Μολδοβάνων.

Ὅθεν περιχαρῶς δεξάμενοι τὴν ἔνθεον προτροπὴν τῆς αὐτοῦ σεβασμιότητος δεδώκαμεν τοῖς εἰς τὰ ἐνταῦθα Μολδοβάνοις τὴν περὶ σκήτεως ἄδειαν καὶ ἀνάκτισιν κελλίων· πλὴν λείποντος εἰς Μολδαυΐαν τοῦ ὁσιωτάτου γερο-Παταπίου, ὃς ἦν διάδοχος τοῦ μακαρίτου Ἰουστίνου, δὲν ἐπεκυρώθη τότε ἡ ἄδεια μ' ἐνσφράγιστον γράμμα τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν μοναστηρίου πρὸς ἡσυχίαν καὶ ἀνάπαυσιν τῶν ἐκεῖσε προσκαρτερούντων ἀδελφῶν.

Ἤδη δέ, ἐλθόντος τοῦ εἰρημένου γέρο-Παταπίου καὶ ἐνώπιον τῆς ἱερᾶς ἡμῶν συνάξεως παραστάντος μετὰ τοῦ συναδελφοῦ αὐτοῦ Γρηγορίου μοναχοῦ, ἐζήτησαν ἀμφότεροι μεθ' ἱκεσίας ἔγγραφον ἐπικύρωσιν, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ σεβασμιωτάτου ἁγίου Μολδαυΐας καὶ γέροντος ἡμῶν περὶ τῆς συστάσεως τῆς ἱερᾶς ταύτης σκήτεως, ἥτις μὲ ψιλὸν ὄνομα μέχρι τῆς σήμερον.

Καὶ δὴ ἀποδεξάμενοι τὴν ἔνθερμον αἴτησιν αὐτῶν καθὼς καὶ πρότερον βεβαιοῦμεν τὴν σύστασιν τῆς κοινοβιακῆς ταύτης ἱερᾶς σκήτεως τῶν Μολδοβάνων διὰ τοῦ παρόντος ἡμῶν ἐνσφραγίστου γράμματος διηρημένου ἐν τοῖς ἑφεξῆς κεφαλαίοις.

Α'. Κατὰ τὰ προνόμια τῶν λοιπῶν ἱερῶν σκήτεων ἀπεφασίσθη ὅτι τὸ κελλίον τοῦτο τοῦ τιμίου Προδρόμου νὰ ἦναι καὶ νὰ λέγηται τοῦ λοιποῦ κοινοβιακὴ σκήτη τοῦ εὐσεβοῦς γένους τῶν Μολδοβάνων ὑποκειμένη τῇ ἱερᾷ ἡμῶν Μ. Λαύρᾳ εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, ἔχουσα ὡς σύνηθες καὶ σφραγῖδα τοῦ τιμίου Προδρόμου, τὴν ὁποίαν θέλει βαστάζει ὁ κατὰ καιρὸν δικαίως διὰ νὰ σφραγίζῃ εἰς τὰ ἀπὸ μέρους τῆς σκήτεως πεμπόμενα γράμματα καὶ εἰς τὰς ἀποδείξεις τῶν ἐλεημοσυνῶν, καθὼς καὶ αἱ λοιπαὶ ἅπασαι σκῆται τῆς καθ' ἡμᾶς Μεγίστης Λαύρας καὶ τῶν ἄλλων μοναστηρίων.

Β'. Κυριακὸν τῆς ἱερᾶς ταύτης σκήτεως τοῦ τιμίου Προδρόμου διωρίσθη ἡ ἐκκλησία τοῦ τιμίου Προδρόμου, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ ἐκτελῶνται αἱ κοιναὶ ἀγρυπνίαι καὶ συνήθεις ἀκολουθίαι καὶ μνημόσυνα ὑπὲρ τῶν ἐλεούντων εὐσεβῶν χριστιανῶν.

Γ'. Ὁ δικαίως καταγόμενος ἀπὸ τὸ γένος τῶν Μολδοβάνων καὶ ὑπόληψιν ἔχων καλὴν, νὰ ψηφίζηται παρὰ τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου καὶ ν' ἀποκαθίσταται μὲ τὴν γνώμην τῶν ἐκεῖσε ἀδελφῶν, εἰς τὸν ὁποῖον δικαίως νὰ ὑποτάσσωνται ὅλοι οἱ λοιποὶ καὶ νὰ ὑπακούωσιν εἰς τὰς διαταγάς του, οἱ δὲ μὴ πειθόμενοι νὰ διώκωνται ὡς σκανδάλων καὶ ταραχῶν πρόξενοι.

Δ'. Καὶ ἐπειδὴ εἶναι σκήτη κοινοβιακή, ἐπάναγκές ἐστι νὰ συζῶσιν ἅπαντες μιᾷ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ καὶ γνώμῃ τόσον εἰς τὰς πνευματικὰς ὑπηρεσίας, ὅσον καὶ εἰς τὰς σωματικὰς, πειθόμενοι εἰς τὰς προσταγὰς τοῦ δικαίου κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν κοινοβιούντων, ὁ ὁποῖος δικαίως νὰ ἦναι μαρτυρημένος εἰς τὰ πνευματικὰ καὶ δόκιμος εἰς τὰ τοῦ κοινοβίου καὶ ἔμπειρος.

Ε'. Τὰ βασιλικὰ δοσίματα, χαράτζια δηλαδὴ καὶ κεφαλιάτικα τῶν ἐν τῇ ἱερᾷ ταύτῃ σκήτῃ εὑρισκομένων καὶ κοινοβιακῶς βιούντων, ὀφείλει ὁ κατὰ καιρὸν δικαίως ν' ἀποκρίνηται ἀπροφασίστως εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἱερὰν Λαύραν ἀπὸ τὸ κυριακὸν, καὶ ὅσοι ἄνθρωποι εὑρίσκονται, τόσα δοσίματα νὰ πληρόνῃ, καθ' ὃν τρόπον καὶ αἱ λοιπαὶ σκῆται πληρόνουσιν.

Ϛ'. Ὁ τόπος τοῦ τιμίου Προδρόμου μὲ τὸ νὰ ἦτο ἔκπαλαι περιωρισμένος κατὰ τὴν τάξιν κελλίων, ἔχων ἀμπελῶνα καὶ ἐλαιόδενδρα καὶ κῆπον πρὸς ἀνάπαυσιν τῶν ἐκεῖσε ἀδελφῶν, πάλιν τὴν αὐτὴν περιοχὴν ἀπεφασίσθη νὰ ἔχῃ χωρὶς νὰ ἐκταθῇ περισσότερον· ἂν ὅμως μετὰ καιρὸν γίνωσι πολλοὶ ἄνθρωποι, καὶ στενοχωρούμενοι χρειασθῶσι τόπον διὰ οἰκήματα ἢ ἀμπελῶνα ἢ κῆπον, νὰ λαμβάνωσιν ἄδειαν ἀπὸ τὸ ἱερὸν μοναστήριον, καὶ οὕτω νὰ ἀνοίγωσι τόπον καὶ νὰ κτίζωσιν· ὅμως καὶ κερεστὲν ὅταν χρειασθῶσι, νὰ ζητῶσιν ἄδειαν, καὶ οὕτω μετ' εὐλογίας νὰ κόπτωσιν ὅθεν κριθῇ εὔλογον.

Ζ'. Ὅλοι κοινῶς οἱ ἐν τῇ ἱερᾷ σκήτῃ κατοικοῦντες καὶ συνασκούμενοι, ὅ τε δικαίως καὶ οἱ λοιποὶ, πρέπει νὰ φέρωνται πάντοτε εὐπειθῶς εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς ἱερὰν Λαύραν καὶ νὰ διάγωσι βίον ἀσκητικὸν καὶ κοινοβιακὸν χωρὶς νὰ ἐξουσιάζῃ τις ἐξ αὐτῶν ἔξω τῆς περιοχῆς τῆς σκήτεως οἴκημα ἢ κῆπον ἢ δένδρον, τὰ ὁποῖα εἶναι ἴδια τῶν ἰδιορρύθμων.

Η'. Ἐπειδὴ ἔξω τῆς περιοχῆς τῆς ἱερᾶς ταύτης σκήτεως εὑρίσκονται καλύβαι, ἐν αἷς κατοικοῦσι Μολδαβάνοι καὶ Ῥωμαῖοι, οἵτινες δυσαρεστούμενοι δὲν ὑποτάσσονται εἰς τὴν ἤδη συστηθεῖσαν κοινοβιακὴν σκήτην, οὗτοι νὰ ἐξουσιάζωνται καὶ νὰ δεσπόζωνται ἀπὸ τὴν καθ' ἡμᾶς ἱερὰν Λαύραν καὶ εἰς τὴν Λαύραν νὰ πληρόνωσι τὰ δοσίματά των καὶ ἡ Λαύρα μετὰ θάνατον, ὡς σύνηθες, νὰ τοὺς κληρονομῇ· ὁ δὲ κατὰ καιρὸν δικαίως καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τοῦτο μόνον ὀφείλουσι τοῦ νὰ γνωρίζωσιν αὐτοὺς ὡς ἀδελφοὺς καὶ ν' ἀγαπῶσι κατὰ τὸ χρέος τῆς ἐν Χριστῷ ἀγάπης.

Θ'. Ἀπὸ τὰς ἔξωθεν ἐρχομένας ἐλεημοσύνας τὰς διδομένας παρὰ τῶν ἐλεούντων διὰ τοὺς ἔσω τοῦ κοινοβίου ἀσκητὰς καὶ διὰ τοὺς ἔξω ἐρημίτας, ὅσοι δηλαδὴ εὑρίσκονται πλησίον τῆς σκήτης, ὁ κατὰ καιρὸν δικαίως νὰ δίδῃ καὶ εἰς τοὺς ἔξω μέρος τι ἀπὸ τὰς ἐλεημοσύνας ἐκείνας διὰ νὰ μὴ προξενῶνται σκάνδαλα καὶ ταραχαί. Ὅσας δὲ ἐλεημοσύνας ἄλλας πάλιν ἀπροσδιορίστως συνάξῃ τὸ κυριακὸν, νὰ ἦναι μόνον τῆς σκήτεως διὰ τὰ ἔξοδά των.

Ι'. Ἂν ἔλθῃ τις ἔξωθεν μὲ σκοπὸν νὰ κοινοβιάσῃ εἰς τὴν ἱερὰν ταύτην σκήτην καὶ ὕστερον μὴ ὑποφέρων τοὺς κόπους τοῦ κοινοβίου θελήσει νὰ κτίσῃ ἰδιαιτέραν καλύβην πρὸς ἡσυχίαν του, νὰ λαμβάνῃ ἄδειαν ἀπὸ τὸ μοναστήριον καὶ νὰ κτίζῃ, ὅστις καὶ ἂν ἦναι ὑποκείμενος εἰς τὴν ἱερὰν Λαύραν, καθὼς καὶ αἱ λοιπαὶ καλύβαι.

ΙΑ'. Ὅταν τις τῶν κοινοβιούντων θελήσῃ νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὸν κόσμον ἢ δι' ὑπόθεσιν τῆς σκήτεως ἀπεσταλμένος ἢ δι' ἰδιαιτέραν, νὰ λαμβάνῃ πρῶτον ἄδειαν καὶ εὐλογίαν ἀπὸ τὸ ἱερὸν μοναστήριον καὶ οὕτω ν' ἀπέρχηται, καθὼς τοῦτο γίνεται καὶ εἰς τὰς λοιπὰς σκήτας.

ΙΒ'. Τὰ ἐν τῇ ἱερᾷ ταύτῃ σκήτῃ εὑρισκόμενα ἱερὰ κειμήλια, ἅμφια, βιβλία καὶ λοιπὰ σκεύη τοῦ ὑσπιτίου, ἀπαφαινόμεθα νὰ ἦναι ἀναφαίρετα καὶ ἀναπόσπαστα ἀναθήματα τῆς ἱερᾶς ταύτης σκήτεως, χωρὶς νὰ οἰκειοποιῆταί τις τὸ παραμικρόν, τάχα ὡς ἰδικόν του, τὰ γὰρ ἅπαξ τῷ Θεῷ ἀφιερωθέντα οὐκ ἀφαιροῦνται, καὶ ὅσα ἄλλα ἔλθωσιν εἰς τὸ μετέπειτα νὰ καταγράφωνται εἰς τὸν κώδηκα μετὰ τῶν λοιπῶν εἰς διηνεκῆ μνήμην καὶ ἀσφάλειαν.

ΙΓ' καὶ τελευταῖον. Ὅταν ἀποθάνῃ τις ἐκ τῶν κοινοβιούντων ἀδελφῶν τῆς ἱερᾶς ταύτης σκήτεως, ἐπειδὴ τὸ ἱερὸν μοναστήριον δὲν ἔχει νὰ λαμβάνῃ ἄλλο τι, ὁ κατὰ καιρὸν δικαίως ν' ἀποδίδῃ εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον δέκα γρόσια διὰ σαρανταλειτουργον τοῦ ἀποθανόντος.

Ταῦτα τὰ ἀνωτέρω δεκατρία κεφάλαια ἀποβλέποντα εἰς σύστασιν καὶ καλὴν εὐταξίαν τῆς νεοσυστηθείσης ταύτης ἱερᾶς κοινοβιακῆς σκήτεως τῶν Μολδοβλάχων, ἀπεφασίσθησαν παρὰ τῆς ἱερᾶς συνάξεως τῆς καθ' ἡμᾶς Μ. Λαύρας μὲ γνώμην καὶ θέλησιν τῶν ἐν τῇ σκήτῃ εὑρισκομένων Μολδοβλάχων, καὶ ἐπεκυρώθησαν τῇ μοναστηριακῇ σφραγῖδι καὶ ταῖς ἡμετέραις ὑπογραφαῖς· δι' ὃ καὶ ἐδόθη τὸ παρὸν τοῖς ἡμετέροις ἀσκηταῖς Μολδοβλάχοις εἰς ἔνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν κατὰ τὸ χιλιοστὸν ὀκτακοσιοστὸν εἰκοστὸν ἔτος ἀπὸ Χριστοῦ.

(ὑπογ) **Ὁ Δικαῖος τῆς Μ. Λαύρας ΓΑΒΡΙΗΛ βεβαιοῖ.**

Ὁ προηγούμενος ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ βεβαιῶ.-- Ὁ προηγ. ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ βεβαιῶ.-- Ὁ προηγ. ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ βεβαιῶ.- Ὁ προηγ. ΑΑΥΡΕΝΤΙΟΣ βεβ.- Ἀρχιμανδρίτης ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ βεβαιῶ.— Ὁ προηγ. καὶ ἐπίτροπος τῆς μεγίστης Λαύρας ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ βεβαιῶ.— Ὁ προηγ. ΝΕΟΦΥΤΟΣ βεβαιῶ.— Ὁ προηγ. ΑΓΑΠΙΟΣ βεβαιῶ.— Ὁ προηγ. ΘΕΟΔΩΡΗΤΟΣ βεβαιῶ.— Ὁ προηγ. ΝΑΘΑΝΑΗΛ βεβαιῶ.— Ὁ προηγ. ΓΑΒΡΙΗΛ βεβαιῶ.— Ὁ προηγ. ΜΑΚΑΡΙΟΣ βεβαιῶ.-- Ὁ προηγ. ΧΑΡΙΤΩΝ βεβαιῶ.—Γέρο-ΜΕΛΕΤΙΟΣ βεβαιῶ.-- Γέρο-ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ βεβαιῶ.—Γέρο-ΠΑΡΘΕΝΙΟΣ ἐπίτροπος βεβαιῶ.-- Ὁ ΠΑΧΩΜΙΟΣ βεβαιῶ.—ΙΩΣΗΠΟΣ βεβαιῶ.

Ἡ σκήτη αὕτη διατηρηθεῖσα ἐπὶ τριακονταετίαν περίπου ἐξ ἐλεῶν περιῆλθε μεσοῦντος τοῦ ἡμετέρου αἰῶνος εἰς ἀποσύνθεσιν· ὅθεν ἐδέησεν ἵνα ἐν ἔτει 1852 ὁ τότε Μολδαυίας Σωφρόνιος καὶ ὁ ἡγεμὼν τῆς χώρας ταύτης Γρηγόριος Γκίκας ν' ἀνενεχθῶσι πρὸς τοὺς πατέρας τῆς κυριάρχου μονῆς τῆς Μ. Λαύρας καὶ ἐκζητήσωσι τὴν συναίνεσιν αὐτῶν πρὸς ἀνασχηματισμὸν τῆς σκήτης ταύτης. Τὰ ἔγγραφα ταῦτα ἐπιμαρτυρόμενα τὸ ἀναμφήριστον δικαίωμα τῆς ἱερᾶς μονῆς τῆς Μ. Λαύρας νὰ ἐπενέγκῃ αὐτὴ μόνη πᾶσαν τροποποίησιν εἰς τὸ καθεστὸς τῆς ἀπ' αὐτῆς ἐξαρτωμένης σκήτης, ἔχουσιν ὡς ἑπομένως·

Ὁσιώτατοι πατέρες τῆς ἱερᾶς μεγίστης Λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ Ἄθωνος, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά μοι, πατρικῶς σᾶς εὔχομαι.

† Μετὰ τὰς πατρικὰς εὐλογίας, εὐχὰς καὶ προσρήσεις μου, καὶ μετὰ τὰς ἐνθέρμους πρὸς τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς πατέρα ἡμῶν δεήσεις ὅπως φωτίζῃ τὴν ἡμῶν ὁσιότητα εἰς τὸ βέλτιον πρὸς ἐπίτευξιν τῶν σωτηρίων καὶ τῆς αἰωνίου μακαριότητος, ὑπὲρ ἧς πάντες τὸν ἀγῶνα προυθέμεθα, κρίνω εὔλογον νὰ ἐπευθύνω ὑμῖν τὴν πατρικήν μου ταύτην ἐπιστολὴν περιστρεφομένην εἰς τὴν ἐφεξῆς ὑπόθεσιν.

Πρὸ τριάκοντα καὶ πέντε περίπου ἐτῶν ὁ ἀοίδιμος προκάτοχός μου Βενιαμὶν ἔγραψε τῇ καθ' ἡμᾶς ἱερᾷ ἀδελφότητι ἀξιῶν αὐτὴν περὶ τῆς συστάσεως τοῦ κελλίου τοῦ τιμίου Προδρόμου εἰς σκήτην πρὸς ἀνάπαυσιν καὶ ψυχικὴν σωτηρίαν τῶν αὐτόθι ἀσκουμένων εὐσεβῶν Μολδαυῶν, ἡ δὲ ἱερὰ μεγίστη ὑμῶν Λαύρα σύμφωνα μὲ τὴν πρόθεσιν τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει πνευματικοῦ Ἰουστίνου τοῦ παροικήσαντος ἔκπαλαι εἰς τὸ κατὰ τὸν Γιαννακόπουλον ὀνομαζόμενον κελλίον, δεξαμένη ἀξιεπαίνως τὴν προτροπὴν τοῦ ῥηθέντος ἀοιδίμου συναδέλφου μου, δέδωκε τοῖς τότε παροικοῦσιν αὐτόθι εὐσεβέσι Μολδαυοῖς τὴν περὶ συστάσεως σκήτης καὶ περὶ ἀνακτίσεως κελλίων ἄδειαν ἐκδώσασα κατὰ τὸ 1820 τῷ μακαρίτῃ γέρο-Παταπίῳ διαδόχῳ τοῦ εἰρημένου Ἰουστίνου ἐνσφράγιστον αὐτῆς γράμμα, δι' οὗ ἐβεβαίωσε τὴν σύστασιν τῆς κοινοβιακῆς (περὶ ἧς ὁ λόγος) σκήτης.

Ἔκτοτε τοίνυν συστηθεῖσα ἡ σκήτη αὕτη τοῦ τιμίου Προδρόμου, ὡς τὸ ὑπὸ τῆς μεγίστης καθ' ὑμᾶς ἱερᾶς Λαύρας ἐκδοθὲν ἐνσφράγιστον γράμμα κομισθὲν παρὰ τῶν τότε ἐλθόντων ἐνταῦθα μοναχῶν Μολδαυῶν παρακαταθεσάντων αὐτὸ εἰς τὴν παρ' ἡμῖν ἱερὰν μονὴν τοῦ Νιάμτζου διατελεῖ, διετηρήθη οὕτω μέχρι τινὸς διὰ τῶν ἐλεῶν τῶν εὐσεβῶν καὶ ὀρθοδόξων χριστιανῶν, οὕτω μικρῶν δὲ πόνων καὶ μόχθων διὰ τὸ βαρὺ τῶν καιρικῶν περιστάσεων.

Ἐλθόντων ἤδη ἐνταῦθα κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος δύο ἐκ τῶν εἰς τὰ ὄρια τῆς ἱερᾶς Λαύρας ἀσκουμένων Μολδαυῶν μοναχῶν, τῶν ἱερομονάχων Νήφωνος καὶ Νεκταρίου καὶ καθυποβαλλόντων ἐμοί τε τῷ ὑψηλοτάτῳ καὶ φιλοχρίστῳ ἡγεμόνι τῆς Μολδαυίας καὶ τοῖς εὐγενέσι παρ' ἡμῖν προὔχουσι τὸ σωτήριον καὶ καλὸν τῆς ἐκ νέου συστάσεως τῆς σχεδὸν ἐξοντωθείσης ὑπὸ τῆς ἐνδείας περὶ ἧς ὁ λόγος σκήτεως καὶ τῆς συντηρήσεως αὐτῆς διά τινος ἐντεῦθεν σταθεροῦ εἰσοδήματος, ἔτυχε φιλόφρονος παραδοχῆς ἡ ἔνθερμος αὐτῶν παράκλησις παρὰ πάντων.

Δὲν πρόκειται ὅθεν ἤδη, εἰμὴ περὶ μόνης τῆς συγκαταθέσεως τῆς ἱερᾶς καθ' ὑμᾶς μεγίστης Λαύρας καὶ τῆς ἐπικυρώσεως τῶν δικαιωμάτων τῆς νεοσυστηθείσης σκήτης, ὑποτελοῦς διαμενούσης ἀείποτε εἰς τὴν ἱερὰν Λαύραν διὰ τῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἐν τῷ προεκδοθέντι ὑπ' αὐτῆς ῥηθέντι ἐνσφραγίστῳ γράμματι ἄρθρων.

Τούτων τοίνυν οὕτω διατεθέντων, ἀξιῶ πατρικῶς τὴν ἱερὰν ὑμῶν ἀδελφότητα ὅπως κατὰ τὸν πρὸς τὰ θεάρεστα ἔργα ἐγνωσμένον διακαῆ ζῆλόν της καὶ κατὰ μίμησιν τῶν προκατόχων συναδελφῶν της πατέρων παραδεχθῇ τὴν περὶ ἐκ νέου συστάσεως τῆς σκήτης ταύτης γινομένην δι' ἐμοῦ πρόταση τῶν εὐσεβῶν Μολδαυῶν ἐπικυροῦσα καὶ αὐθις τὰ δικαιώματά της δυνάμει τοῦ προμνημονευθέντος ἐνσφραγίστου ἐγγράφου της, ὅπερ διατηρεῖται εἰσέτι ἀνέπαφον παρ' ἡμῖν ἐνταῦθα· εὔλογον γὰρ λίαν καὶ πάντη ἀναγκαῖον τὸ ἐνεργεῖν μετὰ προθυμίας τὰ εἰς δόξαν τοῦ ἁγίου Θεοῦ καὶ τὰ εἰς ψυχικὴν σωτηρίαν τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ἀποβλέποντα. Τοῦτ' αὐτὸ δὲ καὶ χρέος ἀπαραίτητον τοῖς κατὰ Θεὸν ζῶσί τε καὶ πολιτευομένοις, ὡς ἐν αὐτῷ τῷ ἐνσφραγίστῳ γράμματι τῆς ἱερᾶς μεγίστης ὑμῶν Λαύρας ἐπιφέρεται.

Πεπεισμένος περὶ τῆς παραδοχῆς τῆς πατρικῆς μου ταύτης ἀξιώσεως, τὴν ὁποίαν στηρίζουσι καὶ αἱ παρακλήσεις τῶν παρ' ἡμῖν εὐσεβῶν προὐχόντων, πρὸς δὲ καὶ ἡ ἡγεμονικὴ προτροπὴ τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος, καὶ περιμένων τὴν ἔγκαιρον ἀπάντησιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τῆς ἱερᾶς καθ' ὑμᾶς μεγίστης Λαύρας, εὐλογῶ πατρικῶς καὶ αὖθις τὴν ὑμῶν ὁσιότητα, διατελῶν αὐτῆς διάπυρος ἐν Χριστῷ εὐχέτης

(ὑπογ.) **Ὁ Μολδαβίας ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ**

Ἐν Ἰασίῳ τῆς Μολδαβίας,

τῇ ιθ' τοῦ μηνὸς ἀπριλίου τοῦ ϡωνϐ' ἔτους.

(ἀκολουθεῖ).

ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΓΡΑΠΤΩΝ ΠΕΡΙΣΥΝΑΓΩΓΗ (*)

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ο' τοῦ πατρ. χειρ. δὲν εὕρηται ἐν τῇ τεργ. ἐκδ., ἐπιγέγραπται δὲ « ἀνωνύμῳ » καὶ ἔχει ὧδε· « στείρωσιν οὐκ ἀνέχομαι φιλίας, ἀλλ' εὔτεκνον αὐτὴν εἶναι σπουδάζω καὶ πολύτεκνον· καὶ δὴ τοῖς ἐμοῖς φίλοις συχνότερα ἔκγονα τούτοις ἐναποτίκτειν ἄλλα καὶ ἄλλα καθεξῆς οὐ παύομαι· προσηνῶς ἄρ' οὖν ἀπόδεξαι καὶ διάθρεψαι τοῖς ἐπιτηδείοις τὸν παρόντα κομιστὴν, ἀρτίτοκον καὶ γνησιωτάτην γονὴν τῆς μεταξὺ φιλίας καὶ τῆς σῆς εἰς ἅπαντας φιλανθρωπίας· σώζοι δὲ τῇ ἐξ ὕψους εὐμενείᾳ καὶ χάριτι ὡς μήκιστον ».

Ἐπίσης καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. οα' τοῦ πατρ. χειρ. ἐπιγεγραμμένη « ἀνωνύμῳ » δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. Αὕτη ἔχει ὡς ἑπομένως· « δεινὰ γάρ, φησί, τοῖς ἀνθρώποις κακά·

(*) Συνέχεια (ἴδε **Ἐκκλ. Ἀληθείας** τεῦχος Β').

καὶ τόδε γὰρ τῆς εὐμηχάνου σοφίας τοῖς κακοῖς ἐν δέοντι χρήσασθαι καὶ ἀγαθόν τι καὶ χρηστὸν τέλος ἀποτελούσης δι' αὐτῶν. Καὶ ὄῆτα ταῖς ἀνάγκαις ὑπηνίκα τινὲς ὑπάγονται, ἡμεῖς τέ σφισι βοηθοῦντες εὐτυχοῦμεν· καὶ παρ' ὧν ἔτι μᾶλλον ὠφεληθήσονται τούτοις ὑπὸ τούτων οἰκειοτέρων καὶ συνηθεστέρων παραπέμποντα· καὶ γίγνεται τοιγαροῦν τὸ κακὸν δημιουργὸν εὐνοίας, πρὸς δὲ παρὰ μὲν Θεῷ τῆς δικαίας ἀντιμισθίας, παρὰ δὲ τοῖς εἰδόσι τῶν ἀξίων ἐγκωμίων ὑπόθεσις. Καὶ ὁ κομιστὴς ἄρ' οὖν ὅδε δεινῇ καὶ χαλεπῇ περιπεσὼν ἀνάγκῃ, τοῖς ἐμοῖς ἐφοδιασθεὶς γράμμασιν, εὔελπις αὐτόσε παραγίγνεται, καὶ μέτρῳ τῆς ὠφελείας, ἧς ἂν ἀποτεύξοιτο, τῶν μὲν αὐτὸς ἔσται πρόξενος ἀγαθῶν, ἐλευθέριός γε ἦν ἀνήρ, καὶ τοῖς ἀπὸ τύχης καλοῖς μετρίως βρύων, τῶν δὲ μελήσει τῷ μισθαποδότῃ ἀξίας σοι παρέξοντι τὰς ἀμοιβάς· οἱ δὲ περὶ ἡμᾶς στεφανοῦμέν σε τοῖς ἐπαίνοις, ἀνθ' ὧν εὐποιεῖς ἡμᾶς ὁσημέραι. Ῥωννύοι σου τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα τὸ θεῖον καὶ καθ' ἑκάτερον εὐδαιμονοίης».

Ὁμοίως δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. οϐ' τοῦ Π. χειρ. ἐπιγεγραμμένη ἐπίσης «ἀνωνύμῳ» καὶ ἔχουσα ὧδε· «ἀλλ' ὦμην, καί γε οὐκ ἀπεικότως ὦμην, ὁπότε σοι παρίστημι καὶ συνίστημι τὰ ἐμοὶ συνήθη σοί τε κεχαρισμένα ὁρᾶν, καὶ τὴν εἰς ἀλλήλους ἀγάπην, δι' ἣν τὸ δεσποτικὸν ὄνομα περιφέρομεν ἀξίως, ἐπαύξειν τε καὶ τὴν ὑπάρχουσαν διαδιδόναι φιλίαν· ταύτῃ γὰρ ἀλλήλοις ἐν πνεύματι συμφυόμεθα, καὶ ταύτῃ ἐν Χριστῷ συναγελαζόμεθα καὶ συζῶμεν τὸν ἐπίκηρον τουτονὶ βίον. Ἀπὸ τῶν ἐπανιόντων ὅμως, οὓς παρὰ σὲ γράμμασιν ἐφοδιάσας συστατικοῖς εὐέλπιδας πρώην καὶ προθύμως ἐπεπόμφειν, ὡς οὐδὲ βλέμματος ἠξίωνται προσηνοῦς καὶ ἱλαροῦ, πολλοῦ γε καὶ δεῖ φιλίας ἀποδοχῆς καὶ εὐμενοῦς ἀντιλήψεως, μεμαθηκὼς, τὰς παρειὰς ἐρυθήματι συγκέχυμαι, καὶ εὖ μάλα μετάμελος ἠσχύνθην ὑπὲρ σεαυτοῦ μὲν ὡς μάλιστα ὅτι περ γραφὴν εἶ φεύγων ἀφιλίας τηλικαύτην, ἣν ὁ πᾶς σου βίος οὐκ ἐξαλείψοι· ἀχαρίστου γὰρ ἐάλωκας γνώμην, ὡς οὐδεὶς ἄλλος, καὶ κοινῇ διαϐέϐλησαι, ὑπὲρ ἐμοῦ δὲ μηδὲ εἰπον ὅτι ὄῆθεν ἡμάρτηκα, διχῶς ἠπατημένος καὶ ἠπατηκώς. Κἀκεῖνο μὲν εὐήθους, τοῦτο δὲ τολμητίου καὶ ἀλογίστου. Τὸ τῆς ἀπάτης ἑκάτερον ὅμως εὐίατον καὶ εὐαπάλλακτον, εἴ γε τοῦ . . . . ὥς γε τὸ κατὰ σέ, μᾶλλον εὐλαϐηθήσομαι καὶ μηδαμῶς ἀφυλάκτως ἔξω καὶ ἀπερισκέπτως· σοῦ δὲ τὸ ἀτύχημα δουποποιὸν καὶ ἀναπόπλυτον πάντως· τὸ γὰρ ὡς ἠγησάμεθα χρυσοῦν ὄνομά σου, φεῦ, ὅπως ἐφάνη κίϐδηλον, καὶ χαλκὸς αὐτοῦ τὸ πλέον ἐλέλειπται καὶ σίδηρος. Καὶ πανδημία ἄρα φιλίας ἀκούεις λοιμὸς, φιλίας παλαμναῖος, ὡς ὑπὸ νωθείας καὶ χαυνότητος ἀπέρθειρας τοὺς ἐμοὶ μὲν ἐκ πολλοῦ φίλους ὑπάρχοντας ἀρίστους, σοὶ δὲ ἐσομένους καὶ διαγενησομένους ἀμφοτέρους. Καὶ διὰ σὲ γοῦν ἡ φιλία τοσούτων ἐραστῶν χηρεύει καὶ πένεται. Ἡ τοίνυν περὶ τὸ εὔνουν εἰσέπεται καὶ φίλων γενοῦ πρᾴοτερος καὶ σωφρονέστερος, ἢ τῆς τοιαύτης ῥᾳθυμίας καὶ ἀγνωμοσύνης δίκας ἀποτίσεις τὰς ἐνδίκους, τῆς ἐξ ὕψους νεμέσεως αὐτὰς ἀπαρακλήτως εἰσπραξομένης. Καὶ μὴ λείπει τὸ λοιπὸν ὅπως ἂν μὴ λυπῇ, καὶ ζῇθι, ἂν μὴ σεαυτῷ. Ζώης ἐπὶ μήκιστον».

Πρὸς τούτοις δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. καὶ ἡ ὑπ' ἀρ. ογ' τοῦ πατρ. χειρ. ἐπιγεγραμμένη ἀνωνύμῳ καὶ ἔχουσα ὧδε· «Γεννᾷ τὸν λόγον ὁ νοῦς, γεννᾷ τὸ πᾶν ὁ λόγος· γίγνεται τὰ στοιχεῖα τοῖς οὐρανοῖς, γίγνεται τὰ μικτὰ τοῖς στοιχείοις· τίκτει καὶ ζῶα καὶ φυτὰ καὶ μέταλλα καὶ διαιωνίζει ἕς τ' ἂν ᾖ βουλομένῳ τῷ δημιουργῷ τῇ διαδόσει καὶ ἀλληλουχίᾳ ἡ φύσις. Ἡγοῦμαι δὲ καὶ τὰς ἀρετὰς διαδοσίμους τοῖς ἀνθρώποις ὑπάρχειν ἀπομασσομένας καὶ ἀπομοργνυμένας τοῖς πρὸς αὐτὰς μιμουμένοις. Πῶς οὖν ὅπου γέμει καὶ πλήθει γενέσεως ὁ κόσμος, τοῦ δημιουργοῦ ταύτην τὴν ἰδιοτροπίαν ἐγκρίναντος, ἄγονον ἐάσομεν καὶ στεῖραν τὴν φιλότητα, ἐάσομεν δὲ μηδένας αὐτῇ φίλους εἰσποιούμενοι; Εἰ δέ γε εἰς τὴν ὑμετέραν θαυμασιότητα φιλία ἡ ἐμὴ γονιμωτάτη οὖσα, καὶ κατὰ τὴν τοῦ παντὸς φύσιν συχνούς σοι τοὺς ἑταίρους γεννᾷ, οἷς ὁ τὸ παρὸν φέρων συναριθμείσθω, ἀλλὰ καὶ ὃς ὁπότε διατραφήσεται παρὰ σοῦ φίλων σοι μαιεύσεται παμπόλλους γονὰς, παισί τε γὰρ καὶ ἀπογόνοις παμπληθέσι καὶ συγγενέσιν ἰσαρίθμοις δορυφορεῖται· καὶ ὄῆτα τῇ πρὸς αὐτὸν εὐποιίᾳ ἀριθμοῦ κρείττους σοι γενήσονται φίλοι. Ἔῤῥωσο».

Ἡ μὲν ὑπ' ἀριθ. οϐ' τοῦ πατρ. χειρ. εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ ὑπ' ἀριθ. 36 ἐν σελ. 64—65, ἡ δὲ ὑπ' ἀριθ. οε' ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 30 ἐν σελ. 54—55 τῆς τεργ. ἐκδ.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. οέ τοῦ πατρ. χειρ. ἐπιγεγραμμένη «Κωνσταντίνῳ Δούκᾳ βοεϐόδᾳ εὖ πράττειν», καὶ ἀρχομένη· «ἐκ πολλοῦ μέντοιγε τὴν βάσκανον ἐμεμφόμεθα τύχην . . .» δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. Τρίτος τῶν ἐκ Φαναρίου ἡγεμόνων τῆς Μολδαυΐας γενόμενος ὁ Δούκας εἶχε καθαιρεθῇ τῆς ἀρχῆς ἐν ἔτει 1672, διότι ἐν τῷ ὑρισταμένῳ τότε πολέμῳ μεταξὺ Τουρκίας καὶ Πολωνίας δὲν ἔδειξε τὴν ἀπαιτουμένην προθυμίαν εἰς παροχὴν τῆς ἀναγκαίας τῷ στρατῷ ξυλείας πρὸς γεφύρωσιν τοῦ Νύστρου· ἔκτοτε ἔμεινεν ἐφησυχάζων, ἄχρις οὗ ὁ τοῦτον διαδεξάμενος Πέτρος ἡ Πετρεζέϊκος αὐτομολήσας τοῖς Πολωνοῖς ἐγένετο ἔκπτωτος τῆς ἀρχῆς. Ἐπὶ τῇ νέᾳ ἀναρρήσει τοῦ Δούκα εἰς τὸν ἡγεμονικὸν τῆς Μολδαυΐας θρόνον ἐγράφη ἡ ἀνωτέρω χαριστήριος ἐπιστολή.

Ἡ μὲν ὑπ' ἀριθ. οζ' τοῦ πατρ. χειρ. εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ ὑπ' ἀριθ. 35 ἐν σελ. 62—64 τῆς τεργ. ἐκδ. πρὸς ἣς τὴν γραφὴν συμφωνεῖ. Ἡ δὲ ὑπ' ἀριθ. οη' ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 25 ἐν σελ. 45—51, καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. οθ' ἡ αὐτὴ τῇ ὑπ' ἀριθ. 49 ἐν σελ. 81—82 τῆς αὐτῆς ἐκδόσεως.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. π' τοῦ πατρ. χειρ. ἐπιγεγραμμένη «τῷ διδασκάλῳ Σεϐαστῷ» δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ τεργ. ἐκδ., ἔχει δὲ ὧδε· «ὦ τοῦ χεύματος, ὦ τῆς πλήμμης· πᾶσαν ὄχθην ὑπερηκοντικυῖα φιλοσόφου καὶ θεολόγου θιάσου ἡ σὴ λογιότης συνεξέχεε ῥοῦν, καὶ οἷόν τις ποταμὸς λαϐροτάτοις ὑετοῖς, ἵνα μὴ καταῤῥάκταις εἴπω, μυρί' ἅττα ῥεῖθρα πεπλουτηκυῖα καὶ ἀνακεχυμένη ἀπανταχόσε, ἀκοήν τε καὶ ψυχὴν ἐπεκλύσατο, καὶ νεώτερόν τινα τουτονὶ τὸν κατα-

κλυσμὸν ἡμῖν ἐξήντλησε. Καὶ ὁρῶν ἄρ' ἐπιδεόμεθα παραπλησίων τοῖς Γορδυαίοις ἐκείνοις τοῖς καθ' ἑρμηνείαν, εἰς ἅπερ ἡ τοῦ Νῶε λάρναξ ἐξώκειλεν, ἵνα τοῦ πολυκύμονος πελάγους τῆς παρ' αὐτῆς ἐπιστολῆς ἐκβρασθῶμεν. Καὶ μὴ τὴν σὴν λογιότητα ταῦτ' ἐπιπλήξῃ καὶ εἰς ἀθυμίαν ἀνερεθίσῃ· οὐ γὰρ ἐπιτιμητὴς ὁ λόγος, ἀλλὰ τὸ πολυσχεδὲς τῆς ὑμετέρας εὐμουσίας τεθαυμακὼς εἰς πάθος ἀνερράγη τοιοῦτον. Ποίαν γὰρ ἡμῖν οὐκ ἐξύφανας ὑπόθεσιν; ὁποίαν οὐκ ἐντέθεικας γραφήν; οὐ τὴν θύραθεν; οὐ τὴν θεόθεν; οὐ τὴν ἀρχαίαν; οὐ τὴν μεταγενεστέραν; Μαρτυρίαις συμπεπλέχατο οἱ λόγοι, καὶ ἀμφοτέροις ἐπανθεῖ ῥητορείας ἅπασα χροιά. Καὶ κεκόρεσται ἄρα ἡ πολυετὴς τῆς ὑμετέρας γλώττης ἐπιθυμία καὶ χάριτας ὀφλισκάνομεν οὐκ ὀλίγας τῆς μετὰ τόκου καὶ τόκῳ τόκου ἐξοφλήσεως τῆς ἄχρι δεῦρο σιωπῆς, καὶ οὐκ ἔτι σιγὴν ἐγκαλέσομεν, ἐχέγγυον ἔχοντες τὴν ἤδη πεμφθεῖσαν ἐπιστολήν, ὡς δαψιλῶς ἀποδίδωσι τὰς ὀφειλάς. Ἀπολελαύκαμεν γὰρ παντοδαπῆς γεύσεως, καὶ κατακόρως εἰστιάμεθα, καὶ ὑπὲρ μέτρον εὐωχήθημεν. Βιῴη ἐπὶ μήκιστον, ἵνα καὶ αὖθις, ὁπότε δῴη, ἐμπλήσῃ τῆς ἴσης καὶ ὁμοίας δαιτὸς τὴν ἡμετέραν ψυχήν. Ἐρρῶσθω».

Αἱ ἐν τῷ πατρ. χειρ. ὑπ' ἀριθ' πα'—ϛ' ἁπαντῶσιν ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. κατὰ τὴν ἑπομένην τάξιν πα' 6, πϐ' 10, πγ' 12, πδ' 13, πε' 14, πϛ' 8, πζ' 15, πη' 17, πθ' 60 καὶ ϛ' 11. Ἡ ϛα' ἐπιγεγραμμένη «κὺρ Ἰακώβῳ εὖ πράττειν» δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ τεργ. ἐκδ., ἔχει δὲ ὡς ἑπομένως· « Οὐκ ὀλίγην ἀθυμίαν ἐπήνεγκέ μου τῇ ψυχῇ τὰ ὑμέτερα γράμματα τὰ ἀφηγούμενα τὸν ἐμπρησμὸν τῆς ἀντίπεραν πόλεως, ἣν ἡ χυδαία φωνὴ Γαλατᾶν ὀνομάζει, ὥστε τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς ἐκπεπληγμένος ἀφασίᾳ κατηνέχθην, καθάπερ οἱ ἐμβρόντητοι, καὶ μόλις ἀνενεγκάμενος· ποία θεήλατος, ἔφην, Ἐριννὺς ἐξ ᾅδου κευθμώνων ἀναρραγεῖσα κατὰ τοῦ ταλαιπώρου γένους ἡμῶν τηλικαύτην ἐξήμεσε φλόγα· ἡμῶν γὰρ ἥψατο τῆς ἐπηρείας ταύτης ἡ χαλεπωτάτη ἐξώλεια τοὺς ναοὺς ἡμῶν ἐξαφανίσασα, οὓς εἴχομεν καταφυγὴν οἱ δείλαιοι, συμφορῶν παραμύθιον, ἄσυλον εὐσεβείας, πνευματικὸν ἐνδιαίτημα, ψυχῶν ἐντρύφημα, ἁμαρτημάτων λυτήριον, μυστηρίων λειμῶνα, ἑορτὴν καὶ πανήγυριν. Καὶ μυρίους μὲν ὁ παρῳχηκὼς αἰὼν ἐμπρησμοὺς ἐθεάσατο, τούτου δὲ, ὃν ἡμῖν διελήλυθας, μηδένα μείζονα τῇ μνήμῃ παρέθετο. Νυκτὸς γὰρ τὸ πῦρ ἐπιὸν καὶ ἀνέμῳ βιαιοτάτῳ ἐκ τοῦ παραχρῆμα εἰς μέγα τι αὐξηθὲν τοὺς οἰκοσίτους ὡς ἴσα καὶ τοὺς κρατοῦντας ἐξέπληξεν, οἵτινες τὰς σφῶν οἰκίας ἐώρων ἃς μὲν πυρπολουμένας, ἃς δὲ καταφερομένας καὶ ἄρδην ἀνασκαπτομένας· τὰς δὲ οὐσίας, ἃς μὲν ἐπινεμομένας καὶ τεφρουμένας, ἃς δὲ ληιζομένας καὶ διατεμνομένας. Οἱ γὰρ ὑπὸ τῶν ἀρχείων τοῖς βεστηρίοις ἀνέκαθεν ὡρισμένοι ἀντὶ φυλάκων εἰς λῃστὰς μεταπεποιημένοι τὰς οἰκίας ἐξέφερον καὶ κενὰς παρεδίδουν τῷ ἐπιόντι πυρί, τὸ δὲ οὐ κατὰ προσαγωγὴν ἐβιβρώσκετο τὸ προσιὸν, ἀλλ' ὥσπερ ἀπὸ πολλῶν ᾅδου στομάτων ἀνίσχον, ἀθρόον ἐπέπιπτε καὶ ὅλας κατέφλεγε παροικίας, τῷ ῥοχθίῳ τοῦ πνεύματος ἁπανταχόσε καταιγίζον. Σφοδρότατος γὰρ ἄνεμος ἀφ' ἑῴας ἄντικρυ ῥηγνύμενος ἀνεκίνει καὶ ἀνηρέθιζε τὰς φλόγας, συνηγωνίζετο δὲ τῆς ὕλης ἐπιτηδειότης ὑπὸ ξηρότητος εὔφλεκτος οὖσα καὶ εὔαπτος, καὶ σπινθῆρος μόνην ἐπιβολὴν προσδοκωμένη, ἐφ' ᾧ τὰς πυρὰς ἀποχρέμψεται· καὶ τοιᾶσδε συνδρομῆς αἰτιῶν κατὰ τῆς δυστήνου πόλεως συνομωμοκυίας, ἡ τρισάθλιος αὕτη περιέστη τραγῳδία, ἣν ἐπὶ πολλὰ καταθρηνήσομεν ἔτη. Καὶ καθάπερ ἡ φήμη διαπτᾶσα ἀπὸ τῶν σῶν γραμμάτων ἐλήρυττεν, οἱ μὲν ἀκούοντες τὸν σύμμικτον ἐκεῖνον κρότον, ὃν ὁ τοῦ πνεύματος συριγμὸς, ὁ τῶν φλογῶν καγχασμὸς, τῶν κατενηνεγμένων οἰκιῶν ὁ δοῦπος, τῶν ὀργάνων ὁ κτύπος, τῶν ἐπιστατῶν αἱ κραυγαὶ, γυναικῶν τε καὶ παίδων καὶ ὄχλων αἱ οἰμωγαὶ καὶ ὀλολυγαὶ φωνῶν κράσει τινὶ πανστονωτάτῃ συνεκύκων περφρίκασιν· οἱ δὲ βλέποντες παῖδας καὶ γυναῖκας ἐκπεμπραμένας, τὰς πατρῴας ἑστίας παρηναλωμένας, κινητὰ καὶ ἀκίνητα κτήματα ἐν ἀκαρεῖ καταδαπανώμενα, ὠρρωδήκασι καὶ κατεπτήχασι τὴν θείαν μῆνιν. Καὶ οἱ μὲν ἄρα πόρρω ποι ἔφευγον, εἰς νεκρῶν κατιόντες μνήματα, οἱ δὲ βοήθημα πάμπαν ἀδρανὲς πρὸς τὸ δεινὸν ἔσπευδον θέαμα. Πάντων δὲ βίου ἀμηχανίᾳ γενομένων, ἄνω καὶ κάτω ἤγετο καὶ ἐφέρετο ἡ τάλαινα πόλις ἐν πρησμῷ, λῃσμῷ, φόνῳ, φόβῳ, θρήνῳ, κοπετῷ. Καὶ τίς ἄρα τῶν κοπετῶν τὴν γοεράν ἐκείνην τὴν τότε ἐπισκήψασαν ὄψιν θεώμενος ἢ ἐπαίων οὐκ εἰς δάκρυα τεγχθήσεται; οὐκ εἰς στεναγμοὺς ἐξατμισθήσεται; Τί δὲ τηνικαῦτα καὶ οἱ βυζάντιοι πεπόνθασι τηλικαύτην συμφορὰν τοῖς σφῶν αὐχέσιν ἐπιοῦσαν ὁρῶντες; Καὶ τὸ πῦρ γὰρ πολλαχόσε τῶν πέραν οἰκημάτων διῄπτατο, καὶ τὴν ὀλέθριον ἐπηπείλει βορὰν· ἐπέτεινε δὲ ἡ πυρκαϊὰ ἐπὶ πολὺ ἤδη τῆς ἡμέρας καὶ μόλις λελώφηκε, τῆς ὕλης μᾶλλον ἐλλειπούσης ἢ τῆς δραστηρίου βίας. Καὶ εἶδεν ἄρ' οὖν ὁ ἐπελεληλυθὼς ἥλιος πενέστατον, ὃν εἶδε τῇ χθὲς πλουσιώτατον. Ἐν ὑπαίθρῳ κατ' ἐρήμης ὑπτιάζοντα ἐθεάσατο ἡ σελήνη, ὃν τῇ προτεραίᾳ ἐν χρυσοῦφέσιν ὑφάσμασι καὶ χρυσοπάστοις ἐπιβλήμασι καταλανθάνοντα ὑπὸ στέγαις χρυσωρόφοις καὶ ποικιλίᾳ χρωμάτων δεδαλμέναις οἰκετῶν ὄχλος περιεσόβει καὶ ἐθεράπευε. Καὶ μηδ' οὕτως ἀκηκόαμεν κορεσθῆναι καὶ ἀναστρέψαι εἰς ᾅδου τὴν λυσσῶσαν μαινάδα, μιᾷ ἡμέρᾳ παμπόλλων ἐτῶν πλοῦτον ἀποτεφρώσασαν . . . Ταῦτα τοίνυν κοινοῦ θροῦ διηχοῦντος ἀκροώμενοι πόσης ἐνεπλήσθημεν ἀθυμίας, ὁπόσης ἠσθόμεθα λύπης. Ἀμυθήτου πληγῆς ἄφατος ἡ αἴσθησις· ἀτεκμάρτου συμφορᾶς ἀφόρητος ἡ ὀδύνη. Καὶ ἓν καὶ μόνον εὕρομεν τοῦ ἀνηκέστου πάθους θεράπευμα καὶ κατεύνασμα, τὴν εἰς τὸ θεῖον οἰκτρὰν καὶ ἀλγεινὴν ἀνάβλεψιν, ὅποι τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐνατενίσαντες, τὰς χεῖρας ἐκπετάσαντες, εἶτα τὰς κεφαλὰς τῷ ἐδάφει προσαράξαντες, ἀνάπαυλαν τῆς ἐξ ὕψους ὀργῆς ἱκετεύσαμεν, οἶκτον τῆς ἡμετέρας ἀθλιότητος ἀνεκαλέσαμεν, οὗ καὶ τύχοιμεν καὶ περιῤῥουσίμεθα».

(ἀκολουθεῖ).

Η ΕΝ ΝΗΣΩ ΙΕΡΑΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

Φιλοτίμῳ μὲν προνοίᾳ τοῦ πανιερ. ἀγ. Ἰωαννίνων, ἀξιαγάστῳ δὲ καὶ ἀξιομιμήτῳ ἐνεργείᾳ τοῦ πανοσ. ἡγουμένου τῆς ἱερᾶς μονῆς Ἐλεούσης κ. Ἀββακοὺμ, ἐν τῇ κατὰ τὴν λίμνην τῶν Ἰωαννίνων ἱστορικῇ νήσῳ συνέστη πρό τινος ἱερατικὴ σχολὴ πρὸς κατάρτισιν λειτουργῶν ἀξίωντῆς ὑψηλῆς ἀποστολῆς αὐτῶν. Τῆς ἱερατικῆς ταύτης σχολῆς τὸν ἑξαετῆ ἀπολογισμὸν ἀπὸ α΄ σεπτεμβρίου 1874 ἕως α΄ ἰδίου μηνὸς 1885 ἐδημοσίευσεν ὁ « Ἀνατολικὸς Ἀστὴρ » τῆς παρελθούσης ἑβδομάδος. Ἐκ τοῦ ἀπολογισμοῦ τούτου μανθάνομεν ὅτι τὸ προσωπικὸν τῆς σχολῆς ταύτης συνίσταται ἐκ δύο διδασκάλων καὶ δύο ὑπαλλήλων, ὧν ἡ μισθοδοσία κατὰ μέσον ὅρον ἀνῆλθεν εἰς γρ. 8807 περίπου, ἤτοι ἐπὶ ἑξαετίαν εἰς γρ. 52,842. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητευσάντων τὸ μὲν πρῶτον ἔτος ἦν 16, τὰ δὲ δύο ἑπόμενα 17, τὸ μεθεπόμενον 19, τὸ κατόπιν 20, καὶ τὸ τελευταῖον τοῦ ἀπολογισμοῦ ἔτος 16. Εἰς διατροφὴν τούτων τε καὶ τοῦ προσωπικοῦ τῆς σχολῆς ἐδαπανήθησαν ἐν συνόλῳ κατὰ τὸ ἑξαετὲς τοῦτο γρ. 139,670 καὶ 39⌋00, ἤτοι κατὰ μέσον ὅρον κατ' ἔτος γρ. 23,278.49. Ἐπιπροστιθεμένης δὲ εἰς τὴν δαπάνην ταύτην καὶ τῆς μισθοδοσίας τοῦ προσωπικοῦ, ἡ κατὰ μέσον ὅρον ἐτήσιος ὁλικὴ δαπάνη ἦν γρ. 32,085, καθ' ὅλην δὲ τὴν ἑξαετίαν γρ. 192,510 καὶ 39⌋00.

Πρὸς κάλυψιν τοῦ χρηματικοῦ τούτου ποσοῦ προσήνεγκεν ὁ μεγάτιμος ἱδρυτὴς τῆς σχολῆς ταύτης πανοσ. κὺρ Ἀββακοὺμ γρ. 120,000, ἤτοι ἀνὰ 20,000 κατ' ἔτος, ἐκτὸς γρ. 1669 καὶ 23⌋40 προσενεχθέντων ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ κατὰ τὸ 1879, καὶ γρ. 2280 ἐκ τόκων πηγασάντων ἐκ χρημάτων τοῦ αὐτοῦ πανοσ. κὺρ Ἀββακοὺμ διατεθειμένων ὑπὲρ τῆς σχολῆς. Ὥστε τὸ σύνολον τῶν ὑπὸ τοῦ ἀνταξίως τῆς κλήσεως αὐτοῦ πολιτευομένου ἐριτίμου τούτου κληρικοῦ προσενεχθέντων χρημάτων ἀνῆλθεν ἐντὸς ἑξαετίας εἰς γρ. 124,949 καὶ 23⌋40.

Οἱ ἀριθμοὶ οὗτοι λαλοῦσιν ἐμφαντικώτερον πολλῶν λόγων καὶ πλέκουσι λαμπρὸν στέφανον ὑπὲρ τοῦ πανοσ. τούτου ἡγουμένου τοῦ συνδέσαντος τὸ ὄνομα αὐτοῦ μετὰ τῆς ἐν Νήσῳ ἱερατικῆς σχολῆς, ὑπὲρ ἧς ἀνάγκη νὰ ἐξεγερθῇ τὸ αἴσθημα τοῦ εὐσεβοῦς δημοσίου, ἵνα τὸ ὑπ' αἰσίοις οἰωνοῖς ἐν τῇ νήσῳ τῶν Ἰωαννίνων λειτουργοῦν καλλίκαρπον τοῦτο φυτώριον ἀποβῇ ἑστία πνευματικῶν ἀγαθῶν εἰς τὸ ἀνὰ τὴν Ἤπειρον φιλόχριστον πλήρωμα.

Ἐν τοῖς εὐεργέταις τῆς σχολῆς ταύτης διακρίνεται ὁ ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ φιλοτίμως συντρέχων ἐξοχ. Χρηστάκης ἐρένδης Ζωγράφος καθορίσας ἀπὸ τοῦ 1876 ἐτήσιον τῇ σχολῇ εἰσφορὰν λίρ. ὀθωμ. 50· ἡ κοινότης Ἰωαννίνων ψηφισαμένη ἴσον ἐνιαυσίως ποσόν· ὁ ἀείμνηστος Ἰωάννης Καπᾶς κληροδοτήσας λίρ. ὀθωμ. 200, καὶ ἄλλοι ἀγαθοὶ καὶ φιλόχριστοι ἄνδρες.

Ἐκ τῶν δωρεῶν καὶ προσφορῶν τούτων ἐντὸς ἑξαετίας εἰσεπράχθησαν γρ. 185,552 καὶ 9⌋40, ὥστε ἡ διαχείρισις τῆς ἑξαετίας κατέλιπεν ἔλλειμμα γρ. 6,958 καὶ 30⌋40 ἢ γρ. 1159 καὶ 80⌋00 κατὰ μέσον ὅρον ἐτησίας. Τὸ ἔλλειμμα τοῦτο ἤλπιζεν ἡ ἐφορία ὅτι θὰ καλύψῃ ἐκ προσφάτων δωρεῶν. Ἀπέναντι ὅμως τοῦ ἐλλείμματος τούτου εἶχε περιουσίαν μόνιμον ἐκ λιρ. ὀθωμ. 450 ἐντόκως διατεθειμένων.

Περατοῦντες τὴν σύντομον ταύτην ἐπιθεώρησιν τῆς δημοσιευθείσης λογοδοσίας διὰ τὴν ἑξαετῆ διαχείρισιν τῆς ἐν τῇ νήσῳ τῶν Ἰωαννίνων ἱερατικῆς σχολῆς, ἐπικαλούμεθα μετὰ τῆς ἐφορίας αὐτῆς «τὴν ἀρωγὴν παντὸς εὐσεβοῦς ὁμογενοῦς δυναμένου ὀρέξαι βοηθείας χεῖρα ὑπὲρ τοῦ καθιδρύματος τούτου, οὗ ὁ προορισμὸς κατάδηλός ἐστι παντὶ κατανοοῦντι τὴν ἀνάγκην μεμορφωμένων ἐφημερίων, ἱκανῶν διὰ τῆς θρησκευτικῆς καὶ διανοητικῆς αὐτῶν ἀναπτύξεως καὶ τῆς κατὰ Χριστὸν ἠθικῆς ποδηγετήσαι τὰς οἰκογενείας ἡμῶν εἰς τὴν ὁδὸν, ἣν περ διαχαράττει ἡ θεόσδοτος διδασκαλία τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν διὰ τοῦ Εὐαγγελίου αὐτοῦ.

Η ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΠΑΝΗΓΥΡΙΣ

Τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν ἡ πατριαρχικὴ μεγάλη τοῦ γένους σχολὴ ἑώρτασε τὴν λῆξιν τοῦ σχολικοῦ ἔτους, βραβεύσασα τοὺς ἀποπερατώσαντας τὰς ἐν αὐτῇ γυμνασιακὰς μελέτας καὶ σπουδὰς διὰ τοῦ διδασκαλικοῦ πτυχίου τοῦ πρυτανεύοντος αὐτοῖς τὸ δικαίωμα οὐ μόνον ἀκροάσασθαι ὑψηλοτέρων μαθημάτων, ἀλλὰ καὶ ἀκωλύτως ἰδίᾳ τε καὶ δημοσίᾳ διδάσκειν εἰς κοινὴν ὠφέλειαν.

Σεμνὴ καὶ μεγαλοπρεπὴς ἦν ἡ πανήγυρις, καθ' ἣν ἡ γεραρὰ καὶ μεγαλώνυμος αὕτη σχολὴ ταῖς τῆς Ἐκκλησίας εὐχαῖς καὶ εὐλογίαις ἐροδιάζουσα καὶ στεφανοῦσα ἐπισήμως τοὺς ἀγωνισαμένους προθύμως καὶ ἄχρι τέλους ἐγκαρτερήσαντας, ἀπέλυεν αὐτοὺς τῶν μητρικῶν αὐτῆς κόλπων καὶ προέπεμπεν εἰς τὸ ἔμπροσθεν αὐτῶν ἀνοιγόμενον εὐρὺ καὶ ἀπέραντον τοῦ κόσμου στάδιον. Παραλαβοῦσα αὕτη ὡς διψώσας ἐλάφους προσδραμόντας εἰς τὴν ἀκένωτον ταύτην τῆς σοφίας πηγὴν, μετὰ μακρὰν ἐν αὐτῇ φοίτησιν καὶ φιλόπονον ἐξ αὐτῆς ἄντλησιν ἀπέλυεν αὐτοὺς κεκτημένους ἰσόβιον ἐν ἑαυτοῖς ἐφόδιον πνευματικῆς ζωῆς καὶ τροφῆς καὶ πόματος τὰς ἀληθεῖς ἀρχὰς τῆς θείας καὶ ἀνθρωπίνης σοφίας, τὸ ὕδωρ τοῦτο τὸ ζῶν καὶ ἀλλόμενον ἐν ᾧ πᾶσα ῥύπανσις νοερά τε καὶ ἠθικὴ ἐκπλύνεται, ἵνα θρόνος καὶ θάλαμος εὐτρεπισθῇ τῇ θεότητι βασιλικὸς ἡ καρδία αὐτῶν.

Τῆς γεραρᾶς ὁμηγύρεως τῆς συνελθούσης ὑπὸ τοὺς θόλους τῆς μεγαλωνύμου σχολῆς ὅπως συμπαραστῇ εἰς τὸν συγκινητικὸν ἀποχωρισμὸν φιλοστόργου μητρὸς καὶ ἀγαθῶν τέκνων προΐστατο ἡ Α. Θ. Π., περιστοιχουμένη ὑπὸ ὀκτὼ σεβασμίων συνοδικῶν, τῶν ἁγ. Ἐφέσου, Νικομηδείας, Δέρκων, Μυτιλήνης, Λήμνου, Βοδενῶν, Μογλενῶν καὶ Κασσανδρείας, ἥτις καὶ θερμὰς πρὸς Κύριον δεή-

σεις ἀνέπεμψεν ὑπὲρ τῶν ἐφόρων, εὐεργετῶν καὶ συνδρομητῶν τῆς σχολῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ διδασκόντων τε καὶ διδασκομένων, τὴν θείαν ἐπικαλεσαμένη προστασίαν ἐπὶ τὸ ἱερὸν τοῦτο τῆς παιδείας τέμενος τὸ ἀπὸ πέντε σχεδὸν αἰώνων μορφοῦν τὸν νοῦν καὶ διαπλάττον τὴν καρδίαν γενεῶν ὅλων τοῦ γένους ἡμῶν.

Παρὰ τὸν σεβάσμιον ἐσμὸν τὸν κυκλοῦντα τὴν Α. Θ. Π. διέκρινέ τις παρισταμένους ἐπιλέκτους ἀντιπροσώπους τῶν διαφόρων κοινωνικῶν τάξεων σπεύσαντας προθύμως εἰς τὴν πνευματικὴν ταύτην πανήγυριν· πρὸς δὲ τὸν τοῦ ἱεροσολυμιτικοῦ θρόνου ἐπίτροπον παν. ἅγ. Φιλαδελφείας κ. Γεράσιμον, τὸν τοῦ θεοβαδίστου ὄρους Σινᾶ ἀντιπρόσωπον πανοσ. κ. Παΐσιον, τοὺς ἀνωτέρους τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου κληρικοὺς μετὰ τοῦ διευθυντοῦ καί τινων καθηγητῶν τῆς ἐν Χάλκῃ θεολογικῆς σχολῆς.

Μετὰ τὰς ἀνωτέρω δεήσεις ἀνελθὼν τὸ βῆμα ὁ πανοσ. σχολάρχης, ἀρχιμανδρίτης κ. Γρηγόριος Παλαμᾶς, μακρὰν ἀνέγνω ἔκθεσιν τὸν ἐσωτερικὸν τῆς σχολῆς βίον πραγματευομένην, τὸν ἐσωτερικὸν βίον τῆς πρεσβυτάτης καὶ μεγαλωνύμου σχολῆς κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος, ὅπερ ὁ ἐν ὑψίστοις φωτοπάροχος τῶν αἰώνων πρύτανις ἐπιμελέτρηκεν αἰσίως αὐτῇ.

Κατὰ τὴν ἔκθεσιν ταύτην αἱ ἐγγραφαὶ ἀρξάμεναι κατὰ τὰ νενομισμένα τῇ σχολῇ τὴν 20 αὐγούστου, κατέληξαν τὴν 15 σεπτεμβρίου, καὶ μόνον τοῖς μακρόθεν προσελθοῦσιν ἢ ὑπὸ ἀσθενείας κωλυθεῖσιν ἐπετράπη ἡ ἐγγραφὴ καὶ κατὰ τὸ τελευταῖον τοῦ σεπτεμβρίου μηνὸς δεκαπενθήμερον. Καὶ ἐνεφανίσθησαν μὲν πρὸς ἐγγραφὴν 647 σπουδασταί, ἐγένοντο δὲ δεκτοὶ 594 καὶ ἀπεκλείσθησαν 53 τὸ μὲν δι' ἔλλειψιν τοῦ ἀναγκαίου χώρου πρὸς ἐγκατάστασιν ἐν ταῖς αἰθούσαις τῶν παραδόσεων, τὸ δὲ διὰ τὴν ἄκαιρον πρόσοδον αὐτῶν. Μεθ' ὅλην δὲ τὴν μὴ παραδοχὴν τῶν 53 τούτων σπουδαστῶν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐγγραφέντων ὑπερέβη κατὰ 14 σπουδαστὰς τοὺς κατὰ τὸ ἀμέσως παρελθὸν ἔτος φοιτητὰς τῆς σχολῆς, ἧς αἱ τάξεις ἀνὰ πᾶν ἔτος πυκνοῦνται ἐπὶ μᾶλλον. Ἡ, οὕτως εἰπεῖν, ὑπερτροφία αὕτη τῆς σχολῆς καταδείκνυσιν ἔνθεν μὲν τὸ φιλεπιστῆμον καὶ φιλογράμματον τοῦ ἡμετέρου γένους, ἔνθεν δὲ τὴν γενικὴν ὑπόληψιν καὶ τιμήν, ἧς δικαίως ἀπολαύει ἡ πρεσβυτάτη αὕτη τῶν καθ' ἡμᾶς φωτοβόλων ἑστιῶν τῆς ὑγιοῦς παιδείας καὶ ἐπιστήμης.

Ἐκ τῶν ἐγγραφέντων 362 μὲν ἀνενέωσαν τὰς ἐγγραφὰς αὐτῶν, 232 δὲ προσῆλθον ἐπήλυδες ἐκ διαφόρων σχολῶν· ὅθεν 218 ἐκ τῶν τοῦ παρελθόντος ἔτους φοιτητῶν τῆς σχολῆς ἀπέστησαν τῆς ἐξακολουθήσεως τῶν ἐν αὐτῇ μαθημάτων οἱ πλείους τραπέντες ἐπὶ βιοποριστικὰ ἔργα.

Τῶν κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος 594 φοιτητῶν, 294 ἦσαν ἐκ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν προαστείων αὐτῆς, 167 ἐκ διαφόρων ἐπαρχιῶν τῆς εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας, 82 ἐκ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ διαφόρων ἄλλων πόλεων τῆς Ἀνατολῆς, 64 ἐξ Ἑλλάδος καὶ 41 ἐκ τῶν νήσων τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Οἱ φοιτηταὶ οὗτοι κατετάχθησαν ὡς ἑπομένως ἐν ταῖς τάξεσι τῆς σχολῆς· ἐν τῇ α΄ 100, ἐν τῇ β΄ 79, ἐν τῇ γ΄ 107, ἐν τῇ δ΄ 105, ἐν τῇ ε΄ 75, ἐν τῇ ς΄ 52, ἐν τῇ ζ΄ 44 καὶ ἐν τῇ η΄ 32, ὄντες τὸ θρήσκευμα ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ πλὴν ἑνός, Ἰσραηλίτου.

Ἐκ τοῦ ὁλικοῦ τούτου ἀριθμοῦ τῶν φοιτητῶν 37 ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σχολικοῦ ἔτους κατέλιπον ἐπὶ διαφόροις προφάσεσι τὴν σχολήν, 4 ὡς ὑπογραμμὸς ἀμελείας καὶ μὴ πρὸς μάθησιν πεφυκότες ἀπεπέμφθησαν, 2 ἕνεκεν ἀπειθείας πρὸς τοὺς νόμους τῆς σχολῆς ἐξεβλήθησαν, καὶ εἷς τῆς η΄ τάξεως ἁρπαγῇ ἀώρως ὑπὸ τοῦ θανάτου. Ὅθεν 550 παρέμειναν ἐν τῇ σχολῇ κατὰ τὸ λῆξαν τοῦτο ἔτος.

Αἱ παραδόσεις τῶν μαθημάτων ἀρξάμεναι τὴν πρώτην σεπτεμβρίου κατέληξαν τὴν 20 μαΐου, ἓξ ἡμέρας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν γενικῶν γραπτῶν ἐξετάσεων, ἀνελλιπῶς ἐκτελεσθέντος τοῦ προγράμματος τῆς σχολῆς χάρις εἰς τὴν παντὸς ἐπαίνου ἀξίαν καὶ παραδειγματικὴν ἀκρίβειαν τοῦ συλλόγου τῶν ἐν αὐτῇ διδασκόντων καθηγητῶν, οἵτινες ἀκαμάτῳ ζήλῳ καὶ ἐνδελεχεῖ ἐπιμελείᾳ οὐ μόνον τὰ ἐν τῷ προγράμματι ἑνὶ ἑκάστῳ τεταγμένα πάνυ εὐμεθόδως ἐδίδαξαν, ἀλλὰ καὶ τὰ δυσχερῆ τῆς διευθύνσεως ἔργα ἐκούφισαν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐκ κακῆς τύχης ἐπισυμβάσας ἀσθενείας ἐνίων τῶν συναδέλφων αὐτῶν ἀνεπαισθήτους κατέστησαν εἰς τὴν ἐν τῇ σχολῇ σπουδάζουσαν νεότητα, προθύμως ἀναπληρώσαντες αὐτοὺς ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῶν καθωρισμένων τοῖς ἀσθενήσασι μαθημάτων.

Σοβαρωτέρα τῶν ἀσθενειῶν τούτων ἦν ἡ ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ἰανουαρίου προσβαλοῦσα τὸν γεραρὸν καὶ σεβαστὸν τοῦ γένους διδάσκαλον κ. Φιλαλήθη, ἥτις ἄχρι σήμερον συνέχει αὐτὸν πάσχοντα καὶ ἐδυνώμενον. Τὴν ἐκ τῆς ἀσθενείας ταύτης ἀπειλουμένην ζημίαν εἰς τὴν τῶν τελειοφοίτων τάξιν διεσκέδασεν ὁ πρόθυμος ζῆλος τῶν καθηγητῶν κκ. Σαλτέλη καὶ Ἀμαξοπούλου, ἀναδεξαμένων τὴν ἐξακολούθησιν τῆς διδασκαλίας τῶν ἑλληνικῶν ἐν τῇ η΄ τάξει, καὶ διαθεμένων ἑκατέρου πάνυ ἀριλοκερδῶς 4 καθ' ἑβδομάδα ὥρας πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἐξ ἀσθενείας κωλυθέντος γηραιοῦ διδασκάλου.

Ἀπὸ τοῦ νοεμβρίου π. ἔ. μέχρι τοῦ ἐσχάτως λήξαντος μαΐου ὁ καθηγητικὸς τῆς σχολῆς σύλλογος ὁκτὼ ἐποιήσατο συνεδριάσεις σκοπούσας τὴν σύνταξιν τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος πάντων τῶν ἐν τῇ σχολῇ διδασκομένων μαθημάτων καὶ τὴν ἀνεύρεσιν καὶ ἄρσιν τῶν αἰτίων, δι' ἃ, καίπερ ἁπάντων τῶν διδασκάλων ἀκριβῶς καὶ μετὰ τοῦ προσήκοντος ζήλου τὸ ἴδιον ἐπιτελούντων καθῆκον, παρετηρήθη ὅτι οἱ φοιτηταὶ φαίνονταί πως χωλαίνοντες ἢ, ὀρθότερον εἰπεῖν, μὴ ποιοῦντες τὰς δεούσας προόδους εἰς τὰ τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τῆς ἀριθμητικῆς. Καὶ αἴτια μὲν τοῦ παρατηρηθέντος τούτου κακοῦ ἀνωμολογήθησαν α΄) ἡ ἔλλειψις διαγράμματος τῶν δημοτικῶν γνώσεων, ἃς ὀφείλει ἵνα ὡρισμένως ἔχῃ πᾶς ἐγγραφόμενος ἐν τῇ α τῆς σχολῆς τάξει νέος μαθητής· β΄) ἡ βραχυχρόνιος διδασκαλία τῆς γραμματικῆς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης· γ΄) ἡ κατὰ τὸ τρίτον σχολικὸν ἔτος διακοπὴ τῆς διδασκαλίας τῆς πρακτικῆς ἀριθμητικῆς· δ΄) ἡ ἐν ταῖς γυμνασιακαῖς τάξεσιν ἀνώμαλος διάταξις

τῶν ἐκ τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας διδασκομένων συγγραφέων, καὶ ε') τὸ ὀλιγόωρον τῆς διδασκαλίας τῶν ἑλληνικῶν ἐν ταῖς δύο τελευταίαις τάξεσι. Πρὸς θεραπείαν δὲ τούτων καὶ ἄρσιν τῆς πρώτης αἰτίας διὰ πλειονοψηφίας τοῦ καθηγητικοῦ συλλόγου ὡρίσθησαν αἱ ἀπαιτούμεναι γνώσεις, ἃς ὀφείλει ἔχειν ὁ ἐγγραφησόμενος εἰς τὴν α' τῆς σχολῆς τάξιν· ἐπειδὴ δὲ κακῇ τύχῃ παρ' ἡμῖν οὔτε ἡ δημοτικὴ παίδευσίς ἐστιν ὡρισμένη, οὔτε τὸ αὐτὸ ἐν πᾶσι τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις πρόγραμμα ἐφαρμόζεται, ἡ σχολαρχία καὶ διὰ τῶν ἐνταῦθα ὁμογενῶν δημοσιογραφικῶν ὀργάνων καὶ διὰ εἰδικοῦ προγράμματος ἐπὶ τούτῳ ἰδίᾳ ἐκδεδομένου ἐγνωστοποίησεν ἅπασι τὸ ἀπαιτούμενον παρὰ τῆς σχολῆς κεφάλαιον τῶν γνώσεων παρ' ἑκάστου νέου προσερχομένου μαθητοῦ (α).

Πρὸς διασκέδασιν τῆς β' αἰτίας ἐνεκρίθη ἵνα ἡ γραμματικὴ τῆς ἀττικῆς διαλέκτου ὡς ἰδίου μαθήματος ἐξακολουθῇ καὶ κατὰ τὰς τέσσαρας κατωτέρας τάξεις, ἐν δὲ ταῖς λοιπαῖς τέσσαρσιν ἀνωτέραις ἐπαναλαμβάνηται μὲν αὕτη, ἀλλὰ συστηματικώτερον καὶ ἐπιστημονικώτερον, διδασκομένης σύναμα καὶ τῆς τῶν λοιπῶν διαλέκτων τῆς ἑλληνικῆς.

Ἡ αὐτὴ θεραπεία τῆς συνεχοῦς διδασκαλίας ἐνεκρίθη ἵνα ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐν τῷ μαθήματι τῆς ἀριθμητικῆς. Ἡ πρακτικὴ ἀριθμητικὴ ἐδιδάσκετο τέως ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους ἐν ταῖς δυσὶ πρώταις τοῦ σχολείου τάξεσιν, ἐπήρχετο διακοπὴ ἐν τῇ τρίτῃ, καὶ ἤρχετο ἡ διδασκαλία τῆς θεωρητικῆς ἀριθμητικῆς ἐν τῇ τετάρτῃ· οἱ μαθηταὶ μὴ ἀσκούμενοι ἐπὶ ἔτος ὅλον εἰς τὰ τῆς ἀριθμητικῆς ἐλλησμόνουν τὰ δεδιδαγμένα αὐτοῖς· ὅθεν ἐνεκρίθη ἵνα ἡ διδασκαλία τῆς πρακτικῆς ἀριθμητικῆς ἡ τέως ἐν δυσὶ περαιουμένη ἔτεσι, γίνηται διὰ τριετίας, τῶν ὡρῶν τῆς διδασκαλίας τῶν ὑπὸ τοῦ τέως προγράμματος ἐπὶ δύο ἔτη ὁριζομένων, διανεμομένων κατὰ τὰ τρία πρῶτα σχολικὰ ἔτη.

Ὁρίσας ὁ καθηγητικὸς σύλλογος τὰ ἐν ταῖς γυμνασιακαῖς τάξεσι παραδοθησόμενα κείμενα τῶν ἑλλήνων συγγραφέων, ἐμελέτησε καὶ τὸ τελευταῖον θέμα τῆς αὐξήσεως τῶν ὡρῶν τῆς διδασκαλίας τῶν ἑλληνικῶν ἐν ταῖς δυσὶν ἀνωτέραις τάξεσι· τούτου δὲ ἐπέτυχε διὰ μετακινήσεως τῶν ὡρῶν ἄλλων μαθημάτων ἐκ τῶν δύο ἀνωτέρων τάξεων εἰς τὰς κατωτέρας καὶ ἐξοικονόμησε δύο καθ' ἑβδομάδα ὥρας, ἃς προσέθετο εἰς τὰς τεταγμένας πρὸς διδασκαλίαν τῶν ἑλληνικῶν.

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω ὁ καθηγητικὸς σύλλογος εἰς ἑτέραν προέβη ἀπόφασιν ψηφισάμενος ἵνα ἕκαστος τῶν διδασκόντων τὰ ἑλληνικὰ συναναβαίνῃ μετ' αὐτῶν εἰς τὴν ἀμέσως ἀνωτέραν τάξιν καὶ οὕτως ἐπὶ διετίαν ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ καθηγητοῦ διδάσκωνται οἱ μαθηταὶ τὰ ἑλληνικά.

Τὰς ἀποφάσεις ταύτας ἐνέκρινεν ἡ ἐφορία ἐν τῇ κατὰ τὸν τελευταῖον ἀπρίλιον συνεδριάσει αὐτῆς, ἥτις καὶ διέταξε τὴν πλήρη τούτων ἐφαρμογὴν ἐν τῷ προγράμματι τοῦ ἐπιόντος ἔτους. Πρὸς δὲ λαβοῦσα ὑπ' ὄψει τὴν ἐκ τῆς προβεβηκυίας ἡλικίας ἀσθένειαν τῶν δύο γεραιτέρων καθηγητῶν τῶν κκ. Φιλαλήθους καὶ Χαριλάου ὥρισεν ἵνα τὰ μὲν ὑπὸ τούτων τέως διδασκόμενα μαθήματα ἀνατεθῶσι τοῖς καθηγηταῖς κκ. Σαλτέλῃ καὶ Ἀμαξοπούλῳ, ἐν περιπτώσει δὲ καθ' ἥν τις τῶν ἀναπαυομένων γηραιῶν τούτων τοῦ γένους διδασκάλων ἤθελεν ἐκφράσει ἐπιθυμίαν νὰ διδάξῃ ἐπὶ μίαν καθ' ἑβδομάδα ὥραν. νὰ χορηγηθῇ ἑκάστῳ αὐτῶν μία ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ προγράμματι ὁριζομένων ἐργασίμων ὡρῶν καὶ οὕτω μὴ στερηθῶσιν, ὅσον οἷόν τε, καὶ ἕτεραι γενεαὶ τῶν φώτων αὐτῶν.

Μετὰ τὴν περιγραφὴν τῆς πνευματικῆς καὶ στατιστικῆς καταστάσεως τῆς σχολῆς ὁ πανοσ. κ. σχολάρχης ἐπραγματεύθη τὰ τῆς ἠθικῆς αὐτῆς καταστάσεως κατὰ τὸ διανυθὲν σχολικὸν ἔτος. Καὶ κατέδειξε μὲν ταύτην ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ παρελθὸν λίαν εὐάρεστον καὶ παρήγορον, πλὴν δὲν ἀπέκρυψεν ὅτι ἀφίσταται τῆς ἐφετῆς τελειότητος, ἧς ἡ ἐπίτευξις δὲν εἶνε δύσκολος, ἂν οἱ κκ. γονεῖς καὶ κηδεμόνες τῶν μαθητευόντων ἐννοήσωσιν ὅτι ἔχουσι καθῆκον νὰ φροντίζωσι καὶ ἐπιβλέπωσι τὰ τῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων αὐτῶν, ἐπισκέπτωνται δὲ ἅπαξ τοὐλάχιστον κατὰ μῆνα τὴν σχολὴν, ὅπως διαπυνθάνωνται τὰ περὶ τῶν ἰδίων τέκνων, καὶ ἰδίᾳ τὰ περὶ τῶν ἀπουσιῶν αὐτῶν. Ἀπαυδήσασα ἡ σχολαρχία νὰ φωνάζῃ εἰς ὦτα μὴ ἀκουόντων τί οὐ μόνον τὸ καθῆκον ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ συμφέρον ὑπαγορεύει τοῖς γονεῦσι, περιῆλθεν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ διακηρύξῃ ὅτι ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς σεπτεμβρίου αὐστηρότατα ἐφαρμοσθήσεται ὁ περὶ ἀπουσιῶν νόμος τῆς σχολῆς, καθ' ὃν πᾶς πεντάκις ἐντὸς μηνὸς ἐκ τοῦ αὐτοῦ μαθήματος ἀδικαιολογήτως ἀπουσιάσας ἀποπέμπεται τῆς σχολῆς.

Ἐνδιατρίψας κατόπιν εἰς τὰ τῶν ἐξετάσεων, ὧν γραπταὶ τρεῖς ἐντὸς τοῦ σχολικοῦ ἔτους ἐγένοντο, ἀνεκήρυξε τὰ ὀνόματα τῶν ἀποφοιτώντων, ἐξ ὧν ὀκτὼ μὲν οἱ κκ. Φώτιος Εὐκλείδης ἐκ Προύσης, Ἀναστάσιος Σαμουὴλ Ἀλεκτορίδης ἐκ Φερτεκίου, Χρῆστος Πανταζίδης ἐκ Σινώπης, Παναγιώτης Μιχαηλίδης ἐκ Μετρῶν, Στέφανος Δέλτας ἐκ Βυζαντίου, Ἀπόστολος Δημητριάδης ἐκ Κυζίκου, Δημήτριος Ν. Γεωργιάδης ἐξ Ἠπείρου, καὶ Παναγιώτης Ἰωαννίδης Στογιαννόπουλος ἐκ Βυζαντίου, ἔτυχον τοῦ βαθμοῦ ἄριστα· δύο δὲ ὁ Μιχαὴλ Χατζῆ Λαζάρου ἐκ Συναποῦ καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Σουτάκης ἐκ Χίου καὶ τῶν ἀρίστων τούτων ὑπέρτεροι κατεδείχθησαν, ὅθεν ἀπὸ δόγματος τῆς σχολῆς δωρεὰν ἐχορηγήθησαν τοῖς ὑπεραριστεύσασι τούτοις τὰ νενομισμένα πτυχία.

Ἡ Α. Θ. Π. ἐπιδιδοῦσα τούτοις τὰ πτυχία, ἐδήλωσε τὴν χαρὰν τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ προκοπῇ καὶ τοῖς ἐν τοῖς γράμμασιν ἐπιδόσει τῶν τέκνων αὐτῆς· συνεχάρη τοὺς ἀποφοιτήσαντας, ἀφικομένους εἰς τὸ τέρμα τῶν γυμνασιακῶν αὐτῶν σπουδῶν καὶ ἀποκομίζοντας τὸν στέφανον τῆς ἐγκαρτερήσεως καὶ τῆς ἐπιμελείας αὐτῶν· συνέστησεν αὐτοῖς ἵνα ἐν ἐπιδιώξει ὑψηλοτέρας μαθήσεως ἢ βιοποριστικοῦ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἔργου μὴ ἀμνημονῶσι τῆς διὰ τῆς μεγαλωνύμου σχολῆς γαλουχησάσης αὐτοὺς Μητρὸς Ἐκκλη-

(α) Τὸ πρόγραμμα τοῦτο δημοσιεύομεν ἐν τῷ παρόντι τεύχει.

σίας, ἀλλ' ἐμμένωσι πιστοὶ ἐν οἷς ἐδιδάχθησαν καὶ ἐπιστώθησαν, καὶ ἐν τῷ προσώπῳ τῶν δύο ὑπεραριστευσάντων κατησπάσατο, ἐπευλογήσας, τοὺς μετ' αὐτῶν ἀποφοιτήσαντας.

Κατόπιν ἐξ ὀνόματος τῶν τελειοφοίτων ὁ ἐκ Μετρῶν Παναγιώτης Μιχαηλίδης ἀπήγγειλε συγκινητικὸν προσφώνημα, δι' οὗ ζωηρὰν ἐξεδήλωσεν εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν τῷ γάλακτι τῆς ὑγιοῦς παιδείας ἐκθρέψασαν αὐτοὺς σχολὴν, πρὸς ἣν τὸ παρὰ τὸν ποταμὸν Βαβυλῶνος ᾄσμα τῶν Ἰσραηλιτῶν προσφυῶς προσηρμόσατο εἰπὼν «ἐὰν ἐπιλάθωμαί σου, μεγαλώνυμος σχολὴ, κολληθείη ἡ γλῶσσά μου τῷ λάρυγγί μου, ἐὰν μή σου μνησθῶ».

Τὴν κατανυκτικὴν ταύτην τῶν γραμμάτων πανήγυριν ἐπεστέγασεν ἡ Α. Θ. Π. τὴν ἀγαλλίασιν τῆς Ἐκκλησίας ἐκδηλώσασα ἐπὶ ταῖς τρισὶ δεκάσι τῶν εὐανθέμων κλιμάτων, ἄτινα ἡ εὔβοτρυς πατριαρχικὴ σχολὴ δι' ὀκταετοῦς ἐπιμελοῦς καλλιεργείας ἀναστήσασα, ἀπολύει ἐκ τοῦ καλλικάρπου ἐδάφους της, ὅπως τὴν εὐεργετικὴν δρόσον, ἣν ἐκ τῶν γονίμων αὐτῆς κόλπων ἤντλησαν, μεταδῶσι μεταφυτευόμενα ἐν μέσῳ τῆς κοινωνίας εἴτε ὡς μῦσται τῆς ἐπιστήμης, εἴτε ὡς διδάσκαλοι, εἴτε ὡς τοῦ ἐμπολαίου ἀκόλουθοι. Γηθαλέως δὲ ἀναμνησθεῖσα τῶν τῆς σχολῆς εὐεργετῶν, χεῖρας ἱκέτιδας πρὸς τὸν Ὕψιστον ἀνέτεινε καὶ θερμῶς ἐκ μέσης καρδίας ἐδεήθη ὑπὲρ τῶν ἐν σκηναῖς δικαίων ἀναπαυομένων, ὡς καὶ ὑπὲρ τῆς εὐημερίας καὶ μακροημερεύσεως τῶν ἐν τοῖς ζῶσι παρὰ Κυρίου φυλαττομένων εὐεργετῶν καὶ συνδρομητῶν τῆς σχολῆς.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ
ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗΣ

ΤΑΞΙΣ Α'.

Ἑλληνικὴ γλῶσσα. Ἁπλαῖ προτάσεις. Ἀστεῖα Ἱεροκλέους καὶ Γνῶμαι. Αἰσώπειοι μῦθοι. Αἰλιανοῦ ποικίλη ἱστορία. Ἐκ τῶν τοῦ Χρυσοστόμου (κατ' ἐκλογὴν) ὁ περὶ προσευχῆς, ἢ ὁ εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ Ἀσώτου, ἢ ὁ εἰς τὸν Εὐτρόπιον, ἢ ὁ περὶ τοῦ κατὰ Θεὸν πολιτεύεσθαι. Διοδώρου Σικελιώτου (ἐκ τῆς ἑλληνικῆς ἱστορίας τὰ περὶ τῶν διασημοτέρων μαχῶν).

Γραμματική. Τὸ τυπικὸν αὐτῆς μέρος ὅλον καὶ μέρος τοῦ κανονικοῦ μέχρι τῆς συζυγίας τῶν βαρυτόνων.

Ἀριθμητική. Αἱ τέσσαρες πράξεις ἐπὶ τῶν ἀκεραίων, τῶν κοινῶν κλασμάτων, τῶν συμμιγῶν καὶ τῶν δεκαδικῶν.

Γεωγραφία. Γενικὴ περιγραφὴ τῆς Εὐρώπης καὶ γεωγραφία τῆς Ἑλλάδος.

Ἱερά. Ἡ ἑρμηνεία τῆς λειτουργίας.

Ἰχνογραφία. Γραμμικὴ ἰχνογραφία θεωρητικὴ καὶ ἐφηρμοσμένη.

Ἀνάγνωσις. Ἐκ τῶν θακίμων πονημάτων ἐν καθαρευούσει φράσει τῆς καθωμιλημένης, πεζῶν ἢ ἐμμέτρων (ἐκ τοῦ Ἐγκολπίου Λ. Μελᾶ κτλ.)

ΤΑΞΙΣ Β'.

Ἑλληνικὴ γλῶσσα. Ξενοφῶντος Ἀναβάσεως, Κύρου Παιδείας καὶ Ἀπομνημονεύματα κατ' ἐκλογὴν, καὶ Ἰσοκράτους ὁ πρὸς Δημόνικον.

Γραμματική. Συνέχεια τοῦ κανονικοῦ μέρους τῆς Γραμματικῆς μετ' ἐπαναλήψεως τοῦ τυπικοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἀνωμάλων ῥημάτων τὰ συνηθέστερα.

Ἀριθμητική. Συνέχεια μέχρι τέλους.

Γεωγραφία. Γεωγραφία ὅλων τῶν λοιπῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης.

Ἱστορία. Ἑλληνικὴ ἱστορία βιογραφικῶς.

Ἱερά. Ἱερὰ ἱστορία τῆς παλαιᾶς Διαθήκης.

Ἰχνογραφία. Σκηνογραφία θεωρητικὴ καὶ ἐφηρμοσμένη καὶ προσωπογραφία.

ΤΑΞΙΣ Γ'.

Ἑλληνικά. Ξενοφῶντος Ἑλληνικὰ καὶ Ἀπομνημονεύματα, Ἰσοκράτους Ἀρειοπαγιτικὸς ἢ Πανηγυρικός, Λυσίου ἐπιτάφιος, καὶ Λυκούργου ὁ κατὰ Λεωκράτους λόγος.

Γραμματική. Τὰ ὑπολειπόμενα ἐκ τοῦ κανονικοῦ καὶ ἀνώμαλα ῥήματα, Ἐτυμολογικὸν τὰ οὐσιωδέστερα. Συντακτικοῦ στοιχειώδους τὸ περὶ συνδέσεως λόγων μετ' ἐφαρμογῆς.

Ἀριθμητική. Ἐπανάληψις καὶ ἄσκησις εἰς προβλήματα.

Γεωγραφία. Γεωγραφία τῶν λοιπῶν ἠπείρων.

Γεωμετρία. Ἐπιπεδομετρία.

Μυθολογία. Ἑλληνική.

Ἱστορία. Συνέχεια τῆς ἑλληνικῆς καὶ ῥωμαϊκὴ ἱστορία.

Ὀθωμαν. γλῶσσα. Ἀλφαβητάριον μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων σημειώσεων ἐπὶ τῆς προφορᾶς καὶ τοῦ συλλαβισμοῦ τῶν γραμμάτων. Ἀρχὴ γραφῆς ῥικᾶ ἐπὶ πίνακος καὶ ἐπὶ τοῦ χάρτου. Ἐξήγησις κειμένου μετὰ λεξιλογίου καὶ ἀπαγγελία ἐκ στήθους ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ εἰς τὸ τουρκικὸν τῶν ἐν τοῖς μαθήμασιν ἐξηγήσεων.

Γαλλικὴ γλῶσσα. Ἀλφαβητάριον. Ἄσκησις περὶ τὴν ἀνάγνωσιν. Ἑρμηνεία καὶ ἀποστήθισις λέξεων καὶ ἁπλῶν προτάσεων. Γραμματικῆς κλίσεις ὀνομάτων καὶ ὁμαλὰ ῥήματα. Ἄσκησις εἰς τὰ θέματα τοῦ Ahn.

Ἱερά. Ἱερὰ ἱστορία τῆς νέας Διαθήκης.

ΤΑΞΙΣ Δ'.

Ἑλληνικά. Δημοσθένους (κατ' ἐκλογὴν) οἱ τρεῖς Ὀλυνθιακοί, οἱ τρεῖς Φιλιππικοί, ὁ περὶ Εἰρήνης, ὁ ὑπὲρ τῆς Ῥοδίων ἐλευθερίας καὶ ὁ ὑπὲρ Μεγαλοπολιτῶν. Πλάτωνος (Κρίτων, ἀπολογία Σωκράτους, Μενέξενος), καὶ πρὸς ἀνάγνωσιν ἐκ τῶν παραλλήλων βίων τοῦ Πλουτάρχου, ἐκ τοῦ Ἀρριανοῦ καὶ Πολυβίου.

Γραμματική. Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ συντακτικοῦ συμπληρώματος τοῦ κ. Καλλίφρονος μετὰ θεμάτων καὶ ἀκριβεστέρα καὶ πληρεστέρα ἐφαρμογὴ τοῦ τεχνολογικοῦ καὶ τῶν ἀνωμάλων ῥημάτων ἐκμάθησις.

Μαθηματικά. Θεωρητικὴ Ἀριθμητική.

Γεωγραφία. Φυσικομαθηματική.

Ἱστορία. Βυζαντινὴ καὶ νεωτέρα ἑλληνική.

Λατιν. γλῶσσα. Ἁπλαῖ προτάσεις καὶ στοιχειώδη μαθήματα. Γραμματικῆς τὸ τυπικὸν κατὰ τὰ μέρη τοῦ λόγου καὶ θέματα.

Ὀθωμαν. γλῶσσα. Ἀνάγνωσις ἐπὶ τῆς Ἐγκυκλοπαιδείας Μηλιοπούλου καὶ ἐξήγησις μετὰ λεξιλογίου. Προφορικαὶ ἀσκήσεις τῶν ἐν τοῖς μαθήμασι λέξεων, προτάσεων καὶ φράσεων καὶ ἀπαγγελία ἐκ στήθους τοῦ κειμένου. Γραμματικὴ στοιχειώδης Χαφὶζ Ῥεφὴ καὶ γραφὴ ῥικᾶ ἐπὶ πίνακος καὶ χάρτου.

Γαλλικ. γλῶσσα. Ἑρμηνεία διαφόρων τεμαχίων. Αἰσώπειοι μῦθοι. Γραμματική. Ἀνώμαλα ῥήματα. Ἐπιστολογραφία καθ' ὑπαγόρευσιν καὶ θέματα τοῦ Ahn.

Ἱερά. Ἱερὰ Κατήχησις κατ' ἔκτασιν.

ΤΑΞΙΣ Ε'.

Ἑλληνικά. Πλάτωνος ἐλάσσονες διάλογοι. Δημοσθένης. Ὁμήρου Ὀδύσσεια, καὶ πρὸς ἀνάγνωσιν Ἡρόδ. καὶ Αἰσχίνης.

Γραμματική. Τὸ δεύτερον μέρος τοῦ συντακτικοῦ συμπληρώματος τοῦ κ. Καλλίφρονος μετὰ θεμάτων (ἐκ πεζῶν ἀττικῶν παραπερρασμένων), καὶ συνθέσεις.

Λατινικά. Νέπως, Ἰουστῖνος, Κούρτιος Ῥοῦφος καὶ Καῖσαρ. Τεχνολογικοῦ συνέχ. καὶ τέλος καὶ θεματογραφία.

Γαλλικά. Ἑρμηνεία Τηλεμάχου. Γραμματικὴ ἀνάλυσις. Γραμματική. Θέματα γαλλικὰ τῆς μεθόδου τοῦ Ahn. Ὀρθογραφία. Ἀνώμαλα ῥήματα.

Χημεία.

Γενικὴ ἱστορία. Ἀρχαία ἱστορία τῶν ἀνατολικῶν λαῶν.

Ἀρχαιολογία. Ἑλληνική.

Ὀθωμανικά. Ἑρμηνεία ἐκ τῆς χρηστομαθείας Κωνσταντινίδου. Προφορικαὶ ἀσκήσεις καὶ ἀπαγγελία ἐκ στήθους τῶν λέξεων, προτάσεων καὶ φράσεων τοῦ κειμένου. Γραμματικὴ καὶ θέματα ἐκ τῆς μεθόδου Κωνσταντινίδου. Χειρόγραφον ῥικᾶ Ῥισαλεῖ Ἀχλὰχ ὑπὸ Ἰζζὲτ ἐφέντη. Ἀσκήσεις ἐπὶ πίνακος καὶ γραφὴ ἐπὶ χάρτου.

Μαθηματικά. Γεωμετρία.

Ἱερά. Εἰσαγωγὴ εἰς τὰς γραφὰς καὶ ἑρμηνεία τοῦ Εὐαγγελίου.

ΤΑΞΙΣ ς'.

Ἑλληνικά. Ὁμήρου Ἰλιὰς καὶ Θουκυδίδου ἱστορικὸν καὶ δημηγορίαι. Ἐλεγειακοὶ ποιηταί· πρὸς ἀνάγνωσιν δὲ Ὁμήρου Ὀδύσσεια καὶ Πλάτωνος μείζονες διάλογοι.

Γραμματική. Ἐκτενεστέρα ἀνάπτυξις καὶ συμπλήρωσις τοῦ συνθέτου λόγου καὶ τῶν σχημάτων τῆς ἑλληνικῆς συντάξεως μετὰ θεματογραφίας.

Λατινικά. Κικέρων καὶ Ὀβίδιος. Τεχνολογικοῦ ἐπανάληψις καὶ συντακτικῶν. Θεματογραφία.

Μαθηματικά. Ἄλγεβρα καὶ τριγωνομετρία.
Φιλοσοφία. Εἰσαγωγὴ τῆς Φιλοσοφίας καὶ Ψυχολογία.
Γενικὴ ἱστορία. Ἱστορία ἀρχαία ἑλληνικὴ καὶ ῥωμαϊκή.
Φυσικὴ ἱστορία. Ζωολογία.
Ὀθωμανικά. Ἑρμηνεία ἀλεμὶν θὲ τζαχιλὶν φαρκὶ ὑπὸ Σαϊδ βέη· προφορικαὶ ἀσκήσεις ἐπὶ τοῦ κειμένου καὶ ἀπαγγελία αὐτοῦ ἐκ στήθους. Γραμματικὴς ἐκ τῶν ἐν χρήσει εἰς τὴν τουρκικὴν ἀραβικῶν κανόνων· θέματα ἐκ τῆς μεθόδου Κωνσταντινίδου. Ἀνάγνωσις χειρογράφων λιθογραφημένων καὶ συνθέσεις ἁπλαί.
Γαλλικά. Ἑρμηνεία Βολταίρου καὶ Ῥακίνα καὶ γραμματικὴ ἀνάλυσις. Γραμματικὴ· ὀρθογραφικαὶ ἀσκήσεις· ἀσκήσεις μεταφράσεως ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ εἰς τὸ γαλλικόν· ἀνώμαλα ῥήματα.
Ἱερά. Ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας αἱ δύο πρῶται περίοδοι μέχρι τοῦ σχίσματος τῶν Ἐκκλησιῶν.

ΤΑΞΙΣ Ζ'.

Ἑλληνικά. Θουκυδίδου προοίμιον καὶ δημηγορίαι. Θεόκριτος καὶ Εὐριπίδης. Πρὸς ἀνάγνωσιν Ὁμήρου Ἰλιὰς καὶ Μελικοὶ ποιηταί.
Γραμματική. Τῆς Δωρικῆς διαλέκτου καὶ συνθέσεις εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικήν.
Γραμματολογία. Ἑλληνική, καὶ Ῥητορικὴ μετὰ γυμνασμάτων εἰς τὴν νέαν ἑλληνικήν.
Λατινικά. Σαλούστιος, Λίβιος, Τάκιτος καὶ Βιργίλιος. Θεματογραφία.
Γραμματολογία. Λατινική.
Φιλοσοφία. Λογικὴ καὶ Ἠθικὴ φιλοσοφία.
Γενικὴ ἱστορία. Μεσαιωνικὴ ἱστορία.
Φυσική. Πειραματική.
Φυσικὴ ἱστορία. Βοτανική.
Ὀθωμανικά. Ἑρμηνεία τεμαχίων τῶν δοκιμωτέρων συγγραφέων ἐκ τῆς χρηστομαθείας Κωνσταντινίδου. Ἀνάγνωσις ἐφημερίδων. Γραμματικῆς οἱ ἐν χρήσει εἰς τὴν τουρκικὴν ἀραβικοὶ κανόνες. Ἐκθέσεις προφορικαί. Συνθέσεις. Ἀντιγραφὴ ῥικᾶ τοῦ τουρκικοῦ μαθήματος καὶ ἀνάγνωσις χειρογράφων λιθογραφημένων.
Γαλλικά. Σατωβριάνδου καὶ Ῥουσσὼ ἑρμηνεία. Συντακτικόν. Γενικοὶ ὀρθογραφικοὶ κανόνες. Συνθετικαὶ ἀσκήσεις.
Ἱερά. Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας δύο τελευταῖαι περίοδοι.

ΤΑΞΙΣ Η'.

Ἑλληνικά. Σοφοκλέους, Αἰσχύλου καὶ Ἀριστοφάνους δράματα καὶ Πινδάρου ᾠδαί. Πρὸς ἀνάγνωσιν Ἡσίοδος. Ἐπιγραμματοποιία καὶ ῥητορικὰ προγυμνάσματα εἰς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν.
Γραμματολ. Ἑλλην. Συνέχεια καὶ τέλος.
Λατινικά. Βιργίλιος καὶ Ὁράτιος.
Γραμματολογία. Λατινική.
Φυσική. Πειραματικὴ καὶ
Κοσμογραφία.
Γενικὴ Ἱστορία. Νεωτέρα Ἱστορία.
Φιλοσοφία. Ἱστορία τῆς Φιλοσοφίας.
Φυσικὴ Ἱστορία. Ὀρυκτολογία καὶ Γεωλογία.
Ὀθωμαν. γλῶσσα. Ἑρμηνεία Τηλεμάχου ὑπὸ Κιαμὶλ πασσᾶ καὶ τεμαχίων ποιητῶν Τούρκων κατ' ἐκλογήν· Γραμματικῆς οἱ ἐν χρήσει εἰς τὴν τουρκικὴν ἀραβικοὶ καὶ περσικοὶ κανόνες. Διδασκαλία ἐπιστολογραφίας τουρκικῆς. Ἀνάγνωσις ἐφημερίδων καὶ χειρογράφων λιθογραφημένων.
Γαλλικὴ γλῶσσα. Ἑρμηνεία Βοαλὼ καὶ Βολταίρου. Διηγήματα. Συντακτικὸν καὶ συντακτικαὶ ἀσκήσεις. Ἀνάπτυξις τῶν περὶ συνθέσεως ἐν γένει κανόνων.
Ἱερά. Χριστιανικὴ ἠθική.

ΣΧΕΤΙΚΑ ΠΡΟΣ ΕΞΕΤΑΣΙΝ ΚΑΙ ΕΓΓΡΑΦΗΝ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ ΑΡΘΡΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ.

Αἱ ἐγγραφαὶ ἄρχονται τῇ 20 τοῦ αὐγούστου καὶ παρατείνονται μέχρι τῆς 31 τοῦ αὐτοῦ. Ἡ ἐξέτασις δὲ καὶ ἐγγραφὴ τῶν μακρόθεν νεωστὶ προσερχομένων παρατείνεται κατὰ συγκατάβασιν μέχρι τῆς 30 τοῦ σεπτεμβρίου, ἀποκλειομένων ὁριστικῶς πάντων τῶν μετὰ ταῦτα ὁθενδήποτε παρουσιαζομένων πρὸς ἐγγραφήν.

Ἡ σχολὴ δέχεται διὰ μὲν τὰς τρεῖς πρώτας τάξεις ἀπὸ τοῦ δωδεκάτου μέχρι τοῦ δεκάτου πέμπτου ἔτους, διὰ δὲ τὰς λοιπὰς οὐχὶ πλέον τῶν εἴκοσιν ἐτῶν μαθητάς.

Οὐδεὶς ἐγγράφεται ἐν τῷ μητρῴῳ τῆς σχολῆς μὴ φέρων βαπτιστικὸν, ἐμβολιαστήριον καὶ τὸ τεταγμένον ἐγγυητικὸν καὶ μὴ συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἐγγυητοῦ αὐτοῦ.

Ἕκαστος ἐγγραφόμενος ἐν τῷ μητρῴῳ τῆς σχολῆς μαθητὴς ὀφείλει νὰ ἀποτίῃ προκαταβολικῶς τὸ διὰ τὴν τάξιν, ἐν ᾗ τέτακται, ὡρισμένον ποσὸν τοῦ εἰσιτηρίου: ἤτοι διὰ μὲν τὴν Α' καὶ Β' τάξιν μίαν λίραν ὀθωμανικὴν καὶ ἥμισυ τοῦ μετζιτιὲ, διὰ δὲ τὴν Γ' καὶ Δ' τάξιν δύο λίρας ὀθωμανικὰς καὶ ἥμισυ τοῦ μεδζιτιὲ, διὰ δὲ τὴν Ε' καὶ ς' τρεῖς λίρας ὀθωμανικὰς καὶ ἥμισυ τοῦ μεδζιτιὲ καὶ διὰ τὴν Ζ' καὶ Η' τέσσαρας λίρας ὀθωμανικὰς καὶ ἥμισυ τοῦ μετζιτιέ.

Δωρεὰν ἐγγράφει ἡ σχολὴ μόνον ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτῆς τοὺς ἀρίστους κατά τε τὴν ἐπιμέλειαν καὶ τὴν διαγωγὴν καὶ ὁμολογουμένως πένητας κατὰ τὸν ὑπὸ τῆς ἐφορίας ὡρισμένον ἀριθμὸν, ἤτοι πεντήκοντα. Διὸ καὶ πάντες οἱ τέως δωρεὰν ἐγγεγραμμένοι, μὴ διακριθέντες δὲ κατὰ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ διαγωγὴν, ἀποκλείονται ἀντικαθιστάμενοι δι' ἑτέρων ἀξίων.

Ὁ διὰ τὴν πρώτην τάξιν ὁποθενδήποτε προσερχόμενος μαθητὴς ὀφείλει α) νὰ ἀναγινώσκῃ ἀπροσκόπως· β) νὰ ὀρθογραφῇ κατὰ τὸ δυνατὸν ἐν τῇ καθωμιλημένῃ γλώσσῃ· γ) νὰ γινώσκῃ καλῶς τὰς κλίσεις τῶν ὀνομάτων καὶ ἀντωνυμιῶν, τοὺς ἁπλουστέρους τύπους τῶν βαρυτόνων ῥημάτων καὶ τῶν περισπωμένων, καὶ ἐκ τοῦ κανονικοῦ μέρους τῆς γραμματικῆς τοὺς περὶ τονισμοῦ καὶ πνευματισμοῦ κυριωτάτους καὶ ἁπλουστάτους κανόνας· δ) νὰ γνωρίζῃ ἐκ τῆς ἀριθμητικῆς τὰς τέσσαρας ἐπὶ τῶν ἀκεραίων πράξεις· ε) ἐκ τῆς γεωγραφίας τὰ ὄρια τῶν ἠπείρων καὶ τὰ κυριώτερα τῆς Εὐρώπης, δηλαδὴ τὰς πρωτευούσας, τοὺς ποταμοὺς, τὰς θαλάσσας καὶ τὰ ὄρη· ς) στοιχεῖα ἱερᾶς ἱστορίας καὶ κατηχήσεως, καὶ ζ) στοιχεῖα ἑλληνικῆς ἱστορίας, ἤτοι τὰ σπουδαιότερα ἐξ αὐτῆς γεγονότα.

Ὁ διὰ τὰς λοιπὰς τάξεις προσερχόμενος ἐγγραφῆναι μαθητὴς ὀφείλει νὰ ὑποδείξῃ διὰ ποίαν τάξιν κατὰ τὸ πρόγραμμα τῆς σχολῆς παρεσκευάσθη, εἰς ἣν κατατάσσεται μετὰ ἐπιτυχῆ ἐξέτασιν ἐν ἅπασιν ἀνεξαιρέτως τοῖς μαθήμασι τῶν προηγουμένων τάξεων.

Οἱ νεωστὶ προσερχόμενοι πρὸς ἐγγραφὴν ἐξετάζονται οἱ μὲν διὰ τὴν ΣΤ', Ζ' καὶ Η' τάξιν τὴν **20** καὶ **21** τοῦ αὐγούστου ὑπὸ τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς συνισταμένης ἐκ τῶν καθηγητῶν κκ. σχολάρχου, Ἀριστοκλέους, Σπαθάρου, Νοννόττου, Σαλτέλη, Ἀμαξοπούλου, Λουκίση καὶ Ῥοῦ, οἱ δὲ διὰ τὴν Α', Β', Γ', Δ' καὶ Ε' τὴν **22**, **24**, **25**, **26**, **27**, **28**, **29** καὶ **31** τοῦ αὐγούστου ὑπὸ τῆς ἐξεταστικῆς ἐπιτροπῆς, συνισταμένης ἐκ τῶν καθηγητῶν κκ. σχολάρχου, Καλλίφρονος, Χουρμουζιάδου, Ζαχαριάδου, Νοννόττου, Λουκίση, Ῥοῦ, Μαλιάκα καὶ Βούρου.

Κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν καθηγητῶν ἐξετάζονται καὶ ὅσοι τῶν μαθητῶν τῆς σχολῆς, λαβόντες τὸν βαθμὸν μετρίως ἐν ταῖς ἐνιαυσίοις ἐξετάσεσιν ἐν οἱῳδήποτε μαθήματι, μένουσιν ἐξετάσιμοι. Ὅστις δήποτε δὲ τῶν τοιούτων δὲν παρουσιασθῇ πρὸς ἐξέτασιν κατὰ τὰς ἀνωτέρω διὰ τὴν τάξιν αὐτοῦ ὁριζομένας ἡμέρας, μένει ἐν τῇ αὐτῇ τάξει.

Ὅσοι τῶν νεωστὶ καταταχθέντων ἐν οἱᾳδήποτε τάξει μαθητῶν ἐξελεγχῶσι κατὰ τὴν λῆξιν τοῦ πρώτου μηνὸς ἀνίκανοι νὰ ἐξακολουθήσωσι τὰ μαθήματα τῆς τάξεως, ἐν ᾗ κατετάχθησαν, ὑποβιβάζονται εἰς τὴν ἀμέσως κατωτέραν.

Οὐδενὶ τῶν μαθητῶν ἐπιτρέπεται ἡ ἀκρόασις μαθημάτων ἄνευ νενομισμένου εἰσιτηρίου, ἀπαγορευομένης ἐν γένει τῆς φοιτήσεως ἀκροατῶν.

Ἐάν τις τῶν παλαιῶν μαθητῶν τῆς σχολῆς παρουσιασθῇ μετὰ τὴν ἔναρξιν τῶν μαθημάτων πρὸς ἐγγραφὴν, εἶναι ἀπαράδεκτος.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει, τῇ **15** μαΐου **1881**.

Η ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑ

Πρό τινος ζωηρῶς ἐν τῷ τύπῳ ἀνεκινήθη τὸ ζήτημα τοῦ καθαρισμοῦ τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς ἐκ τῶν ὀθνείων δανείων τῶν γενομένων ἐν χρόνοις ἀμαθείας ὑπὸ μουσικοδιδασκάλων ἥκιστα ἐχόντων ἀνεπτυγμένον ἐν ἑαυτοῖς τὸ αἴσθημα τοῦ καλοῦ. Πολλὰ ἐρρέθησαν καὶ ἐγράφησαν περὶ τοῦ ἐθνικοῦ τούτου κειμηλίου, ἐφ' οὗ ἡ τῇ ἡμιμαθείᾳ παρεπομένη αὐθάδεια παραχαράκτου περιήγαγε χεῖρα ἀπειλήσασα νὰ καταστήσῃ ἀγνώριστον ὑπὸ τὰ ἐπισωρευθέντα ξενικὰ ἐπικαλύμματα τὸ μέλος, καθ' ὃ οἱ πατέρες ἡμῶν τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ ἐξύμνουν καὶ τὰς πρὸς αὐτὸν ἱκεσίας ἀνέπεμπον. Αἱ ἐν τῷ τύπῳ ὅμως ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου γενόμεναι συζητήσεις, εἰ καὶ ἀπεκάλουν γενικαῖς ἐκφράσεσι τὰς γενομένας τολμηρὰς παραχαράξεις τοῦ ἀρχαίου μέλους; καὶ κατεδείκνυον τὴν ἀνάγκην μελέτης πρὸς ἐπάνοδον εἰς τὴν ἀρχαίαν ἁρμονίαν καὶ μελῳδίαν, δὲν διεχάραττον ὅμως καὶ πρόγραμμα ἐπαναγωγῆς τοῦ μέλους εἰς τὰ πάτρια. Τούτου ἕνεκα περιεστρεφόμεθα εἰς τὸν κύκλον τῶν γενικοτήτων καὶ θεωριῶν, ἐν ᾧ ἡ ἀφυπνισθεῖσα ἐθνικὴ συνείδησις ἀπῄτει τὸν ὡς τάχιστα καθαρισμὸν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς ἐκ τῶν ἐπεισάκτων ξενισμῶν.

Ἡ Α. Θ. Π. ἐν τῇ μερίμνῃ αὐτῆς ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τούτου προγονικοῦ κειμηλίου ἔγνω νὰ καταρτίσῃ ἐπιτροπὴν ἐξ ἐπιστημόνων τῆς μουσικῆς καὶ ἀναθέσῃ εἰς αὐτὴν τὴν τακτοποίησιν καὶ διακανόνισιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ τὸν καθαρισμὸν αὐτῆς ἀπὸ τῶν ἐπεισάκτων μελῶν τῶν μὴ συναδόντων τῇ ἀρχαίᾳ μελοποιίᾳ, ἐφ' ᾧ καὶ διώρισε τὸν πανοσ. ἀρχιμανδρίτην κ. Γερμανὸν Ἀφθονίδην, τὸν ἐν τῇ μεγάλῃ τοῦ γένους σχολῇ καθηγητὴν τῶν μαθηματικῶν κ. Α. Σπαθάρην, καὶ τοὺς μουσικοδιδασκάλους κκ. Γεώργιον Βιολάκην πρωτοψάλτην τῆς Μ. Ἐκκλησίας, Ἰωάσαφ μοναχὸν, Εὐστράτιον Γ. Παππαδόπουλον καὶ Νικόλαον Ἰωαννίδην.

Ἡ ἐπιτροπὴ αὕτη μελετήσασα ἐν ἐννέα συνεδριάσεσι τὸ ἀνατεθὲν αὐτῇ θέμα ὑπέβαλεν εἰς τὴν Α. Θ. Π. τὰ πορίσματα αὐτῆς διὰ τῆς ἑπομένης ἀναφορᾶς·

«Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Δέσποτα·

Προθύμως ὑπείκοντες τῇ προσκυνητῇ ἐπιταγῇ τῆς ὑμετέρας θειοτάτης παναγιότητος οἱ ὑποφαινόμενοι συνήλθομεν ὅπως συνεισφέρωμεν ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὸν ὀβολὸν τῶν ὀλίγων ἡμῶν μουσικῶν γνώσεων πρὸς τὴν ἐφικτὴν τακτοποίησιν καὶ διακανόνισιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς καὶ καθαρισμὸν αὐτῆς ἀπὸ ἐπεισάκτων μελῶν μὴ συναδόντων τῇ ἀρχαίᾳ μελοποιίᾳ. Ἐν τῷ ἐγκαρδίῳ ἡμῶν πόθῳ, ὃν συμμεριζόμεθα μετὰ παντὸς φίλου τῶν πατρώων ἡμῶν, εὐχαριστοῦντες τὴν ὑμετέραν θειοτάτην παναγιότητα ἐπὶ τῇ προνοίᾳ καὶ μερίμνῃ, ἣν ἀνέλαβεν ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ ἅμα καὶ ἐθνικοῦ ἡμῶν τούτου κειμηλίου, ὑποβάλλομεν μετὰ σεβασμοῦ τὴν παροῦσαν ἡμῶν ταπεινὴν ἔκθεσιν περιέχουσαν συνοπτικῶς τὸ σύνολον τῶν πρακτικῶν ἡμῶν ἐν ἐννέα συνεδριάσεσι.

Στερούμενοι ὡρισμένου προγράμματος διὰ τὴν ἐργασίαν ἡμῶν ἐθεωρήσαμεν ἐπάναγκες, πρὶν χωρήσωμεν περαιτέρω, νὰ ὑποβάλωμεν ὑπὸ τὴν δεσποτικὴν αὐτῆς ἔγκρισιν σιν τάς τε γενικὰς ἀρχὰς καὶ βάσεις τῶν ἐργασιῶν ἡμῶν καὶ τὴν πορείαν, ἣν ἐχαράξαμεν ἐπὶ τοῦ ὅλου ἔργου. Ἐκθέτομεν ἐνταῦθα τοὺς γενικοὺς κανόνας καὶ μουσικὰς ἀρχὰς, ὧν τὴν παραδοχὴν καὶ εἰσαγωγὴν νομίζομεν ἀναγκαίαν πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ σκοπουμένου.

Ἐν πρώτοις λαβόντες ὑπ' ὄψιν ὅτι τό τε ὕψος τῶν φθόγγων καὶ ἡ χρονικὴ ἀγωγὴ τῶν μελῶν εἰσιν ἀόριστα,

α') προτείνομεν ἵνα εἰσαχθῇ ἐν τῷ μουσικῷ ἡμῶν συστήματι φθόγγος τις ὡρισμένων παλμῶν ὡς ἀρχικόν τι θεμέλιον, πρὸς ὃ νὰ σχετίζωνται τὰ ἴσα ἑκάστου ἤχου· ὡς τοιοῦτον δὲ φθόγγον παρεδέχθημεν τὸν ΝΗ ἀντιστοιχοῦντα πρὸς τὸν εὐρωπαϊκὸν DO, (264 παλμῶν) κατὰ τὸ γερμανικὸν τονάριον, καὶ ἐντελῶς καταλληλον πρὸς τὸ παρ' ἡμῖν καθεστὸς φωνητικὸν σύστημα· προτείνομεν δὲ, ἐὰν ἡ ὑμετέρα θειοτάτη παναγιότης εὐαρεστηθῇ νὰ ἐγκρίνῃ τοῦτο, καὶ τὴν εἰσαγωγὴν τοναρίου ἀναδιδόντος τὸν φθόγγον τοῦτον καὶ τὴν καταλληλον αὐτοῦ χρῆσιν ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις πρὸς ὁδηγίαν τῶν ψαλλόντων·

β') ὡρίσαμεν ἐπὶ τοῦ μετρονόμου τρεῖς κυρίας ἀγωγάς· τὴν βραδεῖαν, ἔχουσαν 56 κρούσεις κατὰ τὸ πρῶτον λεπτόν· τὴν μέσην 65, καὶ τὴν ταχεῖαν 168· καὶ τρεῖς δευτερευούσας· τὴν μετρίαν 80, τὴν ταχυτάτην 208, καὶ τὸ χῦμα ἰσοδυναμοῦν τῷ διπλασίῳ τῆς ταχείας. Προτιθέμεθα δὲ νὰ συμπληρώσωμεν τὴν διαίρεσιν ταύτην καὶ δι' ἄλλων ἀγωγῶν κατὰ τὰς παρουσιασθησομένας ἀνάγκας τοῦ μέλους·

γ') ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σημείων τῆς ποιότητος, νομίζομεν καλὸν νὰ τεθῇ φραγμός τις εἰς τὴν ἰδιοτροπίαν καὶ ἀρέσκειαν τῶν ἱεροψαλτῶν διὰ καταλλήλου ἑρμηνείας· ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται ἡ σύμπραξις καὶ ἑτέρων μουσικοδιδασκάλων.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἐνομίσαμεν καθῆκον ἡμῶν ν' ἀσχοληθῶμεν καὶ ἐπί τινων ἄλλων ζητημάτων τάξεως δευτερευόντων μὲν καθ' ἑαυτὰ, πολλοῦ δὲ λόγου ἀξίων διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ μέρους καὶ τὴν εὐπρέπειαν τῶν ἱερῶν ἡμῶν ἀκολουθιῶν· τοιαῦτα δὲ εἶναι ἡ ἐκλογὴ τῶν μουσικῶν κειμένων τῶν διαφόρων μελῶν κατὰ τὰς κατὰ καιροὺς ἐκδόσεις· ἡ διακανόνισις ἐν γένει μὲν, ἰδίᾳ δὲ ἐν πολλοῖς ἐπισήμοις μέλεσι τῶν παύσεων πρὸς εἰσπνοὴν τοῦ ψάλλοντος, ὅπερ παρ' ἡμῖν εἶναι ἀκανόνιστον καὶ αὐθαίρετον· ἡ ἐργασία τῶν κανοναρχῶν· ἡ διακανόνισις τῶν ἴσων τῶν βοηθῶν· καὶ πλεῖστα ἄλλα, ὧν ἡ ἀνάγκη εἶναι πασιφανής. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἡ ἔκδοσις τοῦ κειμένου ἁπασῶν τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν μετὰ προηγουμένην ἐκλογὴν, ἐπιθεώρησιν καὶ διόρθωσιν αὐτῶν. Ἡ ἐργασία αὕτη δεῖται

καὶ χρόνου μακροῦ καὶ τῆς συμπράξεως καὶ ἑτέρων μουσικοδιδασκάλων.

Ἡμεῖς δὲ προθυμοποιούμενοι νὰ ὑποβάλωμεν τῇ ὑμετέρᾳ θειοτάτῃ παναγιότητι δεῖγμά τι τῆς τοιαύτης ἐργασίας ἠψάμεθα τῆς ἱερᾶς λειτουργίας τῶν συνήθων Κυριακῶν τοῦ Χρυσοστόμου, ἑνὸς ἱερέως καὶ ἑνὸς διακόνου ἱερουργούντων, καὶ κατεστρώσαμεν ὁλόκληρον τὸ μουσικὸν αὐτῆς κείμενον, ὅπερ καὶ ἐπισυνάπτομεν ἐνταῦθα.

Περὶ δὲ τοῦ οὐσιωδεστάτου ζητήματος τῆς καθ' ἡμᾶς ἱερᾶς μουσικῆς, τοὐτέστι περὶ τῶν τονιαίων διαστημάτων ἑκάστου ἤχου, δὲν εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ ὑποβάλωμεν ὡρισμένην γνώμην τῇ ὑμετέρᾳ θειοτάτῃ παναγιότητι, καθόσον τὸ ζήτημα τοῦτο συνεπάγεται καὶ ἕτερα, οἷον τὸ τῆς εἰσαγωγῆς καταλλήλου ὀργάνου ἐν τῇ μελέτῃ καὶ διδασκαλίᾳ, οὗ ἡ ὠφέλεια καί, τολμῶμεν εἰπεῖν, ἡ ἀνάγκη ὁμοφώνως παρ' ἡμῖν ὁμολογεῖται, καὶ τὴν παραδοχὴν τῶν ἀναγκαίων βελτιώσεων περὶ τὴν σημειογραφίαν, ἢ καὶ τὴν εἰσαγωγὴν καὶ ἑτέρας καταλλήλου γραφῆς πρὸς χρῆσιν τοῦ ὀργάνου· ἄλλως τε ἀγνοοῦντες κατὰ πόσον τὰ ζητήματα ταῦτα περιλαμβάνονται ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς ἀνατεθείσης ἡμῖν ἐργασίας, ἀπεκδεχόμεθα τὴν περὶ τούτου προσκυνητὴν ἐπιταγὴν τῆς ὑμετέρας θειοτάτης παναγιότητος, ἧς, κατασπαζόμενοι τὴν παναγίαν αὐτῆς δεξιάν,

διατελοῦμεν δοῦλοι ταπεινότατοι

Ἐν Φαναρίῳ 25 Μαρτίου 1881

Ἀρχιμ. ΓΕΡΜΑΝΟΣ ΑΦΘΟΝΙΔΗΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΠΑΘΑΡΗΣ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΒΙΟΛΑΚΗΣ
ΙΩΑΣΑΦ μοναχὸς
ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ Γ. ΠΑΠΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ»

Ἡ ἱερὰ σύνοδος, εἰς ἣν παρεπέμφθη ἡ ἔκθεσις αὕτη, μελετήσασα ἐνέκρινε τὰς διατυπωθείσας σκέψεις καὶ ἀνέθετο εἰς τὴν αὐτὴν ἐπιτροπὴν τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ἔργου, οὗτινος περφωτισμένως καὶ ἐπιστημόνως καθώρισε τὰς πρώτας τῆς ἐπιτυχίας βάσεις. Ἐπὶ τὰς γνώσεις δὲ τῶν ἀξιοτίμων μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης πεποιθότες ἐλπίζομεν ὅτι οὐκ εἰς μακρὸν ἐκπληρωθήσεται ὁ ὑποκάρδιος πόθος παντὸς τῶν πατρίων ζηλωτοῦ καὶ ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν μουσικὴ ἀποτινάσσουσα τὰ ὀθνεῖα ὅσα ἡ ἀμάθεια ἐπεφόρτισεν αὐτῇ ἀνηβήσει ἐν ὅλῃ τῇ σεμνοπρεπείᾳ τοῦ ἀρχαίου μέλους.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΔΟΓΙΟΝ (*)

Τετάρτη 10. Μνήμη τῆς ἀθλήσεως τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀντωνίνης.

Οὗτοι ὥρμηντο ἐκ τῆς ἐν τῇ Θρακικῇ χερσονήσῳ ἐπὶ τοῦ Μέλανος κόλπου Καρδίας· καὶ ἡ μὲν Ἀντωνῖνα σεμνῶς καὶ ὁσίως διάγουσα συνελήφθη διὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν καὶ μυριαχῶς βασανισθεῖσα, ἐπεὶ οὐκ ἠθέλησε θῦσαι τοῖς εἰδώλοις, ἐνεκλείσθη εἰς ἄσεμνον οἶκον, εἰς ὃν ὁ Ἀλέξανδρος εἰσχωρήσας ἀπαλλάττει τῆς εἱρκτῆς, τὴν χλαμύδα αὐτοῦ προσενεγκὼν εἰς μεταμφίασιν, αὐτὸς δὲ παραμείνας ἐν τῷ οἴκῳ ἀντὶ τῆς φυγαδευθείσης μάρτυρος. Τοῦ πράγματος γνωστοῦ γενομένου ἐκ στρατιωτῶν τινων σταλέντων εἰς τὸ ἐνυβρίσαι τὴν ἁγίαν, συλλαμβάνεται ὁ Ἀλέξανδρος καὶ ἐκ προσταγῆς τοῦ ἡγεμόνος αὐτός τε καὶ ἡ συλληφθεῖσα πάλιν ἐν τῷ μεταξὺ Ἀντωνῖνα ἀποκόπτονται τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν καὶ χειρῶν, εἶτα τὰ σώματα πίσσῃ ἐπιχρισθέντες ὑγρᾷ ἐξωθοῦνται καὶ ῥίπτονται εἰς βόθρον πυρὸς καὶ οὕτω τὸ μακάριον τέλος δέχονται.

Εὗρατο Ἀλέξανδρος ἅμ' Ἀντωνίνῃ
τὸν βόθρον ἀκάτιον εἰς τρυφὴν φέρον.

Πέμπτη 11. Μνήμη τῶν ἁγίων ἀποστόλων Βαρθολομαίου καὶ Βαρνάβα.

Ὁ Βαρθολομαῖος ὁ Θολομαίου ἦν ἐκ Γαλιλαίας, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι (Πράξ. α' 10, 11, 6' 7)· ἀγνοοῦμεν ὅμως ἐκ τίνος πόλεως ἢ κώμης κατήγετο, οὐδ' ἔχομεν βεβαίαν τινὰ ἱστορίαν τοῦ βίου καὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. Ἡ κοινὴ παράδοσις θέλει αὐτὸν κηρύξαντα τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τοὺς Ἰνδούς, ἐν τῇ εὐδαίμονι Ἀραβίᾳ, ἐν Περσίᾳ καὶ Ἀβυσσινίᾳ. Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος θέλει αὐτὸν προσδεθέντα ἐν Ἱεραπόλει τῆς Φρυγίας ἐπὶ σταυροῦ καὶ ἀπολυθέντα κατόπιν, μετὰ πολὺν δὲ χρόνον ἔπειτα ἀθλήσαντα αὖθις σταυρικῶς ἐν Οὐρβανουπόλει τῆς Κιλικίας. Πολλοὶ ἰσχυρίζονται ὅτι ὁ Βαρθολομαῖος εἶνε ὁ αὐτὸς καὶ ὁ Ναθαναήλ, α') διότι οὐδαμοῦ τοῦ Εὐαγγελίου γίνεται λόγος περὶ τῆς εἰς τὴν ἀποστολικὴν διακονίαν κλήσεως αὐτοῦ, ἐν ᾧ τοὐναντίον οὐκ ὀλίγα ἀναγινώσκονται περὶ τοῦ Ναθαναήλ· 6') οἱ εὐαγγελισταὶ οἱ λαλοῦντες περὶ τοῦ Βαρθολομαίου οὐδὲν λέγουσι περὶ τοῦ Ναθαναήλ· ὁ δὲ Ἰωάννης, ὅστις ὁμιλεῖ περὶ τοῦ Ναθαναήλ, σιωπᾷ περὶ τοῦ Βαρθολομαίου· γ') τὸ ὄνομα Βαρθολομαῖος εἶνε πατρωνυμικόν, σημαῖνον υἱὸν Θολομαίου, καὶ οὐχὶ κύριον· ὅθεν πιθανὸν ὅτι ὁ ἀπόστολος οὗτος ἔφερε κύριον ὄνομα Ναθαναήλ.

Ὁ Βαρνάβας ἐκαλεῖτο πρότερον Ἰωσῆς, μετωνομάσθη δὲ ὑπὸ τῶν ἀποστόλων Βαρνάβας (ἑβραϊστὶ βὰρ-νεβουὰ, τοῦτ' ἔστιν· υἱὸς παρακλήσεως). Ἦν δὲ Κύπριος τὴν πατρίδα ἐκ τῆς φυλῆς τοῦ Λευΐ· πωλήσας τὸν ἀγρὸν αὐτοῦ, ἔδωκε τὰ εἰσπραχθέντα χρήματα εἰς τοὺς ἀποστόλους (Πράξ. δ' 36, 37), καὶ προσκολληθεὶς εἰς τὸν θεῖον Παῦλον ἅμα τῇ εἰς Χριστὸν προσόδῳ τούτου (Πράξ. ια' 20—26) ἐπέμφθη ὑπὸ τῶν ἀποστόλων εἰς πολλοὺς ἔξω τῆς Παλαιστίνης τόπους πρὸς ἐξάπλωσιν τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας (Πρ. ιγ' 2, ιδ')· συνοδοιπορήσας τῷ Παύλῳ εἰς περιοδείαν τινὰ χάριν τοῦ κηρύγματος (Πρ. ιε' 4 καὶ ἑξῆς), καὶ μετὰ ταῦτα ἐλθὼν μετ' αὐτοῦ εἰς Ἀντιόχειαν (αὐτόθι, 30) ἀπεχωρίσθη καὶ παραλαβὼν τὸν Ἰωάννην (Μάρκον) ἐξέπλευσεν εἰς Κύπρον (αὐτ. 37—40). Τὰ τοῦ περαιτέρω βίου αὐτοῦ διαφόρως ἀφηγοῦνται ἐκ παραδόσεως. Οἱ μὲν λέγουσιν ὅτι μεταβὰς εἰς Ἰταλίαν ἐγένετο ἐπίσκοπος τῆς ἐν Μεδιολάνοις συστάσης ἐκκλησίας, οἱ δὲ ὅτι διατρίψας μικρὸν ἐν Ῥώμῃ καὶ Ἀλεξανδρείᾳ ἐπανῆλθεν εἰς Κύπρον, ἔνθα (ἐν Σαλαμῖνι) ἀπέθανε τὸν μαρτυρικὸν θάνατον λιθοβοληθεὶς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων. Ἡ γνώμη αὕτη φαίνεται ὀρθοτέρα, διότι ἐν ἔτει 488 ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ζήνωνος ἀνευρέθη ἐν Κύπρῳ τὸ πάντιμον αὐτοῦ λείψανον φέρον ἐπὶ τοῦ στήθους κείμενον τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ ἱεροῦ Ματθαίου γεγραμμένον ἑλληνιστὶ ὑπ' ἰδίας αὐτοῦ χειρός.

Καὶ σὸς μαθητής, Χριστέ, Βαρθολομαῖος
μιμούμενός σε σταυρικὸν φέρει πάθος.
Ὑπὲρ λίθον σάπφειρον, ὡς γραφὴ λέγει,
τοὺς συντρίβοντας εἶχε Βαρνάβας λίθους.

Παρασκευὴ 12. Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ὀνουφρίου τοῦ Αἰγυπτίου.

Ἐν ἀρχῇ μὲν οὗτος ἐμόναζεν ἔν τινι κοινοβίῳ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ Θηβῶν, εἶτα δὲ ζηλώσας τὸν βίον Ἠλιοῦ καὶ Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου ἐξῆλθε

(*) Συνέχεια (ἴδε Ἐκκλ. Ἀληθείας τεῦχ. Β').

τοῦ κοινοβίου καὶ καταλαβὼν τὴν ἔρημον ἐν αὐτῇ ἐγκατεβίωσε κακουχούμενος ἐπὶ ἑξήκοντα ἔτη ἄνθρωπον μὴ ἑωρακὼς καὶ γυμνητεύσας εἰς τέλος.

Καὶ τὴν ἑνὸς χιτῶνος ἐντολήν, πάτερ,
ὑπερβεβηκας γυμνητεύσας εἰς τέλος.

Σάββατον 13. Μνήμη τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀκυλίνης.

Αὕτη ἦκμασε περὶ τὰ τέλη τῆς γ΄ καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δ΄ ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος. Γεννηθεῖσα ἐν Βύβλῳ παραθαλασσίᾳ πόλει τῆς Φοινίκης, τανῦν Τζεμπεὶλ ὀνομαζομένῃ, ἐβαπτίσθη παῖς ἔτι ὑπὸ Εὐθαλίου τοῦ ἐπισκόπου Βύβλου. Δεκαπενταέτις γενομένη τὰς συντρόφους καὶ ὁμήλικας κόρας ἐχειραγώγει πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν καὶ ἐδίδασκεν ἀπέχεσθαι τῶν εἰδώλων. Ὅθεν κατεμηνύθη ὑπό τινος Νικοδήμου καὶ ἀχθεῖσα πρὸ τοῦ ἀνθυπάτου Οὐλοσιανοῦ προστάσσεται ν᾽ ἀπαρνηθῇ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, ἀλλ᾽ αὕτη ἀνδρικῷ φρονήματι τὸν Χριστὸν μετὰ παρρησίας Θεὸν εἶναι κηρύξασα ὑποβάλλεται εἰς ἀλγεινοτάτας βασάνους, ἃς χαίρουσα ὑπέμεινε, καὶ τέλος τμηθεῖσα τὴν κεφαλὴν ἐδέξατο τὸν τῆς μάρτυρος ἀκήρατον στέφανον.

Κυριακὴ 14. Μνήμη τοῦ ἁγίου προφήτου Ἐλισσαίου, καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Μεθοδίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ὁμολογητοῦ.

Ὁ προφήτης ἦν υἱὸς Σαφὰδ ἐξ Ἀελμοὺθ, ἐκ γῆς Μανασσῆ. Προεφήτευσε περὶ τῆς τοῦ Κυρίου παρουσίας. Τῷ 908 π. Χ. λαβὼν προσταγὴν παρὰ Θεοῦ ὁ προφήτης Ἠλίας ἔχρισεν αὐτὸν ἀνθ᾽ ἑαυτοῦ εἰς προφήτην, ἡνίκα ἡροτρία τὴν γῆν. Ἔχων ζεύγη βοῶν δώδεκα ἔσφαξεν εὐθὺς ταῦτα, καὶ διὰ τῶν ἀρότρων καὶ λοιπῶν γεωργικῶν ξύλων ἐψήσας, ἔδωκεν αὐτὰ εἰς τροφὴν τῷ λαῷ, αὐτὸς δὲ τοὺς γονεῖς ἀσπασάμενος καὶ ἀκολουθήσας Ἠλίᾳ ὑπηρέτει αὐτῷ ἕως τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ, ὅτε λαβὼν τοῦ διδασκάλου τὴν μηλωτὴν καὶ διπλασίαν τὴν χάριν τοῦ προφητικοῦ ἐκείνου πνεύματος, ἔδειξε διὰ τῶν θαυμασίων ἔργων ὅσα περὶ αὐτοῦ διηγεῖται ἡ Δ΄ βίβλος τῶν βασιλειῶν τίνος ἦν μαθητής. Ζήσας δὲ ἕως τοῦ 839 π. Χ., ἐτελεύτησε πλήρης ἡμερῶν καὶ ἐτάφη ἐν Σαμαρείᾳ. Περὶ αὐτοῦ, δι᾽οὗ καὶ ζῶντος καὶ θανόντος ὁ Θεὸς τεράστια ἐποίησεν, εἶπεν ὁ Σειράχ· «ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ ἐποίησε τέρατα καὶ ἐν τελευτῇ θαυμάσια τὰ ἔργα αὐτοῦ (μ΄ 14).

Ὁ Μεθόδιος ἐγεννήθη ἐν Συρακούσαις τῆς Σικελίας περὶ τὰ τέλη τοῦ η΄ αἰῶνος. Πρεσβύτερος ὢν ἐξωρίσθη ὑπὸ Μιχαὴλ τοῦ Τραυλοῦ εἰς τὸ φρούριον τοῦ κατὰ τὴν Βιθυνίαν Ἀκρίτα διὰ τὰς ὑπὲρ ἀναστηλώσεως τῶν ἁγίων εἰκόνων ἀγορεύσεις αὐτοῦ· ἀποθανόντος δὲ τούτου, ἠλευθερώθη ἐπ᾽ ὀλίγον, ἀλλ᾽ ὁ οὐχ ἧττον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ εἰκονομάχος Θεόφιλος δὲν ἐβράδυνεν ἵνα ἐγκλείσῃ αὐτὸν εἰς σκοτεινοτάτην φυλακήν, ἐν ᾗ ἐτρέφετο ὑπό τινος πτωχοῦ ἁλιέως. Ἐπὶ Θεοδώρας τῆς βασιλίσσης σὺν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀνέλαβε καὶ οὗτος τὴν ἐλευθερίαν αὐτοῦ, καὶ τῷ 842 ἀνῆλθεν ἐπὶ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον, ὃν θεαρέστως τέσσαρα διῴκησεν ἔτη. Ἐτάφη ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ἔνθα ὑπὸ τῶν Βυζαντίων ἐτελεῖτο κατ᾽ ἔτος τῇ 14 Ἰουνίου ἡ σύναξις αὐτοῦ.

Δευτέρα 15. Μνήμη τοῦ ἁγίου προφήτου Ἀμώς.

Ἦν οὗτος ἐκ πόλεως Θακοὺκ ἐκ γῆς Ζαβουλών, ἄνθρωπος ἰδιώτης, αἰγῶν καὶ προβάτων ποιμὴν πρότερον, ὡς αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ μαρτυρεῖ (ζ΄ 44—45). Ἤρξατο προφητεύων δύο ἔτη πρὸ τοῦ σεισμοῦ ἐκείνου, ὃν οἱ κριτικοὶ τάττουσι τῷ 25 ἔτει τῆς βασιλείας Ὀζίου βασιλέως Ἰούδα (περὶ τὰ 785 π. Χ.). Ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ υἱοῦ τοῦ Ἀμεσίου ψευδοϊερέως τῆς Βαιθήλ, πλήξαντος αὐτὸν κατὰ τοῦ κροτάφου ῥοπάλῳ. Ἡ προφητεία αὐτοῦ διῃρημένη εἰς 9 κεφάλαια τάσσεται τρίτη ἐν τῇ σειρᾷ τῶν ἐλασσόνων προφητῶν.

Τρίτη 16. Μνήμη τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Τύχωνος ἐπισκόπου Ἀμαθοῦντος τῆς Κύπρου.

Οὗτος ἤκμασε περὶ τὰ τέλη τῆς δ΄ ἑκατονταετηρίδος· φιλοχρίστους δ᾽ ἔχων γονεῖς ἀφιερώθη ὑπ᾽ αὐτῶν τῷ Θεῷ, ὑπὸ δὲ τοῦ Ἀμαθοῦντος Μνημονίου ἐκτιμηθεὶς διὰ τὸ καθαρὸν καὶ ἀνεπίληπτον τοῦ βίου ἐν ταῖς τάξεσι τοῦ ἱεροῦ κατετάχθη κλήρου χειροτονηθεὶς ὑπ᾽ αὐτοῦ ἱεροδιάκονος· μετὰ τὸν θάνατον δὲ τοῦ Μνημονίου ἐκλεγεὶς εἰς διαδοχὴν αὐτοῦ, εἰς πρεσβύτερον καὶ ἐπίσκοπον ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ἐπιφανίου προεχειρίσθη, καὶ ἐν ὀσιότητι τὸ ἐμπιστευθὲν αὐτῷ ποίμνιον διακυβερνήσας ἐν βαθεῖ γήρατι εἰς τὰς οὐρανίους μετέστη μονάς.

ΕΘΝΙΚΑ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΑ

Ἡ ἐπὶ τῶν ἐθνικῶν νοσοκομείων ἔντιμος ἐφορία πρὸς πλήρωσιν τοῦ κενοῦ, ὅπερ διήνοιξεν αὐτῇ ἡ ἀποδημία δύο τῶν μελῶν αὐτῆς τῶν κκ. Γ. Κορωνιοῦ καὶ Ε. Εὐγενίδου καὶ ἡ αἴτησις τῶν κκ. Β. Σουβατζόγλου, Ι. Ἀναστασιάδου καὶ Γ. Καζανόβα ἐπιμεινάντων ἵνα ἀποχωρήσωσι τῆς λειτουργίας ταύτης, προέβη εἰς ὑπόδειξιν καταλλήλων ἀντικαταστατῶν τούτων· ὡς τοιούτους δὲ ὑπέδειξε τῇ Ἐκκλησίᾳ τοὺς κκ. Κ. Χατζόπουλον, Γ. Τζόλαν, Ι. Βάλσαμον, Δ. Νεόκοσμον καὶ Κ. Νικολόπουλον. Τῆς τε παραιτήσεως τῶν ἀποχωρησάντων εἰρημένων μελῶν καὶ τῆς ἀντικαταστάσεως αὐτῶν διὰ τῶν ἀνωτέρω νέων ἀποδεκτῆς γενομένης ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. καὶ τοῦ Δ. Ε. Μ. συμβουλίου, πρὸς μὲν τοὺς ἀποχωρήσαντας ἀπεστάλη ἡ ἑπομένη εὐχαριστήριος ἐπιστολὴ ἰδίᾳ ἑκάστῳ·

Τῆς ἐντίμου ἐφορίας τῶν ἐθνικῶν ἡμῶν νοσοκομείων ἀναγγειλάσης ἀρτίως ἡμῖν τὴν ὑποβληθεῖσαν αὐτῇ μετὰ μακρὰς καὶ σπουδαίας ὑπηρεσίας παραίτησιν τῆς περισπουδάστου ἡμῖν αὐτῆς εὐγενείας, προαγόμεθα ἐκ καθήκοντος ἀπονείμαι αὐτῇ τὰς διαπείρους εὐχαριστίας ἡμῶν τε καὶ τοῦ ἐντίμου Δ. Ε. Μ. συμβουλίου, ἅμα δὲ καὶ ἐπιβαψιλεῦσαι τὰς ἀπὸ καρδίας πατρικὰς ἡμῶν εὐχὰς καὶ εὐλογίας, ἀνθ᾽ ὧν ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον φιλοτίμως πάνυ καὶ μετὰ τοσούτου ἀκραιφνοῦς φιλογενείας ζήλου καὶ ἀφοσιώσεως εἰργάσατο ὑπὲρ τῶν εἰρημένων φιλανθρωπικῶν καταστημάτων. Βεβαιοῦντες δὲ αὐτῇ ὅτι σὺν τῇ ἐκκλησιαστικῇ καὶ ἐθνικῇ εὐγνωμοσύνῃ, ἣν ἀπαράγραπτον ἐπὶ τούτοις ἐκτήσατο, ἕξει πάντως καὶ τὴν οὐράνιον ἀντιμισθίαν ἐν τῷ πλούτῳ τῶν δωρεῶν καὶ τῆς χρηστότητος τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, ἐξαιτούμεθα παρ᾽ αὐτοῦ τὰ ἔτη αὐτῆς ὅ,τι πλεῖστα, ὑγιεινὰ καὶ πανευφρόσυνα. ἀφπά΄, ἀπριλίου δ΄.

Πρὸς δὲ τὰ ἄρτι διορισθέντα μέλη τὸ ἑπόμενον πιττάκιον·

Τὸ προεδρεῖον τῆς ἐντίμου ἐφορίας τῶν ἐθνικῶν νοσοκομείων καὶ τοῦ ὀρφανοτροφείου ἀνήγγειλεν ἀρτίως ἡμῖν ὅτι εἰς ἀντικατάστασιν τῶν ἀποδημούντων καὶ τῶν παραιτηθέντων πέντε μελῶν αὐτῆς ἐξελέξατο τήν τε περισπούδαστον ἡμῖν αὐτῆς εὐγένειαν καὶ τοὺς κκ. ..... καὶ ἐζητήσατο κατὰ τὴν τάξιν τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν καὶ τοῦ Δ. Ε. Μ. συμβουλίου ἔγκρισιν τῶν ἐκλεγέντων προσώπων· διὸ καὶ ἐπιδοκιμασθείσης τῆς ἐκλογῆς ταύτης ὡς λίαν ἐπιτυχοῦς καὶ καταλλήλου, ἀξιοῦμεν τὴν περισπούδαστον ἡμῖν αὐτῆς ἐντιμότητα ὅπως ἀποδεξαμένη μεθ᾽ υἱικῆς προθυμίας τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῇ ἐθνικὴν ταύτην ὑπηρεσίαν, ἐπιδείξηται τὸν διακρίνοντα αὐτὴν χριστιανικὸν καὶ φιλογενῆ ζῆλον ὑπὲρ τῶν ῥηθέντων φιλανθρωπικῶν καταστημάτων εὐαρεστουμένη λαμβάνειν μέρος ἐν ταῖς τακτικαῖς καὶ ἐκτάκτοις συνεδριάσεσι τῶν ἀξιοτίμων τῆς ἐφορίας μελῶν ἐν πεποιθήσει ὅτι πρὸς ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς ἡμῶν εὐχαῖς καὶ τῇ ἐθνικῇ εὐγνωμοσύνῃ ἕξει συνάμα τὴν ἀντιμισθίαν ἐπάξιον παρὰ τοῦ φιλανθρώπου καὶ πανοικτίρμονος Θεοῦ, παρ᾽ οὗ καὶ τὰ ἔτη αὐτῆς εἶεν ὅ,τι πλεῖστα, ὑγιεινὰ καὶ πανευφρόσυνα. ἀφπά΄, ἀπριλίου δ΄.

Η ΕΚ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΓΡΑΦΩΝ ΩΦΕΛΕΙΑ

Β'.

Ἐν τῷ α΄ τεύχει τῆς «Ἐκκλησ. Ἀληθείας» ἀφορμὴν λαβόντες ἐκ τῆς μελέτης μιᾶς τῶν παροιμιῶν Σολομῶντος, διελάβομεν περὶ ἑνὸς τῶν ἀνθρωπίνων ἐλαττωμάτων καὶ περιεγράψαμεν τὰ δυσάρεστ' ἀποτελέσματα τὰ προσγινόμενα τῷ ἀνθρώπῳ ἐκ τῆς γλωσσαλγίας αὐτοῦ. Σήμερον ἐπὶ ἑτέρου ἐδαφίου τῶν παροιμιῶν τούτων μεταβαίνοντες, ἐφελκύομεν ἐπ' αὐτὸ τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου λέγον· «ἐὰν πέσῃ ὁ ἐχθρός σου, μὴ ἐπιχαρῇς αὐτῷ, ἐν δὲ τῷ ὑποσκελίσματι αὐτοῦ μὴ ἐπαίρου», προτιθέμενοι ἵνα ἕτερον τῶν ἀνθρωπίνων ἐλαττωμάτων, τὴν ἐκδίκησιν, περιγράψωμεν καὶ καταδείξωμεν πόσον ὑποβιβάζει καὶ βασανίζει τὸν ἄνθρωπον ἡ ἐν αὐτῷ ἐπικράτησις τοῦ τῆς ἐκδικήσεως πάθου.

Ἡ ἐκδίκησις ἀπορρέει ἐξ ἀδυναμίας τῆς ψυχῆς, τῆς ψυχῆς ἐκείνης, ἥτις περὶ μικρὰ καὶ ταπεινὰ στρεφομένη, παρασύρεται ὑπὸ τοῦ πάθους τούτου εἰς ἐπιχαιρεκακίαν, ὅταν βλέπῃ δυστυχοῦντα ἢ πάσχοντα τὸν ἄνθρωπον, ὃν μισεῖ.

Πρὶν ἡ ψυχὴ ὑποπέσῃ εἰς τὴν ἀδυναμίαν ταύτην, ἐκπίπτει εἰς τὸ ἁμάρτημα τοῦ μίσους, ἐξ οὗ ὁ Σωτὴρ θέλων νὰ προφυλάξῃ ἡμᾶς, συνέστησεν ἵνα καθ' ἑκάστην ὑπισχνώμεθα τῷ οὐρανίῳ πατρὶ ὅτι «ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν» τὰ πρὸς ἡμᾶς παραπτώματα αὐτῶν, ὅτι συνεχωρήσαμεν αὐτοῖς τὰ πρὸς ἡμᾶς ἀδικήματα αὐτῶν, ὑπὸ δὲ τὸν ὅρον τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἐπαγγελίας ἡμῶν ταύτης ἐπέτρεψεν ἡμῖν νὰ ἐκζητῶμεν τὴν ἄφεσιν τῶν ὀφειλημάτων ἡμῶν παρὰ τοῦ Θεοῦ.

Ἐκτὸς τούτου ὁ θεάνθρωπος Κύριος ἐμπράκτως δέδωκεν ἡμῖν ὑπόδειγμα τῆς μακροθυμίας καὶ ἀνοχῆς, ἣν ἡμῖν συνέστησε, συμβουλεύσας ἵνα «ἀγαπῶμεν τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν, εὐλογῶμεν τοὺς καταρωμένους ἡμᾶς, καλῶς ποιῶμεν τοὺς μισοῦντας ἡμᾶς καὶ προσευχώμεθα ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων καὶ διωκόντων ἡμᾶς» (Ματθ. ε΄ 44). Κρεμάμενος ἐπὶ τοῦ σταυροῦ καὶ ἀφορήτους πόνους σωματικῶς ὑπομένων τὸ ἀνθρώπινον, καρδιοβόρον δὲ σύναμα θλίψιν αἰσθανόμενος ἐπὶ τῇ ἀχαριστίᾳ καὶ ἀδικίᾳ τῆς ἀνθρωποτητος καταδικασάσης αὐτὸν εἰς τὴν σκληροτάτην καὶ ἀτιμοτάτην τῶν θανατικῶν ποινῶν, δὲν κατηράσθη τοὺς σταυρωτὰς αὐτοῦ, ἀλλ' ὑπὲρ αὐτῶν ἐδεήθη τοῦ οὐρανίου πατρὸς ἀναφωνήσας· «πάτερ ἄφες αὐτοῖς, οὐ γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι» (Λουκ. κγ΄ 34) διὰ τῆς ὑπάτης ταύτης ἀνοχῆς καὶ μακροθυμίας ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὅτι καὶ σκληρὰ ἔτι πάσχοντες ἐκ τοῦ γενομένου ἡμῖν ἀδικήματος ὀφείλομεν εἶναι πραεῖς τῇ καρδίᾳ καὶ μακρόθυμοι καὶ μὴ βυσσοδομεῖν ἐκδίκησιν καὶ ἀπόδοσιν κακοῦ ἀντὶ κακοῦ, ἀλλ' ἀποδιδόναι εὐλογίαν ἀντὶ κατάρας, ἀγάπην ἀντὶ ἔχθρας, ἀγαθὸν ἀντὶ τοῦ γενομένου ἡμῖν κακοῦ.

Ἡ τοῦ πάθους τῆς ἐκδικήσεως ὑπερίσχυσις καταβιβάζει τὴν ψυχὴν ἐκ τῆς ὑψηλῆς θέσεως, εἰς ἣν ὁ Θεὸς προώρισεν αὐτήν, εἰς τὸν ταπεινὸν καὶ χαμαίζηλον κύκλον τῆς ἀγενοῦς ἐμπαθείας, ἔνθα αἱ μικρότητες μετὰ τῶν ἀγενῶν αἰσθημάτων συμφύρονται.

Ὁ ἐπιποθῶν ἵνα ἐκδικήσῃ ἑαυτὸν δέον νὰ αἰσθανθῇ ἑαυτὸν ὑβρισμένον, νὰ κατέλθῃ μέχρι τῆς ὕβρεως καὶ ἀναλάβῃ ταύτην ἐφ' ἑαυτοῦ. Τοῦτο ἡ εὐγενὴς καὶ μεγαλόφρων ψυχὴ οὐδέποτε πράττει, σκεπτομένη ὅτι ὡς ἡ βροντὴ καὶ ἡ καταιγὶς οὔτε τὸν ἥλιον οὔτε τοὺς ἀστέρας προσβάλλουσιν, ἀλλ' ἅπασαν αὐτῶν τὴν σφοδρὰν μανίαν ἐκχέουσι κατὰ τῶν ὑποκειμένων πετρῶν καὶ δένδρων, οὕτω καὶ ἡ ὕβρις δὲν ἐξικνεῖται μέχρι τῆς μεγαλόφρονος ψυχῆς, ἀλλὰ προσβάλλει τὴν ταπεινὴν ἐκείνην καὶ χαμαίζηλον τὴν ἐξομοιουμένην πρὸς τὸν ἀρξάμενον χειρῶν ἀδίκων.

Ἡ φιλεκδικία ἐν ᾧ ἐξευτελίζει τὸν ἄνθρωπον, οὗτινος ἐδέσποσε πρὸ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὀφθαλμῶν χαρακτηρίζουσα τοῦτον δεκτικὸν τῆς μέχρις ἀποδοχῆς τῆς ὕβρεως ταπεινώσεως, προχαλκεύει σύναμα μέγιστα δεινὰ κυρίως ψυχικά, πολλάκις δὲ καὶ σωματικά, διὰ τὸν φιλέκδικον. Φυγαδεύεται ἀπ' αὐτοῦ ἡ ἡσυχία καὶ γαλήνη τῆς ψυχῆς, τὸ δὲ πάθος τῆς ἐκδικήσεως κατατρώγει τὴν καρδίαν αὐτοῦ. Δὲν ἀρκεῖται οὗτος εἰς τὸ κακὸν, ὃ προὐξένησαν αὐτῷ, ἀλλ' ἐπαυξάνει ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐκ τούτου θλῖψιν διὰ τῆς καθ' ἑκάστην στιγμὴν ἀναμνήσεως τοῦ προσγενομένου αὐτῷ κακοῦ καὶ διὰ τῆς διηνεκοῦς μελέτης ἐκδικητικῶν σχεδίων, ὧν πάλιν ἡ ἀποτυχία καὶ διασκέδασις λύπης αὐτῷ πρόξενος γίνεται.

Πολλάκις ἀντὶ νὰ προσβάλῃ τὸν μισούμενον προσβάλλει ἑαυτόν, διότι ὁ πέλεκυς, ὃν ἐγείρει τις κατ' ἐκείνου, ἐφ' ὃν θέλει νὰ κατενέγκῃ τὴν πληγὴν, δύναται νὰ στραφῇ κατὰ τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν, ὅστις ἐν ᾧ διενεργεῖ τὸν ὄλεθρον ἄλλου, παρασκευάζει τὸν ἑαυτοῦ. Ὅστις «ὠδίνησεν ἀδικίαν, συνέλαβε πόνον καὶ ἔτεκεν ἀνομίαν», ὅστις «λάκκον ὤρυξε καὶ ἀνέσκαψεν αὐτόν, ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον, ὃν εἰργάσατο, καὶ ἐπιστρέψει ὁ πόνος αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ κορυφὴν αὐτοῦ ἡ ἀδικία αὐτοῦ καταβήσεται». Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ προφητάνακτος ἐὰν ἦσαν ἐγκεχαραγμένοι ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν ἀνθρώπων, οὐδεὶς ἤθελεν ἀφήσει τὸ πάθος τῆς ἐκδικήσεως νὰ κατακυριεύσῃ ἑαυτοῦ· διότι, ἐὰν μὴ ἄλλο, ἀλλ' ὁ φόβος μὴ τὸ κακὸν, ὅπερ ἑτοιμάζει πρὸς ἄλλον, στραφῇ καθ' ἑαυτοῦ, ἤθελε συγκρατεῖ αὐτὸν ἀπὸ μελημάτων ἐκδικήσεως.

ΓΡΗΓΟΡΟΣ Ο ΣΤ^ος

Ὁ κλεινὸς πατριάρχης ὁ δὶς τὴν οἰκουμενικὴν ὁλκάδα οἰακοστροφήσας καὶ ἀγήρω δόξαν διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ κτησάμενος, ὁ πολὺς Γρηγόριος ὁ ΣΤ΄ δὲν ὑπάρχει πλέον ἐν τοῖς ζῶσι. Τὴν μόρσιμον ἐκτίσας τῶν ἀνθρώπων ὀφειλὴν ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον, παραδοὺς τὴν μακαρίαν αὐτοῦ ψυχὴν εἰς χεῖρας τοῦ πλάστου τὴν 3ην ὥραν τῆς προχθὲς δευτέρας.

Τὸ θλιβερὸν ἄκουσμα κατέλαβε τὴν ἱερὰν σύνοδον συνεδριάζουσαν, ἥτις καὶ εὐθὺς ἀνέστειλε τὰς ἐργασίας αὐτῆς διατάξασα τὰς εἰς τὴν κηδείαν τοῦ σεπτοῦ λειψάνου προσηκούσας τιμάς.

Κατ' ἀπόφασιν τῆς ἱερᾶς συνόδου τὰ πατριαρχικὰ γραφεῖα ἐκλείσθησαν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, ὡς καὶ τὴν ἐπιοῦσαν, ὁ μέγας τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ κώδων πενθίμως ἐκρούετο, καὶ ἐκ τῶν πατριαρχείων ἐξεδόθη ἡ ἑπομένη ἀγγελία τοῦ θανάτου τοῦ ἀοιδίμου καθορίζουσα τὴν ὥραν τῆς κηδείας αὐτοῦ·

«Ἡ μεγάλη τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία μετὰ βαθυτάτης θλίψεως ἀγγέλλει εἰς τὸ εὐσεβὲς ὀρθόδοξον πλήρωμα ὅτι ὁ παναγιώτατος καὶ σεβασμιώτατος πατριάρχης πρώην Κωνσταντινουπόλεως

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ο ΣΤ^ος

ὁ πάνυ ὁσίως καὶ θεοφιλῶς δουλεύσας τῷ Κυρίῳ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ ἀπεδήμησε πρὸς Κύριον σήμερον τὴν 3ην ὥραν π. μ. τουρκιστί.

Τὴν θλιβερὰν ταύτην εἰδησιν ἀγγέλλουσα ἡ μεγάλη τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία, γνωστοποιεῖ ἅμα ὅτι ἡ ἐκφορὰ τοῦ σεπτοῦ λειψάνου τῆς αὐτοῦ σεβασμιωτάτης παναγιότητος γενήσεται μεθ' ὅλης τῆς ἀνηκούσης αὐτῷ ἐκκλησιαστικῆς παρατάξεως ἐκ τῆς ἐν Μεγάλῳ Ρεύματι οἰκίας αὐτοῦ εἰς τὸν ἐν τῷ αὐτῷ προαστείῳ ἱερὸν ναὸν τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν αὔριον τρίτην, 9ην ἰσταμένου μηνός, ὥραν 6ην τουρκιστί.

Ἐκ τῶν πατριαρχείων, τῇ 8 Ἰουνίου 1881».

Συνάμα ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ ἐκ τῶν συνοδικῶν ἀγ. Κορυτσᾶς διωρίσθη ἐπιτροπὴ πρὸς σύνταξιν τοῦ προγράμματος τῆς κηδείας καὶ ἐποπτείαν τῆς ἐκτελέσεως αὐτοῦ.

Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἡ Α. Θ. Π. διὰ τακριρίου αὐτῆς ἐγνωστοποίει εἰς τὴν αὐτοκρ. κυβέρνησιν τὴν τῆς Ἐκκλησίας στέρησιν ἑνὸς τῶν εὐκλεεστάτων αὐτῆς λειτουργῶν καὶ ἐξήγγειλε τοῖς παρὰ τῇ ὑψ. Πύλῃ ὀρθοδόξοις πρεσβευταῖς τόν τε ἐπελθόντα θάνατον τοῦ κυροῦ Γρηγορίου τοῦ ΣΤ΄ καὶ τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν τῆς ἐκφορᾶς τοῦ ἱεροῦ λειψάνου αὐτοῦ. Συνάμα ἐκ διαταγῆς τῆς Α. Θ. Π. ἀπεστάλη ἐκ τῶν πατριαρχείων ὁ μέλας θρόνος πρὸς ἐνθρονισμὸν τοῦ σεπτοῦ νεκροῦ, ὅστις φέρων τὴν μεγάλην αὐτοῦ ἀρχιερατικὴν στολὴν ἐγκαθιδρύθη ἐπ' αὐτοῦ, ἵνα ἅπαξ ἔτι σωματικῶς προεδρεύσῃ τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας, ἣν πάνυ ὁσίως καὶ θεοφιλῶς ἄλλοτε ἐποίμανε.

Ἄμετρον πλῆθος λαοῦ καὶ ἐκ τῶν μάλα ἀπομεμακρυσμένων συνοικιῶν ἀφορμώμενον ἀπὸ τῆς ἑσπέρας τῆς δευτέρας ἔσπευδεν εἰς Μέγα Ρεῦμα, ὅπως ὕστατον ἀσπασθῇ τὴν παναγίαν δεξιὰν τοῦ ἀρχιβύτου τούτου, ἥτις ἐπὶ μακρὰς ἐτῶν περιόδους ἱλαστηρίους θυσίας τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ προσήνεγκε. Πάντες δὲ, εἰ καὶ ἀπὸ μακροῦ διετέλουν ἐξωκειωμένοι πρὸς τὴν λῆξιν ταύτην τὴν παντὶ ἀνθρώπῳ εἱμαρτὴν, οὐχ ἧττον κατηρεῖς καὶ δάκρυ θερμὸν λείβοντες ἐνητένιζον τὸ σεπτὸν ἐκεῖνο καὶ τελευταῖον λείψανον γενεᾶς εὐκλεεστάτης ἀπερχόμενον ἐξ ἡμῶν.

Τὴν ἑσπέραν τῆς δευτέρας ὁ ἑλληνικὸς φιλολογικὸς σύλλογος ἅμα ἀρξάμενος τῆς συνεδριάσεως αὐτοῦ ἔλυσε ταύτην ἐπὶ τῇ προτάσει τῆς Α. ἐξ. τοῦ κ. Καλλιάδου βέη εἰς ἔνδειξιν πένθους ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ διαπρεποῦς πρωθιε-

ράρχου καὶ ἐπιτίμου τοῦ συλλόγου μέλους καὶ ἐψηφίσατο τὴν ἐν τῇ κηδείᾳ αὐτοῦ ἀντιπροσώπευσιν τοῦ συλλόγου ὑπὸ τοῦ προεδρείου αὐτοῦ. Συγχρόνως ἡ ἐν Μεγάλῳ Ῥεύματι φιλεκπαιδευτικὴ ἀδελφότης « Πρόοδος » εἰς ἔκτακτον συνελθοῦσα συνεδρίασιν ἐψηφίσατο νὰ ἐπικαλυφθῇ διὰ μέλανος ταπητος ἅπασα ἡ πρόσοψις τοῦ καταστήματος αὐτῆς εἰς ἐκδήλωσιν πένθους

Δὲν ὑπῆρξε γωνία τῆς πρωτευούσης, ἐν ᾗ τὸ ἄκουσμα τοῦ θανάτου τοῦ γερασμίου πατριάρχου καὶ ἁγίου ἀνδρὸς δὲν ἐποίησε θλῖψιν ἅμα καὶ ἀθυμίαν. Ἅπαν τὸ εὐσεβὲς πλήρωμα ἀνεπόλει τὰ κατὰ τὸν βίον, τὴν πολιτείαν καὶ τὰς πράξεις αὐτοῦ καὶ βαρυπενθοῦν ἐπέλεγε· « φεῦ, ἔπεσε καὶ αὖθις δυνατὸς σώζων τὸν Ἰσραήλ » ! Τοῦ γενικοῦ τούτου πένθους μετέχοντες ἐπιλαμβανόμεθα ἵνα ἀσθενεῖ καὶ ἀδοκίμῳ καλάμῳ σκιαγραφήσωμεν ἀτελῆ εἰκόνα τοῦ ἀφ' ἡμῶν μεταστάντος ἱεροῦ ἀνδρὸς, οὗ τὸ καλλίμορφον τῆς ψυχῆς καὶ τὸν πλοῦτον τῶν ἀρετῶν μιᾷ φωνῇ πᾶσα γλῶσσα καὶ λαλιὰ ἀνομολογεῖ καὶ κηρύττει.

Τὴν α' μαρτίου τοῦ 1798, ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος δευτέραν, ἐν τῷ ἐπὶ τῆς χερσονήσου Πανίου (τοῦ τελευταίου πρὸς τὸν Πόντον ἄκρου τῆς δυσμικῆς τοῦ Βοσπόρου παραλίας) κειμένῳ μικρῷ χωρίῳ Φαναρακίῳ (α) ἐκ πατρὸς Ἀγγελῆ, τουρκίκλην Φουρτουνιάδου, καὶ μητρὸς Σουλτάνας ἐγεννήθη παιδίον λαβὸν ἐν τῷ βαπτίσματι αὐτοῦ τὸ ὄνομα τοῦ ἐν ἁγίοις μεγαλομάρτυρος Γεωργίου (εἰς οὗ τὴν μνήμην ἀριέρωται ὁ τοῦ Φαναρακίου ἱερὸς ναὸς) καὶ ὅπερ ὥριστο ὑπὸ τῆς θείας προνοίας νὰ καταγλαΐσῃ τὸν θρόνον Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τοῦ ἐν ἁγίοις Φωτίου ὑπὸ τὸ ὄνομα ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ὁ ς'.

Ὑπὸ τῶν γονέων αὐτοῦ εὐσεβῶς ἀνατραφεὶς ἐν τῇ παιδικῇ ἡλικίᾳ καὶ τὰ πρῶτα τῶν γραμμάτων στοιχεῖα διδαχθεὶς παρὰ τοῖς ἐν τῷ αὐτῷ χωρίῳ ἱερωμένοις διδασκάλοις μετρίως μὲν τὰ τότε γραμματικὰ εἰδόσιν, εὐσεβείᾳ δὲ μᾶλλον καὶ ἠθῶν χρηστότητι κεκοσμημένοις, δωδεκαετὴς σχεδὸν τὴν ἡλικίαν τῇ ά ἰουλίου τοῦ 1809 παρεδόθη ὑπὸ τῶν γονέων αὐτοῦ τῷ μητροπολίτῃ Δέρκων Γρηγορίῳ κρείττονος ἐκπαιδεύσεως καὶ ἠθικῆς προαγωγῆς χάριν. Ὁ ἀείμνηστος ἐκεῖνος ἱεράρχης ἐπεμελήθη τῆς ἀνατροφῆς αὐτοῦ ὡς ἄλλος πατὴρ κατὰ τὸ αὐστηρὸν τοῦ ἰδίου ἤθους τὰ πρὸς εὐσέβειαν καὶ ἠθικὴν αὐτοῦ μόρφωσιν παιδαγωγήσας καὶ τῷ διδασκάλῳ Ἀλεξάνδρῳ τῷ Ῥαδινῷ τὸ πρῶτον καὶ εἶτα τῷ σεβασμίῳ καὶ ἐναρέτῳ πρεσβυτέρῳ Ζαχαρίᾳ τῷ Αἰνιᾶνι διαπιστευσάμενος αὐτὸν πρὸς σπουδὴν τῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἐγκυκλίων.

Εἰ καὶ αὐστηρῶς ὁ πνευματικὸς αὐτοῦ πατὴρ καὶ προστάτης διηρεύνα τὰ τῆς ἡλικίας τῶν εἰς τὸν ἱερὸν κλῆρον καταλεγομένων καὶ ἀπεῖχε τῆς προχειρίσεως οἱουδήτινος μὴ ἔχοντος τὸν ὑπὸ τῶν ἱερῶν κανόνων ἀπαιτούμενον ὅρον τῆς ἡλικίας τῆς ἐν τῷ κλήρῳ καταταξέως, ὑπὲρ τοῦ προσήκοντος ὅμως Γεωργίου ἐποιήσατο ἐξαίρεσιν, καὶ τῇ κ' μαρτίου τοῦ 1815 κατέταξεν αὐτὸν ἐν τοῖς λειτουργοῖς τοῦ Ὑψίστου, χειροτονήσας αὐτὸν ἱεροδιάκονον μετονομασθέντα ΓΡΗΓΟΡΙΟΝ, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἀμέσως γραμματέα παρ' ἑαυτῷ· ὡς δ' εἰς πολλοὺς ὁ ἀείμνηστος μητροπολίτης ἔλεγεν, ὑπὲρ τοῦ νεαροῦ Γρηγορίου ἐποιήσατο ἐξαίρεσιν τοῦ γενικοῦ κανόνος, ὃν ἠκολούθει ἐν ταῖς χειροτονίαις, διότι ἐν αὐτῷ διέβλεπεν ἕνα τῶν ἐκλεκτῶν πρωθιεραρχῶν τῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας. Πρόρρησις τρανῶς πραγματοποιηθεῖσα.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πνευματικοῦ αὐτοῦ πατρὸς καὶ προστάτου ἦν ἐπὶ τριετίαν ἰδιωτεύων, μέχρις οὗ (τῇ 9 ἰουλίου τοῦ 1824) παραιτηθέντος τοῦ ἀπὸ Χαλκηδόνος Ἀνθίμου τοῦ Γ', ἐπὶ τὸν πατριαρχικὸν ἀνῆλθε θρόνον ὁ ἀπὸ Σερρῶν Χρύσανθος, ὃς τὸν νεαρὸν μὲν τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ πολιὸν τὴν φρένα ἱεροδιάκονον Γρηγόριον προσελάβετο καὶ κατέστησε Μ. ἀρχιδιάκονον τῇ 24 σεπτεμβρίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ἐν τῷ λειτουργήματι τούτῳ παρέμεινεν ὑπηρετῶν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἄχρι τῆς 6 ὀκτωβρίου τοῦ 1825, ὅτε εἰς πρεσβύτερον προχειρισθείς, ἐχειροθετήθη Μ. πρωτοσύγκελλος.

Ἀπὸ δεκαπενθημέρου ἐξήσκει τὰ τοῦ νέου λειτουργήματος αὐτοῦ καθήκοντα, ὅτε τῇ κα' ὀκτωβρίου τοῦ 1825, ἡμέρᾳ τῆς ἑβδομάδος πέμπτῃ μετατεθέντος τοῦ Πελαγωνείας Ἰωσὴφ εἰς τὸν ἁγιώτατον τῆς Νικαίας θρόνον, κανονικαῖς ψήφοις ὁ εἰκοσιεπταετὴς Γρηγόριος ἀνεδείχθη μητροπολίτης Πελαγωνείας καὶ τῇ κδ' τοῦ αὐτοῦ χειροτονηθεὶς προσελήφθη εὐθὺς ἐν τῇ ἱερᾷ συνόδῳ ὡς ἐν ἐνεργείᾳ μέλος ἐργασθεὶς ἐν αὐτῇ ἄχρι μαρτίου τοῦ ἐπιόντος ἔτους, μεθ' ὃ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν θεσθεν λαχοῦσαν αὐτῷ ἐπαρχίαν. Ταύτην ἐποίμανε θεαρέστως ἄχρι τοῦ 1833, οὗ ἀρχομένου, ἐπανῆλθεν ἐνταῦθα προσκλήσει τοῦ τότε πατριαρχεύοντος κλεινοῦ Κωνσταντίου τοῦ α' τοῦ ἀπὸ Σιναίου καὶ παρεκάθισεν αὖθις ἐν τῇ ἱερᾷ συνόδῳ ὡς μέλος αὐτῆς.

Κατὰ ἰούνιον τοῦ αὐτοῦ ἔτους τοῦ ἀπὸ τετραετίας ποιμαίνοντος τὸν θρόνον Σερρῶν Ἀνθίμου τοῦ Κουταλιανοῦ, ὃς τρὶς ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα χρόνοις προέστη τῆς Ἐκκλησίας, μετατεθέντος εἰς τὸν ἁγιώτατον θρόνον Προύσης, ὁ Πελαγωνείας Γρηγόριος κανονικαῖς αὖθις ψήφοις εἰς τὴν ἁγιωτάτην τῶν Σερρῶν μητρόπολιν μετετέθη, εἰς ἣν κατ' αὔγουστον τοῦ ἰδίου ἔτους μεταβὰς, ἀνέλαβε μετὰ ζήλου τὴν πλήρωσιν τῶν πολλῶν αὐτῆς ἀναγκῶν.

Ἀπὸ διετίας ἤδη εἰργάζετο ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ἀόκνως διοργανῶν ἐπὶ τὸ βέλτιον τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως, συνιστῶν σχολεῖα, οἰκοδομῶν ἢ ἐπισκευάζων εὐκτηρίους οἴκους καὶ ῥυθμίζων τὰ τῆς κοινοτικῆς διοικήσεως, ὅτε τοῦ ἀπὸ αὐγούστου τοῦ 1834 πατριαρχεύοντος Κωνσταντίου ϛ' τοῦ ἀπὸ Τορνόβου ἐκπτώτου γενομένου τῆς πατριαρχείας τῇ 26 σεπτεμβρίου τοῦ 1835, κοινῇ ψήφῳ κλήρου καὶ λαοῦ ὁ τριακονταεπταέτης μητροπολίτης Σερρῶν Γρηγόριος ἐκλήθη ν' ἀναλάβῃ τὴν διακυβέρνησιν τοῦ κλυδωνιζομένου σκάφους τῆς Ἐκκλησίας ὡς μόνος ἄξιος «ἐγρηγόρως καὶ

(α) Οὕτως ἐπονομασθέντι ἐκ τοῦ ἐγγὺς φάρου.

ὀμμάτων βολαῖς ἀγρύπνοις τὰ πάντα ἐπισκέψασθαι», καθ' ἃ ἐν τῷ πρακτικῷ τῆς ἐπὶ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον ἀναρρήσεως αὐτοῦ ἀναγινώσκεται, ἔχοντι ὧδε·

« Ἐπ' οὐδενὸς ἂν τῶν ἀνθρωπίνων συστημάτων ἀμφισβητήσειέ τις μὴ οὐχὶ ἀναγκαίαν εἶναι νόμιμόν τινα τάξιν, καθ' ἣν εὖ μάλα πρὸς τὸ κοινῇ συμφέρον διοικηθήσεται. Οὐκ ἀπόχρη γε μὴν, εἰ ὥρισται μὲν ἡ τάξις, ἔξεστι δὲ τοῖς βουλομένοις ἀκινδύνως παραβαίνειν. Οὕτω γὰρ τοῦ μὲν τὸ ἡδύ, τοῦ δὲ τὸ ἰδίᾳ συμφέρον, καὶ νῦν μὲν τόδε, νῦν δ' ἐκεῖνο, καὶ ἄλλοτε ἄλλο προαιρουμένου, ὅ,τι περ ἂν βουλομένῳ αὐτῷ τύχῃ ὄν, εἰς μάτην ἔσται ἡ τάξις ὡρισμένη· καὶ οἱ μὲν νόμοι παραβαθήσονται, ὡς εἰκὸς, συγχύσεις δὲ καὶ ἀμφισβητήσεις δειναὶ τὸ σύστημα καταλαβοῦσαι ἐλεεινὸν παρέξονται θέαμα, καὶ ταὐτὸν πείσεται, ὅπερ ἡ ναῦς πρὸς τὰς ἐν χειμῶνι τρικυμίας καὶ σάλους. Ταύτῃ τοι ἀνάγκη πᾶσα μὴ μόνον τοὺς νόμους κεῖσθαι ὀρθῶς, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐπὶ τούτων ἀκριβεῖ φυλακῇ ἀρχὴν ὀρθὴν ὑπάρχειν καὶ νόμιμον. Ὥσπερ γὰρ οἱ ἄνθρωποι ὀρθῶν δέονται νόμων πρὸς εὐζωΐαν, οὕτω καὶ οἱ νόμοι ἀγαθῶν χρῄζουσι προϊσταμένων πρὸς διατήρησιν. Πολλῷ δέ τοι ἀναγκαιότερον ἡγήσαιτο ἄν τις τὸν ἐπὶ τῆς ὑπερτάτης ταύτης περιωπῆς προϊστάμενον τοῦ ἁγιωτάτου, φαμὲν, πατριαρχικοῦ ἀποστολικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ θρόνου τοῖς εὐσεβέσι καὶ ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς, ἀφ' οὗ ὡς ἀπὸ ἀγαθῆς ῥίζης ἀγαθοὶ καὶ οἱ τῶν κατὰ μέρος παροικιῶν κλάδοι εὐθαλεῖς τε καὶ ἀδιάστροφοι ἀναβλαστάνουσι πρὸς τοὺς καρποὺς τῆς κατ' εὐσέβειαν ἐπισκέψεως. Ταύτῃ τοι καὶ ἤδη τοῦ πατριαρχεύσαντος κυρίου Κωνσταντίου δι' ὑψηλοῦ προσκυνητοῦ ὁρισμοῦ ἐκπτώτου γενομένου τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου, ἐγγράφου δὲ ἐπιταγῆς γενομένης σύμπασιν ἡμῖν καὶ εὐμενοῦς ἀδείας ἐπιδοθείσης ἐλέει βασιλικῷ κατὰ τὰ ἐπικεχορηγημένα τῷ γένει ἡμῶν ὑψηλὰ προνόμια ἐλέσθαι πατριάρχην ἀνάλογον τῷ ὑπερτάτῳ τούτῳ ἀξιώματι, σύνοδος περὶ τούτου τῇ ὑστεραίᾳ συνεκροτήθη ἐν τῷ μεγάλῳ συνοδικῷ τῶν πατριαρχείων ὑπερτελεστάτη πάντων ἡμῶν τῶν ἐν τῇ βασιλευούσῃ ἐνδημούντων ἁγίων ἀρχιερέων, παρουσιάζοντος ἐν αὐτῇ τοῦ τε ἐκλαμπροτάτου αὐθέντου κυρίου Στεφάνου Βογορίδου, τοῦ πανευγενεστάτου ἄρχοντος μεγάλου λογοθέτου κυρίου Νικολάου Ἀριστάρχου μετὰ τῆς λοιπῆς εὐγενοῦς χορείας, τοῦ εὐαγοῦς κλήρου, τῶν τιμιωτάτων ἐφόρων καὶ ἐπιτρόπων τοῦ κοινοῦ, καὶ τῶν προκριτοτέρων ἀφ' ἑκάστου τῶν εὐλογημένων βουφετίων, καὶ τῇ ἐπικλήσει τῆς χάριτος τοῦ παναγίου καὶ τελεταρχικοῦ Πνεύματος συνδιασκεψάμενοι ἐν εἰλικρινεῖ γνώμῃ, τίς ἂν εἴη ὁ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἀξίως προστησόμενος ἄριστα καὶ κατὰ σκοπὸν συμφέροντα τά τε κοινὰ καὶ τὰ ἴδια διοικήσων, ἐγρηγόρως καὶ ὀμμάτων βολαῖς ἀγρύπνοις τὰ πάντα ἐπισκεψόμενος καὶ τὴν ἀπαιτουμένην ἑκάστῳ παραμυθίαν εὐεπιβόλῳ διανοίᾳ καὶ εὐσταθεῖ φρονήματι οἷόν τε καὶ νοῆσαι καὶ διαπράξασθαι, ἅπαντες ὁμοθυμαδὸν ἑνὶ φρονήματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ ἐξελεξάμεθα τὸν πανιερώτατον καὶ ἐλλογιμώτατον καὶ θεοπρόβλητον μητροπολίτην Σερρῶν, ὑπέρτιμον καὶ ἔξαρχον πάσης Μακεδονίας, περισπούδαστον καὶ ἐπιπόθητον ἡμῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφὸν κύριον κύριον Γρηγόριον, ὡς τῶν λοιπῶν ἁπάντων προέχοντα θεοσεβείᾳ καὶ ἀμέμπτῳ πολιτείᾳ ἐμφαιδρυνόμενον, συνέσει τε καὶ φρονήσει κεκοσμημένον, λόγῳ καὶ παιδείᾳ καὶ μαθήσει ἀπηρτισμένον, ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἐν τοῖς κόλποις τῆς κοινῆς ἡμῶν μητρὸς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας ἐντεθραμμένον, καὶ τὴν σύστασιν αὐτῆς διακαῶς ποθοῦντα, ἅτε δὴ λόγῳ καὶ ἔργῳ τέως ὠφελήσαντα αὐτῇ, ὅση δύναμις, καὶ κοσμήσαντα τὴν ἱερὰν τῶν ἀρχιερέων ὁμήγυριν, καὶ τὰς ἐμπιστευθείας αὐτῷ δύο ἐπαρχίας θεοφιλῶς ἐπισκεψάμενον, καὶ μόνον ἱκανὸν ἐν τοῖς παροῦσι καιροῖς, καθ' οὓς ἡ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων κατάστασις, ὡς τις οἰκία καταπεσοῦσα, τὴν ἐκ νέου ἀνέγερσιν ἐπιζητεῖ. Ὅθεν καὶ κατὰ κοινὴν δεητικὴν ἡμῶν καὶ παντὸς τοῦ γένους πρόσκλησιν, καὶ ἔκδοσιν ὑψηλοῦ βασιλικοῦ προσκυνητοῦ ὁρισμοῦ, εὐγενῆ καὶ ἀνάλογον τῆς ἐκ μέρους ἡμῶν καὶ παντὸς τοῦ γένους ἐξαιτητικῆς δουλικῆς ἀναφορᾶς πρὸς τὸ βασίλειον κράτος, πρὸς δὲ καὶ δι' ἐξάρχου ἐπ' αὐτῷ τούτῳ ἀποσταλέντος μετακληθεῖσα ἡ αὐτοῦ σεβασμιωτάτη παναγιότης ἀπὸ τῆς ἐπαρχίας Σερρῶν, καὶ ὡς ἔαρ ποθεινὸν πᾶσαν ἀθυμίας ἀχλὺν διασκεδάσαν, ἐπιφανεὶς τῇ ἐκκλησίᾳ διὰ τῆς συνήθους περιβολῆς τοῦ ἐκλάμπρου βασιλικοῦ καββαδίου ἐνίδρυται σήμερον εὐκλεῶς ἐπὶ τοῦ ἁγιωτάτου πατριαρχικοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου παναγιώτατος καὶ σεβασμιώτατος ἡμῶν αὐθέντης καὶ δεσπότης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης νομίμως καὶ κανονικῶς ἐπιγνωσθεὶς πᾶσιν ἡμῖν καὶ παντὶ τῷ γένει μετὰ χαρᾶς ἀνεκλαλήτου ἐκ βαθέων καρδίας συνεπευχομένοις ὅπως ἡ φιλάγαθος πρόνοια τοῦ ὑψίστου ἡ ἐπιδοῦσα ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν ἡμῶν καὶ ταῦτα πανσόφως οἰκονομήσασα χαρίσηται ἡμῖν τὴν αὐτοῦ σεβασμιωτάτην παναγιότητα σώαν, ἔντιμον, ὑγιᾶ, ὀρθοτομοῦσαν τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, ἐντείνουσαν ἐν πᾶσι καὶ κατευοδουμένην καὶ ἀστεμφῶς ἐρηρεισμένην ἐπὶ τῇ ἁγιωτάτης οἰκουμενικῆς ταύτης περιωπῆς μέχρι τερμάτων ζωῆς ἐπιμηκίστου πρὸς κοινὴν ἡμῶν πάντων παραμυθίαν, εὔκλειαν διηνεκῆ τῆς ἁγίας αὐτοῦ ἐκκλησίας καὶ εἰρηναίαν διαγωγὴν Θεῷ εὐάρεστον καὶ κοινὴν ὠφέλειαν, καὶ προστασίαν παντὸς τοῦ χριστωνύμου πληρώματος. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ διηνεκῆ παράστασιν κατέστρωται ἐν τῷ παρόντι ἱερῷ κώδικι τὸ παρὸν ἡμῶν ἀρχιερατικὸν ὑπομνηματιστικὸν γράμμα· ἀωλε΄ κατὰ μῆνα ὀκτώβριον ἐπινεμήσεως θ΄·

† ὁ **Ἐφέσου** Χρύσανθος	† ὁ **Ἡρακλείας** Διονύσιος
† ὁ **Νικομηδείας** Παναρέτος	† ὁ **Χαλκηδόνος** Ἱερόθεος ἔχων καὶ τὴν γνώμην τοῦ γέροντος ἁγ. Δέρκων Νικηφόρου
† ὁ **Θεσσαλονίκης** Μελέτιος	
† ὁ **Μεσημβρίας** Σαμουὴλ	
† ὁ **Διδυμοτείχου** Ἀβέρκιος	† ὁ πρόεδρος Ἀγκύρας Σωφρόνιος
† ὁ **Ἐρσεκίου** Ἰωσὴφ	† ὁ **Δράμας** Γερμανὸς
† ὁ **Κεστεντηλίου** Ἀρτέμιος	† ὁ **Σοφίας** Παΐσιος".

Ἐξαιρετικῶς τῷ Γρηγορίῳ ἐπαφέθη ἡ δι' ἐπιτρόπου διακυβέρνησις τῆς ἐπαρχίας, ἀφ' ἧς μετακληθεὶς ἐπὶ τὸν οἰκουμενικὸν ἀνῆλθε θρόνον· ταύτην δὲ τὴν δι' ἐπιτροπείας διοίκησιν τῆς ἐπαρχίας Σερρῶν διετήρησεν ἄχρις αὐγούστου τοῦ 1838, ὅτε κατὰ τὸ αἰτιολογικὸν τοῦ σχετικοῦ ὑπομνή-

ματος «ἵνα μὴ ἡ παροικία αὕτη τῶν Σερρῶν διαμένῃ ἐπὶ πολὺ στερουμένη γνησίου καὶ κανονικοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἵνα μὴ δόξωσι λόγοι ἀνθρωπίνων ἐπινοιῶν κρατυνόμενοι τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἐκκλησιαστικῶς ἀποφασισθέντων καὶ ἵνα ἡ ἀκρίβεια τῶν ἱερῶν κανόνων ἐναργῶς γένηται», ὁ Γρηγόριος ὁ ς΄ προσκαλεσάμενος τοὺς ἐνδημοῦντας ἀρχιερεῖς προέτρεψεν αὐτοὺς ἵνα πρόνοιαν ποιήσωνται περὶ ἀποκαταστάσεως γνησίου καὶ κανονικοῦ ἀρχιερέως τῆς ἐπαρχίας ταύτης.

Αἱ κατὰ τὴν πατριαρχείαν αὐτοῦ διαρκέσασαν μέχρι τῆς ιθ΄ φεβρουαρίου τοῦ 1840 μάλα ἀξιοσημείωτοι αὐτοῦ πράξεις εἰσὶν οἱ μετὰ θεοφιλοῦς ζήλου ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας καὶ τῆς εὐσεβείας ἀγῶνες αὐτοῦ κατὰ τῶν ἑτεροδιδασκαλιῶν, αἵτινες ἐπεπόλαζον καὶ διετάρασσον τὰς συνειδήσεις τῶν πιστῶν. Τότε (ᾳωλς΄) ἐξεδόθη ἡ περίπυστος πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ ὀρθοδόξους ἐκκλησιαστικὴ καὶ συνοδικὴ ἐγκύκλιος ἐπιστολή, ἥτις διῄρητο εἰς προοίμιον, ιϐ΄ κεφάλαια καὶ ἐπίλογον, καὶ ἥτις ἀπεστάλη εἰς τοὺς ὑποκειμένους τῷ οἰκουμενικῷ θρόνῳ ἱεροτάτους μητροπολίτας καὶ θεοφιλ. ἀρχιεπισκόπους καὶ ἐπισκόπους δι' ἰδιαιτέρας ἐγκυκλίου ἐκδοθείσης κατὰ δεκέμβριον τοῦ 1836, δι' ἧς συνιστᾶτο ἡ συμμόρφωσις πρὸς τὰ κεφάλαια ἡ—ιά τῆς διαληφθείσης ἐκκλησιαστικῆς ἐγκυκλίου τὰ περιστρεφόμενα εἰς «διαταγὰς πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου», εἰς «συμβουλὰς πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς τῶν ἄλλων παροικιῶν τῶν ὑπ' ἄλλους θρόνους τῆς ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ὑποκειμένων», εἰς «προτροπὰς πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς εἰς ἐκτέλεσιν τῶν ἱερῶν καθηκόντων», εἰς «νουθεσίας πρὸς τοὺς ἁπανταχοῦ ὀρθοδόξους χριστωνύμους λαούς». Τὴν ἐγκύκλιον ταύτην προνοίᾳ πατριαρχικῇ τύποις ἐκδοθεῖσαν καὶ διανεμηθεῖσαν τοῖς πιστοῖς πρὸς ἐποικοδόμησιν, παρηκολούθησε μετὰ δύο ἔτη ἡ κατὰ 7βριον τοῦ ᾳωλῆ συνοδικὴ αὖθις ἐγκύκλιος καθ' ἑτέρων μισσιοναρίων τῆς δύσεως, οἵτινες ἐπὶ τὴν Συρίαν, Αἴγυπτον καὶ Παλαιστίνην ἐφορμήσαντες προσεπάθουν ν' ἐπισπάσωσιν ὀπίσω τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης τοὺς ἁπλουστέρους τῶν ἐν ταῖς χώραις ταύταις ὀρθοδόξων.

Ἡ ἐρρωμένη αὕτη ἀντίκρουσις τῶν προσηλυτευτικῶν τῆς δύσεως ἐνεργειῶν διέθετο κατ' αὐτοῦ τούς τε ἀπ' αἰώνων ἐν τῇ δύσει πολεμίους τῆς ὀρθοδοξίας καὶ ἐπὶ πᾶσι τοὺς παρ' αὐτοῖς ὀπαδοὺς τῆς μεταρρυθμίσεως, καθ' ὧν ἡ πρώτη τῶν ἀνωτέρω συνοδικῶν ἐγκυκλίων διηυθύνετο· ὅθεν καὶ δεινὸς ἐστήθη κατ' αὐτοῦ πόλεμος τὴν ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ἀπομάκρυνσιν σκοπῶν. Γρηγόριος ὅμως ὁ ΣΤος μηδαμῶς ἐκ τούτων ἐπηρεαζόμενος ἐξηκολούθει ὡσίως καὶ θεοφιλῶς ποιμαίνων τὴν ἐκκλησίαν καὶ προφυλάττων τοὺς πιστοὺς ἀπὸ τῆς κακοδοξίας τὰς πλάνας. Ἐν τῇ ἐποχῇ ταύτῃ (7βρίου 19 ᾳωλθ΄) συνοδικῶς ἐθεσμοθέτησε τὴν ὡς ἁγίου δοξολογίαν τοῦ ἐν Ἰωαννίνοις νεομάρτυρος Γεωργίου, ὁρίσας ἵνα ἡ πάντιμος αὐτοῦ μνήμη πανηγυρίζηται τὴν 17 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους, ἐπέτειον τῆς ἡμέρας, ἐν ᾗ τὸ μαρτυρικὸν στέφος εἴληφε. Πρὸς δὲ ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει (δεκεμβρίου 19) τὴν κατὰ τῆς καϊρείου κακοδοξίας ἐγκύκλιον κρατύνας καὶ θέλων τοὺς ἐπὶ τῇ παρ' αὐτῷ μαθητείᾳ ὑπόπτους ἐπὶ κακοδοξίᾳ γενομένους προφυλάξαι τῆς ἀπογνώσεως, εἰς ἣν ἡ διηνεκὴς τῶν πιστῶν πρὸς αὐτοὺς ὑπόνοια ἠδύνατο νὰ ἐξωθήσῃ, καθώρισεν ὑπὲρ τῶν μαθητῶν τοῦ Καΐρου τὰ ἑπόμενα·

α΄) ἅπαντας τοὺς μαθητὰς τῆς τοῦ Θεοφίλου Καΐρου σχολῆς ἐκτίθεσθαι ἐγγράφως ἐν ἰδίαις ὑπογραφαῖς ἅπασαν ἀκριβῶς τὴν ἀσεβεστάτην ἀντιχριστιανικὴν τοῦ διδασκάλου αὐτῶν κακοφροσύνην καὶ ἀποπτύειν καὶ ἀναθεματίζειν αὐτήν τε καὶ τοὺς ταύτῃ συμφρονοῦντας, προστιθέναι ἅμα ἐγγράφως καὶ ὁμολογεῖν ἅπαντα, δόγματά τε καὶ ἤθιμα καὶ παραδόσεις τῆς ἡμετέρας πίστεως τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς ἐκκλησίας·

β΄) ἀναγινώσκειν ταῦτα πάντα ἐν μέσῳ τῆς ἱερᾶς ἐκκλησίας ἐνώπιον τῆς ἡμετέρας μετριότητος καὶ τῶν παν. ἀρχιερέων καὶ παντὸς τοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ συνηθροισμένου ὀρθοδόξου λαοῦ, καὶ

γ΄) εἰσέρχεσθαι ἄνευ χρόνου ἀναβολῆς εἰς τὴν ἐπὶ τούτῳ συστᾶσαν θεολογικὴν σχολὴν καὶ διαμένοντας διδάσκεσθαι τακτικῶς τὴν ἱερὰν θεολογίαν τὴν ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις παραδοθεῖσαν καὶ ὑπ' αὐτῶν τούτων κηρυχθεῖσαν καὶ ὑπὸ τῶν θεοσόφων ἁγίων πατέρων ἡμῶν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ ἀλληλοδιαδόχως διαδοθεῖσαν, καθὼς ὑπ' αὐτῶν ὡς ἐχεγγύων τοῦ πνεύματος διερμηνευτῶν ἀνεπτύχθη καὶ ἐδιδάχθη καὶ μέχρι τῆς σήμερον ἀκαινοτομήτως ὑπὸ τῶν αὐτῆς ἱερῶν διδασκάλων διδάσκεται· διαμένειν δὲ ἐν τῇ θεολολικῇ σχολῇ διδασκομένους χρόνον τοσοῦτον, ὅσον ἡ χρεία ὑπαγορεύει· καὶ εἰ ταῦτα πάντα φυλάξουσιν ἀπαραβάτως, ἀποδέξεται αὐτοὺς ἡ ἐκκλησία καὶ χρήσεται αὐτοῖς, καθ' ἣν ἂν αὐτῇ δῶσι πεῖραν ἐν ᾧ διδάσκονται τὴν θεολογιαν χρονικῷ διαστήματι».

Ἐν τούτοις οἱ πολέμιοι αὐτοῦ ὑπερισχύσαντες προὐκάλεσαν τὴν ἐπὶ τέλους ἀπὸ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ἀπομάκρυνσιν αὐτοῦ, ἥτις ἐγνωστοποιήθη εἰς τὴν ἱερὰν σύνοδον διὰ βεζυρικοῦ διατάγματος ὑπὸ ἡμερομηνίαν 22 ζιλχαΐζὲ 1255 (15 φεβρουαρίου 1840). Τοῦ διατάγματος δὲ τούτου γνῶσιν λαβὼν ὁ μακάριος Γρηγόριος ἔδοτο τὴν ἑπομένην ἰδιόγραφον ἀπὸ τῆς πατριαρχείας παραίτησιν.

«Ἐπειδὴ οὕτως ἔδοξε τῇ παναγάθῳ τοῦ ἁγίου Θεοῦ προνοίᾳ νευσάσῃ εἰς τὴν καρδίαν τοῦ κραταιοτάτου καὶ γαληνοτάτου ἡμῶν ἄνακτος, ὥστε ἐνδοῦναι εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ πατριαρχικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνου ἀπομάκρυνσιν ἡμῶν, ὃ δὴ καὶ πρὸ πολλοῦ ἡμῖν ἐξ αὐθορμήτου διαθέσεως ἦν εὐκτόν διά τε τὸ πολύτυρβον αὐτοῦ καὶ πολύμοχθον καὶ διὰ τὸ ἀσθενὲς τοῦ σώματος ἡμῶν, ἀπεδεξάμεθα λίαν εὐπειθῶς καὶ εὐγνωμόνως ὡς φωνὴν θείαν τὴν τοιαύτην τοῦ βασιλείου κράτους ἀπόφασιν. Ἐφ' ᾧ καὶ προηγουμένως τῷ μὲν προνοητῇ τῶν ἁπάντων Θεῷ ὡς πρὸς τὸ συμφέρον πάντως γενέσθαι τὰ καθ' ἡμᾶς εὐδοκήσαντι ἀποδιδόντες ἀπὸ ψυχῆς λίαν εὐγνώμονος τὴν ὀφειλομένην δόξαν, τῷ δὲ βασιλείῳ κράτει μυρίας ὅσας τὰς

χάριτας ὁμολογοῦντες, ἐφ' οἷς καὶ ἐσχάτως ἤδη ἐν τῇ ἀπὸ τῆς πατριαρχικῆς θέσεως ἡμῶν ἀπομακρύνσει κατ' ἄπειρον βασιλικὸν αὐτοῦ ἔλεος ἡμῖν πρὸς ἄνεσιν ἐλεεῖ, εὐχὰς ἐγκαρδίους ἐν κατανύξει πολλῇ ἀναπέμπομεν ὑπὲρ τοῦ κραταιοτάτου, γαληνοτάτου καὶ εὐεργετικωτάτου ἡμῶν ἄνακτος σουλτὰν Ἀβδοὺλ Μετζὴτ ἐφένδη μας. Ἑπόμενοι δὲ κατ' ἀρχαίαν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν, παραιτούμενοι οἰκειοθελῶς καὶ εὐαρέστως ἐκ τοῦ πατριαρχικοῦ καὶ οἰκουμενικοῦ τούτου θρόνου, οὐ μὴν δὲ καὶ τῆς ἀρχιερωσύνης, προαγόμεθα εἰς ἐκπλήρωσιν θείας ἐντολῆς, ἥτις πολλῷ τῷ μέτρῳ παρὰ τῶν τὰ ὑψηλότερα διακατεχόντων πνευματικὰ ἐπαγγέλματα ἀπαραιτήτως ἐναπαιτεῖται, ἀφιέντες ἀπὸ βάθους ψυχῆς πᾶσι κοινῶς τοῖς τε ἐν Χριστῷ ἡμῶν ἀδελφοῖς ἁγίοις ἀρχιερεῦσι, τοῖς τῷ ἱερῷ συγκατειλεγμένοις κλήρῳ, τοῖς τοῦ ἡμετέρου γένους προΐοῦσι καὶ προκρίτοις, καὶ τοῖς λοιποῖς εὐσεβέσι καὶ ὀρθοδόξοις χριστιανοῖς πάνθ' ὅσα ἐν γνώσει ἢ ἀγνοίᾳ, ἐκ προθέσεως ἢ συναρπαγῆς καθ' ἡμῶν τυχὸν διανοηθέντες παρελύπησαν, καὶ ἐκζητοῦντες ἀμοιβαίως παρὰ πάντων τὴν ἐγκάρδιον συγγνώμην εἰς ὅσα λόγῳ ἢ ἔργῳ ἢ ὁπωσδήποτε ἐξ ἀνθρωπίνης κινηθέντες ἀσθενείας αὐτοὺς παρεπικράναμεν, ἐξαιτούμενοι ἅμα ἐκ μυχῶν καρδίας παρὰ τοῦ εἰρηνάρχου Θεοῦ τῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ ἐκκλησίᾳ εἰρήνην διηνεκῆ, γαλήνην ἀτάραχον, σύμπνοιαν ἄδολον, ἀγάπης ἀληθοῦς σύνδεσμον καὶ πάνθ' ὅσα κατὰ Χριστὸν σωτήρια, πρὸς δόξαν μὲν Θεοῦ, καταρτισμὸν δὲ παντὸς τοῦ ὀρθοδόξου χριστωνύμου πληρώματος. Ἀφοσιούμενοι οὖν τελευταῖον τῇ κοινῇ μητρὶ ἁγίᾳ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ, παρεχόμεθα τὴν παροῦσαν ἰδιόχειρον ἡμῶν καὶ ἐνυπόγραφον παραίτησιν, ἐπισφραγίζοντες τῇ ἰδίᾳ ἡμῶν σφραγῖδι εἰς ἔνδειξιν. Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ᾳωμ', φεβρουαρίου κ'.

† Ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος βεβαιοῖ».

Ἔκτοτε διέμεινεν ἐφησυχάζων ἐν τῇ κατὰ τὸ Μ. Ῥεῦμα οἰκίᾳ αὐτοῦ ἐπὶ εἰκοσιεπταετίαν σχεδὸν ὅλην ἀποποιούμενος μὲν νὰ δεχθῇ τὸ προσφερόμενον αὐτῷ ἐν πάσῃ ἀλλαξοπατριαρχίᾳ πατριαρχικὸν ἐνεργείᾳ ἀξίωμα, μὴ ἀρνούμενος δὲ τὸ κῦρος τῶν συμβουλῶν αὐτοῦ, τῆς πείρας καὶ τῶν γνώσεων, εἰς τοὺς διαδεξαμένους αὐτὸν ἐν τῇ ἀνωτάτῃ τῆς ἐκκλησίας σκοπιᾷ, ἀλλὰ παρέχων ἑαυτὸν ἕτοιμον ἀντιλήπτορα τοῦ κατὰ καιρὸν οἰκουμενικοῦ οἰακοστρόφου εἰς πᾶσαν τῆς ἐκκλησίας ἀνάγκην.

Τῇ δ' δεκεμβρίου τοῦ 1866 παραιτησαμένου τοῦ ἐπὶ τριετίαν καὶ ἔτι πρὸς τοῦ οἰκουμενικοῦ προκαθίσαντος θρόνου κυρίου κυρίου Σωφρονίου, οἱ πάντες διὰ τὸν ἐν τῇ ἐποχῇ ἐκείνῃ δεινωθέντα ἐκ τοῦ φυλετισμοῦ κλύδωνα τὰ βλέμματα ἔστρεψαν ἐπὶ Γρηγόριον τὸν ς' καὶ μιᾷ φωνῇ τοῦτον ἐκάλεσαν εἰς τὴν πατριαρχείαν. Εἰ καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἦν ἀληθὲς μαρτύριον διὰ τὸν ἀναδεξόμενον αὐτό, Γρηγόριος ὁ ς' ὁ ἐν ὁμαλαῖς περιστάσεσιν ἀποκρούσας πᾶσαν γενομένην αὐτῷ πρότασιν ἀναλήψεως τῆς πατριαρχικῆς ῥάβδου ἐν τῇ δεινῇ ἐκείνῃ ἐποχῇ ἐσκέψατο ὅτι τὸ καθῆκον ὑπηγόρευεν αὐτῷ ν' ἀναλάβῃ τὸν σταυρὸν τοῦ Κυρίου καὶ κακοπαθήσῃ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τοῦ λαοῦ. Ὅθεν τῇ ι' φεβρουαρίου τοῦ 1867 κανονικαῖς ψήφοις ἀνεκηρύχθη τὸ δεύτερον οἰκουμενικὸς πατριάρχης καὶ παρέμεινεν ἐπὶ τοῦ θρόνου ἄχρι τῆς ι' ἰουνίου τοῦ 1871 γενναίως ἀντιπαλαίων πρὸς τὰ ἐξηγριωμένα κύματα, ἅτινα παφλάζοντα διερρήγνυντο ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῆς ἐκκλησιαστικῆς νηὸς καὶ ἐξ ὧν διέσωζεν αὐτὴν ἡ δεξιότης τοῦ παρὰ τὸ πηδάλιον καθημένου γηραιοῦ καὶ γερασμίου πρωθιεράρχου.

Δὲν ἐνδιατρίβομεν εἰς τὰ πρόσφατα καὶ πασίγνωστα γεγονότα τῆς ἐποχῆς ταύτης καὶ τῶν κατ' αὐτὴν ἄθλων τοῦ μακαρίου πατριάρχου, ὧν μάρτυρες αὐτόπται ἢ αὐτήκοοι πάντες γεγόναμεν. Οἱ πάντες μετὰ σεβασμοῦ ἀναπολοῦσιν ἔτι καὶ νῦν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καθ' ἣν κραταιῶς ἀγωνιζόμενος ὁ κλεινὸς Γρηγόριος κατὰ τῶν παντοειδῶν τῆς ἐκκλησίας πολεμίων, ὑπερεμάχει τῆς ἀλωβήτου τηρήσεως τῆς πίστεως καὶ προήσπιζε τὰς τῆς ἐκκλησίας προνομίας, ἅσπερ γενεαὶ ὅλαι ἐσεβάσθησαν· καθ' ἣν ὁ πρωθιεράρχης τῆς ἀνατολῆς ἀντέτασσεν εἰς τὸν πρωθιεράρχην τῆς δύσεως, συνεγείροντα τὴν τοῦ Βακατινοῦ σύνοδον ἀντιπρόσκλησιν περὶ ἑνώσεως τῶν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησιῶν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἱστορικῆς ἀληθείας, ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ὅ,τι πάντοτε καὶ πανταχοῦ ὑπὸ τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας ἐπιστεύθη· καθ' ἣν ἡ ἀγγλικανὴ ἐκκλησία διὰ τοῦ πριμάτου αὐτῆς τὸ μέγα κῦρος τῆς ὀρθοδόξου ἀνωμολόγει καὶ ἀνεκήρυττε.

Γρηγόριος ὁ ς' παρέμεινεν ἀκλονήτως ἐν τῇ θέσει αὐτοῦ ἐφ' ὅσον ἐνόμιζεν ἑαυτὸν χρήσιμον εἰς ὑπηρεσίαν τῆς ἐκκλησίας· ὅτε δὲ εἶδεν ὅτι ἀπετύγχανεν ἡ ἰδέα τῆς συγκαλέσεως οἰκουμενικῆς συνόδου πρὸς κατεύνασιν τοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ σάλου, μετ' αὐταπαρνησίας καὶ ἀφοσιώσεως ἀπεχώρησε τῆς θέσεως αὐτοῦ, ὅπως ἕτερος δεξιώτερος πηδαλιοῦχος ὁράξηται τοὺς οἴακας τῆς ἐκκλησιαστικῆς νηός. Τὸ ἱστορικὸν ἔγγραφον τῆς παραιτήσεως αὐτοῦ ἔχει ὡς ἑπομένως·

« Μετὰ εἰκοσαετῆ ἡσύχιον ἀπραγμοσύνην ἐπανακληθέντες τὸ δεύτερον ἤδη πρὸ τετραετίας καὶ ἐπέκεινα ἐπὶ τὸν ἁγιώτατον πατριαρχικὸν καὶ οἰκουμενικὸν τοῦτον θρόνον, εἰ καὶ κατὰ τὸ εἰκὸς τὴν ἐκλογὴν καὶ ψῆφον ἐμμόνως ἀπεποιούμεθα πάνυ καλῶς εἰδότες ὅσας καὶ οἵας ἐπάγεται τὸ πατριαρχεύειν βασάνους καὶ δυσχερείας ἄλλως τε καὶ ἐν καιροῖς οὕτω χαλεποῖς, ἐν οἷς παντοῖα καὶ ἀκανθώδη ζητήματα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ συνταράττουσιν, ὅμως τὸ κοινῇ συμφέρον τῆς καθ' ἡμᾶς φίλης καὶ ἡσυχίου ἰδιωτείας κρεῖττον ἡγησάμενοι καὶ τὴν ὁμόθυμον φωνὴν τῶν ἡμᾶς ἐκλεξαμένων ὡς φωνὴν καὶ βουλὴν Κυρίου ἀποδεξάμενοι, δειλίᾳ ὅμως καὶ θάρρει εἰς τὸν μέγαν ἄθλον τῆς πατριαρχείας κατήλθομεν, ἀπὸ τῆς παντοδυνάμου τοῦ Θεοῦ δεξιᾶς καὶ τῆς προθύμου συναγωγῆς καὶ φιλοτιμίας τῶν τε περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ τῶν λοιπῶν ἐντίμων συμβούλων πᾶν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον προσδοκήσαντες. Πλὴν ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ μετὰ πάσας τὰς παρ' ἡμῶν

νυχθημέρους καὶ, ὡς ἐνῆν, ἀόκνους μερίμνας καὶ προσπαθείας οὔτε τῶν ἄλλων κοινῶν καὶ ἐθνικῶν ζητημάτων πάντων κατ' εὐχὴν ἀποβεβηκότων, οὔτε τοῦ πολὺ σπουδαιοτέρου βουλγαρικοῦ τέλεον ἀποσοβηθέντος ἢ κατά τι λωφήσαντος, ἀλλὰ πᾶν τοὐναντίον σφόδρα μὲν καθ' ἑαυτὸ τραχυνθέντος, πολὺν δὲ τὸν τάραχον καὶ τὸν σάλον (οἷμοι) τῇ ἐκκλησίᾳ συνεγείραντος, πολλὴν δὲ καὶ τὴν ζημίαν καὶ τὴν καταπάτησιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν καθεστώτων καὶ προνομίων τοῦ ἁγιωτάτου τούτου θρόνου ἐπενεγκόντος, τῶν δὲ ὑποβολέων καὶ πρωτοστατῶν τοῦ βουλγαροφυλετισμοῦ οὔτε ταῖς παρ' ἡμῶν πατριαρχικαῖς καὶ ἐκκλησιαστικαῖς σπουδαίαις παρατηρήσεσιν ἐνδοῦναι τὸ παράπαν πεισθέντων, ἀλλ' οὔτε εἰς οἰκουμενικὴν σύνοδον ἐκκληθῆναι καὶ τρόπῳ δικαίῳ καὶ κανονικῷ καθάπαξ αὐτὸ λυθῆναι ἀνασχομένων, οὐδ' εἴ τι καὶ γένοιτο, διὰ ταῦτα μέσην ἡμεῖς τὴν καρδίαν τιτρωσκόμενοι καὶ βαρυθυμοῦντες, οὔτε βουλόμενοι τὴν τῆς ἐκκλησίας εἰρήνην καὶ ἀσφάλειαν καὶ λαμπρότητα ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἀσθενείᾳ καὶ ἀδυναμίᾳ ἐπὶ μακρότερον διακινδυνεύεσθαι καὶ τὰ θλιβερώτερα ἀπειλεῖσθαι, ὥστε τὴν ἡμῶν ἀπὸ τούτων εὐθύνην ἐνώπιον παντὸς τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος ὀσημέραι βαρυτέραν καθίστασθαι, πολλάκις κατ' ἐπαναληψιν τὴν ἀπὸ τοιαύτης πατριαρχείας οὐδὲν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, κατορθοῦν ἰσχυούσης παραίτησιν ἡμῶν προὐβαλόμεθα. Οὐ παραδεκτῆς δὲ γενομένης ἐκείνης, τελευταῖον τὴν παροῦσαν ταύτην ἐνυπόγραφόν τε καὶ ἐνσφράγιστον παραίτησιν ἐπιδίδομεν σήμερον, γνώμῃ ἀμεταθέτῳ παραιτούμενοι τὴν πηδαλιουχίαν τοῦ οἰκτιστα κυμαινομένου καὶ ἐμπειρότερον ἅμα καὶ ἰσχυρότερον ἀπαιτοῦντος τὸν κυβερνήτην ἐκκλησιαστικοῦ σκάφους (οὐ μὴν δὲ καὶ τὴν ἀρχιερωσύνην ἢ τὸν ἐπίτιμον πατριαρχικὸν τίτλον καὶ βαθμόν). Καὶ τῇ μὲν ἁγίᾳ ταύτῃ τοῦ Χριστοῦ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ὁλοψύχως εὐχόμεθα ταχεῖαν καὶ αἰσίαν λύτρωσιν ἀπὸ τῶν κατεχόντων αὐτὴν ἀνιαρῶν, τοῖς δὲ ἀγαπητοῖς ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς καὶ συλλειτουργοῖς ἡμῶν ἁγίοις ἀρχιερεῦσι καὶ ἅπασι τοῖς προκρίτοις καὶ λογάσι τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν γένους πατρικῶς καὶ φιλαδέλφως παραινοῦμέν τε καὶ παρεγγυῶμεν τελείαν ἀγάπην ἐν ἀλλήλοις καὶ πᾶσαν ἀγαθὴν ὁμοφροσύνην καὶ φιλογένειαν τὴν ἐπὶ κατευοδώσει καὶ προκοπῇ τῶν ἐν ἡμῖν ἐθνικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ὀφειλομένην καὶ πρέπουσαν. Εὐχαριστοῦντες δ' ὑμῖν εἰλικρινῶς ἐπὶ τῇ πρὸς ἡμᾶς τιμῇ καὶ εὐλαβείᾳ καὶ τῇ ὅλως ἀκραιφνεῖ ἀγάπῃ, καὶ τὴν παρὰ πάντων ἀδελφικὴν καὶ υἱϊκὴν συγγνώμην αἰτούμενοι εἴ τι παρ' ἡμῶν ἐν γνώσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ μὴ καλῶς λέλεκται ἢ πέπρακται κατὰ τὸ ὑπερτετράετες τῆς πατριαρχείας ταύτης, ἐπιδαψιλευόμεθα καὶ ἡμεῖς ἐξ ἀμοιβῆς ἁπαξάπασι τοῖς εὐσεβέσι χριστιανοῖς τὰς πατρικὰς ἡμῶν εὐχὰς καὶ εὐλογίας καὶ τὴν ἀπὸ καρδίας συγχώρησιν. Πρὸ δέ γε πάντων καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἐν κατανύξει ψυχῆς ἐκλιπαροῦμεν τὴν ἄμαχον καὶ κραταιὰν ἀντίληψιν τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ τελειωτοῦ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ μόνου σοφοῦ καὶ παντοκρατορικοῦ καὶ ἀναμαρτήτου κυβερνήτου ἵνα σύμπαντας κοινῇ καὶ ἕκαστον ἰδίᾳ κατευθύνων καὶ χειραγωγῶν πρὸς τὸ οἰκεῖον θέλημα καὶ τὸ τῇ ἐκκλησίᾳ πάσῃ συμφέρον, αὐτὸς ὑμῖν εἰς τάχος ἀναδείξειε καὶ τὸν τῷ ὄντι μόνον χρήσιμον καὶ γνήσιον ἀποστολικὸν ποιμένα καὶ ἰθύντορα ταύτης τῆς πνευματικῆς νηὸς, δι' οὗ ὁδηγηθήσεται ἀπταίστως καὶ σοφῶς ὁ τοῦ Κυρίου περιούσιος λαὸς εἰς ὁδοὺς λείας καὶ εἰς νομὰς σωτηρίους· ἀμήν.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ᾳωοα', ἰουνίου ι'.

† ὁ πρώην Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος βεβαιοῖ».

Μετὰ τὴν ἡμέραν ταύτην ἄπαξ ἐπεφάνη ἐν τῷ περιρρύτῳ τῆς ἐκκλησίας ὡς ὁρῶν πρόσωπον κατὰ τὴν μεγάλην τοπικὴν σύνοδον τὴν ἐπὶ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ κυροῦ Ἀνθίμου τοῦ ς' συγκληθεῖσαν πρὸς ἐξέλεγξιν τῶν φυλετικῶν ἀξιώσεων, ὅτε καὶ κατεδικάσθη ἡ κακοδοξία τοῦ φυλετισμοῦ. Μετὰ τὰς πρὸς τὴν ὀρθοδοξίαν ἐν τῇ τοπικῇ συνόδῳ εὐσεβεῖς ὑπηρεσίας αὐτοῦ Γρηγόριος ὁ ς' καταβαλλόμενος ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ γήρατος παρέμεινε κλινήρης οἰκουρῶν καὶ εὐχόμενος διηνεκῶς ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ χριστωνύμου λαοῦ. Ἑκάστη παρερχομένη ἡμέρα προσήγγιζεν αὐτὸν πρὸς τὸν τάφον, εἰς ὃν ἐνητένιζε μετὰ τῆς γαλήνης καὶ ἡρεμίας, μεθ' ἧς πᾶς εὐσεβὴς προσβλέπει τὸ μόρσιμον τέλος, ὅταν μάλιστα, ὡς Γρηγόριος ὁ ς', δύναται νὰ εἴπῃ τὸ τοῦ ἀποστόλου «τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα, λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὁ δίκαιος κριτής». Ὅθεν ἐπελθὼν ὁ εἱμαρτὸς θάνατος εὗρε Γρηγόριον τὸν ς' ἕτοιμον ἵνα παραστῇ πρὸ βήματος τοῦ δικαίου κριτοῦ.

Τοιοῦτος ἐν ἀτελεῖ σκιαγραφίᾳ ὁ βίος τοῦ πατριάρχου, ὃν ἐκηδεύσαμεν χθές. Ἐντολῇ τῆς Α. Θ. Π. ὁ ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος Μ. Ῥεύματος Θεοφ. ἅγ. Παμφίλου ἱερούργησε τὴν πρωΐαν τῆς χθὲς ἐν τῷ ἐκεῖ ναῷ τῶν Ταξιαρχῶν εὐχὰς ἱλαστηρίους ἀναπέμψας πρὸς τὸν δοτῆρα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου ὑπὲρ τῆς μακαρίας ψυχίας τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ς', οὗτινος τὸ ἱερὸν λείψανον περιβεβλημένον, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, τὴν ἀρχιερατικὴν στολὴν ἔκειτο ἐντεθρονισμένον ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, εἰς ἣν τὸ πλῆθος σωρηδὸν ἔσπευδεν ἵνα ἀσπάσηται τὴν δεξιὰν τοῦ γερασμίου νεκροῦ. Ἑκατέρωθεν τοῦ σεπτοῦ λειψάνου ἱερεῖς τὰς ἱερατικὰς αὐτῶν στολὰς φέροντες ἀνεγίνωσκον ἐξ ὑπαμοιβῆς τὰ κείμενα τῶν τεσσάρων ἱερῶν εὐαγγελίων. Περὶ τὴν 4ην ὥραν ἀφίκοντο οἱ σεβ. συνοδικοί, ὧν ἕκαστος φέρων ἐπιτραχήλιον καὶ ὠμοφόριον ἀνέγνω τὰς εὐχὰς τοῦ τρισαγίου καὶ ἠσπάσατο τὴν σεβασμίαν χεῖρα καὶ τὸ ἐν ἀγκάλαις τοῦ σεπτοῦ νεκροῦ εὐαγγέλιον. Μετὰ μίαν περίπου ὥραν προσῆλθον οἱ τοῦ ἀρμενικοῦ πατριαρχείου ἀπεσταλέμενοι, ὧν ἡγεῖτο ὁ τοῦ μακαριωτάτου πατριάρχου τῶν Ἀρμενίων πρωτοσύγκελλος μετὰ δύο ἐπισκόπων συνοδευομένων ὑπὸ ἱερέων. Μικρὸν πρὸ τῆς 6ης ὥρας ἀφίκετο ἡ Α. Θ. Π. φέρουσα τὰ πατριαρχικὰ διάσημα καὶ τοὺς ἀστέρας ἓξ μεγαλοσταύρων. Ἡ Α. Θ. Π. ἀνελθοῦσα εἰς τὴν αἰθουσαν, ἐν ᾗ ἦν τὸ λεί-

ψανον τοῦ κλεινοῦ Γρηγορίου, ἔψαλε τρισάγιον καὶ ἠσπάσατο εὐλαβῶς τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον καὶ τὴν χεῖρα τοῦ σεπτοῦ νεκροῦ, μεθ' ὃ διέταξε νὰ ἐκκινήσῃ ἡ νεκρικὴ πομπή, τοῦθ' ὅπερ ἐγένετο κατὰ τὴν ἀκόλουθον τάξιν·

Προηγοῦντο δύο πατριαρχικοὶ εὐταξίαι, τούτοις ἠκολούθουν δύο λαμπαδοῦχοι ἀναγνῶσται, μεθ' οὓς ἤρχοντο τέσσαρες στίχοι ἐξαπτερύγων· κατόπι τούτων ἐξ ψάλται μετὰ ἰσαρίθμων κανοναρχῶν, καὶ μετ' αὐτοὺς ὀκτὼ ἱερεῖς ἀνὰ δύο· δύο πατριαρχικοὶ κλητῆρες ἐχώριζον τὸ τμῆμα τοῦτο ἀπὸ τοῦ ἀμέσως ἑπομένου, ὅπερ ἀπηρτίζετο ἐξ ἰσαρίθμων λαμπαδούχων, ἐξαπτερύγων, ψαλτῶν, κανοναρχῶν καὶ ἱερέων. Τρία τοιαῦτα τμήματα παρηκολούθουν ἄλληλα, μεθ' ἃ κατόπιν δύο πατριαρχικῶν κλητήρων καὶ δύο λαμπαδούχων ἀναγνωστῶν ἤρχοντο πέντε στίχοι ἐξαπτερύγων, χορὸς ὀκτὼ ψαλτῶν διευθυνόμενος ὑπὸ τοῦ πρωτοψάλτου τῆς Μ. ἐκκλησίας καὶ μετ' αὐτοὺς ὁ ἀρμενικὸς κλῆρος, οὗ κατόπιν ἤρχοντο ἀνὰ δύο οἱ πατριαρχικοὶ ἐφημέριοι· ἀμέσως μετὰ τούτους ἠκολούθουν οἱ Ἀρμένιοι ἐπίσκοποι καὶ ὁ τοῦ ἀρμενικοῦ πατριαρχείου πρωτοσύγκελλος· εἶτα ὑψοῦτο εἷς στίχος ἐξαπτερύγων, ᾧ ἠκολούθουν δέκα ὀκτὼ θεοφιλ. ἐπίσκοποι, παν. καὶ σεβασμ. πρώην καὶ ἐν ἐνεργείᾳ μητροπολῖται, ἅπαντες μετ' ἐπιτραχηλίων καὶ ὠμοφορίων. Τῷ ἱερῷ τούτῳ θιάσῳ ἠκολούθουν δέκα καὶ ὀκτὼ ἱεροδιάκονοι, ὧν προΐστατο ὁ Μ. ἀρχιδιάκονος· μεταξὺ δ' αὐτοῦ καὶ τοῦ δευτερεύοντος ἐβάδιζεν ὁ πριμικήριος κρατῶν τὸ διβάμβουλον πρὸ τῆς Α. Θ. Π. φερούσης τὸν πατριαρχικὸν μανδύαν, ἐπιτραχήλιον, ὠμοφόριον καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν ῥάβδον. Τῇ Α. Θ. Π. παρείποντο οἱ ἐκ τῶν κληρικῶν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ἄρχων Μ. λογοθέτης καὶ Μ. ῥήτωρ, ὡς καὶ αἱ ΑΑ. Ἐξ. Ἀλέξανδρος Καραθεοδωρῆ πασσᾶς, ὁ πρώην ἡγεμὼν τῆς Σάμου Κωνσταντῖνος Φωτιάδης βέης, ὁ ἀρχίατρος τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος καὶ γερουσιαστὴς Σπ. Μαυρογένης ἀντιπροσωπεύων καὶ τὸν ἑλληνικὸν φιλολογικὸν σύλλογον, ὁ Ἀλέξ. Κωνσταντινίδη πασᾶς, ὁ εἰς ἀντιπροσώπευσιν τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης ἐκ τοῦ γραφείου τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων ἀποσταλεὶς Ἀκὴφ βέης καὶ τὰ μέλη τοῦ Δ. Ε. συμβουλίου. Μετ' αὐτοὺς ἤρχοντο οἱ φέροντες τὰ παράσημα τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου ὁ ἄρχων καποῦ κεχαγιᾶς κρατῶν ἐπὶ προσκεφαλαίου ἐκ μαύρου βελούδου τὰ παράσημα τοῦ μεδζηδιὲ α' τάξεως, ὁ κ. Σ. Βουτυρᾶς τὰ τοῦ ἑλληνικοῦ μεγαλοσταύρου καὶ ὁ ἀρχιγραμματεὺς τοῦ Δ. Ε. Μ. συμβουλίου τὸ νισὰν ἰφτιχάρ. Οὗτοι ἐβάδιζον ἀμέσως πρὸ τοῦ νεκροῦ, ὃν ἔφερον δώδεκα ἱερεῖς ἐνδεδυμένοι μελαίνας ἱερατικὰς στολάς. Εὐθὺς κατόπιν εἵποντο ὁ Μ. πρωτεσύγκελλος, ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἱερᾶς συνόδου καὶ οἱ διευθυνταὶ τῆς θεολογικῆς, τῆς Μ. τοῦ γένους καὶ τῆς ἱερατικῆς σχολῆς. Μετὰ τούτους, ἡγουμένου τοῦ παν. ἁγ. Φιλαδελφείας ἀντιπροσωπεύοντος τὸν ἱεροσολυμιτικὸν θρόνον, εἵποντο οἱ ἐνταῦθα ἀντιπρόσωποι τοῦ θεοβαδίστου ὄρους Σινᾶ καὶ τοῦ ἁγιωνύμου Ὄρους, καὶ οἱ παρατυχόντες μοναχοί.

Τὸ πλῆθος ἦν ἄμετρον, λίαν δὲ ὀλιγάριθμος ἡ στρατιωτικὴ συνοδία, ἥτις ἔμελλε νὰ κλείσῃ τὴν παράταξιν· ἐν τούτοις χάρις εἰς τὸ τοῦ λαοῦ εὐάγωγον, μεθ' ὅλην τὴν ἐκ τῆς στενότητος τῶν ὁδῶν δυσκολίαν τῆς διαβάσεως, ἡ νεκρικὴ πομπὴ ἐν πληρεστάτῃ τάξει διήνυσε τὸ ἄχρι τοῦ ναοῦ τῶν παμμεγίστων Ταξιαρχῶν διάστημα.

Καθ' ὁδὸν εὐλαβεῖς χεῖρες ἐκ τῶν ἑκατέρωθεν οἰκιῶν ἔρραινον διὰ μύρων τὸ κηδευόμενον σεπτὸν λείψανον, ὅτε δὲ ἡ νεκρικὴ συνοδία ἀφίκετο πρὸ τοῦ καταστήματος τοῦ ἀναγνωστηρίου Προόδου, ἔστη, καὶ ἡ Α. Θ. Π. ἔψαλε τρισάγιον, μεθ' ὃ ἠκολούθησε τὴν πρὸς τὸν ἱερὸν ναὸν πορείαν, ἔνθα ἐψάλη ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία δι' ὅλης τῆς κατανυκτικῆς τάξεως τῆς διακρινούσης τὰς ἱερὰς ἀκολουθίας τῆς ἁγίας ἡμῶν ἐκκλησίας. Ταύτης περαιωθείσης, ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος ὁ σχολάρχης τῆς Μ. τοῦ γένους σχολῆς πανοσ. ἀρχιμανδρίτης κ. Γρηγόριος Παλαμᾶς, ὃς καὶ ἐξεφώνησε τὸν ἑπόμενον ἐπικήδειον λόγον·

" Ἡγούμενος μέγας πέπτωκεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐν τῷ Ἰσραήλ.... καὶ συνήχθη πᾶς ὁ λαὸς τοῦ κλαῦσαι αὐτόν".

Καὶ οὕτως ἐκπληροῦται καὶ ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ϛ' ἡ ἀπ' αἰῶνος στηλογραφηθεῖσα διαθήκη «γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ!» Ναί, προστίθεται σήμερον καὶ ὁ νέος οὗτος Ἰακὼβ καὶ πατριάρχης τῆς χάριτος εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ θάπτεται μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ! ὁ δὲ χριστεπώνυμος λαὸς θρηνεῖ τὴν πτῶσιν τοῦ μεγάλου ἡγουμένου αὐτοῦ, ὅστις ἐποίμανεν αὐτὸν καὶ ὡδήγησεν εἰς νομὰς σωτηρίους, σώζων καὶ περιφρουρῶν διὰ τῶν ὅπλων τοῦ πνεύματος ἐν τῇ πνευματικῇ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας μάνδρᾳ. « Ἡγούμενος μέγας πέπτωκεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐν τῷ Ἰσραήλ, καὶ συνήχθη πᾶς ὁ λαὸς τοῦ κλαῦσαι αὐτόν». Ἐσβέσθη σήμερον καὶ ὁ φωτοβόλος οὗτος λύχνος ὁ τοσοῦτον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ καταφωτίσας ἢ, μᾶλλον εἰπεῖν, ὁ εὐαγγελικὸς οὗτος λύχνος ἐκ τῆς ἐπικήρου ταύτης παροικίας μετεκινήθη ἄσβεστος ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας, μετενεχθεὶς εἰς τὴν αἰωνιότητα. Κάμπτεται σήμερον ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἐτῶν καὶ τῶν πνευματικῶν καμάτων καὶ ἀγώνων καὶ πίπτει καὶ τὸ καλλίκομον καὶ καλλίκαρπον τοῦτο τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ ὑπὲρ τῶν πατρῴων ζήλου δένδρον, τὸ ὁποῖον ὀκτὼ ὅλας δεκάδας ἐτῶν ἔθαλλε καὶ ἐκάλυπτεν ὑπὸ τὴν εὐεργετικὴν αὐτοῦ σκιὰν σύμπασαν τὴν ὀρθόδοξον Ἀνατολήν.— Ἐπισφραγίζεται σήμερον ἡ ἱστορία τοσούτων ἀγώνων καὶ στεφάνων καὶ κατορθωμάτων τοῦ ἐνδοξοτέρου τῶν νεωτέρων ποιμεναρχῶν τῆς ἀνατολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας.—Καὶ τωόντι! τίς ἀγνοεῖ τὸν ἱεροπρεπῆ καὶ ἀρίζηλον βίον τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου Γρηγορίου καὶ τοὺς πολυάθλους καὶ καρποφόρους ἐκείνους ἀγῶνας, τοὺς ὁποίους οὗτος μετ' αὐταπαρνήσεως ὑπέστη ὑπὲρ τοῦ ὀρθοδόξου τῶν χριστιανῶν πληρώματος καὶ τῆς ἀκεραιότητος τῶν δογμάτων τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας; Τίς ἐξ ἡμῶν δὲν εἶδε, δὲν ἐνθυμεῖται ἢ δὲν ἤκουσε τὴν μεγάλην τοῦ πατριάρχου ταύτου ἀφοσίωσιν καὶ τὴν ἄγρυπνον αὐτοῦ μέριμναν ὑπὲρ τῆς εὐκλείας καὶ εὐσταθείας τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ γένους ἡμῶν; Ἀλλὰ καὶ ἡ πολυπληθὴς αὕτη συρροὴ τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ τοῦ πεπυκνωμένου καὶ μετὰ τοσαύτης εὐλαβείας συνωθουμένου μέχρι τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τί ἄλλο μαρτυρεῖ καὶ κηρύττει, εἰ μὴ τὸ βαθύτατον σέβας, τὴν ἀϊδιὸν ἀγάπην καὶ τὴν ἐγκάρδιον εὐγνωμοσύνην, ἀνθ' ὧν ὁ ἀληθεὶς οὗτος πατὴρ καὶ ποιμὴν ἐπὶ ὅλην πεντηκονταετίαν, εἴτε ἐπὶ κεφαλῆς, εἴτε μακρὰν τοῦ ποιμνίου ἱστάμενος, ὑπὲρ αὐτοῦ διεπράξατο; Δικαίως ἄρα κλαίει ᾠδὴ καὶ θρηνεῖ ἐπ' αὐτὸν πᾶσα ἡ ἁπανταχοῦ γῆς ὀρθόδοξος ἐκκλησία, καὶ δὲν θέλει, ὡς ἄλλη νέα Ῥαχήλ, νὰ παρακληθῇ, ὅτι ἐξέλιπε φῶς καὶ ἐσίγησεν ἐσαεὶ ἡ ζῶσα καὶ ἔμψυχος αὕτη ἱστορία τῶν πατρῴων χρόνων.

Ἀλλὰ θρηνεῖτε [καὶ ἡμεῖς, παναγιώτατε πατριάρχα καὶ ἡ λοιπὴ τεθαρσιωτάτη τῶν ποιμένων χορεία, καὶ σκυθρωπάζετε ἀναλογιζόμενοι τὴν ἀπώλειαν, ἣν ὑπέστη σήμερον ἡ ἁγία ἡμῶν ἐκκλησία, ἀφαιρεθεῖσα τὸν ἐφάμιλλον αὐτῆς στῦλον, τὸ σέμνωμα τοῦ κλήρου, τὸ κοινὸν σέβας κλήρου τε καὶ λαοῦ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης, τὸν σοφὸν σύμβουλον, τὸν ταμίαν τῶν σωστικῶν ἡμῶν παραδόσεων, τὸν ὑπέρμαχον τῶν ἱερῶν δογμάτων καὶ κανόνων τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως, τὴν χρυσόπλοκον ἐκείνην σειρὰν τὴν ἀνερχομένην ἀδιαρρήκτως καὶ φέρουσαν ἀσφαλῶς μέχρι τῶν ἀρχαίων γεραρῶν τῆς ἐκκλησίας χρόνων καὶ συνεχίσασαν τὴν μεγάλην τῶν πατέρων ἡμῶν γενεὰν Γρηγόριον τὸν Ϛ΄, ὅστις διά τε τοῦ βίου καὶ τῶν λοιπῶν ποιμαντορικῶν αὐτοῦ ἀρετῶν πιστῶς διέσωζεν ἐν ἑαυτῷ τὸ ἀρχαῖον ἱεροπρεπὲς σχῆμα τῆς ἐκκλησίας καὶ εἶχεν ἐντετυπωμένους τοὺς χαρακτῆρας τῶν γνησίων τῆς ἐκκλησίας ποιμένων.

Καὶ ποῦ ἄρα ἀπεμάξατο ὁ φαεινὸς οὗτος ἱεράρχης τοὺς λαμπροὺς ἐκείνους καὶ φωτεινοὺς χαρακτῆρας, οἵτινες ἔστιλβον τὴν ἁγίαν ἐκείνην λαμπηδόνα] καὶ προσείλκυον ἁπάντων τὰ βλέμματα καὶ κατηχμαλώτιζον τὰς καρδίας τῶν πιστῶν; — «Θεὸς γνώσεων Κύριος καὶ Θεὸς ἑτοιμάζων ἐπιτηδεύματα αὐτοῦ». — Ὁ γεραρὸς οὗτος πατριάρχης, ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ ἐκκλησίᾳ γεννηθεὶς περὶ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, καὶ ἐν ταύτῃ ἀνατραφείς, ἐκ παιδικῆς ἔτι ἡλικίας φέρων καθυποβάλλει ἑαυτὸν ὑπὸ τὴν παιδαγωγίαν καὶ κηδεμονίαν ἀνδρὸς γεραροῦ, τοῦ ἀειμνήστου ἐκείνου καὶ πολυάθλου στεφανίτου, τοῦ Δέρκων Γρηγορίου. Ἐν τοιούτῳ λοιπὸν ὑψηλῷ πνευματικῷ διδασκαλείῳ λαμβάνει οὗτος τὴν πρώτην αὐτοῦ ἱεραν ἀγωγήν, κατηχεῖται τὰ πρῶτα τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς μαθήματα, διδάσκεται τὰ πρῶτα καὶ μόνα στερεὰ καὶ ἀκλόνητα τῆς ἀρετῆς θεμέλια, ἀρύεται τὰ νάματα τῆς κατὰ Χριστὸν ἀληθινῆς σοφίας καὶ τοὺς τύπους πάσης ἀρετῆς ἀπομάττεται· καὶ εὐθὺς ὡς μαθητὴς ἐπιμελὴς καὶ πειθήνιος βάλλει εἰς πρᾶξιν τὰ διδασκόμενα· διότι ποῖον τοῦ πνεύματος χάρισμα ἐστερεῖτο ἡ μεγάλη ἐκείνη τοῦ πατριάρχου ψυχή, τὴν ὁποίαν καὶ διανοίας ὀξύτης, καὶ ἀντιλήψεως ζωηρότης, καὶ κρίσεως βάθος, καὶ μνήμης ἀκμή, καὶ γοργότης αἰσθήσεως, καὶ ἁπλότης καρδίας, καὶ λόγου χάρις καὶ δύναμις, κατεκόσμουν περικαλλέστατα καὶ συνώδευον εἰς αὐτὸν ἓξ ἁπαλῶν ἔτι ὀνύχων ζῆλον ἄμετρον περὶ τὰ καλά, τάσιν ἀκάθεκτον πρὸς πράξεις μεγάλας καὶ ὑψηλάς, καὶ σφοδρὰν φιλομάθειαν πρὸς πᾶν εἶδος γνώσεως, καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ πνεύματος χαρίσματα, τὴν μακροθυμίαν, τὴν ἐπιείκειαν, τὴν χρηστότητα καὶ τὴν ἁγίαν καὶ εὐαγγελικὴν ἐκείνην σωφροσύνην. Καὶ διὰ τοῦτο ἐν βραχεῖ, ὡς θεοφύτευτος σπόρος λίαν συνεπτυγμένος, ἀνεπτύχθη, ἐκρατύνθη καὶ ἐγένετο ὁ δεκαεπταετὴς οὗτος μόλις νεανίας, τέλειος ἀνὴρ καὶ λόγῳ, καὶ ἤθει, καὶ σχήματι, καὶ βαδίσματι, καὶ προσοχῇ, καὶ προσευχῇ, καὶ, ἁπλῶς εἰπεῖν, κατὰ πάντα ὅσα ζωγραφίζουσι καὶ χαρακτηρίζουσι τὸν κατὰ Θεὸν ἄνθρωπον.

Καὶ διὰ τοῦτο χειροτονεῖται διάκονος καὶ θέσεις ἀμέσους ἐν τοῖς πατριαρχείοις καταλαμβάνει σπουδαίας, καὶ μόλις μετὰ δεκαετίαν προχειρίζεται καὶ μητροπολίτης· δύο δὲ ἐν διαστήματι ἐννέα ἐτῶν ἀλληλοδιαδόχως διακυβερνήσας ἐπαρχίας, ἐφελκύει εἰς ἑαυτὸν τὴν προσοχὴν ἁπάντων, καὶ ἀνυψοῦται κοινῇ ψήφῳ κλήρου τε καὶ λαοῦ ἐπὶ τῆς ἀνωτάτης, ἀλλὰ καὶ πολυταράχου τῆς ἐκκλησίας πατριαρχικῆς περιωπῆς, τὸ 37 τῆς ἡλικίας ἄγων ἔτος. Οὕτως, ἀγαπητοί, ἐσοφίσθη ἐν νεότητι αὐτοῦ ὁ ἀείμνηστος πατριάρχης Γρηγόριος καὶ ἐνεπλήσθη ὡς ποταμὸς συνέσεως (Σειρ. **47**). «Ἐν χειρὶ Κυρίου ἐξουσία γῆς καὶ τὸν χρήσιμον ἐγερεῖ εἰς καιρὸν ἐπ' αὐτῆς».

Ἀλλὰ διατί ἐγὼ ἀποπειρῶμαι ἵνα ἀναζωγραφήσω τὸν ἐξ ἡμῶν μεταστάντα ἀοίδιμον τοῦτον πρωθιεράρχην, τὸν ὁποῖον οἱ πάντες ἐγνωρίσαμεν, ἐσεβάσθημεν, ἠγαπήσαμεν καὶ ἐθαυμάσαμεν; Ἀρκεῖ ἡ συναίσθησις τῆς ἡμετέρας καρδίας· ὁ λόγος τί δύναται περιπλέον εἰς ταῦτα νὰ προσθέσῃ; Ἐὰν δὲ ὁ λόγος οὐδὲν προστίθησι, δυνάμεθα ἆρά γε νὰ ὁμιλήσωμεν ἐκ τοῦ περισσεύματος τῆς ἡμετέρας καρδίας; ἀλλὰ καὶ αὕτη πῶς δύναται νὰ εὕρῃ ἐνταῦθα λόγους ἀνταξίους τοῦ προκειμένου ἱεροῦ τούτου νεκροῦ, συνεχομένη τὴν στιγμὴν ταύτην ὑπὸ θλίψεως δικαίας, καὶ ἀναλογιζομένη τὴν ἀφ' ἡμῶν μετάστασιν τοῦ τελευταίου πολυτίμου τούτου λειψάνου, ὅπερ φέρον ἤδη καταβιβάζει εἰς τὸν τάφον μεθ' ἑαυτοῦ τοσαύτην ἱστορίαν, τοσαύτας ἐλπίδας καὶ παραμυθίας παραδόσεις;

Σὺ, περιούσιε τοῦ Κυρίου λαέ! Ὑμεῖς, τέκνα πνευματικὰ τοῦ νέου τούτου Ἀβραάμ, ἢ δότε μοι λόγον, ἵνα ὁμιλήσω ἐπαξίως, ἢ ἐπιτρέψατέ μοι νὰ σιωπήσω καὶ νὰ συμπροσευχηθῶ καὶ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν ἔμπροσθεν τοῦ ἱεροῦ τούτου καὶ αἰδεσίμου νεκρικοῦ θρόνου. Ἀλλὰ τί λέγω; Ἐνταῦθα οὔτε οἱ λόγοι καὶ οἱ ἔπαινοι δύνανται νὰ προσθέσωσί τι εἰς τὸ κλέος τοῦ μεγάλου τούτου νεκροῦ, οὔτε ἡ σιωπὴ δύναται κατ' ἐλάχιστον νὰ ἐλαττώσῃ ἢ νὰ βλάψῃ τὸν ἔνδοξον βίον αὐτοῦ, τὴν λαμπρὰν ταύτην σελίδα τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ γένους ἡμῶν.

Ὁ ἀείμνηστος, ἀγαπητοί, πατριάρχης Γρηγόριος καὶ ζῶν ἦν τύπος καὶ ὑπογραμμὸς τοῦ ἀληθινοῦ χριστιανοῦ καὶ ποιμένος καὶ παραμυθία πάντων, καὶ θανὼν διδάσκει καὶ στηρίζει καὶ οἰκοδομεῖ πάντα χριστιανόν.

Καὶ λοιπὸν ἀντὶ παντὸς ἐπιταφίου λόγου, ἂς προσέλθωμεν ἤδη ἕκαστος ἐνώπιον τοῦ γεραροῦ τούτου λειψάνου καὶ ἀναπαριστῶντες καθ' ἑαυτοὺς ἅπαντα τὸν βίον αὐτοῦ, ἂς διδαχθῶμεν παρ' αὐτοῦ διδασκαλίαν ὀρθὴν καὶ ἄπταιστον. Ταῦτα δὲ ὡς τὰ μόνα εὔοσμα τῆς εὐσεβείας καὶ ἀρετῆς ἄνθη, ἂς χρησιμεύσωσι τώρα καὶ ὡς τὰ μόνα κοσμήματα τοῦ παναγιωτάτου τούτου νεκροῦ· ναί, μακρὰν ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τούτου τόπου πᾶς ἕτερος κόσμος καὶ ἔπαινος! Καὶ αὐτὸς ὁ κόσμος μετὰ τῶν διαφόρων ματαίων αὐτοῦ τιμῶν, τὸν ὁποῖον ὁ ἀείμνηστος πατριάρχης ἐκ παίδων ἀπηρνήσατο, καὶ ὅστις οὐδὲν ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ καὶ ἀγῶσι προσέλαβε μέρος, ἂς μὴ ἀναμιχθῇ ἐνταῦθα καὶ ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ στιγμῇ τῆς ἐπὶ γῆς αὐτοῦ ὑπάρξεως· ναί, ἐξέλθωμεν, ἀγαπητοί, καὶ ἡμεῖς, ὡς ἄλλοτε οἱ περὶ τὸν Ἰωσὴφ, ἐκ τῆς Αἰγύπτου ταύτης καὶ ἀποδώσωμεν ἐκεῖ εἰς τὸν νέον τοῦτον τῆς χάριτος Ἰακὼβ τὸν δίκαιον ἔπαινον καὶ τὴν προσήκουσαν τιμήν! Σιγησάτω ἐνώπιον τοῦ τάφου τούτου πᾶν ὅ,τι δὲν δύναται νὰ συναπέλθῃ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν αἰωνιότητα.

Παναγιώτατε δέσποτα! Μετὰ βαρυαλγούσης καρδίας καὶ υἱϊκῆς στοργῆς Σὺ κηδεύεις σήμερον τὸ νεκρὸν καὶ ἄπνουν τοῦτο σκήνωμα τοῦ γεραροῦ προκατόχου Σου Γρηγορίου τοῦ Ϛ΄, καὶ μέλλεις μετ' ὀλίγον νὰ ἀποδώσῃς αὐτῷ καὶ τὸν ὕστατον ἀσπασμόν· ἀλλὰ ἱστάμενος ἤδη ἐνώπιον τοῦ θεδοξασμένου καὶ ἀειμνήστου τούτου πρωθιεράρχου, τὸν ὁποῖον Σὺ πάντοτε καὶ ἐσεβάσθης καὶ ἠγάπησας καὶ περιέθαλψας, ἀναμιμνήσκεσαι βεβαίως καὶ φέρεις ζωηρὰς κατὰ νοῦν τὰς πράξεις καὶ τὰ ἔργα, δι' ὧν οὗτος καὶ τὴν πατριαρχικὴν ἀξίαν ἐκράτησεν ὑψηλὴν καὶ ἀπρόσβλητον καὶ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ἐδόξασε καὶ κατεκάλλυνε διὰ τῆς ἐναρέτου αὐτοῦ πολιτείας καὶ τῶν ἀδιαλείπτων συνετῶν καὶ θεαρέστων αὐτοῦ ἐνεργειῶν. Καθὼς πάντοτε, παναγιώτατε δέσποτα, τοιουτοτρόπως καὶ ἐπὶ τῶν ἡμερῶν τῆς πατριαρχείας τοῦ ἀοιδίμου τούτου πατριάρχου ἡ ἐκκλησία τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐσωτερικῶς μὲν ἐκυμαίνετο ταρασσομένη ὑπὸ τῶν συνοίκων τῇ ἀνθρωπίνῃ ἀσθενείᾳ παθῶν, ἔξωθεν δὲ δεινῶς προσεβάλλετο ὑπὸ ποικίλων ἐχθρῶν πειρωμένων ἵνα σπείρωσι ζιζάνια ἐν τῷ ἀγρῷ τοῦ Κυρίου, καὶ οὕτω διασπάσωσι τὴν ἑνότητα τῆς ἐκκλησίας καὶ καταμελίσωσιν αὐτὴν πρὸς θρίαμβον τῆς πλάνης· ἀλλ' οὗτος τὴν ἀταξίαν καὶ ἀκοσμίαν, τὴν ψυχρότητα καὶ ἀδιαφορίαν ἢ καὶ τὴν ἰδιοτέλειαν ἐκείνων διεσκέδαζε πάντοτε διὰ τῆς χριστιανικῆς αὐτοῦ συνέσεως, ἐπιεικείας, εὐσταθείας καὶ τῆς τῶν πάντων ἀκραδάντου πεποιθήσεως ὅτι ὁ πνευματικὸς αὐτῶν ἀρχιποίμην ἔχων νοῦν Χριστοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς ἐκκλησίας ἐμφορούμενος, λέγει καὶ πράττει οὐχὶ τὸ ἑαυτοῦ ἐπιζητῶν, ἀλλὰ σκοπῶν τὴν ἀληθινὴν δόξαν τῆς ἐκκλησίας καὶ τὸν ἐν Χριστῷ καταρτισμὸν τοῦ ὀρθοδόξου χριστεπωνύμου πληρώματος.

Ὁ ἀείμνηστος οὗτος πατριάρχης, παναγιώτατε δέσποτα, γινώσκων κάλλιστα τὸ μέγεθος καὶ τὸ ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ὑπεύθυνον τοῦ πατριαρχικοῦ ἀξιώματος, μηδόλως δὲ θαρρῶν καὶ ἐξαρκούμενος εἰς τὰς αὐτοβούλους καὶ μεμονωμένας ἐνεργείας, συνεκάλει πάντοτε περὶ ἑαυτὸν τοὺς τότε ἔν τε ἀρετῇ καὶ παιδείᾳ καὶ τῇ λοιπῇ ἐμπειρίᾳ διαπρέποντας κληρικοὺς καὶ λαϊκούς, οὓς μετεχειρίζετο συναρωγοὺς καὶ συναντιλήπτορας, καὶ ὧν μετὰ πάσης μετριότητος ἀπεδέχετο πάντοτε μετὰ προηγουμένην βάσανον τῆς βαθείας αὐτοῦ κρίσεως, τῆς δεδοκιμασμένης πείρας καὶ συνέσεως τὰς ὑποθήκας. Καὶ ἐνταῦθα δύναταί τις νὰ θαυμάσῃ τὴν ἄπταιστον ὀξυδέρκειαν, τὴν μεγάλην πεῖραν καὶ τὴν ἀκριβῆ γνῶσιν, μεθ' ἧς ὁ ἀοίδιμος διέκρινε καὶ ἐξέλεγε πάντοτε τοὺς ὑπουργοὺς καὶ συνεργάτας αὐτοῦ ἐν τῇ διεξαγωγῇ τῶν πολυσχιδῶν καὶ πολυπλόκων σχέσεων καὶ ὑποθέσεων τῆς ἐκκλησίας. Ἡ νεωτέρα ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία μετ' εὐφημίας καὶ εὐγνωμοσύνης θέλει πάντοτε μνημονεύει τὰ ὀνόματα τῶν ἱεροπρεπῶν ἐκείνων ἀνδρῶν καὶ τὰ καρποφόρα αὐτῶν ἔργα, ἅτινα οὗτοι τεταγμένοι ὑπὸ τοῦ πατριάρχου ἐπόπται τῶν τῆς ἐκκλησίας πραγμάτων, καὶ ὑπ' αὐτοῦ ἐμπνεόμενοι καὶ καθοδηγούμενοι, διέπραξαν προνοοῦντες περὶ τοῦ συνεχοῦς κηρύγματος τοῦ θείου λόγου, μεριμνῶντες περὶ τῆς εὐκοσμίας καὶ περιθάλψεως τοῦ κλήρου, φροντίζοντες περὶ τῆς εὐπρεπείας τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ ἐκκλησιῶν, συνιστῶντες δὲ καὶ προάγοντες ἔν τε τῇ βασιλευούσῃ ταύτῃ τῶν πόλεων καὶ τῇ λοιπῇ περιφερείᾳ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου τὴν διανοητικὴν μόρφωσιν καὶ τὴν κατὰ Χριστὸν ἀνάπλασιν τῆς χριστιανικῆς νεότητος. Καὶ ἐνταῦθα μὲν ἐνίσχυε τοὺς ἐργαζομένους διὰ τοῦ λόγου καὶ τοῦ παραδείγματος αὐτὸς ὁ πατριάρχης, τοὺς δὲ μακρὰν προέτρεπεν, ἐνουθέτει καὶ παρεκάλει διὰ πατρικῶν ἐγκυκλίων γραμμάτων, ἅτινα πρὸς τὰ πράγματα ἀνταποκρινόμενα θέλουσιν ἀποτελέσει τὰ ἀπαράγραπτα μαρτύρια τοῦ ζῶντος καὶ καρποφοροῦντος ἐν τοῖς τότε χρόνοις ἐκκλησιαστικοῦ καὶ κοινωνικοῦ ἡμῶν βίου.

Ἡ ἁγία ἡμῶν ἐκκλησία, γεραρὸς φύλαξ τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ τῶν ἱερῶν παραδόσεων, διετήρησε σῶαν καὶ ἀκεραίαν καὶ τὴν παρακαταθήκην τῶν γραμμάτων καὶ τῆς θύραθεν σοφίας τῶν προγόνων ἡμῶν. Ἡ διπλῆ αὕτη ἀποστολὴ ἀναπαυομένη ὑπὸ τὴν σκιὰν τῶν ἱερῶν θυσιαστηρίων καὶ ζωογονουμένη διὰ τῆς χάριτος τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἤθελε βεβαίως ματαιωθῇ καὶ ἀποσβεσθῇ, ἐὰν ἀδιάκοπος σειρὰ ἀνδρῶν ἱερῶν, οἷος καὶ ὁ κλεινὸς Γρηγόριος, δὲν ὑπέτρεφον καὶ ἐξῆπτον ἐν τῇ ἀλληλουχίᾳ τῶν αἰώνων καὶ τῶν γενεῶν τὸ παραμεῖναν ἔναυσμα τῆς πρὸς τὰ γράμματα καὶ τὴν παιδείαν ἀγάπης τοῦ ἡμετέρου γένους.

Τὴν περίπυστον καὶ πολυχεύμονα ξηροκρήνειον σχολήν, τὴν ὁποίαν ἐπὶ χρηστοῖς ταῖς ἐλπίσιν οἱ ὄντως μεγαλοπράγμονες πατέρες ἡμῶν ἀνίδρυσαν, καὶ ἥτις ἐφεξῆς ἕνεκα καιρικῶν περιστάσεων ἐκλείσθη, τίς ἠνέῳξε καὶ ἐνεφύσησεν εἰς αὐτὴν πνεῦμα ζωῆς διαρκούσης μέχρι τῆς σήμερον ἀσθέστου; τίς; οὐχὶ οἱ ἀγῶνες καὶ αἱ προσπάθειαι τοῦ γεραροῦ τούτου πατριάρχου, τοῦ ὀτρηροῦ τούτου τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων θεράποντος; Τὰ διάφορα πολύτιμα τοῦ γένους ἡμῶν προνόμια τίς διέσωσεν ἀκέραια καὶ ἀβλαβῆ; Τὰ μεγάλα ἐκεῖνα καὶ ζωτικώτατα τῶν ἁγίων τόπων συμφέροντα τίς ἐκθύμως ἀπέναντι ἀρχῶν καὶ βασιλείων προησπίσατο; Ὅτε δὲ χεῖρες χριστιανῶν ἁρπακτικαὶ καὶ ἰσχυραὶ ἠπείλουν τὴν ἀφαίρεσιν τῶν πατρῴων ἡμῶν δικαιωμάτων ἐν τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις πανιέρῳ ναῷ τῆς Ἀναστάσεως, τίς διέσωσε τὸ καθεστός; τίς παριστάμενος εὐθαρσῶς ἐνώπιον καὶ βασιλέων καὶ ἡγεμόνων καὶ ἄλλων ἐπισήμων προσώπων μέγα ἰσχυόντων καὶ δυναμένων, τίς, λέγω, ἀπελογεῖτο ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ γένους ἡμῶν; Γρηγόριος ὁ Ϛ'.

Ταῦτα δὲ πάντα, παναγιώτατε δέσποτα, διαπράττων ὁ ἀείμνηστος Γρηγόριος μετὰ χριστιανικῆς μετριότητος οὐχ ἧττον ἢ συνέσεως ὡμολόγει ὅτι ἐκπληροῖ τὸν πόθον τῶν πατέρων καὶ παγματοποιεῖ τὰς κοινωφελεῖς διαθήκας αὐτῶν. Τῳόντι! ὁ ἀοίδιμος πατριάρχης ἐσεμνύνετο ἀποκαλῶν ἑαυτὸν θεματοφύλακα τῶν ἀρχαίων ἡμῶν σωστικῶν παραδόσεων, καὶ χαίρων ἐκάλυπτεν ἑαυτὸν καὶ τὰς πράξεις αὐτοῦ ὑπὸ τὸν πέπλον τῶν πατέρων του, καὶ διὰ τοῦτο μελετῶντες τὴν ἱστορίαν τοῦ Γρηγορίου τοῦ ἕκτου καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ, σπουδάζομεν καὶ μελετῶμεν τὴν ἱστορίαν τοῦ ἡμετέρου γένους καὶ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας. Τοσοῦτον ἀκίβδηλα διετήρησεν ὁ πρωθιεράρχης οὗτος τὰ πάτρια καὶ τοσοῦτον εὐδιάγνωστα καὶ φωτεινὰ μετελαμπαδεύσατο αὐτὰ εἰς τὴν διάδοχον γενεάν, ἀδιστάκτως πιστεύων ὅτι ἐκ τούτων καὶ διὰ τούτων μόνων δέον νὰ ἀναμένωμεν πᾶν ἀγαθὸν καὶ σωτήριον.

Ἀλλ' ἡ ποίμνη τοῦ Χριστοῦ, παναγιώτατε δέσποτα, ἐκτὸς τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτῆς καταρτισμοῦ, εἶχε προσέτι ἀνάγκην ἀπαραίτητον καὶ τῆς προφυλάξεως ἀπὸ πάντων τῶν ἔξωθεν ποθεν ἐφορμώντων ψευδαδέλφων, οἵτινες πᾶσαν γῆν τε καὶ θάλασσαν περιάγοντες, ἵνα προσήλυτον, καὶ ποικιλοτρόπως ἀπανταχοῦ τῆς ὀρθοδόξου γῆς εἰσδύοντες καὶ ἐξεμοῦντες τὸν φοροποιὸν τῆς ἀσεβείας ἰόν, ἐλυμαίνοντο τὰς ψυχὰς τῶν πιστῶν, πλάνας καὶ ζιζάνια διασπείροντες, καὶ ταῦτα ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς χριστιανικῆς θρησκείας καὶ τῆς φιλανθρωπίας. Ἀλλ' ὁ ἀύστακτος ποιμὴν καὶ ἄγρυπνος φύλαξ τῆς ἱερᾶς τῶν πατέρων παρακαταθήκης, ὁ μακάριος οὗτος πατριάρχης, ὁ θέμενος τὴν ψυχήν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων, ἵστατο ὡς ἐπὶ τῆς θείας φυλακῆς τοῦ Ἀββακοὺμ ἕτοιμος ἀείποτε πρὸς τὴν προσβολὴν καὶ ἀντεπεξερχόμενος ἑκάστοτε ἰσχυρῶς, κατέτεμνε μὲ τὴν δίστομον μάχαιραν τοῦ θείου λόγου πᾶσαν κατὰ τοῦ ὕψους αἰρομένην ἀσεβῆ καὶ ὑπερήφανον ὀρρῦν, ἠχμαλώτιζε διὰ δεσμῶν ἀλύτων πᾶσαν βλάσφημον καὶ λοίδορον γλῶσσαν καὶ τῷ πνεύματι τοῦ φωτὸς διασκέδαζεν εἰς τὸν ἀέρα πάντα τὰ ποικίλα τοῦ σκότους πνεύματα, ὥστε πάντες οὗτοι, οἵ τε ἡμέτεροι καὶ ἀλλοδαποί, καὶ μέχρι τοῦδε ἀνομολογοῦσιν αὐτὸν ὡς τὸ ἀκάθαρτον ἐκεῖνο δαιμόνιον τὸν Ἰησοῦν λέγοντες «οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ Θεοῦ»· διότι οἶδε καὶ πολέμιος θαυμάζειν ἀνδρὸς ἀρετήν.

Ἀλλ' ὅπερ, παναγιώτατε δέσποτα, δείκνυσι τὴν τηλεσκόπον τοῦ πατριάρχου μέριμναν ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας, ἐστὶν ἡ σύστασις παρὰ τῷ πατριαρχείῳ σχολῆς ἐκκλησιαστικῆς πρὸς μόρφωσιν τοῦτο μὲν κηρύκων τοῦ θείου λόγου, τοῦτο δὲ διδασκάλων εὐσεβῶν καὶ ἐν τῇ πατρῴᾳ πίστει καλῶς κατηρτισμένων. Ὁ μικρὸς δὲ οὗτος σπινθὴρ ἀνῆψεν ἐφεξῆς τῇ αὐτοῦ πάλαι προτροπῇ καὶ συναντιλήψει τὴν μεγάλην ἐκείνην λαμπάδα τὴν ἐν Χάλκῃ περίπυστον θεολογικὴν σχολήν, τὸ καύχημα τοῦτο τῆς φιλομούσου χορείας τῶν ἀρχιερέων καὶ τὴν γλυκεῖαν ταύτην παραμυθίαν τῆς ἐκκλησίας. Τοσοῦτον δὲ ὁ ἀείμνηστος ἠγάπα καὶ ἐνδιεφέρετο περὶ αὐτῆς, ὥστε καὶ πατριαρχεύων καὶ ἰδιωτεύων, συναντώμενος μετὰ πατριαρχῶν ἢ ἀρχιερέων, ὑπερήδιστα πάντοτε περὶ αὐτῆς ὡμίλει καὶ τοὺς πάντας προέτρεπεν οὐ μόνον εἰς τὴν συντήρησιν τοῦ πνευματικοῦ τούτου φυτωρίου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν περαιτέρω προαγωγὴν καὶ βελτίωσιν, ὅπως, ὡς ἔλεγε, χρησιμεύσῃ τοῦτο ὡς ὁ ἀσίγητος διερμηνεὺς καὶ διανομεὺς τῆς ἀκιβδήλου ὀρθοδόξου χριστιανικῆς διδασκαλίας. Δέον, ἔλεγε καὶ ἐπανελάμβανε συνεχῶς ὁ ἀείμνηστος, δέον ἵνα ἡ σχολὴ αὕτη ἐσαεὶ διατελῇ οὖσα καὶ ὀνόματι καὶ πράγματι σχολὴ τῶν ἑπτὰ οἰκουμενικῶν συνόδων. Πόσον σοφῶς καὶ συνετῶς διαγράφει καὶ τὸν σκοπὸν καὶ τὸν χαρακτῆρα πάσης ἐκκλησιαστικῆς σχολῆς ὁ πιστὸς οὗτος μαθητὴς τῶν ἁγίων ἡμῶν πατέρων.

Οὕτω λοιπόν, παναγιώτατε δέσποτα, ὁ ἐν ζήλῳ Θεοῦ θερμουργὸς οὗτος πατριάρχης περιέφραξε καὶ περιεχαράκωσε τὴν πνευματικὴν τοῦ Χριστοῦ ἄμπελον τῷ θρίγκῳ τῆς ὀρθοδόξου διδασκαλίας, ὅπως ἔσωθεν μὲν ἀρδεύηται καὶ ποτίζηται διὰ τῶν θείων ναμάτων καὶ αὔξῃ εἰς ναὸν ἅγιον τῷ κυρίῳ, ἔξωθεν δὲ μὴ εἰσκωμάσῃ εἰς αὐτὴν σῦς ἢ μονιὸς ἄγριος.

Ἔνυλοι ἔτι ἠχοῦσιν εἰς τὰς ἀκοὰς πάντων ἡμῶν καὶ οἱ ἀγῶνες ἐκεῖνοι, οὓς ὁ ζηλωτὴς οὗτος πατριάρχης κατέβαλεν, ὅπως διατηρήσῃ τὰ δίκαια τῆς ἐκκλησίας ἀνεπηρέαστα καὶ ἄπτωτα, διαστέλλων τὴν πνευματικὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τῆς κοσμικῆς κατὰ τὴν θεοδίδακτον νομοθεσίαν τοῦ εὐαγγελίου καὶ περιφρουρῶν αὐτὴν ἀπὸ πάσης ἐξωτερικῆς ἐπεμβάσεως διότι διέκρινεν ὁ ἀείμνηστος πάντοτε τὴν μὲν ἐκκλησίαν ὡς σύστη-

μα θεῖον ἕνα σκοπὸν ἔχον ὅλον οὐράνιον, τὴν δὲ βασιλείαν ὡς σύστημα ἀνθρώπινον ἕνα σκοπὸν ἔχον ὅλον ἐγκόσμιον, πρεσβεύων καὶ κηρύττων ὅτι μία καὶ ἡ αὐτὴ χεὶρ δὲν δύναται ποτὲ νὰ κρατῇ συνάμα καὶ τὸν σταυρὸν καὶ τὸ σκῆπτρον, καὶ ὅτι οὔτε τὰ τοῦ Καίσαρος πρέπει νὰ συγχέωνται πρὸς τὰ τοῦ Θεοῦ, οὔτε τὰ τοῦ Θεοῦ νὰ ἀποδίδωνται τῷ Καίσαρι, ἀλλὰ χωρὶς ἑκάτερα καὶ καθαρὰ καὶ διεσταλμένα τὰ τοῦ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ.

Ἡ ἐπὶ τῆς ἀρχῆς δὲ ταύτης σταθερὰ αὐτοῦ πεποίθησις καὶ τὸ ἀπτόητον καὶ μετὰ φρονήσεως πεπαρρησιασμένον τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς τηρήσεως τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ κεκανονισμένων ἐπήνεγκον ὃς καὶ τὴν ἔνδοξον αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου ἀποχώρησιν· διότι ἐπροτίμησε πειθαρχεῖν Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις.

Προσέλθετε δὲ ἤδη καὶ ὑμεῖς, σεβασμιώτατοι ἱεράρχαι καὶ λοιποὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφοί! Ἀπόδοτε καὶ ὑμεῖς τὸν τελευταῖον ἐν Χριστῷ ἀσπασμὸν εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο λείψανον, τοῦ ὁποίου πολλάκις τὴν δεξιὰν ζῶντος κατησπάσθητε καὶ ἐσεβάσθητε τὰς περικοσμούσας αὐτὸν ποιμαντικὰς ἀρετάς, δι' ὧν οὗτος ἐποίμανε καὶ ἐκυβέρνησε τὰς δύο λαχούσας αὐτῷ παροικίας, προσέχων ἑαυτῷ καὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο αὐτὸν ποιμένα, τύπος γενόμενος τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν πίστει, ἐν ἁγνείᾳ, ἐφιστάμενος εὐκαίρως, ἀκαίρως καὶ ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ παρακαλῶν· μαρτύρια δὲ αἰώνια καὶ κήρυκες διαπρύσιοι τοῦ ποιμαντικοῦ ζήλου καὶ τῆς πατρικῆς προνοίας αὐτοῦ εἶναι οἱ ἱεροὶ ναοί, τὰ σχολεῖα καὶ τὰ νοσοκομεῖα, τὰ ὁποῖα οὗτος ἀνήγειρεν εἰς διάφορα χωρία καὶ πόλεις τῆς τε Πελαγωνίας καὶ τῶν Σερρῶν.

Ἀλλὰ πρόσελθε καὶ σύ, σκυθρωπὲ λαὲ τοῦ Κυρίου, καὶ ἀσπάσθητι τὴν δεξιὰν τοῦ σεπτοῦ τούτου ποιμενάρχου, ὅστις διῆλθε τὸν βίον αὐτοῦ ὁσίως καὶ ἀκαμάτως ὑπὲρ σοῦ ἐργαζόμενος καὶ θυσίας λογικὰς ὑπὲρ σοῦ ἀπὸ ψυχῆς εὐλαβοῦς καὶ συντετριμμένης διηνεκῶς προσφέρων τῷ Θεῷ καὶ Πατρί, καὶ πρὸς ὃν πολλάκις αὐτὸς ὕψωσεν εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ διάνοιαν καὶ χεῖρας, ἵνα καταβιβάσῃ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς σου τὴν ἁγιάζουσαν καὶ δροσίζουσαν χάριν τοῦ παναγίου Πνεύματος. Ἱστάμενος δὲ παρὰ τῇ ἱερᾷ ταύτῃ λάρνακι καὶ ἐνατενίζων εἰς τὸ ἱερο-πρεπὲς πρόσωπον τοῦ πατριάρχου, ὕψωσον καὶ σὺ τὴν διάνοιαν εἰς τὸν ἐπίσκοπον τῶν ἡμετέρων ψυχῶν, τὸν θεάνθρωπον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ δεήθητι αὐτοῦ ἵνα πάντοτε ἐξαποστέλλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ ποιμένας κατὰ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ποιμαίνοντας μετ' ἐπιστήμης καὶ ὁδηγοῦντας τὸ χριστεπώνυμον πλήρωμα εἰς νομὰς σωτηρίους καὶ καταρτίζοντας τῷ Θεῷ λαὸν περιούσιον.

Σὺ δέ, παναγιώτατε πατριάρχα Γρηγόριε, οὕτω τὸν δρόμον τελέσας καὶ τὴν πίστιν τηρήσας, ἀφίπτασαι ἤδη ἀφ' ἡμῶν· καὶ, ἀποθέμενος τὸ γεηρὸν σκῆνος, ἀναπαύεσαι ἐκ τῶν κόπων σου, τὰ δὲ ἔργα σου ἀκολουθοῦσι μετὰ σοῦ, ἐγκαταλιμπάνοντα ἡμῖν ἀγαθά, ἅτινα διαμενοῦσιν ἀθάνατα. «Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπάρτι· ναί, λέγει τὸ πνεῦμα, ἵνα ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν, τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν» (Ἀποκαλ. 15).

Πάτερ, πάτερ, ἅρμα Ἰσραὴλ, θειότατε πατριάρχα! οὐ σκληρύνομεν ἡμεῖς τοῦ αἰτήσασθαι, οὐδὲ αἰτοῦμεν διπλῆν τὴν ἐν σοὶ χάριν . . . . ἀλλ' ἅπερ ἡμῖν μόνον τὴν σὴν φερέσβιον καὶ χαριτόβρυτον πατρικὴν εὐλογίαν, καθὼς ποτε ὁ εἰς οὐρανὸν σύσσωμος ἀναλαμβανόμενος μέγας ἐκεῖνος προφήτης ἀφῆκε τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ τῷ μαθητῇ Ἐλισσαιέ, ἵνα καὶ ἡμεῖς ἐπακολουθήσωμεν τοῖς σοῖς ἴχνεσι, καὶ τῇ αὐτῇ τοῦ σοῦ πνεύματος δυνάμει ἐμφορούμενοι, ἀναδειχθῶμεν ἄξιοι τῆς κλήσεως ἐν ᾗ ἕκαστος ἐκλήθη, πρὸς δόξαν τῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ ἐκκλησίας, ἣν σὺ τοσοῦτον ἠγάπησας καὶ ὑπὲρ ἧς σεαυτὸν ὡς ὁλοκαύτωμα τῷ Θεῷ εὐπρόσδεκτον προσήνεγκας.

Τοῦ παναγιωτάτου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ ἕκτου αἰωνία ἡ μνήμη, αἰωνία ἡ μνήμη, αἰωνία ἡ μνήμη.

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ λόγου τούτου ἡ Α. Θ. Π. κατελθοῦσα δύο βαθμίδας τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου μετὰ φωνῆς παλλομένης ἐκ συγκινήσεως διηρμήνευσε τὸ ἄλγος αὐτῆς ἐπὶ τῇ λαχούσῃ αὐτῇ μοίρᾳ τοῦ κηδεῦσαι ἕνα τῶν προσφιλεστάτων ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν καὶ γερασμίων προκατόχων αὐτῆς· ἐξῆρε τὰς ἀρετὰς τοῦ κηδευομένου πρωθιεράρχου καὶ ἠύξατο μιμητὰς μὲν ἑαυτόν τε καὶ τοὺς ἄλλους ποιμένας τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας γενέσθαι τῆς ἐκείνου πολιτείας, τὸν δὲ οἰκτίρμονα Θεὸν ταῖς εὐπροσδέκτοις ἐκείνου δεήσεσιν ἀρραγῆ καὶ ἀσφαλῆ τηρεῖν τὴν αὐτοῦ ἐκκλησίαν, μεθ' ὃ οἱ χοροὶ ἔψαλον ἐμμελῶς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἄσμα τὸ καλοῦν τοὺς ἐπιζῶντας ἐπὶ τὸν τελευταῖον ἀσπασμὸν τοῦ λειψάνου τοῦ μεταστάντος. Πρώτη ἡ Α. Θ. Π. προσῆλθε πρὸ τοῦ σεπτοῦ λειψάνου καὶ βαλοῦσα μετάνοιαν ἠσπάσατο αὐτὸ ἔνδακρυς. Τὴν Α. Θ. Π. ἠκολούθησαν οἱ σεβ. συνοδικοὶ καὶ οἱ ἱερώτ. ἀρχιεπίσκοποι καὶ ἐπίσκοποι ἀσπασάμενοι μετὰ παντὸς τοῦ πρεσβυτερίου τὴν ἱερὰν δεξιὰν τὴν πολλάκις ἐπευλογήσασαν αὐτοὺς καὶ σύμπαν τὸ χριστώνυμον πλήρωμα.

Ἔκτοτε ἄχρι τῆς πρωΐας τῆς σήμερον δὲν ἔπαυσεν ἡ τοῦ λαοῦ συρροή, προσερχομένου εἰς ἀσπασμὸν τῆς δεξιᾶς τοῦ κοιμηθέντος πατριάρχου καὶ ἐξαιτουμένου καταπέμψαι αὐτοῖς ἐξ οὐρανοῦ τὴν εὐλογίαν, ἣν ἐπὶ μακρὰς ἐτῶν περιόδους ἐπὶ γῆς ἐπεδαψίλευε.

Τὴν πρωΐαν τῆς σήμερον μετ' ἀρχιερατικὴν λειτουργίαν γενομένην ὑπὲρ τῆς μακαρίας ψυχῆς τοῦ εἰς Κύριον μεταστάντος ἀειμνήστου πατριάρχου, τὸ γήϊνον σκῆνος Γρηγορίου τοῦ ς΄ κατετέθη ἐν τῷ τάφῳ, τῷ τέρματι τούτῳ τοῦ ἐπὶ γῆς βίου.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ὡς γνωστὸν, πρὸ διετίας σχεδὸν συνέστη ἐν τῇ νήσῳ Χάλκῃ κεντρικὴ ἱερατικὴ σχολὴ προορισμὸν ἔχουσα, ὡς ἄλλως τε καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς δῆλον ποιεῖ, τὴν μόρφωσιν λογίων λειτουργῶν ὑπηρετησόντων τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ. Κατὰ τὸ συνοδικῶς ἐγκριθὲν αὐτῆς πρόγραμμα θὰ σύγκηται αὕτη ἐξ ὀκτὼ τάξεων, ὧν ἑκάστη σχηματισθήσεται ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος μέχρι συγκροτήσεως καὶ τῶν ὀκτὼ, εἰς ἃς διηρέθη τὸ σύνολον τῆς ἐν αὐτῇ διδασκαλίας. Ἐκ τῶν τάξεων τούτων, ὧν ἑκάστη περιλαμβάνει 20 τῆς ἐκκλησίας τροφίμους, ἐσχηματίσθησαν ἤδη δύο ἐκ μαθητῶν προσληφθέντων ἐκ τῶν ἐνοριῶν τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Θρᾴκης. Οἱ τῶν ἑφεξῆς σχηματισθησομένων τάξεων τρόφιμοι, ὡς καὶ οἱ ἐν τῷ μέλλοντι εἰς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀποφοιτώντων, ληφθήσονται ἐκ περιτροπῆς ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου. Συμφώνως πρὸς τὰ οὕτω προαποφασισθέντα προκειμένου ἵνα κατὰ τὸ ἀπὸ προσεχοῦς σεπτεμβρίου ἀρξόμενον νέον σχολικὸν ἔτος καταρτισθῇ καὶ τρίτη τάξις ἐν τῇ κεντρικῇ ἱερατικῇ σχολῇ, ἐνεκρίθη ἵνα οἱ μαθηταὶ ταύτης ληφθῶσιν ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Μακεδονίας. Ὅθεν διὰ πατριαρχικῶν ἐπιστολῶν ἀνηγγέλθη ἀπὸ τοῦδε τοῖς ἀνὰ τὴν Μακεδονίαν ἀγ. ἀρχιερεῦσιν ὅπως ἐν συνεννοήσει μετὰ τῶν περὶ αὐτοῖς δημογερόντων καὶ προκρίτων ἐκλέξωσιν ἕνα ἐκ τῶν ἐν τοῖς σχολείοις τῆς ἐπαρχίας ἑκάστου αὐτῶν μαθητευόντων νέων, προτιμωμένων τῶν παίδων τῶν κληρικῶν, καὶ ἀποστείλωσιν αὐτὸν ἐνταῦθα περὶ τὰ μέσα τοῦ προσεχοῦς αὐγούστου ἵνα εἰσαχθῇ εἰς τὴν εἰρημένην σχολήν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐν τῇ σχολῇ κατάταξις γενήσεται μετὰ προηγουμένην αὐστηρὰν ἐξέτασιν, εἰς ἣν ὑποβληθήσεται ὁ μαθητευσόμενος, ἡ ἐκκλησία ἔκρινε καλὸν νὰ γνωστοποιήσῃ συγχρόνως καὶ τὰ προσόντα, ἅτινα δέον νὰ ἔχῃ ὁ ἐν τῇ σχολῇ καταταχθησόμενος. Ταῦτα δ' εἰσὶ τὰ ἑπόμενα· α') ἐλευθέρα ἀνάγνωσις καὶ γραφή· β') ὀρθογραφία τῶν συνηθεστάτων λέξεων· γ') γνῶσις τοῦ τεχνολογικοῦ τῆς καθωμιλημένης ἢ τοῦ τυπικοῦ τῆς ἀρχαίας· δ') γνῶσις τῶν τεσσάρων τοὐλάχιστον ἐπὶ τῶν ἀκεραίων πράξεων τῆς ἀριθμητικῆς· ε') γνῶσις τῶν μᾶλλον στοιχειωδῶν ἐκ τῆς ἱερᾶς ἱστορίας, τῆς κατ/χήσεως, τῆς πολυτικῆς γεωγραφίας καὶ ἑλληνικῆς ἱστορίας κατὰ τὰ εἰς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων διδακτικὰ βιβλία. Ἐπὶ πᾶσι δὲ ἀνάγκη ἵνα ᾖ ἀρτιμελὴς τὸ σῶμα, εὐφυὴς τὸν νοῦν, ἱκανῶς φιλομαθὴς, σεμνὸς τὸ ἦθος, καὶ φέρῃ μὲν ἀποδεικτικὸν ἐπιστήμονος ἰατροῦ περὶ τοῦ ἀσφαλοῦς τῆς ὑγείας του, ἔχῃ δ' ἡλικίαν μὴ ἀνωτέραν τῶν δώδεκα ἐτῶν βεβαιουμένην δι' ἐπισήμου βαπτιστηρίου.

Τὴν ἐπ' αἰσίαις καὶ χρησταῖς ταῖς ἐλπίσιν ἀνάπτυξιν τῆς κεντρικῆς ταύτης ἱερατικῆς σχολῆς ἐξαγγέλλοντες, ἐλπίζομεν ὅτι κατὰ λόγον τῆς προϊούσης αὐτῆς ἀναπτύξεως ἀναπτυχθήσεται καὶ ἡ ὑπὲρ ταύτης στοργὴ τῶν ἁπανταχοῦ ὁμογενῶν ἐκτιμώντων τὸ μητρικὸν τῆς ἐκκλησίας αἴσθημα πρὸ μηδεμιᾶς ὑλικῆς θυσίας ὑποχωρούσης, ἐν ᾧ ἐξ ἑτέρου πένεται, χάριν τῆς καταρτίσεως ἱερέων λογίων ἱκανῶν νὰ καθοδηγήσωσι τὸ χριστώνυμον πλήρωμα εἰς νομὰς σωτηρίους καὶ βαστάσωσι τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου κατέναντι ἐθνῶν.

—

Διὰ πατριαρχικῆς καὶ συνοδικῆς ἐπιστολῆς ὑπ' ἀριθ. πρωτοκ. 2483 καὶ ἡμερομηνίᾳ κδ' μηνὸς παρελθόντος ἐγνωστοποιήθη τοῖς ἱερωτάτοις μητροπολίταις ὅτι ἐν συνεδριάσει τῶν δύο σωμάτων, τῆς τε ἱερᾶς συνόδου καὶ τοῦ Δ. Ε. συμβουλίου ληφθεισῶν ἐν ὄψει τῶν οἰκονομικῶν δυσχερειῶν, ἃς ἕνεκα τῶν καιρικῶν περιστάσεων ὑφίστανται οἱ ἅγ. ἀρχιερεῖς, ἐνεκρίθη ἡ ἀπὸ τοῦ παρόντος ἔτους κατάργησις τῆς ἐτησίου εἰσφορᾶς, ἥτις ἐλλείψει ἄλλων πόρων ἐπαρκῶν πρὸς ἰσοστάθμισιν τῶν ἀναγκῶν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου εἶχεν ἐπιβληθῇ πρό τινων ἐτῶν εἰς τοὺς ἁγίους ἀρχιερεῖς κατὰ λόγον τῆς ἑκάστου ὑπὸ τῶν κανονισμῶν ὡρισμένης ἐτησίας παρὰ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ ἐπιχορηγήσεως. Ὅθεν παρακαλοῦνται οὗτοι ἵνα ἐξ ἑνὸς μὲν ἀποστείλωσιν ὡς τάχιστα τὰ μέχρι τέλους τοῦ παρελθόντος ἔτους ὀφειλόμενα εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον, ἀφ' ἑτέρου δὲ λαμβάνοντες ὑπ' ὄψει ὅτι μετὰ τὴν γενομένην ταύτην ἀνακούφισιν αὐτῶν ἡ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ταμείου θέσις ἐγένετο ἀσυγκρίτως δυσχερεστέρα ἢ πρότερον, προθυμηθῶσιν ἵνα τακτικῶς ἐκτελῆται τὸ μέτρον τῆς ἀφ' ἑκάστης τῶν ἱερῶν μονῶν καὶ ἐκκλησιῶν τακτικῆς κατ' ἔτος πρὸς τὸ εἰρημένον ταμεῖον ἐπιχορηγήσεως ἀπὸ ἡμισείας μέχρι πέντε λιρῶν, ἀναλόγως δηλονότι τῆς χρηματικῆς αὐτῶν εὐπορίας.

—

Ἡ Α. Θ. Π. πληροφορηθεῖσα τὸν φιλάνθρωπον καὶ χριστιανικὸν ζῆλον, ὃν ὁ σεβ. λόρδος ἐπίσκοπος Λιβερπούλης ἐπεδείξατο ὑπὲρ τῶν δυσπότμων κατοίκων Χίου καὶ Κρήνης τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ παθόντων διηρμήνευσεν αὐτῷ τὰς ζωηρὰς εὐχαριστίας αὐτῆς τε καὶ τῶν διὰ τῆς σεβασμιότητός του εὐεργετηθέντων διὰ τῆς ἑπομένης πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς·

« Ὁ πρόεδρος τῆς ἐνταῦθα ὑπὲρ τῶν ἐκ τοῦ σεισμοῦ ἐν Χίῳ καὶ Τσεσμὲ παθόντων ἐπιτροπῆς ἀνήγγειλεν ἡμῖν συνεπείᾳ πληροφοριῶν τῶν ἐν Λιβερπούλῃ ὁμογενῶν ὅτι αἱ αὐτόθεν ὑπὲρ τῶν εἰρημένων δυστυχῶν τοῦ σεισμοῦ θυμάτων συνδρομαὶ ἀφίκοντο εἰς τὸ ποσὸν τῶν τεσσάρων χιλιάδων λιρῶν στερλινῶν, καὶ ὅτι ἡ χάρις τῆς τοιαύτης ἀγαθοεργίας ὀφείλεται εἰς τὴν ὑμετέραν σεβασμιότητα

δὶς εὐαρεστηθεῖσαν λαλῆσαι δημοσίως ὑπὲρ τοῦ φιλανθρωπικοῦ τούτου σκοποῦ.

Συγκινηθέντες ἐπὶ τῷ ἀγγέλματι τούτῳ καθῆκον ἐλογισάμεθα ἀπαραίτητον ἀπονεῖμαι τῇ περισπουδάστῳ ἡμῖν αὐτῆς σεβασμιότητι, ὡς καὶ τοῖς φιλανθρώπως συνδραμοῦσι, καὶ οἰκοθεν καὶ ὡς ἐκ μέρους τῶν παθόντων καὶ εὐεργετηθέντων δυστυχῶν τοῦ σεισμοῦ θυμάτων τὰς διαπύρους εὐχαριστίας καὶ διακηρύξαι ὅτι ἡ φιλάνθρωπος ἐνέργεια, εἰς ἣν προέβη ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ ἡ ὑμετέρα σεβασμιότης, τεκμήριον οὖσα ἐναργὲς τῶν εὐαγγελικῶν ἀρετῶν, δι' ὧν περικοσμεῖται αὕτη, ἀΐδιον ἐπισπᾶται τῆς καθ' ἡμᾶς Μ. τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας τὴν εὐγνωμοσύνην· ἀσμένως δ' ἐπιλαμβανόμενοι τῆς εὐκαρίας ταύτης ἐκφράζομεν αὐτῇ τὰ αἰσθήματα τῆς ἐξαιρέτου ὑπολήψεως καὶ ἀκραιφνοῦς ἀγάπης, ἔτι δὲ καὶ θερμὰς πρὸς τὸν οὐράνιον πατέρα τοῦ ἐλέους καὶ τῶν οἰκτιρμῶν ἱκεσίας καὶ δεήσεις ὅπως χαρίζηται αὐτῇ ὑγείαν διηνεκῆ καὶ ἔτη πλεῖστα καὶ κατ' ἄμφω σωτήρια· ᾠοπα', μαΐου κϐ'.

Τῆς ὑμετέρας περιποθήτου ἡμῖν σεβασμιότητος

ὅλως πρόθυμος

† ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΙΩΑΚΕΙΜ».

—

Ἡ Α. Θ. Π. ἀγασθεῖσα τῆς ἀρετῆς τοῦ ἐν Σμύρνῃ κ. Β. Διογένους δωρησαμένου, ὡς ἐγράψαμεν ἤδη, τῇ εὐαγγελικῇ σχολῇ μεγάλης ἀξίας κληροδότημα, ἐξέφρασεν αὐτῷ τὴν εὐαρέσκειαν τῆς μητρὸς ἐκκλησίας διὰ τῆς ἑπομένης ἐπιστολῆς·

Ἐντιμότατε κύριε Βασίλειε Διογένους ἡμέτερε κατὰ πνεῦμα υἱὲ ἀγαπητέ, τὴν περιποίθητον ἡμῖν αὐτῆς ἐντιμότητα ἐκ ψυχῆς εὐχόμενοι εὐλογοῦμεν πατρικῶς. Μετὰ πολλῆς τῆς εὐχαριστήσεως ἔγνωμεν κατ' αὐτὰς τὴν ἀρίζηλον πρὸς τὴν πατρίδα αὐτῆς Σμύρνην εὐεργεσίαν, καθ' ἣν ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ διαφλεγομένη τῆς φιλοπατρίας τε καὶ φιλομουσίας πόθου ἐδωρήσατο τῇ αὐτόθι εὐαγγελικῇ σχολῇ κτῆμα αὐτῆς ἱκανῆς ἀξίας, πλουτίσασα οὕτω δι' οὐκ εὐκαταφρονήτων πόρων τὸ ἱερὸν τοῦτο καθίδρυμα, ἐξ οὗ ἄφθονα παρέχονται τὰ τῆς παιδείας δῶρα πᾶσι τοῖς ἀνὰ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν εὐσεβέσιν. Ἐπὶ ταύτῃ οὖν τῇ μεγαλοδώρῳ καὶ εὐεργετικωτάτῃ πράξει τῆς ὑμετέρας ἐντιμότητος γράφοντες αὐτῇ διὰ τῆς παρούσης ἡμετέρας πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς καὶ ἀπονέμοντες τὸν προσήκοντα ἔπαινον, ἐπιδαψιλεύομεν ἐπ' αὐτὴν καὶ πᾶσαν τὴν κατ' οἶκον αὐτῆς ἐκκλησίαν τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς μητρὸς ἐκκλησίας, ἐξαιτούμενοι αὐτῇ ὑγείαν ἀμετάπτωτον καὶ ἐπαξίαν τὴν ἀμοιβὴν ἔν τε τῷ παρόντι βίῳ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι παρὰ τοῦ ἀξίως ἀντιβραβεύοντος τὰς τῶν ἀνθρώπων πράξεις ἀγαθοδότου Θεοῦ, παρ' οὗ καὶ τὰ ἔτη αὐτῆς εἶεν ὅ,τι πλεῖστα καὶ εὐφρόσυνα.

ᾠοπα' Ἰουνίου ε'.

—

Ὁ σεβ. ἅγ. Νικομηδείας κωλυθεὶς ἵνα ἐν ταῖς ἑορταῖς τοῦ πάσχα ἐπισκεφθῇ καὶ εὐλογήσῃ αὐτοπροσώπως τὸ ἐν Νικομηδείᾳ ποίμνιον αὐτοῦ, ἀπῆλθεν ἐκεῖ κατὰ τὰς ἑορτὰς τῆς Πεντηκοστῆς, ἃς συνεορτάσας μετὰ τῶν χριστιανῶν αὐτοῦ, ἐπανῆλθε μετὰ τὰς ἑορτὰς ταύτας.

Ὁ σεβ. ἅγ. Δέρκων ἐπεσκέψατο κατ' αὐτὰς διάφορα μέρη τῆς θεοσώστου αὐτοῦ ἐπαρχίας πρὸς πνευματικὴν ἐπίβλεψιν τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ. Ἐκ τῆς περιοδείας ταύτης ἐπανῆλθε τὴν ἐσπέραν τῆς παρελθούσης πέμπτης, ἐπιταχύνας τὴν ἐπάνοδον αὐτοῦ ὅπως παρευρεθῇ εἰς τὴν τελετὴν τῆς ἐπιδόσεως τῶν πτυχίων εἰς τοὺς τελειοφοίτους τῆς Μ. τοῦ Γ. σχολῆς ὡς πρόεδρος τῆς ἐφορίας αὐτῆς.

—

Ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τοῦ παναγίου καὶ ζωοποιοῦ Πνεύματος τὴν προπαρελθοῦσαν δευτέραν ἱερούργησαν ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς κατὰ Χάλκην θεολογικῆς σχολῆς οἱ σεβ. ἅγ. Ἐφέσου, Νεοκαισαρείας καὶ Μογλενῶν.

—

Ἐκκλησιαστικῇ προνοίᾳ ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος ἐν Μ. Ῥεύματι διωρίσθη ὁ θεοφ. ἅγ. Παμφίλου κ. Σωφρόνιος, ὑπηρετῶν ἀπὸ ἐτῶν τὴν ἐκκλησίαν καὶ ὡς ἀρχιερατικῶς προϊστάμενος καὶ ὡς κῆρυξ τοῦ θείου λόγου.

—

Κατὰ τὴν διανομὴν τῶν πτυχίων εἰς τοὺς τελειοφοίτους τῆς Μ. τοῦ Γ. σχολῆς ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ γραμματέως αὐτῆς καὶ καθηγητοῦ κ. Β. Δ. Καλλίφρονος ἡ ἑπομένη πρᾶξις τῆς βαθμολογήσεως αὐτῶν.

Τῇ ς' Ἰουνίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ πρώτου σωτηρίου ἔτους ὁ σχολάρχης μετὰ τοῦ γραμματέως τῆς μεγάλης τοῦ γένους σχολῆς λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὰς ἐν τῇ γενικῇ δοκιμασίᾳ ἀπαντήσεις τῶν γραπτῶν καὶ προφορικῶν ἐξετάσεων τῆς ἀπολυομένης τάξεως ἀριθμούσης τριάκοντα τὸ ὅλον φοιτητὰς κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ καθηγητικοῦ συλλόγου ἐπιδοθείσας ἐνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν βαθμολογήσεις, καὶ ὑπολογισάμενοι κατὰ λόγον τῆς εἰδικῆς τῶν τε μαθημάτων ἀξίας καὶ τῆς ἐν αὐτοῖς προόδου καὶ διαγωγῆς, τὸν δίκαιον ἑκάστῳ βαθμὸν ἀπένειμαν· ἅπαντες δὲ ἐκρίθησαν ἄξιοι τοῦ νενομισμένου πτυχίου, λαβόντες τὸν μὲν βαθμὸν ἄριστα δέκα, τὸν δὲ βαθμὸν πάνυ καλῶς δεκατέσσαρες, καὶ τὸν βαθμὸν καλῶς ἕξ.

Ὁ γραμματεὺς Β. Δ. ΚΑΛΛΙΦΡΩΝ. Ὁ σχολάρχης ἀρχιμ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

—

Τὴν μεσημβρίαν τῆς παρελθούσης κυριακῆς παρετέθη ἐν τοῖς πατριαρχείοις γεῦμα, εἰς ὃ παρεκάθισαν τὰ μέλη τῆς ἐφορίας τῆς Μ. τοῦ Γ. σχολῆς, ἡ ἐπὶ τῆς οἰκοδομῆς τοῦ νέου αὐτῆς κτιρίου ἐπιτροπὴ καὶ ὁ σχολάρχης.

—

Μ. Μ. τῆς κυριακῆς ἤρξαντο αἱ ἐξετάσεις τοῦ Πέραν Ζαππείου παρθεναγωγείου, εἰς ἃς παρέστη ἡ Α. Θ. Π. καὶ πλῆθος λογάδων. Τὴν προχθὲς δὲ δευτέραν ἤρξαντο αἱ τῆς Παλλάδος ἐξετάσεις, εἰς ἃς παρέστη ἡ Α. Σεβ. ὁ γέρων ἅγιος Ἐφέσου.

Περὶ τῶν ἐξετάσεων τῶν ἀνωτάτων τούτων τῆς πόλεως ἡμῶν παρθεναγωγείων θέλομεν γράψει προσεχῶς.

—

Τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν ἐώρτασε τὴν ἐπέτειον αὐτῆς ἡ φιλεκπαιδευτικὴ ἀδελφότης Φερίκιοϊ, εἰς ἣν ἐξεπροσώπει τὴν Α. Θ. Π. ὁ παν. ἅγιος Κορυτσᾶς κ. Δωρόθεος, ὃς καὶ ἐπηυχήθη τῇ ἀδελφότητι τὴν ἐξ ὕψους ἀντίληψιν ἐν τῇ ἐκπληρώσει τοῦ προγράμματος αὐτῆς ἐπιδιώκοντος τὴν ὑποστήριξιν τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἐν τῷ ὁμωνύμῳ προαστείῳ.

—

Τὴν Α. Ἐξ. τὸν νέον πρεσβευτὴν τῆς Ἀγγλίας λόρδον Δούφφεριν ἐκ προσώπου τῆς Α. Θ. Π. ἐπεσκέψατο τὴν παρελθοῦσαν παρατκευὴν ἡ Α. πανσ. ὁ ἅγ. μέγας πρωτοσύγκελλος καὶ προσεῖπεν αὐτῷ τὸ «ὡς εὖ παρέστης».

—

Ἡ ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἁρπαγεῖσα ἐν Καβακλὶ μονὴ Ἁγία Τριὰς μετὰ ἡμερῶν τινων κατακράτησιν ἀπεδόθη εἰς τοὺς νομίμους αὐτῆς κτήτορας, χάρις εἰς τὰς ἀξιεπαίνους προσπαθείας τῶν παν. ἁγ. Ἀδριανουπόλεως κ. Νεοφύτου καὶ Φιλιππουπόλεως κ. Γρηγορίου προβάντων εἰς τὰς θεούσας παραστάσεις πρὸς τὰς ῥωμυλιωτικὰς ἀρχὰς κατὰ τῆς γενομένης ταύτης αὐθαιρεσίας.

—

Μετ' εὐχαριστήσεως ἀναγράφομεν ὅτι ἡ ἐπὶ μικρὸν διαταραχθεῖσα ἁρμονία τῆς ἁγιοταφιτικῆς ἀδελφότητος ἀποκατέστη αὖθις, τῆς θεοφιλοῦς ἀγάπης ἐπικρατησάσης παρὰ τοῖς ἀδελφοῖς τῆς ἱερᾶς ταύτης ἀδελφότητος, ἐργαζομένης θεαρέστως ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ μακαριωτάτου αὐτῶν πρωθιεράρχου, τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. Ἱεροθέου.

—

Τὴν παρελθοῦσαν πέμπτην ἀπῆλθεν ἐντεῦθεν κατευθυνόμενος διὰ Σμύρνης εἰς Χίον ὁ θεοφ. ἅγ. Σιὼν κ. Γρηγόριος ὅπως ἀναλάβῃ τὰ παρὰ τῷ παν. ἁγ. Χίου καθήκοντα αὐτοῦ ὡς βοηθοῦ ἐπισκόπου.

—

Ἐπίσης ἀνεχώρησεν εἰς Νευροκόπιον ὁ θεοφ. ἅγ. Σκοπέλου ἀποσταλεὶς ὡς βοηθὸς ἐπίσκοπος τοῦ παν. ἁγ. Δράμας.

—

Ὡς γνωστὸν, ἐκκλησιαστικῇ προνοίᾳ ἐκανονίσθη πρό τινος ἡ ἐπάνοδος τοῦ μοναχικοῦ βίου τῶν ἐγκαταβιούντων ἐν τῇ κατὰ τὴν νῆσον Λέσβον ἱερᾷ μονῇ τοῦ Λειμῶνος ὑπὸ τοὺς ὅρους τῆς κοινοβιακῆς τάξεως, ὅπερ ὅμως ἀπήρεσεν εἰς τοὺς μοναχοὺς, οἵτινες καὶ ἀπεμακρύνθησαν ἐκ τῆς μονῆς τῆς μετανοίας αὐτῶν. Τὴν προστασίαν τῶν συμφερόντων τῆς μονῆς ταύτης καὶ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν κτημάτων αὐτῆς ἡ ἐκκλησία διεπιστεύσατο τότε εἰς τὸν θεοφ. ἅγιον Περιστερᾶς, ὃς καὶ ἀνεδέξατο τὸ ὑπὸ ταύτης διαπιστευθὲν αὐτῷ λειτούργημα καὶ διεκυβέρνησε θεοφιλῶς τὰ τῆς διαπιστευθείσης αὐτῷ μονῆς συμφέροντα. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῆς ἐλλείψεως μοναχῶν ἐν αὐτῇ ἐκρίθη περιττὴ ἡ περαιτέρω ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ ἐγκαταβίωσις τοῦ θεοφ. ἁγ. Περιστερᾶς, ὃς ἄλλως τε καὶ δι' ἐκθέσεών του πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἐξελιπάρησε τὴν ἀντικατάστησιν αὐτοῦ, συνοδικῇ ἀποράσει ἐγένετο παραδεκτὴ ἡ αἴτησις αὐτοῦ καὶ διεπιστεύθησαν τὰ τῆς μονῆς ταύτης εἰς τὸν ἐκ τῶν ἀναστημάτων αὐτῆς ἱερομόναχον Γεδεών.

—

Οἱ χριστιανοὶ τῆς ἐπαρχίας Βελεγράδων διὰ θερμῆς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἀναφορᾶς αὐτῶν ἐξικέτευσαν ἵνα ὁ παν. αὐτῶν μητροπολίτης μὴ ἀπομακρυνθῇ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ καὶ προσέλθῃ εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἔνθα τὰ συνοδικὰ αὐτοῦ καθήκοντα καλοῦσιν αὐτὸν, καθόσον ἡ ἐκεῖ παρουσία αὐτοῦ εἶνε ἀναγκαιοτάτη εἰς προστασίαν καὶ προφυλακὴν τῶν πνευματικῶν αὐτῶν συμφερόντων. Ἡ ἱερὰ σύνοδος σκεψαμένη ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς ταύτης καὶ εὑροῦσα δεδικαιολογημένας τὰς παρακλήσεις τῶν ἐπαρχιωτῶν Βελεγράδων ἐνέκρινεν ὅπως ἀπαλλαχθῇ ἐπὶ τοῦ παρόντος τὴν Α. παν. τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ ἐλθεῖν ἐνταῦθα καὶ μετασχεῖν τῶν συνοδικῶν ἐργασιῶν.

—

Ὑπείκουσα εἰς τὴν ἀνάγκην ἡ ἐκκλησία τοῦ διαρρυθμίσαι ἐπὶ τὸ βέλτιον τοὺς χοροὺς τῶν ψαλτῶν τοῦ ἱεροῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ καὶ βλέπουσα ὅτι ὁ μὲν λαμπαδάριος ἕνεκεν τῆς προβεβηκυίας ἡλικίας, οἱ δὲ δομέστικοι ἕνεκα τοῦ φιλασθένου αὐτῶν ἐλάχιστον δυνηθήσονται ἐπαρκέσαι εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν θέσεων, ἃς ἐν τῷ χορῷ τῶν ψαλτῶν κατέχουσι, διὰ πατριαρχικῶν πιττακίων ἀπέλυσεν αὐτοὺς τῶν θέσεων τούτων ἐκφράσασα αὐτοῖς τὴν ἐκκλησιαστικὴν εὐαρέσκειαν ἐπὶ ταῖς ἄχρι τοῦδε ὑπηρεσίαις αὐτῶν καὶ ὁρίσασα ὑπὲρ τοῦ τέως λαμπαδαρίου εἰς ἀμοιβὴν τῶν ὑπερτεσσαρακονταετῶν μετὰ ζήλου ὑπηρεσιῶν του σύνταξιν ἐκ τῶν 2]3 τοῦ μισθοῦ, ὃς ἐχορηγεῖτο ἄχρι τοῦδε αὐτῷ. Ὅ,τε λαμπαδάριος καὶ ὁ τοῦ δεξιοῦ χοροῦ δομέστικος ἐξακολουθήσουσι ψάλλοντες ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ μέχρις εὑρέσεως τῶν ἀντικαταστησόντων αὐτούς.

—

Ἡ Α. ὑψ. ὁ ἡγεμὼν τῆς Σάμου Κωνστ. Ἀδοσίδης πασσᾶς χρησιμοποιῶν τὴν ὑπὸ τῆς αὐτοκρ. κυβερνήσεως χορηγηθεῖσαν αὐτῷ ἄδειαν διμήνου ἀπουσίας, ἀφίκετο ἐνταῦθα τὴν παρελθοῦσαν δευτέραν μέλλων νὰ διαμείνῃ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἀδείας αὐτοῦ.

—

Ὁ ἐν Βαλουκ-παζὰρ τῆς πόλεως ἔμπορος χαβιαρίων κ. Νικόλαος Ἀγαθαγγέλου παρευρεθεὶς τὴν κυρια-

κὴν ἐν τῇ διανομῇ τῶν πτυχίων εἰς τοὺς τελειοφοίτους τῆς Μ. τοῦ Γ. σχολῆς καὶ συγκινηθεὶς ἐξ ὧν εἶδε καὶ ἤκουσε προσήνεγκεν εἰς τὴν σχολὴν δεκάλιρον συνδρομήν.

—

Ἔναγχος διηκούσθησαν κατηγορίαι τινὲς κατὰ τοῦ παν. ἀγ. Καστορίας κ. Κωνσταντίου, αἵτινες ἔσχον μείζονα κυκλοφορίαν διὰ τῆς γενομένης ἀναδημοσιεύσεως αὐτῶν ἐν ἐφημερίσιν. Αἱ κατηγορίαι αὗται εἰσὶν ἀδέσποτοι καὶ ἀβάσιμοι, ὡς ἡ Ἐκκλησία πεπληροφόρηται ἐξ ἀσφαλῶν πρὸς αὐτὴν ἐκθέσεων, προῆλθον δὲ ἐξ ἀσθενοῦς τινος ἐν τῷ τόπῳ μειονοψηφίας, ἧς τὰς πράξεις ἀπεδοκίμασαν ἅπαντες. Ἡ Ἐκκλησία λυπουμένη μεγάλως ὅταν τέκνα αὐτῆς παρεκκλίνωσιν εἰς τὸ διασύρειν ἄλληλα, ἔτι μᾶλλον θλίβεται ὅταν ἀντικείμενον διασυρμοῦ λαμβάνωνται ἱερωμένα πρόσωπα, ἅτινα ἐκ μὲν τοῦ ἀξιώματος αὐτῶν ἐδικαιοῦντο μείζονος εὐλαβείας νὰ ἀπολαύωσιν, ἐκ δὲ τῆς πολιτείας εὐγνωμονεστέρας ἀγάπης.

—

Εὐχαρίστως σημειούμεθα ὅτι εἰς τὸν παν. ἅγ. Ἐπιφανείας (τῆς ἐν Συρίᾳ) κ. Διονύσιον ἀπενεμήθη ὑπὸ τῆς Α. Α. Μ. τὸ παράσημον μετζηδιὲ δ΄ τάξεως.

—

Εἰς τὰ ἐθνικὰ φιλανθρωπικὰ ἡμῶν καταστήματα προσηνέχθησαν ἀπὸ τῆς α΄ ἰανουρίου μέχρι λ΄ ἀπριλίου 1881 αἱ ἑξῆς προαιρετικαὶ προσφοραί.

Εἰς μὲν τὸ ταμεῖον τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἐν συνόλῳ γρ. 5,685.50 εἰς μεδζίτια· εἰς δὲ τὸ τῶν ἐθνικῶν νοσοκομείων γρ. 2,218.50 ὁμοίως· εἰς δὲ τὸ κεντρικὸν ταμεῖον γρ. 8,502.25 εἰς λίρ. πρὸς 100 γρ. ἐκτὸς ἄλλων προσφορῶν εἰς ὑφάσματα κλπ.

Ἀρχόμενοι ἀπὸ τῆς σήμερον ἐκτελεῖν τὴν ἐν τῷ προγράμματι ἡμῶν δοθεῖσαν ὑπόσχεσιν τοῦ ἀναπληρῶσαι βαθμηδὸν τὰ κατὰ τὴν διακοπὴν τοῦ περιοδικοῦ ὑστερήσαντα φύλλα, παρέχομεν τοῖς κκ. συνδρομηταῖς τὸ μετὰ χεῖρας Γ΄ τεῦχος τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας» διπλασίως ὀγκωδέστερον τοῦ συνήθους, τόπον ἐπέχον δύο τευχῶν, ἤτοι σελίδας 32 ἀντὶ τῶν τακτικῶν 16.

Ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὴν ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐνοριακῶν πραγμάτων συμβαίνουσαν, ὡς μὴ ὤφειλεν, ἀταξίαν προερχομένην ἐκ τῆς μὴ τηρήσεως διπλοτύπων ἀποδείξεων ἐπί τε τῶν εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν, δὲν ἔλειψεν ἑκάστοτε συνιστῶσα ἁρμοδίως εἰς τοὺς τιμιωτάτους Ἐπιτρόπους τὴν ἀπαιτουμένην τάξιν καὶ ἀκρίβειαν ἐν τῇ διαχειρίσει αὐτῶν.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ διαχείρισις πολλῶν ἱερῶν Ἐκκλησιῶν κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι σύμφωνος πρὸς τὰς δοθείσας τοῖς Ἐπιτρόποις ἐκκλησιαστικὰς ὁδηγίας, ἀλλ' ὅμως εἰς τὴν διαχείρισιν εὐαρίθμων τινῶν ἐνοριῶν δυστυχῶς παρατηρεῖται ἡ ἔλλειψις τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ διαληφθέντος μέτρου, ἐξ οὗ προκύπτουσι διάφορα σκανδαλώδη ζητήματα, σπουδαίως ἐπιβαρύνοντα τοῖς ἐμπεπιστευμένοις τὰ τῆς διαχειρίσεως.

Ὅθεν χάριν τῆς ἀκριβείας καὶ τάξεως ἐν τῇ διαχειρίσει τῶν ἐνοριακῶν πραγμάτων ἀφ' ἑνὸς, καὶ διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν τιμιωτάτων Ἐπιτρόπων ἀφ' ἑτέρου, ἐντελλόμεθα, καὶ προτρεπόμεθα τὴν ὑμῶν τιμιότητα διὰ τῆς παρούσης Ἐκκλησιαστικῆς Ἐγκυκλίου, συνιστῶντες ὑμῖν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος μέτρου, ἤτοι τὴν χρῆσιν διπλοτύπων ἀποδείξεων ἐπί τε τῶν εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν ἐν γένει, λαμβάνοντες τὰ ἐπὶ τούτῳ διπλότυπα παρὰ τοῦ ἁρμοδίου τῶν Πατριαρχείων Γραφείου. Ἐὰν δὲ μετὰ ταῦτα τὰ Ἐκκλησιαστικῶς ἐντελλόμενα ὑμῖν ἤθελε παρουσιασθῇ διαφορά τις ἐπί τε τῶν εἰσπράξεων καὶ δαπανῶν τῆς Ἐνορίας ὑμῶν μὴ δικαιολογουμένη διὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ ἀποδείξεων, ἡ διαφορὰ αὕτη ἀποκλειστικῶς θέλει ἐπιβαρύνει τοῖς διαχειρισταῖς· καὶ πρὸς γνῶσιν ὑμῶν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 23 μαΐου 1881.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας

Ἡ διεύθυνσις τῶν ὑγειονομείων ἐπέστειλεν ἡμῖν πρὸς δημοσίευσιν τὰ ἑπόμενα·

«Τὰ νεωστὶ ἐκ Μεσοποταμίας ἀφικόμενα δελτία ἀγγέλλουσι τὴν ὁλοσχερῆ κατάπαυσιν τοῦ λοιμοῦ ἐν Νεδζέφ. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἡ ὑγίεια ἀποκατέστη, οἱ δὲ κάτοικοι αὐτῆς ὑπὸ σκηνὰς τέως βιοῦντες ἐπανέρχονται ὁσονούπω εἰς τὰς ἑστίας αὐτῶν. Ἐν τούτοις ὑπολείπονταί τινα μέρη ἐντὸς τῆς ζώνης περιλαμβανόμενα, ἐν οἷς ἡ τῆς νόσου ἐπήρεια ὑπάρχει ἔτι ἐπαισθητὴ, καὶ ἅτινα ἐν συνόλῳ τὴν μὲν προπαρελθοῦσαν ἑβδομάδα ὑπέστησαν θανάτους 53, τὴν δὲ παρελθοῦσαν 34. Τέλος οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι ὁ λοιμὸς εὑρηται ἐν τῷ τέρματι αὐτοῦ, τοῦθ' ὅπερ θὰ δυνηθῶμεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ ἀναγγείλωμεν».

(Τ. Σ.)

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΤΟΣ Α΄ | 17 ΙΟΥΝΙΟΥ 1881 | ΤΕΥΧΟΣ Δ΄

ΤΙ ΔΕΟΝ ΓΕΝΕΣΘΑΙ

Β΄

Ἐκπληροῦντες τὴν ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει ὑπόσχεσιν ἡμῶν, ἐξετάζομεν σήμερον ἐὰν τὸ παρ' ἡμῖν ἐκπαιδευτικὸν καθεστὸς ἐκπληροῖ τὸν τῆς ἐκπαιδεύσεως σκοπόν.

Ὅπως ἐπιτύχωμεν τὴν μόρφωσιν καθόλου χαρακτῆρος ἠθικοῦ καὶ φθάσωμεν εἰς τὸν σκοπόν, ὃν ἐκπαίδευσις καὶ ἀνατροφὴ παραπλεύρως συμβαδίζουσαι ἐπιδιώκουσι, δέον ἵνα καθωραΐζωμεν τὴν ψυχὴν τοῦ παιδὸς διὰ θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ μὴ διαστρεβλῶμεν αὐτὴν διὰ τῆς ἐπαράτου ἡμιμαθείας τῆς καὶ αὐτῆς τῆς ἐντελοῦς ἀμαθείας χείρονος. Ἀντὶ νὰ σπαταλᾷ ὁ παῖς τὸν καιρὸν αὐτοῦ εἰς ἐκστήθισιν τῶν στρυφνῶν ἐκείνων κανόνων, ὧν ἀτυχῶς αἱ γραμματικαὶ ἡμῶν βρίθουσιν, ἀντὶ νὰ παρατίθεται αὐτῷ δύσπεπτος διὰ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πνευματικὴ τροφή, ἀνάγκη καὶ ἀνάγκη ἀπόλυτος νὰ χρησιμοποιῇ τὰς ὥρας τῆς ἐν τῷ σχολείῳ φοιτήσεως καὶ τῆς κατ' οἶκον μελέτης ἀπογευόμενος εὐχύμου πνευματικῆς τροφῆς καὶ καταρτιζόμενος εἰς τρόπον, ὥστε νὰ ἐπίσταται ἃ ἐξέμαθε καὶ μὴ ἐκτείνωσιν ἐπ' αὐτοῦ τὸ κράτος αὐτῶν ἡ ἐπιπολαιότης καὶ ἡ ἡμιμάθεια, ἡ πραγματικὴ αἰτία τῆς σημερινῆς, ἂς τὸ εἴπωμεν, οὐχὶ εὐαρέστου καταστάσεως ἡμῶν.

Εἰς τὴν κοινωνικὴν ταύτην φαγέδαιναν ὁ γνωστὸς ὁμογενὴς φιλόλογος κ. Δ. Ν. Βερναρδάκης ἀποδίδωσι καὶ δικαίως τὴν ἐνεστῶσαν ἡμῶν ἀθλιότητα· « ἡ σημερινή, λέγει, ὄχι εὐάρεστος πολιτική, θρησκευτικὴ καὶ ἠθικὴ κατάστασις εἶνε οὐδὲν ἄλλο εἰμὴ καρπὸς τῆς μὴ τελειωθείσης ἀκόμη διανοητικῆς ἀναπτύξεως. Ἡ ἐπιπολαιότης, ἡ ἡμιμάθεια, ἰδοὺ ἡ κεκρυμμένη ῥίζα, τὸ ἀπόκρυφον αἴτιον τοῦ κακοῦ, ἡ λέξις ἡ λύουσα τὸ αἴνιγμα τῆς καθ' ἡμᾶς ἐποχῆς τοῦ βίου τῆς νέας Ἑλλάδος. Τὸ λεγόμενον ὅτι ἡ ἡμιμάθεια εἶνε πολλῷ χειροτέρα τῆς ἀμαθείας εἶνε ἀληθές. »

Ἀτυχῶς παρορῶντες τὰς ἀναμφιλέκτους ταύτας ἀληθείας δὲν σκεπτόμεθα ὅτι ἡ δύσπεπτος πνευματικὴ τροφή, ἣν παρατίθεμεν τοῖς παισὶν ἐν τοῖς ἀλληλοδιδακτικοῖς καὶ κατόπιν ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς λεγομένοις σχολείοις, θέλει καταστήσει τούτους ἐξ ἅπαντος ἡμιμαθεῖς καὶ ἐπιπολαίους καὶ ὅτι τὰς ἐπωδύνους συνεπείας τῆς ἐπιπολαιότητος ταύτης θέλει αἰσθανθῇ τὸ ἔθνος καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, ὡς καὶ νῦν αἰσθάνεται αὐτάς.

Διὰ τοῦ ἐν γενικῇ σχεδὸν χρήσει παρ' ἡμῖν συστήματος τῆς πρώτης ἐκπαιδεύσεως ἐπιδιώκομεν οὐχὶ τὴν ἄμεσον ἀλλὰ τὴν διὰ τῆς προγονικῆς γλώσσης ἔμμεσον διδασκαλίαν τῆς μητρικῆς καὶ ἀναγκάζομεν τὴν σπουδάζουσαν νεότητα νὰ ἐνδιατρίβῃ περὶ γραμματικοὺς κανόνας ἀναγκαίους μόνον εἰς τοὺς ἀνωτέραν παιδείαν θηρεύσοντας.

Ἡ ὑπόθεσις ὅτι δυνατὸν ν' ἀναστηθῇ ἐκ τοῦ τάφου αὐτῆς ἡ προγονικὴ ἡμῶν γλῶσσα καὶ γίνῃ αὕθις ἡ γλῶσσα τοῦ λαοῦ εἶνε καθαρὰ χίμαιρα, ἔθεν οἱ πλεῖστοι τῶν λογίων, καθ' ἃ παρετήρησεν ὁ ἀείμνηστος Φίλιππος Ἰωάννου, ἐκηρύχθησαν ὑπὲρ τῆς ἀνάγκης τοῦ «νὰ διαπλασθῇ ὡς κοινὴ τῶν λογίων γλῶσσα μέση τις μεταξὺ τοῦ χυδαϊσμοῦ τῶν κατὰ τόπους διαλέκτων καὶ τῆς καθαρότητος καὶ γραμματικῆς ἀκριβείας τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς, ἐπειδὴ ὅ,τι καὶ ἂν εἴπωσί τινες ἁρπαζόμενοι μᾶλλον ὑπὸ τῆς ζωηρᾶς φαντασίας ἢ ὁδηγούμενοι ὑπὸ τῆς κρίσεως, ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν δύναται νὰ ἐγερθῇ ἐκ τοῦ τάφου καὶ καταστῇ ζῶσα τοῦ λαοῦ γλῶσσα».

Ὅτι δὲ ἡ ἀνάστασις τῆς ἀρχαίας ὡς γλώσσης τοῦ λαοῦ εἶνε ἀνέφικτος βεβαιοῦται κατὰ τὸν αὐτὸν συγγραφέα καὶ ἐκ τοῦ ὅτι «τὸ λεξικὸν αὐτῆς εἶνε ὅλως ἀνεπαρκὲς εἰς παράστασιν τῶν πολυαρίθμων ἐννοιῶν μὲ ὅσας ἡ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων αἰώνων μέχρι τῶν ἡμερῶν ἡμῶν γενομένη πρόοδος τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν ἐπλούτισε τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα· ἀνάγκη δὲ πᾶσα νὰ δημιουργηθῶσι πολυάριθμοι νέαι λέξεις εἰς παράστασιν τῶν νεωτέρων ἐκείνων ἐννοιῶν».

Τούτων τεθέντων, ἀκόπως ἀπολήγομεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ σπουδὴ καὶ ἡ μελέτη τῆς ἀρχαίας δέον ν' ἀποτελῇ τὴν βάσιν οὐχὶ τῆς κοινῆς, ἀλλὰ τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως.

Τὴν γνώμην ταύτην ὑποστηρίζων ὁ Φίλιππος Ἰωάννου ἔγραφεν ἐν τῇ περὶ τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς γλώσσης πραγματείᾳ αὐτοῦ καὶ τὰ ἑπόμενα.

« Ἡ νέα τῶν Ἑλλήνων γλῶσσα μιμεῖται τὸ ἀνεπτυγμένον τῶν νεωτέρων τῆς Εὐρώπης γλωσσῶν ἐκφράζουσα

διὰ προθέσεων πολλὰς ἀναφορὰς δηλουμένας ἐν τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ διὰ τῆς καταλήξεως, ἀναλύουσα δὲ συνηθέστερον τὰς μετοχὰς εἰς προτάσεις ἀναφορικὰς, αἰτιολογικὰς, ὑποθετικὰς, ἐναντιωματικὰς κλπ. ἡδ' ἀκριβὴς χρῆσις τῶν ἐγκλίσεων τῆς ἐνεργητικῆς καὶ τῆς μέσης φωνῆς τῶν ῥημάτων καὶ ἔτι πολλῶν μορίων ἀπαιτεῖ διακρίσεις οὕτω λεπτὰς, ὁποῖαι ὑπερβαίνουσι τὴν δύναμιν τῆς πνευματικῆς τοῦ λαοῦ ὁράσεως. Ὅθεν ὀφείλουσι μὲν οἱ νέοι ὁμογενεῖς, ὅσοι θηρεύουσιν ἐν τοῖς γυμνασίοις καὶ τῷ πανεπιστημίῳ ΑΝΩΤΕΡΑΝ παιδείαν, νὰ καταβάλλωσι πᾶσαν σπουδὴν περὶ τὴν ἀπαράμιλλον γλῶσσαν τῶν ἡμετέρων προγόνων, μένει δὲ ἀναγκαία καὶ ἀπαραίτητος ἡ διατύπωσις κοινῆς τινος γλώσσης χρησίμου εἰς τὰ λοιπὰ συγγράμματα καὶ ποιήματα, εἰς τὴν ἐφημεριδογραφίαν καὶ εἰς τὰς διαφόρους τοῦ κοινωνικοῦ βίου σχέσεις».

Ἡ γλῶσσα ὅμως αὕτη ἡ χρησιμεύουσα εἰς ἐκδήλωσιν τῶν διαφόρων ἡμῶν ἐννοιῶν δὲν δύναται νὰ ἦνε ἄλλη παρὰ τὴν ζῶσαν ἐθνικὴν ἡμῶν γλῶσσαν, ἐνῇ ὀφείλομεν νὰ διδασκώμεθα καὶ τὰ ἐν τῷ βίῳ χρήσιμα κατὰ τὸ πρῶτον τῆς ἐκπαιδεύσεως στάδιον.

Τὴν ἀνάγκην ταύτην κατεῖδον καὶ σιωπηλῶς ὡμολόγησαν οἱ τοῦ ἔθνους λόγιοι, ὅθεν εἰ καὶ δὲν συνετάχθη ἔτι γραμματικὴ τῆς καθωμιλημένης παρὰ πᾶσιν ἔγκυρος, ὅμως ὑπὸ τῆς ἀνάγκης βιαζόμενοι τὰ ἐν χρήσει διδακτικὰ βιβλία ἐν τῇ γλώσσῃ ταύτῃ συγγράφουσι καὶ δι' αὐτῆς τὰς ἰδέας αὐτῶν ἀνακοινοῦσι.

Μέχρις οὗ πρὸ μικροῦ τὸ ἀκανόνιστον τῆς καθωμιλημένης καὶ τὴν ἔλλειψιν κοινῆς γραμματικῆς ἐπήγαγον οἱ σπουδαιολογοῦντες κατὰ τῆς ἐν τῇ πρώτῃ ἐκπαιδεύσει διδασκαλίας τῆς νεοελληνικῆς, αἰτία τῆς ἐλλείψεως ταύτης ἦν οὐχὶ ἡ καθωμιλημένη, ἧς παρεγνωρίζετο ἡ φύσις καὶ ἡ ἀξία, «ἀλλ', ὡς ἔλεγεν ὁ μακαρίτης Μαυροφρύδης, ἡ παράδοξος οἴησις ἡ καταλαβοῦσα μικρούς τε καὶ μεγάλους, γραμματισμένους καὶ ἀγραμμάτους, ὅτι ἡ νεωτέρα γλῶσσα εἶνε ὅλως παρεφθαρμένη, ἐκβαρβαρωμένη, καὶ ὅτι διὰ νὰ γείνῃ γλῶσσα ἀνθρωπίνη πρέπει ν' ἀποκατασταθῇ εἰς τὴν ἀρχαίαν της μορφὴν καὶ τελειότητα, ὡς ἂν ἦτό ποτε δυνατὸν ν'ἀναστραφῇ ἡ ἱστορία καὶ τὰ γενόμενα νὰ ξεγείνωσιν».

Ὑπὸ τὸ κράτος τῆς οἰήσεως ταύτης διατελοῦντες ἐξακολουθοῦμεν νὰ κρατῶμεν τὴν πρώτην ἐκπαίδευσιν περικεκλεισμένην ἐν τῷ πλημμελεῖ κύκλῳ, ἐν ᾧ διετέλει καὶ πρὶν καταδειχθῶσιν ἡμῖν τὰ ἄτοπα τοῦ τοιούτου συστήματος, καὶ χάριν ὀλίγων ἢ εἴκοσι νέων προσκαρτερησόντων ἐν τῇ ἀκροάσει ἀνωτέρων μαθημάτων καὶ ἐπιδοθησομένων εἰς ὑπέρτερον πνευματικὸν βίον δηλητηριάζομεν κατ'ἔτος διὰ τῆς ἡμιμαθείας καὶ τῆς ἐπιπολαιότητος, ἣν ἐμπνέομεν αὐτοῖς, ἑκατοντάδας ὅλας νεαρῶν πολιτῶν, οἵτινες ἀποροιτῶντες τῶν σχολείων χωρὶς νὰ ὑπερβῶσι τὸν οὐδὸν τῆς μέσης παιδεύσεως ῥίπτονται εἰς τὴν κοινωνίαν, ἧς, ὡς καὶ ἄλλοτε εἴπομεν, καθίστανται αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες.

Οὐδεὶς σπουδάζων ἰσχυρισθήσεται ὅτι ἡ δίκην χρυσαλίδος ἐκ συγγραφέως εἰς συγγραφέα μεταπήδησις τῶν σπουδαζόντων ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ ν' ἀπογευθῶσι τῶν ἐν αὐτοῖς γλωσσικῶν καλλονῶν συμβάλλει εἰς τελείαν πνευματικὴν τῶν μαθητευόντων κατάρτισιν· τοὐναντίον μάλιστα ἀνομολογήσει ὅτι ὁ τοιοῦτος τρόπος τῆς διδασκαλίας εἰς τἀναντία ἄγει ἀποτελέσματα, καθότι τὸ ἀδύνατον τῆς εὐκρινοῦς ἀντιλήψεως, τῆς εὐκόλου διατηρήσεως καὶ χρησίμου ἐφαρμογῆς, καθίστησι τοὺς ἐν τοῖς σχολείοις ἡμῶν φοιτῶντας καὶ κατὰ τὸ πλημμελὲς τοῦτο σύστημα διδασκομένους ἐπιπολαίους καὶ περὶ τὴν γνῶσιν τῆς γλώσσης, εἰς ἧς τὴν μελέτην τὸν πλεῖστον χρόνον τῆς ἐν τοῖς σχολείοις φοιτήσεως αὐτῶν δαπανῶσιν.

Ὅταν οἱ περὶ τὰ γράμματα ἐγγεγραμμένοι ἀνακηρύττωσιν, ἐν τέλει, παρρησίᾳ ὅ,τι ὁ ἀείμνηστος ἔλεγεν Ἀσώπιος, καὶ ἀνομολογοῦσι μετ' αὐτοῦ ὅτι « δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐμβατεύσωσιν ἔτι εἰς τὰ μυστήρια τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς γλώσσης, ἀφ' οὗ καὶ ἐν τοῖς περὶ αὐτῆς γραφεῖσι δὲν ἐπικρατεῖ ἀπανταχοῦ σαφήνεια καθιστῶσα τὰ πράγματα τοῖς πᾶσι προσιτά », εἶνε μωρία τὸ νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι παῖς διελθὼν ἔστω καὶ ἁπάσας τὰς τάξεις τοῦ ἑλληνικοῦ λεγομένου σχολείου δυνηθήσεται νὰ ἐννοήσῃ οὐχὶ ἅπαντας τοὺς ἀρχαίους συγγραφεῖς, ἀλλ' αὐτοὺς, οἵτινες ἐχρησίμευσαν αὐτῷ ὡς κείμενον εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἀρχαίας γλώσσης.

Λοιπὸν, ἀφ' οὗ τοῦτο δὲν εἶνε κατορθωτὸν, ἀφ'οὗ οἱ πλεῖστοι τῶν σπουδαζόντων δὲν προτίθενται νὰ θηρεύσωσιν ἀνωτέραν παιδείαν ὅπου καὶ ὅπως ἐνόει αὐτὴν ὁ ἀοίδιμος Φίλιππος Ἰωάννου, ἐρωτῶμεν τί ὠφεληθήσεται ὁ σπουδάζων παῖς ἐὰν ἐπὶ παραδείγματι μάθῃ τίνα ῥήματα καλοῦνται ὑπὸ τῶν γραμματικῶν ἀποθετικά· «λέξις αἰνιγματώδης, ὡς λέγει ὁ σοφὸς Κοραῆς, ἧς τὸ σημαινόμενον ἀγνοοῦσι καὶ αὐτοὶ οἱ πλάσται της » ; Τίς προσγενήσεται αὐτοῖς ὠφέλεια, ἐὰν ὡς ψιττακοὶ ἀποστηθίσωσι « ποῖα τὰ παράγωγα καὶ ποῖα τὰ βεβαίως ἢ πιθανῶς πρωτογενῆ ἐκ πλαγίων πτώσεων παράγωγα ἐπιῤῥήματα » καὶ τὰ παραπλήσια ; Μὴ ἐκ τούτων θέλουσι μάθει νὰ ὁμιλῶσιν ὀρθῶς καὶ καλλιεπῶς τὴν καθωμιλημένην, ἐφ' ἧς οὐδεμίαν χρῆσιν τῶν κανόνων τούτων ἐποιήσαντο, καὶ ἀφ'οὗ, ὡς τὸ δὴ λεγόμενον, γυρίσωσι τὸ φύλλον ἐν τῇ γραμματικῇ, λησμονοῦσιν οὐχὶ πλέον τὸ σημαινόμενον τοῦ γραμματικοῦ κανόνος, ὅπερ ποτὲ δὲν ἔμαθον, ἀλλὰ τὸν ὁρμαθὸν τῶν λέξεων, ἃς ψιττακίζοντες ἀπεστήθισαν ; Εἶνε δὲ ὀρθὸν χάριν ψιττακοῦ δίκην ἀποστηθίσεως γραμματικῶν κανόνων μηδαμῶς ἐφαρμοσθησομένων ὑπ' αὐτοῦ νὰ δαπανᾷ ὁ ἐν τοῖς σχολείοις προσφοιτῶν παῖς τὸ ἥμισυ σχεδὸν τοῦ πρὸς διδασκαλίαν καθωρισμένου χρόνου ;

Ἐκ τῶν παρατηρήσεων ἡμῶν τούτων μὴ ὑπολάβῃ τις ὅτι τὸ ἐλλιπὲς τῆς διδασκαλίας ἐνορῶμεν ἐν μόνῃ τῇ διδασκαλίᾳ τῆς ἀρχαίας γλώσσης γενομένῃ ἐν τῷ πρώτῳ τῆς ἐκπαιδεύσεως σταδίῳ. Τοὐναντίον διορῶμεν ὅτι ἐν τοῖς καθόλου χωλαίνομεν καὶ διὰ τοῦτο συνηγοροῦμεν ὑπὲρ ῥιζικῆς μεταῤῥυθμίσεως τοῦ παρ' ἡμῖν ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος καὶ ὑποστηρίζομεν πάσῃ δυνάμει ἀντὶ τῆς δια-

τηρήσεως ἀτελῶν ἡμιγυμνασίων διαιωνιζόντων τὸ πλημμελὲς παρ' ἡμῖν σύστημα τῆς ἐκπαιδεύσεως τὴν σύστασιν δημοτικῶν σχολείων κατὰ τὸ πρόγραμμα τῆς προτύπου πατριαρχικῆς σχολῆς, ἧς τὸ τελεσιουργὸν καὶ ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης βεβαιοῦται καὶ ὑπὸ τῶν πραγμάτων διὰ τὴν ἀποκομιζομένων καρπῶν κηρύττεται.

Εἴπομεν ἤδη ὅτι σκοπὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως εἶνε ἡ μόρφωσις καθόλου χαρακτῆρος ἠθικοῦ· τοῦτο δὲν ἐπιτυγχάνεται διὰ τοῦ συστήματος, οὗτινος τὴν ἐγκατάλειψιν συνιστῶμεν· διότι ὅταν τὸ θρησκευτικὸν μάθημα, ὅπερ κύριον ἐπιδιώκει σκοπὸν νὰ ἐξεγείρῃ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ ἀγάπην πρὸς τὸ τελειότατον ὄν, τὸν Θεόν, καὶ ἐγχαράξῃ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ φρόνημα ὑγιῶν ἀρχῶν, ἐν παρέργου μοίρᾳ ἔχωμεν, δὲν δυνάμεθα νὰ διισχυρισθῶμεν ὅτι ἡ ἐκπαίδευσις διὰ τοῦ συστήματος τούτου τὴν μόρφωσιν χαρακτήρων ἠθικῶν ἐπιδιώκει.

Σκεφθῶμεν ὅτι τὰ ἔθνη δὲν προάγονται καὶ δὲν εὐημεροῦσιν εἰμὴ διὰ τῆς ἀληθοῦς παιδείας τῆς καταρτιζούσης χαρακτῆρας ἠθικούς, ἀναμνησθῶμεν τῶν διδαγμάτων τῆς ἱστορίας διδασκούσης ὅτι ἔθνη καταπατήσαντα τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἠθικὴν βαίνουσι κατὰ κρημνῶν καὶ χωροῦσι πρὸς τὸν ὄλεθρον αὐτῶν, καὶ ἀνατρέψωμεν ἐκ τῆς σκολιᾶς ὁδοῦ, ἣν ἐν τοῖς ἐκπαιδευτικοῖς ἀκολουθοῦμεν, ἐνστερνισθῶμεν δὲ σύστημα ὑπισχνούμενον ἡμῖν τὴν ἐπίτευξιν τοῦ τῆς παιδεύσεως σκοποῦ.

Προσεχῶς ἐπανερχόμεθα.

ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΓΡΑΠΤΩΝ ΠΕΡΙΣΥΝΑΓΩΓΗ (*)

Ἐπίσης δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 76' τοῦ πατρ. χειρ. ἐπιγεγραμμένη «ἀνωνύμῳ ζηλοτυπούσῃ» καὶ ἔχουσα ὧδε. «Ἀγανακτεῖς ἀδικεῖσθαί σε παρὰ τοῦ συζύγου, τῆς σῆς εὐνῆς τῆς κατὰ νόμους ἰδιαιτάτης περιφρονοῦντος καὶ ἑταίραις δι' ἀθέσμου συνουσίας τὸν νοῦν προσέχοντος, νέαν τε ὄθεν καὶ τῇ ὥρᾳ καὶ τῷ κάλλει διαπρέπουσαν καὶ εὐπατρίδην, τύχης τε οὐ φαύλης οὐδ' εὐτελοῦς καὶ ἀρεταῖς ἄλλαις σεμνυνομένην καὶ ἀγλαϊζομένην, ὁπόσαις αἱ γαμεταὶ τῶν σφῶν ἀνδρῶν θηρεύονται καὶ ἐφέλκονται τὰς ψυχὰς καὶ ὑπερριλοῦνται παρ' αὐτῶν· οἶδα δὲ ὡς οὔτε κάλλων οὔτε λίθον εἶσας οὐδένα, οὔτε μέθοδον παρέδραμες ἀπείρατον οὐδεμίαν, ὥστε κάμψαι καρδίαν οἴκτου καὶ φίλτρων πάντως ἄμοιρον καὶ χρηστῶν ἠθῶν ὅλως ἀθέατον, ἀλλὰ τῇ μιαρίᾳ καὶ τῇ βδελυρίᾳ τοῦ βεβήλου καὶ παράφρονος ἔρωτος οἷα βορβόρῳ κυλινδουμένην καὶ ταῖς ἀθεμίτοις ὀρέξεσι προστετηκυῖαν καὶ ἐκτεθελγμένην οὐκ ἴσχυσας ἀνελκύσασθαι· ἀλλ' ὁπότε δάκρυσι καταθέλξαι καὶ διακηλῆσαι τὰ ἀμείλικτα σπλάγχνα πεπείρασαι λόγους προσθεῖσα σωφροσύνης ἐπαινέτας, καὶ παραινέσεις ἀνειργούσας ἀπὸ τῆς ἐμφανοῦς ταύτης παρανοίας διϊοῦσα ὄνου κεφαλὴν ἔπλυνας νίτρῳ, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ἔρισι καὶ λογομαχίᾳ καὶ λοιδορίᾳ, καὶ αὖ πάλιν σιγῇ καὶ ἀποχῇ τῆς ἀράχου καὶ ἀνενδότου καὶ ὠμοτάτης ψυχῆς καταγωνισαμένη, ἄρρηκτον τὸ τοῦ λόγου πολεμίζεις πόλεμον· ἀνάπλυτος γὰρ καὶ δυσσοποιὸς ἡ κακία ἡ ἐκ νέων συντραφεῖσα καὶ συναυξηθεῖσα. Τρόπου ἑτέραν, ὦ 'γαθή, καὶ τὸν μὲν ἔασον ὅποι βούλοιτο φέρεσθαι καὶ ἁλᾶσθαι, αὐτὴ δὲ τὸ φίλτρον ὅλον εἰς τοὺς παῖδας μετενεγκαμένη καὶ περὶ τὴν οἰκονομίαν ἐστουδακυῖα, σύζηθί σφισι γενναίως, καὶ κατατρυφῶσα τῆς ἐκείνου ἀβελτηρίας εὐθύμει καὶ ἥδου ὡς ἡ σωφροσύνη καὶ ἡ σεμνότης ἡ σὴ μάλιστα διαλάμπει, πρός τε τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἀσέλγειαν ὅσα λευκότης μελανίᾳ παραβαλλομένη καλῶς ἀποστίλβει. Καὶ σὲ μὲν ἄνθεσιν ἐγκωμίων στερανοῦσιν αἱ συμπολίτιδες, αὐτὸν δὲ οἰκίαι πᾶσαι καὶ ἀγυιαὶ καὶ στενωποὶ πάντως ἐκφαυλίζουσι καὶ στηλιτεύουσιν, ὁποίας δῆθεν εἰλιγχὼς γυναικὸς ὁποίοις συνακολασταίνει γυναίοις, ἐν χαμαιτυπείοις διαφθειρόμενος τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα καὶ ῥυπούμενος ἀνεκνίπτοις κηλῖσιν. Οὐ γὰρ ἡ ἐκείνου ἀκράτεια καὶ λαγνεία μῶμόν σοί τινα ἐπιτρίψει, ἀλλὰ τὴν ἀνοχὴν ἐπιδείκνυσι, τὴν φρόνησιν ἐκθειάζει, τὴν σωφροσύνην ἐξυμνεῖ καὶ διακηρύσσει, καὶ τὸν σὸν βίον ὑπόδειγμα ἐπίσημον ταῖς ὁμήλιξι ταῖς νῦν οὐχ ἧττον ἢ ταῖς μεταγενεστέραις. Καὶ σὺ λοιπὸν ἔσῃ γάμου στέρανος, μόνη τῶν κοινῶν γεννημάτων μήτηρ καὶ πατήρ, μόνη κηδεμὼν καὶ διδάσκαλος, μόνη τροφός· ὁ δὲ ῥθόρος ἀκούσει καὶ ἀλιτήριος, τάχα δέ ποτε κἀκεῖνος αἰδεσθήσεται καὶ μεταγνώσεται καὶ τὸ ἄρρον τοῦ βίου μεταρρυθμίσει καὶ θαυμάσει τὴν σὴν ἀρετὴν καὶ ταύτην κἀκεῖνος ἀσμενήσει, καὶ τοῦτο γενήσεταί σοι προσθήκη τῶν ἠγησαμένων ἐπαίνων, ἅτε δὴ καλῷ κἀγαθῷ ὑποδείγματι περισώσασα τὸν σύμβιον κἀπὶ βελτίω καὶ θεοφιλῆ διαγωγὴν μεταγαγοῦσα· βότρυς γάρ φησι πεπαίνεται· καὶ μὴν καὶ τῷ αὐτῷ πήχει ἀντιμετρήσει τὴν σὴν πρᾳότητα καὶ ἀγνείαν καὶ ἀγάπην, τοῖς ἴσοις ἐπιφέρων ἴσα, καὶ τὸ ἑξῆς συμβιώσεσθε ζηλωτοὶ καὶ μακάριοι συναγαλλόμενοι καὶ συντερπόμενοι· πολλοῖς γὰρ, ὧν ἡ νεαζουσα ἡλικία φαύλη παρῆκε καὶ αἰσχρὰ καὶ ἀπόπτυστος, ὁ ἔπειτα βίος ἀρετῇ διήνθισε καὶ μέχρι γήρως ἐσχάτου, οἷα καὶ σοὶ ἐξ ὕψους ἐπεύχομαι· συγκεράννυσι γὰρ ἡ οὐρανόθεν ἀδράνεια καὶ ἀποδίδωσιν ἀγαθοῖς ἀγαθὰ καὶ ζηλωτὰ τέλη. Τί δὲ ὅτι ἀπὸ μακρᾶς μάχης ἡ διαλλαγὴ ἡδεῖα γενήσεται, καὶ ὃς τοῦ πρὶν βίου μεμνημένος πολλάκις ἐρυθριάσει καὶ μετάμελος συγγνώμην αἰτήσει· αὐτὴ δὲ τῆς προτέρας ὑπομονῆς καὶ τῆς ἀντιτιθεμένης τῇ ἀσελγείᾳ καὶ τῇ ἀπανθρωπίᾳ καθαριότητος καὶ εἰλικρινείας ὡς ἐν θριάμβῳ καὶ τροπαίῳ ἐμπορεύσει τὸ κλέος; Ἔρρωσο».

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ξγ' τοῦ πατρ. χειρ. εἶναι ἡ αὐτὴ τῇ ὑπ' ἀριθ. 46 ἐν σελ. 79 τῆς τεργ. ἐκδόσεως· ἡ ὑπ' ἀριθ. ξδ' ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ἐν σελ. 78 ὑπ' ἀριθ. 45· ἡ ὑπ' ἀριθ. εξ' ἡ αὐτὴ τῇ ἐν σελ. 13 ὑπ' ἀριθ. 9· ἡ ὑπ' ἀριθ. ζς' δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ τεργ. ἐκδόσει, ἐπιγέγραπται δὲ «ἀνωνύμῳ» καὶ ἔχει ὡς ἑπομένως. «Οὐ λέληθέ με ποταπὰ θηρία εἰσὶν οἱ ἄνθρωποι· τοὺς πλείστους φημί· οὐ γὰρ συμφύραιμί ποτε, οὓς ὁ τρόπος ἀπέκρινε καὶ διετειχίσατο·

(*) Συνέχει (ἴδ. Ἐκκλ. Ἀλήθ. τεῦχ. Γ').

ἀλλὰ καλῶς, ὦ ἀγνωμονέστατε καὶ ἀχωριστότατε, καλῶς ἐπίσταμαι ὅτι ἁρπαγές εἰσιν ὥσπερ ἱέρακες, πονηροὶ ὡς ἀλώπεκες, κυνῶν ἀσελγέστεροι, βορώτεροι λύκων, δειλότεροι λαγῶν, ταῶν ὑπερηφανότεροι, ψιλαυτοί, ἄφιλοι, αἰσχροκερδεῖς, φθονεροί, μνησίκακοι, ἀχάριστοι, καὶ τί δεῖ καθ' ἕκαστον ἰέναι; Παμμιγῆ κακίας ἀπάσης εἰσὶν ἐνδιαιτήματα· χρὴ γὰρ ἄνδρα πολιτικὸν ὁποίας εἰσὶ φύσεως καὶ ἰδιοτροπίας εἰδέναι τοὺς πολιτευομένους, ὅσα καὶ χαλκοῦ χαλκεὺς καὶ χρυσοῦ χρυσοχόος ἰδιώματα, καὶ πᾶς τις ἐξακριβῶσαι τῆς ὑποκειμένης ὕλης ὀφείλει τὰ πάθη· καὶ φιλανθρωπεύομαι περὶ αὐτοὺς ὅμως. Εἰ γὰρ ἀξιάγαστος ἡ τοῖς ἀξίοις ἐνεργουμένη εὐποιΐα, καίτοι γε ὀφειλομένως ἀποδιδομένη, πόσῳ γε θαυμαστὴ καὶ ἀξιέπαινος ἡ πρὸς ἀναξίους πρασσομένη ἀγαθοεργία καὶ εὐεργεσία, ἐν αὐτῇ καὶ τῷ πεποιηκότι τὸ μεγάτιμον ἔχουσα καὶ φυλάττουσα, ἀλλ' οὐκ εἰληφυῖα τοῦτο παρὰ τοῦ εὖ παθόντος. Καὶ σοῦ τοίνυν τῆς εἰς ἐμὲ πολυσχεδοῦς ἀδικίας καὶ πλημμελείας οὐκ ἐπιλέλησμαι, οὐδὲ παύομαι λογιζόμενος αὐτάς· εἴην γὰρ ὅλως ἠλίθιος καὶ ἐπιλησμονέστατος, — ἀλλ' αἰτούμενον καὶ ποτνιώμενον εὐεργετῶν σε πολλάκις, τῆς περὶ ἐμὲ καλῆς ὑπολήψεως ἐχεγγύοις παρέχειν αἱροῦμαι τὰς πίστεις, θείαν τηρῶν ἐντολήν, καὶ πλημμελήμασιν ἀντιτιθέμενος χάριτας. »

Ὁμοίως δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. ζ' τοῦ πατρ. χειρ. ἐπιγεγραμμένη ἐπίσης «ἀνωνύμῳ καὶ ἔχουσα ὧδε. «Τί μοι ἀφιλίας ἐγκαλεῖς, ὦ βλάξ, ὁ τῆς φιλίας αὐτόμολος καὶ δραπέτης, ὁ φιλίου Διὸς ἐχθρός, ὦ πολλὰς ἀγνωμοσύνης καὶ ἀμνημοσύνης ὀρλισκάνων εὐθύνας; ἢ τὴν ἐπικρεμαμένην ἐνδικον κατηγορίαν καὶ τὴν αἰκίαν οἴει τῷ τοιῷδε διαδρᾶσαι τεχνάσματι καὶ πανουργήματι, καὶ δῆθεν τοῖς ἐπαιτιωμένοις φθὰς πλημμελήσεις ἐνδεικνύεις. Ἀλλ' ἐπόπτης ὁ φίλιος καὶ φορός τε καὶ ἔνδικος καὶ τιμωρός, καὶ ὡς τάχιστα συνήσει ὁπόσον ἠλιγώρηκας καὶ περιπερρόνηκας δι' ὑπεροψίαν ἑταίρων, ὁποίας ἐκπέπτωκας εὐνοίας, ποίαν ἐζημίωσας συμμαχίαν, καὶ οὓς μὲν ἠτιμηκὼς εἰς ἀδιάλλακτον ἔχθραν ἀνερεθίσω μαχητὰς ἀηττήτους ἕξεις καὶ πολεμίους ἀκατεργάστους, οὓς δὲ τῇ ἀχαριστίᾳ χαλεπῶς ἠνιάσω, καὶ θεωροὺς ὄψει τῆς ἀτυχίας καὶ τῆς ἥττης. Καὶ οἱ μὲν τὴν ἀβελτηρίαν καὶ τὴν ἀπότομον ἀπέχθειαν καὶ τὸ ἀνερυθρίαστον θράσος τίσονται, οἱ δὲ τοὺς τιμωρουμένους ἐπαινέσουσι καὶ εὐφημήσουσιν, αὐτὸς δὲ φίλων ἔρημος, παρηγόρων ἀπείρατος, συνήθων μεμονομένος, οἰμώξει πολλά. Καὶ οὓς ἀγαπῶντας ἔχων ὀλιγωρίᾳ παρώξυνας, τούτους ἔπειτα μεταστέλλων ἀποδυσπετοῦντας εὑρήσεις· φιλία γὰρ ἡμελημένη ἐκ ῥᾴστου ῥυπαίνεται, καὶ μὴ θαλπομένη ταῖς ἑταιρικαῖς ἀντιδόσεσι φθίνει καὶ θνήσκει, καὶ οὐκ οἶδε πλέον ἀνίστασθαι. Μήτοι γε τῷ σῷ νεύματι προσαναβλέπειν ὀφείλουσιν οἱ φίλοι,—δουλικόν ἐστι τοῦτο καὶ οὐκ ἀνάσχετον ἐλευθέροις,—ὥστε βουλομένου σου διακονεῖν ταῖς χρείαις, παροῶσθαι δὲ καὶ καταφρονεῖσθαι μήλισι τελοῦντας. Καὶ δῆτα μετρεῖσθαι τὴν φιλίαν ὠφελείαις καπηλικόν ἐστιν ὡς ἀληθῶς καὶ ἐμπορευομένοις ἐμπρέπον καὶ σοὶ δηλαδὴ μόνῳ προσῆκον, ἀλλ' οὐ σεμνοῖς οὐδὲ σώφροσιν ἀνδράσιν, οὐδὲ ἡμῖν ἀνεκτὸν, οἳ φιλοῦμεν καὶ ποθοῦμεν οὐ χρείας ἕνεκα, ἀλλὰ τῇ οἰκειότητι καὶ ταῖς ἀντιδιδομέναις ἀρεσκόμενοι καὶ ἀδρυνόμενοι διαθέσεσι· καὶ πολλῶν μὲν ἀγαθῶν ἀπολαύομεν τῶν ἀπὸ τῆς φιλίας, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ μὴ ἀπολαύοντες, οὐδὲν ἧττον αὐτὴν γεραίρομεν καὶ σεβόμεθα καὶ τοῖς φίλοις ἑαυτοὺς προστιθέμεθα καθαπερεὶ ἐκ σωμάτων ἐξημμέναι σκιαί, ἢ βέλτιον εἰπεῖν σφίσι συμφυούμεθα οἱονεὶ σώμασι ψυχαί. Τῶν γὰρ φίλων πάντα κοινὰ, καὶ αὐτὸ δὴ τὸ ζῆν· καὶ παρόντας μὲν συνδιαιτώμεθα καὶ περιπτυσσόμεθα καὶ στεφανοῦμεν αὐτοὺς ταῖς ἐξαισίαις καὶ εὐδοκιμωτάταις προσρήσεσιν, ἐσθ' ὅτε καὶ μέχρι κολακείας ὑποκοριζόμενοι, καὶ μὴν καὶ θωπεύομεν αὐτοὺς ταῖς φοιτήσεσι, ταῖς ἀποδοχαῖς, τοῖς ὑπαντήμασι, ταῖς περιποιήσεσι· καὶ χαίρουσι προσμειδιῶμεν, καὶ ἀνιωμένοις συναχθόμεθα, καὶ συζῶμεν καὶ συμπνέομεν καὶ συνευτυχοῦμεν καὶ συνοδεύομεν· ἀπόντας δὲ γράμμασι πυκνοτάτοις ὑποθερμαίνομεν, τὸν πόθον ἀναζωπυροῦντες, τὸ φίλτρον ἀναρριπίζοντες, εἴ τι δυνάμεθα καθοσιοῦντες αὐτοῖς, καὶ εἴ τινος ὀρέγοιντο συναγωνιζόμενοι τῇ ἀντιτυχίᾳ καὶ συμπονοῦντες, καὶ συμπράττοντες. Τῇ δὲ τὰς φιλίας ἀσκοῦμεν, ταύτῃ τὰς ἑταιρείας γεηπονοῦμεν· τῆς χρείας μηδαμῶς, ἐπειγούσης αὐτῇ λατρεύομεν. Ἀμέλει καὶ παρίσταται, ἐπιούσης ἀνάγκης, εὐμετάπεμπτος ἡ παρ' αὐτῆς ἐπικουρία, κἂν δεήσοι χρόνου μακροῦ περιόδοις ἐγκαρτερῆσαι, οὐκ ἀπαυδῶμεν, οὐδ' ἀπαγορεύομεν, ἀλλὰ τὸ ἐρᾶν καὶ ἀντερᾶσθαι στέργομεν, καὶ τῆς ἐκ τούτου ἡδονῆς ἐμφορούμεθα, καὶ τῷ τοιούτῳ πόθῳ εὐωχούμενοι γανύμεθα, ὧν ἄγευστος εἶ σὺ καὶ ἀθέατος, καὶ αὐτῶν δὴ τῆς φιλίας ἱερῶν προτεμενισμάτων διέστηκας, κατὰ χώραν προσαιτῶν ἱστάμενος Καὶ πῶς φιλίαν οὐδ' ὄναρ εὐμενισάμενος ἀφιλίας ἄλλοις ἐγκαλέσαι τετόλμηκας; Οὐκ ἔστιν ἡ φιλία ῥᾳθύμου ψυχῆς ἐπιτήδευμα καὶ καύχημα· φιλοποιοῦ δεῖται καὶ καρτερικωτάτου γε πόνου, καὶ τούτῳ τὰς ἀγκάλας ἀνοίγυσι τούτῳ τοὺς καρποὺς ἀναδίδωσιν. Ἐρασταῖς ἀλώσιμος οὖσα, οὐ τοῖς τυχοῦσιν οὐδὲ τοῖς ἀπὸ τοῦ συρφετοῦ, ἀλλὰ τοῖς ἐμμελεστάτοις καὶ τοῖς φιλοστοργοτάτοις τοῖς ἀπὸ Ἑρμοῦ καὶ Μουσῶν, καὶ ἥκιστά γε προσεταιρίζεται εὐτελεῖς καὶ στενοχώρους καὶ σμικροπρεπεῖς ψυχάς, ἀλλὰ τὰς ἀνδρειοτάτας καὶ γενναιοτάτας ἐνστερνιζομένη ταύταις ὁμιλεῖ καὶ συμφύεται. Καὶ τί σοι κατατείνω τὰς πληγάς; μάθε φιλεῖν, ἢ φέρε μὴ φιλεῖσθαι, πρὸς δὲ καὶ ῥαπίζεσθαι».

Ἡ ἐν τῷ πατρ. χειρ. ὑπ' ἀριθ. 4η' εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ ἐν σελ. 26 ὑπ' ἀριθ. 19, καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 40' ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 70 ἐν σελ. 117 τῆς τεργ. ἐκδόσ., ἡ ὑπ' ἀριθ. ὅμως ρ' ἐπιγεγραμμένη « τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ χαίρειν » δὲν εὑρηται ἐν τῇ τεργ. ἐκδόσει· ἔχει δὲ ὡς ἑπομένως, « Ὡς ἓνι μάλιστα προσεταιρίζουσι καὶ ἐξοικειοῦνται τοὺς ἀπεχθανομένους οἱ νοῦν ἔχοντες· φίλοις γὰρ μυρίοις εἷς ἐχθρὸς ἀντίῤῥοπός ἐστι καὶ παράμιλλος, καὶ τῆς ὑπ' αὐτῶν ὠφελείας καὶ βοηθείας ἡ παρ' ἐκείνου βλάβη καὶ λύμη μηδαμῶς ἀποτειχιζομένη, πολλάκις ὅλας οἰκίας ἀναστάτους πεποίηκε καὶ καταβέβληκεν ἐκ βάθρων, καὶ πρὶν ἂν ἡ φί-

λιος ἐπικουρία φθάσασα σώσοι τὸν ἐπιβουλευόμενον καὶ πολεμούμενον, ἀδόκητος ἐχθροῦ προσβολὴ ἀφυλακτοτέρῳ ἐξαίφνης ἐπεισφρήσασα ἀνίατον ἐνέτριψε πληγὴν, καὶ ἣν ὕστερον ὁ πάμπολυς τῶν φιλούντων ὅμιλος ἀποταμεῖν οὐκ ἠδυνήθη. Εὐλαβητέον ἄρα τὰς ἀπεχθείας ὡς οἷόν τε καὶ ὡς ἐφικτὸν, καὶ τοῖς πλεονεκτοῦσι καὶ ὑπερέχουσι τοσούτῳ γε μᾶλλον εὐλαβητέον, ὅσῳ γε τούτοις ἡ ζημία μειζόνως ἐνδέχεται γενέσθαι. Καὶ καλῶς οὖν ἀπὸ μακρᾶς καὶ βεβαίας ἐπίσταμαι πείρας, ὦ φίλτατοι, ὅτι μηδέσι θηράτροις εὐνοίας οἷοί τέ ἐσμεν δυσμεναίνοντα πραΰναι καὶ εἰς φιλίαν ἑλκῦσαι· εἰσὶ γὰρ οἵτινες δεισποτοῖον καὶ ἀδιάλλακτον ἔχοντες ἔχθραν, ἐκχειρίας μὲν ποιοῦσι καὶ ἀνακωχὰς, οὐ μήν γε βεβαίας καὶ ἀσφαλεῖς τιθέασι διαλύσεις, οὐδ' ἀψευδεῖς καὶ ἐχεγγύους διδόασι πίστεις, ἀλλὰ ποικίλλοις εὐεργετήμασιν ὑποθερμανθέντες, ἔσθ' ὅτε οὐκ ἐπὶ πολύ εἰσιν ἀπερράθυμηκότες, ἀλλ' ὑπὸ προφάσεως ἀδρανοῦς καὶ ἀμυδρᾶς αὖθις εἰς τὸ πρότερον ἀπονεύουσι μῖσος, καὶ μηδὲν ἔλαττον ἢ σίδηρος, εἰ καὶ σφόδρα ἐκπεπυρωμένος, τοῦ πυρὸς ὅμως ὅταν ἀπαλλαγῇ, εὐθὺς καταψύχεται καὶ τὴν πρὶν ἀναλαμβάνει ποιότητα. Ἀλλά γε κἂν τούτῳ ὡς πλεῖστον ἀνοχῇ χρωμένοις μὴ παρὰ τῶν ἐχθρῶν μεμισῆσθαι, πρὸς δὲ καὶ ἠγαπῆσθαι παντὶ καλλωπισμῷ καὶ πάσῃ μεθόδῳ προσποιητέον, ἵνα τοὺς ἠγαπημένους ἀγαπῶντας εἶναι εὖ εἰδότες, μισοῦντας δὲ τοὺς μεμισημένους, κἂν μὴ στέργωσιν, ἀλλὰ μὴ στυγῶσι, κἂν δὲ στυγῶσιν, ἀλλὰ μὴ τὸ μῖσος θερμουργὸν ἔχωσι καὶ δραστήριον, ἀλλὰ κρυερὸν αὐτοῖς εἴη καὶ ῥᾴθυμον καὶ κεκοιμημένον ὑπτιάζοι, καὶ μὴ πανταχόθεν ἀφορμὰς δηλητηρίους μαστεύοι· καιροῦ γὰρ ἐάν γε τύχωσιν ἐπιτηδειοτάτου, εὖ ἴσθε ὡς οὐχὶ παύσονται δάκνοντες καὶ τὸν ἰὸν ἐξεμοῦντες καὶ λυμαινόμενοι. Ὑμεῖς δὲ εἰ μὴ δύνασθε συναναιρῆσαι τὴν τοῦ βλάπτεσθαι δύναμιν, ἀλλ' ὅμως γενναίως τῶν κακολογουμένων ὀλιγωρεῖν ἐοικότες, ἢ καὶ ἐν χώρᾳ σκωμμάτων τιθέμενοι τὰς λοιδορίας, τὰς διαβολὰς, τὰς συκοφαντίας τὰς αὐτῶν, καὶ πλείστην ἀπ' αὐτῶν ἀρνύμενοι χρείαν καὶ ὄνησιν, εἴ τι ψόγου καὶ μομφῆς ἄξιον σφίσιν ἐπιδοθῆναι ἐν ἑαυτοῖς εἴητε φωραθέντες,—τὸ γὰρ ἐχθρὸν ἄγαν ὀξυδερκές ἐστιν ἀποστῆσαι μισουμένου σφάλμα καὶ διαμαρτίαν καὶ μειονεκτημάτων ἐστὶν ἀγρευτικώτατον,—τοῦτο πάσῃ σπουδῇ καὶ διὰ πάσης ἐπιμελείας ἀνορθώσατε καὶ κοσμήσατε. Ἀμέλει, ἐπειδὴ τῷ εὐπαθεστέρῳ καὶ ἐπιμαχωτέρῳ τὸ πολέμιον ἐπιτίθεται μορίῳ καὶ τούτῳ τὰς μηχανὰς ἐπάγει, ὑμεῖς ὅση δύναμις ἀρραγέστερον αὐτὸ πεποιηκότες, ἄτρητόν τε καὶ ἐνυπόστατον, τὰς ἐντεῦθεν εἰσβολὰς καὶ καταδρομὰς ἀποκλείσατε, καὶ ἀνείρξατε κἀνταῦθα τὰς εὐρωστοτέρας φυλακὰς καὶ μάλα νηφούσας καὶ ἐπαγρυπνούσας καθίσατε, τὰς ὑμετέρας ἰσχῦς, φημί. Καὶ δῆτα μήτοι γε τί πράττοιεν, ὃ καὶ μάλα δεῖ διὰ παντὸς ἀνερευνᾶν καὶ ἀντιπαρασκευαζομένους ἁπανταχοῦ τοῖς αὐτῶν ἐπιχειρήμασιν, ἀλλὰ τίνα γε καὶ φράζοιεν οἱ ἐχθροὶ περὶ ἡμῶν στοχαστέον ἀεὶ καὶ μᾶλλον ἤ τινα διεξέρχοιντο οἱ φιλοῦντες· τὰ γὰρ ἡμῶν ἐλαττώματα μὴ μόνον ἀφανῆ καὶ ἀνέφικτα τοῖς ἐννοοῦσίν εἰσιν, ἀλλὰ καὶ προτερήματος εἶδος ἐπιφαίνει τὰ πολλά· καὶ ἃ λέληθε τοὺς ἀγαπῶντας, ταῦτα τοῖς μισοῦσίν ἐστι κατάδηλα καὶ κατάφωρα. Καὶ δὴ τὰς εἰδήσεις τῶν ὑμετέρων πλημμελημάτων παρὰ τῶν ἐχθρῶν εἰληφότες, καὶ ἐκ τῆς ἀπεχθείας τὸν οὐκ ἀλυσιτελῆ τοῦτον καρπὸν κομιεῖσθε. Καὶ δὴ καὶ παρὰ φίλων ἅμα καὶ παρ' ἐχθρῶν ὀφελουμένοις ἐπ' ἀσφαλοῦς σταίη τὰ ὑμέτερα, καὶ ἐμπολιτευθησεσθε εὐπορώτερον. Ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸ θεῖον ὑμᾶς τῇ ἐξ ὕψους εὐμενείᾳ καὶ χάριτι περιῤῥυρείη καὶ εὐπραγεῖν ἀξίως. Ἔῤῥωσθε.

(ἀκολουθεῖ).

Η ΙΕΡΑ ΤΗΣ Μ. ΛΑΥΡΑΣ ΜΟΝΗ

ΚΑΙ Η ΣΚΗΤΗ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ (*)

Συγχρόνως ὁ τῆς Μολδαβίας ἡγεμὼν Γρηγόριος Γκίκας ἐπέστειλε τοῖς πατράσι τῆς ἱερᾶς μονῆς τῆς Μ. Λαύρας τὴν ἑπομένην ἐπιστολήν·

« Ὁσιώτατοι πατέρες,

Ἐκ τῆς ὧδε ἐπισυναπτομένης ἐπιστολῆς τῆς αὐτοῦ πανιερότητος τοῦ μητροπολίτου τῆς πρωτευούσης ταύτης ἡ ὑμετέρα ἱερὰ ἀδελφότης πληροφορεῖται τὸ ἀντικείμενον τοῦ πάθου τῶν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς σεβασμίας μονῆς τῆς Λαύρας ἀσκουμένων εὐσεβῶν Μολδαυῶν μοναχῶν, ὡς καὶ τὰ προηγούμενα, ἐφ' ὧν βασίζεται ἡ αἴτησίς των.

Περιττὸν νὰ προσθέσωμεν ἐνταῦθα ὁπόσον ἡ συναίνεσις τῆς ἱερᾶς ἀδελφότητος εἰς αἴτησιν ἀφορῶσαν τὴν ψυχικὴν σωτηρίαν καὶ ἀνάπαυσιν τῶν προμνησθέντων μοναχῶν καὶ ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν αὐτῆς ἐνδιαφέρει καὶ ἡμᾶς καὶ ἅπαντας τοὺς ὑφ' ἡμᾶς, τέκνα γνήσια ὄντας τῆς μιᾶς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας. Περιοριζόμεθα δὲ μόνον νὰ δώσωμεν τὴν ἡγεμονικὴν ἡμῶν διαβεβαίωσιν ὅτι οὐδεμίαν θέλει συνεπαγάγει δαπάνην εἰς τὸ κοινὸν τῆς ἱερᾶς ἀδελφότητος ἡ τε ἀνάκτισις καὶ συντήρησις τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος σκήτης τοῦ τιμίου Προδρόμου.

Εὐέλπιδες ὄθεν περὶ τῆς παραδοχῆς τῆς αἰτήσεως, διατελοῦμεν ἐπικαλούμενοι τὰς ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς τὸν ὕψιστον ὑμετέρας εὐχὰς καὶ δεήσεις

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ **βοεβόνδας**

ἐν Ἰασίῳ τῇ 24 ἀπριλίου 1852.

Πρὸς τὴν ἱερὰν ἀδελφότητα τῆς σεβασμίας μονῆς τῆς Λαύρας τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου, κτλ ».

(Τ. Σ. Λαύρας) (Τ. Σ. σκήτης)

Τότε ὑπὸ τῶν πατέρων τῆς Μ. Λαύρας καὶ τῶν τῆς σκήτης τοῦ τιμίου Προδρόμου συνταχθὲν ὑπεγράφη τὸ ἑπόμενον καταστατικὸν τῆς σκήτης ταύτης·

« Διὰ τοῦ παρόντος ἐνσφραγίστου μοναστηριακοῦ γράμματος γίνεται δῆλον ὅτι κατὰ προτροπὴν τοῦ ἀοιδίμου μητροπολίτου Μολδαυΐας Βενιαμὶν, καίτοι συγκατατεθέντων ποτὲ τῶν συναδέλφων ἡμῶν λαυριωτῶν πατέρων ὅπως τὸ κατὰ τὸ Γιαννακόπουλον κείμενον κελλίον τοῦ τιμίου Προδρόμου μεταποιηθῇ εἰς κοινοβιακὴν σκήτην μολδαυϊκὴν, οὐδὲν ὅμως ἐπραγματοποιήθη, ἀποδημοῦντος τοῦ ὁσιωτάτου Παταπίου, ὃς ἦν διάδοχος τοῦ μακαρίτου πνευματικοῦ Ἰουστίνου εἰς τὸ εἰρημένον κελλίον.

Ἐπανελθόντος δὲ καὶ τοῦ γέρο-Παταπίου, καὶ ἐμφανισθέντος μετὰ τοῦ συναδέλφου αὐτοῦ Γρηγορίου εἰς τὴν ἱερὰν τῶν λαυριωτῶν σύναξιν, ἀπελύθη μὲν μοναστηριακὸν ἔγγραφον ἐπικυρωτικὸν κατὰ τὸ 1820 διῃρημένον εἰς δεκατρία κεφάλαια καὶ κανονίζον τὴν σύστασιν τῆς μολδαβι-

(*) Συνέχεια (ἴδε Ἐκκλ. Ἀληθείας τεῦχ Γ')

κῆς ταύτης σκήτεως, ὑπελήφθησαν ὅμως καί τινα οὐσιώδη συστατικὰ ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα κατ' αἴτησιν τῶν εἰρημένων Παταπίου καὶ Γρηγορίου ἔμελλον νὰ ἐπικυρωθῶσιν ὕστερον ἀναλόγως τῆς ἐκβάσεως τῶν πραγμάτων, διότι χωρὶς νὰ κοινοποιηθῇ ἐπισήμως καὶ νὰ ἐμβῇ εἰς ἐνέργειαν τὸ περὶ συστάσεως τῆς σκήτης, ἐζήτησαν οἱ εἰρημένοι τὸ ἔγγραφον ὡς δοκίμιον καὶ ἀπόπειραν, ἐπὶ σκοπῷ δηλαδὴ τὸ νὰ μεταβῶσιν εἰς Μολδαυΐαν καὶ δι' αὐτοῦ νὰ οἰκονομήσωσι σταθερόν τινα πόρον, ἄνευ τοῦ ὁποίου δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ διατηρηθῇ κοινοβιακὴ σκήτη, καθ' ὃν τρόπον ἐσχεδιάσθη, καὶ τότε μετὰ τὴν εἰς τὰ ἐνταῦθα ἐπιστροφήν των νὰ ἐπικυρωθῶσι καὶ τὰ καταλειφθέντα οὐσιώδη ἀντικείμενα καὶ νὰ κοινοποιηθῇ ἐπισήμως ἡ σύστασις τῆς σκήτης κατὰ τὴν τάξιν καὶ συνήθειαν· δηλονότι ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν καὶ περιοχὴν τοῦ τόπου, νὰ προσδιορισθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν κοινοβιατῶν ἀσκητῶν· καὶ ἑπομένως νὰ κανονισθῇ μία ἐτήσιος προσοδος διὰ τὸ κανονικὸν καὶ κυριαρχικὸν δικαίωμα τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου· διότι ἐκ τῶν λεγομένων δοσιμάτων τὸ ἱερὸν μοναστήριον ὄχι μόνον δὲν ὠφελεῖται παντελῶς, ἀλλ' ὑποφέρει καὶ ἐπαισθητὴν ζημίαν, καὶ ταῦτα τὰ δύο ἀντικείμενα ἤθελον ἔχει βάσιν τὸν συστηθησόμενον ἐτήσιον πόρον.

Μεταβάντες γοῦν οἱ εἰρημένοι διαδοχικῶς εἰς Μολδαυΐαν, καὶ μὴ δυνηθέντες νὰ πραγματοποιήσωσι τὸν ἐλπιζόμενον πόρον, παρητήθησαν τοῦ σκοποῦ, καὶ ὁ μὲν Παταπίος ἀπεβίωσε πρότερον, ὁ δὲ Γρηγόριος ἐπιζήσας ἀρκετοὺς χρόνους δὲν ἠθέλησε νὰ ἐπιστρέψῃ, ἀλλὰ παρητήθη ὅλως διόλου καίτοι προσκληθείς, καὶ ἀπελθὼν εἰς τὴν μονὴν τοῦ Νέμτζου ἐπλήρωσε τὸ κοινὸν χρέος.

Ὡς ἐκ τῆς παραιτήσεως λοιπὸν τῶν εἰρημένων καὶ ὡς ἐκ τῆς παρατάσεως τοῦ χρόνου, τὸ μὲν ἔγγραφον ἐκεῖνο ὑπέπεσεν εἰς παραγραφὴν καὶ ἀκυρότητα, τὸ δὲ κελλίον τοῦ Προδρόμου μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνων, μὴ ὄντος διαδόχου, περιελθὸν εἰς δικαίαν κληρονομίαν τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου, ἐπωλήθη κατὰ τὴν τάξιν τῶν κελλίων καὶ τὸ ἐπιτόπιον ἔθος εἰς διάφορα πρόσωπα.

Ἤδη δὲ εὑρεθέντος τοῦ εἰρημένου ἐγγράφου ἐν τῇ μονῇ τοῦ Νέμτζου, καὶ ἐμφανισθέντος τῷ ὑψηλοτάτῳ καὶ θεοσεβεστάτῳ αὐθέντῃ καὶ ἡγεμόνι πάσης Μολδαυΐας κυρίῳ Γρηγορίῳ Γκίκᾳ βοεβόδᾳ καὶ τῷ πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Μολδαβίας κυρίῳ Σωφρονίῳ, ἀνέλαβον ἀμφότεροι ζῆλον ἔνθεον ὑπὲρ τῆς συστάσεως αὖθις τῆς εἰρημένης μολδαβικῆς σκήτης καὶ γράψαντες πρὸς τὴν καθ' ἡμᾶς ἱερὰν Λαύραν, προτρέπουσι τὸ νὰ χορηγηθῇ ἡ μοναστηριακὴ ἄδεια τῷ πανοσιωτάτῳ πνευματικῷ παπᾷ Νήφωνι, ὅπως συστήσῃ πάλιν τὴν αὐτὴν σκήτην κατὰ τὸν τύπον τοῦ πρώτου ἐκείνου γράμματος.

Ὅθεν καὶ κοινῆς σκέψεως γενομένης περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, ἀπεφασίσθη ὅτι οὐκ ἦν δίκαιον παριδεῖν ἡγεμονικὴν εὐλάβειαν καὶ εὐσεβῆ πρόθεσιν ἐπ' ἀγαθῷ προβαλλομένην, οὐδὲ τὴν ἀρχιερατικὴν ἔφεσιν τοῦ σεβαστοῦ μητροπολίτου προνοοῦντος ὑπὲρ τῶν Μολδαβῶν ἀδελφῶν. Διὰ τοῦτο μετακαλεσάμενοι τὸν εἰρημένον πνευματικὸν Νήφωνα καὶ τὸν ἱερομόναχον Νεκτάριον καὶ παραστήσαντες τὸν τρόπον τῆς ἐκδόσεως τοῦ προειρημένου γράμματος, καὶ ὅτι ἀπαιτεῖται νὰ προστεθῶσιν ἐκεῖνοι τοῖς ἄρθροις τοῦ πρώτου γράμματος καὶ τὰ ἐλλείποντα ἐκεῖνα οὐσιώδη ἀντικείμενα, τῶν ὁποίων τὸ δίκαιον καὶ ἀπαραίτητον ἀνεγνώρισαν καὶ ἐνέκριναν καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι, προήχθησαν εἰς τὴν κατάστρωσιν τοῦ παρόντος ἐξ ἀμοιβαίας γνώμης καὶ συμφώνου διαθέσεως.

Α΄) Ἐπειδὴ τὸ εἰρημένον κελλίον τοῦ τιμίου Προδρόμου ἔχει περιωρισμένην ἔκτασιν, οἱ ἐν αὐτῷ κοινοβιακῶς ἀσκοῦντες προσδιορίζονται πρὸς τὸ παρὸν εἰς εἴκοσι μόνον ἄτομα· ἂν δὲ ὀψέποτε προκύψῃ ἀνάγκη τοῦ νὰ αὐξηθῇ ὁ ἀριθμὸς οὗτος τῶν κοινοβιούντων, ἡ τοιαύτη αὔξησις θέλει γείνει διὰ συγκαταθέσεως τοῦ μοναστηρίου.

Β΄) Τὸ κτῆμα τοῦτο ἐνόσῳ διέμενεν εἰς τὴν ἦν ἐξ ἀρχῆς εἶχε τάξιν κελλίου, ἔβλεπε προσόδους κανονικὰς καὶ συνήθεις εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον, α΄) τὸ ἐξ ἀγορᾶς καὶ πωλήσεως αὐτοῦ νενομισμένον δικαίωμα· β΄) τὸ τρίτον μέρος τῆς ἀξίας αὐτοῦ ἐν περιπτώσει θανάτου τοῦ πρώτου προσώπου ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ οἰκούντων· γ΄) τὸ ἐκ τῆς κληρονομίας, ὅταν ὑπάρχῃ εἰς, οὐχὶ μόνον τοῦ κελλίου, ἀλλὰ καὶ ἁπάσης τῆς εὐρεθείσης αὐτῷ περιουσίας· δ΄) ἐκ τῆς καταγραφῆς καὶ διαγραφῆς τῶν δοκίμων καὶ ἀδοκίμων συνοδιῶν, καθὼς καὶ ἐκ τῆς ἀλλαγῆς τῶν ὁμολογιῶν (οἷας προσόδους παρέχουσι διηνεκῶς καὶ αἱ σωζόμεναι μοναστηριακαὶ σκῆται). Ἀλλ' ἐπειδὴ ἤδη καὶ μεταποιεῖται εἰς σκήτην κοινοβιακὴν καὶ συμμεταβάλλεται καὶ παύει ἡ κανονικὴ αὕτη πρόσοδος, ἀπεφασίσθη νῦν ἐκ συμφώνου ὅτι τὸ κοινὸν τῆς σκήτης ταύτης τοῦ τιμίου Προδρόμου ἀποδίδῃ κατ' ἔτος εἰς τὸ ἱερὸν μοναστήριον λόγῳ κυριαρχικοῦ δικαιώματος γρόσια χίλια, ἀριθ. 1000, εὐχαρίστως ἐκτὸς τῶν βασιλικῶν καὶ τοπικῶν δοσιμάτων τῶν διοριζομένων παρὰ τῆς κοινότητος τοῦ ἁγίου Ὄρους ὡς ἀναποφεύκτων.

Γ΄) Τὰ εἰρημένα χίλια γρόσια κατ' οὐδένα τρόπον δὲν δύνανται νὰ ἐλαττωθῶσι, καθότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι τὸ ἱερὸν μοναστήριον ὑστερεῖται τῶν ἀνωτέρω κανονικῶν προσόδων τῶν ἐν τῷ Β΄ ἄρθρῳ, καὶ αὐτοὶ οἱ Μολδαυοὶ ἀσκηταὶ θέλουν ποριζονται οἰκοδομήσιμον ξυλείαν ἀπὸ τὸ μοναστηριακὸν δάσος διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς σκήτης καὶ ὕλην ξυλοεργοχείρων καὶ ξύλα τῆς φωτιᾶς καὶ ἄσβεστον καὶ ἄλλα, ἀπέναντι τῶν ὁποίων δικαιοῦται τὸ μοναστήριον νὰ λαμβάνῃ τὸ ἐτήσιον τοῦτο δικαίωμα, τὸ ὁποῖον καίτοι ὀλίγον καὶ παραμικρὸν ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τοῦ πράγματος, προσδιωρίσθη ὅμως συγκαταβατικῶς πρὸς χάριν τῶν ἀσκητῶν Μολδαβῶν πατέρων.

Δ΄) Σφραγὶς τῆς ἱερᾶς ταύτης σκήτης ἐσχεδιάσθη ἡ ἀποτομὴ τοῦ τιμίου Προδρόμου μ' ἐπιγραφὴν μολδαβικῶν χαρακτήρων «Σφραγὶς τῆς μολδαβικῆς σκήτης τοῦ τιμίου Προδρόμου τῆς Λαύρας 1852». Ὁμοίως ἐσχεδιάσθη καὶ μία μικρὰ πρόχειρος, καὶ ἀμφότεραι ἐγχειρίσθησαν τῷ πνευματικῷ καὶ δικαίῳ κὺρ Νήφωνι εἰς χρῆσιν τῆς σκήτεως, ἡ μὲν διὰ τὰς ἀποδείξεις τῶν ἐλεημοσυνῶν, ἡ δὲ δι' ἐπισφράγισμα τῶν γραμμάτων.

Ταῦτα πάντα ἀποφασισθέντα παρὰ τῆς ἱερᾶς συνάξεως τῆς καθ' ἡμᾶς ἱερᾶς μεγίστης Λαύρας καὶ ὁλοσχερῶς παραδεχθέντα παρὰ τῶν εἰρημένων Μολδαβῶν πατέρων τοῦ τε πνευματικοῦ κὺρ Νήφωνος καὶ τοῦ ἱερομονάχου Νεκταρίου καὶ τῶν λοιπῶν, ἐπεκυρώθησαν παρ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν εἰς διηνεκῆ μνήμην καὶ ἀσφάλειαν.

Ἐν ἔτει 24 σεπτεμβρίου 1852, Μ. ΛΑΥΡΑ.

Προηγούμενος ΣΩΦΡΟΝΙΟΣ.—Προηγ. ΚΥΡΙΑΔΟΣ.—Προηγ. ΓΑΒΡΙΗΛ.—Προηγ. ΑΜΒΡΟΣΙΟΣ.—Γερο-ΝΕΟΦΥΤΟΣ.—Χατζῆ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ.—Χατζῆ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ.—Γερο-ΚΥΡΙΑΔΟΣ καὶ ἐπίτροπος.—ΜΕΛΧΙΣΕΔΕΚ καὶ ἐπίτροπος.

Ἕπεται καὶ ἡ ὑπογραφὴ τῶν Μολδαυῶν πατέρων παπᾶ Νήφωνος καὶ Νεκταρίου καὶ ἄλλων μολδαβιστί».

Τὴν ὑπογραφὴν τοῦ καταστατικοῦ τούτου μαθὼν ὁ τῆς Μολδαυΐας ἡγεμὼν παρ' ἱεροσφραγίστου ἐπιστολῆς τῆς Μ. Λαύρας ὑπὸ ἡμερομηνίαν 13 ὀκτωβρίου 1852, ἔγραψεν αὐτοῖς τὴν ἑπομένην ἐπιστολήν·

«Σεβαστοὶ πατέρες,

Ἤσθημεν ἐνδομύχως ἐπὶ τῇ λήψει τῆς ἱεροσφραγίστου ὑμῶν ἐπιστολῆς μηνολογουμένης τὴν 13 τοῦ μηνὸς ὀκτωβρίου π. ἔ, δι' ἧς ἐπιδαψιλεύσαντες ἡμῖν πατρικῶς τὰς εὐχάς σας, διεδηλώσατε σύναμα ὅτι συγκατατεθέντες τῇ ὑμετέρᾳ ἀξιώσει, παρεχωρήσατε τὸ δικαίωμα καὶ προνόμιον τοῦ εἶναι καὶ λέγεσθαι εἰς τὸ διηνεκὲς Μολδαυϊκὴν κοινοβιακὴν σκήτην, συμνομένην τῇ μνήμῃ τοῦ τιμίου Προδρόμου, τὸ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἱερᾶς μεγίστης ὑμῶν Λαύρας κείμενον, καὶ πρότερον ὀνομαζόμενον κελλίον, ἐγκαθιδρύσαντες συγχρόνως ἐν ἐκείνῃ κατὰ τοὺς ὅρους καὶ τύπους τοῦ ἱεροῦ τόπου καὶ ἰσόβιον δικαίων τὸν ἐν ἱερομονάχοις πνευματικὸν Νήφωνα.

Ἔγνωμεν πρὸς τούτοις καὶ τὴν ὑπὸ τοῦ θείου ζήλου πηγάζουσαν εὐδιάθεσίαν ὑμῶν ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος σκήτεως πρὸς δόξαν καὶ ὕμνον τοῦ παντοκράτορος Θεοῦ, ἀνάπαυσιν δὲ τῶν εὐσεβῶν Μολδαυῶν πατέρων, ἐφ' ᾧ θεαρέστῳ σκοπῷ καὶ προὐτρέψατε ἡμᾶς εἰς προνοητικὰ μέτρα ἱκανὰ νὰ ἐμψυχώσωσιν εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα τῆς ἀρετῆς τοὺς διὰ τοῦ συνδέσμου τῆς ἀγάπης ἐν ἐκείνῃ ἐξασκουμένους.

Εἰς ἀπάντησιν ὅθεν εὐχαρίστως ἀναγγέλλομεν τῇ ἱερᾷ ὑμῶν κοινότητι ὅτι ἐπὶ πᾶσιν, ἅτινα προσφόρως διετάξατε πρὸς ἐπιτυχίαν τῆς ἡμετέρας ἀξιώσεως εὖ διατεθέντες, διὰ μὲν τὰς ἐκφράσεις τῶν εὐφημιῶν χάριν γινώσκομεν, ταῖς δὲ πρὸς τὰ καλὰ πατρικαῖς ὑμῶν προτροπαῖς καὶ παρακινέσεσιν οἴκοθεν συμμορφούμενοι, προνοήσομεν τὸ ἐφ' ἡμᾶς καὶ περὶ τῆς συντηρήσεως ἰδίως τῆς περὶ ἧς πρόκειται σκήτεως, προικίσοντες ταύτην ἐτησίῳ προσόδῳ, διὰ ἧς θέλει διατηροῦνται ἐν ἐκείνῃ οἱ εὐσεβεῖς Μολδαυοὶ πατέρες, καὶ ὅτι ἄχρι τῆς ὁριστικῆς ταύτης διατάξεως ἐξαποστέλλομεν ἤδη τοῖς ῥηθεῖσι πατράσι διὰ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Νείλου τριϊεραρχίτου γρ. 300, ἤτοι τριακόσια, ἐπιφορτίσαντες τὴν ὁσιολογιότητά του νὰ πριβλέψῃ καί τινα ἀναγκαῖα διὰ τὴν σκήτην.

Ἐν τούτοις ἐπειδὴ ἐδόθη ταύτῃ τὸ ἀνῆκον ἐνσφράγιστον γράμμα τῆς ἱερᾶς μεγίστης Λαύρας, ἀξιοῦμεν ὅπως διαβιβάσητε ἡμῖν διὰ τοῦ αὐτοῦ ἀρχιμανδρίτου τριϊεραρχίτου ἀντίγραφον ἐκείνου, ἵνα λάβωμεν γνῶσιν τοῦ περιεχομένου του καὶ συμφώνως τῇ ἐννοίᾳ αὐτοῦ ἐκδώσωμεν ἡγεμονικὸν χρυσόβουλλον, δι' οὗ πρὸς τῇ ἐπισήμῳ ἐπικυρώσει τῶν ἀποφασισθέντων καὶ νομισθέντων ὑπὸ τῆς ἱερᾶς μεγίστης Λαύρας θέλομεν ὁρίσει καὶ τὴν ἐτήσιον πρόσοδον, τὴν πρὸς αἰώνιον συντήρησιν τῆς μολδαυϊκῆς ταύτης σκήτεως, ἀμετατρέπτως καὶ διαπαντὸς χορηγηθησομένην.

Διαβεβαιοῦντες ἐπὶ τέλους ὑμᾶς περὶ τῆς προνοίας ἣν ὡς ἐκ τῆς πολιτικῆς ἡμῶν θέσεως λαμβάνομεν εἰς τὸ νὰ εὐποιῶμεν καὶ προστατεύωμεν τούς τε καθεστῶτας ἡγουμένους καὶ τὰ συμφέροντα οὐ μόνον ἰδίως τοῦ ἱεροῦ μοναστηρίου Βερζουντίου, ἀλλὰ καὶ πάντων ἐν γένει τῶν εἰς τοὺς ἁγίους τόπους τῆς Ἀνατολῆς προσκυνημάτων, ἐνταῦθα δὲ κειμένων ἱερῶν καταγωγίων, διαθηλοῦμεν ὑμῖν ὅτι ὁ ἡγουμενεύων ἀρχιμανδρίτης Βενιαμὶν, ὁσάκις λάβει ἀνάγκην τῆς ἡγεμονικῆς ἡμῶν προστασίας, θέλει μᾶς εὕρει ἑτοίμους νὰ τῷ παρέξωμεν πᾶσαν τὴν ἀπαιτουμένην ὑπεράσπισιν εἰς τὸ δίκαιον· εὐχαριστούμεθα δὲ διὰ ταῦτα καὶ νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ἡμεῖς τε οὐ παραλείψετε δεόμενοι πρὸς Κύριον ὑπὲρ τῆς ἐνισχύσεως ἡμῶν πρὸς τὴν εὐποιΐαν καὶ δικαιοσύνην, ἅτινα τῷ διαπιστευθέντι ἡμῖν λαῷ ἀποδοῦναι ἀείποτε ἐξ ὕψους ἐκλήθημεν.

Ἐξαιτούμενοι τελευταῖον τὰς θεοπειθεῖς ὑμῶν εὐχὰς καὶ εὐλογίας, ἐσμὲν μετὰ τῆς προσηκούσης χριστιανικῆς εὐλαβείας

τέκνον ἐν Κυρίῳ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ βοεβόνδας.

Τὴν 8 Ἰανουαρίου, ἐν τῇ πρωτευούσῃ Ἰασίου ».

Εἰς τὴν ἐπιστολὴν ταύτην ἀπαντῶντες οἱ προϊστάμενοι τῆς Μ. Λαύρας ἐπέστειλαν τῷ ἡγεμόνι τάδε·

«Τὴν ὑμετέραν θεοσεβεστάτην καὶ πανέκλαμπρον ὑψηλότητα ταπεινῶς προσκυνοῦμεν.

Μεθ' ὅσης εἰπεῖν τῆς δουλικῆς ὑποκλίσεως ἐδεξάμεθα ἐγκαίρως τὴν πανέκλαμπρον αὐτῆς ἡγεμονικὴν ἐπιστολήν, ἐν ᾗ κατιδόντες τὸν πλατισμὸν τῆς ἡγεμονικῆς αὐτῆς καρδίας καὶ τὴν ἐπὶ τὰ καλὰ διάθεσιν καὶ ῥοπὴν καὶ τὴν ὀφειλητικὴν πρόνοιαν πρὸς αἰώνιον συντήρησιν τῆς κατὰ προτροπὴν αὐτῆς συστηθείσης μολδαυϊκῆς σκήτης πρὸς ἀνάπαυσιν τῶν μολδαυῶν πατέρων τῶν προαιρουμένων τὸν ἀσκητικὸν καὶ ἀπράγμονα κοινοβιακὸν βίον, δόξαν ἀναπέμψαμεν τῷ παναγάθῳ Θεῷ τῷ καὶ ἐν ταῖς ἐσχάταις ταύταις ἡμέραις ἀναδείξαντι ἡγεμόνα ἐφάμιλλον τῶν παλαιῶν ἐκείνων θεμελιωτῶν τῶν ἱερῶν σκηνωμάτων ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, καὶ κατὰ συνέπειαν τούτων εὐχόμεθα ὅπως εἴη κατ' ἄμφω ὑγιαίνουσα καὶ εὐδαιμονοῦσα, διαμένουσα ἐπὶ τοῦ ἡγεμονικοῦ θρόνου πρὸς παραμυθίαν τῶν δεομένων τῆς μεγαλοπρεποῦς αὐτῆς βοηθείας καὶ ἀντιλήψεως, καὶ προβαίνουσα ἐκ δυνάμεως εἰς δύναμιν, καὶ ἐπαπολαύουσα πάντων τῶν ἐφετῶν καταθυμίων ἐν τῇ παρούσῃ προσκαίρῳ ζωῇ, ἀξιωθεὶς δὲ μετὰ ταῦτα τὰς οὐρανίους ἀμοιβὰς τῶν ἀγαθουργιῶν ἐπαναπαυόμενος ἐν τῇ ἀγήρῳ μακαριότητι.

Εὐγνωμονοῦντες δὲ καὶ ἐπὶ τῇ δηλώσει τῆς ἡγεμονικῆς αὐτῆς προστασίας εἰς τὰ συμφέροντα τῶν ἱερῶν καταγωγίων, προαγόμεθα τοῦ νὰ συστήσωμεν καὶ τὸν ἱερομόναχον Νεκτάριον τὸν ἐκ τῆς αὐτῆς ἱερᾶς σκήτης ἐρχόμενον εἰς τὰ αὐτόθι διὰ ὑπόθεσιν σκητιωτικήν, ὅστις φέρων καὶ τὸ πρωτότυπον τοῦ συνομολογηθέντος ἐπισήμου πρακτικοῦ κατέστησε περιττὴν τὴν ἀποστολὴν ἀντιγράφου· πεπεισμένοι τοίνυν ὅτι ἡ ἡγεμονικὴ αὐτῆς εὐεργετικὴ διάθεσις εὐμενῶς θέλει ἀποδεχθῇ καὶ αὐθεντικῶς ἐπικυρώσει τὴν συναμολογηθεῖσαν πρᾶξιν καὶ προνοητικῶς θέλει ἐξασφαλίσει τὴν ἀνήκουσαν ἐτήσιον χορηγίαν πρὸς διατήρησιν διηνεκῆ τῆς ἱερᾶς ταύτης σκήτης, λαμβάνομεν τὸ ἐνδόσιμον τοῦ τὰ ἐπιδαψιλεύσωμεν αὐτῇ καὶ αὖθις τὰς ταπεινὰς ἐπευχάς μας, διατελοῦντες μὲ τὸ προσῆκον σέβας

Τῆς ὑμετέρας θεοσεβεστάτης καὶ πανεκλάμπρου ὑψηλότητος

εὐχέται ταπεινοὶ

οἱ ἐπίτροποι τῆς ἱερᾶς Μ. Λαύρας Κύριλλος καὶ Εὐθύμιος, οἱ προηγούμενοι καὶ οἱ σὺν ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἐδελφοί.

Τῇ 30 μαΐου 1853».

ΑΙ ΚΑΤΗΧΗΣΕΙΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΣΤΟΥΔΙΤΟΥ

ὑπὸ τοῦ ἀρχιμανδρίτου

ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ ΒΑΦΕΙΔΟΥ

Τὰ μέχρι τοῦδε περὶ τῆς ἀρχῆς καὶ καταστάσεως, ὡς καὶ τῆς κατὰ καιροὺς διαρρυθμίσεως τοῦ μοναχικοῦ βίου, προὐτάξαμεν (α) κυρίως ἵνα καταδείξωμεν τὴν ἐν αὐτῷ σπουδαίαν θέσιν. Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου καὶ ἐκτιμήσωμεν δεόντως τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐνέργειαν τοῦ ἱεροῦ ἀνδρός. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ὁ Θεόδωρος ἐν σχέσει ἐξεταζόμενος πρὸς τοὺς πατέρας καὶ διαρρυθμιστὰς τῆς μοναχικῆς πολιτείας πολὺ ὑπολείπεται αὐτῶν κατά τε τὴν πρωτοτυπίαν καὶ τὴν λοιπὴν ἐν γένει ὑπὲρ αὐτῆς ἐνέργειαν· ἀλλ' ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψιν τὴν ἐποχὴν τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ καὶ τὴν ἐξωτερικὴν καὶ ἐσωτερικὴν κατάστασιν τῶν τότε μοναχῶν, τότε ὀφείλομεν συγκαταβατικώτερον περὶ αὐτοῦ κρίνοντες νὰ θεωρήσωμεν αὐτὸν ὡς ἕνα τῶν μεγάλων ἀντιπροσώπων τοῦ μοναχικοῦ βίου τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ, μεγάλως συντελέσαντα εἰς τὴν συγκράτησιν αὐτοῦ καὶ περαιτέρω διαρρύθμισιν. Ὡς γνωστὸν, οἰκτρὰ καὶ ἐλεεινὴ παρίσταται ἡμῖν ἡ ἐξωτερικὴ κατάστασις τοῦ μοναχικοῦ βίου κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς εἰκονομαχίας. Οἱ εἰκονομάχοι αὐτοκράτορες διεῖδον σαφῶς ὅτι ἡ προσκύνησις τῶν ἱερῶν εἰκόνων τὸν κύριον αὐτῆς πρόμαχον καὶ προασπιστὴν μετὰ τὸ θρησκευτικὸν τῶν χριστιανῶν αἴσθημα εἶχεν ἐν τοῖς πολλοῖς καὶ ποικίλοις τῶν μοναχῶν σωμα-

(α) Ἐν τῇ Ἀληθείᾳ.

τείοις· οὗτοι ἦσαν οἱ λόγῳ καὶ ἔργῳ πανταχοῦ διακρατοῦντες τὴν ὀρθοδοξίαν, οὗτοι οἱ ἀνθιστάμενοι εὐθαρσῶς εἰς τὰ βίαια καὶ φονικὰ αὐτῶν διατάγματα, οὗτοι οἱ παρέχοντες καὶ αὐτὴν αὐτῶν τὴν ζωὴν ὑπὲρ τῶν εἰκόνων, τὰ δὲ μοναστήρια καὶ τὰς κέλλας αὐτῶν παρασκευάζοντες εἰς καταφύγια τῶν καταδιωκομένων. Κατ'αὐτῶν λοιπὸν κυρίως καὶ κατ'ἐξοχὴν ἐπετέθησαν λαῦροι, αὐτοὺς συνελάμβανον καὶ καθειέργνυον, αὐτοὺς ἐξώριζον, αὐτοὺς ἐστρέβλουν, αὐτοὺς ἐθανάτουν. Πόσα κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς εἰκονομαχίας ὑπέστησαν οἱ μοναχοὶ δεινά, μαρτυρεῖ ἡ ἱστορία. Μοναστήρια πολλὰ, ἐπὶ πέντε ἤδη αἰῶνας χρησιμεύσαντα ὡς καταφύγια τῆς ἀσκήσεως, τῆς παιδείας, τῆς παρθενίας, καὶ ὡς ἄσυλα ξένων καὶ πενήτων, σημεύονται ὑπὸ τῆς πολιτείας, καὶ ἄλλα μὲν μεταβάλλονται εἰς στρατῶνας, ἄλλα δὲ εἰς φρούρια καὶ ἕτερα εἰς ἄλλην χρῆσιν· τὰ δὲ ἐν αὐτοῖς ἱερὰ κειμήλια, βιβλία καὶ ἕτερα κινητὰ καὶ ἀκίνητα κτήματα, πωλοῦνται πρὸς ὄφελος τοῦ δημοσίου. Ἡ πολιτεία δὲν ἤθελε τὴν ὕπαρξιν τῶν μοναχῶν, τοὺς ὁποίους ἐθεώρει ὡς τοὺς κυρίους αἰτίους τῆς παρεχομένης ἀντιστάσεως· διὰ τοῦτο ἐκτὸς τῶν διαφόρων ἐξοριῶν καὶ περιορισμῶν ὑποβάλλουσιν αὐτοὺς καὶ εἰς διαφόρους σιδηρώσεις, βασάνους, θανατώσεις ἢ τὴν ἐξόντωσιν αὐτῶν ἢ τὴν ἀποστασίαν· ἵνα δὲ καταστήσῃ αὐτοὺς κοινὴν χλεύην καὶ περίγελων τοῦ ἀστάτου τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὄχλου πολλάκις περιεπόμπευεν αὐτοὺς καὶ εἰς κοινωνίαν γάμου ἐξηνάγκαζε (α). Γοερῶς διεκτραγῳδεῖ Θεόδωρος ὁ Στουδίτης τὴν τότε κατάστασιν τῶν μοναχῶν ἐν πολλαῖς τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ, μεταξὺ τῶν ὁποίων σημαντικὴν κατέχει θέσιν ἡ πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον (β). Ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ μελανῶς διαζωγραφῶν τὴν λοιπὴν κατὰ τῆς ἐκκλησίας ἐξέγερσιν τῶν εἰκονομάχων ἐπάγει καὶ τὰ ἑξῆς περὶ μοναχῶν· «τούτων οἱ μὲν ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, οἱ δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς, ἄρτῳ μετρίῳ καὶ ὕδατι τρεφόμενοι· ἄλλοι ἐξορίαις περιορισθέντες, ἕτεροι ἐν ἐρημίαις καὶ ὄρεσι καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς ἐνδιαιτώμενοι· ἕτεροι δὲ παραυτὸ μαστιγωθέντες, μαρτυρικῶς πρὸς Κύριον ἐξεδήμησαν· εἰσὶ δὲ οἱ καὶ σακκισθέντες ἐταλαντεύθησαν ἀωρίᾳ, ὡς σαφὲς γέγονεν ἐκ τῶν τούτους θεασαμένων (γ).

Οὐ σμικρὰ ἦν καὶ ἡ ἐσωτερικὴ παραλυσία καὶ διαφθορὰ πολλῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης μοναχῶν. Καθὼς ἄλλοτε, ἐν τῇ ἀκμῇ μάλιστα καὶ τῇ ἐκτάκτῳ ζωῇ τοῦ μοναχικοῦ βίου, εὑρέθησαν πολλοὶ πολλαχῶς διαστρέψαντες τὸ ἁγνὸν αὐτῆς πνεῦμα, οὕτω καὶ νῦν ἐν τῇ ὑλικῇ ἐκείνῃ ἐποχῇ, πολλοὶ τὰ τοῦ κόσμου φρονοῦντες τὸν μοναχικὸν μόνον μανδύαν ἔφερον, πᾶν ἄλλο ἢ μοναχοὶ κυρίως ὄντες. Αὐτὸς ὁ Στουδίτης πολλαχοῦ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ παραπονεῖται διὰ τὴν ἀστασίαν καὶ ἀχαρακτηρισίαν τινῶν μοναχῶν ὡς καὶ διὰ τὸ συνοικεῖν αὐτοὺς μετὰ γυναικῶν: Ἀκούω, λέγει, ἀστασίαν, μεταβασίαν, ἄλλου ἐξ ἄλλου καὶ ἀδελφὸν καὶ τόπον μεταβαίνοντα· καὶ τό γε ἐλεεινότερον, μόνον ἄλλον καθεζόμενον, καὶ ἕτερον τὸ κελλίον, εἰς οἰκίαν ἔνθα γυναῖκες, ἔχοντα· καὶ ἄλλον πάλιν εἰς μοναστήριον γυναικεῖον διαιτώμενον εἰσαεί· ἕτερον πάλιν ὧδέ τε κἀκεῖσε οἰκοτριβοῦντα ἔνθα κόραι, ἔνθα πῦρ οὐκ ἐμπυρίζον χόρτον, ἀλλ' οἶκον ψυχῆς (α). Ἀλλαχοῦ πάλιν ὁ αὐτὸς ἐλέγχει τινὰς τῶν ὑπ' αὐτὸν μοναχῶν διὰ τὴν ἀταξίαν αὐτῶν καὶ τὰς λογομαχίας καὶ τὸν ἐγωϊσμόν. Τί βούλεταί μοι ὁ λόγος ὑποδηλῶσαι, λέγει; περὶ ἀταξίας· ὅτι προσκαλοῦμεν ὑπὸ εὐσεβῶν εἰς ψαλμῳδίας, οὐ κατὰ τοῦ πρεπώδες συναθροίζεσθε καὶ πανυχίζετε, ἀλλ' ἐν λογομαχίας καὶ πρωτοκλισίαις. Προὔλαβες σὺ, φησὶ, κἀμὲ οὐκ ἀπέμεινας· τὸ ἴδιον δεῖπνον ἔφαγες, κἀμὲ οὐ συνεκάλεσας· ἐγὼ κανοναρχήσαιμι, ἀλλ' οὐ σὺ, φησί· καὶ ταῦτα ἐν ἐκκλησίᾳ· καὶ ταῦτα ἀκουόντων τῶν κεκλημένων . . . ἀδελφὸς μετ'ἀδελφοῦ μάχεται, ὀργίζεται, ὑβρίζει, ἀσχημονεῖ ἐπὶ προσώπου πάντων· ὦ τῆς ἀταξίας· ὦ τῆς ἀμονάχου θεωρίας! ὦ τῆς καταφρονήσεως τῶν θείων νόμων (δ)! Ἀλλ' οὐκ ὀλίγοι, ἐναντίον τῶν μοναχικῶν διατάξεων πάσης ἐποχῆς, ὑπὸ τῆς φιλαργυρίας καὶ πλεονεξίας κινούμενοι ἰδίας εἶχον περιουσίας καὶ δούλους, διὰ τὰ ὁποῖα οὐχ ἅπαξ καὶ ὁ Θεόδωρος ἐλέγχει αὐτούς. Καὶ τί τοῦτο ὅτι οὐ κοινοποιεῖτε πάντα, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἰδιοχρυσεῖς καὶ οὗτος ἰδιοχρυσεῖ, ὅπερ ἐστὶ διαιρετικὸν ἀγάπης; ποῦ γὰρ δύναιτ' ἂν μία ψυχὴ καὶ μία καρδία εἶναι, ὅπου τὸ ἐμοὶ καὶ τὸ σοὶ εἴρηται; ἐντεῦθεν αἱ ὑ-οψίαι, ἐντεῦθεν αἱ καταλαλιαί, καὶ τὸ τρίτον, ἐντεῦθεν οὐχ ὁ Χριστὸς ἐν μέσῳ ὑμῶν . . . . δῆλον γὰρ ὅτι, ὅπου ἰδιοκτημοσύνη καὶ οὐ κοινότης, ἄπεστιν ἐκεῖθεν ὁ Χριστὸς (γ) . . . ἀκούω δὲ ἐνίους πάλιν ἐπιλαθομένους τῆς εὐνόμου ζωῆς, δούλους ὠνησαμένους αὐτοῖς συζῆν καὶ γοῦν ἑτέρους ἀγρίους ἀγοράζειν· ὦ τῆς ἀθλίας μου ψυχῆς· πῶς ἐν τούτοις οὐ στενάζω! τί δὴ ἐξέστητε ἀδελφοί; τί οἱ δοῦλοι Κυρίου δοῦλοι πασῶν γεγόνατε; τί οἱ ἐν νόμῳ ἀνομεῖν ἀνέχεσθε (δ);

Ἡ τοιαύτη τοῦ μοναχικοῦ βίου κατάστασις καὶ τὰ διάφορα ἐπιβλαβῆ ἀποτελέσματα τὰ ἐντεῦθεν ἀπορρέοντα, προήρχοντο ἀναμφιβόλως καὶ ἐκ τῆς ποικιλίας τῶν διαφόρων μοναχικῶν κανόνων, καθ' οὓς διερρύθμιζον τὸν βίον αὐτῶν οἱ μοναχοί. Εἶναι ἀληθὲς, ὡς ἀνωτέρω ἐλέγομεν, ὅτι ἐν Ἀνατολῇ ἐν τοῖς πλείστοις τῶν μοναστηρίων ἐπεκράτησεν ὁ κανὼν τοῦ Μ. Βασιλείου· ἀλλ' ἐν τῇ ἐποχῇ, ἐν ᾗ εὑρισκόμεθα, φαίνεται ὅτι πανταχοῦ ὁ βίος οὗτος δὲν ἦτο ὁμοιόμορφος καὶ ὅτι ἀντὶ ἑνὸς πλείους ἦσαν ἐν χρήσει κανόνες· τοὐλάχιστον ἐν τῇ πρώτῃ παραγράφῳ τῆς ὑποτυπώσεως τῆς καταστάσεως τῆς μονῆς τοῦ Στουδίτου (ε) ἀναγινώσκομεν ὅτι οὐ μόνον πολλαὶ καὶ

α) Ὁ Θεοφάνης, σελ. 675, διηγεῖται ὅτι Κωνσταντῖνος ὁ Ε' ἐστηλίτευσε καὶ ἠτίμασε τὸ σχῆμα τῶν μοναχῶν ἐπὶ τοῦ ἱπποδρομίου, παρακελευσάμενος ἕνα ἕκαστον αὐτῶν κρατεῖν γυναῖκα τῇ χειρὶ, καὶ οὕτω παρελθεῖν αὐτοὺς τὸ ἱπποδρόμιον ἐμπτυομένους καὶ ὑβριζομένους.

β) Ἐπιστ. βιβλ. , 14.

γ) Πρβλ. καὶ Ἐπιστ. βιβλ. 2, 12. 13. 5. 16. 204. Ὅρα καὶ Ζαμπέλιον Βυζ. Μελ. σελ. 0 .

α) Ἐπιστ. βιβλ. 6 107 καὶ 147.

β Ἐνθ. ἀν. '24.

γ Ἐνθ. ἀν. '80.

δ) Ἐνθ. ἀν. 107.

α) Ἰδ. Πετρολογ. Migne Τόμ. 99 σελ. 1704.

διάφοροι παραδόσεις ἄνωθεν ἐκράτησαν ἐν τοῖς ἱεροῖς μοναστηρίοις, ἀλλὰ καὶ διάφοροι ὑποτυπώσεις ὑπῆρχον, καθ' ἃς διῳκοῦντο ταῦτα καὶ ἐθύνοντο, καὶ ὅτι ἀπέναντι τῆς ποικιλίας ταύτης ἐκράτησεν ἐπὶ τέλους ἡ τοῦ Στουδίτου, ὡς ἡ ἀρίστη καὶ βασιλικωτάτη καὶ τὰς ὑποβολὰς καὶ ἐλλείψεις ἐκκλίνουσα, οὐ μόνον ὑπὸ τῆς μονῆς τοῦ Στουδίτου, ἀλλὰ καὶ ὑπ' ἄλλων ἐγκρίτων παραληφθεῖσα. Τοιοῦτοι καὶ ἕτεροι λόγοι ἐκίνησαν τὸν ἱερὸν Θεόδωρον ἵνα συντόνως ἐργασθῇ ὑπὲρ τοῦ μοναχικοῦ βίου, ἐπουλωσῃ τὰς διαφόρους αὐτοῦ πληγάς, διαρρυθμίσῃ ὁμοιομόρφως ὅσον τὸ δυνατὸν καὶ οὕτω ἀποδώσῃ αὐτῷ τὴν ἐμπρέπουσαν αὐτῷ σημασίαν.

Ὁ ὑπὲρ τοῦ μοναχικοῦ βίου ἐνθουσιασμὸς Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου καὶ τὰ διάφορα καὶ ποικίλα καλὰ, ὧν οὗτος τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνέκαθεν ἐγένετο πρόξενος, ὥθησαν αὐτὸν ὡς καὶ τοὺς προηγουμένους πατέρας καὶ διδασκάλους τῆς ἐκκλησίας νὰ θεωρήσῃ αὐτὸν, ὡς τι καθίδρυμα παρὰ Θεοῦ ἔχον τὴν ἀρχὴν, ὡς πολιτείαν ἰσάγγελον καὶ μάλιστα ὡς ἓν τῶν μυστηρίων τῆς ἐκκλησίας. Γράφων ὁ ἱερὸς ἀνὴρ πρὸς Γρηγόριόν τινα ἐπερωτήσαντα μεταξὺ ἄλλων καὶ περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ μοναχικοῦ βίου πρὸς ἄλλοις λέγει καὶ τὰ ἑξῆς· τὸ τῶν μοναχῶν σχῆμα, παρθενίας ἐστὶν ἐπάγγελμα καὶ μυστήριόν ἐστι μοναχικῆς τελειώσεως κατὰ τὴν φωνὴν τοῦ θείου καὶ πανσόφου Διονυσίου· καὶ τὸ λέγειν τινὰς τὸ πόθεν παρεδόθη τὸ ἀποτάσσεσθαι καὶ γίνεσθαι μοναχόν; οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν εἰπεῖν ἢ ὅτι, πόθεν παρεδόθη γίνεσθαί τινα χριστιανόν; ὁ γὰρ τὸ πρότερον νομοθετήσας ἀποστολικῇ παραδόσει καὶ τὸ δεύτερον ἐξέδωκεν (α). Ὁ μοναχικὸς βίος παρομοιάζεται ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου πρὸς παράδεισόν τινα, ὃν ἐπισκοπεῖ ὁ Κύριος, φύοντα τὰ καλλίκαρπα δένδρα τῆς καθαρᾶς προσευχῆς, τῆς ἀκραδάντου ὁμολογίας, τῆς φωτοποιοῦ ἐξαγορεύσεως, τῆς ἀγγελικῆς χοροστασίας, τῆς θεομιμήτου ὑπακοῆς, τῆς χριστοτόρου ταπεινοφροσύνης (β)· ὁ τοιοῦτος βίος εἶναι ἡ ἀγαθὴ ζωὴ, ἡ μερὶς τοῦ Κυρίου, τὸ ἀληθινὸν κοινόβιον (γ), ἔνθα τις χρηματίζει γένος ἐκλεκτὸν καὶ σπέρμα ἔντιμον, ἔνθα ἀξιοῦται δώρου θεοσδότου καὶ τῶν ἀμηρύτων καὶ ἀνεκλαλήτων ἀγαθῶν, ἔνθα τέλος μακρὰν τοῦ πλάνου κόσμου ἐπιτυγχάνει τοῦ γαληνοῦ λιμένος, ἐν ᾧ πέπαυται τῶν λυπηρῶν πᾶς πόνος (δ). Ἅμα ὅμως θεωρεῖ καθόλου τὴν μοναχικὴν ζωὴν ὡς ἐγκράτειαν παθῶν, ἐπιστασίαν τε καὶ λογισμῶν καὶ διηνεκῆ πάλιν πρὸς τοὺς ἀορατους ἐχθροὺς, καὶ διὰ τοῦτο ὡς συντελεστικὸν εἰς τοῦτο θεωρεῖ τὴν νῆψιν καὶ τὴν προσοχὴν ὡς καὶ τὴν ἑτοιμασίαν τῆς καρδίας εἰς τὸ χαλινῶσαι τὸν νοῦν μὴ ἐκφέρεσθαι εἰς ἃ μὴ δεῖ, μὴ κενεμβατεῖν εἰς ἔκτοπα, μὴ ἀναζωγραφεῖν τύπους πονηροὺς, μηδὲ συλλαμβάνειν ἐπιθυμίας ἁμαρτητικῶς, ἀλλὰ κατασβεννύειν τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα τοῖς δάκρυσι, τῇ προσευχῇ τῇ δεήσει, τῇ κατανύξει, τοῖς ἄλλοις ὑπωπιασμοῖς τοῦ σώματος, ὁ γὰρ ἀντίδικος ἡμῶν, ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπίοι, τίνα λάβοι θηράσιμον, εἴτε ἀπὸ μέρους, εἴτε ἐξ ὁλοκλήρου (α). Ἀφοῦ δὲ ἅπας ἐν γένει ὁ βίος τοῦ μοναχοῦ εἶναι τοιοῦτος κατὰ τοῦ κόσμου καὶ τοῦ πονηροῦ πόλεμος, ἀνάγκη, λέγει, ὁ μοναχὸς διηνεκῶς καὶ πάσῃ δυνάμει νὰ ἀγωνίζηται κατ' αὐτοῦ προσπαθῶν ν' ἀποκρούῃ τὰς ποικίλας αὐτοῦ προσβολὰς καὶ ἐν περιπτώσει ἥττης νὰ μὴ ἐγχρονίζῃ καὶ παρασύρηται εἰς τὸ τέλος τῆς ἁμαρτίας, ὅπερ εἰωθε συμβαίνειν ἐκ τῶν προλήψεων καὶ τῶν πάλαι ἀναμνήσεων. Ἐν γὰρ τῷ ἐκεῖσε διὰ τῆς ἀναθεωρήσεως γίνεσθαί τινα, τί ἄλλο ἐστὶν εἰπεῖν ἢ ὅτι ἐστράφη τῇ καρδίᾳ εἰς Αἴγυπτον; ἀνάγκη ἄρα οἱ τὸν τοιοῦτον βίον ἐγκολπούμενοι ἐν πρώτοις νὰ μὴ ὦσι κατώτεροι τῶν 16 ἐτῶν, ἵνα μὴ ἀποτυχίας ὀνείδη ἀνάπτωνται τῷ ἱερῷ βίῳ εἶτα δὲ οὐδὲ ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε νὰ γείνωνται δεκτοὶ καὶ ἀποκείρωνται· εἰ γὰρ οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογίσαντι ἀρέσῃ (β' Τιμ. 2, 4), πόσῳ δὴ νῦν μᾶλλον ἐπὶ τῇδε τῇ θεολέκτῳ στρατιᾷ; πᾶσιν ἀποτάξασθαι δεῖ, πάντων ἀπογυμνωθῆναι χρὴ, πάντων ἀπορραγῆναι δέον καὶ σχέσεων καὶ οἰκείων καὶ φίλων καὶ συγγενῶν καὶ τοῦ σύμπαντος κόσμου κατὰ διάθεσιν ξενωθεῖναι τόν γε ὡς ἀληθῶς ἀκολουθεῖν μέλλοντα τῷ Χριστῷ· εἶθ' οὕτως στοιχηθῆναι καὶ διαπλασθῆναι τὴν θεοστοιχῆ καὶ θεόπλαστον μοναδικὴν ἕξιν· καὶ πεῖραν δῆτα καὶ βάσανον ἀρετῆς οὕτως εἰσαχθῆναι τῷ μαρτυρίῳ τῶν πολλῶν εἰς τὴν μοναχικὴν τελείωσιν καὶ ἕνα γενέσθαι τῶν τοῦ Χριστοῦ προβάτων· ἀμωήτως δὲ καὶ ἀμαθῶς ἀποκείρεσθαι ἐπικίνδυνον καὶ ὀλεθριώτατον καὶ τῷ κειρομένῳ καὶ τῷ κείροντι. Κατὰ ταῦτα μετὰ τὴν ἐμμάρτυρον αὐτῶν εἰσαγωγὴν καὶ δοκιμασίαν ἐν τῷ τοιούτῳ βίῳ (ε), οἱ μοναχοὶ ἀπερραγμένοι πάσης ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ σχέσεως καὶ αὐτῶν ἔτι τῶν κατὰ σάρκα συγγενῶν ἢ φίλων ἢ συνεταίρων ἀξίως ὤφειλον περιπατεῖν τῆς κλήσεως, ἧς ἐκλήθησαν, μετὰ πάσης ἀσφαλείας καὶ προσοχῆς, μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ ὑπακοῆς τῆς εἰς ἀλλήλους,

α) Ἐπιστ. Β' 165. ἄξιον σημειώσεως ὅτι ἐνταῦθα Θεόδωρος ὁ Στουδίτης ἀκολουθῶν τοῖς λεγομένοις συγγράμμασι Διονυσίου τοῦ Ἀρεοπαγίτου καὶ συγκαταλέγων τὸν μοναχικὸν βίον τοῖς χριστιανικοῖς μυστηρίοις, ὡς τοιαῦτα θεωρεῖ τὰ ἑξῆς ἑξ· πρῶτον τὸ φώτισμα, δεύτερον τὴν κοινωνίαν, τρίτον τὴν τελετὴν τοῦ μύρου, τέταρτον τὴν ἱερατικὴν τελείωσιν, πέμπτον τὴν μοναχικὴν τελείωσιν, καὶ ἕκτον τὸ περὶ τῶν ἱερῶς κεκοιμημένων· Ἐπάγει δὲ ὅτι ὁ ἀμφισβητῶν περὶ ἑνὸς τῶν εἰρημένων, ἀμφιβάλλει καὶ περὶ τῶν ἄλλων μὴ θεοπαραδότως ἔχειν, καὶ τῇ τοῦ ἑνὸς ἀναιρέσει συναναίρηται ἐξ ἀναγκαίου καὶ τὰ λοιπά.

β) Ἐπιστ. Α', **9**.

γ) Ἐπιστ. Β', **23**.

δ) Ἴαμβος Γ'.

α Ἱδ. Κεφάλ. 4 παρὰ Migne ἔνθ. ἀν. σελ. 1682.

β) Οἱ τοιοῦτοι ἔμενον ἐν τῷ ξενοδοχείῳ δύο ἢ καὶ τρεῖς ἑβδομάδας πρὸς θεωρίαν καὶ πεῖραν τοῦ μοναστηρίου. Πρβλ. Ὑποτύπωσιν τῆς καταστάσεως τῆς μονῆς τοῦ Στουδίου.

ἀναστρεφόμενοι μὴ ὡς ἐμπαθεῖς, ἀλλ' ὡς ἀπαθεῖς, μὴ ὡς φιλόσαρκοι, ἀλλ' ὡς φιλόθεοι.

Ὅπως δὲ ἤδη κατὰ τοὺς ἀρχαιοτέρους μοναχικοὺς κανόνας, οὕτω καὶ κατὰ διατάξεις τοῦ ἱεροῦ Θεοδώρου πάντες οἱ τὸν μοναχικὸν βίον προαιρούμενοι, μηδ' αὐτοῦ τοῦ ἡγουμένου ἐξαιρουμένου, ὤφειλον νὰ μὴ ἔχωσιν ἰδίαν περιουσίαν καὶ κτήματα, ἀλλὰ τὰ πάντα κοινὰ καὶ αὐτὰ ἔτι τὰ ἱμάτια (α), διὰ τοῦτο οὔτε ζῶντες οὔτε μετὰ θάνατον ἠδύναντο νὰ διαθέσωσί τι ἐλεημονητικῶς ἢ κληρονομικῶς· οἱ μοναχοὶ ἀπηγορεύοντο ἐπίσης τοῦ ἔχειν δούλους (β) εἴτε εἰς οἰκείαν εἴτε εἰς ἄλλην χρείαν. διότι καὶ οἱ τοιοῦτοι κατ' εἰκόνα Θεοῦ ἐπλάσθησαν, ὡσαύτως δὲ ὡς ἀποταξάμενοι παντάπασι τὸ θῆλυ, οὔτε ἐν τῇ μονῇ, οὔτε ἐν τοῖς ἀγροῖς ὤφειλον ἔχειν θήλεα ζῶα· ὤφειλον ἀπορεύγειν τῶν μετὰ κοσμικῶν ἀδελφοποιιῶν καὶ συντεκνιῶν οἱ φυγάδες τοῦ κόσμου καὶ τοῦ γάμου, οὐδὲ μετὰ γυναικῶν ἐν γένει συνεστιᾶσθαι ἢ παραβάλλειν ἐν γυναικείῳ σεμνείῳ ἢ κατὰ μέρος ὁμιλεῖν μοναζούσῃ ἢ κοσμικῇ, εἰ μή τις ἀνάγκη ἔλκοι, καὶ τότε δύο παρόντων ἐξ ἑκατέρου μέρους προσώπων, τὸ γὰρ ἓν ἐυεπηρέαστον· ἐν γένει δὲ ἀπηγορεύετο αὐτοῖς τὸ θησαυρίζειν χρυσίον ἐν τῇ μονῇ, τὸ ζῆν βίον ἀβροδίαιτον, το ἐγκαταλιμπάνειν ἄνευ ἀνάγκης τὸ μοναστήριον καὶ τὰ τοιαῦτα.

Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν θετικῶν ἔργων τῆς ἀσκήσεως κατὰ τὰς θεωρίας τοῦ Στουδίτου ἐξέχουσιν ἰδίᾳ ἡ προσευχή, ἡ ἐγκράτεια καὶ ἡ ἐργασία. Ἀνέκαθεν παρ' ἅπασι τοῖς μοναχοῖς ἡ προσευχὴ ἦν μία τῶν κυριωτέρων αὐτῶν ἐνασχολήσεων, πάντοτε μὲν καὶ πανταχοῦ ὀφείλουσα γίνεσθαι, ἰδίᾳ δὲ κατὰ τὰς τακτὰς ὥρας ἐν τοῖς μοναστηρίοις. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι καὶ ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ Θεοδώρου ἐγίνετο κατὰ τοὺς ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας παραδεδεγμένους τύπους, ὡς μαρτυροῦσι διάφορα χωρία τῶν ὑποτυπώσεων αὐτοῦ· οὕτω π. χ. ἀναφέρονται τὸ λυχνικὸν, ὁ ὄρθρος, αἱ ὧραι, ὁ ἑσπερινὸς, καὶ τὰ ἀποδείπνια· ἀναφέρονται ἐπίσης αἱ διάφοροι ἑορταὶ, διάφορα ἀναγνώσματα, μετάνοιαι, κανόνες, στίχοι, ᾠδαὶ καὶ τὰ τοιαῦτα, οὐδεμίαν ὑπολείποντα ἀμφιβολίαν περὶ τῆς ταὐτότητος τῆς μέχρι τοῦ νῦν διατηρουμένης ἐν ταῖς προσευχαῖς ἕξεως. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὸν τρόπον τοῦ προσεύχεσθαι, περὶ τούτου ὁ Θεόδωρος ἁπάντων εἰς μονάζουσάν τινα Ἄνναν ἐπερωτήσασαν, λέγει ὅτι τοῦτο αὐτὸς ὁ Κύριος ἐξεδίδαξε διὰ τοῦ Πάτερ ἡμῶν καὶ τοῦ μηδὲν αἰτεῖν πρόσκαιρον, ἀλλὰ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην τὴν αἰώνιον. Ἐπὰν οὖν προσεύχεσθαι μέλλῃς, συμπεραίνει, εὐχαρίστει τῷ Κυρίῳ καὶ Δεσπότῃ, ὅτι ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι παρήγαγέ σε· ὅτι ἐλυτρώσατό σε ἐκ πάσης πλάνης, καλέσας καὶ ἀξιώσας τῆς ἑαυτοῦ ἐπιγνώσεως μέτοχον γενέσθαι· εἶτα ὅτι καὶ τοῦ μοναδικοῦ καὶ ἰσαγγέλου βίου ἐντός σε παρεσκεύασεν ὑπάρξαι μετὰ τὴν τοῦ κοινωνικοῦ βίου ἀπόλαυσιν, ὧν ἡ ἔννοια ἱκανὴ καταμαλάξαι τὴν ψυχὴν πρὸς κατάνυξιν καὶ δακρύων προσβολὴν, ἀφ' ὧν φωτισμὸς καρδίας, γλυκύτης πνεύματος, ἐπιθυμία Θεοῦ. Ὅταν οὖν εὐχαριστίας ἀναπέμψῃς τῷ Θεῷ, ἐξαγόρευε αὐτῷ λέγουσα, Σὺ οἶδας, Δέσποτα, ὅσα σοι ἥμαρτον καὶ ὅσα ἁμαρτάνω καθ' ἑκάστην ὥραν. . . μετὰ τοῦτο αἴτησον, στέναξον, δεήθητι τοῦ Κυρίου σου τὴν τούτων ἄφεσιν, τὴν πρὸς τὸ μέλλον πρὸς τὸ εὐαρεστεῖν αὐτῷ ἐνδυνάμωσιν... καὶ μετὰ ταῦτα ἐπικαλοῦ τὴν ἁγίαν Θεοτόκον ἐλεῆσαί σε, τοὺς ἁγίους ἀγγέλους καὶ ὃν ἔχεις τῆς ζωῆς σου φύλακα ἄγγελον ἵνα σὲ φρουρῇ καὶ σκέπῃ, τὸν Πρόδρομον, τοὺς ἀποστόλους, τοὺς ἁγίους πάντας. Τρία τινὰ λοιπὸν κατὰ τὸν ἱερὸν Θεόδωρον σκοπεῖ ἡ τοῦ μοναχοῦ προσευχὴ, τὴν εἰς Θεὸν εὐχαριστίαν, τὴν τῶν ἁμαρτημάτων ἐξαγόρευσιν καὶ τὴν τῆς ἀφέσεως αὐτῶν αἴτησιν. Ἡ ἐξαγόρευσις δ' αὕτη γινομένη καθ' ἕκαστον ὄρθρον ὑπὸ τοῦ ἡγουμένου ἐν τῇ τετάρτῃ ᾠδῇ, ὁρίζεται ὑπὸ τοῦ Θεοδώρου ὡς ἀνήδονος ὑπόμνησις λόγων καὶ ἐνθυμήσεων αἰσχρῶν καὶ αὐτὸ τὸ αἰώνιον πῦρ δυναμένη ἀποσβέσαι, διότι οἱ λογισμοὶ κρυπτόμενοι τίκτουσι πάθη, ἐξαγορευόμενοι δὲ θεοειδεῖς ἀπεργάζονται· διὰ τοῦτο καὶ θερμῶς συμβουλεύει τοῖς ὑπ' αὐτὸν μοναχοῖς ἵνα ἀπογυμνῶσι τοὺς μώλωπας αὐτῶν τοῖς ἰατροῖς, λέγωσι τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν καὶ μὴ αἰσχύνωνται, προσέρχωνται σὺν πίστει καὶ ἀπονήρῳ ἁπλότητι τῷ ἡγουμένῳ καὶ τὰ παρ' αὐτοῦ συμβουλευόμενα ὡς ἐκ Θεοῦ στόματος δέχωνται, εἰ καὶ ἐναντία τοῖς σκοποῖς αὐτῶν τυγχάνουσιν. Τῇ κοινῇ προσευχῇ ἦν συνδεδεμένον καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ θείου λόγου ἐπὶ τὸ ἁπλούστερον καὶ δημωδέστερον γινόμενον καὶ φέρον τὸ ὄνομα κατηχήσεις. Αἱ κατηχήσεις αὗται ζῶντος μὲν τοῦ Θεοδώρου ὑπ' αὐτοῦ τούτου συνετάσσοντο καὶ ἐξεφωνοῦντο, μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἀνεγινώσκοντο μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ ὄρθρου κατὰ πᾶσαν τετάρτην, παρασκευὴν καὶ κυριακὴν καὶ καθ' ἑσπέραν, προστιθέντος καὶ τοῦ ἡγουμένου τὰ παρ' ἑαυτοῦ. Τὸ ἔθιμον τοῦτο ἐπιβάλλει ὁ Θεόδωρος τῆς μοναχῆς ὡς πατροπαράδοτον καὶ σωτήριον.

Ὥσπερ ἡ προσευχὴ, οὕτω καὶ ἡ ἐγκράτεια ἀπετέλει πάντοτε ἓν τῶν οὐσιωδῶν καθηκόντων τῶν μοναχῶν εἰς πάντας ἐπιβαλλομένη, ἀλλ' οὐχὶ καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἀλλ' ἀναλόγως τῆς σωματικῆς αὐτῶν καταστάσεως· ἐντεῦθεν καὶ ὁ Θεόδωρος τὴν ἄνω μνησθεῖσαν Ἄνναν συμβουλεύει μήτε νηστεύειν μήτε ταλαιπωρεῖσθαι διὰ τὸ ἔχειν αὐτὴν σῶμα νοσηρὸν, μόνον δὲ τὰ δυνατὰ εἰσφέρειν καὶ τῷ πλεονασμῷ τῆς ταπεινοφροσύνης, τὸ ἐκ τῆς ἀσκήσεως ἐνδέον ἀναπληροῦν (α). Οἱ ὑγιῶς ὅμως

α) Κατὰ τὴν ὑποτύπωσιν τῆς καταστάσεως τῆς μονῆς τοῦ Στουδίου οἱ ἐν αὐτῇ ἐνασκούμενοι μοναχοὶ δὲν ὤφειλον νὰ ἔχωσι πλείονα τῶν δύο ὑποκαμίσων, δύο ἐπανωφορίων, ἑνὸς μαλλωτοῦ, δύο κουκουλλίων, δύο ἐπωμίων, δύο ζευγῶν ὑποδημάτων κονδοτσαγίων καὶ μακροτσαγγίων καὶ μιᾶς φιάθου καὶ δύο μαλλωταρίων ἐν τῇ κλίνῃ.

β) Τὸ ἔχειν τὸν μοναχὸν δοῦλον θεωρεῖ τοσοῦτον ξένον, ὡς καὶ τὸ ἔχειν γυναῖκα· ἀμφότερα δὲ τῆς παρακοῆς εὑρήματα καὶ τοῖς εἰς τὸ κατ' ἀρχὰς ἀναδραμεῖν ἐφιεμένοις διὰ τῆς μοναδικῆς πολιτείας καὶ τὴν ἀπήμονα τοῦ παραδείσου ζωὴν μιμεῖσθαι ἐζηλωκόσιν, ἀπόβλητα.

α) Ἐπιστ. Α' 42, πρβλ. καὶ Β' 91, ἔνθα ἑτέρᾳ μοναχῇ τὸ μέτριον ὑπομιμνήσκει, ἵνα καὶ δουλαγωγῆται τὸ σῶμα καὶ μὴ ἀτονῇ ὑπουργεῖν ταῖς ἐντολαῖς.

ἔχοντες ἔπρεπε νὰ ὑποβάλλωνται εἰς αὐστηρὰν νηστείαν καὶ τὰς λοιπὰς ἀσκήσεις. Ἡ νηστεία κατὰ τὸν ἱερὸν Στουδίτην εἶναι ἡ παντὸς κακοῦ ἀποχή, διὰ τοῦτο συμβουλεύει κατὰ πρῶτον μὲν λόγον νηστεύειν ἀπὸ τοῦ μὴ εἰσοικίζεσθαι τοὺς πονηροὺς λογισμοὺς ἐν τῇ καρδίᾳ, κἀντεῦθεν ἀνάπτεσθαι εἰς ἐπιθυμίας ἐκτόπους, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον καὶ ἀπὸ βρωμάτων ποσότητός τε καὶ ποιότητος, ἀλλὰ τοσοῦτον, ὅσον ἡ δύναμις τοῦ σώματος φέρει. Πᾶσα κυρίως ἡμέρα εἶναι ἡμέρα νηστείας διὰ τοὺς μοναχούς· ἰδίᾳ ὅμως ἐνήστευον αὐστηρῶς κατὰ πᾶσαν τετάρτην καὶ παρασκευήν, ὡς καὶ κατὰ τὰς ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ὁρισθείσας νηστείας. Ὡς τοιαύτας ἀναφέρει ὁ ἱερὸς πατὴρ τὰς εἰς τύπον τῆς ζωαρχικῆς Τριάδος νομοθετηθείσας, δηλαδὴ α') τὴν τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως, εἰς τύπον τοῦ πατρός, β') τὴν μεγάλην τεσσαρακοστήν, εἰς τύπον τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ υἱοῦ, καὶ γ') τὴν εἰς τύπον γινομένην τοῦ ζωοποιοῦ πνεύματος, ἥν τινες καὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων καλοῦσι. Μεταξὺ τῶν νηστειῶν συγκαταριθμεῖ περαιτέρω καὶ τὰς δέκα τέσσαρας πρώτας ἡμέρας τοῦ σεπτεμβρίου, τὰς ὁποίας οἱ μὲν μοναζοντες ὅλας φυλάττουσιν εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον τοῦ σταυρικοῦ ξύλου, τινὲς δὲ μόνον δώδεκα, ἄλλοι μόνον τέσσαρας, σύμπας δὲ ὁ λαὸς τοῦ Χριστοῦ αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ὑψώσεως, ὡς καὶ τὴν νηστείαν τῆς Θεομήτορος(α), καὶ τὴν παραμονὴν τῶν Θεοφανείων. Καίτοι δὲ ἡ τετάρτη καὶ παρασκευὴ ἦσαν ἡμέραι νηστείας, ἐν τούτοις ἐὰν κατ' αὐτὰς συνέπιπτον αἱ ἑορταὶ τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου, τῆς κοιμήσεως αὐτῆς, τῆς εἰσόδου, τῆς ὑπαπαντῆς, τοῦ εὐαγγελισμοῦ, τῆς γενεσίου τοῦ Προδρόμου καὶ τῶν κορυφαίων Πέτρου καὶ Παύλου, ὡς καὶ τῆς μεταμορφώσεως τοῦ Κυρίου, κατέλυον εἰς ἔλαιον καὶ ἰχθῦς, οὐχὶ ὅμως καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἀποτομῆς τοῦ Προδρόμου, διότι ἡ ἡμέρα αὕτη φόνον ἀνόσιον καὶ θάνατον ἐπιφέρει. Ἀδιακρίτως δὲ διέλυον εἰς πᾶν εἶδος τὴν ἑβδομάδα τῆς προφωνῆς, διὰ τὸ ἄθεον δόγμα τοῦ ἀρμενίων ἐπισκόπου Πέτρου, τὴν ἑβδομάδα τῆς τυραποθέσεως(β), τῆς ἀναστάσεως, τῶν Χριστοῦ γεννῶν, τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ τὴν ἡμέραν τῆς Μεσοπεντηκοστῆς ὡς συνάπτουσαν τὴν Ἀνάστασιν καὶ τὴν τοῦ Πνεύματος ἐπιφοίτησιν (γ).

(ἀκολουθεῖ).

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΑΙ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΤΟΥ ς'

Ἀφιερώσαντες ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει σελίδας τινὰς εἰς γενικὴν ἐπισκόπησιν τοῦ βίου τοῦ ἀειμνήστου πατριάρχου κυροῦ Γρηγορίου τοῦ ς', ἀναγκαῖον ἡγούμεθα σημειῶσαν ὧδε καὶ ἄλλα ἀξιομνημόνευτα γεγονότα τῆς α' αὐτοῦ πατριαρχίας, ὡς καὶ συντόμους τινὰς βιογραφικὰς εἰδήσεις περὶ τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ ἡμῶν ἐκείνῳ μνημονευομένων προσώπων τῶν πρὸ ἢ μετ' αὐτὸν προκαθισάντων τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου.

Ἡ θεοστυγὴς νόσος πανώλης ἡ πλειστάκις κατερημώσασα συνοικίας ὅλας τῆς πόλεως ἡμῶν καὶ πλείστας κώμας καὶ χωρία τῶν ἐπαρχιῶν ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς ἀπαλείψασα, εἶχε δεινῶς πλήξει τοὺς κατοίκους τῆς πρωτευούσης καὶ ἐν ἔτει 1834. Οἱ ἐπιζῶντες ἀναμιμνήσκονται ἔτι καὶ νῦν μετὰ δέους τοῦ πανικοῦ, ὃν ἐνέσπειρεν εἰς τὰς καρδίας πάντων ἡ βροτολοιγὸς τῆς νόσου ταύτης ἐπίσκηψις· νωποὶ ἦσαν οἱ τάφοι, οὓς ἐν τῇ καταστρεπτικῇ αὐτῆς πορείᾳ ἡ πανώλης ἀνέῳξε καὶ τὸ ὄκρυο θερμὸν ἔτι διηυλάκιζε τὰς παρειὰς τῶν ἐπιζησάντων, θρηνούντων τὴν στέρησιν προσφιλῶν ὄντων, ὅτε δεινὴ αὖθις ἀνεράνη ἡ νόσος αὕτη ἐν ἔτει 1836 νέα ζητοῦσα θύματα, καὶ νέους τάφους ὀρύττουσα. Πρὸς περίθαλψιν τῶν λοιμωττόντων οἱ ἡμέτεροι ἐκέκτηντο τότε μικρόν τι νοσοκομεῖον ἔξωθεν τῶν Ἑπτὰ πύργων, ἱδρυθὲν ἐν ἔτει 1753, καθ' ἃ ἐν σελ. 75 τοῦ Ε' τεύχους τῆς «Ἀληθείας» διελάβομεν. Τὸ νοσοκομεῖον τοῦτο ἔκειτο ἐπὶ τῆς μεγάλης λεωφόρου τῆς ἀγούσης ἀπὸ τῆς πύλης τῶν Ἑπτὰ πύργων εἰς τὸ ἐγγὺς ἀρμενικὸν νοσοκομεῖον καὶ τοὺς ἐκτὸς τῶν τειχῶν ἀγρούς. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῆς γειτνιάσεως ταύτης ἐπέκειτο κίνδυνος μιασμοῦ τῶν διὰ τῆς λεωφόρου ταύτης διερχομένων ἢ μεταφερομένων πρὸς νοσηλείαν εἰς τὸ γεῖτον ἀρμενικὸν νοσοκομεῖον, οἱ Ἀρμένιοι δι' ἀναφορᾶς αὐτῶν πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν ἐξητήσαντο τὴν ἄρσιν τοῦ κακοῦ τούτου.

Τὴν αἴτησιν ταύτην δικαιοτάτην εὑρὼν ὁ τότε βασιλεύων σουλτὰν Μαχμοὺτ ὁ Β' διέταξε τοὺς ἡμετέρους ἵνα μακρὰν τῆς ὁδοῦ καὶ τοῦ νοσοκομείου τῶν Ἀρμενίων κτίσωσιν ἄσυλον διὰ τοὺς λοιμοβλήτους, πρὸς συνδρομὴν δὲ τοῦ νέου καταστήματος ἐδωρήσατο ἅπασαν τὴν γῆν, ἐφ' ἧς ἐκτίσθη τὸ σημερινὸν ἡμῶν νοσοκομεῖον.

Τῇ 24 ἰουλίου τοῦ 1836 ἐτέθη ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου κυροῦ Γρηγορίου τοῦ ς' ὁ θεμέλιος τοῦ νέου τούτου κτιρίου, ὅπερ ἀπεπερατώθη περὶ τὰ τέλη τοῦ 1838 δαπάνῃ γρ. 1,004,769.50.

Πρὸς κάλυψιν τοῦ ποσοῦ τούτου συνεισήνεγκαν·

α')	ὁ εὐαγὴς κλῆρος, ἡγουμένου τοῦ κυροῦ Γρηγορίου	Γρ. 150,825
β')	τὸ ὁμογενὲς ἐμπορικὸν τῆς πρωτευούσης σύστημα	» 54,017,50
γ')	διάφοροι ὁμογενεῖς	» 44,280
δ')	οἱ εἰς τὰς συντεχνίας τῆς πρωτευούσης καταλεγέντες ὁμογενεῖς	» 225,219
ε')	τὸ ταμεῖον τῶν ἕθν. νοσοκομείων	» 530,428
	τὸ ὅλον γρ.	1,004,769,50.

Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τοῦ κτιρίου τούτου ἡ πανώλης εἶχεν ἤδη ἐκλίπει, συνάμα δ' ἐλπὶς ὑπῆρχε τελείας τῆς

α) Ἴδε Κατήχησιν χρονικὴν παράγρ. 1—6.

β Τὴν ἀπὸ κρέατος νηστείαν τῆς ἑβδομάδος ταύτης νομίζει ὁ Θεόδωρος διαταχθεῖσαν ὑπὸ τῶν πατέρων εἰς ἀνάμνησιν τῆς μοναχικῆς τάξεως ἢ τύπον τῆς νέας καὶ καθαρᾶς πολιτείας.

γ) Ἡ ἑβδομὰς τῆς Ἀναστάσεως καὶ τῆς Πεντηκοστῆς λέγονται πασχάλια.

πόλεως ἀπαλλαγῆς ἐκ τῆς βροτολοιγοῦ ταύτης ἐπιδημίας, καθότι καθ' ὃν χρόνον τὸ κτίριον τοῦτο ᾠκοδομεῖτο, ἐκ διαταγῆς σουλτὰν Μαχμοὺτ τοῦ Β΄ συνέστη ὑγειονομικὴ ἐν τῷ τόπῳ ἀρχή, ἧς αἱ προσπάθειαι θερμῶς ὑποστηριζόμεναι ὑπὸ τῆς ἰσχυρᾶς τοῦ ἡγεμόνος ἐκείνου θελήσεως καὶ τῶν προσπαθειῶν τοῦ περιωτισμένου σεϊχ-οὐλ-ἰσλὰμ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἐπήνεγκον τὴν παῦσιν τῆς ἐπιδημίας καὶ χρηστὰς ἐγέννησαν ἐλπίδας περὶ μὴ ἐνσκήψεως αὐτῆς πλέον. Ὅθεν καθ' ὁμόφωνον ἀπόφασιν τῶν τοῦ γένους προκρίτων τῇ 14 φεβρουαρίου τοῦ 1839 ἐκ τοῦ τέως ἐν Γαλατᾷ, ὅπου ταῦν τὸ μέγα ἐθνικὸν ἵδρυται χάνιον, μετεκομίσθησαν εἰς τὸ νέον τοῦτο νοσοκομεῖον οἱ ἐκ διαφόρων ἀσθενειῶν νοσηλευόμενοι ἐνδεεῖς.

Ὁ ἀπὸ τοῦ 1603 εἰς πατριαρχεῖον χρησιμεύσας τοῦ ἁγ. Γεωργίου ναὸς ἐπιδιορθωθεὶς ἐκ τῶν ἐνόντων τῷ 1614 ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Τιμοθέου εἶχεν ἀνακαινισθῇ ἐν ἔτει 1720 ὑπὸ Ἱερεμίου τοῦ ζ΄, Πατμίου τὴν πατρίδα καὶ ἐν ἔτει 1715 ἀπὸ τῆς μητροπόλεως Καισαρείας ἐπὶ τὸν πατριαρχικὸν ἀρθέντος θρόνον. Τὸ ἱστορικὸν τῆς ἀνοικοδομήσεως ταύτης διέσωσεν ἡμῖν ἐπιγραφὴ ἐπιτεθεῖσα μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1836 νέαν ἀνακαίνισιν ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ παρεκκλησίου τοῦ ἀφιερωμένου εἰς μνήμην τῆς παμμακαρίστου Δεσποίνης καὶ ἔχουσα ὧδε·

† Ὁ πάνσεπτος οὗτος πατριαρχικὸς ναὸς ἀνῳκοδόμητο
ἐκ βάθρων αὖθις ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ σεβασμιωτάτου πατριάρχου
κυρίου Ἱερεμίου ἀναλώμασι μὲν καὶ δαπάνῃ τῶν εὐσεβῶν
χριστιανῶν, ἐπιτροπευόντων δὲ καὶ ἐπιστατούντων
τῶν πανιερωτάτων μητροπολιτῶν Νικομηδείας κὺρ Παϊσίου,
Νικαίας κὺρ Γερασίμου, Χαλκηδόνος κὺρ Παρθενίου,
Προύσης κὺρ Κυρίλλου, Βάρνης κὺρ Καλλινίκου·
συνεπιστατούντων δὲ τῶν τιμιωτάτων ἀρχόντων τοῦ τε
μεγάλου ἐκκλησιάρχου κὺρ Κωνσταντίνου, καὶ χατζῆ κὺρ Κωνσταντίνου πρώην καπικεχαγιᾶ Οὐγγροβλαχίας, ᾳψκ' δεκεμβρίου ιη'.

Ὁ χατζῆ Κωνσταντῖνος οὗτος ἰδίοις ἀναλώμασιν ἐλαξεύσατο καὶ τὴν ἔτι καὶ νῦν ὑπάρχουσαν βασιλικὴν πύλην τοῦ ἱεροῦ τούτου ναοῦ, ἐφ' ἧς ἀναγινώσκεται·

† Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ δούλου σου Κωνσταντίνου καπικεχαγιᾶ τῆς Μολδοβλαχίας, οὗ τοῖς ἐξόδοις ἀνηγέρθη ἡ παροῦσα πύλη ἔτει ᾳψκ'.

Τὸν ναὸν τοῦτον μετὰ πάροδον 116 ἐτῶν ἀπειλοῦντα πτῶσιν ἀνῳκοδομήσατο εἰς ὃ νῦν καθορᾶται σχῆμα ὁ ἀείμνηστος κυρὸς Γρηγόριος ὁ ς΄, τὴν δὲ πρᾶξιν αὐτοῦ ταύτην διαιωνίζει τὸ ἑπόμενον ἐπίγραμμα ἀναγινωσκόμενον ἐπὶ πλακὸς τεθειμένης ὕπερθεν τῆς βασιλικῆς τοῦ ναοῦ πύλης καὶ ἔχον ὡς ἑπομένως·

Ἦτοι μὲν μεγάλοιο νεὼς ὁ Γεωργίου ἱρὸς
μάρτυρος εὐκλείος, γήραϊ εἶκε πάρος,
αὐτὰρ ἀνηβήσας νέον ἐς κάλλος τόδε γ'ἧκεν
ὡς χαρίεις ἰδέειν ἀγλαὸς ἰδὲ μέγας
ζήλῳ μὲν κλειτοῖο ἀγαστῷ Γρηγορίοιο
εὖ πατριαρχοῦντος πέντε μετ' ἑπομένου
ἀβραῖς τ' οἰ δαπάναις ἰδὲ κλήρου ἀρχιθυτάων
τῷ δ' ἄρα Παμμεδέων ὄλβια τοῖσι πόροι·

ᾳωλζ΄·

Ἀνθιμος ὁ Γ΄ τὴν πατρίδα Πελοποννήσιος, μητροπολίτης Σμύρνης καὶ εἶτα Χαλκηδόνος γενόμενος, ἀνῆλθε τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον τῷ 1822, ἀνὴρ χρηστός, προσηνὴς τοὺς τρόπους καὶ εὐάρεστος τῷ λαῷ. Ἐγκαταβιώσας ἐν Σμύρνῃ ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον τῷ 1841 καὶ ἐτάφη ἐν τῷ προαυλίῳ τοῦ ἐκεῖ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, ἔνθα καὶ σώζεται καὶ ἡ εἰκὼν αὐτοῦ εἰς φυσικὸν μέγεθος.

Χρυσανθος ὁ ἀπὸ Σερρῶν καὶ πρώην Βεροίας ἦν εἷς τῶν ἐλλογίμων, μεστὸς φιλοτιμίας καὶ δραστηριότητος· ἕνεκεν ὅμως τοῦ φιλάρχου καὶ ἀγεροώχου χαρακτῆρος αὐτοῦ ἐπεσπάσατο τὸ μῖσος πολλῶν καὶ κατέπεσε τοῦ θρόνου. Τούτου διάδοχος, ὑφ' οὗ ὁ μακάριος Γρηγόριος ἐχειροτονήθη, ὁ μητροπολίτης Πελαγωνείας ἦν.

Αγαθαγγελος ὁ ἀπὸ Χαλκηδόνος καὶ πρώην Βελιγραδίου, Ἀδριανουπολίτης τὴν πατρίδα, ἦν μὲν μέτοχος ἐκκλησιαστικῆς παιδείας καὶ ἄγαν κόσμιος, ἀλλ' ὡς λίαν αὐστηρὸς προεκάλεσε δυσαρεσκείας πολλῶν, ἐπιτυχόντων μετὰ τετραετῆ πατριαρχείαν τὴν πτῶσιν αὐτοῦ.

Κωνσταντιος Α΄ ὁ ἀπὸ Σιναίου, ἀνὴρ σοφὸς τήν τε θύραθεν καὶ ἔσω σοφίαν, βρίθων πολλῶν ἠθικῶν τε καὶ διανοητικῶν πλεονεκτημάτων, εἷς τῶν ἐπισημοτάτων καὶ ἐνδοξοτάτων ἐν τῷ κλήρῳ λογίων τοῦ ἔθνους ἡμῶν, τὰ μάλιστα διαπρέπων ἐν αὐτοῖς, ἔχον δὲ ἱκανὸν κεφάλαιον τιμῆς καὶ ὑπολήψεως διά τε τὴν παιδείαν καὶ τὰς ἀρετὰς καὶ παρ' ἄλλοις ἔθνεσι. Βυζάντιος τὴν πατρίδα, γεννηθεὶς ἐν ἔτει 1770 κατὰ τὴν ἐν Παλατᾷ συνοικίαν τῆς Ξυλοπόρτας, ἀνῆλθε τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον τῇ 6 ἰουλίου τοῦ 1830 καὶ προέστη αὐτοῦ ἄχρι τῆς 18 αὐγούστου τοῦ 1834. Ὁ πατριάρχης οὗτος ἀνήγειρεν ἰδίοις ἀναλώμασιν ἐκ βάθρων ἐν Φαναρίῳ ἀλληλοδιδακτικὴν τοῦ γένους σχολὴν (ᾳωλδ΄ αὐγούστου ιγ΄), εἰς ἣν ὁ τότε σχολάρχης τῆς μεγάλης τοῦ γένους τὸ ἑπόμενον ἐποιήσατο ἐπίγραμμα·

Ἔμβαινε, ὦ παῖ, καὶ σέβου Σταυροῦ τύπον,
ὡς πρὸς μάθησιν τῶν συνήθων γραμμάτων,
ὅπως γράφῃς τε κἀναγινώσκῃς ἅμα,
καὶ νοῦν καθαίρῃς καὶ ἰσάζῃς τοὺς τρόπους.
Ἑλληνικῶν ὢν ἄξιος μαθημάτων,
μουσῶν τε εἶτα τῶν φρενοθρεπτηρίων.
Εὔχου δὲ Χριστῷ δεσπότου ἁγνοῦ ὕπερ,
οἰκουμένης φέροντος ἡ σοφῶς σκάφος,
Κωνσταντίνου κλεῖσμα τοῦ Βυζαντίου,
ὅς τις πενήτων παιδοθρεπτόρων χάριν,
αὐτοῦ ἐγείρει χρήμασι σχολὴν, ἅμα
λίαν τε εὔπλουν καὶ κεχαδυῖαν σφόδρα.
Χαίροις, ὦ πάτερ, ἐς μῆκος μέγ' ὄνειαρ ἅπασιν.
Ἦσε τὰ πασιχαρὴς Νικόλεως Λογάδης.

ᾳωλδ΄ αὐγούστου ιγ΄·

Συνέστησε τῷ αὐτῷ ἔτει τὸ ἐν τῇ κατὰ τὴν νῆσον Χάλκην ἱερᾷ μονῇ τῆς Θεοτόκου φιλολογικὸν τῶν ἑλλήνων ἐμπόρων φροντιστήριον τὸ ἐκπληροῦν τὴν ἐγκάρδιον τοῦ μακαρίου καὶ ἱεροῦ πατριάρχου εὐχὴν ἵνα « τὸ ἐν τοῖς φροντιστηρίοις τούτοις διδασκόμενον ἱερὸν χρῆμα τῆς ἀγχιθέου σπουδῆς καὶ σοφίας διαφυλαχθείη ἀδιάσειστον καὶ ἀπαράθραυστον εἰς τὸ καθ' ἡμᾶς γένος, οὗ γνώρισμα πάλαι ὑπῆρχε βάθος σοφίας, πλάτος ἐπιστημῶν καὶ πλοῦτος γνώσεων». Ἐξεδήμησε πρὸς κύριον τῇ 5 ἰανουαρίου τοῦ 1859.

Κωνσταντιος Β΄ ὁ ἀπὸ Τορνόβου ἀγαθὸς μὲν καὶ εὐλαβὴς, ἀλλ' ἀμαθὴς, ἄπειρος καὶ ἀνίκανος εἰς πηδαλιουχίαν

τοῦ οἰκουμενικοῦ σκάφους. Ἐπὶ τούτου ἐπερατώθη ἡ οἰκοδομὴ τοῦ ἱεροῦ ναοῦ τῆς Ζωοδόχου πηγῆς, οὗτινος τὰ θεμέλια ἔθετο ὁ προκάτοχος αὐτοῦ Κωνστάντιος α΄ (1833), ὃς καὶ σχεδὸν εἰς πέρας ἤγαγε τὴν οἰκοδομὴν ταύτην ὡς καὶ τὴν τοῦ ὑπογείου εὐκτηρίου οἴκου. Ἀμφοτέρων τὰ ἐγκαίνια ἐτέλεσε Κωνστάντιος ὁ Β΄ τῇ 2 φεβρουαρίου τοῦ 1835.

Μελετιος ὁ Γ΄ ὁ ἐν τῷ πρακτικῷ τῆς ἐκλογῆς τοῦ κυροῦ Γρηγορίου τοῦ ς΄ ὑπογραφόμενος «Θεσσαλονίκης Μελέτιος», ἐπὶ τῆς πατριαρχείας Γρηγορίου τοῦ ς΄ μετατεθεὶς εἰς τὸν θρόνον Κυζίκου ἐποίμανε τὴν ἐκκλησίαν ταύτην ἄχρι τοῦ 1845, ὅτε κοινῇ ψήφῳ ἐκλήθη ἐπὶ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον. Οὗτος ἦν Κεῖος τὴν πατρίδα ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Παγκάλων, ἐλευθέριος καὶ μεγαλοπρεπής, ἐπὶ πᾶσιν δὲ ἐλεήμων εἰς ἄκρον, ὅθεν ζῶν ἀκτήμονα διῆγε βίον διανέμων ἀφθόνως πᾶν ὅ,τι ἀπελάμβανε τοῖς χρείαν ἔχουσι καὶ αἰτουμένοις· διὸ καὶ ἀποθανόντι οὐ μόνον οὐδὲ ὀβολὸς εὑρέθη παρ' αὐτῷ, ἀλλ' οὐδ' ἐνδύματα πλείονα ὧν συνήθως ἐφόρει, διότι ὅτε χρημάτων ἠπόρει πρὸς εὐποιΐαν εἰς τὴν τῶν ἐνδυμάτων αὐτοῦ κατέφευγε χορηγίαν. Ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τούτου ἐξεδόθη αὐτοκρατορικὸν διάταγμα ἀνανεοῦν τὸ ἀπὸ Γενναδίου τοῦ Σχολαρίου ἀρξάμενον καὶ μετὰ Παρθένιον τὸν Γ΄ καταργηθὲν ἔθος τοῦ ἐμφανίζεσθαι τὸν νέον πατριάρχην ἐνώπιον τοῦ ἄνακτος καὶ λαμβάνειν παρὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ χειρῶν τὰ διάσημα τῆς πατριαρχείας. Μετὰ ἐννεάμηνον εὐκλεᾶ πατριαρχείαν ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον τῇ 28 νοεμβρίου τοῦ 1845 ἐν ἡλικίᾳ 73 ἐτῶν.

Γερμανος ὁ Δ΄ ἐν τῷ αὐτῷ πρακτικῷ σημειούμενος «Δράμας Γερμανὸς» γενόμενος ἐπὶ τοῦ κυροῦ Γρηγορίου Δέρκων, διεδέξατο τῷ 1845 τὸν ἀείμνηστον Μελέτιον. Δὶς οὗτος κατεκόσμησε τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον τῷ 1845 καὶ τῷ 1852 καταλιπὼν ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἡμῶν ἱστορίᾳ εὐκλεὲς καὶ αἰωνίας μνήμης ὄνομα. Ἦν Βυζάντιος τὴν πατρίδα, ἥπιος καὶ ἱλαρός, ἐνάρετος καὶ ἀγαθώτατος, φιλογενὴς καὶ φιλόμουσος, εἰ καὶ ὀλίγης μετεῖχε παιδείας. Ἐπὶ μὲν τῆς πρώτης αὐτοῦ πατριαρχείας ἀνῳκοδόμησεν ἐκ βάθρων τὴν ἐν ἔτει 1821 πυρποληθεῖσαν ἐν Χάλκῃ ἱερὰν μονὴν τῆς ἁγίας Τριάδος, ἣν καὶ καθιέρωσεν εἰς σχολὴν θεολογικήν· ἐπὶ δὲ τῆς δ΄ πατριαρχείας του ᾠκοδόμησε τὸ ἔξωθεν τῶν Ἑπτὰ πύργων ὀρφανοτροφεῖον τοῦ γένους. Πηδαλιουχῶν οὕτω τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον τῇ 17 σεπτεμβρίου τοῦ 1853, πατριαρχεύσας τὸ δεύτερον μῆνας δέκα καὶ ἡμέρας δεκατέσσαρας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ (*)

Τετάρτη 17. Μνήμη τῶν ἁγίων μαρτύρων Ἰσαύρου, Βασιλείου, Ἰννοκεντίου, Φήλικος, Περεγρίνου καὶ τῶν Μανουὴλ, Σαβὲλ καὶ Ἰσμαήλ.

Τῶν ἓξ πρώτων μαρτύρων ἀγνοεῖται ὁ χρόνος τῆς ἀθλήσεως, τοῦτο δὲ μόνον περὶ αὐτῶν γινώσκομεν ὅτι ὁ Ἴσαυρος σὺν τῷ Βασιλείῳ καὶ Ἰννοκεντίῳ ὥρμηντο ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ὅτι τῆς οἰκείας μεταστάντες καὶ παρὰ τὴν Ἀπολλωνίαν γενόμενοι περιέτυχον Ἑρμείᾳ, Φήλικι καὶ Περεγρίνῳ ἔν τινι σπηλαίῳ διαιτωμένοις, οὓς καὶ ἐδίδαξεν ὁ Ἴσαυρος μὴ πρὸς τὰ παρόντα ἐπιποιεῖσθαι. Καταμηνυθέντες δὲ ὑπὸ τῶν συγγενῶν τῶν τελευταίων ὡς τῇ εἰς Χριστὸν πίστει προσκείμενοι ξίφει τὰς κεφαλὰς ἀποτέμνονται.

Τμηθεὶς Ἴσαυρος σὺν συνάθλων πεντάδι
σαύρας νοητῆς καρδίαν τεμνει μεσον.

Οἱ μάρτυρες Μανουήλ, Σαβὲλ καὶ Ἰσμαὴλ ἦσαν ἀδελφοὶ κατὰ σάρκα ἐκ τῆς Περσῶν γῆς, ἤθλησαν δὲ ὑπὲρ Χριστοῦ ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουλιανοῦ τοῦ παραβάτου ἀποτμηθέντες τὰς κεφαλὰς ἐγγὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Πέμπτη 18. Μνήμη τοῦ ἁγίου μάρτυρος Λεοντίου.

Οὗτος ἦκμασεν ἐπὶ Οὐεσπεσιανοῦ καὶ ἤθλησε τῷ 73 μ. Χ. ἐν Τριπόλει τῆς Ἀφρικῆς, ὅπου ἐστρατεύετο. Ὁ μάρτυς οὗτος ἐξ Ἑλλάδος ὁρμώμενος ἦν περιλάλητος διὰ τὸ μέγεθος τοῦ σώματος, τὴν ἀλκὴν καὶ ῥώμην αὐτοῦ.

Ἄκμων τὸ σῶμα τοῦ Λεωντίου τάχα,
ἀκμων σιδηροῦς πρὸς σφύρας τὰς αἰκίας.

Παρασκευὴ 19. Μνήμη τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἰούδα.

Οὗτος ἦν ἐκ τοῦ χοροῦ τῶν δώδεκα, ἐπονομάζεται δὲ Θαδδαῖος = γενναῖος ἐκ τοῦ θαδ σημαίνοντος στῆθος, καὶ λαββαῖος = θαρραλέος ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ λαὲβ σημαίνοντος θάρρος. Ἦν ἀδελφὸς Ἰακώβου τοῦ ἀδελφοθέου καὶ ἑπομένως υἱὸς τοῦ Ἀλφαίου καὶ τῆς Μαρίας. Κατὰ τὸν Ἡγήσιππον ὅμως καὶ ἄλλους ἦν υἱὸς Ἰωσὴφ τοῦ μνήστορος καὶ τῆς πρώτης τούτου γυναικός. Μετὰ τὴν τοῦ Σωτῆρος ἀνάληψιν καὶ τὴν τοῦ παναγίου πνεύματος ἐπιφοίτησιν ἡ παράδοσις θέλει τὸν Ἰούδαν τοῦτον ἀποσταλέντα εἰς Ἔδεσσαν πρὸς τὸν βασιλέα Ἄβγαρον. Ταύτην τὴν παράδοσιν υἱοθετῶν ὁ Ἱερώνυμος γράφει, Thaddæum apostolum ecclesiastica tradit historia missum Edessam ad Abagarum regem Chosidenæ, qui ab evangelista Luca, Juda, Jacobi, et alibi appellatum Lebæus, quod interpretatur corculum; credendumque eum fuisse τριώνυμον (Hieronym. in Math. X, 1). Ὁ Ἱερώνυμος προφανῶς συγχέει Ἰούδαν τὸν Θαδδαῖον μετὰ τοῦ ἐκ τῶν ο΄ Θαδδαίου τοῦ πρὸς Ἄβγαρον ἀποσταλέντος καὶ ἑορταζομένου τὴν 21 αὐγούστου, περὶ οὗ ἱστορεῖ ὁ Εὐσέβιος· «μετὰ γοῦν τὴν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν καὶ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἄνοδον αὐτοῦ (τοῦ Χριστοῦ) Θωμᾶς τῶν ἀποστόλων εἷς τῶν δώδεκα, Θαδδαῖον ἐν ἀριθμῷ καὶ αὐτὸν τῶν ἑβδομήκοντα τοῦ Χριστοῦ μαθητῶν κατειλεγμένον κινήσει θειοτέρᾳ ἐπὶ τὴν Ἔδεσσαν κήρυκα καὶ εὐαγγελιστὴν τῆς περὶ τοῦ Χριστοῦ διδασκαλίας ἐκπέμπει» (Ἐκκλ. ἱστ. α΄ 13). Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος (Ἐκκλ. ἱστορ. Β΄ 40) συμβιβάσαι θέλων τὴν σύγχυσιν ταύτην ἱστορεῖ ὅτι ἐν Ἐδέσσῃ ἐδίδαξαν ἀμφότεροι οἱ Θαδδαῖοι καὶ ὅτι ὁ ἐκ τῶν δώδεκα Θαδδαῖος, ἀφοῦ ἐκήρυξε τὸ εὐαγγέλιον ἐν Ἰουδαίᾳ, Γαλιλαίᾳ, Σαμαρείᾳ, Ἰδουμαίᾳ, Ἀραβίᾳ, Συρίᾳ καὶ Μεσοποταμίᾳ, ἐτελεύτησεν ἐν Ἐδέσσῃ εἰρηνικὸν θάνατον. Κατ' ἄλλους ἤθλησεν ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ἐν Βηρυτῷ τῷ 80 μ. Χ. ἔτει· τῇ γνώμῃ ταύτῃ στοιχεῖ καὶ ὁ ἐπιγραμματοποιὸς λέγων,

Καὶ συγγενείᾳ καὶ χορῷ αὐχεῖν ἔχεις
Χριστοῦ μαθητῶν, ὦ Ἰούδα, καὶ πάθει.

Σάββατον 20. Μνήμη τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Μεθοδίου ἐπισκόπου Πατάρων.

Τὰ Πάταρά εἰσι παράλιος τῆς Λυκίας ἐπὶ τῆς Μεσογείου πόλις ὑποκειμένη σήμερον τῇ τοπαρχίᾳ Ἀδάνων· τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο Ἀρσινόη καὶ ἦν πόλισμα τῶν ἐκ Κρήτης Δωριέων.

Ὁ ἐπίσκοπος αὐτῆς Μεθόδιος, ἐπονομαζόμενος καὶ Εὐβουλος, ἤκμασε περὶ τὰ τέλη τοῦ γ΄ καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ δ΄ ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνος καὶ ὑπέμεινεν ἐνδόξως τὸν μαρτυρικὸν θάνατον τῷ 311 μ. Χ. ἐν Χαλκίδι τῆς Κοίλης Συρίας πόλει κειμένῃ ΝΔ τῆς Ἀντιοχείας. Ὁ ἱερομάρτυς οὗτος διεκρίθη καὶ ὡς συγγραφεύς· ἐκ τῶν ἔργων δ' αὐτοῦ σώζονται· 1)

περὶ τοῦ αὐτεξουσίου, 2) συμπόσιον τῶν δέκα παρθένων, 3) ὁμιλία περὶ Συμεὼν καὶ Ἄννης, 4) ὁμιλία εἰς τὰ Βαΐα, 5) ὑπόμνημα εἰς τὴν ἀποκάλυψιν, ἐκδοθέντα τῷ 1644 ἐν Παρισίοις εἰς φύλλον. Τὸ «συμπόσιον τῶν δέκα παρθένων» ἐξεδόθη ἐν τῇ αὐτῇ πόλει τῷ 1657 μετὰ λατινικῆς μεταφράσεως. Ὁ κ. Κοντογόνης (ἐκκλ. ἱστορ. τόμ. Α΄ σελ. 336) θέλει αὐτὸν γενόμενον τὸ πρῶτον ἐπίσκοπον τῆς ἐν Λυκίᾳ πόλεως Ὀλύμπου καὶ εἶτα ἐκ μεταθέσεως Τύρου ἢ κατ' ἄλλους Πατάρων, ἀποδιδοὺς δὲ αὐτῷ πρὸς οἷς ἀνεγράψαμεν καὶ τὰ περὶ ἀναστάσεως, περὶ γεννητῶν, καὶ κατὰ Πορφυρίου τοῦ διασημοτάτου μὲν τῶν νεοπλατωνικῶν φιλοσόφων, πλὴν ἀλλ' ὅμως καὶ ἐμπαθεστάτου τῶν χριστιανῶν πολεμίου διαβιώσαντος κατὰ τὴν γ΄ ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα.

Κυριακὴ 21. Μνήμη τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ἰουλιανοῦ τοῦ Ταρσέως.

Ἡ Ταρσὸς ἐστι πόλις τῆς Κιλικίας παρὰ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κνίδου ἐπὶ τῆς μεσογείου. Ἐθεμελιώθη αὕτη ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ περιῆλθεν ὑπὸ τὴν δεσποτείαν τῶν Ἀσσυρίων κυριευθεῖσα ὑπὸ τῶν στρατευμάτων τοῦ Σαρδαναπάλου (τελευταίου μονάρχου τῆς α΄ ἀσσυριακῆς δυναστείας, ἀκμάσαντος τῷ 797—759 π. Χ.) καὶ κατόπιν τῶν Περσῶν. Ἡ πόλις αὕτη ἤκμαζεν ἐπὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ μεγάλου, ὃς καὶ ἐπεσκέψατο αὐτήν. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ τῷ 37 π. Χ. ὁ ἐκ τῆς δευτέρας ἐν Ῥώμῃ τριανδρίας συνάρχων Ἀντώνιος συνεκρότησε δικαστήριον πρὸς ἐκδίκασιν τῆς βασιλίσσης τῆς Αἰγύπτου Κλεοπάτρας διαφερομένης πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς. Ἐπὶ τῆς ῥωμαϊκῆς ἐποχῆς ἦν ἐπίσημος διὰ τὰς ἐν αὐτῇ σχολὰς τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ῥητορικῆς· σήμερον δ' ὑπόκειται εἰς τὴν τοπαρχίαν Ἀδάνων καὶ ἀριθμεῖ πληθυσμὸν 40,000 περίπου ψυχῶν.

Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ τῇ ἐπισήμῳ ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἡμῶν ἱστορίαν ὡς πατρίδι τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἐγεννήθη περὶ τὰ μέσα τῆς γ΄ ἑκατονταετηρίδος ὁ μάρτυς Ἰουλιανός, ὃς βασθεὶς ἵνα ἀρνηθῇ τὸν Χριστὸν καὶ περιφερόμενος τὰς βασάνους ἐνεκλείσθη ἐν σάκκῳ μεστῷ ψάμμου καὶ καὶ ὀβολῶν ἑρπετῶν, καὶ ἐρρίφθη ἐν πλήρει πελάγει, ἔνθα τὸ μαρτυρικὸν στέφος εἵληφε·

Φέρων τι χρῆμα σάκκος ἀξιον πόλου
Ἰουλιανόν, βάλλεται πόντου μέσον.

Δευτέρα 22. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Εὐσεβίου ἐπισκόπου Σαμοσάτων.

Σαμόσατα, τανῦν Σαμισὰτ καὶ Σκεμψὰτ ΒΑ τῆς Ἀντιοχείας ἐπὶ τοῦ Εὐφράτου. Τὸ πάλαι ἦν πρωτεύουσα τῆς Κομμαγηνῆς, χώρας συγκροτησάσης ἀνεξάρτητον βασίλειον ἀπὸ τοῦ 65 π. Χ. Σήμερον περιλαμβάνεται ἐν ταῖς τοπαρχίαις Μαρᾶς καὶ Βερροίας (Χαλεπίου)· τὰ δὲ Σαμόσατά εἰσι πρωτεύουσα ἑνὸς τῶν διοικητικῶν διαμερισμάτων (σαντζακίων) τῆς τοπαρχίας Μαρᾶς. Ὁ δὲ Εὐσέβιος ἐγεννήθη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ δ΄ μ. Χ. αἰῶνος· γενόμενος δ' ἐπίσκοπος τῆς πόλεως ταύτης ἐπὶ τῆς βασιλείας Κωνσταντίου, διεκρίθη ὡς διάπυρος ζηλωτὴς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ὅθεν καὶ πολλὰ ἔπαθεν ὑπὸ τῶν ἀρειανῶν, οἵτινες ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Οὐάλεντος κέραμον ἀπὸ στέγης τινὸς ἐπὶ κεφαλὴν τοῦ ἱερομάρτυρος βαλόντες ἐφόνευσαν αὐτόν.

Τρίτη 23. Τῆς ἁγίας μάρτυρος Ἀγριππίνης.

Αὕτη ἦν γέννημα τῆς Ῥώμης ἔνθα καὶ ἤθλησεν ἄθλον πότε.
Πλησθεῖσα δεινῶν τραυμάτων ἐκ τυμμάτων
πολλῶν μετέσχε στειμμάτων Ἀγριππίνα.

Η ΕΚ ΤΗΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΓΡΑΦΩΝ ΩΦΕΛΕΙΑ

Τὸ ἑπόμενον εὐαγγελικὸν κείμενον ἀνεγνώσθη τὴν παρελθοῦσαν κυριακήν·

«Τῷ καιρῷ ἐκείνῳ περιπατῶν ὁ Ἰησοῦς παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, εἶδε δύο ἀδελφοὺς Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν (ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς) καὶ λέγει αὐτοῖς· δεῦτε ὀπίσω μου καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων· οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφοὺς Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς· οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύττων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ». (Ματθ. δ΄).

Πολλὰ τὰ ἠθικὰ πορίσματα τὰ ἐκ τῆς εὐαγγελικῆς ταύτης περικοπῆς ἐξαγόμενα ὑπὸ τοῦ μετὰ τῆς δεούσης ἀκριβείας διερευνῶντος τὰς ἱερὰς γραφάς. Ἐν πρώτοις δὲν θέλει διαλάθει τὴν προσοχὴν αὐτοῦ ἡ ἀκριβολογία τοῦ εὐαγγελιστοῦ εἰπόντος «βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν» καὶ ἐπιπροσθέντος «ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς», ὅπως μηδεμία ἀπομείνῃ ἀμφιβολία περὶ τοῦ ταπεινοῦ τῆς καταγωγῆς, τοῦ ἀτελοῦς τῆς ἀνατροφῆς καὶ τοῦ ἀμοίρου τῆς παιδείας τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ, ἐκλέξαντος τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου, ἵνα τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ, ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ» (πρὸς Κορινθ. Α΄ α΄ 29). Εἶτα αὐτὴ ἡ κατὰ σάρκα συγγένεια τῶν πρώτων μαθητῶν οὐκ ἀσκόπως ἐγένετο, οὐδ' ἐκ τυχαίας συγκυρίας ἐπῆλθεν, ἀλλ' ἵνα διδαχθῶμεν ὅτι οἱ τῷ ἁγίῳ αὐτοῦ ὀνόματι σεμνυνόμενοι ἀλλήλοις ὀφείλομεν ἀγαπᾶν, ὡς οἱ κατὰ σάρκα ἀδελφοὶ φιλοῦσιν ἀλλήλους. Ὅθεν καὶ μετὰ τοὺς πρώτους τούτους, δύο αὖθις ἑτέρους ἀδελφοὺς καλεῖ ὀπίσω αὐτοῦ· καὶ ἐπιμένει ὁ εὐαγγελιστὴς ἐξαίρων τὸν βαθμὸν τοῦτον τῆς συγγενείας καὶ ἐν τῷ καθορισμῷ τῆς ταὐτότητος αὐτῶν, ἐν ᾧ ἠδύνατο ἐκ τῆς ἐν τῷ πλοίῳ παρουσίας τοῦ πατρὸς αὐτῶν νὰ χαρακτηρίσῃ τούτους συντομώτερον λέγων Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τοὺς υἱοὺς Ζεβεδαίου· ἀλλ' ὄχι· ἔδει ἵνα δηλώσῃ ἡμῖν ὁποῖοί τινες ὀφείλομεν εἶναι πρὸς ἀλλήλους, καὶ δὶς τὸ ὄνομα ἀδελφὸς παρενείρῃ ἐν τῇ κλήσει τῶν πρώτων μαθητῶν διδάσκων ὅτι διὰ τοῦτο ἐκλέγονται οἱ δύο πρῶτοι μαθηταὶ ἀδελφοί, ὁμοίως καὶ οἱ δεύτεροι, ἵνα ἐννοήσωμεν ὅτι καθήκον ἔχομεν οἱ εἰς αὐτὸν πιστεύοντες νὰ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους ὡς ἀδελφοὶ καὶ διαφυλάττωμεν τὸ ἀσφαλὲς γνώρισμα τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· «ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις» (Ἰωαν. ιγ΄ 35). Ὁ Θεοτόκης ἐφελκύει τὴν προσοχὴν ἡμῶν καὶ ἐπὶ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ὁ Σωτὴρ τοὺς πρώτους τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐκάλεσε· «διατί ἀρά γε, ἐρωτᾷ, ἐκάλεσεν αὐτοὺς κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν, ἐν ᾗ ἔρριπτον τὰ δίκτυα εἰς τὴν θάλασσαν; Διὰ τούτου ἐφανέρωσεν ἡμῖν, ἀπαντᾷ, ὅτι ἔργον τοῦ ἀποστόλου καὶ ἱεροκήρυκός ἐστιν οὐχὶ τὸ σῶσαι τοὺς ἀκούοντας, ἀλλὰ μόνον τὸ ἁπλῶσαι τῆς διδασκαλίας τὸ δίκτυον. Ὁ ἱεροκῆ-

ρυξ ὁπόταν κηρύξῃ, καὶ ὁ πνευματικὸς πατὴρ ὁπόταν νουθετήσῃ καὶ συμβουλεύσῃ, ἐτελείωσε τὸ ἀποστολικὸν αὐτοῦ ἔργον· ἐὰν δὲ σὺ ἀκούσας μὴ ἐπιστρέψῃς ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν σου, αὐτὸς μὲν ἔχει τὸν μισθὸν αὐτοῦ διὰ τὸν κόπον τοῦ κηρύγματος, σὺ δὲ τὴν καταδίκην διὰ τὴν σκληρότητα τῆς καρδίας σου· διότι ἔργον μὲν αὐτοῦ ἐστιν ἵνα διδάξῃ καὶ συμβουλεύσῃ, ἔργον δὲ σόν ἐστιν ἵνα ὑπακούσῃς καὶ διορθωθῇς».

Τὴν ἀκηδείαν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ ὑπακοῦσαι τοῖς ἱεροῖς διδάγμασι καὶ διορθωθῆναι ἐπιμεμεμφόμενος ὁ ἐν ἁγίοις πατὴρ ἡμῶν Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος ἐν τῇ ιθ΄ αὐτοῦ ἐπὶ τῶν Πράξεων ὁμιλίᾳ λέγει· «εἰπέ μοι τίς ποτε μάλιστα ὑβρίζεται; ὅταν σιωπῶντος μὴ ἀποκρίνηται, ἢ ὅταν λέγοντος; Πάντως ὅταν λέγοντος. Ὥστε μείζων ἡ ὕβρις νῦν, ὅταν καὶ φθεγγομένου μὴ ἀκούσῃς. μείζων ἡ καταφρόνησις. Μὴ λαλεῖτε ὑμῖν, φησί, πάλαι Ἰουδαῖοι τοῖς προφήταις ἔλεγον· ὑμεῖς δὲ χεῖρον ποιεῖτε λέγοντες· μὴ λαλεῖτε· οὐ ποιοῦμεν. Ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἀπέστρεφον αὐτοὺς μηδὲ φθέγγεσθαι, ὡς ἀπὸ τῆς φωνῆς δεχόμενοί τινα εὐλαβείας ἀφορμήν, ὑμεῖς δὲ ἐκ πολλῆς καταφρονήσεως οὐδὲ τοῦτο ποιεῖτε. Πιστεύσατε, εἰ τὰ στόματα ἡμῖν ἐνεφράξατε, τὰς χεῖρας ἐπιθέντες οὐκ ἦν τοσαύτη ἡ ὕβρις, ὅση νῦν· εἰπὲ γάρ μοι ὁ ἀκούων καὶ μὴ πειθόμενος μειζόνως καταφρονεῖ, ἢ ὁ μηδὲ ἀκούων;»

Τοὺς λόγους τούτους τοῦ ἱεροῦ διδασκάλου καὶ πατρὸς ὀφείλομεν πάντες μετὰ συντόνου νὰ μελετήσωμεν προσοχῆς καθότι, ὡς τότε, οὕτω καὶ νῦν «κοινὸς διάκονος ἕστηκεν ὁ διάκονος μέγα βοῶν καὶ λέγων· πρόσχωμεν· καὶ τοῦτο πολλάκις, καὶ οὐδεὶς ὁ προσέχων». Ἀλλ' ἐπὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ εὐαγγελικοῦ κειμένου ἐπανέλθωμεν. Τῆς ἰδιαζούσης ἡμῶν προσοχῆς ἀξία ἐστὶν ἡ σπουδὴ καὶ προθυμία τῶν πρώτων ἀδελφῶν σπευσάντων εἰς τὸ κέλευσμα τοῦ θείου διδασκάλου «οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ». Τὴν προθυμίαν ταύτην ἐξαίρων ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος λέγει (ὁμιλ. ιδ΄ εἰς τὸ κατὰ Ματθ.) «σκόπει δὲ αὐτῶν καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν ὑπακοήν. Καὶ γὰρ ἐν μέσοις τοῖς ἔργοις ὄντες (ἴστε δὲ πῶς λίχνον ἡ ἁλιεία) ἀκούσαντες αὐτοῦ κελεύοντος, οὐχ ὑπερέθεντο, οὐκ εἶπον· ὑποστέψαντες οἴκαδε, διαλεχθῶμεν τοῖς προσήκουσιν, ἀλλὰ πάντα ἀφέντες εἵποντο, καθάπερ καὶ Ἐλισσαῖος ἐπὶ Ἠλιοῦ ἐποίησε. Τοιαύτην γὰρ ὁ Χριστὸς ὑπακοὴν ζητεῖ παρ' ἡμῶν, ὥστε μηδ' ἀκαριαῖον ἀναβάλλεσθαι χρόνον, κἂν σφόδρα τι τῶν ἀναγκαιοτάτων ἡμᾶς κατεπείγῃ.» Εἰ καὶ καθ' ἑκάστην καλεῖ ἡμᾶς ὁ Κύριος, ἐπιφωνῶν «δεῦτε πρός με πάντες» (Ματθ. ια΄ 28) ἡμεῖς ἀπέχομεν τοῦ μιμήσασθαι τὸ καλὸν τῶν δύο ἐκείνων ἀδελφῶν παράδειγμα, ἀλλὰ δεδεσμευμένοι ὑπὸ τῆς δοξομανίας, τῆς ὑπερηφανίας καὶ τῶν ἄλλων κακιῶν, ἀφιστάμεθα τοῦ Θεοῦ παραβαίνοντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ.

«Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν». Δύο τινὰ διδάσκει ἡμῖν ἡ περικοπὴ αὕτη, ἐκτὸς τοῦ ἠθικοῦ λόγου, ὃν ἡ ἀνύψωσις τῆς κατὰ σάρκα συγγενείας ὑπομιμνήσκει ἡμῖν· α΄ ὅτι ἀρετὴ μεγίστη τὸ γηροτροφεῖν τὸν πατέρα καὶ β΄ ὅτι ἐκ δικαίων ὀφείλομεν τρέφεσθαι πόνων. Τὰς ἀρετὰς δὲ ταύτας ὀφείλομεν νὰ διώκωμεν ἂν θέλωμεν νὰ ὦμεν ἀρεστοὶ παρὰ τῷ Θεῷ.

«Καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν». Οὐ μικρὸν εἰς ἠθικὴν ἐποικοδόμησιν συμβάλλει καὶ ἡ τῆς περικοπῆς ταύτης μελέτη. Ὁ εὐαγγελιστὴς δείκνυσιν ἡμῖν τὸ βάθος τῆς πενίας τῶν τοῦ Ζεβεδαίου υἱῶν, οἵτινες μὴ δυνάμενοι νέα ὠνήσασθαι, τὰ παλαιὰ συννέρραπτον, ἅμα δὲ τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀγογγύστως φέροντος τὰς τῆς πενίας στενοχωρίας ἐξυμνεῖ. «Οὐ μικρὰ δὲ τέως, ὡς λέγει ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος, καὶ αὕτη ἐνδειξις ἀρετῆς, τὴν πενίαν φέρειν εὐκόλως, τὸ ἀπὸ δικαίων τρέφεσθαι πόνων, τὸ συνδεδέσθαι ἀλλήλοις τῇ τῆς ἀγάπης δυνάμει, τὸ τὸν πατέρα ἔχειν μεθ' ἑαυτῶν καὶ θεραπεύειν».

«Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ». Φαίνεται, λέγει ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος, ὁ Ζεβεδαῖος μὴ πιστεύσας καὶ διὰ τοῦτο ἀφῆκαν αὐτόν. Ἐκ τούτου διδασκόμεθα πότε δεῖ ἀφιέναι τὸν πατέρα, ὅταν ἐμποδίζῃ ἡμᾶς πρὸς ἀρετὴν καὶ θεοσέβειαν.

Ἀφ' οὗ δὲ τούτους ἠλίευσεν ἄρχεται παρόντων τούτων νὰ θαυματουργῇ· ἐσέρχεται εἰς τὰς συναγωγάς, ὅπως δείξῃ ὅτι δὲν εἶνε ἐναντίος τοῦ νόμου, καὶ οὐ μόνον διὰ τῆς διδασκαλίας ἀλλὰ καὶ διὰ θαυμάτων ἐπιστοποίει ὅτι οὐκ ἦν ἀντίθεός τις καὶ πλάνος, ἀλλὰ συμφωνῶν τῷ πατρὶ παραγέγονεν.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Καθ' ἃ ἐν καιρῷ ἀνηγγείλαμεν (ἴδε Ἀληθείας τεῦχ. ιγ΄ καὶ ιδ΄) ἡ ἐκκλησία μεριμνῶσα ὑπὲρ τῆς συντηρήσεως τῆς τῶν πάντων στερουμένης καὶ ἐκ τῆς γενναιοδωρίας τῶν φιλομούσων τὰ πρὸς τοῦτο μέσα ἀπεκδεχομένης κεντρικῆς ἐν Χάλκῃ ἱερατικῆς σχολῆς, ἀπεταθη πρὸς τοὺς ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὄρει μοναζόντας καὶ προσεκάλεσεν αὐτοὺς εἰς χρηματικὴν συνδρομὴν ὑπὲρ τοῦ μάλιστα χρησίμου τούτου πνευματικοῦ φυτωρίου, οὗ ἡ πρόοδος καὶ ἀνάπτυξις πάροχος ἠθικῶν ἀγαθῶν ἔσται τῇ τε ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ γένει. Πεποιθυῖα δὲ εἰς τὸ φιλόμουσον καὶ φιλοπρόοδον τῶν εὐλαβῶν μοναχῶν, οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἀμφέβαλε περὶ εἰσακούσεως τῆς συστάσεως αὐτῆς· ὅθεν καὶ εἰς μέν τὸν πανοσιολ. προηγούμενον κὺρ Νίκανδρον τὸν βατοπαιδινὸν καὶ τὸν πανοσιολ. ἡγούμενον τοῦ Κωνσταμονίτου κὺρ Συμεὼν ἀνέθετο νὰ περιέλθωσι τὰς εὐαγεῖς μονὰς πρὸς εἰσπραξιν τοῦ ἐκουσίου αὐτῶν ἐράνου ὑπὲρ τῆς διαληφθείσης σχολῆς, εἰς δὲ τὸν πανοσ. κὺρ Βαρθολομαῖον βατοπαιδινὸν καὶ τὸν ὁσιώτατον κὺρ Ἀγάθωνα παντοκρατορινὸν νὰ περιέλθωσι τὰς σκήτας, τὰ κελλία καὶ τὰς καλύβας καὶ εἰσπράξωσι τὰς προαιρετικὰς συνδρομὰς τῶν μοναζόντων. Προθύμως

οἱ ὅσιοι οὗτοι πατέρες ὑπακούσαντες εἰς τὴν τῆς ἐκκλησίας ἐπιταγὴν καὶ ἀόκνως περιελθόντες τὰ ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει ἐνδιαιτήματα, ἐκ μὲν τῶν εὐαγῶν μονῶν εἰσπράξαντες ἀπέστειλαν λίρας ὀθωμ. 75 καὶ πώλια 10, ἐκ δὲ τῶν σκητιωτῶν καὶ κελλιωτῶν λίρ. ὀθωμ. 70. Ἀσμένως ἀναγράφομεν τὰ ἀποκομισθέντα ταῦτα ποσὰ ὀφειλόμενα εἰς τὸ φιλόμουσον τῶν ἐν τῷ Ὄρει μοναστῶν, οὐδὲν ἧττον δὲ καὶ εἰς τὸ ἀκάματον καὶ πρόθυμον τῶν προμνημονευθέντων πανοσ. πατέρων τῶν μετὰ ζήλου ἀξιεπαίνου ἐπιδοθέντων εἰς ἐκπλήρωσιν τῆς πρὸς αὐτοὺς γενομένης συστάσεως τῆς ἐκκλησίας.

Πρὸ τριετίας ἡ ἐκκλησία ἀνενεχθεῖσα εἰς τὴν πρὸς αὐτὴν φιλοστοργίαν τῶν κατοίκων τῆς νήσου Σάμου, κατέδειξεν αὐτοῖς διὰ πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς τὰς ἀνάγκας τοῦ πενομένου ἐθνικοῦ ταμείου καὶ ἐζητήσατο τὴν παροχὴν ἐτησίου ἐπιδόματος πρὸς ἀνακούφισιν αὐτοῦ. Ἡ ἔντιμο, γεν. τῶν Σαμίων συνέλευσις προθύμως ἀποδεξαμένη τὴν γενομένην αὐτῇ πατριαρχικὴν ταύτην σύστασιν, ἐψηφήσατο καὶ ἔπεμψεν ἀμέσως γρ. 5000. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ποσὸν τοῦτο προσηνέχθη ἐφ' ἅπαξ, ἡ ἐκκλησία διὰ νεωτέρας αὐτῆς ἐπιστολῆς ὑπέμνησε τοῖς εὐσεβέσι Σαμίοις τὴν πρώτην αὐτῆς σύστασιν Οὗτοι εὐλαβούμενοι τὴν φωνὴν τῆς μητρὸς ἐκκλησίας, ἐκθύμως ἐν τῇ τελευταίᾳ γενικῇ αὐτῶν συνελεύσει ἐψηφίσαντο τὸ αὐτὸ ποσὸν καὶ δι' ἕκαστον τῶν ἑπομένων δύο ἐτῶν. Ζωηρὰς διερμηνεύοντες εὐχαριστίας πρὸς τὴν οὕτω ἐμπράκτως ἐνδείξασαν τὴν υἱϊκὴν αὐτῆς στοργὴν γεν. τῶν Σαμίων συνέλευσιν, εὐχόμεθα ἵνα τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀξιόζηλον τῶν Σαμίων παράδειγμα μιμηθῶσι καὶ ἄλλαι εὐποροῦσαι κοινότητες τὴν αὐτὴν ἔχουσαι υἱϊκὴν ὀφειλὴν πρὸς τὴν κοινὴν μητέρα καὶ εὐεργέτιδα μεγάλην τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν.

Ἡ Α. ἐξ. ὁ ἐνταῦθα ἐπιτετραμμένος τῆς Ρωσσίας κ. Ὀνοῦ ἐπεσκέψατο χθὲς ἐν Βαφεοχωρίῳ τὴν Α. Θ. Παναγιότητα.

Ἐπ' ἐσχάτων οἱ ΑΑ. Αὐτ. ὑψ. οἱ μεγάλοι δοῦκες Σέργιος καὶ Παῦλος Ἀλεξάνδροβιτς, ἀδελφοὶ τῆς Α. Μ. τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ', καὶ Κωνσταντῖνος Κωνσταντίνοβιτς ἐξάδελφος αὐτῶν ἐπεσκέψαντο τοὺς θεοβαδίστους τόπους, ἔνθα ἡ μεγάλη θυσία τῆς τῶν ἀνθρώπων ἐξαγορᾶς ἐπετελέσθη. Ἡ σιωνῖτις ἀδελφότης ἡγουμένου τοῦ γερασμίου αὐτῆς πρωθιεράρχου τοῦ μακ. πατριάρχου Ἱεροσολύμων κυρίου Ἱεροθέου ὑπεδέξατο τοὺς ὑψηλοὺς ξένους διὰ τῶν προσηκουσῶν αὐτοῖς τιμῶν καὶ μετὰ πατρικῆς ὅλως φροντίδος ὡδήγησεν αὐτοὺς πρὸ τοῦ ζωοδόχου τάφου καὶ τοῦ φρικτοῦ Γολγοθᾶ, ἔνθα καὶ θερμὰς πρὸς Κύριον δεήσεις ἀνέπεμψεν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς μακαρίας ψυχῆς τοῦ ἀειμνήστου πατρὸς καὶ θείου αὐτῶν Ἀλεξάνδρου τοῦ Β'.

Ἡ Α. Μ. ὁ αὐτοκράτωρ πασῶν τῶν Ρωσσιῶν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει παρεπιδημίας τῶν ὑψηλῶν αὐτοῦ συγγενῶν ἐνδεικνύμενος τὰ πρὸς τὴν σιωνίτιδα ἀδελφότητα καὶ τὸν σεπτὸν προϊστάμενον αὐτῆς εὐμενῆ αὐτοῦ αἰσθήματα ἀπένειμεν εἰς μὲν τὴν Α. μακ. τὴν μεγάλην ταινίαν τοῦ τάγματος Ἀλεξάνδρου τοῦ Νεύσκη, εἰς δὲ τὸν παν. ἅγιον Σεβαστείας τὴν μεγάλην ταινίαν τοῦ τάγματος τῆς ἁγίας Ἄννης.

Ἀποσφραγισθεῖσα ἡ διαθήκη τοῦ ἀειμνήστου κυροῦ Γρηγορίου τοῦ ς', ἥτις πρὸ ἐνιαυτοῦ ἦν παρακατατεθειμένη ἐν τῷ συμβολαιογραφείῳ τοῦ πατριαρχείου, εὑρέθη διαιροῦσα τὴν ἀπολειφθεῖσαν πενιχρὰν περιουσίαν αὐτοῦ (συνισταμένην ὡς τὸ πολὺ ἐξ αὐλικῶν ὁμολογιῶν, καθυστερημάτων μισθῶν καὶ τῶν τοιούτων) μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἐξόδων τῆς κηδείας καὶ τῶν μνημοσύνων αὐτοῦ εἰς τρία ἴσα μέρη, ὧν τὸ ἓν διατίθεται ὑπὲρ τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου, τὸ ἕτερον ὑπὲρ τῶν συγγενῶν τοῦ ἀοιδίμου καὶ τὸ τρίτον ὑπὲρ διαφόρων ἐκπαιδευτικῶν καὶ εὐαγῶν καθιδρυμάτων. Ἐκτελεστὰς τῆς διαθήκης καθίστησι τὸν σεβ. ἅγ. Δέρκων κ. Ἰωακεὶμ καὶ τὸν ἐξ. ἄρχ. Μ. λογοθέτην κ. Σταυράκην βέην Ἀριστάρχην. Τὸ Δ. Ε. Μ. συμβούλιον λαβὸν ἐν ὄψει τὰς σχετικὰς διατάξεις τῶν ἐθνικῶν κανονισμῶν καὶ ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὴν ἱερὰν μνήμην τοῦ ἀειμνήστου πατριάρχου ἐνέκρινε τὴν ἀκριβῆ ἐκτέλεσιν τῆς τελευταίας αὐτοῦ θελήσεως, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐξουσιοδότησε τῇ ἐπὶ τῶν ἀρχιερατικῶν περιουσιῶν ἐπιτροπῇ ἵνα συνεννοηθῇ μετὰ τῶν ἀνωτέρω ἐκτελεστῶν τῆς διαθήκης ταύτης.

Τῷ σαββάτῳ ἀφίκετο ἐκ Χίου ὁ παν. ἅγ. Χίου κ. Ἀμβρόσιος, νέον συνοδικὸν μέλος ἀναλαβὸν ἤδη τὰ ἐν τῇ ἱερᾷ συνόδῳ καθήκοντα αὐτοῦ.

Ὁ σεβ. πρόεδρος ἅγ. Νικαίας κ. Διονύσιος πατρικῶς μεριμνῶν περὶ τῆς πνευματικῆς τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ ὠφελείας προσέλαβε κατ' αὐτὰς παρ' ἑαυτῷ τὸν θεοφ. ἅγιον Μελιτουπόλεως κ. Εὐγένιον, ἕνα τῶν ἀρχαίων τροφίμων τῆς ἐν Χάλκῃ θεολογικῆς σχολῆς, ἀπὸ πολλοῦ ἀρχιερατικῶς προϊστάμενον τῆς ἐν Βλάγκᾳ ἱερᾶς ἐκκλησίας καὶ ἄριστα εἰδότα τὴν τουρκικήν, ἵνα περιέρχηται τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ἐπαρχίας Νικαίας καὶ κηρύττῃ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ τουρκιστὶ καὶ ἐποικοδόμησιν τῶν τουρκοφώνων εὐσεβῶν αὐτῆς κατοίκων.

Διὰ τοῦ αὐστριακοῦ τῆς αὔριον πέμπτης ἀναχωρεῖ εἰς Δαρδανέλλια, ἐκεῖθεν κατευθυνθησόμενος εἰς τὴν θεόσωστον αὐτοῦ ἐπαρχίαν ὁ παν. ἅγ. Ἴμβρου κ. Παΐσιος.

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΤΟΣ Α΄ | 24 ΙΟΥΝΙΟΥ 1881 | ΤΕΥΧΟΣ Ε΄

ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΓΡΑΠΤΩΝ ΠΕΡΙΣΥΝΑΓΩΓΗ (*)

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ρα΄ τοῦ πατρ. χειρογρ. μὴ ὑπάρχουσα ἐν τῇ τεργεσταίᾳ ἐκδόσει ἔχει ὡς ἕπεται, ἐπιγραφομένη τοῖς παισὶν αὐτοῦ.

«Τῆς προσκαίρου ζωῆς μήτηρ ἐστὶν ἡ μέλλουσα· γεννῶσι δὲ αἱ φῦσαι παῖδας ὁμοίους ἑαυταῖς, καὶ ὅτα οἷα τις ἡ ἑκάστου ἀπὸ τῆς ἐντεῦθεν ἀπαλλαγῆς εὐκληρία ἡ κατὰ νοῦν ὑποτυπουμένη καὶ τῇ ψυχῇ τὴν ἰδέαν ἀνεγκολάπτουσα, τοιαύτη καὶ ἡ ἐν τῷ νῦν βίῳ διαγωγή· καὶ τοῖς γε καλῶς ἐθέλουσι βιῶναι τῇ μελλούσῃ ζωῇ πρῶτον ζευγνύσθαι δεῖ καὶ ὁμιλῆσαι καὶ ἀμφιεννύναι δὲ καὶ συμπλακῆναι, ἵν' ἡμῖν ἀποτέξηται τὰ καλὰ καγαθὰ τέκνα, πάντων δὲ μάλιστα τὴν τῆς ψυχῆς ἠρεμίαν, ἐν ᾗ τὴν ἀληθῆ καὶ ὄντως εὐδαιμονίαν ἱδρῦσθαι καὶ τὴν μακαριότητα τοῦ παντὸς βίου πᾶσιν ὡμολόγηται· τί γὰρ ὠφελήσειεν ἂν ἡ πλοῦτος, ἡ δόξα καὶ κλέος, ἡ τιμὴ καὶ ἀξία, ἡ ἀνδρεία, ἡ κάλλος, ἢ ὁπόσα ἑαυτοῖς εὐτυχίας εἶναι δημιουργὰ νομίζουσιν οἱ θνητοί, τῆς καρδίας ταραττομένης καὶ θορυβουμένης; ὅτι δὲ, τῆς οἱασδηποτοῦν εὐποτμίας βριθούσης, ζέει ἔτι τῷ πόθῳ ἡ ψυχὴ καὶ μὴ τοῖς ὑπάρχουσι στέργει, εὖ ἀπὸ τῆς πείρας ἐπιστάμεθα, τῆς δὲ μενούσης ζωῆς ἐπ' ἀσφαλοῦς ἱσταμένης καὶ τῆς ἡμετέρας συνειδήσεως μὴ μαστιγουμένης μηδὲ κατατραυματιζομένης, ὅλως ἐφησυχάζομεν, καὶ ὡς ἐν ἀκύμονι λιμένι ὁρμῶμεν κινδύνου ἄνευ καὶ θορύβου καὶ ταραχῆς, καὶ μακάριοι καὶ ζηλωτοὶ διάγομεν, κἂν πολλάκις ἡμᾶς ἡ ἀπὸ τύχης ἐπιοῦσα τρύχῃ καὶ κναίῃ περιπέτεια καὶ ἐπήρεια, μάλιστα δὲ, τὸ ἡδύτατον καὶ τερπνότατον, τοὺς ἐν πελάγει ὡς ἀπὸ σκοπιᾶς θεώμεθα βιαίοις ἀνέμοις ἀρπασθέντας καὶ ναυαγοῦντας καὶ ποντουμένους. Εἰ γοῦν ἀγαθῶν ἐπιβόλους ὑμᾶς ὀρέγοισθε γενέσθαι, τὴν μέλλουσαν ὑμῖν ζωὴν συνοικίσαντες, καὶ πρωτότοκον ἕξετε τὴν ἐντὸς εὐζωίαν· εἶτα καὶ πλοῦτος καὶ κλέος καὶ σοφία καὶ τιμὴ καὶ οἱασδηποτ' ἂν ἀγαθὰ ποθήσοιτε, παρομαρτοῦσι παμπληθῆ· τὸ γὰρ εὐτυχεῖν μὲν ἐνταῦθα τοὺς ἀβελτέρους καὶ ἀθεμίτους καὶ ἐναγεῖς, δυσπραγεῖν δὲ τοὺς εὐσεβεῖς καὶ ἀγαθοὺς, οὐ πάμπαν ἀληθές ἐστιν ἐπ' ἐμοὶ δικαστῇ, ἀλλ' οἷς ἐπίμικτος ὁ βίος καὶ συμπέφυρται τὰ καλὰ τοῖς κακοῖς, καὶ ὁτὲ μὲν ἄνω καὶ πρὸς οὐρανὸν ἀπονεύει, ὁτὲ δὲ κάτω κέκυφε, τούτοις ἐπιταλαντεύεται καὶ ἡ μισθαποδοσία, καὶ ἡ τῆς Ἀδραστείας τριτάνη ἐπὶ θάτερα ὅλως ῥέπει, καὶ εἰ τἀγαθὰ πλεοναζει, ἐλάττω δ' ἐστὶ τὰ κακὰ ἔργα, τῆς τῶν φαύλων ἀποδόσεως ἐνταῦθα γιγνομένης, ἀναρύεται τὰ δυστυχήματα, τῶν δὲ καλῶν πράξεων ἡ ἀξιομισθία ἀτελεύτητός ἐστι καὶ ἀίδιος, τοὐναντίον ὀλίγαις ἀγαθοεργίαις μεγάλης ἐπιπολαζούσης μιαρίας καὶ βδελυρίας, εὐπραγήμασί τε τῆς τῶν καλῶν ἀμοιβῆς λαμβανομένης τὸ πέρας ἄρχεται τὰ κακὰ καὶ ἡ τιμωρος ἔπεισι δίκη τὰς ἀπεράντους ἐπάγουσα εὐθύνας καὶ ποινάς, τοῖς δὲ ὁπότερος τῆς μελλούσης ζωῆς ἀρραβὼν ἐπικοσμεῖ τοὺς νυμφίους αὐτῆς, κἀνταῦθα τοὺς καταρράκτας ἀνοίγνυσι τῶν εὐτυχημάτων, ὧν ἂν ἐθέλοιεν, καὶ ποταμοὺς τὸν ἅπαντα βίον ἀγαθῶν ἁπάντων τόν τε παρόντα τόν τε ἐπιόντα. Ἔρρωσθε».

Ἐπίσης δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργ. ἐκδόσ. καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. ρβ΄ τοῦ Π. χειρογρ. ἥτις τοῖς παισὶν αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη ἐν πολλοῖς τοῦ κειμένου διέφθαρται, ἐξιτήλου τῆς γραφῆς γενομένης. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἀρχομένη ὧδε· «καλὸν τὸ μὴ ἁμαρτάνειν, τὸ δὲ ἡμαρτηκότας μεταγνῶναι βέλτιον . . .» μετὰ τρεῖς στίχους, ὧν ἡ τελικὴ ἀνάγνωσις ἀνέφικτος, ἑξακολουθεῖ ὡς ἑπομένως «. . . . ἀλλὰ τῆς ἀπὸ τῶν πλημμελημάτων βελτιώσεως ἀντιποιούμενοι πάλιν ἐπὶ τὴν εὐθεῖαν ἀνακάμψατε τῶν νενομημένων τῶνδε τῶν καρπῶν ἀπολελαυκότες, ὅτι τῆς πικρίας αὐτῶν ἀπογευσάμενοι καὶ τὸν κίνδυνον ὠρρωδηκότες, καὶ διὰ ταῦτα μηκέτι ἁλισκόμενοι τῷ κακῷ ὑπὸ χεῖρα γενήσεσθαι. Ὡς γὰρ τῷ καμπύλῳ τὸ ὀρθὸν ἀνακρίνεται παραβληθὲν, οὕτω τι καὶ τῷ ἴσῳ τὸ ὁπωσδηποτοῦν εἰς στρεβλότητα καὶ φαυλότητα ἀποκεκλιμένον καὶ δηλοῦται καὶ ἀποδιδράσκεται τοῖς γε σώφροσι καὶ νοῦν ἔχουσι καὶ τοῖς μὴ τῆς προγονικῆς ἀρετῆς καὶ γενναιότητος μεταπεπτωκόσι· ψυχῆς γὰρ ἡ πρώτη ὑπεροχὴ καὶ εὐγένεια τὸ τῆς ὀρθῆς ἀπρίξ ἀντέχεσθαι καὶ κατ' αὐτὴν εἰς τὸ ἄνω χωρεῖν ἀπαρασαλεύτως καὶ μηδαμῶς εἰς σκολιότητα μεταφέρεσθαι· εἰ γὰρ καὶ βραχεῖά τις ἡ τὰς ταραχὰς ἀποίστοις, ἀλλ' εἰς τὰ πρόσω καὶ ῥορρωτέρω προϊοῦσα, φεῦ, ὁπόσον ἀπελαθῆναι καὶ ἀποσχισθῆναι τοῦ ὀρθοῦ καὶ καλοῦ πέφυκεν. Ἔρρωσθε».

(*) Συνέχεια (ἰδ. Ἐκκλ. Ἀληθ. τεῦχ. Δ΄).

Ὁμοίως δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. καὶ ἡ ὑπ' ἀριθμ. ργ' τοῦ πατρ. χειρογρ., εἰ καὶ ταύτης ἀνάλυσιν δίδωσιν ἡμῖν ὁ κ. Θ. Λειβαδᾶς ἐν σελ. λ' τῶν προλεγομένων αὐτοῦ. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐπιγεγραμμένη «τοῖς ἐμοῖς φιλτάτοις» ἔχει ὧδε· «ὅτι μὲν λίαν διαφιλοτιμεῖσθε περὶ τὸ σῶμα καὶ ἐν ἐργασίμοις ἡμέραις ἀβροτέραις ἐσθῆσιν ἀμφιέννυσθε οὐ πάνυ ἄχθομαι, ἀλλ' οὔτε μέμφομαι, οὔτε ἐπιπλήττω ὑμῖν· φιλεῖ γὰρ τοῖς περὶ τὸ σῶμα καλλωπισμοῖς ἐντρυφᾶν ἡ νεότης· πρὸς δὲ ψυχῆς ἀγαθῆς καὶ γενναίας καὶ τοῦτο σημεῖον σώμασι περικαλλέσι καὶ εὐπρεπέστιν ἀπό τε φύσεως καὶ σπουδῆς ἐνοικούσης. Κείσθω γέ τοι τῆς ἐπὶ τούτῳ σπουδῆς καὶ ἐπιμελείας μέτρον τὸ μὴ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐφέλκεσθαι τῶν ὁρώντων εἰς μέμψιν ἀηθεστέρας θρίψεως, μήτ' ἐκπίπτειν ἐκτραχηλιζομένους εἰς ἐκτεθηλυμένην τινὰ καὶ ἄνανδρον δίαιταν καὶ βδελυρὰν περιποίησιν. Καὶ ἐξέστω ἄρα τῷ τοιούτῳ λαμπρύνεσθαι κόσμῳ σὺν τῷ μετρίῳ καὶ μὴ κατακόρως. Τὸ δὲ περὶ τὴν ψυχὴν ῥᾳθύμως διακεῖσθαι καὶ μὴ διακοσμεῖν καὶ διαπλάττειν αὐτὴν ταῖς προσηκούσαις λαμπρότησι, τοῦτό μοι ἀκμὴν ἐστιν ἀπεχθές· ὅσον γὰρ ὑπεραίρει ψυχὴ σώματος, τοσοῦτον δεῖ ψυχῆς ὑπερπεπονηκέναι σωματικὴν ἐπιμέλειαν ἔνδηλον, ἢ βέλτιον εἰπεῖν, ὡς ἀθανάτου κτήματος ἔστω ἡ περὶ ψυχῆς μέριμνα καὶ φροντὶς, βραχεῖα δὲ ἡ περὶ σώματος ὡς ἐπικήρου καὶ ῥοώδους. Ἀνοράσι γὰρ εὖ φρονοῦσιν ἡ πᾶσα σπουδὴ καὶ φιλοτιμία πράγμασι διατεινέσθω τοιούτοις, ὧν τὸ ἔμμονον καὶ ἀΐδιον ἀτελευτήτους παρέχει τὰς ὠφελείας καὶ τοὺς πόνους εὐστοχωτάτους ποιεῖ· τοῖς δὲ ῥθειρομένοις καὶ ὁ περὶ αὐτὰ πόνος συναποίχεται, καὶ μηδὲν ὅτι μετάνοια λείπεται καὶ λύπη τοῖς ἐπὶ μηδενὶ χρηστῷ πεπονηκόσιν ἡ μάτην αὐτοῖς διελέγχουσα καὶ αἰκιζομένη καὶ ῥαπίζουσα τὴν συνείδησιν. Καὶ ὡς ἀληθῶς, ὁπόσοι περὶ τὰ ἀδρανῆ καὶ φροῦδα ταῦτα διατελοῦσιν ἐσπουδακότες, τοῖς ἡρακλείῳ πόνῳ θηρῶσιν ἄνεμον ἐοίκασιν, ὦ φίλτατοι. Ἔρρωσθε».

Ἡ ὑπ' ἀριθμ. ρδ' τοῦ Π. χειρογρ. εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ 73 ἐν σελ. 125—127 τῆς τεργ. ἐκδ. συμφωνεῖ δὲ πρὸς τὸ κείμενον τοῦ χειρογράφου, ἐξ οὗ ἡ ἔκδοσις αὕτη ἐγένετο.

Ἡ ὑπ' ἀριθμ. ρε' τοῦ πατρ. χειρ. δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. ἐπιγέγραπται δὲ «τοῖς ἐμοῖς ἐπεράστοις υἱέσι» καὶ ἔχει ὡς ἑπομένως.

«Αἱ μὲν κατορθώσεις, ὦ φίλτατοι, πολλῶν ἐπιδέονται μέσων, ὧν ἡ συνδρομὴ τεκταίνεναι καὶ δημιουργεῖ τὸ σκοπούμενον· ἑνὸς δὲ καὶ μόνου ἔλλειμμά τι εἴτε ἀπὸ ἀγνοίας, εἴτε ἀπὸ ῥᾳθυμίας, εἴτ' οὖν ἄλλης τινὸς περιπετείας (ὠφελεῖ γὰρ ἡ βλάπτει τὰ μέγιστα τὰ ἐκτὸς ἐπιόντα) εἰσρυὲν ἀπροόπτως τὸν ἅπαντα μόχθον ἐξηφάνισεν· ἄκρας οὖν περιωπῆς καὶ ἐντρεχείας καὶ πόνου μακροῦ δεῖ τοῖς ἐπιχειροῦσι καὶ μηδὲν ἐῤῥαστωνευομένοις ἀποτελεῖσθαι μέγα τι καὶ ἀξιάγαστον. Οὔτε γὰρ καρποὺς ἀναδίδωσιν ἀπονώτατος κῆπος, οὔτε ἀμητὸν ἀγεώργητος ἀποφέρει γῆ· ἀλλὰ μὴν οὔτε σῶμα χωρὶς ἱδρώτων ἔῤῥωται, οὔτε εὔχυμον γίγνεται, ἀλλ' ἀσθενές ἐστι καὶ νοσηρὸν ὑπ' ἀνιμήσεως καὶ νωθείας, ἀκμάζει δὲ καὶ στεγανώτατα πήγνυται ταῖς ἀσκήσεσι. Καὶ βαρεῖα μὲν ἅπασα γυμνασία, ὀνήσιμος δὲ ὡς μάλιστα, καθάπερ καὶ τὰ ἰάματα ἀηδῆ μέν ἐστι τῷ γευομένῳ καὶ ἀτερπῆ, ἐξαισίους δὲ παρέχει τὰς ὠφελείας. Μὴ τοιγαροῦν ἔν γε τοῖς ἐγχειρήμασιν ὀτῳοῦν ἀνείργοντι ἀπαγορεύοντας καὶ φιλοψυχοῦντας ὀκνεῖτε, ἀλλὰ τῶν ἀντιπιπτόντων τοῖς δέουσιν εὐσθενῶς περιγιγνόμενοι, τοῦ τέλους ὅπως ἐπίβολοι καὶ ἐγκρατεῖς γένοισθε, ἀπριξ κατέχεσθε τοῦ προκειμένου, τὰ μὲν κωλύοντα πανταχόθεν ἀποσοβοῦντες, τὰ δὲ συνοίσοντα τῷ κατορθώματι ποριζόμενοι καὶ συγκομίζοντες διὰ πολλῆς ἐκτενείας. Καὶ τούτῳ γε διαφέρει τῶν ἔργων, ὅσα περ ἀξιαφήγητα καὶ ὑπερανιστάμενα τῶν μικρῶν καὶ ἀδοκίμων· ὅτι τὰ μὲν εὐπρεπείᾳ τινὶ καὶ ἁρμονίᾳ καὶ συνδρομῇ τῶν συντεινόντων συναθροῦται καὶ ἐπισκευάζεται καὶ ὑφοῦται, τῇ δὲ ἀμορφίᾳ καὶ ἀτοπίᾳ ῥυπαίνεται καὶ τῶν ἐρεισμάτων ἐστερημένα χαμαὶ κεῖται τοῖς ὀρῶσι καταπατούμενα. Καὶ διαφέρει γε ἀνθρώποις παραπλησίως, ὧν ὁ μὲν ἐν τῇ τῶν μελῶν εὐτάκτῳ θέσει καὶ εὐρυθμίᾳ διαπρέπει καὶ ἀγλαΐζεται, ὁ δὲ τῇ τούτων ἀναρμοστίᾳ καὶ ἀσυμφωνίᾳ τοῦ εὐειδοῦς ἀποτετυχηκὼς ἀηδής ἐστι καὶ ἄσημος. Ὑμεῖς ἄρα τοῖς ἐπιζητουμένοις διατρέφοντες τὰ ἐγχειρούμενα, μὴ τοῖς αὐτομάτοις καὶ τυχαίοις καὶ ἀλογίστοις, ἀλλὰ τοῖς μεμελετημένοις καὶ διαπεπονημένοις καὶ λογισμῷ παντὶ διεσπουδασμένοις ἀρέσκεσθε καὶ στέργετε, καὶ μὴ τὰ μεγάλα μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς σμικροτάτοις μεγάλως ἐγκείμενοι, τὸν αὐτὸν ταῦτα χαρίζεσθε τρόπον· τὰ γὰρ εὐμεγέθη οὐ συχνὰ οὐδὲ πάμπολλα τυγχάνει, πυκνότατα δὲ τὰ εὐτελῆ καὶ σμικρά, καὶ ὅσαι ἡμέραι μετὰ χεῖρας ὑπάρχει, καὶ τούτοις ἐθιζόμενοι ἐπὶ τὰ μείζονα καὶ ἀξιαγαστότερα βαδίζομεν ἐγγεγυμνασμένοι. Καὶ τίς ἄρα ἀνάσκητος μεγάλων ἐπίβολος γένοιτο; ἢ τὶς ἐσκιατραφημένος τὴν μετὰ Ἡρακλέους ἐνεστήσαιτο πάλην; Οὐ τοὺς ἀπόνους, ὦ φίλτατοι, καὶ ῥᾳθύμους ἡ φήμη θρυλλεῖ, ἀλλὰ τοὺς ἀνδρείους καὶ καρτεροὺς καὶ φιλοπονωτάτους ἀνυμνεῖ καὶ θειάζει, καὶ μηδὲν ἀταλαίπωρον, ὅ,τι περ ἀξιέπαινον· ἀλλὰ καὶ αὐτὴ δὲ ἡ πόνων ἀνάπαυλα καὶ ὁ ἥσυχος βίος διὰ πόνων ἐγγίνεται, εἰ μετὰ γέλωτος ἐγγένοιτο· ὁ γὰρ ἀγέλαστος οὐδ' ὅλως ἐφετὸς εὖ γεγονόσι. Βλέπετε ὅπως φαιδρὰ τῷ ἐρυθήματι τὰ ῥόδα καὶ εὐωδίας ἐμπίπλησι τὸν ἀέρα καὶ τὴν αἴσθησιν· καὶ καλὰ μὲν ἰδεῖν καὶ ὀσφραίνεσθαι, καλὰ δὲ καὶ ἐσθιόμενα, καὶ ῥώννυσι τὴν καρδίαν, ἀλλὰ περιστοιχίζεται καὶ αὐτὰ ταῖς ἀκάνθαις· καὶ στεφανοῦται δὲ καὶ ἀθλητὴς ἐν τῷ τέρματι, ἀλλ' ὃς ὑπὸ βαλβῖδος καὶ ἀφετηρίας ἄχρι . . . . . ἱδρῶτι πολλῷ ῥέμενος ἀκαθέκτως ἐπισπεύδει κατόπιν ἀπολιπέντα τὸν ἐνάμιλλον· ὁ δὲ ὑστερήσας κατὰ μέσην ἀπηυδηκὼς ἀστεφάνωτος οἴχεται καὶ συριζόμενος· καὶ ἀρχὴν μὲν τὸ ἥμισυ παντὸς εἶναι λέγουσι δηλαδὴ τοῦ τέλους· μήτοι γε τὸ ἥμισυ, ἀλλ' οὐδ' ἀρχὴ λεγέσθω, τὰ γὰρ ἡμέτερα ἔργα τὸ τέλος στεφανοῖ καὶ τὸν ἐγκεχειρηκότα. Καὶ δέξασθε τοιγαροῦν, ἀντιβολῶ, τὴν ἀπὸ σπλάγχνων ταύτην παραίνεσιν μὴ τοῖς φαινομένοις ὠσὶν, ἀλλὰ τοῦ νοὸς, ἀλλὰ τῆς ψυχῆς. Καὶ ταῦτα δὲ πράσσοντες περίοπτοί ἐστε πάνυ καὶ περιώνυμοι. « Ἔῤῥωσθε ».

Αἱ ὑπ' ἀριθ. ρτ'—ρι' τοῦ πατρ. χειρ. εὑρηνται καὶ ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. Τούτων ἡ ὑπ' ἀριθ. ρτ' εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 23 ἐν σελ. 31—38, ἡ ὑπ' ἀριθ. ρζ' ἡ αὐτὴ τῇ ὑπ' ἀριθ. 39 ἐν σελ. 66—67, ἡ ὑπ' ἀριθ. ρη' ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 29 ἐν σελ. 53—54, ἡ ὑπ' ἀριθ. ρθ' ἡ αὐτὴ τῇ ὑπ' ἀριθ. 84 ἐν σελ. 136—140 καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. ρι' ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 48 ἐν σελ. 80—81, τῆς τεργ. ἐκδ.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ρια' δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργ. ἐκδόσει, ἐπιγέγραπται δὲ, «Τίνας ἂν εἴποι λόγους Περίλαος τῷ ταύρῳ μέλλων περιαρθῆναι», ἄρχεται δ' ὡς ἑπομένως· «Φεῦ, ὦ βύστηνε, ποῖόν σοι μόρον ἐχαλκεύσω λαθὼν σεαυτὸν καὶ ὠμότητος ἀπίστου γεγονὼς εἰσηγητὴς, πρῶτος αὐτῆς ἀπογεύσασθαι παρ' ἐλπίδα μὲν, ἀλλ' οὐ παράδικην ἐπάγῃ. Ἐριννύων ἐγένου μαθητὴς καὶ τῶν ἐν ᾅδου κολαστηρίων τὸ πικρότατον ἤνεγκας εἰς ἀνθρώπους. . . .», καὶ εἶνε ἐπιτιμητικὴ πολιτικῷ καταχρασθέντι τὴν ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀνύψωσιν αὐτοῦ καὶ βαρέως πλήξαντι τοὺς ὑπὸ χεῖρα.

Ἡ μὲν ὑπ'ἀριθ. ριβ' τοῦ Π. χειρ. εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ ὑπ'ἀρ 91 ἐν σελ. 164—168, ἡ δὲ ὑπ'ἀριθμ. ριγ' ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ'ἀριθ. 32 ἐν σελ. 56—57 τῆς τεργ. ἐκδόσεως.

Ἡ ὑπ'ἀριθ. ριδ' δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. Ἐπιγέγραπται «Δημητρίῳ» καὶ ἔχει ὧδε·

«Ἀλλ', ὦ καλὲ, τοσοῦτον ἕλκομαι τῇ ἰυγγι τῶν σῶν λόγων ἐγὼ, ὥστε τοῖς σοῖς ἐντυγχάνων γράμμασιν οἰονεὶ χρυσοῖς πεπεδημένος δεσμοῖς καὶ μυρίῳ πάθει περιαγόμενος ἔρωτος ἥττων εἰμὶ καὶ ἔκφρων ἐν αὐτοῖς ἐμπλέκομαι καὶ περιέχομαι· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ προσκόρως ἐντρυφῶ καὶ χλιδῶ αὐτοῖς, καὶ διὰ τοῦτό σε ποτνιῶμαι τὰ μέγιστα. Μὴ παύου καὶ ὁρῶν τοιαῦτα ἐμὲ καὶ ἡδύνων· ἃ δὲ ἐπιστέλλεις, ἐπὶ κεφαλῆς βασταζω ἐς ἂν καὶ κατορθωθήσεται».

Ἐπίσης ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. δὲν ὑπάρχει καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. ριε' τοῦ πατρ. χειρ. «ἀνωνύμῳ» ἐπιγεγραμμένη καὶ ἔχουσα ὡς ἑπομένως·

«Ἀκούω σου πολὺν ἐμοῦ καταχέοντα φλήναφον· ἀλλὰ σὺ μὲν τοῖς λόγοις ἀδικεῖν ἦρξας, ἐγὼ δὲ τοῖς ἔργοις οὐ παύσομαι τιμωρῶν, καὶ δείξω σοι ὅτι χαλεπὸν εἰς κέντρα λακτίζειν. Ζῆθι καὶ μὴ ἀτιμώρητος ἀπόλλυς».

Ὁμοίως δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. ρις' ἐπιγεγραμμένη «τῷ αὐτῷ» καὶ ἔχουσα ὧδε·

«Τὴν σὴν ἐκομισάμην ἐπιστολὴν, ᾗ τὸν περὶ ἐμοῦ ὅλον ἀπανηνάμενος, εἰ καί τί σοι ὑπὸ ἀθυμίας πεπλημμέληται ἀφεθῆναί σοι καθικετεύεις· ἀλλ' ἴσα μοι δοκεῖ καὶ ὅσα τε ἤρνησαι, ὅσα ὁμολογηκὼς συγχωρηθῆναι ποτνιᾷ· τὴν γὰρ ἐν ἀμφοτέροις ἀβελτηρίαν εἰδὼς ταῦθ' ὑπὸ μετριοφροσύνης ἀποτροπιάζῃ, ἥ τε ἄρνησις καὶ ἡ ἐξομολόγησις παλινῳδίαν ἐξίσου συσταίνουσα. Κἀμοὶ τοίνυν τοῦ θυμοῦ μεταμέλει καὶ συγχώρησιν αἰτοῦμαι τῆς ἐπιπλήξεως, καί σε πάλιν ὡς ἀδελφὸν περιπτύσσομαι. Οὕτω δῆθεν ἔχει τὸ ἀνθρώπειον· πάθεσι διοχλεῖται, ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ κατὰ κρημνῶν ὠθεῖται, διὰ δὲ τῆς μεταμελείας ἀνορθούμεθα. Καὶ τῆς τε σῆς ἄρ' οὖν ἀθυμίας καὶ τοῦ θυμοῦ καρπὸς οὗτος ἐκ τῆς μεταγνοίας ἀνέφυ· ὅτι σὺ μὲν μετέγνωκας τὴν ἔγκλησιν, ἐγὼ δὲ ἐπιτίμησιν, καὶ αὖθις ἀμφότεροι διαλλαγέντες ὑπὲρ τὸ πρὶν φιλησόμεθα, καὶ μεμαθηκότες μὴ διὰ τείχους τοῦ πάθους ἀνιέναι τὸν χαλινὸν, εἰς τὸν φίλιον οὐ πλέον ἁμαρτήσομεν. Ἔρρωσο».

Πρὸς δὲ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. ριζ' τοῦ πατρ. χειρ. ἐπιγεγραμμένη «τῷ δικαιφύλακι κυρίτσῃ Χουρμούζῃ» δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ τεργ. ἐκδ., ἔχει δὲ αὕτη ὡς ἑπομένως·

«Τί ἆρα σεσίγηκας οὕτω παντελῶς, ὦ γαθὲ, οὔτε φωνὴν ἀπὸ γλώττης, οὔτε στοιχεῖον ἄφωνόν γε ἀρεὶς ἀπὸ καλάμου; Καὶ δῆτα τοὺς σοὺς ἐπιποθοῦμεν ἀσπασμοὺς, τῶν σῶν ὀρεγόμενοι γραμμάτων, ἀνθ' ὧν τισείαμεν ἂν χάριτας, ὅσας ἂν αἰτήσειας τὰς δυνατάς· ἐν τοσούτῳ γὰρ πόθῳ γεγόναμεν. Ἔρρωσο».

Καὶ ἡ ὑπ'ἀριθ. ριη' δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ τεργ. ἐκδ., ἐπιγέγραπται δὲ « τῷ πρωτεκδίκῳ Σπαντωνῇ » καὶ ἔχει ὧδε·

«Τὸ καθῆσθαί φησι τὸ σοφὸν, ἑπομένως δὲ καὶ τὸ σοφῶς λέγειν τε καὶ γράφειν· γοναὶ γὰρ καὶ ταῦτα σοφίας, οὗ τοὐναντίον πεπόνθαμεν ὅσοι περινοστοῦμεν ἄνω καὶ κάτω τῇ σφαίρᾳ τοῦ Ἄρεος συμφερόμενοι. Ἐπειδὴ δὲ ὁ δοῦπος ὁ τῶν ὅπλων ἀποσοβεῖ τὰς Μούσας καὶ συνοικεῖν οὐκ εἴδεν ἡ Ἀθηνᾶ τῇ Ἐνυοῖ, ὑμῖν δὲ εὔδιος ὁ βίος ὡς ἐν λιμένι ὁρμῶσι καὶ ἀκύμαντος, καὶ αἱ μελέται καὶ τὰ φροντίσματα μεθ' ἡσυχίας καὶ οἱ λόγοι καθαροὶ καὶ λαμπροὶ ῥέοντες ἠρέμα καὶ ὅλως ὑπὲρ τὰ διαυγῆ νάματα διὰ ῥυθμοῦ καὶ ἐμμελείας ἀναβλύζοντες καὶ διακηλοῦντες καὶ τέρποντες τὰ ὦτα καὶ ὀφθαλμούς. Τί οὖν σιγᾶτε καὶ ἡμᾶς ἀφασίᾳ λυπεῖτε, οἵτινες εἰ καὶ λέγειν εὖ οὐκ ἔχομεν ὑπὸ θορύβου καὶ ταραχῆς ἐνυαλίου, ἀλλ' ἔχομεν εὖ ἀκροᾶσθαι· τῷ γὰρ μεγέθει τοῦ πόθου τῶν λόγων εἰς ἡμᾶς ἐπειδὰν ἥκωσι, πλὴν αὐτῶν εἰς ὅ,τι περ ἄλλο κωφωθήσομαι. Τοιγάρτοι λόγοις κεχήναμεν καὶ τούτοις σπαθῆσαι φιλοῦμεν, ὅτι οἱ λόγοι ἡμῖν ἀμβροσία καὶ νέκταρ, οἱ λόγοι λωτὸς, οἱ λόγοι καρυκεῖαι καὶ ἡδύσματα, οἱ λόγοι τρυφὴ καὶ ἑορτὴ καὶ πανήγυρις, καὶ εἴτι θνητοῖς ἡδύτητος μεστὸν, ὅ,τι ἐπέραστον καὶ περισπούδαστον, τοῦτο ἡμῖν οἱ λόγοι· καὶ λειμὼν ἀνθηρὸς καὶ ἔαρ ἡμῖν· καὶ τούτων μὲν στερούμενοι παντάπασι πενόμεθα, τούτων δὲ εὐποροῦντες ὑπὲρ Κροῖσον πλουτοῦμεν· καὶ λόγους ἀπογευόμενοι ἀριστῶμεν καὶ δειπνοῦμεν ὑπὲρ Λούκουλλον ὡς ἐν Ἀπόλλωνι. Καὶ δὴ εὐτυχοῦμεν τῷ μέτρῳ τῆς ἐν λόγοις εὐμοιρίας καὶ εὐκληρίας, καὶ φιλοῦμεν ἄρ' ὅτι μάλιστα δι' ὧν εὐπορείοιμεν καὶ διὰ τιμῆς ἄγομεν αὐτοὺς, καὶ εὐφημοῦμεν καὶ στεφανοῦμεν. Καὶ τοῖς δὲ γοῦν εἰ βούλει συναριθμηθῆναι, λῦσαι τὴν σιγὴν καὶ λέγων, ὦ καλὲ, μετάδος ἡμῖν. Ἔρρωσο». (ἀκολουθεῖ).

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΗΣ Μ. ΛΑΥΡΑΣ

ΚΑΙ Η ΣΚΗΤΗ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ

Συνάμα ὁ αὐτὸς ἡγεμὼν καθορῶν τὸ ἐπάναγκες τῆς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου κυρώσεως τῶν μεταξὺ τῆς κυριάρχου μονῆς καὶ τῆς ἀπ'αὐτῆς ἐξαρτωμένης σκήτης συμπεφω-

νημένων, ἀνηνέχθη περὶ τούτου εἰς τὴν Μ. τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν διὰ τῆς ἑπομένης αὐτοῦ ἐπιστολῆς·

«Τὴν ὑμετέραν θειοτάτην ἡμῖν παναγιότητα εἰκῶς προσκυνοῦντες μετ' εὐλαβείας ἀσπαζόμεθα τὴν δεξιάν της.

Παρουσιασθέντες ἐνώπιον ἡμῶν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος οἱ εἰς τὸ ἁγιώνυμον ὄρος τοῦ Ἄθωνος ἐνασκούμενοι πατέρες Μολδαυοὶ, ὅ τε Νήφων καὶ ὁ Νεκτάριος, ἔφερον εἰς γνῶσιν ἡμῶν ὅτι πρὶν τῶν κατὰ τὸ 1821 πολιτικῶν συμβάντων ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει πνευματικὸς Ἰουστῖνος, ὁ Πατάπιος καὶ οἱ σὺν αὐτοῖς, εἶχον συγκεντρώσει τὴν πρὸς τὸν θεάρεστον σκοπὸν διαμονὴν των ἔν τινι κελλίῳ ἐπ' ὀνόματι τοῦ τιμίου Προδρόμου σεμνυνομένῳ, καὶ ἐν τοῖς συνόροις τῆς ἱερᾶς καὶ μεγίστης Λαύρας τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου κειμένῳ, εἰς σκήτην μεταποιῆσαι τοῦτο προθέμενοι κατὰ τὸ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς εἰρημένης Λαύρας γεγονὸς σύμφωνον, ὑπὸ δεκατριῶν ἄρθρων συντεθέν, μὴ πραγματοποιηθὲν δὲ διὰ τὰ τότε λαβόντα χώραν γνωστὰ πολιτικὰ συμβάντα, καὶ ὅτι οἱ περὶ ὧν λόγος πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἐν Κυρίῳ ἀναπαυθέντες ἐκεῖνοι πατέρες ἐπανελθόντες ἐνταῦθα διὰ νὰ ἀποφύγωσι τὸν τότε ἐπικείμενον κίνδυνον ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὸ σύμφωνον τῆς Λαύρας, παρακαταθέσαντες αὐτὸ εἰς τὴν ἐνθάδε ἁγίαν μονὴν τοῦ Νιέμτζου· παρεκάλεσαν δὲ θερμῶς ἡμᾶς ὅπως λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὸ μνησθὲν σύμφωνον μεσολαβήσωμεν ὅπου δεῖ ὑπὲρ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ περιεχομένου του, καὶ συνδράμωμεν συνάμα ὑπὲρ τῆς πραγματοποιήσεως τοῦ ἀξιεπαίνου σκοποῦ τῶν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει εἰρημένων πατέρων. Καὶ δὴ ἀσπασθέντες τὴν πρότασιν τῶν ἀξιωσάντων ἡμᾶς πατέρων, τοσοῦτον δεινοπαθησάντων καὶ δεινοπαθούντων μέχρι τοῦδε ὑπὲρ τοῦ ἀνωτέρω ἀγαθοῦ σκοποῦ καὶ ἐπιδοκιμάσαντες αὐτήν, διότι ἡμεῖς τε ὑπὸ διακαοῦς πρὸς τὰ θεῖα ζήλου κινούμενοι τὰ μέγιστα ποθοῦμεν συντελεῖν, ὡς ἡ χήρα κἂν διὰ τῶν λεπτῶν της, οὐχὶ μόνον διὰ τὴν πρόοδον τῶν ἀπ' αἰῶνος ἐνυπαρχόντων γεραρῶν σκηνωμάτων καὶ καταγωγείων, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐκ νέου σύστασιν αὐτῶν, ἵνα παρὰ τῷ ἐν οὐρανοῖς Πατρὶ ἡμῶν καὶ Κυρίῳ χάριν καὶ ψυχικὴν σωτηρίαν τύχωμεν, ὡς καὶ οἱ ἀείμνηστοι καὶ ἐν ἀρεταῖς διαπρέψαντες προκάτοχοι ἡμῶν φιλόχριστοι ἡγεμόνες τῆς καθ' ἡμᾶς θεοσωτηρίου ἡγεμονίας, διαγνόντες δὲ ἀρκούντως τὸ περιεχόμενον τοῦ συμφώνου, δὲν ἐλείψαμεν νὰ ἀπευθύνωμεν διὰ τῶν αὐτῶν πατέρων τὰς περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἀξιώσεις ἡμῶν πρὸς τὴν ἱερὰν μεγίστην Λαύραν, ἥτις ἀξιεπαίνως μάλα προσενεχθεῖσα εἰς τὴν πρότασιν ἡμῶν περὶ μορφώσεως τοῦ πρώην κελλίου τοῦ Προδρόμου εἰς σκήτην πρὸς τὸ ἀσκεῖσθαι ἐν αὐτῇ τοὺς Μολδαυοὺς πατέρας, παρεδέχθη ταύτην, συνεπείᾳ δὲ τοῦ παλαιοῦ συμφώνου της νέον μετ' αὐτῆς προσηκόντως συνέταξεν, ἐκ 4 ἄρθρων συνιστάμενον, τῶν ὁποίων τὴν ἀκριβῆ τήρησιν τὰ συμβαλλόντα μέρη ἀμοιβαίως συνυπεσχέθησαν. Μετὰ ταῦτα ἐπανακάμψας ἐνταῦθα εἰς ἐκ τῶν εἰρημένων Μολδαυῶν πατέρων, ἐνεχείρισεν ἡμῖν ἱεροσφράγιστον τῆς ἱερᾶς μεγίστης Λαύρας, δι' ἧς ἐξητήσατο αὐτῇ τὴν ἡγεμονικὴν ἡμῶν συνδρομὴν καὶ τὴν ἔκδοσιν χρυσοβούλλου πρὸς συντήρησιν τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος Σκήτεως· ταύτην ὅθεν, ὅσον ἐνεστιν, αὐτοῖς χορηγήσαντες ἐκ τῆς μερικῆς ἡμῶν περιουσίας τριακοσίων φλωρίων ὀλλανδικῶν ἐνιαύσιον εἰσόδημα διὰ τὴν συντήρησιν τῆς μολδαβικῆς ταύτης σκήτεως, ἀπεφήναμεν δι' ἐπισήμου ἡγεμονικοῦ ἡμῶν χρυσοβούλλου, οὗτινος ἴσον ἐπισυνάπτομεν ἐν μεταφράσει εἰς τὴν παροῦσαν ἐπιστολὴν πρὸς γνῶσιν καὶ τῆς ὑμετέρας θειοτάτης παναγιότητος· οὐχ ἧττον δὲ καὶ ἄλλα τινὰ, ὡς ἀργυρᾶ ἱερὰ σκεύη καὶ ἄμφια τῇ αὐτῇ σκήτῃ ἐδωρησάμεθα.

Λίαν καλὰ ταῦτα ὄντα, χρήζουσιν ἀνυπερθέτως καὶ τῆς πατριαρχικῆς ἐπικυρώσεως τῆς θειοτάτης αὐτῆς παναγιότητος διὰ τῆς ἐκδόσεως συνοδικοῦ σιγγιλίου, ἵνα δυνάμει τούτου ὅ τε θεάρεστος σκοπὸς, ὑπὲρ οὗ ταῦτα πάντα γεγόνασιν, ἐπὶ στερροτέραις κρηπῖσι παγιωθῇ, καὶ αἱ διὰ τοῦ συμφώνου ἐπισήμως διομολογηθεῖσαι ἀμοιβαῖαι ὑπογρεώσεις, ὡς καὶ τὸ περιεχόμενον ἐπίσης τοῦ παρ' ἡμῶν ἐκδοθέντος χρυσοβούλλου, ἐν ἁγιότητι καὶ ἀπαρασημειώτως τηρηθῶσι.

Τούτου ἕνεκα ἀξιοῦμεν τὴν ὑμετέραν θειοτάτην παναγιότητα, ὅπως ἀσπασαμένη καὶ αὕτη τὸν θεάρεστον τοῦτον σκοπὸν ἡμῶν καὶ παραδεχθεῖσα πατρικῶς τὴν οἰκείαν ἡμῶν πρότασιν, ἐκδώσῃ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος συνοδικὸν σιγγίλιον κατὰ τὰ ἔκπαλαι ἔθιμα τῆς ἁγίας καὶ μεγάλης τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, διακοινοῦσα ἡμῖν τε ἐγκαίρως τὸ ἀποτέλεσμα τῆς παρούσης ἀξιώσεως.

Καὶ ταῦτα μὲν δὴ ταῦτα, αἱ δὲ πατρικαὶ αὐτῆς εὐχαὶ καὶ εὐλογίαι εἴησαν ἡμῖν διὰ βίου ἀρωγοί.

Τῆς ὑμετέρας θειοτάτης ἡμῖν παναγιότητος τέκνον ἐν Κυρίῳ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΓΚΙΚΑΣ βοεβόδας

Τὴν 24 αὐγούστου 1853, ἐν Ἰασίῳ».

Πρὸς δὲ εἰς κράτυνσιν τῶν παρ' αὐτοῦ ὑποσχεθέντων καὶ διηνεκῆ τῆς σκήτης ταύτης ἀσφάλειαν ἀπέλυσε καὶ τὸν ἑπόμενον αὐτοῦ ἡγεμονικὸν χρυσόβουλλον λόγον·

«ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Ἀλεξάνδρου Γκίκας Β. Β. ἐλέῳ Θεοῦ ἡγεμὼν τῆς Μολδαβίας.

Εὔλογον καὶ τῇ ψυχῇ λίαν ἐπωφελὲς τὸ πράττειν τὰ τῷ ὑψίστῳ Πλάστῃ ἡμῶν ἀρεστά. Τὸ θεῖον εὐαγγέλιον καὶ ἡ ἁγία ἡμῶν ἐκκλησία ἀκαταπαύστως διδάσκει καὶ προτρέπει ἡμᾶς εἰς τοῦτο δεικνύουσά μας ὅτι μεταξὺ τῶν πρωτίστων ἀγαθοεργιῶν εἶναι καὶ ἡ ἐλεημοσύνη, διὰ τῆς ὁποίας δύναται νὰ καλυφθῇ τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτημάτων μας, διὰ νὰ γίνωμεν ἔπειτα μέτοχοι τῆς αἰωνίου ζωῆς κατὰ τὸν λόγον τοῦ Σωτῆρος «μακάριοι οἱ ἐλεήμονες ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται». Ἐὰν λοιπὸν πᾶσα ἐλεημοσύνη ἦναι δεκτὴ παρὰ τῷ Θεῷ καὶ πρόξενος τῆς οὐρανίου εὐδαιμονίας, ἐννοεῖται ὅτι πολὺ περισσότερον εἶναι ὑπὲρ τῶν ἱερῶν σκηνωμάτων καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἐξασκουμένων γινομένη, διότι χρεωστοῦμεν ἅπαντες νὰ συνδράμωμεν τὸ κατὰ δύναμιν ἐκείνους, οἵτινες προσήλωσαν τὸν νοῦν των πρὸς τὸν Κύριον τῶν πάντων, δεόμενοι ἀκαταπαύστως ὑπὲρ τῶν φιλοχρίστων, παραιτηθέντες τῶν ἐγκοσμίων καὶ λειτουργοί γεγονότες τοῦ ἐν ὑψίστοις, καὶ τοῦτο ἵνα μὴ ὡς ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων ἐμποδιφόν τι γένηται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καλῶν πράξεων. Ὅθεν καὶ ἡμεῖς κινούμενοι ὑπὸ ζήλου διὰ τὰ ἱερὰ τοῦ Θεοῦ σκηνώματα, ἐπιθυμοῦντες δὲ τὴν αὔξησιν τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων, καὶ μιμούμενοι τὴν χήραν τοῦ εὐαγγελίου, δὲν παρεβλέψαμεν, καθὼς ὅσον ἐπιτρέπουσιν ἡμῖν τὰ ἱερὰ ἡμῶν χρέη, μετὰ τῶν ὁποίων μᾶς συνδέει τὸ μέγα βάρος τῆς κυβερνήσεως τῆς ἀγαπητῆς ἡμῶν πατρίδος Μολδαβίας, εἰς τὴν ἡγεμονίαν τῆς ὁποίας προσεκλήθημεν κατὰ τὴν θέλησιν τῆς προνοίας· ἀλλὰ πλησίον τῶν μεριμνῶν, τὰς ὁποίας πᾶσαν στιγμὴν ἔχομεν, καὶ τῶν ἀκαταπαύστων προσπαθειῶν, τὰς ὁποίας καταβάλλομεν διὰ τὴν πρόοδον καὶ βελτίωσιν τῶν ἐσωτερικῶν τοῦ τόπου, δὲν λείπομεν ν' ἀκούσωμεν καὶ τὴν κλῖσιν, ὑπὸ τῆς ὁποίας ἡ ψυχὴ ἡμῶν κυριεύεται, ἤτοι νὰ εὐεργετῶμεν τὰ κοινὰ καταστήματα, μὴ ἀμφιβάλλοντες ὅτι δι' ἔργων ἀρεστῶν τῷ Θεῷ, ἀτινά εἰσι τὸ θεμέλιον τῆς πρόοδου καὶ τῆς εὐσταθείας τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων, θέλομεν δυνηθῇ νὰ ἐπισύρῃ ἐπὶ τῶν προσπαθειῶν καὶ ἐργασιῶν ἡμῶν τὴν εὐλογίαν τοῦ ἐν τοῖς ὑψίστοις. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἐλάβομεν ὑπ' ὄψιν τὰς περιστάσεις τὰς ἀφορώσας τὸ μέρος τὸ ὀνομαζόμενον κελλίον τοῦ Γιαννακοπούλου τοῦ τιμίου Προδρόμου ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει τοῦ Ἄθωνος, εἰς τὸ ὁποῖον μέρος καὶ κελλίον τὸ ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς μεγάλης Λαύρας τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου κείμενον ἤσκησαν κατὰ πρῶτον ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ μνήμῃ πνευματικὸς Ἰουστῖνος Μολδαβὸς, ἐξουσιάσας ἐκεῖνο καλῇ τῇ πίστει καὶ ἐξοδεύσας διὰ τὴν βελτίωσίν του καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ τὸ μεταβάλῃ εἰς τάξιν σκήτης ὑποκειμένης τῇ ῥηθείσῃ Λαύρᾳ,

μετὰ ταῦτα δὲ μετέβη εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ γέρο-Παταπίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ διαδόχων τοῦ Ἰουστίνου, καὶ ἰδόντες ὅτι κατὰ τὴν μεσολάβησιν τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Μολδαβίας ἀοιδίμου Βενιαμὶν Κωστάκη εἶχεν ἐκδοθῇ παρὰ τῆς εἰρημένης Λαύρας τῷ 1820 ἔτει κατὰ μῆνα ἰούνιον καὶ ἔγγραφον ἐπικυρωτικὸν τῆς μεταρρυθμίσεως τοῦ ῥηθέντος τόπου καὶ κελλίου εἰς σκήτην ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τῶν πατέρων τῶν ἀποτελούντων τὸ κοινὸν τῆς ἁγίας Λαύρας καὶ φέρον καὶ τὴν σφραγῖδα τοῦ μοναστηρίου διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς σκήτη πρὸς κοινοβιακὴν ζωὴν τῶν πατέρων Μολδαβῶν, οἵτινες ἀποκαθιστῶνται μετ' εὐλαβείας εἰς τοὺς ἁγίους τούτους τόπους πρὸς ψυχικὴν αὐτῶν σωτηρίαν καὶ ἀνεγερθῇ ἐπὶ τῷ τόπῳ ἐκείνῳ ἐκκλησία καὶ κελλία, τὸ ὁποῖον ἔγγραφον περιέχον τὴν ἀνωτέρω διάταξιν εἰς 13 ἄρθρα ἐδόθη τότε εἰς τοὺς πατέρας τῷ γέροντι Παταπίῳ καὶ τῷ συναδέλφῳ αὐτοῦ Γρηγορίῳ μοναχῷ, τοῖς διαδόχοις τοῦ ὁσίου Ἰουστίνου, καὶ ὅτι οὗτοι ἔπειτα ἦλθον εἰς Μολδαβίαν διὰ νὰ ἀποκτήσουν τ'ἀναγκαῖα πρὸς ἀνέγερσιν τῆς σκήτης μέσα, ἀλλ' εἴτε ὡς ἐκ τῶν καιρικῶν περιστάσεων, εἴτε ὡς ἐκ τῶν δυσκολιῶν, αἵτινες ἐμπόδισαν τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀξιεπαίνου αὐτῶν σκοποῦ, δὲν ἐπέστρεψαν ὀπίσω, καὶ ὅτι μετὰ τὴν ἀποβίωσιν τῶν ἐνταῦθα εἰς Μολδαβίαν ἡ ἱερὰ Λαύρα δι' ἔλλειψιν διαδόχων των διέθεσε τὸν τόπον ἐκεῖνον εἴτε κελλίον κατὰ τὴν τάξιν καὶ τὰ ἐκεῖ ὡς πρὸς τὰ τοιαῦτα ἔθιμα, πωλήσασα αὐτὸν εἰς διάφορα πρόσωπα· ἔπειτα ὅμως εὐρεθέντος τοῦ ἐπικυρωτικοῦ ἐκείνου ἐγγράφου τῶν 1820 ἐν τῷ ἐνταῦθα ἱερῷ μοναστηρίῳ τῷ καλουμένῳ τοῦ Ντέμτζου διὰ τῶν πατέρων Νήφωνος καὶ Νεκταρίου ἐλθόντων ἀπὸ τὸ ἅγιον ὄρος τοῦ Ἄθωνος πρὸς τὸν σκοπὸν πάντοτε τοῦ νὰ κατορθώσουν τὴν εἰρημένην σκήτην καὶ παρουσιασθέντος ἡμῖν, δὲν παραβλέψαμεν νὰ ἐκτελέσωμεν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον δὲν ἐξετελέσθη κατὰ τὸ παρελθόν· ἀλλ' ὡς κυβερνήτης τοῦ τόπου τούτου προνοῶν ὑπὲρ τῶν τῷ Θεῷ ἀφιερωμένων ἐκρίναμεν χρέος ἡμῶν νὰ μὴ ἀφήσωμεν ἀτελεσφόρητον τὸ τοιοῦτον δικαίωμα, τὸ ὁποῖον οἱ Μολδαβοὶ πατέρες ἀπέκτησαν δι' ἐπισήμου ἐγγράφου τῆς ἱερᾶς καὶ διὰ τῶν εἰρημένων πατέρων ἐπιστρεψάντων εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος ἐμεσολαβήσαμεν δι' ἐπιστολῆς μας πρὸς τὴν ἱερὰν λαύραν τὸ νὰ δοθῇ ἄδεια νὰ γείνῃ καὶ αὖθις ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος σκήτη κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ προλαβόντος ἐγγράφου.

Τὸ κοινὸν τῆς Λαύρας ταύτης κινηθὲν ὑπὸ θείου ζήλου δὲν παρέβλεψε τὴν πρότασίν μας σύμμορφον τῇ θελήσει τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Μολδαβίας ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν Μολδαβῶν τῶν πρὸς ἄσκησιν ἀπερχομένων εἰς τὸ ἅγιον Ὄρος, ἀλλὰ κατὰ τὴν παροῦσαν ὁλόκληρον διάταξιν τῇ συνεναίσει καὶ τῶν πατέρων Νήφωνος καὶ Νεκταρίου ἐνέκρινε καὶ ἀπεφάσισεν ὅτι τὸ προλαβὸν ἔγγραφον τῶν 1820 νὰ ἔχῃ ἅπασαν τὴν ἰσχύν του, προστιθεμένων ἐν αὐτῷ τῶν ἐλλειψάντων, ὥστε κοινῇ τῇ γνώμῃ καὶ κοινῇ τῇ θελήσει διέταξε τὰ ἀκόλουθα καὶ ῥητῶς·

Α'. Ἐπειδὴ τὸ εἰρημένον κελλίον τοῦ τιμίου Προδρόμου ἔχει ὡροθετημένην ἔκτασιν, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐνασκουμένων κοινοβιακῶς ἐν αὐτῷ περιορίζεται πρὸς τὸ παρὸν εἰς εἴκοσιν, ἐὰν δὲ καλέσῃ ἡ χρεία ν'αὐξήσῃ ὁ ἀριθμὸς οὗτος τῶν ἐν ἐκείνῳ συνασκουμένων, τὸ τοιοῦτον θέλει γίνεται διὰ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ μοναστηρίου.

Β'. Ἡ οἰκία αὕτη ἐφ'ὅσον διετέλει εἰς κελλίον, ἔδιδε τῇ ἱερᾷ Λαύρᾳ εἰσοδήματά τινα, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ κελλία· ἤδη δὲ μεταρρυθμισθεῖσα εἰς σκήτην, διότι θέλει παύσει ἡ δόσις τῶν εἰσοδημάτων ἐκείνων, ἀπεφασίσθη ὁμοφώνως ὅτι ἡ κοινότης τῆς σκήτης ταύτης τοῦ τιμίου Προδρόμου νὰ πληρόνῃ κατ'ἔτος εἰς τὴν ἱερὰν μεγάλην Λαύραν ὑπὸ τὸ ὄνομα κυριαρχικοῦ δικαιώματος ἀνὰ 1000 γρ. ἐκτὸς τῶν βασιλικῶν καὶ ἐγχωρίων φόρων, οἵτινες ὡς ἀναπόφευκτοι προσδιορίζονται ὑπὸ τῆς κοινότητος τοῦ ἁγίου Ὄρους καὶ οἵτινες κατὰ τὴν διάληψιν τοῦ πέμπτου ὄρθρου τοῦ παλαιοῦ ἐγγράφου ἐννοεῖται πάλιν ὅτι θέλει πληρόνονται κατὰ τὸν τρόπον, καθ'ὃν πληρόνουν αὐτοὺς καὶ αἱ λοιπαὶ παρόμοιοι σκῆται.

Γ'. Τὰ διαληφθέντα 1000 γρόσια κατ'οὐδένα τρόπον δὲν θέλουν ἐλαττοῦνται, διότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι τὸ ἱερὸν μοναστήριον στερεῖται τοῦ ἐν τῷ ἄρθρῳ Β' εἰρημένου εἰσοδήματος, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ μολδαβοὶ πατέρες θέλουν εὐκολύνεσθαι μὲ τὴν ἀναγκαίαν δι'οἰκοδομὴν ξυλικὴν ἐκ τοῦ δάσους τοῦ μοναστηρίου εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς σκήτης ἀπὸ ξυλικὴν δι'ἐργόχειρα, ἀπὸ ξύλα τῆς φωτιᾶς, ἀπὸ ἄσβεστον καὶ λοιπὰ, ἀπέναντι τῶν ὁποίων τὸ μοναστήριον δικαιοῦται νὰ ὠφελῆται τοῦ ἐτησίου τούτου εἰσοδήματος, τὸ ὁποῖον καίτοι μικρὸν, ἀκριβῶς θεωρουμένου τοῦ πράγματος, ἀπεφασίσθη ὅμως τοσοῦτον οἰκειοθελῶς πρὸς χάριν τῶν ἀσκουμένων πατέρων μολδαβῶν.

Ἐπὶ τῆς σφραγῖδος τῆς ἱερᾶς ταύτης σκήτης ἀπεφασίσθη νὰ χαραχθῇ ἡ τομὴ τῆς κάρας τοῦ ἁγίου προφήτου Προδρόμου μὲ ῥωμαϊκὴν ἐπιγραφὴν «Σφραγὶς τῆς μολδαβικῆς σκήτης τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ἐν τῷ ἁγίῳ ὄρει τῆς Λαύρας, 1852», ὡσαύτως ἀπεφασίσθη καὶ μία ἄλλη σφραγὶς μικροτέρα, ἀμφότεραι δὲ ἐδόθησαν ἵνα τηρῇ ταύτας ὁ ὁσιώτατος πνευματικὸς καὶ δικαίος Νήφων διὰ νὰ χρησιμεύουν εἰς τὰς ὑποθέσεις τῆς σκήτης, ἡ μὲν διὰ τὰς ἀποδείξεις τῶν ἐλεῶν, ἡ δὲ διὰ τὴν σφραγῖδα τῶν γραμμάτων· ἡ ἀπόφασις αὕτη τῆς κοινότητος τῆς Λαύρας τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου ἀντιγραφεῖσα εἰς τὸ ἔγγραφον τῶν 24 σεπτεμβρίου 1852, ὑπεγράφη παρὰ τοῦ προηγουμένου Σωφρονίου, τοῦ προηγουμένου Κυρίλλου, τοῦ προηγ. Γαβριὴλ, τοῦ προηγ. Ἀμβροσίου, τοῦ γερο-Νεοφύτου, τοῦ χατζῆ Γρηγορίου, τοῦ χατζῆ Διονυσίου, τοῦ γέρο-Κυρίλλου ἐπιτρόπου, τοῦ μοναχοῦ Μελχισεδὲκ ἐπιτρόπου, ἁπάντων τούτων ὄντων μελῶν τῆς κοινότητος τῆς ἱερᾶς καὶ μεγάλης Λαύρας, ὡς ἐπίσης καὶ παρὰ τοῦ πνευματικοῦ Νήφωνος καὶ τοῦ ἱερομονάχου Νεκταρίου καὶ ἄλλων συναδέλφων αὐτῶν Μολδαβῶν πατέρων, καὶ ἐπεκυρώθη τῇ τε σφραγῖδι τῆς ἱερᾶς Λαύρας καὶ τῇ τῆς σκήτης πρὸς αἰώνιον καὶ ἀμετάβλητον ἐξακολούθησιν.

Ὅθεν παρουσιάσαντος ἡμῖν τὸ ἀνωτέρω ἔγγραφον τοῦ ὁσιωτάτου ἱερομονάχου Νεκταρίου ἀποσταλέντος ἐκ μέρους τῆς σκήτης, καὶ κομίσαντος μεθ' ἑαυτοῦ τὴν ἀπὸ 30 μαρτίου 1853 ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν μᾶς ἀπηύθυναν οἱ ἐπίτροποι τῆς ἱερᾶς Λαύρας μεσολαβοῦντες νὰ ἐπικυρώσωμεν τὴν τοιαύτην διάταξιν δι' ἡγεμονικοῦ χρυσοβούλλου, ἡμεῖς διὰ τὸν πρὸς τὰ θεῖα ζῆλον καὶ κατὰ τὸ χρέος ἡμῶν ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ σκηνώματος, ἐν ᾧ θέλουν ἐγείρονται ἐκάσταις πρὸς Θεὸν διὰ τὰς ψυχὰς τῶν τε χριστιανῶν, τὴν ἡμετέραν καὶ τῆς γενεᾶς ἡμῶν, ἐπικυροῦντες τὰς διατάξεις τόσον τὰς παλαιὰς, ὅσον καὶ τὰς νέας, αἵτινες ἀφωρῶσι τὴν αἰώνιον παγίωσιν τῆς σκήτης ταύτης, τῇ δωρούμεν συγχρόνως ἐκ τῶν ἡμετέρων ἓν κεφάλαιον 3000 φλωρίων, τῶν ὁποίων ὁ τόκος 300 φλωρίων κατ' ἔτος εἶναι ὡρισμένος αἰωνίως διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ ἱεροῦ τούτου σκηνώματος. Ἐναποθέντος δὲ τὸ κεφάλαιον τοῦτο εἰς τὸ ταμεῖον τῆς γενικῆς διευθύνσεως τοῦ μοναστηρίου τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος ἐνταῦθα εἰς Ἰάσιον καθέδραν τῆς ἡγεμονίας καὶ πρωτεύουσαν τοῦ τόπου, ὑποχρεοῦμεν αὐτὴν νὰ στέλλῃ τακτικῶς ἕκαστον ἔτος εἰς τὴν εἰρημένην σκήτην ἐκείνα τὰ 300 φλ. καὶ ῥητῶς τὰ ἡμίση κατὰ τὸν ἅγιον Γεώργιον, τὰ δὲ ἄλλα ἡμίση κατὰ τὸν ἅγιον Δημήτριον διὰ τοῦ ἡγουμένου τοῦ ἐνταῦθα μοναστηρίου τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν, λαμβάνουσα ἀπόδειξιν φέρουσαν τὴν σφραγῖδα τῆς σκήτης περὶ τῆς παραλαβῆς αὐτῶν.

Τὸ παρὸν χρυσόβουλλον θέλει μένει εἰς τήρησιν ἐν τῇ εἰρημένῃ σκήτῃ, τῇ δὲ ἐπιτροπῇ τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος ἐδόθη ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ ἀντίγραφον ἐπικυρωμένον, τῇ ἐδόθησαν δὲ ἐπίσης ἀντίγραφα καὶ τῶν ἄνω εἰρημένων ἐγγράφων· καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν ἀποστολὴν τῶν 30 μαρτίου τοῦ τρεχόντος ἔτους 1853 τὴν σταλεῖσαν ἡμῖν παρὰ τῶν ἐπιτρόπων τῆς ἱερᾶς μεγάλης Λαύρας, ἡ ῥηθεῖσα ἐπιτροπὴ θέλει τηρήσει αὐτὴν ἐν πρωτοτύπῳ. Παρακαλοῦμεν δὲ τόσον τοὺς σημερινοὺς ἐπιτρόπους, ὅσον καὶ τοὺς εἰς τὸ μέλλον ἐσομένους, νὰ φυλάξωσιν αἰωνίως ἀπαραμείωτον τὴν διάταξιν ταύτην τῶν ἀνωτέρω κατὰ τὴν

ἡμετέραν διάνοιαν καὶ βούλησιν χωρὶς νὰ γίνηται πώποτε χρῆσις τοῦ δωρηθέντος παρ' ἡμῶν χρηματικοῦ κεφαλαίου, οὔτε τοῦ ἐτησίου αὐτοῦ εἰσοδήματος ὁπωσδήποτε ἀλλήντινὰ ἀνάγκην, εἰμὴ διὰ μόνην τὴν παρ' ἡμῶν ἀποφασισθεῖσαν, διὰ νὰ ἔχῃ τὴν εὐλογίαν τοῦ ἐν ὑψίστοις.

Συγχρόνως παρακαλοῦμεν καὶ ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ὁ πολυέλεος Θεὸς θέλει ὑψώσει μεθ' ἡμᾶς κυριάρχας ἡγεμόνας εἰς τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ὁρκίζομεν αὐτοὺς νὰ στηρίξωσι καθ' ὁλοκληρίαν τὴν δώρησίν μας ταύτην διὰ τιμὴν καὶ ἔπαινον τῆς ἡγεμονίας των χωρὶς νὰ τὴν διασείσωσιν ὁλοτελῶς, ἀλλὰ μᾶλιστα διὰ τὴν βελτίωσιν τοῦ ἱεροῦ σκηνώματος καὶ τὴν πρόοδον αὐτοῦ νὰ τῷ προσθέσωσιν ἐλεῆ καὶ δωρήματα πρὸς ἀνεξάλειπτον μνήμην.

Ὑποχρεοῦμεν δὲ καὶ τοὺς πατέρας τοὺς ζῶντας ἐν τῇ σκήτῃ ταύτῃ νὰ διάγωσι διὰ παντὸς κοινοβιακῶς κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν κοινοβιακῶν μοναστηρίων τοῦ ἁγίου ὄρους Ἄθωνος, μνημονεύοντες ἡμῶν καὶ τῶν προγόνων ἡμῶν πάντοτε ἐν ταῖς πρὸς τὸν Ὕψιστον ἁγίαις αὐτῶν θυσίαις, διότι ἐκτὸς τοῦ ἐτησίου εἰσοδήματος, μὲ τὸ ὁποῖον ἠλεήσαμεν τὴν σκήτην, καὶ ἑτέρων, τὰ ὁποῖα μᾶς ἐφώτισεν ὁ Θεός, τὴν ἐπροικήσαμεν καὶ μ' ἀργυρᾶ σκεύη, ἱερὰ ἄμφια καὶ λοιπά, μὴ λείποντες καὶ τοῦ λοιποῦ, ὅσον ζῶμεν, νὰ τὴν βοηθῶμεν μὲ τὰ ἀναγκαῖα ὡς κτίτωρ. Ὡσαύτως εἰσὶν ὑπόχρεοι οἱ ἐν τῇ σκήτῃ ταύτῃ διάγοντες πατέρες νὰ μὴν ἀποξενώσωσι καὶ ὅσα θέλουν δωρηθῇ καὶ τοῦ λοιποῦ καὶ παρ' ἄλλων δωρητῶν, ἀλλὰ διὰ τοῦ καταλληλοτέρου τρόπου νὰ τὰ ἐξασφαλίσωσι πρὸς ὄφελος τῆς σκήτης· καὶ διὰ νὰ τηρηθῶσι πάντα τ' ἀνωτέρω ἀπαραμείωτα καὶ ἀδιάσυλα εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα, γινομένης ἐκ μέρους ἡμῶν αἰτήσεως πρὸς τὸν παναγιώτατον οἰκουμενικὸν πατριάρχην, θέλει ἐκδοθῇ καὶ συνοδικὸν σιγγίλιον κατὰ τὴν εἰθισμένην εἰς τὰ τοιαῦτα τάξιν.

Ἐξεδόθη τὸ παρὸν χρυσόβουλλον τὸ πέμπτον ἔτος τῆς ἐξουσίας ἡμῶν ἐν τῇ ἡγεμονίᾳ τῆς Μολδαβίας ἐν τῇ πόλει Ἰασίου καθέδρᾳ τῆς ἡγεμονίας, ἀπὸ δὲ τῆς κοσμοσωτηρίας τῷ 1853 ἔτει, τὴν 7 τοῦ μηνὸς ἰουλίου, τὸ ὁποῖον καὶ ἐπεκυρώσαμεν τῇ ἰδίᾳ ἡμῶν ὑπογραφῇ καὶ τῇ ἡγεμονικῇ σφραγῖδι.

(Ἕπεται ἡ ὑπογραφὴ τῆς ὑψηλότητός του Γρ. Γ. Β΄. Β.)

(Ὑπογ.) **Ν. ΣΟΥΤΖΟΣ κλπ.**

Τὸ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως ὑπουργεῖον. Τὸ ἴσον τοῦτο ὂν ἀπαράλλακτον τῷ πρωτοτύπῳ χρυσοβούλλῳ ὑπ' ἀριθ. 3020, τῶν 7 ἰουλίου τοῦ τρέχοντος ἔτους, τῷ ἐκδοθέντι διὰ τοῦ ὑπουργείου τούτου, ἐπικυροῦται.

(Ὑπογ.) **ὁ διευθυντὴς τοῦ ὑπουργείου ΙΣΤΡΑΤΗΣ**

Τ. Σ.

Ἀριθ. 3863, ἔτος 1853 αὐγούστου 12.

Τμῆμα Β΄ τοῦ ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ τῆς δημοσίου ἐκπαιδεύσεως ὑπουργείου τῆς ἡγεμονίας Μολδαβίας ἀριθ. 3020, ἔτους 1853 ἰουλίου 7.

(Ὑπογ.) **ὁ τμηματάρχης ΔΟΥΔΑΤΖΕΣΚΟΣ ΚΟΜΝΟΣ**

(ἀκολουθεῖ).

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΚΑΙ

ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΠΡΩΗΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

ΕΓΓΡΑΦΑ

Ἐκ τῶν ἀπολειφθέντων βιβλίων τοῦ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει Θεοφίλου πατριάρχου Ἀλεξανδρείας ἐν αὐτῇ τῇ ἐνεγκαμένῃ Πάτμῳ πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος κατὰ τὴν κε' ἰανουαρίου τοῦ ᾳωλγ' σωτηρίου ἔτους, περιῆλθεν εἰς χεῖράς μου τετράδιον χειρόγραφον ἐκ φύλλων ἑκκαίδεκα, ἐν ᾧ περιέχονται τὰ ἑξῆς δύο ἔγγραφα·

Α΄. Διονυσίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως ἀπάντησις πρὸς τοὺς ἐρωτήσαντας περί τε τῶν μυστηρίων τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας καί τινων ἄλλων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, καὶ

Β΄. Νεκταρίου πρώην πατριάρχου Ἱεροσολύμων πρὸς τὰ παρὰ τοῦ Γάλλου Κλαυδίου κατὰ τῶν Γραικῶν σκώμματα καὶ συκοφαντίας.

Καὶ Διονύσιος μὲν, ὡς ἐκ τῆς ἐν τῷ ἐγγράφῳ ὑποσημασίας τοῦ χρόνου δηλοῦται, οὐδεὶς ἄλλος ἐστὶν ἢ ὁ περιφανὴς μὲν τὸ γένος (ἐκ Κομνηνῶν γὰρ ἐκλείζετο καταγόμενος (α), εἰ καὶ βαρβαρόφωνον ἔσχε τὴν ἐπίκλησιν Μουσε-

---

(α) Τοῦτο μαρτυρεῖ ἀνὴρ ὁμοχρονήσας τῷ περικλεεῖ πατριάρχῃ, ὁ περιαδόμενος ἱεροκήρυξ Γεράσιμος Κακαβέλας, ὃς καὶ ἐγκωμιαστὴς αὐτοῦ ἐγένετο, λόγον συντάξας τοιάνδε ἐπιγραφὴν φέροντα, Λόγος ἱστορικὸς τῆς ἱερᾶς πολιτείας τοῦ παναγιωτάτου καὶ σοφωτάτου Διονυσίου πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Κομνηνοῦ συγγραφεὶς παρὰ τοῦ ἐν ἱερομονάχοις λογιωτάτου ἱεροκήρυκος Γερασίμου τοῦ Κακαβέλα καὶ ἀφιερωθεὶς τῷ παναγιωτάτῳ πρώην πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως κυρίῳ κὺρ Διονυσίῳ τῷ γέροντι δαπάνῃ καὶ σπουδῇ τοῦ τιμιωτάτου κὺρ Ἰσαὰκ Ῥάλλη τοῦ Χαλεπλῆ καὶ ἑρμηνευτοῦ τῆς γαληνοτάτης ἀριστοκρατίας τῶν Ἐνετῶν. Ἐνετίησι 1689. Παρὰ Νικολάῳ τῷ Σάρῳ· ᾳχπθ΄ [Κ. Σάθα Νεοελλην. Φιλολογ. σελ. 384. Πρβλ. καὶ Μελ. Ἐκκλ. Ἱστ. τόμ. Γ΄, σελ. 468]. Σφάλλεται ἄρα Καισάριος ὁ Δαπόντης, μόνος αὐτὸς πάντων τῶν τὴν πατριαρχικὴν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἱστορίαν πραγματευσαμένων, ἤτοι Δοσιθέου Ἱεροσολύμων, Μελετίου Ἀθηνῶν, Ἀθαν. Ὑψηλάντου, Κυρίλλου Λαυριώτου καὶ τοῦ ψευδωνύμου Ζ. Μαθᾶ, Σερογλάνην ἐπονομάζων, ὃν οὗτοι Μουσελίμην ἐπιλέγουσιν [ἴδε τὴν Χρονογρ. αὐτοῦ παρὰ Κ. Σάθᾳ Μεσαιων. Βιβλιοθ. τόμ. Γ΄, σελ. 12, 14, 18, 58, κ. 73]. Σερογλάνης δὲ ἐπεκαλεῖτο Διονύσιος ὁ Γ΄, ὁ καὶ Σπανὸς, καὶ Παρδαλὸς εἴτε Πάρδαλις ἀγρία, Ἄνδριος τὴν πατρίδα [Σάθ. ἔνθα ἀνωτ. σελ. 599]. Σφάλλεται ὡσαύτως καὶ ὁ καλὸς Ζαβίρας, ὥσπερ καὶ ὁ χαλκέντερος φίλος Σάθας, τρίτον ἐν ὁμωνύμοις τὸν πατριάρχην τοῦτον ἀναγράφοντες [Ν. Ἑλλὰς σελ. 258.—Μεσαιων. Βιβλιοθ. τόμ. Γ΄, σελ. ιθ΄ καὶ 598], δύο διαφέροντα ἀλλήλων πρόσωπα ἀναμφιβόλως ταυτίζοντες. Οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ὁ χρόνος, καθ' ὃν οἱ πλεῖστοι, οἷον Μελέτιος ὁ Ἀθηνῶν, Ἀθαν. Ὑψηλάντης, Κύριλλος ὁ Λαυριώτης, Ζαχ. Μαθᾶς (ἀνάγν. Κ. Οἰκονόμος) καὶ Κ. Σάθας, τιθέασι τὴν πρώτην αὐτοῦ πατριαρχίαν, ἐστὶν ἐσφαλμένος· πάντες γὰρ οὗτοι ὁρίζουσι τὸ ἔτος ᾳχοθ΄, ἰδίως δὲ ὁ Μελέτιος προστίθησι καὶ τὸ «μηνὶ ὀκτωβρίῳ». Ἀλλ' ἀντιμαρτυροῦσι πρὸς τοῦτο, α΄) αὐτὸ τοῦτο τὸ πατριαρχικὸν ἔγγραφον, ὑποσημασίαν χρόνου φέρον τὸ ᾳχοθ΄ ἰανουαρίου α΄.—β΄) ὁ κατάλογος, ὃν ἀνώνυμος ὁμογενὴς τῷ κλεινῷ συνακμάζων πατριάρχῃ συνέταξε τῇ αἰτήσει τοῦ διασήμου ἀββᾶ Ῥενωδότου, ἔνθα ῥητῶς ἀναφέρεται ὅτι ὁ Διονύσιος ἐγένετο πατριάρχης ἐν Ἀδριανουπόλει τῷ ᾳχα' ὀκτωβρίου κε', καὶ ὅτι ἀφικόμενος τῇ ζ' νοεμβρίου εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀνερρήθη ἐπὶ τοῦ θρόνου [ἴδε Ans. Bandurii Imper. Oriental. σελ. 1000]. Τὸν ὀκτώβριον τοῦ ᾳχα' ἀναφέρει ὡσαύτως καὶ ὁ σοφὸς δομινικανὸς Μιχαὴλ Λεκυιῆνος ἐν τῇ Χριστιανικῇ Ἀνατολῇ αὐτοῦ [M. Sequien Oriens Christian. τόμ. Α΄, στήλ. 348]·—γ΄) ἡ ἐκ τῶν κωδίκων τῆς Μ. ἐκκλησίας ἐξαχθεῖσα καὶ τῷ τότε

λίμης κοινῶς ἀκούων), λαμπρὸς δὲ τήν τε παιδείαν καὶ τὴν ἄλλην ἀρετήν. Κατὰ γὰρ Δημήτριον τὸν Προκοπίου ἦν «εἰδήμων ἱκανῶς τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, τῶν ἱερῶν γραφῶν καὶ τῶν πατέρων τῆς ἐκκλησίας ἔμπειρος, ὧν ἐντῇ συνεχεῖ καὶ καὶ ἀδιακόπῳ μελέτῃ ἦν διάγων τὸν βίον, καὶ οἷς ἐκεῖθεν ἠρανίζετο ὀρθοῖς δόγμασι καὶ πνευματικαῖς παραινέσεσι κατήρτιζε τὸ λογικὸν αὐτοῦ ποίμνιον πρὸς τὴν τῶν ὀρθῶν δογμάτων ἀκρίβειαν καὶ χριστιανικὴν πολιτείαν (δ). Ἀλλὰ καὶ ἀλλογενής τις τῶν ἐπισήμων καὶ δὴ εἴπερ τις καὶ ἄλλος διάπυρος τῆς παπωσύνης ὑπέρμαχος ὁ τὸ τηνικαῦτα μέγα δυνάμενος ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτὴς τῆς Γαλλίας Κάρολος De Nointel τὴν προσοῦσαν τῷ ἀνδρὶ ἀρετὴν συνειδὼς, ἄξιον τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου ἀπεφήνατο (γ). Ἦν δ' ὁ ἀοίδιμος Βυζαντίου γόνος, τέπαρτος ἐν ὁμωνύμοις ἀναγραφόμενος, πεντάκις δὲ τοῦ οἰκουμενικοῦ ἀριπρεπῶς προστησάμενος θρόνου, ἤτοι τῷ αχοα', αχος', αχπε', αχπζ', καὶ αχῃγ'.

Ἀφορμὴν πρὸς ἔκδοσιν τῆς προκειμένης Ἀπαντήσεως παρέσχεν ἐρώτησις γενομένη τῇ ἐκκλησίᾳ παρ' ἑτεροδόξων τινῶν, τῶν τῇ Καλβίνου αἱρέσει προσκειμένων· ἐφ' ᾧ καὶ ἐξεδόθη αὕτη συνοδικῶς, τριῶν ἑτέρων πατριαρχῶν καὶ τεσσαράκοντα εἴτε τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἀρχιεπισκόπων ὑπογραφαῖς κατωχυρομένη, ὡς φησι Ζαβίρας προστιθεὶς καὶ τοῦσο, ὅτι τὸ ἀρχέτυπον αὐτῆς διατηρεῖται ἐν τῇ βασιλικῇ τῶν Παρισίων βιβλιοθήκῃ (δ). Μέμνηται ταύτης καὶ Λεκυιῆνος λέγων ἐπιπλέον ὅτι καὶ τύποις ἐξεδόθη ἑλληνολατινιστὶ ἐν Παρισίοις τῷ αχοζ' πρὸς τῷ τέλει τῆς βηθλεεμιτικῆς εἴτε ἱεροσολυμιτικῆς συνόδου, καὶ ὅτι ἀντίτυπον αὐτῆς φυλάττεται ἐν τῇ αὐτόθι βασιλικῇ βιβλιοθήκῃ (ε). Καὶ ὄντως· τὰ τῆς ἐκδόσεως ἔχουσιν οὕτως.

Ἀντώνιος ὁ Φουκεραῖος (Fouqueré) μοναχὸς βενεδικτῖνος, μεταγλωττίσας εἰς τὴν λατινίδα φωνὴν τὰ πρακτικὰ τῆς ἐπὶ Δοσιθέου πατριάρχου ἐν ἔτει αχοδ' συγκροτηθείσης ἐν Ἱεροσολύμοις συνόδου κατὰ τῶν Καλβινικῶν κακοδοξιῶν, ἐξέδωκεν αὐτὰ ἑλληνολατινιστὶ ἐν Παρισίοις τῷ αχος' τοιᾷδε ἐπιγραφῇ, Synodus bethleemitica. Δι' ἣν μέντοι γε ὁ μεταγλωττίσας εἶχε μικρὰν τῆς ἑλληνίδος εἰδημοσύνην, τὸ ἔργον ἐγένετο πλημμελέστατον. Ὅθεν δὴ χειραγωγούμενος ὑπὸ τῆς ἀδρῶς ἑλληνιζούσης μούσης τοῦ περιωνύμου δομινικανοῦ Φραγκίσκου Κομβεφισίου (Combefis), ἔτι δὲ μᾶλλον τοῦ τῆς Σορβόνης καθηγητοῦ Ἀντωνίου Ἀρνώλδου, ἐξεπόνησε καὶ δευτέραν διωρθωμένην ἔκδοσιν εἰς ᾧς προελθοῦσαν τῷ αχοη' ἐπιγραφῇ τοιᾷδε, Synodus hierosolymitana (α). Ταύτης οὖν ἐν τέλει προσέθηκεν ἑλληνολατινιστὶ καὶ τὴν πρὸς τοὺς καλβινιστὰς συνοδικὴν Ἀπάντησιν τοῦ πατριάρχου Διονυσίου (β). Ἐπειδὴ τοίνυν ἡ ἔκδοσις αὕτη, ἅτε δὴ ἐν ταῖς τῆς ἑσπερίας Εὐρώπης βιβλιοθήκαις τεθαμμένη, λανθάνει τὸ παράπαν τοὺς ἡμετέρους, οὐκ ὀλυσιτελὲς ἔδοξέ μοι ἐκδοῦναι τὸ πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν τοῦτο ἔγγραφον ἐν τῷ ἀγαθῇ τύχῃ, σοφῇ τε προμηθείᾳ τοῦ ἀμφιλαφῶς ἐπειλημμένου τοὺς τῆς ἐκκλησίας οἴακας παναγιωτάτου πατριάρχου Ἰωακεὶμ τοῦ Γ' ἀρξαμένῳ ἤδη δημοσιεύεσθαι ἐκκλησιαστικῷ περιοδικῷ συγγράμματι «Ἀληθείᾳ», ὅπως κοινὸν γένηται καὶ ἡμῖν ἀνάγνωσμα. Εὐχῆς δ' ἂν εἴη ἔργον, εἴτις τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει λογίων ἀνελάμβανε τὴν ἀντιπαραβολὴν τοῦ ἐγγράφου τούτου πρὸς τὸ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἁγιοταφιτικοῦ μετοχίου ἀποκείμενον ἀντίγραφον, ὅπερ κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ φίλου Σάθα ἀναφερόμενα (γ) περιέχεται ἐν τῇ τοῦ ἀειμνήστου Δοσιθέου Νομικῇ συναγωγῇ τῇ ἐν ἀριθ. 184 κατατεταγμένῃ, καὶ πάσας τυχὸν τὰς διαφορὰς σημειώσασθαι.

Καὶ τοῦτο δέ μοι ὡς ἐκ περισσοῦ προσθετέον, ὅτι τοῦ γεραροῦ τούτου πατριάρχου ἡ ποιμαντικὴ βακτηρία ἀπόκειται τεθησαυρισμένη ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ τῆς ἐνταῦθα ἱερᾶς μονῆς τοῦ Θεολόγου, χρῆμα τιμαλφέστατον ὄντως καλλιτεχνίας λόγῳ μᾶλλον ἢ τοῦ τῆς ὕλης τιμίου. Ἔστι δὲ ὁλάργυρος ἐπικεχρυσωμένη, διηνθισμένη τε ἄνωθεν ἕως κάτω ἐγκαύστῳ κυανόχρῳ ἀμαράντου λαμπρότητος, τὴν δὲ λαβὴν καὶ τοὺς κονδύλους ἀδάμασιν ἔχει ἐμπεπασμένους, ὑπὸ δὲ τὴν λαβὴν φέρονται αἱ ἑξῆς ἐπιγραφαί·

Βακτηρία φέρομαι Διονυσίου
Πατριαρχικῇ χειρὶ τοῦ Βυζαντίου
Οἰκουμενικὸν ἀγλαΐζοντος θρόνον.

—

Βύζαντος βλαστὸς καὶ δαιδαλόεν τοὔργον,
Μιχαλάκης Φραντζῆς τῷ δεσπότῃ πόρεν
Πόνημά γ' αὐτόχειρον. Τοὔνεκα μνήμην
Κρατῶν ποιεῦ χεῖρ', ὦ παναγιώτατε.
Ἔτος αχοζ', Ἀπριλίου θ', ἰνδικτ. ιε'.

Ἀλλὰ καὶ Τετραευαγγέλιον περγαμηνὸν κάλλιστα καὶ ἐπιμελέστατα γεγραμμένον κατὰ τὴν ΙΔ' ἴσως ἑκατονταετηρίδα, κτῆμα δὲ ὂν τοῦ κλεινοῦ πατριάρχου, εἶδον ἔγωγε

πρεσβευτῆ τῆς Γαλλίας Καρόλῳ De Nointel ἐπιδοθεῖσα σημείωσις τῶν ἀπὸ Κυρίλλου τοῦ Λουκάρεως μέχρι τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἡμῖν Διονυσίου πατριαρχησάντων, ἐν ᾗ ὡρισμένως σημειοῦται ἔτος τῆς πατριαρχίας αὐτοῦ τὸ αχοα' [Σάθ. ἔνθ. ἀνωτ. σελ. ιθ']·—δ') καὶ τελευταῖον ὁ παντὸς ἄλλου ἐπιστατικώτερον, ὡς ἐμαυτὸν ἔγωγε πείθω, ἐγκύψας εἰς τὴν διακρίβωσιν τῶν χρόνων τῆς πατριαρχίας τῶν μετὰ τὴν αἰχμαλωσίαν πατριαρχησάντων φιλοπονώτατος καὶ λίαν ἐμοὶ προσφιλὴς Μ. Γεδεὼν τὸ αὐτὸ καταλογίζεται ἔτος ἐν τῷ Συγκριτικῷ χρονολογικῷ πίνακι τῷ προστηρτημένῳ τῷ ὑπ' αὐτοῦ ἐναγχος ἐκδοθέντι Πατριαρχικῷ χρονικῷ Κυρίλλου Λαυριώτου τοῦ Πατρέως [ἴδε Ἀθηναίου τόμ. 5, σελ. 49].

(β) Σάθ. ἔνθ. ἀνωτ. σελ. 432.—Πρβλ. καὶ Μελετ. ἔνθ. ἀνωτ.

(γ) Ζαβίρ. Ν. Ἑλ. σελ. 259.

(δ) Ὁ αὐτ. αὐτόθι.

(ε) Oriens Christian. στήλ. 343.

(α) S. Moreri Grand Diction. Histor. etc. Suplem. τόμ. Α', σελ. 475.

(β) Ἴδε καὶ Μελ. Ἐκκλ. Ἱστορ. τόμ. Δ', σελ. 78.

(γ) Μεσαιων. βιβλιοθ. τόμ. Α', σελ. 293 καὶ Γ', σελ. ζα'.

ἐν Σμύρνῃ τῷ ᾳωξϑ' παρὰ τῷ βιβλιοπώλῃ Ἀθανασίῳ Ζαχαρίου, ἐν ἀρχῇ φέρον τὰ αὐτόγραφα ταῦτα, Πατριάρχου Διονυσίου τοῦ Βύζαντος. Περιγραφὴν δ' αὐτοῦ λεπτομερεστάτην ἐδημοσίευσε τῷ αὐτῷ ἔτει ὁ ἐμὸς υἱὸς Ἀλκιβιάδης ἐν τῇ σμυρναίᾳ ἐφημερίδι «Ἀμαλθείᾳ» ἀριθ. 1873—4.

Καὶ τοσοῦτα μὲν εἶχον λέγειν περὶ τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου καὶ τῆς μετὰ χεῖρας Ἀπαντήσεως αὐτοῦ πρὸς τοὺς καλβινιστάς.

Ὁ δὲ Νεκτάριος, Κρὴς τὴν πατρίδα, ἐκ τῆς ἱερᾶς συνάξεως τῆς τοῦ Σινᾶ σεβασμίας μονῆς, ἐν ᾗ ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας τοὺς ἀσκητικοὺς διήνυε διαύλους καὶ τούτου ἕνεκα Σιναΐτης ἐπιλεγόμενος (α), ἦν ἀνὴρ σοφὸς καὶ πολυμαθής, «ἀγαθὸς, κήρυξ εὐαγγελικὸς, ἦθος ἔχων σεμνὸν καὶ ἱεροπρεπὲς, τὴν πρᾶξιν ἀκολουθοῦσαν τῷ λόγῳ, αἰδέσιμος παρὰ πᾶσι καὶ ἐπέραστος» (β). Ἰωάσαφ δὲ τοῦ τέως ἐπισκόπου Σινᾶ τῶν τῇδε μεταστάντος, διάδοχον αὐτοῦ ἐξελέξαντο οἱ σιναΐται τὸν Νεκτάριον. Καὶ ὃς παραγενόμενος εἰς Ἱεροσόλυμα, ἵνα κατὰ τὰ ἀνέκαθεν νενομισμένα τύχῃ τῆς κανονικῆς χειροτονίας, παρέμενεν ἐκεῖ τοῦ ἀποδημοῦντος πατριάρχου Παϊσίου ἀποκαραδοκῶν τὴν ἐπάνοδον. Ἐπεὶ δὲ συνεκύρησε καὶ τοῦτον ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαι καταλαβεῖν τὸ χρεὼν κατὰ τὰ τῆς Λυκίας παράλια, συσκεψαμένη ἡ Μ. τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία μετὰ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγιοταφιτῶν, τοῦ τε διερμηνευτοῦ Π. Νικουσίου καὶ τοῦ ἐπιδημοῦντος ἡγεμόνος τῆς Μολδαυΐας Βασιλείου καὶ πολλῶν τῶν τοῦ γένους ἐγκρίτων, περὶ ἐκλογῆς καταλλήλου προσώπου εἰς διαδοχὴν τοῦ τῶν Ἱεροσολύμων θρόνου, ἐξελέξατο κοινῇ πάντων καὶ ὁμοθύμῳ γνώμῃ τὸν Νεκτάριον. Ἀποστέλλεται γοῦν εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Φιλιππουπόλεως μητροπολίτης Γαβριὴλ χειροτονῆσαι τὸν τὰ ἐπισυμβάντα μηδόλως εἰδότα Νεκτάριον. Καὶ χειροτονεῖται τοίνυν οὗτος ἀέκοντί γε θυμῷ πατριάρχης Ἱεροσολύμων τῷ ᾳχξα' ἔτει. Διὰ δὲ γῆρας καὶ σωματικὴν ἀσθένειαν παραιτησάμενος τῷ ᾳχξϑ' ἐπὶ διαδόχῳ τῷ εὐκλεεῖ Δοσιθέῳ, ἀπεχώρησεν εἰς τὴν τοῦ Ἀρχαγγέλου μονὴν, ἔνθα συνέθετο τὸ Περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ πάπα περίπυστον σύγγραμμα, τὸ τοσοῦτον τοὺς παπιστὰς συνταράξαν (γ). Τὸ δ' οὐ μικρὸν ἀποδέον ἐκείνου τὴν ἀξίαν, ἤτοι τὴν Ἱεροκοσμικὴν ἱστορίαν, εἶχε συνθέμενος πρότερον ἐν τῇ τοῦ Σινᾶ μονῇ.

Τὴν δὲ παροῦσαν Ἀντίρρησιν πρὸς τὸν Γάλλον τὸ γένος Κλαύδιον ἄδηλον πότε συνέταξεν. Ἀλλ' εἰ τὰ παρὰ Ζαβίρᾳ σημειούμενα ταῦτα· «Τῷ αὐτῷ ἔτει [ᾳχοϑ'] ἔγραψεν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς σιναΐτας πρὸς ἀναίρεσιν τῶν καλβινιστῶν (α), ἀναφέρονται εἰς αὐτὴν ταύτην τὴν Ἀντίρρησιν, τουθ' ὅπερ πιθανόν ἐστιν, ἔχομεν ἄρα καὶ τὸν χρόνον, καθ' ὃν συνετάχθη αὕτη. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐν ἀριθ. 52 τῶν ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἁγιοταφιτικοῦ μετοχίου χειρογράφων περιεχομένη Νεκταρίου Ἀντίρρησις (δ) ἐστὶν ἴσως ἡ αὐτὴ τῇ παρούσῃ.

Ἦν δὲ ὁ Κλαύδιος (Ἰωάννης) εἷς τῶν σοφωτέρων θεολόγων τῆς τῶν ἀναμορφωτῶν αἱρέσεως, γεννηθεὶς τῷ ᾳχιϑ' καὶ ἀποθανὼν τῷ ᾳχπζ', ἱερεὺς δὲ χρηματίσας ἐν Καρεντωνίῳ (Charenton) πόλει πρὸς ἀνατολὰς τῶν Παρισίων κειμένῃ ἐν ἀποστάσει λεύγης· ὃς καὶ συνέγραψε διάφορα θεολογικά τε καὶ ἀντιρρητικὰ (γ).

Ἐκ Πάτμου, ὀκτωβρίου φθίνοντος ᾳωπ'.

Ι. ΣΑΚΚΕΛΙΩΝ

Α'

† **ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.**

† Οὐκ ἀνάξιον εὐαγγελικῆς πολιτείας, ἀλλὰ καὶ λίαν ἐπάξιον δήπουθεν θύραν ἀνοίγειν ἀεὶ διδασκαλίας τῷ κρούοντι καὶ τῷ φιλοπευστοῦντι τὰς ἀπαντήσεις φιλεργεῖν ἐξ ἑτοίμου τοὺς εἰληχότας θεόθεν ταύτης ἀντέχεσθαι. Καὶ γὰρ ἑτοίμους ἑαυτοὺς ἔχειν ὑπὸ τοῦ ἀποστολικοῦ κατεσκευάσθημεν ἐπιτάγματος πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ λόγον ἡμᾶς αἰτοῦντι, ταύτης ἕνεκεν τῆς ἐν ἡμῖν ἐλπίδος, καὶ τοῦτο ποιοῦντες μετὰ πραότητος, ἐν ἀγαθῇ συνειδήσει (δ), ὡς ἐνετάχθημεν [γρ. ἴσ. ἐνετάλϑημεν ἢ ἐπετάχθημεν]· εἰ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὔτε εἰπεῖν τί ἐσμεν ἱκανοὶ, οὔτε μὴν ἐννοῆσαι, ἀλλὰ πρὸς τὸν ἐξευρόντα πᾶσαν ὁδὸν ἐπιστήμης καὶ δεδωκότα Ἰακὼβ τῷ παιδὶ αὐτοῦ καὶ Ἰσραὴλ τῷ ἠγαπημένῳ ὑπ' αὐτοῦ (ε) ἀνατείνοντες, ἐκ τῶν παρ' αὐτοῦ καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ

(α) Καὶ διορθούσθω ὁδοῦ πάρεργον ὁ τῶν Ποικίλων ἑλληνικῶν ἐκδότης Χριστιανὸς Φριδ. Ματθαῖος, ὃς ἐν αὐτογράφῳ τοῦ Νεκταρίου ἐπιστολῇ πρὸς Γερμανὸν ἱερομόναχον τὸν μετὰ ταῦτα Νύσσης μητροπολίτην ἀνέγνω· Νεκτάριος ὁ Εἰναΐτης, ὥσπερ αὖ καὶ ἐν ἑτέρᾳ τοῦ αὐτοῦ πρὸς Νικηφόρον τὸν Πριγγιλέα, ὁ Οἰνέτης· δι' ὃ δὴ καὶ τοῦ τοιούτου ἐπωνύμου τὸ ἔτυμον ἀνιχνεῦσαι πειρώμενος ἀνέδραμεν εἰς τὴν Εἶνατον πόλιν τῆς Κρήτης κατὰ τὸν ἐθνικογράφον Στέφανον. Ἀλλ' ὅτι τὸ Εἰναΐτης τοῦτο εἴτε Οἰνέτης παρέφθαρται ἀπὸ τοῦ ὀρθοῦ Σιναΐτης ἐκ διαστρόφου ἀναγνώσεως τοῦ σοφοῦ ἑλληνιστοῦ, καὶ τυφλῷ δῆλον [ἴδε Ποικ. ἑλλην. σελ. 259 καὶ τὰς αὐτ. σημ.].

(β) Ἴδε αὐτόθι.

(γ) Τὸ σύγγραμμα τοῦτο ἐπαινῶν καὶ ὁ ἐν τῷ Παραρτήματι τοῦ Μ. Ἱστορικοῦ κτλ. λεξικοῦ τοῦ Moreri [τόμ. Β', σελ. 150] συντάξας τὸ περὶ Λεκυθήνου ἄρθρον, λέγει ὅτι γέγραπται εὐφραδῶς καὶ προσφόρως. Προστίθησι δ' ὅτι ἀναίρεσιν αὐτοῦ ἐξέδωκεν ὁ αὐτὸς μοναχὸς ἐν Παρισίοις τῷ 1718, τὴν ἀλλόκοτον (τουτέστι ψευδώνυμον) ταύτην ἐπιγραφὴν φέρουσαν· Stephani de Altimura Ponticensis contra schisma Graecorum Panoplia, quam romana et occidentalis ecclesia defenditur adversus criminationes Nectarii patriarchæ Hierosolymitani, quas congessit in libro Περὶ [τῆς] ἀρχῆς τοῦ πάπα.

(α) Ν. Ἕλλας, σελ. 481.

(β) Σάθα Μεσαιων. Βιβλιοθ. τόμ. Α', σελ. 305.

(γ) Moreri ἔνθ. ἀνωτ. τόμ. Β', σελ. 487 τῆς ἐν Παρισ. 6' ἐκδόσεως 1718.

(δ) Α' Πέτρ. γ', 15·

(ε) Βαρούχ γ', 37.

Λόγου αὐτοῦ, ἐν ᾧ οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως (α), καὶ τοῦ παρακλήτου Πνεύματος τοῖς ὀρθοδόξοις ἀποκαλυπτομένων σωτηριωδῶν διδαγμάτων, οἷς ἐνθαλαμευομένη περιφέρεται ἡ εὐσέβεια, τὰς ἀπολογίας πραγματευόμεθα, πᾶσαν ἀλλοτρίαν ἀποφεύγειν μεμαθηκότες τῆς τοῦ Κυρίου διδασκαλίας φωνὴν καὶ ἔννοιαν.

Ἐπειδή περ οὖν καὶ τὰ νῦν οὐκ οἶδ' ὅπως φιλοπραγμονεῖν τινες περί τινα τῶν καθ' ἡμᾶς κινηθέντες προὐβάλοντο ἐρωτήσεις ἡμῖν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων ἀπόκρισιν αἰτοῦντες, ὁπόσα δηλαδὴ μυστήρια πρεσβεύεται ἡ πρὸς Ἀνατολὴν καθ' ἡμᾶς καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία, καὶ οἷα περὶ τοῦ θείου μυστηρίου τῆς εὐχαριστίας φρονοῦμεν· ἔτι περὶ τοῦ φωτίσματος, εἰ ἀναγκαῖον τοῖς βρέφεσίν ἐστι, δηλονότι τὸ βάπτισμα, καί τινων ζητημάτων περὶ αὐτὸ θεωρουμένων· περί τε τῆς ἀρχιερωσύνης, εἰ ἀναγκαία τυγχάνει τῇ ἐκκλησίᾳ· καὶ εἰ ὁ ἀρχιερεὺς θείᾳ νομοθεσίᾳ τοῖς πρεσβυτέροις ἐφίσταται· καὶ εἴπερ ἐναντίως φέρονται ταῖς Γραφαῖς οἱ ἀγαμίαν αἱρούμενοι ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες· καὶ ἐὰν ἡ καθολικὴ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία ἔσεται ἀεὶ ὁρατὴ καὶ ἀνεπισφαλής· περί τε προσκυνήσεως τῶν ἁγίων καὶ τῆς ἀναφορικῆς τῶν εἰκόνων προσκυνήσεως, καὶ περὶ διαταττομένης νηστείας, καί τινων βρωμάτων ἀποχῆς· καὶ περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης βιβλίων Τωβίου, Ἰουδὴθ, Σορίας, Ἐκκλησιαστοῦ, Βαρούχ καὶ Μακκαβαίων, εἴγε μέρος Γραφῆς λογιζόμεθα ταῦτα, ἢ ὡς ἐθνικά τιν' ἀποβάλλομεν. Τοὔνεκεν οὐ θεμιτὸν ἔδοξεν ἡμῖν τὰς ἐρωτήσεις αὐτῶν ὅλως παραδραμεῖν σιωπῇ, ἵνα μὴ σὺν ἄλλοις καὶ λόγον ἀμελείας ἀπαιτηθῶμεν, ἀλλὰ μικρᾶς τινος ἀπολογίας αὐτοσχεδίου, τό γε νῦν, αὐτὰς ἠξιώσαμεν ἐν ἁπλουστάτῃ ἀληθείᾳ, καθ' ὅσον ἡμῖν ὁ πολλῆς γέμων τῆς ἀκαιρίας καιρὸς συνεχώρησε τὴν τῆς σιωπῆς κατηγορίαν ἀποφυγεῖν.

Μυστήρια μὲν οὖν ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν πλουτοῦμεν (τοῖς ἐρωτῶσι φαμὲν) εὐαγῆ καὶ σεβάσμια ἐκ τῶν ἀρχῆθεν χρόνων, ἐξ ὅτου πρὸς ἡμᾶς κατηγγέλθη τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον, ἀληθῆ τὰ πάντα καὶ ἀναγκαῖα τυγχάνοντα πρὸς τὴν τῶν πιστῶν σωτηρίαν· ὧν πρῶτον μέν ἐστι τὸ ἅγιον βάπτισμα, ἐν ᾧ ἀφίεται τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα, ἔτι καὶ τὰ κατ' ἐνέργειαν, ἐν ὅσοις καὶ ταῦτά ἐστι· δι' οὗ πνευματικῶς ἀναγεννώμενοι, ὁδοιπόροι πρὸς τὴν αἰώνιον αὖθις ζωὴν γινόμεθα. Δεύτερον δὲ τὸ τοῦ ἁγίου μύρου· ἐν ᾧ τὴν πνευματικὴν ἰσχὺν ἀναλαμβάνομεν τοῦ δύνασθαι παρρησίᾳ κηρύττειν ὅπερ ἐν τῇ καρδίᾳ πιστεύομεν. Τρίτον τὸ τῆς ἁγίας μεταλήψεως· ἐν ᾧ πνευματικῶς τρεφόμεθα, συντηρούμεθά τε καὶ αὔξομεν ἐν τῇ κατὰ πνεῦμα ζωῇ. Τέταρτον τὸ τῆς μετανοίας· δι' οὗ τῶν κατ' ἐνέργειαν ἁμαρτημάτων ἀφιεμένων, τὰ ἀγαθὰ αὖθις ἀναλαμβάνεται ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὰ διὰ τῆς ἁμαρτίας ἀπολωλότα. Πέμπτον τὸ τοῦ γάμου· ὅπερ ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου τρανῶς μυστήριον φαίνεται κηρυττόμενον (β). Ἕκτον τὸ τῆς ἱερωσύνης, νενομοθετημένον ὑπὸ Χριστοῦ, μεταδοτικὸν θείας χάριτος καὶ τελεστικὸν τῶν λοιπῶν μυστηρίων. Ἕβδομον τὸ χρίσμα, τὸ παρ' ἡμῖν καὶ εὐχέλαιον καλούμενον· ὃ καὶ διττὸν ἔχει τὸ ἀποτέλεσμα, τὸ μὲν φέρειν πρὸς ἴασιν ψυχῆς, τὸ δὲ πρὸς ἴασιν σώματος.

Περὶ δὲ τοῦ φρικτοῦ μυστηρίου τῆς εὐχαριστίας πιστεύομεν καὶ ὁμολογοῦμεν ἀδιστάκτως ὅτι τὸ ζῶν σῶμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάρεστιν ἀράτως πραγματικῇ παρουσίᾳ ἐν τῷ μυστηρίῳ. Ἐν γὰρ τῷ εἰπεῖν τὸν ἱερέα μετὰ τὰ κυριακὰ λόγια, «Ποίησον τὸν μὲν ἄρτον τοῦτον τίμιον σῶμα τοῦ Χριστοῦ σου, τὸ δὲ ἐν τῷ ποτηρίῳ τούτῳ τίμιον αἷμα τοῦ Χριστοῦ σου, μεταβαλὼν τῷ Πνεύματί σου τῷ ἁγίῳ», τότε τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ παναγίου Πνεύματος ὑπερφυῶς καὶ ἀρρήτως ὁ μὲν ἄρτος μεταποιεῖται εἰς αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ ἴδιον σῶμα τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ πραγματικῶς, καὶ ἀληθῶς, καὶ κυρίως· ὁ δὲ οἶνος εἰς τὸ ζωηρὸν αὐτοῦ [αἷμα] (α), καὶ αὐτὸν ὅλον τὸν Χριστὸν πιστεύομεν εἶναι τὸν προσφέροντα, καὶ προσφερόμενον, καὶ προσδεχόμενον, καὶ διαδιδόμενον ἀπαξάπασι, καὶ ὁλόκληρον ἀπαθῶς ἐσθιόμενον. Οἱ μέν τοι ἀξίως μεταλαβόντες αὐτοῦ ζωοποιοῦνται ἑνούμενοι αὐτῷ τῷ Χριστῷ· οἱ δὲ ἀναξίως, κατακρίνονται, καὶ εἰς ὄλεθρον ῥίπτουσιν ἑαυτούς· ὅπερ μυστήριον καὶ λατρεία ἐστὶ, καὶ λέγεται, καὶ θεοπρεπῶς ἐν αὐτῷ λατρεύεται τὸ τεθεωμένον σῶμα τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ, καὶ θυσία προσφέρεται ὑπὲρ πάντων τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν, ζώντων καὶ κεκοιμημένων.

Περὶ δὲ τοῦ φωτίσματος πιστεύομεν ὅτι πᾶσιν ἁπλῶς τοῖς βρέφεσιν ἀναγκαιότατόν ἐστι τὸ βάπτισμα· δι' οὗ τὴν σφραγῖδα λαμβάνουσι τοῦ εἶναι δούλους Χριστοῦ, καὶ ἀποτασσόμενα τῷ σατανᾷ δι' ἀναδόχου καὶ ἐγγυητοῦ, συντάσσονται τῷ Χριστῷ, ἵνα καὶ τῆς προπατορικῆς κηλίδος καθαρισθῶσι καὶ τῶν παγίδων τοῦ ἐχθροῦ ἀνώτερα διατηρηθῶσι· «θησαυρὸς γὰρ ἀσφράγιστος εὐεπιχειρήτως κλέπτεται, καὶ πρόβατον ἀσημείωτον ἀκινδύνως ἐπιβουλεύεται» φησὶν ὁ μέγας Βασίλειος (β), καὶ δεκτικὰ τῆς μακαριότητος καταστᾶσιν. Ὁ γὰρ μὴ ἀναγεννηθεὶς ἄνωθεν βασιλείας οὐρανῶν ὅλως ἐστὶν ἀνεπίδεκτος· καίτοι μήπω εἰς τὴν τῆς πίστεως προεχώρησαν ἕξιν, ἀλλ' οὖν δικαιοῦνται χάριτι Θεοῦ διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν γονέων αὐτῶν.

Περὶ δὲ τῶν ζητημάτων ἀμφὶ τὸ βάπτισμα, φαμὲν ὅτι ἐν τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα τελείως ἐξαλείφεται· διόπερ, εἰ καί τινι συμβαίη μετὰ ταῦτα τεθνάναι ἐν ἀπιστίᾳ, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν μὴ ἀξιωθῆναι τὸν τοιοῦτον τῆς τοῦ προπατορικοῦ ἁμαρτήματος ἐξαλείψεως ἐν τῷ βαπτισθῆναι. Ὁμολογοῦμεν δὲ, καὶ τὸν ἅπαξ δικαιωθέντα καὶ Θεοῦ γεγονότα υἱόν, ἐνδέχεσθαι τὸν τοιοῦτον μετὰ τὴν δικαίωσιν ἐκπεσεῖν τῆς χάρι-

(α) Κολασσ. β', 3.
(β) Ἐφεσ. ε', 32.

(α) Προσέθηκα τὴν προδήλως ἐκπεσοῦσαν ταύτην λέξιν.
(β) Ὁμιλ. προτρ. εἰς τὸ ἅγιον βάπτ. τόμ. Β', σελ. 117 τῆς ἐν Παρισ. ἐκδ. 1822, ἔνθα τὸ πρῶτον κῶλον τῆς χρήσεως ἔχει οὕτως· «ἀσφράγιστος θησαυρὸς εὐεπιχειρήτως κλέπτεται».

τος δι' ἀπιστίαν ἢ καὶ θανατηφόρον ἁμαρτίαν ἑτέραν, καὶ προσκληρωθῆναι τῷ σατανᾷ καὶ γενέσθαι υἱὸν διαβόλου. «Ἡ ἐργασία γὰρ τῆς ἁμαρτίας ἀπαλλοτριοῖ τοῦ Κυρίου καὶ προσοικειοῖ τῷ διαβόλῳ», ὁ οὐρανοφάντωρ φησὶν (α), ἀνθ' ὧν κἂν τις ἅπαξ ἐδικαιώθη, ὅμως ἄδηλόν ἐστιν αὐτῷ, ἐὰν ἐν τῇ δικαιώσει διαμείνῃ ἕως τέλους. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἐκλογὴ αὐτοῦ, ἧς εἴληχε διὰ τῆς δικαιώσεως, ἄδηλόν ἐστι ὁποῖον ἕξει τέλος· ἐνδέχεται γὰρ ἐκπεσεῖν, ὡς διείληπται, καὶ ἀποτυγεῖν τῆς μερίδος τῶν ἐκλεκτῶν. Ὅθεν ὁ μακάριος Πέτρος παρεγγυᾷ διὰ τῶν ἐναρέτων ἔργων τὴν ἐκλογὴν ἐπιβεβαιοῦν. Μᾶλλον γὰρ (φησὶν) ἀδελφοί μου, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ ἐκλογὴν ποιεῖσθαι»· εἶτ' ἐπάγει, «Ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε (β)». Καὶ ὁ θεῖος Παῦλος προσεκτικωτέρους ποιῶν, φησίν, «Ὥστε ὁ δοκῶν ἑστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ» (γ). Τοῖς αὐτοῖς καὶ τὸ ἕτερον αὐτῶν λύεται ζήτημα· ὅτι ὁ δικαιωθεὶς δηλονότι πρότερον, κἂν ὕστερον κατολισθήσῃ πορνείαις, μοιχείαις, ἀνδροφονίαις καὶ τοῖς τούτοις παραπλησίοις, καὶ μὴ ἀνακαλέσῃ ἑαυτὸν διὰ τῆς μετανοίας, ἐκπίπτει πάντως τῆς ἧς ἔτυχεν υἱοθεσίας καὶ χάριτος καὶ ἀποτυγχάνει τῆς αἰωνίου ζωῆς. «Τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος» (δ).

Περὶ δὲ τοῦ τὴν ἀρχιερωσύνην ἀναγκαίαν εἶναι τῇ ἐκκλησίᾳ, φαμὲν ὅτι αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ μέγας ἀρχιερεύς, ὁ τοὺς οὐρανοὺς διεληλυθὼς (ε), ἔθετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ποιμένας καὶ διδασκάλους, καθάφησιν ὁ ἀπόστολος (ς), εἰς καταρτισμὸν τῶν ἁγίων καὶ οἰκοδομὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος. Ὅσῳ τοίνυν ἀναγκαία ἐστὶν ἡ οἰκοδομὴ τοῦ σώματος τῆς ἐκκλησίας, τοσοῦτον ἀναγκαιοτέρα ἐστὶν ἡ ἀρχιερωσύνη, δι' ἧς ἡ οἰκουμένη καταρτίζεται· καὶ τὸ εἶναι τὸν Χριστὸν ἀρχιερέα εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ (ζ), οὐκ ἄλλως ἐννοεῖται, εἰμὴ διὰ τῶν ἐξ αὐτοῦ ἱερέων, ὧν μέσον αὐτὸς διηνεκῶς ἐνεργεῖ καὶ ἱερουργεῖται εἰς τοὺς αἰῶνας. Τῶν δὲ ἱερέων αἴτιος καὶ τελεστὴς οὐδεὶς ἕτερος ἐκτὸς τοῦ ἀρχιερέως ἐστί, καθὰ καὶ ὁ ἱερὸς Διονύσιός φησιν (η), «Ἀλλ' οὐδὲ αὐτὸς ἱερεὺς ἔσται μὴ πρὸ τῶν ἱεραρχικῶν τελειώσεων εἰς τοῦτο κεκληρωμένος». Διὸ καὶ Τῖτος καὶ Τιμόθεος ὑπὸ τῶν ἀποστόλων ἀναγκαίως ἀρχιερωσύνης ἠξιώθησαν, ἵνα κατὰ πόλεις διακόνους καὶ πρεσβυτέρους καὶ τοὺς τῶν λοιπῶν τάξεων, τῶν θείων ὑπουργοὺς καταστήσωσιν ἐπὶ συμπληρώσει τῆς ἐν τῇ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ ἱερᾶς διακοσμήσεως. Ἐκ τούτων συνάγεται καὶ τὸ ἕτερον ζήτημα, ὅτι ὁ ἀρχιερεὺς θείᾳ νομοθεσίᾳ τοῖς ἱερεῦσιν ἐφίσταται, οἵτινες ἐξ αὐτοῦ τῆς θείας χάριτος ἀξιοῦνται, καὶ τῆς ὑπ' αὐτῶν ὑφειμένης τελοῦσι τάξεως. Τὸ γὰρ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογούμενον (α), καὶ ὑποκείμενον αὐτῷ πάντως ἐστί.

Τοὺς δὲ μὴ βουλομένους γάμοις προσομιλῆσαι, ἀλλ' αἱρουμένους ἐν παρθενίᾳ βιοτεύειν ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, μηδόλως φαμὲν ἀντιτεταγμένως φέρεσθαι ταῖς ἁγίαις Γραφαῖς, ἀλλὰ καὶ ἐνδοξοτέρους τοὺς στεφάνους παρὰ Θεοῦ κομιοῦσιν, ὡς κρείττονα τῆς σωτηρίας ὁδὸν ἐκλεξάμενοι· ἐπεὶ ὁ μὲν ἐκγαμίζων καλῶς ποιεῖ, ὁ δὲ μὴ ἐκγαμίζων κρεῖσσον ποιεῖ, φησὶν ὁ Ἀπόστολος (β). Καὶ γὰρ ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ Κυρίῳ· ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῇ γυναικί (γ). Ὅθεν πολὺ κρεῖσσόν ἐστι μεριμνᾶν τὰ τοῦ Κυρίου ἢ μεριμνᾶν τὰ τοῦ κόσμου, καὶ κρείσσονας ἐπιμνηστεύει τὰς ἐντιδόσεις.

Περὶ δὲ τῆς καθολικῆς ὀρθοδόξου τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας φαμὲν ὅτι ἔστι μὲν ἀνεπισφαλὴς, οἷα ποδηγετουμένη ὑπὸ τῆς ἰδίας κεφαλῆς, ἥτις ἐστὶν ὁ Χριστὸς, ἡ αὐτοαλήθεια, καὶ διδασκομένη ὑπὸ τοῦ Πνεύματος τῆς ἀληθείας. Ἀδύνατον οὖν ταύτην παρὰ ταῦτα σφάλλεσθαι· διὸ καὶ στύλος καὶ ἑδραίωμα τῷ ἀποστόλῳ κατωνόμασται τῆς ἀληθείας (δ). Ἔσεται δὲ καὶ ἀεὶ ὁρατὴ διὰ τὸ μηδέποτε τοὺς ὀρθοδόξους ἐκλείπειν ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἐπειδή περ πάντες μὲν οὐ κοιμηθήσονται, πάντες δ' ὅμως ἀλλαγήσονται, ὅπερ ὁ ἀπόστολος περὶ τῶν πιστῶν τὸν λόγον ποιούμενος εἰρηκε (ε). Δῆλον ἄρα μέχρι τερμάτων αἰῶνος ἡ τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία τὸ ὁρατὸν ἔχειν οὐ διαλείψει τοῖς μέρεσι.

Προσκυνοῦμεν δὲ τοὺς ἁγίους ὡς ὑπὲρ Χριστοῦ ἐναγωνισθέντας, καὶ μεσίτας αὐτοὺς Θεῷ προβαλλόμεθα ὡς φίλους Θεῷ καὶ παρρησίαν πρὸς αὐτὸν κεκτημένους, δι' αὐτῶν τὴν πρὸς Θεοῦ βοήθειαν ἐξαιτούμενοι· ὅπερ τῆς ἁγίας Γραφῆς πολλαχόθεν συνάγεται, ὡς ἔργον εὐσεβὲς καὶ ἀναγκαῖον, ἡμῖν τε βοήθειαν . . . (ς) Τὸ δὲ λέγειν τινὰς ὅτι τὸ προσκυνεῖν τὴν πανάχραντον Θεοτόκον κατ' ἀξίαν ὡς ἐνδοξοτέραν τῶν ἀύλων δυνάμεων, καὶ τοὺς ἁγίους τοῦ Θεοῦ τιμητικῶς, ἐλάττωσιν ποιεῖν τῆς τιμῆς τοῦ Χριστοῦ, τοῦτο ματαιολογίαν οἰόμεθα· διάφορος γὰρ ὁ τρόπος τῆς προσκυνήσεως, καὶ οὐκ ἐλαττοῦται δι' αὐτοῦ ἡ τοῦ Χριστοῦ προσκύνησις καὶ τιμὴ λατρευτικῶς τελουμένη.

Ἀλλὰ δὴ καὶ τὰς εὐχὰς τῶν ἱερέων καὶ ἐναρέτων ἀνδρῶν δεκτὰς εἶναι τῷ Θεῷ πιστεύομεν, καὶ εὐλαβῶς ἀεὶ ταύτας ζητοῦμεν· ὅπερ τῆς ἁγίας Γραφῆς πολλαχόθεν διδασκόμεθα, καὶ Παῦλον αὐτὸν τὸν ἐκ κοιλίας μητρὸς

(α) Ἠθικ. ὅρ. κδ', αὐτόθι σελ. 254.
(β) Β' Πέτρ. α', 10—11.
(γ) Α' Κορ. η' 12.
(δ) Ῥωμ. ς', 23.
(ε) Ἑβρ. δ', 14.
(ς) Ἐφεσ. δ', 11—12.
(ζ) Ἑβρ. ε', 20.
(η) Ἐν τῷ Περὶ τῆς ἐκκλησιαστ. ἱεραρχ. κεφ. ε'. § 8, τόμ. Α', σελ. 235 τῆς ἐν Ἐνετ. ἐκδ. 1755.

(α) Ἑβρ. ζ', 7.
(β) Α' Κορ. ζ', 38.
(γ) Αὐτόθι 32—33.
(δ) Α' Τιμ. γ', 15.
(ε) Α' Κορ. ιε', 51.
(ς) Χάσμα ἐστὶ κἂν τῷ χειρογράφῳ.

ἀφωρισμένον εἰς εὐαγγέλιον Θεοῦ (α) Ῥωμαίοις ἀκούωμεν λέγοντα, «Συναγωνίσασθέ μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεόν» (β). Πρὸς Ἐφεσίους τε καὶ πρὸς Ἑβραίους γράφων τὰ παρόμοια δέεται.

Πρὸς τούτοις τὸ εὐσεβέστατον καὶ λυσιτελέστατον ἔθος τῆς τῶν ἁγίων εἰκόνων προσκυνήσεως ὡς ἀπὸ τῶν ἀποστολικῶν χρόνων ἠργμένον κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν ἐνστερνιζόμεθα προσκυνοῦντες τὰς ἁγίας εἰκόνας οὐ λατρευτικῶς, ἀλλὰ σχετικῶς· οὐ μέχρι τῆς ὕλης καὶ τῶν χρωμάτων ἱστῶντες τὴν διάνοιαν, ἀλλὰ δι' αὐτῶν εἰς τὴν τῶν ἀρχετύπων ἀνιστάμεθα μνήμην κἀκείνοις τὴν τιμὴν ἀναφέρομεν.

Περὶ δὲ τῆς νηστείας ὁμολογοῦμεν ὡς ἔξεστι τῇ ἐκκλησίᾳ διατάττειν νηστείας καὶ βρωμάτων τινῶν ἀποχάς, ὡς διηνεκῶς παρ' ἡμῖν ἐνεργούμενον φαίνεται, ὅπως τε νηστείαις διατεταγμέναις ἀγνίζηται τὸ χριστώνυμον πλήρωμα καὶ ὅπως ἐν αὐταῖς οὐ μόνον ψιλὴν ἀσιτίαν ἄγωμεν, ἀλλὰ καὶ διαφόρων βρωμάτων ἀπεχώμεθα, κρεῶν, ἰχθύων τυρῶν καὶ τῶν τοιούτων, καλῶς διαταχθέντων ἐπὶ νεκρώσει τῶν σαρκικῶν παθῶν καὶ ἐπιτηδειότητι τῶν προσευχῶν καὶ ἐπωφελεῖ ταπεινώσει.

Περὶ δὲ τῶν γραφικῶν βιβλίων διαφόρους ἀπαριθμήσεις εὑρίσκομεν παρά τε τοῖς ἀποστολικοῖς κανόσι (γ) καὶ τοῖς τῶν ἱερῶν συνόδων, τῆς ἐν Λαοδικείᾳ (δ) δηλαδὴ καὶ τῆς ἐν Καρθαγένῃ (ε), ἐξαιρουμένων τῶν διὰ τοῦ Κλήμεντος διαταγῶν, ἃς ὁ δεύτερος τῆς ἕκτης συνόδου κανὼν ἀπαγορεύει διὰ τὸ νοθευθῆναι ταύτας ὑπὸ τῶν αἱρετικῶν· οἷς ἔξεστιν ἐπικύψαι τῷ βουλομένῳ καὶ καταμαθεῖν τὰ ἐγκρινόμενα τῶν βιβλίων. Ὅσα μέντοι τῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης βιβλίων τῇ ἀπαριθμήσει τῶν ἁγίων Γραφῶν οὐ συμπεριλαμβάνονται, οὐκ ἀποτροπιάζονται ταῦτα ἕνεκεν τούτου ὡς ἐθνικά τινα καὶ βέβηλα, ἀλλὰ καλὰ καὶ ἐνάρετα προσαγορεύονται καὶ οὐκ ἀπόβλητα τυγχάνουσι διόλου.

Ταῦτα κατὰ τὸ παρὸν ἐν συνόψει τοῖς ἐρωτήσασιν ἀποκρινόμεθα, μετ' εἰρηνικῆς ἁπλότητος τὴν εὐσέβειαν ἡμῶν ὁμολογοῦντες εἰς πληροφορίαν αὐτοῖς τοῦ ἐν ἡμῖν ὀρθοδόξου φρονήματος, ὅπως μὴ ἔχωσιν ἀμφισβητεῖν τοῦ λοιποῦ περὶ τῶν τοιούτων, μήτε διασαλεύεσθαί πως ὑπὸ τῶν καθ' ἡμᾶς τὰ ἀλλότρια ἐπιφημίζειν βουλομένων.

Γέγραπται ἐν τῷ πατριαρχείῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατὰ τὸ ᾱχοϐ', ἰανουαρίου α'.

(ἕπεται τὸ τέλος).

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ (*)

Τετάρτη 24. Τὸ γενέσιον τοῦ τιμίου, ἐνδόξου, προφήτου, προδρόμου καὶ βαπτιστοῦ Ἰωάννου.

Ἐπιστάντος τοῦ πληρώματος τοῦ χρόνου τοῦ κατὰ τὰς ἀκατανοήτους θείας βουλὰς ἀπ' αἰῶνος προωρισμένου, καθ' ὃν δι' ἄρατον ἔλεος ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου ἔμελλεν ἀναλαβεῖν τὸ γενητὸν ἡμῶν σκῆνος καὶ ἀνυψῶσαι εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς τιμὴν τὴν διὰ παρακοῆς τοῦ πρωτοπλάστου ἐκπεσοῦσαν ἀνθρωπότητα, ὡκονομήθη προηγουμένως ἡ τοῦ Προδρόμου γέννησις ὀφείλοντος προκηρῦξαι τὸν ὀπίσω αὐτοῦ ἐρχόμενον καὶ προπαρασκευάσαι ἔμπροσθεν ἐκείνου τὴν ὁδὸν τὴν σωτήριον.

Τὴν τοῦ Προδρόμου ἀποστολὴν προκαταγγέλλων ὁ περὶ τὴν η' πρὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα ἀκμάσας Ἡσαΐας ὁ πρῶτος τῶν τεσσάρων μεγάλων προφητῶν ἔφη· « φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν » (μ' 3)· ταύτην ὁ Θεὸς προαναγγέλλων διὰ τοῦ κατὰ τὴν ε' π. Χ. ἑκατονταετηρίδα ἀκμάσαντος Μαλαχίου τοῦ δωδεκάτου τῶν ἐλασσόνων προφητῶν ἔλεγεν· « ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου καὶ ἐπιβλέψεται ὁδὸν πρὸ προσώπου μου, καὶ ἐξαίφνης ἥξει εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ Κύριος, ὃν ὑμεῖς ζητεῖτε, καὶ ἄγγελος τῆς διαθήκης, ὃν ὑμεῖς θέλετε, ἰδοὺ ἔρχεται» (γ').

Δυστύχημα χαλεπὸν καὶ δεινὴ ἄνωθεν ἀπ' οὐρανοῦ καταπεμπομένη τιμωρία ἐλογίζετο παρ' Ἑβραίοις ἡ στείρωσις. Ἐν τῇ Γενέσει (ιϛ' 2) βλέπομεν τὴν Σάραν βαρυαλγῶς λέγουσαν· «ἰδοὺ συνέκλεισέ με Κύριος τοῦ μὴ τίκτειν». Ἐν τῇ αὐτῇ βίβλῳ (λ' 1) ὁρῶμεν τὴν Ῥαχὴλ ζηλοῦσαν τὴν πολύτοκον ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ ἐπιφωνοῦσαν τῷ Ἰακώϐ· «δός μοι τέκνα· εἰ δὲ μή, τελευτήσω ἐγώ». Ἐν τῇ Α' τῶν Βασιλειῶν (ά 6,8) εὑρίσκομεν Ἄνναν τὴν σύζυγον Ἑλκανᾶ ἀθυμοῦσαν «ὅτι συνέκλεισε Κύριος τὰ περὶ τὴν μήτραν αὐτῆς, τοῦ μὴ δοῦναι αὐτῇ παιδίον», ἀνερχομένην τε ἐνιαυσίως εἰς οἶκον Κυρίου καὶ δερομένην τοῦ ἐπιβλέψαι ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν αὐτῆς καὶ ἀπαλεῖψαι τὸ ὄνειδος αὐτῆς. Τούτου ἕνεκεν παρ' Ἑβραίοις αἱ στεῖραι γυναῖκες ἢ ἐγένοντο ἀντικείμενον χλευασμοῦ ἢ ἐφείλκυον τὴν συμπάθειαν τῶν ἀνθρώπων, καθ' ἃ ἐκ τῆς βίβλου Ἰὼϐ (κϐ' 21) διδασκόμεθα.

Ὑπὸ τῷ βάρει τοῦ ἐκ τῆς στειρώσεως ὀνείδους διέκειτο Ἐλισάβετ ἡ συγγενὴς τῆς Θεοτόκου καὶ σύζυγος Ζαχαρίου τοῦ ἱερέως ἐκ τῆς ἐφημερίας Ἀβιά.

Ὁ Μωϋσῆς σχηματίσας τὸ ἰσραηλιτικὸν ἱερατεῖον διεπιστεύθη τὸ λειτούργημα τοῦτο, ἤτοι τὴν φυλακὴν τῶν ἱερῶν καὶ τὰ τῆς θείας τελεσιουργίας εἰς τὴν φυλὴν Λευΐ καὶ ἰδιαίτατα εἰς τὸν οἶκον Ἀαρών. Ὁ ὕπατος βαθμὸς τοῦ ἑβραϊκοῦ ἱερατείου, ἤτοι ὁ τοῦ ἀρχιερέως, ἑβραϊστὶ κοχὲν, ἦν δεδομένος τοῖς υἱοῖς Ἀαρὼν κατὰ τάξιν πρωτοτοκίας. Ἡ τάξις αὕτη διετηρήθη μέχρι τοῦ Ἠλὶ ἐπὶ Σαμουὴλ περὶ τὸ 1132 π. Χ, ὅτε διὰ τὴν ἀκολασίαν Ὀφνὶ καὶ Φινεὲς υἱῶν Ἠλὶ τὸ ἀξίωμα τῆς ἀρχιερωσύνης ἐκ τοῦ οἴκου Ἐλεάζαρ πρωτοτόκου υἱοῦ τοῦ Ἀαρὼν μετετέθη εἰς τὸν δευτερότοκον κλάδον τὸν ἐκ τοῦ Ἰθάμαρ. Ὁ κλάδος οὗτος δὲν διετήρησε τοῦτο ἐπὶ μακρὸν, ἐπεὶ ὁ Σαλομὼν ἐκβαλὼν τὸν ἐκ τοῦ δευτεροτόκου κλάδου Ἀβιάθαρ διεπιστεύσατο τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα εἰς τὸν πρωτότοκον αὖθις κλάδον ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Σαδὼκ (Βασιλ. Γ', 6, 35), ᾧ καὶ διετήρησεν ἐκ διαδοχῆς τὴν ἀρχιερατείαν ἄχρι τῶν μέσων τῆς 6' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος (164—162), ὅτε ὁ Ἀντίοχον Ε' τὸν Εὐπάτορα κηδεμονεύων Λυσίας ἀνελὼν ἐν Βερροίᾳ τὸν τελευταῖον ἐξ οἴκου Ἀαρὼν ἀρχιερέα Ὀνίαν, ᾧ ἐπώνυμον Μενέλαος, κατέστησεν εἰς ἀρχιερέα τὸν Ἰάκιμον «γένους μὲν Ἀαρὼν, οὐκ ὄντα δὲ τῆς οἰκίας ταύτης » (Ἰωσ. ἀρχαιολ. βιβλ. κ' κεφ. 10). Ἔκτοτε τὸ ἀρχιερατικὸν ἀξίωμα γενόμενον ὠνητὸν, ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα χρόνοις ἐπὶ Ἡρῴδου καὶ Ῥωμαίου ἐξηρτᾶτο ἐκ τῆς αὐθαιρεσίας τῶν κρατούντων. Αἱ τάξεις ὅμως τῶν ἱερέων, ἑβραϊστὶ χοβαρὶμ, δὲν ὑπέστησαν τὰς ἐπιρροὰς τῶν ξενικῶν τούτων ἐπεμβάσεων καὶ αἱ ὑπὸ Δαβὶδ καὶ Σαδὼκ καταστᾶσαι 24 ἐφημερίαι (ἴδε Παραλειπ. Α' κδ' 4, 5 καὶ ἑπ.) ἐξηκολούθουν λειτουργοῦσαι καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἐπιφανείας τοῦ Σωτῆρος.

Ἐν τῇ ἐφημερίᾳ Ἀβιὰ ὀγδόῃ καταλεγομένῃ ἐν τῇ σειρᾷ τῶν 24

(α) Γαλ. α', 15.— (β) Ῥωμ. ιε', 30.—(γ) Καν. πε'.—(δ) Καν. ζ'.—(ε) Καν. λϐ'.

(*) Συνέχεια (ἰδ. Ἐκκλ. Ἀλήθ. τεῦχ. Δ').

τούτων ἐφημεριῶν ἀνῆκεν ὁ τῇ Ἐλισάβετ σύζυγος Ζαχαρίας, ὃς ἐν τῷ ἱερατεύειν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχε τοῦ θυμιάσαι. Εἰσελθὼν οὖν εἰς τὸν ναὸν εἶδεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος ἑστῶτα ἄγγελον Κυρίου. Ἐκ τῆς θέας ταύτης ὁ Ζαχαρίας ἐταράχθη καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν· ἀλλ' ὁ Ἄγγελος εἶπε· «μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην» (Λουκ. α΄ 13). Ταῦτα ἀκούσας ὁ Ζαχαρίας ἠπίστησε καὶ εἶπε· «κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ· ἐγὼ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρός σε καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. Καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν ἄχρι ἧς ἡμέρας ταῦτα «ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν» (Λουκ. ἔνθ. ἀνωτ.). Ὁ Ζαχαρίας, ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ κείμενον ἐν τῇ Ὀρεινῇ πόλει τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἐξ ἧς φυλῆς ἐκ θηλυγονίας κατήγετο ἡ σύζυγος αὐτοῦ Ἐλισάβετ. Τὸ χωρίον τοῦτο κείμενον ἐν καταφύτῳ καὶ καταρύτῳ κοιλάδι ἡμίσειαν ὥραν πρὸς δυσμὰς ἀπὸ τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις θεολογικῆς σχολῆς οἱ ἄραβες ὀνομάζουσι σήμερον Ἄϊν Κιαρὲμ (πηγὴν τῆς Κιαρὲμ), ὄνομα ἀντιστοιχοῦν πρὸς τὴν ὑπὸ Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ (ιε΄ 59) μνημονευομένην πόλιν Κερέμ.

Μετά τινας ἡμέρας συνέλαβεν ἡ Ἐλισάβετ· ἦν δὲ ἀπὸ ἑξαμήνου ἐγκυμονοῦσα, ὅτε τὸ εὐάγγελον μήνυμα ἐξηγγέλθη τῇ ἀειπαρθένῳ ὑπὸ τοῦ εἰς Ναζαρὲτ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀποσταλέντος ἀγγέλου Γαβριήλ. Συλλαβοῦσα οὕτως ὑπὲρ λόγον τὸν Λόγον καὶ κτίστην τοῦ σύμπαντος ἀνέστη ἡ ἀειπάρθενος θεοδόχον ἔχουσα τὴν γαστέρα καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν Ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς πρὸς τὴν ἐξαδέλφην αὐτῆς Ἐλισάβετ, ἣν ὡς ἠσπάσατο ἡ θεοδόχος κόρη, ἐπληρώθη ἡ ἑτέρα τοῦ ἀγγέλου πρὸς τὸν Ζαχαρίαν ἐπαγγελία εἰπόντος αὐτῷ περὶ τοῦ τεχθησομένου Ἰωάννου· «καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ (Λουκ. α΄ 15)· διότι σὺν τῷ ἀσπασμῷ ἐκείνῳ ἐσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς Ἐλισάβετ, αὕτη δὲ πλησθεῖσα πνεύματος ἁγίου ἀνεφώνησε φωνῇ μεγάλῃ καὶ εἶπεν, «Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. Καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου πρός με; Ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. Καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα, ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ Κυρίου». Τότε ἠκούσθη ὁ πρῶτος τῆς Καινῆς Διαθήκης ὕμνος τῆς Θεοτόκου εἰπούσης, «Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον καὶ ἠγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρί μου· ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ· ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί, ὅτι ἐποίησέ μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατός, καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν· ἐποίησε κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ, διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν, καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσε ταπεινούς, πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλε κενούς, ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους (καθὼς ἐλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ) εἰς τὸν αἰῶνα».

Πλησθέντος δὲ τοῦ χρόνου τοῦ τοκετοῦ, ἐγέννησεν ἡ Ἐλισάβετ υἱόν, ἅπαντες δὲ οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ περίοικοι ἔσπευσαν νὰ συγχαρῶσιν αὐτῇ. Ὅτε δὲ τὴν ὀγδόην ἡμέραν ἦλθον περιτεμεῖν αὐτὸ καὶ ἐπὶ τὸ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐκάλουν αὐτὸ Ζαχαρίαν, ἡ μὲν Ἐλισάβετ ἐφώνησεν, ὁ δὲ ἄλαλος παραμένων ἔτι Ζαχαρίας λαβὼν πινακίδιον ἔγραψεν ὄνομα τῷ παιδὶ Ἰωάννης, παραχρῆμα δὲ ἀνεῴχθη τὸ στόμα αὐτοῦ καὶ λυθεῖσα ἡ γλῶσσα αὐτοῦ ἐλάλει καὶ ηὐλόγει τὸν Θεόν.

Ἐκκλησιαστικοί τινες πατέρες (Χρυσόστομος, Λύγουστῖνος, Ἀμβρόσιος καὶ Θεοφύλακτος) θέλουσι τὸν Ζαχαρίαν γενόμενον ἀρχιερέα· ἡ εὐαγγελικὴ ὅμως λέξις ἱερεύς τις καὶ ἡ ἐφημερία Ἀβιὰ, εἰς ἣν ὡρισμένως ἀναφέρεται, ὡς καὶ τὸ κοινὸν ἔθος, καθ' ὃ ἔλαχε τοῦ θυμιάσαι, πείθει ὅτι οὐκ ἦν ἀρχιερεύς, ἀλλ' εἷς τῶν ἱερέων τοῦ ναοῦ· τοῦτο δὲ καὶ ἄλλως πιστοποιεῖται ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν νομικῶν ἀρχιερέων, ἐν ᾧ οὐδεὶς ἀναγινώσκεται Ζαχαρίας.

Τῆς Ἐλισάβετ τὸ γένος ῥητῶς μνημονευομένης ὑπὸ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ (α΄ 5) θυγατρὸς Ἀαρὼν ἐγέννησε παρά τισιν ἀπορίαν περὶ τῆς συγγενείας αὐτῆς, οὔσης ἐκ τῆς φυλῆς Λευΐ, μετὰ τῆς Θεοτόκου καταγομένης ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Ἰούδα· ἡ ἀπορία διασκεδάννυται λαμβανομένης ἐν ὄψει τῆς ὑπὸ τῶν παλαιοτέρων παραδοθείσης ἡμῖν γενεαλογίας (χρονικ. συνταγ. Ἱππολύτου τοῦ Θηβαίου), καθ' ἣν Ματθὰν ὁ ἱερεὺς καὶ Μαρία ἡ τούτου σύζυγος ἐγέννησαν Μαριὰν καὶ Σωμαΐν καὶ Ἄνναν· τῆς πρώτης θυγάτηρ ἦν Σαλώμη ἡ μαῖα, τῆς δευτέρας ἡ Ἐλισάβετ, καὶ τῆς τρίτης τῆς μετὰ Ἰωακεὶμ τοῦ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα συζευχθείσης θυγάτηρ ἡ θεοτόκος Μαρία.

Πέμπτη 25. Μνήμη τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος Φεβρωνίας.

Αὕτη ἦν ἐξ Ἀντιοχείας τῆς ἐν Μυγδονίᾳ πόλεως τῆς Μεσοποταμίας τῆς ἄλλως καὶ Νισίβεως καλουμένης· ἤκμασε δὲ περὶ τὰ τέλη τῆς γ΄ ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος ἐκ νεότητος ἀφιερώσασα ἑαυτὴν τῷ Θεῷ, ᾧ μονάζουσα ἐδούλευε. Περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δ΄ ἑκατονταετηρίδος ἐγειρόντος τοῦ δεινοῦ ἐκείνου κατὰ τῆς ἐκκλησίας κλύδωνος τοῦ ἐξεγερθέντος ἐκ θεσπίσματος τοῦ Διοκλητιανοῦ, ἡ Φεβρωνία ἀνάρπαστος ἐκ τῆς μονῆς γενομένη προσήχθη Σελήνῳ τῷ ἐπάρχῳ Μυγδονίας, ἐκ κελεύσματος τοῦ ὁποίου ἀνηκέστοις βασάνοις ὑποβληθεῖσα, ἐπεὶ στερρῶς προσέκειτο τῇ εἰς Χριστὸν πίστει, ἀπετμήθη ἐν τέλει τὴν μακαρίαν κεφαλήν.

Προῖξ τῇ γυναικῶν καλλονῇ Φεβρωνία
τομὴ κεφαλῆς· ὡς καλή σοι προῖξ, γύναι!

Παρασκευὴ 26. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Δαυὶδ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Ἄθηλος ἡμῖν ὅ τε τόπος καὶ ὁ χρόνος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ. Τοῦτο ἐπιστάμεθα μόνον ὅτι ἐξ ἑῴας ἔλκων τὸ γένος ὡς ἀστὴρ πολύφωτος τὴν ἑσπέραν κατηύγασε τοῖς ἀσκητικοῖς αὐτοῦ ἄθλοις, ὅθεν καὶ προσφυῶς ὁ ἐπιγραμματοποιός

Δαυὶδ συνήφθης τῷ πάλαι Δαυὶδ, νέε,
ἄλλον Γολιὰθ σαρκικὰ κτείνας πάθη.

Σάββατον 28. Τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σαμψὼν τοῦ Ξενοδόχου.

Οὗτος ἤκμασε κατὰ τὴν ς΄ ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου. Πλοῦτον πολὺν παρὰ τῶν γονέων αὐτοῦ κληνομήσας, τοῦτον τοῖς πτωχοῖς ἐξέδωκεν, αὐτὸς δὲ εἰς τὴν βασιλεύουσαν ἀφικόμενος τοὺς εὐκτηρίους καὶ σεβασμίους οἴκους κατέλαβε, ταῖς θεοπνεύστοις γραφαῖς ἐντρυφῶν καὶ μόνῳ Θεῷ προσανέχων. Ὅ τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει πατριαρχῶν Μηνᾶς τὴν τοῦ ἀνδρὸς πολιτείαν μαθών, τῷ ἱερῷ κλήρῳ κατελέξατο χειροτονήσας εἰς πρεσβύτερον. Οὐ πολλῷ δὲ χρόνῳ ὕστερον καὶ τῷ βασιλεύοντι γνωστὸς ἐγένετο, εἰδήμων ὢν τῆς ἰατρικῆς. Πάσχων ὁ βασιλεὺς ἐκ δεινῆς νόσου ἐδέησεν ἵνα καὶ τὸν ὅσιον μετακαλέσῃ εἰς ἐπίσκεψιν αὐτοῦ· ὡς δὲ ταῖς ἰατρικαῖς τούτου συμβουλαῖς ὑγιὴς ἐγένετο, κατέστησε τὸν ὅσιον σκευοφύλακα τῆς Μ. ἐκκλησίας καὶ σέβας αὐτῷ ἀπονέμων, μέγιστον καὶ περιλάλητον ξενῶνα ἀνήγειρε καὶ τὴν διεύθυνσιν διεπιστεύσατο τῷ ὁσίῳ τούτῳ. Τέλος δ' εὖ καὶ θεοφιλῶς πολιτευσάμενος, τὸ κοινὸν ἔτισεν ἐπὶ γῆς χρέος καὶ εἰς τὰς οὐρανίους μετέστη μονάς.

Κυριακὴ 28. Ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν Ἀναργύρων Κύρου καὶ Ἰωάννου.

Τοὺς βίους τῶν ἁγίων τούτων συνοπτικῶς ἐγράψαμεν ἐν «Ἀληθείας» τεύχει ΙΖ', σελ. **278**. Ἐπὶ αἰῶνα σχεδὸν ὅλον ἀπὸ τοῦ **292** ἔτους τοῦ μαρτυρίου αὐτῶν τὰ πάνσεπτα τούτων λείψανα ὑπὸ γῆν διατελέσαντα κεκρυμμένα, ἐν τοῖς χρόνοις Ἀρκαδίου, πατριαρχοῦντος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τοῦ Θεοφίλου, ἐκ τοῦ ταπεινοῦ αὐτῶν ὑπὸ γῆν ἀσύλου ἀναληφθέντα εἰς προσκύνησιν τῶν πιστῶν ἐξετέθησαν.

Δευτέρᾳ 29. Πέτρου καὶ Παύλου τῶν κορυφαίων ἀποστόλων.

Τρίτη 30. Ἡ σύναξις τῶν ἁγίων, ἐνδόξων καὶ πανευφήμων ἀποστόλων. (*)

ΣΧΟΛΕΙΑΚΑ

Τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν ἐγένετο ἡ ἔναρξις τῶν ἐξετάσεων τῆς ἐν Σταυροδρομίῳ σχολῆς τῶν ἀρρένων καὶ ἡ ἀπονομὴ τῶν πτυχίων καὶ βραβείων εἰς τὰς ἀποφοιτώσας ἢ ἀριστευσάσας μαθητρίας τῆς Παλλάδος καὶ τοῦ Ζαππείου. Ἡ Α. Θ. Π. παρεστᾶσα καὶ ἐν τοῖς τρισὶ τούτοις μεγάλοις ἐκπαιδευτηρίοις ἐξεδήλωσε τὴν χαρὰν ἑαυτῆς τε καὶ τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ προόδῳ τῶν ἐν αὐτοῖς μαθητευομένων.

Ἕνεκα τῆς πληθύος τῆς ὕλης ἀναβάλλομεν εἰς τὸ προσεχὲς τὰ κατὰ τὰς ἀνωτέρω τελετάς, ὁπότε συνδημοσιευθήσονται καὶ οἱ ἐκφωνηθέντες ἐπὶ τῇ περιστάσει ταύτῃ λόγοι.

ΤΙ ΔΕΟΝ ΓΕΝΕΣΘΑΙ

Γ'

Ἡ ἐκκλησία διηνεκῶς ἔκπαλαι μεριμνῶσα περὶ τῆς πνευματικῆς τῶν τέκνων αὐτῆς μορφώσεως καὶ πρώτιστον καθῆκον τοῦτο λογιζομένη οὐκ ἐπαύσατο ἔνθεν μὲν συνιστῶσα, παροτρύνουσα καὶ συμβουλεύουσα ἅπασι τὴν γενναιοτάτην τῶν σχολείων ὑποστήριξιν, ἔνθεν δὲ σκεπτομένη καὶ ἐργαζομένη πρὸς τὴν ἐπὶ τὸ σκοπιμώτερον αὐτῶν διοργάνωσιν καὶ τὴν παρ' ἡμῖν εἰσαγωγὴν τοῦ σχετικῶς κρείσσονος ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος, δι' οὗ ὁ μὲν παῖς τελειότερον μορφωθήσεται, αἱ δὲ προσφοραὶ τῶν φιλομούσων καὶ αἱ δαπάναι τῶν κατὰ τόπους ὁμογενῶν κοινοτήτων χρησιμώτερον διατεθήσονται. Ἐκ τῆς σκέψεως ταύτης ἀγομένη πρὸ τριακονταμήνου, καὶ σκεψαμένη ὅτι ἐκ τῶν ἀναγκαίων στοιχείων τῆς δημοτικῆς παιδεύσεώς ἐστιν ἀναντιρρήτως καὶ τὸ ὁμοιόμορφον τῆς διδασκαλίας ἐν ἅ ασι τοῖς ἡμετέροις δημοδιδασκαλείοις, ἔγνω ἵνα εἰς εἰδικοὺς περὶ τὰ παιδαγωγικὰ ἀναθῇ τὴν σύνταξιν κοινοῦ προγράμματος τῶν δημοτικῶν σχολείων τῆς τε πρωτευούσης καὶ τῶν ἐπαρχιῶν. Οἱ τὴν ἐντολὴν ταύτην ἀναδεξάμενοι λόγιοι συνταξάντες ὑπέβαλον πρόγραμμα, καθ' ὃ τὰ τῆς δημοτικῆς παιδεύσεως δέον ἵνα λειτουργῶσι.

Τὸ πρόγραμμα τοῦτο ἀνατεθὲν ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. εἰς τὴν μελέτην καὶ κρίσιν τῶν περὶ αὐτὴν δύο σωμάτων, τῆς τε ἱερᾶς συνόδου καὶ τοῦ Δ. Ε. Μ. συμβουλίου κατὰ τὴν συνεδρίασιν αὐτῶν τὴν γενομένην τῇ 7 αὐγούστου 1879 ἐνεκρίθη ἐν τῇ συνεδριάσει αὐτῶν τῆς 28 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ἔτους, μεθ' ὃ ἐκοινοποιήθη πρὸς τὰς ἐφορίας τῶν ἐνοριακῶν τῆς πρωτευούσης σχολῶν, προσκληθείσας νὰ θέσωσιν αὐτὸ εἰς πλήρη ἐνέργειαν «πρὸς ὁμοιόμορφον (ὡς ἔγραφε τὸ πατριαρχικὸν πιττάκιον) διδασκαλίαν ἐν ἁπάσαις ταῖς ἡμετέραις σχολαῖς, μεγάλως συμβαλλούσαν εἰς τὴν ἐπιδιωκομένην μόρφωσιν καὶ πρόοδον τῶν μαθητευόντων καὶ μάλιστα τῶν προτιθεμένων μεταβῆναι εἰς ἀνώτερα ἐκπαιδευτήρια».

Πορανῶν καὶ πασιδήλων ὄντων τῶν ἐκ τοῦ ὁμοιομόρφου τῆς διδασκαλίας ἀποκομιζομένων καρπῶν, περιττὴ ἦθελεν εἶναι ἅσα ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐνδιατριβὴ· δυστυχῶς ὅμως ἐσμὲν ἠναγκασμένοι νὰ μακρηγορήσωμέν πως, διότι μεθ' ὅλας τὰς συστάσεις τῆς ἐκκλησίας ἔν τισιν ἐνορίαις τῆς πρωτευούσης οἱ τὰ σχολικὰ διαχειριζόμενοι ἰδίοις αὐτῶν ἀκολουθοῦσι προγράμμασι, ἔνιοι δὲ τῶν διδασκάλων αὐτοβούλως προβαίνουσιν εἰς τὴν ἐκλογὴν διδακτικῶν βιβλίων.

Τὸν σκοπὸν τῆς ἐκπαιδεύσεως καθωρίσαμεν πρὸ δεκαπενθημέρου γράφοντες ἐν τῇ «Ἐκκλ. Ἀληθείᾳ». Εἰς τὰ ἐν σελ. 35 αὐτῆς καὶ ἐντεῦθεν γραφέντα ἀναφερόμενοι λοιπὸν παρατηροῦμεν ὅτι τὰ εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν ἀφορῶντα ἀδύνατον νὰ ῥυθμισθῶσιν ἄλλως ἢ κατὰ τὰ πορίσματα τῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης καὶ κατὰ σύστημα μετοχετεῦον τὸν αὐτὸν πνευματικὸν χυμὸν εἰς ἁπάσας τὰς τοῦ γένους ἀρτηρίας.

Ὡς μία εἶνε ἡ θέλησις τοῦ ἀγαθοῦ, ἣν ἡ παιδεία ζητεῖ νὰ ἐνισχύσῃ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, οὕτως εἷς δέον νὰ ᾖ πάντως καὶ ὁ τρόπος τῆς διδασκαλίας καὶ μὴ τόσα δημιουργῶνται συστήματα, ὅσα καὶ σχολεῖα, πρὸς σύγχυσιν τῶν πρώτων ἰδεῶν, αἵτινες ἀνάγκη νὰ ἐμφυτευθῶσιν εἰς τὴν ἁπαλὴν τοῦ παιδὸς καρδίαν ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ ἐρριζωθῆναι κατόπιν διὰ τῆς περαιτέρω σπουδῆς καὶ καρποφορῆσαι τὴν ἐπικράτησιν τῆς θελήσεως τοῦ ἀγαθοῦ ὑπὲρ πάσας τὰς ἄλλας τῆς ψυχῆς θελήσεις.

Ἐκτὸς τοῦ οὐσιωδεστάτου τούτου ἠθικοῦ λόγου καὶ ἕτερος πρακτικὸς καὶ ὑπὸ τῆς καθ' ἑκάστην πείρας διδασκόμενος συνηγορεῖ ἀξιοσημειώτως ὑπὲρ τοῦ ὁμοιομόρφου τῆς διδασκαλίας. Τὰ γραμματοδιδασκαλεῖα δὲν ἀποτελοῦσιν αὐτοτελῆ καθ' ἑαυτὰ κύκλον παιδεύσεως, ἀλλὰ στοιχοῦσιν εἰς τὰς πρώτας γνώσεις τοὺς παῖδας τῶν ἐνοριῶν, αἵτινες ἀδυνατοῦσιν ὡς ἐκ τῆς σμικρότητος τῶν οἰκονομικῶν αὐτῶν μέσων νὰ καταρτίσωσι πλήρες δημοτικὸν σχολεῖον καὶ παρασκευάζωσιν αὐτοὺς εἰς ἀκρόασιν τῶν ἐν τοῖς ἐκτενέστερον ἐρρυθμισμένοις δημοτικοῖς διδασκομένων μαθημάτων. Ἐὰν αἱ τάξεις τοῦ γραμματοδιδασκαλείου, εἰς ὃ προσεφοίτησαν ἐνορίας τινὸς οἱ παῖδες ἀνταποκρίνωνται μὴ μόνον κατὰ τὴν βαθμολόγησιν, ἀλλὰ

(*) Τὴν βιογραφίαν ἑκάστου ἀναβάλλομεν διὰ τὸ στενὸν τοῦ χώρου εἰς τὸ προσεχὲς, ὡς ἐκτενεῖς οὖσας.

καὶ κατὰ τὸ ποιὸν καὶ ποσὸν τῶν ἐν αὐταῖς διδασκομένων μαθημάτων πρὸς τὰς πρώτας τάξεις τοῦ δημοτικοῦ σχολείου, εἰς ὃ θέλουσι φοιτήσει βραδύτερον, φυσικῶς γενήσεται ἡ τοῦ μαθητεύσοντος κατάταξις εἰς τὴν ἀμέσως ἀνωτέραν ἐκείνης, ἀφ' ἧς ἀπεροίτησε, καὶ οὐδεμία διατάραξις ἐπελεύσεται εἰς τὰς γνώσεις, ἃς ὁ παῖς ἐκτήσατο κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ στοιχείωσιν.

Τοῦτο τὸ ἀνεκτίμητον καλὸν ἔχει τὸ τῆς διδασκαλίας ὁμοιόμορφον, ἐν ᾧ ἡ ὑποβολὴ τοῦ μαθητεύοντος ὑπὸ ἀνόμοια διδακτικὰ συστήματα οὐ μόνον τἀναντία τούτων ἀποκομίζει, ἀλλὰ πρὸς ἐπίμετρον φέρει καὶ ἀπώλειαν πολυτίμου χρόνου, ἠναγκασμένου τοῦ παιδὸς νὰ ἐξοικειωθῇ πρὸς νέον διδασκαλίας σύστημα καὶ ἀντιληφθῇ τῶν περαιτέρω διδαχθησομένων αὐτῷ.

Τὸ ὁμοιόμορφον τῆς διδασκαλίας ἔγκειται εἰς τὸ ἐν ὡρισμένῳ χρόνῳ ποσόν τε καὶ ποιὸν τῶν διδασκομένων τοῖς παισὶ μαθημάτων. Τὸ ποιὸν δὲ τοῦτο ἀποκομίζεται ἐκ τῆς ταυτότητος τῶν κειμένων τῶν πρὸς διδασκαλίαν ἐκλεγομένων.

Ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς τούτων μεγίστη δέον νὰ καταβάλληται προσοχή, ἵνα μὴ ἐν τοῖς κειμένοις ὑπολανθάνῃ τι ἀντικείμενον εἴτε πρὸς τὰ δόγματα τῆς πίστεως, εἴτε πρὸς τὴν ὀφειλομένην εἰς τὸ βασίλειον κράτος ἀφοσίωσιν.

Ἀφ' οὗ σκοπὸς τῆς ἐκπαιδεύσεως εἶνε ἡ ἐνίσχυσις τῆς θελήσεως τοῦ ἀγαθοῦ, αὕτη οὐκ ἐπιτυγχάνεται ἄλλως, ἀλλ' ἢ ἐνστερνιζομένης τῆς ψυχῆς ἐξ ἁπαλῆς ἡλικίας τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, τὴν πρὸς τὰς ὑπερεχούσας ἀρχὰς ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν, τὸν πρὸς τοὺς νόμους σεβασμὸν καὶ τὴν εἰς τούτους ὑπακοήν. Τοῦτο ἄλλως τε καὶ ἡ ἁγία ἡμῶν ἐκκλησία τορῶς συνίστησι πᾶσι διδάσκουσα μετὰ τοῦ ἀποστόλου τὸ μετὰ πάντων εἰρηνεύειν καὶ ὑπερεχούσαις ἀρχαῖς ὑποτάσσεσθαι. Ὅταν ὅμως εἰς τὸ αὐτόβουλον ἑκάστου ἀφεθῇ ἡ ἐκλογὴ τῶν πρὸς διδασκαλίαν κειμένων οὐδαμῶς ἀσύνατον ὥστε ἐξ ἐλαρρᾶς διερευνήσεως τοῦ περιεχομένου τούτων νὰ προτιμηθῶσι κείμενα ἐναντία πρὸς τὸν προορισμὸν τῶν σχολείων, ἢ μὴ ἐξυπηρετοῦντα αὐτὸν ὡς δεῖ, ἅτε μὴ ἐνθερμαίνοντα μηδ' ἐκτρέφοντα ἐν τῇ τοῦ παιδὸς καρδίᾳ τὰ αἰσθήματα, ὧν ὁ ἀπὸ τῆς παιδικῆς ἡλικίας ἐγκλιματισμὸς ἀπαραιτήτως ἐστὶν ἀναγκαῖος πρὸς μόρφωσιν ἀγαθῶν χριστιανῶν τε καὶ πολιτῶν.

Ὡς οὐχὶ ἄριστον πᾶν τὸ ἐν τῇ ἀγορᾷ πωλούμενον οὐδὲ ὁρώσιμον, οὕτως οὐκ ἔστι λυσιτελὲς καὶ πρόσφορον εἰς παιδαγωγίαν καὶ μόρφωσιν πᾶν τὸ ὡς διδακτικὸν ἐκτυπούμενον πόνημα. Ἐν τῇ ἀνοχῇ αὐτῆς καὶ τῇ ἐπιεικείᾳ ἡ αὐτοκρ. κυβέρνησις δυνατὸν νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν κυκλοφορίαν παντοειδῶν πονημάτων, ἐν οἷς καὶ συγγράμματα ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἐκτυπούμενα καὶ τὰ τῆς παιδαγωγίας καθορίζοντα ὑπὸ συνθήκας ἀλλοτρίας τοῦ κοινωτικοῦ ἡμῶν βίου· οὔτε λογικὸν οὔτε παιδαγωγικὸν ὅμως εἶνε, ἀφορμώμενοι ἐκ τῆς σκέψεως ὅτι τὰ βιβλία ταῦτα χρησιμεύουσιν ὡς διδακτικὰ εἰς τινας ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ κοινότητας καὶ προχειρα εὑρηνται καὶ παρ' ἡμῖν, νὰ ζητῶσί τινες νὰ χρησιμοποιήσωσι ταῦτα ὡς διδακτικὰ ἐν τοῖς σχολείοις ἡμῶν.

Πρὶν βιβλίον τι εἰσαχθῇ ὡς διδακτικὸν ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν σχολείοις, δέον νὰ ἐξετασθῇ ἂν τοῦτο ἀνταποκρίνηται πρὸς τὰς συνθήκας τοῦ κοινωτικοῦ ἡμῶν βίου, ἂν συνᾴδῃ πρὸς τὰ δόγματα τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως καὶ ἂν διάκητ' ἐν ἁρμονίᾳ πρὸς τὸ πολίτευμα ὑφ' ὃ βιοῦμεν.

Τὴν ἐξέλεγξιν ταύτην ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ ἀσφαλέστερον καὶ συμφορώτερον δύναται νὰ ἐκτελέσῃ. Εἰδυῖα μὲν τί τὸ ὀρθόδοξον καὶ τί τὸ μή, διακρινεῖ εὐκόλως πᾶν τὸ ἀντικείμενον εἰς τὴν ὀρθότητα τοῦ δόγματος· διαστέλλουσα δ' ἀείποτε σταθερῶς καὶ ἀποδιδοῦσα τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ καὶ τὰ τοῦ Καίσαρος τῷ Καίσαρι, ἅπασαν ἕξει τὴν ἐκ τῆς γαλήνης ταύτης διαύγειαν πρὸς διάκρισιν τῶν συναδόντων πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ πολιτεύματος ἡμῶν ἀπὸ τῶν μή.

Ἐξ ὑψηλοτέρας σκοπιᾶς θεωροῦσα αὕτη τὰ τοῦ γεηροῦ κόσμου δὲν ἀποπλανᾶται ἐν ταῖς ἐκτιμήσεσιν αὐτῆς, ἀλλ' ἐκ τοῦ μητρικοῦ ὑπὲρ τῶν σπουδαζόντων φίλτρου ἐμφορμένη ἀκριβέστερον διερευνᾷ τίνα τὰ ὠφέλιμα καὶ λυσιτελῆ τὰ τοῖς τεκνίοις αὐτῆς εἰς πνευματικὴν τροφὴν παρατεθησόμενα.

Ἀριδήλου ὄντος τούτου, ἀναγκαία καθίσταται οὐ μόνον ἡ πλήρης ἐξουσία τῆς ἐκκλησίας ἐν τῇ διοργανώσει τῶν τῆς παιδείας καὶ ἐποπτείᾳ αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἡ καθ' ὁλοκληρίαν ὑπακοὴ καὶ συμμόρφωσις τῶν κατ' ἐνορίας ἐφορειῶν πρὸς τὰς συστάσεις καὶ τὰ παραγγέλματα αὐτῆς. Δέον νὰ ἐννοηθῇ ὑπὸ πάντων ὅτι ἡ αὐτόβουλος ἐνέργεια τῶν ἀτόμων ἐν τῇ διαρρυθμίσει τῆς ἐκπαιδεύσεως οὐ μόνον οὐδὲν γενναῖον ἀποφέρει, ἀλλὰ καὶ ζημιοῖ τὴν σπουδάζουσαν νεότητα.

Τὴν ἐκ τῆς αὐτοβούλου ἐκλογῆς τῶν διδακτικῶν βιβλίων ἀπειλουμένην ζημίαν τῆς νεολαίας ἐθέλουσα νὰ προλάβῃ ἡ Α. Θ. Π. ἀνεδέχθη ἵνα ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς μισθοδοτῇ ἀπὸ διετίας σχεδὸν τὸν κατὰ τὸ 1879 προσληφθέντα ἐπόπτην τῶν ἐνοριακῶν σχολῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως· ἡ ἐν ἀρχῇ ὅμως τοῦ λήγοντος σχολικοῦ ἔτους δι' ὁμοίαν, ἀλλ' εὐρυτέραν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἀποστολὴ τοῦ ἐπόπτου ἀνέκοψε τὴν συνέχειαν τοῦ διὰ τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ ἐπιδιωχθέντος ἔργου, ὅπερ οὐχ ἧττον ἡ Α. Θ. Π. δὲν ἠμέλησε νὰ ἐπιδιώξῃ διὰ τοῦ διορισμοῦ ἄλλων ἐποπτῶν, καθ' ἃ ἐν καιρῷ διὰ τῆς «Ἀληθείας» ἠγγείλαμεν.

Ἐπειδὴ ὅμως δύο τῶν τεσσάρων τούτων ἐποπτῶν ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς πόλεώς μας ἀποσταλέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας εἰς ἕτερα λειτουργήματα, οἱ δὲ ἀπομείναντες δὲν ἔχουσι τὸν ὑλικὸν καιρὸν ὅπως διενεργῶσι τὰ τῆς ἐπιβλέψεως ταύτης ὡς δεῖ, ἡ ἐκκλησία σκοπεῖ ἀπὸ τοῦδε περὶ τοῦ τρόπου τοῦ νὰ μὴ διακοπῇ τὸ ἀρξάμενον ἔργον τῆς τῶν σχολείων ἐπιβλέψεως, ἐνδεικνύουσα οὕτω τὸ ζωηρὸν ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς παιδεύσεως διάφορον αὐτῆς. Ἀλλὰ ταῖς προσπαθείαις ὅμως ταύταις τῆς ἐκκλησίας δέον νὰ συμπράττωσι πάντες διδάσκοντες τε καὶ ἐφορεύοντες, συμμορφούμενοι καθ' ὁλοκληρίαν πρὸς τὰς συστάσεις αὐτῆς, ἀκολουθοῦντες τὸ παρ' αὐτῆς ἐγκρινόμενον πρόγραμμα καὶ εἰσάγοντες ὡς διδακτικὰ τὰ ὑπ' αὐτῆς ἐπιδοκιμαζόμενα βι-

βλία. Οὕτω πράττοντες οἱ διδάσκαλοι καὶ φιλοτιμούμενοι ἵνα πρὸς τοῖς ἀνωτέρω κατὰ τὰς διηνεκεῖς συστάσεις τῆς ἐκκλησίας ἐμπνέωσιν ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων τοῖς μαθηταῖς καὶ τὴν εἰρηνικὴν καὶ ἀδελφικὴν μετὰ τῶν συνοίκων λαῶν συμβίωσιν, καὶ τὰς εὐχὰς τῆς ἐκκλησίας ἐκπληροῦσι καὶ τὰς προσπαθείας τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως ὑποβοηθοῦσι καὶ ἐργάται ὄντως πολιτισμοῦ ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν ἀναδείκνυνται.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τὰ τῆς διαφορᾶς τῶν Λαυριωτῶν πρὸς τοὺς μοναχοὺς τῆς σκήτης τοῦ τιμίου Προδρόμου ἐν δυσὶ τεύχεσι τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας» ἐπραγματεύθημεν σχετικῶς πρὸς ὅσα ἐν τῇ ῥωμουνικῇ βουλῇ ἐρρέθησαν ἀναφορικῶς τοῦ ζητήματος τούτου. Ἥκιστα πρέπον λογιζόμενοι τὸ ἐν ὑφισταμένῃ ἐκκρεμοδικίᾳ προτρέχειν τῆς κρίσεως τοῦ δικαστηρίου καὶ προαποφαίνεσθαι, ἀπέχομεν τοῦ θέξαι τὴν οὐσίαν τῆς διαφορᾶς ταύτης, εἰ καὶ πολλὰ ἠδύνατό τις ἵνα εἴπῃ ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἐπιμεμφθῇ ἀσυγγνώστους ἐν τῷ παρελθόντι ἀνοχὰς καὶ συγκαταβάσεις δημιουργήσασας τὴν νῦν ἐκκρεμοδικίαν. Ἐν ᾧ ἡ ὑπόθεσις εὑρηται ὑπὸ συζήτησιν οὐ μικρὸς θόρυβος ἠγέρθη ἐν τῷ ἐνταῦθα τύπῳ καὶ ἰδίᾳ ἐν τῷ τῶν Ἀθηνῶν, οὗτινος διάφορα ὄργανα ἐντεῦθεν λαβόντα ἐδημοσίευσαν μακρὰς ἀλληλογραφίας καθαπτομένας τῶν σεβ. συνοδικῶν, καὶ μονονουχὶ καταγγελλούσας προδοσίαν καὶ ἀπεμπόλησιν τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων. Εἰς τὸ ἄτοπον τῶν ἐν Βουκουρεστίῳ πιστευσάντων ὅτι διὰ ῥωνασκιῶν καὶ παραμορφώσεως τῶν πραγμάτων ἠδύναντο νὰ πτοήσωσι δῆθεν τὸ οἰκουμενικὸν πατριαρχεῖον εἰς τὴν ἱερὰν σύνοδον, ἐνέπεσον δυστυχῶς καί τινες τῶν παρ' ἡμῖν κατεξανιστάμενοι καὶ προβαίνοντες ἄχρις οὐτωσὶ δεινῶν καταγγελιῶν. Ἡ ἱερὰ σύνοδος, ὡς δὲν ἐξεπτοήθη ἐκ τῶν ῥωνασκιῶν ἐκείνων, οὕτω δὲν ἐπηρεάζεταικαὶ ἐκ τῶν κραυγῶν τούτων, ἀλλ' ἀπροσωπολήπτως τὴν πλάστιγγα κρατοῦσα μεταξὺ τῶν διαφερομένων ἀναζητεῖ τὸ δίκαιον τίνι ἀνήκει ὅπως ἀποδώσῃ αὐτῷ τοῦτο. Ἐν τῇ κρίσει αὐτῆς ἡ ἱερὰ σύνοδος τὸ εὐαγγελικὸν ἀκολουθοῦσα ῥῆμα δὲν ἐμβλέπει εἰς πρόσωπον ἀνθρώπου, δὲν ἐξετάζει τὴν ἐθνότητα τοῦ πρὸ αὐτῆς προσερχομένου, ἀλλ' ἐρευνᾷ τίς ὁ ἀδικούμενος κσὶ τίς ὁ ἀδικῶν. Ἑκάτερος τῶν διαφερομένων ἐκτίθησι τὰ πράγματα οὐχὶ ὡς ἔχουσιν, ἀλλ' ὡς συμφέρουσιν αὐτῷ. Δὲν πρόκειται περὶ ἁπλοῦ καὶ εὐλύτου θέματος· αἱ ἀνοχαὶ καὶ συγκαταβάσεις τοῦ παρελθόντος ἐδημιούργησαν θέσιν πραγμάτων, ἣν καλεῖται βραδέως ἤδη ἡ ἐκκλησία νὰ διερευνήσῃ καὶ ἐξετάσῃ. Πᾶσα τοίνυν προαπόφανσις φέρει εἰς παρακεκινδυνευμένας προεκτιμήσεις, αἵτινες ὅταν παρακολουθῶνται ὑπὸ καταγγελιῶν ἀνυποστάτων καὶ ἀβασίμων ὅλως κατὰ προσώπων σεβαστῶν καὶ ἀνωτέρων πάσης ὑπονοίας προσλαμβάνουσι χαρακτῆρα, ὃν δὲν θέλομεν μὲν νὰ κατονομάσωμεν, τὸν ὁποῖον ὅμως καταδικάζει πᾶς εὐσυνείδητος.

Τὸ παρελθὸν σάββατον ἐπεσκέψατο τὴν Α. Θ. Π. ἐν τοῖς πατριαρχείοις ἡ Α. ἐξ. ὁ γεν. διοικητὴς τῆς ἀνατολικῆς Ῥωμυλίας κ. Ἀλέκο πασσᾶς. Τὴν Α. ἐξ. ἀνεπεσκέψατο ἡ Α. Θ. Π. μετὰ μεσημβρίαν τῆς παρελθούσης κυριακῆς.

Ὁ ἐν Κερκύρᾳ λόγιος κ. Ἰάκ. Πολυλᾶς φιλοπονήσας ἔμμετρον παράφρασιν τῆς Ὀδυσσείας τοῦ Ὁμήρου ἀπέστειλε πέντε ταύτης ἀντίτυπα πρὸς τὴν Α. Θ. Π. μὲ τὴν παράκλησιν ἵνα διαθέσῃ αὐτὰ ὡς βούλεται. Δεξαμένη τὴν προσφορὰν ταύτην ἡ Α. Θ. Π. διέθετο ἓν τῶν ἀντιτύπων τούτων ὑπὲρ τῆς πατριαρχικῆς βιβλιοθήκης, ἓν ὑπὲρ τῆς Μ. τοῦ Γ. σχολῆς, ἓν ὑπὲρ τῆς θεολογικῆς καὶ ἓν ὑπὲρ τῆς βιβλιοθήκης τῆς κεντρικῆς ἱερατικῆς σχολῆς.

Ἐν τῇ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Κυζίκου χωρίου Μαϊνὸς ἐγκατέστησαν πρὸ ἐτῶν τινες τῶν ἐν Ῥωσσίᾳ καλουμένων ὁμοπίστων· οὗτοι ἀνηνέχθησαν ἐπανειλημμένως τῇ Μ. τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ ζητοῦντες νὰ δεχθῇ αὐτοὺς ὡς ἑαυτῆς τέκνα ὑφ' οὓς ὅρους δέχεται αὐτοὺς καὶ ἡ ἀγιωτάτη τῆς Ῥωσσίας σύνοδος διατηροῦντας τὸ τυπικὸν αὐτῶν καὶ τὰ ἔθιμα. Τὴν πρότασιν αὐτῶν ταύτην δὲν ἐδέξατο ἡ ἐκκλησία μὴ βλέπουσα τὴν ἀνάγκην ν' ἀκολουθήσῃ τῷ παραδείγματι τῆς ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας, ἣν τοπική τις ἐκκλησία ἐδέησε νὰ μεταχειρισθῇ· ἐπειδὴ δὲ οἱ ῥηθέντες ὁμόπιστοι οὐκ ἐπαύσαντο προσκλαιόμενοι καὶ ἐλλιπαροῦντες τὴν ἐξ ἑαυτῶν προχείρισιν ἱερέως, ἵνα μὴ τέλεον στερῶνται τῶν τῆς θρησκείας παρηγοριῶν, μηδὲ διατελῶσιν ὀρφανοὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς χάριτος, ἡ ἐκκλησία φιλανθρωποῦσα καὶ μὴ θέλουσα ν' ἀφήσῃ αὐτοὺς ἐν ἀπελπισμῷ καὶ ἐν ἀπογνώσει, ἔγνω νὰ παραπέμψῃ αὐτοὺς πρὸς τὸν σεβ. ἅγ. Νοβογοροδίας καὶ Πετρουπόλεως, ἐάσῃ δὲ τὴν σεβασμιότητα αὐτοῦ ἐλευθέραν ἵνα πράξῃ ὅ,τι ἐγκρίνῃ, ἅτε τῆς ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἀδυνατούσης συμμορφωθῆναι πρὸς τὸ παράδειγμα τῆς, ὡς εἴρηται, οἰκονομίας, ἣν ἡ ἐν Ῥωσσίᾳ ἐκκλησία ἀναγκαῖαν ἔκρινε νὰ μετέλθῃ διὰ τοὺς ὁμοπίστους τούτους. Ἡ Α. Σεβ. προχειρισαμένη εἰς ἱερέα τῶν ὑπὸ τῶν ἐν Μαϊνὸς ἐκλεχθέντα ἀπέστειλεν αὐτὸν ἐνθάδε διὰ συστατικῶν αὐτῆς γραμμάτων, οἱ δ' ἐν Ῥωσσίᾳ ὁμόπιστοι εὐγνωμονοῦντες τῇ Μ. τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ διὰ τὴν ἐνδειχθεῖσαν φιλάνθρωπον πρὸς τοὺς ὁμοδόξους αὐτῶν διάθεσιν ἀπέστειλαν εἰς τὴν Α. Θ. Π. μίαν ἀρχιερατικὴν στολήν.

Ἐν τῷ Β' τεύχει τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας», ἀφορμὴν λαβόντες ἐκ τῆς προσφάτου ὑπὸ τοῦ φιλοπόνου κ. Δημητρίου Ι. Χ. Τσολακίδου γενομένης ἐκ τοῦ ἀρμενικοῦ μεταφράσεως τῆς ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου βαπτίσματος κατὰ τὰς διατάξεις τῆς ἀρμενικῆς ἐκκλησίας, ηὐξάμεθα ἵνα ἐξακολουθήσῃ οὗτος τὸ ἀξιεπαίνως ἀρξάμενον τοῦτο ἔργον μεταγλωττίζων ἐκ τῆς ἀρμενικῆς εἰς τὸ ἑλληνικὸν καὶ τἀνάπαλιν τοιαῦτα συγγράμματα ἐκκλησιαστικά, ὧν ἡ δημοσίευσις καὶ κυκλοφορία συντελεῖ εἰς στενοτέραν τῶν δύο χριστιανῶν τούτων ἐθνῶν προσέγγισιν.

Ἡ εἰς τὸ ἀρμενικὸν μετάφρασις τῶν ἡμετέρων ἱερῶν ἀκολουθιῶν θέλει καταδείξει τοῖς Ἀρμενίοις ὅ,τι ὁ ἐπισημότερος τῶν παρ' αὐτοῖς κληρικῶν, ὁ τῆς πόλεως Ταρσοῦ ἀρχιεπίσκοπος Ναρσῆς ὁ Λαμπρονήνσιος ἢ Χαρίης ἐν μέσῃ τῶν Ἀρμενίων συνόδῳ τότε ἔλεγεν· « ἡ ἀνατολικὴ ὀρθόδοξος ἐκκλησία ὑπάρχει ἡ πηγὴ καὶ ἀρχὴ τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ἐξ ἧς οἱ Ἀρμένιοι παρέλαβον πάντα ὅσα ἂν ἔχωσιν, ἥτις καὶ διετήρησεν ἀκριβῶς πάντα ἀμετάβλητα». Τοῦτο αὐτοῖς ὅμμασι πιστοποιούμενοι θέλουσι πάντως μετὰ τοῦ μεγάλου αὐτῶν ἀρχιεπισκόπου ἐκείνου ἐρωτήσει ἀλλήλους, «Τίνος ἕνεκα διαχωριζόμεθα; Ἡμεῖς μὲν λέγομεν τὸν Χριστὸν θεάνθρωπον, οἱ δὲ ὀρθόδοξοι λέγουσιν αὐτὸν δύο φύσεις ἔχοντα· ἆρα ἡ διαφορὰ ἐν λόγοις καὶ οὐκ ἐν πράγμασι. Διὸ καὶ ἐὰν παρατηρήσωμεν τὸ περὶ τούτου, οὐδένα πάντως λόγον βάσιμον ἔχομεν πρὸς ἀντίρρησιν· αἱ ἑορταὶ καὶ τἆλλα ἔθιμα καρπός ἐστι τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, διὰ δὲ τοῦτο καὶ ἄδικος ὅλως πρὸς διατήρησιν τῶν παρ' ἡμῖν ἐθίμων καταργῆσαι τὴν ἐν Χριστῷ ἀγάπην, ἧς χάριν ταῦτα συνεστήθησαν. Καὶ θέλουσι μιᾷ φωνῇ ἅπαντες εἰπεῖ· «δεξώμεθα γοῦν τὰ παρ' αὐτῆς (τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας) ἡμῖν προβαλλόμενα ἐν ἀγάπῃ ὡς ἄλλην ἱερὰν διαθήκην τῶν προγόνων ἡμῶν, καὶ οὐχὶ ὡς προσφερόμενα ἡμῖν παρ' ἀλλοτρίων».

Τοῦτο τὸ ἀγαθὸν προδήλως ἀποκομίσει ὁ τοῖς Ἀρμενίοις γνωρισμὸς τῶν ἡμετέρων ἱερῶν ἀκολουθιῶν· ἐν αὐταῖς ὄψονται οὗτοι τὸ ὀρθοεπὲς καὶ ὀρθόδοξον τῆς διδασκαλίας, ἣν παρὰ τῶν αὐτηκόων τοῦ Λόγου παραλαβοῦσα ἡ ἐκκλησία μετέδοτο τοῖς ἐκχριστιανισθεῖσιν Ἀρμενίοις διὰ Γρηγορίου τοῦ Φωτιστοῦ καὶ τὸ ἐπ' ἀκριβείᾳ ἀμετάβλητον πάντων· καταπιπτουσῶν δὲ τῶν προκαταλήψεων ἡ στενοτέρα προσέγγισις τῶν δύο ἐκκλησιῶν, μητρὸς καὶ θυγατρός, οὐκ ἔσται ἀνέφικτος.

Ταῦτα ἐν ὄψει ἔχων ὁ κ. Δ. Τσολακίδης καὶ παρενθαρρυνόμενος ὑπὸ τῶν διὰ τὸ πρῶτον αὐτοῦ ἔργον ἐκδηλωθεισῶν αὐτῷ εὐαρεσκειῶν τῆς ἐκκλησίας, πεποίθαμεν ὅτι δὲν θέλει λείψει ἵνα καὶ τὴν διὰ πατριαρχικοῦ πιττακίου δηλωθεῖσαν αὐτῷ ἀξίωσιν αὐτῆς ἐκπληρώσῃ, χρησιμοποιῶν τὰς ἐπὶ τῆς ἀρμενικῆς γνώσεις αὐτοῦ διὰ τοιούτων εἰς ἀμφότερα τὰ ἀδελφὰ ἔθνη ὠφελίμων μεταφράσεων.

Ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὴν ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐνοριακῶν πραγμάτων συμβαίνουσαν, ὡς μὴ ὤφειλεν, ἀταξίαν προερχομένην ἐκ τῆς μὴ τηρήσεως διπλοτύπων ἀποδείξεων ἐπί τε τῶν εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν, δὲν ἔλειψεν ἑκάστοτε συνιστῶσα ἁρμοδίως εἰς τοὺς τιμιωτάτους Ἐπιτρόπους τὴν ἀπαιτουμένην τάξιν καὶ ἀκρίβειαν ἐν τῇ διαχειρίσει αὐτῶν.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ διαχείρισις πολλῶν ἱερῶν Ἐκκλησιῶν κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι σύμφωνος πρὸς τὰς δοθείσας τοῖς Ἐπιτρόποις ἐκκλησιαστικὰς ὁδηγίας, ἀλλ' ὅμως εἰς τὴν διαχείρισιν εὐαρίθμων τινῶν ἐνοριῶν δυστυχῶς παρατηρεῖται ἡ ἔλλειψις τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ διαληφθέντος μέτρου, ἐξ οὗ προκύπτουσι διάφορα σκανδαλώδη ζητήματα, σπουδαίως ἐπιβαρύνοντα τοῖς ἐμπεπιστευμένοις τὰ τῆς διαχειρίσεως.

Ὅθεν χάριν τῆς ἀκριβείας καὶ τάξεως ἐν τῇ διαχειρίσει τῶν ἐνοριακῶν πραγμάτων ἀφ' ἑνὸς, καὶ διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν τιμιωτάτων Ἐπιτρόπων ἀφ' ἑτέρου, ἐντελλόμεθα, καὶ προτρεπόμεθα τὴν ὑμῶν τιμιότητα διὰ τῆς παρούσης Ἐκκλησιαστικῆς Ἐγκυκλίου, συνιστῶντες ὑμῖν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος μέτρου, ἤτοι τὴν χρῆσιν διπλοτύπων ἀποδείξεων ἐπί τε τῶν εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν ἐν γένει, λαμβάνοντες τὰ ἐπὶ τούτῳ διπλότυπα παρὰ τοῦ ἁρμοδίου τῶν Πατριαρχείων Γραφείου. Ἐὰν δὲ μετὰ ταῦτα τὰ Ἐκκλησιαστικῶς ἐντελλόμενα ὑμῖν ἤθελε παρουσιασθῇ διαφορά τις ἐπί τε τῶν εἰσπράξεων καὶ δαπανῶν τῆς Ἐνορίας ὑμῶν μὴ δικαιολογουμένη διὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ ἀποδείξεων, ἡ διαφορὰ αὕτη ἀποκλειστικῶς θέλει ἐπιβαρύνει τοῖς διαχειρισταῖς· καὶ πρὸς γνῶσιν ὑμῶν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 23 μαΐου 1881.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας

Ὑπάρχει γνωστὸν τοῖς πᾶσιν ὅτι ἐν καιρῷ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν Κανονισμῶν τὸ πάγιον χρέος τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου, διαιρούμενον εἰς χρέος τοῦ Κοινοῦ καὶ εἰς αὐλικόν, ἐνεκρίθη ἵνα ἐξοφληθῇ δι' ὑποχρεωτικοῦ ἐράνου ἀπάντων τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν τῶν ὑποκειμένων εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἐπαρχιῶν, ὅτι ἀναλογήσαντος εἰς ἕκαστον στέφανον τοῦ ποσοῦ ἓξ γροσίων ἀργυρῶν, ἡ Σεβ. Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις εὐμενῶς ἀναδεξαμένη τὴν εἰσπραξιν αὐτῶν, παρέδωκεν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον τὰ τότε εἰσπραχθέντα, ἐξ ὧν μέρος τῶν δανειστῶν ἔλαβον τὰ δίκαια αὐτῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ Σεβ. Κυβέρνησις δὲν ἠδυνήθη ἵνα εἰσπράξῃ πανταχόθεν τὸν διαληφθέντα ἔρανον τῶν ἓξ γροσίων ἕνεκα τῶν παρεμβληθέντων ἐκ μέρους Χριστιανῶν τινων προσκομμάτων, ἱκανὸν δὲ ποσὸν μένει ἔκτοτε ὀφειλόμενον εἰς διαφόρους, τελευταῖον ἔν τινι συνεδριάσει τῶν δύο σωμάτων, ἤτοι τῆς ἱερᾶς συνόδου καὶ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, ἐγένετο σκέψις περὶ τῆς ἐξελέγξεως καὶ ἐξακριβώσεως τοῦ ὑπολοίπου χρέους τοῦ Κοινοῦ καὶ τοῦ αὐλικοῦ διὰ τῆς παραβολῆς τῶν ὁμολογιῶν πρὸς τὰ βιβλία τοῦ Ἐθν. Ταμείου, ἵνα τεθείσης οὕτω βάσεως στερεᾶς· γένηται ἀκολούθως σκέψις καὶ φροντὶς σύντονος περὶ ἐξευρέσεως τῶν πόρων, δι' ὧν ταῦτα πληρωθήσονται διά τινος χρεωλυσίου. Προσκαλοῦνται τοίνυν ἅπαντες οἱ κάτοχοι ὁμολογιῶν τοῦ Κοινοῦ ἢ αὐλικῶν ὅπως ἢ αὐτοπροσώπως ἢ διὰ πληρεξουσίων αὐτῶν παρουσιάσωσιν αὐτὰς πρὸς τὸν εἰρημένον σκοπὸν ἐντὸς ἓξ μηνῶν ἀπὸ τῆς σήμερον ἐνώπιον τῆς ἐπὶ τούτῳ διορισθείσης τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, συγκειμένης ὑπὸ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Κορυτσᾶς κυρίου Δωροθέου, τοῦ γραμματέως τοῦ Δ.Ε. Μ. συμβουλίου κ. Δημ. Θ. Ξανθοπούλου καὶ τοῦ ταμίου τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου κ. Συμεὼν Παπαδάκη, καὶ συνεδριαζούσης ἐν τοῖς Πατριαρχείοις κατὰ πᾶσαν δευτέραν ἀπὸ τῆς ἕκτης ὥρας τουρκιστὶ μέχρι τῆς ἐννάτης.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, Ιδ Μαΐου 1881.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ.

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΤΟΣ Α΄ | 1 ΙΟΥΛΙΟΥ 1881 | ΤΕΥΧΟΣ ΣΓ΄

ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΓΡΑΠΤΩΝ ΠΕΡΙΣΥΝΑΓΩΓΗ (*)

Ὁμοίως δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ τεργεσταίᾳ ἐκδόσει καὶ ἡ ὑπ' ἀριθμ. ριθ΄ τοῦ πατριαρχ. χειρογράφου ἐπιγεγραμμένη ἀνωνύμῳ καὶ ἔχουσα ὡς ἑπομένως.

«Ἀσκὸν τίλλειν, αἰθίοπα σμήχειν, κηρὸν μαστίζειν, αἰγιαλῷ λαλεῖν, ὄνου κεφαλὴν πλύνειν, εἰς ψάμμον οἰκοδομεῖν, εἰς ὕδωρ σπείρειν, πέτρας γεωργεῖν, κέγχρον τρυπᾶν, ᾄδειν κωφῷ, κύματα μετρεῖν, ὑπέρῳ πλήττειν, εἰς κόπρον θυμιᾶν, θάλασσαν ἀντλεῖν καὶ ὁπόσα τῶν ἐπὶ ματαίῳ καὶ μηδενὶ ἀγαθῷ πάντ' ἀληθεύει, ταῦτα περὶ τῶν ἀχαρίστου εὖ ποιούντων, ὦ φιλότης, καὶ φεῦ! ὁπόσα μοι καλὰ κἀγαθὰ διόλωλε, ταῦτα τοῖς ἀγνώμοσιν ἐπιδοθέντα. Τί δὲ ὅτι μηδεὶς ἀγνώμων οὐ κακοποιός; Ἀλλὰ μισοῦσιν οἱ τοιοῦτοι σφόδρα τοὺς εὐεργέτας, καὶ τὴν ἀχαριστίαν ἀποκρύπτουσι μυρία κατὰ τῶν εὐηργετηκότων διαπλάττοντες καὶ συκοφαντοῦντες αὐτούς, καὶ μηδὲν ἧττον τῶν ὀφειλετῶν ὅσοι χρήματα λαβόντες οὐκ ἔχουσιν αὐτὰ τῖσαι, τὴν χάριν οὐκ ἀποδόντες, τοῦ χαρισαμένου ποθοῦσι τὴν ἐξώλειαν. Καὶ δῆτ' εὐχάριστος ἐχθρὸς ἀχαρίστου φίλου πολλῷ βελτίων· ὁ μὲν γὰρ τῇ εὐποιίᾳ νικᾶται καὶ τὴν ἀπέχθειαν εἰς φιλίαν ποιεῖται ὁ εὐχάριστος ἐχθρός· ὁ δὲ εἴτε τὴν χάριν ἧττω τοῦ πόθου καὶ τῆς πλεονεξίας ὑπειληφὼς, εἴτε τῷ μεγέθει αὐτῆς οὐκ ἔχων ἐξισῶσαι καὶ ἀντιμετρῆσαι τὰ ἴσα τῷ εὐγνώμονί γε τοῦ τρόπου καὶ ταῖς ἀπὸ ψυχῆς γοῦν φωνῆς εὐφημίαις καὶ ὁμολογίαις, ἐξόμνυσι τὴν φιλίαν καὶ ἐπίβουλός ἐστιν ἀντὶ φίλου ὁ ἀχάριστος ἑταῖρος. Καὶ σὺ μὲν, ὦ φιλότης, τοῖς εἰς αὐτὸν εὐεργετήμασι θαρρῶν τόν τε τῆς ψυχῆς, τόν τε τῆς περιουσίας πλοῦτον αὐτῷ παρακατατίθεσαι καὶ διαπιστεύεις, ὁ δὲ καθ' ἑκάτερον ἑλλοχᾷ καὶ τὰ μέγιστα λυμαίνεται, καὶ μηδὲν οὕτως εὖ πεποιηκότι βλαπτικὸν, ὥσπερ ἀχαριστῶν οἰκιακὸς ἐχθρός· τοσοῦτον ἐπιβλαβέστερος, ὅσον ἀφυλακτικωτέροις ἐπιτίθεται. Τοιαῦτα δὲ πολλὰ πολλάκις πεπειραμένος εὐλαβῆσαί σε μάλιστα βούλομαι τὸ τοιοῦτον γένος, τὸ καθάπερ οὐκ ἄλλο τι παλαμναῖον, καὶ φείδεσθαί σε μᾶλλον εὐεργετημάτων ἢ χρημάτων ἀναπείθω καὶ παροτρύνω. Διόπερ καθὼς αὐτὰ δεῖ δαπανᾶν ἀντὶ πραγμάτων ἐπαξίων, οὕτω τὰς εὐποιίας προσήκει κατατίθεσθαι παρ' ἀνδράσιν εὐγνώμοσι καὶ χάριτας εἰδόσι καὶ λαβεῖν καὶ ἀντιδιδόναι. Ἔρρωσο».

Ἐπίσης δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ τεργ. ἐνδ. καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. ρκ΄ τοῦ πατρ. χειρ. τῷ αὐτῷ ἐπιγεγραμμένη καὶ ἔχουσα ὧδε.

«Ὅσα σοι φθὰς ἐπέστειλα περὶ ἀχαριστίας οὐχ οὕτω σε βούλομαι ταῦθ' ὑπολαβεῖν, ὥστε δεδοικότα τὸ ἄγνωμον καὶ ἀπάνθρωπον φειδωλότερόν σε καὶ ἀργότερον γενέσθαι περὶ τὰς εὐποιίας· ἀμφότερα γὰρ ἀκρότητός ἐστι καὶ ὑπερβολῆς καὶ ἴσα τοῦ μέσου διαπίπτοντα, καὶ ὅσον ἀρετῆς ἀπέχει, τοσοῦτον ἐμμίγνυται τῇ κακίᾳ. Ἴσθι τοιγαροῦν ὅτι σμικρὰ ἄττα πολλάκις εὐγνώμονας καὶ ἀγαθεργοὺς ἄνδρας εὖ πεποιηκότας πολλῶν ἐν δέοντι καὶ μεγάλων καλῶν ἀπελαύσαμεν. Καὶ μέντοι γε τὸ εὖ ποιεῖν ἀνθρώπους ἀνωτάτω ὑψοῖ, εἰς κρείττονα μεταβιβάζει τάξιν καὶ Θεῷ παροικειοῖ, καὶ δευτέρους θεοὺς τοὺς ἀγαθεργοὺς εἰώθασι καλεῖν οἱ πολλοὶ, καὶ διὰ τοῦτο καθ' ἑαυτὸ τὸ εὖ ποιεῖν αἱρετόν ἐστι καὶ περιμάχητον, καὶ τούτῳ τοῖς μακαρίοις καὶ ἥρωσιν ἐγκαταλεγόμεθα. Ἀμέλει τὸ εὐποιεῖσθαι τῇ καθ' ἑαυτῷ ὑπεροχῇ τῷ ἐργαζομένῳ πλουσίας ἀμοιβὰς ἀποδίδωσι, καὶ τίμιον αὐτὸν ἀποδείκνυσι καὶ στεφανοῦν ἀνεπιδεῆ ποιεῖται τῆς ὑπὸ τοῦ εὐεργετηθέντος εὐχαριστίας. Ἐὰν δὲ τοῖς ἀξίοις ἡ χάρις ἐνσπείρηται, πηλίκος ὁ παρὰ ταυτησὶ τῆς γεωργίας ἀμητός; οὐκ ἄρουρά τις, οὐκ ἀμπελὼν, οὐ φυτὸν, οὐ δένδρον τοσοῦτον ἀποφέρει καρπὸν, εἰ καὶ τῆς εὐφορίας σχεῖν τὰ πρωτεῖα, ὅσος ἂν φύοιτ' ἂν ἀπὸ ψυχῆς ἀγαθῆς καὶ εὐγνώμονος. Ἄνδρας γὰρ οὖν εὖ πεποιηκότας μὴ μόνον ἐπαινέτας αὐτοὺς ἔχομεν, ἀλλὰ καὶ εὐεργέτας ἀντὶ σμικροῦ, ἰσχύος ἠκούσης, μεγάλα καὶ μύρια ἀντικαθισταμένους. Καὶ δὴ μὴ μόνον ἀνθρώπους ἀλλὰ καὶ θηρία πολλάκις εὐεργετήσαντες τὸ ἄγριον καὶ θηριόγνωμον αὐτῶν ἐξημειλίξαμεν καὶ ἡμερώσαμεν καὶ ἐξωκειωσάμεθα, οἷα περὶ πάρδων καὶ λεόντων καὶ δρακόντων πάμπολα τοῖς φυσιολόγοις ἱστόρηται. Ἄνθρωποι δὲ τῆς θειοτέρας ὄντες μερίδος πολλῷ μᾶλλον εὖ πεπονθότες εὐποιεῖσθαι φιλοῦσι, καὶ τοὺς μὴ τοιούτους, ἅτε τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἀπηλλοτριωμένους, ἀπανθρώπους καλοῦμεν καὶ στυγοῦμεν καὶ ἀποτροπιαζόμεθα, οὓς παντὸς ἐστερεῖσθαι οἴκτου καὶ πάσης φιλανθρω-

(*) Συνέχεια (ἴδ. Ἐκκλ. Ἀλήθ. τεῦχ. Ε΄).

πίας ἀποτετυχέναι ἥκιστ' ἀπαξιῶ. Καὶ λοιπὸν ὅσον εὐγνώμονας εὐεργετητέον, τοσοῦτον ἀγνωμόνων ἀνείργεσθαι δεῖν, οἶμαι, τὴν ἀγαθοποιΐαν. Ἔρρωσο».

Καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. ρκα' τοῦ πατρ. χειρ. ἐπιγεγραμμένη «Δημητρίῳ» δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεῦχ. ἐκδ. ἔχει δὲ αὕτη ὡς ἑπομένως·

« Πιστοῦ φίλου, φασὶν, οὐκ ἔστιν ἀνταλλαγμα· εἰ δὲ φίλος καὶ συγγενὴς καὶ γείτων καὶ πιστὸς ἐπὶ πᾶσι, τούτου τί βέλτιόν τις ἐπιζήσειτο ἑαυτῷ παράθημα; εἰ δὲ καὶ νουνεχὴς καὶ πεπαιδευμένος καὶ εὐσεβὴς, ὥστε καὶ εἰδέναι καὶ δύνασθαι καὶ βούλεσθαι τὰς χρησιμωτάτας ὑποτιθέναι βουλάς, ὁπότε δέηση, τούτου ἀνταξίων ὑπαλόν τι ἔσται τὸ ποτε κειμήλιον; Νὴ τὴν ἀλήθειαν, ὅσα τοὺς ἀνθρώπους πάνυ τετίμηται, τοῦ τοιούτου γείτονος ἅπαντ' ὑποδεέστερα οἷον ἡμῖν ἔδωκέ σε Θεὸς μιᾷ δωρεᾷ πολλῶν ἀγαθῶν ἡμᾶς ἠξιωκώς· μάλιστα δέ μοι τῆς οἰκίας ὑπὲρ τὰς νῦν ἐπαλλήλους ἐκστρατείας ἀποδημεῖν ὑπαγομένῳ, ὅταν ἡ τῆς σῆς παρουσίας ἐπέλθῃ μνήμη, θυμηδίας ἐκπιμπλάμενος πᾶσαν ὑποτίθημι μέριμναν καὶ οἰκίας καὶ παίδων. Καὶ δῆτ', ἀντιβολῶ καὶ ποτνιῶμαι, ἔσο σεαυτῷ διὰ παντὸς ὅμοιος, ἐρῶν ἡμῶν τε καὶ τῶν ἡμετέρων. Ἔρρωσο».

Οὐδ' ἡ ὑπ' ἀριθ. ρκδ' τοῦ πατρ. χειρ. εὑρίσκεται ἐν τῇ τεῦχ. ἐκδ. ἐπιγεγραμμένη « Γεωργίῳ » ὡς ἑξῆς·

« Μνήμης, ὦ καλὲ καὶ γενναῖε, μηδὲν ἀνθρώπους ἐνησιμώτερον, ἀλλ' ὥσπερ ἡ ἐν ἀποθήκαις διασκευὴ τοὺς κεκτημένους πλουτίζει, οὕτω τοι τὰ τῇ μνήμῃ συμφυλαττόμενα τὴν πενίαν ἀνείργει τοῦ νοός. Φίλου δὲ μνήμης τί ἂν ὀφείλῃ μεγαλειότερον ἄνθρωπος γενέσθαι; εἰ γὰρ ἀμνησιοσύνη θάνατος εἴη φιλίας, ζωὴ νομιζέσθω καὶ καλείσθω ἡ μνήμη, σοὶ δὲ ἅμα τῇ παρουσίᾳ συναλλύεται ἡ μνήμη καὶ μηδ' ἐπιτιμητικῶν, ἀλλὰ νεκρὰ κεῖται καὶ ἄπνους, καὶ δεσποτικοῦ δείται θυμάτος, ὅπως ἀναζήσῃ. οὐχ ἥττονός γε τοῦ τὸν ὄζοντα Λάζαρον ἀναστήσαντος· ὄζει γὰρ ἤδη, καὶ μέχρις ἡμῶν οὕτω πόρρω διατριβόντων ὄζει, φεῦ, ὅπως ὄζει καὶ λυπεῖ τὴν ἡμετέραν αἴσθησιν. Ἡ τοίνυν ἀνακάλεσον αὐτὴν εἰς τὸ ζῆν, ἢ νεκρὰν ἔζουσαν, θάψαντες, ἐπιτάφιον ἄσωμεν. Ἔρρωσο ».

Καὶ ἡ « τῷ αὐτῷ » ἐπιγεγραμμένη ὑπ' ἀρ. ρκγ' τοῦ πατρ. χειρ. δὲν ἀπαντᾷέν τῇ τεῦχ. ἐκδ. Αὕτη ἔχει ὡς ἀκολούθως·

« Ὅσον σε καὶ κατηγόρηκα τῆς εἰς φιλίαν ἀδικίας, τοσοῦτον τῆς καλῆς νῦν προαιρέσεως ἐπαινῶ καὶ θαυμάζω, ὅτι δήπου τήν τι μνήμην τετήρηκας ἀκλίτηλον τὴν ἐμὴν, καὶ τὸν πόθον ἠζέωκας τῆς ἐμῆς ὁμιλίας. Καὶ ἀγνωμοσύνης ἐμνήσεις μηδ' ὑπαίτιον γεγενῆσθαί ποτε μηδ' ὑπόδικον, ὅτι δὲ περισπασμοί τινες εἰσρυέντες ἀδίκητον συνεταράξαντό σου τὸν βίον, καὶ δῆθεν ὑπαχθεὶς ἀνάγκῃ σεαυτοῦ τε καὶ τῶν φίλων ἐπελάθου (οὐδὲ γὰρ αὐτοὺς περὶ μείονος θείης ποτέ), καὶ τούτων ὀψέποτε μόλις ἀπαλλαγεὶς ἀνανήρεις καὶ φιλίων ἀπαμείψεων ὀφειλὴν ἀποδίδως. Τοῦτό γε μηδ' αὐτὸς ἐπαινῶ, μηδὲ φρενήρης ἀνὴρ ἕλλοι, ἐπειδὴ τὸν εὖ φρονοῦντα δεῖ ἑαυτῷ κατὰ πάντα παρεῖναι, ἐν οἷς γε παρεῖναι προσήκει, καὶ τῶν περιεστηκότων ἑκάστοτε ἐπὶ μέρει καὶ πᾶσι καθόλου χρὴ τοῦτον ἀποσχολάσας, ὥστε μηδὲν ἡμελημένον ἀπειλεῖσθαι, μηδὲ τῆς δεούσης παρουσίας ἐστερημένον· οὐδὲ γὰρ ἐλευθέριον οὐδὲ γενναῖον φροντίσιν ὑποδεδουλῶσθαί τισι καὶ κατόπιν αὐτῶν ἕπεσθαι πεπεδημένον, οἷον ἠχμαλωτευμένον ἀνδράποδον, καὶ κατὰ κόρρης ἔστ' ὅτε παιόμενον ὑπ' αὐτοῦ ὑπτίως ἐκτετραχηλίσθαι· ἀλλὰ μερίμνης ἀπάσης οὕτως ἐγκρατὴ γενέσθαι καὶ ἐπίβολον, ὥστε, ὡς ἔπον εἰπεῖν, ἐπιβάντα καὶ καλῶς αὐτὴν ἡνιοχοῦντα κατὰ στίβον ἰθύνειν, καὶ θαμὰ δὲ ἀνιέναι καὶ πάλιν εὐθενίστερον ἀναλαβόντα διαιθιάσαι ἐπὶ τὸ τελειότερον καὶ μέχρι τοῦ εἰς νοῦν ἐμβληθέντος ἀποτελέσματος. Εἰ δὲ φροντίδος ἐθελήσοις ὅρους θέσθαι καὶ μερίμνης, ἀπὸ φιλοσόφου μελέτης τῇ φύσει τοῦ πράγματος ἀμωσγέπως ἐμβαθύνας, φροντίδος ἔστω μέτρον τὸ μὴ τὸν λοιπὸν λογισμὸν ὑπολέπτον, μηδὲ μετ' ἀδίκου ἁρπαγῆς τῶν ἄλλων ἀναγκαίων ἀρροντιστοῦντα ποιοῦν τὸν μεριμνῶντα· τότε γὰρ ἀρροντισία μᾶλλον εἴη τις κἂν ἀπὸ τοῦ μείζονος ὀφείλῃ τὰ ὀνόματα προσαρμόζεσθαι τοῖς πράγμασι. Τοιγαροῦν τῆς πρεπούσης ἐκπίπτει τελειότητος ἡ φροντὶς, ἐπειδὰν ἀδικῇ καὶ ἀμαυροῖ τὰς ἐπιλοίπους μερίμνας, αἷς συγγενὴς ἐστι καὶ ἀδελφὴ, ἀλλ' οὐκ ἀναιρετικὴ καὶ φθοροποιὸς, καὶ διαφέρει κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, ἀλλ' οὐ κατὰ τὸ εἶδος ἀντίκειται μεταλληλουχουμένη ἐξώσει. Καὶ ἔκδηλον οὖν ἐκ τούτων ὅτι φρονήματος ἐμβριθείᾳ καὶ ἐπιεικείᾳ λογισμοῦ προσήκει τῶν φροντίδων οὕτως ἰθύνειν τὰς ἡνίας, ὥστε πειθηνίους αὐτὰς ἔχειν καὶ μὴ κατεσθιούσας, ὡς φασι, τὴν καρδίαν. Ἔξομεν δὲ μὴ τὰ θηριώδη τῶν παθῶν ἐάσαντες ἐμβατεῦσαι τῇ διανοίᾳ καὶ τὸν χαλινὸν ἁρπάσαι τῆς ἡμετέρας χειρός· ἁρπάζει γε μὴν καὶ φόβος ἄμετρος αὐτὸν καὶ θυμὸς ἀκρατὴς καὶ ἀγάπη καὶ μῖσος, ὅταν ὑπερβάλῃ· καὶ συλλήβδην εἰπεῖν πάθος ἅπαν εἴτε θυμοειδὲς, εἴτ' οὖν ἐπιθυμητικὸν, ἐκταράσσει τὸ νουνεχὲς καὶ φροντιστικὸν, καὶ εἰς ἑαυτὸ μόνον βιαίως ἔχει καὶ δουλοῖ, καὶ μηδενὶ ἑτέρῳ προσέχειν συγχωρεῖ. Καὶ ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν νοῦν ἐχόντων οὐδένα λέληθε· σὺ δέ μοι δοκεῖς, ὦ γαθὲ, ὅτι περὶ φιλίας γραφὴν ἐξαλείψαι προθυμηθεὶς μίαν αἰτίαν ἑαυτῷ προσήψω τῆς πρότερας σὺ κατασβεστέραν· ἐξίσου γὰρ ἀρετῶν ἀδικεῖς τετρακτὸν καὶ εἰς δικαιοσύνην οὐκ ἔλαττον ἢ εἰς ἀνδρείαν πλημμελεῖς· καὶ τῆς μὲν, ἅτε μερίμνας τισὶν ἀγενῶς ὑποχείριος καὶ εὐάλωτος περιπεφρονηκώς, τῆς δὲ ἅτε μὴ τὰ εἰκότα τοῖς ἑταίροις ἀπονείμας ἀσεβῶς σεσιγηκώς. Οὕτω γε, ὦ φιλότης, ἔχουσιν αἱ προφάσεις· οὐκ ἀναιροῦσι τὰς εὐθύνας, ἀλλὰ μεταφέρουσιν αὐτὰς, καὶ δοκοῦσι συγκρύψαι καὶ συσκιάσαι τὰ παλαινημένα καί τινα εὐπρόσωπον τοῖς ἀπολελογημένοις προξενοῦσι θεραπείαν, ἀλλὰ τό γε ἀληθὲς, ἐνθ' ὅπου μείζονα μῶμον ἐπιτρίβουσι καὶ χείρους εἰσὶ τῶν ἠνιγμένων αἱ σκηψεῖς τὰ πολλά. Μὴ προφασίζεσθε προφάσεις ἐν ἁμαρτίαις, φησὶν ὁ θεηγόρος βασιλεύς, ἴσως οὐ τὰς ἁμαρτίας, ἐφ' αἷς αἱ προφάσεις κατ...ονται φράζων, ἀλλὰ τὰς πλημμελείας αἱ γίγνονται μυρίαι, συγκλωθομένων καὶ συνδιαπλαττομένων προφάσεων. Μίαν γὰρ ἁμαρτίαν πολλάκις ἀπαλεῖψαι πειρώμενοι, δι' ὧν σκηπτόμεθα, πολλαχῶς ἁμαρτάνομεν καὶ μείζους αἰτίας

ὁρίσκανομεν σκηψάμενοι ἥπερ ἡμαρτηκότες, ὅτι τῶν ἡμαρτημένων αἱ ἀπορυγαὶ αἰσχρότεραι αἱ πολλαί. Εἰ τοίνυν, ὦ 'γαθέ, ῥροντίδων ἐπιβολὴν καὶ καταδυναστείαν ἐσκήψω τὴν ἀριλίαν ἀπορρύπτων, ἀνανδρείας οὐ φεύγεις γραφήν· εἰ δὲ τὸ ἀκαταδούλωτον καὶ ἄμαχον τῆς ψυχῆς περὶ πλείονος ποιεῖς, πάλιν σοι δεῦσοπιεῖν ἐνέσται τὸ ἄριλον. Ἀλλὰ σύ γε ἀμφότερα διευλαβούμενος καὶ ἀρετῆς ἀπρὶξ ἀντεχόμενος τὸν ἔπειτα χρόνον τίμα ψυχῆς ἀνδρείαν οὐ μεῖον ἢ μνήμην ἑταίρων, καὶ ἴσθι αἱρετώτερον εἶναι μὴ διαμαρτεῖν, ἢ σκήπτεσθαι διαμαρτόντα.

Ἔρρωσο».

(ἀκολουθεῖ).

ΣΧΟΛΕΙΑΚΑ

Τὴν προπαρελθοῦσαν κυριακὴν ἄρθονος ἦν Πέραν ὁ πνευματικὸς ἀμητός· ἡ σχολὴ τῶν ἀρρένων κατήρχετο ἐκ τῶν δημοσίων ἐξετάσεων, ἡ δὲ δυὰς τῶν ἀνωτάτων παρθεναγωγείων ἡμῶν Παλλάδος καὶ Ζαππείου, ἑστεφάνουν τὰς ἀριστευσάσας τῶν μαθητριῶν αὐτῶν, καθ' ἃ ἐν τῷ προλαβόντι τεύχει ἡμῶν ἐπροοιμιασάμεθα.

Ἡ ἐν Σταυροδρομίῳ ἐνοριακὴ σχολὴ τῆς Παναγίας κατηρτίσθη εἰς τρόπον, ὥστε βελτιουμένων τῶν οἰκονομικῶν τῆς σχολῆς ταύτης πόρων νὰ ἀναπτυχθῇ τὸ πρόγραμμα αὐτῆς καὶ μετατραπῇ εἰς κεντρικὸν γυμνάσιον διηρημένον εἰς δύο τμήματα, ἐπὶ τούτῳ δὲ καθωρίσθη ἐν τῷ κανονισμῷ τῆς σχολῆς ταύτης ἡ ὑποχρέωσις τῆς ἐφορίας νὰ ἐξέρχηται, ἔχουσα μεθ' ἑαυτῆς συμπράττουσαν καὶ τὴν ἐφοροεπιτροπὴν, καὶ αἰτῇ κατ' ἐποχήν τινα τοῦ ἐνιαυτοῦ τὴν συνδρομὴν τοῦ κοινοῦ πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς τε παρούσης καὶ τῆς μελλούσης τῆς σχολῆς τύχης.

Ἡ φιλότιμος κοινότης Σταυροδρομίου πρὸ ἑξαετίας ἀνομολογήσασα τὴν ἀνάγκην καταρτίσεως κεντρικοῦ γυμνασίου ἐν τοῖς κόλποις αὐτῆς, δὲν δύναται σήμερον ἀνακρούουσα πρύμναν ν' ἀποκηρύξῃ τὴν ἰδέαν ταύτην καὶ ἀποστῇ τῆς ἐπιδιώξεως σκοπὸν, ὃν μεγαλογραφικῶς ἀνέγραψεν ἐν τῷ κανονισμῷ τῆς σχολῆς ταύτης. Ὅθεν πεποίθαμεν ὅτι παρερμηνείαί τινες ἐκ τῶν ἐμφιλοχωρουσῶν πολλάκις ἐν τῇ διαμοιβῇ τῶν ἀνθρωπίνων ἰδεῶν προεκάλεσαν τοὺς ἀνησυχαστικοὺς περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς σχολῆς ταύτης φόβους, ὑπὸ τὸ κράτος τῶν ὁποίων διατελῶν ὁ ἀξιότιμος σχολάρχης κ. Χρῆστος Χ. Χρήστου μετὰ συνοχῆς καρδίας ὡμίλησε περὶ ὑποκώφως ἐξακουομένων θορύβων.

Πρὸ τριῶν ἑβδομάδων γράφοντες περὶ τῶν δεόντων γενέσθαι Πέραν τε καὶ ἐν ἄλλαις ἐνορίαις, κατεδείξαμεν τὸ ἐπάναγκες τῆς ὑπάρξεως οὐχὶ ἑνὸς ἔτι, ἀλλὰ δύο τοὐλάχιστον γυμνασίων λειτουργούντων κατὰ τὸ πρόγραμμα τῆς Μ. τοῦ Γένους σχολῆς, ἐὰν θέλωμεν οὐ μόνον νὰ λέγωμεν ἀλλὰ καὶ νὰ πράττωμεν γενναίόν τι ὑπὲρ τῆς μέσης ἢ γυμνασιακῆς ἐκπαιδεύσεως. Αἱ γυμνασιακαὶ τάξεις τῆς Μεγάλης σχολῆς οὕτω πεπυκνωμέναι εἰσὶν ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἐν ἑκάστῃ αὐτῶν φοιτητῶν, ὥστε καὶ ἐν σχολικαῖς τάξεσιν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἠθέλε λογισθῇ ὑπέρμετρος καὶ ἥκιστα συντελεστικὸς εἰς τῶν μαθητευόντων τὴν πρόοδον. Μεθ' ἕλην δὲ τὴν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ὑπερτροφίαν ταύτην τῶν γυμνασιακῶν αὐτῆς τάξεων ἡ τοῦ γένους Μ. σχολὴ εὑρέθη ἠναγκασμένη κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἐν αὐτῇ εἴσοδον εἰς 40 καὶ ἔτι πρὸς φοιτητὰς διὰ ἔλλειψιν χώρου. Μόνος τοίνυν ὁ λόγος οὗτος ἀνεξαρτήτως πλείστων ἄλλων ἐπιτακτικῶς ἐπιβάλλει τὴν ἐν τῷ παρόντι κατάρτισιν ἑνὸς ἔτι γυμνασίου. Περὶ τούτου οὐδεὶς πεποίθαμεν ὁ διαφωνῶν· ἡ τῶν γνωμῶν δὲ διαίρεσις ἔγκειται ἐν τῷ τρόπῳ τῆς συντηρήσεως τοῦ γυμνασίου τούτου. Ἐν ἄλλαις λέξεσι τὸ ἠθικὸν πρόσωπον, ἡ κοινότης, ὀφείλει νὰ ἀναλάβῃ τὰ ἔξοδα τῆς συντηρήσεως τοῦ γυμνασίου τούτου ἢ οἱ γονεῖς τῶν μαθητευόντων πληρόνοντες ἀντὶ διδάκτρων ὅ,τι σήμερον δαπανῶσιν εἰς διόδια καὶ ἔξοδα μεταβάσεως τῶν τέκνων αὐτῶν ἐκ τῶν συνοικιῶν τοῦ Σταυροδρομίου εἰς Φανάριον;

Τιθεμένου τοῦ ζητήματος ἐν τῇ κυρίᾳ καὶ πραγματικῇ θέσει αὐτοῦ, ἀδέσποτοι ἀποδείκνυνται οἱ φόβοι περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς ἐν Σταυροδρομίῳ ἐνοριακῆς σχολῆς τῆς Παναγίας, ἧς οἱ μαθηταὶ ὑπέστησαν τὴν δημοσίᾳ δοκιμασίαν ἐν οἷς ἐδιδάχθησαν, ὁ δ' ἀξιότιμος σχολάρχης ἀπήγγειλε τὸν ἑπόμενον εἰσαγωγικὸν λόγον.

Παναγιώτατε δέσποτα, φιλόμουσοι ὑμήγυρις,

Πάντες ἐν γένει οἱ ἐνώπιον τοιούτων σεβαστῶν ἀκροατηρίων παριστάμενοι, ὅπως δώσι λόγον καὶ εὐθύνας τῶν αὐτοῖς πεπραγμένων, χρῄζουσι ἀναγκαίως προοιμίου τινὸς, δι' οὗ πᾶσι λόγοις καὶ τρόποις σπουδάζουσι νὰ ἐπιτύχωσι τὴν ἐκτίμησιν, τὴν συμπάθειαν, τὸν θαυμασμὸν καὶ τὴν εὐνοιαν τῶν ἀκροατῶν αὐτῶν. Τῆς γενικῆς ταύτης συνηθείας οὐδ' ἡμεῖς θ' ἀποστῶμεν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἀκολουθήσωμεν ταύτῃ ὡς χρῄζοντες, εἴ πέρ ποτε, νῦν τῶν τοιούτων ἀγαθῶν αἰσθημάτων παρὰ τοῦ ἀκροατηρίου ἡμῶν· κατὰ τοῦτο ἴσως θὰ διαφέρωμεν ἡμεῖς τῶν λοιπῶν, ὅτι ἐκεῖνοι μὲν τοῖς λόγοις τὴν εὔνοιαν τῶν ἀκροατῶν ἐπιδιώκουσιν, ἡμεῖς δὲ πράγματα ἐνώπιον ἡμῶν μέλλοντες νὰ παραστήσωμεν. Χρησόμεθα οὖν καὶ ἡμεῖς προοιμίῳ, ἐν ᾧ ὅλως πυθαγορικοὶ ἐσόμεθα, τὸν ἀριθμὸν, ὡς καὶ ἐκεῖνοι, ὡς ὑπόστασιν τοῦ προοιμίου ἡμῶν λαβόντες, διότι, ἂν εἴπωμεν ὑμῖν ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν, οὓς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο πνευματικῶς διεθρέψαμεν, ἀνέρχεται εἰς 860, τί τούτου κάλλιον προοιμίου μέρος, ὅπερ καὶ τὴν τῶν γονέων πρὸς τὴν σχολὴν διατρανοῖ ἐκτίμησιν καὶ τὴν ὑμετέραν ἱκανὸν νὰ ἐπισπάσηται; Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι τὴν ἔφοδον διδασκαλίαν τῶν 860 τούτων μαθητῶν ἐπιτύχομεν διὰ 1400 λιρ. ὀθωμ. μόνον, ἐν ᾧ ἐν ἄλλαις ὁμοειδέσι σχολαῖς κατορθοῦται τοῦτο διὰ δισχιλίων καὶ πλέον ὀθωμ. λιρῶν, δὲν ἠθέλομεν ἀρά γε ἐπιτύχει παρὰ μὲν τῶν καταγινωσκόντων ἡμῶν σπατάλην τοῦ δημοσίου πλούτου ἐπιεικεστέραν περὶ ἡμῶν κρίσιν, παρ' ὑμῶν δὲ ἔπαινον καὶ θαυμασμόν; Ἐὰν δ' ἐν τέλει εἴπωμεν ὑμῖν ὅτι ἕνεκα τοῦ πολλοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαθητῶν ἐν ταῖς τάξεσι πολλοὶ τῶν διδασκάλων ἡμῶν κατέβασαν ζωντανὸν μέχρι νυκτὸς πλειστάκις ὑποβοηθοῦντες τοὺς νωθρότερον πρὸς τὴν σπουδὴν ἢ καὶ τὸν νοῦν νωθρότερον πρὸς πνευματικὴν κίνησιν, καὶ διὰ τοῦτο ἐν τοῖς μαθήμασιν ὑστεροῦντας, θὰ ἐγείρωμεν ἀρά γε τὴν εὐγνωμοσύνην καὶ τὴν συμπάθειαν τῶν ἐνδιαφερομένων; Ἐπιτρέψατε δέ μοι χάριν τῆς ἀξιοπρεπείας τῆς τε σχολῆς καὶ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τοῦ φιλτρῶ τῆς ἡμέρας ἕνεκα νὰ παραλείψωμεν καὶ ἄλλα τινὰ, ἅπερ διακονοῦντες ἠθέλομεν ἐγείρει ἐν ταῖς καρδίαις τοῦ εὐαισθήτου ἀκροατηρίου ἡμῶν οὐχὶ πλέον τὴν εὔνοιαν καὶ τὴν συμπά-

θειαν, ἀλλ' Ἰησοῦν τὸν σῶτον καὶ Θεόν. Ἠθέλησαν δέησιν καὶ φιλόφρονα ἀκροατήν, προσέτι, τὸ ὕψιστον ἐνομίσαμεν ἐκεῖνο νὰ ἐγκύψῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν ἀγαθὸν ὑπὲρ ἡμῶν αἴσθημα, προσέτι, ἐν ᾧ κράζωμεν, οὗτοι εἶπεν, οἱ νόμοι καὶ οἱ προφῆται τῆς ζωῆς ἡμῶν ὑπο-θέσεως.

Καὶ τοῦ προσώπου τούτου ἐκτὸς κατ' οὐσίαν ὀλίγα ἔμειναν ἡμῖν νὰ εἴπωμεν ὡς βάσιν τῆς ἐκθέσεως ἡμῶν· τούτων δὲ ἁπλῶς μνείαν ποιησόμεθα, καὶ τοῦτο ἵνα μὴ ἐλλιπεῖς ἢ μᾶλλον ἐπιλήσμονες φανῶμεν.

Καὶ περὶ μὲν τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ ποιοῦ τῶν διδαχθέντων μαθημάτων, ἐπειδὴ ταῦτα ὁρίζονται ὑπὸ τοῦ ἰσχύοντος κανονισμοῦ, μικρὰν ὕλην ἐπενέγκαμεν ἐπὶ τὰ κρείττω μεταβολὰς· οὐδένα λεπτομερῆ ποιησόμεθα λόγον, ἵνα μὴ μάτην ἐπιβαρύνωμεν ὑμᾶς.

Ὡσαύτως καὶ περὶ τρόπων καὶ μεθόδων διδασκαλίας καλὸν ἐνομίσαμεν, τό γε νῦν, νὰ σιγήσωμεν· διότι ὁ κύριος τοῦ ἀγροῦ, ὅταν κατὰ τὸν θερισμὸν παραστῇ ἐν τῷ ἀλωνίῳ, ὧν θὰ ἀπουσιάσῃ ἐκεῖ ἄροτρα καὶ δι-κέλλας, οὐδ' ἄλλα τῆς καλλιεργείας μέσα ἢ ὄργανα, οὐδὲ περὶ τούτων οὐδόλως θὰ ἐρωτήσῃ, ἀλλὰ τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ θὰ βάψῃ ἐπὶ τὸν σωρὸν τοῦ συγκομισθέντος σίτου καὶ τούτου μετ' ἐνδιαφέροντος θὰ κατακαυχήσῃ. Ὁ μὲν σωρὸς τῶν πνευματικῶν καρπῶν, οὓς κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο συνε-κομίσαμεν πάρεστιν· ὑμεῖς δὲ διὰ τοῦ μελλόντος τῆς συντόνου προσοχῆς καὶ δικαίας κρίσεως ὑμῶν καταμετρήσατε· καὶ ἂν μὲν εὕρητε αὐτὸν ὄρθιον καὶ ἀκμῇ ζῶντων καὶ τρυφῶντων, ἡ μὲν θειοτάτη παναγιότης Ἧς εὐλογήσῃ ὑμᾶς τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν καλῶς ἀγωνισαμένους, τὰ δὲ φιλόφρονα ἀκροατήριον Ἧς ἀξιώσῃ ὑμᾶς μικρᾶς τινος ἐκτιμήσεως. Ἐν δὲ ἐναντία εὕρητε αὐτά, τότε ἀξιώσατε ὑμᾶς τοῦ ἀγροῦ τούτου, ὡς ἀνε-πιτηδείους γεωπόνους· καὶ τοῦτο ἐν ποιήσητε, τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ἐν γένει προόδου τοῦ ἔθνους ὑμῶν θὰ ἐκπληρώσητε.

Ἐντεῦθεν θὰ κατακλείσωμεν τὸν λόγον, εἰ μὴ παραλείπομεν χρέη τινὰ ἀπαραίτητα· καὶ διάφορα ὑμῶν ὀλίγιστον ἔτι χρόνον, ἵνα κεφαλαιωδῶς ἐκφράσωμεν τὰς θερμὰς εὐχαριστίας τῆς Διευθύντριας πρός τε τὴν σεβα-στὴν ἐφορίαν ἐπὶ τῇ δεκτικότητι καὶ προθυμίᾳ ὑποδοχῆσαι αὐτὴν εἰς τὸ πολύτεκνον ἔργον ὑμῶν καὶ πρὸς τοὺς ἀξιοτίμους καὶ περιλημπτους συναδέλφους ὅτι ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ, προθυμίᾳ καὶ ἀφιλοκερδείᾳ συνέ-ραντό μοι τοῦ βαρυτάτου ἔργου τῆς νοικοκυρᾶς μου ταύτης.

Ὡσαύτως ὀφείλομεν νὰ ἐκφράσωμεν θερμοτὰς τὰς εὐχαριστίας τῆς σχολῆς πρός τε τὴν φιλεκπαιδευτικὴν ἀλαζονείαν Ζωτικῶν, ὅτι καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὴν αὐτὴν ἐποίησε τῇ σχολῇ εὐεργεσίαν, προσενεγ-κοῦσα τοὺς ἀπείρους τῶν μαθητῶν τ' ἀναγκαιοῦντα αὐτοῖς βιβλία, καὶ πρὸς πάντας ἐν γένει, οἵτινες χρηματικῶς τε καὶ ἠθικῶς συνέβραμον τὴν σεβαστὴν ταύτην σχολήν.

Τοὺς δὲ περιλειπόμενους ἡμῖν μαθητὰς δὲν ἐνομίσαμεν ἄξιον οὐδ' ἀναγ-καῖον διὰ παρακελεύσεων καὶ ἐνθαρρύνσεων νὰ προσκαλέσωμεν εἰς τὸν νῦν ἀγῶνα, ὡς πάλαι μαθόντας καὶ εἰδότας ὅτι πάτριόν ἐστι τὸ ἐπὶ τοὺς τοιούτους πνευματικοὺς ἀγῶνας θαρραλέως εἰσιέναι.

Ὡς ἐπίλογον δὲ τῆς βραχυτάτης καὶ ἀτέχνου ταύτης ἐκθέσεως θὰ ἐπιτεθῶμεν τὴν ἐξομολόγησιν ἡμῶν ὅτι ὄντως περιεστολογήσαμεν ἐκα-νῶς, ἀλλ' εἰς τὸ ἀκράτημα τοῦτο παρώρμησεν ἡμᾶς ἕτερον πάσῃ ψυχῇ κλῖν, ὅπερ δὲν ἠθυνήθημεν νὰ κατακεύσωμεν· τοῦτο δ' ἐστὶ δικαιὸς τις φόβος ἐξ ὑποκούρων κλονισμῶν, δεῖ καὶ ἐπαινοῦμεν τὴν οἰκίαν ἡμῶν ταύτην μὴ ποτοῦσι κατεπλακώσῃ ἡμᾶς. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ φόβου ἡ-μῶν τούτου ἐπάρχεται ὡς παρήγορος ἡ ἰδέα ὅτι οἱ ὑπόκουροι κάτοικοι ἀκουόμενοι τιτάνιοι μυκηθμοὶ ἀβλαβῶς θὰ παρέλθωσιν, οὐδὲν χνοῦν κατελιπόντες οἰκτρὸν ἀποτέλεσμα, καὶ ὅτι μετ' οὐ πολὺ ἐσόμεθα ἐν τῇ παρηγόρῳ θέσει τοῦ Θηβαίου Κρίοντος νὰ εἴπωμεν·

Ἄνδρες, τὰ μὲν δὴ πόλεως θεοὶ πολλῷ σάλῳ σείσαντες ἀσφαλῶς ὤρθωσαν πάλιν. Γένοιτο!

Εἰς τὸ τελευταῖον τοῦ λόγου τούτου μέρος ἀπαντῶσα ἡ Α. Θ. Π. ἐκφράζουσα τὴν λύπην αὐτῆς ἐπὶ τοῖς καταγγε-λομένοις τούτοις θορύβοις, ἐδήλωσεν ὅτι μεθ' ὅσης χαρᾶς καὶ θυμηδίας ἀνῆλθε τὰς βαθμίδας τοῦ σεμνοῦ τούτου πνευματικοῦ φυτωρίου, μετὰ τοσαύτης λύπης καὶ κατη-φείας θὰ κατήρχετο αὐτάς, ἂν καὶ ἐπὶ στιγμὴν ἐπίστευεν ὅτι ἦν ὄνατον ἡ ἐπὶ φιλομουσίᾳ διακρινομένη ὁμογενὴς κοινότης τοῦ Σταυροδρομίου ν' ἀνεχθῇ τὴν ἀπόδεσιν τοῦ ὑπάρχοντος ἐμιγμασίου καὶ μὴ φροντίσῃ τὴν ἐπέκτασιν τοῦ προγράμματος αὐτοῦ πρὸς μετατροπὴν εἰς τέλειον γυ-μνάσιον, οὗ ἡ ἔλλειψις αὐτόθι εἶνε ἐπαισθητή. Κατέληξε δὲ διαβεβαιώσασα ὅτι τὸ γ' ἐπ' αὐτὴν ἐργασθήσεται συντό-νως ὑπὲρ διαρρυθμίσεως τῶν τῆς παιδείας ἐπὶ βάσεων ἀσφαλῶν καὶ βεβαίων.

Ἀκροασαμένη τῶν εἰς τὰ θρησκευτικὰ ἐξετάσεων τῶν μαθητῶν τῆς ἀνωτέρας τάξεως ἀνῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν Παλλάδα ἔνθα ἄλλη πνευματικὴ ἑορτὴ ἐδείκνυτο τῆς παρου-σίας της.

Αἱ μαθήτριαι τῆς Παλλάδος εἶχον περαιώσει τὰς ἐν τῇ γυμναστικῇ ἀσκήσεις αὐτῶν, ὅτε ἀφίκετο ἡ Α. Θ. Π. συνο-δευομένη ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν συνοδικῶν ἀγ. Κορυτσᾶς, τοῦ παν. ἀγ. Φιλαδελφείας κ. Γερασίμου καὶ τοῦ θεοφ. ἀγ. Εἰρηνουπόλεως.

Ἅμα τῇ ἀφίξει τῆς Α. Θ. Π. ἐψάλησαν αἱ νενομισμέναι πρὸς τὸν Ὕψιστον εὐχαί, αἷς ἐπηκολούθησεν ἐναρμόνιος ὁμωδία τῶν μαθητριῶν καὶ μετ' αὐτὴν διάφορα μουσικὰ τεμάχη ἐντέχνως ἐκτελεσθέντα ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου. Πρὶν ἔτι σβεσθῇ ὁ ὕστατος στόνος τοῦ κλειδοκυμβάλου, εὐκέλαδος χορὸς ἀνέμελῳεν ὕμνον τῆς Α. Θ. Π. μεθ' ὃ ἡ κ. διευθύντρια ἀναστᾶσα ἀνέγνω τὴν ἑπομένην ἔκθεσιν.

Παναγιώτατε πατριάρχα καὶ πᾶσα ἡ φιλόμουσος ὁμήγυρις,

Ὁ πολὺς ἐκεῖνος τῶν Ἀθηναίων ῥήτωρ παρατηρῶν τὴν σχέσιν τῶν λόγων πρὸς τὰς πράξεις λέγει μὲν ὅτι οἱ λόγοι προηγοῦνται τῶν πράξεων, ἀλλὰ ταύταις μᾶλλον τὴν μεγάλην σπουδαιότητα καὶ δύναμιν ἀποδίδωσι· «τὸ γὰρ πράττειν τοῦ λέγειν καὶ χειροτονεῖν ὕστερον ὂν τῇ τάξει, πρότε-ρον τῇ δυνάμει καὶ κρεῖττόν ἐστιν» ἀναφωνεῖ τοὺς Ἀθηναίους.

Πρὸς ταύτην λοιπὸν τὴν ἀξίαν τῶν πράξεων καὶ προτεραιότητα ἀπε-βλέψαμεν τό γε νῦν σχολικὸν ἔτος καὶ ἡμεῖς, καὶ ἀφοῦ πρότερον πάντα τὰ ἔργα ἡμῶν ἐποιήσαμεν καὶ ἐπεραιώσαμεν μέχρι τέλους καὶ τῶν ἐξε-τάσεων ἔτι αὐτῶν, αἵτινες μέρος τοῦ σχολικοῦ βίου ἀποτελοῦσιν ἀναπό-σπαστον, σήμερον τοὺς λόγους περὶ αὐτῶν ποιούμεθα πρὸς ὑμᾶς ἐπὶ τούτῳ συναγειρόντες καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν ταύτην καὶ πανηγυρικὴν τε-λοῦντες ἑορτήν.

Καὶ πρῶτον μὲν παρίσταται ἡ σειρὰ ἐμοῦ ἵνα κατὰ τὸν ἐτήσιον τοῦ-τον παιδαγωγικὸν τῆς παλλαδικῆς ἡμῶν κοινωνίας βίον σὺν διὰ μακρῶν διεξέλθω, καὶ ἑπομένως πρὸς τὰς ἀποφοιτώσας αὐτὰς ἀγαπητὰς τροφί-μους ὅσα πρόσφορα καὶ κατάλληλα εἶπω.

Πᾶσα κοινωνία εἶνε, ὡς γνωστόν, ὅλων κατὰ κοινὴν συμφωνίαν τῶν μελῶν αὐτῆς ἐπὶ ἀναγνωρισμένου ὑπὸ πάντων συστήματος δικαιωμά-των καὶ καθηκόντων ὀργανισμένων καὶ συγκροτουμένων, καὶ πρὸς ἕνα σκοπὸν κοινῇ συμφέροντος διὰ τῶν ἰδιαζουσῶν ἑκάστῳ μέλει δυνάμεων, ἱκανοτήτων καὶ ἰδιοτήτων κατατείνων.

Καὶ ἡ ἡμετέρα λοιπὸν ἐν τῇ σχολῇ τῆς Παλλάδος κοινωνία συγκρο-τουμένη ἁμέσως μὲν ἐκ τοῦ διδασκαλείου αὐτῆς συμβουλίου, μετὰ τοῦ ἐριτίμου αὐτῆς προέδρου τοῦ ἐξοχωτάτου κ. Χρ. Ἐφέσου καὶ ἀγαπητοῦ

τῆς Παλλάδος εὐεργέτου ἀναγραφέντος, ἐκ τῶν αὐτῆς κοσμητηρίων, ἐξ εἴκοσι καὶ τεσσάρων καθηγητῶν καὶ διδασκάλων μετὰ τῆς διευθυνούσης ἀρχῆς, ἐκ μαθητριῶν ἐννενήκοντα μὲν ἐνδιαιτωμένων, ἑκατὸν δέκα δὲ ἐξωτερικῶν καὶ ἡμισείων, καὶ ἐν γένει ἐκ πάντων τῶν ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων αὐτῆς προσώπων· ἐν μέρει δὲ ἀφ' ἑνὸς μὲν ἐξ αὐτῶν τῶν γονέων τῶν παραδιδόντων ἡμῖν τὰς φιλτάτας αὐτῶν θυγατέρας, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ ἐκ τῶν γνησιοτάτων καὶ ἀγαθῶν προστατῶν καὶ εὐεργετῶν τῶν δι' εὐσπλαγχνικῶν διαθέσεων πρὸς τὴν Παλλάδα συσχετιζομένων καὶ συνδεδεμένων· ἡ κοινωνία ἡμῶν, λέγω, αὕτη οὕτως ὑφισταμένη συνεβίωσε καὶ ἐφέτος ἐν ἀρίστῃ καὶ σκοπιμωτάτῃ ἁρμονίᾳ κατὰ τὴν ἰδέαν τοῦ γενικοῦ δικαιολογικοῦ αὐτῆς συστήματος, τοῦ καὶ κανονισμοῦ λεγομένου, κατά τε τὸ ἐνιαυσίως συνταττόμενον πρόγραμμα τῆς ὅλης πνευματικῆς τε καὶ σωματικῆς καὶ ἠθικῆς διαίτης τῶν εἰρημένων συγκοινωνῶν αὐτῆς μελῶν, καὶ κατὰ τὰς ἡμερησίας ἑκάστοτε ἐκ τῶν συμβαινουσῶν περιστάσεων προκαλουμένας διατάξεις.

Καὶ ὁ σκοπὸς, πρὸς ὃν πᾶσαι αἱ βουλήσεις καὶ ὁρμαὶ τῶν μελῶν τῆς σχολικῆς ταύτης ἡμῶν κοινωνίας διευθύνονται, ἐστὶν ὡρισμένος μὲν καὶ κεχαραγμένος, οὐχ ἧττον δὲ ὑπὸ τῶν ἀνωτέρων μελῶν τῶν διεπόντων τε καὶ διευθυνόντων μελετώμενος διηνεκῶς καὶ συζητούμενος καὶ ἑκάστοτε τὴν ἐπινόησιν καὶ κατανόησιν τῶν εὐστοχωτέρων καὶ κατ-αλληλοτέρων μέσων καὶ μεθόδων πρὸς τὴν εὐτυχεστέραν αὐτοῦ κατόρθωσιν ἐπιβάλλων καὶ προσαπαιτῶν.

Διότι ἡ ἐν τῷ καθιδρύματι τούτῳ καὶ τῶν ὁμοίων αὐτῷ, κοινωνία ἡμῶν εἶνε οὐχὶ βέβαια ἡ οἰκιακὴ, οὐχὶ ἡ ἁπλῶς βιοτικὴ, οὔτε πολιτικὴ οὐδ' ἄλλη κατ' ἄλλων τῶν ποικίλων καὶ πολλαπλῶν τοῦ βίου μορφῶν ἐσχηματισμένη, ἀλλ' εἶνε ἡ σχολικὴ, ἡ παιδαγωγικὴ καὶ ἐκπαιδευτικὴ, ἧς τὸ κράτος καὶ ἡ δύναμις ἐπὶ πασῶν τῶν λοιπῶν κοινωνικῶν κατασκευασμάτων καλῶς, ἢ τοὐναντίον, ἐπιδρᾷ, καὶ ταύτης ἁπάσης ἐν τῷ ἑαυτῆς κύκλῳ ἐκ τῶν προτέρων καὶ δυνάμει οὔτως εἰπεῖν, περιλαμβάνει καὶ παρασκευάζει, ὡς εἰ περίβολός τις οὖσα παντοειδῶν φυτειῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἐν τοῖς πολυειδέσι τοῦ βίου κύκλοις πράκειται νὰ φυτευθῶσι δένδρα καλλίφυλλα καὶ καρποφόρα, πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ καθολικοῦ τῆς ἀνθρωπότητος προορισμοῦ μορφούμενοι καὶ ἀναπτυσσόμενοι. Εἶνα δηλονότι ἡ μήτηρ τῶν λοιπῶν κοινωνιῶν, ἐξ ὧν συγκροτεῖται ὁ ὅλος τοῦ Ἔθνους βίος· ἐν τοῖς κόλποις αὐτῶν ἡ σχολὴ, τὸ παιδαγωγεῖον καὶ τὸ πανεπιστήμιον αὐτὸ, διὰ τῶν ἐν αὐτοῖς παιδευτικῶν καὶ παιδαγωγικῶν δυνάμεων, τὴν οἰκογένειαν, τὴν πολιτείαν, τὴν ἐκκλησίαν, τὸ Ἔθνος, τὴν ἀνθρωπότητα ἐν γένει ἐκτρέφει καὶ εἰς ζωὴν παρασκευάζει τὴν πρέπουσαν.

Ἐντεῦθεν καὶ ὁ σκοπὸς τῆς παιδαγωγικῆς καὶ σχολικῆς κοινωνίας σπουδαιότατος καὶ ὑστιμέρει πολλῆς καὶ μεγάλης σκέψεως καὶ μελέτης παρὰ πάντων τῶν ἐνδιαφερομένων διόμενος· καθόσον πρὸς αὐτὸν τὸν ἔσχατον τοῦ ἀνθρώπου προορισμὸν, τὸν τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ ἀληθῆ αὐτοῦ ἐξομοίωσιν, στενότατα συνέχεται, καὶ πρὸς αὐτὸν τοῦτον διηνεκῶς ἀπαιτεῖται ἵνα πᾶσαι αἱ ἐνέργειαι καὶ σπουδαὶ καὶ βουλήσεις ἰσχυρῶς καὶ ἐν ἁρμονίᾳ κατευθύνωνται καὶ καταλήγωσι.

Λοιπὸν ἐρῶ ὑμῖν σήμερον τί κατὰ τὸ διελθὸν τοῦτο ἐνιαύσιον τοῦ χρόνου διάστημα ἐποιήσαμεν καὶ πῶς διηγάγομεν ἡ τὴν τῆς Παλλάδος παιδαγωγικὴν κοινωνίαν συγκροτοῦντες ἡμεῖς, βάσιν μὲν τὸν κανονισμὸν καὶ τὸ πρόγραμμα αὐτῆς ἔχοντες, τὸν δὲ διεγερθέντα ὄβριλλον καὶ σπουδαιότατον σκοπὸν διὰ παντὸς ἐνθυμούμενοι καὶ σπουδάζοντες, ἵνα εὐθὺ πρὸς αὐτὸν βαδίζωμεν καὶ ὁσημέραι ἐγγυτέρω αὐτοῦ γενώμεθα. Καὶ ἔλεγχος παντὸς τούτου, τῆς τε διαγωγῆς δηλονότι καὶ τῶν πράξεων ἡμῶν, πρὸς τῇ μαρτυρίᾳ αὐτῇ τῶν γονέων, τῶν διηνεκῶς καὶ ἐλευθέρως μεθ' ἡμῶν καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν συναναστρεφομένων καὶ βλεπόντων τὰ ἔργα ἡμῶν ὑπὸ τῷ φωτὶ γιγνόμενα, εἰσὶν ἔξω καὶ αὐταὶ αὗται αἱ ἐξετάσεις, γραπταί τε καὶ προφορικαὶ, ἃς οἱ παρακολουθήσαντες καὶ ἰδόντες καὶ ἀκούσαντες δύνανται νὰ ὁμολογήσωσι καὶ βεβαιώσωσι περὶ τῶν ἔργων ἡμῶν ὅτι οὐχὶ ἀτυχῶς οὐδὲ μάτην καὶ τὸ πρωϊκὸν τοῦτο ἔτος διενύσαμεν· ἀλλ' ὅμως, ἐπειδὴ ἔθος ἐστὶ καὶ τὸ λέγειν, δεῦτε εἴπωμεν περὶ αὐτῶν τὰ κεφαλαιώδη.

Καὶ πρῶτον περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἢ σωματικοῦ βίου ἡμῶν, εἶτα δὲ περὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἢ πνευματικοῦ, ὃς εἰς παιδευτικὸν καὶ εἰς ἠθικὸν μέρος διαιρούμενος ἢ μᾶλλον ὑπὸ τὰς δύο ταύτας πλευρὰς ἐξεταζόμενος, οὐχὶ μόνον ἐκ τῆς σχολῆς, ἀλλ' ἐν πᾶσι καὶ πάντοτε ἐν παντὶ τῷ τοῦ ἀνθρώπου βίῳ, ὁ περισπουδαστός ἐστι καὶ τιμιώτατος.

Καὶ περὶ μὲν τοῦ πρώτου, οὗπερ σκοπὸς ἐστὶν ἡ εὐεξία καὶ ὑγιεία τοῦ σώματος καὶ ἡ ἐκ ταύτης ἀπορρέουσα καλλονὴ αὐτοῦ καὶ εὐμορφία, περὶ τούτου, λέγω, δὲν περιμένετε, οὐδ' ἀξιοῦτε βεβαίαν ἵνα εἴπω ὑμῖν ὅτι ἐγένετο κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ὅλως ἀπρόσβλητος παρ' ἡμῖν, ὡς εἰ εἴχομεν τὸ σῶμα ἀδαμάντινον ἢ χαλύβδινον, ἢ ἐξ ἄτρως τινὸς ὕλης διαφερούσης τοῦ περιστοιχοῦντος αὐτὸ ὑλικοῦ στοιχείου· ἀλλὰ θὰ μοὶ πιστεύσητε μᾶλλον λεγούσῃ ὅτι καὶ αἱ πλείσται τῶν μαθητριῶν (ἴδιά περὶ τῶν ἐσωτερικῶν ἐντεῦθα ὁ λόγος) ἢ ὀρθότερον εἰπεῖν καὶ πᾶσαι ἠσθένησαν πολὺ ἢ ὀλίγον· διότι ἀσθένεια τοῦ σώματός ἐστι καὶ ὁ ἁπλοῦς κατάρρους καὶ ἡ ὀδονταλγία, καὶ εἴ τι τοιοῦτον· καὶ πᾶσαι δὲ αἱ διδασκάλισσαι καὶ τὰ λοιπὰ πρόσωπα τὰ ἐνδιαιτώμενα, καὶ ἐκ τῶν καθηγητῶν οἱ πλείους ἢ καὶ μηδενὸς ἐξαιρουμένου· διότι πάντες ὑλικὸν τὸ σῶμα ἔχουσι· καὶ δύο μάλιστα οἱ κύριοι Ἀριστοκλῆς καὶ Σπαθάρης καὶ κυρίως ἐνόσησαν καὶ ἐπὶ ἱκανὰς ἡμέρας τὰ μαθήματα αὐτῶν διέκοψαν, ἡ δὲ διευθύντρια καὶ δεινοτέρας συνεσχέθη νόσου, ἐπὶ τρεῖς περίπου μῆνας ὑπομείνασα τὸν ἐν τῷ σωματίῳ ἀποκλεισμὸν (καὶ ἔδη δοξάζουσα τὸν Θεὸν βλέπει τὸ φῶς τῆς ζωῆς ταύτης)· ἐπὶ τούτοις δὲ καὶ τὸ πικρότατον πάντων καὶ τὴν μοῖραν στέρησιν ἀγαθοῦ καθηγητοῦ τοῦ ἀτυχοῦς Θ. Τάγη ἐλαύσαμεν καὶ ἐφέτος ὡς πέρυσιν ἄλλους.

Ἀλλ' ὅπερ μέγιστον ἐπιθυμεῖτε νὰ ἀκούσητε παρ' ἡμοῦ βεβαιούσης εἶνε ὅτι οὐδενὸς παρημελήσαμεν οὐδὲ ἐξ ἀρχῆς καὶ τοῦ ἔτους τούτου, οὐδενὸς λέγω τῶν συντελούντων ἵνα τὴν εὐεξίαν μὲν τῶν ἐνδιαιτωμένων καὶ παιδαγωγουμένων ἐξασφαλίζωσι, τὰς δὲ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει παρομαρτούσας ἀσθενείας καὶ μαλακίας αἰσιωτέρας καὶ ἀκινδυνωτέρας καθιστῶσι· διότι καὶ ἄλλως εἰ ἐποιοῦμεν, ἄντικρυς ἠθέλομεν φέρεσθαι πρὸς ἀρίστην παιδαγωγικὴν ἀρχὴν, ἣν καὶ ὁ πολὺς περὶ τὴν παιδαγωγικὴν Ἔρβαρτ, διατυποῖ ὧδε· «ἡ ὑγιεία, λέγει, ἐστὶ προϋπόθεσις τῆς ἀγωγῆς, καὶ δὲν δύναταί τις νὰ παιδαγωγήσῃ ἱκανῶς, ἐὰν ἔχῃ φιλασθένους παῖδας, ὧν ὀφείλει νὰ φείδηται». ὥστε κατὰ ταῦτα αὐτὴ αὕτη ἡ ἀνάγκη τοῦ ἐπιτυχεῖν τοῦ σκοποῦ τῆς παιδαγωγικῆς ἡμῶν ἀποστολῆς, ἐπιβάλλει ἡμῖν, ἢ μᾶλλον παρίστησιν ἡμῖν ὡς πρώτιστον ἀγαθὸν ὑποκείμενον τῇ ἀγωγῇ, τὴν ὑγιεινὴν δίαιταν ἢ τὴν σκόπιμον καὶ περιεσκεμμένην θεραπείαν τοῦ σώματος.

Καὶ ταύτης λοιπὸν ἐκδηλουμένης διὰ τῆς χορηγίας τοῦ ἀναγκαίου, καὶ τῆς ἀρνήσεως τοῦ ὑπερμέτρου, πρὸς δὲ διὰ τῆς προσαγωγῆς τοῦ ὠφελίμου καὶ τῆς ἀποκρούσεως τοῦ βλαβεροῦ περί τε τὴν τροφὴν καὶ τὴν κίνησιν καὶ τὴν ἀνάπαυσιν, καὶ τὴν θέρμανσιν, καὶ τὸν ὕπνον, καὶ τὸν φωτισμὸν, καὶ τὸν ἀερισμὸν, καὶ τὰς γυμναστικὰς ἀσκήσεις, ἐν αἷς καὶ τὸν χρόνον κατατακτέον, καὶ περὶ τὴν νοσηλείαν ἐν τούτοις, καὶ περὶ τὸ σύνολον τῶν μέσων τῶν ἱκανοποιούντων καὶ θεραπευόντων τὰς συστατικὰς ἀνάγκας, πάσης, λέγω, τῆς σωματικῆς ταύτης διαίτης, ἐπελήφθημεν νυχθήμερον μετὰ παιδαγωγικῆς καὶ ὁμοῦ μητρικῆς ἀγάπης, προηγουμένης μὲν τῆς ὑπὸ τοῦ ἀγαθοῦ ἡμῶν ἰατροῦ ἐκπροσωπουμένης ἐπιστήμης, συμφωνούσης δὲ προθύμως καὶ τὰ συμφέροντα πραττούσης ἡμῖν τῆς ἀξιοτίμου οἰκονομικῆς ἐπιτροπῆς, καὶ τῶν καταλλήλων δὲ προσώπων ἐπιμελητριῶν τε καὶ νοσοκόμων ἐπιμελῶς καὶ μετὰ ζήλου ἀξιεπαίνου συνεργαζομένων. Διὰ ταῦτα καὶ τοῦ ζητουμένου ἀγαθοῦ ἐπετύχομεν, τῆς εὐχαρίστου ὑγιεινῆς καταστάσεως ἐν τοῖς ἐνδιαιτωμένοις, ἐκτὸς τῶν ὡς ἀνωτέρω εἶπον, ἀναποφεύκτων τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει ἀδιαθεσιῶν· καὶ ἐπὶ τῇ εὐσταθεῖ ταύτῃ τῇ ὑπαρκτῇ αἰτίᾳ πάντες ἀγα-

θοῦ εὐχαριστοῦμεν ἐνδομύχως· διότι ἐκεῖθεν πᾶσα ἡ πρὸς ἀγαθόν τι ἐπιμέλεια καὶ στοργὴ τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῆς παιδευομένης ἀπογυμνοῦται καὶ εἰλογίας ἀξιοῦται.

Μεταβαίνοντα ἔξῆς εἰς τὸν ὕπερον τῶν πνευματικῶν καὶ ἐσωτερικῶν τῆς Παλλαδικῆς ἡμῶν κοινωνίας βίου, ὃν μετὰ τῆς εὐπαιδεύτου καὶ πεφωτισμένης ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς, διακανονίζομεν πάντοτε καὶ διακρινόμεν· ἔδει διστάζει νὰ βεβαιώσω ὑμᾶς, καὶ προκαλέσω τὴν ὑμετέραν πεποίθησιν ἐπὶ τῆς πληροφορίας ταύτης· ὅτι ἀπὸ τοῦ νηπιαγωγείου, ὅπερ ἐστὶν ἡ πρώτη βαθμὶς τῆς παιδεύσεως καὶ ἀγωγῆς μέχρι τῆς ἀνωτάτης τάξεως τοῦ γυμνασίου, ἧς τὸ τέρμα σημειοῖ τῆς τρίτης κατὰ τὴν παιδαγωγικὴν θαλεχθησομένην περίοδον, ἡ σπουδὴ ἡμῶν πάντων περὶ τὴν ἐκπόρισιν, οὕτως εἰπεῖν, τὴν πραγμάτωσιν τῆς μεγάλης καὶ ὑψηλῆς ἰδέας τῆς παιδαγωγικῆς ἐπιστήμης, ἐγένετο καὶ τὸ ἴτως τοῦτο ἐπίτης μὲν ἰσχυρὰ καὶ θρασεῖρία, οὐχ ἧττον δὲ ἀποτελεσματικὴ καὶ μέλλον τελεσφόρος· διότι καὶ τοῦτο ἐστὶν ὃ ἐν ἀρχῇ εἴπον σπουδαίστως σκοπὸς, πρὸς ὃν ἐν τῇ σχολικῇ ἡμῶν ταύτῃ κοινωνίᾳ ἐκλελεγμένως κατευθυνόμεθα καὶ ἐν ἀρμονίᾳ βαδίζομεν.

Καὶ τὸ μὲν παιδευτικὸν μέρος τοῦ πνευματικοῦ τούτου βίου συγκροτεῖ ὅπως ὁ καὶ ἐν τῷ προγράμματι ἐγγεγραμμένος κύκλος τῶν μαθημάτων, ἐν οἷς διὰ εὐμαθοῦς καὶ ὅσον ἔνεστι πεφωτισμένης διδασκαλίας ἐπιζητήσομεν ἕκαστος τῶν καθηγητῶν καὶ διδασκάλων τὴν μετάδοσιν τῶν ἀναπτυσσομῶν καὶ φωτιζουσῶν τὸν νοῦν γνώσεων περὶ τοῦ κόσμου διὰ τῶν φυσικῶν καὶ μαθηματικῶν εἰδήσεων, περὶ τοῦ ἀνθρώπου διὰ τῶν φιλολογικῶν καλλιτεχνικῶν καὶ ἱστορικῶν προϊόντων τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας, καὶ περὶ τοῦ ὑπερτάτου δημιουργοῦ ἀμφοτέρων τούτων διὰ τῶν φιλοσοφικῶν καὶ τῶν θρησκευτικῶν ἱερῶν μεγίστων ἀληθειῶν· τὸ δὲ ἦθικὸν παρουσιάζει τὸ σύνολον τῶν μορφωτικῶν δυνάμεων καὶ μεθόδων τῆς ἀγωγῆς, δι' ὧν τὴν συναίσθησιν καὶ τὴν βούλησιν τῶν φιλτάτων ἡμῖν τροφίμων ἠγωνίσθημεν ἵνα βαθμίζωμεν καὶ καθοδηγῶμεν ὑπὸ τὸ φῶς τῶν γνώσεων εἰς τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πρᾶξιν τοῦ ἀγαθοῦ. Ἀνάπτυξις λοιπὸν καὶ μόρφωσις ἡ μὲν τοῦ νοὸς, ἡ δὲ τῆς καρδίας καὶ τῆς βουλήσεως εἶναι πάντοτε τὸ οὐσιῶδες ὑποκείμενον τοῦ πνευματικοῦ σχολικοῦ βίου, ἐνεργούμενος ἀναλόγως τῆς ψυχικῆς καταστάσεως τῶν παίδων κατὰ τὴν νηπιακὴν ἡλικίαν ἐν τῷ νηπιαγωγείῳ, κατὰ τὴν παιδικὴν ἐν τῷ σχολείῳ καὶ κατὰ τὴν πρόσηβον ἐν ταῖς ἀνωτέραις μέλιστα τάξεσι τοῦ γυμνασίου.

Καὶ παρ' ἡμῖν δὲ τὸ μὲν νηπιαγωγεῖον τμῆμα τῆς Παλλάδος περιλαμβάνον τὸ ἔτος τοῦτο τριάκοντα νήπια ἄρρενα καὶ θήλη, καὶ πέντε ἐνήλικες μαθητρίας πρὸς τὴν νηπιαγωγὸν μορφουμένας, συνεπλήρωσε τὸν κύκλον αὐτοῦ, σχηματίσαν ἡμῖσυ καὶ τὰς τρεῖς τάξεις ἐν αὐτῷ· καὶ ἐνῷ κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη ἐγίγνετο ἀνάγκη νὰ προβιβάζωνται εἰς τὸ σχολεῖον τὰ ἐνιαυσιαῖα καὶ δεκαετῆ παιδία, οὐχὶ ἀρκούντως ἐστοιχειωμένα εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὴν γραφὴν, διότι πολλὰ τούτων εἰσήγοντο εἰς τὸ νηπιαγωγεῖον πρὶν τῆς ἁρμοζούσης εἰς αὐτὰ ἡλικίας, ἀπὸ τοῦδε θὰ προβιβάζωνται εἰς τὴν α' τοῦ σχολείου ὅσον δέει γεγυμνασμένα καὶ δυνάμενα νὰ ἀκολουθῶσι καρποφόρως τὰ γυμνασιακὰ μαθήματα· διότι ἡ νηπιαγωγικὴ μόρφωσις ὡς ἡ θεμελιώδης καὶ πρώτη, δέον ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ συμπληροῖ τὴν τῆς οἰκίας ἀγωγὴν, νὰ παρασκευάζῃ δὲ ἀφ' ἑτέρου κατὰ πάντα τὴν τῆς σχολῆς, καὶ τοιοῦτον καὶ ὁ δημιουργὸς αὐτῆς ὁ πόλις Φραιδέλιος ἐνόει τὸν παιδικὸν αὐτοῦ κῆπον· ἄλλως παρίστανται ὡς ἀκλοῦν φυλακτήριον μικρῶν παίδων ἀντικειμένων τὴν οἰκογενειακὴν ἐπιμέλειαν, ὅτε οἱ γονεῖς καὶ ἴδῃ αἱ μητέρες κωλύονται ἐκ τῆς ἐργατικῆς αὐτῶν θέσεως, ἵνα χορηγῶσι ταύτην εἰς τὰ τέκνα των.

Ἀπόδειξις λοιπὸν ὅτι τὸ ἡμέτερον νηπιαγωγεῖον ὑπὸ ἐπιμελοῦς καὶ ἁρμοσμένης νηπιαγωγοῦ διευθυνόμενον ἐξαπλήρωσε τὸν κύριον αὐτοῦ προορισμὸν εἶναι ὅτι ὁ μὲν ἐν τοῖς κόλποις τῆς ἀθωότητος καθεύδων ἔτι νοῦς τῶν νηπίων ἐξεγέρθη ὅσον δέον κατὰ τὴν ἐντελεστικότητα καὶ τὸ παρατηρητικὸν διὰ τῆς ἐποπτείας καὶ προσοχῆς ἐπὶ προσιτῶν καὶ εὐαρέστων διδαγμάτων, ἡ δὲ μικρὰ των καρδία οὕτως ἐπληρώθη ἱλαρῶν συναισθημάτων καὶ ἡσίων διαθέσεων, ὥστε ἐπὶ τῶν ὁμοίων αὐτῶν οὐδὲν δικαρίνει τις ἄλλο ἢ χαρὰν καὶ ἀγάπην ἀκτινοβολοῦσαν, αἵ δὲ ἀκτινοβολαὶ αὗται εἶσιν ἡ πρώτη εὐτυχὴς πρὸς τὸ καλὸν καὶ ἀγαθὸν κίνησις καὶ βούλησις. Ἐὰν ἤθελέ τις ἴδεῖ αὐτὰ μετὰ ποίας προσοχῆς ἀκροάζονται τῆς κατὰ τὸ στάδιον γινομένης ἠθικῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἱεροῦ εὐαγγελίου, καὶ καθ' ἑστίραν μετὰ ποίας ἀγαλλιάσεως ἔσπευδον ὑπὸ τῆς διδασκαλίσσης αὐτῶν ἰδηγούμενα νὰ ῥιφθῶσιν εἰς τὴν ἀγκάλην ἐμοῦ, ὅπως χαροποιὰ μοὶ ἀναγγείλωσι τὴν καθ' ἓν τὴν ἡμέραν εὐχάριστον διαγωγήν των, δὲν θέλει βραδύνει νὰ ἴδῃ τὰ ὡραῖα σπέρματα τῆς εὐσεβείας, τῆς φιλοστοργίας, τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ ἀγαθῆς φιλοτιμίας καὶ φιλοπονίας τοσοῦτον ἐγκαίρως καταβληθέντα ἐν ταῖς τρυφεραῖς ψυχαῖς τῆς νηπιακῆς καρδίας των, καὶ ὑπὸ τοῦ ἐνθέου λυκίφωτος τῆς ἀρτιτελοῦς ἐκ τῶν νηπιακῶν μαθημάτων ἡμῶν ἐλπίδος ἔτι διανοίας των γλυκέως καὶ ἱλαρῶς φωτιζόμενα καὶ θερμαινόμενα.

Μετὰ τὸ νηπιαγωγεῖον εἰσέρχεται εἰς τὸ σχολεῖον ἐκ τοσούτων, ὡς γνωστῶν, τάξεων συγκείμενον καὶ περιέχον περὶ τοὺς ὀγδοήκοντα ἐκ τῶν μαθητριῶν. Ἐν τούτῳ ἡ διὰ τῶν διδαχθέντων μαθημάτων γενομένη ἐπὶ τοῦ νοὸς καὶ τῆς καρδίας καὶ τῆς βουλήσεως τῶν ἑκατὸν καὶ ἑκασταχῶν μαθητριῶν ἀναπτυκτικὴ καὶ μορφωτικὴ ἐπίδρασις, ἂν εἶνε εὐκατορθώτης. Μαθήτρια σχολείου, μάλιστα ἀπὸ τοῦ ἀνωτέρου τμήματος τῆς α' τάξεως ἓν λέξομεν αὐτὴν, ἐννοοῦσα καλῶς τὸ ἀναγινωσκόμενον, βεβαίως ἐν τῇ νέᾳ ἑλληνικῇ ἡμῶν γλώσσῃ, καὶ τοῦτο ἐν διαστήματι μᾶλις δέκα μηνῶν, παρατηροῦσα ἐπ' αὐτῆς καὶ κρίνουσα ἐν τῷ πνεύματι αὐτῆς ἑτοίμως κινουμένῳ εἰς ἐνέργειαν ἐκ μικρᾶς ἐξωτερικῆς ὑπέρεσιος, ἐπομένως ὀρθογραφοῦσα ἀρκούντως, πρὶν ἔτι ἀκούσῃ τοὺς στιγμοὺς τῆς γραμματικῆς κανόνας· καὶ ἐπομολογοῦσα καὶ συνθέτου τε καὶ συντέτμουσα τὰ ἀναγινωσκόμενα· ἐπὶ τούτοις ἐξάγουσα ἐκ τῶν ἀναγινωσκομένων συμπεράσματα σχετικὰ πρὸς τὸν κατ' αὐτὴν βίον καὶ ἐφαρμόσιμα, συναισθανομένη ἐκ τῶν διεγειρομένων ἐν τῇ συνειδήσει αὐτῆς ἐννοιῶν καὶ παραστάσεων χαρὰν μὲν καὶ ἀγαλλίασιν ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς, λύπην δὲ καὶ ὀδυρμὸν ἐπὶ τοῖς κακοῖς, καὶ ἀνεμιμνησκομένη μὲν οὐχὶ δυσχερῶς ἐκ τοῦ προκειμένου μαθήματος προαντιληφθέντων πραγμάτων, σχετίζουσα δὲ καὶ προσπαθοῦσα νὰ ἁρμοσιώσῃ πρὸς αὐτὴν τὰ ἔξῆς ἀντιλαμβανόμενα, καὶ τὰς μὲν συναθροισθείσας ἐν τῇ μνήμῃ αὐτῆς ποικίλας γνώσεις γεωγραφικὰς, ζωολογικὰς, ἱστορικὰς κτλ. κατορθοῦσα οὐχὶ ἀνεπιτυχῶς νὰ ἐκτυθῇ, ἐπὶ θέματος δὲ δοθέντος ἀγωνιζομένη νὰ εὕρῃ ὕλην πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ σύνθεσιν αὐτοῦ, ἐν γένει μαθήτρια δεικνύουσα τὸν μὲν νοῦν αὐτῆς πτεροφυοῦντα, τὴν δὲ καρδίαν ἐκβλύζουσαν καθαρὰ βυκλύσια ἀγάπης πρὸς τὴν τάξιν, πρὸς τὴν κοσμιότητα καὶ τὴν εὐπρέπειαν καὶ πᾶσαν ἀγάπην πρὸς τὴν διδάσκαλον καὶ τὰς συμμαθητρίας, καὶ σίδας ὑψηλὸν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ τὴν βούλησιν αὐτῆς πρὸς τὴν ἐν τῷ βίῳ παράστασιν τῶν γλυκέων τούτων συναισθήσεων εὐχαρίστως κινοῦσα, μαθήτρια, λέγω, τοιαύτη ἔχει ἤδη εὐδοκίμως θεαλώσει τὴν σχολικὴν αὐτῆς μάθησιν, καὶ ἡ σχολὴ, ἧς ἀπὸ τῆς α' τάξεως τοῦ σχολείου ἀναλόγως τελειοτέρας μέχρι τοῦ τῆς ε' μορφοῖ, εἶνε βεβαίως κατὰ καλὸν παιδαγωγικὸν σύστημα διωργανωμένη, καὶ τὰ διδάσκοντα πρόσωπα κατὰ τὴν ἐπιζητουμένην παιδαγωγικὴν μέθοδον δεξιῶς ὅσον ἔνεστι διδάσκουσι.

Καὶ αἱ μὲν δύο τάξεις γ' καὶ δ' ἀπὸ τῶν παρελθόντων τεσσάρων ἐτῶν εὐμοιροῦσι καλῶν καὶ ἐπιμελῶν διδασκαλισσῶν, ἐν τῇ α' δὲ καὶ β' αἱ ἐν αὐτῇ τῇ σχολῇ τῆς Παλλάδος σπουδάσασαι καὶ τοῦ διδασκαλικοῦ πτυχίου λαχοῦσαι κατὰ τὸ παρελθὸν ἐκ τῶν τελειοφοίτων τριῶν (Αἰκ. Γιακουμῆ, Ἑλένη Ξενθίλη καὶ Δόμνα Θωμᾶ) ἐδίδαξαν πάντα τὰ μαθήματα μετὰ ζήλου ἀληθῶς παραδειγματικοῦ καὶ ἐπιμελείας καὶ φιλοπονίας ἀξιομιμήτου εἰς πάσας τὰς πρώτας εἰς τὸ διδασκαλικὸν καὶ πει-

διαγωγικὸν στάδιον ὑποδυομένας. Καὶ μάλιστα ἐπιτρέψατέ μοι νὰ ἀναφέρω ὅτι αἱ καλαί μου αὐταὶ τρεῖς νεαραὶ ἀδελφαὶ εἶχον τὴν ἀτυχίαν εὐθὺς μετὰ τέσσαρας μῆνας ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ σχολικοῦ ἔτους νὰ στερηθῶσι μὲν τῆς ἐπὶ τοῦ ἔργου αὐτῶν ἐποπτείας ἐμοῦ καὶ καθηγητῶν, ἡ δὲ τῆς α΄ τοῦ σχολείου εἶχε καὶ ἑτέραν ἔτι ἀτυχίαν, τὴν μεγάλην πρὸς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ γραφὴν ἀνικανότητα τοῦ ἡμίσεως μέρους τῶν μαθητριῶν της. Ἐξ ὧν εἶπον, διὰ τὴν ἡλικίαν εἶχον ἀναγκασθῆ νὰ παραλάβωμεν ἐκ τοῦ νηπιαγωγείου· διὸ καὶ τὰ μέγιστα ἡ διδάσκαλος αὐτῆ ἐτυραννεῖθη, ὅπως τὰ νήπια ταῦτα κατακτήσῃ ὁπωσοῦν ἱκανὰ διὰ τὴν α΄ τάξιν· ἀλλ' ἦρχεν ἀφ' ἑτέρου καὶ τὴν εὐτυχίαν νὰ ἀκροάζωνται τοῦ μαθήματος τῆς διδακτῆς, ἐξ οὗ οὐκ ὀλίγην ἠρύσαντο τὴν ὠφέλειαν περὶ τὸ διδάσκειν· ὥστε λίαν ἠδύνθην ὅτε ἐπεσκεφθεῖσαι τὰς τάξεις αὐτῶν μετὰ τὴν ἀνάρρωσίν μου, εὗρον τὰς μικρὰς των μαθητρίας εἰς ἀπίστευστον πρὸς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ καλὸν ἀλλοίωσιν, ἕνεκα τῆς ἐπιμελείας καὶ τοῦ ζήλου, μεθ' οὗ αἱ νεαραὶ διδασκάλισσαι αὐτῶν εἰργάσθησαν.

Ὅταν τὸ διδάσκον πρόσωπον ἔχῃ τὰ κυριώτερα διδακτικὰ προσόντα ἔστω καὶ ἐν μικρῷ ἔτι κύκλῳ, ἔχει ἤδη τινὰ γλωσσικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν καὶ ἅμα βούλησιν ἀγαθὴν καὶ πρὸ πάντων ἀγάπην εἰλικρινῆ καὶ ζῆλον ἱερὸν πρὸς τὸ θεῖον αὐτοῦ ἔργον, τότε καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ σταδίου του ὄν, καὶ ἀμοιροῦν ἔτι τῆς ἀναγκαίας ἐμπειρίας καὶ δεξιότητος περὶ τὸ μεταδίδειν τὰ διδακτέα μαθήματα, ἂν ἀποτυγχάνει ὅμως τοῦ μεγάλου σκοποῦ τῆς διδασκαλίας. Συγχαίρομεν δὴ τὰς νέας ἡμῶν διδασκαλίσσας ἐπὶ τῇ ἀρκούσῃ ταύτῃ ἐπιτυχίᾳ των κατὰ τὸ πρῶτον αὐτῶν εἰς τὸ διδασκαλικὸν στάδιον βῆμα, δεῖται ἐγίνοντο ἀγαθοὶ προθέρμοι, ὡς καὶ πέρυσιν εἶπον αὐταῖς, τῶν ἐκ τῆς Παλλαδείου σχολῆς μελλουσῶν νὰ ἐξέρχωνται διδασκαλισσῶν· καὶ δὲν ἀμφιβάλλομεν, φίλτατοι, ὅτι ἀγωνιζόμεναι μετὰ τῆς αὐτῆς πάντοτε αὐταπαρνήσεως καὶ ἰσχυρᾶς βουλήσεως εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν διδασκαλικῶν σας προσόντων θέλετε κατατρῦχ' οὐχὶ εὐκαταφρόνητοι καὶ τυχεῖαι μορφώτριαι τῆς κορασιακῆς τοῦ Ἔθνους νεότητος.

Καὶ μεταβολὴν μὲν ἡ τροποποίησιν ἐν τῷ προγράμματι τοῦ σχολείου δὲν ἐπιφέρομεν ἐν τῷ λεχθέντι τούτῳ ἔτει, τὰ ὑπάρχοντα ὅμως μετὰ τελειοτέρας μεθόδους ἐπεμείναμεν καὶ ἐν ταῖς τέσσαρσι τάξεσιν ἵνα διδαχθῶσιν καὶ ὅπερ ὡς καὶ ἐν ταῖς ἐξετάσεσιν ἀπεδείχθη, ἔν τε ταῖς γραπταῖς καὶ ταῖς προφορικαῖς, ἂν ἀπετύχομεν· προσεθήκαμεν ὅμως τὴν γυμναστικὴν καθ' ἑκάστην καὶ τὴν στοιχειώδη διδασκαλίαν καὶ ἰχνογραφίαν ὑπὸ τῶν ἰδίως διδασκαλισσῶν διδασκομένας, τὴν μὲν ὡς συντελοῦσαν πρὸς τὴν εὐεξίαν τοῦ σώματος, τὴν δὲ ὡς ἐγκαίρως γυμνάζουσαν τὰς καρδίας τῶν παίδων πρὸς τὴν ἀγάπην τοῦ ἁρμονικοῦ καὶ καλοῦ καὶ χαρίεντος καὶ ἐν γένει ὡρκίου· συντελοῦσαν δὲ καὶ εἰς τὴν καλὴν ἐγγυμόρφησιν τῶν γεωγραφικῶν πινάκων, ὧν ἀρκούντως καλὰ δείγματα βλέπετε ἐνταῦθα ἀνηρτημένα ὑπὸ τῶν μικρῶν καὶ εἰσίτι ἀγεωμετρήτων δεκτύλων τῶν μαθητριῶν τῆς σχολῆς ἐξειργασμένων.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τοῦ σχολείου ἐν συνόψει. Ἐν δὲ τῷ γυμνασίῳ ἡμῶν ὁ τάξεις συγκροτοῦνται καὶ 90 περιλαμβάνονται μαθητρίαι, καὶ ἐν ᾧ ἡ μέση λεγομένη παίδευσις ἐνεργεῖται, οὐδαμῶς μὲν παρημελήθη ἡ διὰ τῆς διδασκαλίας τῶν μαθημάτων ἀγωγὴ καὶ πολλαπλῆ μόρφωσις τοῦ πνεύματος, ἴδῃ δὲ ἐπιζητῆθη ἡ τῆς κατ' εἶδος διδασκομένης ἐπιστημονικῆ καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν αὐτοτελὴς γνῶσις, ἥτις διακοσμοῦσα καὶ ῥυθμίζουσα τὸ συναισθητικόν, ἁπυδαίνει λαμπρὸν καὶ ἰσχυρὸν τῆς βουλήσεως πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἐλατήριον, καὶ οὕτω δὴ διὰ τῆς μόνης ταύτης τῷ λογικῷ ἀνθρώπῳ ἁρμοζούσης ἐσωτερικῆς ἐλευθερίας ἡ ἐπίσημος καὶ θεοειδὴς μορφὴ τοῦ ἀνθρωπίνου ἠθικοῦ χαρακτῆρος καλλιτεχνεῖται. Καὶ λοιπὸν ἐν τῷ γυμνασίῳ ἡμῶν ἀπὸ τῆς α΄ μέχρι τῆς ε΄ τάξεως τὰ ἐν τῷ προγράμματι διατετυπωμένα ἐξετελέσθησαν μεθ' ὅσης ἦν ἑκάστῳ διδιδακτικῆς ἐμπειρίας καὶ δυνάμεως καὶ δεξιότητος συμφώνως πρὸς τὴν φύσιν τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων καρποφορήσαντα.

Ὁ γεωργὸς βάπτει μεθ' ὅλης αὐτῷ τῆς γνωστικῆς καὶ ἐμπειρικῆς ἱκανότητος ἐν τῷ ἀγρῷ καὶ ἐπιμελῶς φυτεύει τοὺς σπόρους, ἀλλ' ἐνταῦθα ἡ καρποφορία ἀβρὰ καὶ λαμπρὰ καὶ πλουσία, ἐκεῖ δὲ ἰσχνὴ καὶ εὐτελὴς καὶ ταπεινὴ ἀποβαίνει, τὸ αἴτιον ἐν τῇ φύσει τῆς γῆς καὶ ἐν τῇ συνδρομῇ τῶν ἐξωτερικῶν εὐνοϊκῶν ἢ ἐναντίων περιστάσεων, δι' ἃς ὀφείλει νὰ ἐννοῇ πάντοτε τὰ κατάλληλα μέτρα. Τοῦτο καὶ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ συμβαίνει· διὸ ὑσημέραι αἱ συντελεστικώτεραι παιδαγωγικαὶ μέθοδοι εἰς ἐνέργειαν δέον ἵνα τίθενται πρὸς πλειοτέραν μὲν εὐχρίστησιν καὶ ἐκκοπὴν τῶν διδασκόντων, μείζονα δὲ πάντοτε τῶν διδασκομένων ὠφέλειαν καὶ ἐπιτυχεστέραν καὶ ἀσφαλεστέραν πρὸς τὸ ἰδιοῦσθαι τῆς διδασκαλίας καὶ τῆς μαθήσεως κατεύθυνσιν καὶ προσέγγισιν.

Τοῦτο ἐπιμεληθήσεται πάσῃ δυνάμει σὺν τῇ χορείᾳ τῶν περὶ ἡμᾶς καθηγητῶν καὶ διδασκάλων ἵνα ποιήσωμεν ὅσον ὁ χρόνος καὶ ἄλλαι περιστάσεις ἐπέτρεπον, ἑκάστου, ἐν ᾧ ἐλήφθη καὶ ὥρισται, τὴν ὡς ἐκ τοῦ μαθήματος αὐτοῦ κατόρθωσιν τῆς ἀνωτέρω διατυπωθείσης καλλιτεχνικῆς τῆς ἀνθρωπίνης μορφῆς ἰδίως ἐπιδιώκοντες, ἵνα ὅσον ἐστὶ δέον αὕτη ἐπὶ τοῦ πνεύματος καὶ τοῦ ἤθους τῶν ἡμετέρων φιλτάτων νεανίδων καὶ ἀγαπητῶν τῆς Ἑλλάδος τροφίμων ἐντυπωθῇ, καὶ ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτῶν τὸν εὐγενῆ καὶ πολύτιμον κόσμον τὸν ἁρμόζοντα τῇ ἑλληνίδι χριστιανῇ ἐγχαράξῃ. Κατὰ πόσον ἐπετύχομεν τούτου μαρτυρεῖ ἡ πνευματικὴ καὶ ἠθικὴ κλίσις τῶν μαθητριῶν παισὶ τῶν γυμνασιακῶν τάξεων, προεξαρχουσῶν καὶ ἤδη τῶν ἐξ προσφίλων ἡμῖν τελειοφοίτων, ὧν εἰς μὲν τὴν διάνοιαν ἱκαναὶ ἀκτῖνες φωτεινῶν ἀληθειῶν εἰσέδυσαν ἐπιτυχῶς, καὶ τὴν γλυκεῖαν αὐτῶν αὐγὴν διαχέουσι, τὸ δὲ ἦθος χαρακτηρίζει σεμνότης καὶ μετριοφροσύνη καὶ κοσμιότης καὶ φιλοπονία καὶ φιλαδελφία μετὰ λογικῆς εὐσεβείας καὶ φιλοπατρίας ἀγαθῆς, ἀρετῶν πατροπαραδότων ὑμῖν καὶ ἀληθῶς ἑλληνοπρεπῶν.

Ναί, κύριοι καὶ κυρίαι, σύγγνωτέ μοι ὅτι ὑπὸ πολλῆς ἴσως μητρικῆς στοργῆς παραφέρομαι, ἀλλὰ ἀλήθειαν λέγω· καὶ ἐνταῦθα γενομένη τοῦ λόγου δὲν δύναμαι νὰ μὴ ἀναφέρω ὡς τεκμήριον μάλιστα τῆς ἠθικῆς κατασκευάσεως τῶν μαθητριῶν μου τοὺς χρόνους, καθ' ὃν ἀσθενὴς οὖσα τριμηνίαν περίπου, μόλις δὶς ἢ τρὶς ἐβάθη μοι μικρὰ ἀφορμὴ ἐνοχλήσεως καὶ τοῦτο ἐκ παιδικῶν τινων ἐλαφρῶν ἀπερισκεψιῶν, ὅπερ, σπάνιον τοῦτο, ἐν σχολῇ ὑπὲρ τὰς ἐννενήκοντα μαθητρίας περιεχούσῃ γενόμενον, ὠφέλησε δὲ οὐχὶ μικρῶς ἅπαντας καὶ εἰς τὴν λίαν συνετὴν καὶ σώφρονα ἐπιμέλειαν τῶν καλῶν μας διδασκαλισσῶν ἀπὸ τῆς ἀνωτέρας μέχρι τῆς νεωτάτης· διὸ καὶ θημοσίᾳ σήμερον ἐπαινῶ αὐτὰς πάσας.

Ἐπειδὴ δέ, ὡς ἐξ ἀρχῆς εἶπον, τὴν πληρεστέραν κατ' ἔτος τοῦ προγράμματος ἐπιζητοῦμεν συγκρότησιν, παρελήφθη ἐν τοῖς μαθήμασι τῆς πέμπτης τάξεως καὶ ἡ διδασκαλία τῆς διδακτῆς ἱστορίας καὶ τέχνης, ἀναγκαιοτάτης πρὸς τὴν τελειοτέραν μόρφωσιν τῶν διδασκαλισσῶν, διδαχθεῖσα λίαν εὐδοκίμως ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ τῶν θρησκευτικῶν κ. Βρένου, ὃς κατὰ τὸ δ΄ ἐξάμηνον ἑβδ. ἀρίστῃ προκειμένῃ πρὸς ταῖς δυσὶ καθ' ἑβδομάδα ὥραις τῆς διδασκαλίας ταύτης προσέθηκε δωρεὰν καὶ ἑτέρας τρεῖς ἵνα ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον διδαχθῶσιν αἱ τελειοδίδακτοι· ἡ πρᾶξις αὕτη εἶνε βέβαια ἀνωτέρα ἐπαινετικῶν λόγων· οὐχ ἧττον παρετηρήσαμεν τὴν τῶν ἀριθμητικῶν γνώσεων ἀνάγκην διὰ τὸν πρακτικὸν βίον καὶ ἐπεξετείνομεν τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν μέχρι τῆς δ΄ τάξεως τοῦ γυμνασίου ἐξ οὗ οὐχὶ μικρὰ ἡ γενομένη ὠφέλεια ταῖς μαθητρίαις διδασκομέναις τὸ μάθημα τοῦτο ἐν ἡλικίᾳ μάλιστα ἀνεπτυγμένης κρίσεως.

Ἀναφορικῶς τῶν ξένων γλωσσῶν, φρονῶ ὅτι χρησιμώτεραί εἰσι πρὸς τὸν πρακτικὸν βίον καὶ ὡς τοιοῦτοι κάλλιστον μέσον συναναστροφῆς, συντελούσης πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ μόρφωσιν, γίγνεται, διὸ καὶ πολλῆς φροντίδος καὶ ἐπιμελείας ἀξιοῦμεν αὐτάς· διὰ τῆς γαλλικῆς ἰδίως οὔσης ὁπωσχρειωτικῆς, ἵνα κατὰ τὰς δυνάμεις αὐτῶν κατατρυφῶσιν ἐν αὐτῇ αἱ μαθήτριαι, ὡρίσαμεν δύο καθ' ἑκάστην ὥρας ἐλευθέρας παντὸς ἄλλου μα-

θήματος, τὴν μὲν πρὸς διδασκαλίαν, τὴν δὲ πρὸς συνδιάλεξιν· προσελήφθη δὲ διὰ τὰς ἀνωτέρω τάξεις ἀντὶ τοῦ πάρυσι ἀφιερωθέντος καθηγητοῦ τῆς γαλ. γλώσσης κ. Hinges ὁ ἀναγνωρισμένος κ. Chervert· ἐν ταῖς λοιπαῖς δὲ τάξεσι καὶ ἐν τῷ νηπιαγωγείῳ ἐδιδάχθη λίαν ἐπιμελῶς καὶ ἀριστερίως τέσσαρα διδασκάλισσαι, αἵτινες σχετικῶς τοῦ χρόνου τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τούτου ἐπιμήκους οὐχὶ μικρᾶς προόδους, ὡς ἐκ τῶν ἐξετάσεων ἐδηλώθη.

Περὶ τῆς ἀγλαομόρφου συζυγίας τῶν καλλίστων τῆς καλλιτεχνίας θυγατέρων μουσικῆς καὶ ζωγραφικῆς, ὧν ἡ μὲν τὴν διὰ τῆς ἀκοῆς ἔδραν τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ θεοῦδες ἐπιζητεῖ, ἡ δὲ τὴν ὅρασιν πρὸς τὴν διάκρισιν τοῦ χαρίεντος, τοῦ καμφοῦ καὶ τοῦ συμμέτρου προσέτι καὶ ἐναισθ, καὶ τὴν καρδίαν ὅλων περικαλλῶς καὶ ἁρμονικώτατα διακιδάτε καὶ σχηματοποιεῖ, οὐδὲν βουλόμεθ εἰπεῖν, ἀφίνοντα τὰ ὦτα καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν κριτὰς ἔξῆς τῶν ἀκουομένων μελῳδιῶν καὶ τῶν ὁρωμένων ἐκθεμάτων. Τοῦτο μόνον προστίθημι ὅτι ἐκτὸς τῶν σκιαγραφικῶν καὶ ὑδροβαφικῶν ἔργων ἡ ἀνωτέρω τάξις τῶν πλειοφοίτων ἐνηγκολίθη καὶ εἰς τὴν ἐκ τῆς ἀπόφοιτος, τὴν ἐλαίου ζωγραφικήν, καὶ ὑπὸ τὴν λίαν ἐπιτυχῆ καὶ εὐδόκιμον ἱκανότητα καὶ δύναμιν τοῦ ἡμετέρου καλλιτέχνου καθηγητοῦ ἱκανῆς ἐπιδώσεως τούτου ἔτυχε.

Περὶ τῶν χειροτεχνημάτων, ἅπερ εἶδεν ἐκ τῶν πολυτίμων στοιχείων τῆς οἰκονομικῆς ἀρετῆς τῆς γυναικὸς, καὶ ἀναγκαίου μετὰ πολλῆς δεξιότητος καὶ ἐπιτυχίας νὰ διδάσκωνται τόσον τὰ πρὸς τὴν καθεκάστην κοινὴν χρῆσιν, ὅσον καὶ τὴν πρὸς κόσμησιν καὶ τέρψιν· περὶ αὐτοῦ ἀδυνῶ ὑμᾶς εἰς τὰς παρακειμένας αἰθούσας, τὰς μεστὰς καλλιτεχνικῶν καὶ καλλιγραφικῶν καὶ χειροτεχνικῶν ἐκθεμάτων, καὶ ἐκ τοῦ ὀλίγ μικροῦ τούτου πλούτου ἀρκεῖσι ὑμῖν νὰ ἀποφανθῆτε περὶ τῆς σκοπίμου ἁρμοστηριότητος καὶ φιλοπονίας τῆς φιλοκάλου αἰσθητικῆς τῶν διδαξάσῶν διδασκαλισσῶν των καὶ ἐν ταῖς μαθητρίαις αὐτῆς ταύτης τῆς ὡραίας ἀρετῆς ἐπιτυχῶς ἀναπτυξάσῶν. Ἐγὼ τολμήσω τέλος ὅτι χθὲς τὴν ἑσπέραν τὸν πλοῦτον τοῦτον τῆς τότε ἐργασίας εἶδον ὅλης ὑμοῦ ἠθροισμένης, ἠθύμησα ἀπὸ καρδίας, κάθοτι μάλλον ἑκάστη διδασκάλισσα ἀπὸ τῆς δευτεροτάξεως μέχρι τῆς νεωτάτης διδασκαλίσσης, ἑκάστη τούτων, λέγω, δὲν ἔχει παρ' ἑαυτῇ αὐτὴ μόνον τοῦτο κόριον ἔργον· ἀλλὰ μέγα δύναται, κύριοι καὶ κυρίαι, ἡ ἀστικὴ φιλοτιμία καὶ φιλαπονία μετὰ τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἐμπειρίας συνηνωμένη καὶ ἐπιστεφομένη ὑπὸ τῆς ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ ὁμονοίας καὶ τῆς πρὸς τὴν διάπυρον ἀρχὴν ἰκανοτέρας ἀγάπης καὶ ἀφοσιώσεως.

Δύο λέξεις δότε μοι ν' ἀπευθύνω πρὸς τοὺς γονεῖς τῶν φιλτάτων μοι μαθητριῶν, οἵτινες τὴν ἑτέραν πλευρὰν, ὡς εἶπον, τῆς παλλαϊκῆς ἡμῶν κοινωνίας ἀπαρτίζουσι· νὰ εὐχαριστήσω θελαδὴ αὐτοὺς διὰ τὴν ὁσημέραι αὔξουσαν πρὸς ἡμᾶς ἐμπιστοσύνην των καὶ ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ ἀξιότιμον σχέσιν των. Ἐπίσης τὴν ἐνθέρμυχον ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ γαρῷ ἡμῶν πνευματικῷ ἀρχηγῷ καὶ πανιερωτάτῳ πατριάρχῃ προσφέρω καὶ παρακαλῶ ἵνα μὴ παύῃ ἐπικαλούμενος ἐφ' ἡμᾶς καὶ τῶν εὐαρεστούντων ἡμᾶς τὴν σύμπνοιαν τοῦ ὑψίστου πατρὸς χάριν ὅπως ἐνισχύῃ καὶ κραταιώσῃ τὴν διάνοιαν καὶ τὴν βούλησιν ἡμῶν πρὸς τὴν γνῶσιν πάντοτε καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ καλοῦ. (ἕπεται τὸ τέλος.)

ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ
ΚΑΙ
ΝΕΚΤΑΡΙΟΥ ΠΡΟΗΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ
ΕΓΓΡΑΦΑ (*)

Νεκταρίου πρώην Ἱεροσολύμων πατριάρχου πρὸς τὰ παρὰ τοῦ Γαλλου Κλαυδίου κατὰ τῶν Γραικῶν σκώμματα καὶ συκοφαντίας, ὡς ἐν συντόμῳ τοῖς αἰτήσασιν· οἷς ὑγείαν μακρὰν καὶ εὐτυχίαν εὐχήσεται.

Πολλῶν ὄντων τῶν παρὰ Λουθήρου καὶ Καλουίνου ἐκδοθέντων (ὡς μὴ ὤφελον) ἐκτόπων δογμάτων, τὴν ῥωμαϊκὴν μόνην ἐκκλησίαν καὶ τὴν ὀρθὴν ἁπάσαν θορύβου καὶ ταραχῆς ἐνέπλησε. Διὸ καὶ τοῖς ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐκκλησίαν σοφοῖς καὶ ἐπιστήμοσιν ἀνδράσι περὶ τούτων μόνοις ἐμέλησε. Καὶ δὴ πάντες ἀνδρικῶς εὐθὺς (τάληθῆ φάναι) καὶ γενναίως τὸν κατ' ἐκείνου ἀγῶνα ἀνελάβοντο, λόγοις τε καὶ συγγράμμασι δεικνύντες αὐτὸν παραχαράττοντα τὸ ἀκίβδηλον δόγμα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ὡς ἔστιν ἰδεῖν παντὶ ἐγκύπτοντι ταῖς τούτων κατ' ἐκείνου συνταχθείσαις βίβλοις. Μὴ ἐνσκηψάσης δὲ τῆς νόσου κἂν τῇ ἀνατολικῇ ἐκκλησίᾳ, τέως μὲν ἡσυχίαν ἦγον οἱ ἡμέτεροι, ὡς πόρρω τούτων ἀφεστηκότες. Ὅθεν καὶ τῶν πρὸ ἡμῶν ὑπ' οὐδενὸς ἐνοχλουμένων, οὐδεὶς κατ' ἐκείνων ἢ πρὸς ἐκείνους ἀντιτεινόμενος, οὔτ' ἔγραφέ τι, οὔτ' ἐξέδωκεν. Ὁ μὲν οὖν πρῶτος κατ' ἐκείνων, ὡς δοκεῖ, περὶ μυστηρίων τῶν ἑπτὰ συγγραφάμενος, Γαβριὴλ ἐκείνος ἦν ὁ θαυμαστὸς (α) καὶ ἐπ' ἀρετῇ διαβόητος, ὁ Φιλαδελφείας μὲν προβληθεὶς μητροπολίτης, μετακληθεὶς δὲ ὑπὸ τῆς γαληνοτάτης ἀρχῆς τῶν Ἑνετῶν προίστασθαι τοῦ ἐκεῖσε τότε μετοικισθέντος τῶν Ἑλλήνων γένους, καὶ πάσης τῆς συναγηγερμένης τούτων ἱερᾶς ἀδελφότητος, μετοίκων τε καὶ ἐμπόρων.

Οὗτος ταχαρσῶν ὁρῶν τὴν λύμην προβαίνουσαν κἂν τοῖς ἰταλικοῖς μέρεσι, διδοικὼς μή τις τῶν ὑπὸ τὴν πνευματικὴν τούτου ἐπιστασίαν Ἑλλήνων συμπαρῇ τῇ αἱρέσει, τὸ συνταγμάτιον τοῦτο ὠστινα προρρωμαϊκὴν γράψας ἐξέδωκεν, οὐκ ἀντιρρητικῶς λέγων, ἀλλ' ἐκθετικῶς· ὅπερ πᾶσα ἡ ἀνατολικὴ ἐκκλησία ὡς εὐσεβῶς ἔχον ἀπεδέξατο. Ἀκολουθεῖ γὰρ κατὰ πάντα τῷ ὀρθῷ καὶ εὐσεβεῖ τῶν μυστηρίων σκοπῷ, καὶ τῇ περὶ τούτων διδασκαλίᾳ τῶν ἀρχαίων, Διονυσίου φημὶ τοῦ Ἀρεοπαγίτου, Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ, ἐξηγητοῦ τοῦ Διονυσίου, καὶ τοῦ μετὰ τούτους σοφωτάτου Συμεῶνος τοῦ Θεσσαλονίκης. Ὅτε δὲ Κύριλλος ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐφωράθη τῆς νόσου ταύτης μετεσχηκέναι (β), οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ εἰς ὄνομα τούτου κεφάλαιά τινα προσεπερύησαν, καλδινισμὸν ὅλον ἐν τοῖς πλείστοις ἀπίζοντα, καὶ οἱ τῆς αἱρέσεως προασπίζοντες, πᾶσαν ἐκ τούτων μεθ' ἑαυτῶν ἔχειν ὡρήθησαν τὴν ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν, τότε δὴ τότε, ὥσπερ ὑπὸ μεγάλου πατάγου διυπνισθέντες οἱ ἡμέτεροι, ἄλλος ἄλλως πως πρὸς παράταξιν διηγείροντο, καὶ ἀνδρικῶς μετὰ τῆς ἀληθείας διηγωνίζοντο τὸν προστριδέντα τούτοις ἀδίκως μῶμον ἀπομάξασθαι σπουδάζοντες.

Γεώργιος μὲν γὰρ ὁ Κορέσιος, ἀνὴρ σοφώτατος καὶ πολυμαθέστατος, καὶ θεολόγος τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, παρὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱερᾶς συνόδου ἀπὸ Χίου μεταπέμπεται· καὶ τότε μὲν ἱκανῶς διελέχθη μετά τινος Ἀντωνίου Λεγήρου (γ) τῶν ἐκ τοῦ Λουθήρου ὀπαδῶν, καὶ

(*) Συνέχεια καὶ τέλος (ἴδε Ἐκκλ. Ἀληθείας τεῦχ. Ε')

(α) Ὁ κατὰ κόσμον Σωτήριος ἐπονομαζόμενος, οὗ τὸ Περὶ μυστηρίων σύνταγμα ἐκδέδοται ἐν Ἐνετίᾳ τῷ 1600· εἶτα δὲ καὶ Γερμανιστῷ τῷ 1715, συνημμένος τῷ Περὶ Ὀφικίων τοῦ Ἱεροσολύμων Χρυσόστομου τοῦ ἀοιδίμου.

(β) Δῆλός ἐστιν ὁ Νεκτάριος συντασσόμενος τοῖς τὸν Λούκαριν φρονοῦσι τὰ τῶν ἀναμαρτήτων νενοσηκόσι.

(γ) Μνημονεύονται καὶ παρὰ τοῖς ἔμπροσθεν αἱ πρὸς Κορέσιον διαλέξεις τοῦ Λεγήρου (Leger). Ἦν δ' οὗτος ἐκ Πελοποννήσου, γεννηθεὶς τῷ 1594

ἐγγράφους τὰς διαλέξεις ἐκείνας ποιήσαντες ἐκεῖσε, ταύτας λιπὼν τοῖς ἡμετέροις πρὸς ἀπολογίαν ἐπανῆλθεν οἴκαδε· κἀκ τούτου αἰτίας εὐλόγου ὀραξάμενος ὁ ἀνὴρ, ταῖς συνταχθείσαις αὐτῷ θεολογικαῖς βίβλοις πλείστους λόγους καὶ ἀποδείξεις κατὰ Λουθήρου καὶ Καλουίνου ἐγκατέμιξε, καὶ κατὰ τῶν ἐκείνου δογμάτων πολλὴν τὴν σπουδὴν κατεβάλετο, πλείστα συγγραφάμενος περί τε τῶν ἱερῶν μυστηρίων, καὶ μετουσιώσεως τοῦ ἁγίου ἄρτου, καὶ πραγματικῆς τοῦ Χριστοῦ παρουσίας ἐν τούτῳ· καὶ περὶ προορισμοῦ δὲ οὐκ ὀλίγα συνεταξατο πρὸς ἀνατροπὴν τῆς δόξης, ἣν περὶ τούτου λουθηροκαλουίνοι ἔχουσιν· ἀλλὰ καὶ περὶ εἰκόνων, καὶ ἁγίων προσβείας πολλὰ διαλέγεται· ὁ γὰρ ἐγένετο τοῦ σκοποῦ τούτου, ἀνέτρεψε δηλαδὴ πάντα εὐσεβῶς τὰ ἐκείνων νεωτερίσματα. Σώζονται δὲ καὶ φυλάττονται ἐν Χίῳ παρὰ τοῖς ἐκείνου ὁμιληταῖς ἅπαντα τὰ τούτου συγγράμματα, ὅθεν καὶ ἡμεῖς ταῦτα ἐπορισάμεθα (α). Μετὰ τοῦτον Γρηγόριος ὁ πρωτοσύγκελλος, τῶν ἀρίστων ἐκείνου ὁ γνησιώτατος, περὶ μυστηρίων καὶ αὐτὸς συνταξας βιβλίον χαλκογραφίᾳ ἐξέδωκε (β).

Μετὰ δὲ τὸν Κυρίλλου θάνατον, κοινῇ παρὰ πάσης τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἱερᾶς Συνόδου ἡ τῶν Κεφαλαίων ἐκείνων τοῦ Κυρίλλου Ἀντίρρησις ἅπασα καὶ ἀνατροπὴ Μετελίῳ τῷ Συρίῳ ἐπετράπη, ἀνδρὶ σοφωτάτῳ, διδασκάλῳ καὶ εὐαγγελικῷ κήρυκι τοῦ ὀρθοῦ τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας φρονήματος, ἣν καὶ πεποίηκεν ἄριστα. Σώζεται δὲ παρ' ἡμῖν καὶ πολλοῖς ἄλλοις τὸ συνταγμάτιον ἐν χειρογράφοις δέλτοις, καὶ ὡς εὐσεβῶς ἔχον παρὰ πάσης τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας ἀποδοχῆς ἀξιούμενον (α).

Ἐῶ λέγειν πασιδήλους οὔσας τὰς προγεγενημένας συνόδους ἐπ' ἀναιρέσει τῶν Κεφαλαίων ἐκείνων, ἐν αἷς καὶ τὰ Κεφάλαια, καὶ ὁ ταῦτα συγγραφάμενος ἀναθέματι ἀθωπεδλήθησαν.

Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, τίς ἡ τινῶν αὐθάδεια καὶ ἀναισχυντία, καλουινισμὸν καὶ λουθηριανισμὸν καταψευδομένων ἡμῶν; ἀκούομεν γάρ τινας ἐν Γαλλίᾳ τῶν ἐκ τοῦ Λουθήρου μεγαλαυχοῦντας καὶ λέγοντας, ὅτι οἱ ἀνατολικοὶ τῇ Λουθηροκαλουίνων δόξῃ ὑπεκλίνησαν. «Ἄλαλα γενηθητω τὰ χείλη τὰ δόλια, τὰ λαλοῦντα κατὰ τῶν ἀθώων ἀδικίαν». «Πᾶσα ἀνομία ἐμφράξει τὸ στόμα αὐτῆς» (δ). Ἡ γὰρ ἀνατολικὴ ἐκκλησία εἰς τὸ καθόλου μὲν αἱρέσει οὐδέποτέ τινι ὑποπέπτωκεν· αἱρέσεσι δὲ μάλιστα κατεπολέμει καὶ κατήργει ταύτας, καὶ τὴν ὀρθοδοξίαν ἀνεκήυττεν, ὡς ἔστι τὸ πρᾶγμα καταφανὲς ἀπὸ τῶν ἱερῶν καὶ ἁγίων συνόδων. Ποία γὰρ ἄλλη ἐκκλησία τοὺς ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας ἀγῶνας τε καὶ ἱδρῶτας ἀνελάβετο, ὡς ἡ ἀνατολική; Ἀλλὰ καὶ ἐν μέρει, Θεοῦ συναιρουμένου, μετὰ τὴν ἑβδόμην ἁγίαν καθολικὴν σύνοδον, οὐδέποτε αἱρέσει τινὶ ἑάλω, κἂν ὁ Κύριλλος μῶμον αὐτῇ ἀδίκως προσέτριψεν, ὡς εἰρήκαμεν.

Εἰδὲ ὁ τὴν ματαίαν τοῦ κόσμου σοφίαν αὐχῶν Κλαύδιος, εἷς ὢν τῶν ἀπὸ Καλουίνου, πολλὰς συκοφαντίας γέγραφε καθ' ἡμῶν, οὐδόλως ἔχρῃν ἡμᾶς πρὸς ἔλεγχον τῶν παρ' ἐκείνου λεγομένων χωρεῖν· αὐτέλεγκτος γὰρ ὁ ἀνὴρ, ἄνω καὶ κάτω φερόμενος, καὶ ὡς πάντῃ ἀστατῶν δεικνύμενος. Ἀρκεῖ δὲ τοῦτο αὐτῷ μόνον εἰς ἔλεγχον· ποτὲ μὲν γὰρ λατινόφρονας, ποτὲ δὲ λουθηρόφρονας, καὶ ἑαυτοῦ ἰδίους ἡμᾶς βούλεται· ἄλλοτε δὲ εἰς τοὐπίσω ἀποπηδῶν: «Οἱ Γραικοὶ (φησὶν) οὐδὲν οἴδασι· θρησκεύουσι γὰρ διατάξεσι καὶ δεισιδαιμονίαις μωρῶν ἀνθρώπων». Ταῦτα, πρὸς Θεοῦ, πῶς ἂν εἴη ἀνδρὸς ἐχέφρονος;

Καὶ ταῦτα μὲν ἡμεῖς οὐκ ἀφ' ἑαυτῶν λέγομεν, ἀλλ' ἐγγράφως ἡμῖν ἀπεστάλησαν παρὰ τῶν ἐνδοξοτάτων καὶ μεγαλοπρεπεστάτων τῆς Γαλλίας πρέσβεων, καὶ μάλιστα τοῦ ἀπ' Αἰγύπτου, ὅστις καί τινα τῶν ἐκείνου καθ' ἡμῶν ἐν ἰδίαις αὐτοῦ βίβλοις γεγραμμένων ἐπιπέμψας. Διχῇ τοίνυν ἡμεῖς διελόντες τὰ ἐκείνου καθ' ἡμῶν σκωπτικῶς εἰρη-

---

καὶ ἀποθανὼν τῷ 1661. Ἐκπαιδευθεὶς ἐν Γενεύῃ καὶ ἀλλαχοῦ ἐλήφθη εἰς τὴν ἐναγκαλισάμενην, τὴν ἱερατείαν ἀναληψόμενος. Κορνηλίου δὲ τοῦ Ἄγα, τέως πρεσβευτοῦ τοῦ Βελγίου παρὰ τῇ ὀθωμανικῇ αὐλῇ τυγχάνοντος, πνευματικὸν ποιμένα οἴκοθεν αἰτησαμένου ἑαυτῷ τε καὶ τοῖς ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων παρεπιδημοῦσι συναιρεσιώταις αὐτῷ ἀναμορφωταῖς, προὐκρίθη ὁ Λεγρὸς, ὅτε δὴ καὶ τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν εἰδήμων. Παραγενόμενος τοίνυν ἐκεῖσε διετέλεσεν ἑπτακαὶ χρόνον ἐν τούτῳ τῷ λειτουργήματι, ὁπότε καὶ τῷ πατριάρχῃ Κυρίλλῳ τῷ Λουκάρει σχέσεις συνῆψε. Μετὰ ζῆλου δ' εἰργάσθη καὶ πρὸς διάδοσιν τῆς οἰκείας αἱρέσεως κατὰ τὴν Ἀνατολήν. Τῇ τούτου σπουδῇ καὶ ἐπιμελείᾳ ἐκδέδοται ἐν Γενεύῃ [τῷ 1638] ἡ εἰς τὸ χυδαῖον ἰδίωμα μετάφρασις τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἐκ παραλλήλου ἔχουσα καὶ τὸ θεῖον ἀρχέτυπον, ἐν δυσὶ τόμοις σχήματος ὀκτάνου. Καὶ ταῦτα μὲν ὡς ἐν κεφαλαίῳ ἐκ τῶν πλατύτερον περὶ αὐτοῦ ἀναφερομένων ἐν τῷ Supplem. au Grand Diction. de L. Moreri, τόμ. Α', σελ. 242 Paris 1735. Τὴν δὲ μνημονευομένην μετάφρασιν τῆς Καινῆς Διαθήκης πρώτιστος πάντων ἀπετόλμησε Μάξιμός τις ἱερομόναχος Καλλιπολίτης, Λουκάρεως μὲν ὁμιλητὴς, ἀναμορφωτικαῖς δ' εἶκων ὑποθημοσύναις· ἥπερ ἔργον ἀποτρόπαιον ἔχει ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία, ὡς ὁ γεραρὸς Δοσίθεός φησιν [Διοδεκάδ. σελ. 1173. 15.—Πρβλ. καὶ Μελετ. ἱστορ. ἐκκλησ. τόμ. Γ', σελ. 450]. Ἔνθεν τοι καὶ ἀπεκηρύχθη ἀφελῶς ἡ γνωστὴν, γράμμασι συνοδικοῖς τε καὶ πατριαρχικοῖς.

(α) Τοῦ συφωτάτου τούτου ἀνδρὸς τὰ παντοδαπὰ συγγράμματα, οἷον φιλοσοφικὰ, θεολογικὰ, ἑρμηνευτικὰ, ἀντιρρητικὰ, ἰατρικὰ κλπ. διατηροῦνται ἐν τοῖς χειρογράφοις τῆς πατμιακῆς βιβλιοθήκης, ἐν ἑπτὰ περιεχόμενα τεύχεσιν, ὧν τὰ μὲν πέντε πρώτου μεγέθους, τὰ δ' ἄλλα σχήματος τετάρτου μικροῦ, κατατεταγμένα τὰ πάντα ἐν ἀριθ. ΤΙΑ'—ΤΙΖ. Εὐχῆς δ' ἐστὶν ἔργον, εἴ τις τῶν πλουτῳ περιρρεομένων Χίων, καὶ μάλιστα τῶν ἀπ' ἐκείνου τὸ γένος ἑλκόντων (περίεισι γὰρ καὶ καθ' ἡμᾶς Κορέσιοι χρημάτων εὐποροῦντες), ἀνελάβοιτο τὴν τούτων πάντων ἔκδοσιν, εἰς εὐκλειαν κοινῇ μὲν τοῦ ἡμετέρου γένους, ἰδίᾳ δὲ τῆς εὐάνδρου Χίου.

(β) Μέμνηται τούτου καὶ Δοσίθεος [Διοδεκ. σελ. 1780, 40]. Δημήτριος δὲ ὁ Προκοπίου πρωτοσύγκελλος τῆς Μ. ἐκκλησίας λέγει αὐτὸν, ἔμπειρον τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης καὶ τῆς ἱερᾶς Γραφῆς, συνταγμάτιον δὲ περὶ τῶν ἑπτὰ μυστηρίων συγγράψαντα [Κ. Σάθα Μεσ. βιβλ. τόμ. Γ', σελ. 484. Ἐν δὲ τῇ Νεοελληνικῇ Φιλολογίᾳ σελ. 407 φησὶν οὗτος, ὅτι τοῦ Γρηγορίου τὸ συνταγμάτιον ἐπιγέγραπται, Σύνοψις τῶν θείων καὶ ἱερῶν δογμάτων τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, ἐκδοθὲν ἐν Ἐνετίᾳ τῷ 1635].

(α) Ἐκδίδοται ἐν Βουκουρεστίῳ τῷ 1690.

(β) Ψαλμ. λ' 19 καὶ ρξ' 42.

μένα, εἴτε συκοφαντίας ἀνάμεστα, εὑρίσκομεν αὐτὸν «σχοινίον ἐκ ψάμμου πλέκοντα» (α). Ἐν μὲν γὰρ τῷ συντεχθέντι παρ' αὐτοῦ βιβλίῳ, ὡς ἀπ' Αἰγύπτου ἡμῖν ἐσημειώσατο, ἐν σελίδι 273, καὶ 795, καὶ 402, καὶ 405, πικρῶς ἡμῶν καθάπτεται, ἀμαθείας κατηγορῶν, καὶ δεισιδαιμονίαν, θρησκείας τε ἑναλλαγὴν εἰς ἀκολουθίας ἐξωτερικάς, καὶ ὅτι τὰ οὐσιώδη τοῦ χριστιανισμοῦ περιφρονοῦμεν· ὅτι τε θρησκεύομεν πράγμασι παρ' ἐλίγον γελοιώδεσι· καὶ ὅτι ἀπὸ τῶν Φωτίου χρόνων συγγραφεὺς παρὰ γραικοῖς οὐδεὶς ἄξιος λόγου φαίνεται.

Ταῦτα καὶ ἕτερα πλείστα κατορχούμενος ἡμῶν τερατεύεται ὁ γεννάδας. Εἶτα ἐν ἄλλοις, ὡς πρόμαχον κρουσάμενος, τηνάλλως φέρεται, ὑμόρρονας κατὰ πάντα βιαζόμενος ἡμᾶς αὐτῷ ἀποδεικνύειν· καὶ, οὓς πρὶν ἐξήλεγχεν ὡς ἀσόφους, καὶ ἀνεπιστήμονας, καὶ δεισιδαιμονίας ὅτι πλείστας καθυπαχθέντας, καὶ ὡς πάντῃ τοῦ ὀρθῶς θρησκεύειν ἀποπεσόντας, τούτους μεταβαλὼν πρὸς ἑαυτὸν ἑρέλκειν πειρᾶται. Οὕτως ἐστὶ παλίμβουλος ὁ ἀνήρ, καὶ ἀσύντακτος τοῖς τούτου συντάγμασιν, εἴγε ἀληθεῖς αἱ ἀπὸ τῶν τούτου συνταγμάτων ληρθεῖσαι παρακολαί, αἵτινες ἡμῖν ἄρτι ἀπεστάλησαν ἀπ' Αἰγύπτου, ὡς ἔφημεν. Ἔδει γὰρ αὐτὸν μὴ ἐναντίας ἔχειν γνώμας περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος· ἀλλ' εἰ μὲν ἀμαθεῖς ἡμεῖς καὶ δεισιδαίμονες, περὶ τὴν θρησκείαν, ὡς φησι, χωλαίνοντες, οὐκ ἐχρῆν ὅλως ὑμόρρονας αὐτῷ ὁμολογεῖν· εἰ δ' ὑμόρρονες περὶ τὰ κάρτα τῶν δογμάτων, μὴ οὕτω κατηγορεῖν ἀμαθείαν, καὶ τὴν θρησκείαν ἡμῶν λέγειν εἰς δεισιδαιμονίας ἐκτραπῆναι· συνάγεται γὰρ προδήλως ἐναντίος αὐτὸς ἑαυτῷ εἶναι. Εἰ δὲ φησιν ἐν ἄλλοις, ὅτι εἴ τινές τῶν γραικῶν ἀλόγως εἶπον περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς κοινωνίας, καὶ οὐχ ὡς οἱ ἀπὸ Καλουΐνου καὶ Λουθήρου, οὗτοι εἰσὶ γραικοὶ ψευδογραικοί, ὅτι ἠκολούθησαν ταῖς τῶν Λατίνων γνώμαις. Ἐν τούτῳ τῷ μέρει πειρᾶται διορθοῦν ἑαυτόν, καὶ δεικνύειν μὴ ἔχειν ἐναντίας ὑπολήψεις περὶ τῶν Γραικῶν, ἀλλὰ διαιρέσει χρησάμενος ὡς ἐξ ὑποφορᾶς, τοὺς μὲν τῶν Γραικῶν φησι ψευδογραικούς, καὶ εἰκότως τοὺς λοιποὺς ἀληθεῖς Γραικούς. Εἶεν δ' ἂν οὗτοι, κατ' αὐτόν, οὓς ἀναπλάττει ὑμόρρονας ἑαυτῷ. Ἀλλὰ κἀντεῦθεν «Πεζὸς παρὰ λύθιον ἅρμα θέει (β)»· οὐδέποτε γὰρ οἱ Γραικοὶ διεχρίθησαν εἰς ἐναντίας γνώμας, μετὰ τὴν ἑβδόμην καθολικὴν ἁγίαν σύνοδον, ὡς ἀνωτέρω φθάσαντες εἴπομεν, οὔτε γνώμαις Λατίνων ἐξηκολούθησαν ἐν οἷς μετ' αὐτῶν σύμφωνοί εἰσιν, οἷά εἰσι τὰ ἑπτὰ τῆς ἐκκλησίας μυστήρια, καὶ μάλιστα ἡ τοῦ ἱεροῦ ἄρτου ὑπερφυὴς μετουσίωσις, ἡ τῶν σεπτῶν καὶ ἁγίων εἰκόνων προσκύνησις, ἡ τῶν ἁγίων μεσιτεία ὑπὲρ ἡμῶν ἐν οὐρανοῖς μετὰ τὸν πρῶτον καὶ ἀληθῆ μεσίτην, τὸν Χριστόν, ὁ περὶ προορισμοῦ λόγος, καὶ ἕτερ' ἄττα, ἐν οἷς ἡμεῖς μετὰ Λατίνων ἐσμὲν σύμφωνοι κατὰ τὴν οὐσιώδη ἑκάστου τῶν μυστηρίων ἐνέργειαν, καὶ οὐκ ἀπὸ Λατίνων ταῦτα λαβόντες φυλάττομεν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς γραφῆς καὶ τῆς τῶν πατέρων διδασκαλίας. Καὶ εἰμὴ ἐπαχθὴς δόξω, οἱ Λατῖνοι παρ' ἡμῶν τὰ πλεῖστα, οὐχ ἡμεῖς ἀπὸ Λατίνων ἐλάβομεν.

Καὶ πρὸς μὲν, ἐν οἷς ἡμᾶς σκώπτει ὡς ἀμαθεῖς καὶ ἀπαιδεύτους, οὐ χρὴ πολλὰ λέγειν πρὸς αὐτὸν, εἰμὴ τὸ τοῦ μακαρίου Παύλου, ὅτι εἰ καὶ ἰδιώται ἐσμὲν τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει» (γ)· τοσαύτη γὰρ γνῶσις ἐπιβραβεύεται (καὶ χάρις τῷ διδόντι) τῇ ἡμετέρᾳ ἐκκλησίᾳ, τόγε νῦν ἔχον, παρὰ τῆς ἄνωθεν φωτοχυσίας τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὅση διακριτικὴ ψεύδους καὶ ἀληθείας τυγχάνει, καὶ ὁπόση ἐξαρκεῖ γνῶναι μὲν τὴν νόθον διδασκαλίαν τῶν αἱρετιζόντων, καὶ ὡς βέλτιρίαν ταύτην ἀποστρέφεσθαι, ἀντέχεσθαι δὲ τοῦ ὀρθοῦ λόγου τῆς ἀκραιφνοῦς ἡμῶν πίστεως· τοὺς δὲ ἀντιδοξοῦντας, τῇ ἐνούσῃ δυνάμει τοῦ πνεύματος ἀπελέγχειν, ὁποίον ἔγνωμεν καὶ τὸν διαληρθέντα Κλαύδιον, εὐγενῆ μὲν, ὡς λέγεται, τὴν πολιτικὴν διαγωγὴν, δυσγενῆ δὲ πρὸς τὸ δογματίζειν καὶ ἀποφαίνεσθαι ψευδόμενον. Ἐν οἷς μὲν γὰρ σκώπτει ἄπειρος εἶναι δοκεῖ τοῦ ἡμετέρου θρησκεύματος· ὅθεν καὶ δεισιδαιμονίας ἡμᾶς γράφει. Ἐν οἷς βιαζει ὑμόρρονας αὐτῷ ἀποδεικνύειν ἡμᾶς, κόραξ τις δοκεῖ εἶναι, πτερὰ περιστερᾶς ἑαυτῷ περιάπτειν βουλόμενος, ὅπερ ἀδύνατον· ἄλλη γὰρ ἡ κόρακος, καὶ ἄλλη περιστερᾶς ἡ φύσις· καὶ τὸ τῆς παροιμίας φάναι «Ἄλλο γλαῦξ, καὶ ἄλλο κορώνη φθέγγεται» (δ). Ὅτι μὲν γὰρ ἄλλα οἱ ἀπὸ Λουθήρου καὶ Καλουΐνου δογματίζουσιν, ἕτερα δὲ οἱ τῆς ἁγίας καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τῆς ἀνατολικῆς παῖδες ὀρθὰ φρονοῦντες καὶ διδάσκουσι καὶ φυλάττουσιν, ἔξεστι παντὶ βουλομένῳ ἐγκύπτειν τοῖς κατὰ τῆς αἱρέσεως τούτων συγγράμμασι τῶν Ἑλλήνων.

Εἰσὶ δ' οὗτοι· πρῶτος Γαβριὴλ ὁ ἀοίδιμος ἐκεῖνος, ὃν ἤδη φθάσαντες εἴπομεν· Γεώργιος ὁ Κορέσιος καὶ ὁ τούτου ἀκροατὴς Γρηγόριος· Μελέτιος ὁ Συρίγος, καὶ πρὸς τούτοις τὸ περὶ ὀρθοδόξου πίστεως (γ) ἐκδοθὲν βιβλίον, κυρωθὲν καὶ ἐπισφραγισθὲν ὑπὸ πάσης τῆς ἀνατο-

(α) Ἐξ ἅμμου σχοινίον πλέκεις· ἐπὶ τῶν ἀδυνάτων [Γρ. Κυπρ. παροιμ. Γ', 46.—Σουΐδ. ἐν λξ.].

(β) Τὸ ἱστόρημα, ᾧ οἷόν ἡ παροιμία παρίζεται, ἔχει οὕτω. Λύθιον ἅρμα· ἐπὶ τῶν ἰριζόντων ἐν ἀγῶσι καὶ πολὺ ἀπολιμπανομένων. Ὁ γὰρ Πῶλος Λυθὶς ὢν ἐνίκησε τὸν Οὐνόμαον τῷ ἴδιῳ ἅρματι καὶ ἔστιν ἡ παροιμία. Παρὰ λύθιον ἅρμα θέειν .... ἀντὶ τοῦ ἴδιο καὶ μακρὰν τοῦ λυθικοῦ [γρ. ἐκ. λυθίου] ἅρματος [Γρηγ. Κυπρ. Παροιμ. Β', 58, ἐν τόμ. Β' τοῦ Συντάγμ. τῶν Ἑλλ. Παροιμιογρ. σ. 77].

(α) Β' Κορινθ. ια', 6.

(β) Ἡ παροιμία εἴρηται ἐπὶ τῶν τοῖς κρείττοσιν ἰριζόντων· ἤτοι ἐπὶ τῶν ἀλλήλοις οὐ συμφωνούντων [Ζηνοβ. Παροιμ. Α', 69].

(γ) Νοεῖ τὴν Πέτρου τοῦ Μογίλα ἀρχιεπ. Κιεβίας Ὀρθόδοξον ὁμολογίαν τῆς πίστεως τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τῆς ἀνατολικῆς· ἧς περὶ τῆς α' ἐκδόσεως ταῦτά φησι Δοσίθεος. «Ἐπὶ τῆς πατριαρχείας τοῦ Μεθοδίου [1669—1671] ὁ μέγας ἑρμηνευτὴς τῆς κραταιᾶς τῶν Ὀθωμανῶν βασιλείας Παναγιωτάκης [ὁ Νικούσιος] ἐνήργησε καὶ ἐτυπώθη ἐν τῇ Ὀλάντᾳ τὸ βιβλίον τὸ καλούμενον Ὀρθόδοξος Ὁμολογία· ὅστις ἐν Κρήτῃ ὢν μετὰ τοῦ βεζύρη. Ἔλαβε τὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ὁμολογίας βιβλία καὶ ἐπεμψεν αὐτὰ τῷ πατριάρχῃ· ὁ δὲ πατριάρχης διένειμεν αὐτὰ τῷ ὀρθοδόξῳ λαῷ δημοσίως» Δωδεκάδ. σελ. 1177, 50]. Ταύτης ἀντί-

λικῆς ἐκκλησίας. Ζητησάτω ταῦτα καὶ γνώτω ὁ καλὸς Κλαύδιος, ὃς κατ' ἐναλλαγὴν στοιχείου Κλαύσιος δίκαιος ἂν εἴη μᾶλλον ἀποκαλεῖσθαι παρὰ θεοφιλῶν ἀνδρῶν ἀποθυρομένων τὴν ἀλήθειαν αὐτοῦ διδασκαλίαν· παρὰ γὰρ τῶν πολλῶν καὶ λίαν γελάσιος [γρ. ἴσ. γελάσιμος], ἐν οἷς κατηγορεῖ ἀμαθείαν καὶ τ' ἄλλα, ὅσα βύμη ἀσχέτῳ ὑβριστικῆς γλώττης κατὰ τοῦ τῶν ἐλλήνων ἀποφαίνεται γένους, οὕτω λαμπρὸν καὶ περιφανοῦς οὐχ ἧττον τό γε νῦν ἔχον ἢ τὸ πρόπαλαι· εἰ καὶ ἡ τοῦ βασκάνου δαίμονος λαίλαψ τὴν κοσμικὴν ἀνειροπόλησιν ἀπ' αὐτοῦ διεσκέδασε, βασιλείας καὶ τῆς ἄλλης φαντασίας ἀποστερήσασα· τῆς μέντοι γε κατὰ ψυχὴν ἐνθέου ἀρετῆς μηδοπωσοῦν δυνηθεῖσα παρασαλεῦσαι.

Τίνα δὲ καὶ μαθήσιν ὁ καλὸς οὗτος Κλαύσιος φησὶ μὴ εἶναι συνήθη τοῖς Γραικοῖς; εἰ μὲν τὴν ἔξω οὐ καλῶς φησι· πόθεν γὰρ αἱ μαθήσεις καὶ αἱ ἐπιστῆμαι; οὐκ ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων; εἰ δὲ τὴν ἔνθεον καὶ καθ' ἡμᾶς, κἂν τούτῳ χωλαίνων δείκνυται. Ποῦ πρότερον (μετὰ τὸν ἑβραϊκὸν λαὸν) τὸ εὐαγγελικὸν διέθραμε κήρυγμα; οὐχὶ πρῶτον εἰς τοὺς Ἕλληνας; Τίνες καὶ οἱ τὸ κήρυγμα διακρατύναντες, καὶ συνόδους κατὰ τῶν αἱρετικῶν συγκροτήσαντες, καὶ τὸν ἀμπελῶνα Χριστοῦ καλλιεργήσαντες, καὶ παντὸς ἀκανθῶν ἀποκαθάραντες; οὐχ οἱ πλείους ἦσαν τῶν ἀνατολικῶν, οὓς αὐτὸς Γραικοὺς ὀνομάζει; Ἀλλ' ἀνθυφορέει, εὖ οἶδα—Ναί, λέγων, ταῦθ' οὕτως ἔχει· ἀλλ' ἦν ὅτε ἦν· τὸ δὲ νῦν εἶναι, μαθημάτων εἰσὶν ἀμοιροι.—Ἀποκρινόμεθα, ὅτι ἐξαρκεῖ πρὸς πᾶσαν ἐπιστημονικὴν γνῶσιν τήν τε καθ' ἡμᾶς καὶ τὴν ἔξω ἐγκύπτειν ταῖς βίβλοις καὶ συγγράμμασι τῶν πρὸ ἡμῶν, κἀκεῖθεν ἐρανίζεσθαι τὴν περὶ παντὸς τοῦ ζητουμένου ἀλήθειαν. Ἐγέτω δ' ὁ Κλαύσιος διδασκάλους τοὺς τὴν Γραφὴν ταῖς παρεξηγήσεσι, ὅσον τὸ κατ' αὐτοὺς ἀνατρέψαντας, καὶ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ οἰκείου καλλωπισμοῦ καὶ κόσμου ἀπογυμνώσαντας· πρὸς οὓς ἂν εὐλόγως εἴποι τὸ φωματικὸν ἐκεῖνο, Ἐξωσάν με οἱ φύλακες, οἱ κυκλοῦντες ἐν τῇ πόλει ἐπάταξάν με, ἐτραυμάτισάν με, ἦραν τὸ θέριστρόν μου ἀπ' ἐμοῦ (α)· ἐν δὲ τοῖς ἐξωτερικοῖς ἐναβρυνίσθω (ἀγαθῇ τύχῃ) Κοπερνίκιος καὶ Γαλιλαίοις τοῖς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἀναστατώσασι, καὶ κέντρα κύκλων ἄλλα, καὶ κύκλους ἄλλους κέντρων ἐπινοήσαντας, καὶ, τὸ πᾶν εἰπεῖν, κίνησιν τοῖς ἀκινήτοις ἀπονέμουσι, καὶ τοῖς κινουμένοις ἠρεμεῖν κατὰ πολλὴν τοῦ σοφιστεύειν ἄδειαν ἐγκελευσάμενοι, ἐπ' ἀνατροπῇ καὶ ταῦτα τοῦ ἱεροῦ γράμματος (α). Τοιούτων ἡμεῖς διδασκάλων καὶ μαθημάτων οὐ χρῄζομεν· δυσχερὲς δ' οὐδὲν ἄλλο εἰπεῖν βάλλομαι [γρ. ἴσ. βούλομαι], καίπερ ἐκ περιουσίας οὗτος ἡμῶν κατηγορεῖ. Εἰ γὰρ προαχθήσομαι λέγειν, καὶ ἀπολογεῖσθαι, καὶ λύειν τὰ κατηγορούμενα, μακρὸς ἂν διεξίοιμι λόγους, οὐ δίχα λειθοριῶν τῆς τῶν παρ' ἐκείνου καθ' ἡμῶν καὶ συκοφαντιῶν προσηκούσης ἀπαντήσεως. Ἐπειράθην δ' ὅμως ἐν συλλαβαῖς ὀλίγαις, ὡς μετριώτερον τοῦτο ποιήσαι· εἰδέ που καὶ τὸ πρᾶγμα κατηνάγκασέ τις πλείω, τούτῳ τὴν αἰτίαν πᾶς τις εὖ φρονῶν δίκαιος ἂν εἴη ἀναθεῖναι, τοιοῦτον ἀγῶνα καθ' ἡμῶν συστησαμένῳ.

Σημ. Ἐκ παραδρομῆς ἐν σελ. 104, στιχ. ὁ ἐξενηνόθη "ὁ κατὰ κόσμον Σωτῆρος„ ἀντὶ "ὁ κατὰ κόσμον Σεβήρου„.

τυπον διατηρεῖται ἐν τῇ πατριακῇ βιβλιοθήκῃ. Ἐλλιπὴς μέντοι τοῦ προμετωπιδίου φύλλου· ἧς προτέτακται αὐτοῦ τούτου τοῦ Νεκταρίου ἐπιστολὴ τοῖς ἐντευξομένοις τῇ βίβλῳ, ἐκδεδομένη τῷ 1662 νοεμβρίου 20· καὶ μετὰ ταύτην ἑτέρα συνοδικὴ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Παρθενίου Α' τοῦ Γέροντος, τῆς βίβλου ἐπικυρωτική, τῷ 1643 μαρτίου 11 ἐκδεδομένη, ἧς ἐν τέλει φέρεται ἡ σημείωσις ἥδε· «Νὰ δίδουνται χάρισμα τοὺς εὐσεβεῖς χριστιανοὺς διὰ ψυχικὴν ὠφέλειαν τοῦ περιφανεστάτου καὶ λογιωτάτου ἄρχοντος Παναγιώτου». Ὁ μέντοι συγγραφεὺς τῆς Ἱστορίας τῆς Ῥωσσικῆς Ἐκκλησίας φησὶ τὴν Ὁμολογίαν ταύτην ἐν μέρει μὲν ἔργον εἶναι τοῦ Μογίλα, ἐν μέρει δὲ τοῦ ἀρχιμανδρίτου Ἡσαΐου Τροφιμοδίτ, τῇ ἐκείνου ὁδηγίᾳ [σελ. 208 τῆς ὑπὸ Θεοδ. Βαλλέου ἐλλην. μεταφρ. Ἀθῆν. 1851].

(α) Ἅγιος ε', 7.

(α) Οὐδὲν θαυμαστὸν ὅτι τοιαῦτα περὶ Κοπερνίκου καὶ Γαλιλαίου ὁ κλεινὸς φησι πατριάρχης. Τῶν γὰρ τηνικαῦτα λογίων οἱ πλείους, καὶ πρώτιστα πάντων οἱ ἐκ τοῦ ἱερατικοῦ καταλόγου τῆς τε Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, ἀμφιλαφῶς ἀντεῖχοντο τῆς παλαιᾶς δόξης τοῦ τῆς γῆς ἀκινήτου, Πτολεμαίῳ καὶ τοῖς ἀρχαίοις Αἰγυπτίοις καὶ Χαλδαίοις στοιχοῦντες, τὸ δὲ Κοπερνίκειον λεγόμενον σύστημα ἀποδιοπομπούμενοι, ὡς τῇ τῆς θείας γραφῆς ῥήματι δῆθεν ἀντιμαχόμενον (οὕτως ἄρα οὐ πάνυ τι ῥᾴθιον ἀνθρώποις, καὶ αὐτοῖς δήπου τοῖς σεσοφισμένοις, πλάνας πειπέλους τε καὶ εὐρωτιώσας ἀποτρίβεσθαι). Ὃ δὲ θαυμάζειν ἄξιον ἐκεῖνό ἐστιν, ὅτι Σέργιος ὁ Μακραῖος, ἀνὴρ ὁμολογουμένως μὲν Νεκταρίου ἐπιστημονικώτερος (ἐφ' ᾧ καὶ τὴν τῶν ἐπιστημῶν διδασκαλίαν ἐν τῇ πατριαρχικῇ τῆς Κωνσταντινουπόλεως σχολῇ ἦν ἐγκεχειρισμένος), μέγα δ' ὑπὸ φρονήματος βρενθυόμενος, οὐδαμῶς ὤκνησε τοῖς τὸ εἰρημένον ἀσπαζομένοις σύστημα ταὐτὸ δορὶ συνάσπιδι» ἀντεπεξάλθειν, εἰδέ τις «βριθὺς ὁπλιτοπάλας, δάτος ἀντιπάλοις». Ὅθεν δὴ καὶ συνθέμενος ἐξέδωκεν ἐν Βιέννῃ τῷ ᾳφιζ' ἀναίρεσιν τοῦ εἰρημένου συστήματος, πομπικῶς αὐτὴν ἐπιγράψας· Τρόπαιον ἐκ τῆς ἑλλαδικῆς πανοπλίας κατὰ τῶν ὑπαδῶν τοῦ Κοπερνίκου ἐν τρισὶ διαλόγοις· ἥτις μέντοι εἰς τοὺς τῆς λησμονιᾶς κευθμῶνας ἔδει μᾶλλον κατακερῦφθαι ἢ τῷ τοῦ τύπου παραδοθῆναι φωτί. Τί γὰρ οὐχὶ θαυμάσει τις ἐν τούτῳ τῷ συντάγματι, τὸ τῆς λέξεως περίνοστον καὶ ὑπέρκομπον, ἢ τῶν ἐπιχειρημάτων τὸ ἀνυπόστατον καὶ σαθρόν. Αὐτίκα γὰρ ἐκ προοιμίων ἀναξίως ἑαυτοῦ ἀποθρασυνόμενος καὶ βατραχωδῶς ἐξοιδαίνων, νίκας κατὰ φαντασίαν ἀναπλάττει, καθαιρέσεις τε καὶ ἀνατροπὰς καὶ ἐμπρήσεις (οὗ ἕνεκα καὶ τῶν διαλόγων τὸν πρῶτον ἐπιγέγραφεν «Ἐμπρησμὸν τοῦ κατὰ Κοπέρνικον κόσμου»). Ἀλλ' ἔλαθεν ἑαυτὸν ὁ ἀείμνηστος καὶ τἄλλ' ἀγαθὸς διδάσκαλος κενεμβατῶν τὸ παράπαν καί, ταὐτ' αὐτὸ τὸ τοῦ λόγου, «ἀέρα δαίρων». Ταύτῃ τοι καὶ Ἰωάννης Πέλλερος ὁ γεραρὸς τῆς Τυρνάβου διδάσκαλος, τὴν κατὰ Μακραῖον ταύτην ἀναίρεσιν τοῦ Κοπερνικείου συστήματος ἀκούσας ἀνέκραξεν ἐπιγελῶν· «Ὦ! ἀκόμη εἴμεθα νήπιοι καὶ ψοφοδεεῖς». Ἀλλὰ καὶ ὁ σοφὸς Κούμας ἐξελέγχει τὸν ἄνδρα ὡς παχυλωτάτην δεῖξαντα ἄγνοιαν τῶν τῆς μηχανικῆς στοιχείων ἐν οἷς ἀναιρεῖν πειρᾶται τοὺς κατὰ Νεύτωνα νόμους τῆς ἐπικέντρου καὶ ἀποκέντρου δυνάμεως [ἱστορ. ἀνθρωπ. πραξ. τόμ. ιδ', σελ. 571 καὶ 575]. Τί δ' εἴπῃ τις καὶ περὶ τῆς ἄλλης τοῦ ἀνδρὸς ἰδιογνωμοσύνης, ὃς τὴν λέξιν Κατήχησιν ἤθελεν οὐχὶ παρὰ τὸ Κατηχεῖν ἐτυμολογεῖσθαι, ἀλλὰ παρὰ τὸ κατέχειν (!) [Βλ. Κ. Οἰκον. τὰ σωζόμ. ἐκκλ. συγγρ. τόμ. Α', σελ. 581 ὑποσημ.].

ΤΙ ΔΕΟΝ ΓΕΝΕΣΘΑΙ

Δ'

Τὸ ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον γραφὲν Γ' ἄρθρον ἡμῶν κατέληγεν ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει διὰ τῶν ἑπομένων·

« Οὕτω πράττοντες οἱ διδάσκαλοι καὶ φιλοτιμούμενοι ἵνα πρὸς τοὺς ἀνωτέρω, κατὰ τὰς διηνεκεῖς συστάσεις τῆς ἐκκλησίας, ἐμπνέωσιν ἐξ ἁπλῶν ἐνόχων τοῖς μαθηταῖς καὶ τὴν εἰρηνικὴν καὶ ἀδελφικὴν μετὰ τῶν συνοίκων λαῶν συμβίωσιν καὶ τὰς εὐχὰς τῆς ἐκκλησίας ἐκπληροῦσι καὶ τὰς προσπαθείας τῆς αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως ὑποβοηθοῦσι καὶ ἐργάται ὄντως πολιτισμοῦ ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν ἀνδείκνυνται. »

Πρώτιστα ἐν τοῖς δέουσι γενέσθαι τοῦτο καταλέγοντες καὶ τὴν παιδαγωγίαν πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ σκοποῦ τούτου τείνουσαν ἐπιποθοῦντες, ἀναγκαῖον ἡγούμεθα ἵνα εἰδικώτερον ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἐνδιατρίψωμεν, ὅπως μὴ λογισθῶμεν παρὰ τοῖς ἁπλουστέρως ἔχουσιν ὡς κενότροπα ἐκζητοῦντες, ἀλλὰ πείσωμεν καὶ τοὺς ἰσχυρογνωμόνως ἔτι ἔχοντας, ὅτι, ταῦτα ἀξιοῦντες καὶ γράφοντες, ἐφιέμεθα ἰδεῖν τὴν παιδαγωγίαν τὸν ἀληθῆ αὐτῆς ἐπιδιώκουσαν σκοπόν.

Πρώτιστον ἀπαιτούμενον πάσης ἀληθοῦς πνευματικῆς μορφώσεως εἶνε αὐτὴ ἡ συνείδησις καὶ συναίσθησις τῆς ἀνθρωπίνης ἀξίας, διότι δι' αὐτῆς μόνης ὁ ἄνθρωπος αἴρεται ἀπὸ τῶν περιορισμῶν τοῦ φυσικοῦ ἀνθρώπου καὶ ὑψοῦται ἀπὸ τῆς ἀτομικότητος τοῦ ἐγώ εἰς τὴν καθολικὴν τοῦ ἀνθρώπου ἰδέαν. Ἐν τῇ ἀνυψώσει ταύτῃ ἐνορᾷ ἑαυτὸν ἓν τῶν στοιχείων τῆς μεγάλης καὶ παγκοσμίου τῶν ἀνθρώπων κοινωνίας καὶ συναισθάνεται τὰ καθήκοντα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις, ἃς ἔχει πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα ἐν γένει καὶ ἰδίᾳ πρὸς τὰ μέλη αὐτῆς ἐκεῖνα, μεθ' ὧν οὗτος στενώτερον καὶ ἀμεσώτερον ὡς ἐκ τῆς συμβιώσεως συνδέεται.

Ἡ πνευματικὴ μόρφωσις σκοπεῖ νὰ καταστήσῃ τὸν βίον τοῦ ἀτόμου οὐχὶ μηχανικόν, ὡς ἔπος εἰπεῖν, καὶ ὀργανικόν, οὐχὶ νὰ ἀποχωρήσῃ τὸ ἄτομον, ἀλλὰ νὰ συνδέσῃ αὐτὸ μετὰ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς κοινωνίας ἐν ἀλληλεγγύῃ ἁμοιβαιότητος καὶ ἰσορροπίας τοῦ εὖ πράττειν. Πρὸς ἐπιτυχίαν ὅμως τούτου ὀφείλει ἵνα ἐξεγείρῃ τὴν ἰδέαν τῆς καθόλου ἀνθρωπίνης ἀξίας καὶ ἐκτρέφῃ τὰ συντείνοντα εἰς ἐκτίμησιν τῶν ἀρετῶν τοῦ πλησίον, μεθ' οὗ τὸ ἄτομον κέκληται νὰ συνεργασθῇ.

Οἱ πρόγονοι ἡμῶν ἐν τῇ ἐπιλύσει τοῦ πυθικοῦ χρησμοῦ « γνῶθι σαυτόν » ἐνέβλεπον τὴν τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ γῆς τελειότητα, ἐν τῇ κατανοήσει τούτου ἐνεώρων ἐγκειμένην τὴν λύσιν πάντων τῶν ζητημάτων τῆς τε οἰκιακῆς καὶ τῆς δημοσίας πολιτείας. Διέγνωσαν οὗτοι σωρὸς τὴν βάσιν τῆς ἀληθοῦς ἐπιστημοσύνης, ἐν τι μόνον ὂν ἀναγκαῖον, τὸν τρόπον τῆς ἄχρις αὐτῆς ἐξικνήσεως τοῦ ἀνθρώπου, τὸν τρόπον τῆς καταλήψεως τοῦ « γνῶθι σαυτόν ». Ὅθεν ἀπελθόντες νὰ ἐπιλύσωσι τὸν πυθικὸν τοῦτον χρησμόν, ἀνέγραψαν αὐτὸν ἐν τῷ παρ' αὐτοῖς ἱερῷ τῶν Δελφῶν, ἀρίντες εἰς τὸν πνευματόφορον θεὸν τὴν τούτου ἐξήγησιν.

Ἡ τοῦ ἀληθοῦς Θεοῦ ἀγαθότης καὶ φιλανθρωπία παρέσχεν ἡμῖν τὴν ἐξήγησιν ταύτην, ἣν μάτην ἀνηρεύνησε καὶ ἐξεζήτησε τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἐν τῇ ἀρχαιότητι· διὰ τῆς εὐαγγελικῆς ὑμοθήκης « ἀγάπα τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν » ἐδόθη ἡμῖν ἡ κλεὶς τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ χρησμοῦ τούτου, τὸ μέσον τῆς καταλήψεως αὐτοῦ.

Ἀγαπῶντες τὸν πλησίον ἡμῶν ὡς ἡμᾶς αὐτοὺς δὲν ἀποσκοτιζόμεθα ἐκ τοῦ ἐγωισμοῦ, ἐνορῶμεν τὰς τυχὸν ἀρετὰς αὐτοῦ, κρίνομεν ἀπαθῶς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἡμῶν καὶ ὁδηγούμεθα εἰς ἐκτίμησιν τῶν πλεονεκτημάτων τοῦ πλησίον. Ἀλλ' ὅπως φθάσωμεν εἰς τὸν βαθμὸν τοῦτον τῆς τελειότητος, ἐν ᾗ μὲν θρησκεία ὡς ὅρον σωτηρίας ἀπαιτεῖ, ἡ δὲ πολιτεία ὡς ἀπαραίτητον στοιχειοπροϋπόθεσιν καὶ πολιτισμοῦ δέον ἵνα ἐκ πείθων ἐνδυναμώσωμεν τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην, ἐξισοῦντες αὐτὴν τῇ πρὸς ἡμᾶς αὐτούς. Κατὰ συνέπειαν οἱ παιδαγωγοὶ καθῆκον ἔχουσιν ἵνα ἐν ταῖς τῶν παίδων ψυχαῖς ἐγχύνωσι τὰς εὐχύμους ταύτας ὑποθήκας τοῦ εὐαγγελίου καὶ δι' αὐτῶν ἐκτρέφωσι τὰς ἁπλᾶς αὐτῶν καρδίας, ἐξοικειοῦντες αὐτὰς πρὸς τὴν ἐνστέργισιν τῆς μεγάλης ἀρετῆς τοῦ « γνῶναι ἑαυτάς ».

Δύο κλίσεις ἀντίθετοι καὶ ἀντίπαλοι διηνεκῶς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ μάχονται, ἐπιδιώκουσαι τίς νὰ καταβάλῃ τὴν ἑτέραν καὶ διεσπάσῃ τῆς ψυχῆς· αἱ κλίσεις αὗται εἶσιν ἡ τοῦ ἀγαθοῦ καὶ ἡ τοῦ κακοῦ, ἐκ δὲ τῆς ὑπερισχύσεως ταύτης ἢ ἐκείνης ἐξαρτᾶται ἡ τοῦ « γνῶθι σαυτόν » κατάληψις ἢ ἀπόκρυσις. Ἡ παιδαγωγία κέκληται νὰ βοηθήσῃ τὴν ὑπερίσχυσιν τῆς πρὸς τὸ ἀγαθὸν κλίσεως καὶ συναμα καταπολεμήσῃ τὴν πρὸς τὸ κακὸν ῥοπήν, ἐνσπείρουσα ἐν τῇ καρδίᾳ τὸν καλλίκαρπον τοῦ εὐαγγελίου σπόρον, διδάσκουσα τοὺς παῖδι μετὰ τοῦ ἀποστόλου καὶ διδασκάλου τῶν ἐθνῶν Παύλου, παραστῆσαι τὰ σώματα αὐτῶν θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον τῷ Θεῷ, καὶ διηνεκῶς αὐτοῖς ἐπιλέγουσα· τεκνία, « μεταμορφοῦσθε τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς ἡμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον . . . . Ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ· τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι· τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι· τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί· τῷ πνεύματι ζέοντες· τῷ Κυρίῳ δουλεύοντες . . . . . μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες· προνοούμενοι καλὰ ἐνωπιον πάντων ἀνθρώπων. . . . μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες» (πρὸς Ῥωμ. ιβ') Διὰ τῆς πρὸς τὰς ὑποθήκας ταύτας διαπλάσεως τῆς καρδίας τοῦ παιδὸς πᾶσα ῥίζα βλαβερὰ ἐκριζοῦται, ἡ κακία ἐκδιώκεται καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐκτείνει τὸ κράτος του ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Τὴν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ συνύπαρξιν τοῦ ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ καὶ τὸν πρὸς ἄλληλα τούτων πόλεμον καταγγέλλει ἡμῖν ἡ θρησκεία καὶ ἡ φιλοσοφία. Ὁ θεῖος Παῦλος γράφων τοῖς Ῥωμαίοις ἔλεγε (κεφ. ζ')· « βλέπω δὲ ἕτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου». Μετὰ τὸν εἰκονικὸν δὲ τοῦτον χαρακτηρισμὸν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ὁ αὐτὸς ἀπόστολος ἀναρωνεῖ «ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρωπος· τίς μὲ ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; » Ἀλλ' ἵνα μὴ καταλίπῃ ἡμᾶς ὑπὸ

τὸ κράτος τῆς ἐξ ἀπορίας ἀπογνώσεως ἐπιλέγει· « εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν ». Δι' αὐτοῦ τοίνυν τούτου, διὰ τῶν ἐν εὐαγγελίοις ὑποθηκῶν Αὐτοῦ ἀνακαινίσωμεν καὶ ἡμεῖς ἡμᾶς αὐτούς.

Πολλαχῶς καὶ ὁ δαιμόνιος Πλάτων ταύτην τὴν περὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἔννοιαν ἐκφράζεται καὶ δὴ ἐν τῷ Φαίδρῳ ποιητικῶς ἐν σχήματι μύθου τὸ πρᾶγμα παρίστησιν ὧδε·

« Πρῶτον μὲν ὁ ἄρχων ἡμῶν ἡνιοχεῖ ξυνωρίδα, ἔπειτα ἐκ τῶν ἵππων ὁ μὲν εἶνε καλὸς καὶ ἀγαθὸς καὶ ἐκ τοιούτων, ὁ δὲ ἐξ ἐναντίων καὶ ἐναντίος. Χαλεπὴ λοιπὸν καὶ δύσκολος ἐξ ἀνάγκης ἡ περὶ ἡμᾶς ἡνιόχησις ». Τὴν χαλεπότητα ὅμως ταύτην καὶ δυσκολίαν ἐκποδὼν ποιεῖται ἡ κατὰ Χριστὸν ἀνατροφὴ καὶ διδασκαλία ἐκ παιδός, ὁ μετασχηματισμὸς τῆς καρδίας κατὰ τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς ἐντολῆς ἣν ὁ Κύριος δέδωκεν ἡμῖν ὡς γνώρισμα, τῆς καλλιεργείας τῆς ἀγάπης, ἧς ἄνευ ἀδύνατος ἡ ἀνάπλασις τῆς ψυχῆς καὶ ἡ ἀνόρθωσις τοῦ ἀνθρώπου. Ἀνοικοδομήσωμεν τοίνυν ἐκ μικρῶν ἀρχόμενοι ἠθικὴν τὴν κοινωνίαν ἡμῶν, ὀρθόδοξον ἀληθῶς, χριστιανικὴν λόγῳ καὶ ἔργῳ. Καθαρίσωμεν καὶ ἁγιάσωμεν τὴν συνείδησιν ἡμῶν, ἐπιγνόντες τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν. Ἐπειδὴ ὅμως εἰς ἀναμόρφωσιν καὶ ἀνάπλασιν καὶ ἑνὸς ἑκάστου καὶ ὅσον τὸ δυνατὸν τοῦ ὅλου κοινωνικοῦ σώματος εἶνε ὁμολογουμένως τὸ σπουδαιότατον καὶ δὴ τὸ πᾶν ἡ παιδιθεν μάλιστα ἀγωγὴ καὶ ἐκπαίδευσις, ἐπὶ ταύτης ὀφείλομεν νὰ ἐπιστήσωμεν ἅπασαν ἡμῶν τὴν προσοχὴν ἐὰν θέλωμεν νὰ ὀρθοποδήσωμεν.

Μὴ πλανώμεθα· μὴ παρορῶμεν τὸν κίνδυνον τῆς ἀνθρωπίνης ἀσθενείας καὶ ἧς ἔχει ἀνάγκην βοηθείας. Μόνον ὡς ὁ πολὺς Guizot ἔγραφε « μόνον ὁ ἀγνοῶν ἐντελῶς τὸν ἄνθρωπον καὶ τὴν φύσιν του, ὁ τοιοῦτος μόνον δύναται νὰ πιστεύσῃ ὅτι αὐτὴ ἀφ' ἑαυτῆς ἡ ἀνθρωπίνη ἐλευθερία ἐρικνεῖται τοῦ ἀγαθοῦ καὶ εἶνε αὐτάρκης. Ὄχι· αὕτη εἶνε πλάνη τῆς τοῦ ἀνθρώπου ὑπερηφανείας, πλάνη ἥτις τὴν τε ἠθικὴν καὶ τὴν πολιτικὴν τῶν πραγμάτων τάξιν καὶ τὴν ἐσωτερικὴν ἐνταυτῷ διακόσμησιν καὶ κυβέρνησιν τοῦ ἀνθρώπου, ὡς καὶ τὴν γενικὴν τῆς κοινωνίας διοίκησιν ἐκνευρίζει καὶ παραλύει ». Τὴν βοήθειαν ταύτην ὀφείλομεν νὰ ἐκζητῶμεν ἐν τῇ βίβλῳ τῆς σωτηρίας, ἐν τῷ ἱερῷ εὐαγγελίῳ, ἐν τῇ θεμελιώδει τοῦ χριστιανισμοῦ ἰδέᾳ, ἀνατρεφόμενοι ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου καὶ ἐνστερνιζόμενοι ἐλῃ ψυχῇ καὶ διανοίᾳ τὴν ὑποθήκην τοῦ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἡμᾶς αὐτούς, καὶ ταύτην βάσιν καὶ θεμέλιον τῆς ἀνατροφῆς καὶ διαπλάσεως ἡμῶν τιθέμενοι.

ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ

ΤΗΣ ΕΝ ΧΑΛΚΗ ΕΛΛΗΝΟΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ

Πρὸ πεντηκονταετίας οἱ τότε ἐν τῷ ἐμπορικῷ τῆς πόλεως ἡμῶν κύκλῳ σημαίνοντες, Λορεντζῆς Πετροκόκκινος, Νικόλαος Καλφόγλου, Κυριάκος Παντζίρης, Ἀθανάσιος Ῥωσσέτος, Κυριάκος Χατζῆ Κωνσταντίνου, Δημήτριος Ζαφειρόπουλος, Ἀλέξανδρος Φενερλῆς, Ζαφείριος Καλφόγλου, Ἰωάννης Καστρηνός, Χατζῆ Παναγιώτης Ἰωάννου, Χατζῆ Ἀνέστης, Δημήτριος Δάρας, Γεώργιος Σταύρου, Ἰωάννης Ἀποστόλου Σαράφογλου, Ἀλέξιος Ἀντωνίου, Ἰωάννης Κωνώνας, Ἀντώνιος Θεοδωρίδης, Νικόλαος Ἰωάννου καὶ Μιχαὴλ Σκαλιέρης, καθορῶντες τὴν μεδαμινὴν ὠφέλειαν ἣν προσεκτῶντο οἱ παῖδες τῶν εὐπόρων διὰ τῆς ἀτελοῦς κατ' οἶκον διδασκαλίας, μετὰ μακρὰς ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου συζητήσεις πρὸς ἀλλήλους, συνεφώνησαν ἵνα ἐκζητήσωσι παρὰ τῆς ἐκκλησίας τὴν ἐγχώρησιν τῆς ἐν τῇ νήσῳ Χάλκῃ ἱερᾶς μονῆς τῆς Θεοτόκου τῆς ἐπιλεγομένης Καμαριωτίσσης, ὅπως διοργανώσωσι ταύτην εἰς ἑλληνικὸν φροντιστήριον. Τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου προΐστατο τότε ὁ πολὺς ἐκεῖνος κυρὸς Κωνστάντιος Α' ὁ ἀπὸ Σιναίου, ὃς οὐ μόνον προθύμως εἰσήκουσε τῆς αἰτήσεως αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ γηθαλέως ἐπῆνεσε καὶ ἐπεκρότησε τὴν ἀγαθὴν αὐτὴν βουλὴν τῶν φιλομούσων ἐκείνων. Ἐνισχυθέντες οὗτοι ἐκ τῶν πατριαρχικῶν ἐνθα μύνσεων, συνελθόντες τῇ ά Ἰουνίου τοῦ 1834, συνέταξαν καὶ ὑπέγραψαν τὸ ἑπόμενον ἔγγραφον, ἐγγεγραμμένον ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς σχολῆς ὑπ' ἀριθ. 1·

» Γνωρίζοντες πραγματικῶς τὴν ὀλίγην ὠφέλειαν, καὶ τοὺς μηδαμινοὺς καρποὺς, τοὺς ὁποίους ἔδωκαν αἱ μέχρι τοῦδε ἐν τοῖς οἴκοις καὶ ἄλλως πως γενόμεναι διδασκαλίαι, καὶ πληροφορούμενοι τὴν ἤδη ἐνυπάρχουσαν σπάνιν τῶν καλῶν διδασκάλων τῆς μητρώας ἡμῶν γλώσσης, αἰτία, ὅτι ἃ οἱ μὲν τῶν εὐκαταστάτων ὁμογενῶν, ἐπιθυμοῦντες τὴν ἐπίδοσιν καὶ προκοπὴν τῶν φιλτάτων αὐτῶν τέκνων ἐβιάζοντο νὰ τὰ στέλλωσιν εἰς ἀλλοδαπὰς μὲ ἔξοδα ἀβρά, οἱ δὲ ἀπορούντες τῶν εἰς τοῦτο ἀπαιτουμένων ἐξόδων ἠναγκάζοντο, καὶ χωρὶς νὰ θέλουν, νὰ ἀφίνωσι τὰ τέκνα των εἰς τὸ κάκος τῆς ἀμαθείας, καὶ ἔμεινε, φεῦ! γῆ ἀγαθὴ ἀκαλλιέργητος καὶ ἄγονος, δυναμένη νὰ φέρῃ καρποὺς ἐπωφελεστάτους καὶ κοινωφελεῖς· ταῦτα τὰ πρὸς ἐπίδοσιν τῆς νεολαίας ἐμποδὼν γινόμενα, καὶ τὰ ἐκ τούτων πηγάζοντα δεινὰ καλῶς πληροφορηθέντες καὶ πεῖρα μαθόντες, κινούμενοι ὑπὸ θείας ζήλου, ἐσκέφθημεν συνάπαντες, πρὸς ἀνεύρεσιν τρόπου διορθώσεως, κατὰ τὸ δυνατὸν, τῆς τοιαύτης ἐλλείψεως.

» Καὶ δὴ συνελθόντες ἐπὶ τὸ αὐτὸ οἱ ὑπογεγραμμένοι, μετὰ πολλὰς καὶ μακρὰς σκέψεις, ἐπικαλεσάμενοι καὶ τὴν θεοθεν φώτισιν, ἀπεφασίσαμεν ἐκ συμφώνου νὰ συστήσωμεν σχολὴν ἰδίαν κατὰ τὴν νῆσον Χάλκην εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Γεραγίας Θεοτόκου, ἐν ᾗ νὰ σχολάζωσιν ἀληθῶς καὶ νὰ παιδεύωνται διδασκόμενοι μαθηταὶ περίπου πεντήκοντα, τὸν ἀριθμὸν, ἡλικίας οὐχὶ τῶν δέκα ἐλιγώτερον, οὐδὲ πλέον τῶν δεκατεσσάρων· νὰ διορισθῶσιν οἱ ἀναγκαῖοι δάσκαλοι, οἵτινες νὰ παραδίδωσιν ἐν αὐτῇ τὴν ἑλληνικὴν, γαλλικὴν καὶ ἰταλικὴν διάλεκτον, καὶ τὴν καλλιγραφίαν. Ἡ ἐτήσιος πληρωμὴ ἑκάστου μαθητοῦ περιορίζεται ἤδη ἀνὰ γρόσια δύο χιλιάδας, κατὰ πληρωμὴν τριμηνιαίαν, ἥτις θέλει χρησιμεύσει διὰ τὴν ἀναγκαίαν ζωοτροφίαν τῶν μαθητῶν, διὰ μισθοὺς τῶν διδασκάλων, καὶ

τῶν πρὸς ὑπηρεσίαν ἀπαιτουμένων, καὶ δι' ἄλλα ἀναγκαῖα ἔξοδα τῆς σχολῆς, ἐν ᾗ πάντες θέλουν μένει καὶ τρέφονται.

»Ἐπειδὴ δὲ τὸ πολύμοχθον τοῦ πράγματος ἀπαιτεῖ, διὰ τὴν αἰσίαν αὐτοῦ ἀποκατάστασιν, ἐπιστάτας θερμουργοὺς καὶ εὐδήμονας, ἀποκτειοτήσαμεν καὶ ἀποκαθιστῶμεν ἐρρωμένους πληρεξουσίους τῆς διαληφθείσης ἰδίας ἡμῶν σχολῆς, τοὺς ἐξ ἁπάντων ἡμῶν κοινῶς καὶ εὐχαρίστως ἐγκριθέντας κυρίους Λορεντζὴν Πετροκόκκινον, Νικόλαον Καλφογλου, Κυριάκον Παντζίρην καὶ Ἀθανάσιον Ῥωσσέτον, τοὺς ὁποίους παρακαλοῦντες ἀδελφικῶς νὰ ἀναδεχθῶσι μετὰ ζήλου καὶ προθυμίας τὸ βάρος καὶ τὴν φροντίδα τῆς διευθετήσεως καὶ στερεώσεως τοῦ θεαρέστου καὶ κοινωφελοῦς τούτου ἔργου, ὑποσχόμεθα ἀποδέχεσθαι εὐχαρίστως καὶ ἀναντιρρήτως τὰ παρ' αὐτῶν πραττόμενα καὶ θεσπιζόμενα, καὶ συναγωνίζεσθαι ἕκαστος καὶ πάντες ὁμοῦ, ἐὰν εἰς περίστασίν τινα ἤθελον χρειασθῇ τὴν βοήθειάν μας, εἴτε ἐν λόγῳ, εἴτε ἐν ἔργῳ. Ταῦτα ἐγκρίναντες καὶ ἀποφασίσαντες ὁμοφώνως καὶ ὁμοψύχως καὶ συνοπτικῶς ἤδη ἐκθέντες, δίδομεν τὴν παροῦσαν ἔγγραφον ἡμῶν ὑπόσχεσιν εἰς χεῖρας τῶν κυρίων ἐφόρων, ὅπως τῇ δυνάμει αὐτῆς δύνωνται ἐκτελεῖν ἐλευθέρως, ὅσα καὶ ὁποῖα κρίνωσιν ἄξια, ἀναγκαῖα καὶ ὠφέλιμα διὰ τὴν στερέωσιν, διεύθετησιν, συντήρησιν καὶ εὐταξίαν αὐτῆς τῆς σχολῆς, καὶ διὰ τὴν ἐπίδοσιν τῶν μαθητῶν κατά τε τὴν σπουδὴν καὶ τὴν ἠθικὴν, τὴν μόνην βάσιν καὶ τὸν σκοπὸν τῶν ὑπογεγραμμένων. Οἱ δὲ διαληφθέντες πληρεξούσιοι κύριοι ἔφοροι χρεωστοῦν νὰ φροντίσωσι περὶ ἐκθέσεως νόμων καὶ κανόνων, ἐφ' οἷς θεμελιωμένη ἡ ἰδιαιτέρα αὕτη ἡμῶν σχολὴ νὰ διαμείνῃ καὶ νὰ προδῷ θεία συνάρσει γιγαντιαίους βήματα ἐπὶ τὰ κρείττω.

» Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ α' Ἰουνίου 1831».

Διὰ τοῦ καταστατικοῦ τούτου ἐτέθησαν αἱ βάσεις τῆς Ἑλληνεμπορικῆς σχολῆς, ἧς τὴν πεντηκονταετηρίδα γνθόμμοι τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν ἑωρτάσαμεν ἐν φαιδρᾷ πνευματικῇ πανηγύρει προδρευθείσῃ ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π.

Πρὶν εἰς τὰ τῆς ἑορτῆς ταύτης ἐνδιατρίψωμεν οὐκ ἄπο σκοποῦ ἔσται ἡ πετῶντι καλάμῳ ἐνδιατριβὴ ἐπὶ τοῦ πεντηκονταετοῦς τῆς σχολῆς ταύτης βίου.

Πρῶτος διευθυντὴς τῆς σχολῆς ταύτης ἐγένετο Ἀντώνιος ὁ Σηλύμνιος· οὗτος διετέλει διευθύνων αὐτὴν παρηκμηκὼς λόγῳ ὑγείας καὶ κατέλειπεν ἀκέραλον τὸ νεοσύστατον τοῦτο πνευματικὸν φυτώριον. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν κατὰ τοὺς ἕρους τοῦ καταστατικοῦ ἦν πεντήκοντα· κατὰ τὸ δεκάμηνον ὅμως διάστημα τὸ διαρρεῦσαν ἀπὸ τῆς ἀποχωρήσεως τοῦ Σηλυμνίου μέχρι τῆς εὑρέσεως καταλλήλου διαδόχου του πολλοὶ τούτων ἀπεστρέφησαν καὶ ἡ σχολὴ ἐκινδύνευσε νὰ κλείσῃ. Τὸν κίνδυνον τοῦτον προλαμβάνοντες ὁ πατριάρχης Κωνστάντιος καὶ ἡ τῆς σχολῆς ἐφορία μετεκάλεσαν ἐκ Σμύρνης Ἀβράμιον τὸν Ὁμηρίδην, σχολαρχοῦντα ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ σχολῇ, καὶ ἀνέθεντο αὐτῷ τὴν τοῦ φροντιστηρίου τούτου διεύθυνσιν. Ταύτην ἀνέλαβεν ὁ Ἀβράμιος τῇ 9 Ἰουνίου τοῦ 1834, παρέμεινε δὲ ἐν αὐτῇ ἄχρις ὀκτωβρίου τοῦ 1839, ὅτε ἀσθενήσας μετέβη εἰς Γαλατᾶν, ἔνθα καὶ ἀπεβίωσε τῇ 15 ἰδίου μηνὸς καὶ ἔτους.

Περὶ τοῦ λογίου τούτου Βαρθολομαῖος ὁ Κουτλουμουσιανὸς γράφει τὰ ἑπόμενα (ὑπόμνημα ἱστορικὸν περὶ τῆς ἐν Χάλκῃ μονῆς τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου σελ. 128)· « ἦτον ἀνὴρ πνευματώδης, ὀραστήριος καὶ φιλόπονος εἰς ἄκρον, ἔχων γνώσεις ἱκανάς, οὐ μόνον γραμματικὰς καὶ ἐπιστημονικὰς, ἀλλὰ καὶ τοῦ κόσμου αὐτοῦ, ἔτι δὲ καὶ τῆς γαλλικῆς καὶ ἀγγλικῆς γλώσσης. Οὗτος ἔδωκεν εἰς τὴν προλαβοῦσαν παραλυσίαν τῆς σχολῆς νεῦρα καὶ τόνον καὶ ἐφείλκυσε πάλιν, διὰ τῆς φήμης αὐτοῦ, καὶ μάλιστα κατὰ τοὺς πρώτους τῆς ἐλευσεώς του χρόνους, πολλοὺς τῶν μαθητῶν, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἔρθασεν εἰς 105 ».

Τὰς περὶ ἐθνικῆς παιδαγωγίας ἰδέας αὐτοῦ ἀνέπτυξεν ὁ Ὁμηρίδης ἐν τοῖς προλεγομένοις τοῦ « δοκιμίου ἐπιστολῶν κανόνων » του, ἐκδοθέντος « ἐν Σμύρνῃ ἐκ τῆς Ἑλληνικῆς τυπογραφίας τῷ 1834 », γράφας πρὸς ἄλλους τοῖς Σμυρναίοις τάδε·

« Τὸ πρόξενον δόξης ἕως τώρα εἶναι χρέος ἀπαραίτητον εἰς τὸ ἑξῆς. Τὸ γένος μας ἔκαμεν ἱκανὰς προόδους. Καὶ μεγαλόπολις, ὡς ἡ Σμύρνη, δὲν θέλει τιμᾶσθαι ἂν τὸ σχολεῖόν της δὲν ἦναι ἀπὸ τὰ λαμπρότερα καὶ σωρώτερα τοῦ γένους. Ἂν δὲν ἐπιθυμῆτε δόξαν, πρέπει νὰ φοβῆσθε κἂν τὸ ἐναντίον εἰς τὸ ἑξῆς. Ἂν σᾶς φαίνεται δύσκολος ἡ ἀναζωπύρωσις τοῦ ἐμπορίου, νὰ προσέχητε νὰ μὴ ταχύνητε τὴν παρακμήν του, ἀμελοῦντες τὸ αἴτιον τῆς παρούσης του ἀκμῆς . . . χρεωστεῖτε νὰ φυλάξετε τὴν πατροπαράδοτόν σας ταύτην εὐκλειαν, τελειοποιοῦντες τὰ εὑρισκόμενά σας ταῦτα καταστήματα συμφώνως μὲ τὴν παροῦσαν ἐποχὴν τῶν φώτων, καὶ ἀνεγείροντες νέα. Τὸ νὰ φυλάττετε καθὼς τὰ ἐπαραλάβατε, δὲν σας συγχωρεῖται πλέον, ἐὰν δὲ τὰ ἀμελήσητε, κρίνετε μόνοι σας πλέον τίνος ἄξιοι καταντᾶτε.

» Ἀλλὰ δύο πράγματα πρόκεινται εἰς σκέψιν, μὲ τίνας πόρους καὶ κατὰ τίνα τρόπον ἐμπορῶν νὰ βαλθῶσι ταῦτα εἰς πρᾶξιν. Πόρους ἄλλους δὲν ἔχετε ἀνάγκην νὰ ζητήσετε παρ' ὅσους καταβάλλετε . . . Θεωρήσατε τὴν Σμύρνην ὡς ἓν ὅλον καὶ παρατηρήσατε πόσα ὀαπανῶνται ἀπὸ σᾶς πάλιν εἰς ὑπὲρ τὰ εἴκοσι δημόσια ἢ ἰδιαίτερα σχολεῖα διοικούμενα ἀπὸ Ἕλληνας ἢ φιλέλληνας. Προσθέσατε ὅσα γονεῖς τινες ὀαπανῶσι διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τῶν υἱῶν των εἰς Εὐρώπην καὶ ἀλλοῦ, ἀπὸ τοὺς ὁποίους τέσσαρες ἢ καὶ ἕνας ὀαπανᾷ διὰ ἕνα υἱόν του κατ' ἔτος σχεδὸν τόσα, μὲ ὅσα οἰκονομεῖτο ἡ Εὐαγγελικὴ σχολὴ μὲ ἑπτὰ διδασκάλους κατ' ἔτος καὶ αὐτή. Καὶ θέλετε ἰδεῖν ὅτι ὅσα ὀαπανᾶτε ἀτομικῶς εἶναι περισσότερα, παρ' ὅσα ἀπαιτοῦνται ἀπ' ὅλους εἰς μόρφωσιν καλλιτέραν τῶν εὑρισκομένων σας καὶ στερέωσιν ἐπιστημονικοῦ σχολείου.

» Τὰ εὑρισκόμενα πέντε ἀλληλοδιδακτικὰ εἶναι ἀρκετὰ διὰ τοὺς υἱούς σας, εἰς δὲ τὸ ἓν τῶν κορασίων πρέπει νὰ προσθέσητε ἄλλα δύο τοὐλάχιστον. Ἀνάγκην ἀπὸ ξένων ἔλεος δὲν ἔχετε, χρεωστεῖτε νὰ ἔχετε ἰδικά σας. Καὶ τὰ πρῶτα καὶ τὰ δεύτερα νὰ ἦναι πλουσιώτερα καὶ νὰ ἔχωσιν

ἀνὰ δύο κλάσεις ἀνωτέρας διὰ μικρὰν γεωγραφίαν, κατήχησιν πληρεστέραν, ἀρχὰς γραμματικῆς τῆς ἀρχαίας, ἢ τῆς νεωτέρας ἑλληνικῆς κτλ. διὰ νὰ μετέχωσιν ὑπωσοῦν ἀπὸ παιδείαν οἱ τῶν ἀπόρων παῖδες, ὅσοι δὲν ἐμποροῦσι νὰ μανθάνωσι μεγαλείτερα.

«Μετὰ ταῦτα τρία ἢ τέσσαρα φροντιστήρια (κολλέγια) ὅπου νὰ διδάσκωνται οἱ τῶν εὐπόρων παῖδες τὴν ἑλληνικὴν γραμματικήν, τοὺς Ἕλληνας λογογράφους, ἱστορίαν, γεωγραφίαν, καὶ ἄλλας στοιχειωδεστέρας ἐπιστήμας κτλ. καὶ ξένας διαλέκτους, πληρώνοντες τὸν διωρισμένον ἔρανον».

Ἡ παρέκβασις ἣν ἐποιησάμεθα δικαιολογεῖται ἐκ τῶν ἑπομένων ἤδη ἡμᾶς σκέψεων περὶ τῶν δεόντων γενέσθαι· ἡ ὑπόμνησις δὲ τῶν σκέψεων τούτων πείθει ἕκαστον ὅτι ἡ ἰδέα τῆς ἐπὶ διδάκτροις παροχῆς τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως δὲν εἶνε κενότροπός τις θεωρία, ἀλλὰ μεμετρημένη σκέψις τῶν λογίων τοῦ γένους ἐκφαντικῶς ὑποστηριχθεῖσα καὶ ὑπὸ τῆς πρὸ ἡμῶν γενεᾶς.

Ὁ Ὁμηρίδης, ἀναλαβὼν τὴν διεύθυνσιν τῆς ἑλληνοεμπορικῆς σχολῆς, συντάξας ἐξέδοτο ἐνταῦθα περὶ τὰ τέλη τοῦ 1834 «ἔκθεσιν τῶν διατάξεων τοῦ ἐν Χάλκῃ φιλολογικοῦ φροντιστηρίου διαλαμβάνουσαν τὴν ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν αὐτοῦ διοίκησιν». Κατὰ προτροπὴν δ' αὐτοῦ τῷ ἑπομένῳ ἔτει ἡ ἐφορία τοῦ φροντιστηρίου τούτου ἤρξατο νὰ ἐροδιάζῃ αὐτὸ καὶ δι' ὀργάνων τῶν φυσικομαθηματικῶν ἐπιστημῶν.

Οὐ πολλῷ χρόνῳ ὕστερον τὸ φροντιστήριον τοῦτο περιῆλθεν οἰκονομικῶς εἰς δυσάρεστον θέσιν. Ἡ θεομηνία τοῦ λοιμοῦ τοῦ μαστίσαντος ἐν τοῖς ἔτεσι 1835 καὶ 1836 τὴν πόλιν ταύτην, ἡ ἀνάγκη τῆς ἀνεγέρσεως νοσοκομείου, στοιχίσαντος ὑπὲρ τὸ ἑκατομμύριον, καὶ αἱ ἐπείγουσαι ὑποχρεώσεις περιθάλψεως τῶν δυστυχούντων περιέστειλαν τοὺς ὑπὲρ τῆς σχολῆς ταύτης ἐράνους, ἧς οἱ πόροι εἶχον περισταλῆ ἕνεκεν τοῦ κατὰ τὸ 1838 διὰ τὰς ἀνωτέρω αἰτίας περιορισμοῦ τῶν τροφίμων αὐτῆς εἰς ὀγδοήκοντα μόνον. Ἕνεκεν τῆς δυσαρέστου ταύτης οἰκονομικῆς καταστάσεως ὀλίγου δεῖν νὰ κλείσῃ τὸ φροντιστήριον τοῦτο, ἂν ἡ φιλομουσία τῶν ὁμογενῶν τῆς πόλεως ἡμῶν ἐμπόρων δὲν ἐπήρχετο εἰς ἀντίληψιν αὐτοῦ. Τότε πατριαρχεύοντος τοῦ κυροῦ Γρηγορίου τοῦ ς' νέα τῶν ἰουλίου τοῦ 1838 ἐγένετο τῶν ἐμπόρων συνέλευσις, ἥτις καὶ ἀπεφάσισε τὴν διὰ πάσης θυσίας ὑποστήριξιν τοῦ φροντιστηρίου τούτου, ὅτε συνετάγη ὑπεγράφη καὶ τὸ ἑπόμενον ἔγγραφον, ὅπερ εὑρηται κατακεχωρημένον ἐν τῷ ἀρχείῳ τῆς σχολῆς ὑπ' ἀριθ. 2·

«Οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει ὁμογενεῖς ἔμποροι λαβόντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἐν Χάλκῃ φροντιστήριον καὶ σκεψάμενοι περὶ αὐτοῦ, καὶ θεωρήσαντες ὅτι

» Ἐσυστήθη πρὸ ἑπτὰ ἤδη ἐνιαυτῶν ἀπὸ ἐμπόρους κτήτορας διὰ νὰ διδάσκηται ἐν αὐτῷ ἡ εἰς ἐμπόριον προοριζομένη νεολαία καὶ ἄλλας μὲν γνώσεις, μάλιστα δὲ τὰς ἀνηκούσας καὶ ἀναγκαίας εἰς αὐτό.

» Ὑπὸ ἄμεσον πάλιν ἐπιστασίαν καὶ ἐπιμέλειαν ἐφόρων ἐμπόρων διετηρήθη μέχρι τῆς σήμερον καὶ ἀπέκτησε τὰ εἰς οἰκονομίαν τε καὶ σπουδὴν ἀναγκαῖα, καὶ διέφυγε τὰς ἀναποφεύκτους εἰς τὴν σύστασιν παντὸς καλοῦ δυσκολίας.

» Ἀπέκτησε δὲ ἤδη τάξιν ἐσωτερικὴν, τὴν πρὸς τὸ παρὸν δυνατὴν, καὶ εἴδη διδασκαλιῶν ἱκανὰ, καὶ εὐκολίαν εἰς πολλὰ· ἔχει ὅμως ἀνάγκην προστασίας μονίμου διὰ στερεὰν ἤδη καὶ ἀδιάσειστον συντήρησιν, ὥστε νὰ προβαίνῃ πάντοτε εἰς τὸ τελειότερον.

» Ἐπὶ τούτοις συννοήσαντες ὅτι, καθὼς αἱ συνοικίαι καί τινα συνάφια διατηροῦσι, τοιαῦτα καταστήματα ἱερὰ καὶ κοινωφελῆ, οὕτω καὶ τὸ φροντιστήριον τοῦτο ἀνήκει εἰς τὸ ἐμπορικὸν σύστημα, χωρὶς ν' ἀπαιτῇ χρηματικὰς συνεισφορὰς καθὼς ἐκεῖνα· καὶ ὅτι ὅσον τὸ κατάστημα τοῦτο χρειάζεται προστασίαν τοιαύτην, τόσον ἀνήκει καὶ εἰς τὴν τῶν ἐμπόρων φιλοτιμίαν νὰ καταβάλωσι δεηνεκῆ καὶ ἀδάπανον ἐπιμέλειαν περὶ αὐτό.

» Συναινοῦμεν κοινῶς, καὶ συγκατατιθέμεθα καὶ ὑποσχόμεθα.

» α') Τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐμπορικὸν σύστημα τῶν ὁμογενῶν νὰ προστατεύῃ ἀμέσως τὸ ἐν Χάλκῃ φροντιστήριον, ἀγωνιζομένου ἰδιαιτέρως μὲν ἑκάστου, συστηματικῶς δὲ ὅλων, περὶ τῆς εὐδοκιμήσεως αὐτοῦ, καὶ τῆς φεὶ ἐπὶ τὰ κρείττω προόδου.

» β') Νὰ διορίζωνται κατ' ἔτος ἔφοροι, ἴδιον ἔργον ἔχοντες τὴν περὶ αὐτὸ φροντίδα, δύο δ' ἐξ αὐτῶν ὡς ἐκτελεσταὶ τῶν θεσμῶν καὶ ἐπιστάται τῶν χρειωδῶν.

» γ') νὰ γίνηται συνέλευσις περὶ τὰ τέλη αὐγούστου, ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, ὅπου νὰ γίνηται σκέψις περὶ ὅσων ἀνάγκη.

» δ') διὰ ταῦτα καὶ δι' ἄλλα ὅσα ἐγκριθῶσι μετὰ δευτέραν σκέψιν νὰ ἐξαιτηθῇ καὶ συναίνεσις καὶ ἐπικύρωσις παρὰ τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας διὰ συνοδικοῦ σιγιλλιώδους γράμματος,

» Ἐν Γαλατᾷ, 29 ἰουλίου 1838.

»Ἀλέξανδρος Φενερλῆς, Ζαχαρίας Ζαχάρωφ, Δημήτριος Ζαφειρόπουλος, Ἰωάννης Ψυχάρης, Λουκᾶς Βουδούρης, Βασίλειος Μανουήλ, Κυριάκος Παντζίρης, Ἀθανάσιος Ρωσσέτος, Χατζῆ Μανωλάκης Καμάρας, Κωνσταντῖνος Ἰωάννου, Μανουὴλ Σκυλίτσης, Ἐμμανουὴλ Πρώϊος, Τομαζῆς Ράλλης, Παντιᾶς Τσιτσίνιας, Ζωρζῆς Σεκιάρης, Ζωρζῆς Μ. Σκυλίτσης, Μ. Ροδοκανάκης, Ἐμμ. Ἐμμανουηλοβιτς, Δ. Στ. Σκυλίτσης, Ἰω. Δεκόζης, Δημήτρ. Δαμασκηνός, Θ. καὶ Π. Κεσίσογλους, Ν. Στ. υἱὸς καὶ Κρικότσος, Ἰωάν. Ἡλιάσκου, Δημήτρ. Φωτιάδης, Θεοδόσιος Φωτίου, Ἰωάννης Μελτζελόπουλος, Ἰωάννης Φάχρης, Γεώργιος Τσικαλιώτης, Στέφανος Λαμπίκης, Ἰωάννης Καστρινός, Νικόλαος Καλφογλου, Σπανδονῆς υἱοὶ καὶ συντροφία, Βασίλειος Ἀσκληπιάδης».

(ἀκολουθεῖ).

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΔΟΓΙΟΝ (*)

Τούτων ὁ μὲν θειοκάρυστος Πέτρος ἦν ἐκ Βηθσαϊδᾶ τῆς Γαλιλαίας υἱὸς Ἰωνᾶ (Ἰωάν. α΄, 43) καὶ ἀδελφὸς τοῦ πρωτοκλήτου Ἀνδρέου, ὃν οὗ ἦγον τὸν Κύριον τῆς δόξης (Ἰωάν. α΄, 41—43). Ὡς καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἦν τὸ ἐπάγγελμα ἁλιεύς, κατέλιπε δὲ μετ' αὐτοῦ προθύμως τὰ δίκτυα ὅπως ἀκολουθήσῃ τῷ διδασκάλῳ καλέσαντι τοὺς ἀδελφοὺς τούτους τοῦ καταστῆναι ἁλιεῖς ἀνθρώπων. Τὸ κύριον τοῦ Πέτρου ὄνομα ἦν Σίμων (Ματθ. ιϛ΄, 17), ὅτε δὲ ἐρωτήσαντος τοῦ Ἰησοῦ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, τίνα λέγουσιν αὐτὸν εἶναι οἱ ἄνθρωποι, οὐχ' ὅπως εἰδῇ τὶ περὶ αὐτοῦ φρόνημα τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἵνα διακριθῇ τὴν πίστιν τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὑπολαβὼν ὁ Σίμων ἔφη· «σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, προσέλαβε τὸ ὄνομα Κηφᾶς, ἤτοι κατὰ τὴν γλῶσσαν τῶν Σύρων πέτρα, ἵνα τοῦ Σωτῆρος εἰπόντος «σὺ εἶ Πέτρος καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς». Εἰ καὶ παυθέλων ὅτι ἐν τῷ ῥήματι τοῦ θεανθρώπου οὐκ ἔγκειται ἡ ἀνόμοιος τοῦ ἑνὸς τῶν μαθητῶν ὑπὲρ τοὺς λοιποὺς, ἀλλ' ἡ ἐπίδοσις καὶ ἐπίσχυσις τῆς ὁμολογίας τῆς πίστεως ἣν ὁ Πέτρος ἐποιήσατο, εἰ καὶ τὸ ῥητὸν τοῦτο παρῶν ἐμφαίνει τὸ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ σημαῖνον ἐπὶ ταύτῃ τῇ πίστει τῆς ὁμολογίας, ἦν ὁ Πέτρος ἐποίησεν ὡς ὁ ἱερὸς ὑπομνηματίζει Χρυσόστομος (Ὁμιλ. νδ΄ εἰς τὸ κατὰ Ματθ. εὐαγγ.), τὴν δὲ ὁμολογίαν ταύτην τοῦ Πέτρου θεμέλιον εἶναι τῶν πιστευόντων (Θεοφιλ. ἐρμην. εἰς τὸ κατὰ Ματθ. κεφ. ις΄), ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα χρόνοις ἐζητήθη ἵνα ἐκ παραρρήσεως τοῦ ῥητοῦ τούτου καὶ παρερμηνείας τοῦ προφανοῦς σκοποῦ, ἐν ᾧ οἱ κυριακοὶ οὗτοι ἐρρέθησαν λόγοι, δημιουργήσωσιν ἀρχαὶ νέαι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ τῇ διὰ τοῦ ἁίμ᾽ατος θεμελιωθείσῃ ἐφ' ἑαυτοῦ, ὄντος ἀκρογωνιαίου λίθου. Ἡ πίστις δ' ἣν κατεξιώθη τοῦ ὀνόματος Πέτρος ἦν ἐγκατέλιπε τὸν ἀπόστολον τοῦτον, οὐδ' ὅτε ἡ σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, ἀλλ' ἠκολούθησεν αὐτῷ μετὰ τοῦ Ἰωάννου εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχιερέως (Ἰωάν. ιη΄, 15, 16)· καὶ ἐρνήθη μὲν ἀντεπῶν τὸν Κύριον καὶ διδάσκαλον αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ μετανοήσεις εὐθὺς καὶ παρὰ κατοχῆς δάκρυα, ὅτε ἐγγυώμενος· ὅθεν μετὰ τὴν ἀνάστασιν αὐτοῦ ὁ Κύριος τὸ τρισσὸν τῆς ἀρνήσεως θεραπεύειν βουλόμενος, τῷ τριτῷ τῆς ἐρωτήσεως καὶ ὁμολογίας ἐξέγνωσε τὸν Πέτρον παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Τιβεριάδος, ὅτε τὸ κτήνος ἐβοσκεύθη ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν. Μετὰ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνάληψιν τοῦ Σωτῆρος θερμοτάτῳ ζήλῳ ὁ μακάριος οὗτος ἀπόστολος εἰργάσατο ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τοῦ θείου κηρύγματος ἔν τε Ἱερουσαλὴμ καὶ ταῖς ἰουδαϊκαῖς χώραις, ἐν μόνῃ τῇ ἡμέρᾳ τῆς τοῦ πεντηκοστοῦ Πνεύματος ἐπιφοιτήσεως λεκτὸς διὰ τοῦ λόγου αὐτοῦ τοὺς ψυχικοὺς ὀφθαλμοὺς ὡσεὶ τρισχιλίων ψυχῶν, αἵτινες καὶ προστέθησαν τοῖς μαθηταῖς τοῦ Χριστοῦ· εἶτα διελθὼν διὰ τῶν κατὰ τὴν Ἰουδαίαν, Γαλιλαίαν καὶ Σαμάρειαν ἐκκλησιῶν μετῴδι εἰς Λύδδαν, ἔνθα ἴασε τὸν ἐπὶ ἔτη ὀκτὼ ἐν κραβάττῳ παρειμένον Αἰνέαν, κἀκεῖθεν εἰς Ἰόππην, ὅπου ἐκ νεκρῶν ἀνέστησε τὴν Ταβιθά. Ἐξ Ἰόππης μετεπέμψατο τὸν Πέτρον εἰς Καισάρειαν Κορνήλιος ὁ ἑκατόνταρχος, ἀνὴρ εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν, ὃν ὑπεστήριζεν ἄγγελος. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον καὶ ὁ ἀπόστολος ἐν Ἰόππῃ διατρίβων εἶδεν ἐν ἐκστάσει καταβαῖνον ἀπ' οὐρανοῦ σκεῦός τι ὡς ὀθόνην μεγάλην, ἐν ᾧ ὑπῆρχον πάντα τὰ τετράποδα τῆς γῆς, καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καθαρά τε καὶ ἀκάθαρτα, καὶ ἤκουσεν ἐξ οὐρανοῦ φωνὴν παρακελεύουσαν αὐτῷ φαγεῖν ἐξ αὐτῶν. Ἐν ᾧ δ' ὁ Πέτρος διεκρίνει τί τὸ ὅραμα ἐκεῖνο ἐτήρησεν ἦλθον οἱ τοῦ Κορνηλίου ἀπεσταλμένοι. Τούτους ὑπήκοος τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἐξῆλθε τὴν ἐπαύριον σὺν αὐτοῖς καὶ ἐπορεύθη εἰς Καισάρειαν, ὅπου διδάξας καὶ κατηχήσας ἱδρύτησε τοὺς περὶ τὸν Κορνήλιον καὶ οὗτος ἐκ Καισαρείας τῆς μητροπόλεως τῆς Γαλιλαίας τῶν ἐθνῶν ἔρξατο ἡ τῶν ἐθνικῶν κλῆσις. Οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοὶ μαθόντες τὰ ὑπὸ τοῦ Πέτρου γενόμενον διεμέροντο κατ' αὐτοῦ, ὅτε ἐπιστρέψαν εἰς Ἱεροσόλυμα· πληροφορηθέντες ὅμως τὰ καθ' ἕκαστα περὶ αὐτοῦ τοῦ ἀποστόλου ἐδόξασαν τὸν Θεὸν, ὅτι καὶ τοῖς ἔθνεσι τὴν μετάνοιαν ἔδωκε εἰς ζωήν.

Ὅτε ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης Ἀγρίππας θανατώσας ἐν Ἱεροσολύμοις μαχαίρᾳ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου καὶ ἰδὼν ὅτι τοῦτο ἀρεστὸν τοῖς Ἰουδαίοις, συλλαβὼν καὶ τὸν Πέτρον ἐτήρει ἐν φυλακῇ, ἵνες ἓν παρέλθῃ ἡ ἑορτὴ τοῦ πάσχα εἰς τὸ παραδοῦναι καὶ τοῦτον τῷ λαῷ ὡς κεχαρισμένον ἐργάτην, ὁ Θεὸς θαυμασίως διὰ ἀγγέλου ἀπέλυσε τῶν δεσμῶν τὸν ἀπόστολον (Πραξ. ιβ΄ 1—18).

Ἔκτοτε ἔρξατο ὁ Πέτρος τῶν ἀποστολικῶν περιοδειῶν ἐπὶ τῷ τοῦ θείου λόγου κηρύγματι, ἀλλὰ μόνον παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ὅθεν καὶ ἀπόστολος περιτομῆς καλεῖται (πρὸς Γαλάτ. β΄ 7, 8), κηρύξας ἐν Πόντῳ, Γαλατίᾳ, Βιθυνίᾳ, Καππαδοκίᾳ καὶ Ἀσίᾳ πρὸς τοὺς ἐν διασπορᾷ Ἰουδαίους (Πέτρου καθολ. ἐπιστ. Α΄ α΄ 1—Εὐσεβ. ἐκκλ. ἱστορ. Γ΄ α΄), πρὸς δὲ καὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ ὡς καὶ πρώτος ἐπίσκοπος ἐχρημάτισεν· ἔπειτα δ' ἐπανελθὼν καὶ τὴν Βαβυλῶνα, ὅπουπερ κατά τινας ἐγράψη ἡ Α΄ τῶν δύο καθολικῶν αὐτοῦ ἐπιστολῶν παραπομενῆ διὰ τῶν ἐπομένων «ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτὴ καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου», ἣν γνώριμον ὄντως ἐποιήσατο ὁ εὐσεβὴς (ἐκκλ. ἱστορ. Β΄ κα΄) λέγων ὅτι τροπαιώτερον Βαβυλῶνα τὴν Ῥώμην ἀποκαλεῖ.

Τὰ βιβλία τῆς Κ. Δ. οὐδὲν περιττὸν μαρτυροῦσι περὶ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου· ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὅμως πατέρων καὶ συγγραφέων μανθάνομεν ὅτι ἐλθὼν εἰς Ῥώμην καὶ τὸ εὐαγγέλιον κηρύξας καὶ εἰκοσιπέντε ἔτη ἐπισκοπήσας τὴν ἐκεῖ ἐκκλησίαν, ὅτε καὶ καθεῖλε τὴν πλάνην Σίμωνος μάγου τοῦ αἱρετικοῦ, τῷ 67 σωτηρίῳ ἔτει ὑπέστη σὺν τῷ Παύλῳ τὸ μαρτύριον, κατὰ καιρὸν στανρωθεὶς οὕπερ θελήσει ἵνα μὴ τῷ Κυρίῳ ὁμοιωθείη.

Ἐκ τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ματθαίου (κεφ. ιδ΄ 14, 15) «καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου, εἶδε τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρίσσουσαν», καὶ τοῦ Λουκᾶ (δ΄ 38) «ἀναστὰς δ' ἐκ τῆς συναγωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος· ἡ πενθερὰ δὲ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ», καὶ τοῦ Μάρκου (α΄ 31) «καὶ ἐλθὼν ἐκ τῆς συναγωγῆς ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου· ἡ δὲ πενθερὰ τοῦ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα· μανθάνομεν ὅτι ὁ Πέτρος ἦν ἔγγαμος· ἐκ Κλήμεντος δὲ τοῦ Ἀλεξανδρέως διδασκόμεθα ὅτι ἡ τοῦ Πέτρου σύζυγος ἔβλητεν ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως καὶ ὅτι «φασὶ τὸν μακάριον Πέτρον θεασάμενον τὴν αὐτοῦ γυναῖκα ἀγομένην τὴν ἐπὶ θάνατον, ἐχθῆναι μὲν τῆς κλήσεως χάριν καὶ τῆς εἰς οἶκον ἀνακομιδῆς, ἐπιφωνῆσαι δ' αὐ μάλα προτρεπτικῶς τε καὶ παρακλητικῶς ἐξ ὀνόματος προσειπόντα· μεμνῆσθαι αὐτῆς τοῦ Κυρίου». Ὁ Πέτρος ἔγραφε δύο ἐπιστολὰς πρὸς τοὺς ἐκ τοῦ νόμου καὶ τοὺς ἐξ ἐθνῶν πιστεύσαντας εἰς Χριστὸν καὶ τοὺς παροικοῦντας ἐν Πόντῳ, Γαλατίᾳ, Καππαδοκίᾳ, Ἀσίᾳ καὶ Βιθυνίᾳ.

Ὁ Παῦλος ἦν Ἰουδαῖος ἐκ φυλῆς Βενιαμὶν (πρὸς Φιλιπ. γ΄ 5), γεννηθεὶς ἐν Ταρσῷ τῆς Κιλικίας, ἐν ᾗ τοις ἐκεῖσε τότε διὰ τὰς φιλοσοφικὰς σχολὰς (Βλ. προηγούμενον τεῦχος «Ἐκκλ. Ἀληθείας», σελ. 78) ἐθεάζθη τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῶν Ἑλλήνων, γραμματικῶν, ῥητόρων καὶ φιλοσόφων, ὡς μαρτυροῦσι γνῶσαί τινες καὶ ἀποφθέγματα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ποιητῶν, ἅτινα παρενέβαλε ἐνίοτε ὁ ἀπόστολος εἰς τὴν αὐτοῦ διδασκαλίαν· ὧν ἐξεπαιδεύθη ὅμως ἐν αὐτοῖς προτιμότερος, καθὼς καὶ αὐτὸς ἡμολογεῖ (πρὸς Γαλατ. Ϛ΄ 14) ὅτι ἐδιδασκαλεύετό πως ἑλληνιστὶ γράφων.

Προωρισμένος ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἵνα γένηται γραμματεὺς καὶ δι-

(*) Συνέχεια (βλ. Ἐκκλ. Ἀλήθ. σελ. Ε΄).

δάσκαλος τοῦ νόμου, ἀποστάλη εἰς Ἱεροσόλυμα, ἵνα ἐμαθήτευσε παρὰ τῷ περιφήμῳ Φαρισαίῳ Γαμαλιήλ· κατὰ τὸν χρόνον δὲ τῆς μαθητείας αὐτοῦ ταύτης ἐλιθοβολήθη ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος, ὃ δὲ Παῦλος, Σαῦλος τέως καλούμενος, παρὼν ἔτήρει τὰ ἱμάτια τῶν λιθοβόλων (πρᾶξ. ζ' 58). Σύναμα δὲ κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν τότε κοινὸν παρ' Ἰουδαίοις ἔθος ἐβαπτίσθη καὶ ὁ Παῦλος ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ τὴν τέχνην τοῦ σκηνοποιοῦ, διότι κατ' ἀρχαῖον τῶν Ἰουδαίων γνωμικὸν ὁ μὴ διδάσκων τὸν υἱὸν τέχνην τινὰ, ποιεῖ αὐτὸν κλέπτην.

Ἡ τότε ἐν Ἱεροσολύμοις ἐξάπλωσις τοῦ χριστιανισμοῦ προσείλκυσε τὴν προσοχὴν τοῦ νέου Φαρισαίου Σαῦλου, οὗτινος ὁ πυρώδης χαρακτὴρ ἐξέγειρεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ τὴν κατὰ ταύτης ἀγανάκτησιν, ὅπως ὑ ἔνθερμος ζηλωτὴς τῆς παλαιᾶς, τῆς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ καθιερωθείσης διδασκαλίας, ἂν ἐνόμιζεν ἄλλο εὐαρεστότερον τῷ Θεῷ ἔργον ἢ ν' ἀνιχνεύῃ παντάχοῦ τοὺς τῆς νέας θρησκείας ὀπαδοὺς, νὰ παραδίδῃ αὐτοὺς εἰς τὰ δικαστήρια, καὶ νὰ λαμβάνῃ μετοχὴν εἰς τὴν θανάτωσίν των (Πράξ. η' 2, 3, κδ' 3—5, κς' 10—12, πρὸς Κορινθ. Α' ιε' 9, πρὸς Γαλάτ. α' 13, 14, πρὸς Τιμόθ. Α' α' 12, 13). Ἕνεκα τοῦ ζήλου αὐτοῦ τούτου ἐξελέγη ὑπὸ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις συνεδρίου καὶ ἀπεστάλη εἰς Δαμασκὸν μετ' ἐξουσίας νὰ καταδιώξῃ καὶ τοὺς ἐκεῖ εἰς τὴν εὐαγγελικὴν διδασκαλίαν προσελθόντας (Πράξ. θ' 1, 2). Ἐνῷ δὲ ἤγγιζε τῷ τέρματι τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ περιαστράπτει αὐτῷ φῶς οὐράνιον· πίπτει κατὰ γῆς ἀπεσκοτισμένος καὶ ἀκούει τῆς φωνῆς τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, ἐρωτῶντος αὐτὸν κατ' ὄνομα «Σαοὺλ, Σαοὺλ τί μὲ διώκεις;» ὁ Σαῦλος ἀποκριθεὶς ἔφη «Τίς εἶ, Κύριε;» ὁ δὲ Κύριος ἀνταπεκρίνατο αὐτῷ «Ἐγὼ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις· ἀνάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν καὶ λαληθήσεταί σοι τί σὲ δεῖ ποιεῖν». Ὁ Σαῦλος ἔπραξεν ὡς ἐντεῖλατο αὐτῷ ὁ Κύριος, καὶ εἰσελθὼν εἰς Δαμασκὸν περιέμεινεν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας νηστεύων τὴν πρόσοδον τοῦ Ἀνανίου, ὃν ὁ Κύριος ἐξελέξατο ὅπως διὰ τοῦ βαπτίσματος ἑνώσῃ τὸν Παῦλον εἰς τὴν χορείαν τῶν πιστῶν.

Ὁ Παῦλος ἀφ' ἧς ὥρας εἶδε τὸ θεῖον ἐκεῖνο ὅραμα, μετέβαλε τὸν διωκτικὸν αὐτοῦ ζῆλον εἰς ζῆλον ἄκρον πρὸς τὴν εὐσέβειαν, καὶ εἰς τὴν διάδοσιν τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἀφιέρωσε τὸν αὐτὸν ἀκατάπονητον πόθον, ὃν εἶχε πρότερον εἰς καταθλίψιν αὐτῆς (Πράξ. θ' 17—23).

Ὁ θεηγόρος Λουκᾶς, ὁ πολυχρόνιος συνοδοιπόρος καὶ φίλος τοῦ Παύλου, ἐξιστόρησε τὰς περιοδείας αὐτοῦ κηρύσσοντος τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος ἐν τοῖς ἔθνεσι. Μετ' ὀλιγοχρόνιον ἐν Δαμασκῷ διατριβὴν ἀπῆλθεν ὁ Παῦλος εἰς Ἀραβίαν, ὑπόθεν ὑπέστρεψεν αὖθις εἰς Δαμασκὸν (πρὸς Γαλάτ. α' 17). Ἐπειδὴ δὲ συνέχει καὶ ἀπειλοῦσι τοὺς Ἰουδαίους, ἐβουλεύσαντο οὗτοι ἀνελεῖν αὐτόν. Ἡ ἐπιβουλὴ ἐγνώσθη, οἱ δὲ μαθηταὶ λαβόντες αὐτὸν νυκτὸς καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους, χαλάσαντες ἐν σπυρίδι, τῶν διωκτῶν φυλασσόντων τὰς πύλας ἡμέρας καὶ νυκτὸς ὅπως αὐτὸν ἀνέλωσι. Τότε ἐπανῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα τρία ἔτη μετὰ τὴν εἰς Χριστὸν ἐπιστροφήν του καὶ ἐπειρᾶτο κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς, ἀλλὰ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτὸν μὴ πιστεύοντες ὅτι ἦν μαθητής, μέχρις οὗ ὁ Βαρνάβας ἐπιλαβόμενος αὐτοῦ ἤγαγε πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ ἐξηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδε τὸν Κύριον (Πρ. θ' 25). Ἐξ Ἱεροσολύμων μετέβη εἰς Ταρσὸν, κἀκεῖθεν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅπου μετὰ τοῦ Βαρνάβα ἐνιαυτὸν ὅλον ἐδίδαξε λαὸν πολύν. Ἐπειδὴ δὲ τότε συνέβη λοιμὸς μέγας ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ οἱ ἐν Ἀντιοχείᾳ χριστιανοὶ συλλέξαντες συνεισφορὰς ἀπέστειλαν αὐτὰς διὰ τοῦ Παύλου καὶ τοῦ Βαρνάβα πρὸς τοὺς ἐν Ἱεροσολύμοις ἀδελφούς. Ἐκπληρώσας τὴν ἀποστολὴν ταύτην ἐπανέκαμψεν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος προσωρίσθη, ἵνα μετὰ τοῦ Βαρνάβα ἐξέλθῃ καὶ κηρύξῃ τὸ εὐαγγέλιον εἰς τὰ ἔθνη. Τότε περιῆλθε τὴν Σελεύκειαν, Κύπρον ἔνθα ἐπέστρεψεν εἰς τὸν χριστιανισμὸν τὸν ἀνθύπατον Σέργιον Παῦλον, καὶ ἔκτοτε ἐν ταῖς πράξεσιν ἀναγράφεται οὐχὶ πλέον Σαῦλος, ἀλλὰ Παῦλος), Πέργην τῆς Παμφυλίας, Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας, Ἰκόνιον, Λύστραν καὶ Δέρβην. Ἀπὸ Πέργης κατῆλθεν εἰς Ἀτταλείαν καὶ ἐκεῖθεν ἀπέπλευσεν εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Συρίας. Ἐν τῇ εἰς Ἀντιόχειαν ἐπιστροφῇ αὐτοῦ ταύτῃ ἀντέστη κατὰ πρόσωπον τῷ Πέτρῳ καὶ ἤλεγξεν αὐτὸν ἀποκλίνοντα τοὺς ἐξ Ἰουδαίων χριστιανοὺς διδάσκουσιν ὅτι ἀναγκαία ἦν πρὸς σωτηρίαν ἡ περιτομή. Ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας ἀπεστάλησαν τότε εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ μετέσχον τῆς περὶ τοῦ ζητήματος τούτου συγκροτηθείσης ἀποστολικῆς συνόδου (Πράξ. ιε' 1, 2, πρὸς Γαλάτ. β' 1). Ἐπανελθὼν ὁ Παῦλος ἐκ τῆς Ἱερουσαλὴμ ἐπεχείρησε τὴν δευτέραν πρὸς τὸ κήρυγμα ἀποστολικὴν περιοδείαν, καθ' ἣν διὰ Συρίας καὶ Κιλικίας ἦλθεν αὖθις εἰς Δέρβην καὶ Λύστραν καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Φρυγίαν, Δαλματίαν, Μυσίαν, Βιθυνίαν, Τρῳάδα, Μακεδονίαν, Ἀθήνας, Κόρινθον καὶ Ἔφεσον, καὶ διὰ τῆς Καισαρείας τῆς Φιλίππου ὑπέστρεψεν εἰς Ἀντιόχειαν.

Ἐν τῇ τρίτῃ ἀποστολικῇ αὐτοῦ περιοδείᾳ διέβημεν ὁ Παῦλος τὴν Γαλατίαν, Φρυγίαν, Ἔφεσον, Μακεδονίαν, Ἑλλάδα, Φιλίππους, Τρῳάδα, Ἄσσον, Μιτυλήνην, Χίον, Σάμον, Τρωγύλιον, Μίλητον, Κῶν, Ῥόδον, Πάταρα, Τύρον, Πτολεμαΐδα, Καισάρειαν Φιλίππου, ὅθεν τὸ τέταρτον ἀνῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα.

Οἱ Ἰουδαῖοι καὶ οἱ ἐθνικοὶ ἤπνεον μένος κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ Παῦλος τὰς ἐνέδρας αὐτῶν διέφευγεν ἢ διὰ τῆς ἰδίας αὐτοῦ συνέσεως, ἢ καὶ τῇ βοηθείᾳ τῶν χριστιανῶν. Ἐν Ἱεροσολύμοις ὅμως, ὅτε τὸ τέταρτον ἀφίκετο, οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ εὗρον εὐκαιρίαν νὰ φυλακίσωσιν αὐτόν.

Τῇ ἐπαύριον πληροφορεῖται ὁ Παῦλος διὰ τοῦ παιδὸς τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ ὅτι πλείονες τῶν τεσσαράκοντα Ἰουδαίων συνώμοσαν ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν. Ὁ Παῦλος μηνύει αὐθις τὸ πρᾶγμα τῷ χιλιάρχῳ, ὃς ἄνευ ἀναβολῆς ὑπὸ φρουρὰν διακοσίων στρατιωτῶν καὶ ἑβδομήκοντα ἱππέων ἐκπέμπει αὐτὸν πρὸς τὸν ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης ἡγεμόνα Φήλικα (Πράξ. κγ' 12—25), πρὸ τοῦ ὁποίου παραστὰς ἀπολογεῖται ὁ ἀπόστολος. Ὁ Φῆλιξ ἐπιθυμῶν ἵνα ἀκριβέστερον πληροφορηθῇ περὶ τοῦ πράγματος ἀνέβαλε τὴν ἔκδοσιν τῆς ἀποφάσεώς του καὶ ἐκράτησε τὸν Παῦλον ἐν περιορισμῷ (Πράξ. κδ. 1—27).

Δύο ἔτη βραδύτερον ἔπαρχος Συρίας διωρίσθη ὁ Πόρκιος Φῆστος, πρὸ τοῦ ὁποίου ἐγκαλοῦσιν αὖθις οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Παῦλον. Οὗτος ἀνακρίνεται αὖθις, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκινδύνευε ν' ἀπαχθῇ εἰς Ἱεροσόλυμα, ὡς πολίτης Ῥωμαῖος, ἐκαλεῖ τὴν ὑπόθεσιν πρὸ τοῦ βήματος τοῦ Καίσαρος (Πράξ. κε' 7—13). Ἐπιβὰς εἰς πλοῖον ἐναυάγησε διὰ τοὺς ἐναντίους ἀνέμους εἰς Μελίτην, ὅθεν διὰ Συρακουσῶν, Ῥηγίου καὶ Ποτιόλων ἀφίκετο εἰς Ῥώμην, ἔνθα οἱ χριστιανοὶ κάτοικοι ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ ἕως Ἀππίου φόρου καὶ Τριῶν Ταβερνῶν (Πράξ. κζ'—κη'). Ἐν Ῥώμῃ ὁ Παῦλος περιωρίσθη ἐν ἰδιωτικῇ οἰκίᾳ, ἀλλὰ τοσοῦτος ἐλευθερίας ἀπήλαυεν, ὥστε ἠδύνατο ν' ἀναστρέφηται ἀκωλύτως μετὰ τῶν φίλων αὐτοῦ καὶ κηρύσσῃ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ διδάσκων τὰ περὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ (Πράξ. κη' 30, 31).

Ἀκηκούσης ἐνταῦθα τῆς βίβλου τῶν πράξεων, τὴν περαιτέρω ἱστορίαν τοῦ ἀποστόλου τούτου δεκαπενταμύθια ἐκ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πατέρων καὶ συγγραφέων. Κατὰ γοῦν τοὺς τελευταίους τούτους ἀπολυθεὶς ὁ Παῦλος τῆς φυλακῆς ἀνέλαβεν αὖθις ἀποστολικὰς περιοδείας εἰς Ἱσπανίαν, Ἰουδαίαν, Κολοσσάς, Ἔφεσον, Φιλίππους τῆς Μακεδονίας, Νικόπολιν, καὶ αὖθις Ἀσίαν, καὶ εἶτα διὰ Κορίνθου εἰς Ῥώμην. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην εἰς Ῥώμην ἄφιξίν του προσείλκυσεν εἰς τὸν χριστιανισμὸν οἰνοχόον τινα καὶ μίαν τῶν ἑταιρῶν τοῦ Νέρωνος, ἐφυλακίσθη ὑπὸ τούτου ὀργισθέντος σφόδρα, καὶ ἐκ διαταγῆς αὐτοῦ ὑπέστη τῷ 67 ἢ κατ' ἄλλους τῷ 69 τὸν μαρτυρικὸν διὰ κοπετομίας θάνατον. Τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐτάφη ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς Ῥώμης Ὠστίας, ἵνα ἀνεγέρθῃ κατόπιν ναὸς σωζόμενος ἄχρι τῆς σήμερον. Ὡς ἔργα τοῦ ἀποστόλου τούτου ἡ ἐκκλησία ἀναγνωρίζει ἃ, αὐτοῦ ἐπιστολάς· μίαν πρὸς Ῥωμαίους, δύο πρὸς Κορινθίους, μίαν πρὸς Γαλάτας, μίαν πρὸς Ἐφεσίους, μίαν πρὸς Φιλιππησίους, μίαν πρὸς Κολασσαεῖς, δύο πρὸς Θεσ-

σαλονικεῖς, δύο πρὸς Τιμόθεον, μίαν πρὸς Τίτον, μίαν πρὸς Φιλήμονα καὶ μίαν πρὸς Ἑβραίους.

Κλείοντες τὰς περὶ τοῦ ἀποστόλου τούτου βιογραφικὰς ταύτας σημειώσεις καλὸν νομίζομεν νὰ ἐπιτεθῶμεν τὴν περὶ τῶν ἀποστόλων αὐτοῦ κρίσιν τοῦ μεγάλου τῆς ἐκλησίας πατρὸς, τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου λέγοντος· «ὥσπερ γὰρ ταῖχος ἐξ ἀδάμαντος κατασκευασθὲν, οὕτω τὰς πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ἐκλησίας τὰ τούτου ταιχίζει γράμματα· καὶ καθάπερ τὰς ἀριστείας γενναιότατος, ὕστερα καὶ τῶν μέσων, αἰχμαλωτίζων τὸν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν Χριστοῦ, καὶ καθαιρῶν λογισμούς, καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ· ταῦτα ἓξ πάντα ἐργάζεται· ἃ τ' ὤν ἡμῖν κατέλιπεν ἐπιστολῶν, τῶν θαυμασίων ἐκείνων καὶ τῆς θείας πεπληρωμένων σοφίας» (περὶ ἱερωσ. λόγ. 3' κεφ. ς').

Ἀνδρέας Πε «Ἀληθείας» τεῦχ. 9' σελ. 146.

Ἄνναθος. Οὗτος ἐπωνομάζετο μείζων καὶ προσβύτερος πρὸς διαστολὴν ἀπὸ Ἀνναθου τοῦ νεωτέρου. Ἦν ἓξ υἱὸς Ζεβεδαίου καὶ Σαλώμης ἐκ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, ἀδελφὸς τὸ ἐπάγγελμα καὶ ἀδελφὸς Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου· ὑπέμεινεν ἐν Ἱεροσολύμοις τὸν μαρτυρικὸν θάνατον ἐπὶ Ἡρώδου Ἀγρίππα, καταπονηθεὶς κατὰ προσταγὴν αὐτοῦ τῷ 42 ἢ κατ' ἄλλους τῷ 44 σωτηρίῳ ἔτει.

Ἰωάννης, ἀδελφὸς ἦν τοῦ προηγουμένου, ὀνομασθεὶς μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ ὑπὸ τοῦ Κυρίου Βοανεργὲς, ὅ ἐστιν υἱοὶ βροντῆς (Μάρκ. γ' 18). Ὁ σωτὴρ ἴδιός πάντοτε τῷ μαθητῇ τούτῳ ἴδιον φιλίαν καὶ ἀγάπην, θεοῦ καὶ δικαίως οὗτος ἐκείνῳ ἑαυτὸν διὰ τοῦ «ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς» (Ἰωαν. κα' 7, 20). Τῆς δικαίρεσιος αὐτοῦ δείγματα πολλάκις παρέσχεν ὁ Σωτὴρ· ἐν τῇ μεταμορφώσει ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ παρέλαβε τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο τούτους ἀδελφοὺς τοὺς υἱοὺς Ζεβεδαίου, τὸν μὲν Πέτρον ὡς σφόδρα ἀγαπῶντα αὐτὸν, τὸν δὲ Ἰωάννην ὡς ἀγαπώμενον, τὸν δὲ Ἰάκωβον, ὡς καὶ αὐτὸν ζηλωτὴν ὄντα, καὶ βλέπων ὅτι ζῆλον εἶχεν ἀπὸ τοῦ καὶ ὑποφέρεσθαι τὸ πυρίνων πιεῖν, καὶ ἀπὸ τοῦ τὸν Ἡρώδην μαχαίρᾳ ἀνελεῖν αὐτὸν πρὸς ἀρέσκειαν τῶν Ἰουδαίων (Θεοφυλ. ἐρμην. εἰς τὸ ιζ' κεφ. τοῦ κατὰ Ματθ.). Αὐτὸν μετὰ τῶν δύο ἄλλων αὐτοπτῶν τῆς ἐν Θαβὼρ δόξης αὐτοῦ παρέλαβε καὶ ἐν τῇ κατ' Ἔλαιον προσευχῇ (Ματθ. κϛ' 36 καὶ ἑφεξ.), καὶ αὐτῷ ἐπέτρεψε κατὰ τὸν μυστικὸν δεῖπνον νὰ ἀναπέσῃ ἐπὶ τοῦ στήθους του (Ἰωάν. ιγ' 23). Οὗτος αὐδήσατε ἐγκατέλειπε τὸν διδάσκαλον, καὶ ὅτε οἱ στρατιῶται συνέλαβον αὐτὸν, ἠκολούθησε μέχρι τῆς οἰκίας τοῦ ἀρχιερέως Καϊάφα, εἰς ἣν εἰσῆλθε καὶ τὸν Πέτρον εἰσήγαγεν (Ἰωάν. ιη' 15—17). Εἰς αὐτὸν δὲ ὁ Ἰησοῦς συνέστησεν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ τὴν μητέρα αὐτοῦ, ἣν καὶ ἀπὸ ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς οὗτος εἰς τὰ ἴδια (Ἰωάν. ιθ', 26—28). Ὁ ἀπόστολος οὗτος ἐδίδαξεν ἐν Σαμαρείᾳ (πρᾶξ. η' 14—16), καὶ εἶτα ἐν Ἀσίᾳ, διατρίψας πολλὰ ἐν Ἐφέσῳ χρόνον. Τῷ 95 μ. Χ. κατὰ τὸν ἐπὶ Δομετιανοῦ διωγμὸν ἐξώσθη τῆς Ἐφέσου καὶ ἀπῆχθη εἰς Ῥώμην, ἔνθα κατὰ τὸν Τερτυλλιανὸν κατελεκάσθη νὰ εἰσέλθῃ εἰς λοχμὸν ζώντος ἐλαίου, ἀλλ' ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ κατὰ θείαν δύναμιν σῶος καὶ ἀβλαβὴς, μᾶλλον δ' εἰπεῖν καθαρώτερος καὶ εὐρωστότερος. Τότε ἐξορίσθη εἰς Πάτμον ἔνθα τὴν Ἀποκάλυψιν κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν ἔγραψε· τὴν παράδοσιν ὅμως ταύτην ὀλίγοι παραδέχονται οἱ νεώτεροι κριτικοὶ ἀποδιδόντες τὴν Ἀποκάλυψιν εἰς ἕτερον Ἰωάννην πρεσβύτερον τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας.

Μετὰ θάνατον τοῦ Δομετιανοῦ τῷ 96 μ.Χ. ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Νερούα ἀπελύθη τῆς ἐξορίας καὶ ἐπανῆλθεν εἰς Ἔφεσον τῷ 97 ἐτῶν ἑκατονταέτης. Τόσον ὑπέργηρως ἦν, ὥστε εἰς τὴν συναξιν τῶν πιστῶν ἔρχετο βασταζόμενος ὑπὸ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ· ἐπειδὴ δὲ δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ ἐκτείνῃ τὸν λόγον εἰς μακρὰς ὁμιλίας, ἔλεγε μόνον πρὸς τὸν λαόν. «Τέκνα μου ἀγαπητὰ, ἀγαπᾶτε ἀλλήλους». Ἀπέθανεν ἐν Ἐφέσῳ τῷ γ' ἔτει τῆς βασιλείας τοῦ Τραϊανοῦ, τῷ ρ' μ. Χ. ἔτει, κατά τινας μὲν ἐν ἡλικίᾳ 94, κατ' ἄλλους 98 καὶ κατ' ἄλλους 99 ἐτῶν. Συγγράμματα τοῦ ἀποστόλου τούτου ἀναγνωρίζει ἡ ἐκκλησία τὸ κατ' αὐτὸν εὐαγγέλιον, τὰς τρεῖς αὐτοῦ καθολικὰς ἐπιστολὰς καὶ τὴν Ἀποκάλυψιν. Τὸ ὄνομα Ἰωάννης μεθερμηνεύεται χάρις. Τὴν ἱερὰν δὲ αὐτοῦ μνήμην γεραίρομεν τῇ η' τοῦ μαΐου.

Φίλιππος	Πε «Ἀληθείας»	τεῦχ. ζ'	σελ.	110
Θωμᾶς	» »	» α'	»	13
Βαρθολομαῖος	» «Ἐκκλ. Ἀληθείας»	» γ'	»	48
Ματθαῖος	» «Ἀληθείας»	» ζ'	»	110—1
Ἰάκωβος Ἀλφαίου	» »	» ϛ'	»	25
Ἰούδας ὁ Θαδδαῖος	» «Ἐκκλ. Ἀληθείας»	» δ'	»	77

Σίμων ὁ Κανανίτης καὶ ζηλωτὴς ἐπονομαζόμενος· τὸ ἐπίθετον κανανίτης δίδουσιν αὐτῷ ὁ Ματθαῖος (ι' 4) καὶ ὁ Μάρκος (γ' 8)· τοῦτο ἐξελληνίζων ὁ Λουκᾶς ἐπονομάζει αὐτὸν ζηλωτὴν (ϛ' 15)· τὸ ἐπίθετον τοῦτο προσελάβετο κατά τινας μὲν διὰ τὸν πρὸς τὸν Σωτῆρα ζῆλον αὐτοῦ, κατ' ἄλλους δὲ ὡς ἀνήκων πρότερον εἰς τὴν παρ' Ἰουδαίοις αἵρεσιν τῶν Ζηλωτῶν, περὶ ὧν λαλεῖ ὁ Ἰώσηπος. Κατὰ Νικηφόρον τὸν Κάλλιστον (ἐκκλ. ἱστορ. Β' μ') ἐδίδαξεν ὁ ἀπόστολος οὗτος ἐν Αἰγύπτῳ, Κυρήνῃ, Ἀφρικῇ, Μαυριτανίᾳ, Λιβύῃ καὶ ἐν αὐταῖς ταῖς βρεττανικαῖς νήσοις, ἐδέχετο δὲ τὸν διὰ σταυροῦ θάνατον.

Ματθίας εἷς τῶν ο', κατελεχθεὶς ἐν τῷ χορῷ τῶν ιβ' μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ Σωτῆρος, ὅπως λάβῃ τὸν κλῆρον τῆς διακονίας καὶ ἀποστολῆς, ἐξ ἧς παρέβη Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης. Κατά τινας μὲν ἐδίδαξε τὸ εὐαγγέλιον ἐν Αἰθιοπίᾳ, Ἴνδοις καὶ ἐβλήθη, κατ' ἄλλους δ' ἐν Ἰουδαίᾳ ἐλιθοβολήθη ὑπὸ τοῦ λαοῦ.

Σὺν τοῖς ἀποστόλοις τούτοις τοῦ Κυρίου γεραίρομεν τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ·

Ἰάκωβον τὸν Ἀδελφόθεον, περὶ οὗ Πε «Ἀληθείας» τεῦχος ϛ' σελ. 25 καὶ τεῦχ. δ' σελ. 58

Συμεὼν τὸν Κλεόπαν ἢ Κλωπᾶν ἀδελφὸν τοῦ προηγουμένου, ϛ' ἐπίσκοπον Ἱεροσολύμων γενόμενον μετὰ τὸν μαρτυρικὸν τοῦ Ἰακώβου θάνατον. Οὗτος ἔζησεν ρκ' ἔτη, ἐτελεύτησε δὲ μαρτυρικῶς ἐπὶ Τραϊανοῦ σταυρούμενος. Τὴν ἱερὰν αὐτοῦ μνήμην γεραίρομεν τῇ 27 ἀπριλίου.

Βαρνάβας, περὶ οὗ Πε «Ἐκκλ. Ἀληθείας» τεῦχ. γ' σελ. 48.

Μάρκος. Ἰουδαῖος τὸ γένος, ὡς ἀποδεικνύουσιν οἱ ἐν τῷ κατ' αὐτὸν εὐαγγελίῳ ἑβραϊσμοί· οὗτος ὑπῆρξε μαθητὴς καὶ ἑρμηνευτὴς τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, ὅστις ἀποκαλεῖ αὐτὸν υἱὸν ἐν τῇ Α' καθολικῇ αὐτοῦ ἐπιστολῇ, ὅτε πνευματικὸν αὐτοῦ υἱὸν ὄντα, ὡς ὑπ' αὐτοῦ προσελκυσθέντα εἰς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν. Γνήσιον τούτου σύγγραμμα ἔχομεν τὸ ἱερὸν αὐτοῦ εὐαγγέλιον, ὅπερ ἔγραψεν ἐν Ῥώμῃ κατὰ παράκλησιν τῶν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ χριστιανῶν. Ὁ ἱερὸς οὗτος εὐαγγελιστὴς ἐδίδαξεν ἐν Αἰγύπτῳ καὶ πρῶτος συνέστησεν ἐκκλησίας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ἔνθα καὶ μαρτυρικῶς ἐτελεύτησεν· «οὗτος δὴ (Μάρκος) . . . . ἐν Κυρήνῃ τε καὶ Πενταπόλει πολλὰ καὶ ἄπειρα ἐργασάμενος, καὶ ἐκκλησίας ἀνοικοδομήσας, κλήρους τε καὶ ἐπισκόπους καὶ τέλλα προστακόντως διενεργήσας, εἰς τὴν Ἀλεξάνδρειαν πόλιν ἐπένευσεν· ὅπου δὴ τῆς διατριβῆς ποιούμενος, ἦν ἐν τοῖς Βουκόλου ὀνομαζομένοις μετὰ τινων ἀδελφῶν παρρησίᾳ τὸν Χριστὸν κηρύττων. Οἱ τοίνυν τῶν εἰδώλων θεραπευταὶ αἴρησι αὐτῷ ἐπιθέμενοι, σχοινίοις τὸν τράχηλον δεδεκόσιν, ἀπηνέστερον εἶλκον· πέτραι δὲ ταῖς σαρξὶν αὐτοῦ προστίπτουσαι, ταύτας κατέστενον, αἵματος καταῤῥέοντος· φρουρᾷ δὲ περικλεισάντων, ὑπέστη αὐτῷ Κύριος, τὴν μέλλουσαν αὐτῷ δόξαν προδιαγράφων. Πάλιν δὲ κατὰ τῆς πλατείας ἐξαγαγόντες, ἀπηγχὺ εἶλκον· οὗτω δὴ συρόμενος, τὸ πνεῦμα παρατίθησι τῷ Θεῷ· ἀντίλαμπον μέντοι αἱ τοῦ σώματος χάριτες ταῖς τῆς ψυχῆς ἀρεταῖς μεσίζεσ δέ τις καὶ μεσεπιβλοις ἦν» (Νικηφ. Καλλιστ. ἐκκλ. ἱστορ. Β' μγ'). Τὴν ἱερὰν αὐτοῦ μνήμην τελοῦμεν τῇ 25 ἀπριλίου.

Λουκᾶς, περὶ αὐτοῦ Πε «Ἀληθείας» τεῦχος γ' σελ. 39.

Φίλιππος, ὁ ἓξ τῶν ζ' διακόνων, περὶ οὗ Πε «Ἀληθείας» τεῦχος ϛ', σελ. 25—26.

Ἀνανίας, περὶ οὗ Πα « Ἀληθείας» τεῦχος ά, σελ. 11.

Ἰούστος, ὁ πρότερον Ἰωσὴφ Βαρσαβᾶς λεγόμενος, ὁ ἐκ τῶν ο', οὗτος ὑπῆρξε καὶ συνοπτῆρις τῷ Ματθίᾳ εἰς ἀνεύρεσιν τοῦ κλήρου τοῦ Ἰούδα.

Στέφανος, ὁ πρωτομάρτυς, περὶ οὗ Πα «Ἀληθείας» τεῦχ. ιγ', σελ. 211.

Πρόχορος, Νικάνωρ, Παρμενᾶς καὶ **Νικόλαος** οἱ ἐκ τῶν ζ' διακόνων γενόμενοι.

ΜΗΝ ΙΟΥΛΙΟΣ

ἔχων ἡμέρας λα'.

Τετάρτη 1. Μνήμη τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν ἀναργύρων Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν ἐν Ρώμῃ τελειωθέντων.

Ἄλλοι οὗτοι παρὰ τοὺς ἐκ τῆς Ἀσιάτιδος χώρας ὁμωνύμους αὐτοῖς καὶ ἀνάργυρους ἐπίσης ἐπικληθέντας Κοσμᾶν καὶ Δαμιανὸν τοὺς ἁδελφοὺς υἱοὺς τῆς Θεοδότης, ὧν τὴν ἱερὰν μνήμην τῇ α' νοεμβρίου γεραίρομεν. Οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ὑπόκεινται ἔζησαν ἐν Ρώμῃ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς γ' ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, ἰατροὶ τὴν τέχνην. Διεκρίθησαν οὗτοι ὡς μαγείαις χρώμενοι τῷ διαβεβλημένῳ τὸν Καρακάλλαν Μαγρίνῳ (217), εἰ δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ βήματος τούτου μετὰ παρρησίας ὡμολόγησαν τὸν Χριστὸν, οὐδὲν κακὸν παρὰ τοῦ βασιλέως ἔπαθον, ἀλλὰ καὶ ἐντίμου ἀξιώσεως ἔτυχον. Τοῦτο ἐκίνησε τὸν φθόνον τῶν περὶ τὸν βασιλέα, οἵτινες καὶ τῷ ἐπομένῳ ἔτει ἅμα τῇ εἰς τὸν θρόνον ἀναρρήσει Ἀντωνίου τοῦ Ἡλιογαβάλου ἀπέκτειναν τοὺς ἁγίους τούτους.

Πέμπτη 2. Ἡ ἐν Βλαχέρναις κατάθεσις τῆς τιμίας ἐσθῆτος τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Ἡ ἐσθὴς αὕτη ὀνομαζομένη καὶ μαφόριον ἐκ τοῦ ἑβραϊκοῦ μαφορθ, δηλοῦντος σκέπασμα τῆς κεφαλῆς, ἦν εἶνε κυρίως φόρεμα ἀλλὰ σκέπασμα τῆς κεφαλῆς, πέπλος· ὅθεν Νικηφόρος ὁ Κάλλιστος ῥητῶς ἐπονομάζει ταύτην κεφαλῆς ἐπικάλυμμα· νῦν δὲ ἐξ ἱερῶν εὐφθέγκτων ἐξυφασμένον καὶ ἡ κράγη καὶ ὁ στέμμων ὁμοειδὴς καὶ ὁμόχροος.

Τὸ ἱερὸν τοῦτο κειμήλιον εὑρέθη τὸ πρῶτον ἐν Ἱεροσολύμοις παρ' εὐλαβεστάτῃ τινὶ παρθένῳ ἑβραίᾳ καὶ μετεκομίσθη εἰς Κωνσταντινούπολιν τῷ 473 ἐπὶ Λέοντος τοῦ μεγάλου ὑπὸ τῶν πατρικίων Γιλδίνου καὶ Καν-δίδου. Κατὰ τὸ ἐν τοῖς Μηναίοις συναξάριον οἱ πατρίκιοι οὗτοι τὴν ἱερὰν ἐσθῆτα κατέθεντο ἐν τῷ τότε προαστείῳ, τῷ Βλαχέρναις ἐπονομαζομένῳ, κρύψαι τὸν θησαυρὸν πειρώμενοι· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἠδύναντο, τῷ βασιλεῖ κατεμηνύσαντο, ἧς τὴν εἰσκομιδὴν ἀκούσας ἁφάτου μὲν χαρᾶς πληροῦται ἐν τῷ κατασπάζεσθαι αὐτὴν· ναὸν δὲ οἰκοδομήσας ἐν αὐτῷ τῷ προαστείῳ τὴν τιμίαν σορὸν κατέθετο.

Τὸ ἱερὸν τοῦτο κειμήλιον τὸ καὶ ἁγία σορὸς ἐπονομαζόμενον, ὅτε τὸ πρῶτον μετηνέχθη εἰς Κωνσταντινούπολιν κατετέθη ἐν τῷ περιφήμῳ ναῷ τῆς Θεοτόκου τῷ ὄντι ἐν τοῖς χαλκοπρατείοις, κειμένης μεταξὺ τῆς κινστέρνας τοῦ Ἴλλου (γερὶ μπατὸν σαρὲ) καὶ τοῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας ἐκ δὲ τῆς ἐν αὐτῷ παρουσίας τοῦ ἱεροῦ τούτου κειμηλίου ὠνομάζετο καὶ ὁ ναὸς ἐκεῖνος ἁγιοσορίτισσα, τοῦτο δὲ διότι τὸ μέρος τῶν Βλαχερνῶν ἦν ὅτι ἀτείχιστον. Εἶχε μὲν ἐγείρει ἐκεῖ ὁ προκάτοχος Λέοντος τοῦ μεγάλου Μαρκιανὸς μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ Πουλχερίας ναὸν εἰς τιμὴν τῆς Θεοτόκου, ἀλλ' ἐν αὐτῷ δὲν κατετέθη ἡ ἱερὰ ἐσθής, ὑπὲρ ἧς ὁ Δέων ἤγειρε παρεκκλήσιον, οὗτινος τὴν ἁγίαν τράπεζαν αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ ἐφιλοκάλει τῇ μεγάλῃ παρασκευῇ μετὰ βαπτίσιον ἐκ τοιονοστήρων.

Τὸ ἐν τοῖς Μηναίοις ἐπίγραμμα·

Χιτὼν μὲν υἱοῦ χριστοφρουροῖς ὄχμοις
Ἐσθὴς δὲ μητρὸς χριστοφρουρήτῳ πόλει.

ἀναφέρεται εἰς τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἡ βασιλὶς αὕτη πῶλις ἐκαμνόνετο κατέχουσα τὸ ἱερὸν τοῦτο κειμήλιον, ὅπερ ἔβη ἄγνωστον ποῦ εὑρηται.

Παρασκευὴ 3. Μνήμη τοῦ ἁγίου μάρτυρος Ὑακίνθου, καὶ Ἀνατολίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.

Ὁ μάρτυς ἦν ἐκ Καισαρείας τῆς Καππαδοκίας, ἀκμάσας περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς 6' ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος. Διαβληθεὶς ὡς χριστιανὸς τῷ βασιλεῖ Τραϊανῷ, ᾧ ὑπηρέτει, τεταγμένος ἐπὶ τῆς τραπέζης αὐτοῦ, καὶ μὴ θελήσας ν' ἀπαρνηθῇ τὸν Χριστὸν, ὑπεβλήθη εἰς τὸν ἐξ ἀπιτίας θάνατον, ὃν χαίρων ἐδέξατο.

Ὁ Ἀνατόλιος ἦν πρεσβύτερος καὶ ἀποκρισάριος Ἀλεξανδρείας τῷ 449 φονευθέντος ὑπὸ τῶν περὶ Διόσκουρον τοῦ Φλαβιανοῦ ὁ Ἀνατόλιος ἐκλήθη εἰς διαδοχὴν τούτου ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὃν καὶ ἐποίμανεν ἕνα ὀκτὼ καὶ μῆνας τρεῖς ἢ ὀκτὼ, ἄχρι τῆς 3 ἰουλίου τοῦ 458 ὅτε καὶ πρὸς Κύριον ἐξεδήμησε. Τούτου πατριαρχεύοντος συνεκροτήθη τῷ 451 ἡ ἐν Χαλκηδόνι δ' οἰκουμενικὴ σύνοδος, ἐν ᾗ ὁ Ἀνατόλιος ὑπερεῖχεν· εἰς αὐτὸν ἀποδίδονται τὰ κατὰ κυριακὴν φαλλόμενα ἀναστάσιμα τροπάρια, καλούμενα διὰ τοῦτο Ἀνατολικά. Οἱ ἐκδόται τοῦ ολεξικοῦ τῆς ἱστορίας καὶ γεωγραφίας» σελ. 485 ἀκολουθήσαντες τὸν Bouillet σελ. 73 ἐστιγμείωσαν ὡς ἐορταζόμενον τὴν ἡμέραν ταύτην τὸν Λαοδικείας Ἀνατόλιον γεννηθέντα περὶ τὸ 230 καὶ ἀποθανόντα τῷ 282 μ. Χ.

Σάββατον 4. Μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Ἀνδρέου Κρήτης τοῦ Ἱεροσολυμίτου.

Οὗτος ἦν ἐκ Δαμασκοῦ, ἤκμασε δὲ περὶ τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς ζ' ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος. Ἐν Παλαιστίνῃ τὸ πρῶτον μονάσας καὶ ἐν τῇ ἱερᾷ αὐτῆς τῇ δόξῃ τῶν ἁγίων αὐτοῦ λαμπρυνθείς, ἀνεδείχθη ζηλωτὴς τῆς πίστεως ἐν τῇ βασιλευούσῃ ταύτῃ, εἰς γεγονὼς τῶν ρο' πατέρων τῶν ἐν Ἐφέσῳ 680 συγκροτησάντων τὴν ἁγίαν ς' οἰκουμενικὴν σύνοδον, τὴν ἀποσυρίξασαν τὰς δυσεβείας τῶν μονοθελητῶν. Ἐν τῇ συνόδῳ ταύτῃ ἀντεπροσώπευεν ὁ μακάριος Ἀνδρέας τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην Ἱεροσολύμων Θεόδωρον. Μετὰ τὸ πέρας τῆς ἁγίας ταύτης συνόδου διὰ τὴν ἐνοῦσαν αὐτῷ γνῶσίν τε καὶ ἀρετὴν διάκονος τῆς Μ. ἐκκλησίας καθίσταται καὶ μετ' ὀλίγον ὀρφανοτρόφος, εἶτα δὲ προάγεται ἐπὶ τὸν ἁγιώτατον θρόνον τῆς μητροπόλεως Κρήτης. Τὸ δεύτερον ἀπερχόμενος εἰς τὴν ἑαυτοῦ παροικίαν, προσῆλθεν εἰς Λέσβον, καὶ νόσῳ συσχεθείς, ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον ἐν Ἐρισσῷ.

Ποίημα τοῦ ἁγίου τούτου ἐστὶν ὁ μέγας Κανὼν, ὁ μᾶλλον ἐκτεταμένος καὶ ἄξιος σημειώσεως πάντων τῶν κανόνων, ὧν πλουτεῖ ἡ ἡμετέρα ἐκκλησία. Ἐν αὐτῷ ὁ θεόπνευστος ἱεράρχης συμπεριλαβὼν ἀμφοτέρας τὰς Διαθήκας ἐν πνευματικῇ καὶ λίαν ὑψηλῇ θεωρίᾳ, ἀναφέρει ἰδίως τινὰ τῶν σημαντικωτέρων προσώπων τῆς ἱερᾶς ἱστορίας, ἐξάγει καὶ ἐκ τῶν πταισμάτων αὐτῶν θαυμαστὰ πρὸς κατάρτισιν παραδείγματα, καὶ ἀναλύει εἰς τὰ ἑαυτοῦ δάκρυα τοὺς θρήνους ἐκείνων.

Κυριακὴ 5. Μνήμη τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Ἀθανασίου τοῦ ἐν τῷ Ἄθῳ καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Λαμπάδου τοῦ θαυματουργοῦ.

Ὑπὸ τὴν 40° 9' Β. πλάτους καὶ 22° Α. μήκους τοῦ μεσημβρινοῦ τῶν Παρισίων μεταξὺ τοῦ Στρυμονικοῦ καὶ Σιγγιτικοῦ κόλπου πρὸς Ν. τῆς Θεσσαλονίκης προεκτείνεται χερσόνησός τις, ἔχουσα περίμετρον 26 περίπου λευγῶν, ἥτις, καλυπτομένη ὑπνδεν τῆς θαλάσσης, ὑψοῦται 2066 πόδας ὑπὲρ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς. Τὸ ὄρος ὅμα καὶ χερσόνησος τμῆμα τοῦτο τῆς Μακεδονίας καλεῖται Ἄθως, ἀπὸ Ἄθωνος τοῦ υἱοῦ τοῦ Ποσειδῶνος, καὶ κοινῶς ἅγιον Ὄρος ὡς χρησιμεῦον εἰς ἐνδιαίτημα τῶν ἀσπαζομένων τὸν μονήρη βίον.

Παρὰ τοῦ Ἀκμαίου Φλοστράτου, ἀκμάσαντος περὶ τὰ μέσα τῆς γ' ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, πληροφορούμεθα ὅτι ἐπὶ τῶν ἡμερῶν

αὐτοῦ φιλόσοφοι ἀνέκαθεν εἰς φιλαρήμους αἱρέσεις ἐπετέλεσαν τὸ ἔρος τοῦτο, ἵνα κατοπτεύσωσιν ἐκεῖθεν τὰ μεγαλοπρεπῆ τῆς φύσεως θεάματα.

Σήμερον ὁ τῶν Περσῶν βασιλεύς, στρατεύων ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀπέκοψε τὸν λαιμὸν τῆς χερσονήσου ταύτης, διορύξας τὸν ἰσθμὸν τὸν συνάπτοντα αὐτὴν μετὰ τῆς ἠπείρου, πρὸς ἀσφαλεστέραν διάβασιν τοῦ στόλου αὐτοῦ, καθότι ὁ περίπλους τῆς χερσονήσου ταύτης εἶνε λίαν ἐπισφαλὴς· ἡ διῶρυξ ὅμως αὕτη πρὸ πολλοῦ ἐναρρύγη καὶ σήμερον μόνην ἔχνη τινὰ αὐτῆς φαίνονται. Μετὰ πέρασιν ἐνὸς καὶ ἡμίσεως αἰῶνος ὁ περιώνυμος καὶ μεγαλεπήβολος ἀρχιτέκτων Δεινοκράτης προέτεινε τῷ Μ. Ἀλεξάνδρῳ νὰ λατρεύσῃ ὑλάκτιστον τὸ ὄρος καὶ μετατρέψῃ αὐτὸ εἰς γίγαντα, κρατοῦντα διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς μυρίκινον πόλιν, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας σπένδοντα εἰς τὴν θάλασσαν μέγαν ποταμόν. Τὸ παράτολμον τοῦτο σχέδιον ἔμεινεν ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ συλλαβόντος αὐτὸ· ἐν τούτοις ἡ ὑλικῶς παράτολμος αὕτη ἰδέα πνευματικῶς ἐκτήσατο ὑποστάσεις διὰ τοῦ χριστιανισμοῦ, τὸ δὲ ἁγιώνυμον ὄρος μετατραπὲν ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν χρόνων εἰς ἡσυχαστήριον τῶν εἰς θεωρητικὸν βίον ἐπιδιδομένων, διετέλεσεν ἐν τοῖς μετέπειτα χρόνοις ἔδαφος τὸ πρῶ τῶν γραμμάτων, καὶ ἐξ αὐτοῦ ὡς ἐκ βαθυρρόου ποταμοῦ ἐκηχήθησαν ζωογόνα παιδείας νάματα ἐπὶ τὴν αὐχμηρὰν πνευματικὴν τοῦ γένους ἔρημον.

Εἷς τῶν σεπτῶν ἀνδρῶν τῶν διαγραψαντῶν τὰ ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει μεγάλα κέντρα τοῦ μοναχικοῦ βίου εἶνε καὶ ὁ ἐν ἁγίοις οὗτος Ἀθανάσιος, κτίτωρ τῆς μεγαλωνύμου Λαύρας.

Γεννηθεὶς οὗτος ἐν Τραπεζοῦντι περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ι' ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος καὶ Ἀβράμιος ἐν τῷ ἱερῷ βαπτίσματι ὀνομασθείς κομιδῇ νέος τοὺς συνομήλικας ὑπερῆρε τῷ πόθῳ τῆς πρὸς τὰ γράμματα ἕρσεως· ὅθεν παρατώσας τὴν σειρὰν τῶν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ μαθημάτων, ἔρχεται εἰς Κωνσταντινούπολιν πόθῳ εὑρυτέρας μαθήσεως διαφλεγόμενος. Ἐντεῦθεν τοὺς ἀρίστους τῶν τότε διδασκάλων ἀκροασάμενος, ταχέως αὐτὸς ἄλλους ἐδίδαξε ὑπὸ τῆς πολιτείας τάσσεται, ὅτε καὶ πολλοὶ προσφοίτων ταῖς παραδόσεσιν αὐτοῦ. Τοῦ θεωρητικοῦ ὅμως βίου ἐραστὴς ὢν ὁ Ἀβράμιος κατελιμπάνει τὰς τιμάς, τὰς ἐν τῇ μεγαλοπόλει ταύτῃ ἐπαβαλλουσῶνας αὐτῷ, καὶ ἐπὶ ἐρημικῇ τινι ὄρει τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀνελθὼν Μιχαὴλ τῷ Μαλεΐνῳ προσέρχεται καὶ παρ' αὐτοῦ κείρεται μοναχὸς ὑπὸ Ἀβραμίου Ἀθανάσιος μετονομασθείς.

Ὡς ἐν τοῖς γράμμασι τοὺς συστηνοδαστὰς οὗτος ἐν ταῖς σκληραγωγίαις τοὺς συμμονοστὰς ὑπερηκόντισεν. Ὅθεν καὶ διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἀρετὴν ταχέως ἐξαιρετικῶν τιμῶν δι' ἀρετὴν ὑπὸ πάντων αὐτῷ προσαγομένων ἠξίωται.

Ἵνα μὴ τὸ φρόνημα ἐπαρθῇ, ἀποχωρεῖ ἑκουσίως τῆς μονῆς τῆς μετανοίας αὐτοῦ καὶ τὸ ἁγιώνυμον καταλαβὼν ὄρος, μαθητεύει γέροντί τινι, τὴν ὑποταγὴν ἐν μετρίῳ φρονήματι ἀσπαζόμενος. Ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς τὸ σκῆπτρον τῆς βασιλείας κρατήσας (963—969) καὶ τῷ ἐπὶ φιλίας ἐκ προτέρων δεκτικόμενος, παθὼν τοῦτον ἀναλήψασθαι τὴν πνευματικὴν καθοδηγίαν τῶν ὑφ' ὁντων τῆς τούτου διδασκαλίας μοναχῶν. Καὶ δὴ αὐτοκρατορικῆς μὲν αὐτοῦ ἀναλύσεως, μεγίστου δὲ πόνου τοῦ θείου ἡ Μ. Λαύρα οἰκοδομεῖται καὶ ταύτης ὁ θεσπέσιος καθίσταται. Ὅθεν καὶ μετὰ τὴν ἐν ἁγίοις τελευτὴν αὐτοῦ ὁ ἐν τῇ σεβασμίᾳ ταύτῃ μονῇ ἱερὸς νεὼς τῇ μακαρίᾳ αὐτοῦ ἀφιερώθη μνήμῃ πανηγυρικῶς ἑορταζομένῃ τῇ 5 Ἰουλίου, ἡμέρᾳ καθ' ἣν ἐργαζόμενος εἰς οἰκοδόμησιν ὑπογείου τινὸς ἐν τῇ Λαύρᾳ στοᾶς μετὰ ἕξ ἀδελφῶν ἐτάφη, ὑπὸ τὰ κατασείοντα αὐτῆς ἐρείπια.

Τοῦ Λαμπαδίου ἀγνοοῦμεν τὸν τόπον τῆς γεννήσεως· τοῦτο περὶ αὐτοῦ γινώσκομεν ὅτι ἀσκητικῆς ἀγωγῆς ἐκτὸς ἐκλεὶς μακαρίως τὸ ζῆν ἐξεμέτρησε.

Δευτέρα 6. Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Σισώη τοῦ μεγάλου.

Οὗτος ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας τὸν σταυρὸν τοῦ Κυρίου ἀράμενος καὶ ἀγγελικῶς ἐπὶ γῆς βιώσας, πρὸς τὴν ἄνω μετέστη ζωήν, ὅπου τῶν ἁγίων αἱ σκηναὶ καὶ ἡ ἄϋλος λαμπρότης.

Τρίτη 7. Μνήμη τοῦ ἁγίου Θωμᾶ τοῦ ἐν Μαλεῷ.

Οὗτος διὰ τῆς προσωπικῆς αὐτοῦ ἀνδρείας εἰς περιφανῆ ἀνελθὼν ἐν τῷ στρατῷ θέσιν, τὰ βίου ἅπαντα εἰς οὐδὲν λογισάμενος κατέλιπε πλούτη, δόξας καὶ τιμὰς καὶ ἀπελθὼν εἰς μονήρη τόπον τὸ σῶμα κατεπαλαιογώγησεν ἀσκητικαῖς ἀγῶσι, θεῖον τῆς προσκαίρου ζωῆς ἐκλαμψάσης. Κυρίῳ πρεσβεύειν ἐξίωται.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Καθ' ἃ τηλεγραφικῶς ἠγγέλθη τῇ Α. Θ. Π. ἡ αὐτοκρατορικὴ ἐν Ρωσσίᾳ κυβέρνησις ἀποδίδουσα δικαιοσύνην εἰς τὰ ἱερὰ ἐν ἀνατολῇ σκηνώματα ἠυδόκησε νὰ διατάξῃ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἐν Καυκάσῳ κτημάτων τῶν εὐαγῶν μονῶν Φιλοθέου (ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὄρει), Σινᾶ καὶ Κύκκου (ἐν Κύπρῳ). Συγχαίροντες τῇ ἐν Ρωσσίᾳ αὐτοκρατορικῇ κυβερνήσει ἐπὶ τῇ ἐμπράκτῳ ἐκδηλώσει τῶν φιλοδικαίων αὐτῆς αἰσθημάτων, εὐχόμεθα ἵνα καὶ διὰ τὰ λοιπὰ μοναστηριακὰ κτήματα ἡ αὐτὴ ἐπιδειχθῇ δικαιοσύνη.

Τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν ἡ Α. Θ. Π. μετέβη εἰς Χάλκην, ἔνθα παραστᾶσα ἐπευλόγησε τὴν πεντηκονταετηρίδα τῆς ἐκεῖ ἑλληνοεμπορικῆς σχολῆς καὶ τοὺς ἀποφοιτήσαντας ἐφέτος τελειοφοίτους αὐτῆς. Μετὰ τὸ πέρας τῆς πνευματικῆς ταύτης πανηγύρεως, ἧς τὰ καθέκαστα ἐν ἰδιαιτέρῳ ἄρθρῳ ἀφηγούμεθα, ἡ Α. Θ. Π. ἐπανακάμψασα ἀνῆλθεν εἰς Φερίκιοϊ καὶ ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ κατὰ τὸ προάστειον τοῦτο ἱερῷ ναῷ τῷ ἐπ' ὀνόματι τῶν ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου τιμωμένῳ.

Τὴν Α. Θ. Π. συνώδευσαν εἰς Χάλκην ἐκ τῶν σεβ. συνοδικῶν οἱ ἅγ. Νεοκαισαρείας, Μιτυλήνης, Χίου, Λήμνου καὶ Μογλενῶν, ὡς καὶ ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἱερᾶς συνόδου.

Χθὲς μ. μ. ἡ Α. Θ. Π. ἀνῆλθεν αὖθις μετὰ τῶν σεβ. ἁγίων συνοδικῶν (πλὴν τῶν ἁγ. Νικομηδείας καὶ Βοδενῶν ἀδιαθετούντων) εἰς Χάλκην, ἔνθα παραμενεῖ ἄχρι τῆς ἑσπέρας τῆς προσεχοῦς κυριακῆς ἐπὶ ταῖς ἐξετάσεσι τῶν ἐκεῖ πνευματικῶν φυτωρίων τῆς θεολογικῆς καὶ τῆς κεντρικῆς ἱερατικῆς σχολῆς.

Τῆς μὲν θεολογικῆς σχολῆς αἱ ἐξετάσεις ἤρχισαν τὴν πρωΐαν τῆς σήμερον, τῆς δὲ ἱερατικῆς ἄρξονται αὔθημερὸν μ. μ.

Τὴν προχθὲς δευτέραν ἐγένετο ἡ ἔναρξις τῶν ἐξετάσεων τῆς ἐν Φαναρίῳ πατριαρχικῆς προτύπου δημοτικῆς σχολῆς, κλεισάσης τὸ δεύτερον ἀπὸ τῆς ἀναδιοργανώσεως αὐτῆς ἔτος. Ἐν αὐταῖς παρῆσαν ἡ Α. Θ. Π. οἱ ἐκ τῶν σεβ. συνοδικῶν ἁγ. Ἐφέσου, Νεοκαισαρείας, Λήμνου, Βοδενῶν καὶ Μογλενῶν, ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ ἱεροσολυμιτικοῦ θρόνου ἁγ. Φιλαδελφείας καὶ πλῆθος πολὺ ἐν ᾧ διεκρίνοντο οἱ

πανοσ. μέγας πρωτοσύγκελλος, ὁ ἀρχιγραμματεὺς τῆς ἱερᾶς συνόδου, ὁ σχολάρχης τῆς Μ. τοῦ Γ. σχολῆς, ἡ διευθύντρια τοῦ Ζαππείου καὶ ὁ φιλογενὴς κ. Χ. Γεώργιος Κωνσταντινίδης.

Μετὰ τὰς νενομισμένας ἐν τῇ ἐνάρξει τῶν ἐξετάσεων ἐκκλησιαστικὰς εὐχὰς λαβὼν τὸν λόγον ὁ ἐκ τῶν ἐφόρων τῆς σχολῆς ταύτης κ. Α. Πρώιος ἀνέγνω σαφῆ ἔκθεσιν περὶ τῆς οἰκονομικῆς τῆς σχολῆς καταστάσεως, ἧς ἡ θέσις ἐστὶν εὐχάριστος μηδὲν παρουσιαζούσης ἔλλειμμα χάρις εἰς τὰς προσπαθείας τῶν ἐφόρων καὶ ἐπὶ πᾶσιν εἰς τὰς καὶ ὑπὲρ τῆς σχολῆς ταύτης μητρικὰς φροντίδας τῆς ἐκκλησίας ἐξασφαλισάσης αὐτῇ τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῶν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος δαπανῶν αὐτῆς.

» Ἐπειδὴ πέρυσιν ἐδέησεν ἵνα εἰς τὰς τέως τρεῖς τάξεις τῆς προτύπου ταύτης δημοτικῆς σχολῆς προστεθῇ καὶ τετάρτη, ἐγένετο ἀνάγκη προσλήψεως καὶ τρίτου διδασκάλου, αἱ δὲ δαπάναι κατὰ φυσικὸν λόγον ηὔξησαν, καθόσον ἐκτὸς τῆς ἐκ τῆς μισθοδοσίας τοῦ προσληφθέντος νέου διδασκάλου ἐγένοντο προσέτι ἀπαιτηταὶ καὶ ἀναπόφευκτοι ἐπισκευαί τινες πρὸς διακόσμησιν τῆς αἰθούσης τῆς ὁρισθείσης διὰ τὴν δ΄ τάξιν, ὡς καὶ ἡ ἀγορὰ διαφόρων πινάκων καὶ εἰκονογραφιῶν χρησίμων πρὸς διδασκαλίαν.

Πρὸς κάλυψιν τῶν δαπανῶν τούτων, αἵτινες προϋπελογίσθησαν εἰς ἄνω τῶν 30,000 γρ., ἡ ἐφορία εἶχε ἐξ εἰσιτηρίων εἰσπράξεις ἀνελθούσας εἰς γρ. 7,642, τὰς ἐκ περιαγωγῆς τοῦ δίσκου τῆς σχολῆς ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ ἀποκομισάντος γρ. 4,365 εἰς 25/00, τὰς ἐκ δικαιωμάτων γάμων καὶ βαπτίσεων, ἐξ ὧν εἰσεπράχθησαν γρ. 592 καὶ 50/00, τὰς ἐκ τῆς μουχταρικῆς σφραγῖδος προσόδους, ἀποκομισάσας γρ. 963, τὰς ἐκ τῆς διανομῆς τῶν ἄρτων κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν, ἐξ ὧν εἰσεπράχθησαν μετὰ τὴν τῶν ἐξόδων ἔκπτωσιν γρ. 1681, καὶ τὰς ἐκ τῆς σταθερᾶς τῆς σχολῆς προσόδου ἀποκομιζομένη ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου κυροῦ Κωνσταντίου τοῦ Α΄ ἐν τῷ ταμείῳ τῶν ἐθνικῶν νοσοκομείων κατατεθέντων χρημάτων, ἀποδιδόντων κατ' ἔτος γρ. 1300· ἤτοι πρὸς κάλυψιν δαπάνης ἄνω τῶν 30,000 γρ. εἶχεν ἐνεργητικὸν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀξίδιαιον ἐκ γρ. 15,543, καὶ 75. Πρὸς ταῖς ἀνωτέρω προσόδοις ὑπῆρχε καὶ ἑτέρα τις ἐκ γρ. 150 κατὰ μῆνα, προερχομένη ἐκ τῆς ὑπὸ τῶν ὑδροφόρων καταβαλλομένης εἰσφορᾶς διὰ τὴν εἰς αὐτοὺς ἐνοικίασιν τῆς κρήνης τοῦ Φαναρίου, ἀλλ' ἐκ τῆς προσόδου ταύτης μόνον 226 γρ. εἰσεπράχθησαν, καθότι ἠγέρθησαν διεκδικηταὶ τῆς κρήνης ταύτης καὶ ἡ ὑπόθεσις κατέληξε πρὸ τῶν δικαστηρίων, ἐνώπιον τῶν ὁποίων εὑρηται ἔτι ἐκκρεμής.

Ἡ ἐφορία καθορῶσα τὸ σχετικῶς μέγα ἔλλειμμα ἀνηνέχθη πρὸς τὴν Α. Θ. Π. ἥτις καὶ διέθετο 15,000 γρ. ἐτησίως ἐκ τῶν προσόδων τοῦ ἁγιάσματος τῶν Βλαχερνῶν ὡς πρόσοδον τῆς σχολῆς ταύτης. Ἀλλὰ καὶ οὕτω αἱ ἀνάγκαι αὐτῆς δὲν ἐπληροῦντο, ὅθεν ἡ ἐφορία διωργάνωσε θεατρικὴν παράστασιν, ἐξ ἧς μετὰ τὴν ἔκπτωσιν τῶν ἐξόδων ἔμεινε καθαρὸν περίσσευμα ἐκ γρ. 3,862.

Διὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος μείζονες δεῖται αὕτη παρὰ τοῦ δημοσίου ὑποστηρίξεως. Ἀκολουθοῦσα τὴν κανονικὴν αὐτῆς ἀνάπτυξιν, ἐπιπροσθέσει κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος καὶ ε΄ τάξιν, ὅθεν ἀπὸ τοῦδε προσέλαβε καὶ τέταρτον διδάσκαλον ἕνα τῶν τελειοφοίτων τῆς Μ. τοῦ Γ. σχολῆς ἐξοικειωθέντα πρὸς τὸ σύστημα τῆς ἐν τῇ προτύπῃ ταύτῃ δημοτικῇ σχολῇ διδασκαλίας.

Ἡ ἐφορία μεριμνῶσα πρὸς τούτοις περὶ τῆς ὑγιεινῆς τῶν παίδων καταστάσεως ἐφρόντισεν, ἅμα ὡς ἠκούσθησαν σποραδικά τινα ἐν τῇ πόλει ἡμῶν κρούσματα εὐφλογίας, νὰ προμηθευθῇ γνησίαν δαμαλίδα καὶ ἐμβολιάσῃ δωρεὰν ἅπαντας τοὺς μαθητεύοντας παῖδας.

Διερμηνεύσας ἐν τέλει ὁ κ. Α. Πρώιος τὴν ζωηρὰν τῆς εὐφορίας εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν Α. Θ. Π. δι' ἣν πάντοτε ἔτυχε παρ' αὐτῆς πατρικὴν συνδρομήν, ἔξῃρε τὰ ἀγαθὰ τοῦ συστήματος τῆς δημοτικῆς παιδεύσεως καὶ μακαρίστους ἐχαρακτήρισε τοὺς παῖδας τοὺς εὐμοιρήσαντας ἵνα παιδαγωγῶνται κατὰ τὸ ἐπ' αἰσίαις ὥραις καὶ παρ' ἡμῖν ἐγκαινισθὲν νέον τοῦτο σύστημα καὶ μὴ καταδαπανῶσι τὸν χρόνον τῆς μαθητείας αὐτῶν εἰς ἀνουσίους καὶ ξηροὺς ψιττακισμούς, ἀλλὰ χρησιμοποιῶσιν αὐτὸν δι' ἐκμαθήσεως πραγματικῶν καὶ θετικῶν γνώσεων· παρέδωκε δὲ τὸν λόγον εἰς τὸν τῆς σχολῆς ταύτης διευθυντήν, ὃς καὶ ἀνέγνω ἔκθεσιν περὶ τῆς κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος πνευματικῆς αὐτῆς καταστάσεως.

Ἐν τῷ μαθητολογίῳ ἐνεγράφησαν 186 παῖδες ἅπαντες ὀρθόδοξοι, πλὴν ἑνὸς μωαμεθανόπαιδος· ἐκ τῶν μαθητῶν τούτων ἐν μέσῳ τοῦ ἔτους ἀπεχώρησαν 26, ὥστε 160 παρῆσαν ἕτοιμοι ὅπως ὑποστῶσι τὴν δοκιμασίαν τῶν δημοσίων ἐξετάσεων.

Αὕτη γενομένη μετὰ πολλῆς τῆς αὐστηρότητος ἀπέδειξεν οὐχὶ ὑπερβολικὰς τὰς ὑπὲρ τοῦ παιδαγωγικοῦ τούτου συστήματος κρίσεις τῆς ἐφορίας.

Ἡ Α. Θ. Π. εἰς ἧς τὴν πατρικὴν πρωτοβουλίαν ὀφείλεται ἡ τῆς σχολῆς ταύτης σύστασις καὶ ἡ ἐπὶ αἰσίοις ἀνάπτυξις μεριμνῶσα ἐν ἴσῃ μοίρᾳ καὶ ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ θήλεος φύλου σκέπτεται ἵνα κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος διανοίξῃ τὸ Ἰωακείμιον παρθεναγωγεῖον καὶ καταστήσῃ αὐτὸ πρότυπον δημοτικοῦ παρθεναγωγείου.

Ἡ πραγματοποίησις τοῦ πόθου τούτου τῆς Α.Θ.Π. ἔσεται πάροχος μεγίστης εὐεργεσίας οὐ μόνον εἰς τὴν συνοικίαν Φαναρίου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς γείτονας στερουμένας πνευματικοῦ φωτωρίου ἐξυπηρετοῦντος τὰ τῆς δημοτικῆς παιδεύσεως τῶν θηλέων ἐκ παραλλήλου πρὸς τὰς ὑπὲρ τῶν ἀρρένων γενομένας θυσίας.

Ἡ ἐν ἴσῃ μοίρᾳ ὑπὲρ ἀμφοτέρων τῶν φύλων μέριμνα

ἐπιβάλληται ἐξ αὐτοῦ τοῦ τῆς κοινωνίας συμφέροντος· ἐὰν ἐν τοῖς παιδαγωγείοις μορφοῦται ἡ μέλλουσα γενεὰ ἡ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας τῆς κοινωνίας συγκροτήσουσα, ἐν τοῖς παρθεναγωγείοις διαπλάττονται αἱ μέλλουσαι μητέρες καὶ οἰκοδέσποιναι αἱ τὴν πρώτην ἀνατροφὴν παρέξουσαι τοῖς παισί. Τὸ σύστημα τῆς ἀνατροφῆς ἡμῶν θὰ παρουσιάζῃ σκιερὰν ὄψιν, ἐφ' ὅσον δὲν ληφθῇ μέριμνα ἵνα αἱ κόραι αἱ προωρισμέναι νὰ ἐνθέσωσιν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ παιδὸς τὰ πρῶτα σπέρματα τῶν ὑγιεινῶν ἀρχῶν, ἃς τὸ σχολεῖον πρόκειται ἵνα ἐκθερμάνῃ καὶ ἀναπτύξῃ, λαμβάνωσιν ἀνταξίαν ἀγωγὴν τοῦ προορισμοῦ καὶ τῆς μεγάλης αὐτῶν ἀποστολῆς ταύτης.

Ἐννοοῦμεν τὴν δυσχέρειαν ἣν πρὸς πλήρωσιν τοῦ πόθου τούτου παρεμβάλλει ἡ καχεκτικὴ οἰκονομικὴ ἡμῶν θέσις, μείζονας ὅμως ταύτης δυσχερείας ἐκποδὼν ἄχρι τοῦ νῦν ἐποιήσατο ἡ ἀκένωτος πρὸς τὸ ἀγαθοεργεῖν ἔρεσις τῶν φιλογενῶν, θέν πεποίθαμεν ὅτι εὑρεθήσονται τὰ μέσα τῆς διατηρήσεως τοῦ Ἰωακειμίου παρθεναγωγείου καὶ κατὰ τὸ προσεχὲς σχολικὸν ἔτος ἡ πόλις ἡμῶν θὰ σεμνύνηται ἐπιδεικνύουσα λειτουργοῦν καὶ τὸ πνευματικὸν τοῦτο φυτώριον.

Τὴν παρασκευὴν πρὸς τὸ ἑσπέρας ἀφίκετο εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν προερχομένη ἐκ Πειραιῶς καὶ ἁγίου Ὄρους ἡ Α. Α. Ὑψ. ἡ μεγάλη δούκισσα τῆς Ῥωσσίας Ἀλεξάνδρα Παυλόβνα, σύζυγος τοῦ μεγάλου δουκὸς Νικολάου Νικολαΐδιτς. Τὴν ὑψηλὴν ξένην ἐπεσκέφθησαν τὴν προχθὲς δευτέραν ἐκ προσώπου τῆς ἐκκλησίας ἐν τῷ πολεμικῷ ἀτμοπλοίῳ, ἐν ᾧ διαμένει, οἱ σεβ. ἁγ. συνοδικοὶ Δίρκων, Μιτυλήνης καὶ Χίου, οἵτινες συνεχάρησαν αὐτῇ ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν ἀφίξει αὐτῆς καὶ μετέδωκαν αὐτῇ τὰς ἐγκαρδίους εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς μητρὸς ἐκκλησίας, δεομένης ὑπὲρ ἀναρρώσεώς της. Οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς ἐκκλησίας ἐγένοντο δεκτοὶ μετὰ πολλῆς τῆς φιλοφροσύνης καὶ ἐνδείξεως βαθυτάτου σεβασμοῦ ὑπὸ τῆς Μ. δουκίσσης, ἀσπασαμένης εὐλαβῶς τὴν δεξιὰν τῶν σεβ. ἱεραρχῶν, οὓς ἠρώτησε περὶ τῆς Α. Θ. Π. περὶ ἧς μετὰ πολλοῦ τοῦ σεβασμοῦ ὡμίλησε.

Χθὲς ἐκ προσώπου τῆς Α. Ὑψ. προσῆλθον εἰς τὰ πατριαρχεῖα ἡ Α. γαληνοτάτη ἐξοχότης ἡ κόμησσα Austernbaurg ἀνεψιὰ τῆς Α. Ὑψ. καὶ ἡ κυρία Μπαρτινιέβ, κυρία τῆς τιμῆς τῆς Μ. δουκίσσης, ἐν συνοδείᾳ δύο διερμηνέων τῆς ἐνταῦθα ῥωσσικῆς πρεσβείας, καὶ ἐκ προσώπου τῆς Α. Ὑψ. ἀντεπεσκέφθησαν τὴν Α. Θ. Π. ἥτις καὶ αὖθις ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ διεδήλωσε τὸ ζωηρὸν ἐνδιαφέρον, ὅπερ ἡ ἐκκλησία αἰσθάνεται ἐπὶ τοῖς σωματικοῖς δεινοπαθήμασι τῆς Α. Ὑψηλ.

Αἱ ἐκ προσώπου τῆς Μ. δουκίσσης προσελθοῦσαι εἰς τὰ πατριαρχεῖα, ἀσπασάμεναι εὐλαβῶς τὴν χεῖρα τῆς Α. Θ. Π. κατῆλθον εἰς τὸν πατριαρχικὸν ναόν, ἔνθα πρὸ τῆς εἰκόνος τῆς Παμμακαρίστου ἐψάλλη ἱκετήριος δέησις ὑπὲρ ἀναρρώσεως τῆς Α. Α. Ὑψηλότητος. Κατόπιν ἀσπασάμεναι τὰ ἐν τῷ πανσέπτῳ πατριαρχικῷ ναῷ ἱερὰ κειμήλια ἀπῆλθον προπεμφθεῖσαι ἄχρι τῆς θύρας ὑπὸ τοῦ Μ. πρωτοσυγκέλλου, τοῦ Μ. ἀρχιδιακόνου καὶ τοῦ δευτερεύοντος.

Ὁ ἐνταῦθα παραπεδημῶν νέος γεν. πρόξενος τῆς Ῥωσσίας ἐν Φιλιππουπόλει κ. Ἐδμόνδος δὲ Κρίβελ, θαλαμηπόλος τῆς Α. Μ. τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσσίας, προσελθὼν τὸ παρελθὸν σάββατον εἰς τὰ πατριαρχεῖα ἠσπάσθη τὴν δεξιὰν τῆς Α. Θ. Π.

Μετὰ βαθυτάτης λύπης καὶ συνοχῆς ἤκουσεν ἡ ἐκκλησία τὰ τῆς διαταραξέως τῆς ὑγιείας τοῦ μεγάλου εὐεργέτου τοῦ γένους κ. Γ. Ζαρίφη τοῦ τὰς διατριβὰς ἐπ' ἰσχάτων ἐν Παρισίοις ποιουμένου, ὅθεν θερμὰς πρὸς Κύριον ἀναπέμπει δεήσεις ὑπὲρ ταχείας καὶ ἐντελοῦς ἀναρρώσεως τοῦ προσφιλοῦς αὐτῇ φιλοστόργου τούτου τέκνου, ὅπερ διατηροίη ὁ Ὕψιστος ἐπὶ μακρὰς ἐτῶν περιόδους ὑγιειῶς ἔχον καὶ ἐργαζόμενον φιλοτίμως ἐπ' ἀγαθῷ τῆς ἐκκλησίας καὶ εὐκλείᾳ τοῦ γένους.

Εὐτυχεῖς ἐσμὲν ἀναγγέροντες νέαν ἀγαθοεργίαν ὑπὲρ τῆς κεντρικῆς ἱερατικῆς σχολῆς· ὁ ἐρίτιμος κ. Γ. Ζαφειρόπουλος προσήνεγκεν ὑπὲρ αὐτῆς λίρας ὀθωμ. ἑκατόν. Εἴθε τὸ ἀρίζηλον τοῦτο παράδειγμα τοῦ φιλογενοῦς τούτου ἀνδρὸς καὶ φιλοστόργου τῆς ἐκκλησίας τέκνου εὕρῃ πλείστους μιμητάς, ἵνα ἐξασφαλισθῇ τὸ μέλλον τῆς ἐπ' αἰσίαις ὥραις συστάσης κεντρικῆς ἱερατικῆς σχολῆς.

Μετὰ τὴν εἰς τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ἀποχώρησιν τοῦ παν. τότε Ἱμβρου καὶ τανῦν ἁγ. Μηθύμνης κ. Νικηφόρου τὴν προεδρείαν τῆς κεντρικῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπιτροπῆς πρὸς ταῖς ἄλλαις αὐτῆς σπουδαίαις μερίμναις καὶ ἀσχολίαις ἀνέλαβε πρὸς ὥραν ἡ Α. Θ. Π., ἤδη δὲ ἀνετέθη αὕτη συνοδικῇ ἀποράσει τῷ ἐκ τῶν σεβ. συνοδικῶν ἁγίῳ Μιτυλήνης κ. Κωνσταντίνῳ, εἰς ὃν ὡς εἰδήμονα τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς καὶ ἐγκύψαντα ἐπισταμένως εἰς τὴν μελέτην αὐτῆς, προσανετέθη καὶ ἡ προεδρεία τῆς ἐπιτροπῆς τῆς ἐπιφορτισμένης τὴν μελέτην τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς καὶ τὸν καθαρισμὸν αὐτῆς ἐκ τῶν θνησίων καὶ παρεισάκτων καινοφωνιῶν.

Δύο τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἀριπρεπῶν ὁμογενῶν οἴκων, καλλιστα γνωστῶν καὶ προσφιλῶν τῷ παρ' ἡμῖν δημοσίῳ, οἱ μεγάτιμοι διὰ τὰς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν καὶ τὸ γένος εὐεργεσίας αὐτῶν οἶκοι Χρηστάκη ἐφένδη Ζωγράφου καὶ Μιχαὴλ Ζαρίφη συνδέονται δι' ἀγχιστείας, τοῦ υἱοῦ τοῦ κ. Χριστάκη ἐφέντη μνηστευσαμένου τὴν θυγατέρα τοῦ Μ. Ζαρίφη. Ἡ Α. Θ. Π. ἅμα ὡς ἐξηγγέλθη αὐτῇ τὸ γεγονὸς τοῦτο δι' ἐπιστολῆς τῶν πατέρων τῶν μνηστευσαμένων, μετέδωκεν αὐτοῖς ἀπαντητικῶς τὰς ἐκ μέσης καρδίας πατρικὰς αὐτῆς εὐχὰς καὶ εὐλογίας εὐξαμένη τὴν ἐπαίσιας ὥρας στέψιν τῶν μελλονύμφων καὶ τὸν βίον αὐτῶν ἄλυπον, ἀκύμαντον καὶ εἰς μακροτάτας ἐτῶν περιόδους ἐξικνούμενον, καρποφόρον ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ γένους ὡς ὁ τῶν πατέρων αὐτῶν βίος ἦν, ἔστι καὶ ἔσται.

Ἡ «Ἐκκλησιαστικὴ Ἀλήθεια» ἐκτυπουμένη ἐν τῷ τυπογραφείῳ, οὗ τὸ κτίριον σὺν τῷ τῆς ὑπερκειμένης πατριαρχικῆς βιβλιοθήκης ὀφείλεται εἰς τὴν ζηλωτὴν γενναιοδωρίαν τοῦ μεγατίμου κ. Μιχαὴλ Ζαρίφη, ἐν ἔτι ἐπὶ πλέον καθῆκον ἔχει ὅπως συνενώσῃ τὰς ταπεινὰς αὐτῆς εὐχὰς μετὰ τῶν εὐλογιῶν τῆς ἐκκλησίας ὑπὲρ τῶν μελονύμφων.

Καθ' ἃ ἐπιστέλλουσιν ἡμῖν ἐξ Ἀδριανουπόλεως ὁ ἐξ Αὐστρίας κανονικὸς (Canonicus ἢ Domherr) κ. Hopperger, προϊστάμενος μονῆς τινος καλογραιῶν ἐν Ἄγραμ τῆς Κροατίας, μεταβὰς ἐπ' ἰσχάτων εἰς Ἀδριανούπολιν ἠγόρασεν εὐρύ τι οἰκόπεδον, κείμενον εἰς θέσιν κεντρικὴν, ἐφ' οὗ προτίθεται νὰ ἀνεγείρῃ σχολὴν θηλέων μετὰ ἰδιαιτέρου τμήματος διὰ τὰ νήπια, ἐξ ὧν τὰ ἄρρενα, ἅμα φθάσωσι τὸ δέκατον τῆς ἡλικίας αὐτῶν ἔτος, θὰ ἀστέλλωνται εἰς τὸ ἀπὸ πολλοῦ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὑπάρχον σχολεῖον τῶν οὐνιτῶν. Ἡ τῶν θηλέων αὐτῇ σχολὴ οἰκοδομηθήσεται δαπάναις προπαγάνδας τινὸς ἐδρευούσης ἐν Ῥώμῃ, ὁ δὲ θεμέλιος αὐτῆς τεθήσεται περὶ τὰ τέλη τοῦ προσεχοῦς αὐγούστου, ὅτε ἐπανακάμψει εἰς Ἀδριανούπολιν ὁ μετὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ οἰκοπέδου ἀναχωρήσας κ. Hopperger. Ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ θὰ διδάσκωσι καλογραῖαι ἐκ τοῦ ἐν Ἄγραμ μοναστηρίου αὐτῶν μετακληθησόμεναι, θὰ διδάσκωσι δὲ τὴν βουλγαρικὴν, τὴν γερμανικὴν καὶ τὴν γαλλικὴν, ἴσως δὲ καὶ τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν, σκοπεῖσαι κυρίως τὴν μόρφωσιν διδασκαλισσῶν, ἀποστελησομένων κατόπιν εἰς τὰς κώμας καὶ χωρία τῆς Θράκης καὶ τῆς Μακεδονίας.

Ὁ θεοφ. ἅγ. Ἱεροσιτείας κ. Νεόφυτος ἐπανῆλθε κατ' αὐτὰς ἐκ Νεοκαισαρείας, ὅπου εἶχεν ἀποσταλῆ πρό τινος ὑπὸ τοῦ κανονικοῦ πνευματικοῦ κυριάρχου τῆς ἐπαρχίας ταύτης πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἐκεῖ χριστιανῶν.

Τὴν ἐν Ῥωμουνίᾳ ἀποτολμηθεῖσαν ἐπὶ Κούζα σύλησιν τῶν εὐαγῶν σκηνωμάτων καὶ κτημάτων τῶν ἀνηκόντων εἰς τὰ ἐν τῇ ἀνατολῇ προσκυνήματα δὲν διέφυγε καὶ ἡ ἐπίσημος Λαύρα τοῦ Νιάμτζου καὶ Σέκου, ἧτις ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν τροφίμων τοῦ ἁγιωνύμου Ὄρους Παισίου Βελιτζκόβσκη ἱδρυθεῖσα καὶ κατὰ τὸ τυπικὸν τῶν ἐν Ἄθῳ εὐαγῶν μονῶν λειτουργοῦσα ἐπήνθει καὶ ἐκαρποφόρει ἄχρις οὗ ὁ τῷ 1863 ἐν Ῥωμουνίᾳ ἐνσκήψας κλύδων ἀνέσπασε καὶ τὴν καλιὰν τῶν ἐν αὐτῇ μοναζόντων. Τότε Θεοφάνης ὁ τῆς μονῆς ταύτης ἡγούμενος συνδρομῇ καὶ ἀντιλήψει τῆς ῥωσσικῆς κυβερνήσεως Ν. Λαύραν ἐδείματο ἐν Τυραποῦλει τοῦ κυβερνείου Χερσῶνος, εἰς ἣν καὶ σπεύσαντες ἐγκατεβίωσαν οἱ ἐκ τῆς ἐν Μολδαυίᾳ Λαύρας ἐκδιωχθέντες μοναχοί. Τῆς Ν. ταύτης Λαύρας ἡ σύναξις δι' ἱκετηρίων ἐπιστολῶν ἐξητήσατο τὰς εὐχὰς τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας ὡς κοινῆς πάντων μητρὸς τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσον «ἡ ἐν Μολδαβίᾳ Λαύρα τοῦ Νιάμτζου καὶ Σέκου καὶ διὰ πατριαρχικῶν εὐχετικῶν ἐπιστολῶν ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ἐνισχύετο, καὶ τὰς πατριαρχικὰς νουθεσίας καὶ παραγγελίας ἀπρὶξ διεφύλαττε· τῇ παλαι ταύτῃ συνηθείᾳ ἡμεῖς (οἱ τὴν σύναξιν τῆς Ν. Λαύρας συγκροτοῦντες) ἑπόμενοι, κατὰ χρέος φέροντες ταῦτα πάντα εἰς γνῶσιν τῆς ὑμετέρας θειοτάτης ἡμῖν παναγιότητος, ἐκλιπαροῦμεν αὐτὴν ὅπως διὰ πατριαρχικοῦ αὐτῆς εὐχετικοῦ γράμματος ἐνισχύσῃ ἡμᾶς ὅπως διέλθωμεν τὸν καλὸν ἀγῶνα καὶ ἐμμείνωμεν ἀκριβεῖς φύλακες τοῦ τυπικοῦ, ὅπερ ὁ ἀρχηγὸς ἡμῶν μακάριος Παΐσιος Βελιτζκόβσκης, φέρων ἐκ τοῦ ἁγίου ὄρους Ἄθω παρέδωκεν ἡμῖν, καὶ ὅπερ διακατέχομεν ἀπαραλλάκτως ἐκτελοῦντες πᾶσας τὰς ἀκολουθίας ἡμῶν εἰς τρεῖς γλώσσας τὴν ἑλληνικὴν, τὴν ῥωσσικὴν καὶ τὴν ῥωμουνικήν».

Ἡ Α. Θ. Π. ἀπαντῶσα εἰς τὴν υἱικὴν ταύτην παράκλησιν συνεστήσατο τοῖς μοναχοῖς τούτοις, ὅπως «ἐρρωμένως ἐξακολουθήσωσι τὸν καλὸν ἀγῶνα ἀγωνιζόμενοι ἐν τῇ ὁδῷ τῆς ἀσκήσεως καὶ ἀρετῆς, ἣν ἠρετίσαντο».

Εἰς τὴν εὐχετικὴν ταύτην ἐπιστολὴν τῆς Α. Θ. Π. ἀπαντῶσα ἡ σύναξις τῆς Μ. Λαύρας καὶ τὴν ζωηρὰν αὐτῆς εὐγνωμοσύνην ἐκδηλοῦσα ἐπὶ ταῖς ἐπιδαψιλευθείσαις αὐτῇ πατριαρχικαῖς εὐχαῖς καὶ εὐλογίαις, ἐξελιπάρει τὴν ἐπευλογίαν τῆς Ν. ταύτης Λαύρας δι' ἱεροῦ τινος κειμηλίου κατὰ τὰ ἔκπαλαι εἰθισμένα γενίσθαι εἰς νεοδμήτους μονάς.

Τὴν εὐσεβῆ ταύτην παράκλησιν εἰσακουσαμένη ἡ Α. Θ. Π. ἐπεμψεν ἔναγχος εἰς τὴν σεβασμίαν ταύτην μονὴν πάνσεπτα μαρτυρικὰ λείψανα ἐπὶ τῷ εἶναι αὐτὰ διὰ παντὸς ἐν τῷ εὐαγεῖ αὐτῷ σκηνώματι ἀνατεθειμένα.

Τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν ὁ σεβ. ἅγιος Ἡρακλείας ἱερουργήσας ἐν τῷ κατὰ τὴν Γαϊδαιστὸν πανσέπτῳ ναῷ

τῆς Παναγίας ἐτέλεσε μνημόσυνον ὑπὲρ τῆς μακαρίας ψυχῆς τοῦ πρὸς Κύριον πρὸ μικροῦ μεταστάντος κυροῦ Γρηγορίου τοῦ ς'.

Αὔθημερὸν, καθ' ἃ ἐξ Ὀδησσοῦ γράφουσιν ἡμῖν, προέκειτο ἵνα καὶ ἐκεῖ ἱερουργήσῃ ὁ σεβ. ἅγ. Ὀδησσοῦ καὶ Χερσῶνος καὶ τελέσῃ ἐπίσης ἀρχιερατικὸν μνημόσυνον ὑπὲρ τοῦ ἀοιδίμου τούτου Πατριάρχου.

Τὴν ἑσπέραν τῆς κυριακῆς ἐν τῷ πατριαρχικῷ ναῷ ἐχοροστάτησεν ὁ ἐκ τῶν συνοδικῶν σεβ. ἅγ. Ἐφέσου.

Ἐπὶ τῇ λήξει τῶν ἐξετάσεων τῆς ἐν Φαναρίῳ πατριαρχικῆς προτύπου δημοτικῆς σχολῆς ἡ Α. Θ. Π. ἐκάλεσε χθὲς εἰς τὴν πατριαρχικὴν τράπεζαν τοὺς ἐφόρους καὶ διδασκάλους τῆς σχολῆς ταύτης.

Ἡ αὐστροουγγρικὴ κυβέρνησις ἀπέστειλεν εἰς τὰ πατριαρχεῖα τὴν ἐκ λιρῶν ὀθωμ. 580 καθωρισμένην ἐτήσιον δόσιν διὰ τὰς ἐναυσίους ἐκκλησιαστικὰς χορηγίας τῶν ἐπαρχιῶν Βοσνίας, Ἑρσεκίου καὶ Σβορνικίου.

Τὸ μετὰ χεῖρας τεῦχος τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας» εἶνε ὀγκωδέστερον τοῦ συνήθους κατὰ ὀκτὼ σελίδας, ὑπολογιζομένας εἰς τὰ ὀφειλόμενα παρ' ἡμῶν τεύχη, ὧν τὴν ἀναπλήρωσιν ὑπεσχέθημεν.

Ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὴν ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐνοριακῶν πραγμάτων συμβαίνουσαν, ὡς μὴ ὤφειλεν, ἀταξίαν προερχομένην ἐκ τῆς μὴ τηρήσεως διπλοτύπων ἀποδείξεων ἐπί τε τῶν εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν, δὲν ἔλειψεν ἑκάστοτε συνιστῶσα ἁρμοδίως εἰς τοὺς τιμιωτάτους Ἐπιτρόπους τὴν ἀπαιτουμένην τάξιν καὶ ἀκρίβειαν ἐν τῇ διαχειρίσει αὐτῶν.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ διαχείρισις πολλῶν ἱερῶν Ἐκκλησιῶν κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι σύμφωνος πρὸς τὰς δοθείσας τοῖς Ἐπιτρόποις ἐκκλησιαστικὰς ὁδηγίας, ἀλλ' ὅμως εἰς τὴν διαχείρισιν εὐαρίθμων τινῶν ἐνοριῶν δυστυχῶς παρατηρεῖται ἡ ἔλλειψις τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ διαληφθέντος μέτρου, ἐξ οὗ προκύπτουσι διάφορα σκανδαλώδη ζητήματα, σπουδαίως ἐπιβαρύνοντα τοῖς ἐμπεπιστευμένοις τὰ τῆς διαχειρίσεως.

Ὅθεν χάριν τῆς ἀκριβείας καὶ τάξεως ἐν τῇ διαχειρίσει τῶν ἐνοριακῶν πραγμάτων ἀφ' ἑνὸς, καὶ διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν τιμιωτάτων Ἐπιτρόπων ἀφ' ἑτέρου, ἐντελλόμεθα, καὶ προτρεπόμεθα τὴν ὑμῶν τιμιότητα διὰ τῆς παρούσης Ἐκκλησιαστικῆς Ἐγκυκλίου, συνιστῶντες ὑμῖν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος μέτρου, ἤτοι τὴν χρῆσιν διπλοτύπων ἀποδείξεων ἐπί τε τῶν εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν ἐν γένει, λαμβάνοντες τὰ ἐπὶ τούτῳ διπλότυπα παρὰ τοῦ ἁρμοδίου τῶν Πατριαρχείων Γραφείου. Ἐὰν δὲ μετὰ ταῦτα τὰ Ἐκκλησιαστικῶς ἐντελλόμενα ὑμῖν ἤθελε παρουσιασθῇ διαφορά τις ἐπί τε τῶν εἰσπράξεων καὶ δαπανῶν τῆς Ἐνορίας ὑμῶν μὴ δικαιολογουμένη διὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ ἀποδείξεων, ἡ διαφορὰ αὕτη ἀποκλειστικῶς θέλει ἐπιβαρύνει τοῖς διαχειρισταῖς· καὶ πρὸς γνῶσιν ὑμῶν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 23 μαΐου 1881.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας

Ὑπάρχει γνωστὸν τοῖς πᾶσιν ὅτι ἐν καιρῷ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν Κανονισμῶν τὸ πάγιον χρέος τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου, διαιρούμενον εἰς χρέος τοῦ Κοινοῦ καὶ εἰς αὐλικὸν, ἐνεκρίθη ἵνα ἐξοφληθῇ δι' ὑποχρεωτικοῦ ἐράνου ἁπάντων τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν τῶν ὑποκειμένων εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἐπαρχιῶν, ὅτι ἀναλογήσαντος εἰς ἕκαστον στέφανον τοῦ ποσοῦ ἓξ γροσίων ἀργυρῶν, ἡ Σεβ. Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις εὐμενῶς ἀναδεξαμένη τὴν εἴσπραξιν αὐτῶν, παρέδωκεν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον τὰ τότε εἰσπραχθέντα, ἐξ ὧν μέρος τῶν δανειστῶν ἔλαβον τὰ δίκαια αὐτῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ Σεβ. Κυβέρνησις δὲν ἠδυνήθη ἵνα εἰσπράξῃ πανταχόθεν τὸν διαληφθέντα ἔρανον τῶν ἓξ γροσίων ἕνεκα τῶν παρεμβληθέντων ἐκ μέρους Χριστιανῶν τινων προσκομμάτων, ἱκανὸν δὲ ποσὸν μένει ἔκτοτε ὀφειλόμενον εἰς διαφόρους, τελευταῖον ἔν τινι συνεδριάσει τῶν δύο σωμάτων, ἤτοι τῆς ἱερᾶς συνόδου καὶ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, ἐγένετο σκέψις περὶ τῆς ἐξελέγξεως καὶ ἐξακριβώσεως τοῦ ὑπολοίπου χρέους τοῦ Κοινοῦ καὶ τοῦ αὐλικοῦ διὰ τῆς παραβολῆς τῶν ὁμολογιῶν πρὸς τὰ βιβλία τοῦ Ἐθν. Ταμείου, ἵνα τεθείσης οὕτω βάσεως στερεᾶς γένηται ἀκολούθως σκέψις καὶ φροντὶς σύντονος περὶ ἐξευρέσεως τῶν πόρων, δι' ὧν ταῦτα πληρωθήσονται διά τινος χρεωλυσίου. Προσκαλοῦνται τοίνυν ἅπαντες οἱ κάτοχοι ὁμολογιῶν τοῦ Κοινοῦ ἢ αὐλικῶν ὅπως ἢ αὐτοπροσώπως ἢ διὰ πληρεξουσίων αὐτῶν παρουσιάσωσιν αὐτὰς πρὸς τὸν εἰρημένον σκοπὸν ἐντὸς ἓξ μηνῶν ἀπὸ τῆς σήμερον ἐνώπιον τῆς ἐπὶ τούτῳ διορισθείσης τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, συγκειμένης ὑπὸ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Κορυτσᾶς κυρίου Δωροθέου, τοῦ γραμματέως τοῦ Δ.Ε. Μ. συμβουλίου κ. Δημ. Θ. Ξανθοπούλου καὶ τοῦ ταμίου τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου κ. Συμεὼν Παπαδάκη, καὶ συνεδριαζούσης ἐν τοῖς Πατριαρχείοις κατὰ πᾶσαν δευτέραν ἀπὸ τῆς ἕκτης ὥρας τουρκιστὶ μέχρι τῆς ἐννάτης.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, 15 Μαΐου 1881.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ.

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΤΟΣ Α΄ 8 ΙΟΥΛΙΟΥ 1881 ΤΕΥΧΟΣ Ζ΄

ΤΙ ΔΕΟΝ ΓΕΝΕΣΘΑΙ

Ε΄

Ὑπεστηρίξαμεν καὶ ὑποστηρίζομεν τὴν ἀνάγκην ἐπιμελείας τῆς τῶν παίδων ἐν Χριστῷ ἀναστροφῆς καὶ τῆς πρὸς τὰς εὐαγγελικὰς ὑποθήκας διαπλάσεως τῆς ψυχῆς αὐτῶν, διότι ἐκ μὲν τῆς τοιαύτης διδασκαλίας πηγάζει τὸ ὕδωρ τὸ ἀλλόμενον εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἐν δὲ τῇ τοιαύτῃ παιδαγωγίᾳ ἔγκεινται αἱ βάσεις τῆς ἀληθοῦς γνώσεως καὶ ἐπιστημοσύνης· πρὸς δὲ ἐν τῇ τοιαύτῃ ἀνατροφῇ ἐνυπάρχει ἡ τοῦ ἀτόμου εὐτυχία καὶ ἡ τῆς πολιτείας εὐημερία.

Πρὸς τὴν ἀρχὴν ταύτην ἀφορῶντες καὶ τοῦτο, ἤτοι τὴν ἐν τῇ εὐημερίᾳ τῆς πολιτείας εὐτυχίαν τοῦ ἀτόμου σταθερῶς ἐπιδιώκοντες, ὀφείλομεν ἵνα ἐκ παίδων καθοδηγῶμεν τὴν διαδεξομένην ἡμᾶς γενεὰν εἰς ἐνστέρνισιν τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας, ἐν δὲ τῷ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὴν ἐθίζομεν ταύτην ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας, διότι κατὰ τὸν ἀκριβολόγον διακοσμητὴν τῶν κατ' ἀνθρώπους πολιτειῶν Ἀριστοτέλην (βιβλ. Ζ΄ κεφ. ιε΄) « πάντα ὅσα δυνατὸν ἐθίζειν εὐθὺς ἀρχομένων βέλτιον μὲν ἐθίζειν, ἐκ προσαγωγῆς δ' ἐθίζειν· εὐφυὴς δ' ἡ τῶν παίδων ἕξις διὰ θερμότητα πρὸς τὴν τῆς ψυχῆς ἄσκησιν, » ὅθεν « περὶ τὴν πρώτην (ἡλικίαν) συμφέρει ποιεῖσθαι τὴν ἐπιμέλειαν τοιαύτην τε καὶ τὴν ταύτῃ παραπλησίαν ».

Πρὸς δὲ δέον ἵνα μὴ παρίδωμεν καὶ τὴν μεγίστην ἀνάγκην, ἣν ὁ αὐτὸς περικλεὴς φιλόσοφος συνίστησι τοῖς παιδονόμοις, συμβουλεύων αὐτοῖς ἐπιμελεῖσθαι ποίους τινὰς λόγους καὶ μύθους οἱ παῖδες ἀκούουσι, διότι πάντα ταῦτα προοδοποιοῦσι πρὸς τὰς ὕστερον διατριβάς· κατὰ συνέπειαν ὀφείλομεν ἵνα μὴ παρορῶμεν ὡς τι πάρεργον καὶ ἐπουσιῶδες τὸ ζήτημα τῆς τῶν διδακτικῶν βιβλίων ἐκλογῆς, καθότι αἱ πρῶται τοῦ παιδὸς ἐντυπώσεις εἰσὶν αἱ ἐπικρατέστεραι καὶ διαρκέσταται. Ἀνάγκη δὲ καὶ ἀνάγκη ἀπόλυτος ἵνα τὰ διδακτικὰ βιβλία τὰ τοῖς παισὶ πρὸς ἀνάγνωσιν καὶ σπουδὴν χορηγούμενα ἀνταποκρίνωνται πρὸς τὸν σκοπόν, ὃν διὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως ἐπιδιώκομεν, ἤτοι τὴν ἐγκλιμάτησιν τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ παιδός, ὅπως οὗτος ἀνδρούμενος διάξῃ ἐν ἀδελφικῇ ἀγάπῃ καὶ συμπνοίᾳ μετὰ τῶν συγκατοίκων λαῶν, καὶ ἐργασθῇ μετ' αὐτῶν ἐν ὁμοφωνίᾳ ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῆς κοινῆς πατρίδος.

Ὅπως ἐμφανέστερον καταδείξῃ ἡμῖν τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπὶ τούτου συντόνου προσοχῆς ὁ αὐτὸς περικλεὴς φιλόσοφος μνημονεύων Θεοδώρου τινὸς ὑποκριτοῦ τῆς τραγῳδίας, « ὃς οὐδενὶ πώποτε παρῆκεν ἑαυτοῦ προεισάγειν οὐδὲ τῶν εὐτελῶν ὑποκριτῶν, ὡς οἰκειουμένων τῶν θεατῶν ταῖς πρώταις ἀκοαῖς », προσημειοῖ μὲν « ἴσως οὐ κακῶς ἔλεγε τὸ τοιοῦτον », ἐπιλέγει δὲ· « συμβαίνει δὲ ταὐτὸ τοῦτο καὶ πρὸς τὰς τῶν ἀνθρώπων ὁμιλίας καὶ πρὸς τὰ πράγματα· πάντα γὰρ στέργομεν τὰ πρῶτα μᾶλλον. Διὸ δεῖ τοὺς νέους πάντα ποιεῖν ξένα τὰ φαῦλα, μάλιστα δὲ αὐτῶν ὅσα ἔχει ἢ μοχθηρίαν ἢ δυσμένειαν ». (Πολιτ. βιβλ. Ζ΄, κεφ. ιε΄).

Τοιαύτης ἡμῖν γνώμης προκειμένης περὶ τῆς ὀφειλομένης φροντίδος ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν τῶν διαπιστευομένων τοῖς παισὶ ἀναγνωσματικῶν βιβλίων, ἀριδήλως ματαιοπονία ἤθελεν εἶσθαι πᾶσα περαιτέρω ἐνδιατριβή, ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου, ἀφ' οὗ καὶ πάντες ἐφιέμεθα καὶ ἐπιποθοῦμεν τὴν ἀναγέννησιν τῆς κοινωνίας ἡμῶν καὶ τὴν ἐν συμπνοίᾳ συμβίωσιν πάντων τῶν βιούντων ὑπὸ τὰ σκῆπτρα τῆς Α. Α. Μ., ἧς ὁ διακαέστατος πόθος τοῦτ' αὐτὸ ἐστί.

Καὶ ὡς τέκνα τοίνυν πειθηνια τῆς ἐκκλησίας καὶ ὡς εὐπειθεῖς ὑπήκοοι ὀφείλομεν ἵνα τοῦτο ἐπιδιώκωμεν καὶ πρὸς τὸ πολυτὸν τοῦτο τέλος κατευθύνωμεν πάσας τὰς ἐνεργείας ἡμῶν, καὶ δὴ καὶ τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ῥυθμίζωμεν, φροντίζοντες ἵνα διὰ τῆς παιδαγωγίας τὴν πρὸς τοὺς ἐν τῇ πολιτείᾳ κειμένους νόμους προσήλωσιν ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας τοῖς πασὶν ἐμπνέωμεν, ὅπερ ἄλλως τε καὶ ἡ ὀρθὴ τῆς παιδαγωγίας ἰδέα συνίστησιν ἡμῖν.

Ὁ δαιμόνιος Πλάτων ἐν τῷ περὶ νόμων δ΄ διαλόγῳ (§659), ὁρίζων τὰ τῆς ὀρθῆς ἀγωγῆς καὶ παιδεύσεως, ἀποφαίνεται ὧδε· « παιδεία μὲν ἐσθ' ἡ παίδων ὁλκή τε καὶ ἀγωγὴ πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ νόμου λόγον ὀρθὸν εἰρημένον καὶ τοῖς ἐπιεικεστάτοις καὶ πρεσβυτάτοις δι' ἐμπειρίαν ξυνδεδογμένον ὡς ὄντως ὀρθός ἐστι ». Διασαφηνίζων δὲ τὸν ὁρισμὸν τοῦτον, ἀμέσως ἐπισημειοῖ· « ἵν' οὖν ἡ ψυχὴ τοῦ παιδὸς μὴ ἐναντία χαίρειν καὶ λυπεῖσθαι ἐθίζηται τῷ νόμῳ καὶ τοῖς ὑπὸ τοῦ νόμου πεπεισμένοις, ἀλλὰ ξυνέπηται χαίρου-

σά τε καὶ λυπουμένη τοῖς αὐτοῖς τούτοις»· καὶ ἵνα ἐν ἄλλαις λέξεσι τὴν ἰδέαν ταύτην διερμηνεύσωμεν· ἡ τοῦ παιδὸς ψυχὴ δέον ἵνα ἐξ ἀπαλῆς ἡλικίας ἐθίζηται καὶ ἐνστερνίζηται τὴν πρὸς τοὺς ἐν τῇ πολιτείᾳ κειμένους νόμους ἀφοσίωσιν, καὶ ἐκδιδάσκηται τὴν κατ' αὐτοὺς καὶ πρὸς αὐτοὺς διαρρύθμισιν τῶν πράξεων αὐτῆς καὶ ἐνεργειῶν.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τῆς παιδαγωγίας ἀποβλέπων ὁ διδάσκαλος ὀφείλει ἵνα μὴ ἀμνημονῇ τῆς μεγάλης πολιτειακῆς ὑπομνήσεως τοῦ Ἀριστοτέλους, καθ' ἣν «τὸ ἦθος τῆς πολιτείας ἑκάστης τὸ οἰκεῖον καὶ φυλάττειν εἴωθε τὴν πολιτείαν καὶ καθίστησιν ἐξ ἀρχῆς» (Πολιτ. βιβλ. Η', κεφ. α'), σκεπτόμενος δὲ ὅτι «ἀεὶ τὸ βέλτιστον ἦθος βελτίονος αἴτιον πολιτείας», ῥυθμίζει τὰς ψυχὰς πρὸς τὰς τῆς ἀρετῆς πράξεις.

Ὅπως δὲ εὐχερέστερον καθοδηγήσῃ τὴν ψυχὴν τοῦ παιδὸς πρὸς τὴν ὁδὸν τοῦ ἀνθρωπισμοῦ ὀφείλει ὁ παιδαγωγὸς ἵνα περιστρέφῃ τὴν διδασκαλίαν αὐτοῦ ἐπί τε ἄλλων εὐαγγελικῶν ῥήσεων καὶ ἐπὶ τῆς ἀποστολικῆς «μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ (συμφέρον) ζητείτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου ἕκαστος» (Α' πρὸς Κορινθ. ι', 24) καὶ προδιατίθησι τὸν παῖδα εἰς ἐνστέρνισιν τῆς μεγάλης ταύτης κοινωνικῆς ἀρχῆς, ἐφ' ἧς τὸ κοινωνικὸν ἐδράζεται ἀλληλέγγυον· «Τὸ γὰρ οἰκεῖον συμφέρον, ὡς ὁ ἱερὸς ὑπομνηματίζει Χρυσόστομος, ἐν τῷ συμφέροντι κεῖται τοῦ πλησίον, καὶ τὸ ἐκείνου ἐν τούτῳ. . . Καὶ γὰρ ὁ Θεὸς διὰ τοῦτο οὕτως αὐτὸ κατέθηκεν, ἵνα ὦμεν ἀλλήλοις συνδεδεμένοι. Καὶ ὥσπερ τις παιδίον ὑπνηλὸν διεγείρων τῷ ἀδελφῷ κατακολουθεῖν, ὅταν οἰκοθεν μὴ βούληται τὸ ἐπιθυμητὸν αὐτῷ καὶ ἐπέραστον ἐγχειρίζει τῷ ἀδελφῷ, ἵνα ἐπιθυμίᾳ τοῦ λαβεῖν καταδιώκει τὸν κατέχοντα, ὁ δὴ καὶ γίνεται· οὕτω καὶ ἐνταῦθα τὸ ἑκάστῳ συμφέρον τῷ πλησίον ἔδωκεν, ἵνα ἀλλήλων ἐντεῦθεν κατατρέχωμεν, καὶ μὴ ὦμεν διεσπασμένοι» (ὁμιλ. λγ' εἰς τὴν Α' πρὸς Κορινθ. § 303).

Πρὸς δὲ τὴν ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ παιδὸς ἐμφύτευσιν τῆς ἰδέας ὅτι ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐπλάσθη αὐτὸς δι' ἑαυτόν, ἀλλ' ἵνα καὶ τῷ πλησίον φανῇ ὠφέλιμος καὶ χρήσιμος, καὶ ὅτι προορισμὸς αὐτοῦ εἶνε ἡ τάσις πρὸς τὴν τελειότητα, ἡ ἐσωτερικὴ πνευματικὴ ἀναγέννησις καὶ ἡ κατὰ χάριν τελειοποίησις τοῦ ἀνθρώπου, ὁ παιδαγωγὸς δέον ἵνα πρὸς τὰς θεοσδότους βίβλους καὶ τὰς γνώμας τῶν ἔξω σοφῶν ἐπικαλεῖται. Ταῦτα δὲ ὁ παιδαγωγὸς ὀφείλει ἵνα ἀναπτύσσῃ οὐχὶ μόνον ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον καὶ θεωρητικὴν ὄψιν, οὐχὶ μόνον ἐκ τῆς ἀπόψεως τοῦ ὅτι ἡ θρησκεία συνίστησι τοῦτο ὡς ἔμπρακτον δήλωσιν τῆς ἐνεργουμένης πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης, ἢ ὅτι ἡ πολιτεία παρακελεύεται τοῦτο ὡς στοιχεῖον ἀπαραίτητον προόδου καὶ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ὑπ' αὐτὴν ἔτι τὴν πρακτικὴν μορφὴν τῶν κερδαλεορρόνων ἰδεῶν τοῦ κόσμου, καταδεικνύων ὅτι τὸ ἄτομον, καίτοι καθ' ἑαυτὸ εὐημεροῦν, δυστυχεῖ ἐν δυσπραγούσῃ πόλει, καὶ ὅτι τοὐναντίον δυσπραγοῦν ἐν εὐημερούσῃ πόλει εὐτυχεῖ· ἐξοικειώσῃ δὲ οὕτω τοὺς παῖδας ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων πρὸς τὸ ἐπιζητεῖν τὴν εὐδαιμονίαν ἐν τῇ τῆς πόλεως εὐημερίᾳ, ἐν τῇ εὐπραγίᾳ τοῦ πλησίον, ἔνθα ἡ ἀληθὴς εὐδαιμονία ἔγκειται.

Ἐν μὲν τοῖς παιδονομίοις δέον ἵνα μεγάλοις γράμμασιν ἐγχαραχθῶσιν, ἐν δὲ ταῖς τῶν παίδων καρδίαις ἀνεξιτήλως ἐντυπωθῶσιν αἱ ὑποθῆκαι τοῦ μεγάλου τῆς ἀρχαιότητος πολιτικοῦ ἀνδρὸς Περικλέους· «ἐγὼ γὰρ ἡγοῦμαι πόλιν πλείω ξύμπασαν ὀρθουμένην ὠφελεῖν τοὺς ἰδιώτας, ἢ καθ' ἕκαστον τῶν πολιτῶν εὐπραγοῦσαν, ἀθρόαν δὲ σφαλλομένην. Καλῶς μὲν γὰρ φερόμενος ἀνὴρ τὸ καθ' ἑαυτὸν διαφθειρομένης τῆς πατρίδος οὐδὲν ἧσσον ξυναπόλλυται, κακοτυχῶν δὲ ἐν εὐτυχούσῃ πολλῷ μᾶλλον διασώζεται» (Θουκυδ. βιβλ. β' § 60). Ὅταν τοῦτο κατανοηθῇ, ὅταν ἡ ἀλήθεια αὕτη ἐπιγνωσθῇ ὑπὸ πάντων, εἰσελευσόμεθα ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ἀληθοῦς πολιτισμοῦ καὶ τῆς πραγματικῆς προόδου, διότι μόνον ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους εἰρηνικῇ συμβιώσει καὶ τῇ ἐκ ταύτης εὐπραγίᾳ τῆς πολεως ἔγκειται ἥ τε εὐημερία καὶ εὐδαιμονία τοῦ ἀτόμου, καὶ ἡ ἀνάπτυξις καὶ προαγωγὴ τῆς πόλεως.

Τὴν πρὸς ἀλλήλους εἰρηνικὴν συμβίωσιν δὲν περιστέλλομεν ἐν τῷ στενῷ κύκλῳ τῶν μελῶν τῆς ἰδίας ἡμῶν ἐθνότητος, ἀλλ' ἐννοοῦμεν αὐτὴν ἐπεκτεινομένην ἐπὶ τῆς μεγάλης ἀνθρωπίνης κοινωνίας καὶ μερικώτερον ἐπὶ πάντων τῶν συγκατοίκων λαῶν, μεθ' ὧν συνίστησιν ἡμῖν ἡ ἐκκλησία διηνεκῶς διάγειν ὡς ἐμπρέπει υἱοῖς φωτὸς καὶ τέκνοις τῆς χάριτος διδαχθεῖσι καὶ διδασκομένοις» ὅτι οὕτως ἐστὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν» ,παρακελευομένους δὲ καθ' ἑκάστην· «πάντας τιμήσατε, τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε, τὸν Θεὸν φοβεῖσθε, τὸν βασιλέα τιμᾶτε» (Πετρ. Α΄ καθολ. ε' 15, 17). Οἱ παῖδες ἐκγυμναζόμενοι ἵνα πολιτεύωνται οὕτως, ἔξουσι πάντως καλὴν τὴν ἀναστροφὴν αὐτῶν ἐν τοῖς ἔθνεσι, τότε δὲ, ἀντὶ νὰ καταλαλῶσιν ἡμῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων ἐποπτεύσαντες δοξάσουσι τὸν Θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

Πρὸς τὸ ποθητὸν ὅμως τοῦτο τέλος τὸ ὑπὸ μὲν τῆς ἐκκλησίας διακελευόμενον, ὑπὸ δὲ τῆς πολιτείας ἐκζητούμενον, καὶ ὑπὸ τοῦ πραγματικοῦ ἡμῶν συμφέροντος ὑπαγορευόμενον θέλομεν φθάσει, ὅταν τὰ τῆς παιδαγωγίας ῥυθμίσωμεν κατὰ τὰς ὑγιεῖς τῆς παιδαγωγικῆς ἀρχάς, καὶ παύσωμεν ἀκολουθοῦντες τόσα προγράμματα, ὅσα καὶ σχολεῖα κεκτήμεθα· ὅταν ὑποκειμένου τοῦ λόγου περὶ παιδαγωγίας διηνεκῶς ἔχωμεν ἐν τῷ νῷ τὰς σοφὰς ὑποθήκας τοῦ κλεινοῦ Ἀριστοτέλους λέγοντος (Πολιτ. βιβλ. Η', κεφ. δ') «ἐπεὶ δ' ἓν τὸ τέλος τῇ πόλει πάσῃ, φανερὸν ὅτι καὶ τὴν παιδείαν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀναγκαῖον εἶναι πάντων· καὶ ταύτης τὴν ἐπιμέλειαν εἶναι κοινὴν καὶ μὴ κατ' ἰδίαν, ὃν τρόπον νῦν ἕκαστος ἐπιμελεῖται τῶν ἑαυτοῦ τέκνων, ἰδίᾳ τε καὶ μάθησιν ἰδίαν, ἣν ἂν δόξῃ, διδάσκων. Δεῖ δὲ τῶν κοινῶν ποιεῖσθαι καὶ τὴν ἄσκησιν. Ἅμα δὲ οὐδὲ χρὴ νομίζειν αὐτὸν αὑτοῦ τινα εἶναι τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ πάντας τῆς πόλεως, μόριον γὰρ ἕκαστος τῆς πόλεως· ἡ δ' ἐπιμέλεια πέφυκεν ἑκάστου μορίου βλέπειν πρὸς τὴν τοῦ ὅλου ἐπι-

μέλειαν». Πρὸς τὰς ὑποθήκας ταύτας πολιτευόμενοι οὐ λήψομεν μὲν ἵνα τὰ τῆς παιδείας ἐπισκοπῶμεν καὶ μετὰ διαφέροντος παρακαλουθῶμεν τὰ τῆς πνευματικῆς διαπλάσεως τῆς μεθ' ἡμᾶς ἐπὶ τὸν κοινωνικὸν βίον ἐρχομένης γενεᾶς, ἀλλ' ἅμα ἀποστησόμεθα τῆς ἀκρίτου κατὰ τὸ δοκοῦν ἑνὶ ἑκάστῳ διακοσμήσεως τῶν τῆς παιδείας φυτωρίων καὶ παύσομεν τοῦ δημιουργεῖν τὸ χάος καὶ τὴν σύγχυσιν ἣν ἡ πληθὺς τῶν ποιδαγωγικῶν προγραμμάτων ἀποκομίζει.

Ἀλο'ὅπως ἀρθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν τὸ ἐκ τῆς ποικιλίας ταύτης τῶν ἀτομικῶν παιδαγωγῶν χάος καὶ σχηματισθῇ τις ἑνότης συνεκτικὴ τῆς κοινωνίας ἀνάγκη νὰ καταλείπῃ ἕκαστος τὰς μικροφιλοτίμους ἀξιώσεις αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς παιδαγωγικοῖς ὑπαγάγῃ τὴν θέλησιν αὐτοῦ ὑπὸ τὰς παρακελεύσεις τῆς ἐκκλησίας, ἥτις μητρικῶς ἐξ ἴσου ὑπὲρ ἁπάντων κηδομένη καὶ ἐν θέσει διατελοῦσα κρείσσονος παντὸς ἀτόμου νὰ διαγράψῃ διὰ τὴν ὅλην πολιτείαν καὶ κοινωνίαν κανόνας καὶ νόμους ὁδηγοῦντας πρὸς τὸ ἰδεατὸν τέλος τοῦ ἀνθρώπου, πρακτικώτερον καὶ λυσιτελέστερον τῶν ἰδιωτῶν δύναται τὰ τῆς παιδείας νὰ διαρρυθμίσῃ.

Τί ἡ ἐκκλησία ἀξιοῖ παρακελεύουσα νὰ ἐπιδιώκωμεν τὰ τῆς παιδείας, τοῦτο πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως ἡμῖν διεκήρυξεν. Ὅταν τις ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ἐπιστήμῃ ἐγκαυχᾶται, αὕτη ἐκ τῶν ἔργων τῆς καλῆς ἀναστροφῆς ζητεῖ παρὰ τοῦ ἐγκαυχωμένου ἵνα ἐπιδείξῃ τὴν σοφίαν αὐτοῦ. Ὅταν δὲ ἀνευρίσκῃ ἐν τῷ ἐγκαυχωμένῳ τούτῳ οὐχὶ τὴν ἐν πραΰτητι σοφίαν, ἀλλὰ ζῆλον πικρὸν καὶ ἐρίθειαν «μὴ κατακαυχᾶσθε, λέγει τοῖς τοιούτοις, καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. Οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλ' ἐπίγειος, ψυχικὴ, δαιμονιώδης· ὅπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐρίθεια, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. Ἡ δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἁγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιεικὴς, εὐπειθὴς, μεστὴ ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος «(Ἰακώβ καθολ. ἐπιστ. δ' 13—18). Ἐν τοῖς λόγοις τούτοις τοῦ ἀδελφοθέου σαφῶς ἀποκαλύπτεται ἡμῖν ἡ περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς παιδαγωγίας ἰδέα τῆς ἐκκλησίας, ζητούσης τὴν διὰ τῆς παιδείας καὶ πνευματικῆς μορφώσεως χειραγωγίαν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἔξωθεν ἀνάγκης καὶ εὐπειθείας εἰς τὸν νόμον τῆς χάριτος καὶ τῆς ἔσωθεν ἀληθοῦς ἐλευθερίας· «ἐπιχορηγήσατε, φησὶν ἡμῖν, ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετὴν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν γνῶσιν, ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν ὑπομονὴν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην» (Πέτρ. Καθ. Β' α' 5—7) οὕτω δὲ διὰ τῆς κλίμακος ταύτης τῶν ἀρετῶν ἐπιδιώκει αὕτη τὴν ἀναγωγὴν ἡμῶν εἰς τὸν τελειότατον ὅρον τοῦ ἀνθρωπισμοῦ, τὴν ἀγάπην, ἥτις κατὰ τὸν μεγαλορρήμονα διδάσκαλον τῶν ἐθνῶν Παῦλον «μακροθυμεῖ, χρηστεύεται, οὐ ζηλοῖ, οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακὸν, οὐ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ, πάντα στέγει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει καὶ οὐδέποτε ἐκπίπτει» (πρὸς Κορινθ. Α' ιγ' 4—6), καὶ ἧς ἄνευ, ἐὰν ἔχῃ τις πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὄρη μεθιστάναι, οὐδέν ἐστιν.

ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΓΡΑΠΤΩΝ ΠΕΡΙΣΥΝΑΓΩΓΗ (*)

Ἐν τῇ τεργ. ἐκδόσ. δὲν ὑπάρχει καὶ ἡ ἐν τῷ πατρ. χειρ. ὑπ' ἀριθ. ρκδ' σεσημειωμένη, ἥτις ἐπιγεγεγραμμένη «Ἰωάννῃ» ἔχει ὧδε·

«Νενίκημαι, ὦ γενναῖε, καὶ ποταπὴν νενίκηκας νίκην, ἣν οὐδ' Ἡρακλῆς αὐτὸς ἐνικήσατο ὁ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα διαθλησάμενος· καὶ γὰρ, ὡς πυνθανόμεθα, πολλῶν σέ τινων ἐγκωμιαζόντων ἀνδρὸς ἀξιώματι λαμπρῷ σοβοῦντος, καὶ πλούτῳ πολλῷ κομπάζοντος, ὀργὴν δὲ κατὰ τοῦ ζέοντος καὶ βρενθυομένου, καὶ ἄμηνιν πνευστιῶντος, καὶ τὰς χαλεπωτάτας καὶ πικροτάτας ἀπειλὰς ἀποπτύοντος, λόγου δυνάμει θυμὸν ἔξαλλον ἄρδην ἀποτιναξας εἰς πραότητα μετερρύθμισας καὶ στοργήν. Τοῦτο γοῦν ἐστιν ὡς ἀληθῶς τὸ παγκρατίῳ νικᾷν· εὐνοούμενον σήμερον ὁρῶμεν, ὃν χθὲς ἐχθρὸν εἴδομεν ἔκφρονα, περιμεμηνότα, ἠγριωμένον, ἐκτεθηριωμένον, σφαδάζοντα καὶ φωνῶτα, καὶ ὑπὲρ τὸν Γολιὰθ ἐκεῖνον μεγέθεσι σφριγῶντα, καὶ γαυριῶντα, καὶ πανοπλίαν ἁράμενον, καὶ ἔχθρας ἀπεράντου σημαίαν. Καὶ ταῦτα μὲν ὁπόσοι ἑωράκασι καὶ ὁπόσοι ἀκηκόασιν ἐπαινοῦσι καὶ ἀνυμνοῦσι καὶ θαυμάζουσιν· αὐτὸς δὲ τὴν ἔνδον ἡγησαμένην μάχην ἐν πρώτοις ὑπεράγαμαι, καὶ τὴν νίκην μᾶλλον εὐφημῶ τοῦ κατὰ σαυτὸν θυμοῦ, ὃς εὐθὺς ὡς ἔχει τὸ ἀνθρώπινον ἐπιβεβληκὼς, μονονοὺ τὸ φρούριον εἶχε τῆς φρονήσεως καὶ τὸν λογισμὸν ὑπόχειρα πεποιηκὼς, τὰ τῆς μάχης ἐσήμηνε καὶ ἀντικαθοπλιεῖσθαι καὶ ἀμύνεσθαι ἐκέλευε, πολὺ τὸ συμμαχικὸν ἀπὸ τῶν εὐνουστάτων ὑπισχνούμενος, καὶ ῥαστέραν ἀνδρὶ σοφῷ καὶ νουνεχεῖ τὴν τιμωρίαν ἔσεσθαι πιθανῶς ἔπειθεν ἀπὸ στρατηγημάτων. Κἂν δεήσοι τοὺς κύβους ἀναρρίψαι, κἂν βαρὺν ἀναδύσασθαι κίνδυνον, ἀποθανεῖν ἀνδρείως καὶ εὐκλεῶς ἐκήρυττε μᾶλλον προσήκειν ἢ λόγῳ βίον ζῆν μετὰ χαυνότητος καὶ νωθείας. Ἀλλὰ σὺ δὴ ταυτηνὶ τὴν μάχην γενναίως ἐμαχέσω πρῶτον, καὶ τουτὶ τὸ ἄμαχον θηρίον ἠττήσω, καὶ ἀπὸ ταυτησὶ τῆς νίκης ὁρμώμενος τὸν ἔπειτα πόλεμον εὐτεχνῶς διεπράξω, καὶ διπλοῦν σοι ἐκ τούτου τὸ τρόπαιον ἦγερται. Καὶ ταῦτα δή σε τῆς τῶν συμπολιτευομένων μοίρας ὑψοῦ ποι ἀνίστησι, καὶ περίβλεπτον ἐπιδείκνυται, καὶ περιώνυμον· ψυχὴν γὰρ κρείττω θυμοῦ χορὸν ἀρετῶν περιϊστάναι καὶ στεφανοῦν ἐπιστάμεθα. Ἔρρωσο καὶ δεῖ εὐτύχει».

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ρκε' τοῦ πατρ. χειρ. εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ ὑπ' ἀριθ. 57 ἐν σελ. 94 τῆς τεργ. ἐκδ., ἐν ταύτῃ ὅμως δὲν ἀπαντᾷ ἡ ὑπ' ἀριθ. ρκς' «τοῖς παισὶν» ἐπιγεγραμμένη καὶ ἔχουσα ἐν τῷ πατρ. χειρ. ὧδε.

«Καὶ αὖθις κατὰ τὴν ἀπὸ Βελγράδων ἐπάνοδον τὸ τῶν ποδῶν ἄλγος ἐπανιὸν χαλεπῶς με ἠνίασε καὶ τέτταρας

(*) Συνέχεια (ἴδ. Ἐκκλ. Ἀλήθ. τεῦχ. ς').

ὅλας νύκτας ἤρξατό μοι πικροτάτας ὀδύνας· αἱ τῶν ἄρθρων γὰρ ἀλγηδόνες μεθ' ἡμέρας ὕφεσιν εἰλήφυῖαι καὶ οἷον ἀνακωχὴν καὶ ἐκεχειρίαν, ἐπιδοῦσαι δὲ νυκτὸς παροξύνονται καὶ ἐπιβάλλουσι ῥοθίως, ἢ ὅτι τοῖς ῥεύμασι βοηθεῖ ἡ σελήνη ταῖς ἀνεπαισθήτοις δυνάμεσι καὶ ἀπορροίαις, ἢ ὅτι ἐπικρατεῖ νυκτὸς ἡ ῥοώδης ὑγρότης. Οὕτω δὲ ἀνύποιστος ἦν καὶ ἀνήκεστος ἡ νῦν ἐπισκήψασα ἀλγηδών, ὥστε οὐς πάλαι μαλακότητος ἐμεμφόμην, ὅτι μὴ ἀνεχόμενοι τὸ ἄλγος ὡς ἀπὸ φιλοψυχίας τοὺς πόδας αὐτῶν ἐπιπάσσοντες καὶ καταπλάσσοντες, μικρᾶς ἕνεκ' ἀνέσεως εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἀπαλλαγῆς ἀνιάτως ἐχώλαινον, τούτοις ἐν τῷ ἄλγει ὑπὸ συμπαθείας ἠλεούμην, καὶ πράσσειν οὐκ ἀπεικότα διωμολόγουν· χωλαίνουσι γὰρ ὁπόσοι ταῖς ἀλγηδόσιν ἐκνικώμενοι τοῖς διακηλοῦσι χρῶνται φαρμάκοις· διότι ἡ τοῖς ἄρθροις εἰσρήσασα καὶ ἐσφηνωμένη ὕλη τοῖς εἴτε ἐνεργείᾳ εἴτε δυνάμει θερμοῖς ἐπιθέμασι ξηραινομένη καὶ εἰς ἀσβεστῶδές τι σῶμα μεταβάλλουσι, τὴν ἔπειτα κίνησιν ἐπίσχει καὶ γίνεται ταῖς βάσεσιν ἐμποδών. Ὅσοι δὲ καρτερῶς ὑπομείναντες τῇ φύσει τὴν διαφόρησιν ἐπιτρέπουσι, τὴν μὲν κοιλίαν εὖρουν τηροῦντες, καὶ τὰς ἄνω φλέβας τῶν χειρῶν ἀνογνῦντες, καὶ τῆς ῥοῆς ἀντίσπασιν καὶ τῆς τάσεως τοῦ αἵματος παῦσιν, καὶ διάπνοιαν τοῖς ἀγγείοις παρασκευάζοντες, καὶ μάλισθ' ὁπηνίκα διαίτῃ λεπτῇ χρῶνται κατάρχοντες, οὗτοι ταχυτέραν ἔχουσι τὴν ἀνάρρωσιν· τὰ πολλὰ δὲ καὶ τὸ ἄλγος μεῖον καὶ ἀπαλώτερον, καὶ βαδίζουσιν ὕστερον ὡσπεραν μηδαμῶς ἠλγηκότες. Ἀλλ' ἐγὼ διὰ τὴν ἐπισκηψιν ἄρτι σφοδρότητα τῆς ὀδύνης παλινῳδίαν ἦδον ὅλῃ νυκτί, καὶ σρίσι κατηνοούμην εἴτι καὶ ὁρῶεν εἰς ὕφεσιν εἰ καὶ ἀναισθησίαν ὑποκλίνοντες· μάλιστα δὲ εἴ τινες, ὡς αἱ θεραπευτικαὶ μνῆμαι διίστοροῦσιν, ὑπὸ τῆς τῶν ἀλγηδόνων ὁριμύτητος σφᾶς κατὰ πετρῶν ἥσαντο· καὶ πρὸς τοὺς τοιούτους συμπαθῶς ἂν εἶχον καὶ ἡπίως, ἂν μήτοι αὐτόχειρας αἱ διηνεκεῖς ἤμελλον διαδέξεσθαι κολάσεις· ἀλλ' ἡμερῶν ὀλίγων ὀδύνην ἀντικαταλλάξαι ταῖς ἀτελευτήτοις ἀλγηδόσι τοῦτο ἀνοίας καὶ ἀπονοίας ἔργον ἐσχάτης, καὶ τοῦτ' ἀνέκοπτέ με τῆς εἰς αὐτοὺς εὐμενείας. Τοιούτων γοῦν ἀλγοῦντά με λογισμῶν ὑποτρεχόντων, ἐπειδὴ μηδὲν ὠνάμην, ἀλλὰ στρεβλούμενος ἐστρεφόμην δι' ὅλης νυκτός, ὁτὲ μὲν τῆς κλίνης τὸ ἀνώμαλον ἀπαιτιώμενος, ὁτὲ δὲ χεῖρας ζητῶν οἰκετῶν ἐραπτομένας ἅμα καὶ ἀποδιοπομπούμενος εὐθὺς αὐτάς, ἅτε δὴ τὸ ἄλγος ἐπιτειναμένας, καὶ αὐτοῖς ὀργιζόμενος ἅμα καὶ ἐπιτιμώμενος καὶ λοιδωρούμενος, ἤλγουν, ἠθύμουν, ἐδυσφόρουν. Καὶ εἴτις οὖν ἐκρᾶσαι βούλοιτ' ἂν τὸ μέγεθος τῶν ἀλγηδόνων, οὐκ ἂν ὡς ὥμην ἀπιθάνως εἴποι ὅτι, ὡς αὐτῶν τῶν ἄδου μυχῶν ὀδμισί τινες ἀνιλεεῖς καὶ ὠμοὶ μετὰ πολυσχεδῶν μηχανημάτων, ὁπόσα ταῖς ἐκεῖ στρεβλώσεσι δακονοῦσιν, ἀναρραγέντες, καὶ τοῖς ταλαιπώροις ποσὶ κατὰ θείαν ὀργὴν ἐπιθέμενοι, οἱ μὲν ξιριδίοις ἀνατέμνουσι τοὺς τένοντας καὶ τοὺς μῦς καὶ διαμελίζουσιν αὐτοὺς κρεουργοῦντες ἀπηνῶς, οἱ δὲ πατταλοις ἐκπυρωθεῖσι κρούουσι τῶν ἄρθρων μάλιστα τοῦ μεγάλου δακτύλου οὐχ ἅπαξ, οὔτε πολλάκις, ἀλλὰ μυριάκις· ἄλλοι τὰ περιοστέα περισκυτίζουσι καὶ νύττουσι, βελόναις καὶ ὄνυξιν ἀμύσσουσι καὶ περιπύρουσι καὶ σπαράττουσι καὶ ἐξαρθροῦσιν· ἄλλοι κατὰ τροχοῦ τοὺς πόδας λυγίζουσιν· ἄλλοι κλείθρῳ καὶ μαγγάνῳ πιέσαντες στηγανώτατα σφίγγουσιν αὐτούς· εἰσὶ δὲ οἱ μολύβδου ὅσον οὐκ ἂν ἐνέγκοι τις συμφορήσαντες ὑλίβουσι. Καὶ συνελόντι φᾶναι μηδέν ἐστιν ἄλγους εἶδος ὃ μὴ τοῖς σχετλίοις ποσὶν ἀθρόον καταγγίσαν τὰς ἰδιαζούσας ὑπερβολὰς ἀσκήσι καὶ ἐπιδειξιν αὐτῶν ἐκπομπεύσι. Ὑπόκειται δὲ αὐτοῖς νεύρων γέμον, τοὐτέστιν αἰσθητικώτατον μέλος. Καὶ ταῦτα δὴ πάσχειν ὑπ' ἀνάγκης ὠθούμενος ἀδιαφύκτου, ταυτηνὶ μόνον εὗρον ἀμηγέπως καταφυγήν, τὴν τῶν ἀπορωτάτων αἰτημάτων δῆθεν μελέτην· ταῦτά τε ἀπ' οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ θαλάττης ἐρανιζόμενος κατὰ νοῦν ἀνεπῴλουν, διαφερόμενός τε κατ' ἐμαυτόν, καὶ ἀμφισβητῶν, καὶ τὰς λύσεις ἀνιχνεύων. Καὶ αὕτη με ἡ διανόησις κατὰ μικρὸν ὑποκλέπτουσα ταῖς ὀδύναις παραδίδου τῷ ὕπνῳ καὶ παρεῖχε βραχεῖαν ἀναψυχὴν, ὥστε μικρὸν ὅσον ἐπικαμφθέντα ταῖς ἐπιούσαις ὀδύναις ἀνεκτότερον ἀντιπαλαῖσαι. Καὶ μόλις οὕτω παλαίων μετὰ τετάρτην τὸ μὲν ἄλγος ὑφιέναι, ἐμὲ δὲ ἀπηυδηκότα τῷ ὕπνῳ σχολάσαι καὶ τροφῆς ἀβροτέρας μεταλαβεῖν. Χρῶμαι δὲ μετὰ τὴν ἀλγηδόνος ἀνάπαυλαν ἀλιάδι χλιαρᾷ, ἁπλῇ ταύτῃ καὶ ἀκατασκεύῳ, νίπτων τοὺς πόδας, ἢ τῇ θαλαττίῳ ἢ τῇ ἐκ μυσικοῦ ἁλός. Καὶ ταῦθ' αὖθις ἀνέρρωμαι σὺν Θεῷ, καὶ ὑμᾶς ἐρρῶσθαι ταῖς ἀπὸ μέσης ψυχῆς εὐχαῖς ποτνιῶμαι».

Ὁμοίως δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. ρκζ' τοῦ πατρ. χειρ. ἐπιγεγραμένη «Δημητρίῳ καὶ ἔχουσα ὡς ἑπομένως.

«Κοινά, φασι, τὰ τῶν φίλων καὶ μὴ μόνον οὖν αἱ περιουσίαι κοιναί· ἀμέλει καὶ μέτεστι τοῖς φίλοις αὐτῶν ὅτι καὶ συνευτυχοῦσι, καὶ μὴ τοῖς φίλοις μόνοις ἀλλὰ καὶ τοῖς ἑταίροις αὐτῶν, καὶ ἄλλοις, καὶ ἄλλοις ὁπόσον τῇ φιλίᾳ συνδέονται καὶ μονονοὺ συμφύονται. Τοιγάρτοι καὶ ὁρῶμεν ὅτι, ὡς ἀπὸ μιᾶς ψυχῆς ζῶντες συμπνέουσι καὶ δὴ καὶ συναγάλλονται ἐπὶ τῇ εὐκληρίᾳ τινὸς τῶν ὑπὸ φίλου καὶ εὖνου φιλουμένων· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ συνάχθονται ἐπὶ τοῖς ἐναντίοις οἱ φίλοι. Οὐ φθονερὰ γὰρ ἡ φιλία ἀλλὰ καὶ καλὴ, καὶ πάνυ διαδόσιμος, καὶ φιλεῖ κινεῖσθαι καὶ μετοχετεύεσθαι σὺν ἐκτενείᾳ, ὅσαι καὶ πηγαὶ καὶ κρῆναι αἱ τῶν ναμάτων ἠφειδεικυῖαι, καὶ τοῖς πελάζουσιν αὐτῶν κεκοινωνηκέναι. Τούτῳ δὴ τῷ φιλίας θεσμῷ κἀγὼ παραστοίχων, συχνούς σοι πέμπω· ἀλλὰ τοὺς εὐνουστάτους ἐμοί τε καὶ σοὶ δι' ἐμοῦ καὶ προσηνεστάτους καὶ φιλεῖσθαι καὶ σπουδάζεσθαι λίαν ἀξίους, οἷς συναριθμεῖσθω καὶ ὁ τοῦ παρόντος κομιστὴς ἐκ παίδων ἐμοὶ συνήθης, καὶ πολλάκις τῶν σῶν προτερημάτων ἄλλοις ἔπειτα γεγονώς· νῦν δὲ καὶ τῆς σῆς συμπαθείας ἐνδεὴς καὶ ἱκέτης, τοῦ καλλίστου δήπου τῶν πλεονεκτημάτων τῶν ἐν τέλει ἀνδρῶν. Ἀποδεξάμενος δὲ αὐτὸν εὐμενῶς, καὶ ὁμιλήσας ἡπίως ἐστ' ἂν αὐτοῦ διατρίψοι, διὰ παντὸς οἱ εὐέντευκτος ἔσῃ καὶ εὐπρόσιτος. Διατρίψοι δὲ ἐστ' ἂν ἀπαλλαγήσοιτο τῶν ἔναγχος ἐπισκηψάντων αὐτῷ δεινῶν, ὧν αὐτὸς ἀφηγητὴς ἔσται, δυνάμει λόγου εἴ τις ἄλλος ἰσχύων· καὶ τῆς παρ'

ἐμοῦ μὲν ταύτης συστάσεως ἴσως ἐπιλαθόμενος, αὐτῷ δ' ἔπειτα ὑπὲρ αὐτοῦ χαριζόμενος, ὧν ἂν δεήσαιται σὺν ἀφθονίᾳ δαψιλεύσῃ, καὶ χαρίτων ἐμπλησάμενος, χαίροντα καὶ εὐνοοῦντα ὡς ἡμᾶς ἀποπέμψεις. «Ἔρρωσο».

Καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. ρκη' ἐν τῷ πατρ. χειρ. σεσημειωμένη δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. Αὕτη ἐπιγεγραμμένη «Γεωργίῳ» ἔχει ὧδε·

«Τί ταῦτα, ὦ γενναῖε; πόθεν ἐξαπίνης ἐκ φίλου καὶ εὔνου ἀπεχθὴς καὶ κακόνους; Οὐδὲ Πρωτεὺς ὁμοίως ἀποδυόμενος μορφὰς οὕτως ἀθρόως εἴωθε μεταβάλλειν. Τὶ δὲ ὅτι μηδὲ τῷ δικαίῳ διαπρεσβευσάμενος, μηδὲ προσημήνας, τοιοῦτον ἦρας πόλεμον; Ἀλλ' ἐγὼ τῇ ἀρχαίᾳ φιλίᾳ καὶ τῇ ἀνέκαθεν συνηθείᾳ τὴν νῦν ἀπόνοιαν καὶ ἀπέχθειαν χαρίζομαι· πέπαυσο φλεγμαίνων ὀργῇ καὶ θυμῷ λυπαρῶς ἀντιβολῶ, καὶ ἐπάνιθι εἰς σεαυτόν. Εἰ δὲ χαῖρε εἰπὼν τῇ εὐνοίᾳ αὐτόμολος εἰς ἐχθροὺς καταστήσῃ, εὖ ἴσθι ὅτι τῷ μὲν φίλῳ φίλος, τῷ δὲ ἐχθρῷ ἐχθρὸς εἰμὶ καὶ πολέμιος, καὶ μήτε ἀπὸ φιλίας εἰς ἔχθραν εὐμαρῶς ἀποσκιρτῶ, μήτε ἀπ' ἔχθρας ὕστερον ἐκ ῥάστου εἰς φιλίαν αὖθις ἐπάνειμι· τὸ γὰρ εὐμετάβολον γυναιξὶ καὶ παιδίοις οἶμαι προσήκει. Θεός σοι τὰ σωτήρια βραβευσάτω».

Ἐπίσης δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. ρκθ' τοῦ πατρ. χειρ. ἐπιγεγραμμένη «ἀνωνύμῳ» καὶ ἔχουσα ὡς ἑπομένως·

«Πολλάκις ἡ σὴ λογιότης ὑπ' ἀχαριστίας εἰς ἐμὲ διημαρτηκυῖα, καὶ πολλάκις αὖθις ἐπιτυχοῦσα βοηθείας, ὁπότε, χρείας ἐπειγούσης, αὐτῆς ἐδεήσατο. Τὸ ἀδικεῖν ἐμὲ προχείρως ἐν ἕξει πεποίηκε, καὶ ὥσπερεὶ χαίρουσα καὶ γανυμένη τοῖς ἀχαριστήμασι, μηδένα καιρὸν εἰς τοῦτο παρεᾷ. Τὶ γοῦν ἔπεται; ἵνα μὴ τοῖς πολλοῖς ἀναισθητῶν δόξω, αὐτῇ τε καὶ τῇ ἐμῇ βλάβῃ παύσομαι συναγωνιζόμενος· ἅπασι γὰρ ἐπίδηλον ὅτι αὐτῆς ὠφελουμένης ἡ ἐπιτυχία ἐπίσημος ἐμοὶ γίνεται ἀκληρία καὶ λύμη. Τὸ μὲν οὖν ἄχρι δεῦρο μετ' ἐπιεικείας ἕτοιμον εἰς τὰς χρείας ἔστω τῆς ἐμῆς πραότητος καὶ ἀνεξικακίας, ἡ δὲ ἀπὸ τοῦ νῦν ῥαθυμία καὶ ἀμέλεια κίνημα καὶ θρέμμα τῆς ἀγνωμοσύνης αὐτῆς. Ἴστω δὲ ὡς εἴτε ἐκ φύσεως ἐμοὶ προσεῖη, εἴτε ἀπὸ τῆς τροφοῦ μοι φιλοσοφίας τὸ ἐπανιέναι ῥᾳδίως ἐπὶ τὸ εὖ ποιεῖν, καὶ τοῦτο μόνον ἡγοῦμαι Θεῷ προσομοιοῦσθαι, ὃ τέλος ὑπάρχει φιλοσοφοῦσιν. Ἔργον οὖν αὐτῆς εἰ βούλοιτο ἀποσοβῆσαι τὰ ἐπιπρσθοῦντα κωλύματα, καὶ πάλιν ἕξει με λαμπρότατα βοηθοῦντα καὶ συναντιλαμβανόμενον ἀνδρειότατα. Ἔρρωσθε».

Καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. ρλ' τοῦ πατρ. χειρ. ἐπιγραφομένη «Ἰωάννῃ» δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ τεργ. ἐκδόσει· ἔχει δὲ αὕτη ὧδε·

«Βουλὴν αὖθις αἰτῇ παρ' ἐμοῦ, τῆς ἐμῆς βουλῆς πολλάκις ἀρίστην ἰδεῖν ἀπόβασιν καὶ καλῶν ἀπολαῦσαι καρπῶν ὠμολογηκώς. Ἀλλ', ὦ φιλότης, πολλ' ἄττα δεῖ συνδραμεῖν, ὅπως ἐς ἀγαθὸν αἱ βουλαὶ ἥξωσι πέρας. Πάντα δὲ μάλιστα δεῖ μὴ ἄλλως ἐπιτελεῖσθαί πως τὰ δόξαντα καὶ ὑποδεδειγμένα, καὶ παρ' ὃ ἂν ὁ βεβουληκὼς ἠρήταιτο τά τε συναίτια καὶ τὸν καιρὸν καὶ τὸν τόπον καὶ τὰ παραπλήσια, οἷς ἐπὶ μέρους πράξεις τῶν ἀνθρώπων εἰώθασι συμπλέκεσθαι καὶ περαίνεσθαι, καὶ μάλιστα αἱ πολιτικαί, ὡς οἷόν τε διασαφήσας ὅσα περ εἰς κατόρθωσιν ἐπιζητεῖσθαι, συνεικάσαιτο καὶ ἐπιτυχίαν καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἀρκεῖ ἐμφερῶς διανοηθῆναι τὸν βουλεύσοντα, ἀλλὰ καὶ τὸν πράσσοντα προσήκει φρενήρη τε εἶναι καὶ νουνεχῆ καὶ τῶν δεόντων στοχαστικόν, μήτε ἄγαν ῥαθυμοῦντα, μητε παραβόλως κατατολμῶντα, ὀξύν τε καιροφυλακτῆσαι, καὶ πρόθυμον καὶ ταχὺν εἰς ἔργον ἀγαγεῖν τὸ εἰς νοῦν ἐμβεβλημένον, ἐπὶ δὲ καὶ τοῖς ἀντιπίπτουσι καὶ διακωλύουσιν ἀκαταμάχητον, καὶ τῶν συμφερόντων βοηθημάτων ἐρανιστικόν. Καὶ τοιοῦτος ἄρα γενόμενος οὐχ ἕνεκα εὐβουλίας μόνης, ἀλλὰ καὶ δι' ἰδίαν φρόνησιν καὶ ἐπιμέλειαν ἐπιτυχεῖς, ἀνθ' ὅτου σὺ καὶ τῶν ἰδίων ἐπαίνων ἐπικοινωνεῖς τοῖς βεβουλευκόσι· καμοὶ δὲ ταῦτ' οὐ βαρὺ οὔτε χαλεπὸν βουλῆς τε μεταδοῦναι καὶ τῷ ἔργῳ συναντιλαβέσθαι σου, εἴπου δεήσοι. Κἀπὶ τοῦ παρόντος οὖν ὅρους μεταθέσθαι σε ἀρχαίους αἱρούμενον οὐκ ἀνείργω τῆς ἐγχειρήσεως· ἐν γὰρ τοῖς διοικουμένοις ἔστιν ἃ τῶν καθεστηκότων ὁ παρὼν χρόνος ἐπείγει μετακινεῖν. Ἀμέλει οὐδὲ οἱ πάλαι ὅροι τοῖς τότε καιροῖς μὴ συναρμοσθέντες ἐτέθησαν, αἵ τε χρεῖαι ἄλλοις ἄλλαι καιροῖς ἐπαναφυόμεναι τοὺς προσήκοντας ἐπιζητοῦσι προσδιορισμούς· Ἀλλὰ τὸ ἐν μεταβολαῖς ἀείτοι λυπεῖ τινας, καὶ οὐχ ἥκιστ' ἐάν γε τὰ τοῦ βιαίου καὶ τοῦ σφοδροῦ καὶ τοῦ ῥαγδαίου γίγνηται. Ἐν τούτοις ἄρα ἡ κατὰ προσαγωγὴν μεταποίησις πολλῷ βελτίων ἐστὶ καὶ εὐκατεργαστοτάτας ποιεῖ τὰς πράξεις, ἐθίζουσα τοὺς πάσχοντας καὶ μεταφέρουσα σχεδὸν ἀνεπαισθήτους αὐτούς. Ὅρα ὅπως ἡ φύσις τὰς μέσας παρενέθετο ὥρας, καὶ διὰ τῆς ῥαθύμου παραλλαγῆς φορητὴν ἐποιήσατο καὶ ἀνάσχετον τὴν ἀπὸ τοῦ χειμῶνος εἰς τὸ θέρος μετάβασιν. Καὶ σὺ δῆτα τὴν φύσιν ἐκμιμησάμενος, εἴτι μετανικῆσαι πρὸς Θεοῦ εἴη μεριζόμενος, καὶ ὥσπερανεὶ τῆς χρείας τὴν μεταρρύθμισιν ἀπαιτούσης, οὕτω διάπλαττε καὶ μετάβαινε· καὶ μεταβάλλων ὡς οἷόν τε εἴτε λάνθανε, εἴτ' ἄγαν εὐλαβεῖσθαι τὸν νεωτερισμὸν προσποιοῦ, ἀμυδράν τινα ταύτην καὶ ἀφανῆ καὶ ὡς ἐξ ἀνάγκης τὴν μετάθεσιν. Ἀεὶ γὰρ ἐπισφαλῆ τὰ νεωτεριζόμενα, καὶ τὰ ἀρχαῖα φιλῆται τοῖς πρεσβυτέροις ἡμῶν κἂν σαθρὰ, κἂν σαπρά· μισοῦσι δῆθεν ἀπανταχοῦ τὸ νεάζον οἱ γεγηρακότες. Ὁ γοῦν ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος χωρισμὸς πρᾴως καὶ μειλιχίως γιγνόμενος ἀνοιστός ἐστιν, ὁ δὲ σὺν τῷ ῥοθίῳ καὶ λάβρος μεγάλην πολλάκις ἐνεπέτεκε λύμην. Καὶ λοιπὸν ἡ μὴ μετακίνει, ἢ κίνει μετὰ πολλῆς ἠρεμίας καὶ σχεδὸν ἀκινήτως· τῆς γὰρ ἀνεπαισθήτου κινήσεως ἀδελφή πως ἐστὶν ἡ ἀκινησία. «Ἔρρωσο».

ΣΧΟΛΙΚΑ (*)

Μετὰ τὸ πέρας τοῦ λόγου τούτου, οὗ μετὰ μεγίστης προσοχῆς καὶ εὐχαριστήσεως ἠκροάσατο τὸ πολυπληθὲς ἀκροατήριον, ὁ χορὸς τῶν μαθητριῶν ἔψαλλεν ἐμμελῶς

(*) Συνέχεια καὶ τέλος (ἴδε Ἐκκλ. Ἀληθείας τεύχ. ς').

«τὴν ἔλευσιν τοῦ πατριάρχου», ἣν ἐπηκολούθησεν ἐκτέλεσις μουσικοῦ τεμαχίου ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου· ταύτης δὲ περαιωθείσης ἐγένετο ἡ διανομὴ τῶν ἐνδεικτικῶν καὶ τῶν βραβείων τοῖς νηπίοις. Κατόπιν ἕτερον μουσικὸν τεμάχιον ἐξετελέσθη ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου καὶ τούτῳ ἐπηκολούθησε τὸ ἆσμα «ἡ ἡμέρα τῶν ἐξετάσεων» καὶ «ἡ προσευχὴ τῆς Ρεβέκκας» μεθ' ὁ ἡ κ. διευθύντρια ἀπηύθυνε ταῖς ἀπολυομέναις τροφίμοις τῆς Παλλάδος τὴν ἑπομένην προσλαλιάν.

Προσφιλεῖς πνευματικαὶ ἡμῶν θυγατέρες·

Μετὰ νικηφόρους ἀγῶνας, ὧν τιμαλφέστατοί εἰσιν οἱ ἐν τῷ ἀριστογόνῳ πεδίῳ τῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τελούμενοι, ἡ ἀνατείλασα πρώτη ἐπὶ τῶν στεφανηφόρων μετώπων τῶν καρτερικῶς καὶ εὐψύχως ἀθλησάντων αὐτοὺς καλλίστη ἡμέρα εἶνε ἡ πασῶν τῶν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ἡμερῶν θυμηρεστάτη καὶ πασῶν ζηλευτή, εἶνε ἡμέρα οὐρανίας, ἀνεκλαλήτου καὶ μυοσπιλήτου χαρᾶς, ποιοῦσα αὐτὰς νὰ χαιρετίζωσι τὸν φωτίζοντα αὐτὴν χρυσοβλέφαρον ἥλιον μετ' ἐνθουσιώδους συγκινήσεως, καὶ μετὰ λυρικῆς ἁρμονίας νὰ ψάλλωσι πρὸς αὐτὸν τὸ Σοφόκλειον· «Ἀκτὶς ἀελίου, τὸ κάλλιστον ἑπταπύλῳ φανὲν Θήβᾳ τοῦ προτέρου φάος, ἐφάνθης ποτ', ὦ χρυσέας ἡμέρας βλέφαρον».

Καὶ τὰ κάλλιστα δὲ τῶν ἀνθρωπίνων ἔργων τὰ ἀθάνατα ἀριστουργήματα τῆς τέχνης καὶ τοῦ λόγου τὰ κλείσαντα ἀπ' αἰώνων τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν βίον αὐτοῦ ἐξευγενίσαντα καὶ λαμπρύναντα ἐν οὐτωσὶ θεσπεσίαις, οὕτως εἰπεῖν, ἡμέραις ἐγεννήθησαν πάντοτε, καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τῶν ἀτόμων καὶ τῶν ἐθνῶν ὑπὸ τὸ πανάγαθον ὅραμα τῆς ὑπερτάτης τοῦ ἠθικοῦ καὶ φυσικοῦ κόσμου Προνοίας ἐκυοφόρησαν καὶ παρεσκεύασαν· διότι ἡ καρδία κατακλυζομένη ἐκ τῶν περιστάσεων τούτων ὑπὸ τῶν γλυκυτάτων καὶ ζωηφόρων ῥευμάτων τῆς ἀγαλλιάσεως, ἐπὶ τῇ ζωηρᾷ συναισθήσει καὶ πεποιθήσει τῆς θειοειδοῦς τοῦ οἰκείου πνεύματος δυνάμεως καὶ τῆς ἰσχύος τῆς βουλήσεως, μεθ' ἧς τὰ ἀπαντηθέντα προσκόμματα ἐν τῇ ζητήσει τοῦ ἀληθοῦς κατεβλήθησαν, πληροῦται ἐξαισίων ὁρμῶν, ἐξ ὧν ὁ μὲν νοῦς ὡς ταυσπτέρυξ ἀετὸς ἵπταται κρατερῶς εἰς τὸ ἄπειρον τῶν φαεινοτάτων ἀληθειῶν βασίλειον, ἡ γλῶσσα εὐγενέστατα θεσπιῳδεῖ καὶ ἡ βούλησις ὡς ἄλλη γλαυκῶπις Ἀτρυτώνη ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διὸς σὺν τοῖς ὅπλοις τῆς εὐβουλίας καὶ φρονήσεως καὶ ἀρετῆς πάσης ἐκθρώσκουσα μεγαλουργεῖ ἐν τῷ ἀπεράντῳ λειμῶνι τῆς ἀγάπης, τοῦ ἀληθοῦς καὶ τοῦ καλοῦ εὐπρεπέστατα καὶ χαριέστατα μεγαλουργήματα. Ἐν τῇ καθαρᾷ δὲ καὶ φωταυγεῖ εἰκόνι τῆς σχετικῆς ταύτης ἀνθρωπίνης τελειότητος καὶ ἀξίας δὲν ἀπαξιοῖ ἡ ἄπειρος ἀγαθότης τοῦ ὑψίστου ὄντος νὰ ἐνορᾷ ἑαυτήν, ἔστω καὶ ὡς ἐν ἐσόπτρῳ εἰκονιζομένην, ἀλλὰ καὶ εὐδοκεῖ ἐν τῇ πατρικῇ αὐτῆς χάριτι νὰ ἐπιφωνῇ «ναί, ὁ ἄνθρωπος οἷός μου ἐστὶν ἀγαπητός».

Ἀλλά, φίλτατοι, διατί πρὸς ὑμᾶς ὀφείλουσα νὰ προσείπω σήμερον τὰς τελευταίας τῆς μεθ' ὑμᾶς συνδιατριβῆς καὶ ἀναστροφῆς μου λέξεις, εἰς διθυραμβικὸν, οὕτως εἰπεῖν, παρεξέβην προοίμιον, καὶ οἱονεὶ εἰς προανάκρουσμα ἐπινικίου τινὸς ᾠδῆς τὰς χαλαρὰς μὲν ἤδη ἀλλ' ἐκ τῆς πρὸς ὑμᾶς μητρικῆς ἀγάπης σθενουμένας χορδὰς τῆς καρδίας μου ἐτάνυσας; Ὦ! διότι, προσφιλεῖς τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ σταδίου ἀθλήτριαι, τὸ ἐρίηρον τέρμα τῶν πολυμόχθων ἀλλὰ καὶ γλυκυπίκρων ἀθλητικῶν σας ἀγώνων ἑορτητέα πανηγύρει δημοσίως τελοῦμεν σήμερον, εὐλογοῦντος τὴν λαμπρὰν ἡμῶν ταύτην πανήγυριν καὶ ἀγαλλίζοντος τοῦ γεραροῦ τῆς μητρὸς ἐκκλησίας καὶ ἀριστόρρονος ἰθύντορος σὺν τῇ ἱερᾷ χορείᾳ σεβασμιωτάτων ἀρχιερέων καὶ ἐπισήμων τοῦ ἔθνους καὶ τῆς πατρίδος λογάδων.

Ναί, φίλτατοι, διότι ἡ γλυκεῖα ἡμῶν τροφὸς καὶ μήτηρ σχολὴ τῆς φερωνύμου θεᾶς τῆς ἐπιστήμης καὶ ἀρετῆς Παλλάδος, ἡ ἐπὶ τοῦ γενναίου αὐτῆς στήθους τοὺς παιδευτικοὺς ἀγῶνάς σας πολυετῶς ὑποστᾶσα σήμερον (κατὰ δεύτερον ἤδη ἔτος μάλιστα) βλέπει ἐπὶ τοῦ μητρικοῦ μετώπου της ἀνατείλασαν τὴν πολυπόθητον ταύτην ἡμέραν, καθ' ἣν ἀνοίγει καὶ πάλιν τοὺς παιδευτικοὺς καὶ μορφωτικοὺς κόλπους της, καὶ ἡμᾶς ἐξόδιον ἀγαπητὸν τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τῶν Μουσῶν τροφίμων, καὶ τοῦ ἱεροῦ καὶ καλοῦ κατὰ τῆς ἀγνοίας καὶ τοῦ κακοῦ γενναίας ἀγωνιστρίας παραδίδωσιν ἐστεμμένας τῇ ἀειθαλεῖ δάφνῃ τῆς ὑπομονῆς καὶ ἀνδρίας καὶ καρτερικότητος, καὶ τοῦ σεμνοῦ τῆς ἀρετῆς ἴου εἰς τοὺς τεινομένους πρὸς ὑμᾶς ἱεροὺς κόλπους τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς κοινωνίας, τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πατρίδος.

Καὶ λέγουσα ταῦτα, φίλτατοι, ἐνθυμοῦμαι τὸν λίαν παρήγορον λόγον, ὃν πρὸς τὰς πέρυσιν ἀπολυθείσας αὐτὴν ταύτην τὴν ἡμέραν ἔλεγον περὶ ὑμῶν καὶ τῶν λοιπῶν συναδέλφων σας ὅτι «ἔβλεπον πάσας φιλοτιμουμένας νὰ βαδίζητε ἐπὶ τὰ ἴχνη ἐκείνων ὡς πρωτοτόκων ἀδελφῶν, καὶ νὰ ἀναβαίνητε ἡδέως τὴν καλὴν ὁδὸν, ἣν διὰ συντόνου ἐπιμελείας, εὐπειθείας καὶ ἀφοσιώσεως ἠνέῳξαν πρῶται καὶ ἔταμον πρὸ πασῶν»· καὶ ὑδαμῶς ἐλανθάσθην· διὸ καὶ σήμερον νομίζω ὅτι καὶ ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀγαλλομένους ἐφ' ὑμᾶς ἐγὼ ἀγάλλομαι, διότι καὶ μεθ' ὑμῶν τὰς μετ' ἐκείνων ἐσυνέχισα οὐχὶ ἀνεπιτυχῶς τερψιθύμους καὶ τερψινόους ἐπὶ τῶν ἑλικωνίων πλευρῶν διατριβάς· μετὰ τῆς διαφορᾶς μόνον ὅτι τριετίαν μετ' ἐκείνων συνδιέτριβον, ἐνῷ μεθ' ὑμῶν μόλις ἐπὶ ἓν ἔτος καὶ τοῦτο πρὸς λύπην ἀμφοτέρων ἡμῶν ἐμείωσε κατὰ ἱκανὸν χρόνον ἡ καταπιέσασά με νόσος· ἀλλ' εὐτυχῶς εἴχετε μεθ' ὑμῶν καὶ περὶ ὑμᾶς τὰς ἀγαπητὰς διδασκαλίσσας καὶ ἐπιμελητρίας, τὰς συνεχῶς ἐπισκεπτομένας τὴν σχολὴν εὐγενεῖς κοσμητρίας, ἐπὶ πᾶσι τὴν ἀγαστὴν χορείαν τῶν πεφωτισμένων ὑμῶν καθηγητῶν, οἵτινες ὡς ἄλλοι ὀτρηροὶ καὶ σπουδαῖοι ἀγωνάρχαι τὸν ἱερὸν ὑμῶν καὶ στεφανίτην ἀγῶνα διηύθυνον καὶ συνηγωνίζοντο· διὸ καὶ πάντες συγχαίρουσι καὶ συναγάλλονται ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ταύτῃ καὶ ἐπισήμῳ τῆς Παλλάδος ἡμέρᾳ, καθ' ἣν τὸ περισπούδαστον π τ υ χ ί ο ν τῆς περατώσεως τῶν ἐναγωνίων σπουδῶν σας ὡς τὸ πολύτιμον ἆθλον διὰ τῶν γερασμίων χειρῶν τοῦ θειοτάτου ἡμῶν πατριάρχου χορηγοῦσα, ἐπισφραγίζει ἐπισημότατα τοὺς ὑπὲρ ἡμῶν ἀγωνισθέντας παρὰ πάντων πολυχρονίους ἀγῶνας καὶ διαφερόντως αὐτοὺς τιμᾷ.

Διὸ καὶ ἐμπρέπουσι τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ καὶ αἱ χαριόσυνοι ᾠδαὶ καὶ τὰ πανηγυρικὰ ἄσματα καὶ αἱ μουσικαὶ μελῳδίαι, καὶ πᾶν ὅ,τι πρὸς ἐκροὴν τῶν πλημμυρούντων τὰς καρδίας γλυκερῶν τῆς ἡδονῆς νασμῶν συντελεῖ. Ἀλλ' ὑμεῖς, φίλτατοι, καὶ ἀθυμίᾳ ἅμα καὶ λύπῃ συνέχεσθε τὴν ἡμέραν ταύτην καὶ ἐγὼ καὶ ἡ σχολὴ πᾶσα μεθ' ὑμῶν τὸ αὐτὸ πάσχομεν καὶ ὄλκῳ θαλερὸν ἀπὸ τῶν μυχῶν τῆς καρδίας ἡμῶν ἀναβλύζον συναισθανόμεθα· ἆρά γε διότι χωριζόμεθα ἀπὸ τῆς σήμερον, φίλτατοι, ἀλλήλων; καὶ τοῦτο βέβαια· ἀλλὰ μάλιστα διότι ἐν τῷ ἀλγεινῷ τούτῳ χωρισμῷ τῶν γλυκυπίκρων ἀγώνων τοῦ παρελθόντος ἀναμιμνησκόμεθα. Καὶ ὁμοιάζομεν πράγματι κατὰ τοῦτο τῷ πολυάθλῳ ἐκείνῳ Ὀδυσσεῖ, ὅστις ὅτε ὁ θεσπέσιος ἀοιδὸς τοὺς ἀγῶνας ἐκείνου καὶ τῶν συναγωνιστῶν αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ τρωικοῦ πεδίου ᾖλλε τέρπων τοὺς ἀριστεῖς τῶν Φαιάκων, ἐκεῖνος «κατὰ κρᾶτα καλυψάμενος» δάκρυα ἔλειβε.

Τοῦτ' αὐτὸ πάσχομεν καὶ ἡμεῖς σήμερον· ἐπὶ τῇ ἀναπολήσει τοῦ ἐναγωνίου παρελθόντος θλιβόμεθα, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῇ παραστάσει δὴ τοῦ μέλλοντος, ἐν ᾧ τὸ πρὸ ἡμᾶς παρὸν τοσοῦτόν ἐστιν ἡδὺ καὶ κατανυκτὸν καὶ θελκτικόν. Ἀλλ' ὅμως, προσφιλεῖς θυγατέρες, προτρέπω ὑμᾶς ἵνα καὶ κατὰ τὸ ἕτερον μέρος τὸν πολύμητιν ἐκεῖνον τοῦ ἡρωϊκοῦ ἑλληνισμοῦ μιμηθῆτε ἀγωνιστήν, ὅτε δάκρυ ἀπομορξάμενος ἐπέτασεν ὡς ἐὐπτερος ὄρνις εἰς τοὺς ἑτέρους ἀγακλυτοὺς ἄθλους, εἰς οὓς προσεκάλουν αὐτὸν πειρώμενοι αὐτοῦ οἱ τῶν Φαιάκων ἡγήτορες ἤδη μέδοντες.

Ναὶ καὶ ὑμᾶς, φίλτατοι θυγατέρες, προσκαλοῦσιν ἀπὸ τῆς σήμερον ἡ οἰκογένεια καὶ ἡ κοινωνία, ὡς εἶπον ἐν ἀρχῇ, καὶ ἡ πατρὶς καὶ ἡ ἐκ-

κλησία καὶ ἡ ἀνθρωπότης ἐν γένει, ἵνα ἑτέρους ὑποδυθῆτε ἀγῶνας σπουδαίους καὶ πολὺ σοβαρούς, δι' οὓς καὶ ἐν τοῖς ἀγῶσι τούτοις τοῖς ἐν τῇ σχολῇ ἠλείφθητε καὶ παρεσκευάσθητε. Πρὸς τούτους ἀποβλέψατε ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης, καὶ τὰ δάκρυα ἀπομορξάμενοι πετάσθητε θαρραλέῳ καὶ γοργῷ τῷ ποδὶ πρὸς αὐτούς. Ἐνωτίσθητι μετὰ προσοχῆς ἱερᾶς πρὸς τὴν σὰς καλοῦσαν· τὴν μὲν, φίλταται, καλλοῦσιν, ἵνα τῶν οἰκιακῶν ἀγώνων καὶ ἀγρυπνιῶν καὶ φροντίδων τῆς φιλοστόργου μητρὸς καὶ συνετῆς οἰκοδεσποίνης συμμετάσχῃ καὶ συμμερισθῇ, ἀναπτύσσουσα ἐν τῷ σταδίῳ τούτῳ τὰς οἰκονομικὰς καὶ φυσικὰς καὶ φιλοσοφικὰς καὶ θρησκευτικὰς καὶ γλωσσικὰς καὶ καλλιτεχνικὰς καὶ ποικίλας ἄλλας γνώσεις της, καὶ ἐξ αὐτῶν δύναμιν πρὸς τὸ ἀγαθὸν ἀντλοῦσα· τὴν δὲ καλοῦσι παιδαγωγὸν καὶ διδάσκαλον τῶν τέκνων τῆς κοινωνίας τῶν χρυσοπτέρων τούτων τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς πατρίδος ἐλπίδων. Καὶ τούτων ἡ πρὸ τῶν ποδῶν πίπτουσα βαρεῖα ὕσπλιξ εἰσάγει εἰς τοὺς ὅσον μακρότατον τόσον καὶ ἐναγώνιον καὶ θυμοτερπῆ ὁμῶς ἅμα δολιχόδρομον τῆς ἀγωγῆς καὶ τῆς παιδεύσεως. Ὢ! ἐν τούτῳ μέγας, φίλταται, ὁ ἀγὼν καὶ μεγάλη ἡ κρίσις. Ἐν τούτῳ ἡ καλή μου ἀθλήτρια φέρουσα τὸν μαθητικὸν αὐτῆς θύλακον καὶ εἰς διδασκαλικὸν μεταποιοῦσα αὐτὸν, μὴ νομίσῃ ὅτι πάντη μεστὸν αὐτὸν ἔχει τῶν ὅσων δεῖται πρὸς τὴν ἐκτενῆ ταύτην δολιχοδρομίαν ἐφοδίων· μόλις ὁ πυθμὴν αὐτοῦ καλύπτεται, θὰ τὸν πληροῖ ὀσημέραι διὰ ἀκαμάτου φιλοπονίας καὶ μελέτης καὶ διὰ τῆς νυχθημέρου ἀναπτύξεως τοῦ πνεύματος αὐτῆς καὶ τῆς μορφώσεως τῆς καρδίας της· καὶ πληροῦσα δὲ πάλιν αὐτὸν μὴ νομίσῃ ὅτι δύναται εἰκῇ καὶ ὡς ἔτυχε νὰ λαμβάνῃ ἐξ αὐτοῦ καὶ νὰ κατατρέχῃ ἐπὶ τῶν τρυφερῶν καρδιῶν καὶ τῶν ἀπείρων πνευμάτων τῆς διδασκομένης καὶ παιδαγωγουμένης παιδικότητος. Πρὸς τοῦτο, φίλταται, ἡ καλουμένη πρὸς τὸν ἱερὸν καὶ σπουδαιότατον τῆς διδασκαλίας καὶ παιδαγωγῆς ἀγῶνα ἔχει παρ' αὐτῆς τὰς δύο πολυτιμοτάτας καὶ ἀχωρίστους τῆς καλῆς παιδαγωγῆς καὶ διδασκαλίσσης φίλας, τὴν παιδαγωγικὴν καὶ διδασκαλικὴν — ταύτας οὐδὲ στιγμὴν ἂς ἀπομακρύνηται—νυχθήμερον ἐπ' αὐτὰς ἂς ἐγκύπτῃ, συζευγνῦσα αὐτὰς ἐν ἀρίστῃ συζυγίᾳ μετὰ τῆς ψυχολογίας καὶ τῆς ἠθικῆς· βάσιν δὲ τούτων καὶ ἀκράδαντα θεμέλια τιθεῖσα διὰ παντὸς τὴν ἱερὰν τοῦ θείου χριστιανισμοῦ δέλτον, τὸ ἁγιώτατον τῆς θρησκείας κειμήλιον.

Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος τῆς Ἰλιάδος καὶ Ὀδυσσείας οὐδαμοῦ κατὰ τοὺς μεγάλους ἐκπολιτιστικοὺς αὐτοῦ ἀγῶνας ἀπεχωρίζετο, καὶ ἡ καλὴ παιδαγωγὸς καὶ διδάσκαλος ταῖς εἰρημέναις πολυτιμοτάταις βίβλοις ἀναποσπάστως προσκειμένη ἐκ τοῦ ὁμηρικοῦ ἐκείνου χρυσορρόου ποταμοῦ καὶ πάσης ἄλλης διδακτικῆς καὶ μορφωτικῆς ὕλης θέλει γινώσκει νὰ ἐξάγῃ δεξιῶς καὶ σκοπίμως τιμαλφῆ ψαμμεῖα χρυσοῦ πρὸς πλουτισμὸν καὶ κόσμησιν καὶ τῶν νεαρωτέρων τῆς παιδικῆς ἡλικίας βλαστῶν.

Ἀλλ', ἀγαπηταὶ θυγατέρες, ἴσως τινὰ ἐξ ὑμῶν καὶ φωνή τις δαιμονιστέρα, οὕτως εἰπεῖν, πρὸς ὑψηλότερον καὶ αἰθεριώτερον ὁρίζοντος κύκλον καλεῖ, ἵνα ἑέρια τῆς ἐπιστήμης ἢ τῆς καλλιτεχνίας αὐτὴν ἀναδείξῃ καὶ χειροτονήσῃ· ὦ! ἡ εὐτυχὴς αὕτη χωρείτω, χωρείτω εὐπτέρῳ ποδὶ εἰς τὴν προνομιακὴν ταύτην κλῆσιν· εἰσίτω κρατερῷ τῷ φρονήματι εἰς τὸ τέμενος τῶν μυστηρίων, ἀναλαβέσθω τὴν πορφύραν τῆς φιλοσοφίας, ἀναδείσθω τὸ διάλιθον τῆς φιλολογικῆς ἐπιστήμης διάδημα, ἀναλαμβανέτω ἐν τοῖς δακτύλοις αὐτῆς μετὰ τῆς θεοδότου κατὰ Πλάτωνα μανίας τῆς θεσπεσίου τέχνης τὸν εὐγενῆ χρωστῆρα ἢ τὸ χρύσεον πλῆκτρον ἢ τὸ χαριτοβρυθὲς γλύφανον. Τίς οἶδεν, ἐὰν ἐκ τῆς ἐξαιρέτου ἰδιοφυΐας ἑνὸς γυναικείου πνεύματος, ἐκ τῆς δαιμονίου φύσεως μιᾶς νέας ἑλληνίδος χριστιανῖδος εὐεργετηθῇ ἡ ἀνθρωπότης καὶ ἓν βῆμα χωρήσῃ εἰς τὸ ἱερὸν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τέχνης ἅλσος καὶ τῇ γεννησάσῃ αὐτὴν πατρίδι ἄδυτον περιποιηθῇ κλέος.

Τοιοῦτοι, ὦ ἀγαπηταὶ θυγατέρες, οἱ πρὸς οὓς καλεῖσθε ἀπὸ τῆς σήμερον μεγάλοι καὶ σπουδαιότατοι ἀγῶνες, οἱ διαδεχόμενοι ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐν τῇ ἀνθρωπότητι τοὺς ἐν τῇ σχολῇ, σήμερον παναγυρικῶς στεφομένους, καὶ ὑπὲρ ὧν ἵνα μὴ μακρηγοροῦσα ὑποθήκας διδῶ ἔτι πλείονας ὑμῖν, σᾶς παραπέμπω εἰς τὰ ἅπερ κατὰ τὴν τοιαύτην ἡμέραν ταῖς πρὸ ὑμῶν ἀποφοιτησάσαις ἐλάλησα. Ἐκεῖνα ἀναγινώσκετε, διότι καλλίω ἐκείνων καὶ χρησιμώτερα δὲν φρονῶ ἄλλα νὰ εἴπω ὑμῖν τὴν ὥραν ταύτην. Ἐκεῖνα ἀκολουθεῖτε· καὶ ὅσα κατὰ τὰς ἰδιαιτέρας ὑμῶν μετ' ἐμοῦ καὶ τῶν λοιπῶν συγκαθηγητῶν ἱερᾶς διατριβὰς ὑπὸ τὴν παλλάδιον ταύτην στέγην πρόσφορα καὶ λυσιτελέστατα πρὸς τὸν ἀπὸ τοῦδε ἀρχόμενον νέον βίον σας ἠκούσατε καὶ ἐνεστερνίσθητε, ταῦτα πάντα ἐν τῷ νῷ καὶ τῇ καρδίᾳ ὑμῶν ἀδιαλείπτως φέρετε. Καὶ σὺν Θεῷ τῷ ὑψίστῳ καὶ ταῖς εὐλογίαις τοῦ παναγιωτάτου ὑμῶν πνευματικοῦ πατρὸς καὶ ἀρχιεράρχου λαβοῦσαι τὸ καλὸν καὶ περισπούδαστον τοῦτο τῆς μαθητῆς ὑμῶν ἀρετῆς ἔπαθλον βαδίζετε μετὰ σταθεροῦ χαρακτῆρος τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν, τὴν ἄγουσαν πρὸς τὴν ἀληθῆ καὶ μόνην τῷ λογικῷ εὖ ἠγμένῳ ἀνθρώπῳ ἁρμόζουσαν εὐδαιμονίαν, ἣν ἡμεῖς μὲν μετὰ ἐνδομύχου καὶ ζεούσης ἀγάπης ἀγωνιζόμεθα ἵνα γνώριμον ὑμῖν ποιήσωμεν, ὑμεῖς δὲ τοσοῦτον ἐπιμελῶς καὶ προθύμως ἠγωνίσθητε ἀρκοῦντως νὰ ἐννοήσητε.

Μετὰ τὴν προσλαλιὰν ταύτην ἀνεγνώσθη τὸ πρακτικὸν τῶν καθηγητῶν περὶ τῆς βαθμολογήσεως τῶν τελειοφοίτων, καὶ διὰ χειρὸς τῆς Α. Θ. Π. ἐπεδόθησαν τὰ πτυχία εἰς τὰς ἀποφοιτώσας τελειοδιδάκτους, αἷς καὶ ηὐχήθη ἡ Α. Θ. Π. ἵνα δικαιώσωσι τὰς ἐλπίδας τῆς ἐκκλησίας, τοὺς πόθους τοῦ γένους καὶ τὰς θυσίας τῶν γονέων αὐτῶν καὶ τῶν μεγατίμων τῆς Παλλάδος εὐεργετῶν, ἀναδεικνύμεναι κόσμος καὶ ἐγκαύχημα τῆς κοινωνίας διὰ τῆς ἀρετῆς, σωφροσύνης καὶ χριστιανικῆς αὐτῶν διαγωγῆς καὶ πολιτείας. Ἐκ τῶν ἀπολυομένων δὲ μαθητριῶν στρέψασα τὸν λόγον πρὸς τὴν ἑλλόγιμον κ. διευθύντριαν συνεχάρη αὐτῇ ἐπὶ τοῖς ἀγλαοῖς ἀναστήμασιν, ἅτινα ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου ἐκτρέφουσα ἀνιστᾷ, καὶ ἐπευχήθη ἵνα διατηρῇ αὐτὴν ὁ Ὕψιστος ἐπὶ μήκιστον, ἐργαζομένην τὸν κάλλιστον τοῦτον τῶν ἀγώνων καὶ παρέχουσαν τῇ ἐκκλησίᾳ οὕτωσι συνεχεῖς ἀφορμὰς πνευματικῆς ἀγαλλιάσεως.

Τοῖς λόγοις τῆς Α. Θ. Π. ἐπηκολούθησε τὸ ᾆσμα «χορὸς ὠκεανίδων» καὶ τοῦτο «le Chante de l'aube» μετὰ τὸ πέρας τοῦ ὁποίου ἐξετελέσθη ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου ἕτερον μουσικὸν τεμάχιον, μεθ' ὃ ἡ ἐκ τῶν τελειοφοίτων Σμαράγδα Ζήση ἐξ ὀνόματος αὐτῆς τε καὶ τῶν συναδέλφων της ἀνέγνω συγκινητικωτάτην προσφώνησιν· ταύτην ἐπεκάλυψε τὸ ᾆσμα «le triomphe de Judith», μεθ' ὃ ὁ ἀντιπρόεδρος τῆς ἑταιρίας τῆς Παλλάδος κ. Ι. Ἀριστοκλῆς διὰ τῆς συνήθους αὐτῷ στωμυλίας καὶ χάριτος ἀνέγνω τὸν ἑπόμενον λόγον·

Καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ ὡραῖον θέαμα καὶ πάλιν τὸ αὐτὸ εὐφρόσυνον φαινόμενον. Ἀφ' οὗ χρόνου τοῦτο, τὸ τῆς ἀνωτέρας παιδεύσεως τοῦ γυναικείου φύλου καθίδρυμα, συνέστη, κατὰ πᾶν ἔτος πανδήμως καὶ μεγαλοπρεπῶς τελοῦνται αἱ τελευταῖαι τοῦ σχολικοῦ ἔτους αὐτοῦ ἡμέραι, ἐξόχων καὶ γεραρῶν προσώπων παρισταμένων καὶ πλήθους πολλοῦ φιλομούσων συνωθουμένου. Ὢ! πόσον τιμᾷ καὶ πόσον ἐπιδείκνυσιν ἡ ἔκτακτος αὕτη συρροή, τὸ ἔθνος, εἰς ὃ τὸ ἱερὸν τοῦτο τῶν Μουσῶν καταγώγιον ἀνήκει καὶ ὥσπερ τοσοῦτον ἐνδιαφέρεται εἰς τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ προαγωγήν. Ναί· τὸ γνωρίζω καὶ οὐδόλως ἀμφιβάλλω περὶ τούτου. Δὲν συνήλθετε ἐνταῦθα σήμερον χάριν νεκρᾶς τινος καὶ ἀλόγου περιεργείας. Δὲν παρίστασθε καὶ αὐτοὶ οἱ ἁπλοφρονοῦντες καὶ αὐτοὶ οἱ περὶ μόνην τὴν ὕλην τυρβάζοντες καὶ μεριμνῶντες ἄνευ τινὸς εὐγενοῦς ἐλατηρίου ἄνευ εὐλόγου τινὸς σκοποῦ, ἄνευ ἀγαθοῦ τινος ἔρωτος καὶ ἀνιδιοτελοῦ

ἀγάπης· οἱ μὲν ἐκπροσωποῦντες τὰς μεγάλας ἰδέας τῆς πολιτικῆς, τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς πατρότητος, προκάθεσθε ἀληθεῖς πατέρες ἐν μέσῳ τέκνων, ἵνα ἐπισκοπήσητε ὑμᾶς ἐὰν βαίνωμεν εἰς τὰ πρόσω, καὶ ἡ εὐσεβὴς ἐργασία τοῦ καθιδρύματος ἀνταποκρίνηται πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ αἰῶνος, πρὸς τὰς εὐχὰς τῆς πολιτείας, πρὸς τὸν ἀληθῆ προορισμὸν τῶν ἐθνῶν καὶ πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ καλῶς ἐννοουμένου χριστιανισμοῦ, οἱ δὲ πατέρες καὶ μητέρες φιλόστοργοι, διατελεῖτε συνερχόμενοι καθ' ἑκάστην ἀπὸ δέκα ἤδη ἡμερῶν μέχρι τῆς παρούσης, ὅπως ἐκ τοῦ σύνεγγυς ἐμβλέψητε εἰς τὴν ἠθικὴν τῶν τέκνων ὑμῶν προόδου· καὶ ἄλλοι ὡς ἄνθρωποι, ὡς λογικὰ πλάσματα, προωρισμένα εἰς τὸν ἀληθῆ πολιτισμὸν, ὡς ὁμογενεῖς καὶ συμπολῖται, ἐσπεύσατε ἵνα κατίδητε κατὰ πόσον διαπλάττεται ἐνταῦθα ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ γυναικείου φύλου ἡ καρδία τοῦ ἀνθρώπου, κατὰ πόσον παιδαγωγεῖται καὶ διαπλάττεται ὁ νοῦς καὶ ὅλος ὁ ἄνθρωπος μορφοῦται. Οἱ πάντες ζητεῖτε, ἐνὶ λόγῳ νὰ μάθητε τί ἐστὶ Παλλὰς, καὶ ἐὰν αὕτη ἐκτήσατο τὸ δικαίωμα νὰ ζῇ καὶ νὰ ἀπολαύῃ τῆς κοινῆς ἀγάπης, τῆς συμπαθείας καὶ τῆς προστασίας τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους.

Τὸ διοικητικὸν συμβούλιον, αἱ εὐγενεῖς κοσμήτειραι, ἡ ἐλλόγιμος διευθύντρια, ἅπας ὁ τῶν ἀξιοτίμων καθηγητῶν καὶ διδασκάλων σύλλογος ἀνενδότως καὶ ἀκαμάτως ἀγωνίζονται ὅπως κατὰ πᾶν ἔτος δικαιῶσι τὰς προσδοκίας πάντων. Δὲν ἀπόκειται εἰς ἐμὲ τὸν ἐλάχιστον ἵνα βεβαιώσω τοῦτο ὑμῖν· ὑμεῖς αὐτοὶ πεῖραν ἐλάβατε ἤδη, ἐπισκεπτόμενοι τὴν σχολὴν κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἐξετάσεων. Ἐν τούτοις ἀναγνωρίζω καὶ πρῶτος ὁμολογῶ ὅτι ἡ Σχολὴ ἔχει εἰσέτι ἐλλείψεις, ἃς ἡ πεῖρα ὁσημέραι ἀποκαλύπτει ἡμῖν· ἀλλὰ ταύτας μόνος ὁ χρόνος δύναται ἵνα βαθμηδὸν θεραπεύσῃ. Ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος διατελεῖ αὕτη τελειουμένη· αὐξάνει ὁσημέραι ὁ ζῆλος, πολλαπλασιάζονται οἱ καρποί, ποικίλλονται αἱ συγκομιδαὶ, καὶ ὁ τρυγητὸς γλυκύτερος καὶ ὡριμώτερος γίνεται. Καὶ αὐταὶ αἱ ἐξετάσεις πρὸς τῇ καθ' ἡμέραν παρατηρήσει, ἐδίδαξαν ἡμᾶς τί τὸ μὴ τρωτὸν ἐν τῇ σχολῇ καὶ τί τὸ τρωτόν.

Πεποίθαμεν δὲ ὅτι ἀφοῦ κατορθώνωμεν νὰ ἀνευρίσκωμεν βαθμηδὸν τὰς ἐλλείψεις αὐτῆς θέλομεν κατορθώσει καὶ νὰ θεραπεύσωμεν αὐτὰς, διότι ἀφετηρία τῆς προόδου παρ' ἅπασιν ἐστὶν ἡ συνείδησις καὶ ἡ συναίσθησις τῶν μὴ καλῶς παρ' αὐτοῖς κειμένων. Δὲν δικαιούμεθα νὰ κολακευώμεθα ὑπὸ τῆς ἐγωϊστικῆς ἰδέας ὅτι τὰ πάντα εὖ ἔχουσι παρ' ἡμῖν ἢ ὅτι ἐλαχίστων δέονται· ὄχι, ὄχι· ὁμολογήσωμεν ὅτι ἄπειροι τυγχάνομεν εἰσέτι ἐν πολλοῖς, ἰδίᾳ δὲ ἐν τοῖς ἀφορῶσιν εἰς τὴν ἀνωτέραν γυναικείαν ἐκπαίδευσιν. Καὶ ἴσως πολλὰ ἐνομοθετήθησαν μὴ καλῶς· ἴσως οὐκ ὀλίγα τὰ προσθετέα τυγχάνουσιν· ἴσως καί τινα εἰσὶν ἀφαιρετέα ἐνταῦθά τε καὶ ἀλλαχοῦ· οὐδεμία περὶ τούτου ἀντίρρησις· οὐδεμία περιβλαυτος πρόληψις ἐπιτρέπεται ἵνα σκοτίζῃ τοὺς ἀληθεῖς τῶν γραμμάτων καὶ τῆς ἐπιστήμης ἐργάτας· θέλομεν νὰ γείνωμεν πνευματικῶς μεγάλοι· ἐρωτῶμεν ἑαυτούς: « Τί παρέδημεν, τί δ' ἐπράξαμεν, τί ἡμῖν δέον οὐκ ἐξετελέσθη ; »

Ἀνατέθητε εἰς τὴν εὐσυνειδησίαν καὶ τὸν λελογισμένον ζῆλον τῶν τὰ τῆς σχολῆς διεπόντων, καὶ θέλετε ἰδεῖ τὸ μὲν ἀγαθὸν ὁσημέραι ἐν αὐτῇ βελτιούμενον, τὸ δὲ μὴ τοιοῦτον ἀφανιζόμενον. Τοῦτο πραγματοποιούμενον κρατεῖτε ὡς ἀρραβῶνα καὶ ἐχέγγυον μέλλοντος λαμπροῦ.

Στῆτε πρὸς στιγμὴν, παρακαλῶ, στῆτε ἐπὶ τῶν λόγων μου τούτων· ἐντείνατε τὴν προσοχὴν ὑμῶν· ἀναδράμετε εἰς τὸ παρελθὸν· ἐμβλέψατε ἐν τῷ παρόντι καὶ ἀναλογίσθητε τὸ μέλλον. Τί ἦν, ἐρωτῶ ὑμᾶς, μέχρι τῆς χθὲς ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς ἐκλεκτῇ κοινωνίᾳ ἡ ἀνωτέρα γυναικεία παίδευσις ; πῶς δὲ νοεῖται σήμερον αὕτη παρὰ τῶν πλείστων τῆς προεχούσης τῶν ὁμογενῶν τάξεως ; καὶ ποῖον ἔσται τὸ μέλλον ἔθνους, ὅπερ ἤρξατο ἵνα νοῇ τοιαύτην τὴν ἀνωτέραν τοῦ γυναικείου φύλου παίδευσιν ;

Ἐνθυμεῖσθε βέβαια ὅτι ἡ ἀνωτέρα τῆς ἡμετέρας κοινωνίας τάξις ἐπιθυμοῦσα ἵνα παρέχῃ παίδευσιν ἀνωτέραν τῆς δημοτικῆς εἰς τὰς θυγατέρας αὐτῆς ἐξεπαίδευεν αὐτὰς οἶκοι. Ἡ δὲ ἀνωτέρα αὕτη ἐκπαίδευσις εἰς τί συνίστατο ; ἐκτὸς ἐπιπολαίου τινὸς καὶ μηχανικῆς γνώσεως τῆς μητρικῆς γλώσσης καί τινων ἄλλων στοιχειωδῶν μαθημάτων, ἐν τῷ δημοτικῷ προγράμματι περιλαμβανομένων, ὅπως τοῦτο ἐνοείτο τότε, τὰ διακρίνοντα τὴν ἀνωτέραν ταύτην παίδευσιν ἦσαν τάδε· ψελλισμὸς ξένων τινῶν γλωσσῶν, ἰδίᾳ τῆς γαλλικῆς· μουσικὴ ᾠδικὴ καὶ ὀργανικὴ ἄνευ ὅμως παιδαγωγικοῦ τινος σκοποῦ· χορὸς καὶ τρόπος ἐξωτερικῆς συμπεριφορᾶς, ἐπιβαλλόμενος ὡς κοινωνικὴ ἀνάγκη, μηδόλως δὲ ὄντες ἡ ἔκφρασις καὶ τὸ ἀπεικόνισμα καρδίας εὐγενοῦς καὶ ἤθους κατ' οὐσίαν μεμορφωμένου. Εἰσήρχεσθε εἴς τινα αἴθουσαν πολυτελῶς κεκοσμημένην· συνηντᾶτε ἐν αὐτῇ νεάνιδί τινι, ἥτις πολλὰ μὲν ἐλάλει ἐν ἀλλοτρίᾳ φωνῇ, ἥτις λιγυρῶς ἔψαλλε καὶ ἐπιχαρίτως ἐχόρευεν, ἀλλ' ἐν ἅπασι τούτοις ἀδύνατον ἦν νὰ διακρίνητε ὑπόστασίν τινα, ἰδανικὸν, συνᾴδον ἔστω καὶ κατὰ μικρὸν τῷ προτύπῳ τοῦ καλῶς ἐννοουμένου πολιτισμοῦ, τῷ ἐθνικῷ ἡμῶν χαρακτῆρι καὶ τῷ χριστιανικῷ πνεύματι. Πίθηκοι καὶ μιμηταὶ ἄλογοι τῶν ξενικῶν αἱ ἑλληνίδες διήρχοντο τὸν βίον αὐτῶν μήτε πόθεν ἦλθον γινώσκουσαι, μήτε διατί ἦλθον, μήτε ποῦ ἀπέρχονται.

Ἅπαν δὲ τὸ ἀντικείμενον τῆς ὁμιλίας ἦν ὅ,τι πρόσγειον, ὅ,τι ὑλικὸν καὶ ἠθικῶς εὐτελές. Ἐὰν δέ τις, ὑγιέστερον φρονοῦσα, ἐνέφαν ζετο, αὕτη σχολαστικὴ ἀποκαλουμένη περιεῤῥονεῖτο. Νέα τοιαύτης τυχοῦσα ἀγωγῆς, ἢ, ὀρθότερον εἰπεῖν, ἄμοιρος ἀγωγῆς, γενομένη ποτὲ σύζυγος, οἰκοδέσποινα καὶ μήτηρ πῶς θέλει ἐκπληρώσει τὴν ἱερὰν αὐτῆς ἀποστολήν, ἐξ ἧς δέον ἵνα πηγάζῃ ὁ εὐδαίμων οἰκογενειακὸς καὶ κοινωνικὸς βίος ; Καὶ ὅμως αὕτη ἡ ἀνατροφὴ ἐκαλεῖτο μέχρις ἐσχάτων ἀνατροφὴ ὑψηλή· καὶ αὐτὴν τὴν στιγμὴν εὑρίσκονταί τινες ἐκ τῆς τάξεως ταύτης οὕτω φρονοῦντες περὶ τῆς ἀνωτέρας γυναικείας παιδεύσεως. Ἀλλ' ἄραγε οἱ πλεῖστοι ἤλλαξαν τὸ περὶ αὐτῆς φρόνημα ; Ἔρχεσθε καὶ ἴδετε.

Ἠνοίξατε καὶ ἀνέγνωτε βέβαια τὰ προγράμματα τῶν δύο παρ' ἡμῖν παρθεναγωγείων τῆς ἀνωτέρας παιδεύσεως Παλλάδος καὶ Ζαππείου· ἐξετάσατε καὶ εὕρετε τὸν ἁρμονικὸν σύνδεσμον τῶν ἀποτελούντων ταῦτα μαθημάτων· ἠρευνήσατε καὶ ἐνοήσατε τὴν σκοπιμότητα τοῦ σκοποῦ, τοῦ ποιοῦ, τῆς πρὸς ἄλληλα ἐπαφῆς καὶ τῆς διοργανώσεως τούτων.

Ἄφετε ἤδη τὰ νεκρὰ καὶ ἄψυχα προγράμματα, ἅτινα ὅσα καὶ ἂν λέγωσιν οὐδὲν πράγματι λέγουσιν ἄνευ τῆς ἐφαρμογῆς. Εἰσέλθετε ἤδη εἰς ἑκάτερα τὰ τῇ ἀνωτέρᾳ τοῦ γυναικείου φύλου παιδεύσει προωρισμένα ταῦτα τεμένη. Πάσης τάξεως κόραι ἐν αὐτοῖς συναναστρέφονται καὶ συναγωνίζονται προπαρασκευαζόμεναι εἰς τὸν πολύαθλον τοῦτον ἀγῶνα. Διέλθετε ἑκάστην τῶν παραδόσεων αἴθουσαν· στῆτε μικρὸν καὶ ἀκροάσθητε. Ἐδῶ ἀκούετε, «Γυναῖκα ἀγαθὴν τίς εὑρήσει ; τιμιωτέρα δὲ ἐστὶ λίθων πολυτελῶν ἡ τοιαύτη», «Γυναικὸς ἀγαθῆς οὐκ ἔστιν ἀνταλλαγμα», καὶ ἄλλα τοιαῦτα διαγράφοντα τὴν ἀξίαν καὶ τὴν ἀποστολὴν τῆς γυναικός· ἐκεῖ, «Αἰσχρὸν γάρ τοι δηρόν τε μένειν, κενεόν τε νέεσθαι», «ἓως ἡμέρα ἐστὶ ἡμᾶς δεῖ ἐργάζεσθαι», καὶ ἕτερα τούτοις ὅμοια, τὰ καθήκοντα τοῦ ἀνθρώπου ὁρίζοντα. Ἀλλαχοῦ, «ἅπας ὁ βίος μελέτη θανάτου», «ὁ ἀνθρώπινος προορισμὸς ὁμοίωσις τῷ Θεῷ». «ὁ ἄνθρωπος φυτὸν οὐράνιον» καὶ τὰ παραπλήσια, τὸν ὑψηλὸν τοῦ ἀνθρώπου προορισμὸν διερμηνεύοντα.

Ἐὰν ξεναγήσητε ἑαυτοὺς εἰς ἁπάσας τὰς αἰθούσας, ἕτερα σοφὰ καὶ θελξικάρδια διδάγματα πλήξουσι τὰ ὦτα ὑμῶν, τὰ μὲν τὰ θαυμάσια τῆς περὶ ἡμᾶς δημιουργίας ἐξαγγέλλοντα, τὰ δὲ τὰ μεγαλουργήματα τῆς ἀνθρωπότητος αὐτῆς προβαλλόμενα. Τίνες δὲ ἀκροῶνται καθ' ἡμέραν τούτων ἁπάντων ; Νεάνιδες ἀθῶαι καὶ τρυφεραὶ κόραι διψῶσαι ὡς ἔλαφοι, ὑπὸ τὸ κράτος διηνεκοῦς ἠθικῆς συγκινήσεως διατελοῦσαι, εἰσδέχονται γηθοσύνως τὰς μεγάλας ταύτας ἀληθείας. Ταῦτα βλέποντες, τοιαῦτα ἐνωτιζόμενοι δὲν καταλαμβάνεσθε ὑπὸ αἰδήμονός τινος συμπαθείας πρὸς αὐτάς ; Δὲν ἐκτιμᾶτε τὴν τοιαύτην ἐπωφελῆ καὶ σκόπιμον

χρῆσιν τῶν ἀχρίνων ἐκείνων καὶ ἀνθηρῶν ἡμερῶν; καὶ δὲν προοιωνίζετε τέρμα αἴσιον καὶ ἀγαθὸν τῶν σπουδῶν, ἀνταποκρινόμενον πρός τε τὸ μεγαλεῖον τῆς λογικῆς φύσεως καὶ πρὸς τὴν ἠθικὴν ἀξίαν τοῦ χριστιανικοῦ τε ἅμα καὶ ἑλληνικοῦ χαρακτῆρος;

Ὁποῖον ἄραγε ἔσται τὸ μέλλον ἔθνους, ὅπερ ἐπὶ ἀρχῶν ὑπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς τῆς ἀνθρωπίνης ὑπαγορευομένων θεμελιοῖ τὴν ἀνωτέραν γυναικείαν ἀγωγήν; Δυνάμεθα λίαν εὐχερῶς ἵνα προεικάσωμεν. Αἱ οἰκογένειαι τοῦ ἔθνους τούτου ἔξουσι κόρας σεμνὰς καὶ εὐπειθεῖς, συζύγους σώφρονας καὶ καρτερικάς, οἰκοδεσποίνας οἰκονόμους καὶ ὀλιγαρκεῖς, μητέρας φιλοστόργους καὶ προνοητικάς. Ἐν τῇ πρώτῃ τοῦ πολιτισμοῦ ἑστίᾳ, τῇ οἰκογενείᾳ, παρασκευασθήσεται τότε ἡ ἀγαθὴ κοινωνία. Ἡ πολιτεία ἔξει ἄρχοντας μὲν τά τε καθήκοντα αὐτῶν ἐπιγινώσκοντας καὶ τὰ δικαιώματα αὐτῶν ἐπὶ τῶν καθηκόντων ἐρείδοντας, ἀρχομένους δὲ φιλονόμους καὶ ἐναρέτως πολιτευομένους· ἡ πατρὶς πολίτας ἀφωσιωμένους εἰς τὴν εὐημερίαν καὶ τὴν τιμὴν αὐτῆς· ἡ δὲ θρησκεία θέλει πλουτεῖ χριστιανῶν εὐσεβῶν καὶ ἀνθρώπων τελείων. Οὔτε αἱ στερήσεις, οὔτε οἱ ἀγῶνες θέλουσι καταβάλλει καὶ ἀποθαρρύνει τὰς τοιαύτας γυναῖκας. Αὗται θέλουσιν εἶναι τὸ καύχημα, ἡ δόξα, τὸ πρότυπον τῆς ὑπομονῆς, τῆς μεγαλοφροσύνης καὶ τῆς εὐλαβείας εἰς τὰς νέας γενεάς, αἵτινες ἤθελον ἀξιωθῆ, ἵνα ὑπ' αὐτῶν παιδαγωγηθῶσιν.

Ἔτι μικρὸν καὶ ὄψεσθε τὰς αἰθούσας τῶν πλουσίων πληρουμένας οὐχὶ ὑπὸ λάλων, ἀμαθῶν καὶ ἀδιαπλάστων τῶν ψυχῶν δεσποσυνῶν· ἀλλ' ὑπὸ νεανίδων πεφωτισμένων τὸν νοῦν, εὐγενῶν τὴν καρδίαν, μετὰ χαρακτῆρος ἐπὶ ἀρχῶν ὑγιοῦς ἠθικῆς ἐστηριγμένου· ἔτι μικρὸν καὶ ὄψεσθε τὰς ἐν τοῖς παρθεναγωγείοις ἕδρας κατεχούσας διδασκαλίσσας οὐχὶ ἀμοιρούσας ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀνθρωπισμοῦ καὶ ὀρθῆς παιδεύσεως, ἀλλ' ἀληθεῖς παιδαγωγούς, μητρικῶς καὶ λελογισμένως τὸ ἱερὸν αὐτῶν καθῆκον ἐπιτελούσας· ἔτι μικρὸν καὶ ὄψεσθε καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς κατωτάτης τάξεως ἀπροόπτως ἀναθρωσκούσας κόρας, αἵτινες, ἀφανεῖς καὶ ἄσημοι ὡς ἐκ τῆς καταγωγῆς αὐτῶν καὶ τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως οὖσαι, μετὰ μαρτυρικὴν πάλην κατὰ τῶν ὀδυνῶν τοῦ βίου καὶ στερήσεων θέλουσιν οὐ μόνον τὰς οἰκογενείας αὐτῶν ἀναστήσῃ, ἀλλὰ καὶ αὐτῇ τῇ πατρίδι τελεσφόρως λειτουργήσουσι. Ναὶ αὐτὸ εἶνε τὸ ὄνειρον τοῦ βίου μου· ἐὰν μὴ ἴδωμεν αὐτὸ ἡμεῖς πραγματοποιούμενον αἱ ἐπερχόμεναι γενεαὶ θὰ ἀξιωθῶσι τούτου ἐξάπαντος. Καὶ τί, ἐὰν μὴ ἴδωμεν αὐτό, ἀρκεῖ νὰ τὸ προπαρασκευάσωμεν μικροὶ καὶ μεγάλοι. Μείζων εἶνε ὁ μισθὸς ἡμῶν, ἐὰν ἀπέλθωμεν τοῦ βίου πρὶν ἢ ἀπολαύσωμεν τῶν καρπῶν τῶν πόνων ἡμῶν. Δικαιώματα ἔξομεν ἐν τῇ αἰωνιότητι· αἰωνία ἡμῶν ἡ μνήμη ἔσται καὶ ἐν αὐτῷ τῷ πεπερασμένῳ κόσμῳ. Τὴν αἰωνιότητα θέλομεν ἐγκαθιδρύσει καὶ ἐν αὐτῇ τῇ φθορᾷ, εἰς τὸ πεῖσμα τοῦ πανδαμάτορος χρόνου καὶ πρὸς δόξαν τοῦ Παναγάθου Θεοῦ Ἐγκαρτερήσωμεν λοιπὸν εἰς ὅπερ ἀναδεξάμεθα ἐπίμοχθον ἔργον,

Νικόλαε Ζαρίφη! Σὺ ὑπὸ ἐκλογάδος ὁμογενῶν περικυκλούμενος πρῶτος ἔθηκας διὰ τῆς μεγάλης γενναιοδωρίας σου τοὺς θεμελίους λίθους τῆς ἀνωτέρας γυναικείας παιδεύσεως διὰ τῆς συστάσεως τοῦ ἀνωτέρου τούτου τῆς Παλλάδος ἐκπαιδευτηρίου. «Δώῃ Κύριος ὁ Θεὸς κατὰ τὴν καρδίαν σου καὶ πᾶσαν τὴν βουλήν σου πληρώσοι!» Ἄκουσόν μοι ὅπου περ ἂν ᾖ τὴν στιγμὴν ταύτην. Σὲ ἐξορκίζω εἰς τὸ ἱερὸν τῆς πατρίδος ὄνομα. Μνημόνευε πάντοτε τοῦ ἱεροῦ τούτου τῶν μουσῶν τεμένους ἐν πράξει μέχρι τελευταίας πνοῆς. Πλὴν τοσούτων ἄλλων συναρωγῶν, οἵοι Νεγροπόνται καὶ ἄλλοι, ἔχεις ἤδη καὶ τὸν νῦν τῆς Παλλάδος πρόεδρον, τὸν Χρηστάκην Ζωγράφον. Ναὶ καὶ οὗτος ἀγαπᾷ τὴν Παλλάδα· ἔγραφε χθὲς ἐν τῇ τελευταίᾳ πρὸς τὸ διοικητικὸν συμβούλιον ἐπιστολῇ του. «Ἀνώτατον Παρθεναγωγεῖον σεμνοπρεπῶς διευθυνόμενον ἐν τῷ μέσῳ τῆς κοινωνίας τοῦ Πέραν εἶνε ἄξιον τῆς προστασίας καὶ συναρωγῆς παντὸς ὁμογενοῦς καὶ ἔχει μέλλον μέγα»· οἱ λόγοι οὗτοι λεγόμενοι καὶ γραφόμενοι ὑπὸ τοῦ ὀρθόφρονος Χρηστάκη, τοῦ μετὰ πολλῆς τῆς περισκέψεως ἐν πᾶσι βαίνοντος, ἔχει πολλὴν τὴν σημασίαν. Τὸ μέλλον ἐξάπαντος θέλει δείξει τοῦτο.

Εὐλόγει τοίνυν, Παναγιώτατε, καὶ τοὺς ἱδρυτὰς καὶ τοὺς εὐεργέτας καὶ τοὺς προστάτας τῆς Παλλάδος· εὔχου ὑπὲρ αὐτῶν πρὸς τὸν Ὕψιστον· εὔχου ὑπὲρ τῶν φιλοπόνων γεωργῶν καὶ τῶν κλιμάτων τῆς εὐθηνούσης ταύτης ἀμπέλου ἐστερεωμένης. Εὔχου ἀείποτε καὶ ὑπὲρ τοῦ φιλολάου ἡμῶν ἄνακτος Σουλτὰν Χαμίτ, ἵνα ὑπὸ τὸ σκῆπτρον αὐτοῦ ἡ θήλεια νεολαία παιδεύηται ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου πρὸς δόξαν τοῦ ὀνόματος τοῦ Ὑψίστου, τιμὴν τῆς πατρίδος καὶ ἱκανοποίησιν τῶν ἐκπολιτιστικῶν προθέσεων τῆς Α. Μεγαλειότητος.

Διάφορα ἐκλεκτὰ τεμάχια ἐκτελεσθέντα ἐπὶ τοῦ κλειδοκυμβάλου καὶ ᾄσματα ψαλλέντα ὑπὸ χοροῦ μαθητριῶν ἔδωκαν πέρας εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην τὴν 1 μ. μ. ὥραν· τὸ δὲ τέως ἀσφυκτοῦν ἐκ τῆς μεγάλης συσσωρεύσεως ἀκροατήριον ἐξεχύθη εἰς τὰς παρακειμένας αἰθούσας ἔνθα διάφορα χειροτεχνήματα ἦσαν ἐκτεθειμένα εἰς μαρτύριον τῆς καλλαισθησίας τῶν τε διδαξασῶν καὶ τῶν ἐκτελεσασῶν αὐτά.

Λαμπρὰ τράπεζα φιλοκάλως ἠτερπισμένη ἐν τῇ προσγείῳ μεγάλῃ αἰθούσῃ ἀνέμενε πλείστους τῶν προσκεκλημένων ἐν οἷς διεκρίνοντο, οἱ σύμβουλοι τῆς ἐπικρατείας Ἰωάν. Οἰκιάδη ἐφένδης καὶ Καρατζᾶ πασσᾶς, ὁ διευθυντὴς τοῦ Αὐτοκρ. Λυκείου Ἰσμαὴλ βέης, ὁ Ἀλέξ. Κωνσταντινίδη πασσᾶς καὶ ἄλλοι λογάδες. Ἐν τῇ τραπέζῃ δὲν παρεκάθισεν ἡ Α. Θ· Π. ἐπειγομένη ἵνα παραστῇ καὶ εἰς τὴν πνευματικὴν πανήγυριν τοῦ αὐθημερὸν ἑορτάζοντος ἑτέρου μεγάλου παρθεναγωγείου, τοῦ Ζαππείου. Ἐκεῖσε μεταβᾶσα ἠκροάσατο τῆς ἀναγνωσθείσης ἐκθέσεως ὑπὸ τοῦ ἐκ τῶν συμβούλων τοῦ Ζαππείου κ. Στ. Βουτυρᾶ, ἐπευλόγησε καὶ τὰς ἐν τῷ πνευματικῷ ἐκείνῳ ἀμπελῶνι κοπιώσας διδασκαλίσσας καὶ εὐκλιματούσας κόρας καὶ παρέμεινεν ἐν αὐτῷ ἄχρι τῆς 5 μ. μ. ὥρας χαίρουσα ἐπὶ ταῖς προόδοις τῶν μαθητριῶν τοῦ Ζαππείου, αἵτινες ἔψαλλον καὶ ἐπὶ κλειδοκυμβάλου ἐξετέλεσαν ἐναλλὰξ διάφορα ἐκλεκτὰ τεμάχια. Οὕτως ἔληξεν ἡ ἡμέρα αὕτη τῆς μεγάλης σχολικῆς πανηγύρεως, ἧς αἱ ἐντυπώσεις ζωηραὶ παρέμειναν ἐν τῷ πνεύματι τοῦ δημοσίου, ὅπερ παμπληθὲς ἐξ ἑκατέρου τῶν φύλων ἐπλήρου τὴν ἡμέραν ταύτην τὰς αἰθούσας τῶν Πέραν σχολείων.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ (*)

Τετάρτη 8. Μνήμη τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Προκοπίου.

Ἤκμασεν οὗτος περὶ τὰ τέλη τῆς γ' ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, γεννηθεὶς ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκ πατρὸς μὲν εὐσεβοῦς, Χριστοφόρου ὀνομαζομένου, μητρὸς δὲ τῇ λατρείᾳ τῶν εἰδώλων προσκειμένης καὶ Θεοδοσίας ὀνομαζομένης. Μικρὸς ἀπορφανισθεὶς τοῦ πατρὸς ἔμεινεν ὑπὸ τὴν τῆς μητρὸς παιδαγωγίαν, ἥτις καὶ δὲν ἔλειψε νὰ ἐγχύσῃ ἐν τῇ ἁπαλῇ αὐτοῦ καρδίᾳ τὸν ἰὸν τῆς τῶν εἰδώλων λατρείας. Αὕτη τὸν υἱὸν ἀνδρωθέντα ἀγαγοῦσα πρὸς Διοκλητιανὸν ἐποίησε δοῦκα τῆς Ἀλεξανδρείας. Ἐνταλθεὶς παρὰ τοῦ χριστιανομάχου ἐκείνου βασιλέως, ἵνα μεταβὰς

(*) Συνέχεια (ἴδε Ἐκκλ. Ἀληθείας τεῦχ. ς').

ἐπὶ τὴν διαπιστευθεῖσαν αὐτῷ θέσιν ἀμείλικτος φανῇ διώκτης τῶν χριστιανῶν, ἤψατο τῆς πρὸς τὴν Ἀλεξάνδρειαν ὁδοῦ. Ἀλλὰ καθ' ὁδὸν συνέβη ἐν μέρει αὐτῷ ὅ,τι τῷ Παύλῳ ἐγένετο πορευομένῳ εἰς Δαμασκὸν πρὸς δίωξιν τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ· φωνὴ ἠκούσθη ἐξ οὐρανοῦ καλοῦσα αὐτὸν κατ' ὄνομα καὶ τὸν σκοπὸν τῆς πορείας ὀνειδίζουσα. Ἐκθαμβὸς ὁ νεαρὸς δούξ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπὶ τῷ ἀκούσματι, ζητεῖ σαφέστερον ἐμφανισθῆναι τὸν λαλοῦντα. Τότε ἐμφαίνεται αὐτῷ σταυρὸς καὶ φωνὴ ἐκ τοῦ σταυροῦ ἀκούεται λέγουσα· ἐγώ εἰμὶ ὁ ἐσταυρωμένος υἱὸς τοῦ Θεοῦ. Πλήρης θάμβους ἐπιστρέφει εἰς τὴν ἐπὶ τοῦ Ἰορδάνου Σκυθόπολιν τῆς Γαλιλαίας, τὴν ἄλλως καὶ Βαθ-σὰν λεγομένην καὶ διατάσσει ἵνα κατασκευάσωσιν αὐτῷ ἐκ χρυσοῦ σταυρὸν, καθ' ὃν τύπον εἶδεν αὐτὸν ἐν τῇ ὁδῷ. Τὸ ἀήττητον τοῦτο ὅπλον ἔχων ὡς φυλακτήριον λαμπρὰς ἤρατο νίκας κατὰ τῶν βαρβάρων τῶν ἐκ τῶν ἐρήμων τῆς Ἀφρικῆς ἐφορμώντων ἐπὶ τὰς ἐν τῇ ἠπείρῳ ταύτῃ ῥωμαϊκὰς κτήσεις. Ὅτε δὲ μετὰ τὰς νίκας ὑπέστρεφε παρὰ τὴν μητρὶ, βιαζόμενος ὑπ' αὐτῆς θῦσαι τοῖς εἰδώλοις εὐχαριστήρια, τὸν σταυρὸν ἐπιδείξας, τῇ τούτου δυνάμει τὰς νίκας καταγαγεῖν τῇ μητρὶ ἀνήγγειλεν. Αὕτη ἐκμανεῖσα ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῷ βασιλεῖ ἀμέσως καταγγέλλει τὸν ἴδιον υἱὸν ὡς τὰ τῶν χριστιανῶν ἀσπαζόμενον καὶ τοῦ μαρτυρικοῦ αὐτὸν κατηξίωσε στεφάνου. Ἐπὶ τῇ καταγγελίᾳ τῆς Θεοδοσίας ὁ Διοκλητιανὸς διέταξε τὸν ἡγεμόνα τῆς ἐν Παλαιστίνῃ Καισαρείας Οὐλκιον ἵνα τὰ κατὰ τὸν Προκόπιον ἐξετάσῃ, καὶ ἐὰν εὕρῃ τοῦτον ἐμμένοντα ἐν τῇ εἰς Χριστὸν πίστει προσπαθήσῃ ἵνα διὰ βριμυτάτων βασάνων μετατρέψῃ τὸ φρόνημα αὐτοῦ. Λαβὼν τὸ πρόσταγμα ὁ Οὔλκιος πειρᾶται κατ' ἀρχὰς μὲν διὰ τῆς πειθοῦς, εἶτα δὲ διὰ φρικτῶν βασανιστηρίων, ὅπως ἀποσπάσῃ αὐτὸν τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως· ἀλλ' ὁ ἅγιος, ὡς εἰς οὐδὲν ἐλογίσατο τὰς ὑποσχέσεις τοῦ ἡγεμόνος, οὕτω περιεῤῥόνησε καὶ τὰς βασάνους, ἃς χαίρων καὶ ἀγαλλόμενος ὑπέμενεν. Ἐν τῷ τόπῳ τῶν βασάνων παρῆν ἡ μήτηρ αὐτοῦ μετ' ἄλλων συγκλητικῶν γυναικῶν οὐχὶ συμπαθοῦσα ἐπὶ τοῖς παθήμασι τοῦ υἱοῦ αὐτῆς. Ἡ γενναιότης ὅμως τοῦ Προκοπίου καὶ ἡ διὰ προσευχῆς αὐτοῦ κατάρριψις τῶν εἰδώλων ἔφερον αὐτὴν εἰς συναίσθησιν τῆς πλάνης ἐν ᾗ εὗρητο, καὶ μετὰ δώδεκα γυναικῶν συγκλητικῶν, ἅμα δύο στρατηγοῖς, Νικοστράτῳ καὶ Ἀντιόχῳ, καὶ δύο στρατιωτικῶν ταγμάτων ἀνεκήρυξε παῤῥησίᾳ τὸν Χριστὸν Θεὸν εἶναι, καὶ διὰ μαρτυρικοῦ θανάτου ἐξήγνισε τὴν τέως πλάνην αὐτῆς. Μαθὼν ταῦτα ὁ Διοκλητιανὸς ἐκπέμπει ἀντὶ τοῦ Οὐλκίου ἕτερον ἡγεμόνα τὸν Φλαβιανὸν, ὃς, ἀφοῦ μυριαχῶς ἐβασάνισε τὸν Προκόπιον, ἔδωκε τέλος εἰς τὸν ἐπὶ γῆς αὐτοῦ βίον, ἀποκόψας τὴν μακαρίαν αὐτοῦ κεφαλήν.

Ἔοικε Προκόπιος, αὐχενα κλίνων,
Λέγειν· κοπείτω· τῇ πλάνῃ γὰρ οὐ θύω.

Πέμπτη 9. Μνήμη τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Παγκρατίου ἐπισκόπου Ταυρομενίας.

Ταυρομένιόν ἐστι πόλις τῆς Σικελίας κατὰ τὰ ἀνατολικὰ αὐτῆς παράλια ἐπὶ ὑψηλοῦ τινος βράχου καλουμένου Ταύρου. Ὁ ἱερομάρτυς Παγκράτιος ἦν Ἀντιοχεὺς καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου διδαχθεὶς ἐχειραγωγήθη πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, παρ' οὗ καὶ ἐξεπέμφθη κηρῦξαι τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. Περιτυχὼν οὗτος Ῥωμύλῳ καὶ Λυκανοῦδι τοῖς ναυκλήροις, οὓς καὶ ἐπεσπάσατο πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν, κατέλαβε τὴν νῆσον τῶν Σικελῶν, ἧς τὸν ἡγεμόνα Βονιφάτιον τῷ Χριστῷ πιστεῦσαι καὶ ἐκκλησίαν δῆμασθαι πεποίηκεν. Ἐν ᾧ δὲ θεαρέστως ἐποίμαινε τὴν ἐκεῖ ἐκκλησίαν τῶν Σικελῶν οἱ τῇ πλάνῃ τῶν εἰδώλων προσκείμενοι ὠφεληθέντες τῆς ἀπουσίας τοῦ ἡγεμόνος, ἐπιτεθέντες κατὰ τοῦ Παγκρατίου τοῦτον ἀπέκτειναν.

Παρασκευὴ 10. Μνήμη τῶν ἁγίων μϛ' μαρτύρων τῶν ἐν Νικοπόλει τῆς Ἀρμενίας μαρτυρησάντων.

Ἡ τῆς Ἀρμενίας Νικόπολις ἐκτίσθη ὑπὸ τοῦ ἐκ τῆς πρώτης ῥωμαϊκῆς τριανδρίας στρατηγοῦ Πομπηίου εἰς ἀνάμνησιν τῆς κατὰ τοῦ Μιθριδάτου νίκης αὐτοῦ. Ἐν τῇ πόλει ταύτῃ περὶ τὸ 319 μ. Χ. ἐπὶ Λικινίου τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἐκ τῶν προκρίτων Νικοπολιτῶν διὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ὑπὸ Λυσίου τοῦ ἡγεμόνος, διαφόροις βασάνοις δοκιμασθέντες, ὕστερον δὲ ἐν καμίνῳ πυρὸς βληθέντες, τέλος τοῦ δρόμου τῆς ἀθλήσεως εὕραντο.

Παρεμβολὴ τις εὑρέθη Θεῷ νέα,
τόλμη παρεμβάλλουσα καὶ πυρὸς μέσον.

Σάββατον 11. Μνήμη τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος καὶ πανευφήμου Εὐφημίας.

Αὕτη ἦν γέννημα καὶ ἀνάστημα τῆς Χαλκηδόνος, ἐξ εὐγενῶν δὲ καὶ εὐσεβῶν γονέων καταγομένη ἤκμασε περὶ τὰ τέλη τῆς γ' καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς δ' ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος. Καταγγελθεῖσα τῷ ἀνθυπάτῳ Πρίσκῳ ὡς χριστιανὴ ὑπέμεινε χαίρουσα φρικτότατα κολαστήρια καὶ ὑπὲρ Χριστοῦ ἤθλησε, κομισαμένη τὸν καλλίνικον τοῦ μαρτυρίου στέφανον. Οἱ Χαλκηδόνιοι ἅμα μετὰ μικρὸν ἔλαμψε διὰ Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ἡ βασιλεία τοῦ Σταυροῦ, καθελόντες τὸ ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου τοῦ παρὰ τὸν λιμένα τῆς πόλεως αὐτῶν (ἐγγύς που τῷ νῦν Χαϊδὰρ πασᾷ) τέμενος τῆς Ἀφροδίτης, ἐπὶ τῶν θεμελίων αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ἐρειπίων ἀνήγειραν εἰς τιμὴν τῆς μάρτυρος ἱερὸν ναὸν, ὃς κατὰ τὸν Σχολαστικὸν Εὐάγριον· «ἀπῴκισται τοῦ Βοσπόρου σταδίοις οὐ πλείοσι δύο, ἔν τισι τῶν εὐφυῶν ἐδρυμένος χωρίων, ἠρέμα προσάντει, ὥστε τοὺς περιπάτους ἀνεπαισθήτους εἶναι τοῖς εἰς τὸν ναὸν ἀπιοῦσι τῆς μάρτυρος, ἐξαπίνης τε μετεώρους εἶναι, εἶσω τῶν ἀνακτόρων γενομένους· ὥστε τὰς ὄψεις ἐκχέοντας ἐκ περιωπῆς, ἅπαντα θεωρεῖν τὰ ὑπεστρωμένα πεδία, ὁμαλῆ καὶ ὕπτια, τῇ πόᾳ χλοάζοντα, ληίοις τε κυμαινόμενα καὶ παντοδαπῶν δένδρων τῇ θέᾳ ὡραϊζόμενα· ὄρη τε λάσια ἐς ὕψος εὐπρεπῶς μετεωριζόμενά τε καὶ κυρτούμενα. Ἀτὰρ καὶ πελάγη διάφορα, τὰ μὲν τῇ γαλήνῃ πορφυρούμενα καὶ ταῖς ἀκταῖς προσπαίζοντα ἡδύ τι καὶ ἥμερον· τὰ δὲ παφλάζοντά τε καὶ τοῖς κύμασιν ἀγριαίνοντα, κάχληκάς τε καὶ φυκία καὶ τῶν ὀστρακοδέρμων τὰ κουφότερα μετὰ τῆς ἀνταναklάσεως τῶν κυμάτων αὐτῆς ἀναβράζοντα. Ἄντικρυ δὲ τῆς Κωνσταντίνου τὸ τέμενος, ὥστε καὶ τῇ θέᾳ τῆς τοσαύτης πόλεως τὸν ναὸν ὡραΐζεσθαι . . . Εἴσω δὲ τοῦ θόλου πρὸς τὰ ἑῷα εὐπρεπής ἐστι σκηνὸς, ἔνθα τὰ τῆς μάρτυρος ἀπόκειται, ἔν τινι σορῷ τῶν ἐπιμήκων, μακρὰν ἔνιοι καλοῦσιν, ἐξ ἀργύρου εὖ μάλα σοφῶς ἠσκημένῃ».

Ὁ ναὸς οὗτος ἐπὶ Βυζαντινῶν εἶχε καὶ ἀσυλίας δικαίωμα· ἐν αὐτῷ δὲ συνεκροτήθη ἡ ἁγία Δ' οἰκουμενικὴ σύνοδος, ἐπισκοπεύοντος ἐν Χαλκηδόνι τοῦ ἱερωτάτου Ἐλευθερίου. Εἰς τῆς συνόδου ταύτης τὴν Ϛ' συνεδρίασιν παρευρεθεὶς ὁ αὐτοκράτωρ Μαρκιανὸς ἐδήλωσε τὴν ἐκ βασιλικῆς φιλοτιμίας προαγωγὴν τῆς Χαλκηδόνος ἀπὸ ἐπισκοπῆς εἰς μητρόπολιν. Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀναγράφουσιν ὡς ἑπομένως τὰ πρακτικὰ τῆς συνόδου ταύτης. «Ὁ θειότατος καὶ εὐσεβέστατος ἡμῶν δεσπότης πρὸς τὴν ἁγίαν σύνοδον εἶπεν· εἰς τιμὴν τῆς τε ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας, καὶ τῆς ὑμετέρας ὁσιότητος, τὴν Χαλκηδονέων πόλιν ἐν ᾗ (περὶ) τῆς ἁγίας πίστεως σύνοδος συνεκροτήθη, μητροπόλεως ἔχειν πρεσβεῖα ἐθεσπίσαμεν, ὀνόματι μόνον ταύτην τιμήσαντες, σωζομένου δηλαδὴ τῇ Νικομηδέων μητροπόλει τοῦ ἰδίου ἀξιώματος».

Γνωστὸν ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας ὅτι μετὰ πολλὰς ἑκατέρωθεν συζητήσεις ἐν τῇ συνόδῳ ταύτῃ ἔδοξε κοινῇ πᾶσι ἵνα ἐντὸς τῆς σοροῦ τῆς ἁγίας μάρτυρος θέσωσι γεγραμμένας τὰς ἑκατέρων γνώμας καὶ ὁποτέραν αὐτῶν ἐνστερνίσηται αὕτη, ἐκείνη λογισθῇ ἡ μόνη ὀρθὴ καὶ παραδεκτή· «ἤρεσε ταῦτα καὶ τοῖς αἱρετικοῖς, καὶ οἱ τόμοι γεγράφαται, καὶ ὁ κλεὶς λίθος τὴν λάρνακα αἴρεται, καὶ οἱ χάρται τῷ στήθει τῆς μάρτυρος ἐπιτίθενται, καὶ ὁ λίθος αὖθις τῇ λάρνακι ἐπενήνεκται, καὶ σφραγίζεται ὑπ' ἀμφοῖν τοῖν μεροῖν . . . . καὶ μετὰ τρίτην ἡμέραν συνέρχονται μηδὲ τοῦ βασιλέως ἀπολειφθέντος καὶ ἀνοιγείσης τῆς λάρ-

νακος εὑρέθη ὁ μὲν τῶν αἱρετικῶν τόμος ἐν τοῖς ποσὶ τῆς μάρτυρος κείμενος, ὁ δέ γε λοιπὸς τῇ δεξιᾷ ταύτης χειρὶ κατεχόμενος, ἣν ἐκτεῖναι, λέγεται, πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὸν πατριάρχην τὸν τόμον αὐτοῖς ἐγχειρίζουσα» (Ζωναρ. ἱστορ. βιβλ. ιγ΄).

Ὅτε ἐπὶ Ἡρακλείου οἱ Πέρσαι ἄχρι Χαλκηδόνος κατῆλθον οἱ Χαλκηδόνιοι φεύγοντες τὴν ἐπιδρομὴν διεπέρασαν εἰς Βυζάντιον, φέροντες καὶ τὸ πάνσεπτον τῆς μάρτυρος λείψανον, ὅπερ καὶ ἐναπετέθη εἰς τὸν ἐν τῷ ἱπποδρομίῳ ὑπ᾽ αὐτοῦ τοῦ ἐν ἁγίοις Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ἐπ᾽ ὀνόματι τῆς μάρτυρος οἰκοδομηθέντα ναόν.

Ἐκ τοῦ εὐαγοῦς τούτου σκηνώματος ἀνασπάσας τὸ ἱερὸν λείψανον Λέων ὁ Ἴσαυρος ἔρριψεν αὐτὸ εἰς τὴν θάλασσαν, πιστεύων ὅτι ἤθελεν αὕτη ἀνοίξει τὸ παμφάγον στόμα της καὶ καταπίει τὸ σεπτὸν τῆς μάρτυρος λείψανον· ἀλλ᾽ὁ ἐν ἁγίοις θαυματουργῶν Θεὸς διεσκέδασε τὰς χιμαιρικὰς ἐλπίδας τοῦ μονάρχου ἐκείνου, ἡ δὲ θάλασσα δεχθεῖσα ὡς πολύτιμον φορτίον ἐπὶ τῶν νότων αὐτῆς τὸ ἱερὸν τῆς μάρτυρος λείψανον ἔφερεν αὐτὸ εἰς Λῆμνον ἔνθα ἐπὶ μικρὸν ἐφιλοξενήθη.

Ὁ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου δ.άδοχος ἔν τε τῇ βασιλείᾳ καὶ τῇ κακοδοξίᾳ Κωνσταντῖνος ὁ Ε΄ εἰς κοπροθέσιον μετεποίησε τὸν ἐν τῷ Ἱπποδρομίῳ ναὸν τῆς μάρτυρος, κείμενον ἔνθα ταῦν ὑψοῦται τὸ Διβάγιολοῦ-τζαμισί. Μετὰ πάροδον ὅμως 22 ἐτῶν ὁ τούτου υἱωνὸς Κωνσταντῖνος ὁ Ϛ΄ σὺν τῇ μητρὶ Εἰρήνῃ ἀνεκάθηραν τὸ εὐαγὲς σκήνωμα καὶ ἀπέδωκαν αὐτῷ τὸ ἐκ τῆς Λήμνου ἀνακομισθὲν λείψανον τῆς μάρτυρος (Κωδιν. λζ΄).

Ὅτε περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ιγ΄ ἑκατονταετηρίδος ἡ πόλις ἠπειλεῖτο ἀλωθεῖναι ὑπὸ τῶν Φράγκων, οἱ τοῦ ναοῦ τούτου εὐσεβεῖς θεράποντες διέσωσαν τὸ ἅγιον τῆς μάρτυρος λείψανον, μεταγαγόντες αὐτὸ εἰς Σηλυβρίαν, ἔνθα ἀπετέθη ἐν τῷ ἐκεῖ ναῷ τῷ καλουμένῳ ὑπὸ τῶν τούρκων Καδὶ δ. Ἐκεῖθεν Γεννάδιος ὁ Σχολάριος μετήγαγε τοῦτο αὖθις εἰς τὴν βασιλεύουσαν ταύτην πόλιν, ἔνθα τὰς τύχας καὶ μεταφορὰς τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ παρηκολούθησε. Σήμερον τὸ πάνσεπτον τοῦτο λείψανον τῆς καλλινίκου μάρτυρος Εὐφημίας, μετὰ τοῦ ἡμιτόμου μαρμαρίνου κίονος, ἐφ᾽ οὗ προσδεθεῖς ἐφραγγελώθη ὁ Χριστός, δύο εἰκόνων ἐκ μωσαϊκοῦ, μιᾶς τῆς Θεομήτορος καὶ μιᾶς τοῦ Προδρόμου, ὡς καὶ τῶν ἱερῶν λειψάνων τῶν ἁγίων Σολομονῆς καὶ Θεοφανοῦς, διατηρεῖται ἐν τῷ δεξιῷ παρεκκλησίῳ τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ ἐκτεθειμένον εἰς τὴν εὐλαβῆ τῶν πιστῶν προσκύνησιν. Ὁ ἐν τοῖς μηναίοις ἐπιγραμματοπὸς ἀναφερόμενος εἰς τὸ ὑπὸ τῆς μάρτυρος κατὰ τὴν ἐν Χαλκηδόνι Δ΄ ἁγίαν οἰκουμενικὴν σύνοδον γενόμενον θαῦμα ἀναφωνεῖ.

Δίκαζε μάρτυς τοῖς ὅροις καὶ κειμένῃ.
κυροῦσα πίστιν, ἧς ἐνθλήσας πόθῳ.

Κυριακὴ 12 Μνήμη τῶν ἁγίων μαρτύρων Πρόκλου καὶ Ἱλαρίου.

Οἱ μάρτυρες οὗτοι ἤκμασαν περὶ τὰ τέλη τῆς α΄ καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς 6΄ ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος, ἀθλήσαντες ὑπὲρ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Τραϊανοῦ· τούτων ὁ μὲν Πρόκλος ταῖς νιφάσι τῶν βελῶν κατατρωθεὶς πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν, ὁ δὲ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Ἱλάριος τὴν κεφαλὴν ἐκτμηθεὶς κατετέθη μετὰ τοῦ ἁγίου Πρόκλου.

Ἤνεγκε γυμνὸς πυκνὰ ὁ Πρόκλος βέλη.
Ἴφει δὲ Ἱλάριος ἐτμήθη κάραν.

Δευτέρα 13. Ἡ σύναξις τοῦ ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.

Ἐν τῇ ἑβραϊκῇ γλώσσῃ τὸ ὄνομα Γαβριὴλ μεθερμηνεύεται δύναμις Θεοῦ. Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρει ἐν τῇ ἱερᾷ Γραφῇ εἷς τῶν ἀγγέλων ἢ ἀρχαγγέλων τῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πεμπομένων εἰς διακονίαν ἐν σπουδαιοτάταις περιστάσεσιν. Ὁ ἄγγελος οὗτος ἀποσταλεὶς τῷ Δανιὴλ ἐξήγησεν αὐτῷ τὸ ὄνειρον, ὅπερ εἶδε καὶ προεῖπεν αὐτῷ τὴν μέλλουσαν τοῦ Μεσσίου ἔλευσιν «. . . καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἰδεῖν με, ἐγὼ Δανιὴλ τὴν ὅρασιν, καὶ ἐζήτουν σύνεσιν, καὶ ἰδοὺ ἕστη ἐνώπιόν μου ὡς ὅρασις ἀνδρὸς, ἀναμέσον τοῦ Οὐβὰλ καὶ ἐκάλεσε καὶ εἶπε· Γαβριὴλ συνέτισον ἐκεῖνον τὴν ὅρασιν. Καὶ ἦλθε καὶ ἕστη ἐχόμενα τῆς θέσεώς μου· καὶ ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν ἐθαμβήθην, καὶ πίπτω ἐπὶ πρόσωπόν μου· καὶ εἶπε πρός με· σύνες, υἱὲ ἀνθρώπου· ἔτι γὰρ καὶ εἰς καιροῦ πέρας ἡ ὅρασις . . .» (Δανιὴλ κεφ. η΄ 15 καὶ ἑπομ.) «. . Καὶ ἔτι μου λαλοῦντος καὶ προσευχομένου ἐν τῇ προσευχῇ, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ Γαβριὴλ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ὁράσει ἐν τῇ ἀρχῇ, πετόμενος, καὶ ἥψατό μου, ὡσεὶ ὥραν θυσίας ἑσπερινῆς καὶ συνέτισέ με καὶ ἐλάλησε μετ᾽ ἐμοῦ, καὶ εἶπε . . .» (αὐτόθ. κεφ. θ΄ 21 καὶ ἑφεξ.). Ὁ αὐτὸς ἀνήγγειλε τῷ Ζαχαρίᾳ τὴν προσεχῆ γέννησιν Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου (Λουκ. κεφ. α΄ 19). Ὁ αὐτὸς τέλος ἀποσταλεὶς τῇ πανάγνῳ Δεσποίνῃ εὐηγγελίσατο αὐτῇ τὴν ἐκ Πνεύματος ἁγίου σύλληψιν καὶ γέννησιν τοῦ Σωτῆρος (αὐτόθ. 26 καὶ ἑφεξ.).

Τῶν σῶν ἀγαθῶν ὥσπερ οὐκ ἔχω κόρον,
ὡς οὐδ᾽ ἑορτῶν, Γαβριὴλ ἀρχὼν νέων.

Τῇ α΄ κυριακῇ μετὰ τὴν 13 τοῦ μηνὸς Ἰουλίου τὴν μνήμην γεραίρομεν τῶν 630 θεοφόρων πατέρων τῶν τὴν ἁγίαν Δ΄ οἰκουμενικὴν σύνοδον συγκροτησάντων, περὶ ἧς εἰς τὸ προσεχές.

Τρίτη 14. Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Ἀκύλα ἑνὸς τῶν ο΄, καὶ Ἰωσὴφ ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης.

Ὁ Ἀκύλας ἦν Ἰουδαῖος ἐκ Πόντου, τούτῳ σὺν Πρισκίλλᾳ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ ἐνέτυχεν ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐν Κορίνθῳ, ἐλθόντας ἐξ Ἰταλίας διὰ τὸ διατεταχέναι Κλαύδιον τὸν Ῥωμαίων αὐτοκράτορα χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἐκ τῆς Ῥώμης. Πρὸς τούτους προσῆλθεν ὁ ἀπόστολος καὶ μετ᾽αὐτῶν ἔμεινε καὶ εἰργάζετο διὰ τὸ εἶναι συντέχνος αὐτοῖ· ἦσαν γὰρ σκηνοποιοὶ τὴν τέχνην (Πράξ. ιη΄ 2 καὶ ἑφεξῆς). Παρὰ τοῦ ἀποστόλου Παύλου ἐδιδάχθησαν οὗτοι τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν καὶ τῷ ἀποστόλῳ κατηκολούθησαν ἐκ Κορίνθου ἄχρις Ἐφέσου ἔνθα καὶ ὑπὲρ Χριστοῦ ἤθλησεν.

Ἥπλωσε Παῦλος ὡς σαγήνην τοὺς λόγους
ἤγρευσε δ᾽ ὡς θήραμα θεῖον Ἀκύλαν.

Ὁ Ἰωσὴφ ἐγεννήθη ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τὸν Δ΄ μ. Χ. αἰῶνα υἱὸς Φωτεινοῦ καὶ Θεοκτίστης, εὐσεβείᾳ φρονήματος καὶ εὐγενείᾳ γένους διαπρεπόντων καὶ ἦν πρεσβύτερος ἀδελφὸς Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου. Ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας τὸ μοναχικὸν ἀναλαβὼν σχῆμα, διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ προήχθη εἰς τὸν ἀρχιεπισκοπικὸν τῆς Θεσσαλονίκης θρόνον, ὃν κατεῖχεν ὅτε ἠγέρθη ὁ δεινὸς κατὰ τῆς ἐκκλησίας κλύδων ὃν ἐκίνησαν οἱ εἰκονοκλάσται. Ἐρρωμένως ὁ ἐν ἁγίοις Ἰωσὴφ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ ἀντεπεξῆλθε κατὰ τούτων καὶ ἐπέσυρε τὴν δυσμένειαν τῶν κακοδόξων μοναρχῶν, ὧν τῇ διαταγῇ πολλὰς ὑπέστη κακώσεις, ἀγαγούσας μὲν αὐτὸν εἰς τὸ μόρσιμον ἐπὶ γῆς τέλος, χορηγησάσας δ᾽αὐτῷ τὸν καλλίνικον τοῦ ὁμολογητοῦ στέφανον, ὃν φέρων πρεσβεύει τῷ Θεῷ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἡ ἐπέτειος τῶν γενεθλίων τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος τοῦ Σουλτάνου, συμπεσοῦσα ἐφέτος τῇ νυκτὶ τῆς δευτέρας πρὸς τὴν τρίτην Ἰουλίου, ἐπανηγυρίσθη μετὰ ἐξαιρετικῆς λαμπρότητος. Τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου κατὰ τὴν 2 Ἰουλίου ἐχαιρέτισαν αἱ μουσικαὶ τῶν διαφόρων ἐνταῦθα σωμάτων τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, παιανίσασαι τὸν αὐτοκρατορικὸν ὕμνον. Μετὰ μικρὸν εἰς σύνθημα δοθὲν διὰ ἑνὸς κανονιοβολισμοῦ ἐκ τῆς ναυαρχίδος

ἅπαντα τὰ ἐν τῷ Κερατίῳ ὡς καὶ τὰ κατὰ μῆκος τοῦ Βοσπόρου σταθμεύοντα πολεμικὰ πλοῖα τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ναυτικοῦ, καθὼς καὶ οἱ τῶν πρεσβειῶν ἀκταίωροι ἐκοσμήθησαν διὰ σημαιῶν, ὧν ὕπερθεν ἐπὶ τοῦ μεσαίου ἱστοῦ ἐκυμάτει ἡ αὐτοκρατορικὴ σημαία, ἥτις συνάμα ὑψώθη ἐπὶ τῶν πύργων τοῦ Γαλατᾶ, τοῦ στρατηγείου καὶ τοῦ ναυαρχείου· ταύτην ἐχαιρέτισαν τὴν μεσημβρίαν ἑκατὸν εἷς κανονιοβολισμοὶ ῥιφθέντες ἐκ τῶν πολεμικῶν πλοίων.

Ἅμα ἐπῆλθε τὸ σκότος τῆς νυκτὸς τὴν ἑορτάσιμον τῆς πρωτευούσης ὄψιν ἐκάλλυνεν ἡ φωταψία τῶν πολεμικῶν πλοίων ἐν τῇ θαλάσσῃ, τῶν τεμενῶν, πύργων, δημοσίων καθιδρυμάτων καὶ πολλῶν μεγάρων ἐπὶ τῆς ξηρᾶς. Τὸ θέαμα ἦν ἰδίως μαγευτικὸν ἐν τῷ Βοσπόρῳ καὶ ἐπὶ τοῦ Κερατίου κόλπου, ἔνθα ἡ μαρμαρυγὴ τῶν καιομένων ἀπειροπληθῶν φώτων ἐπεχρύσωνε τὴν ἀργυρᾶν τῆς θαλάσσης ἐπιφάνειαν.

Ἡ Α. Θ. Π., ἀναγκασθεῖσα ἵνα ἕνεκεν τῶν ἐξετάσεων τῆς θεολογικῆς σχολῆς μεταβῇ εἰς Χάλκην ἀπὸ τῆς ἑσπέρας τῆς τρίτης, δὲν ἐλησμόνησε νὰ διατάξῃ τὰ τῆς καταλλήλου διακοσμήσεως καὶ φωταψίας τῶν Πατριαρχείων, ἅτινα κατὰ τὴν νύκτα τῶν γενεθλίων τῆς Α. Α. Μ. ὁλόρωτα ἀνυψοῦντο ἐν μέσῳ τοῦ Φαναρίου τέρποντα τὸ ὄμμα τοῦ ἀναπλέοντος τὸν Κεράτιον ἢ ἐκ τῆς ΒΔ. κλιτύος τοῦ Πέραν θεωμένου τὴν βασιλεύουσαν πόλιν.

Καθ' ὅλην τὴν νύκτα οἱ κάτοικοι ἐν ἑορτασίμῳ διαχύσει διεσταυροῦντο ἐν ταῖς ὁδοῖς πανηγυρίζοντες τὰ γενέθλια λαοπροβήτου μονάρχου, ὑπὲρ οὗ ἐγκαρδίους εὐχὰς ἐκ μυχαιτάτων καρδίας πρὸς τὸν Ὕψιστον ἀναπέμποντες, δεόμεθα αὐτοῦ ἵνα ἐπὶ μακροτάτους κύκλους ἐνιαυτῶν διατηρήσῃ τὴν Α. Α. Μ. ἄνοσον καὶ ὑγιᾶ ἐπ' ἀγαθῷ τῶν ὑπὸ τὰ σκῆπτρα Αὐτῆς λαῶν, ὑπὲρ ὧν οὐ λείπει πατρικῶς κηδομένη καὶ φροντίζουσα.

Ἕνεκεν τοῦ παρὰ Μωαμεθανοῖς ἑορτασίμου τῆς παρασκευῆς, οἱ ὑπουργοὶ ὡς καὶ οἱ ἀνώτεροι τοῦ κράτους ὑπάλληλοι καὶ οὐλεμᾶ ἔσχον τὴν τιμὴν ἵνα περὶ τὴν 6 τουρκιστὶ ὥραν τοῦ σαββάτου (4 Ἰουλίου) μεταβῶσιν ἐν στολῇ εἰς τὰ ἀνάκτορα καὶ διὰ τῆς Α. ὑψ. τοῦ πρωθυπουργοῦ ὑποβάλωσι τῇ Α. Α. Μ. τὰ συγχαριτήρια αὐτῶν. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἡ Α. ὑψ. ὁ πρωθυπουργὸς ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ τε καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ λαβόντων τὴν τιμὴν ἵνα παραστῶσιν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ θρόνου προσεφώνησε τάδε·

«Μεγαλειότατε, ἀμοιροῦμεν λέξεων ὅπως ἐκφράσωμεν τῇ Ὑμετέρᾳ Μεγαλειότητι τὴν εὐγνωμοσύνην ἡμῶν ἐπὶ τῇ χορηγηθείσῃ ἡμῖν ἐξόχῳ τιμῇ νὰ συγχαρῶμεν Αὐτὴν διὰ τὴν ἐπέτειον τῶν γενεθλίων Αὐτῆς ἡμέραν. Οἱ ὑπουργοί, οἱ οὐλεμᾶ, καὶ οἱ ἀνώτεροι τῆς αὐτοκρατορίας λειτουργοὶ ἐπαναλαμβάνουσιν ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ τὰς συγχαρητηρίους αὐτῶν εὐχὰς καὶ ὁλοψύχως συγχαίρουσι τῇ Ὑμετέρᾳ Μεγαλειότητι κατὰ τὴν πανευτυχῆ ταύτην ἡμέραν. Τὸ ἐπ' ἐμοί, Μεγαλειότατε, λογίζομαι εὐτυχὴς, κληθεὶς ἵνα ἐξ ὀνόματος πάντων ἐκπληρώσω τὸ μεγίστην τιμὴν περιποιοῦν μοι τοῦτο καθῆκον. Εἴθε ὁ Ὕψιστος ἑοραιώσοι ἐπὶ μήκιστον τὴν Ὑμετέραν Μεγαλειότητα, τὸν σεπτὸν καὶ εὐεργετικὸν ἡμῶν Κύριον ἐπὶ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ θρόνου, χορηγοῖ τὴν ἀντίληψιν αὐτοῦ τῇ Ὑμετέρᾳ Μεγαλειότητι καὶ τῷ λαῷ Αὐτῆς εὐτυχίαν καὶ εὐημερίαν».

Εἰς ταῦτα ἡ Α. Α. Μ. ἀπήντησεν ὧδε·

«Εὐχαριστῶ ὑμῖν ἐπὶ ταῖς συγχαρητηρίοις εὐχαῖς. Βεβαιῶ μετ' εὐχαριστήσεως ὅτι ἀδιαλείπτως καταβάλλετε πᾶσαν προσπάθειαν ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῆς αὐτοκρατορίας καὶ τοῦ λαοῦ Μου, ὡς καὶ ὑπὲρ τῆς δόξης αὐτῆς, ἐφ' ᾧ λογίζομαι εὐτυχής· παρακαλῶ δὲ τὸν Θεὸν ἵνα βοηθῇ πάντας ἡμᾶς εἰς ἐπιτέλεσιν τοῦ ἀγαθοῦ».

Καθ' ἃ ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει ἀνεγράψαμεν ἡ Α. Θ. Π. συνοδευομένη ὑπὸ τῶν σεβ. ἀγ. συνοδικῶν ἀπῆλθε τὴν τρίτην εἰς Χάλκην ὅπως παραστῇ εἰς τὰς ἐξετάσεις τῶν ἐκεῖ δύο ἐκκλησιαστικῶν σχολῶν, τῆς τε θεολογικῆς καὶ τῆς κεντρικῆς ἱερατικῆς σχολῆς.

Ἡ Α. Θ. Π. μετέβη εἰς Χάλκην διὰ τοῦ ἀτμοπλοίου τοῦ τελοῦντος τὴν ἑσπερινὴν ὑπηρεσίαν μεταξὺ τῆς πόλεως ἡμῶν καὶ τῶν νήσων τῆς Προποντίδος, ὑψώσαντος ἐπὶ τοῦ μεσαίου αὐτοῦ ἱστοῦ τὴν ὀθωμανικὴν σημαίαν.

Ἅμα τὸ ἀτμόπλοιον τοῦτο ἀπεμακρύνθη τῆς νήσου τοῦ Ἀντιγόνου ἤρξαντο κρουόμενοι οἱ κώδωνες τῶν ἐν Χάλκῃ ἐκκλησιῶν καὶ μοναστηρίων, ὑπὸ δὲ τὸν χαρμόσυνον αὐτῶν ἦχον ἡ Α. Θ. Π. ἀποβᾶσα ἐπὶ τῆς προκυμαίας τῆς Χάλκης ἀνέλαβε μετὰ τῶν σεβ. συνοδικῶν τὴν πρὸς τὴν μονὴν τῆς ἁγίας Τριάδος ὁδόν.

Καθ' ὁδὸν τὴν Α. Θ. Π. ἀνερχομένην ὑπήντησαν πρὸ τοῦ καταστήματος τῆς ἱερατικῆς σχολῆς οἱ νεαροὶ ταύτης τρόφιμοι, πρὸς οὓς ἡ Α. Θ. Π. ἀπέτεινε πατρικὰς νουθεσίας καὶ ηὐλόγησεν αὐτούς.

Πρὸ τῆς εὐαγοῦς μονῆς, ἐν ᾗ ἡ θεολογικὴ σχολή, ἀνέμενον τὴν Α. Θ. Π. παρατεταγμένοι εἰς διπλοῦν ἑκατέρωθεν στίχον οἱ τῆς σχολῆς ταύτης τρόφιμοι ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς τοὺς καθηγητὰς αὐτῶν καὶ τὸν τῆς σχολῆς διευθυντήν.

Ἐν τοῖς προπυλαίοις ἡ Α. Θ. Π. περιεβλήθη τὸν πατριαρχικὸν μανδύαν, κρατοῦσα δ' ἐν χειρὶ τὴν ἀρχιερατικὴν ῥάβδον ἐβάδισεν εὐθὺ πρὸς τὸν ἱερὸν ναὸν ἡγουμένων τῶν τροφίμων τῆς θεολογικῆς σχολῆς καὶ ψαλλόντων ἐναρμονίως τὸ «ἄξιόν ἐστιν».

Μετὰ τὴν ἐν τῷ ναῷ ψαλεῖσαν δέησιν ὁ πανοσιολ. διευθυντὴς ἀπηύθυνε σύντομον τῇ Α. Θ. Π. προσφώνημα, εἰς ὃ αὕτη ἀπήντησε καταλλήλως· κατόπιν δ' ἐπευλόγησε τοὺς ἐν τῇ θεολογικῇ σχολῇ φοιτῶντας καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὰ δώματα αὐτῆς.

Τῇ ἐπαύριον μετὰ τὸ πέρας τῆς ἱερᾶς λειτουργίας ἤρξαντο αἱ ἐξετάσεις, ἀναγνωσθεισῶν τῶν ἐν τῇ κατάρξει αὐτῶν νενομισμένων εὐχῶν καὶ ψαλέντων τῶν κεκανονισμένων τροπαρίων, μεθ' ὃ ὁ πανοσιολ. διευθυντὴς ἀρχιμανδρίτης κ. Γερμανὸς Γρηγοράς ἀνέγνω σαφῆ ἔκθεσιν, πραγματευομένην τὴν κατάστασιν τῆς σχολῆς ταύτης, ὑπὲρ ἧς δέον ἵνα ληφθῇ φροντὶς πρὸς ἀνακούφισιν τοῦ

πενομένου ταμείου αὐτῆς, καὶ ἐπιδειχθῇ ὑπὲρ αὐτῆς ἐνδιαφέρον ἀνταξιον τῶν ἐξ αὐτῆς ἀποκομιζομένων πνευματικῶν ὠφελειῶν.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς λογοδοσίας ἤρξατο ἡ ἐξέτασις τῶν τελειοδιδάκτων ἓξ τὸν ἀριθμόν, ὧν πέντε καταλελεγμένοι τῷ ἱερῷ κλήρῳ καὶ εἷς ἔτι τοῖς λαϊκοῖς στοιχῶν. Αἱ ἐξετάσεις τούτων διήρκεσαν ἄχρι μεσημβρίας καὶ ἐπαναληφθεῖσαι τῇ ἐπαύριον καὶ τῇ μεθεπομένῃ παρασκευῇ ἐπεραιώθησαν τὸ σάββατον· μ. μ. δὲ τῆς ἡμέρας ταύτης συνελθὼν ὁ τῶν καθηγητῶν σύλλογος ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ πανοσιολ. κ. διευθυντοῦ ἀνεκήρυξε διδασκάλους τῆς χριστιανικῆς θεολογίας καὶ τοὺς ἐξ τελειοδιδάκτους, ἀπονείμας τὸν βαθμὸν ἄριστα παμψηφεὶ μὲν εἰς τοὺς ἱερολ. Γερμανὸν ἱεροδιάκονον ἁγιοταφίτην ἐξ Ἀλατσάτων καὶ Ἀπόστολον ἱεροδιάκονον ἐξ Ἴμβρου, κατὰ δὲ πλειονοψηφίαν εἰς τὸν κ. Ἰωάννην Διακουμάκην ἐκ Σμύρνης, εἰς ὃν κατὰ τὸν τῆς σχολῆς κανονισμὸν ἐπεφυλάχθη νὰ δοθῇ τὸ προσῆκον δίπλωμα μετὰ τὴν ἐν τῷ ἱερῷ καταλόγῳ ἀναγραφὴν αὐτοῦ· τὸν βαθμὸν δὲ λίαν καλῶς εἰς τοὺς ἱερολ. Ἄνθιμον ἱεροδιάκονον ἐκ Ῥαιδεστοῦ, Δωρόθεον ἱεροδιάκονον ἐκ Κρήτης καὶ Νικηφόρον ἱεροδιάκονον ἐκ Μαδύτου.

Τῇ ἐπαύριον κυριακῇ ἡ Α. Θ. Π. συνελειτούργησε μετὰ ὀκτὼ σεβ. συνοδικῶν τῶν ἁγ. Ἐφέσου, Χαλκηδόνος, Δέρκων, Νεοκαισαρείας, Μυτιλήνης, Λήμνου, Κορυτζᾶς καὶ Κασσανδρείας, δύο τῶν ἀρχιμανδριτῶν καθηγητῶν τῆς θεολογικῆς σχολῆς, τῶν πανοσιολ. κκ. Φιλαρέτου Βαφείδου καὶ Γρηγορίου Ζυγαβηνοῦ, καὶ τεσσάρων ἱεροδιακόνων, προεξάρχοντος τοῦ Μ. ἀρχιδιακόνου.

Εἰς τὴν πατριαρχικὴν ταύτην λειτουργίαν καθ' ἣν ἐμνημονεύθησαν τὰ ὀνόματα τῶν ἱδρυτῶν, εὐεργετῶν καὶ συνδρομητῶν τῆς θεολογικῆς σχολῆς παρῆν πλῆθος πολὺ ἔκ τε τῆς πόλεως καὶ τῶν νήσων προσδραμόν, ἐν ᾧ διεκρίνετο ἡ Α. ὑψ. ὁ τῆς Σάμου ἡγεμὼν Κωστάκη Ἀδοσίδη πασσᾶς.

Ἡ πατριαρχικὴ λειτουργία ἔληξε τὴν 10 καὶ 1/2 π. μ. ὥραν· μετὰ ἡμίωρον δὲ ἀνάπαυλαν ἐπὶ τῷ κρούσματι τοῦ κώδωνος ὁ ναὸς ἐπληρώθη αὖθις καὶ ἡ Α. Θ. Π. φέρουσα μανδύαν, ἐπιτραχήλιον καὶ ὠμοφόριον καὶ κρατοῦσα τὴν ἀρχιερατικὴν ῥάβδον ἀνῆλθεν ἐπὶ τοῦ θρόνου, παριστα μένων ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἀπὸ τῆς σολέας ἄχρι τῆς ὡραίας πύλης τῶν σεβ. συνοδικῶν.

Κατανυκτικὴ καὶ ἐπιβάλλουσα ἐψάλη προεισαγωγικὴ τῆς ἀπονομῆς τῶν διπλωμάτων ἀκολουθία, μετὰ τὸ πέρας τῆς ὁποίας ὁ μὲν γραμματεὺς ἀνέγνω τὰ πρακτικὰ τῶν ἀπὸ τῆς τετάρτης συνεδριάσεων, ὁ δὲ διευθυντὴς ἐξ ὀνόματος τῆς σχολῆς ἀνεκήρυξε δημοσία «διδασκάλους τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς θεολογίας» τοὺς ἀποφοιτήσαντας τελειοφοίτους τοὺς ἐν τῷ ἱερῷ κλήρῳ καταλελεγμένους, καὶ πρὸς ἕκαστον αὐτῶν ἀπέτεινε τὰς προσηκούσας ὑπομνήσεις ἐπιδίδων τὸ οἰκεῖον δίπλωμα.

Κατόπιν ὁ ἐκ τῶν ἀνακηρυχθέντων διδασκάλων ἱερολ. Ἀπόστολος ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ τε καὶ τῶν συναποφοιτησάντων αὐτῷ ἀνέγνω συγκινητικὸν προσφώνημα, δι' οὗ ἀνεκεφαλαίωσε τὰ καθήκοντα καὶ τὰς ὑποχρεώσεις παντὸς εὐσεβοῦς καὶ ἰδίᾳ τῶν μετὰ μητρικῆς φιλοστοργίας ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐκτραφέντων διδασκάλων τῆς θεολογίας πρὸς τὴν κοινὴν μητέρα, τροφὸν καὶ εὐεργέτιδα Μ. τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν καὶ ὑπεσχέθη πανδήμως πειθήνιος ἔσεσθαι καὶ ὑπήκοος τοῖς κελεύσμασιν αὐτῆς, στερρῶς ἀντεχόμενος τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας καὶ φροντίζων ἵνα μεταδῶ τὸ τάλαντον τῶν γνώσεων, ἃς ἐν τῇ σχολῇ ἀπέκτησεν εἰς προκοπὴν τῶν πιστῶν, εἰς στήριξιν αὐτῶν ἐν τῇ ὀρθοδοξίᾳ, εἰς ἐπικοδόμησιν αὐτῶν ἐν τῇ ὑγιαινούσῃ εἰς Χριστὸν πίστει.

Τὴν περὶ τούτου δήλωσιν αὐτός τε καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἀνακηρυχθέντες διδάσκαλοι ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ ἑστῶτες ὑπέγραψαν καὶ κατέθηκαν εἰς χεῖρας τοῦ διευθυντοῦ, μεθ' ὃ ἡ Α. Θ. Π. ηὐχαρίστησε τοὺς συνεισενεγκόντας εἰς τὴν πνευματικὴν ταύτην πανήγυριν, τὴν μὲν γεράσμιον ἱεραρχίαν ὡς ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς συντηροῦσαν τὸ πνευματικὸν τοῦτο τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς διδασκαλίας φυτώριον, τὴν ἐπὶ τῆς σχολῆς ταύτης ἐφορίαν ὡς θεοφιλῶς καὶ θεαρέστως μεριμνῶσαν καὶ κηδομένην τῶν συμφερόντων αὐτῆς, καὶ τὸν σύλλογον τῶν καθηγητῶν ὡς εὐσυνειδότως ἐργασάμενον καὶ ἀναδείξαντα τῇ ἐκκλησίᾳ νέους εὖ καταρτισμένους ἐργάτας πρὸς χρησιμοποίησιν ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Κυρίου. Ἀκολούθως ἀπέτεινε πατρικὰς νουθεσίας πρός τε τοὺς νέους διδασκάλους καὶ τοὺς μὴ ἔτι συμπληρώσαντας τὸν χρόνον τῆς μαθητείας αὐτῶν λοιποὺς τροφίμους τῆς σχολῆς. Καὶ τούτοις μὲν συνεστήσατο ἵνα ἐπὶ τοὺς στεφανωμένους συναθλητὰς αὐτῶν ἀφορῶντες ἐγκαρτερήσωσιν ἐν τοῖς μαθήμασιν ὅπως καὶ αὐτοὶ καταλάβωσι τὴν νύσσαν τοῦ μαθητικοῦ σταδίου στεφανηφοροῦντες, ἐκείνοις δὲ ὑπεμνήσατο τί ἡ ἐκκλησία ἀπεκδέχεται παρ' αὐτῶν ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας εἰς ὃ καλεῖ αὐτοὺς μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν αὐτῶν. Ὑπέμνησεν αὐτοῖς ὅτι δι' ἔργων ὀφείλουσιν ἵνα καταδείξωσι τῇ τε ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ λαῷ τὴν τελείαν αὐτῶν ἐν Χριστῷ ἀναστροφήν, νὰ ἀποδῶσιν ὄντως τὸ ἅλας τῆς γῆς, ὁδηγοὶ τοῦ εὐσεβοῦς πληρώματος πρὸς τὰς νομὰς τὰς σωτηρίους. Ὑπενθύμισεν αὐτοῖς ὅτι ἔργα πίστεως, ἔργα ἀγάπης, ἔργα συνέσεως καὶ σοφίας Χριστοῦ ἐκζητεῖ παρὰ τῶν λειτουργῶν αὐτοῦ ὁ Κύριος τῆς δόξης ἐν εὐαγγελίοις λέγων «οὕτω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσουσι τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς», καὶ συνέστησεν αὐτοῖς ἵνα μηδέποτε ἀμνημονήσωσι τῶν Κυριακῶν ἐπιταγῶν, ἀλλ' ἀναδείξωσιν ἑαυτοὺς ἐργάτας ἀνεπαισχύντους ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Χριστοῦ.

Μικρὸν πρὸ τῆς 1 μ. μ. ὥρας ἔληξεν ἡ τελετὴ τῆς τῶν διπλωμάτων ἀπονομῆς. Τὴν 1 μ. μ. ὥραν σημάναντος τοῦ κώδωνος, ἡγουμένης τῆς Α. Θ. Π. κατῆλθον ἅπαντες εἰς τὸ ἑστιατώριον, ἐν ᾧ 180 δαιτημόνες ἐκάθισαν κύκλῳ τραπέζης τεθείσης ἐν σχήματι Π.

Ἐν τοῖς ἐπιδορπίοις ἡ Α. Θ. Π. ἤγειρε πρώτην πρόποσιν ὑπὲρ τοῦ παρ' αὐτῇ καθημένου ὑψ. ἡγεμόνος τῆς Σάμου, ὃς εὐθὺς ἀνταπαντήσας προεκάλεσε πρόποσιν ὑπὲρ τῆς

Α. Θ. Π., ἥτις μετὰ μικρὸν ἤγειρεν ἑτέραν πρόποσιν ὑπὲρ τῶν λοιπῶν τῆς ἑῴας πατριαρχῶν, τῶν ἁγιωτάτων αὐτοκεφάλων ἐκκλησιῶν καὶ τῆς ἱεραρχίας αὐτῶν. Ἐν τῇ προπόσει αὐτῆς ταύτῃ ἡ Α. Θ. Π. ἐξῆρε τὸ ἀδελφικὸν πνεῦμα τὸ συνδέον πρὸς ἀλλήλας τὰς ἐπὶ μέρους ἁγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, αἵτινες ὡς μέλη ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σώματος χαίρουσιν ἐὰν χαίρῃ τὸ ἕν, λυποῦνται δὲ καὶ συναλγοῦσιν ὅταν πάσχῃ τὸ ἕτερον. Τὸ ἰδιάζον τοῦτο γνώρισμα τῆς ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, ἀπόρροια τῆς ἐν αὐτῇ βασιλευούσης ἐν Χριστῷ ἀγάπης ὑπαγορεύει, εἶπεν, ἐμοί, ἵνα ἰδιαιτέρως μνημονεύσω ἐν τῇ στιγμῇ ταύτῃ τῶν τε λοιπῶν ἁγιωτάτων πατριαρχικῶν θρόνων καὶ τῶν λοιπῶν αὐτοκεφάλων τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησιῶν, τῶν κανονικῶς μὲν χειραρετηθεισῶν θυγατέρων τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ἐν δὲ ἔργοις πίστεως καὶ χριστιανικῆς ἀγάπης εὐκλιματουσῶν ἀδελφῶν ἐκκλησιῶν. Ὅθεν προπίνω ὑπὲρ εὐσταθείας αὐτῶν καὶ ὑπὲρ ὑγιείας καὶ ἀνόσου ἐπὶ μήκιστον ἐν τῷ γηρῷ βίῳ διατηρήσεως τῶν ἁγιωτάτων πρωθιεραρχῶν καὶ ἱεραρχῶν αὐτῶν.

Ζωηραὶ ἐπευφημίαι διεδέχθησαν τὴν πρόποσιν ταύτην εἰς ἣν ἐκ προσώπου τῆς Α. Μ. τοῦ πατριάρχου τῶν Ἱεροσολύμων καὶ τῆς Σιωνίτιδος ἀδελφότητος ἀπήντησε καταλλήλως ὁ παν. ἅγιος Φιλαδελφείας. Κατόπιν ἐγένοντο ἕτεραι προπόσεις ὑπὲρ τῆς ὑπὸ τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον ἱεραρχίας τῆς ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς συντηρούσης τὸ πνευματικὸν τοῦτο φυτώριον, ὑπὲρ τῶν ἐφόρων τῆς θεολογικῆς σχολῆς, τῶν καθηγητῶν αὐτῆς καὶ τῶν ἀπ' αὐτῆς ἀποφοιτησάντων διδασκάλων. Τέλος εὐσεβὴς σπονδὴ ὑπὲρ τῆς μακαρίας μνήμης τῶν ἱδρυτῶν, εὐεργετῶν καὶ συνδρομητῶν τοῦ καλλικάρπου τούτου πνευματικοῦ φυτωρίου ἐπεσφράγισε τὸ γεῦμα.

Ὡς τὸ πρὸ μεσημβρίας ἀπὸ τῆς παρελθούσης τετάρτης ἄχρι τοῦ σαββάτου ἡμερήσιον χρονικὸν διάστημα διετέθη πρὸς ἐξέτασιν τῶν τελειοφοίτων τῆς θεολογικῆς σχολῆς, οὕτω τὸ ἀπὸ τῆς 1 μ. μ. ἄχρις ἑσπέρας κατὰ τὰς αὐτὰς ἡμέρας ἀφιερώθη εἰς ἐξέτασιν τῶν τροφίμων τῆς κεντρικῆς ἱερατικῆς σχολῆς, ὧν αἱ εὔστοχοι ἀπαντήσεις κατέδειξαν τήν τε εὐσυνείδητον ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος τῶν ἐν αὐτοῖς διδασκόντων, καὶ τὴν ἐπιμέλειαν καὶ εὐμάθειαν τῶν διδασκομένων. Τὴν ἔναρξιν τῶν ἐξετάσεων τούτων ἐνεκαινίασαν θερμαὶ πρὸς Κύριον δεήσεις, ἃς ἐπηκολούθησαν εὐχαριστήριος πρὸς τὸν Θεὸν ᾠδή, ὕμνος τῆς Α. Α. Μεγαλειότητος καὶ ἀκολούθως τῆς Α. Θ. Π., οὓς ἐμελῶς καὶ ἐναρμονίως ἔψαλαν οἱ τῆς ἱερατικῆς σχολῆς νεαροὶ τρόφιμοι.

Ἐν ταῖς ἐξετάσεσι τῆς κεντρικῆς ἱερατικῆς σχολῆς παρῆν ὁ ἀπὸ πολλοῦ ἐν Ῥωμουνίᾳ ἀποκατεστημένος Ἰωάννης Μπάνκας ἐκ Κορυτσᾶς, ὃς θελχθεὶς ἐκ τοῦ εὐφροσύνου θεάματος τῆς ἐν τοῖς γράμμασιν ἐπιδόσεως τῶν νεαρῶν τῆς σχολῆς ταύτης τροφίμων προσήνεγκεν ὡς ἀρραβῶνα γενναιοτέρας ἐν ἐγγυτάτῳ μέλλοντι συνδρομῆς αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς ἱερατικῆς σχολῆς εἰκοσάφραγκα δέκα. Εἶθε καὶ ἄλλοι ὡς τὸν εὐσεβῆ τοῦτον Κορυτσαῖον κατανοήσωσι τὰ ἐκ τῆς σχολῆς ταύτης προσδοκώμενα ἀγαθὰ καὶ ἀρωγοὶ αὐτῆς γενόμενοι, ἀσφαλίσωσιν αὐτῇ τὰ μέσα τῆς ὑπάρξεως καὶ συντηρήσεως αὐτῆς.

Ἡ περίρρητος γενναιοδωρία τῶν Σμυρναίων καὶ ἡ περιλάλητος αὐτῶν φιλομουσία συχνὰς παρέχει ἀφορμὰς τῇ μὲν Ἐκκλησίᾳ γηθοσύνου ἀγαλλιάσεως, τοῖς δὲ ἀνθρώποις λόγους ἐπαίνων καὶ ἐγκωμίων ὑπὲρ αὐτῶν. Ἔναγχος ἀνεγράψαμεν ἐν τῇ «Ἐκκλ. Ἀληθείᾳ» ἀρίζηλον πρᾶξιν τοῦ Σμυρναίου κ. Βασιλείου Διογένους δωρησαμένου τῇ ἐκεῖ φερωνύμῳ Εὐαγγελικῇ σχολῇ κτῆμα ἀξίας ἄνω τῶν δεκακισχιλίων λιρῶν ὀθωμανικῶν, σήμερον ἕτερος μεγάτιμος τῆς καλλιτέκνου Σμύρνης γόνος ὁ Ἰωάννης Μαρτζέλλας, οὗ τὸ ὄνομα στενῶς ἀπὸ ἐτῶν συνεδέθη τῇ Εὐαγγελικῇ σχολῇ, ἐπίσης γενναιοτάτην ὑπὲρ αὐτῆς ἐποιήσατο προσφοράν, ἐκ λιρῶν ὀθωμ. τεσσάρων περίπου χιλιάδων, ἥτις οὔτε ἡ πρώτη οὔτε ἡ τελευταία εἶνε τῶν πρὸς τὴν σχολὴν ταύτην γενναιοδωριῶν τοῦ μεγατίμου τούτου ὁμογενοῦς. Ἐὰν ἀνεγράφομεν ἑκάστην ἰδιαιτέρως τῶν πρὸς τὴν Εὐαγγελικὴν σχολὴν εὐεργεσιῶν τοῦ Ἰωάννου Μαρτζέλλα ὁ χρόνος ἤθελεν ἐπιλείψει ἡμᾶς ἀφηγουμένοις, ὅθεν περὶ μόνην τὴν πρόσφατον εὐεργεσίαν αὐτοῦ τὸν λόγον περιορίζομεν. Κατιδὼν οὗτος τὸ ἀπαραίτητον τῆς ἀνάγκης ἐπεκτάσεως τῆς Εὐαγγελικῆς σχολῆς καὶ καθορῶν τὴν σμικρότητα τῶν οἰκονομικῶν αὐτῆς μέσων, ἅτινα κάλλιον παντὸς ἄλλου γνωρίζει ἀπεφάσισεν ἵνα οἰκείαις δαπάναις ἀνεγείρῃ δύο τῆς Εὐαγγελικῆς σχολῆς πτέρυγας, καθηκούσας ἄχρι τοῦ οἰκήματος τῆς μητροπόλεως. Πρὸς τοῦτο ἐδωρήσατο τὴν παρακειμένην τῇ Εὐαγγελικῇ σχολῇ ἰδιόκτητον αὐτοῦ οἰκίαν, ἠγόρασεν ἕτερον παρακείμενον οἰκόπεδον καὶ κατέβαλε τὸ τίμημα τῆς οἰκοδομῆς τῶν δύο τούτων πτερυγῶν. Εὐτυχεῖς αἱ πόλεις αἱ τοιούτοις τίκτουσαι υἱούς. Ἐπὶ τοιούτοις δὲ τέκνοις ἐναβρυνομένη ἡ ἐκκλησία, χεῖρας ἱκετηρίοις πρὸς τὸν Ὕψιστον ἀνατείνουσα δέεται τοῦ πατρὸς τῶν φώτων καὶ Θεοῦ πάσης παρακλήσεως, ἵνα ἐπευλογῇ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν τῶν τέκνων αὐτῆς τούτων, καὶ διατηρῇ ταῦτα ἄνοσα καὶ ὑγιεῖως ἔχοντα ἐπὶ μακροτάτας ἐτῶν περιόδους πρὸς χαρὰν μὲν καὶ ἀγαλλίασιν αὐτῆς, ὠφέλειαν δὲ τῆς σπουδαζούσης νεότητος καὶ τοῦ γένους.

Μετὰ λύπης ἐπληροφορήθημεν ὅτι ἡ Α. Μακ. ὁ τῶν Ἀρμενίων Πατριάρχης κ. Ναρσῆς ὑπέβαλλε πρὸς τὸ ἐθνικὸν τῶν Ἀρμενίων συμβούλιον τὴν παραίτησιν αὐτοῦ καὶ ὅτι καταλιπὼν τὸ ἐν Κοὺμ Καπὶ ἀρμενικὸν πατριαρχεῖον ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἐν Χάσκιοϊ οἰκίαν αὐτοῦ. Εὐτυχῶς τὴν ἐκ τοῦ ἀκούσματος τούτου λύπην διεσκέδασεν ἡ πρὸς τὴν Α. Μακ. υἱϊκὴ ἀφοσίωσις καὶ δικαία τῶν ἀρετῶν αὐτῆς ἐκτίμησις ἡ γενομένη ὑπὸ τοῦ ἐθνικοῦ τῶν Ἀρμενίων συμβουλίου, ὅπερ κληθὲν ἵνα ἀποφανθῇ ἐπὶ τῆς ὑποβληθείσης αὐτῷ παραιτήσεως ταύτης μιᾷ φωνῇ ἀπέκρουσεν αὐτὴν καὶ ἐν σώματι μεταβὰν παρὰ τῇ Α. Μακ. ἐξελιπάρησε καὶ ἐξικέτευσεν αὐτὴν ἐξ ὀνόματος τοῦ ἀρμενικοῦ ἔθνους

ὅπως ἀποσύρῃ τὴν παραίτησιν αὐτῆς καὶ ἐξακολουθήσῃ παραμένουσα ἐν τῇ σκοπιᾷ ἐν ᾗ κληθεῖσα ἐτέθη. Κατανυγεῖσα ἐκ τῶν υἱϊκῶν τούτων παρακλήσεων καὶ δεήσεων ἡ Α. Μακ. ἀπέσυρε τὴν παραίτησιν αὐτῆς καὶ ἀνέλαβε τὰ ὑψηλὰ αὐτῆς καθήκοντα πρὸς γενικὴν τοῦ ἀρμενικοῦ ἔθνους εὐχαρίστησιν καὶ πάντων τῶν μετὰ στοργῆς φιλούντων αὐτό.

Οἱ τοῦ ἐν Χάλκῃ ἱεροῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Νικολάου ἀξιότιμοι ἔφοροι προέβησαν κατ'αὐτὰς εἰς μέτρον οὗτινος ἀπὸ μακροῦ τὴν λῆψιν ὑπαγορεύει ὅ τε σεβασμὸς ὁ ὀφειλόμενος πρὸς τοὺς καθιερωμένους τῇ λατρείᾳ τοῦ Θεοῦ τόπους, καὶ τὸ πραγματικὸν ὑλικὸν συμφέρον τῶν ἱερῶν ναῶν. Σκεψάμενοι οἱ ἀξιότιμοι οὗτοι κύριοι ὅτι οἱ ἱεροὶ ναοί εἰσι τόποι προσευχῆς καὶ οὐχὶ ἐμπορίου, ἀπεσκοράκισαν ἐξ αὐτῶν τοὺς ἐν καιρῷ τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν περιαγομένους δίσκους, ἵνα μὴ ἡ ἱερότης καὶ τὸ ὕψος τῆς πρὸς τὸν Θεὸν προσευχῆς συμμίγνυται τῷ θορύβῳ τῶν ἀνταλλασσομένων κερματίων ἐν μέσῳ τοῦ ναοῦ. Ἀλλ'ἵνα μὴ ἐπέλθῃ διατάραξις τῶν οἰκονομικῶν τοῦ ναοῦ προσόδων, ἐσκέφθησαν ἵνα ἀντικαταστήσωσι τὸ ἔθος τῆς ἐν τῷ ναῷ περιαγωγῆς τῶν δίσκων δι'ἐπισκέψεως τῶν ἐνοριτῶν δὶς τοῦ ἐνιαυτοῦ ὑπὸ τῶν κκ. ἐφόρων πρὸς ἐκζήτησιν τοῦ ἑκουσίου καὶ ὅλως προαιρετικοῦ αὐτῶν ἐράνου ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν τοῦ ναοῦ. Τὰ ἀγαθὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀρίστης ταύτης βουλῆς κατάδηλα ἀμέσως ἐγένοντο. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐκκλησιαζομένων ὑπερετριπλασιάσθη, αἱ δ'ἐκ τῆς καταναλώσεως τοῦ κηροῦ πρόσοδοι ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ἀντιστοιχούσας ἑβδομάδας τοῦ παρελθόντος ἔτους παρουσιάζουσιν ἐπαισθητὴν αὔξησιν καλύπτουσαν μέρος τῆς ἐκ τῆς καταργήσεως τῶν δίσκων ἐπιγενομένης ὑλικῆς ζημίας, ἣν θέλει συγκαλύψει πάντως ἡ ἐκ τοῦ ἑκουσίου τῶν ἐνοριτῶν ἐράνου εἰσπραξις. Τὴν ἀγαθὴν ταύτην ἰδέαν τῶν ἐν Χάλκῃ συνιστῶμεν θερμῶς τοῖς κκ. ἐφόροις τῶν ἐνοριακῶν ἱερῶν ναῶν, ὅπως τέλεον παύσῃ τὸ κάκιστον ἔθος τῆς περιαγωγῆς δίσκων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, τὸ διαταράττον τὴν σεμνότητα καὶ τὸ μεγαλεῖον των ἱερῶν ἡμῶν ἀκολουθιῶν καὶ φυγαδεῦον οὐκ ὀλίγους μακρὰν τῶν ἱερῶν ναῶν ἐπὶ ἀνυπολογίστῳ ἠθικῇ τῆς κοινωνίας ζημίᾳ.

Φιλόμουσος ἐκ Σμύρνης κύριος ἀφορμηθεὶς ἐκ τῶν ἐσχάτως γενομένων ἐκεῖ δημοσίων ἐξετάσεων ἐπέστειλε τῷ «Νεολόγῳ» κακίζων τὸ ἐν ταῖς δημοσίαις ἐξετάσεσι πνεῦμα τῆς ἐπιδεικτιάσεως καὶ συνιστῶν τὴν ἀνάγκην ἐξεταστικῶν ἐπιτροπῶν, καθῆκον ἐχουσῶν ἵνα ἐφορεύωσι τὰς γενομένας δημοσίᾳ ἐξετάσεις καὶ ἰδίοις ὠσὶν ἀντιλαμβάνονται τῶν προόδων τῆς ἐν ἑκάστῳ ἐκπαιδευτηρίῳ μαθητιώσης νεότητος. Τὴν πρὸς τοῦτο ὦθησιν ὁ ἐπιστολογράφος ἐκζητεῖ παρὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ δὴ παρὰ τῆς Α. Θ. Π. Ἐκτιμῶμεν τὰς σκέψεις τοῦ φιλομούσου τούτου κυρίου καὶ ἐπαινοῦμεν τὸ διαφέρον, ὅπερ ὑπὲρ τῆς σπουδαζούσης ἐπιδείκνυται νεότητος, ἂν καὶ διαφωνοῦμεν ἔν τισι πρὸς αὐτὸν, σκεπτόμενοι ὅτι ἔχομεν ἀνάγκην οὐχὶ ἐξεταστικῶν ἐπιτροπῶν, ἀλλὰ τακτικῶν ἐποπτῶν ἐξ εἰδικῶν περὶ τὰ παιδαγωγικὰ ἀνδρῶν διηνεκῶς ἐπιβλεπόντων τὰ τῆς διδασκαλίας πῶς αὕτη λειτουργεῖ καὶ ἐνεργεῖται. Ἡ ἐκκλησία οὐδέποτε ἐν παρέργου μοίρᾳ ἔθετο τὰ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως· ταῦτα ἐν τοῖς ζωτικωτάτοις τοῦ γένους ζητήμασιν ἀνέγραψε καὶ ἐν τοῖς κυριωτάτοις αὐτῆς καθήκοσι κατέταξεν, ἀλλ' ἐφ' ὅσον δὲν ἐννοηθῇ ὑπὸ πάντων ὅτι δὲν πρέπει ἕκαστος κατὰ τὸ δοκοῦν νὰ ῥυθμίζῃ τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀλλ'ἀνάγκη νὰ ὑπαγάγωμεν τὰς ἀτομικὰς θελήσεις ἐν τοῖς ἀφορῶσι τὴν παιδαγωγίαν ὑπὸ μίαν θέλησιν, τὴν τῆς ἐκκλησίας, κανονίσουσαν δι' εἰδικῶν ἀνδρῶν τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἐν πλημμελεῖ θέλομεν ἀνακινεῖσθαι κύκλῳ, ἀκολουθοῦντες τόσα προγράμματα ὅσα καὶ σχολεῖα ἔχομεν.

Οἱ ἐν Αὐλοποτάμῳ Κρήτης χριστιανοὶ δι'ἀναφορᾶς αὐτῶν πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἐζητήσαντο ἵνα ἡ ἐπαρχία αὕτη χωρισθῇ τῆς ἐπισκοπῆς Ῥεθύμνης καὶ ἀποτελέσῃ ἰδιαιτέραν ἐπισκοπὴν, καθ' ὅσον λέγουσιν, εἰ καὶ ὑφίστανται τὰ βάρη τῆς συντηρήσεως ἐπισκόπου, δὲν ἀπολαμβάνουσι τῶν ἀγαθῶν τῆς πνευματικῆς αὐτοῦ ἐπισκέψεως. Ἡ ἐκκλησία σκεψαμένη συνοδικῶς ἐπὶ τῆς αἰτήσεως ταύτης ἐδέησεν ἵνα μὴ εἰσακούσῃ τῆς γενομένης αὐτῇ ταύτης αἰτήσεως, καθότι οἱ λόγοι τῆς ἀξιοπρεποῦς συντηρήσεως τοῦ ἐπισκόπου, οἱ καὶ προηγουμένως ἀναγκάσαντες τὴν ἐκκλησίαν νὰ μὴ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑπὸ τῶν Αὐλοποταμιτῶν γενομένην αὐτῇ περὶ τούτου καὶ ἄλλοτε αἴτησιν, ὑφίστανται ἐν πλήρει ἐναργείᾳ· ἀλλ'ἐπειδὴ οὐ μόνον δικαία καὶ ἔλλογος ἀλλὰ καὶ κανονικῶς ἐπιβέβληται παντὶ ἐπισκόπῳ ἡ πνευματικὴ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ ἐπίσκεψις καὶ ἡ διὰ τῆς διδασκαλίας εἰς νομὰς σωτηρίους ποδηγέτησις, ἔγνω ἵνα διὰ πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς πρὸς τὸν παν. ἅγ. Κρήτης ἀνακοινωθῶσι τὰ περὶ τούτου παράπονα τῶν χριστιανῶν Αὐλοποτάμου καὶ προτραπῇ ἡ πανιερότης αὐτοῦ ὅπως συστήσῃ τοῖς ὑπ'αὐτὴν θεοφιλ. ἐπισκόποις τὴν ἀνελλιπῆ ἐκπλήρωσιν τῶν ἀρχιερατικῶν αὐτῶν καθηκόντων, ἐν οἷς πρωτίστην ἐπέχει θέσιν ἡ συνεχὴς ἐπίσκεψις τοῦ ποιμνίου αὐτῶν καὶ ἡ ἀντίληψις τῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ, ὡς καὶ ἡ διὰ τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας ἐποικοδόμησις αὐτοῦ ἐν τῇ ὑγιαινούσῃ εἰς Χριστὸν ὀρθοδόξῳ πίστει.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΝΕΟΦΥΤΟΥ μητροπολίτου Δέρκων **ΕΡΓΑ ΤΙΝΑ** (μετὰ τῆς βιογραφίας αὐτοῦ) ἐκδιδόμενα ὑπὸ Β. Διαμαντοπούλου δαπάνῃ τοῦ ἐξοχωτάτου Χρηστάκη ἐφένδη Ζωγράφου. Ἐν Ἀθήναις τοῦ Ὑπουργείου τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως, ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1881, τύποις Βουτυρᾶ καὶ Σ/ας.

Εἰ καί πως βραδέως ἀγγέλλομεν τὴν ἔκδοσιν τοῦ πονήματος τούτου, ἡ βραδύτης ὅμως αὕτη οὐ λογισθήσεται ὡς ἐξ ἀμελείας προελθοῦσα, ἐάν τις ἀναμνησθῇ τῆς τριμήνου ἀκουσίου ἡμῶν σιγῆς· αὐτὴ δὲ αὕτη ἡ προθυμία ἡμῶν τοῦ ἐξαγγεῖλαι τὸ ἔργον τοῦτο ἔστω καὶ τὸ δὴ λεγόμενον κατόπιν ἑορτῆς μαρτύρεται περὶ τοῦ βαθυτάτου ἡμῶν σεβασμοῦ πρὸς τὴν ἀγήρω μνήμην τοῦ κλεινοῦ ἱεράρχου, οὗ τὴν στέρησιν πρὸ ἑξαετίας ἐθρηνήσαμεν,

οὗ ζῶντος μὲν τὸ στόμα ἐλάλει σοφίαν καὶ ἡ μελέτη τῆς καρδίας σύνεσιν, θανόντος δὲ ἡ τῶν πράξεων ἀνάμνησις οὐχ ἧττον τῶν λόγων διδάσκει καὶ ἐνισχύει τοὺς ἐπιζῶντας εἰς ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος, εἰς οὗ τὴν ἐπιδίωξιν ὁ ῥέκτης τῶν ἀναγγελλομένων ἔργων συγγραφεὺς τῶν πάντων ἀφειδήσας καὶ αὐτὴν παρεῖδε τὴν ὑγείαν αὐτοῦ.

Τὰ ἐκδοθέντα ἔργα τοῦ ἀειμνήστου Δέρκων Νεοφύτου εἰσὶ μεμονωμένα τινὰ προϊόντα τῆς καλλιγόνου διανοίας αὐτοῦ, καὶ ἑπομένως ὑπ' αὐτῶν μόνον χειραγωγούμενός τις ἀδυνατεῖ ν' ἀντιληφθῇ τοῦ βάθους τῆς διανοίας ἐκείνης, ἣν τὴν ε' αὐγούστου τοῦ 1875 ἀπέσβεσεν ἡ ψυχρὰ τοῦ θανάτου πνοή. Πολλὰ τούτων ἀνάγονται εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν ἔτι ἡ πεῖρα καὶ ἡ διηνεκὴς σπουδὴ καὶ μελέτη δὲν εἶχον συστηματοποιήσει τὰς γνώσεις καὶ δὲν εἶχον ἀνυψώσει τὴν διάνοιαν αὐτοῦ εἰς τὸ σημεῖον τῆς διαυγείας, ἐξ οὗ εἴδομεν αὐτὴν διαλάμπουσαν περὶ τὴν δύσιν τοῦ γεηροῦ αὐτοῦ βίου. Καίτοι ὅμως τοιαῦτα παρέχουσιν ἡμῖν ἐν μικρογραφίᾳ εἰκόνα αὐτοῦ οὐκ ἀτεχνῆ καὶ ἐκδιδάσκουσιν ἡλίκος ἂν εἴη ὁ ἱεράρχης οὗτος, εἰ μὴ ὁ θάνατος προώρως ἀνήρπαζεν αὐτόν.

Τὰ σωζόμενα ἔργα αὐτοῦ, ἅτινα ἡ εὐσεβὴς στοργὴ τοῦ κ. Β. Διαμαντοπούλου περιεσύναξεν, ἡ δὲ εὐλαβὴς ἀγάπη τοῦ ἐξοχ. Χρηστάκη ἐφένδη Ζωγράφου τύποις ἐξέδοτο διῄρηνται εἰς λόγους ἐκκλησιαστικούς, εἰς πραγματείας καὶ διατριβὰς καὶ εἰς ἐπιστολάς τινας. Αἱ πραγματεῖαι καὶ διατριβαὶ δὲν ἐκδίδονται τὸ πρῶτον· γραφεῖσαι αὗται πρὸς διαλεύκανσιν τῆς συνειδήσεως τῶν ἁπλουστέρων ὡς πρὸς τὴν φύσιν καὶ οὐσίαν τῶν τῆς ἡμέρας ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων ἐδημοσιεύθησαν κατὰ καιροὺς ὑπὸ τοῦ ἐγχωρίου τύπου· οὐχ ἧττον ἡ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συλλογὴ τῶν διατριβῶν τούτων ἦν ἀγαθὴ ἰδέα παρασχοῦσα τοῖς περὶ τὴν σύγχρονον ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν ἐγκύπτουσι πρόχειρον βοήθημα εἰς μελέτην τῶν πολυειδῶν ζητημάτων ἅτινα ἐν τοῖς τελευταίοις χρόνοις ἀπησχόλησαν τὴν ἐκκλησίαν καὶ ὧν τινα φλεγμαίνοντα ἔτι ἐπασχολοῦσιν αὐτήν· «ἡ φωνὴ τοῦ καταπιεζομένου δικαίου ἢ τὸ μοναστηριακὸν ζήτημα» καίτοι πρὸ δεκαεπταετίας γραφεῖσα καὶ δημοσιευθεῖσα δύναται ἵνα καὶ αὖθις ἀναγνωσθῇ μετ' ἐνδιαφέροντος καὶ ὠφελείας, ὡς καὶ πᾶσαι αἱ λοιπαὶ τοῦ ἀειμνήστου διατριβαί.

Ἡ στενότης τῶν ὁρίων τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ περιοδικοῦ δὲν ἐπιτρέπει ἡμῖν πλατυτέραν ἐνδιατριβὴν ἐπὶ τοῦ συγγράμματος τούτου, οὗ τὴν πρόσκτησιν ἀναγκαίαν κρίνομεν καὶ συνιστῶμεν παντὶ ὀρθοδόξῳ ὀφείλοντι ἐπίστασθαι πᾶν τὸ ἀναγόμενον εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν ἱστορίαν καὶ δὴ τὰ πρόσφατα ταύτης γεγονότα, ὧν τὰς ὄψεις μόνας οἱ πολλοί, εἰ καὶ μάρτυρες αὐτόπται, ἀντελήφθησαν.

Ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὴν ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐνοριακῶν πραγμάτων συμβαίνουσαν, ὡς μὴ ὤφειλεν, ἀταξίαν προερχομένην ἐκ τῆς μὴ τηρήσεως διπλοτύπων ἀποδείξεων ἐπί τε τῶν εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν, δὲν ἔλειψεν ἑκάστοτε συνιστῶσα ἁρμοδίως εἰς τοὺς τιμιωτάτους Ἐπιτρόπους τὴν ἀπαιτουμένην τάξιν καὶ ἀκρίβειαν ἐν τῇ διαχειρίσει αὐτῶν.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ διαχείρισις πολλῶν ἱερῶν Ἐκκλησιῶν κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι σύμφωνος πρὸς τὰς δοθείσας τοῖς Ἐπιτρόποις ἐκκλησιαστικὰς ὁδηγίας, ἀλλ' ὅμως εἰς τὴν διαχείρισιν εὐαρίθμων τινῶν ἐνοριῶν δυστυχῶς παρατηρεῖται ἡ ἔλλειψις τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ διαληφθέντος μέτρου, ἐξ οὗ προκύπτουσι διάφορα σκανδαλώδη ζητήματα, σπουδαίως ἐπιβαρύνοντα τοῖς ἐμπεπιστευμένοις τὰ τῆς διαχειρίσεως.

Ὅθεν χάριν τῆς ἀκριβείας καὶ τάξεως ἐν τῇ διαχειρίσει τῶν ἐνοριακῶν πραγμάτων ἀφ' ἑνός, καὶ διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν τιμιωτάτων Ἐπιτρόπων ἀφ' ἑτέρου, ἐντελλόμεθα, καὶ προτρεπόμεθα τὴν ὑμῶν τιμιότητα διὰ τῆς παρούσης Ἐκκλησιαστικῆς Ἐγκυκλίου, συνιστῶντες ὑμῖν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος μέτρου, ἤτοι τὴν χρῆσιν διπλοτύπων ἀποδείξεων ἐπί τε τῶν εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν ἐν γένει, λαμβάνοντες τὰ ἐπὶ τούτῳ διπλότυπα παρὰ τοῦ ἁρμοδίου τῶν Πατριαρχείων Γραφείου. Ἐὰν δὲ μετὰ ταῦτα τὰ Ἐκκλησιαστικῶς ἐντελλόμενα ὑμῖν ἤθελε παρουσιασθῇ διαφορά τις ἐπί τε τῶν εἰσπράξεων καὶ δαπανῶν τῆς Ἐνορίας ὑμῶν μὴ δικαιολογουμένη διὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ ἀποδείξεων, ἡ διαφορὰ αὕτη ἀποκλειστικῶς θέλει ἐπιβαρύνει τοῖς διαχειρισταῖς· καὶ πρὸς γνῶσιν ὑμῶν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 23 μαΐου 1881.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας

Ὑπάρχει γνωστὸν τοῖς πᾶσιν ὅτι ἐν καιρῷ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν Κανονισμῶν τὸ πάγιον χρέος τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου, διαιρούμενον εἰς χρέος τοῦ Κοινοῦ καὶ εἰς αὐλικόν, ἐνεκρίθη ἵνα ἐξορληθῇ δι' ὑποχρεωτικοῦ ἐράνου ἀπάντων τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν τῶν ὑποκειμένων εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἐπαρχιῶν, ὅτι ἀναλογήσαντος εἰς ἕκαστον στέφανον τοῦ ποσοῦ ἓξ γροσίων ἀργυρῶν, ἡ Σεβ. Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις εὐμενῶς ἀναδεξαμένη τὴν εἴσπραξιν αὐτῶν, παρέδωκεν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον τὰ τότε εἰσπραχθέντα, ἐξ ὧν μέρος τῶν δανειστῶν ἔλαβον τὰ δίκαια αὐτῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ Σεβ. Κυβέρνησις δὲν ἠδυνήθη ἵνα εἰσπράξῃ πανταχόθεν τὸν διαληφθέντα ἔρανον τῶν ἓξ γροσίων ἕνεκα τῶν παρεμβληθέντων ἐκ μέρους Χριστιανῶν τινων προσκομμάτων, ἱκανὸν δὲ ποσὸν μένει ἔκτοτε ὀφειλόμενον εἰς διαφόρους, τελευταῖον ἔν τινι συνεδριάσει τῶν δύο σωμάτων, ἤτοι τῆς ἱερᾶς συνόδου καὶ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, ἐγένετο σκέψις περὶ τῆς ἐξελέγξεως καὶ ἐξακριβώσεως τοῦ ὑπολοίπου χρέους τοῦ Κοινοῦ καὶ τοῦ αὐλικοῦ διὰ τῆς παραβολῆς τῶν ὁμολογιῶν πρὸς τὰ βιβλία τοῦ Ἐθν. Ταμείου, ἵνα τεθείσης οὕτω βάσεως στερεᾶς γένηται ἀκολούθως σκέψις καὶ φροντὶς σύντονος περὶ ἐξευρέσεως τῶν πόρων, δι' ὧν ταῦτα πληρωθήσονται διά τινος χρεωλυσίου. Προσκαλοῦνται τοίνυν ἅπαντες οἱ κάτοχοι ὁμολογιῶν τοῦ Κοινοῦ ἢ αὐλικῶν ὅπως ἢ αὐτοπροσώπως ἢ διὰ πληρεξουσίων αὐτῶν παρουσιάσωσιν αὐτὰς πρὸς τὸν εἰρημένον σκοπὸν ἐντὸς ἓξ μηνῶν ἀπὸ τῆς σήμερον ἐνώπιον τῆς ἐπὶ τούτῳ διορισθείσης τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, συγκειμένης ὑπὸ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Κορυτσᾶς κυρίου Δωροθέου, τοῦ γραμματέως τοῦ Δ.Ε. Μ. συμβουλίου κ. Δημ. Θ. Ξανθοπούλου καὶ τοῦ ταμίου τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου κ. Συμεὼν Παπαδάκη, καὶ συνεδριαζούσης ἐν τοῖς Πατριαρχείοις κατὰ πᾶσαν δευτέραν ἀπὸ τῆς ἕκτης ὥρας τουρκιστὶ μέχρι τῆς ἐννάτης.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, ιδ Μαΐου 1881.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ.

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΤΟΣ Α΄ | 15 ΙΟΥΛΙΟΥ 1881 | ΤΕΥΧΟΣ Η΄

ΠΑΠΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΙΓ΄

ΕΓΚΥΚΛΙΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

ὑπὸ

ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΒΡΥΕΝΝΙΟΥ

μητροπολίτου Νικομηδείας (*)

Ὁσάκις πρόκειται λόγος περὶ τῆς σχέσεως τῶν ἀδελφῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου πρὸς τὰς τότε Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως οἱ μεταγενέστεροι καὶ μάλιστα οἱ ἐν τοῖς χρόνοις ἡμῶν τῷ Παπισμῷ δουλεύοντες ἄνθρωποι, ἐν ἀντιφάσει ὅλως πρὸς τοὺς ἀρχαίους αὐτῶν κατηγόρους ὁλοτελῶς αὐτοὺς ἀποχωρίζουσι τῆς ἁγίας μητρὸς αὐτῶν Ἐκκλησίας, καὶ περὶ ταύτης μὲν ὡς εἰ ἐν σχίσματι καὶ ἐν αἱρέσει κατέκειτο οὕτω λαλοῦσιν, αὐτοὺς δὲ θερμοὺς ζηλωτὰς κατολίκους καὶ πρὸς αὐτὴν ἐν τελείᾳ διαστάσει περιελθόντας διακηρύττουσιν.

Ἡ ἰδέα αὕτη ἄρχει, ὡς ἀνωτέρω ἤδη εἴπομεν, καὶ ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ ἐπιστολῇ τοῦ μακαριωτάτου πάπα Λέοντος τοῦ ΙΓ΄ ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους αὐτῆς διήκουσα· ἀλλ' ὅ,τι ὁ Πάπας μετ' αἰδοῦς τινος ὡς εἰπεῖν καὶ κεκαλυμμένως λέγει, τοῦτο οἱ ἀπὸ τῆς μάνδρας αὐτοῦ ἀναφανδὸν καὶ μετὰ μεγάλης θρασύτητος διασαλπίζουσιν. Ὁ ἀναγινώσκων τὴν περὶ Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου πραγματείαν τοῦ Γινζέλου καὶ τὰς παραπλησίους τῶν ὁμοίων αὐτῷ συγγραφὰς δὲν δύναται τῇ ἀληθείᾳ εἰμὴ πολλάκις ἱστάμενος νὰ θαυμάζῃ τῶν ἀνθρώπων τούτων τὸ ἀπερίσκεπτον θράσος.

Οὕτω φερ' εἰπεῖν ὁμιλῶν ὁ Γίνζελος περὶ τῶν σλαύων μαθητῶν τῶν δύο ἐκείνων ἀδελφῶν καὶ ὡς τελείους κατολίκους αὐτούς τε καὶ τοὺς διδασκάλους αὐτῶν ὑποτιθέμενος λέγει (ἔνθ. ἀν. σελ. 100) ὅτι «μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μεθοδίου ἐκδιωχθέντες οὗτοι (τῷ 886) ἔξω τῶν ὁρίων τῆς Μοραβίας ἐγένοντο λεία τῆς αἱρέσεως», eine Beute der Haeresie geworden! αἵρεσιν ὀνομάζων ὁ γεννάδας ἐν ὑπερμεσοῦντι τῷ ιθ΄ αἰῶνι τί νομίζεις; τὴν ἐμμονὴν ἐν τῇ πίστει τῆς μιᾶς, ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, τὴν ἐγκαρτέρησιν ἐν τῇ πίστει τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν ἁγίων οἰκουμενικῶν ἓξ Συνόδων «Ὁ ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΕΚΠΟΡΕΥΕΤΑΙ»· ἑστίαν δὲ τῆς αἱρέσεως τὰς ἀνὰ τὴν Ἀνατολὴν ἁγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας ἀποκαλεῖ καὶ πρώτιστα τὴν ἁγιωτάτην Ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως· διότι πιστὴ καὶ ἀκράδαντος ἐν τῇ πίστει τοῦ Εὐαγγελίου καὶ τῶν ἁγίων οἰκουμενικῶν Συνόδων, πρώτη αὐτὴ ἐστηλίτευσε διὰ τοῦ μεγάλου τῆς Ὀρθοδοξίας τέκνου, τοῦ φωτωνύμου Φωτίου, τὴν κίβδηλον καὶ ἀσύγγνωστον ἐν τῷ συμβόλῳ τῆς πίστεως προσθήκην «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ», ἣν φράτορές τινες τῆς Δύσεως, ἄνδρες ἐκ σκότους ἀναδύντες κατὰ τὴν προσφυεστάτην τοῦ θείου πατρὸς ἔκφρασιν, τῇ Βουλγαρίᾳ τότε προσέφερον.

«Ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστὶ, καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει· ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ»· τὰ ῥήματα ταῦτα τοῦ μακαρίου ἀποστόλου καὶ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου (Ἐπιστολ. Α΄ κεφ. β΄ στίχ. 11) τίς εὐθὺς καὶ ἄκων δὲν ἀναμιμνήσκεται ἀκούων τὸν καθηγητὴν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας καὶ τοῦ κανονικοῦ δικαίου τῆς παπικῆς θεολογικῆς σχολῆς Leitmeritz τοιαῦτα ἐκ τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐξερευγόμενον; (α)

Ἡ αὐτὴ ἰδέα κρατεῖ καὶ ἐν οἷς ὁ αὐτὸς καθηγητὴς (ἔνθ. ἀν. σελ. 23 καὶ ἑξῆς, καὶ σελ. 24) ὅσα ἄλλοι ἀλλοτε ὁμοιοι αὐτῷ ἀνερυθριάστως ἐξεστόμισαν, γελοίοις μᾶλλον

(*) Συνέχεια (ἴδ. Ἀληθείας τεῦχ. ιζ΄).

(α) Ἀλλὰ τὰ αὐτὰ πάσχει ὁ κύριος Γίνζελος καὶ ἐν πολλοῖς ἄλλοις καὶ μάλιστα ἐν οἷς μητέρα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν τὴν ἐκκλησίαν τῆς Ῥώμης ἀποκαλεῖ, πολλαχοῦ ταῦτο τῆς μονογραφίας αὐτοῦ ἐπαναλαμβάνων. Ἀφοῦ δὲ ἄνδρες προφέσσορες τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας καὶ τοῦ κανονικοῦ δικαίου τοιαῦτα καὶ ἐκτομίζουσι καὶ γράφουσιν, οὐδόλως παράδοξον οὐδ' ἀπίθανόν ἐστι, νομίζομεν, ἵνα αὔριον ἀκούσωμεν ὅτι καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῆς πίστεως ἡμῶν ἐγεννήθη ἐν Ῥώμῃ, οὐχὶ δὲ ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· ὅτι ἐν Ῥώμῃ συνίστη ἡ πρώτη χριστιανικὴ Ἐκκλησία, οὐχὶ δὲ ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ ὅτι ἀπὸ τοῦ Καπιτωλίου αὐτῆς ὁ Κύριος εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἀνελήφθη, adieu καὶ au revoir πρὸς τοὺς ῥωμαίους Ποντίφικας ἐπιφωνῶν, οὐχὶ δὲ ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Ἐλαιῶνος εὐλογῶν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ καὶ λίγων Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη.

ἢ σπουδαίοις ἀνδράσιν ἐμπρέποντα, ἀναμασσώμενος προβάλλεται, ὅτι δηλαδὴ οἱ ἀδελφοὶ Κύριλλος καὶ Μεθόδιος ἀπῆλθον τῆς Ἀνατολῆς ὡς δῆθεν μὴ ἀνεχόμενοι βλέπειν ἐπὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὸν Φώτιον ἄνδρα ἐχθρὸν τῆς ἀληθείας καὶ ἰταμῶς στασιάζοντα πρὸς τὸν διάδοχον τοῦ Πέτρου, καὶ ὅτι καθορῶντες τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν ἀσυστόλως καταπατούμενα ὑπ' αὐτοῦ, ηὐχοντο ἵνα ἀπομακρυνθῶσι τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὁ δὴ καὶ ἐγένετο ἀφικομένης μετ' οὐ πολὺ τῆς αἰτήσεως τοῦ ἡγεμόνος τῆς Μοραβίας Ῥατισλαύου. Πρὸς ταῦτα ἠδύνατό τις ἁπάντων ἀντὶ παντὸς ἄλλου νὰ εἴπῃ πρὸς τὸν κριτικώτατον καὶ πνευματωδέστατον καθηγητὴν ὅτι, εἰ οὕτως ἀληθῶς εἶχον τότε τὰ πράγματα τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐν τῇ διανοίᾳ τῶν ἀδελφῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, οὐδαμῶς ἂν ἐγκατέλειπον αὐτὴν καὶ μάλιστα ὁ Κύριλλος «ὁ πολὺς μὲν τὴν ἔξω σοφίαν, πλείων δὲ τὴν ἔσω καὶ τῆς τῶν ὄντων φύσεως ἐπιγνώμων, μᾶλλον δὲ τοῦ ἑνὸς ὄντος, παρ' οὗ τὰ πάντα ἐκ μὴ φαινομένων τὸ εἶναι ἔλαβον» ὡς ἐπαινῶν χαρακτηρίζει τοῦτον διὰ τῶν λέξεων μιᾶς τῶν ἀρχαίων βιογραφιῶν ὁ Γίνζελος (ἔνθ. ἀν. σελ. 24)· διότι τότε θὰ ἦσαν λίαν ἀξιόμεμπτοι καὶ πρὸς τὴν ἁγίαν μητέρα αὐτῶν Ἐκκλησίαν ἀγνωμονέστατοι ἐν οὕτω χρισίμοις καὶ χαλεποῖς καιροῖς αὐτὴν ἐγκαταλείποντες εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ Φωτίου. «Γενναῖος, γράφει ὁ Γίνζελος (ἔνθ. ἀν. σελ. 23), καὶ ἀτρόμητος τῆς ὀρθοδόξου πίστεως πρόμαχος ἀνεδείχθη ὁ Κωνσταντῖνος ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Ἰγνατίου (846—857)· οὐδ' αὐτὸς ὁ ἰσχυρότατος τῆς φιλίας σύνδεσμος ὁ συνδέων αὐτὸν μετὰ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ πρωτοασικρίτου καὶ πρωτοσπαθαρίου Φωτίου ἴσχυσε νὰ ἀναστείλῃ αὐτὸν ὅπως παρρησίᾳ ἀντεπεξέλθῃ κατ' αὐτοῦ ὅτε οὗτος ὑποβλέπων (!!) τὸν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαὴλ τοῦ Γ' ὀλίγον εὐνοούμενον Πατριάρχην, ἵνα διαταράξῃ τὴν ἡσυχίαν αὐτοῦ καὶ εἰς ἀμηχανίαν αὐτὸν περιστήσῃ, διέσπειρεν εἰς τὸν ὄχλον τὴν δόξαν, ὅτι δύο ψυχὰς ἔχει ὁ ἄνθρωπος, μίαν λογικὴν καὶ μίαν ἄλογον». Λοιπὸν ὁ ἐπὶ τοῦ πατριάρχου Ἰγνατίου τοσοῦτον γενναῖος καὶ ἀτρόμητος τῆς ὀρθοδοξίας ὑπέρμαχος Κωνσταντῖνος, ἤδη τοῦ Φωτίου ἀναβάντος ἐπὶ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον (857—867), ὀλιγοψυχεῖ καὶ εὔχεται καὶ ἐπιθυμεῖ νὰ φύγῃ! Λοιπὸν ὁ γενναῖος καὶ ἀτρόμητος τότε στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ, ὁ παρὰ πάντων ἀγαπώμενος καὶ τιμώμενος, ὁ εὐγενὴς υἱὸς τοῦ ἐκ Θεσσαλονίκης Λέοντος τοῦ Πατρικίου, ὁ πολλὰ δυνάμενος καὶ μεγίστην ἐπιρροὴν ἔχων ἐπὶ τῶν πνευμάτων τῶν περιφανεστέρων οἴκων τῆς Κωνσταντινουπόλεως (βλ. αὐτόθ. σελ. 21 καὶ 47), βίψασπις ἤδη καὶ λειποτάκτης γίνεται; Τοιοῦτοι, ὡς φαίνεται, οἱ ἥρωες τοῦ Γινζέλου καὶ τῶν ὁμοίων αὐτῷ, διὸ καὶ κατ' αὐτοὺς φαντάζονται καὶ ἀναπλάττουσι καὶ τοὺς ἀδελφοὺς Κύριλλον καὶ Μεθόδιον.

Ἰδοὺ ὁ διάλογος, ὁ εἰς τὰ στόματα τῶν δύο φίλων φιλοσόφων τῆς ἐποχῆς ἐκείνης τιθέμενος, καὶ ἐφ' οὗ ὁλόκληρον τὸ κέντρον τοῦ φαντασιώδους οἰκοδομήματος τοῦ Γινζέλου τεθεμελίωται. «Πρό τινων ἐτῶν τὸν Φώτιον κηρύττοντα ὅτι δύο ψυχὰς ἔχει ὁ ἄνθρωπος, Κωνσταντῖνος ὁ φιλόσοφος, ἀνὴρ ἁγιώτατος καὶ ἐπιστήθιος αὐτοῦ φίλος, ἐπιπλήττων ἔλεγε· τί παθὼν τοιαύτην πλάνην εἰς τὸν λαὸν διασπείρεις ἐπ' ἀπωλείᾳ τοσούτων ψυχῶν; Ὁ δὲ ἀπεκρίνατο· οὐχ ὅπως λυμήνωμαι ἢ βλάψω τινὰ τοιαῦτα εἰς μέσον προεθέμην, ἀλλ' ἵνα δοκιμάσω τί θὰ ἔπραττεν ὁ πατριάρχης Ἰγνάτιος, ἐὰν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ ἐνεφανίζετο τοιαύτη τις αἵρεσις ἐκ τῶν συλλογισμῶν τῶν φιλοσόφων εἰς μέσον προαγομένη, ἀφοῦ οὗτος ἀπωθεῖται τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐπὶ τῇ θύραθεν σοφίᾳ κομῶντας· οὐδόλως δὲ ἐπῆλθέ μοι κατὰ νοῦν ὅτι ὑπεκκαίων καὶ προκομίζων εἰς μέσον τὴν δόξαν ταύτην, ἔμελλον νὰ βλάψω τοσαύτας ψυχάς. Πρὸς ταῦτα ὁ Κωνσταντῖνος· ὦ σοφία τοῦ κόσμου, πόσον μωρὰ καὶ αὐτοκαθαίρετος εἶ! Ἔρριψας τὸ βέλος ἐπάνω τοσούτου ὄχλου καὶ οὐ προεῖδες ὅτι ἐκ πάντων τούτων εἷς τις ἔμελλε νὰ πληγωθῇ. Πᾶσι πάντως φανερόν ἐστιν ὅτι καθάπερ οἱ φυσικοὶ ὀφθαλμοὶ ὅσον ἂν ὦσι μεγάλοι καὶ ἀνοικτοί, ἐπιπροσθοῦντος καπνοῦ καιομένων ἀχύρων, τὰ πέραν οὐ δύνανται βλέπειν, οὕτω καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς σοφίας σου ὅσον ἂν ὦσιν εὐρεῖς καὶ ἠνεῳγμένοι, ὑπὸ τοῦ καπνοῦ τῆς πλεονεξίας καὶ τοῦ φθόνου ἀποσκοτούμενοι, τὰς τῆς δικαιοσύνης τρίβους ὁρᾶν οὐ δύνανται· καὶ διὰ τοῦτο ἀληθές ἐστιν ὃ λέγεις, ὅτι διὰ τοῦ βέλους σου οὐδένα νὰ πληγώσῃς κατὰ νοῦν εἶχες, ἐπειδὴ οὕτω τεθολωμένον ἔχων τὸν νοῦν ὑπὸ τῶν εἰρημένων κατὰ τοῦ Πατριάρχου παθῶν, οὐδόλως προεῖδες οἷον ἦν τὸ ῥιπτόμενον βέλος» (α).

Ὁ διάλογος οὗτος, ὃν ὁ σύγχρονος τοῦ Κυρίλλου καὶ τοῦ Φωτίου βιβλιοθηκάριος τῆς Ρώμης παραδίδωσιν, ἐκτιμηθήσεται βέβαια δεόντως, ὅταν μετ' οὐ πολὺ ἐκδοθῇ,

(α) Ante annos aliquot Photius duarum unumquemque hominem animarum consistere prædicabat. Qui quum a Constantino Philosopho, magnæ sanctitatis viro, fortissimo ejus amico, increpatus fuisset, dicente: cur tantum errorem in populum spargens, tot animas interfecisti? Respondit: non studio quemquam lædendi, talia, inquit, dicta proposui; sed probandi, quid Patriarcha Ignatius ageret, si suo tempore quælibet hæresis per syllogismos Philosophorum exorta patesceret, qui scilicet viros exterioris sapientiæ repulisset; verum ignoravi me sub hujus fomite propositionis tot animos fore læsurum. Ad quod ille: o sapientia mundi, quæ infatuatur et destruitur! Jactasti sagittas in multitudinem copiosæ turbæ, et ignorasti quemlibet ex his omnibus vulnerandum. Certe omnibus liquet quia sicut oculi quantumlibet sint magni et aperti, si fumus palearum interjacuerit, videre ultra non possunt; ita oculi sapientiæ tuæ quantumlibet sint ampli et patuli, avaritiæ tamen et invidiæ fumo penitus obcœcati, tramitem justitiæ videre non possunt. Ac per id verum est, quod dicis, neminem ictu tuo putasse esse lædendum, quum sic obcœcatum sensum prædictis adversum Patriarcham, passionibus habens, necquid emiseris prævidisti. Παρὰ τῷ Γινζέλῳ ἔνθ. ἀν. Anhang B. σελ. 43, καὶ παρὰ τῷ Mansi Conc. Coll. Tom. XVI p. 6.

Θεοῦ διδόντος, ὁ περὶ ψυχῆς ἀνέκδοτος ἔτι διαμένων τοῦ ἱεροῦ Φωτίου λόγος, οὗ ἡ εὕρεσις μετ' ἄλλων ἠγγέλθη πρό τινος ὑπὸ τῶν ἐφημερίδων τῆς πόλεως ἡμῶν. Ἴσως τινὲς, σμικροὶ τὸν νοῦν ἢ ἀμαθέστεροι καὶ χθαμαλώτεροι καὶ πρὸς ὕψος λόγου τοσοῦτον φέρεσθαι ἀδυνατοῦντες, ἐσκανδαλίσθησαν ἐξ αὐτοῦ καὶ ἴσως διὰ τοῦτο ἔλαβε μεταξὺ τῶν δύο φίλων διάλογός τις χώραν ὅλως φιλικὸς καὶ ἐμπιστευτικὸς, ὡς λέγομεν· ἀλλ' ὅτι οἱ μετὰ ταῦτα ἐχθροὶ τοῦ Φωτίου καὶ φίλοι δῆθεν τοῦ Ἰγνατίου ἐκμεταλλευόμενοι καὶ τὴν περίστασιν ταύτην, καὶ τὰ πράγματα ὅλως διαστρέφοντες πρὸς δυσφημίαν τοῦ θεσπεσίου ἀνδρὸς, παρέστησαν τοῦτον οὐ μόνον ὡς κατὰ τοῦ πατριάρχου Ἰγνατίου συντάξαντα καὶ ἐκφωνήσαντα τὸν λόγον, ἀλλὰ δὴ καὶ ὡς ἐκ πλεονεξίας καὶ φθόνου τοῦτο ποιήσαντα, περὶ τούτου οὐδεὶς, νομίζομεν, δύναται ἀμφιβάλλειν γινώσκων καὶ καλῶς ἐπιστάμενος τίς ἦν ὁ Φώτιος καὶ τίνες οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ.

Ἀλλὰ δεδόσθω ὅτι πράγματι ἔλαβε χώραν ὁ διάλογος οὗτος, ὃν ὁ λατῖνος βιβλιοθηκάριος οὕτω κομψῶς καὶ ἀστείως πλέκει, καὶ ἐφ' οὗ, ὡς εἴρηται, ὁλόκληρον τὸ κέντρον τοῦ φαντασιώδους οἰκοδομήματος τοῦ Γινζέλου τεθεμελίωται, καὶ δὴ καὶ ὅτι συνεπείᾳ τοῦ διαλόγου τούτου τοῦ ὅλως ἰδιωτικοῦ πάντοτε ὑποτιθεμένου καὶ τοῦτ' αὐτὸ ὡς μεταξὺ δύο ἐπιστηθίων φίλων λαβόντος χώραν, ἐπῆλθε ψυχρότης τις μεταξὺ τοῦ Κυρίλλου καὶ τοῦ Φωτίου, ὅπερ οὐδὲ πρὸς στιγμὴν δύναταί τις πιστεῦσαι ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν οὐ μόνον τὸν διάλογον τοῦ Ἀναστασίου, ὃς οὐδὲν τοιοῦτον λέγει, ἀλλὰ καὶ τὴν εἰλικρινεστάτην φιλίαν καὶ ἀγαθότητα ἀμφοτέρων τῶν μακαρίων ἐκείνων ἀνδρῶν—ἔστω, τί ἐκ τούτου; μήπως ὁ Κύριλλος καὶ ὁ Μεθόδιος ἔμελλον διὰ τοῦτο νὰ μισήσωσι καὶ τὴν μητέρα αὐτῶν Ἐκκλησίαν ἀπεκδυόμενοι ἅμα καὶ τὴν δογματικὴν καὶ τὴν ἠθικὴν καὶ πρακτικὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀγωγὴν καὶ μόρφωσιν, ἣν παρ' αὐτῆς ἔλαβον καὶ μονονουχὶ προσποιούμενοι Ἰησουϊτικῷ τῷ τρόπῳ χάριν τῶν φράγκων ἐπισκόπων ὅτι ἀποδέχονται ὡς δόκιμον καὶ εὐαγγελικὴν φωνὴν τὴν «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ» κακόσχολον καινοφωνίαν ὡς βούλεται καὶ σπουδάζει παραστῆσαι αὐτοὺς, ἄρρητ' ἀθέμιτα συμφορῶν καὶ προκομίζων, ὁ κύριος Γίνζελος; (α)

Ὁ αὐτὸς Γίνζελος ὑποσημειοῦται αὐτόθι τάδε· «ἐξ ὧν διηγεῖται Ἀναστάσιος ὁ βιβλιοθηκάριος, ὁ πλησιέστερος φίλος καὶ θιασώτης τοῦ Κωνσταντίνου, ἐξάγεται ὅτι ὁ πατριάρχης Ἰγνάτιος ἀνθρώπους, οἵτινες παρὰ πολὺ ἐθεράπευον τὴν θύραθεν σοφίαν ἐπεθύμει νὰ ἔχῃ μακρὰν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀξιωμάτων «qui viros exterioris sapientiæ repulisset». Ἐπὶ τούτῳ οὖν σκανδαλιζόμενος(!;) ὁ Φώτιος ὁ μέγα ἐπὶ τῇ θύραθεν καὶ ἔσω σοφίᾳ σεμνυνόμενος, ἔρριψεν εἰς μέσον τὸ φιλοσοφικὸν ἐκεῖνο δόγμα· ἀλλ' ὁ Κωνσταντῖνος ὁ κατά τε τὴν φιλοσοφικὴν καὶ θεολογικὴν ἐπιστήμην πολλῷ τὸν Φώτιον ὑπερακοντίζων, εὐθαρσῶς αὐτὸν κατερράπισε». Τί δὲ βούλεται καὶ ἐνὶ φρεσὶ κεύθει ταῦτα ὑποσημειούμενος ὁ Γίνζελος, εὔδηλον· διὰ τούτων βούλεται ὁ ἄνθρωπος παραστῆσαι τὸν Κωνσταντῖνον οὐ μόνον ὡς ἐχθρὸν ἀλλὰ καὶ ὡς πολλῷ τοῦ Φωτίου ὑπέρτερον ἐν πᾶσι καὶ οὕτως ἔνθεν μὲν ἐλαττῶσαι εἰς τὰ πνεύματα τῶν ἀγνωστῶν αὐτοῦ τὴν δόξαν αὐτοῦ, ἐκεῖθεν δὲ ὑποδηλῶσαι ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος ὁ μέγιστος τοῦ τότε καιροῦ φιλόσοφος καὶ θεολόγος, ὁ καὶ αὐτοῦ τοῦ Φωτίου πολλῷ ὑπέρτερος, ἐγένετο κατόλικος! Ἐπὶ ταῖς σοφαῖς ταύταις κρίσεσι καὶ τοῖς ὑψηλοῖς συμπεράσμασι χαίρειν ἐῶντες τοὺς κατολίκους τοῦ Γινζέλου, εἰς ὧν τόν τε νοῦν τὰ τ' ὄμματα θάμβος πάντοτε ἔφερε καὶ φέρει ἡ ἔξοχος μεγαλοφυΐα καὶ παντοία πολυμάθεια καὶ σοφία καὶ κρίσις τοῦ μεγάλου καὶ ἁγιωτάτου πατριάρχου Φωτίου, ταῦτα μόνον ἐπάγομεν, ὅτι ὅσον μὲν εἰς τὴν ὀρθοδοξίαν τοῦ Κωνσταντίνου ἀποβλέπει, περὶ αὐτῆς ἱκανὰ διδάσκουσιν ἥ τε ἱστορία καὶ τοῦ Πάπα Ἰωάννου τοῦ Η΄ ἡ ἐπιστολή· ὅσον δὲ περὶ τοῦ ἄλλου, εἰ δῆλον ὅτι ὁ Κύριλλος τοῦ Φωτίου ἦ οὗτος ἐκείνου ἀνώτερος ἦν κατὰ τὴν φιλοσοφικὴν καὶ θεολογικὴν μόρφωσιν, περὶ τούτου ἡμεῖς ἕως οὗ ἀναγνῶμεν καὶ συγγραφὰς τοῦ ἁγίου Κυρίλλου ἐπέχομεν, καὶ καθόλου μὲν οὐκ ἀπορρίπτομεν τὴν ὑπὸ τοῦ Γινζέλου γινομένην σύγκρισιν τῶν ἀνδρῶν, λέγομεν ὅμως καὶ ἡμεῖς ὡς ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος Σπαρτιάτης ὅτι, εἰ οὕτως ἀληθῶς ἔχει τὸ πρᾶγμα, χαίρομεν ἀπὸ μέσης ψυχῆς, διότι ἡ ἁγία μήτηρ ἡμῶν Ἐκκλησία ἐπὶ τοῦ ἐννάτου αἰῶνος εἶχεν ἄνδρα ἱερώτατον, φιλόσοφον καὶ θεολόγον πολλῷ τοῦ Φωτίου κάρρονα.

Ἀλλὰ καὶ ἕτερος ἀρχαιότερος μὲν, ὁμόψυχος δὲ καὶ ὁμόφρων τοῦ Γινζέλου, ὁ Στρεδόφσκυος, συγγράφων τὴν ἱστορίαν τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου καὶ διισχυριζόμενος ὅτι οὗτοι ἔφθασαν ἐν Μοραβίᾳ πρὸ τοῦ 857, οὐδόλως ὤκνησε νὰ ἐπιχειρήσῃ παραπλησίως τῷ εἰρημένῳ. Ἀνάγκη, λέγει καὶ ὁ σεμνὸς οὗτος κριτικὸς, νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι οἱ ἀδελφοὶ Κύριλλος καὶ Μεθόδιος εἰσῆλθον ἐν Μοραβίᾳ πρὸ τοῦ 857· διότι ἄλλως (ἐὰν δηλ. ὡς ἡ ἱστορία καὶ ἡ ἀλήθεια τῶν πραγμάτων ἔχει, εἴπῃ τις ὅτι τοῦτο συνέβη κατὰ τὸ 863) θὰ εἶχον σχέσιν καὶ ἐπικοινωνίαν μετὰ τοῦ σχισματικοῦ Φωτίου»! (βλ. Σροικχ. ἐκκλ. ἱστ. τόμ. 21 σελ. 413).

Βλέπεις, ἀναγνῶστα, δι' οἵων σοβαρῶν κρίσεων καὶ ὑψηλῶν νοημάτων καὶ εἰρηνικῶν φρονημάτων καὶ ἀδελφικῶν πρὸς ἡμᾶς αἰσθημάτων ἀρδεύονται καθ' ἑκάστην τὰ πνεύματα τῶν ἁπλοϊκῶν ἐκείνων χριστιανῶν τῆς Δύσεως τῶν ὀνομαζόντων ἑαυτοὺς Κατολίκους, πρὸς οὓς δὴ καὶ ὁ μακαριώτατος πάπας Λέων ὁ ΙΓ΄ παραγγέλλει νὰ δημοσιευθῇ ἡ ἐγκύκλιος αὐτοῦ; (α) Ἐννοεῖς ἤδη τὴν ἱστορικὴν ἑρμηνείαν καὶ ἀνάπτυξιν, ἣν λήψεται ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἐνώ-

(α) Βλέπε τὴν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν περὶ τούτου παρατεθεῖσαν μακρὰν ὑποσημείωσιν.

(α) «Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν πᾶσι, σεβάσμιοι ἀδελφοὶ, νὰ προνοήσητε ὑπὲρ τῆς δημοσιεύσεως τῶν γραμμάτων Ἡμῶν τούτων καὶ νὰ διατά-

πιον τῶν χριστιανῶν τούτων καὶ τὰς ψυχοσωτηρίους ἐντυπώσεις, ἃς μέλλει νὰ ἐγκαταλίπῃ ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν; Ἐμβαθύνεις εἰς τὴν δύναμιν τῶν λόγων καὶ ἐπιχειρημάτων, δι' ὧν οἱ δύο ἐκεῖνοι τρόφιμοι τῆς Ὀρθοδοξίας υἱοὶ ἀνάρπαστοι εἰς τὸν βωμὸν τοῦ κατολικισμοῦ προσάγονται; Στοχάζεσαι τὸν πρὸς σωτηρίαν βεβαίως τῶν ψυχῶν τῶν δύο ἐκείνων ἀποστόλων καὶ τῶν μαθητῶν αὐτῶν Σλαύων ἐπιδεικνυόμενον κατ' ἐπίγνωσιν ζῆλον, ὑφ' οὗ ἄγονται οἱ σήμερον αὐτοῖς φιλίαν καὶ ἀγάπην καὶ σέβας ἀνυπόκριτον ἀπονέμοντες; Ἀληθῶς ἄξιος ὁ μισθὸς αὐτῶν, χαρὰ εἰς τὴν ψυχήν των!

Ἀληθὲς καὶ ἀναντίρρητόν ἐστιν ὅτι αἱ σχέσεις τῶν δύο τότε μεγάλων καὶ σπουδαιοτέρων διαμορφώσεων τοῦ χριστιανισμοῦ, αἱ σχέσεις τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, ἦσαν λίαν, ὡς λέγομεν σήμερον, τεταμέναι, καὶ τοῦτο διὰ τὴν ἀντευαγγελικὴν καὶ ὅλως ἀντικανονικὴν φιλοπρωτείαν Νικολάου τοῦ Α΄ καὶ δὴ καὶ διὰ τὴν ἀξιοκατάκριτον ἀνοχήν, ἣν οὗτος ἐπεδείκνυε πρὸς μωράς τινας καὶ ἀνοήτους ζητήσεις καὶ καινοτομίας, ὅσαι τότε πρῶτον ἤδη κατὰ τὴν Ἑσπερίαν ὡς μύκητες ἀνεφύοντο, ἢ καὶ πρὸ πολλοῦ ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ τῆς ἀληθείας σπαρεῖσαι καὶ ἀθορύβως τὰ χριστιανικὰ πνεύματα νεμόμεναι, πρῶτον ἤδη τότε ἐβλάστανον καὶ ὑψοῦντο ὡς φοβερὰ ζιζάνια ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σίτου· ἀλλ' ὅμως δὲν ἦσαν καὶ τοιαῦται αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος σχέσεις, ὥστε νὰ δύναταί τις νὰ λέγῃ ὅτι αἱ Ἐκκλησίαι αὗται καθάπερ σήμερον οὕτω καὶ τότε ἐχωρίζοντο ἀπ' ἀλλήλων διὰ τείχους σινικοῦ, ἢ ὅτι καὶ τότε τὰ αὐτὰ οὔρεα σκιόεντα καὶ ἡ αὐτὴ θάλασσα ἠχήεσσα ἦσαν ἀνὰ μέσον αὐτῶν.

Γνωστόν ἐστι καὶ παρὰ πᾶσιν ὁμολογούμενον ὅτι ἐπὶ ἐννέα αἰῶνας αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως ἵσταντο ἀπέναντι ἀλλήλων φέρουσαι τὸν ἰδιάζοντα αὐταῖς ἐκκλησιαστικὸν ἐν τῇ ἐξωτερικῇ λατρείᾳ τοῦ Θεοῦ χαρακτῆρα, ὡς οὗτος ἀρχῆθεν ἐν αὐταῖς ἐμορφώθη, χωρὶς οὔτε ἡ μία οὔτε ἡ ἑτέρα νὰ θεωρῇ διὰ τοῦτο ἑαυτὴν μόνον ὀρθοδοξοῦσαν· ὡσαύτως ἀναντίρρητόν ἐστιν ὅτι ἂν αἱ Ἐκκλησίαι τῆς Ἀνατολῆς ἀπὸ Νικολάου τοῦ Α΄ καὶ ἑξῆς εἶχον σπουδαίους λόγους ἵνα ἐκφράζωσι τὴν ἀδελφικὴν αὐτῶν ἀνησυχίαν καὶ λύπην καὶ ἔστιν ὅτε καὶ πικρότερόν πως μέμφωνται τὰς ἐπὶ μέρους ἐκκλησίας τῆς Δύσεως ὡς παρεκκλινούσας τοῦ κανόνος τοῦ ὀρθοτομεῖν τὸν λόγον τῆς εὐαγγελικῆς ἀληθείας καὶ τοῦ στοιχεῖν πρὸς τὴν ἀνέκαθεν ἐπικρατοῦσαν τάξιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐλευθερίας ἔνδον τῶν ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων καὶ τῶν ἱερῶν συνόδων τεθεσπισμένων· αἱ ἐκκλησίαι ὅμως τῆς Δύσεως οὐδένα λόγον τοιοῦτον εἶχον πρὸς τὰς ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς.

Ταῦτα πάντα διακηρύττει καὶ ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας τίθησι τοῖς γε περὶ τούτων δισταζουσιν οὐ μόνον ἡ ἱστορία τῆς καθόλου καταστάσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἐπὶ τῆς ἐννάτης ἑκατονταετηρίδος, ἀλλὰ καὶ ἡ μεγάλη καὶ ἀξιομνημόνευτος φωνὴ τοῦ πάπα Ἰωάννου τοῦ Η΄, ὃς διερωτήσας τὸν σεβάσμιον ἀρχιεπίσκοπον τῆς Μοραβίας ἐνώπιον τῆς περὶ αὐτὸν συνόδου τῶν ἐπισκόπων καὶ αὐστηρῶς δοκιμάσας αὐτὸν οὐ μόνον ἐν τοῖς τῆς πίστεως, ἀλλὰ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις τοῖς εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν καθόλου ἀναγομένοις, εὗρεν αὐτὸν ὀρθοδόξως καὶ πιστεύοντα καὶ ποιοῦντα.

Ἡ φωνὴ αὕτη τοῦ πρωθιεράρχου τῆς Ῥώμης, ἥτις ἐστὶν ἡ τελευταία ἴσως ἱερὰ φωνὴ τῆς ἀρχαίας ὀρθοδόξου ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, οὐδένα πάντως ἐνδοιασμὸν ἐγκαταλείπει ὅτι οἱ κατήγοροι τοῦ ἱεροῦ Μεθοδίου οὐδένα σπουδαῖον λόγον εἶχον ὅπως καθάπτωνται τῆς πίστεως καὶ τῆς πράξεως αὐτοῦ· ὅτι ἐπομένως λογομάχοι καὶ καινοτόμοι ἦσαν αὐτοὶ καὶ οὐχὶ ὁ ἱερώτατος καὶ ἐν πᾶσιν, ὡς ἡ ἁγία μήτηρ αὐτοῦ Ἐκκλησία, ὀρθοδοξῶν Μεθόδιος.

Ἀλλ' ἡ φωνὴ αὕτη σχετιζομένη πρὸς τὴν ὅλως πολεμίαν στάσιν τῶν ἀντιπάλων τοῦ ἱεροῦ Μεθοδίου μαρτυρεῖ πρὸς τούτοις πόσον διαδεδομένη ἤδη ἐτύγχανεν ἐν τῷ πνεύματι οὐ μόνον τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῦ κλήρου καὶ πολλῶν ἔτι κατὰ τόπους ἐπισκόπων καὶ ἀρχιεπισκόπων τῆς Δύσεως (ἐξέστω δὲ ἡμῖν τὸ φρονεῖν καὶ λέγειν τοῦτο καὶ περὶ τῶν ἀνωτέρω κληρικῶν, ἕως οὗ δοθῇ εἰς τὸ μέρος τοῦτο ἀπάντησις σαφὴς καὶ ἀποχρῶσα) ἡ στρεβλὴ καὶ ψευδὴς θεωρία, ὅτι πᾶν μὴ δυτικὸν καὶ ἀδόκιμον καὶ κακόδοξον καὶ σχισματικὸν καὶ αἱρετικὸν καὶ ὡς ἐκτὸς δῆθεν τῆς ἀληθοῦς Ἐκκλησίας ψυχόλεθρον καὶ ἀπαράδεκτον.

Τὴν θεωρίαν ταύτην, ἣν πάνυ εὐσχήμως ἀποκρούει ὁ πάπας Ἰωάννης ὁ Η΄ ἐν τῇ ἀνωτέρω μνημονευθείσῃ ἐπιστολῇ αὐτοῦ, φαίνονται ἔχοντες τῷ ὄντι οἱ τότε ἀντίπαλοι τῶν ἐξ Ἀνατολῆς διδασκάλων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου· ὁ κατὰ τούτων πόλεμος ἦν πόλεμος καὶ κατὰ τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς, τῆς διδασκαλίας, τῆς θείας λατρείας, τῶν ἠθῶν καὶ ἐθίμων αὐτῶν. Ἐν τῇ διαμάχῃ ταύτῃ ὑπεκρύπτετο πρὸ πάντων ἡ θεωρία τῆς ἀποκλειστικότητος· δι' αὐτῆς ἑρμηνεύεται ἐντελῶς καὶ ἡ ἔκφρασις τῆς ἐπιστολῆς τοῦ πάπα Ἰωάννου τοῦ Η΄ ὅτι καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἄλλαις διδασκαλίαις καὶ τοῖς δικαιώμασι τῆς Ἐκκλησίας ὀρθόδοξον καὶ δόκιμον καὶ ὠφέλιμον αὐτὸν ἀνεῦρε, καὶ ἡ στάσις τῶν φράγκων ἐπισκόπων ἀπέναντι τῶν ἱερῶν ἐκείνων ἀνδρῶν, ὧν καὶ τὴν διδασκαλίαν περὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος ὡς αἵρεσιν παρίστων οἱ πανιερώτατοι ἐκεῖνοι, καὶ τὴν ἐμμονὴν ἐν τῇ χρήσει τῆς σλαυονικῆς γλώσσης εἰς τὴν λατρείαν τοῦ Θεοῦ ὡς ἄρνησιν αὐτόχρημα τοῦ χριστιανισμοῦ ἐχαρακτήριζον, καὶ τελείαν ἐπὶ τέλους σταυροφορίαν κατὰ τῶν μαθητῶν αὐτῶν ἤγειραν, ὅπως καθαρίσωσι βεβαίως τὸ ἔδαφος ἀπὸ τῆς λύμης τῆς ἀνατολικῆς ἢ, ὡς αὐτοὶ ἔλεγον, τῆς ἑλληνικῆς κακοδοξίας, ἣν εἰς τὰ τέκνα τῶν

ζητε πάντες τοὺς τῇ ἱερωσύνῃ κεκοσμημένους, ὅσοι ἀπαγγέλλουσι τὴν ἱερὰν ἀκολουθίαν κατὰ τὸ ἦθος τῆς ῥωμαϊκῆς ἐκκλησίας νὰ φυλάττωσι τὰ ἐν αὐτοῖς διοριζόμενα ἕκαστος ἐν ταῖς ἰδίαις ἐκκλησίαις, ἐπαρχίαις, πόλεσι, διοικήσεσι καὶ μοναστηρίοις» (βλ. μετάφρασιν τῆς ἐγκυκλ. ἐν τῷ Νεολόγῳ ἔνθ. ἀν.).

ὡραιοτάτων ἐκείνων χωρῶν οἱ δύο ἀοίδιμοι ἐκεῖνοι διδάσκαλοι τῆς Ἀνατολῆς ἐκόμισαν.

Δυστυχῶς ὁ αὐτὸς περίπου τρόπος τοῦ σκέπτεσθαι καὶ θεωρεῖν τὰ πράγματα ἀπαντᾷ παρὰ τοῖς Κατολίκοις καὶ ἕως τῆς σήμερον, ἀλλὰ μετὰ διαφορᾶς λίαν σπουδαίας καὶ ἀξιοσημειώτου. Οἱ καθ' ἡμᾶς Κατόλικοι οὐδαμῶς πλέον χαρακτηρίζουσι, καθάπερ τὸ πρῶτον οἱ φράγκοι ἐπίσκοποι καὶ μετ' αὐτοὺς καὶ αὐτὴ ἡ ἀποστολικὴ ἕδρα τῆς Ῥώμης, ὡς παρακατιόντες ὀψόμεθα, τοὺς ἀδελφοὺς τούτους ὡς αἱρετικούς· ἀνάγκην τούτου οὐδεμίαν σήμερον ἔχουσι· τοὐναντίον οὗτοι ἀναχηρύττουσιν αὐτοὺς ὡς τελείους ἁγίους, καὶ ἁγίους κατολίκους· διότι τούτου μάλιστα σήμερον ἀνάγ η μεγίστη ὑπάρχει, περιορίζοντες τὴν μεταξὺ τῶν φράγκων ἐπισκόπων καὶ τῶν ἀδελφῶν διαμάχην ἁπλῶς καὶ μόνον σχεδὸν ἐν τῇ χρήσει τῆς σλαυονικῆς γλώσσης ἐν τῇ θείᾳ λατρείᾳ.

Τὴν διάφορον καὶ ὅλως ἀντιρατικὴν κατὰ τοῦτο σχέσιν τῶν δύο τούτων θεωριῶν διεῖδον πάντως οἱ ἡμέτεροι ἀναγνῶσται καὶ ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ τοῦ μακαριωτάτου Λέοντος τοῦ ΙΓ' καὶ μεθ' ὅλας τὰς προσπαθείας, ἃς κατέβαλον ἐπὶ τούτῳ οἱ περὶ αὐτὸν τεχνικώτατοι γραμματεῖς πρὸς περικάλυψιν αὐτῆς, ἐν οἷς τὰ περὶ λογομάχων καὶ καινοτόμων καὶ κατηγόρων τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου ἀναφέρουσιν· ἀλλ' ἵνα καταφανεστέρα γένηται ἡ σχέσις αὕτη, οὐδαμῶς ἡγούμεθα περιττὸν διατρῖψαι ἐπ' ὀλίγον καὶ περὶ τὴν θείαν λατρείαν, ἧς χρῆσιν ἐποιήσαντο σλαυονισταὶ ἐν ταῖς χώραις ἐκείναις οἱ ἐξ Ἀνατολῆς ἀπόστολοι τοῦ Χριστιανισμοῦ. (ἀκολουθεῖ).

ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΓΡΑΠΤΩΝ ΠΕΡΙΣΥΝΑΓΩΓΗ (*)

Ἐν τῇ τεργεσταίᾳ ἐκδόσει δὲν ἀπαντᾷ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθμ. ρλα' τοῦ πατρ. χειρ. ἐπιγεγραμμένη «τῷ ἐπεράστῳ μοι Νικολάῳ χαίρειν» καὶ ἔχουσα ὧδε.

« Τοῖς σοῖς ἐντετυχηκὼς λατινικοῖς γράμμασιν ἥλατό μοι ἡ καρδία καὶ θυμηδίας ἀνάπλεως ὑπερήλατο, καὶ περιπτυσσομένῳ τὰ γράμματα εἰς ἄκρα τὰ χείλη συνεκέχυτό μοι ἡ ψυχὴ προσλιπαροῦσα τοῖς νοήμασι καὶ ταῖς φράσεσι προστετηκυῖα τῷ κάλλει τοῦ λόγου καὶ τῷ κάλλει τοῦ χαρακτῆρος· καὶ ἐμφυεῖσα ὀλίγου δεῖν ἀναπόσπαστος ἐνεπλάκη τοῖς γράμμασι· μόλις δὲ μετὰ πολὺν χρόνον ἀναστρέψασα ὑφ' ἡδονῆς δάκρυσι καὶ στεναγμοῖς τοῦ φίλτρου τοῦ ἐκ τῶν γραμμάτων εἰς τὸ ὑπερβάλλον ἐξαφθέντος τὴν ἀκρότητα διεμαρτύρετο, ὦ ἐμὸν ἄγαλμα, ὦ ἐμὴ ἀγλαΐα, ὦ ἐμὴ τρυφὴ καὶ πανήγυρις, ζῇθι καὶ πρόσω προκοπῇ καὶ ἡλικίᾳ μετάβηθι».

Ἐπίσης καὶ ἡ ὑπ' ἀριθμ. ρλδ' τοῦ πατρ. χειρ. ἐπιγεγραμμένη «ἀνωνύμῳ» δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ τεργ. ἐκδόσει. Αὕτη ἔχει ὡς ἑπομένως.

«Τὴν τιμίαν ἐπιστολὴν τῆς σῆς εὐγενείας δεξάμενος τοσαύτης θυμηδίας ἐνεπλήσθην, ὅσος εἶχέ μοι πόθος αὐτῆς· τῆς γὰρ ὑγιείας καὶ εὐημερίας τῆς σῆς ἐφετὴς οὔσης ἐμοί, λίαν ἐφετὰ καὶ τὰ γράμματα ὡς αὐτὰς παραδηλοῦντα. Ἀναγνοὺς δὲ τὰ γράμματα εὗρον ἐν αὐτοῖς ἐζωγραφημένην τὴν εἰς ἐμέ σου στοργὴν καὶ εὔνοιαν. ἀνθ' ὧν χάριτας οἶδα μεγάλας μὲν τὰς νῦν ἐν λόγοις, μείζους δὲ τὰς ἐν ἔργοις, ἔπειτ' ἐφέξω, ὁπότε μοι χορηγήσῃ τὰς ἀφορμὰς· διὰ παντὸς δὲ τὰς μεγίστας ἐν τῇ ψυχῇ καὶ ἐφ' ὅρου ζωῆς συμπεριοίσω, ὥστε σοι εἶναί με καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ ψυχῇ· τάχα δὲ μηδὲ μετὰ θάνατον τῶν τῆς λήθης γεύσομαι νεμάτων, ἀλλ' ἀείμνηστος ἔσῃ μοι καὶ πολὺς ἔν τε τῇ ψυχῇ, ἔν τε τοῖς χείλεσιν, ἢ ὅτῳ ἂν ἔξεστι λόγῳ ἐπευφημούμενος καὶ στεφανούμενος. Σὺ δὲ μὴ ἀπίστει τῷ παθήματι τούτῳ, ἀλλὰ πάντα τῷ πόθῳ καὶ τῇ στοργῇ πιστεύων, ἐὰν μὴ ἀντιφιλεῖν παύσῃ, τὰ ἴσα καὶ ὅμοια πείσῃ καὶ τὴν πάθην διαβεβαιώσῃ τῇ πείρᾳ, ὁπόταν τοῖς ἐμοῖς ἐντύχῃς γράμμασι· καὶ γάρ τοι καθαρὸν οἷόν τι κάτοπτρον ἡ ἀγάπη τῆς ἐποφθαλμιώσης εἰκόνος τὴν ἀντίτυπον ἰδέαν ὑπεκφαίνει. Ἔρρωσο».

Ἡ ὑπ' ἀριθμ. ρλγ' τοῦ πατρ. χειρογρ. εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ ὑπ' ἀριθ. 18 ἐνσελ. 23 καὶ ἐπ. τῆς τεργ. ἐκδ., ἡ δὲ ὑπ' ἀριθ. ρλδ' ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 3 ἐν σελ. 6, καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. ρλε' ἡ αὐτὴ τῇ ὑπ' ἀριθ. 22 ἐν σελ. 28 καὶ ἐπ. Ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. δὲν ἀπαντᾷ ἡ ὑπ' ἀριθ. ρλς' τοῦ πατρ. χειρογρ. ἐπιγεγραμμένη «Σεβαστῷ τῷ διδασκάλῳ» καὶ ἔχουσα ὧδε.

«Τὰ σὰ γράμματα τὰ ἔναγχος ἐπισταλέντα τὸν ἐμὸν πόθον ἐνέπλησε, καίτοι καὶ πέραν τοῦ πόθου διέθετο τὴν ψυχὴν ἐκνενικηκότα τοῖς ἐνθυμήμασι καὶ νοήμασι, διακηλήσαντα καὶ καταθέλξαντα τῇ..... καὶ ἡδύτητι, ἐμπλήσαντα τῇ μεστότητι καὶ τῇ δεινότητι. Καί γε ὡς ἀληθῶς αὐτὰ γέμει σοβαρᾶς ἐμβριθείας καὶ ἀγχιστρόφου περινοίας, τῆς οὐκ εὐμαθοῦς ἀλλὰ δυσευρέτου συζυγίας καὶ κατὰ τὸ ἀττικὸν ἦθος ἐς τ' ἄκριβὲς ἀπέξεσται καὶ ἐν βραχεῖ περιπολοῦνται. Χόρον ὅλον ἔχει Μουσῶν οὔτε τῷ περιττῷ καὶ ὑπερβλύζοντι διοχλούμενα κατακόρως, οὔτε τῷ ἐλλείποντι καὶ συνεσταλμένῳ δι' ἔνδειαν ὀκλάζοντα, ἀλλ' ἐπ' ἀμφοῖν ἱστάμενα καὶ δι' ὅλου τοῦ ὕφους ἀκλινῶς βαδίζοντα μετὰ λαμπρότητος καὶ εὐπρεπείας, καὶ διὰ ταῦτα θυμηδίας ἐμφοροῦντα πολλῆς οἷον ὑμηττίου μέλιτος γευσαμένοις. Ἀμέλει καὶ γέγονεν αὐτὰ κατὰ τὰς ἐκ περιτροπῆς ἐπανηκούσας ἑορτὰς τοῦ ὑπερφυοῦς τόκου τοῦ ἐν ἀνθρώποις ὑπὲρ ἄνθρωπον ἑορτὴ καὶ πανήγυρις. Ὦ τῆς εὐμουσίας, εὖγε τῆς ἐμμελείας· τὰ δεδραγμένα δράσομεν, ὦ γαθέ, ἂν σε πάλιν ἐπιχειρήσωμεν ἐκπαιδεῦσαι. Ἀλλὰ ζῇθι τῇ Ἀθηνᾷ, ζῇθι καὶ ἡμῖν τοὺς χρυσορρήτους κρουνοὺς ἀπ' αὐτῆς ἀρυόμενος καὶ ἐξαντλῶν καὶ τοῖς διψῶσι διοχετεύων, οἷς ὑποβρύχιοι καὶ λιπαινόμενοι διαρρέομεν καὶ διαρρέοιμεν ἐπὶ μήκιστον. Ἔρρωσο».

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ρλζ' τοῦ πατρ. χειρογρ. εἶνε ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 59 ἐν σελ. 95 καὶ ἐπ. τῆς περγ. ἐκδ., ἀλλ' εἰς ταύτην δὲν εὕρηται ἡ ὑπ' ἀριθ. ρλη', ἥτις ἐπιγεγαμμένη «ἀνωνύμῳ» ἔχει ὡς ἕπεται.

«Τὸ δάνειον εἰλήφως, ὦ καλέ, διὰ πολλῆς ἐπιμελείας

(*) Συνέχ. καὶ τέλ. τῶν ἐπιστολῶν Μαυροκορδάτου (Ἰδ. Ἐκκλ. Ἀλήθ. τεύχ. Ζ'.)

τί ῥᾳθυμεῖς ἀποδιδόναι, καὶ τῷ αἰτοῦντι διαγανακτεῖς ὡς ἀμφιγνοοῦντι καὶ ὡς οὐχὶ πιστεύοντι ἀφ' ὅτου καὶ τὸ μυριοπλάσιον ἐμπιστευθείης; Ἀλλὰ συγχέειν ἐμοὶ διὰ ταῦτα καὶ συγκυκᾶν πράγματα ἐκ φύσεώς γε παρηλλαγμένα καὶ διαφέροντα. Δεῖ δὲ τοὺς φρενήρεις καὶ νουνεχεῖς καὶ ἀρετῇ συζῶντας, κάνταῦθα μάλιστα νόμους δικαιοσύνης τηροῦντας, ἑκάστῳ τὸ ἀνῆκον ἀπονεῖμαι. Ἀπονέμωμεν δὲ μὴ μόνον ἀνθρώποις τὸ δίκαιον, ἀλλὰ καὶ πράγμασιν αὐτοῖς τὴν ἰδίαν αὐτῶν φύσιν σώζοντες ἀσύγχυτον. Κάμοὶ τῶν πραγμάτων οἱ ὁρισμοὶ, οἵ γε ἀληθεῖς δικαιότατοι νομίζονται τὴν ἑκάστου τινὸς οὐσίαν οἱ παρέχοντες. Καὶ τῶν ὁρίων ἄρα τῆς γῆς οὐχ ἧττον οἱ ὁρισμοὶ σεβέσθωσαν καὶ ὡς ἱεροὶ καὶ θεῖοι ἀνέπαφοι καὶ ἄθικτοι τηρείσθωσαν· καὶ ἄλλη γοῦν ἡ τῆς ἀγορᾶς φύσις, ἄλλη ἡ τοῦ δανείου, ἄλλη ἡ τῆς παρακαταθήκης καὶ ἄλλως ἐναλλαγῆς, ἄλλη τις οὐσία—καὶ ὑπόστασις.—Κἀγὼ μὲν οὕτω ποιῶν τούς τε νόμους τηρῶ καὶ τὰς φύσεις τῶν πραγμάτων φυλάσσω, καὶ δικαιοσύνην γεραίρω καὶ τὴν αὐτῆς τριτάνην οὐ διχάζω. Σὺ δὲ ταῦτα συμφύρας καὶ μηδένα γοῦν ἀδικῶν, ἀλλὰ τὰς φύσεις τῶν πραγμάτων ἠδίκησας καὶ ἔοικας ὅλως κενταύρους καὶ χιμαίρας παραδεχόμενος. Τοῦτο γὰρ ἡ ἀτοπία καὶ ἡ κατὰ τὴν ὕπαρξιν ἀμηχανία οὐκ ἄλλοθεν ἀπορρεῖ ἢ ἀπὸ τῆς ἀδυνάτου συνθέσεως τῶν ἑτερογενῶν φύσεων. Δεῖ δὲ τὰ τοιαῦτα φεύγοντας μὴ μόνον ἐν τοῖς ἐκτὸς ὑφεστῶσιν, ἀλλὰ καὶ ἐν πράξεσι καὶ ἐν λόγοις καὶ ἐν λογισμοῖς αὐτοῖς τοῖς τοιούτοις παραχαράγμασιν ἀπαρέσκεσθαι.

Καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. ρλθ΄ τοῦ πατρ. χειρ. δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. Αὕτη ἐπιγεγραμμένη «ἀνωνύμῳ» ἔχει ὡς ἀκολούθως·

«Ἀπόδεξαι τὸν παρόντα γραμματοφόρον φιλανθρωπίᾳ καὶ τῇ ἐμφύτῳ σοι εὐμενείᾳ, ᾗ χρῇ πρὸς ἅπαντας, ὁπόσοι τῆς σῆς ἐπιδέονται βοηθείας· καὶ ὁ μὲν τὴν εἰς τὸ εὖ ποιεῖν ἑτοιμότητα καὶ προθυμίαν ἀκηκοὼς πλείστην ὅσην ὠφέλειαν εὑρεῖν ἐλπίζει, οἶδα δὲ καλῶς καὶ τὴν δόξαν ὑπερβαλεῖ καὶ τὰς ἐλπίδας αὐτοῦ. Καὶ δῆτα αὐτὸν μὲν ἔξεις ἀντὶ πολλῶν ἄλλων ἐπαινέτην, ἐμὲ δὲ μηδὲν μεῖον τῆς εἰς αὐτὸν εὐποιίας ὀφειλέτην. Ἔστι γὰρ ἀπὸ μακροῦ χρόνου οἰκεῖος ἐμὸς, καὶ τῆς εἰς ἐμὲ διηνεκοῦς θεραπείας, ἃς αὐτῷ χάριτας ὀφλισκάνω, ταύτας σοι διομολογήσω, μὴ χρεωκοπήσας, ἀλλὰ μεταθεὶς τοὔφλημα· οἱ νέοι γὰρ δανεισταὶ τῶν παλαιτέρων μᾶλλόν εἰσιν ἡπιώτεροι. «Ἔρρωσο».

Ἐπίσης δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. ρμ΄ τοῦ πατρ. χειρ. ἥτις ἐπιγεγραμμένη ὁμοίως «ἀνωνύμῳ» ἔχει ὡς ἑπομένως·

«Πάντες κεχαρισμένοι καὶ πάντες ὅσοι τοῖς σοῖς ἐφοδιάζονται γράμμασιν ὡς ἐμὲ φοιτῶσι καὶ τῆς δεούσης ἐπιτυγχάνουσιν ἀποδοχῆς· καὶ οὓς ἂν δυναίμην, τοῖς ἔργοις ὀφελεῖν ἀποπειρῶμαι, ὧν δὲ μὴ τοῖς πράγμασιν ἔχω συναντιλαβέσθαι, ἀλλά γε τὴν ἀποτυχίαν ἐκμειλίσσομαι, καὶ ἡ λόγων δύναμις ἀπόχρη, τὸ διαμάρτημα διακηλῶ καὶ τὴν ἐκ τούτου κολάζω πικρίαν, ὥστε μὴ στενάζοντας ἀποδημεῖν, καὶ τὴν εὐτυχίαν αὐτῶν ἢ τὴν ἐμὴν εἰσδεικνύναι προαίρεσιν· οὔτε γὰρ οἱ νόμοι διδόασιν ὅσα βουλόμεθα, ἀλλ' ὅσα τοῖς τιθεμένοις αὐτοὺς ἀνέκαθεν ἔδοξεν ἐπιεικῆ καὶ κοινῇ λυσιτελῆ. Σὺ γοῦν, ὦ φιλότης, μὴ παύου συνιστῶν, οὓς ἂν βούλῃ, ἐγὼ δὲ ὠφελῶν οὓς ἂν δυναίμην οὐ παύσομαι. Εἴθε δὲ εἴη τῇ βουλήσει τῇ σῇ ἰσοφαρὴς ἡ ἰσχὺς ἡ ἐμή. «Ἔρρωσο».

Ἡ κατόπιν ὑπ' ἀριθ. ρμα΄ τοῦ πατρ. χειρ. εὕρηται ἐν σελ. 55 καὶ ἐπ. τῆς τεργ. ἐκδ. σεσημειωμένης ὑπ' ἀριθ. 31, ἡ μετ' αὐτὴν ὅμως ὑπ' ἀριθ. ρμβ΄ τοῦ πατρ. χειρ. δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. Αὕτη ἐπιγεγραμμένη «ἀγιορίτῃ τινὶ κακογήρῳ» ἔχει ὧδε·

«Τί μέμηνας οὕτως; Ἄτε δὴ πάσαις ἐριννύσιν ἐξοιστρούμενος, καὶ τὴν βλάσφημόν σου κεκίνηκας γλῶτταν κατὰ τοῦ δημιουργοῦ τοῦ πλάσαντός σε καὶ ἀναπλάσαντος καὶ ἀνοιγνύντος σοι τὰς πύλας τοῦ παραδείσου. Τὸ γὰρ ἀναίδην τοσοῦτον ἐξαντλῆσαι φλήναφον κατὰ τῆς ἐκκλησίας, κατὰ τοῦ ἱεροῦ θιάσου τοῦ τὴν ἡμετέραν ἐπιτραπέντος κηδεμονίαν καὶ πρόνοιαν καὶ τὸ σύνολον τῆς ἡμῶν σωτηρίας, τί ἄλλο ἂν εἴη ἢ θεοσυλεῖν ἀναίδην; Πάντες ἐνταῦθα περρίκαμεν τὴν λύσσαν, ἣν ἄρτι νενόσηκας, ἀκηκοότες· καὶ ἀντὶ πάντων ἐπιστέλλεταί σοι ταῦτα βραχέα μὲν ἄττα, ἀλλ' ἱκανὰ κολάσαι σου τὸ περιμανὲς καὶ ἔκφρον, ἢν ἔτι σοι λοιπὸν ἴχνος συνειδήσεως τῆς εἰς μεταμέλειαν μεταπεμπομένης, ψυχὴν ἔναγχος ἀφηνιάσασαν καὶ πρὶν εἰς ἀπόνοιαν ἐξοκεῖλαι διατεμεῖν ἀρκοῦντα τὸ τραῦμα. Ἐν ἀδιαιρέτῳ κεῖται ἡ πίστις, καὶ εἰ τῷ ἀψευδεῖ στόματι τοῦ Κυρίου πεπίστευκας, ξύνολον αἰχμαλώτισαι τὸ πνεῦμα, καὶ μηδαμῶς μηδ' ἀντιλέγειν ὑποτάγηθι καὶ ἐξίσου καθομολόγει πάνθ' ὅσα πιστεύειν ἐδιδάξατο καὶ μὴ τοῦτο μᾶλλον ἢ ἐκεῖνο· ἐπὶ μιᾷ γὰρ ἐρήρεισται ταῦτα πάντα ἀληθείᾳ, εἰ ἀληθὴς ὁ τοῦ Δεσπότου λόγος, καὶ σέβου καὶ γέραιρε τὴν κοινὴν τῆς πίστεως διδάσκαλον, τὴν τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν, ἧς οὐ κατισχύσουσι πύλαι ᾅδου, ἣν τῷ ἁγίῳ Πνεύματι χειραγωγουμένην ἀναμάρτητον ἴσμεν· εἰδὲ μὴ καταδηλοῦν οἴεσαι νοῦν ἔκφρονα, τῇ ἐκκλησίᾳ τί φρυάττῃ; τί βρενθύῃ; τί κόπους παρέχεις σεαυτῷ καὶ ἡμῖν; Ἀπορράγηθι τοῦ μητρικοῦ κόλπου· ἴθι ψυχῇ καὶ σώματι ὅπῃ σε κακοδαίμονες ἀπάγουσιν, εἰς βυθὸν ἀπωλείας· μακρὰν ἀπόστηθι τοῦ κοινοῦ τῶν χριστιανῶν· καὶ χαῖρε τῇ ἀνέκαθεν εὐσεβείᾳ εἰπών, ἄπιθι ὅποι βούλῃ, εἴτε εἰς ἀθεΐαν εἴτε εἰς ἀλλοπιστίαν· ἀμφότερα γὰρ εὐθὺ φέρουσιν εἰς γέενναν· καὶ τὴν Χριστοῦ ποίμνην ὅστις ἀφεῖλετο, μοίρας ἐγένετο τοῦ σατανᾶ. Καὶ μηδέν ἐστι μεταξὺ μεταίχμιον, ἀλλ' ἀδιαίρετος μία γραμμὴ διαιρεῖται, μερίδα διίστησι τοῦ..... τὸ ἀπολωλός. Καὶ σὺ γοῦν ἢ τὸ νηφάλιον ἀνάλαβε καὶ τῶν πρώτων δογμάτων ἀπρὶξ ἀντέχου, ἢ τούτων, εἶπα φρεναπατηθείς, ἀποσταίης, καλῶς ἐπίστασο ἄμοιρόν τέ σε καὶ τοῦ κακοδαίμονος ἄθλιον ἀνδράποδον εἰς μακραίωνα».

Ἡ μὲν ὑπ' ἀριθ. ρμγ΄ τοῦ πατρ. χειρ. εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ ἐν σελ. 10 καὶ ἐπ. τῆς τεργ. ἐκδ. ὑπ' ἀριθ. 7 σεσημειωμένη, ἡ δὲ ὑπ' ἀριθ. ρμδ΄ ἡ αὐτὴ καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. 67 ἐν σελ. 112 καὶ ἐφεξ. τῆς αὐτῆς ἐκδόσεως. Ἡ ὑπ'

ἀριθ. ρμε' τοῦ πατρ. χειρ. δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. Αὕτη ἐπιγεγραμμένη «ἀνωνύμῳ» ἔχει ὡς ἀκολούθως·

«Βαρὺν ἀράμενος πόλεμον κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς ἀληθείας καὶ τῶν πολεμίων τῆς ἐκκλησίας τῶν ὑπὲρ τοὺς Φιλισταίους ἠγριωμένων, μέγαν ὑπεστήσω κίνδυνον, καὶ Γεδεῶνι ταὐτὰ παθεῖν παρ' ὀλίγον ἐλήλυθας καὶ συναπολέσθαι τοῖς καταστρεφομένοις. Ἀεὶ κἂν τούτῳ σου τὴν ἀνδρείαν οὐχ ἧττον ἢ τὴν τύχην στεφανοῦμεν, ἅτε δὴ καὶ καταπολεμήσαντος καὶ δαιμονίως ἐπιζήσαντος. Ἔρρωσο».

Ἐπίσης δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. καὶ ἡ ὑπ' ἀριθμ. ρμς' τοῦ πατρ. χειρ. ἥτις ἐπιγεγραμμένη «Τῷ πρωτεκδίκῳ Χουρμούζῃ» ἔχει ὧδε.

«Τῶν ὑπειργμένων ὑπουργημάτων τὴν μνήμην ἐμοὶ πολλάκις ἀναρρίπτεις, καὶ ταύτῃ πως εἰς ἀγάπης καὶ εὐποιίας ἐπίδοσιν οἶομαι διαθερμάναι. Ἀλλ', ὦ γαθὲ, ἡ μὲν μεταξὺ στοργὴ θάλλουσα καὶ διανθοῦσα κομᾷ καὶ τοὺς καρποὺς ἀναδίδωσι, καὶ δὴ καὶ ἡ ἔννοια διάπυρός ἐστι καὶ διακαὴς καὶ ζωπύρου οὐ δεῖται, τὸ δὴ καὶ εἰς τὸ εὐεργετεῖν ἐμοῦ πρόθυμον καλῶς οἶσθα. Ἐν τούτῳ διὰ πλειόνων ἁμαρτάνοντα καταφωρῶ, καὶ σαυτὸν μηδὲν ἔλαττον ἀδικεῖς ἢ ἐμὲ, καὶ εἰς αὐτὰς τὰς χάριτας μεγάλως πλημμελεῖς. Τῷ γὰρ ἐμὲ τρόπῳ ὑποτοπάζεις ἀμνήμονα γενέσθαι, καὶ, ὃ μὴ γένοιτο, ἀχαριστίαν ἔοικας δεδοικὼς, ὅς γε καὶ τῶν ἐλαχίστων εὐεργετημάτων μεγάλην φυλάττω μνήμην καὶ τὸν καιρὸν ἐπιτηρῶ τῆς ἀμοιβῆς; Ἀλλὰ σὲ μᾶλλον ἐχρῆν τῶν πεποιημένων ἀμνηστεῖν, καὶ μεγάλως ποιοῦντα, εὐτελῆ ταῦτ' ὑπολαμβάνειν ὥς γε πρὸς τὸ μέγεθος· τοῖς γὰρ μεγαλόφροσι τὰ μὲν μεγάλα διδόμενα μικρὰ, τὰ δὲ μικρὰ λαμβανόμενα μεγάλα φαίνεσθαι πέφυκε. Καὶ εἰς τὰς Χάριτας δὲ βλασφημεῖς ὅτι Εὐρυνόμης εἰσὶ θυγατέρες, αἵ τε ἀπὸ εὐρείας γνώμης καὶ μεγάλης ψυχῆς διδόμεναι, καὶ διὰ τοῦτο καὶ γυμνητείαν ἔχουσιν ὡς ἄπλαστοι καὶ ἀπέριττοι καὶ ἀγναὶ καὶ καθαραί. Παύου τοίνυν τῆς τριτῆς ταύτης ἀδικίας, καὶ εἰ δύνασαι κἂν τοὐπιὸν μὴ παύου εὐποιῶν. Ἐμοὶ δὲ λοιπὸν εἶναι εὖ ἐπίστασο καιροῦ λαχόντι τὰς ἀξίας ἀμοιβὰς ἀποδιδόναι. Καὶ δὴ καὶ τίμα τὰς Χάριτας ὡς ἔχουσι, γεραίρων αὐτὰς, καὶ τὸν τρόπον μιμούμενος, καὶ μὴν καὶ τῆς τρίτης αὐτῶν ἀδελφῆς Εὐφροσύνης διὰ παντὸς ἀπολαύοις».

Καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. ρμζ' τοῦ πατρ. χειρ. ἐπιγεγραμμένη «ἀνωνύμῳ» δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. Αὕτη ἔχει ὧδε·

« Ὥσπερ ὁ χαλκεὺς τὴν τοῦ χαλκοῦ φύσιν, καὶ ὁ χρυσοχόος τὴν ἰδιότητα τοῦ χρυσοῦ, καὶ τεχνιτῶν πᾶς τις τοῦ ἰδίου ὑποκειμένου τὴν ἐπιτηδειότητα καλῶς εἰδέναι ὀφείλει, οὕτω κἀν τοῖς πολιτεύμασι τῶν ἀρχομένων τὰ ἤθη καὶ τὸν τρόπον εὖ ἐπίστασθαι προσήκει τοὺς ἄρχοντας ἵνα τῶν ἐπιταγμάτων ἐκ ῥᾴστου γένοιντο δεκτικοὶ οἱ ὑπήκοοι, καὶ μὴ ἐπὶ ματαίῳ καὶ παρὰ σκοπὸν καὶ γνώμην περὶ τὴν διοίκησιν αὐτῶν διατρίβουσιν οἱ κρατοῦντες. Ἐπειδὴ δὲ εἴτ' ἐκ φύσεως, εἴτ' ἐκ συνηθείας καὶ τῆς ἐπικτήτου ἕξεως οἱ ἄνθρωποι μονονοὺχ ἅπαντες φίλαυτοί εἰσι, καὶ πλεονέκται, καὶ ὀργίλοι, καὶ ἀχάριστοι, καὶ ὑπερήφανοι, ἵνα τὰ πλείω, ὅσα τούτοις εἰσὶν ἀρεστὰ, παρεάσω, ἡ τούτων ἄγνοια σέ τε, ὦ φιλότης, κἀμὲ πολλάκις ἠπάτησε, καὶ τοῖς ὑπηκόοις οὐκ εὖ ἐχρησάμεθα, καὶ πολλὴν ἡμῖν ὕστερον ἀλλ' ἀνωφελῆ μεταμέλειαν ἐπήνεγκε. Καὶ ἡμαρτηκότες μὲν μεγάλην ὑπέστημεν ζημίαν, νῦν δὲ ὀδυνώμενοι ἀλυσιτελῶς ἀγανακτοῦμεν. Ὅτι δὲ τὰ διηριθμημένα πάθη καταδυναστεύει καὶ κατατυραννεῖ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, οὐδεὶς(κἂν σμικρὰν σχεῖν πεῖραν τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων) ἀγνοεῖ, καὶ καλῶς ἴσασι πάντες ὅτι φιλαυτίᾳ νενικημένοι πολλοὶ μικρᾶς ἕνεκεν ἰδίας ὠφελείας τὰ κοινὰ προήκαντο, καὶ εὖ ἐπίσταται ὅτι φιλοκερδεῖς εἰσιν οἱ πλείους καὶ ἀναιδῶς αἰσχροκερδεῖς καὶ ταῖς ἐξ ἀδίκου προσθήκαις ἀπληστότεροι γίγνονται, καὶ ὡς συμβαίνει ἐν ὕδρωψιν ἡ πλησμονὴ τοῦ ὑγροῦ αὐξάνει τὴν δίψαν, καὶ γινώσκουσιν ὡς εἰς ὀργὴν εἰσιν εὔφλεκτοι, καὶ ὥσπερ ἐλίγοις ἐναύσμασι ῥᾳδίως ἐξάπτεται ξηρά τις ὕλη, οὕτως ἀπὸ σμικροῦ σπινθῆρος φλεγμαίνουσι, καὶ πυρποληθέντες τὸ προσπίπτον ἀναλίσκουσιν· οὐδὲ λέληθεν ὅτι μυρίων εὐεργετημάτων ἀμνημονοῦσι θυμῷ ἢ μίσει διακαέντες ἀπὸ μικρᾶς ἀφορμῆς καὶ τὸ ἡδὺ πᾶν τῶν πρὶν ὠφελημάτων ὑπ' ἀκρασίας εἰς πικρὰν χολὴν μεταβάλλουσι. Περὶ δὲ τῆς ὑπερηφανίας ὅπως αὐτὴν νενοσήκασι, τί δεῖ καὶ λέγειν; ἐπειδὴ τὰ δευτερεῖα πάντες δυσχεραίνουσι καὶ τοῦ ἄρχειν ἢ τοῦ εἰδέναι γλίχονται μᾶλλον, καὶ ταύτῃ τῇ κακίᾳ παρομαρτεῖ ἰταμότης, δυσπάθεια, καύχησις, προπέτεια, ἀβουλία, τόλμα, θρασύτης, ἔρις, ἅμιλλα, καὶ ὅσα ἀριθμοῦσιν ὁ χρόνος ἐπιλείψει. Τοιοῦτον ἄρα τῶν ἀνθρώπων μονονοὺ πάντων πέφυκε τὸ ἦθος, ὃ καὶ φιλανθρωποτάτους τινὰς εἰς μισανθρώπους καὶ Τίμωνα τὸν ἐπὶ ἀπηνείᾳ καὶ ὠμότητι περιβόητον μετεποίησε. Καὶ τοῦτο ἄρ' οὖν πολλοί τινες ἡγεμόνες ἐπιεικεῖς καὶ χρηστοὶ καὶ εὐνοϊκοὶ καὶ δίκαιοι καὶ συνετοὶ κατὰ τὰς ἀρχὰς γενόμενοι, ὕστερον ἀπιστίᾳ καὶ βαρύτητι καὶ πικρίᾳ πολλοὶ περιέπεσον, καὶ μὴ πάνυ καλῶς τὰς δυνάμεις εἴλοντο περιελεῖν αὐτοὺς, οὓς πρότερον μεγάλην ἰσχὺν περιέβαλον, τοὺς παρ' ἐκείνων δῆθεν κινδύνους ἀντὶ τῶν εὐεργετημάτων ὑπονενοηκότες, καὶ δευτέρῳ ἁμαρτήματι τὸ πρότερον ἐξαλεῖψαι σφάλμα βουληθέντες ἥμαρτον. Ἡ γὰρ οὐ μεγαλως εὐποιητέον, ἢ τὸ ἀχάριστον ὑπομενητέον. Καὶ ταῦτά σοι τῷ περισπουδάστῳ δεδήλωκα οὐκ εἰς μίμησιν αὐτὰ προθέμενος, ἀλλ' ἵνα πρὶν παθεῖν τὰς ζημίας εὐλαβούμενος ᾖ, καὶ μὴ πάλιν πρός με ὅσα καὶ νῦν ἐποδύρῃ. « Ἔρρωσο ».

Ὁμοίως δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. καὶ ἡ ὑπ' ἀριθ. ρμη' ἐπιγεγραμμένη «ἀνωνύμῳ» καὶ ἔχουσα ὡς ἑπομένως.

«Μεγάλην ἀθυμίαν ἐπήνεγκέ μου τῇ ψυχῇ τῆς ἐπισκηψάσης σοι νόσου τὸ μήνυμα, καὶ τὰς ἀλγηδόνας ἀναγινώσκων ἐν τοῖς γράμμασιν, ἅπερ ἐκομισάμην, δάκρυσιν αὐτὰ κατέβρεξα, καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ ἄλγους τοῦ σώματος ῥευσάντων σοι δακρύων οὐκ ἐλάττω ἐχυθῆναί μου τῶν ὀφθαλμῶν ἡ τῆς ψυχῆς ὀδύνη παρεσκεύασεν. Οὕτω δηλαδὴ τῷ πρὸς σὲ φίλτρῳ ὅλως ἐκτέτηκα καὶ σύμπνους εἰμὶ, καὶ περιφέρομεν μίαν ἐν δυσὶ σώμασι ψυχήν· καὶ καθάπερ αὐτὴ τοῖς θεόθεν ἐπιβραβευομένοις ἀγαθοῖς συγχαίρει καὶ συνήδεται, οὕτω τοῖς ἐναντίοις συνανιᾶται καὶ συναλγεῖ.

Ἐκεῖνο δέ σου καταμέμφομαι ὅτι τῶν φροντίδων τὸ μέγεθος εἰς τοῦτο πάθος σε καταβαλεῖν ὀλοφύρῃ, καὶ ὡς ἀληθῶς εὐστόχως αἱ μέριμναι μελεδῶνες καλοῦνται· κατάγουσι γὰρ τὰ μέλη καὶ καταβιβρώσκουσιν αὐτά. Ἀλλὰ σέ γε ἔδει οὕτω πως τῶν πραγμάτων φροντίζειν, ὥστε μὴ ἐν ἥττονι λόγῳ τεθεῖσθαί σοι τὴν μέριμναν τῆς ὑγιείας, ἐπειδὴ γὰρ ἀγαθῶν ἐστιν κρηπὶς, ὅσῳ μείζονα λόγον ποιοῦσιν οἱ νουνεχεῖς ἀεὶ τῶν θεμελίων, τοσούτῳ πλείονα πρόνοιαν τῆς ὑγιείας ἔχειν ὀφείλομεν· αὐτῆς γὰρ θαρρείσης οἴχεται πάντα, ὑπὲρ ὧν οἱ ἄνθρωποι τὰς σπουδὰς εἰώθασιν ἀνατεῖναι. Καὶ ἀξίαν τοίνυν καὶ πλούτη καὶ τὸ πάντων ἥδιστον, καὶ ἐπιστῆμαι μηδεμίαν φέρουσιν ὠφέλειαν, καὶ δὴ καὶ μηδέν ἐστιν ὑγιείας ἀντάλλαγμα, οὐδὲ εἰ καὶ τὸν κόσμον κερδήσομεν ὥς γε κατὰ τὸν ἐπίκηρον βίον. Ποίας γὰρ ἡδονῆς αἰσθανόμεθα ἀπὸ πολυτελῶν βρωμάτων καὶ πομάτων; ἢ τί ὠφελοῦσιν αἱ μαλακαὶ στρωμναὶ καὶ οἱ χρυσοῦφεῖς τάπητες, καὶ τὰ σηρικοῖς καὶ χρυσοῖς νήμασι διαπεποικιλμένα ἐπιβλήματα, καὶ τίς αἴσθησις καὶ ἀπόλαυσις μεγάλης οἰκίας, λιθοστρώτου στοᾶς, εἰς κάλλος ἀπεξεσμένοις κίοσι καὶ ποικιλίᾳ χρωμάτων περιηνθισμένοις ἐπερειδόμενος ὄροφος; ἢ..... καὶ παντοδαπὰ φυτοκομίαι, ἢ λειμῶνες εὐανθεῖς; ἢ ἀειθαλὴ δένδρα, ἢ ᾠδικῶν ὀρνίθων κατὰ μουσικὸν εἰρμὸν συμφωνία; ἢ πνοαὶ ζεφύρων; ἢ ῥοὴ καθαρῶν ὑδάτων καὶ τὰ τούτων μείζω θησαυροὺς χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ὑπὲρ τὰ Κράτητος καὶ Κροίσου κειμήλια, καὶ μεγατίμων λίθων ἀνεξερεύνητον μέγεθος καὶ πλῆθος; Μὴ παρούσης ὑγιείας πάντα συναπαίρει καὶ μηδεμίαν ὑπόστασιν ἔχει. Καὶ τοιούτων κτημάτων ἡ μετὰ τῆς ὑγιείας πενία τοῖς εὖ φρονοῦσιν αἱρετωτέρα. Καὶ δῆλος εἶ ὅτι μεγάλως ἔπταικας ἕνεκα τοῦ βελτίστου χρήματος ἡμελημένως· καὶ εἴθε ῥαΐσας ἀπὸ τῆς νόσου τοῦτό σοι περιγένοιτο τὸ κέρδος, τὸ φείδεσθαι τῆς ὑγιείας, καὶ εἰς τοὐπιὸν τῶν πραγμάτων φροντίζων ἀμωσγέπως, τὸ λοιπὸν ἀναθεὶς τῇ θείᾳ προνοίᾳ· οἷς γὰρ οὗτος ὁ τρόπος εἰς μακροβιότητα ῥέουσιν, ὦ γαθὲ, καὶ μάταια πάντα παρὰ τὸν βίον, καὶ οὐκ ἀντάξια μεγάλης κηδεμονίας. Ζῶμεν ὅπως δυνάμεθα· τοῦτο μόνον εἴη ἐπιμελὲς, ὅπως ὑγιειῶς ζῶμεν, καὶ τοῖς ὑπάρχουσιν ἀγαπῶντες ἐπὶ μήκιστον αὐτῶν ἀπολαύσωμεν, καὶ ἂν δῷ Θεὸς καὶ μειζόνων ἐγκρατεῖς ἐσόμεθα. Ἔρρωσο».

Ἡ ἐν τῷ πατρ. χειρ. ὑπ' ἀριθ. ρμθ΄ εἶνε ἡ αὐτὴ τῇ ἐν σελ. 27 καὶ ἐρεξ. τῆς τεργ. ἐκδ. ὑπ' ἀριθ. 27 σεσημειωμένη.

Ἡ ὑπ' ἀριθ. ρν' τοῦ πατρ. χειρ. ἐπιγεγραμμένη «τῷ πανιερωτάτῳ μητροπολίτῃ Καστορίας κῦρ Διονυσίῳ» δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῇ τεργ. ἐκδ. Αὕτη ἔχει ὡς ἑπομένως.

«Τὴν σπάνιν τῶν γραμμάτων ὡς ἁμάρτημα ἡ σὴ πανιερότης κατηγορεῖ, καὶ νὴ τὴν ἀλήθειαν οὐκ ἀπεικότως· ἐπειδὴ γὰρ τροφὴ φιλίας εἰσὶ τὰ γράμματα, τούτων ἡ στέρησις ἐν ἀτροφίᾳ καταλιμπάνουσα τὰς εὐνοίας ἀδικεῖ. Ἀλλὰ κοινὸν ἐγίνετο ἀμφοτέροις ἡμῖν, καὶ οὐ τοσοῦτον δεῖται συγγνώμης, ὅσον διορθώσεως· ἐπειδὴ τἀναντία τῶν ἐναντίων εἰσὶν ἰάματα, ὥσπερ οἱ τῶν ἰατρῶν θεσμοὶ διδάσκουσι. Θεραπεύσομεν ἀπὸ τοῦδε τὸ πλημμεληθὲν γράμμασι πυκνοτέροις καὶ τὴν εὐζηλίαν ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς ἀγάπῃ τοῖς ἀπὸ λόγου ἐναύσμασιν ἀναζωπυρήσωμεν. Εὖγε δὲ ὅτι αὐτὴ πρώτη ἠκέσατο τὸ πταῖσμα, κἀμὲ μηδὲν ἔλαττον ῥαθυμοῦντα παρώτρυνε καὶ γράφειν ἠνάγκασε. Γράφω δὲ τὰς ἀπὸ μέσης ψυχῆς προσρήσεις, καὶ ἄσμενος αὖθις αὐτὴν περιπτύσσομαι. Ἔχει δὲ καὶ τόδε μήνυμα τερπνὸν ἡ παρ' αὐτῆς ἐπιστολὴ, ὅτι ἀπαλλαγὴν ἐξαγγέλλει δεινῶν τινων, αἷς ἐκακοπάθησε περιπτώσεων. Ἀμέλει μὴ τὰ ἀλγεινὰ κοινώσασα, τὴν μὲν ὀδύνην ἰδίως ἤνεγκε, τὴν δὲ ἡδονὴν καὶ τὴν εὐθυμίαν κοινὴν ἀπέδειξεν, ἧς ἕνεκα τῆς χάριτος πάντων τῶν ἡδέων ἐπὶ μήκιστον αὐτῇ ἐπεύχομαι γενέσθαι τὴν ἀπόλαυσιν, καὶ εἴθε διὰ βίου παντὸς εὐθύμως ἔχοι, ὅπως ἂν ἀεὶ τῶν παρ' αὐτῆς ἡδυτάτων γραμμάτων εὐμοιρείην. Ἐρρώσθω μετὰ θυμηδίας λοιπόν».

Ἐπίσης καὶ ἡ τελευταία ἐν τῷ πατρ. χειρ. ἀπαντῶσα ὑπ' ἀριθ. ρνα΄ δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ τεργ. ἀκόδσει. Αὕτη ἀνεπίγραφος οὖσα ἔχει ὧδε·

«Τὴν σὴν ὡς ἄσμενος ἐκομισάμην ἐπιστολὴν τὴν ἀγγέλλουσαν ἡμῖν τὴν ἀγαθὴν ἀγγελίαν τῆς ἀπὸ τῆς νόσου ἀπαλλαγῆς, ἧ τρεῖς ἐτριχοῦτο μῆνας καὶ τῆς εἰς ὑγίειαν καὶ ῥώμην ἐπιστροφῆς. Τῆς τε νόσου γὰρ ἤμεν κοινωνοὶ καὶ συνοδυνώμεθα, καὶ τῆς ὑγιείας αὖ πάλιν μετέχομεν καὶ συναγαλλόμεθα ὅτι κοινὰ τὰ τῶν φίλων καὶ μὴ μόνον τὰ κτήματα ἀλλὰ καὶ τὰ πάθη καὶ αἱ διαθέσεις εἰσὶ κοιναί· καὶ συνεπάσχομεν ἄρα τῇ τε πρότερον ἀνίᾳ καὶ τῇ νῦν εὐθυμίᾳ συνηδόμεθα, ἣν ἐπὶ μήκιστον ἐπιτείναι τὸ θεῖον. Ἐωρτάσαμεν δὲ τὴν κοινὴν ταύτην πανήγυριν οὐ πανοικεὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ πανδημεὶ, καὶ πόλιν ὅλην μία κατεῖχε φαιδρότης ἐπὶ τῷ μηνύματι, πάντων εὐημούντων καὶ ἐπευχομένων τῇ ἐπανελθούσῃ ῥώσει πολυχρόνιον διαμονὴν καὶ μέχρι βαθυτάτου γήρως. Οὐ γὰρ ὡς φίλου μόνου ἐπιποθοῦσι τὴν εὐεξίαν, ἀλλὰ καὶ ὡς εὐεργέτου καὶ κοινοῦ κηδεμόνος, ἀφ' ὅτου πᾶσιν ἀναβλύζει παντοδαπὰ ἀγαθὰ, καὶ ὥσπερ ἡ σὴ θαυμασιότης οὐδενὸς φείδεται τῶν ὑπαρχόντων εἰς εὐποιίαν, οὕτω μηδεὶς αὐτὴν οἶδε στερεῖν τῆς προσηκούσης εὐνοίας. Ἐρρώσθω λοιπὸν εἰς μακραίωνας, ἵνα καὶ συνευρωστῶμεν καὶ συνευθυμῶμεν».

Ἐνταῦθα λήγουσιν αἱ ἐν τῷ πατρ. χειρ. ἀποκείμεναι ἐπιστολαὶ τοῦ ἐξ Ἀπορρήτων. Ταύταις παρέπονται δύο εὐχαὶ, τούτων ἡ πρώτη συνετάχθη, ὅπως λέγηται μετὰ τοῦ ἀποδείπνου, καὶ ἔχει ὡς ἑπομένως·

« Ἀνυμνοῦμέν σε ὁ Θεός, ὁ ὑπεράγαθος, ὁ ὑπερούσιος, ὁ ὑπερεράρχιος, ὃς διὰ τὴν ἄπειρόν σου ἀγαθότητα παραβλέψας τὰ πλήθη (τῶν) ἡμετέρων ἁμαρτημάτων, οὐ παρέδωκας ἡμᾶς εἰς χεῖρας ἐχθρῶν ἀδίκων, οὔτε ζημίαις καὶ λύμαις καθυπέβαλες τοὺς ἀναξίους ἡμᾶς, ἀλλὰ διὰ τοὺς μεγίστους σου οἰκτιρμοὺς τῇ ἐξ ὕψους δυνάμει περιζωσάμενος, ἀπὸ πολλῶν κακῶν καὶ ἀνιαρῶν ἡμᾶς ἁρπάσας καὶ ἔσωσας ἡμᾶς, ἀγαγὼν ἀβλαβεῖς εἰς τὴν τῆς ἐνεστώσης νυκτὸς ἡσυχίαν καὶ ἄνεσιν· φύλαξον οὖν ἡμᾶς τοὺς ἐξυμνοῦντας τὴν ἄπειρόν σου ἀγαθότητα καὶ ἐν τῇ παρούσῃ νυκτὶ, καὶ δὸς ἡμῖν ὕπνον ἀτάραχον καὶ κατεύνασον πᾶσαν ὁρμὴν καὶ πᾶσαν ἀνόσιον ὄρεξιν· χορήγησον ταῖς καρ-

δίαις ἡμῶν κατάνυξιν, καὶ συντριβὴν, καὶ μεταμέλειαν τῶν ἡμερινῶν πλημμελημάτων. Ναὶ, Κύριε, συγχώρησον ἡμῖν τοῖς ἁμαρτωλοῖς τὰ παραπτώματα ἡμῶν τὰ ἐν γνώσει, τὰ ἐν ἀγνοίᾳ, τὰ κατὰ διάνοιαν, τὰ κατὰ λόγον, τὰ κατ' ἐργασίαν· ὅτι οὐδεὶς μὲν ἐνώπιόν σου ἀναμάρτητος, ἡμεῖς δὲ ὑπὲρ πάντας ἁμαρτωλοὺς ἀνομημάτων πλήθει πεφορτισμένοι, ἐν μετανοίᾳ τὴν ἄπειρόν σου ἐλεημοσύνην πιστῶς ἐπικαλούμεθα καὶ ἐν αὐτῇ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν ἀδιστάκτως ἐλπίζομεν, καὶ δοξάζομεν τὸ πανάγιόν σου ὄνομα τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν».

Ἡ ἑτέρα γεγραμμένη ἴνα κατὰ τὸν ὄρθρον ἀναγινώσκηται ἔχει ὧδε·

«Ὁ ἐν μονάδι φύσεως τρισσοφαὴς Θεὸς, ὁ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος παραγαγὼν τὰ σύμπαντα, καὶ εὐταξίᾳ καὶ συμμετρίᾳ ταῦτα διακοσμήσας, καὶ τῷ ἡλιακῷ φωστῆρι καταυγάσας, καὶ διαπλάσας ἡμᾶς κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν, καὶ ἀξιώσας ἡμᾶς μετὰ τὴν νυκτερινὴν ἡσυχίαν ἐγερθῆναι πρὸς τὰς ἡμερινὰς ἐργασίας, αὐτὸς, ὑπεράγαθε Θεὲ, λάμπρυνον τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν, τὰς ἀκοὰς ἡμῶν κάθαρον, τὰς λοιπὰς αἰσθήσεις ἀνάρρωσον, διασκέδασον πᾶσαν ἀχλὺν τῆς ἀμαθείας· φώτισον τὸν νοῦν ἡμῶν τοῖς νεύμασί σου· ὁδήγησον ἡμᾶς ταῖς λαμπηδόσι τῆς θείας σου ἐπιπνοίας πρὸς κρίσιν ἀληθοῦς τε καὶ ψευδοῦς, πρὸς ἀποδοχὴν τῶν ἀγαθῶν καὶ πρὸς φυγὴν τῶν φαύλων, πρὸς αἵρεσιν τῶν ἐπωφελῶν καὶ ἀποδίωξιν τῶν ἐπιζλαβῶν, ὅτι δίχα τῆς θείας σου φωταυγίας πάντως τυφλώττοντες οὐκ ἔχομεν ἀνακρίνειν οὔτε ἐν τοῖς στοχασμοῖς τ' ἀληθὲς, οὔτε ἐν ταῖς πράξεσι τὸ καλὸν, οὔτε ἐν τοῖς αἱρετοῖς τὸ λυσιτελὲς, ἀλλὰ τοῖς πραγμάτων προσχήμασιν ἀπατώμενοι, μυριάκις πλημμελοῦμεν. Ἔγειρον οὖν τὸν μὲν νοῦν πρὸς καταληψιν τῶν ἀναγκαίων, τὴν δὲ γλῶσσαν πρὸς ὑπαγόρευσιν τῶν χρησίμων. Κατεύνασον τὰς ὁρμὰς τῶν παθῶν τὰς καταθολούσας τὸν ἡμέτερον νοῦν. Χαλίνωσον τὸ θυμῶδες, καὶ τὸ παρ' αὐτοῦ φιλόνεικον παῦσον, καὶ τὸ μνησίκακον ἀναίρεσον, μετατρέπων αὐτὰ πρὸς θεῖον ζῆλον, καὶ θεοσεβῆ τῆς πίστεως ζέσιν, καὶ πραότητα, καὶ ἀνεξικακίαν. Κατάστειλον τὸ ἐπιθυμητὸν, καὶ τὸ παρ' αὐτοῦ φιλήδονον καὶ φιλοκερδὲς ἀναχαίτισον, μεταβαλὼν αὐτὰ εἰς μεταποίησιν ἀρετῆς καὶ ἀγάπην τοῦ πλησίον, εἰς ἔρωτα χριστιανικῆς προκοπῆς καὶ ἐπιδόσεως, εἰς ἄφεσιν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν. Κύριε, τῇ τῶν ἀρετῶν μετριότητι διακόσμησον τὰ ἡμέτερα ἤθη· κράτυνον ἀνδρεία καὶ ῥώμῃ τὸ ἀσθενὲς ἡμῶν· σβέσον τὰς τῆς σαρκὸς ὀρέξεις, καὶ πάσης ἀκρασίας καὶ ἀσωτίας ἡμᾶς ἀπάλλαξον, σωφροσύνην ἡμῖν καὶ σεμνότητα δωρούμενος. Χάρισαι ἡμῖν τὴν στάθμην τῆς δικαιοσύνης, τὴν ἑκάστῳ τὸ δίκαιον ἀπονέμουσαν. Στήριξον τὴν ἡμετέραν φρόνησιν ἐν μονιμότητι τῶν ὀρθῶς κρινομένων. Φύλαξον ἡμᾶς, Κύριε, ἀπὸ ἐπιβουλῆς ἐχθρῶν, ἀπὸ αἰφνιδίας λύμης καὶ πτώσεως, ἀπὸ συκοφαντίας πονηρῶν, ἀπὸ ὀργῆς . . . . , ἀπὸ διαβολικῶν πειρασμῶν, καὶ ἀπὸ παντὸς ἀνιαροῦ φρούρησον ἡμᾶς, ὅπως κατὰ τὰς ἐντολάς σου τὸν ὁρόμον τῆς παρούσης ἡμέρας θεαρέστως διανύσαντες, τὸ ὡρηθὲν ἡμῖν τάλαντον ἀκιβδήλως φυλάξωμεν, καὶ διὰ τῆς ἀπείρου σου εὐσπλαγχνίας καὶ ἀμέτρου σου συμπαθείας, ἄξιοι γενώμεθα τῆς θείας σου χάριτος καὶ τῆς ἀϊδίου σου μακαριότητος, ἀνυμνοῦντες ἀκατάπαυστά σε, τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱὸν καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνος τῶν αἰώνων. Ἀμήν».

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΗΣ Μ. ΛΑΥΡΑΣ

ΚΑΙ Η ΣΚΗΤΗ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ (*)

Ἡ ἐκκλησία λαβοῦσα τὴν ἀνωτέρω καταχωρισθεῖσαν ἐπιστολὴν τοῦ τῆς Μολδαυίας ἡγεμόνος δὲν προέβη εἰς οἱανδήτινα ἐπὶ τῆς αἰτήσεως αὐτοῦ ἀπόφασιν, ἀλλὰ παρέπεμψε τὸ ἐκδοθὲν χρυσόβουλλον εἰς τοὺς πατέρας τῆς Μ. Λαύρας, ὅπως μελετήσωσιν αὐτῇ καὶ ἴδωσιν ἐὰν αἱ ἐν αὐτῷ ἀναφερόμεναι κτητορικαὶ διατάξεις ἦναι σύμφωνοι τῇ κοινῇ αὐτῶν γνώμῃ. Ἐπὶ τούτῳ ἐγράφη αὐτοῖς ἡ ἑπομένη πατριαρχικὴ ἐπιστολή·

† ΚΥΡΙΛΛΟΣ ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Ὁσιώτατοι ἐπίτροποι καὶ λοιποὶ πατέρες τοῦ ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει τοῦ Ἄθωνος κειμένου ἱεροῦ καὶ σεβασμίου ἡμετέρου πατριαρχικοῦ καὶ σταυροπηγιακοῦ μοναστηρίου τῆς μεγίστης Λαύρας, τέκνα ἐν Κυρίῳ ἡμῶν ἀγαπητά· χάρις εἴη ὑμῖν καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ.

Ἐπειδὴ ὁ εὐσεβέστατος καὶ ὑψηλότατος αὐθέντης πάσης Μολδαβίας κύριος Γρηγόριος Γκίκας βοεβόδας ἀναγγείλας ἡμῖν ἀρτίως διʼ ἡγεμονικοῦ αὐτοῦ γράμματος τὴν θεάρεστον καὶ ψυχωφελῆ αὐτοῦ ἀπόφασιν περὶ τῆς πρὸ χρόνων μὲν ἱκανῶν μελετηθείσης καὶ συμφωνηθείσης, ἐσχάτως δὲ καὶ εἰς πρᾶξιν βληθείσης ἀποκαταστάσεως μολδαβικῆς σκήτης ἐπʼ ὀνόματι τοῦ τιμίου Προδρόμου καὶ οὔσης πρότερον κελλίου ἀνῆκον καὶ ὑποκειμένου τῇ ἱερᾷ ὑμῶν μονῇ, ὅτι δηλαδὴ ἐδωρήσατο μὲν αὐτῇ τῇ νέᾳ συγκροτηθησομένῃ σκήτῃ καὶ ἱερὰ ἄμφια καὶ σκεύη καὶ λοιπὰ, ἔτι δὲ καὶ κεφάλαιον χρηματικὸν, καθωρίσατο δὲ διὰ χρυσοβούλλου αὐτοῦ καὶ κτητορικάς τινας διατάξεις διατηρηθησομένας εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα. Ταῦτα ἡμῖν δηλώσας ἡ αὐτοῦ ὑψηλότης γνωστὰ καὶ ὑμῖν προγεγονότα, ὡς ὑμῖν ἔγραψε, καὶ συγχρόνως ἀποστείλας καὶ ἴσον τοῦ ἐκδοθέντος χρυσοβούλλου, προτρεπόμεθα ὑμᾶς ὅπως διεξελθόντες αὐτὸ καὶ παρατηρήσαντες τοὺς ἐν αὐτῷ ὅρους καὶ κτητορικὰς διατάξεις περὶ τῆς ἀναφερομένης νέας σκήτης, ἐὰν ὑπάρχῃ σύμφωνος καὶ συνᾴδουσα τούτοις καὶ ἡ κοινὴ ὑμῶν γνώμη καὶ συγκατάθεσις, τότε θέλετε γράψει πρὸς ἡμᾶς διʼ ἐπισήμου ὑμῶν γράμματος φέροντος καὶ τῆς κοινότητος τὴν συνεπιδοκιμασίαν, ἵνα ἐκδώσωμεν τὸ ζητούμενον ὑπὸ τῆς ὑψηλότητός του σιγγιλλιῶδες γράμμα· ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ εἴη μεθʼ ὑμῶν.

φωνς΄ ἀπριλίου 6΄.

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

Μετὰ τὴν καταφατικὴν ἀπάντησιν τῶν πατέρων τῆς Μ. Λαύρας γραφεῖσαν τὴν 1 μαΐου 1856 ἀπελύθη τὸ ἑπόμενον πατριαρχικὸν ἐν μεμβράναις σιγίλλιον.

(*) Συνέχεια καὶ τέλος (ἴδ. Ἐκκλ. Ἀληθείας τεῦχ. ις΄).

Ὁ πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἐπιβεβαιοῖ ὅτι ἐστὶν

ἴσον ἀπαράλλακτον τοῦ σιγγιλλιώδους γράμματος τῆς ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ ὄρει τοῦ Ἄθωνος μολδαβικῆς σκήτης τοῦ τιμίου Προδρόμου, τῆς ὑποκειμένης εἰς τὸ αὐτόθι ἱερὸν μοναστήριον τῆς μεγίστης Λαύρας.

† **ΚΥΡΙΛΛΟΣ ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.**

Τῶν ἄνωθεν παρὰ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων τελείων δωρημάτων ἠξιωμένοις, φωτοειδῆ τὰ κατορθώματα πάντα, καὶ χάρισιν ἐξαστράπτει παντοίαις, δι' ὧν αὐτὸς ὁ ἐπουράνιος Θεὸς δοξαζόμενος οἶδε τοὺς δοξάζοντας αὐτὸν ἀντιδοξάζειν. Φωτὸς γὰρ υἱοὶ γεγονότες φωτοβολοῦσιν ἔργα τῆς ἄνω φρυκτωρίας ἐχόμενα, ἃ τοῖς τε ἐγγὺς καὶ τοῖς μακρὰν ἀκτινοβολοῦντα, καὶ τὴν ἐν ἀρεταῖς ψυχικὴν αὐτῶν τελειότητα διαγγέλλοντα, πάντας εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν μετὰ κρότων ἐπαίνων εἰκότως κινοῦσι, καὶ εἰς μίμησιν διεγείρουσιν, ὡς δῆλον καὶ ἐπὶ τῆς ἤδη εὐδοκίᾳ Θεοῦ ἀξιοπρεπῶς κατασταθείσης καὶ ἀναδειχθείσης ἱερᾶς κοινοβιακῆς σκήτης τοῦ τιμίου Προδρόμου κατὰ τὸ ἁγιώνυμον ὄρος τοῦ Ἄθωνος. Τούτου γὰρ τοῦ ἱεροῦ τεμένους τὴν ἀπὸ κελλίου τοῦ Γιαννακοπούλου λεγομένου, ἀρχαίοθεν κτήματος τῆς ἱερᾶς μονῆς τῆς μεγίστης Λαύρας εἰς τάξιν σκήτεως μεταποίησιν καὶ μεταρρύθμισιν πρῶτος προέθετο ὁ πρὸ χρόνων ἀσκήσας ἐν αὐτῷ πνευματικὸς Ἰουστῖνος Μολδαβός, πολλὰ καμὼν καὶ δαπάναις ἀβραῖς αὐξήσας αὐτὸ καὶ βελτιώσας· ἀλλὰ τούτου μὴ φθάσαντος διὰ τὸ προκαταληφθῆναι ὑπὸ τοῦ χρεών, μηδὲν κατορθῶσαι, τὸν μελετηθέντα σκοπὸν αὐτοῦ εἰδὼς ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει μητροπολίτης Μολδαβίας Βενιαμὶν Κωστάκης συνεστήσατο ἐπανειλημμένας ἀρχιερατικᾶς αὐτοῦ προτροπᾶς πρὸς τοὺς ὁσιωτάτους λαυριώτας πατέρας, οἵτινες φιλαδέλφως πάνυ καὶ φιλοκάλως συγκατατεθέντες μεταποιῆσαι καὶ ἀναδεῖξαι τὸ κελλίον εἰς σκήτην κοινοβιακὴν μολδοβάνων πατέρων, κατὰ τὴν τοῦ μακαρίου Ἰουστίνου ἔφεσιν καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν ἀξίωσιν, ἐξέθωκαν καὶ γράμμα ἐπίσημον μοναστηριακὸν κατὰ τὸ παρεληλυθὸς ϡωκ σωτήριον ἔτος, ἐν δέκα καὶ τρισὶ κεφαλαίοις κανονίζον τὴν συγκρότησιν τῆς σκήτεως, ὅπερ καὶ ἔλαβον μὲν οἱ τὸ κελλίον διαδεξάμενοι Πατάπιος καὶ Γρηγόριος οἱ τοῦ Ἰουστίνου διάδοχοι, ἀλλὰ καὶ οὗτοι δι' Ἐλλείψιν τῶν ἀναγκαίων πρὸς τὰ οὐσιώδη συστατικὰ τῆς σχεδιασθείσης σκήτης μέσων καὶ πόρων ἄπρακτα καὶ ἐκκρεμῆ τὰ τῆς ὑποθέσεως καταλιπόντες, μετέβησαν διαδοχικῶς εἰς Μολδαβίαν, ἔνθα καὶ τὸ ζῆν ἐξεμέτρησαν, μηδὲν τῶν γραφέντων καὶ προτεθέντων ἐκείνων διαπράξαι δυνηθέντες ἕνεκα τῶν περιστάσεων, καὶ τὸ κελλίον διαδόχου ἀμοιρῆσαν, κληρονομικῷ τῆς ἱερᾶς μονῆς δικαιώματι ἀπελύθη ἑτέροις πατράσι, κατὰ τὰς ἐπιτοπίους μοναστηριακὰς τάξεις. Οὕτω μὲν οὖν φροῦδα καὶ ἀτελεσφόρητα κατεστάθη τὰ προκαταρκτικὰ ἐκεῖνα ὑπὲρ τῆς σκήτης μέτρα ἔδοξαν ἑτέρας ἰσχυρᾶς προστασίας δεόμενα, σύνδρομον ἐχούσης τὴν προαιρέσει τὴν δύναμιν· ἔμελλε δ' ἄρα τὸ θεοφιλὲς ἔργον ὑπὸ τῆς διεξαγούσης τὰ ἡμέτερα θείας προνοίας ἀποταμιευθὲν κατορθωθῆναι λαμπρῶς καὶ κρεῖσσον ἐλπίδος ἐν εὐθέτῳ καιρῷ καὶ ἁρμοδίῳ ἐπὶ τῆς εὐκλεοῦς, φαμέν, ἡγεμονίας τοῦ εὐσεβεστάτου, ὑψηλοτάτου καὶ φιλοχρίστου αὐθέντου πάσης Μολδοβλαχίας κυρίου κυρίου Γρηγορίου Γκίκα βοεβόδα, υἱοῦ ἐν Χριστῷ λίαν ἀγαπητοῦ καὶ περιποθήτου τῆς ἡμῶν μετριότητος, ἀσύγκριτον μὲν καὶ ἀπαράμιλλον διετρέφοντος ζῆλον περὶ τὰ θεῖα σκηνώματα, ὑπέρμαχον δὲ ἐν ἤθει μεγαλοπρεπεῖ προβαλλομένου τὴν προστασίαν πρὸς πάντα τὰ ἀρρῶντα τὴν εὔκλειαν τῆς θεοσώστου αὐτοῦ ἡγεμονίας καὶ τὴν κοινὴν ὠφέλειαν καὶ πρόοδον τοῦ ἐν αὐτῇ διατελοῦντος ὀρθοδόξου λαοῦ. Ἀνευρεθέντος γὰρ ἐσχάτως καὶ ἐμφανισθέντος τοῦ παλαιγενοῦς ἐκείνου μοναστηριακοῦ γράμματος ὑπὸ τῶν ὁσιωτάτων δύο πατέρων, τοῦ πνευματικοῦ Νήφωνος καὶ τοῦ ἱερομονάχου Νεκταρίου, ἡ αὐτοῦ ὑψηλότης, ἀφορμὴν ἀγαθὴν, καὶ τῇ εὐσεβεῖ καὶ φιλοκάλῳ αὐτοῦ προαιρέσει πρόσφορον ποιησαμένη τὴν ἀντίληψιν καὶ ἐπανόρθωσιν καὶ αἰσίαν ἐκπεραίωσιν τῆς ἄλλως ματαιωθείσης ἱερᾶς ταύτης ὑποθέσεως, κατιδοῦσα τε τὸ πρόθυμον τῶν ὁσιωτάτων λαυριωτῶν πατέρων, ὁμοίᾳ διαθέσει τῶν πρὸ αὐτῶν ἀποδεξαμένων φιλοκάλως τὴν εὐμενῆ ἡγεμονικὴν αὐτοῦ ἀξίωσιν καὶ τὴν σύμφωνον ἀρχιερατικὴν μεσιτείαν τοῦ ἤδη ἱεροτάτου μητροπολίτου Μολδαβίας, περιποθήτου ἡμῶν ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ κὺρ Σωφρονίου, καὶ διὰ νεωτέρου μοναστηριακοῦ αὐτῶν γράμματος ἀνανεωσάντων τὰς περὶ τῆς σκήτης πρώτας ἐκείνας παραχωρήσεις, καὶ τὴν ἀποκατάστασιν αὐτῆς ἀποφηναμένων, καθὰ ἐρήσεται πλατύτερον ἐφεξῆς, ζῆλον ἔνθεον ἀναλαβοῦσα, πρῶτον μὲν διαφόροις ἀναθήμασι συνεκρότησε τὸ ἱερὸν αὐτὸ σκήνωμα, σκεύεσι δηλονότι ἀργυροῖς καὶ ἱεροῖς ἀμφίοις καὶ ἄλλοις ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασι καὶ κειμηλίοις· προνοοῦσα δὲ ὡς κτήτωρ καὶ ὑπὲρ τῆς διηνεκοῦς καλῆς αὐτοῦ συντηρήσεως, ἐπροίκισε καὶ ἐδωρήσατο ἐξ ἰδίων καὶ χρηματικὸν αὐτῇ κεφάλαιον ἐκ φλωρίων Ὁλλανδικῶν τριῶν χιλιάδων, ἀριθ. 3000, ἐπὶ τῷ καρποῦσθαι διὰ παντὸς, καὶ μόνιμον ἔχειν πόρον τοὺς ἐτησίους τόκους αὐτῶν κατατεθέντων εἰς τὸ ταμεῖον τῆς ἐπιτροπῆς τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος, κατωχυρώσατο δὲ τὰς γενναίας ταύτας ἀφιερώσεις καὶ διὰ πανεκλάμπρου αὐθεντικοῦ αὐτοῦ χρυσοβούλλου ἐκδοθέντος τῷ παρεληλυθότι ϡωγ' σωτηρίῳ ἔτει αὐγούστου ιϐ', οὐ μὴν δὲ ἀλλὰ καὶ ἄλλας προστασίας ἐπί τε συνδρομῶν συλλογῇ καὶ ἄλλων βοηθητικῶν τρόπων ἀπολαύσει τὰ πρὸς τὴν τελείαν ἀποκατάστασιν καλλονήν τε καὶ λαμπρότητα τῆς νεοσυστάτου ταύτης σκήτεως, καὶ τὴν ἐσαεὶ ἄνετον διαβίωσιν τῶν ἐν αὐτῇ ἀσκησόντων προεμηθεύσατο προνοίᾳ ἐμβριθεῖ, ἀξιαγάστῳ καὶ γενναίᾳ καὶ πλουσιοπαρόχῳ χειρὶ, θυσίαν ταύτην εὐπρόσδεκτον προσενεγκοῦσα τῷ πάντων τῶν ἀγαθῶν δοτῆρι Θεῷ, κατὰ τὸ «ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ, υἱοὶ Θεοῦ, ἐνέγκατε τῷ Κυρίῳ δόξαν καὶ τιμήν». Ἐπεὶ δὲ ταῦτα οὕτως ἀρίστως διαπραχθέντα ἀνηνέχθησαν ἤδη καὶ ἐδηλώθησαν τῇ ἡμῶν μετριότητι προκαθημένῃ συνοδικῶς ἔκ τε ἀπαραλλάκτου ἴσου τοῦ διαληφθέντος αὐθεντικοῦ ἀφιερωτικοῦ καὶ ἐπικυρωτικοῦ χρυσοβούλλου, ὅπερ ἀπέστειλεν ἡμῖν ἤδη ἡ αὐτοῦ ὑψηλότης μετὰ πανεκλάμπρου αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς γράμματος, καὶ ἀπὸ ἴσων ἐπισήμων τῶν διαληφθέντων δύο μοναστηριακῶν συμφωνητικῶν λαυριωτικῶν γραμμάτων τοῦ τε ἀρχαίου κατὰ τὸ ϡωκ' ἐν τρισὶ καὶ δέκα κεφαλαίοις συνισταμένου καὶ τοῦ νεωτέρου ἐκδοθέντος τῇ κδ' σεπτεμβρίου ϡωγ' καὶ τέσσαρα περιέχοντος ἄρθρα, ἅπερ ἀμφότερα διευθύνασα ὑπ' ὄψιν τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας ἡ τῶν λαυριωτῶν πατέρων ἱερὰ κοινότης καὶ σύναξις, διετράνωσε καὶ δι' ἑτέρας κοινῆς πρὸς ἡμᾶς μοναστηριακῆς ἀναφορᾶς τὴν πλήρη αὐτῆς συγκατάθεσιν καὶ κοινὴν γνώμην, ἐφ' οἷς ἀπεφήνατο δι' αὐτῶν, ἐπινεύσασα καὶ πρότερον καὶ ἤδη ἐν ἀμοιβαίᾳ εὐχαρίστῳ γνώμῃ καὶ τῶν ὁσιωτάτων μολδαβῶν πατέρων ὑπὲρ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἱερᾶς μολδαβικῆς σκήτης, ὑπὲρ ἧς ἥ τε ἀρχιερατικὴ καὶ ἡ αὐθεντικὴ εὐσεβὴς πρόθεσις ἐμεσολάβησε καὶ ὅτι τοῦ νεωτέρου συμφωνητικοῦ γράμματος θεωρουμένου ἰσοδυνάμου καὶ συμπληρωτικοῦ τοῦ πρώτου καὶ ἀρχαίου, τοῦτο τὸ ἕκτον ἄρθρον πρὸ δύο χρόνων ἐπραγματοποιήθη ἐφάπαξ διὰ παντὸς κατὰ γράμμα καὶ νόημα. Συγχρόνως δὲ μετὰ τῶν ἐπισήμων τούτων αὐθεντικῶν καὶ μοναστηριακῶν διαβεβαιώσεων προσηνέχθη ἡμῖν ἡγεμονική τε ἀξίωσις τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος καὶ θερμὴ παράκλησις τῆς ἐκείνων ὁσιότητος, ὅπως τὰ οὕτω θεοφιλῶς καὶ θεαρέστως προχωρήσαντα κατοχυρωθῶσι καὶ ἐπικυρωθῶσι καὶ δι' ἡμετέρου πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ σιγγιλλιώδους ἐν μεμβράνῃ γράμματος πρὸς αἰωνίαν καὶ ἀπαράλλακτον ἐνέργειαν καὶ ἀπαράτρεπτον ἐξακολούθησιν καὶ διατήρησιν.

Τούτου χάριν τὴν ἑκατέρωθεν αἴτησιν εὐμενῶς προσηκάμενοι ὡς εὔλογόν καὶ δικαίαν καὶ σύμφωνον τῇ ἀξιοχρέῳ ἐκκλησιαστικῇ προνοίᾳ ὑπὲρ τῶν ἁπανταχοῦ ἱερῶν σκηνωμάτων τῶν εἰς δόξαν Θεοῦ καὶ ψυχικὴν ὠφέλειαν τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν συγκεκροτημένων, καὶ τὴν

μὲν εὐσεβεστάτην αὐτοῦ ὑψηλότητα τῆς φιλοχρίστου καὶ φιλοκάλου καὶ εὐεργετικῆς γνώμης ἀγασάμενοι καὶ τὰς ἐκ βάθους ψυχῆς συνοδικαῖς εὐχαῖς καὶ εὐλογίαις καὶ δαψιλέσιν εὐφημίαις καταστέψαντες, τὴν δὲ τῶν ὁσιωτάτων λαυριωτῶν πατέρων ἱερὰν σύναξιν ἐπαινέσαντες μετ' εὐχῶν ἐγκαρδίων διὰ τὸ προσηνὲς τῆς φιλαδέλφου ἀγάπης καὶ διαθέσεως.

Γράφοντες συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτάτων ἀρχιερέων καὶ ὑπερτίμων, τῶν ἐν ἁγίῳ πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν, πρῶτον μὲν ὁριζόμεθα καὶ ἀποφαινόμεθα ἵνα τὰ ἐν τῷ ῥηθέντι αὐθεντικῷ χρυσοβούλλῳ ὑπὲρ τῆς νεοσυστάσης κοινοβιακῆς σκήτης τῶν μολδαβῶν πατέρων, τῆς ὑποκειμένης τῇ κυριαρχικῇ ἱερᾷ μονῇ τῆς μεγίστης Λαύρας κατὰ τὸ ἁγιώνυμον ὄρος τοῦ Ἄθωνος, ἐξαιρέτῳ ἡγεμονικῷ ζήλῳ καὶ φιλοκάλῳ προαιρέσει καὶ προνοίᾳ τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ φιλοχρίστου αὐθέντου πάσης Μολδοβλαχίας κυρίου Γρηγορίου Γκίκα βοεβόδα ὁροθετηθέντα καὶ θεσπισθέντα ὥσι καὶ γινώσκωνται εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα ἀμετάβλητα καὶ τὴν ἐνέργειαν ἀπαράλλακτον ἔχοντα, τῶν προικισθέντων αὐτῇ, ταύτῃ τῇ ἱερᾷ σκήτῃ ὑπὸ τῆς γενναίας ἡγεμονικῆς δωρεᾶς κεφαλαίων φλωρίων ὀλλανδικῶν τριῶν χιλιάδων ἀμετακινήτων διαμενόντων εἰσαεί, τῇ ἀγρύπνῳ φροντίδι τῆς κατὰ καιροὺς ἐπιτροπῆς τοῦ ταμείου τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος ὅπου κατατίθενται, ὀφειλούσης ἀποστέλλειν αὐτῇ τοὺς ἐτησίους τόκους φλωρία τριακόσια τακτικῶς ἐν δυσὶν ἐποχαῖς, ἤτοι τὰ μὲν ἡμίση κατὰ τὴν τοῦ ἁγίου Γεωργίου, τὰ δὲ ἄλλα ἡμίση κατὰ τὴν τοῦ ἁγίου Δημητρίου, καὶ λαμβάνειν ἀπόδειξιν τῆς παραλαβῆς αὐτῶν φέρουσαν τὴν τῆς σκήτης σφραγῖδα, χωρὶς τοῦ γενέσθαι ποτὲ χρῆσιν τοῦ ἱεροῦ τούτου κεφαλαίου εἰς ἄλλην τινὰ ἀνάγκην, εἰμὴ εἰς μόνην τὴν ὑπὸ τοῦ φιλοθέου ἀφιερωτοῦ προσδιορισθεῖσαν ὡς διείληπται. Τοῖς δὲ ἐν τῇ σκήτῃ ταύτῃ ἀσκουμένοις πατράσιν ἐπικείσθω διάγειν κοινοβιακῶς διαπαντὸς, κατὰ τὸ παράδειγμα τῶν τοῦ ἁγίου Ὄρους κοινοβίων μοναστηρίων, συνῳδὰ τῇ εὐλαβεῖ ἐφέσει τοῦ κτήτορος αὐτῆς, φαμὲν δὴ τῆς αὐτοῦ ὑψηλότητος, οὗ καὶ τοῦ ὀνόματος ὀφείλουσι μνημονεύειν ἀεὶ ἐν ταῖς πρὸς τὸν Κύριον ἐντεύξεσιν αὐτῶν, ὥσπερ δὴ καὶ τῶν ἀοιδίμων προγόνων αὐτοῦ, εὐγνωμονοῦντες διηνεκῶς ἀνθ' ὧν ἠλέηται δαψιλῶς ἡ σκήτη αὕτη οὐ μόνον τῇ ἐτησίῳ χρηματικῇ ἀπολαύσει, ἀλλὰ καὶ διὰ τοσούτων ἱερῶν ἀναθημάτων καὶ κειμηλίων, καὶ ἐλεηθήσεται ἔτι, Θεοῦ διδόντος, ὑπὸ τῆς φιλοκάλου καὶ εὐεργετικῆς αὐτοῦ διαθέσεως, ὀφείλοντας ἐπὶ τούτου διατηρεῖν ἀνεκποίητα εἰς τὸ διηνεκὲς τὰ ἡγεμονικὰ ταῦτα ἀφιερώματα, ὥσπερ καὶ ὅσα ἂν ἐν τῷ ἐφεξῆς χρόνῳ προσκτηθῶσι τῇ ἱερᾷ ταύτῃ σκήτῃ ἐξ ἄλλων εὐλαβῶν ἀφιερώσεων, μηδόλως τολμήσαντάς ποτε ἀποξενῶσαι οὐδὲν ἐξ αὐτῶν, ὡς τῷ Θεῷ ἀφιερωμένων. Εἶτα δὲ ἐπικυροῦμεν καὶ κρατύνωμεν καὶ ἐμπεδοῦμεν τὰ ἐξ ἀμοιβαίας γνώμης καὶ συμφώνου διαθέσεως τῆς ἱερᾶς συνάξεως τῶν λαυριωτῶν πατέρων καὶ τῶν ἐξονομασθέντων ὁσιωτάτων Μολδαβῶν πατέρων τοῦ πνευματικοῦ Νήφωνος καὶ τοῦ ἱερομονάχου Νεκταρίου, περὶ τῆς αὐτῆς νέας μολδαβικῆς σκήτης τοῦ τιμίου Προδρόμου συντεθέντα καὶ συνομολογηθέντα διὰ τῶν εἰρημένων δύο μοναστηριακῶν συμφωνητικῶν γραμμάτων βάσιν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν καὶ τύπον ἐχόντων καὶ ἔννοιαν ὁμοιόμορφον, συμπληρουμένην ἐν τῷ νεωτέρῳ ὡς εἴρηται γράμματι τοῦ φανῶ ἔτους σεπτεμβρίου κδ' φέροντι τήν τε μοναστηριακὴν καὶ τὴν τῆς σκήτης σφραγῖδα καὶ τὰς ὑπογραφὰς ἀμφοτέρων τῶν συμβαλλομένων μερῶν, ἤτοι τῆς συνάξεως τῶν λαυριωτῶν πατέρων, καὶ τὰς τῶν μολδαβῶν πατέρων βλαχιστί, ἀποφαινόμενοι καὶ θεσπίζοντες ἵνα ἔχωσι τὸ κῦρος καὶ τὴν ἰσχὺν ἀδιάσειστον καὶ τὴν ἐνέργειαν ἀπαράλλακτον, ὁριζόμενοι καὶ ἀποφαινόμενοι, ἵνα, α') ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῇ σκήτῃ ταύτῃ κοινοβιακῶς ἀσκούντων διὰ τὸ περιωρισμένον τῆς τόπου αὐτῆς ἐκτάσεως ὑπάρχῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος συνιστάμενος ὁριστικῶς εἰς εἴκοσι μόνον ἄτομα· ὑφέποτε δὲ ἂν προκύψῃ ἀνάγκη αὐξηθῆναι τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τῶν κοινοβιούντων, ἡ τοιαύτη αὔξησις ἔχει γενέσθαι διὰ συγκαταθέσεως τῆς ἱερᾶς μονῆς τῆς μεγίστης Λαύρας. β') Ἐπειδὴ τὸ κτῆμα τοῦτο ἐνόσῳ μὲν διέμενεν εἰς ἣν ἐξ ἀρχῆς διετέλει κατάστασιν κελλίου, παρεῖχε προσόδους κανονικὰς καὶ συνήθεις τῇ ἱερᾷ μονῇ καὶ ὠφέλειαν ἄμεσον ἐκ διαφόρων περιστάσεων συμπίπτουσαν κατὰ τὰ ἐπιτόπια ἔθη, μετατεθέντος δὲ ἤδη εἰς σκήτην κοινοβιακήν, συμμεταβάλλεται καὶ παύει ἡ κανονικὴ αὕτη πρόσοδος, διὰ τοῦτο κατὰ τὴν ἐκ συμφώνου ἀπόφασιν ἀποδίδει καὶ πληροῖ κατ' ἔτος πρὸς τὴν ἱερὰν μονὴν λόγῳ κυριαρχικοῦ δικαιώματος γρόσια χίλια εὐχαρίστως, ἐκτὸς τῶν βασιλικῶν καὶ τοπικῶν δοσιμάτων, τῶν ὁριζομένων παρὰ τῆς τοῦ ἁγίου Ὄρους κοινότητος, ὡς ἀναφερθέντων. γ') Τῆς ἐτησίου χορηγίας τῶν χιλίων γροσίων πρὸς τὴν ἱερὰν μονὴν οὐδεμία πώποτε δύναται γενέσθαι ἐλάττωσις· ἐκτὸς γὰρ τῆς ἣν αὕτη ὑπέστη στερήσεως τῶν προτέρων κανονικῶν προσόδων, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ μολδαβοὶ ἀσκηταὶ ἔχουσι πορίζεσθαι ξυλείαν τε οἰκοδομήσιμον ἀπὸ τοῦ μοναστηριακοῦ δάσους διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς σκήτης αὐτῶν καὶ ὕλην ξυλοεργοχείρων καὶ ξύλα καύσιμα καὶ ἄσβεστον καὶ ἄλλα, ὧν ἀπέναντι δικαιοῦται καὶ ἡ ἱερὰ μονὴ λαμβάνειν τὸ ἐτήσιον τοῦτο δικαίωμα, μικρὸν μὲν ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τοῦ πράγματος, συγκαταβατικῶς δὲ προσδιορισθὲν χάριν τῶν ἀσκητῶν μολδαβῶν πατέρων. δ') Ἔστω διαπαντὸς σφραγὶς τῆς ἱερᾶς ταύτης σκήτης, καθάπερ ἤδη ἐσχεδιάσθη, φέρουσα δηλονότι τὴν ἀποτομὴν τοῦ τιμίου Προδρόμου μετ' ἐπιγραφῆς μολδαβικῶν χαρακτήρων· «σφραγὶς τῆς μολδαβικῆς σκήτης τοῦ τιμίου Προδρόμου τῆς Λαύρας 1852», ὑπάρχει δὲ ὁμοίως καὶ ἑτέρα μικρὰ σφραγὶς πρόχειρος, χρησιμεύουσα ἡ μὲν διὰ τὰς ἀποδείξεις τῶν ἐλεημοσυνῶν, ἡ δὲ δι' ἐπισφράγισμα τῶν γραμμάτων· ἀμφότεραι δὲ ἐγχειρίσθησαν ἤδη τῷ ῥηθέντι ὁσιωτάτῳ πνευματικῷ καὶ δικαίῳ ἀποκαταστάντι κὺρ Νήφωνι, ἔχουσι σώζεσθαι παρὰ τῷ κατὰ καιροὺς δικαίῳ ἀείποτε. Ταῦτα μὲν οὖν ἀπεφάνθη καὶ κεκύρωται συνοδικῶς. Ὃς δ' ἂν καὶ ὁποῖος τῶν ἁπάντων ἀνευλαβείᾳ καὶ ἰδιορρύθμῳ γνώμῃ νικώμενος, τολμήσῃ ποτε κρυφίως ἢ φανερῶς, ἀμέσως ἢ ἐμμέσως διασεῖσαι τὴν θεοφιλῆ ἁρμονίαν καὶ συντήρησιν τῆς ἱερᾶς ταύτης σκήτης, καὶ ταραχὴν καὶ ἀνωμαλίαν, ἢ βλάβην καὶ ἐπήρειαν αὐτῇ, ἢ τοῖς ἐνασκουμένοις αὐτῇ προξενῆσαι, ἢ τῶν πραγμάτων αὐτῆς καὶ ἀναθημάτων καὶ χρημάτων καὶ λοιπῶν αὐτῆς δικαίων ἅψασθαι καὶ ἰδιοποιηθῆναι, καὶ ὅλως βουληθῇ ἀνατρέψαι μέχρι κεραίας τὰ ἐν τῷ παρόντι συνοδικῶς ἐκπεφασμένα, ὁ τοιοῦτος ὁποίας ἂν ᾖ τάξεως καὶ ὁποίου βαθμοῦ, ἀφωρισμένος ὑπάρχοι παρὰ τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου καὶ ζωοποιοῦ καὶ ἀδιαιρέτου μακαρίας Τριάδος, τοῦ ἑνὸς τῇ φύσει μόνου Θεοῦ, καὶ κατηραμένος καὶ ἀσυγχώρητος, καὶ ἄλυτος μετὰ θάνατον, καὶ τυμπανιαῖος, καὶ πάσαις ταῖς πατρικαῖς καὶ συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπεύθυνος, καὶ ἔνοχος τοῦ πυρὸς τῆς γεέννης καὶ τῷ αἰωνίῳ ἀναθέματι ὑπόδικος. Ὅθεν εἰς ἔνδειξιν καὶ διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν ἡμέτερον πατριαρχικὸν καὶ συνοδικὸν σιγγιλλιῶδες ἐνμεμβράναις γράμμα, καταστρωθὲν κἂν τῷ ἱερῷ κώδηκι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ ἐδόθη τῇ διαληφθείσῃ ἀρτισυστάτῳ ἱερᾷ κοινοβιακῇ μολδαβικῇ σκήτῃ τοῦ τιμίου Προδρόμου.

Ἐν ἔτει σωτηρίῳ ᾠνς' κατὰ μῆνα ἰούνιον ἐπινεμήσεως ιθ'.

ΚΥΡΙΛΛΟΣ ἐλέῳ Θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης.

Ὁ Ἐφέσου ΠΑΙΣΙΟΣ.— Ὁ Ἡρακλείας ΠΑΝΑΡΕΤΟΣ.— Ὁ Κυζίκου ΙΩΑΚΕΙΜ.— Ὁ Νικομηδείας ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ.— Ὁ Χαλκηδόνος ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ.— Ὁ Δέρκων ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ.— Ὁ πρόεδρος Διδυμοτύχου ΜΕΛΕΤΙΟΣ.— Ὁ Πόντου ΠΡΟΚΟΠΙΟΣ.— Ὁ Κρήτης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ.— Ὁ Ῥόδου ΙΓΝΑΤΙΟΣ.— Ὁ Σμύρνης ΠΑΙΣΙΟΣ.— Ὁ Μελενίκου ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ.— Ὁ Χίου ΝΕΟΦΥΤΟΣ.— Ὁ Σαμακοβίου ΜΑΤΘΑΙΟΣ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ (*)

Τετάρτη 15. Μνήμη τῶν ἁγίων μαρτύρων Κηρύκου καὶ Ἰουλίττης τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

Ὅσῳ προσήγγιζεν ἡ ἡμέρα τοῦ θριάμβου τῆς στρατευομένης ἐκκλησίας καὶ ἡ κατὰ συνέπειαν κατάπτωσις τῶν εἰδώλων, ἐπὶ τοσοῦτον ἀπηνέστεροι ἀνεδείκνυντο οἱ τοῖς ψεύδεσι προσκείμενοι καὶ ἀντὶ τοῦ πλάστου τὰ κτίσματα λατρεύοντες· ὅθεν καὶ ὁ ἐπὶ Διοκλητιανοῦ κινηθεὶς διωγμὸς αἱματηρότατος τῶν πρὸ αὐτοῦ ἐγένετο, καθότι ὁ ἐθνικὸς κόσμος ἐξηγέρθη ὅλος κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ, οὗ καὶ ἡ ἐν τῷ κόσμῳ βασιλεία ἤρξατο ὑποῤῥώσκουσα.

Ὁ Διοκλητιανὸς δεσπόσας ἐν Ῥώμῃ ἀπὸ τοῦ 284—286, ἐβασίλευσε μόνος· ἀδυνατῶν ὅμως νὰ βαστάσῃ μόνος τὰ ἡνία τῆς ὅλης ἀρχῆς προσέλαβε τῷ 286 συνάρχοντα τὸν Μαξιμιανὸν Ἑρκούλιον· ἀλλὰ καὶ αὐθις τὸ βάρος τῆς δεσποτείας ἦν μέγα, ὅθεν ἐκ συνεννοήσεως μετὰ τοῦ συνάρχοντος αὐτῷ τῷ 292 προσέλαβε δύο ὑποδεεστέρους βοηθοὺς Κώνσταντα μὲν τὸν Χλωρὸν ὡς καίσαρα Βρεττανίας, Γαλλίας καὶ Ἱσπανίας, Γάϊον δὲ τὸν Γαλέριον Μαξιμιανὸν (πρὸς ὃν καὶ τὴν θυγατέρα Οὐαλερίαν εἰς γάμον ἔδωκεν) ὡς καίσαρα τῆς Ἰλλυρίας.

Ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος θέλων ν' ἀποκαταστήσῃ τὴν παλαιὰν λαμπρότητα τοῦ βασιλείου ἐσκέφθη ν' ἀνυψώσῃ τὴν ὁσημέραι καταπίπτουσαν ἀρχαίαν θρησκείαν καὶ ἐξαφανίσῃ πᾶσαν ἄλλην μὴ ῥωμαϊκὴν ἀπειλοῦσαν νὰ κυριαρχήσῃ ἀντ' αὐτῆς. Ἐπὶ τούτῳ τῷ 298 ἀπέβαλε τοῦ στρατοῦ πάντας τοὺς μὴ θελήσαντας νὰ προσφέρωσι θυσίας τοῖς εἰδώλοις· τότε «πλεῖστος παρῆν τῶν ἐν στρατείαις ὁρᾶν ἀσμενέστατα τὸν ἰδιωτικὸν προασπιζομένους βίον, ὡς ἂν μὴ ἔξαρνοι γένοιντο τοῖς περὶ τὸν τῶν ὅλων δημιουργὸν εὐσεβείας· ὡς γὰρ ὁ στρατοπεδάρχης, ὅς τίς ποτε ἦν ἐκεῖνος, ἄρτι πρῶτον ἐνεχείρει τῷ κατὰ τῶν στρατευμάτων διωγμῷ, φυλοκρινῶν καὶ διακαθαίρων τοὺς ἐν τοῖς στρατοπέδοις ἀναφερομένους, αἵρεσίν τε διδοὺς ἢ πειθαρχοῦσιν ἧς μετῆν αὐτοῖς ἀπολαύειν τιμῆς, ἢ τοὐναντίον στέρεσθαι ταύτης, εἰ ἀντιτάττοιντο τῷ προστάγματι, πλεῖστοι ὅσοι τῆς Χριστοῦ βασιλείας στρατιῶται τὴν εἰς αὐτὸν ὁμολογίαν, μὴ μελλήσαντες τῆς δοκούσης δόξης καὶ εὐπραγίας, ἧς εἶχον, ἀναμφιλόγως προὐτίμησαν» (Εὐσεβ. ἐκκλ. ἱστορ. Η' 8').

Ἡ τοιαύτη κατάστασις, ἥτις ἦν προανάκρουσμα, ὡς εἰπεῖν, τοῦ μεγάλου διωγμοῦ, διήρκεσεν ἄχρι τοῦ 303. Τὸν χειμῶνα τοῦ ἔτους τούτου, ιθ' τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἐλθὼν ὁ Διοκλητιανὸς μετὰ τοῦ γαμβροῦ του Γαλερίου εἰς Νικομήδειαν, ἐνέδωκε τέλος εἰς τὰς ἐντόνους τούτου παραστάσεις καὶ διήγειρε γενικώτερον κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ διωγμόν. Ὁ διωγμὸς οὗτος ἐξερράγη τῇ κγ' φεβρουαρίου τοῦ 303, τῶν ἐθνικῶν ἐφορμησάντων κατὰ τοῦ περιβλέπτου ἐν Νικομηδείᾳ ἱεροῦ ναοῦ. Αἱ ἱεραὶ γραφαὶ ἀνάρπαστοι γενόμεναι τῷ πυρὶ παρεδόθησαν, ὁ εὐαγὴς οἶκος εἰς ὃν κατερράγη καὶ πολλοὶ τῶν χριστιανῶν ἔπεσον θύματα τῆς μανίας τῶν ἐθνικῶν. Τῇ ἐπαύριον αὐτοκρατορικὸν θέσπισμα ἀπηγόρευε τὰς συνάξεις τῶν χριστιανῶν, διέτασσε τὴν καθαίρεσιν τῶν ναῶν καὶ τὴν πυρπόλησιν τῶν ἱερῶν γραφῶν. Τὸ ἀπηνὲς τοῦτο θέσπισμα, ὅπερ ἐδίωκε τὴν ἀπόσβεσιν τοῦ χριστιανισμοῦ διὰ τῆς ἐξαφανίσεως τῆς ἱερᾶς βίβλου, ἥτις μεθ' ὅλους τοὺς αἱματηροὺς διωγμοὺς ἐμόρφονεν ἑκάστοτε νέους διδασκάλους τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος, ἀρχομένου τοῦ μαρτίου διεσπάρη καθ' ὅλον τὸ ῥωμαϊκὸν κράτος· εἰς ἐπίρρωσιν δ' αὐτοῦ δὲν ἐδράδυνε νὰ ἐκδοθῇ καὶ θέσπισμα ἐπιτάσσον τὴν ἐν αἵματι κατάπνιξιν τοῦ χριστιανισμοῦ· «ἔτος τοῦτο ἐννεακαιδέκατον τῆς Διοκλητιανοῦ βασιλείας, δύστρος μήν, λέγοιτο δ' ἂν οὗτος μάρτιος κατὰ ῥωμαίους, ἐν ᾧ τῆς τοῦ σωτηρίου πάθους ἑορτῆς εἰσελαυνούσης, ἥπλωτο πανταχόσε βασιλικὰ γράμματα, τὰς μὲν ἐκκλησίας εἰς ἔδαφος φέρειν, τὰς δὲ γραφὰς ἀφανεῖς πυρὶ γενέσθαι προστάττοντα, καὶ τοὺς μὲν τιμῆς ἐπειλημμένους ἀτίμους, τοὺς δὲ ἐν οἰκετίαις, εἰ ἐπιμένοιεν ἐν τῇ τοῦ χριστιανισμοῦ προθέσει, ἐλευθερίας στερεῖσθαι προσαγορεύοντα. Καὶ ἡ μὲν πρώτη καθ' ἡμᾶς γραφὴ τοιαύτη τις ἦν· μετ' οὐ πολὺ δὲ, ἑτέρων ἐπιφοιτησάντων γραμμάτων, προσετάττετο τοὺς τῶν ἐκκλησιῶν προέδρους πάντας τοὺς κατὰ πάντα τόπον πρῶτα μὲν δεσμοῖς παραδίδοσθαι, εἶθ' ὕστερον πάσῃ μηχανῇ θύειν ἐξαναγκάζεσθαι» (Εὐσεβ. αὐτ. 6').

Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῶν διαταγμάτων τούτων περιστατικά τινα τυχαίως ἐπισυμβάντα ἐξηγρίωσαν ἔτι μᾶλλον τὴν κατὰ τῶν χριστιανῶν μανίαν τῶν ἐθνικῶν. Πυρκαϊὰ ἐκραγεῖσα ἐν τοῖς βασιλείοις τῆς Νικομηδείας ἀπεδόθη τοῖς χριστιανοῖς καὶ ἐκ δόγματος αὐτοκρατορικοῦ πολλοὶ σὺν τῷ ἱερομάρτυρι Ἀνθίμῳ ὑπέστησαν τὸν μαρτυρικὸν θάνατον (Εὐσεβ. ἔνθ. ἀνωτ. ς'). Ἑτέρα πυρκαϊὰ ἐκραγεῖσα μετὰ δεκαπενθήμερον προσκάλεσε νέαν ἔξαψιν τῶν ἐθνικῶν, καὶ τέλος στάσις ἐκραγεῖσα ἐν Ἀρμενίᾳ καὶ Συρίᾳ ἀπεδόθη εἰς ὑποκινήσεις τῶν χριστιανῶν καὶ πρὸ πάντων τῶν ἱερέων, ὅθεν νέον αὐτοκρατορικὸν θέσπισμα διέτασσε νὰ φυλακισθῶσι πάντες οἱ ἱερεῖς καὶ τεθῶσιν εἰς τὰ δεσμὰ (Εὐσεβ. αὐτόθι).

Συνεπείᾳ τοῦ διατάγματος τούτου αἱ φυλακαὶ τοῦ κράτους ὑπερεπληρώθησαν ἐκ κληρικῶν «ὡς μηδὲ χώραν ἔτι τοῖς ἐπὶ κακουργίαις κατακρίτοις αὐτόθι καταλείπεσθαι», ὅθεν νέον ἐξεδόθη διάταγμα κελεῦον «τοὺς κατακλείστους θύσαντας μὲν εἶναι βαδίζειν ἐπ' ἐλευθερίας, ἑνισταμένους δὲ μυρίαις καταξαίνειν βασάνοις».

Τὸ διάταγμα τοῦτο ἐπηκολούθησε τῷ 304 ἕτερον προστάσσον «πάντας πανδημεὶ τοὺς κατὰ πόλεις θύειν τε καὶ σπένδειν τοῖς εἰδώλοις».

Ὅτε τὸ διάταγμα τοῦτο πρὸς ἄλλαις πόλεσιν ἀφίκετο καὶ εἰς Ἰκόνιον, ἡ μάρτυς Ἰουλίττα παραλαβοῦσα τὸν τριετῆ αὐτῆς υἱὸν Κήρυκον ἐπὶ τῷ διασῶσαι αὐτὸν, ἔφυγε μετ' αὐτοῦ εἰς Σελεύκειαν, ἀλλ' εὑροῦσα καὶ ἐκεῖ δεινοὺς τοὺς τοῦ χριστιανισμοῦ διώκτας ἔφυγε μετὰ τοῦ παιδὸς εἰς Ταρσὸν τῆς Κιλικίας, ὅπου συλληφθεῖσα ἦχθη πρὸ τοῦ ἡγεμόνος. Οὗτος τὸν παῖδα ἐζήτησεν ἵνα ἀποσπάσῃ τῆς μητρὸς, ἀλλ' ὁ παῖς φωνάζων καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ἐπικαλούμενος διὰ λακτίσματος ἀπήντησεν εἰς τὰς θωπείας τοῦ ἡγεμόνος, ὃς ὀργισθεὶς ἔρριψεν αὐτὸν κατὰ τῶν πετρῶν τοῦ βήματος, ἔνθα τὸ κρανίον συντριβεὶς τὴν μακαρίαν ἀφῆκε ψυχήν. Ἡ μήτηρ δ' αὐτοῦ μετὰ πολλὰς βασάνους τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθεῖσα τὸν τῆς ἀθλήσεως στέφανον ἔλαβεν.

Ἰουλίττα σύναθλος υἱῷ Κηρύκῳ,
ἡ λαιμότμητος τῷ κάραν τεθλασμένῳ.

Πέμπτη 16. Τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ἀθηνογένους.

Οὗτος ἦν ἐκ Σεβαστείας καὶ ἤθλησεν ἐπὶ τοῦ διωγμοῦ, ὃν ὁ Διοκλητιανὸς κατὰ τῶν χριστιανῶν ἐκίνησεν· ἔσχε δὲ τέλος τοῦ μαρτυρίου τὴν διὰ ξίφους ἀναίρεσιν.

Ἀθηνογένης ἐκ ξίφους ἀνῃρέθη,
ψευδῆ θέαιναν τὴν Ἀθηνᾶν οὐ σέβων.

Παρασκευὴ 17. Μνήμη τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Μαρίνης.

Αὕτη ἦν ἐξ Ἀντιοχείας τῆς ἐν Πισιδίᾳ θυγάτηρ Αἰδεσίου τινὸς ἱερέως τῶν εἰδώλων. Δωδεκαέτις ἀπέμεινεν αὕτη ὀρφανὴ μητρὸς, ὁ δὲ πατὴρ αὐτῆς διεπιστεύσατο γνωρίμῳ τινὶ γυναικί. Διδαχθεῖσα τὰ τοῦ χριστιανισμοῦ παρὰ τῶν κατοικουσῶν ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ χριστιανῶν ἔσπευσε ν' ἀποπτύσῃ τὴν πλάνην τῶν εἰδώλων καὶ τὴν εἰς Χριστὸν ἐγκολπωθῇ πίστιν. Τοῦτο μαθὼν Ὀλύμβριος ὁ τῆς Πισιδίας ἔπαρχος διέταξε τὴν σύλληψιν τῆς δεκαπενταετοῦς κόρης, ἣν προσαχθεῖσαν ἠρώτησε περὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς διαγωγῆς αὐτῆς· αὕτη δὲ ἑτοίμως ἀπήντησε· «Μαρίνα καλοῦμαι, τῆς Πισιδίας γέννημα καὶ θρέμμα, καὶ τὸ τοῦ Κυρίου μου ὄνομα ἐπικαλοῦμαι». Ὁ ἔπαρχος προσεπάθησεν

(*) Συνέχεια (ἴδε Ἐκκλ. Ἀληθείας τεῦχ. Ζ').

ὅπως ἀναγκάσῃ αὐτὴν εἰς ἐξωμοσίαν, ἀλλ' ἀπέτυχε· τότε παρέδωκεν αὐτὴν τοῖς βασανισταῖς, οἵτινες ἀπηύδησαν μηχανώμενοι παντοῖα βασανιστήρια, δι' ὧν ἡ γῆ τῷ αἵματι τῆς μάρτυρος ἐφοινίσσετο. Τέλος ἐκ διαταγῆς τοῦ ἐπάρχου ἀπετμήθη ξίφει τὴν κεφαλὴν καὶ τοῦ ἀφθίτου στέφους ἐν οὐρανῷ καταξιώθη.

Χεὶρ δημίου τέμνει σε, Μαρῖα, ξίφει,
Χεὶρ Κυρίου χάριτι θείᾳ δὲ στέφει.

Σάββατον 18. Μνήμη τοῦ ἁγίου μάρτυρος Αἰμιλιανοῦ.

Οὗτος ἐν τοῖς χρόνοις Ἰουλιανοῦ τοῦ παραβάτου ἀκμάσας, μὴ φέρων τὴν τῶν εἰδώλων ἐπάνοδον, ἣν ὁ μονάρχης ἐκεῖνος κατηγωνίζετο, λαβὼν σφῦραν καὶ εἰσελθὼν εἰς ἐθνικὸν τέμενος πάντα τὰ εἴδωλα συνέτριψε καὶ τὰς θυσίας διεσκόρπισεν. Ἰδὼν δὲ ἄλλους συλληφθέντας ἐπὶ τῇ πράξει ταύτῃ, προσελθὼν αὐθόρμητος ἑαυτὸν καταγγέλλει δράστην τῆς πράξεως· ὅθεν βουνεύροις τύπτεται, καὶ εἰς κάμινον πυρὸς βληθεὶς τῷ Θεῷ τὸ πνεῦμα παρέδωκεν.

Αἰμιλιανὸς εἰς πυρὰν βεβλημένος
Χριστῷ παραστὰς τέρπεται σὺν ἀγγέλοις.

Κυριακὴ 19. Τῆς ὁσίας Μακρίνης, ἀδελφῆς τοῦ Μ. Βασιλείου καὶ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Δίου.

Φρονοῦσ' ἀδελφὰ τοῖς ἀδελφοῖς, Μακρῖνα,
τούτοις ἀδελφὴ συγκατοικεῖς καὶ πόλον.

Γεύῃ τελευτῆς καὶ σύ, παμμάκαρ Δῖε,
ἔνδοξε κλῆσιν, ἀλλὰ καὶ πρᾶξιν πλέον.

Τῇ κυριακῇ ταύτῃ, πρώτην μετὰ τὴν 13 τοῦ μηνὸς ἰουλίου μνήμην ἐπιτελοῦμεν τῶν ἁγίων ἑξακοσίων τριάκοντα θεοφόρων πατέρων τῆς ἐν Χαλκηδόνι ἁγίας καὶ οἰκουμενικῆς Δ' συνόδου.

Πόλου νοητοῦ ἀστέρες σελασφόροι
ἀκτῖσιν ὑμῶν φωτίσατέ μου φρένας.

Ἡ τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ροπὴ πρὸς ἑρμηνείαν τῆς θείας τοῦ Χριστοῦ φύσεως διὰ τρόπου εὐπροσίτου τῇ τῶν ἀνθρώπων διανοίᾳ, πολλάκις ἀπεμάκρυνε πνεύματά τινα τῆς ἐξ ἀποκαλύψεως ἀληθείας καὶ ἐνέρριψεν αὐτὰ εἰς τὰς πλάνας τῆς αἱρέσεως.

Ἡ τοῦ Χριστοῦ ἁγία ἐκκλησία τοῖς τῶν ἁγίων πατέρων ὅροις ἑπομένη καὶ τῇ ἐξ ἀποκαλύψεως ἀληθείᾳ στοιχοῦσα, ἀείποτε εὐδοκίμησε τὴν ἐν Χριστῷ οὐσιαστικήν, ἀδιάῤῥηκτον καὶ ἀδιάλυτον ἕνωσιν τῆς θείας καὶ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἣν ἐπιχειρήσας ἵνα ἑρμηνεύσῃ ὁ, ὡς μὴ ὤφελε, πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως γενόμενος Νεστόριος, ὑπέπεσεν εἰς δυσσεβῆ αἵρεσιν διαστέλλουσαν τὴν θείαν ἀπὸ τῆς ἀνθρωπίνης τοῦ Κυρίου φύσεως καὶ εὐλαβουμένην τὴν παναγίαν τοῦ θεανθρώπου μητέρα ὡς Χριστοτόκον καὶ ὄχι Θεοτόκον.

Κατὰ τῆς αἱρέσεως ταύτης ἐξανέστησαν πάντες οἱ τῆς ὀρθοδόξου χριστιανικῆς πίστεως στερρῶς ἐχόμενοι καὶ, ἡγουμένου τοῦ ἐν ἁγίοις πατριάρχου Ἀλεξανδρείας Κυρίλλου, ἐπέτυχον ἵνα τῇ 10ῃ νοεμβρίου τοῦ 430 ἐκδοθῇ αὐτοκρατορικὸν θέσπισμα διακελεῦον τὴν κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς πεντηκοστῆς τοῦ ἐπιόντος 431 ἔτους ἐν Ἐφέσῳ σύνοδον τῶν ἁπανταχοῦ γῆς ἐπισκόπων πρὸς ἐξέτασιν τῆς διδασκαλίας τοῦ Νεστορίου.

Ἡ σύνοδος αὕτη, τρίτη τῶν ἁγίων οἰκουμενικῶν συνόδων γεγονυῖα, ἐξετάσασα τὴν διδασκαλίαν τοῦ Νεστορίου κατεδίκασε τὰ δυσσεβῆ τούτου διδάγματα, κηρύξασα μετὰ τοῦ ἐν ἁγίοις Κυρίλλου «οὐκ ἄνθρωπον ἀποθεωθέντα κηρύττομεν, ἀλλὰ Θεὸν σαρκωθέντα ὁμολογοῦμεν. Τὴν οἰκείαν δούλην ὑπεγράψατο μητέρα, ὁ κατ' οὐσίαν ἀμήτωρ καὶ κατ' οἰκονομίαν ἐπὶ γῆς ἀπάτωρ».

Ἐν τοῖς σφάδρα κατὰ τοῦ Νεστορίου διακειμένοις ἦν καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης Εὐτυχής, ἡγούμενος μονῆς τινος παρὰ τὴν βασιλεύουσαν ταύτην πόλιν, μεγίστην ὑπόληψιν χαίρων καὶ σημαντικὴν ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἐξασκῶν ἐπιρροήν, ὃς κατὰ τὴν ἐν Ἐφέσῳ Γ' οἰκουμενικὴν σύνοδον ἐθεωρήθη διὰ τὸν κατὰ τοῦ Νεστορίου ζῆλον αὐτοῦ στερρότατον τῆς πίστεως ὑποστήριγμα.

Ὁ ἄνθρωπος οὗτος θελήσας νὰ πολεμήσῃ τὸν νεστοριανισμὸν καὶ ἀπομακρυνθῇ ἐπὶ μᾶλλον αὐτοῦ, λεληθότως ὑπέπεσεν εἰς τὰς πλάνας τοῦ Βαλεντίνου καὶ τῶν Γνωστικῶν. Διότι πρὸς ἀντιδιαστολὴν ἀπὸ τοῦ Νεστορίου τοῦ χωρίζοντος τὰς ἡνωμένας δύο φύσεις τοῦ Σωτῆρος, ὁ Εὐτυχὴς τοσοῦτο συνέχεεν αὐτάς, ὥστε ἐκήρυττε τὴν θεότητα σὺν τῇ ἀνθρωπότητι παθοῦσαν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ. Τῆς νέας ταύτης κακοδοξίας τὰ θολερὰ ὕδατα κατέπιε καὶ ὁ τὸν ἐν ἁγίοις Κύριλλον ἐπὶ τὸν πατριαρχικὸν τῆς Ἀλεξανδρείας θρόνον διαδεξάμενος Διόσκουρος, ὃς τῇ 8 αὐγούστου τοῦ 449 ληστρικὸν συνεγείρας ἐν Ἐφέσῳ συνέδριον τὴν κακοδοξίαν τοῦ Εὐτυχοῦς ἐζήτησεν ἵνα κρατύνῃ. Οἱ περὶ τὸν Εὐτυχῆ δὲ ἐθρασύνοντο ἔχοντες καὶ τὸν αὐτοκράτορα Θεοδόσιον τὸν Β', τὸν καὶ μικρὸν ἐπιλεγόμενον, ἂν μὴ ἀσπαζόμενον, ἀνεχόμενον τὴν διάδοσιν τῆς νέας ταύτης κακοδόξου αἱρέσεως. Ἐν τούτοις θανόντος τῷ ἑπομένῳ ἔτει Θεοδοσίου τοῦ μικροῦ, τὰ σκῆπτρα τῆς ἀρχῆς ἀνέλαβεν ἡ τούτου ἀδελφὴ Πουλχερία μετὰ τοῦ Μαρκιανοῦ, καὶ τῇ 8 ὀκτωβρίου τοῦ 451 συνεκλήθη ἐν Χαλκηδόνι ἡ Δ' οἰκουμενικὴ σύνοδος, ἡ πολυπληθεστέρα πασῶν τῶν συναγερθεισῶν οἰκουμενικῶν συνόδων, ἐν ᾗ 630 θεοφόροι πατέρες παρουσίασαν, οἵτινες καὶ τὸν ἑπόμενον ὅρον τῆς πίστεως ἐξέδωκαν· «ἑπόμενοι τοίνυν τοῖς θείοις πατράσιν, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ὁμολογεῖν υἱὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν συμφώνως ἅπαντες ἐκδιδάσκομεν, τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν θεότητι, καὶ τέλειον τὸν αὐτὸν ἐν ἀνθρωπότητι, Θεὸν ἀληθῶς, καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς τὸν αὐτὸν ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος· ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ὁμοούσιον τὸν αὐτὸν ἡμῖν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Κατὰ πάντα ὅμοιον ἡμῖν, χωρὶς ἁμαρτίας. Πρὸ αἰώνων μὲν ἐκ τοῦ πατρὸς γεννηθέντα κατὰ τὴν θεότητα, ἐπ' ἐσχάτων δὲ τῶν ἡμερῶν, τὸν αὐτὸν δι' ἡμᾶς καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐκ Μαρίας τῆς παρθένου τῆς Θεοτόκου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Χριστόν, Υἱόν, Κύριον, μονογενῆ, ἐκ δύο φύσεων ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως γνωριζόμενον. Οὐδαμοῦ τῆς τῶν φύσεων διαφορᾶς ἀνῃρημένης διὰ τὴν ἕνωσιν, σωζομένης δὲ μᾶλλον τῆς ἰδιότητος ἑκατέρας φύσεως, καὶ εἰς ἓν πρόσωπον καὶ μίαν ὑπόστασιν συντρεχούσης. Οὐκ εἰς δύο πρόσωπα μεριζόμενον ἢ διαιρούμενον, ἀλλ' ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Υἱόν, καὶ μονογενῆ Θεὸν Λόγον, Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν. Καθάπερ ἄνωθεν οἱ προφῆται περὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἡμᾶς ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς ἐξεπαίδευσε καὶ τὸ τῶν πατέρων ἡμῖν παραδέδωκε σύμβολον» (πράξ. ε').

Δευτέρα 20. Μνήμη τῆς εἰς οὐρανοὺς πυρφόρου ἀναβάσεως τοῦ ἁγίου ἐνδόξου προφήτου Ἠλιοὺ τοῦ Θεσβίτου.

Ἔπεσχεν ὄμβρον, πῦρ τρίτον φέρων πάτῳ.
Σχίζει δὲ ῥεῖθρον Ἠλίας τρέχων ἅνω.

Οὗτος ἦν υἱὸς Σωβὰκ ἐκ φυλῆς Λαρὼν προλαβὼν τὴν τοῦ Χριστοῦ ἔλευσιν κατὰ 816 ἔτη. Οὗτός ἐστιν ὁ πῦρ ἐξ οὐρανοῦ κατενέγκας, καὶ τὸν ὑετὸν τῇ ἰδίᾳ γλώττῃ βαστάσας, καὶ νεκροὺς ἐγείρας καὶ ἐν τῷ Χωρεὶβ τὸν Θεὸν ἰδών, ὡς ἀνθρώπῳ δυνατὸν ἦν ἰδεῖν, καὶ τὸν Ἰορδάνην τῇ μηλωτῇ σχίσας, καὶ εἰς οὐρανοὺς ἐν ἅρματι πυρὸς ἀναληφθείς, καὶ τῇ μεταμορφώσει μετὰ Μωσέως τῷ Χριστῷ παραστάς.

Τρίτη 21. Τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν Ἰωάννου καὶ Συμεὼν τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ.

Ἔμφρων σὺ μωρός, ὃς βίον παίζων, πάτερ,
ὄφιν φρόνιμον λανθάνεις τέλους ἄχρι.

Ἔρημον εἵλου, ὦ Ἰωάννη μάκαρ,
δι' ἧς ἔρημα εἰργάσω σαρκὸς πάθη.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ἐξακολουθεῖ ἡ συγκομιδὴ τοῦ πνευματικοῦ ἀμητοῦ· τὰ σχολεῖα ἡμῶν τελοῦσι τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο καὶ πολλὰ σύναμα τὰς πνευματικὰς αὐτῶν πανηγύρεις, καλοῦντα τοὺς φιλομούσως ἔχοντας εἴτε εἰς ἐπισκέπησιν τῶν ἐπιτευχθεισῶν προόδων τῆς σπουδαζούσης νεότητος, εἴτε εἰς συμμέθεξιν τῆς χαρᾶς τῶν στεφανουμένων ἀθλητῶν τοῦ σχολικοῦ σταδίου. Ἡ σύμπτωσις τῆς συγχρόνου πανηγύρεως πολλῶν σχολείων ἀνέῳκτον καθίστησι τὴν ἐξ αὐτοψίας καὶ αὐτηκοΐας ἀντίληψιν τῶν ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν ἐπιτευχθέντων καὶ τὴν ἐν ἐπιγνώσει ἐκδήλωσιν εὐσυνειδήτου κρίσεως καὶ ἐκτιμήσεως τῶν πόνων τῶν τε διδασκόντων καὶ διδασκομένων. Ὅθεν κατ' ἀνάγκην ὀφείλομεν ἵνα γενικαῖς ἐκφράσεσι περὶ τῶν σχολείων τούτων διαλάβωμεν, τὸ μὲν εἰς τὴν οἰκείαν ἀντίληψιν, τὸ δὲ εἰς αὐτηκόων γενομένων ἁρμοδίων ἅμα καὶ ἀξιοπίστων ἀνδρῶν τὴν μαρτυρίαν ἐπαναπαυόμενοι. Καίτοι τὴν μαρτυρίαν ταύτην συνεπίκουρον ἔχομεν εἰς καταρτισμὸν τῆς κρίσεως ἡμῶν, οὐχ ἧττον καὶ πάλιν γενικαῖς ἐκφράσεσιν ἐνδιατρίψωμεν περὶ τὰ σχολικά, ἐπειδὴ, ὡς ἐπανειλημμένως ὑπεστηρίξαμεν, τὰς δημοσίᾳ γενομένας ἐξετάσεις δὲν θεωροῦμεν ὡς τὴν λυδίαν λίθον τὴν δοκιμάζουσαν τὸν βαθμὸν τῆς ἐν ἑκάστῳ ἐκπαιδευτηρίῳ ἐπιδόσεως τῆς μαθητιώσης νεότητος, ἀλλὰ κρίνομεν ἀναγκαίαν τὴν ὕπαρξιν εἰδικῶν ἐποπτῶν ἐπισκοπούντων τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἐπισκεπτομένων ἐξ ἀπίνης τὰ σχολεῖα ἐν μέσῳ τοῦ ἔτους καὶ ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν μαθητῶν σχηματιζόντων ἀσφαλῆ ἰδέαν τῆς τε εὐσυνειδήτου ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος τῶν διδασκόντων καὶ τῆς τῶν διδασκομένων ἐπιμελείας. Τὴν ἀνάγκην ταύτην κατιδοῦσα ἡ ἐκκλησία προέβη εἰς τὸν διοργανισμὸν τῆς λυσιτελεστάτης ταύτης τῶν ἐνοριακῶν ἡμῶν σχολείων ἐποπτείας καὶ κατέδειξε τοῖς κηδομένοις τῆς προόδου τῆς μαθητιώσης νεότητος τί δέον γενέσθαι πρὸς ἀποτελεσματικὴν ἐπίβλεψιν τῶν σχολείων ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα ὁ θεσμὸς οὗτος τελεσφορήσῃ καὶ ἐν ἐπιγνώσει διατελῶμεν τῶν τε πραγματικῶν προόδων καὶ τῶν ἀναγκῶν τῶν σχολείων ἡμῶν, ὀφείλει πᾶς τῆς παιδείας φίλος ἵνα ἀσωγὸς γένηται τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ὑποβαστάσῃ μέρος τῆς δαπάνης, ἣν ἡ τῶν ἐποπτῶν συντήρησις καὶ ἡ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συστήματος βελτίωσις ἀπαιτητὴν καταστήσει. Ἰδίᾳ οἱ τῶν σχολείων προϊστάμενοι ἔφοροι ὀφείλουσιν ἵνα μεριμνήσωσιν ὑπὲρ τῆς κανονικῆς λειτουργίας τῶν χρησιμωτάτων καὶ ἀπαραιτήτως ἀναγκαίων τούτων ἐποπτῶν καὶ πρῶτοι αὐτοὶ ἔλθωσιν ἐπίκουροι τῆς ἐκκλησίας πρὸς ἐξεύρεσιν τῶν μέσων, δι' ὧν τὰ τῆς παιδείας τελειότερον μὲν διοργανωθήσονται, σκοπιμώτερον δὲ καὶ λυσιτελέστερον ἐποπτευθήσονται.

Τὴν ὑπόμνησιν ταύτην ἀναγκαίαν κρίνομεν ποιῆσαι ἐν τῇ λήξει τοῦ ἀπελθόντος, παραμονῇ δὲ τοῦ ἐπερχομένου σχολικοῦ ἔτους, καθότι τὸ μεσολαβοῦν διάμεσον παρέχεται ἡμῖν οὐχὶ εἰς ἀνάπαυλαν, ἀλλ' εἰς ἐπισκόπησιν τοῦ παρελθόντος καὶ προθεωρίαν τοῦ μέλλοντος.

Συνιστῶντες ταῦτα εἰς τὴν μελέτην τῶν ἁρμοδίων, ἐπισκοπήσωμεν τὸν πρόσφατον πνευματικὸν τρυγητόν.

Τὸ ἐν Φαναρίῳ ἁγιοταφιτικὸν παρθεναγωγεῖον πρὸ τριάκοντα ἐτῶν ἱδρυθὲν ὑπὸ τοῦ κοινοῦ τοῦ παναγίου Τάφου καὶ ἐπὶ τέταρτον ὅλον αἰῶνος δαπάναις αὐτοῦ συντηρηθέν, ἐδέησεν ἵνα πρὸ τετραετίας ἀναδιοργανωθῇ καὶ ἐξοικονομῇ τὰ τῆς συντηρήσεως αὐτοῦ ἐκ τῶν διδάκτρων τῶν μαθητριῶν, καθότι τὸ κοινὸν τοῦ παναγίου Τάφου εἰς οἰκονομικὴν περιπεσὸν ἀνέχειαν δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποβαστάσῃ τὰ τῆς συντηρήσεως αὐτοῦ ἔξοδα.

Ἐν τῷ παρθεναγωγείῳ τούτῳ περιλαμβάνονται τρεῖς τοῦ προκαταρκτικοῦ τμήματος καὶ τρεῖς ἑλληνικαὶ τάξεις, ὡς καὶ νηπιαγωγικὸν τμῆμα· ἐφοίτησαν δὲ κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος ἑκατὸν τριάκοντα μαθήτριαι. ὧν αἱ ἑξήκοντα πέντε μόνον ἐπλήρωσαν δίδακτρα, αἱ δὲ λοιπαὶ ὡς ἄποροι προσεφοίτησαν δωρεάν. Ἅπασαι αἱ μαθήτριαι αὗται ἐδίδαξθησαν τὰ ἐν τῷ προγράμματι τοῦ παρθεναγωγείου τούτου ἀναγεγραμμένα μαθήματα ὑπὸ τῶν διδασκαλισσῶν Ἀσπασίας Λαζαρίδου καὶ Καλλιόπης Κλωναριάδου καὶ τοῦ διδασκάλου Βασιλείου Φωτιάδου ἐχόντων ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς σχολῆς μίαν παιδονόμον καὶ ἕνα θυρωρόν.

Τὰς ἐξετάσεις τοῦ παρθεναγωγείου τούτου ἐτίμησε διὰ τῆς παρουσίας αὐτῆς ἡ Α. Θ. Π. συνοδευομένη ὑπὸ τῶν σεβ. συνοδικῶν ἁγίων Ἐφέσου, Νικομηδείας, Νεοκαισαρείας, Μυτιλήνης, Μογλενῶν καὶ Κασσανδρείας. Πλῆθος δὲ οὐ μικρὸν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλων συμπαρῆν ἐν ταῖς ἐξετάσεσι ταύταις, διατρανοῦν τὸ ἐνδιαφέρον, ὅπερ ἡ κοινωνία ἡμῶν αἰσθάνεται ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς μορφώσεως καὶ ἐπιδόσεως τῆς θηλείας νεότητος. Ἐν αὐτοῖς διεκρίνοντο ὁ διευθυντὴς τῆς ἐν Χάλκῃ θεολογικῆς σχολῆς ἀρχιμανδρίτης κ. Γερμανὸς Γρηγοριάς, ὁ σχολάρχης τῆς Μ. τοῦ γένους σχολῆς ἀρχιμανδρίτης κ. Γρηγόριος Παλαμᾶς, οἱ καθηγηταὶ τῆς ἐν Χάλκῃ θεολογικῆς σχολῆς ἀρχιμανδρίτης κ. Φιλάρετος Βαφείδης καὶ Λέανδρος Ἀρβανιτάκης, ὁ πανοσιολ. ἀρχιμανδρίτης κ. Κωνσταντῖνος Βαφείδης, ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς ἐν Σινᾷ ἱερᾶς μονῆς ἀρχιμανδρίτης κ. Πορφύριος καὶ ἄλλοι.

Ἡ Α. Θ. Π. ἐπευλογοῦσα τὰς διδαξάσας καὶ τὰς διδαχθείσας ἐν τῷ παρθεναγωγείῳ τούτῳ, παρετήρησε μετὰ πατρικοῦ ἄλγους ὅτι ἐξαιρέσει τῶν δύο ἀνωτέρων τοῦ Πέραν παρθεναγωγείων, δὲν λαμβάνεται ὡς δεῖ πρόνοια ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τῆς θηλείας νεότητος, ἥτις ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ συμβαδίζῃ παραπλεύρως τῇ τῶν ἀρρένων, ἡ περὶ ταπεινὰ στρέφεται ἢ διὰ πληρωμῆς διδάκτρων ἱκανοποιεῖ ἐν μέρει τὰς ἀνάγκας τῶν μαθητευουσῶν κορῶν. Κατέδειξε τὸ ἐπιβάλλον μείζονος μερίμνης ὑπὲρ τῆς ἐκπαιδεύσεως τοῦ θήλεος φύλου καὶ ἐξεδήλωσε τὴν πεποίθησιν ὅτι Θεοῦ συνεργοῦντος καὶ τῶν φιλομούσων συναντιλαμβανομένων τοῦ ἔργου καὶ ἡ ἐν ταπεινοῖς ἀναστρεφομένη τό γε νῦν θήλεια ἐκπαίδευσις ἀνυψωθήσεται εἰς βαθμὸν ἐφάμιλλον τῆς μερίμνης, ἣν ἡ πόλις ἐπιδείκνυται ὑπὲρ τῆς τῶν νέων μορφώσεως, καὶ ὅτι ἀσφαλέστερον τεθήσονται αἱ βάσεις τῆς κοινωνικῆς ἀναγεννήσεως διὰ τῆς μορφώσεως καὶ διαπλά-

σεως τῶν οἰκοδεσποινῶν καὶ μητέρων καὶ πρώτων παιδαγωγῶν τῆς τρυφερᾶς νεότητος.

Καθ'ὃν χρόνον ἐν τῷ ἁγιοταφιτικῷ παρθεναγωγείῳ ἡ πανήγυρις αὕτη ἐτελεῖτο πρὸς Α τοῦ Φαναρίου κατὰ τὴν συνοικίαν τοῦ Τζοὺβ 'Αλῆ πολὺς καὶ ἐκλεκτὸς κόσμος συνήρχετο, ὅπως παραστῇ εἰς τὴν διανομὴν τῶν βραβείων τοῖς εὐδοκιμήσασι τῶν μαθητῶν τῆς συνοικίας ταύτης. Τῆς ὁμηγύρεως ταύτης προήδρευεν ἡ Α. πανοσιολ. ὁ ἅγ. Μ. πρωτοσύγκελλος ἀναπληρῶν τὴν Α. Θ. Π.

Ἐν τῇ πνευματικῇ ταύτῃ πανηγύρει τὸ ἐνδιαφέρον ἐκίνησαν, ἔνθεν μὲν τὸ θέαμα τῶν στεφθέντων μαθητῶν καὶ μαθητριῶν, ἔνθεν δὲ αἱ ἀναγνωσθεῖσαι ἐκθέσεις ὑπὸ δύο μελῶν τῆς ἐφορίας τῶν σχολείων τῆς ἐνορίας ταύτης. Κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ταμία κ. Κ. Μαλούση ἀναγνωσθεῖσαν ἔκθεσιν, πρὸς συντήρησιν τῶν σχολείων τούτων ἀπαιτοῦνται κατ' ἔτος λίραι ὀθωμανικαὶ 635,50, ἐξ ὧν 277,50 μὲν χορηγεῖ ἡ ἐκκλησία, 333 δὲ ἐξοικονομοῦνται ἐκ σταθερῶν τε καὶ μὴ προσόδων, ὅθεν μένει τό γε νῦν ἔλλειμμα λιρῶν ὀθ. 28 πρὸς κάλυψιν τοῦ ὁλικοῦ ποσοῦ τῆς δαπάνης.

Τὸ ποσὸν τοῦτο δαπανώμενον πρὸς ἐκπαίδευσιν τριακοσίων ἑβδομήκοντα καὶ 5 παίδων, τῶν πλείστων ἀπόρων, εἰ καὶ καθ'ἑαυτὸ σπουδαῖον, δὲν εἶνε μέγα τι, λαμβανομένου ἐν ὄψει ὅτι διὰ δαπάνης 170 γρ. εἰς χρυσὸν ἐκπαιδεύεται ἐπὶ ἔτος εἷς τῶν παίδων τῆς συνοικίας ταύτης, μορφοῦται μία τῶν χρηστῶν αὐτῆς τε καὶ τῆς πόλεως ἐλπίδων· ἐν συνόλῳ ὅμως λαμβανόμενον τὸ ποσὸν τῆς ἀνωτέρας δαπάνης, μαρτύρεται ὑπὲρ τῆς φιλομουσίας τῶν κατοίκων τῆς συνοικίας ταύτης, παρ' ἧς ἡ μὲν ἐφορία ἐλπίζει, ἡ δὲ ἐκκλησία ἀπεκδέχεται καὶ ἄλλας ἐθελοθυσίας καὶ δὴ τὴν ἀνέγερσιν καταλλήλου οἰκήματος χρησιμεύσοντος διὰ σχολήν, διότι τὸ ὑπάρχον οὐ μόνον ὅλως ἀκατάλληλον, ἀλλὰ καὶ ἐπισφαλὲς καὶ ἐπικίνδυνόν ἐστιν, ἕνεκεν τῆς παλαιότητος καὶ σαθρότητος αὐτοῦ.

Ὁ κ. Μαλούσης ἐλπίζει ὅτι ὡς τάχιστα ἡ ἀνάγκη αὕτη πληρωθήσεται, τῶν κατοίκων τοῦ Τζοὺβ 'Αλίου συνασπιζομένων καὶ συναφορμώντων πρὸς ἕνα σκοπὸν, τὴν βελτίωσιν τῶν ἐκπαιδευτηρίων τῆς συνοικίας αὐτῶν. Τὴν ἐλπίδα ταύτην συμμεριζόμεθα πληρέστατα καὶ ἡμεῖς.

Μετὰ τὸν κ. Μαλούσην ἔλαβε τὸν λόγον ὁ τῆς ἐφορίας τῶν σχολείων Τζοὺβ 'Αλίου πρόεδρος κ. Κ. Ζαχαριάδης, ὃς ἐν ἐκθέσει αὐτοῦ περὶ τῆς πνευματικῆς καταστάσεως τῶν σχολείων τούτων παρετήρησεν, ὅτι ἡ ἐφορία κατιδοῦσα τὸ ἀνεπαρκὲς τῶν ὑφεστώτων πόρων πρὸς συντήρησιν τελείας ἀστυκῆς σχολῆς καὶ καλῶς κατηρτισμένου παρθεναγωγείου περιλαμβάνοντος καί τινας γυμνασιακὰς τάξεις, περιέστειλε τὸν κύκλον τῶν ἐν τῷ παρθεναγωγείῳ διδασκομένων ἐν τῷ προγράμματι τῶν τεσσάρων σχολικῶν τάξεων, ὅπως αἱ ἐν αὐτῷ, μετὰ τὴν ἐκ τοῦ νηπιαγωγείου ἔξοδον φοιτῶσαι κόραι δύνανται μετὰ τετραετῆ κύκλον μαθημάτων, ἐὰν μὲν ὦσιν ἄποροι ν' ἀποσυρθῶσι τῆς σχολῆς κεκτημέναι τὰς ἀναγκαιοτέρας ἐν τῷ βίῳ στοιχειώδεις γνώσεις, ἐὰν δὲ θυγατέρες εὐπορούντων νὰ συνεχίσωσι τὴν ἐκπαίδευσιν αὐτῶν ἐν ἑνὶ τῶν εὐτυχῶς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πόλει ἀκμαζόντων δύο ἐκπαιδευτηρίων, ταττόμεναι ἐν τῇ πρώτῃ τῶν γυμνασιακῶν αὐτῶν τάξεων.

Εἰς τὸ μέτρον τοῦτο, εἶπε, προέβη ἡ ἐφορία, τὸ μὲν ἐκ τῆς ἐλλείψεως πόρων, τὸ δὲ ἐκ τοῦ λίαν περιωρισμένου ἀριθμοῦ τῶν ἐν ταῖς γυμνασιακαῖς τάξεσι προσφοιτουσῶν, δι' ἃς τὸ κράτιστον τῶν προσόδων μέρος κατεδαπανᾶτο ἐπὶ προφανεῖ καὶ οὐσιώδει ἀδικίᾳ τῶν ἐν ταῖς σχολικαῖς τάξεσι προσφοιτωσῶν, ὑπὲρ ὧν δὲν διετίθετο ἐπαρκὲς ποσὸν πρὸς σκοπιμωτέραν πνευματικὴν αὐτῶν μόρφωσιν.

Ἐν τῇ ῥύμῃ τοῦ λόγου αὐτοῦ ὁ κ. Ζαχαριάδης ἐπεμέμψατο καὶ δικαίως τῆς ἐπιζημίου ἀξιώσεως ἐνίων ἥκιστα περὶ τὰ παιδαγωγικὰ εἰδικῶν, ἀξιούντων ἵνα τὰ τῆς παιδείας ῥυθμίζωνται κατὰ τὰς ἀπαιτήσεις καὶ σκέψεις αὐτῶν. Ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις δὲν ἐπιδιώκει τὸ συμφέρον μιᾶς τινος τάξεως, ἀλλὰ τὴν γενικὴν ὠφέλειαν τῆς σπουδαζούσης νεότητος, πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ὁποίας κέκληται, εἶπε, νὰ σκεφθῇ καὶ ἐργασθῇ ἡ τὴν ἐποπτείαν σχολείου τινὸς διαπεπιστευμένη ἐφορία. Συνεπῶς δὲν δύναται αὕτη ὀλιγίστων τινῶν μαθητριῶν χάριν, αἵτινες δύνανται ἵνα ἐξακολουθήσωσι τὴν σειρὰν τῶν μαθημάτων αὐτῶν ἐν τοῖς εὐκλιματοῦσι παρθεναγωγείοις Παλλάδος καὶ Ζαππείου, νὰ παρίδῃ τὰ τῆς σκοπίμου διωργανώσεως τῶν ἀφορόντων τὴν κατωτέραν ἐκπαίδευσιν, ἧς μετέχει καὶ εἰς ἣν ἐξ ἀνάγκης περιορίζεται ἡ τάξις τῶν νεαρῶν κορῶν τῶν ἀνηκουσῶν εἰς πτωχὰς οἰκογενείας.

Τὴν αὐτὴν ὥραν, καθ' ἣν ἐγγυτάτῳ τοῦ Φαναρίου αἱ πνευματικαὶ αὗται πανηγύρεις ἐτελοῦντο, ἐν μεγάλῳ Ῥεύματι, ὁμοία πνευματικὴ πανήγυρις συνήγειρε τὸ ἐκεῖ φιλόμουσον δημόσιον, οὗτινος ἐκ προσώπου τῆς Α. Θ. Π. προΐστατο ὁ ἐκ τῶν σεβ. συνοδικῶν ἀγ. Κορυτσᾶς, ἔχων παρ' ἑαυτῷ τὸν ἀρχιερατικῶς προϊστάμενον τῆς ἐνορίας ταύτης θεοφιλ. ἅγ. Παμφίλου, καὶ ἐν ᾧ διεκρίνετο ὁ σεβαστὸς τοῦ γένους διδάσκαλος κ. Ι. Φιλαλήθης. Διάφορα ἄσματα ψαλέντα ἐναρμονίως ὑπὸ τῶν μαθητῶν ὑπὲρ τῆς Α. Μ. καὶ τῆς Α. Θ. Π. κατεκήλησαν τὰ ὦτα τοῦ ἀκροατηρίου, ὅπερ ἀπεχώρησε περὶ τὴν μεσημβρίαν ἐκ τῆς τῶν ἀρρένων σχολῆς, ἀποκομίζον εὐαρέστους ἐντυπώσεις, καὶ ἕτοιμον ἵνα μ. μ. τῆς αὐτῆς ἡμέρας συνέλθῃ αὖθις καὶ παραστῇ, ὡς καὶ παρέστη, ἐν ταῖς ἐξετάσεσι τοῦ παρθεναγωγείου τῆς αὐτῆς ἐνορίας.

Αὐθημερὸν ἐν Ξηροκρήνῃ αἱ τῶν μαθητῶν τῆς ἐκεῖ δημοτικῆς σχολῆς ἐξετάσεις συνήγειρον τοὺς ἐν τῷ ἀλλοτε περιυμνήτῳ τούτῳ προαστείῳ κατοικοῦντας, οἵτινες ἀθρόοι ἔσπευσαν ἵνα ἐνθαρρύνωσι τόν τε φιλοπόνως καὶ σχεδὸν δωρεὰν ἐπὶ ὁλόκληρον ἔτος διδάξαντα ἱεροδιάκονον τῆς ἐνορίας κ. Χαράλαμπον καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ διδαχθέντας νεαροὺς παῖδας.

Συνελόντι εἰπεῖν ἡ παρελθοῦσα κυριακὴ ἦν ἡμέρα πανηγύρεως τῶν γραμμάτων, καθ' ὅτι αἱ πλεῖσται τῶν συνοικιῶν τῆς πρωτευούσης ἐπεδείκνυον ἐν δημοσίαις ἐξετάσεσι, τὰς προόδους τῆς ἐπὶ ἔτος μαθητείας τῆς σπουδαζούσης νεότητος.

Αἱ ἐν Θρᾴκῃ διοικητικαὶ ἀρχαὶ προσεκάλεσάν τινας τῶν ὁμογενῶν κοινοτήτων ἵνα ἀπαντητικῶς πληροφορήσωσιν αὐτάς· α') πόσα ὁμογενῆ σχολεῖα ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῶν διερωτωμένων· β') πόσοι μαθηταὶ ἐν αὐτοῖς φοιτῶσι· γ') ποῖα τὰ μαθήματα, ἅτινα διδάσκονται· δ') τίνες ἐξ αὐτῶν οἱ προοδεύοντες. ε') ὁποία τις καὶ ὁποίου βαθμοῦ ἡ πρόοδος αὐτῶν ἐστιν· ς') ὁποία ἡ οἰκονομικὴ τῶν σχολείων κατάστασις· τουτέστι πῶς ταῦτα διατηροῦνται· ἂν διὰ συνδρομῶν τῶν ἐκκλησιῶν ἢ τῶν προσόδων ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων συντηρῶνται, ἢ ἂν διὰ συνδρομῶν τῶν κατοίκων ἢ σχολικῶν χρηματικῶν κεφαλαίων· ἐν τῇ τε λευταίᾳ περιπτώσει πόσα εἰσὶ τὰ κεφάλαια ταῦτα καὶ ἂν καλῶς ἢ κακῶς ἔχωσι τὰ οἰκονομικὰ τῶν σχολείων, καὶ ζ') ἂν ὑπάρχωσι κλειστὰ ἢ κατεστραμμένα σχολεῖα καὶ πόσα.

—Ἡ ἐν τῇ ἱστορικῇ μονῇ τοῦ τιμίου Προδρόμου ἱερατικὴ σχολὴ ἀπὸ διετίας διευθύνεται ὑπὸ τοῦ ἱερολογιωτάτου ἱεροδιακόνου Εὐσεβίου Σακελλαρίου· κατὰ τὸ λῆξαν σχολικὸν ἔτος ὁ ἐν λόγῳ διευθυντὴς καὶ ὁ ἱερολογιώτατος ἱεροδιάκονος Γρηγόριος, ἀνάστημα τῆς σεβασμίας ταύτης μονῆς, ἐδίδαξαν εἴκοσι καὶ τέσσαρας τροφίμους δωρεὰν οὐ μόνον ἐκπαιδευθέντας, ἀλλὰ καὶ συντηρηθέντας. Συνῳδὰ τῷ κανονισμῷ τῆς σχολῆς ἐκ τῶν τροφίμων τούτων ἐξ μὲν προσελήφθησαν ἐκ τῆς ἐπαρχίας τοῦ ἁγίου Σερρῶν, ἓξ ἐκ τῆς ἐπαρχίας τοῦ ἁγίου Δράμας, ἓξ ἐκ τῆς τοῦ ἁγίου Μελενίκου καὶ ἓξ ἐκ τῶν προσκειμένων τῇ τοῦ τιμίου Προδρόμου ἱερᾷ μονῇ. Οἱ μαθηταὶ οὗτοι ἀναλόγως τῶν πνευματικῶν αὐτῶν δυνάμεων εἰς τρεῖς κατετάχθησαν τάξεις, ἐν αἷς διήκουσαν τὴν ὑπὸ τοῦ προγράμματος καθωρισμένην σειρὰν τῶν μαθημάτων· σύναμα δ' ἅπαντες ἐδιδάχθησαν τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικήν.

Σκοπὸς τῆς σχολῆς ταύτης εἶνε ἡ μόρφωσις καὶ ἀνάδειξις εὖ κατηρτισμένων γραμματικῶς λειτουργῶν τῆς στρατευομένης ἐκκλησίας, ὅθεν καὶ τὰ τοῦ προγράμματος τῶν ἐν αὐτῇ διδασκομένων μαθημάτων συμῴνως τῷ σκοπῷ τούτῳ καθωρίσθησαν. Ἐπὶ τούτῳ προὐνόησε τὰ εἰκότα καὶ ὁ τῆς σχολῆς ταύτης κανονισμός, ὃς σὺν τῷ προγράμματι τῶν ἐν αὐτῇ διδασκομένων μαθημάτων ἐθεωρήθη ὑπὸ τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ ἐπεκυρώθη ὑπ' αὐτῆς. Κατὰ τὸν κανονισμὸν τοῦτον οἱ δαπάναις τῆς σχολῆς ταύτης ἐκπαιδευόμενοι, ἀνατρεφόμενοι καὶ συντηρούμενοι νεαροὶ σπουδασταὶ φθάνοντες τὴν ὑπὸ τῶν ἐκκλησιαστικῶν κανόνων καθοριζομένην ἡλικίαν ὀφείλουσιν ἵνα ἀναγραφῶσιν ἐν τῷ ἱερῷ καταλόγῳ καὶ τίσωσι τῇ μητρὶ ἐκκλησίᾳ τὰ τροφεῖα, ὑπουργοῦντες ἐν τῇ καλλίστῃ τῶν λειτουργιῶν.

Ἡ σχολὴ αὕτη συντηρεῖται ἐκ τοῦ ὑστερήματος τῶν σεβασμίων πατέρων τῶν ἐν τῇ ἱερᾷ ταύτῃ μονῇ ἐγκαταβιούντων. Ἡ πρὸς συντήρησιν δὲ τῆς σχολῆς ταύτης ἐθελοθυσία τῶν πατέρων τούτων εἶνε τοσοῦτο μᾶλλον ἀξιόζηλος, ὅσον κατὰ μυρίων οἰκονομικῶν δυσχερειῶν ἀντιπαλαίοντες καὶ οὐδαμόθεν τῆς ἐλαχίστης ἀρωγῆς τυγχάνοντες, ἐκ τοῦ πρὸς τὴν παιδείαν ζήλου καὶ τῆς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἀφοσιώσεως ἐνισχυόμενοι, ὑποβάλλουσιν ἑαυτοὺς εἰς στερήσεις ὅπως ἐξοικονομήσωσι τὰ μέσα τῆς συντηρήσεως τῶν νεαρῶν τῆς ἐκκλησίας βλαστημάτων. «Δῴη αὐτοῖς Κύριον κατὰ τὴν καρδίαν αὐτῶν», ἐγειροῖ δ' ὡς πλείστους τοὺς μιμησομένους αὐτῶν τὸ φιλέμουσον.

Εἰς τὰς ἐξετάσεις τῆς σχολῆς ταύτης γενομένας τῇ 24 καὶ 25 τοῦ παριππεύσαντος μηνὸς ἰουνίου πλῆθος πολὺ παρέστη ἐκ τῶν φιλομούσων Σερραίων, οἵτινες ἀπεχώρησαν γηθόμενοι ἐπὶ ταῖς προόδοις τῶν ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ ἐκπαιδευομένων.

—Τὴν πέμπτην τῆς προπαρελθούσης ἑβδομάδος ἡ ἐν Βεβεκίῳ Ροβέρτιος σχολή, ἐώρτασε τὴν βράβευσιν τῶν ἐν αὐτῇ εὐδοκιμησάντων μαθητῶν· εἰς τὴν τελετὴν ταύτην παρῆσαν ὁ παρὰ τῇ ὑψηλῇ Πύλῃ πρεσβευτὴς τῆς Ἀγγλίας λόρδος Δούφφεριν, ὁ ἐκ τῶν μελῶν τοῦ ἀγγλικοῦ κοινοβουλείου κ. Βὰθ, ἡ Α. πανοσ. ὁ ἅγ. Μ. πρωτοσύγκελλος ἐκπροσωπῶν τὴν Α. Θ. παναγιότητα, ἀντιπρόσωποι τῶν ἄλλων ἐκκλησιῶν, καὶ πολλοὶ διακεκριμένοι τῶν κατοίκων τῆς ἡμετέρας πόλεως.

—Συνοδικῇ ἀποφάσει πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐφορίας τῆς ἐν Χάλκῃ θεολογικῆς σχολῆς ἐξελέγησαν οἱ ἐκ τῶν Σ. συνοδικῶν ἅγιοι Μυτιλήνης καὶ Χίου ὥστε ἡ ἐφορία τοῦ ἱεροῦ τούτου ἐκπαιδευτηρίου σύγκειται ἤδη ἐκ τῶν σεβ. ἁγίων Ἐφέσου, Νεοκαισαρείας, Μυτιλήνης καὶ Χίου.

—Ἐκκλησιαστικῇ προνοίᾳ τὴν προσεχῆ κυριακὴν προεξάρχοντος τοῦ ἐκ τῶν σεβ. συνοδικῶν ἁγ. Ἐφέσου κ. Ἀγαθαγγέλου, τελεσθήσηται ἐν τῷ κατὰ τὸ Μ. Ῥεῦμα ἱερῷ ναῷ τῶν παμμεγίστων Ταξιαρχῶν τὸ τεσσαρακονθήμερον συλλειτουργον τοῦ πρὸς Κύριον μεταστάντος ἀειμνήστου κυροῦ Γρηγορίου τοῦ ς'.

—Πρό τινος ὁ ἐξ Ἰωαννίνων Γ. Βασιλειάδης ἀπελθὼν εἰς Σίλλην τῆς ἐπαρχίας Ἰκονίου ἀνέλαβε τὴν διδασκαλίαν τῆς ἐκεῖ νεότητος. Τὸν ἄνθρωπον τοῦτον καταλαβόντες οἱ ἐν Σίλλῃ νοσοῦντα εἰς τὰ τῆς πίστεως ἀπεμάκρυναν ἀμέσως τῆς ὁμοσίας σχολῆς· παρ' ἐλπίδα ὅμως οἰκογενειάρχαι τινὲς, εὐτυχῶς εὐάριθμοι, ἐνεκολπώθησαν τὸν ἄνθρωπον τοῦτον καὶ οὐ μόνον διεπιστεύθησαν αὐτῷ τὰ τέκνα αὐτῶν ἀλλὰ καὶ ὑποβοηθοῦσιν αὐτὸν ὅπως περισυνάζῃ ὡς ἰδιώτης διδάσκαλος καὶ ἄλλους παῖδας, ἵνα ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν ἀντὶ ναμάτων ὑγιαινούσης διδασκαλίας ἐγχύνῃ ἰὸν κακοδοξίας. Ταῦτα πληροφορηθεῖσα ἡ ἐκκλησία ἐξ ἀξιοπίστου πηγῆς δὲν ἔλλειψε μὲν ἵνα ἐξ ἀξιοχρέου καθήκοντος γράψῃ τὰ εἰκότα τῷ τε παν. ἁγ. Ἰκονίου καὶ τοῖς ἐν Σίλλῃ προκρίτοις πρὸς ἀποβολὴν τοῦ κακόφρονος τούτου ψευδοδιδασκάλου, οὐχ ἧττον δὲ συνίστησι καὶ ἅπασι τοῖς ἐφορεύουσι τῆς τῶν νέων παιδαγωγίας τὸ ἀπαραίτητον καθῆκον ὃ ἔχουσι τοῦ μὴ προσδέχεσθαι εἰκῇ καὶ ἀβασανίστως τὸν τυχόντα ὡς διδάσκαλον, ἀλλὰ μετ' ἀκριβῆ ἐξέτασιν τοῦ βίου, τῶν ἀρχῶν καὶ φρονημάτων τῶν ὑποψηφίων διδασκάλων διαπιστεύονται αὐτοῖς τὸ τιμαλφέστατον τῶν παρ' αὐτοῖς, τὰς καρδίας τῶν παίδων αὐτῶν· διότι ἀνυπολόγιστα δυστυχήματα ἐπικρέμανται ἐπὶ τῆς κοινωνίας ἐκείνης, ἥτις ἀβασανίστως διατίθησι τὰ τῆς παιδαγωγίας· αὕτη ἀντὶ νὰ μορφώσῃ τῇ μὲν ἐκκλησίᾳ εὐσεβῆ ἀναστήματα, τῇ δὲ πολιτείᾳ χρηστοὺς πολίτας, δημιουργεῖ τούτοις τε καὶ ἑαυτῇ ὁλετῆρας, διεστρεβλωμένους τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν.

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΤΟΣ Α΄ | 22 ΙΟΥΛΙΟΥ 1881 | ΤΕΥΧΟΣ Θ΄

ΠΑΠΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΙΓ΄

ΕΓΚΥΚΛΙΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΕΛΕΓΧΟΣ

ὑπὸ

ΦΙΛΟΘΕΟΥ ΒΡΥΕΝΝΙΟΥ

μητροπολίτου Νικομηδείας (*)

Αἱ ὑπὸ τὴν πνευματικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Μεθοδίου τελοῦσαι Ἐκκλησίαι ἐν Μοραβίᾳ καὶ ἐν Παννονίᾳ ἦσαν διερρυθμισμέναι, ὡς ἤδη εἴπομεν, κατὰ τὸν τύπον τῆς πίστεως καὶ τῆς θείας λατρείας τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν. Ἐρρέθη ὡσαύτως ἀνωτέρω ὅτι ἡ κατὰ τοῦ ἱεροῦ Μεθοδίου κατηγορία τῶν φράγκων ἐπισκόπων εἰς ταῦτα κυρίως ἀπέβλεπε, καὶ ὅτι τοιαύτη τις ἦν κατ' οὐσίαν καὶ ἡ πρώτη κατηγορία ἡ κατ' ἀμφοτέρων τῶν ἀδελφῶν γενομένη ἐπὶ Ἀδριανοῦ τοῦ Β΄, ὁποία καὶ ἡ μετὰ ταῦτα ἐπὶ Ἰωάννου τοῦ Η΄, ἀλλ' ὅτι καθὼς ἡ πρώτη, οὕτω καὶ ἡ δευτέρα δὲν ἐφέρετο ὑπὸ τὸν γενικὸν καὶ πραγματικὸν αὐτῆς τύπον, ἀλλ' ὑπὸ μερικόν· διότι καὶ ὑπὸ τὸν μερικὸν αὐτῆς τύπον μόλις ἠδύνατο νὰ σταθῇ ὡς κατηγορία. Καὶ περὶ μὲν τοῦ δογματικοῦ μέρους τῆς κατηγορίας ταύτης εἴπομεν εἰδικώτερον τὸ γ' ἐρ' ἡμῖν ἱκανά· ὅσον δὲ ἀποβλέπει ἰδίως εἰς τὸ ἱεροτελεστικόν, οὐδέν. Ἐπειδὴ δὲ περὶ τούτου λόγον ποιεῖται καὶ ὁ μακαριώτατος πάπας Λέων ὁ ΙΓ΄ ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ αὐτοῦ, καὶ ἀνομολογεῖ μὲν καὶ οὗτος συνῳδὰ πρὸς τὰς ἀρχαίας πηγὰς τῆς ἱστορίας ταύτης ὅτι ὁ Κύριλλος καὶ ὁ Μεθόδιος ἀφικόμενοι εἰς Μοραβίαν, μετ' οὐ πολὺ ἐποιήσαντο χρῆσιν τῆς σλαυονικῆς γλώσσης ἐν ταῖς ἱερουργίαις, ἀλλὰ καὶ τοῦτο μόνον λέγει, τὰ δὲ περὶ τοῦ εἴδους τῆς λειτουργίας καὶ τῆς τάξεως τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν καὶ τῶν χριστιανικῶν ἐθίμων ἀόριστα καταλιμπάνων, παρίστησι πλαγίως τοὺς ἱεροὺς ἐκείνους ἄνδρας καὶ ἐν τούτοις ὡς τελείους κατολίκους· οἱ δὲ περὶ τὴν Λύτοῦ Μακαριότητα ὁρίζουσι ταῦτα ὡς τὸ συμφέρον τοῦ κατολικισμοῦ σήμερον ἀπαιτεῖ — διὰ ταῦτα ἀνάγκη ἵνα μάθωσιν οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν τί καὶ περὶ τούτου προσφέρουσι τὰ πράγματα καὶ ἡ ἱστορία τῶν δύο μεγάλων ἀποστόλων τῶν Σλαύων, τίνες δὲ αἱ ἀξιώσεις τῶν νεωτέρων Κατολίκων.

Ὅτι οἱ ἀδελφοὶ Κύριλλος καὶ Μεθόδιος ὡς τέκνα τῆς ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ὡς ταύτης τὸ μητρικὸν τῆς Ὀρθοδοξίας γάλα ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων θηλάσαντες καὶ ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτῆς ἀνδρωθέντες, ταύτης ἔμελλον οὐ μόνον τὴν εὐαγγελικὴν πίστιν νὰ πρεσβεύωσι καὶ διδάσκωσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἱερὰν τῆς θείας λατρείας τάξιν νὰ φυλάττωσι παντοχοῦ, ὅπου ἂν ἤρχοντο ὡς ἀπόστολοι τοῦ Χριστιανισμοῦ, περὶ τούτου οὐδεὶς πάντως δύναται ἀμφιβάλλειν ὀρθῶς καὶ ἀπαθῶς συλλογιζόμενος καὶ πρὸ ὀφθαλμῶν λαμβάνων πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλας σχέσιν τῶν δύο τότε μεγάλων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως, αἵτινες οὐδαμῶς ἔτι ἦσαν διηρημέναι διὰ τοιούτου φοβεροῦ χάσματος, ὁποῖον ὕστερον κατ' ὀλίγον ἀνὰ μέσον αὐτῶν ἠνεῴχθη.

Ἀλλὰ τοῦτο, ὅπερ ἐξ αὐτῆς ἤδη τῆς ἀνατολικῆς, ὡς εἰπεῖν, καταγωγῆς καὶ μορφώσεως τῶν δύο τούτων ἀνδρῶν καὶ ἐκ τῆς τηνικαῦτα στάσεως τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἀμέσως καὶ ἐκ πρώτης ὄψεως τῶν πραγμάτων συνεπῶς καὶ ἀσφαλῶς συνάγεται, τοῦτο, ὅπερ καὶ ἡ ἐν τοῖς δογματικοῖς ἀνατολικὴ εὐστάθεια αὐτῶν συνεπιμαρτυρεῖ, τοῦτο ἀναγράφουσι κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον εὐκρινῶς καὶ τὰ ἀρχαιότατα περὶ τῶν ἀνδρῶν τούτων ἱστορικὰ μνημεῖα, σαφῶς δὲ καὶ διαρρήδην ἱστορεῖσι τοῦτο ὁ ἐκ Διοκλείας πρεσβύτερος ἐν ἔτει 1161 ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν σλαύων βασιλέων («Regum Slavorum historia») καὶ ὁ ἐκ Σαλισβούργης ἀνώνυμος, ὁ σύγχρονος τῶν ἁγίων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς εἰς Χριστὸν ἐπιστροφῆς τῶν Καραντάνων (Historia conversionis Carantanorum). Ὁ πρῶτος γράφει ταδε· «Κωνσταντῖνος, ἀνὴρ ἁγιώτατος .... τὰ γράμματα τῆς σλαυονικῆς γλώσσης ἐξευρών, Χριστοῦ τὸ Εὐαγγέλιον καὶ τὸν ψαλτῆρα καὶ πάντα τὰ τῆς παλαιᾶς καὶ καινῆς Διαθήκης ἱερὰ βιβλία ἐκ τῆς ἑλληνίδος εἰς τὴν σλαυονικὴν μετεγλώττισε φωνήν, οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ τὴν λειτουργίαν.... κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας σλαυονιστὶ μεταφράσας τούτους ἐν τῇ τοῦ Χριστοῦ πίστει

(*) Συνέχεια (ἴδε **Ἐκκλ. Ἀληθείας** τεῦχ. Η΄, ἔνθα καὶ ἐν σελ. 141 ἀντὶ ἀλλ' ἵνα καταφανεστέρα γένηται ἡ σχέσις αὕτη, οὐδαμῶς ἡγούμεθα περιττὸν διατρῖψαι ἐπ' ὀλίγον καὶ περι-γράφειν· ἀλλὰ καταφανεστέρα γενήσεται ἡ σχέσις αὕτη ἐφεξῆς ἐκτιθεμένων τῶν κατά).

ἐστερέωσεν» (α). Ὁ δὲ ἐκ Σαλισβούργης ἀνώνυμος, αἰτιολογῶν ἐν ἔτει 873 τὴν διάλυσιν τῶν ὀλίγων φραγκικῶν ἐνοριῶν τῶν συμπεριληφθεισῶν ὕστερον ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ περιφερείᾳ τοῦ Μεθοδίου λέγει ὅτι αἱ φραγκικαὶ ἐκεῖναι ὑπὸ πρεσβυτέρους τελοῦσαι ἐνορίαι ἐσώζοντο «ἕως οὗ (τῷ 865) Ἕλλην τις, ὀνόματι Μεθόδιος, διὰ τῶν προσφάτως ἐξευρεθέντων σλαυονικῶν γραμμάτων τὴν λατινικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ῥωμαϊκὴν διδασκαλίαν καὶ τὰ αὐθεντικὰ λατινικὰ βιβλία (τὴν λειτουργίαν δηλονότι καὶ τὰ ἄλλα) φιλοσοφικῶς παραγκωνίσας, αἴτιος ἐγένετο τοῦ ἐκφαυλισμοῦ καὶ τῶν λειτουργιῶν καὶ τῶν εὐαγγελίων καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὁρκικίου τῶν λατίνων ἱερέων παρ'ὅλῳ τῷ (σλαυϊκῷ) λαῷ (τῷ εἰς τὰς ἐνορίας τῶν φράγκων ἱερέων ὑπαγομένῳ)» (β).

Τοῦτο δ'αὐτὸ λέγει ἐν τῷ βίῳ τοῦ Βενζεσλαύου, ἄρχοντος τῶν Βοεμῶν, καὶ τῆς προμήτορος αὐτοῦ Λουδμίλλης καὶ ὁ ἕνα αἰῶνα μετὰ τοὺς ἀδελφοὺς Κύριλλον καὶ Μεθόδιον ἀκμάσας λατῖνος μοναχὸς Χριστιανὸς ἢ Χριστανός· καθότι καὶ οὗτος ἱστορῶν ὅτι Ἕλλην τις ὀνόματι Κύριλλος (Quirillus) ἦν ὁ τὰ σλαυονικὰ γράμματα ἐπινοήσας καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Σλαύων πᾶσαν τὴν ἁγίαν Γραφὴν καὶ πολλὰ ἄλλα ἐκ τῆς ἑλληνικῆς καὶ τῆς λατινικῆς (;) γλώσσης καὶ δὴ καὶ τὰς λειτουργίας καὶ τὰς ἄλλας ἱερὰς ἀκολουθίας μεταγλωττίσας καὶ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀναγινώσκεσθαι καὶ ψάλλεσθαι διορίσας, ἐπάγει ἔπειτα ὅτι «τοῦτο (τὸ ἀναγινώσκεσθαι δηλονότι καὶ ψάλλεσθαι ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τὰ ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Κυρίλλου σλαυονιστὶ μεταφρασθέντα βιβλία) τηρεῖται καὶ μέχρι τῆς σήμερον (993) ἐν Βουλγαρίᾳ καὶ ἐν πολλαῖς σλαυϊκαῖς χώραις καὶ πολλὰς ψυχὰς τῷ Κυρίῳ προσάγει» (γ).

Ὑπὲρ αὐτοῦ τούτου συνηγορεῖ τέλος καὶ ἡ φερομένη πρώϊμος τῶν σλαυονικῶν γραμμάτων ἐξεύρεσις, ἡ ἀπαθανατίσασα τὸ ὄνομα τοῦ ἁγίου Κυρίλλου, ἥτις κατά τι χειρόγραφον τοῦ 1348 ἐγένετο ἤδη κατὰ τὸ 855. Διὰ τῆς χρονολογίας ταύτης ὑποδηλοῦται βεβαίως συγχρόνως ὅτι κατὰ μέγα μέρος, εἰ μὴ κατὰ τὸ ὅλον, καὶ ἡ ἐργασία τῆς μεταφράσεως τῶν ἱερῶν Γραφῶν τουτέστι κατὰ πρῶτον τῶν περικοπῶν τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου τῶν ἐν ταῖς ἱερουργίαις τῆς Ἐκκλησίας ἐν χρήσει, καὶ τῶν λοιπῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν πρωίμως ἤδη ἐγένετο οὐχὶ ἐν τῇ Δύσει, ἀλλὰ ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ὅπερ ὑποδεικνύουσι καὶ τὰ λεγόμενα ἰταλικὰ χρονικὰ (Legenda italica, vita cum Translatio S. Clementis) ἱστοροῦντα ὅτι «ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἤδη ἔφερον οἱ ἅγιοι μεθ'ἑαυτῶν τὸ Εὐαγγέλιον μεταπεφρασμένον» (α).

Ταῦτα πάντα ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν ἀποδέχονται καὶ εὐγνωμόνως συνομολογοῦσι τὸ πρᾶγμα καὶ σύμπαντες οἱ τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἱστορίας ἀμερολήπτως καὶ ἀπαθῶς πραγματευόμενοι ἀρχαιότεροί τε καὶ νεώτεροι, διακηρύττοντες ἀπαρακαλύπτως ὅτι ὁ Κύριλλος καὶ ὁ Μεθόδιος οὐχὶ τῆς ῥωμαϊκῆς ἀλλὰ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει μητρὸς αὐτῶν Ἐκκλησίας τὴν ἱερὰν λειτουργίαν καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀκολουθιῶν βιβλία σλαυονιστὶ μετέφρασαν, καὶ ταῦτα καὶ ἐν Μοραβίᾳ καὶ ὅπου ἄλλοσε ἦλθον, μετεχειρίζοντο.

Ὁ Στράνσκιος (Stransky † 1657), οὗ ἡ συγγραφή: Περὶ τῆς βοεμικῆς πολιτείας (Respublica Bojema) ἀπὸ τοῦ 163¾—1719 πολλάκις κατ' ἐπαναληψιν ἐξεδόθη, λέγει περὶ τοῦ προκειμένου τάδε «Εἰς τὰ τῆς θρησκείας, τῶν Ἑλλήνων τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ δόγματα εἶχε καὶ τούτοις ἠκολούθει, καὶ κατὰ τὸ τυπικὸν οὐχὶ τῆς ῥωμαϊκῆς, ἀλλὰ τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἐν πολλοῖς μάλιστα τότε ἀ-

(α) «Constantinus vir sanctissimus... litteram lingua slavonica componens commutavit Evangelium Christi atque Psalterium et omnes divinos libros veteris et novi Testamenti de græca litera in slavonicam, nec non et missam... more Græcorum, confirmavit eos in fide Christi», παρὰ τῷ Γινζελῳ ἔνθ. ἀνωτ. σελ. 21, σημ. 3 καὶ σελ. 42 σημ. 12.

(β) Usque dum quidam græcus, Methodius nomine noviter inventis sclavinis litteris, linguam latinam doctrinamque romanam atque literas auctorales latinas philosophice superducens, vilescere fecit cuncto populo ex patre (sc. Sclavorum) missas et evangelia ecclesiasticumqme officium illorum, qui hoc latine celebraverunt. παρὰ τῷ Γινζ. ἔνθ. ἀνωτ. Anhang B. σελ. 55.

(γ) Legenda bohemica c. 2. «Inventisque novis... literis vetus et novum testamentum, pluraque alia de græco sive latino sermone in sclavonicum transtulit idioma, missas ceterasque canonicas horas resonare sclavonica voce in ecclesia statuendo, quod usque hodie in Bulgaria et in pluribus Sclavonorum regionibus observatur, multæque ex hoc animæ Christo Domino acquiruntur» παρὰ Γινζ. ἔνθ. ἀν. Anhang I, σελ. 19. Βλέπε καὶ Σροικχ. ἐκκλ. ἱστ. τόμ. 21, σελ. 412· παράβαλε δὲ τούτοις καὶ ὅσα κατωτέρω λέγουσιν ὁ Φόγελος καὶ ὁ Δύμμλερος περὶ τῶν σλαυονικῶν μεταφράσεων τῶν ἀδελφῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου.

(α) Βλ. Γίνζ. ἔνθ. ἀνωτ. σελ. 37, σημ. 4· πρβλ. δὲ τούτοις τὰ ἐν σελ. 42, σημ. 12. Τοῦτο δὲ ὅτι ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἤδη ἔφερον μεθ'ἑαυτῶν τὸ Εὐαγγέλιον σλαυονιστὶ μεταπεφρασμένον καὶ ὁ μακαριώτατος πάπας Λέων ὁ ΙΓ' συνομολογεῖ, καὶ ὁ Γίνζελος οὐ φαίνεται παντάπασιν ἀρνούμενος· ἀπαναίνεται ὅμως οὗτος διαρρήδην (ἔνθ. ἀνωτ. σελ. 35, σημ. 1) τὴν παραδοχὴν τῆς πρωίμου ἐξευρέσεως τῶν σλαυονικῶν γραμμάτων· διότι αὕτη συνυποδηλοῖ βεβαίως, ὡς εἴρηται, ὅτι καὶ ἡ ἐργασία τῆς μεταφράσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων πρωίμως ἤδη ἤρξατο, ἑπομένως συνυποδείκνυσιν ἅμα καὶ τὴν χροιάν, ὡς εἰπεῖν, ἤτοι τὸν ἀνατολικὸν χαρακτῆρα τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος μεταφράσεων, ὅπερ, ὡς παρακατιόντες ὀψόμεθα, ὅλως δυνάμεσιν ὁ Γίνζελος ἀπωθεῖται. Ἀλλ'ὅσον καὶ ἂν θεωρηθῇ ἐσφαλμένη ἡ ἀνωτέρω χρονολογία τῆς τῶν σλαυονικῶν γραμμάτων ἐπινοήσεως, οὐδὲν ἧττον ὡς βέβαιον μένει τοὐλάχιστον τοῦτο, ὅτι οἱ ἐπὶ τὸ 855 τὴν ἐπινόησιν ταύτην ἀνάγοντες καὶ ὡς ἀπὸ τότε ἤδη ἀρξάμενον τὸ ἔργον τῶν ἱερῶν μεταφράσεων ὑπενόουν, καὶ δὴ καὶ ὅτι αἱ μεταφράσεις τῶν ἀδελφῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου οὐκ ἦσαν μεταφράσεις τῶν ἱερῶν βιβλίων τῆς λατινικῆς, ἀλλὰ τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας.

πλούστερον τυγχάνον, ἐρρύθμισε τὴν ἐν Βοεμίᾳ ἱδρυθεῖσαν Ἐκκλησίαν ὁ Μεθόδιος» (α).

Τὰς ἀρχαίας πηγὰς ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν συμπεραίνει καὶ ὁ Δοβρόφσκυος λέγων, «ἄρα πρὸ τῆς εἰς Ῥώμην ἔτι προσκλήσεως αὐτῶν, τουτέστι πρὸ τοῦ 867, εἰσήγαγον ἐν Μοραβίᾳ ὁ Κύριλλος καὶ ὁ Μεθόδιος τὸ σλαυσελληνικὸν τυπικόν» (β).

Καίτοι ἐπαμφοτερίζων, ἀλλ' οὐδόλως φαίνεται καὶ δύσκολος εἰς τὴν παραδοχὴν τούτου καὶ ὁ διάσημος λατῖνος Κοπιτάριος, διδοὺς μάλιστα καὶ τὸν λόγον τοῦ πράγματος· λέγει δὲ καὶ οὗτος τάδε· «Αὕτη μὲν οὖν ἡ εὐγενὴς τῶν ἑλλήνων ἀδελφῶν ξυνωρὶς ἐπὶ δύο γενεὰς τῶν ἱερῶν ἐπεμελεῖτο παρὰ τοῖς χριστιανοῖς τῆς Μοραβίας . . . ἄδηλον κανόνι καὶ τύπῳ ποίῳ χρωμένη, τῷ τῶν Ἑλλήνων (οὐδὲ γὰρ ὑφίστατο ἔτι τότε τὸ σχίσμα) ἢ τῷ τῶν Λατίνων, ᾧπερ εἰθισμένοι (;) ἦσαν οἱ Μοραβοί» (γ).

Τοῦτο ἀποδέχεται καὶ ὁ Φόγελος συνοπτικῶς τὰ κατὰ τοὺς ἀδελφοὺς Κύριλλον καὶ Μεθόδιον ἐκτιθέμενος καὶ λέγων «Πολλὰς ἀφορμὰς καὶ εὐκαιρίας εἶχέ τις ἐν τῇ βυζαντινῇ αὐτοκρατορίᾳ ὅπως ἐκμάθῃ τὴν σλαυονικὴν γλῶσσαν. Κάτοχος ταύτης γενόμενος ὁ Κύριλλος, πρῶτος ἐχρήσατο ἀλφαβήτῳ, δι' οὗ κατέθετο τὰς πρώτας βάσεις τῆς σλαυονικῆς φιλολογίας, μεταφράσας εἰς τὴν γλῶσσαν ταύτην τὰς ἁγίας Γραφὰς καὶ τὰ κυριώτερα τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν βιβλία . . . . . Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μεθοδίου (συμβάντα τῇ 16 ἀπριλίου 885) οἱ ἐκ τῆς Μοραβίας διωχθέντες μαθηταὶ αὐτοῦ ἐκόμισαν τὰς μεταπεφρασμένας ἁγίας Γραφὰς καὶ τὴν λειτουργίαν πρὸς τοὺς Βουλγάρους, παρ' ὧν ὕστερον ἔλαβον ταῦτα καὶ οἱ Ῥῶσσοι» (δ).

Οὕτω τέλος ἀποφαίνονται περὶ τούτου καὶ ἄλλοι καὶ ὁ πολλάκις μέχρι τοῦδε παρ' ἡμῶν μνημονευθεὶς ἱστορικὸς Σροίκχιος (Schrœck, Kirchengeshichte τόμ. 21 σελ. 429 καὶ ἑξῆς)· «Ἐὰν, λέγει οὗτος, ἐνθυμηθῶμεν ὅτι οἱ ἀδελφοὶ Κύριλλος καὶ Μεθόδιος κληρικοὶ τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἦσαν, οὓς πολλὰ ἔθνη ὡς ἀποστόλους τοῦ χριστιανισμοῦ παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Μιχαὴλ τοῦ Γ' ἐξητήσαντο· ἐὰν ἐνθυμηθῶμεν ὅτι ἐν Μοραβίᾳ καὶ ἐν Βοεμίᾳ εὗρον λαοὺς ὀλίγον συνδεομένους μετὰ τοῦ γερμανικοῦ βασιλείου, οὐδεμίαν δὲ συνάφειαν καὶ σχέσιν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ῥώμης ἔχοντας, ἐὰν τέλος ἐνθυμηθῶμεν ὅτι ὁ Μεθόδιος συνεπείᾳ τῶν καταγγελιῶν τῶν φράγκων ἐπισκόπων προσκληθεὶς ἀπελογήθη ἐνώπιον τοῦ πάπα τῆς Ῥώμης Ἰωάννου τοῦ Η' (καὶ πρότερον ἐνώπιον τοῦ πάπα Ἀδριανοῦ τοῦ Β') οὐ μόνον περὶ τῆς γενομένης ἐν τῇ θείᾳ λατρείᾳ εἰσαγωγῆς τῆς σλαυονικῆς γλώσσης, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ὀρθοδοξίας αὐτοῦ, ἐὰν ταῦτα πάντα ἐνθυμηθῶμεν, οὐδὲν φυσικώτερον καὶ συνεπέστερον συνάγομεν ἢ ὅτι ἀμφότεροι οἱ ἀδελφοὶ τὰς ὑπ' αὐτῶν ἱδρυθείσας ἐκκλησίας κατὰ τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς, τὰ δόγματα, τὰς ἱεροτελεστίας, τὰ ἤθη καὶ ἔθιμα τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας διέταξαν καὶ ἐρρύθμισαν. Καὶ ὅμως πολλοὶ ῥωμαιοκατόλικοι θεολόγοι ἀντὶ νὰ ἀρκεσθῶσι παριστῶντες ὅτι οἱ πάπαι τῆς Ῥώμης μετ' οὐ πολὺ ἐπέτυχον καὶ τὰς νέας ταύτας χριστιανικὰς ἐκκλησίας ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν αὐτῶν νὰ ὑπαγάγωσι, διισχυρίσθησαν ὅτι, ἐπειδὴ οἱ ἀπόστολοι τῶν Μοραβῶν καὶ Βοεμῶν εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν περιφέρειαν τῶν Παπῶν τῆς Ῥώμης εἰσῆλθον, ὅπερ προκειμένου περὶ τῶν εἰδωλολατρικῶν τούτων σλαυονικῶν χωρῶν οὐδὲ νὰ φαντασθῇ τις δύναται, ἔμελλον καὶ ὤφειλον μεθαρμόσαι ἑαυτοὺς παραχρῆμα πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ ἰδιώματα τῆς παπικῆς ἐκκλησίας. Οὕτως ὁ Δόβνερος ἐν τῇ πραγματείᾳ αὐτοῦ τῇ ἐπιγραφομένῃ· Πότερον κατὰ τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς τῆς ῥωμαϊκῆς ἢ τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἐδιδάχθη ἐν Βοεμίᾳ ὁ Χριστιανισμὸς ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Μεθοδίου καὶ τῶν αὐτοῦ συνεργῶν . . . πειρᾶται νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ περιώνυμος τῶν Σλαύων ἀπόστολος, ὁ Μεθόδιος, ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους τοῦ βίου αὐτοῦ ἐν Μοραβίᾳ καὶ ἐν Βοεμίᾳ παπίζων ἦν καὶ παπίζων διέμεινεν ἐξαιρουμένου ἑνὸς μόνον σημείου, τῆς εἰσαγωγῆς δηλονότι τῆς σλαυονικῆς γλώσσσης ἐν ταῖς ἱερουργίαις . . . (α) ἀλλ' ὁ Σχιμίδιος (Christian Samuel Schmiedt) ἐν τῇ ἱστορικῇ πραγματείᾳ αὐτοῦ, ἣν παραπλησίως τῇ τοῦ Δοβνέρου ἐπέγραψεν (β), ἀπήντησεν αὐτῷ διὰ τῆς ἁπλουστάτης ὁδοῦ

(α) Græcorum enim is in religionis rebus instituta sequebatur, et græco, in plerisque tum adhuc oppido sinceriore, non Romano ritu plantatam in Bojemia ecclesiam ordinarat. Ταῦτα ἔγραφεν ὁ Στράνσκυος, ἐπάγει ὁ πιστὸς Γίνζελος (σελ. 105, σημ. 1) ἐξ ἀποστροφῆς καὶ πάθους κατὰ τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας! ἀλλὰ βλέπε κατωτέρω ὅσα περὶ τῆς ἐν Βοεμίᾳ Ἐκκλησίας λέγουσιν ὁ Pescheck καὶ ὁ Palaky.

(β) Constantinus und Methodius haben also den slawisch griechischen Ritus noch vor ihrer Berufung nach Rom d. i. vor 867 in Mæhren eingefuehrt, παρὰ τῷ Γινζ. ἔνθα ἀνωτ. σελ. 42, σημ. 12.

(γ) Hoc ergo nobile Græcorum par fratrum Moravis jam per duas ætates christianis sacra procurabat. . . . ritu . . . . nescias græcone (nec enim schisma extiterat) an cui assueti erant latino Moravi, παρὰ Γινζ. ἔνθ. ἀν. σελ. 106.

(δ) Albrecht Vogel ἐν τῇ Herzogs Real—Encyklopædie fuer protest. Theolog. ἔκδ. τοῦ 1855 ἐν τῷ ἄρθρῳ Cyrillus und Methodius. Πρβλ. αὐτόθι καὶ τὰ ἄρθρα τοῦ Pescheck εἰς τὰς λέξεις Mæhren καὶ Bœhmen.

(α) Dobner, Untersuchung ob das Christentum in Bœhmen von dem heiligem Methodius und dessen Mitarbeitern nach den Grundsætzen der Rœmisch-lateinischen Kirchen oder der Griechischen eingefuehrt sey. Prag. 1786, ἐν ᾧ δὴ καὶ ὁ Γίνζελος πιστότατα τῷ Δοβνέρῳ ἀκολουθεῖ, τῷ παπισμῷ τὰ τρόπαια χαριζόμενος!

(β) Ward das Christentum in Bœhmen von Methud nach den Grundsætzen der Griechischen oder lateinischen Kirche eingefuehrt. Leipzig 1789. Σημειωτέον δὲ ὅτι Μεθοὺδ (Methud) καὶ ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτῶν Στραχότα (Strachota) ἢ ὡς ἂν εἴποιμεν ἡμεῖς Φοβερὸν, ὠνόμασαν οἱ Βοεμοὶ τὸν ἅγιον Μεθόδιον ὑπολαβόντες, ὡς λέγει ὁ Σροίκχιος καὶ ἄλλοι, ὅτι τὸ ὄνομα αὐτοῦ προῆλθεν ἐκ τοῦ λατινικοῦ metus=φόβος καὶ βοεμιστὶ Strach.

τῆς ἱστορίας, διευκρινήσας τὸ ζήτημα διὰ πολλῶν ἐμβριθῶν καὶ σπουδαίων σημειωμάτων καὶ καταδείξας διὰ πραγμάτων μέχρι καὶ τῶν τελευταίων ἑκατονταετηρίδων πῶς βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον πρῶτοι οἱ Πάπαι τῆς Ρώμης ἐπέβαλον τοῖς Βοεμοῖς καὶ Μοραβοῖς τὸ τυπικὸν τῆς λατινικῆς Ἐκκλησίας».

Τῷ ὄντι τὸ ζήτημα· Πότερον κατὰ τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς καὶ τὰς συνηθείας τῆς ῥωμαϊκῆς ἢ τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἐκήρυξαν ἐν Μοραβίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ τὸν χριστιανισμὸν οἱ ἀδελφοὶ Κύριλλος καὶ Μεθόδιος καὶ οἱ τούτων συνεργοὶ μεταγενέστερόν ἐστιν· ἐγεννήθη ἐν τῇ Δύσει καὶ οὐχὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ· ἐγεννήθη δὲ πολὺ μετὰ ταῦτα· ἐγεννήθη, ὅτε ἐκ τῶν χωρῶν ἐκείνων, ἐν αἷς ἐφύτευσαν τὸ ἅγιον τῆς ἀγάπης Εὐαγγέλιον τὰ δύο φωτόμορφα καὶ πιστότατα ἐκεῖνα τέκνα τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς, ἐξέλιπε καὶ τὸ ἔσχατον, ὡς εἰπεῖν, ἴχνος τοῦ ἀνατολικοῦ ὀρθοδόξου τύπου, καθ' ὃν οὗτοι ἐγέννησαν ἐν Χριστῷ καὶ ἐγαλούχησαν καὶ διεπαιδαγώγησαν τὰς πρώτας ἐκείνας ἁγίας σλαυικὰς ἐκκλησίας· ὅτε ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἐκείναις τὸ σύμβολον τῆς πίστεως πρὸ πολλοῦ πλέον μετὰ τῆς καινοφωνίας «καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ» ἀνεγινώσκετο, καὶ τὸ βάπτισμα ἀπέβη ῥάντισμα ἢ ἐπίχυσις, καὶ τὸ ὑψηλότερον ὡς εἰπεῖν τῶν μυστηρίων, ἡ θεία εὐχαριστία, ἡμισεύθη ἱεροσύλως κολοβωθεῖσα διὰ τῆς ἀποστερήσεως καὶ ἀποξενώσεως τοῦ χριστιανικοῦ λαοῦ ἀπὸ τῆς κοινωνίας τοῦ ποτηρίου τῆς καινῆς Διαθήκης, καὶ ὁ τίμιος τῶν ἱερέων γάμος ἀπηγορεύθη ὁλοτελῶς, καὶ τὴν ἐθνικὴν καὶ προσφιλεστάτην μητρικὴν γλῶσσαν τῆς χώρας ἡ ξένη καὶ πάντη ἀκατάληπτος λατινικὴ εἰς τὸ διηνεκὲς διεδέξατο (α), ἐνὶ λόγῳ, ὅτε ὅλος ὁ ἀρχαϊκὸς καὶ σεβάσμιος καὶ ἱερὸς καὶ καθολικὸς (τουτέστι τῇ ἀρχαίᾳ ὀρθοδόξῳ οἰκουμενικῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ γνωστὸς) ἀνατολικὸς χαρακτὴρ ὁ ὑπὸ τοῦ Κυρίλλου καὶ τοῦ Μεθοδίου ταῖς ἐκκλησίαις ἐκείναις ὁσίως καὶ θεοφιλῶς ἐναποτυπωθεὶς ἠλλοιώθη οἰκτρῶς κατὰ τὸν νεώτερον τὸν πολλαχῶς παρακεχαραγμένον καὶ διὰ τοῦτο ἔκθεσμον καὶ ἀσύγγνωστον τύπον τῆς νεωτέρας δυτικῆς παπικῆς ἐκκλησίας, οἱ δὲ μακάριοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος ἐκ τυχοδιωκτῶν ἑλλήνων αἱρετικῶν ἐγένοντο ἅγιοι τῶν Σλαύων ἀπόστολοι—τότε κατὰ πρῶτον παρῆλθεν εἰς μέσον, καὶ ὡς ζήτημα σπουδαῖον ἐπὶ τοῦ τάπητος τῶν κριτικῶν ἐτέθη τὸ θέμα, εἰ ὁ χριστιανισμός, ὃν ἐδίδαξαν οἱ ἱεροὶ ἐκεῖνοι ἄνδρες Κύριλλος καὶ Μεθόδιος εἰς τοὺς Σλαύους τῆς Μοραβίας, τῆς Παννονίας καὶ τῆς Βοεμίας ἦν ὁ χριστιανισμὸς τῆς ἀνατολικῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἢ ὁ χριστιανισμὸς τῆς δυτικῆς. Βεβαίως καὶ τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας ὁ χριστιανισμὸς ἂν ἦτο οὗτος, ἦτον ὁ χριστιανισμός, ὃν ἡ Ἐκκλησία ἐκείνη εἶχε καὶ ἐδίδασκεν ἔτι ἐπὶ τοῦ ἑνὸς αἰῶνος, ἦν δηλαδὴ ὁ ὀρθόδοξος χριστιανισμὸς τῆς ἀρχαίας ὀρθοδόξου δυτικῆς Ἐκκλησίας καὶ οὐχὶ ὁ νεοθευμένος καὶ ἐν πλείστοις ὅσοις κίβδηλος, ὃν σήμερον αὕτη διδάσκει· ὥστε καὶ τούτου τιθεμένου, οὐδὲν οὔτε ὁ σημερινὸς κατολικισμὸς κερδαίνει, οὔτε οἱ ἅγιοι ἐκεῖνοι τῶν Σλαύων ἀπόστολοι ζημιοῦνται. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα ἐτέθη ἅπαξ, καὶ ἐτέθη σκοπίμως, ἔκτοτε δὲ μέχρι τῆς σήμερον ὁ ὑπεραλπειος καὶ ἄπληστος καὶ ἄγαν παπισμὸς ὅλαις δυνάμεσιν ἀγωνίζεται ὅπως παραστήσῃ αὐτοὺς ἐνώπιον τῶν ἁπλουστέρων κατολίκους οὐ μόνον τῷ δόγματι, ἀλλὰ καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἄλλοις, ἐγκολάπτων καὶ τοῖς κατὰ τὴν θείαν λατρείαν τὴν σφραγῖδα καὶ τὸν τύπον Δύσεως. (ἀκολουθεῖ).

(α) Ὁ Pescheck (ἔνθ. ἀνωτ.) λέγει, «Ἡ εὐεργετικὴ αὕτη κατάστασις (ἡ κατάστασις δηλαδὴ τῶν σλαυϊκῶν ἐκκλησιῶν, ὅπως αὗται ἐμορφώθησαν ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου) δυστυχῶς δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολύ. Ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα χρόνοις ἐπῆλθον καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς Μοραβίας ὅσα καὶ ἐν Βοεμίᾳ διεπράχθησαν, ἤτοι τῷ 1080 ἡ αὐστηρὰ τοῦ πάπα Γρηγορίου τοῦ Ζ' ἀπαγόρευσις τοῦ τελεῖν τὰς ἱεροπραξίας ἐν τῇ μητρικῇ γλώσσῃ—τῷ 1197 ἡ αὐστηρὰ περὶ ἀγαμίας τῶν ἱερέων διάταξις τοῦ πάπα Καιλεστίνου—τῷ 1350 ἡ ἀφαίρεσις τοῦ ποτηρίου τῆς καινῆς Διαθήκης καὶ ἡ εἰσαγωγὴ τῆς ὑπὸ τὸ ἓν εἶδος κοινωνίας, Communio sub una. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἐξ ἀμφοτέρων κοινωνεῖν (utraquismus) ἐν τῷ μεταξὺ 1433—1477 ἐκηρύχθη ἀνεκτόν, σώζεται ἔτι ἐν τῷ μουσείῳ τῆς Πράγας ἐπιγραφὴ ἐπὶ λίθου τοιαύτη—Ἐν ἔτει 1347 διατυγῇ τοῦ αὐτοκράτορος Σιγισμούνδου καὶ τῶν λεγάτων τῆς Βασιλείας (Basel) ἀνηγγέλθη δημοσίᾳ ἐπ' ἐκκλησίας βοεμιστὶ, λατινιστὶ, οὐγγριστὶ καὶ γερμανιστὶ ὅτι οἱ Βοεμοὶ καὶ οἱ Μοραβοὶ, ὅσοι κοινωνοῦσιν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν εἰδῶν ἦτοι καὶ τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου, εἰσὶ τέλειοι χριστιανοὶ καὶ ἀληθινὰ τέκνα τῆς Ἐκκλησίας—Τοῦτο αὐτὸ ἔλεγεν ἐν μιᾷ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ καὶ ὁ αὐτοκράτωρ Σιγισμοῦνδος δημοσίᾳ ἀναγνωσθείσῃ τῷ 1435 ἐν Βρύννῃ (Bruenn)». Ὁ αὐτὸς περὶ τῆς ἐν Βοεμίᾳ Ἐκκλησίας προστίθησι τάδε, «Αἱ περιστάσεις ἦσαν τὴν Βοεμίαν μετὰ τῆς δυτικῆς Ἐκκλησίας· ἀλλ' ἐναπελείφθησαν καί τινα ἴχνη ἐκ τῆς ἑλληνικῆς (τουτέστι τῆς ὀρθοδόξου ἀνατολικῆς) αὐτῆς καταγωγῆς, οἷον ἡ λειτουργία καὶ τὸ κήρυγμα τοῦ λόγου ἐν τῇ μητρικῇ γλώσσῃ. Ἐπειδὴ δὲ ταῦτα ἦσαν λίαν προσφιλῆ καὶ ἀγαπητὰ τῷ λαῷ, μόνον ἀκοντος τούτου καὶ οὐχὶ ἄνευ κόπων, καὶ μεθ' ὅλας τὰς ἐπανειλημμένας ἀπαγορεύσεις τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ἦν δυνατὸν ἀπὸ τῆς 11—14 ἑκατονταετηρίδος νὰ κωλύωνται· ἀλλ' ἐπὶ τέλους ὤφειλε καὶ ἡ Βοεμία νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν ἀποδοχὴν τῆς λατινικῆς λατρείας, τῆς ἀποστερήσεως τοῦ ποτηρίου, τῆς ἀγαμίας τοῦ κλήρου καὶ τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ ἀναγινώσκειν τὰς ἁγίας Γραφὰς ἐν τῇ μητρικῇ γλώσσῃ.

ΟΙ ΕΝ ΑΝΑΤΟΛΗ ΜΙΣΣΙΟΝΑΡΙΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΥ (*)

Τὰ γραφικὰ ῥητὰ, ἅτινα περὶ τοῦ μυστηρίου τούτου γράφοντες παρατιθέμεθα, τὸ ὀρθόδοξον τῆς διδασκαλίας τῆς ἁγιωτάτης ἡμῶν ἐκκλησίας ἐν τοῖς περὶ τοῦ μυστηρίου τούτου τρανῶς ἀποδεικνύουσι, καὶ αὐτὸ τοῦτο ἐρεσχελίας τὰς καθ' ἡμῶν παρατηρήσεις τῶν προτεσταντῶν ἐξελέγχουσιν. Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία πιστὴ εἰς τὴν εὐαγγελικὴν καὶ ἀποστολικὴν διδασκαλίαν, οὐδενὶ ἐπιβάλλει βρόχον, ἀλλ' ἀπεκδέχεται ἐν ταῖς τάξεσι τῶν λειτουργῶν αὐτῆς τούς τε τὰ πάντα ἀφέντας καὶ τοὺς νομίμως

(*) Συνέχεια (Ἴδ. Ἀλήθ. τεῦχ. Ιὰ').

προσομιλήσαντας μιᾷ γυναικὶ, κατὰ τὴν ἀποστολικὴν ἐπιταγὴν «μιᾶς γυναικὸς ἄνδρας εἶναι»· ὅθεν καὶ μετὰ τῶν ἱερῶν Ἀποστόλων γνωματεύει «ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος, τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα μὴ ἐκβαλλέτω προφάσει εὐλαβείας. Ἐὰν δὲ ἐκβάλῃ ἀφοριζέσθω· ἐπιμένων δὲ καθαιρείσθω». (ε΄ κανον. ἀποστολ.). Τούτου χάριν ἡ ἁγία ς΄ οἰκουμενικὴ σύνοδος μαθοῦσα ὅτι ἐν Ῥώμῃ ὡς κανὼν ἐκρατεῖτο ἡ ἐν καιρῷ χειροτονίας ἐπιβολὴ τῆς ὑποχρεώσεως εἰς τοὺς μέλλοντας γενέσθαι διακόνους ἢ πρεσβυτέρους, ὅπως μετὰ τὴν χειροτονίαν αὐτῶν ἀπέχωσι τέλεον τῶν νομίμων αὐτῶν γαμετῶν, διὰ τοῦ ιγ΄ αὐτῆς κανόνος ἐθεσμοθέτησεν. «Ἐπειδὴ ἐν τῇ Ῥωμαίων ἐκκλησίᾳ ἐν τάξει κανόνος παραδεδόσθαι διέγνωμεν τοὺς μέλλοντας διακόνου ἢ πρεσβυτέρου χειροτονίας ἀξιοῦσθαι καθομολογεῖν ὡς οὐκ ἔτι ταῖς αὐτῶν συνάπτονται γαμεταῖς· ἡμεῖς τῷ ἀρχαίῳ ἐξακολουθοῦντες κανόνι τῆς ἀποστολικῆς ἀκριβείας καὶ τάξεως, τὰ τῶν ἱερῶν ἀνδρῶν κατὰ νόμους συνοικέσια καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν ἐρρῶσθαι βουλόμεθα, μηδαμῶς αὐτῶν τὴν πρὸς γαμετὰς συνάφειαν διαλύοντες, ἢ ἀποστεροῦντες αὐτοὺς τῆς πρὸς ἀλλήλους κατὰ καιρὸν τὸν προσήκοντα ὁμιλίας. Ὥστε εἴ τις ἄξιος εὑρεθείη πρὸς χειροτονίαν ὑποδιακόνου, ἢ διακόνου, ἢ πρεσβυτέρου, οὗτος μηδαμῶς κωλυέσθω ἐπὶ τοιοῦτον βαθμὸν ἐκβιβάζεσθαι, γαμετῇ συνοικῶν νομίμῳ. Μήτε μὴν ἐν τῷ τῆς χειροτονίας καιρῷ ἀπαιτείσθω ὁμολογεῖν, ὡς ἀποστήσεται τῆς νομίμου πρὸς τὴν οἰκείαν γαμετὴν ὁμιλίας, ἵνα μὴ ἐντεῦθεν τὸν ἐκ Θεοῦ νομοθετηθέντα καὶ εὐλογηθέντα τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ γάμον καθυβρίζειν ἐκβιασθῶμεν, τῆς τοῦ εὐαγγελίου φωνῆς βοώσης· «ἃ ὁ Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω», καὶ τοῦ Ἀποστόλου διδάσκοντος· «τίμιον τὸν γάμον καὶ τὴν κοίτην ἀμίαντον,» καί· «δέδεσαι γυναικὶ, μὴ ζήτει λύσιν». Ἴσμεν δὲ ὥσπερ καὶ οἱ ἐν Καρθαγένῃ συνελθόντες τῆς ἐν βίῳ σεμνότητος τῶν λειτουργῶν τιθέμενοι πρόνοιαν, ἔφασαν, ὥστε τοὺς ὑποδιακόνους τοὺς τὰ ἱερὰ μυστήρια ψηλαφῶντας, καὶ τοὺς διακόνους καὶ πρεσβυτέρους κατὰ τοὺς ἰδίους ὅρους, καὶ ἐκ τῶν συμβίων ἐγκρατεύεσθαι, ἵνα καὶ τὸ διὰ τῶν Ἀποστόλων παραδοθὲν, καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχαιότητος κρατηθὲν, καὶ ἡμεῖς ὁμοίως φυλάξωμεν, καιρὸν ἐπὶ παντὸς ἐπιστάμενοι πράγματος, καὶ μάλιστα νηστείας καὶ προσευχῆς. Χρὴ γὰρ τοὺς τῷ θυσιαστηρίῳ προσεδρεύοντας, ἐν καιρῷ τῆς τῶν ἁγίων μεταχειρίσεως ἐγκρατεῖς εἶναι ἐν πᾶσιν, ὅπως δυνηθῶσιν, ὃ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἁπλῶς αἰτοῦσιν, ἐπιτυχεῖν. Εἴτις οὖν τολμήσοι, παρὰ τοὺς ἀποστολικοὺς κανόνας κινούμενος, τινὰς τῶν ἱερωμένων, πρεσβυτέρων φαμὲν, ἢ διακόνων, ἢ ὑποδιακόνων, ἀποστερεῖν τῆς πρὸς τὴν νόμιμον γυναῖκα συναφείας τε καὶ κοινωνίας, καθαιρείσθω. Ὡσαύτως καὶ, εἴτις πρεσβύτερος ἢ διάκονος, τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα προφάσει εὐλαβείας ἐκβάλλει, ἀφοριζέσθω· ἐπιμένων δὲ καθαιρείσθω».

Ταύτης οὔσης τῆς διδασκαλίας τῆς ἁγιωτάτης ἡμῶν ἐκκλησίας, προδήλως ἀφ' ἑαυτῆς πίπτει ἡ μομφὴ, ἣν ἐκ παρερμηνείας τῶν ἀποστολικῶν κειμένων οἱ τοῦ προτεσταντισμοῦ Μισσιονάριοι ζητοῦσιν ἵνα καθ' ἡμῶν δημιουργήσωσιν ὡς κωλυόντων δῆθεν τὸν γάμον τοῖς ἔσω τοῦ βήματος. Οὐχὶ, δὲν κωλύομεν, ἀλλὰ τίμιον εἶναι τὸν γάμον αὐτῶν δογματίζομεν, ὅταν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες λαχόντες τῇ φρικτῇ διακονίᾳ καταξιωθῆναι προσέρχωνται. Ἀπείργομεν δὲ τὴν εἰς τὸ βῆμα εἴσοδον μετὰ τῶν Ἀποστόλων ἀποφαινόμενοι· «ὁ χήραν λαβὼν, ἢ ἐκβεβλημένην, ἢ ἑταίραν, ἢ οἰκέτιν, ἢ τῶν ἐπὶ σκηνῆς, οὐ δύναται εἶναι ἐπίσκοπος, ἢ πρεσβύτερος, ἢ διάκονος ἢ ὅλως τοῦ καταλόγου τοῦ ἱερατικοῦ» (κανον. ιη΄ ἀποστ.), τὴν τοιαύτην διδασκαλίαν παρά τε τῶν Ἀποστόλων παραλαβόντες καὶ ἔκ τε τοῦ παλαιοῦ νόμου καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης ταύτην ἐκδιδαχθέντες· «γυναῖκα γὰρ, φησὶ, πόρνην καὶ βεβηλωμένην οὐ λήψονται, καὶ γυναῖκα ἐκβεβλημένην ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς. Ὅτι ἅγιός ἐστι Κυρίῳ τῷ Θεῷ αὐτοῦ» (Λευίτ. κα΄ 7, 13). Ἐὰν δὲ τοῦτο τοῖς τῇ σκηνῇ προσιοῦσιν ἐπετάσσετο, πολλῷ μᾶλλον τοῖς τῷ ἱερῷ εἰσιοῦσι βήματι δέον ἵνα ἐμποδίζηται, ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ Σωτὴρ μείζονα τὴν ἱερότητα τούτου εἶναι καθώρισεν, εἰπών· «λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τοῦ ἱεροῦ μείζων ἐστὶν ὧδε» (Ματθ. ιβ΄ 1).

Ἀλλ' ἐροῦσιν οἱ τοῦ προτεσταντισμοῦ μισσιονάριοι, τὸν λόγον μηκύνετε ἐπὶ πρεσβυτέρων, διακόνων καὶ ὑποδιακόνων καὶ οὐδὲν περὶ τῆς τῶν ἐπισκόπων ἀγαμίας λέγετε. Ὀρθόδοξός ἐστιν ἡ διδασκαλία ὑμῶν ἐν τοῖς ἁρῶσι τὰ τοῦ γάμου τῶν πρεσβυτέρων, διακόνων καὶ ὑποδιακόνων, αἱρετικὴ δὲ ἡ τὸν γάμον τῶν ἐπισκόπων ἀπείργουσα, ἣν παραλαβόντες διὰ τοῦ ιβ΄ κανόνος τῆς ς΄ οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἀπὸ τοῦ 691 μ. Χ. ἀκολουθεῖτε, ὅθεν καὶ μὴ ἔχοντες οὐδὲν εἰς ἀπόκρουσιν τῆς μομφῆς ἡμῶν ταύτης τὸν λόγον ἐκ τῶν ἐπισκόπων ἐκφεύγετε.

Ἀλλ' οἱ ταῦτα λέγοντες ἀφορμῶνται ἐκ τῆς μονομεροῦς καὶ ἀσχέτου πρὸς τὰ λοιπὰ γραφικὰ κείμενα λήψεως χωρίου τινὸς καὶ δημιουργοῦσι μομφὴν ὅλως σφαλερὰν.

Οἱ θεῖοι ἀπόστολοι συνεχώρησαν μὲν τὸν γάμον τῶν ἐπισκόπων ἐκ συγκαταβάσεως πρὸς τὴν ἀσθένειαν τῶν τότε καὶ τὰ ἤθη τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν ἐθνικῶν, πλὴν δὲν καθιέρωσαν τὰ τοῦ γάμου τούτου καὶ ὡς κανόνα ἱερὸν· ἐπέτρεψαν τοῖς ἐπισκόποις τὸ ἔχειν μίαν γυναῖκα, ἐπειδὴ, καθ' ἃ ὁ θεῖος Χρυσόστομος ἀποφαίνεται (λόγ. 6΄ εἰς Ἰωὴλ) μεγίστη ἐγκράτεια ἐλογίζετο τότε τοῦτο τοῖς ἐν πορνείᾳ κυλιομένοις Ἰουδαίοις τε καὶ ἐθνικοῖς, «ὅλως γὰρ ἠκούετο ἐν αὐτοῖς πορνεία, τοιαύτη πορνεία, ἥτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθεσεν ὀνομάζεται» (πρὸς Κορινθ. Α΄, ε΄, 1)· ὅθεν ὁ Χρυσορρήμων οὗτος πατὴρ ἐξηγῶν ἐν τῷ αὐτῷ λόγῳ τὴν πρὸς τὸν Τίτον παραίνεσιν τοῦ Παύλου, λέγοντος· «κατάστησον ἐπισκόπους, εἴτις ἐστὶν ἀνέγκλητος μιᾶς γυναικὸς ἀνὴρ», λέγει, «οὐκ ἐπειδὴ νόμον ἔθηκε τοῦτο, ἀλλ' ἐπειδὴ συνεκατέβη εἰς τὴν ἀσθένειαν»· ἕνεκεν τούτου καὶ ἡ ἁγία ς΄ οἰκουμενικὴ σύνοδος, ὁρῶσα προκόπτουσαν τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἀνθοῦσαν τὴν πολιτείαν τῶν χριστιανῶν, ἔγνω ἵνα κανονίσῃ ὅπως ἀνθῇ καὶ ἡ τῶν ἀρχιερέων πολιτεία, διατάξασα τὰ περὶ ἀγαμίας καὶ σωφροσύνης αὐτῶν «οὐκ ἐπὶ ἀθετήσει ἢ

ἀνατροπῇ τῶν ἀποστολικῶς νενομοθετημένων, ἀλλὰ τῆς σωτηρίας καὶ τῆς ἐπὶ τὸ κρεῖττον προκοπῆς τῶν λαῶν, προμηθουμένη καὶ τὸ μὴ δοῦναι μῶμόν τινα κατὰ τῆς ἱερατικῆς καταστάσεως» (κανον. ιδ΄). Ταῦτα δὲ διέταξε πιστοποιηθεῖσα περὶ τῆς ἐκ συγκαταβάσεως δοθείσης ἀδείας τοῦ γάμου εἰς τοὺς ἀρχιερεῖς ὑπὸ τῶν ἀποστόλων· αὐτὸς γὰρ ὁ ἀπόστολος ὁ εἰπὼν «δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα εἶναι» καὶ «εἴτις ἀνέγκλητος μιᾶς γυναικὸς ἀνήρ», γράφων τοῖς Κορινθίοις διέτασσε· «πάντα εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε, ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις καὶ Ἕλλησι καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ. Καθὼς κἀγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι. Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ» (πρὸς Κορινθ. Α΄, ι΄, 32).

Τὰ αὐτὰ ἀείποτε ἡ ὀρθόδοξος ἐκκλησία πρεσβεύουσα, οὐδέποτε ἀλλοῖά τινα τῆς ἐν γάμῳ καὶ ἁγαμίᾳ κρατούσης ἐλευθερίας ἐδίδαξεν, ἀλλ' ἀρηρότως τῇ εὐαγγελικῇ καὶ ἀποστολικῇ διδασκαλίᾳ καὶ ἐν τοῖς περὶ τοῦ γάμου παρέμεινεν. Ὅθεν καὶ ἐν ἔτει 1672 περὶ τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἀναφανέντων μεταρρυθμιστῶν μεγάλην συνεγείρασα τοπικὴν σύνοδον, ἀνεκήρυξε τάδε· «τοὺς μὴ βουλομένους (ἐξ οἰκείας δηλονότι ἐλευθέρας διαθέσεως) γάμῳ προσομιλῆσαι, ἀλλ' αἱρουμένους ἐν παρθενίᾳ βιοτεύειν ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας μηδόλως ψαμὲν ἀντιτεταγμένως φέρεσθαι ταῖς ἁγίαις Γραφαῖς· ἀλλὰ καὶ ἐνδοξοτέρους τοὺς στεφάνους παρὰ Θεοῦ κομισοῦσιν, ὡς κρείττονα τῆς σωτηρίας ὁδὸν ἐκλεξάμενοι· ἐπεὶ ὁ μὲν ἐγγαμίζων καλῶς ποιεῖ· ὁ δὲ μὴ ἐγγαμίζων κρεῖττον ποιεῖ, φησὶν ὁ ἀπόστολος (πρὸς Κορινθ. Α΄, ζ΄, 38). Καὶ γὰρ ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ Κυρίῳ· ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῇ γυναικί. Ὅθεν πολὺ κρεῖττόν ἐστι τὸ μεριμνᾶν τὰ τοῦ Κυρίου, ἢ μεριμνᾶν τὰ τοῦ κόσμου καὶ κρείττονας ἐπιμνηστεύει τὰς ἀντιδόσεις».

Ὅτι δὲ θεαρέστως ἡ ἁγία καὶ οἰκουμενικὴ τ΄ σύνοδος τὰ τῆς ἁγαμίας καὶ σωφροσύνης τῶν ἀρχιερέων ἐθεσμοθέτησε καὶ τοῦτο πράξασα οὐδαμῶς τῆς ἀποστολικῆς διδασκαλίας ἐξέκλινεν, ὡς οὐδ' ἐκκλίνει ἡ ἐκκλησία τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἀκολουθοῦσα καὶ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀτόμου ἐν τοῖς τοῦ γάμου διασώζουσα, καὶ δογματίζουσα ὅτι ὁ μὴ ἐγγαμίζων κρεῖσσον ποιεῖ, πιστοποιούμεθα ἔκ τε τῶν μνησθέντων γραφικῶν κειμένων καὶ ἐκ τῶν ἐν τῇ Ἀποκαλύψει (κεφ. ιδ΄, 2—5) ἀναγινωσκομένων· «καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης· καὶ φωνὴν ἤκουσα κιθαρῳδῶν, κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. Καὶ ᾄδουσιν ὡς ᾠδὴν καινὴν ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τῶν τεσσάρων ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο μαθεῖν τὴν ᾠδὴν, εἰμὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες χιλιάδες, οἱ ἠγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. Οὗτοί εἰσιν οἳ μετὰ γυναικῶν οὐκ ἐμολύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσι· οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ, ὅπου ἂν ὑπάγῃ· οὗτοι ἠγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρχὴ τῷ Θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ· καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη δόλος· ἄμωμοι γάρ εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ».

Ἀποδείξαντες τὴν ἐκ Θεοῦ σύστασιν τοῦ γάμου καὶ τὴν μὴ ἀντιστράτευσιν τῆς περὶ γάμου καὶ ἁγαμίας διδασκαλίας τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν πρὸς τὰ εὐαγγελικὰ καὶ ἀποστολικὰ ἐπιτάγματα, ἐξετάσωμεν ἤδη εἰ τὰ τοῦ γάμου φέρουσι καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ μυστηρίου συστατικά, ὅπως ἴδωμεν ἂν ἡ ἐν τοῖς μυστηρίοις ἀναγραφὴ αὐτοῦ ἦνε ἔλλογος, καὶ συνεπῶς ἂν ἡ ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν μυστηρίων ἀπόκρουσις αὐτοῦ, ἡ ὑπὸ τῶν προτεσταντῶν γενομένη ἀντίκηται πρὸς τὴν τοῦ μυστηρίου διδασκαλίαν.

Ὁ γάμος πρὸς τῇ ἐκ τοῦ Θεοῦ συστάσει αὐτοῦ, παρουσιάζει ὡς καὶ τὰ λοιπὰ μυστήρια τὰ ὁρατὰ ἢ αἰσθητὰ σημεῖα, δι' ὧν καταρτίζεται, καὶ τὴν πνευματικὴν χάριν τὴν δι' ἐπιτελέσεως αὐτοῦ μεταδιδομένην.

Τὰ ὁρατὰ ἢ αἰσθητὰ σημεῖά εἰσι·

α΄) Ἡ ἀπὸ στόματος ἐν τῷ ναῷ, παρόντων τῶν πιστῶν, συναίνεσις τῶν συζευγνυμένων εἰς τὴν τοῦ γάμου κοινωνίαν.

β΄) Ἡ πανηγυρικὴ εὐλογία ἐπὶ τῶν συζευχθέντων, ἐπιλεγομένη ὑπὸ τοῦ ἱερέως καὶ αἱ λέξεις ἐπὶ τοῦ ἀρραβῶνος, δι' οὗ ἄρχεται τὸ μυστήριον «ἀρραβωνίζεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δούλη τοῦ Θεοῦ» καὶ αἱ ἐπὶ τῆς στέψεως λέξεις, δι' ὧν ἐπισφραγίζεται «στέφεται ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δούλη τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος».

Ἡ μεταδιδομένη δὲ ἐν αὐτῷ χάρις εἶνε·

α΄) ἡ τοῦ γάμου στερέωσις, ὡς μαρτυρηθέντος ἐνώπιον τοῦ βήματος τοῦ Κυρίου καὶ εὐλογηθέντος διὰ τοῦ ἱερέως ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ «ὃ ὁ Θεὸς συνέζευξεν ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω» (Ματθ. ιθ΄ 6).

β΄) ἡ καθαγίασις τοῦ σκοποῦ τοῦ γάμου, τῆς τεκνοποιΐας, καὶ ἡ ἐκκάθαρσις τῆς ἀκαθάρτου φυσικῆς ὁρμῆς ἐξαγνιζομένης καὶ ἀνυψουμένης· ὅθεν καὶ ὁ ἀπόστολος λέγει· «τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους δὲ καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ Θεός» (πρὸς Ἑβρ. ιγ΄ 4).

Τούτων οὕτως ἐχόντων, προδήλως οἱ μὴ ἐν τοῖς μυστηρίοις ἀναγράφοντες τὸν γάμον ἀντιστρατεύονται πρὸς τὴν τοῦ μυστηρίου ἔννοιαν καὶ ἀντιφάσκουσι πρὸς ἑαυτοὺς ἀποκρούοντες αὐτοβούλως ἱερὸν θεσμὸν ἅπαντα παρουσιάζοντα τὰ τοῦ μυστηρίου ἐσωτερικά τε καὶ ἐξωτερικὰ συστατικά.

(ἀκολουθεῖ).

ΜΝΗΜΕΙΩΝ ΓΡΑΠΤΩΝ ΠΕΡΙΣΥΝΑΓΩΓΗ.

ΜΑΡΚΟΥ ΤΟΥ ΕΥΓΕΝΙΚΟΥ

ΑΝΕΚΔΟΤΟΙ ΛΟΓΟΙ (*)

Καὶ ὁ παμμέγιστος δὲ Διονύσιος ἐν κεφ. ιε΄ τῆς περὶ οὐρανίου ἱεραρχίας τρεῖς αὐτοῖς ἀποδίδωσι γενικὰς ἐνεργείας ἀλλήλων διωρισμένας· τὸ πρὸς τὸ ἄναντες ἐπιστρεπτικῶς

(*) Συνέχεια καὶ τέλος (ἴδ. Ἀληθείας τεῦχ. ΙΔ΄).

ἀνατείνεσθαι, ὅπερ ἐστὶ τὸ τὸν Θεὸν ὁρᾶν ἀκραιφνῶς κατὰ ἀναλογίαν τῆς ἑαυτῶν στάσεώς τε καὶ τάξεως· καὶ τὸ περὶ ἑαυτοὺς ἀρρεπῶς εἰλῆσθαι τῶν οἰκείων ὄντας ῥουρητικοὺς δυνάμεων, ὅπερ ἐστὶ τὸ ἑαυτοὺς νοεῖν καὶ ἀθετεῖν· καὶ τὸ τῇ περὶ τὰ δεύτερα κοινωνικῇ προσδῶ τῆς προνοητικῆς αὐτοὺς ἐν μεθέξει δυνάμεως εἶναι, ὅπερ ἐστὶ τὸ προνοεῖν τῶν καταδεεστέρων καὶ περὶ αὐτοὺς ἐνεργεῖν. Οὐκ ἄρα τὸ τὸν Θεὸν ὁρᾶν ἔργον μόνον καὶ διηνεκὲς κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἔχουσιν· εἰ δέ τις οἴοιτο διὰ τοῦτο καὶ τῆς μακαριότητος ὑφίεσθαι, διότι μὴ τὸν Θεὸν μόνον ἀεὶ κατ' ἐνέργειαν ἀκραιφνῶς ὁρῶσιν, ἀλλά τι καὶ ἕτερον ἔργον ἔχουσιν, ἐλεεινοὶ τῆς μικρολογίας, εἰ τοσοῦτον εὐαπόβλητόν τι χρῆμα νομίζει τὴν μακαριότητα εἶναι καὶ ἐν στενῷ κομιδῇ κατακεκλεισμένον, ὡς πρὸς μίαν ἐνέργειαν ἀεὶ συντετάχθαι καὶ μηδὲν ἔξω ταύτης ἐκνεῦσαι δύνασθαι· πῶς δ' ἂν καὶ ἀποβάλοιεν τὴν μακαριότητα οἱ ὅλοι δεύτεροι τῇ τοῦ πρώτου φωτὸς μεθέξει λεγόμενοί τε καὶ πιστευόμενοι, καὶ ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς τῶν λόγων αὐτοῦ, ποιοῦντες δὲ τὸ θέλημα αὐτοῦ, πᾶσαν δὲ ὁμοίως ἐνέργειαν ἢ πρὸς Θεὸν ἢ κατὰ Θεὸν ἔχοντες; Ἐκ δὲ τῶν τοιούτων λόγων εἰκότως ἄρα καὶ τοὺς ἁγίους ἔφαμεν ἐλλιπῶς τὴν θεωρίαν ἐκείνην καὶ τὴν ἀπόλαυσιν ἔχειν διὰ τὴν τοιαύτην αἰτίαν, ὅτι πρὸς τὸν σωματικὸν ἐπιστρέφονται κόσμον καὶ προνοοῦσι τῶν ὁμοφύλων ἡμῶν καὶ τὸ πολὺ τοῦ χρόνου μεθ' ἡμῶν ὄντες διατελοῦσι διὰ τῶν οἰκείων λειψάνων θαυματουργοῦντες καὶ τοῖς δεομένοις ἐκασταχοῦ περιϊστάμενοι· οὐ γὰρ δυνατὸν αὐτοὺς ἅμα τε τὰς τοιαύτας ἐνεργείας ἀποδιδόναι καὶ συμπάσχειν τοῖς ἐπικαλουμένοις καὶ τῆς θεωρίας ἐκείνης ἀκραιφνῶς ἀπολαύειν. Ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτό γε κακοδαιμονεῖν αὐτοὺς οἰησόμεθα καὶ τῆς μικρᾶς ῥανίδος τῆς θείας ἐκείνης χάριτος, δι' ἧς τοιαῦτα δύνανται πρὸς τὴν ἐσχάτην εὐδαιμονίαν ἀρκούσης. Διὰ τοῦτο τάχα καὶ ὁ θεῖος ἀπόστολος τὰ κατὰ τὴν ἀνάστασιν πάντα προδιαγράψας καὶ τοὺς περιλειπομένους ἁρπαγήσεσθαι εἰπὼν ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἀέρα, μετὰ τοῦτο ἐπήγαγε· καὶ οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα, ὡς πρότερον οὐκ ὄντες πάντοτε σὺν Κυρίῳ διὰ τὴν πρὸς τὸ σῶμα ῥοπήν, ὃ φυσικῶς ἐφίεται ἀπολαυεῖν ἡ ψυχὴ καὶ τὴν πρὸς τὸν κόσμον τοῦτον ἐπιστροφὴν καὶ τὴν τῶν ὁμοφύλων ἐπιμέλειαν. Καὶ ὁ θεῖος δὲ Διονύσιος ἀκολούθως τῇ ἀποστολικῇ διανοίᾳ « ὅταν ἄφθαρτοι, φησί, καὶ ἀθάνατοι γενώμεθα καὶ τῆς χριστοειδοῦς καὶ μακαρίας ἐφικώμεθα λήξεως, ὅπερ ἔσται που πάντως κατὰ τὸν αἰῶνα τὸν μέλλοντα, πάντοτε σὺν Κυρίῳ κατὰ τὸ λόγιον ἐσόμεθα ». Μόνῳ ἄρα τῷ αἰῶνι ἐκείνῳ μετὰ τὴν τοῦ κόσμου τούτου παρέλευσιν ἡ τελεία τοῦ Θεοῦ θεωρία τε καὶ ἀπόλαυσις καὶ τὸ εἶναι πάντοτε σὺν αὐτῷ τεταμίευται.

Τρίτον ἦν τῶν ἠπορημένων, ὅτί ποτε καλοῦμεν τὴν μακαρίαν θεωρίαν ἐκείνων, ἧς ἀπὸ τοῦ νῦν οἱ ἅγιοι ἀπολαύουσι· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ δι' εἴδους, ἣν, φησὶν ὁ ἀπόστολος, καὶ οἱ κατ' οὐσίαν ἅγιοι τὸν Θεὸν θεωροῦσι. Πρὸς δὴ ταῦτά φαμεν ὅτι τὴν θείαν οὐσίαν ὁρᾶν ἢ νοεῖν ἢ γινώσκειν οὐδὲ μία γεννητὴ δύναται φύσις, οὐδ' αὐτοὶ τῶν ὑπερκοσμίων νόων οἱ πρῶτιστοι· πέφυκε γὰρ τὸ κατ' οὐσίαν γινωσκόμενον, εἰ γνωστόν ἐστι, περιλαμβάνεσθαι ὑπὸ τοῦ γινώσκοντος· ὑπ' οὐδενὸς δὲ ὁ Θεὸς περιλαμβάνεται, φύσις γὰρ ἀκατάληπτος. Καὶ περὶ τούτου τοὺς μακροὺς ἐκείνους καὶ καλοὺς λόγους ὁ Χρυσόστομος Ἰωάννης πεποίηται πρὸς ἀνομοίους γράφων, τοὺς τὴν οὐσίαν τοῦ Θεοῦ μεγαλαυχοῦντας εἰδέναι. Λέγει δὲ πρὸς αὐτοὺς καὶ ὁ Μέγας ἐν τῷ πρώτῳ τῶν πρὸς Εὐνόμιον· « τί ἐξαίρετον τῇ γνώσει τοῦ μονογενοῦς ἢ τοῦ ἁγίου πνεύματος καταλείψουσιν, εἴ περ αὐτοὶ τῆς οὐσίας αὐτῆς ἔχουσι τὴν κατάληψιν· οἱ γὰρ δὴ τῆς δυνάμεως καὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς ἀγαθότητος τοῦ Θεοῦ τῷ μονογενεῖ τὴν θεωρίαν προσνείμαντες σύμμετρον ἑαυτοῖς θήσονται τῆς οὐσίας τὴν κατανόησιν· πᾶν γάρ που τὸ ἐναντίον εἰκὸς, αὐτὴν μέν που τὴν οὐσίαν ἀπερίοπτον εἶναι παντὶ πλὴν ἢ τῷ μονογενεῖ καὶ ἁγίῳ πνεύματι, ἐκ δὲ τῶν ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ ἀναγομένους ἡμᾶς καὶ διὰ τῶν ποιημάτων τὸν ποιητὴν ἐννοοῦντας, τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ καὶ τῆς σοφίας λαμβάνειν τὴν σύνεσιν, τοῦτο γάρ ἐστι τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ, ὃ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁ Θεὸς ἐφανέρωσεν». Ὅτι δὲ καὶ αὐτοῖς τοῖς τῶν ἄυλων τάξεων ἡγουμένοις ἡ οὐσία τοῦ Θεοῦ οὐ θεωρεῖται, μάρτυς ὁ χρυσοῦς Ἰωάννης ἐν τοῖς εἰς τὸν Ὀζίαν λόγοις περὶ τῶν σεραφεὶμ οὕτω γράφων· « τίνος ἕνεκεν, εἰπέ μοι, καλύπτουσι τὰ πρόσωπα καὶ προβάλλονται τὰς πτέρυγας ἢ διὰ τὸ φέρειν τὴν ἐκ τοῦ θρόνου λάμπουσαν ἀστραπὴν καὶ τὰς μαρμαρυγὰς ἐκείνας, καίτοι γε οὐκ αὐτὸ ἄκρατον ἑώρων τὸ φῶς, οὐδὲ αὐτὴν ἀκραιφνῆ τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ συγκατάβασις ἦν τὰ ὁρώμενα; Τί δέ ἐστι συγκατάβασις; Ὅταν μὴ, ὡς ἐστιν, ὁ Θεὸς φαίνηται, ἀλλ' ὡς δυνάμενος αὐτὸν θεωρεῖν υἱός τέ ἐστιν, οὕτως ἑαυτὸν δεικνύει ἐπιμετρῶν τῇ ἀσθενείᾳ τῶν ὁρώντων τῆς ὄψεως τὴν ἐπίδειξιν, ὥστε, κἂν τοῦ προφήτου λέγοντος ἀκούσῃς· Εἶδον τὸν Κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου, μὴ τοῦτο ὑποπτεύσῃς ὅτι τὴν οὐσίαν εἶδεν ἐκείνην, ἀλλ' αὐτὴν τὴν συγκατάβασιν, καὶ ταύτην δὲ ἀμυδροτέραν ἢ περ αἱ ἄνω δυνάμεις. Καὶ ὁ αὐτὸς αὖθις ἐν τῷ πρώτῳ τῶν αὐτῶν λόγων τῆς ἁφάτου τὰ σεραφεὶμ ἀπολαύοντα δόξης τοῦ κτίστου, καὶ τὸ ἀμήχανον ἐνοπτριζόμενα κάλλος, οὐ λέγω αὐτὸ ἐκεῖνο, ὃ πέρ ἐστι τῇ φύσει ἀκατανόητον γὰρ τοῦτο καὶ ἀθεώρητον καὶ ἀσχημάτιστον καὶ ἄτοπόν ἐστι τὸ οὕτω περὶ αὐτοῦ ὑπολαμβάνειν, ἀλλ' ὅσον ἐγχωροῦσιν, ὅσον ὑπὸ τῆς ἀκτῖνος ἐκείνης ἰσχύουσι καταλάμπεσθαι, ἐπειδὴ διηνεκῶς λειτουργοῦσι κύκλῳ τοῦ βασιλικοῦ θρόνου, ἐν διηνεκεῖ χαρᾷ διατελοῦσιν, ἐν ἀϊδίῳ εὐφροσύνῃ, ἐν ἀγαλλιάσει ἀκαταπαύστῳ». Καὶ ὁ μέγας Γρηγόριος ὁ τῆς Νύσσης ἐν τῇ τῶν μακαρισμῶν ἐξηγήσει «ἡ θεία φύσις αὐτὸ καθ' αὐτό ἐ, τί ποτέ ἐστι κατ' οὐσίαν, πάσης ὑπέρκειται καταληπτικῆς ἐπινοίας». Καὶ ὁ μακάριος Αὐγουστῖνος ἐν τῷ λα' κεφ. τῶν καλουμένων μονολόγων ἐντεύξεως πρὸς Θεὸν ὅτι «ἀθεώρητον, καὶ ἀόρατον, καὶ ὑπὲρ λόγον, καὶ ὑπὲρ νόησιν, καὶ ὑπεραπρόσιτον, καὶ ὑπεραμετάβλητον, καὶ ὑπερακοινώνητον ἐκεῖνο πιστεύεται, ὅπερ οὐδεὶς οὐδέποτε ἀνθρώπων ἢ ἀγγέλων εἶδεν ἢ δύναται ἰδεῖν»· καὶ μετ' ὀλίγον «τριὰς ἡ ἁγία, ὑπεράριθμε, ὑπερα-

διήγητε, ὑπερανεξερεύνητε, ὑπεραπρόσιτε, ὑπερακατάληπτε, ὑπερούσιε, καὶ ὑπερουσίως ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, πάντα λόγον, πᾶσαν διάνοιαν, πᾶσαν νόησιν, πᾶσαν οὐσίαν τῶν ὑπερουρανίων, ἣν οὔτε νοεῖν, οὔτε λογίζεσθαι, οὔτε λέγειν, οὔτε γινώσκειν δυνατὸν καὶ αὐτοῖς τοῖς ἀγγέλων ὀφθαλμοῖς, ἣν οὔτε τὰ χειρουβεὶμ τελείως γινώσκει, οὔτε τὰ σεραφεὶμ, ἀλλὰ ταῖς πτέρυξι τῶν ἰδίων θεωριῶν καλύπτονται τὰ πρόσωπα ἀπὸ τῆς αἴγλης τοῦ καθημένου ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου». Εἰ τοίνυν κατὰ τοὺς διδασκάλους τούτους ἀθεώρητος ἡ τοῦ Θεοῦ οὐσία καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῖς, καὶ ἀπερίοπτος παντὶ πλὴν ἢ τῷ μονογενεῖ λόγῳ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, οὐδ' ἄρα τοῖς ἁγίοις αὖτη θεωρητὴ κατ' οὐδένα τρόπον, οὔτε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον, οὔτε κατὰ τὸν μέλλοντα. Τί οὖν ἐστιν, ὃ θεωροῦσιν οἱ ἅγιοι, φαίητ' ἂν ἴσως, εἰ μὴ κατ' οὐσίαν τὸν Θεὸν θεωροῦσιν; Ὃ καὶ οἱ ἄγγελοι, φαῖεν ἂν οἱ διδάσκαλοι, καὶ οἱ τῶν ἀγγέλων πρῶτοι· τῆς ἀφάτου, φασὶ, τὰ σεραφεὶμ ἀπολαύοντα δόξης τοῦ κτίστου καὶ τὸ ἀμήχανον ἐνοπτριζόμενα κάλλος. Ὅς δυνάμενος αὐτὸν θεωρεῖν οἷός τέ ἐστιν, οὕτως ἑαυτὸν δεικνύει. Τί ἐστιν ὁ θεωροῦσιν; Οὗ καὶ μετέχουσι. Μετέχουσι δὲ οὐ τῆς οὐσίας αὐτῆς, ἄπαγε. Ἀλλὰ τίνα τρόπον Θεοῦ μετέχουσιν; Ἄκουσον τοῦ θειοτάτου Μαξίμου τί περὶ τῆς μεθέξεως ἐκείνης διδάσκει. Λέγει γὰρ οὗτος ἐν κεφ. τρίτῳ τῆς ζ' τῆς γ' δεκάδος τῶν Γνωστικῶν «ὁ τοῖς οὖσι μὴ κατ' οὐσίαν ὑπάρχων μεθεκτὸς, κατ' ἄλλον δὲ τρόπον μετέχεσθαι τοῖς δυναμένοις βουλόμενος, τοῦ κατ' οὐσίαν κρυφίου παντελῶς οὐκ ἐξίσταται, ὁπότε καὶ αὐτὸς ὁ τρόπος, καθ' ὃν θέλων μετέχεται, μένει διηνεκῶς τοῖς πᾶσιν ἀνέφικτος». Ἤκουσας; Αὐτὸς ἔφα· μηδὲν λοιπὸν προσπεριεργάζου, μένε δὲ διὰ τῆς πείρας μαθεῖν ἢ παθεῖν μᾶλλον, ἂν ἧς ἄξιος. Εἰς τοῦτο ἐμὲ φέρει τὸ μέτριον· ἐνταῦθα φέγγος τῆς ἀληθείας, φησὶν ὁ θεολόγος Γρηγόριος, λαμπρότητα Θεοῦ καὶ ἰδεῖν καὶ παθεῖν ἀξίαν τοῦ καὶ συνδήσαντος καὶ λύσαντος, καὶ αὖθις συνδήσαντος ὑψηλότερον. Σύμφωνα καὶ οὗτος τῷ μεγάλῳ Διονυσίῳ μετὰ τὸν ὑψηλὸν ἐκεῖνον καὶ θεῖον σύνδεσμον τὴν τοῦ Θεοῦ λαμπρότητα καὶ ἰδεῖν καὶ παθεῖν ἐλπίζει καὶ εὔχεται. Διαφορᾶς τοιγαροῦν ἐν ταῖς θεωρίαις εὑρισκομένης, καὶ τῆς μὲν αὐτῶν διὰ πίστεως καλουμένης, τῆς δὲ δι' ἐσόπτρου καὶ αἰνίγματος, τῆς δὲ δι' εἴδους, ἑτέρας δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, ἔστι μὲν οὐδὲ μία τούτων τῆς οὐσίας κατανόησις· καὶ γὰρ Μωϋσῆς ἐνώπιος ἐνωπίῳ τῷ Θεῷ ὁμιλῆσαι γέγραπται καὶ στόμα κατὰ στόμα λαλῆσαι αὐτῷ ἐν εἴδει καὶ οὐ δι' αἰνιγμάτων, ἀλλ' οὐδείς ἐστιν ἐνυποστόματι (;) καὶ οὐσίαν Κυρίου κατὰ τὸ γεγραμμένον, καὶ Θεοῦ φύσιν ἢ εἶδεν ἢ ἐξηγόρευσεν, οὔτε Θεόν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε, ὁ μονογενὴς υἱὸς ἐξηγήσατο. Τελεωτέραν δὲ θεωρίαν ἑτέραν ἑτέρως εἶναι καὶ ἐν αὐταῖς ἠριθμημέναις οὐδὲν τὸ κωλῦον ὡς εἶναι τελειοτάτην μὲν ἐκείνην τὴν τότε ἐλπιζομένην μετὰ τὴν τελείαν ἀποκατάστασιν, τὰς δὲ λοιπὰς ὡς ἐθέλοι ἄν τις καλεῖν ἐξεῖναι πρὸς ἀλλήλας συγκρινομένας. Οὐδὲν οὖν θαυμαστὸν, εἰ καὶ νῦν τοὺς ἁγίους φαίημεν δι' εἴδους ὁρᾶν τὸν Θεὸν κατὰ σύγκρισιν τὴν πρὸς τὸν παρόντα βίον ὡς τελεώτερον βλέποντας. Ὅτι δὲ καὶ ταύτης ἡ μετὰ τὴν κρίσιν ἐκείνη τελεωτέρα καὶ μόνη δικαίως ἂν καλουμένη πρόσωπον πρὸς πρόσωπον, μαρτυρεῖ καὶ ὁ μακάριος Αὐγουστῖνος ἐν κεφ. ιθ' τοῦ ιδ' βιβλίου περὶ τριάδος οὕτω λέγων· « ἡ ἀνακαινιζομένη εἰκὼν ἐν τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ἐν ἐπιγνώσει τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐκτὸς ἀλλ' ἐντὸς εἰς ἡμέραν ἐξ ἡμέρας αὐτῇ τῇ αὐτοφίᾳ τελειωθήσεται· ἥτις τηνικαῦτα ἔσται πρόσωπον, πρὸς πρόσωπον, νῦν δὲ βλέπει δι' ἐσόπτρου καὶ αἰνίγματος. Εἰς διὰ τὴν τελείωσιν νοητέον ἐστὶ τὸ εἰρημένον ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν καθώς ἐστι· τοῦτο γὰρ τὸ δῶρον τηνικαῦτα ἡμῖν δοθήσεται, ἐπειδὰν ῥηθῇ « δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ».

Τέταρτον ἐπὶ τούτοις ἡμᾶς ἠρωτήσατε, τί ἐστιν ἡ ἐκ τοῦ Θεοῦ πεμπομένη αἴγλη, ἧς ἀπολαύειν ἐν οὐρανοῖς τοὺς ἁγίους λέγομεν. Ἤδη μὲν οὖν εἴρηται περὶ ταύτης ὅσον ἐγχωροῦν εἰπεῖν τοῖς μὴ πείρᾳ μαθοῦσιν ἐκ τῶν ἁγίων λαμβάνουσιν· εἰρήσεται δὲ καὶ νῦν οὐδὲν πλέον, ἀλλ' ὅπερ αὐτοὶ λέγουσιν. Ὁριζόμενος γὰρ αὐτὴν ὁ σοφὸς ἀρχιτέκτων τῆς οὐρανίου κλίμακος Ἰωάννης ὁ θεοφόρος ἣν ἐκεῖνος ἔλλαμψιν ὀνομάζει, τοιάδε φησίν. « Ἔλλαμψίς ἐστιν ἐνέργεια ἄρρητος ὁρωμένη ἀοράτως καὶ νοουμένη ἀγνώστως». Ἤκουσας τὸν ὅρον; μηδὲν πλέον πολυπραγμόνει· περὶ ἀοράτων γὰρ ἡμεῖς καὶ ἀγνώστων οὐ βουλόμεθα λέγειν, οὐδὲ δυνάμεθα.

Πέμπτον πρὸς τούτοις ἐρωτώντων ὑμῶν ὅ,τι νοοῦμεν διὰ τῆς τοῦ Θεοῦ βασιλείας καὶ τῶν ἀρρήτων ἐκείνων ἀγαθῶν, ὧν ἐν ἀπολαύσει τελείᾳ τοὺς ἁγίους οὔπω γεγονέναι φαμὲν, ἀπεκρινάμεθα καὶ τότε καὶ νῦν λέγομεν ὅτι τὴν τοῦ Θεοῦ βασιλείαν ὁ τῷ ὄντι μέγιστος ὁριζόμενος Μάξιμος «ἡ τοῦ Θεοῦ, φησὶ, βασιλεία τῶν προσόντων τῷ Θεῷ φυσικῶς ἀγαθῶν κατὰ χάριν ἐστὶ μετάδοσις»· τὰ δὲ ἀγαθὰ ἐκεῖνα, ἅ φησιν ὁ ἀπόστολος ὀφθαλμὸν μὴ ἰδεῖν καὶ οὖς μὴ ἀκοῦσαι καὶ καρδίαν ἀνθρώπου μὴ παραδέξασθαι, ἄνθρωποι ὄντες οὐ τολμῶμεν περιεργάζεσθαι· ῥᾷον γὰρ εἶναι νομίζομεν τοὺς τῇ πείρᾳ μαθόντας ἐκεῖθεν ἡμῖν ἀπαγγεῖλαι περὶ τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων, ὁποῖα τὴν φύσιν εἰσὶν, ἢ τοὺς μὴ πεπειραμένους ἡμᾶς ἀποδεικνύναι τῷ λόγῳ πειρᾶσθαι τὰ ὑπὲρ λόγον. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο κἀκεῖνο τῶν ἀδυνάτων ἐστί. Γλυκύτητα γὰρ, φησὶ, μέλιτος πῶς ἀναγγείλω τοῖς ἀγνοοῦσιν; Ἔοικα δὲ ὅμως οὐκ ὀνόματι ταῦτα διαφέρειν μόνον, ἀλλὰ πράγματι, καὶ τοῦτο εἰκότως· εἰ γὰρ τοῖς ἁμαρτωλοῖς οὐχ ἡ τοῦ Θεοῦ μόνον ἔκπτωσις, ἀλλὰ καὶ γέενά τις ἠπείληται καὶ ἕτεραι βάσανοι, καὶ τοῖς δικαίοις ἄρα προσήκειν εὔλογον οὐ τὴν τοῦ Θεοῦ θεωρίαν μόνην, ἀλλὰ καὶ ἑτερά τινα ἀγαθὰ τὰ ταῖς γραφαῖς μυστικῶς παραδεδομένα, περὶ ὧν ὁ Κύριος ἐν τῷ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγελίῳ φησίν· «ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσι καὶ περισσὸν ἔχωσι», ζωὴν μὲν ὀνομάζων τὴν αἰώνιον ἐκείνην, περὶ ἧς φησιν· «αὕτη ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν»· περισσὸν δὲ τὰ λοιπὰ ἀγαθὰ, ὧν οἱ ἅγιοι ἀπολαύουσι.

Τὸ δὲ ἕκτον, ὡς γέγραπται παρ' ὑμῶν, εἴπομέν τε καὶ νῦν λέγομεν ὅτι αἱ ψυχαὶ τῶν ἐν ταῖς θανασίμοις ἀποβιούντων ἁμαρτίαις ἐν τῷ ᾅδῃ μέν εἰσιν ὡς ἐν δεσμωτηρίῳ καὶ φυλακῇ κατακεκλεισμέναι, κολάζονται δὲ οὐδέπω καὶ νῦν ἐν τῷ πυρὶ τῆς γεέννης, ἀλλ' οἷον πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχουσαι τοῦτο τῇ θέᾳ τε καὶ τῇ προσδοκίᾳ τοῦ πάντως εἰς αὐτὸ ἐμπεσεῖσθαι, πικρώτατα ὀδυνόνται.

Ἕβδομον ἐπὶ τούτοις ἦν τῶν ἠρωτημένων, ὅπως αἱ τῶν ἁγίων ψυχαὶ πᾶσαν εὐφροσύνην καὶ θυμηδίαν καρποῦνται, μηδέπω ἀπολαβοῦσαι ἐκεῖνα τὰ ἄρρητα ἀγαθά. Καὶ πρὸς τοῦτο λέγομεν ὅτι καὶ τὸ μέρος τῶν ἤδη δοθέντων αὐτοῖς πάσης ἐστὶ θυμηδίας ποιητικόν, ὅπου γε τὸν Θεὸν ὁρῶσιν ἀμέσως, ὡς καὶ οἱ ἄγγελοι βλέπουσι, καὶ ἡ ἐλπὶς τῶν δοθησομένων οὕτω βεβαιοτάτη τυγχάνουσα, βεβαίας αὐτοὺς εὐφροσύνης ἱκανῶς ἔχει ἐμπιπλᾶν. Ἐπὶ δὲ τούτοις ἐπελθὸν οὕτω καὶ τῶν τριῶν ἐμνήσθημεν ἀρετῶν: πίστεως, ἐλπίδος καὶ ἀγάπης· πᾶσαι μὲν ἐνεργοῦνται κἂν τῷ παρόντι βίῳ, τριῶν δ' ὅμως οὐσῶν καταστάσεων τῶν ἀνθρώπων, τῆς τε ἐν τῷ βίῳ τούτῳ καὶ τῆς μετὰ τὴν ἐνθένδε ἀπαλλαγῆς καὶ τῆς ἐν τῷ αἰῶνι τῷ μέλλοντι, μιᾷ τούτων ἑκάστῃ μίαν τῶν ἀρετῶν προσήκειν φαμὲν καὶ κατ' αὐτὴν ἐνεργεῖσθαι τελείως. Ἔστι γὰρ ἡ μὲν πίστις τοῦ παρόντος ἔργον αἰῶνος· διὰ πίστεως γὰρ ἐνταῦθα περιπατοῦμεν, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι διὰ πίστεως εὑρέστησαν τῷ Θεῷ. Ἡ δὲ ἐλπὶς μετὰ τὴν ἐντεῦθεν ἀπαλλαγήν· ἐνταῦθα μὲν γὰρ ὁ φόβος αὐτῇ συνέζευκται, καὶ Παῦλος αὐτὸς φοβεῖται μήπως ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένηται, λυθέντος δὲ τοῦ θεάτρου καὶ τοῦ τῶν ἀγώνων καιροῦ παρελθόντος, ἕτοιμα τὰ βραβεῖα καὶ μονονοὺχ ἐν χειρὶ, καὶ λοιπὸν ὁ τῆς δικαιοσύνης ἐπίκειται στέφανος. Ὅτι δὲ τῇ ἐλπίδι τὸ χαίρειν ἕπεται, καὶ ταῦτ' αὐτὸς ὁ μέγας ἀπόστολος Παῦλος παραδηλοῖ· τῇ γὰρ ἐλπίδι, φησὶ, χαίροντες. Λοιπὴ δὲ ἡ ἀγάπη τελειοτάτη τῶν ἀρετῶν οὖσα καὶ μείζων ἁπασῶν τούτων καὶ κορυφὴ τῶν καρπῶν τοῦ πνεύματος, διὰ τοῦτο καὶ μόνη τοῦ μέλλοντος ἔργον αἰῶνος, καὶ δι' αὐτῆς οἱ ἅγιοι συνάπτονταί τε καὶ σύνεισι τῷ Θεῷ, τῆς ἐλπίδος λοιπὸν καὶ πίστεως παρελθούσης.

Ἐπὶ τούτοις ὄγδοον ἠρωτήσατε, εἰ οἱ τῆς θείας θεωρίας στέρησις μείζων εἴη τιμωρία τοῖς κατακρίτοις τοῦ αἰωνίου πυρὸς, καὶ εἰ ταύτῃ τῇ τιμωρίᾳ κολάζοιντο οἱ κατάκριτοι. Καὶ πρὸς ταῦτ' ἀπεκρινάμεθα μείζονα μὲν ἁπασῶν εἶναι ταύτην καὶ βαρυτέραν, ἅτε καὶ τῶν λοιπῶν ὥσπερ αἰτίαν οὖσαν καὶ ὑποβάθραν, ἔσεσθαι δὲ καὶ ταύτην ἔτι πολλῷ βαρυτέραν καὶ μείζονα μετὰ τὴν πικρὰν ἐκείνην καὶ τελευταίαν ἀπόφασιν τὴν «πορεύεσθε, λέγουσαν, ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον»· τότε γὰρ καὶ αὐτοὶ τὸν Θεὸν ἰδόντες τὸ τελευταῖον, ὡς ἐγχωροῦν ἐκείνοις ἰδεῖν, οὐκ ἔτ' αὐτὸν οὐδ' ἐλπίσουσιν ὄψεσθαι τοῦ λοιποῦ, καὶ ὡς τοιοῦτον δεσπότην καὶ τηλικοῦτον παρωργικότες πικρότατα πάντων ἀνιαθήσονται.

Ἔτι πρὸς τούτοις ἔννατον περὶ τῶν τιμωριῶν, ἃς ἔφαμεν ὑπομένειν τοὺς μέσους, ἐζητήσατε μαθεῖν εἰ ἀμοιβαδὸν ἁπάσας ὑπομένουσιν, ἤγουν τὴν ἄγνοιαν, τὴν λύπην, τὴν τοῦ συνειδότος αἰσχύνην καὶ τὰ λοιπά. Λέγομεν δὲ καὶ πρὸς τοῦτο, καθὼς καὶ γεγράφατε, ὅτι ποικίλων οὐσῶν καὶ ἀνίσων τῶν ἀνθρωπίνων ἁμαρτιῶν, ἐνίοις μὲν ἁρμόζουσιν ἅπασαι αἱ τοιαῦται τιμωρίαι, τινὲς δὲ ἑτέροις, καί τισι μὲν πλείους, τισὶ δὲ ἐλάττους.

Δέκατον ἐρωτώντων ὑμῶν ὅ,τι νοοῦμεν διὰ τῆς ἀδηλίας τοῦ μέλλοντος, ἀπεκρινάμεθα κατὰ τὸν χρόνον λόγον εἶναι τῶν ἀδήλων, ὁπότε τῶν τιμωριῶν ἐκείνων ῥυσθήσονται καὶ τῷ τῶν σωζομένων χορῷ συναφθήσονται.

Τὴν δὲ τῆς συνειδήσεως αἰσχύνην, ἥτις ἐστὶν ἑνδέκατον ζήτημα, προβαλλομένων ὑμῶν, ἀπεκρινάμεθα πᾶσαν ἁμαρτίαν, ἥτις οὐ λέλυται διὰ μετανοίας, αἰσχύνην τινὰ καὶ βάσανον τῇ ψυχῇ κατὰ συνείδησιν ἐμποιεῖν· τοῦτον γὰρ εἶναι καὶ τὸν ἀντίδικον, ᾧ εὐνοεῖν ἡμᾶς ὁ Κύριος ἐν τοῖς εὐαγγελίοις διδάσκει, καθὼς παραδίδωσιν ὁ τὴν γλῶτταν χρυσοῦς Ἰωάννης, τὸ συνειδὸς τὸ ἡμέτερον ὑπομιμνήσκων ἡμᾶς τῶν ἡμαρτημένων καὶ ἀπαιτῶν τὰς εὐθύνας καὶ τὴν ψυχὴν καταισχύνων. Εἰ μὲν οὖν ἀκριβὴς ἡ μετάνοια καὶ τελεία γένοιτο, λέλυται ἡ ἁμαρτία καὶ ἡ ἐπ' αὐτῇ τιμωρία καὶ τὸ κωλῦον οὐδὲν τὸν ἀπολυθέντα τοῦ σώματος ἐν τῷ τῶν σωζομένων κλήρῳ καταλεγῆναι· εἰ δὲ ἐλλιπὴς ἡ μετάνοια εἴη καὶ μὴ τοῖς ἡμαρτημένοις ἀναλογοῦσα, πάντως οὐδὲ ἡ ἁμαρτία ἀφέθη, καὶ διὰ τοῦτο ταῖς τιμωρίαις ἐκείναις ἐνέχονται οἱ οὕτως ἀποβιοῦντες, οὐχ ὅτι τὴν ἄφεσιν ἐκομίσαντο, τὴν δὲ ποινὴν οὐκ ἔρθασαν ἀποτῖσαι. Πολλὰ δὲ τοιαῦτα καθ' ἑκάστην ἁμαρτάνομεν τὴν ἡμέραν, ἐφ' οἷς ἢ οὐδόλως ἢ οὐ γνησίως μετανοοῦμεν, οὔτε δι' ἑτέρων ἀγαθῶν πράξεων ἀντιστηκοῦμεν αὐτὰ, καὶ διὰ τοῦτο πολλὰ τῶν τοιούτων ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θανάτου ἢ μετὰ θάνατον τὰ μὲν ὑπὸ τῆς θείας ἀγαθότητος παρορῶνται κατὰ τὸν ἐν ἁγίοις μέγιστον Διονύσιον, τὰ δὲ δι' εὐποιιῶν καὶ εὐχῶν καὶ τῶν ἄλλων, ὅσα παρὰ τῆς ἐκκλησίας ἐπὶ τοῖς τεθνεῶσι γίνονται, συγχωροῦνται.

Ἔτι δωδέκατον ἡμῖν προεβάλεσθε τὴν τῶν κατακρίτων ἄνεσιν, οὓς ὠφελεῖσθαι διὰ τῶν τῆς ἐκκλησίας εὐχῶν εἴπομεν, ἢ ποίαν τινὰ χρῆναι νομίζειν. Ἀπεκρινάμεθα τοίνυν ἐκ τῶν πατέρων ἡμῶν ἔχοντες ὅτι μένουσιν ἐν οἷς καὶ πρότερον ἦσαν. Ἡ παραμυθία τοῖς κατακρίτοις δίδοται καὶ οὐκ εἰς ἅπαν ἀπαλλαττομένοις. Ἔστι δὲ καὶ τοῦτο μέγα τοῖς ταλαιπώροις τὸ μετρίας γοῦν τινος καὶ προσκαίρου παραψυχῆς ἀπολαῦσαι. Τοὺς δαίμονας δὲ οὐ πάντας, ἀλλά τινας ἴσως αὐτῶν τοὺς βιαιοτέρους ἐγκαθεῖρχθαι σὺν αὐτοῖς ὡς ἐν φυλακῇ καὶ δεσμοῖς εἴπομεν κατὰ τὴν τοῦ ἀποστόλου φωνὴν, ὃς φησιν ὅτι ἀγγέλων ἁμαρτησάντων ὁ Θεὸς οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειραῖς ζόφου ταρταρώσαι παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους. Καὶ τὰς σάρκας ὁποῖαί τινές εἰσιν ἐρωτώντων ὑμῶν, ἀπεκρινάμεθα τάχα τὴν ἀπραξίαν τῶν προτέρων κακῶν, ἅπερ ἐνήργουν ἐν τοῖς ἀνθρώποις, σειρὰς χρῆναι νοεῖσθαι, τὴν κόλασιν δὲ καὶ αὐτοὺς ὅμως εὐτέλειαν ὑπέχειν· πρόσκειται γὰρ τὸ εἰς κρίσιν τηρουμένους, ὃ πέρ ἐστι τότε τὴν τελείαν κόλασιν ὑποστησομένους.

Τὸ τρισκαιδέκατον ἠρωτήσατε, τίνες εἰσὶν αἱ σμικραὶ καὶ κοῦφαι τῶν ἁμαρτιῶν, αἷς οἱ μέσοι ἐνέχονται, καὶ λα-

δόντες ὅτι αἱ παρ' ἡμῶν συγγνωσταὶ καλούμεναι, οἷον ἀργὸς λόγος καὶ τὰ τοιαῦτα, μὴ δύνασθαι ταύτας μένειν ἐν τοῖς ἀπαλλαττομένοις μετὰ ἀγάπης εἰρήκατε διὰ τὸ ἀπόφασιν ἡμετέραν εἶναι τὴν ἀγάπην ἐξαλείφουσιν τὰ μείζω τῶν ἁμαρτημάτων καὶ τὰ ἐλάττονα ἀπαλείφειν. Τοῦτο δὲ οὐχ ἡμετέρα ἐστὶν ἀπόφασις, οὐδὲ τὸ ὄνομα γνώριμον παρ' ἡμῖν ὅλως. Οὐ γὰρ ἀγάπην, ἀλλὰ τὴν μετάνοιαν αὐτὴν εἶναι τὴν συγχωροῦσαν τὰ ἡμαρτημένα φαμὲν, καὶ τοῦτο δῆλον ἐξ ὧν ὁ Χρυσόστομος Ἰωάννης πολλαχοῦ καὶ πολλάκις ἐν τοῖς οἰκείοις λόγοις περὶ μετανοίας διδάξας καὶ δεύτερος κῆρυξ μετὰ τὸν συνώνυμον χρηματίσας τῆς μετανοίας καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῆς ἱκανώτατα παραστήσας, οὐδαμοῦ τῆς ἀγάπης ἐμνημόνευσεν ὡς ἂν τοῖς μετανοοῦσιν εὑρισκομένης, καὶ τοῦτο εἰκότως. Εἰ γὰρ φόβος οὐκ ἔστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, καὶ ὁ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ, φόβος δὲ ὁ τὴν μετάνοιαν μάλιστα συνιστῶν. Ὑπέρκειται ἄρα τῆς μετανοίας ἡ ἀγάπη τελειοτάτη τῶν ἀρετῶν οὖσα καὶ οὐ τοῖς μετανοοῦσι, τοῖς δὲ τελείοις κατ' ἀρετὴν προσήκουσα. Τὴν μὲν οὖν ἀπόφασιν ταύτην οὐχ ἡμεῖς παρ' ἡμῶν αὐτῶν ἐξηνέγκαμεν, ἀλλ' ὑμῶν τοὐναντίον εἰπόντων ὡς ἡ ἀγάπη τὰς μεγάλας καὶ θανασίμους τῶν ἁμαρτιῶν ὡς ἐναντίας αὐτῇ ἀπαλείφουσα, τὰς μικρὰς οὐ δύναται τοῦτο ποιεῖν, ὡς ἀπίθανον τὸν λόγον ἠλέγξαμεν. Περὶ δὲ τῆς μετανοίας ἡμεῖς φαμεν ὡς μετάνοια τῶν πρός τι τυγχάνουσα, τινῶν γάρ ἐστι, τοῦτ' ἔστιν ἁμαρτιῶν, ἐφ' αἷς μὲν ἁμαρτίαις γνησίως τε καὶ τελείως γίνεται, ταύτας καὶ δύναται ἐξαλείφειν, εἰ καὶ μέγισται πασῶν ὑπάρχουσιν, ἐφ' αἷς δὲ ἀμελεῖται ἢ διὰ σμικρότητα νομιζομένην ἢ διὰ λήθην, αὗται κἂν μικραὶ δοκῶσιν, ἀνεξάλειπτοι μένουσι, καὶ ἐπ' αὐταῖς δεῖται τῆς θείας φιλανθρωπίας ὁ τεθνεὼς, ἵνα διὰ τῶν τῆς ἐκκλησίας εὐχῶν ἄφεσιν κομισάμενος ἐν τῷ χορῷ τῶν σωζομένων ἀριθμηθῇ.

Τεσσαρακαιδέκατον καὶ τελευταῖον ἦν τῶν ἠρωτημένων, εἰ τοῖς μετανοοῦσιν ἡμεῖς ἐπιτίθεμεν ἐπιτίμια καὶ τίνος χάριν. Λέγομεν οὖν ὡς οὐ πρότερον τὴν ἄφεσιν καὶ τὴν λύσιν δόντες, ὥσπερ ἔχομεν ἐξουσίαν παρὰ Θεοῦ, τότε τὰ ἐπιτίμια τάττομεν, ἀλλ' οὐκ ἄλλως τὴν ἄφεσιν δίδομεν ἢ μετὰ τοιούτων ἐπιτιμίων. Ποιοῦμεν δὲ τοῦτο διὰ πολλὰς τὰς αἰτίας. Πρῶτον μὲν, ἵνα διὰ τῆς ἐνταῦθα κακοπαθείας, ἣν ἑκὼν ὁ ἡμαρτηκὼς καταδέχεται, τῆς ἑκουσίου τιμωρίας ἐκεῖσε ἀπαλλαγῇ· οὐδενὶ γὰρ οὕτω τῶν ἄλλων ὡς κακοπαθείᾳ Θεὸς θεραπεύεται, φησὶν ὁ θεολόγος Γρηγόριος, καὶ δάκρυσι τὸ φιλάνθρωπον ἀντιδίδοται. Δεύτερον, ἵνα τὸ φιλήδονον φρόνημα τῆς σαρκὸς, ὃ τὴν εἰς Θεὸν ἔχθραν ἀπογενναν εἴωθε καὶ πάσης ἁμαρτίας ἐστὶν αἴτιον, διὰ τῆς ἐπιπόνου ταύτης μεθοδίας ἐξαιρεθῇ· τὰ γὰρ ἐναντία, φασὶ, τῶν ἐναντίων ἰάματα, καὶ τὴν ἡδονὴν ἀνάγκη δι' ἡδονῆς ἀποβλίβεσθαι. Τρίτον, ἵνα δεσμός τις ᾖ χαλινὸς τῇ ψυχῇ τὸ δοθὲν ἐπιτίμιον εἰς τὸ μηκέτι τοῖς αὐτοῖς ἐγχειρῆσαι κακοῖς. Τέταρτον, ὅτι καὶ φύσει τὸ τῆς ἀρετῆς χρῆμα ἐπίπονον, καὶ δεῖ συνεθισθῆναι τοῖς πόνοις τὸν εἰς ἕξιν αὐτῆς ἐλεύσεσθαι μέλλοντα, καθάπερ διὰ τῆς ἡδονῆς εἰς τὴν ἁμαρτίαν ὑπώλισθε. Πέμπτον, ὅτι καὶ πίστεις λαβεῖν βουλόμεθα διὰ τῆς τοῦ δοθέντος ἐπιτιμίου καταδοχῆς τελείως τὴν ἁμαρτίαν ἐμίσησεν. Αὗται αἱ τῶν ἐπιτιμίων αἰτίαι καὶ πλείονες ἴσως ἕτεραι, πάντα δὲ αὐτὰ παρορῶμεν, ἐν οἷς τὸ χρεὼν κατεπείγει πρὸς τὴν ἀπὸ τοῦ σώματος ἔξοδον, ἀρκεῖν ἡγούμενοι τὴν τοῦ μετανοοῦντος ἐπιστροφὴν καὶ γνησίαν εἰς τ' ἀγαθὸν πρόθεσιν ἐπὶ τὴν τῶν ἡμαρτημένων ἄφεσιν. Διὰ τοῦτο καὶ ἀφίεμεν αὐτὰ καὶ τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐξουσίαν καὶ παρὰ Θεοῦ ἀφεῖσθαι πιστεύομεν αὐτά τε καὶ τὴν ἐπ' αὐτοῖς τιμωρίαν· ὅσα γὰρ, φησὶν, ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Καὶ εἰς ἐχέγγυον τούτου τὴν θείαν δωρεὰν τῆς εὐχαριστίας ἐπιδίδομεν τοῖς οὕτως ἀπαλλαττομένοις· τὸ μὲν γὰρ ἐπιστρέψαν καὶ μετανοῆσαν γνησίως ἐν τῇ γνώμῃ κεῖσθαι τοῦ ἁμαρτήσαντος, τὸ δὲ μὴ πληρῶσαν τὸ ἐπιτίμιον ἐν τῇ κρίσει τοῦ Θεοῦ ἐστι τοῦ τὸν ἄνθρωπον ὑπεξαιροῦντος τοῦ βίου, καὶ διὰ τοῦτο βασιλικῶς ὁ φιλάνθρωπος ἐκ φιλανθρωπίας μόνης τὴν ἄφεσιν τῷ ἡμαρτηκότι χαρίζεται, καθάπερ καὶ τῷ λῃστῇ πρὸς ἐσχάταις ἀναπνοαῖς μνήμην ἐν τῇ βασιλείᾳ μόνον αἰτησαμένῳ τὸν παράδεισον αὐτὸν ὁ μεγαλόδωρος ἐπεδαψιλεύσατο.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ (*)

Τετάρτη 22. Τῆς ἁγίας μυροφόρου καὶ ἰσαποστόλου Μαρίας τῆς Μαγδαληνῆς.

Αὕτη ἦν ἐκ Μαγδόλου πόλεως τῆς κάτω Αἰγύπτου κειμένης πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Πηλουσίου· προσῆλθε δὲ τῷ Σωτῆρι ὑπὸ δαιμονίων ἑπτὰ ἐνοχλουμένη, ὧν ἀπηλλάγη τῇ τοῦ Κυρίου χάριτι (Λουκ. η' 2, Μάρκ. ις' 9).

Ὁ ἀριθμὸς ἑπτὰ ἐν τῇ ἱερᾷ γραφῇ λαμβάνεται ἀντὶ πλήθους, ὡς ἐν τῷ «στείρα ἔτεκεν ἑπτὰ» (Βασιλ. Α' ϛ')· ὅθεν ὑπομνηματισταί τινες ἐξηγοῦσι τὸ «ἑπτὰ δαιμόνια» ἀντὶ τοῦ πολλά· ἕτεροι θέλουσιν ὅτι, ὥσπερ εἰσὶν ἑπτὰ τῆς ἀρετῆς πνεύματα, οὕτως εἰσὶν ἐκ τοῦ ἐναντίου ἑπτὰ τῆς κακίας, ἤτοι πνεῦμα ἀσυνεσίας, πνεῦμα ἀγνωσίας, πνεῦμα ψεύδους, καὶ ὅσα ἄλλα ἀντίπαλα τῶν χαρισμάτων τοῦ Πνεύματος, ἅτινα εἰ μὴ ἐκβληθείη ἀπὸ τῆς ψυχῆς, οὐ δύναταί τις ἀκολουθεῖν τῷ Χριστῷ.

Μαρίαν τὴν Μαγδαληνὴν ἐνορῶμεν διακονοῦσαν τῷ Δεσπότῃ ἀπὸ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῆς, πρὶν ἔτι ὁ Σωτὴρ ἀποστείλῃ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἵνα διέλθωσι τὴν Ἰουδαίαν κατὰ κώμας εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ· ἰδίᾳ δὲ καθορῶμεν ταύτην περιφρονοῦσαν τὸν κίνδυνον, ὃν ἡ μανία τῶν Ἰουδαίων ἠπείλει κατὰ τῶν συμπαθῶς τῷ Σωτῆρι διακειμένων ἐν ταῖς ὥραις τοῦ φρικτοῦ πάθους, μετὰ δὲ τῆς ἀειπαρθένου καὶ πανάγνου μητρὸς τοῦ Δεσπότου, τῆς Σαλώμης μητρὸς τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου καὶ ἄλλων γυναικῶν ἀνελθοῦσαν ἄχρι τοῦ Γολγοθᾶ καὶ μετὰ τῆς Θεοτόκου ἀπαντῶσαν εἰς τὰς ὕβρεις τοῦ κομπάζοντος ὄχλου τῶν Ἰουδαίων διὰ κοπετοῦ καὶ θρήνου. Μόνη αὕτη δὲν ἐγκατέλιπε τὴν Θεοτόκον, ἀλλὰ παρέμεινε μετ' αὐτῆς, ἄχρις οὗ ὁ εὐσχήμων βουλευτὴς Ἰωσὴφ σὺν τῷ Νικοδήμῳ ἀποκαθελὼν τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου κατέθετο αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ μνημείῳ, κατέναντι τοῦ ὁποίου καθίσασα ἡ Θεοτόκος μετὰ τῆς Μαγδαληνῆς ἐθεώρουν ποῦ ἐτίθετο οὐχὶ ἐκ περιεργείας ἀλλ' ἐκ συμπαθείας καὶ φιλοστοργίας ὑπάτης· ὅθεν καὶ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος θαυμάζων ἀναφωνεῖ «εἶδες γυναικῶν ἀνδρείαν; εἶδες φιλοστοργίαν; εἶδες με-

(*) Συνέχεια (ἴδ. Ἐκκλ. Ἀλήθ. τεῦχ. Η').

γαλοψυχίαν·την ἐν τοῖς χρήμασι τὴν μέχρι θανάτου; Μιμησόμεθα τὰς γυναῖκας οἱ ἄνδρες! μὴ καταλείψωμεν ἐν πειρασμοῖς τὸν Ἰησοῦν! ἐκεῖναι μὲν γὰρ καὶ εἰς τελευτήσαντα τοσαῦτα ἠνέλωσαν (ἐννοεῖ τὴν ἀγορὰν τῶν μύρων καὶ ἀρωμάτων), καὶ τὰς ψυχὰς ἐξέδωκαν, ἡμεῖς δὲ οὐδὲ πεινῶντα τρέφομεν, οὐδὲ γυμνὸν περιβάλλομεν, ἀλλ' ὀρῶντες αὐτὸν προσαιτοῦντα παρατρέχομεν». Ὅθεν καὶ πρῶται αὗται καταξιοῦνται ἰδεῖν ἀναστάντα τὸν Κύριον καὶ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία ἠξίωται εὐαγγελίσασθαι τοῖς μαθηταῖς τὴν τοῦ Κυρίου ἀνάστασιν.

Μετὰ τὴν τοῦ Κυρίου ἀνάληψιν καὶ τὴν τοῦ παναγίου Πνεύματος ἐπιφοίτησιν, ἀφ' οὗ οἱ ἀπόστολοι ἐξῆλθον εἰς τὸ κήρυγμα, ἀνεχώρησε, λέγουσιν, ἐξ Ἱεροσολύμων καὶ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ ἐλθοῦσα εἰς Ἔφεσον πρὸς Ἰωάννην τὸν Θεολόγον καὶ ἀπόστολον ἔζησεν ὁσίως ἐπί τινα ἔτη, μεθ' ὃ ἐν Κυρίῳ κοιμηθεῖσα ἐτάφη πρὸς τὴν εἴσοδον τοῦ σπηλαίου, ἐν ᾧ μετὰ πάροδον δύο αἰώνων οἱ μακάριοι ἑπτὰ ἐκοιμήθησαν παῖδες

Πέμπτη 23. Μνήμη τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Φωκᾶ.

Οὗτος ἦλθεν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Τραϊανοῦ κομισάμενος διὰ τῆς καρτερίας καὶ τῆς εἰς Χριστὸν προσηλώσεως τὸν καλλίνικον τοῦ μαρτυρίου στέφανον.

Φῶς Κυρίου, ἔνδοξε Φωκᾶ, φωτίσαν
σὴν καρδίαν ἔδειξε φωτὸς δοχεῖον.

Παρασκευὴ 24. Μνήμη τῆς ἁγίας μεγαλομάρτυρος Χριστίνης.

Αὕτη ἦν ἐκ Τύρου παραθαλασσίας πόλεως τῆς Φοινίκης θυγάτηρ Οὐρβανοῦ τινος στρατηλάτου, ὃς καταλαβὼν αὐτὴν τῇ εἰς Χριστὸν πίστιν προσκειμένην μυριαχῶς ἐβασάνισεν ὅπως ἀναπάσῃ τῆς εὐσεβείας· ἀποτυχὼν ἐνέκλεισεν αὐτὴν ἐν δεσμωτηρίῳ μηχανευόμενος νέα κολαστήρια πρὸς ἐκνίκησιν τοῦ ἀνδρικοῦ φρονήματος τῆς παρθένου. Ἐν ᾧ ταῦτα διεσκέπτετο, κατέλαβεν αὐτὸν ὁ θάνατος, καὶ ἡ μάρτυς παρέμεινεν ἐν τῇ φυλακῇ. Μετὰ μικρὸν τὸν πατέρα αὐτῆς διεδέξατο ἐν τῇ ἀρχῇ Δίων τις ὀνόματι, ὃς εἰ καὶ ἐξήντλησε πᾶν εἶδος κολαστηρίων, οὐδὲν κατὰ τῆς σταθερότητος τῆς μάρτυρος ἴσχυσε. Τὸν Δίωνα τοῦτον διεδέχθη ἕτερος ἄρχων ὁ Ἰουλιανός, ὃς ἀποτυχὼν ἵνα διὰ βασανιστηρίων καταβάλῃ τὸ φρόνημα τῆς παρθένου, διέταξε τέλος τοὺς στρατιώτας ἵνα διὰ τῶν πελτῶν προσβάλωσιν αὐτήν, οὗ γενομένου, τῷ Κυρίῳ ἡ μάρτυς τὸ πνεῦμα παρέθετο.

Τὴν Χριστῆναν ἤνωσε Χριστῷ νυμφίῳ
νύμφην ἀμωμον αἷμα τοῦ μαρτυρίου.

Σάββατον 25.—Μνήμη τῆς κοιμήσεως τῆς ἁγίας Ἄννης μητρὸς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου.

Αὕτη ἡ κατὰ σάρκα προμήτωρ τοῦ Κυρίου ἦν ἐκ φυλῆς Λευΐ θυγάτηρ Ματθὰν τοῦ ἱερέως καὶ Μαρίας τῆς αὐτοῦ γυναικός. Τῷ Ματθὰν τούτῳ ἐγένοντο τρεῖς θυγατέρες Μαρία ἡ μήτηρ Σαλώμης τῆς μαίας, Σοβὴ ἡ τὴν Ἐλισάβετ γεννήσασα καὶ Ἄννα αὕτη ἡ τῷ Ἰωακεὶμ ἐν Γαλιλαίᾳ συζευχθεῖσα καὶ τὴν Θεοτόκον παρθένον Μαρίαν τεκοῦσα, ἥτις καὶ ἐν βαθεῖ γήρατι ἐκοιμήθη ἐν εἰρήνῃ πρὸς Κύριον.

Μήτηρ τελευτᾷ μητροπαρθένου κόρης,
ἡ τῶν κυουσῶν μητέρα σωτηρίαν.

Κυριακὴ 26.—Μνήμη τῶν ἁγίων ἱερομαρτύρων Ἑρμολάου, Ἑρμίππου καὶ Ἑρμοκράτους, καὶ τῆς ἁγίας ὁσιομάρτυρος τοῦ Χριστοῦ Παρασκευῆς.

Οἱ ἱερομάρτυρες Ἑρμόλαος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ κατελέγοντο ἐν τῷ εὐαγεῖ κλήρῳ τῆς Νικομηδείας, ὅτε ὁ Διοκλητιανὸς ὠθούμενος ὑπὸ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Γαλερίου, διέταξε καὶ ἀπετέφρωσαν τῇ 23 φεβρουαρίου τοῦ 303 τὸν ἐκεῖ πάνσεπτον ἱερὸν ναὸν (ἴδε «Ἐκκλ. Ἀληθείας» τεῦχος Η' σελ. 448). Ἐκ τῆς καταστροφῆς ἐκείνης διασωθέντες οἱ ἅγιοι ἐκρύπτοντο ἔν τινι δωματίῳ. Ἐπεὶ δὲ ὁ ἅγιος Παντελεήμων συνελήφθη καὶ ἀνακρινόμενος ὑπὸ τοῦ Γαλερίου παρὰ τίνος τὰ χριστιανῶν ἐμυήθη, μὴ εἰδὼς ψεύσασθαι, εἶπε παρὰ Ἑρμολάου τοῦ πρεσβυτέρου, ἐκ διαταγῆς τοῦ Γαλερίου ἀνεζητήθησαν οἱ ἅγιοι καὶ προσαχθέντες αὐτῷ, ἐπεὶ τὸν Χριστὸν παρρησίᾳ ὡμολόγησαν, ξίφει τὰς κεφαλὰς ἀπετμήθησαν.

Ἑρμιππος, Ἑρμόλαος, ἠδ' Ἑρμοκράτης,
Ἑρμῆν σέβοντα ἤσχυναν παρρησίᾳ.

Ἡ ὁσιομάρτυς Παρασκευὴ γέννημα ἦν τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης περὶ τὰ μέσα ἀκμάσασα τῆς δ' ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδος ἐπὶ τῆς βασιλείας Μάρκου Ἀντωνίνου τοῦ Εὐσεβοῦς, ἐφ' οὗ κατὰ τὰ ἐν τοῖς μηναίοις ὑπομνήματα ἡ ὁσιομάρτυς Παρασκευὴ ἀχθεῖσα πρὸ τοῦ βήματος τοῦ βασιλέως καὶ προσκληθεῖσα θῦσαι τοῖς εἰδώλοις, ἀνέκραξε· «μή μοι γένοιτο ἀρνήσασθαι τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ μου», θεοὶ γὰρ οἱ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν μὴ ποιήσαντες ἀπολέσθωσαν, «ἐξώργισε τὸν βασιλέα, ὃς καὶ διέταξε δεινοῖς κολαστηρίοις ἐκδιάσαι ταύτην εἰς προσκύνησιν τῶν εἰδώλων. Τὸ συναξάριον ἐξακολουθεῖ ὅτι τυφλωθεὶς καὶ ἐπιγνοὺς τὸν ἀληθῆ Θεόν, ἰάθη ταῖς δεήσεσι τῆς μάρτυρος καὶ βαπτισθεὶς ἀπέλυσεν αὐτήν, ἥτις ἐξελθοῦσα καὶ κηρύττουσα τὸ εὐαγγέλιον εἰς διαφόρους πόλεις καὶ κώμας τέλος ὑπὸ ἡγεμόνος τινὸς Ταρασίου ὀνόματι, ἀπετμήθη ξίφει τὴν κεφαλήν, ἀφ' οὗ προηγουμένως ἐν τῇ εὐαγγελικῇ αὐτῆς ἐκδρομῇ ἐφελκύσατο πρὸς τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν ἕτερον ἡγεμόνα ὀνόματι Ἀσκληπιόν.

Αἱ ἱστορικαὶ ἀνακρίβειαι αἱ ἀπαντῶσαι ἐν τῷ συναξαρίῳ τούτῳ προῆλθον πάντως ἐκ παρερμηνείας τοῦ χαρακτῆρος τοῦ αὐτοκράτορος Ἀντωνίνου, ὃν δειχθέντα εὔνουν τοῖς χριστιανοῖς ἐκήρυξαν ὡς ἀσπασάμενον τὸν χριστιανισμόν, καθὼς καὶ ἐκ συγχύσεως τῶν ἱστορικῶν γεγονότων τοῦ ἐπὶ τοῦ διαδόχου αὐτοῦ Μάρκου Αὐρηλίου κινηθέντος συστηματικοῦ κατὰ τῶν χριστιανῶν διωγμοῦ, ὅτε καὶ ἡ ὁσιομάρτυς Παρασκευὴ ἤθλησεν· ὅθεν ἀναγκαῖον κρίνομεν ἵνα παρεκβατικῶς ὀλίγα τινὰ σημειώσωμεν περὶ τῶν πρώτων κατὰ τοῦ συναξαρίου.

Ὅτε ὁ Κλαύδιος ἐν ἔτει 53 διέταξε τὴν ἐκ Ῥώμης ἔξωσιν τῶν Ἰουδαίων (Πράξ. τὴ 2), ἔπαθον καὶ οἱ ἐκεῖ χριστιανοί, οἵτινες συνεχέοντο ὑπὸ τῶν ἐθνικῶν τοῖς Ἰουδαίοις· κυρίως ὅμως διωγμὸν ὑπέστησαν οἱ χριστιανοὶ ἐπὶ Νέρωνος, ὃς ἀπὸ τῆς 19 ἕως τῆς 28 Ἰουλίου τοῦ 64 ἐμπρήσας τὴν Ῥώμην ἀπέδωκε τὸ ἔγκλημα τοῦ ἐμπρησμοῦ εἰς τοὺς χριστιανούς, οἵτινες ἀσπλάγχνως ἐκακώθησαν ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων, ὡς ἱστορεῖ ὁ Τάκιτος (Annal. XV c. 44) καὶ ὁ Σουετώνιος (in vita Neron c. 16). Δεύτερος διωγμὸς ἐκινήθη κατὰ τὰ δύο τελευταῖα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ Δομητιανοῦ, ὅστις ἐλογίζετο τὸν χριστιανισμὸν ἔγκλημα ἀθεότητος ἅμα καὶ ἐξυδρίσεως τῆς αὐτοκρατορικῆς μεγαλειότητος. Ὁ μετὰ τὸν Νερούαν βασιλεύσας τῷ 98—117 Τραϊανὸς ἐν ἀπαντητικῇ ἐπιστολῇ πρὸς Πλίνιον τὸν νεώτερον ἔπαρχον Βιθυνίας καὶ Πόντου ὥριζε τότε μόνον νὰ τιμωρῶνται οἱ χριστιανοί, ὅταν ἐγκαλῶνται, καὶ ἀπέτρεπε τὴν ἀναζήτησιν αὐτῶν (Plin. libr. X, epist. 98). Ἐπὶ τοῦ διαδεξαμένου τὸν Τραϊανὸν Ἀδριανοῦ (117—138) τὸ κατ' ἀρχὰς ἀνυπόπτοί τινες καὶ ἔπαρχοι ἐκινήθησαν βαρεῖς κατὰ τῶν χριστιανῶν, ἀλλ' ὅτε πεπαιδευμένοι χριστιανοὶ ὡς Κοδρᾶτος ὁ μαθητὴς τῶν ἀποστόλων καὶ Ἀθηνῶν ἐπίσκοπος καὶ Ἀριστείδης ὁ ἀθηναῖος φιλόσοφος ἐπέδωκαν αὐτῷ ἀπολογίαν ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν, φιλάνθρωπος δὲ ἐθνικὸς ὁ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀνθύπατος Σερήνιος Γρανιανὸς ἔγραψεν αὐτῷ ὅτι δὲν εἶνε δίκαιον διὰ μόνας τὰς κραυγὰς τοῦ λαοῦ νὰ διώκωνται οἱ χριστιανοί, ὁ Ἀδριανὸς ἔγραψε τῷ διαδόχῳ τοῦ Γρανιανοῦ Μινουκίῳ Φουνδανῷ τὸ ἑπόμενον γράμμα. «Μινουκίῳ Φουνδανῷ. Ἐπιστολὴν ἐδεξάμην γραφεῖσάν μοι ἀπὸ Σερηνίου Γρανιανοῦ, λαμπροτάτου ἀνδρός, ὄντινα σὺ διεδέξω. Οὐ δοκεῖ μοι οὖν τὸ πρᾶγμα ἀζήτητον καταλιπεῖν, ἵνα μήτε οἱ ἄνθρωποι ταράττωνται, καὶ τοῖς συκοφάνταις χορηγία κακουργίας παρασχεθῇ. Εἰ οὖν σα-

φῶς εἰς ταύτην τὴν ἀξίωσιν οἱ ἐπαρχιῶται δύνανται διισχυρίζεσθαι κατὰ τῶν χριστιανῶν ὡς καὶ πρὸ βήματος ἀποκρίνασθαι, ἐπὶ τοῦτο μόνον τραπῶσιν, ἀλλ' οὐκ ἀξιώσεσιν, οὐδὲ μόναις βοαῖς. Πολλῷ γὰρ μᾶλλον προσήκειν, εἴ τις κατηγορεῖν βούλοιτο, τοῦτό σε διαγινώσκειν. Εἴ τις οὖν κατηγορεῖ καὶ δείκνυσί τι παρὰ τοὺς νόμους πράττοντας, οὕτως ὅριζε κατὰ τὴν δύναμιν τοῦ ἁμαρτήματος· ὡς, μὰ τὸν Ἡρακλέα, εἴ τις συκοφαντίας χάριν τοῦτο προτείνοι, διαλάμβανε ὑπὲρ τῆς δεινότητος, καὶ φρόντιζε, ὅπως ἂν ἐκδικήσειας» (παρ' Εὐσεβείῳ ἐκκλ. ἱστορ. Δ' θ'). Τὸ ἀόριστον ὅμως τοῦ διατάγματος τούτου κατέλειπεν ἀνοικτὴν τὴν θύραν τῶν βιαιοτήτων εἰς τοὺς δυσμενῶς κατὰ τῶν χριστιανῶν διακειμένους ἐπάρχους, ἐξ ὧν οὐκ ὀλίγα ἔπασχον οἱ χριστιανοὶ καὶ ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Ἀδριανοῦ. Ἰδίᾳ ἔπαθον οὗτοι κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας Μάρκου Ἀντωνίνου τοῦ Εὐσεβοῦς (138—161), ὅτε διὰ τὰ συμβάντα κοινὰ δυστυχήματα, λοιμοὺς, πλημμύρας τοῦ Τιβέρεως, τοὺς ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ καὶ τῇ Ῥόδῳ σεισμοὺς καὶ τὰς καταστρεπτικὰς ἐν Ῥώμῃ, Ἀντιοχείᾳ καὶ Καρχηδόνι πυρκαϊὰς ἐξήφθη ἡ κατὰ τῶν χριστιανῶν μανία τῶν ἐθνικῶν, καθ' ἧς καταξανέστη ὁ ἐπιεικὴς καὶ φιλάνθρωπος ἐκεῖνος αὐτοκράτωρ γράψας πρὸς τὸ κοινὸν τῆς Ἀσίας τὸ ἐπόμενον θέσπισμα. «Αὐτοκράτωρ Καῖσαρ Μάρκος Αὐρήλιος Ἀντωνῖνος Σεβαστὸς Ἀρμένιος, ἀρχιερεὺς μέγιστος, δημαρχικῆς ἐξουσίας τὸ πέμπτον καὶ δέκατον, ὕπατος τὸ τρίτον, τῷ κοινῷ τῆς Ἀσίας χαίρειν. Ἐγὼ μὲν οἶδα ὅτι καὶ τοῖς θεοῖς ἐπιμελὲς ἐστι μὴ λανθάνειν τοὺς τοιούτους· πολλοὶ γὰρ μᾶλλον ἐκεῖνοι κολάσαιεν ἂν τοὺς μὴ βουλομένους αὐτοὺς προσκυνεῖν ἢ ἡμεῖς, οὓς εἰς ταραχὴν ἐμβάλλετε, βεβαιοῦντες τὴν γνώμην αὐτῶν, ἥνπερ ἔχουσιν, ὡς ἀθώων κατηγοροῦντες. Εἴη δ' ἂν κἀκεῖνος αἱρετὸν τὸ δοκεῖν κατηγορουμένοις τεθνάναι μᾶλλον ἢ ζῆν ὑπὲρ τοῦ οἰκείου Θεοῦ. Ὅθεν καὶ νικῶσι, περιέμενον τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς, ἥπερ πειθόμενοι, οἷς ἀξιοῦτε πράττειν αὐτούς. Περὶ δὲ τῶν σεισμῶν τῶν γεγονότων καὶ γιγνομένων οὐκ ἄτοπον ὑμᾶς ὑπομνῆσαι, ἀθυμοῦντας μὲν, ὅταν περ ὦσι, παραβάλλοντας δὲ τὰ ὑμετέρα πρὸς τὰ ἐκείνων. Οἱ μὲν οὖν εὐπαρρησιαστότεροι γίνονται πρὸς τὸν Θεὸν, ὑμεῖς δὲ παρὰ πάντα τὸν χρόνον, καθ' ὃν ἀγνοεῖν δοκεῖτε, τῶν τε Θεῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀμελεῖτε, καὶ τῆς θρησκείας τῆς περὶ τὸν ἀθάνατον, ὃν δὴ τοὺς χριστιανοὺς θρησκεύοντας ἐλαύνετε καὶ διώκετε ἕως θανάτου. Ὑπὲρ δὲ τῶν τοιούτων ἤδη καὶ πολλοὶ τῶν περὶ τὰς ἐπαρχίας ἡγεμόνων καὶ τῷ θειοτάτῳ ἡμῶν ἔγραψαν πατρὶ· οἷς καὶ ἀντέγραψε μηδὲν ἐνοχλεῖν τοῖς τοιούτοις, εἰμή φαίνοιτό τι περὶ τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίαν ἐγχειροῦντες. Καὶ ἐμοὶ δὲ περὶ τῶν τοιούτων πολλοὶ ἐσήμαναν, οἷς δὴ καὶ ἀντέγραψα, κατακολουθῶν τῇ τοῦ πατρὸς γνώμῃ. Εἰ δέ τις ἐπιμένοι τινὰ τῶν τοιούτων εἰς πράγματα φέρων ὡς δὴ τοιοῦτον, ἐκεῖνος ὁ καταφερόμενος ἀπολελύσθω τοῦ ἐγκλήματος, καὶ εἰκὸν φαίνηται τοιοῦτος ὤν· ὁ δὲ καταφέρων ἔνοχος ἔσται δίκης. Προετίθη ἐν Ἐφέσῳ ἐν τῷ κοινῷ τῆς Ἀσίας» (παρ' Εὐσεβ. Ἐκκλ. ἱστορ. Δ' ιγ'). Ἡ ῥητὴ αὕτη ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν διάταξις ἡ παρασχοῦσα αὐτοῖς ἀναψυχὴν, παρέσχε, νομίζομεν, ἀφετηρίαν γεννήσεως εἰς τὰς ἀνακριβείας τὰς σεσημειωμένας ἐν τῷ συναξαρίῳ. Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ περὶ Ταρασίου βασιλέως λεγόμενα, εἰς οὐ τὰς κτήσεις ᾔθλησε δῆθεν ἡ ὁσιομάρτυς Παρασκευὴ, πιστεύομεν ὅτι δὲν ἀριστάμεθα τοῦ ἀληθοῦς ἰσχυριζόμενοι ὅτι περὶ ἐπάρχου τινὸς τῆς βασιλείας Μάρκου Αὐρηλίου ὁ λόγος ὑπόκειται, ὃς πρῶτος διὰ διατάγματος ἐθέσπισε τὸν κατὰ τῶν χριστιανῶν διωγμὸν, καθ' ἃ πλατύτερον διελάβομεν ἐν σελ. 25 τοῦ Β' τεύχους τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας».

Δευτέρα 27. Τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος καὶ ἰαματικοῦ Παντελεήμονος.

Οὗτος ἦν ἐκ Νικομηδείας διάσημος διὰ τὴν ἐν τῇ ἰατρικῇ ἐπιστήμῃ ἐπίδοσιν αὐτοῦ. Κατηχηθεὶς ὑπὸ Ἑρμολάου τοῦ πρεσβυτέρου ἠσπάσθη τὸν χριστιανισμὸν, διὰ δὲ τοῦ θείου βαπτίσματος ἀναγεννηθεὶς καὶ τὸν πατέρα αὐτοῦ Εὐστόργιον τῷ Χριστῷ προσηγάγετο. Τῷ 303 διαμένοντος ἐν Νικομηδείᾳ τοῦ Διοκλητιανοῦ μετὰ τοῦ γαμβροῦ αὐτοῦ Γαλερίου, τυφλός τις προσελθὼν τῷ ἁγίῳ ἔτυχε παρ' αὐτοῦ τῆς ἰάσεως. Ἐπειδὴ δὲ πολὺς περὶ τοῦ γεγονότος λόγος ἐγένετο ἐν τῇ πόλει, ἔφθασεν ἡ φήμη καὶ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ βασιλέως, ὃς μεταπεμψάμενος τὸν ἰαθέντα ἐπερώτησεν αὐτῷ «τίς αὐτῷ τῆς θεραπείας γέγονεν αἴτιος», ὁ δὲ «Παντολέων, ἐπικαλεσάμενος τὸν Χριστὸν, εἰς ὃν καὶ ἐγὼ πιστεύω». Εὐθὺς μὲν οὗτος ἀπετμήθη τὴν κεφαλὴν ἐκ διαταγῆς τοῦ βασιλέως, ὁ δὲ Πανταλέων συλληφθεὶς καὶ προσαχθεὶς πρὸ τοῦ βήματος τοῦ τυράννου προσελκύθη ὑπ' αὐτοῦ θύσαι τοῖς εἰδώλοις. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἠθέλησε νὰ ὑπακούσῃ, ἀφοῦ διὰ παντοειδῶν κολαστηρίων ἐδοκιμάσθη, τέλος τὴν μακαρίαν ἀποτμηθεὶς κεφαλὴν παρέδωκε τὸ πνεῦμα εἰς χεῖρας τοῦ πλάστου.

Τρίτη 28. Μνήμη τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ διακόνων Προχόρου, Νικάνορος, Τίμωνος καὶ Παρμενᾶ.

Οὗτοι μετὰ τὴν εἰς τὸ κήρυγμα ἔξοδον τῶν ἀποστόλων ἐξελθόντες καὶ αὐτοὶ πρὸς τὰ ἔθνη καὶ τὸ εὐαγγέλιον κηρύξαντες, ἐν διαφόροις τόποις ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως ἠθλησαν.

Τετρὰς μαθητῶν τοῦ θεανθρώπου λόγου
Τριάδα σεπτὴν πᾶσι κηρύττει λόγῳ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Ὑπὸ τὸν τίτλον «Εὐεργεσίαι τῶν Ῥωμούνων πρὸς τὰς μονὰς τοῦ ἁγίου ὄρους Ἄθω καὶ πρὸς ἅπασαν τὴν Ἀνατολὴν» ἐναγχος ἐξεδόθη ἐν Βουκουρεστίῳ εἰς ἰδιαίτερον φυλλάδιον ἑλληνικὴ μετάφρασις ἀποσπασμάτων ἀρχαίων ἐγγράφων δημοσιευθέντων ὑπὸ τῆς ῥωμουνικῆς ἐφημερίδος ὁ «Ὀρθόδοξος».

Σκοπὸς τῶν δημοσιεύσεων τούτων εἶνε ἡ κατάδειξις τῶν πρὸς τὰ εὐαγῆ ἐν Ἀνατολῇ σκηνώματα εὐεργεσιῶν ἀειμνήστων τινῶν Μολδαβῶν ἢ ἐν τῇ τούτων χώρᾳ πολιτευσαμένων, οὐχὶ ὅμως ἐπὶ ἐξυμνήσει τῆς ἀξιοζήλου ταύτης πρὸς τὴν ἐκκλησίαν υἱϊκῆς στοργῆς τῶν εὐσεβῶν ἐκείνων δωρητῶν, ἀλλ' ἐπὶ ἐξελέγξει τῆς ὄπισθεν ἀγνωμοσύνης τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ προσκυνημάτων πρὸς τοὺς ἀπογόνους τῶν εὐεργετησάντων αὐτά.

Ὁ σκοπὸς οὗτος δὲν ὑπονοεῖται, ἀλλὰ σαφῶς ἐκδηλοῦται ἐν τῷ φυλλαδίῳ τούτῳ λέγοντι ἐν ἐπιλόγῳ ῥητῶς· «πάντα ταῦτά εἰσιν εὐεργεσίαι τῶν Ῥωμούνων· οἱ Ῥωμοῦνοι λοιπὸν καὶ διετήρησαν καὶ ἐβοήθησαν καὶ ἵδρυσαν μονὰς κατὰ τοὺς μᾶλλον εὐτυχεῖς αὐτῶν χρόνους, καὶ ὅμως πρὸς δυστυχίαν τῶν πατριωτῶν αὐτῶν πατέρων ἐκ τοῦ ἁγίου Ὄρους ἀντὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς εὐεργέτας δὲν ἀρῆκαν τοὺς Ῥωμούνους μέχρι σήμερον νὰ ἔχωσι καὶ αὐτοὶ ἐν μοναστήριον ἐν τῷ ὄρει τοῦ Ἄθωνος».

Δὲν ἐξετάζομεν τὴν σπουδαιότητα ἢ μὴ τῶν ἐκ Ῥωμουνίας κατὰ καιροὺς γενομένων δωρεῶν πρὸς τοὺς ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἁγίους τόπους, οὔτε ἐνδιατρίβομεν περὶ τὴν ἐξέλεγξιν τοῦ ἀνακριβοῦς ἰσχυρισμοῦ ὅτι οἱ Ῥωμοῦνοι διετήρησαν καὶ ἵδρυσαν μονὰς ἐν τῇ Ἀνατολῇ, διότι ἡ ἐκκλησία οὐδέποτε ἀποβλέπει εἰς τὴν σπουδαιότητα ἢ μὴ τῆς γενομένης αὐτῇ δωρεᾶς, ἀλλ' ἐκτιμᾷ τὴν προαίρεσιν τοῦ δωρουμένου καὶ ἐν ἴσῃ μοίρᾳ τίθησι τὸ εἰς τὸ γαζοφυλάκιον αὐτῆς ῥι-

πτόμενον λεπτὸν τῆς χήρας πρὸς τὰ τάλαντα τῶν ζαπλούτων. Δὲν ἐξετάζομεν τὴν ἐθνότητα, εἰς ἣν ἀνῆκον πολλοὶ τῶν ἐκ Ῥωμουνίας εὐεργετῶν τῶν ἱερῶν σκηνωμάτων, διότι μακρὰν τῶν φυλετικῶν διακρίσεων ἱσταμένη ἡ ἐκκλησία δὲν διαστέλλει τοὺς εὐσεβεῖς αὐτῆς υἱούς, ἀλλ' ἐν τῇ κοινῇ οἰκογενείᾳ τῶν διὰ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου σεσωσμένων περιλαμβάνει ἅπαντας. Ἀφίεμεν εἰς τοὺς περὶ τὰ γεηρὰ τοῦ κόσμου πράγματα ἀσχολουμένους τὴν πρὸς τὰς ὑλικὰς ἐκ Ῥωμουνίας προσφορὰς τὰς γενομένας τοῖς ἐν Ἀνατολῇ εὐαγέσι σκηνώμασι ἀντιπαράθεσιν τῶν ἐξ Ἀνατολῆς πνευματικῶν ὠφελειῶν, ἃς ἀφθόνως οἱ ἐν Ῥωμουνίᾳ ἐκαρπώσαντο· ὑπερθεν δὲ τῶν γεηρῶν τούτων ἀντιπαραθέσεων ἱστάμενοι ἐξετάσωμεν τὴν ἐπὶ τῶν ἱερῶν σκηνωμάτων τῆς Ἀνατολῆς ἐπιρριπτομένην μομφὴν ἐν συσχετίσει πρὸς τὰς ἐκ Ῥωμουνίας κατὰ καιροὺς πρὸς αὐτὰ δωρεάς.

Τὰς πρὸς τὴν ἐκκλησίαν προσφορὰς αὐτῶν ποιοῦντες οἱ μακάριοι ἐκεῖνοι καὶ εὐσεβεῖς Ῥωμοῦνοι δὲν ἀφωρμῶντο εἰς τοῦτο ἐκ σκοπῶν ὀπισθοβούλων, οὐδὲ συνηλλάττοντο μετὰ τῆς μητρὸς αὐτῶν ἐπὶ γεηραῖς ὠφελείαις, ἀλλ' ἐνεπνέοντο ἐκ τοῦ φιλοστόργου ἐκείνου υἱϊκοῦ ζήλου τοῦ διαθερμαίναντος τὰς καρδίας τῶν εὐσεβῶν πασῶν τῶν ἐποχῶν, ἐκ δὲ τῆς υἱϊκῆς αὐτῶν ἀγάπης ἐκκαιόμενοι ἐπήρχοντο καὶ οὗτοι, ὡς καὶ οἱ ἐν ἄλλαις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ ἐκδιδασκόμενοι ἀδελφοὶ αὐτῶν, ἀρωγοὶ τῶν ἱερῶν σκηνωμάτων καὶ τῆς ἐκκλησίας ἐπίκουροι· ὅθεν τὰ μὲν ἱερὰ σκηνώματα εὐγνωμόνως ἀείποτε μνημονεύουσι τῶν πρὸς αὐτὰ ἀγαθοεργῶν, ἡ δὲ ἐκκλησία οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐπελάθετο τῶν εὐσεβῶν αὐτῆς υἱῶν τῶν ἐν ἡμέραις δυσπραγίας συνδραμόντων αὐτῇ· ὑπὲρ αὐτῶν δὲ καὶ οὐκ ἐπαύσατο διηνεκῶς πρεσβευομένη τῷ πανοικτίρμονι Θεῷ θυσίας ἱλαστηρίους καὶ δεήσεις ἱκετηρίους ἀναπέμπουσα ὑπὲρ τῆς ἐν σκηναῖς δικαίων ἀνέσεως τῶν μακαρίων αὐτῶν ψυχῶν.

Ὅτι καθαρὰ ἀγαθοεργία καὶ οὐδὲν τούτου πλέον ἦν πᾶσα προσφορὰ ἐκ Ῥωμουνίας γενομένη πρὸς τὰ εὐαγῆ τῆς Ἀνατολῆς σκηνώματα ἀνομολογοῦσι καὶ οἱ ἐκδόται τοῦ ἐν ὄψει ἡμῶν φυλλαδίου, ἐπιγράφοντες τὸ ἐράνισμα αὐτῶν «εὐεργεσίαι τῶν Ῥωμούνων πρὸς τὰς μονὰς τοῦ ἁγίου ὄρους Ἄθω καὶ πρὸς ἅπασαν τὴν Ἀνατολήν». Ἡ εὐεργεσία καὶ ἀγαθοεργία ἀπόλλυσι τὸν οὐσιώδη αὐτῆς χαρακτῆρα, ὅταν ἐνεργῆται ἐπὶ ἀπολαύσει σκοποῦ τινος γεηροῦ· ὅταν σκοπὸς τοῦ διδόντος ἦνε ἡ προσπόρισις ὑλικοῦ κέρδους· ἡ προσφορὰ τότε δὲν φέρει τὸν χαρακτῆρα τῆς εὐεργεσίας, ἀλλὰ τῆς κερδοσκοπικῆς προκαταβολῆς ἐπὶ δεδομένου τινὸς πράγματος, οὗτινος τὴν ἀντιποίησιν ἐποφθαλμιᾷ ὁ δίδους· ἀλλ' ἵνα τότε ἡ συναλλαγὴ ἔχῃ κῦρος, δέον καὶ ὁ δεχόμενος τὴν προσφορὰν ἐν ἐπιγνώσει τοῦ ζητουμένου καὶ ἐν συγκαταθέσει πρὸς ἀπαλλοτρίωσιν αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ νὰ δεχθῇ τὴν γενομένην αὐτῷ προσφοράν. Ποῦ ἢ πότε αἱ προσφοραὶ τῶν ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει γενομένων εὐεργετῶν καὶ συνδρομητῶν τῶν εὐαγῶν καθιδρυμάτων ἔφερον, ἔστω καὶ πόρρωθεν, χαρακτῆρα τοιαύτης συναλλαγῆς; πῶς δὲ ὁμιλοῦσι περὶ γεηρῶν ἀπολαβῶν ἀπορρεουσῶν ὄπισθεν ἐκ τῶν πρὸς τὰ εὐαγῆ σκηνώματα προσφορῶν τῶν πατέρων αὐτῶν, ἀφ' οὗ τὰς προσφορὰς ταύτας ἀνομολογοῦσι γενομένας λόγῳ εὐεργεσίας;

Ἡ εὐεργεσία εἶνε ἀρετή, ἧς ἡ ἐξάσκησις δι' ἠθικῆς αἴγλης περιβάλλει τὸν εὐεργετοῦντα καὶ ἐξασφαλίζει αὐτῷ τὴν ἀΐδιον τοῦ εὐεργετηθέντος εὐγνωμοσύνην· ἔξω τῶν ὁρίων τούτων μετατιθεμένη δὲ ἀπόλλυσι τὸν χαρακτῆρα τῆς εὐεργεσίας καὶ μεταπίπτει, ὡς εἴπομεν, εἰς τὴν σφαῖραν τῆς κερδοσκοπικῆς προκαταβολῆς. Τοιοῦτον σκοπόν, τοιαύτην πρόθεσιν, οὔτε οἱ μακάριοι ἐκεῖνοι ἔσχον ποτὲ, οὔτε ἡ ἐκκλησία νὰ ἀνεχθῇ δύναται. Βοηθήσαντες μὲν ἐκεῖνοι τῇ ἐκκλησίᾳ πενομένῃ ἀπεῖδον ἐπὶ τὰς εὐλογίας αὐτῆς, τούτων δὲ ἠξιώθησαν καὶ ἀξιοῦνται. Δεξαμένη δὲ αὕτη τὰς προσφορὰς αὐτῶν ἀνέλαβε τὴν εὐγνώμονα τῆς μνήμης αὐτῶν τήρησιν, ἣν καὶ διακρατεῖ· διακρατεῖ δὲ ταύτην καὶ ἀφοῦ ἀγνώμονες υἱοὶ οὐ μόνον τὰ ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτῶν τῇ ἐκκλησίᾳ προσφερθέντα, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπὸ πλείστων ἄλλων εὐσεβῶν δωρηθέντα καὶ τὰ διὰ πόνων καὶ ἱδρώτων προσκτηθέντα ἀνήρπασαν καὶ ἐσύλησαν. Καταδικάζει μὲν αὕτη τὴν ἀχαριστίαν καὶ τὴν ἔκθεσμον διαγωγὴν τούτων, ἀλλὰ γεραίρει τὴν μνήμην ἐκείνων, καὶ διδάσκουσα ὅτι, ὡς αἱ τῶν πατέρων ἀρεταὶ δὲν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς τίτλος εἰς τοὺς ἠθικῶς χρεωκόπους, δὲν λογίζεται τὰς ἀτασθαλίας τῶν ἐπιγόνων ὡς ἐπισκιαζούσας τὴν αἴγλην τῶν προγεγενημένων· ὅθεν ἐξακολουθεῖ πρεσβευομένη τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ ὑπὲρ τῶν εὐεργετησάντων αὐτὴν, τὴν δὲ μνήμην αὐτῶν εὐγνωμόνως περιῤῥουρεῖ. Κατὰ συνέπειαν ἡ ἐπὶ ἀχαριστίᾳ καὶ ἀγνωμοσύνῃ αἰτίασις, ἣν διὰ τῆς δημοσιεύσεως ἀποσπασμάτων τινῶν ἐξ ἀρχαίων ἐγγράφων εἰλημμένων ἐζήτησαν νὰ ἐπιῤῥίψωσιν οἱ ἐν Ῥωμουνίᾳ κατὰ τῶν ἐν Ἀνατολῇ εὐαγῶν σκηνωμάτων, πίπτει ἀφ' ἑαυτῆς ὡς ἀβάσιμος καὶ ἀνυπόστατος.

Ἀλλ' ὡς ἀβάσιμος εἶνε ἡ αἰτίασις αὕτη, οὕτω καὶ λογικῶς πλημμελὴς εἶνε ἡ ἀπόδειξις, ἐφ' ἧς ζητοῦσι νὰ στηρίξωσι τὴν διατυπουμένην ὑπ' αὐτῶν κατηγορίαν· «ἀπόδειξις, λέγουσιν, ὅτι οὕτως ἔχει εἶνε ὅτι καὶ μιᾶς μικρᾶς σκήτης τοῦ Προδρόμου, ἣν οἱ Ῥωμοῦνοι ἔχουσιν ἐκεῖ μετὰ 90 πατέρων περιωρισμένων ἐν πέντε μόνον μέτροις γῆς λιθώδους, καὶ ἐκεῖθεν ἐπιθυμοῦσιν ὅπως ἐκδιώξωσιν αὐτούς».

Ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὄρει ἡ ἐκκλησία δὲν ἀναγνωρίζει Ῥωμούνους ἢ μέλη ἄλλων ἐθνοτήτων, ἀλλὰ μοναχοὺς ἀποταξαμένους τὰ ἐγκόσμια καὶ διὰ τῆς προσευχῆς καὶ καλλιεργείας θεαρέστων ἀρετῶν θεοφιλῶς τὸν ἐπὶ γῆς βίον διανῦσαι ἀσκουμένους. Ἐν τῷ ἁγιωνύμῳ Ὄρει δὲν ἔχουσι τόπον ἡ θέσιν αἱ γεηραὶ φυλετικαὶ διακρίσεις, αἱ τὰς κοσμικὰς πολιτείας διαστέλλουσαι, ἀλλ' ἐνδιαιτῶνται μοναχοὶ ἀπὸ τῆς κανονικῆς δικαιοδοσίας τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου ἐξαρτώμενοι, ὑπὸ τοὺς νόμους τοῦ βασιλείου κράτους ὑπαγόμενοι, καὶ κατὰ τὰς διακελεύσεις τοῦ μοναχικοῦ βίου πολιτευόμενοι. Πᾶσα ἀξίωσις ἀντιστρατευομένη πρὸς τὰ θέσμια καὶ νόμιμα ταῦτα ἀποκρούεται ἐκ

τοῦ ἀσύλου ἐκείνου τῆς μοναστικῆς γαλήνης καὶ πολιτείας καὶ ἐκδιώκεται μακρὰν αὐτοῦ. Διὰ ταῦτα ἀνυπόστατός ἐστιν ἡ ἀξίωσις ὅτι οἱ Ῥωμοῦνοι ἔχουσιν ἐν τῷ ἁγίῳ Ὄρει σκήτην τινά, διότι οἱ ἐν τῇ σκήτῃ τοῦ Προδρόμου ἐγκαταβιώσαντες δὲν ἐγκαθιδρύθησαν ἐν αὐτῇ ὡς Ῥωμοῦνοι, ἀλλ' ὡς μοναχοὶ ἐξαρτώμενοι ἐκ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου καὶ ὑποκείμενοι εἰς τὸ βασίλειον κράτος, οὗτινος ὑπήκοοι μόνον ἐν ἁγίῳ Ὄρει διαμένουσιν.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἐκκρεμοδικίαν τὴν ὑφισταμένην μεταξὺ τῆς Μ. Λαύρας ὡς κυριάρχου μονῆς καὶ τῆς ἀπ' αὐτῆς ἐξαρτωμένης σκήτης τοῦ τιμίου Προδρόμου, δι' ἣν κυρίως ἡ τοῦ φυλλαδίου τούτου δημοσίευσις ἐγένετο, παραπέμπομεν εἰς τὸ ἀμέσως μετὰ τὰς σημερινὰς ἡμῶν εἰδήσεις δημοσιευόμενον ἄρθρον, ἐν ᾧ ἐκτίθενται τὰ κατὰ τὴν ὑπόθεσιν, ὡς καὶ τὸ διατακτικὸν τῆς ἐκδοθείσης ἀποράσεως.

Ἡ τοῦ Χριστοῦ ἁγία καὶ Μ. ἐκκλησία μεριμνῶσα ἀνέκαθεν περὶ τῆς ὀρθῆς καὶ ὑγιαινούσης ἀγωγῆς καὶ ἐκπαιδεύσεως τῶν πνευματικῶν αὐτῆς τέκνων, πρὸς ἄλλοις ἔγνω πρὸ ὀκταετίας ἵνα συστήσῃ εἰδικὴν ἐπιτροπὴν, φέρουσαν τὸ ὄνομα «Πατριαρχικὴ κεντρικὴ ἐκπαιδευτικὴ ἐπιτροπὴ ἐν Κωνσταντινουπόλει» καὶ ὀφείλουσαν ν' ἀντιπροσωπεύῃ τὴν Α. Θ. Π. εἰς πάντα τὰ ἀφορῶντα τὴν παιδείαν.

Τὰ καθήκοντα τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης καθωρίσθησαν ὑπὸ τῶν ἄρθρων 17 καὶ ἑπόμενα τοῦ ἐν ταῖς συνεδριάσεσι τῶν δύο σωμάτων ταῖς γενομέναις τῇ 11 καὶ 18 μαΐου τοῦ 1873 ἐπιψηφισθέντος εἰδικοῦ κανονισμοῦ, οὗτινος τὰ σχετικὰ ἄρθρα ἔχουσιν ὧδε·

Ἄρθρ. 17. Πρώτιστον καὶ κυριώτατον μέλημα ἔχει ἡ Ἐπιτροπὴ τὴν παντελῆ ἀπαγόρευσιν ἀπὸ τῶν σχολείων ἀρρένων τε καὶ θηλέων παντὸς βιβλίου καὶ πάσης διδασκαλίας ἀντιθέτου εἴτε πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ τὰ χρηστὰ ἤθη, εἴτε πρὸς τὰ καθήκοντα τῆς πρὸς τὴν αὐτοκρατορικὴν κυβέρνησιν ὑπηκοότητος. Τὸ ἔργον τοῦτο ἡ ἐπιτροπὴ ὀφείλει ἐκτελεῖν μετὰ πάσης ἀγρύπνου μερίμνης, καὶ διὰ προσωπικῆς δὲ ἐπισκέψεως ὅτε καὶ ὅπου νομίζει ἀναγκαῖον.

Ἄρθρ. 18. Οὐδὲν βιβλίον διδακτικὸν εἰσάγεται πρὸς χρῆσιν τῶν σχολείων, μὴ φέρον τὴν σφραγῖδα καὶ ἔγκρισιν τῆς ἐπιτροπῆς.

Ἄρθρ. 19. Ἡ ἐπιτροπὴ ἔργον ἔχει προσέτι τὸ συσκέπτεσθαι καὶ ἀποφαίνεσθαι περὶ παντὸς ἀφορῶντος εἰς τὴν τελειοτέραν καὶ λυσιτελεστέραν ἐν τῷ πρακτικῷ βίῳ προαγωγὴν τῆς γενικῆς τῶν ὀρθοδόξων ἐκπαιδεύσεως. Πρὸς τοῦτο δὲ ἅπαξ τοὐλάχιστον τοῦ ἐνιαυτοῦ συγκαλοῦσα τοὺς δοκιμωτέρους ἐπὶ παιδείᾳ καὶ πείρᾳ καθηγητὰς καὶ διδασκάλους, συσκέπτεσθαι μετ' αὐτῶν περὶ καταλλήλου, ὁμοιομόρρου καὶ εὐμεθόδου διδασκαλίας, περὶ τοῦ ἐναρμονίου συνδέσμου τῶν κατὰ μέρη σχολῶν ἀμφοτέρων τῶν φύλων, καὶ περὶ τῆς ἠθικῆς καὶ διανοητικῆς ἐν γένει προόδου τῶν ἐν αὐταῖς μαθητευομένων.

Ἄρθρ. 20. Οὐδόλως ἐπιτρέπεται ἐν τῇ πρωτευούσῃ ἡ σύστασις ὀρθοδόξων κοινῶν ἢ ἰδιωτικῶν σχολείων, εἴτε ἀρρένων, εἴτε θηλέων, οὐδὲ τροποποίησις τῶν ὑπαρχόντων, πρὶν γένηται τοῦτο γνωστὸν τῇ ἐπιτροπῇ καὶ καταδειχθῶσι πρὸς αὐτὴν οἱ πόροι καὶ τὸ πρόγραμμα αὐτῶν. Ἐν δὲ ταῖς ἐπαρχίαις ἐπιτρέπεται μέν, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τῆς ἐπιτροπῆς προγραμμάτων· ἅμα δὲ τῇ συστάσει αὐτῶν, ἥ τε σύστασις καὶ οἱ πόροι αὐτῶν δηλοποιοῦνται διὰ τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως καὶ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τῇ ἐπιτροπῇ.

Ἄρθρ. 21. Ἡ ἐπιτροπὴ καθῆκον ἔχει πρὸς τούτοις τὸ ἀσχολεῖσθαι εἰς ἐξέτασιν τῆς τε ἱκανότητος καὶ τῆς ἠθικῆς τῶν ἐπαγγελομένων τὸ διδασκαλικὸν ἔργον. Ὅθεν οὐδεὶς διορίζεται διδάσκαλος, πρὶν ἢ ἐγκριθῇ ὑπ' αὐτῆς. Οἱ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις διοριζόμενοι διδάσκαλοι ὀφείλουσι διαβιβάζειν τῇ ἐπιτροπῇ διὰ τοῦ κατὰ τόπον ἀρχιερέως πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἀντίγραφον τῶν ἀποδεικτικῶν τῆς σπουδῆς, τυχὸν δὲ καὶ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν.

Ἄρθρ. 22. Οὐδεὶς τῶν καθηγητῶν καὶ διδασκάλων παύεται αὐθαιρέτως ὑπὸ τῶν κατὰ μέρη ἐφοριῶν, ἄνευ τῆς εἰδήσεως καὶ συναινέσεως τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς ἐνταῦθα. Ἐν περιπτώσει δὲ διαφωνίας μεταξὺ ἀρχιερέως καὶ ἐφορίας, ἡ ὑπόθεσις ἀναφέρεται τῇ κεντρικῇ ἐπιτροπῇ διὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Ἄρθρ. 23. Πάντες οἱ ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ἑλληνοδιδάσκαλοι καὶ ἀλληλοδιδάκται, ὡς καὶ οἱ ἀνωτέρας σχολὰς διευθύνοντες, εἴτε κοινὰς, εἴτε ἰδιωτικὰς, ὀφείλουσιν ἐτησίως ἐκτιθέναι ἐγγράφως τῇ ἐπιτροπῇ, διὰ τῶν ἐφοριῶν καὶ τῶν ἁγίων ἀρχιερέων, τὰ κατὰ τὴν σχολὴν αὐτῶν, οἷον τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰσελθόντων καὶ ἀπελθόντων μαθητῶν, τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν ἐν γένει κατάστασιν, τὰς ἀνάγκας τυχὸν τῆς σχολῆς, καὶ εἴτι ἡ θεωρία καὶ ἡ πεῖρα τῶν πραγμάτων κατέδειξαν αὐτοῖς συντελεστικὸν ἐν τῷ τῆς ἐκπαιδεύσεως κεφαλαίῳ.

Ἡ Α. Θ. Π. ἐνδελεχῶς ὑπὲρ τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως μεριμνῶσα καὶ πᾶν τὸ εἰς βελτίωσιν καὶ προαγωγὴν αὐτῆς ἐπιδιώκουσα εἰσηγήσατο ἐσχάτως τοῖς περὶ Αὐτὴν δύο σώμασι τὴν ἀνάγκην ἀνασυστάσεως τῆς κεντρικῆς ταύτης ἐκπαιδευτικῆς ἐπιτροπῆς καὶ τὴν ἐπιδίωξιν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ μνησθέντος κανονισμοῦ. Ἀσπασίως δεκτῆς γενομένης τῆς προτάσεως ταύτης ἐν τῇ χθεσινῇ συνεδριάσει τῶν δύο σωμάτων ἐξελέγησαν οἱ τὴν ἐπιτροπὴν ταύτην συγκροτήσοντες, καὶ πρόεδρος μὲν ὡρίσθη ὁ σεβ. γέρων ἅγιος Νικομηδείας κ. Φιλόθεος, μέλη δὲ οἱ πανοσιολ. ἀρχιμανδρῖται καὶ σχολάρχαι τῆς θεολογικῆς καὶ τῆς Μ. τοῦ Γ. σχολῆς κκ. Γερμανὸς Γρηγοράς καὶ Γρηγόριος Παλαμᾶς, καὶ οἱ κκ. Κ. Καλλιάδη βέης, Κ. Σ. Καραθεοδωρῆς, Ι. Ἀριστοκλῆς καὶ Α. Σπαθάρης, πρὸς οὓς καὶ ἐγράφησαν τὰ προσήκοντα πατριαρχικὰ πιττάκια.

Αἱ ἐργασίαι τῆς οἰκοδομίας τοῦ νέου καθιδρύματος τῆς Μ. τοῦ Γ. σχολῆς ἐγγίζουσιν εἰς τὸ τέρμα αὐτῶν καὶ ἡ ἐκκλησία πέποιθεν ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐπὶ θύραις σχολικοῦ

ἔτους ἡ βίον τετρακοσίων εἴκοσι τριῶν ἐτῶν ἀριθμοῦσα γερασμία αὕτη πατριαρχικὴ σχολὴ ἐγκαθιδρυθήσεται ἐν μεγάρῳ ἐπαξίῳ τοῦ ὀνόματος, ὃ φέρει, καὶ τῶν μεγάλων καὶ σπουδαίων ὑπηρεσιῶν, ἃς τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ γένει προσήνεγκεν.

Ἐπὶ τῇ προσδοκίᾳ ταύτῃ τῆς ταχείας συμπληρώσεως τῶν τῆς οἰκοδομῆς ἐργασιῶν ἡ Α. Θ. Π. ἀπετάθη πρὸς φιλόστοργα τῆς ἐκκλησίας τέκνα, ἀξιοῦσα τὴν συνδρομὴν αὐτῶν καὶ ἀντίληψιν πρὸς διακόσμησιν αἰθουσῶν τινων τοῦ πνευματικοῦ τούτου ἐνδιαιτήματος. Καὶ δὴ παρὰ μὲν τοῦ ἀξιοτίμου κ. Εὐσταθίου Εὐγενίδου ἐζήτησε τὴν διακόσμησιν τῶν αἰθουσῶν τῶν καθωρισμένων εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς ἐφορίας καὶ εἰς διευθυντήριον, παρὰ τοῦ ἀξιοτίμου κ. Παύλου Στεφανοβικ τὴν διακόσμησιν τῆς μεγάλης αἰθούσης τῶν τελετῶν τῆς σχολῆς καὶ παρὰ τοῦ ἀξιοτίμου κ. Νικολάου Ζαρίφη τὴν κατασκευὴν τῶν ἁρμαρίων ἐν ταῖς διὰ βιβλιοθήκην καὶ ὀργανοθήκην καθωρισμέναις αἰθούσαις.

Οἱ φιλογενεῖς οὗτοι ἄνδρες, πρὸς οὓς ἡ πατριαρχικὴ αὕτη σύστασις ἐγένετο, προθύμως ἀπεδέξαντο τὴν γενομένην αὐτοῖς πρότασιν καὶ ἔσπευσαν ἵνα ὁ μὲν κ. Ν. Ζαρίφης μετρήσῃ προκαταβολικῶς τῷ ταμίᾳ τῆς σχολῆς κ. Σ. Κέπετζῃ λίρας ὀθωμανικὰς ἑκατὸν ἀπέναντι τῆς γενησομένης δαπάνης διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν ἁρμαρίων τούτων, οἱ δὲ κκ. Παῦλος Στεφάνοβικ καὶ Εὐστάθιος Εὐγενίδης ἀναθέσωσι τῷ αὐτῷ τῆς σχολῆς ταμίᾳ τὴν δι' ἐξόδων αὐτῶν διακόσμησιν τῶν εἰρημένων αἰθουσῶν.

Γηθοσύνως ἀναγράφομεν τὰς ἀνωτέρω πρὸς τὴν Μ. τοῦ Γ. σχολὴν προσφορὰς τῶν ἐριτίμων τούτων ἀνδρῶν, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν πάσῃ ἀγαθοεργῷ καὶ φιλογενεῖ πράξει διακρινόμενα δὲν ἀποκτῶσι πρῶτον ἤδη δικαιώματα ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς εὐγνωμοσύνης, ἀλλ' ἐπερρώσαντο τοὺς τίτλους, οὓς διὰ πολλῶν εὐποιῶν ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ γένους ἐπεσπάσαντο

Ὁ ἀγαθοδότης Θεὸς ἐπευλογοίη τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἐνισχύοι αὐτοὺς εἰς ἐπίρρωσιν τῶν ἀξιοζήλων τούτων, τίτλων] ἀναστήσαι δὲ καὶ ἄλλους τοὺς μιμησομένους αὐτούς.

Ἡ ἀττικὴ «Παλιγγενεσία» λαβοῦσα ἐδημοσίευσε παρὰ τοῦ ἐνταῦθα ἀνταποκριτοῦ αὐτῆς ἔν τινι τῶν τελευταίων φύλλων της διάλογον οἱονεὶ γενόμενον μεταξὺ τῆς Α. Θ. Π. καὶ τῶν σεβ. ἁγίων συνοδικῶν ἐν Χάλκῃ. Οὐδὲν ψευδέστερον τῶν ἐν τῇ δηθεν εἰδήσει ταύτῃ ἀναφερομένων. Αἱ σχέσεις πατριάρχου καὶ συνόδου ἦσαν καὶ εἶνε ἁρμονικώταται, τὸ δὲ πνεῦμα τῆς ὁμονοίας τε καὶ ἀμοιβαίας ἐκτιμήσεως διέπει τὰς ἐπὶ τῆς διεξαγωγῆς τῶν γενικῶν ὑποθέσεων ὡς καὶ τὰς πρὸς ἀλλήλας σχέσεις τῆς Α.Θ.Π. καὶ τῶν σεβ. συνοδικῶν.

Πρὸς τούτοις ἐν τῇ σπουδῇ τοῦ διαπλάσαι τὸ μύθευμα αὐτοῦ ὁ τῇ «Παλιγγενεσίᾳ» ἐπιστείλας δὲν ἐζήτησε τοὐλάχιστον νὰ μάθῃ τίνες τῶν ἁγ. συνοδικῶν εἶχον μεταβῇ ἐφέτος εἰς Χάλκην. Ἐὰν μικρὸν περὶ τούτου ἐφρόντιζε θὰ ἀρίστατο τοῦ παρενεῖραι τὸ ὄνομα τοῦ σεβ. ἁγίου Νικομηδείας, ἀφοῦ ἡ Α. Σ. ἀδιαθετοῦσα ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις δὲν παρευρέθη εἰς Χάλκην.

Τὸ σάββατον ἀναχωρεῖ διὰ τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ ἡ Α. Σεβ. ὁ γέρων ἅγιος Νικομηδείας χάριν τῆς προσεχοῦς ἑορτῆ τοῦ ἁγίου Παντελεήμονος καί τινων σχολικῶν ἐπαρχιακῶν αὐτοῦ ὑποθέσεων.

Τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν ἐτελέσθη ἐν τῷ κατὰ τὸ Μ. Ῥεῦμα ἱερῷ ναῷ τῶν παμμεγίστων Ταξιαρχῶν τὸ ὑπὲρ τοῦ ἀειμνήστου κυροῦ Γ'ρηγορίου τοῦ ς' τεσσαρακονθήμερον συλλειτουργον, ἱερουργοῦντος τοῦ σεβ. γέροντος ἁγ. Ἐφέσου μετὰ τοῦ παν. ἁγ. Μογλενῶν καὶ τοῦ θεοφ. ἁγ. Παμφίλου.

Ὁ παν. ἅγιος πρόεδρος Ἰερισσοῦ καὶ ἁγίου Ὄρους κ. Μελέτιος ἐκκλησιαστικῇ ἀδείᾳ ἀφίκετο τὴν παρελθοῦσαν κυριακὴν ἐνταῦθα ἐκ τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ.

Ἡ ἐν Μόσχᾳ «Βοστὸκ» (Ἀνατολὴ) ἐδημοσίευσεν ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 120 φύλλῳ αὐτῆς κατὰ πληροφορίας μεταδοθείσας αὐτῇ ἐντεῦθεν τὰ ἑπόμενα.

«Ἐκ Κωνσταντινουπόλεως ἀναγγέλλουσιν ὅτι οἱ Ἕλληνές εἰσι λίαν ἠρεθισμένοι κατὰ τοῦ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ὅστις ἤρξατο διαπραγματεύσεων μετὰ Ῥωμούνων μοναχῶν περὶ πωλήσεως μοναστηρίου τινὸς ἐν Ἄθῳ (Σημ. Βοσ. πιθανῶς πρόκειται περὶ τῆς ἐν Ἄθῳ ῥωμουνικῆς σκήτης). Εἰς διαφόρους οἴκους τοῦ Φαναρίου ἐτοιχοκολλήθησαν ἤδη προκηρύξεις ἀπειλοῦσαι τὴν ζωὴν τοῦ πατριάρχου καὶ τῶν συμβούλων αὐτοῦ, ἐὰν μόνον ἐτελεῖτο παρομοία σύμβασις μετὰ Ῥωμούνων πρακτόρων».

Προκειμένου περὶ τοῦ παρ' ἡμῖν εὐσεβοῦς δημοσίου οὐ τοῦ κόπου ἀντάξιος ἡ τῶν ἀνωτέρω ἀναίρεσις, τοῦ λόγου ὅμως ὑποκειμένου περὶ τῆς ἀποπλανηθείσης «Βοστὸκ», ἀναγκαῖον ἡγούμεθα ἀποκρούσαι διαρρήδην καὶ κατηγορηματικώτατα τὰς πληροφορίας ταύτας ὡς ἄντικρυ συκοφαντίας· ἀμυνόμενοι δὲ τὴν ὑπόληψιν τοῦ παρ' ἡμῖν δημοσίου, διαβεβαιοῦμεν αὐτὴν ὅτι τὸ εὐσεβὲς ἐνταῦθα πλήρωμα μακρὰν τοῦ νὰ σκεφθῇ νὰ ἀπειλήσῃ τὴν ζωὴν τῆς Α. Θ. Π. περιβάλλει αὐτὴν δι' ἐγκαρδίου καὶ ἀδόλου υἱικῆς φιλοστοργίας καὶ διατελεῖ ἀφωσιωμένον μετ' εὐλαβείας πρὸς τὸν πνευματικὸν αὐτοῦ πατέρα καὶ οἰκουμενικὸν πρωθιεράρχην, πεποιθὸς ἐπὶ τὸ ἀδέκαστον καὶ ἀπροσωπόληπτον τοῦ χαρακτῆρος αὐτοῦ.

Αἱ προφορικαὶ ἐξετάσεις τῆς ἐν Τζιβαλίῳ σχολῆς, περὶ ὧν ἐγένετο λόγος ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει ἤρξαντο τὴν (5 ἰουνίου) κυριακήν, ἀντιπροσωπεύοντος τὴν Α. Θ. Π. ἀπόυσαν ἐν Χάλκῃ τοῦ ἁγ. Μ. πρωτοσυγκέλλου αἱ μὲν τοῦ παρθεναγωγείου πρὸ μεσημβρίας, αἱ δὲ τῆς δημοτικῆς

σχολῆς τῶν ἀρρένων αὐθημερὸν μετὰ μεσημβρίαν ἐνώπιον ἱκανοῦ πλήθους τῶν ἐνοριτῶν καὶ πολλῶν ἄλλων φιλομούσων, ἔληξαν δὲ τὴν ἑνδεκάτην τοῦ αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ἐγένετο ἡ ἐξέτασις τῶν νηπίων.

Πρὸς ἐξέλεγξιν τῆς γενομένης ἐν ταῖς σχολαῖς ταύταις ἐργασίας προσεκλήθησαν ὑπὸ τῆς ἐφορίας ἐν μὲν τῇ δημοτικῇ σχολῇ ἣν ἀπὸ 24 ἐτῶν διευθύνει ὁ κ. Θ. Πανίδης, οἱ ἐκ τῶν καθηγητῶν τῆς Μ. τοῦ Γ. σχολῆς κ. Α. Σπαθάρης καὶ Ε. Ἀμαξόπουλος, ἐν δὲ τῷ ὑπὸ τῆς κ. Δ. Βασιλειάδου διευθυνομένῳ παρθεναγωγείῳ, ἡ ὑπὸ τοῦ Συλλόγου τοῦ πρὸς διάδοσιν τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἀποσταλεῖσα εἰς Ἀδριανούπολιν κατὰ τὸ παρελθὸν σχολικὸν ἔτος διευθύντρια τοῦ παρθεναγωγείου τῆς πόλεως ἐκείνης κ. Εὐφροσύνη Ἀντωνιάδου, ἥτις παρέστη καὶ κατὰ τὴν ἐξέτασιν τοῦ ὑπὸ τῆς κ. Ἐ. Θειάλη διευθυνομένου νηπιαγωγείου. Ἐκ τῶν πληροφοριῶν ἃς ἐλάβομεν καὶ ἐκ τῶν λογοδοσιῶν τῶν τε διευθυνόντων τὰς σχολὰς ταύτας καὶ τῶν ἐν αὐταῖς ἐφορευόντων, δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι οὐχὶ εἰκῇ καὶ μάτην δαπανῶνται ἐν τῇ συνοικίᾳ ταύτῃ αἱ πρὸς ἐκπαίδευσιν τῆς νεολαίας γενόμεναι δαπάναι.

Η ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΤΗΣ Μ. ΛΑΥΡΑΣ

ΚΑΙ Η ΣΚΗΤΗ ΤΟΥ ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ.

Ἐπὶ τῆς ἀπό τινος ὑφισταμένης ἐκκρεμοδικίας μεταξὺ τῆς εὐαγοῦς μονῆς τῆς Μ. Λαύρας καὶ τῆς ὑποτελοῦς αὐτῇ σκήτης τοῦ τιμίου Προδρόμου ἀπερρήγνατο τὸ μόνον ἁρμόδιον καὶ δικαιούμενον νὰ κρίνῃ τὴν διαφορὰν ταύτην σῶμα, ἡ ἱερὰ σύνοδος, ἥτις καὶ ἀνεκοίνωσε σήμερον τοῖς διαφερομένοις ἐν συνεδριάσει αὐτῆς τὴν ληφθεῖσαν ἀπόφασιν.

Οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν ἐκ τῶν ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον δημοσιευθέντων ἐν ἐπανειλημμένοις τεύχεσι τῆς «Ἐκκλησιαστικῆς Ἀληθείας» ἔμαθον τοὺς ὅρους ὑφ' οὓς ἡ εὐαγὴς μονὴ τῆς Μ. Λαύρας συγκατετέθη ἵνα τὸ αὐτῇ ἀνῆκον κελλίον τοῦ Γιαννακοπούλου μεταποιηθῇ εἰς σκήτην, δι' ὃ περιοριζόμεθα εἰς τὴν ἔκθεσιν τοῦ ἱστορικοῦ τῆς διαφορᾶς, ἣν ἐπέλυσεν ἡ ἱερὰ σύνοδος, ἀντλοῦντες τοῦτο ἐκ τῶν εἰς αὐτὴν ὑποβληθεισῶν γραπτῶν προτάσεων τῶν διαφερομένων μερῶν.

Ἡ εὐαγὴς μονὴ τῆς Μ. Λαύρας θεωρήσασα τὸ ἐν ἔτει 1876 ἀπολυθὲν σιγίλλιον ὡς ἀνατρέπον τὰ ἀπὸ 13 Ἰουνίου 1820 καὶ κατὰ σεπτέμβριον τοῦ 1852 γενόμενα δύο συμβόλαια μεταξὺ τῆς κυριάρχου μονῆς καὶ τῶν ἱδρυτῶν τῆς ὑποτελοῦς σκήτης, ὡς ἀκυροῦν τό τε ἐν ἔτει 1853 ἐκδοθὲν χρυσόβουλλον τοῦ κτίτορος τῆς σκήτης ἡγεμόνος Γρηγορίου Γκίκα καὶ τὸ κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1856 ἀπολυθὲν πατριαρχικὸν σιγίλλιον καὶ ὡς ἀναιροῦν τὴν ἀπὸ 20 ἀπριλίου 1874 ἐκκλησιαστικὴν ἀπόφασιν, ἐζητήσατο διὰ τῆς ἀπὸ 8 ὀκτωβρίου 1880 πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἀναφορᾶς αὐτῆς τὴν καταργησιν τοῦ προσβαλλομένου σιγιλλίου καὶ τὴν ἐπάνοδον τῆς σκήτης ἐν τοῖς ὁρίοις τοῖς καθοριζομένοις ὑπὸ τῶν μνησθέντων συμβολαίων καὶ τῶν διατάξεων τοῦ τε διαληφθέντος χρυσοβούλλου καὶ τοῦ πατριαρχικοῦ σιγιλλίου τοῦ 1856.

Κοινοποιηθείσης προσηκόντως τῆς αἰτήσεως ταύτης εἰς τοὺς καθ' ὧν ἡ ἀγωγὴ πατέρας τῆς σκήτης τοῦ τιμίου Προδρόμου κλητευθέντας ἵνα παρασταθῶσιν εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἐπιτρόπων πρὸ τῆς ἱερᾶς συνόδου δικασούσης τὴν προκειμένην ἀγωγήν, μετὰ τὴν ἄφιξιν τῶν ἀντιπροσώπων τῆς σκήτης εἰσήχθη ἡ ὑπόθεσις πρὸ τῆς ἱερᾶς συνόδου, ἐνώπιον τῆς ὁποίας ἀμφότερα τὰ διαφερόμενα μέρη προφορικῶς τε καὶ ἐγγράφως ἀνέπτυξαν τὰς ἐνστάσεις καὶ τοὺς λόγους τοὺς συνηγοροῦντας κατὰ τὴν κρίσιν αὐτῶν ὑπὲρ τῶν ἀξιώσεών των.

Διὰ τῶν γραπτῶν αὐτῶν προτάσεων ἡ μὲν Μ. Λαύρα ἐζητήσατο τὴν κατάργησιν τοῦ προσβαλλομένου σιγιλλίου τοῦ 1876 διὰ τοὺς ἑπομένους λόγους·

Ἐπειδὴ αἱ μεταξὺ δύο συμβαλλομένων μερῶν ἀμφοτεροβαρεῖς συμφωνίαι εἰσὶν ἀμετάβλητοι, ἐφ' ὅσον ἀμφότερα τὰ συμβαλλόμενα μέρη δὲν συμφωνήσωσιν εἰς τὴν μεταβολήν, τροποποίησιν καὶ διάλυσιν τῶν συμφωνιῶν·

Ἐπειδὴ τὸ ἐπικυρωθὲν τὰ ῥηθέντα συμβόλαια σιγίλλιον τοῦ 1856 εἶνε ἀπρόσβλητον καὶ ἀμετάτρεπτον, καθότι ἡ ἐκδώσασα αὐτὸ ὑπερτάτη ἐκκλησιαστικὴ ἀρχὴ ἐξασκήσασα τὴν κυριαρχικὴν αὐτῆς ἐξουσίαν διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ σιγιλλίου ἐξήντλησε ταύτην, ἅπαξ ἀποφανθεῖσα ὁριστικῶς ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως ταύτης καὶ δὲν ἐδικαιοῦτο νὰ ἐπανέλθῃ ἐπὶ τὰ ἅπαξ ὁριστικῶς κανονισθέντα καὶ ἀνατρέψῃ ταῦτα· καὶ τέλος,

Ἐπειδὴ τὸ προσβαλλόμενον σιγίλλιον ἀντίκειται πρὸς τὴν κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1874 ληφθεῖσαν ἀπόφασιν, δι' ἧς διετάχθη ἡ πιστὴ καὶ ἀκριβὴς ἐφαρμογὴ τῶν ἀρχαίων συμβολαίων, τοῦ χρυσοβούλλου καὶ τοῦ σιγιλλίου τοῦ 1856.

Ἡ δὲ τοῦ τιμίου Προδρόμου σκήτη ἐζητήσατο τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἀγωγῆς,

Ἐπειδὴ τὰ σιγίλλια ὡς μὴ ὄντα δικαστικαὶ ἀποφάσεις δὲν ὑπάγονται εἰς τὰ συνήθη ἔνδικα μέσα καὶ οὐδαμῶς προσβάλλονται,

Ἐπειδὴ προκειμένου περὶ σιγιλλίων παρεχόντων προνόμια εἰς εὐαγῆ καθιδρύματα δὲν λαμβάνονται ἐν ὄψει ἰδιωτικαὶ συμβάσεις καὶ ὑλικὰ συμφέροντα.

Ἐπειδὴ ἡ δικαιοδοσία τῆς Μ. ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν εὐαγῶν καθιδρυμάτων τῶν λειτουργούντων ὑπὸ τὴν ἄμεσον αὐτῆς ἐπίβλεψιν καὶ τὸ ὑψηλὸν αὐτῆς κῦρος εἶνε κανονιστικὴ καὶ διαχειριστικὴ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς ἑνότητος, κατὰ συνέπειαν δὲ πάντα τὰ ἐκδιδόμενα σιγίλλια τὰ ἀφορῶντα τὴν τάξιν τῶν ἱδρυμάτων τούτων εἶνε ἀνέκκλητα καὶ ἐκτελεστέα.

Ἐπειδὴ τὸ σιγίλλιον τοῦ 1856 τέλεον ἠπράκτησε καὶ ἐθεωρήθη ἀνέκαθεν ὡς μὴ ὑπάρχον, ἡ δὲ ἀπόφασις τοῦ 1874 δὲν ἦτο σιγίλλιον, ἀλλὰ δικαστικὴ ἀπόφασις, ἐκδοθεῖσα ἐρήμην τοῦ ἑνὸς τῶν διαφερομένων κατὰ τὸν καταρτισμὸν τῆς ἀποφάσεως,

Ἐπειδὴ ἀπρακτήσαντος καὶ ἀκύρου θεωρηθέντος τοῦ σιγιλλίου τοῦ 1856 δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ὅτι ἐξεδόθησαν δύο σιγίλλια περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, ἀλλ' ἓν καὶ μόνον τὸ τοῦ 1876

Ἐπειδὴ ἡ μονὴ Λαύρας ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ σιγιλλίου τοῦ 1876 εἰς οὐδὲν δικαστικὸν προέβη κατὰ τῆς σκήτης διάβημα, ἅτε τῆς γενομένης ὑπ' αὐτῆς διαμαρτυρήσεως μηδεμίαν ἐχούσης σημασίαν, καθόσον δὲν προῦκειτο περὶ ἐμπορικῶν συμφερόντων, ἀλλὰ περὶ πραγματώσεως τοῦ ὑψηλοτέρου σκοποῦ τοῦ μοναδικοῦ βίου· ἄλλως τε καὶ ἐπὶ ἐμπορικῶν συμφερόντων ὁ νόμος καθορίζει, εἶπε, προθεσμίαν δεκαπενθήμερον πέραν

τῆς ὁποίας δὲν δύναται ν'ἀπευθύνῃ ἀγωγήν, ὅπως μὴ ἀρήσῃ εἰς τὴν αὐθαιρεσίαν τοῦ ἀτόμου νὰ ἐνοχλῇ τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην, ὁπότε θέλει, ἄνευ περιορισμοῦ. Ἡ ὑπὸ τῆς Μ. δ'ἐκκλησίας ἀποδοχὴ τῆς διαμαρτυρήσεως τῆς Λαύρας οὐδόλως δεσμεύει τὴν σκήτην οὐδ' ἀποκλείει αὐτὴν νὰ ἐξασκήσῃ τὰ νόμιμα αὐτῆς δικαιώματα. Ἄλλως τε καὶ αἱ διαμαρτυρήσεις ἐξαιρέσει τῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων οὐδεμίαν σημασίαν ἔχουσι, καθότι τότε ὁ νόμος θὰ ὥριζεν ὅτι ἀρκεῖ τις νὰ διαμαρτυρηθῇ ὅπως διατηρήσῃ πλήρη καὶ φυλάξῃ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα,

Ἐπειδὴ ἅπαντες οἱ ἀγῶνες τῆς Λαύρας ἀποβλέπουσιν εἰς τὴν καταστροφὴν τῆς σκήτης, εἰς τοῦτο δὲ τείνουσιν οἱ περιορισμοὶ οὓς ζητεῖ νὰ ἐπιβάλῃ αὐτῇ διά τε τοῦ περιορισμοῦ τῶν ἐνασκουμένων πατέρων καὶ τῆς μεταβολῆς τῆς ὀνομασίας τῆς σκήτης ἀπὸ ῥωμουνικῆς εἰς μολδαυϊκὴν καὶ τῆς μεταβολῆς τῆς σφραγῖδος,

Ἐπειδὴ καίτοι ἐπικυρίαρχος τῆς σκήτης ἡ Λαύρα, ὡς ζητοῦσα ὅμως τὴν καταστροφὴν εὐαγοῦς οἴκου δὲν πρέπει νὰ εἰσακουσθῇ ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐχούσης κανονιστικὴν ἐπὶ τῶν ἱδρυμάτων τούτων δικαιοδοσίαν,

Ἐπειδὴ τὸ σιγίλλιον τοῦ 1876 ἀποφαίνεται ῥητῶς ὅτι εἰς οὐδεμίαν προσβολὴν ὑπόκειται,

Πρὸς δὲ ἐπιβοηθητικῶς

Ἐπειδὴ τὸ σιγίλλιον τοῦ 1876 ἂν δὲν περιβέβληται τὴν μεγάλην ἰσχὺν, δι' ἧς φρουροῦνται ἅπαντα τὰ ὑπὸ τῆς ἁγίας συνόδου ἐκδιδόμενα ἔγγραφα, τοὐλάχιστον ἔχει τὴν ἰσχὺν ἀποφάσεως κατὰ συνέπειαν δὲν δύναται νὰ μεταχειρισθῇ ἡ Λαύρα ἄλλα ἔνδικα μέσα προσβολῆς παρὰ μόνα τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου χορηγούμενα εἰς τοὺς διαδίκους τοὺς βουλομένους νὰ παραπονηθῶσι κατ'ἀποφάσεως,

Ἐπειδὴ πᾶσα ἀπόφασις παντὸς δικαστηρίου ἐνόσῳ δὲν προσβληθῇ διὰ τῶν ἐνδίκων νομίμων μέσων, εἶνε ἡ αὐταλήθεια,

Ἐπειδὴ ὁ νόμος οὐδέποτε ἀφῆκεν εἰς τὴν αὐθαιρεσίαν τῶν διαδίκων νὰ προσβάλωσιν, ὁπότε καὶ ὅπως θέλουσι τὰς δικαστικὰς ἀληθείας,

Ἐπειδὴ ἡ ἱερὰ σύνοδος ὡς δικαστήριον συνειδήσεως δὲν ἀνεκήρυξε μὲν δικονομίαν τινὰ, ἀλλ' οὐχ ἧττον ἀνέκαθεν προκειμένου περὶ τῶν τύπων τῆς διεξαγωγῆς τῶν ὑποθέσεων ἐφαρμόζει τὴν ὀθωμανικὴν ἐμπορικὴν δικονομίαν σιωπηρῶς ἀναγνωρισθεῖσαν ὡς δικονομίαν τῶν πατριαρχείων, ἣν καὶ ἐν τῇ ὑποθέσει ταύτῃ ὀφείλει νὰ ἀκολουθήσῃ,

Ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ σιγιλλίου τοῦ 1876 ἡ μονὴ τῆς Λαύρας δὲν ἦτο διάδικος, οὔτε παρενέβη εἰς τὴν τότε ἐπισυμβᾶσαν μακρὰν δίκην, δὲν δικαιοῦται οὔτε δι'ἀνακοπῆς, οὔτε δι'ἐφέσεως νὰ προσβάλῃ τὴν ἐν λόγῳ ἀπόφασιν (τὸ σιγίλλιον τοῦ 1876),

Ἐπειδὴ ἡ μονὴ τῆς Λαύρας διὰ τῆς αἰτήσεως, δι' ἧς εἰσάγει τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν, παρίσταται ὡς τρίτος ὑποθέτων ὅτι προσβάλλονται δικαιώματα αὐτοῦ, ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ὁ νόμος χορηγεῖ αὐτῇ τὸ ἔνδικον μέσον τῆς τριτανακοπῆς· κατὰ συνέπειαν ἡ αἴτησις αὐτῆς δέον νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς τριτανακοπὴ μόνον, ἀποκλειομένου εἰς αὐτὴν παντὸς ἄλλου ἐνδίκου μέσου,

Ἐπειδὴ ἵνα γείνῃ δεκτὴ κατ'ἀρχὴν ἀνακοπὴ τρίτου, δέον οὗτος ν'ἀποδείξῃ ὁρισμένως ποία ἡ προξενηθεῖσα αὐτῷ βλάβη,

Ἐπειδὴ οἱ λόγοι, δι'οὓς ζητεῖ τὴν ἀνατροπὴν τοῦ σιγιλλίου, εἶνε ἡ δῆθεν μεταβολὴ τῆς σφραγῖδος τῆς σκήτης, ἡ τῆς ὀνομασίας αὐτῆς, καὶ ἡ αὔξησις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐνασκουμένων πατέρων· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὀφείλει ν'ἀποδείξῃ ποία ἡ ὑλικὴ καὶ ἠθικὴ ζημία τῆς μονῆς καὶ ἐν περιπτώσει καθ'ἣν ἡ σκήτη μετέβαλε τὴν σφραγῖδα, ὅπερ ἀποκρούει, ποία βλάβη ἐπεγένετο αὐτῇ ἐκ τῆς δῆθεν μεταβολῆς τοῦ ὀνόματος τῆς σκήτης, ἢ ἐκ τῆς αὐξήσεως τῶν ἐνασκουμένων πατέρων.

Ἐπειδὴ αἱ δῆθεν αὐταὶ μεταβολαὶ, ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἐγένοντο, προήγαγον ἠθικῶς τὴν σκήτην, κατὰ συνέπειαν οὐχὶ ὑλικὴ βλάβη, ἀλλ'ἠθικὴ ὠφέλεια ἐπεγένετο·

Διὰ ταῦτα δέον ν'ἀπορριφθῇ κατ'ἀρχὴν ἡ ἀπὸ 8 ὀκτωβρίου 1880 ἀγωγὴ της καὶ ἐπικυρωθῇ καθ'ὁλοκληρίαν τὸ σιγίλλιον τοῦ 1876.

Συνεχίζων κατόπιν τὰς ἐνστάσεις αὐτοῦ ὁ πληρεξούσιος τῶν ἀντιπροσώπων τῆς σκήτης ὑπέβαλεν ἐπιβοηθητικῶς ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τῆς αἰτήσεως τῆς Μ. Λαύρας ὅτι ἡ σκήτη ἀρχίσασα νὰ κτίζηται τῷ 1857 δὲν ἐκτίσθη ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ σιγιλλίου τοῦ 1856, ἀλλ' ἐπὶ νέων βάσεων ἀφορωσῶν τὴν ἐπωνυμίαν καὶ τὴν σφραγῖδα ὡς καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐνασκουμένων πατέρων· ὑπεστήριξεν ὅτι μεταβληθεῖσα αὕτη ἐκ κελλίου εἰς σκήτην τότε δύναται νὰ θεωρηθῇ ὑπάρχουσα, ἀφ'ἧς ἐγένετο ἐξωτερικὴ ἀρχὴ πρὸς μεταβολὴν, καὶ ἰσχυρίσθη πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι ἠπράκτησε τὸ σιγίλλιον τοῦ 1856, ὅτι τὸ σιγίλλιον τοῦτο οὔτε ὅτε ἐκτίσθη, οὔτε κατόπιν, οὔτε κατὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ σιγιλλίου τοῦ 1876 ἐλήφθη ἐνόψει, καὶ ὅτι οὐδέποτε ἐφημόσθη ὑπὸ τῶν πατέρων τῆς σκήτης, οἵτινες καίτοι ἐν τῷ σιγιλλίῳ τοῦ 1856 φέρεται ὅτι ἡ σκήτη ἔσεται μολδαυϊκὴ, ζητοῦντες διὰ τοῦ δικαίου αὐτῆς Νήφωνος τὴν 15 μαρτίου τοῦ 1857 τὴν ἄδειαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν τῶν ἡγεμονιῶν ἵνα συναζωσι συνδρομὰς, ἔγραφον ὅτι ἔθεντο τὰ θεμέλια τῆς ῥωμουνικῆς σκήτης καὶ ὑπὲρ ῥωμουνικῆς σκήτης συνέλεξαν συνδρομάς. Ἐπεκαλέσθη νεώτερον χρυσόβουλλον τοῦ ἡγεμόνος Γκίκα ἐκδοθὲν ἐν ἔτει 1855, ἐν ᾧ ἡ σκήτη μνημονεύεται διὰ τοῦ ὀνόματος ῥωμουνικὴ· εἰς δὲ ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι τὸ σιγίλλιον τοῦ 1856 ἠπράκτησεν ἐπηγάγετό ὅτι, εἰ καὶ ῥητῶς ἐν αὐτῷ ὡρίζετο ὁ ἀριθμὸς τῶν πατέρων τῆς σκήτης εἰς 20, ὅτε ἐτέθησαν τὰ θεμέλια αὐτῆς παρόντων καὶ συναπαραστατούντων τῶν λαυριωτῶν, ἀνηγέρθη σκήτη περιέχουσα κελλία καὶ οἰκοδομὰς οὐχὶ δι' 20 ἀλλὰ διὰ 200 μοναχούς, ἡ δὲ μονὴ τῆς Λαύρας οὐ μόνον δὲν ἐμπόδισε τὴν παρὰ τοὺς ὅρους τοῦ σιγιλλίου ἀνέγερσιν τῆς οἰκοδομῆς ταύτης (ἧς παρουσίασε τὸν χάρτην), ἀλλὰ καὶ συνέπραξεν εἰς τὴν ἀνέγερσιν αὐτῆς, ἐκποιήσασα ἐκ τῶν δασῶν αὐτῆς τὴν ἀναγκαίαν διὰ τὴν οἰκοδομὴν ξυλείαν καὶ παρευρέθη εἰς τε τὴν κατάθεσιν τῶν θεμελίων καὶ εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ τε ναοῦ καὶ τῆς σκήτης. Πρὸς δὲ παρετήρησεν ὅτι εἰ καὶ τὸ σιγίλλιον τοῦ 1856 ὥριζεν ὡς κυριακὸν τῆς σκήτης τὴν ἀρχαίαν ἐκκλησίαν τοῦ κελλίου Γιαννακοπούλου, αὐτὴ ἡ μονὴ τῆς Λαύρας δι' ἐγγράφων της ἀπὸ 2 ἰουλίου 1861 παρέσχεν εἰς τὴν σκήτην ἄδειαν καὶ πρὸ τῆς ἐγκαινιάσεως τοῦ νέου κυριακοῦ νὰ μεταχειρίζηται τὸν νεόδμητον τῆς βαπτίσεως τοῦ Χριστοῦ ναόν· ἐκ τούτου δὲ συνεπέρανεν ὅτι αὐτὴ ἡ ἐπικυρίαρχος μονὴ παρέσχεν εἰς τὴν σκήτην τὴν ἄδειαν νὰ μεταβάλῃ τὴν σφραγῖδα, ἀφ' οὗ τὰ κυριακὰ τῶν μονῶν καὶ τῶν σκητῶν ὁρίζουσι τὴν σφραγῖδα, καὶ ἠκύρωσεν ὅσον ἀφορᾷ τό τε κυριακὸν καὶ τὴν σφραγῖδα τὸ σιγίλλιον τοῦ 1856.

Ἐκ τούτων κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι, ἀφ' οὗ τὸ σιγίλλιον ἐκεῖνο ἠπράκτησε καθ' ὅλα αὐτοῦ τὰ μέρη εἴτε τῇ ἐγγράφῳ εἴτε τῇ σιωπηρᾷ συγκαταθέσει τῆς τε κυριάρχου μονῆς καὶ τῆς σκήτης, πᾶσα ἀρχὴ ἐδικαιοῦτο νὰ θεωρήσῃ αὐτὸ ἄκυρον καὶ μὴ ὑπάρχον.

Ὡς πρὸς τὴν ἐπωνυμίαν τῆς σκήτης ὁ πληρεξούσιος τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῆς ὑπεστήριξεν ὅτι οὐδέποτε μεταβολὴ ὀνόματος ἐγένετο, καθ' ὅσον ἀνέκαθεν ἐκτίσθη ὑπὸ τὸ ὄνομα Ῥωμουνικὴ σκήτη· ὅτι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἀπετάθησαν καὶ συνέλεξαν βοηθείας ἐξ ἁπάσης τῆς Ῥωμουνίας καὶ ἐκτίσθη ὡς ῥωμουνικὴ σκήτη, καθ' ἃ ἐξάγεται, εἶπεν, ἐκ τῆς ἀπὸ 15 μαρτίου τοῦ 1857 ἀναφορᾶς τοῦ δικαίου τῆς σκήτης Νήφωνος πρὸς τὸν μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας, ἐκ τῆς ἀπὸ 30 ἀπριλίου ἰδ. ἔ. ἀδείας τοῦ μητροπολίτου, ἐκ τῆς κατὰ σεπτέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἡγεμονικῆς ἀδείας τοῦ Ἀλεξάνδρου Γκίκα, συστήσαντος τὴν ἐπιτροπὴν τῆς σκήτης πρὸς τὰς ἀρχὰς τῆς Βλαχίας καὶ δωρήσαντος 500 καισαροβασιλικὰ φλωρία διὰ τὰ θεμέλια αὐτῆς, ἐκ τῆς ἀπὸ 10 αὐγούστου 1859 ἀποδείξεως τοῦ δικαίου Νήφωνος παραλαβῆς 4226 φλωρίων ἐκ συνεισφορῶν τῶν Ρωμούνων, ἐκ τῆς ἀπὸ 26 μαΐου 1862 αἰτήσεως τοῦ Νήφωνος πρὸς τὸν μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας ἵνα ἐγκαινίσῃ τὸν νεόδμητον ναόν, ἐκ τῆς ἀπὸ 8 αὐγούστου ἰδ. ἔ. ἐγκυκλίου τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐκκλησιαστικῶν τῆς Ῥωμουνίας πρὸς τὸν μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας, ἐκ τῆς ἀπὸ 5 σεπτεμβρίου ἰδ. ἔ. πρὸς τὸν Νήφωνα ἀπαντήσεως τοῦ μητροπολίτου Οὐγγροβλαχίας, ἐκ τῶν ἀπὸ 11 ἰανουαρίου 1866, 29 φεβρουαρίου 1868 καὶ 10 ὀκτωβρίου 1869 ἐγγράφων ἀγορᾶς μετοχίων ἐν Γαλαζίῳ καὶ Ἰασίῳ, ἐκ τοῦ ἀπὸ 22 ἀπριλίου 1866 ἐγγράφου τοῦ Οὐγγροβλαχίας πρὸς τὸν Νήφωνα, ἐκ τῆς ἀπὸ 6 μαΐου ἰδ. ἔ. συστατηρίου ἐπιστολῆς τοῦ Οὐγγροβλαχίας πρὸς τὸν οἰκουμενικὸν πατριάρχην, ἐκ τῆς ἀπὸ 12 μαΐου ἰδ. ἔ. χορηγηθείσης ἀδείας τοῦ οἰκουμενικοῦ πατριάρχου διὰ τὰ ἐγκαίνια, ἐκ τῆς ἀπὸ 17 ἰδ. μηνὸς καὶ ἔτους ἀδείας τῆς Μ. Λαύρας διὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ, ἐκ τῆς ἀπὸ 15 σεπτεμβρίου 1868 αἰτήσεως τοῦ Νήφωνος πρὸς τὸν Οὐγγροβλαχίας ὅπως μεσολαβήσῃ παρὰ τῷ οἰκουμενικῷ πατριάρχῃ διὰ τὸ ἐν Θάσῳ μετόχιον, ἐκ τῆς ἀπὸ 16 δεκεμβρίου ἰδ. ἔ. ἀπαντήσεως τοῦ πατριάρχου, ἐκ τῆς ἀπὸ 31 ἰανουαρίου 1869 αἰτήσεως τοῦ Νήφωνος πρὸς τὸν ἡγεμόνα Κάρολον ὅπως ἐπικυρώσῃ τὸ χρυσόβουλλον τοῦ Γκίκα, ἐκ τοῦ ἀπὸ 19 ἰουνίου 1871 χρυσοβούλλου τοῦ ἡγεμ. Κάρολου, ἐκ τοῦ ἀπὸ 15 αὐγούστου 1870 πρακτικοῦ τῆς ἐκλογῆς τοῦ δικαίου Δαμιανοῦ, ἐκ τῆς ἀπὸ 12 ἰουνίου 1871 πρὸς τὴν σκήτην ἐπιστολῆς τοῦ Νήφωνος ἀναγνωρίζοντος τὴν ἐκλογὴν τοῦ Δαμιανοῦ· πρὸς δὲ ἐκ τοῦ ἀπὸ τοῦ 1855 χρυσοβούλλου τοῦ Γρηγορίου Γκίκα καὶ ἐκ τοῦ ἀπὸ 15 φεβρουαρίου τοῦ 1872 ἐγγράφου τῆς γεν. ἐπιτροπείας τῶν ἐν Ῥωμουνίᾳ νοσοκομείων τοῦ ἁγίου Σπυρίδωνος πρὸς τοὺς πατέρας τῆς σκήτης.

Ἐκ τῶν ἐγγράφων τούτων ὁρμώμενος ἰσχυρίσθη ὅτι ἡ σκήτη ᾠκοδομήθη ἀναλώμασιν ἁπάντων τῶν Ρωμούνων καὶ ἦν δίκαιον νὰ ὀνομασθῇ, ὡς ὠνομάσθη, εἶπε, ῥωμουνική, ὑφ' ἣν ὀνομασίαν ἀνεγνώρισεν, εἶπεν, αὐτὴν καὶ ἡ ἐπικυρίαρχος μονὴ διὰ τοῦ ἀπὸ 28 μαΐου 1871 ἐπισήμου ἐγγράφου της πρὸς τὸν μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας καὶ διὰ τοῦ ἀπὸ 9 ἰουνίου 1872 ἐγγράφου τοῦ προϊσταμένου τῆς Μ. Λαύρας Βενιαμὶν, ἀναγνωρίσαντος τὴν ἐκλογὴν τοῦ δικαίου. Πρὸς δὲ ἐπεκαλέσθη διάφορα ἄλλα ἔγγραφα, ἐν οἷς ἡ σκήτη ἀναφέρεται ὡς μολδοβλαχικὴ καὶ ἄτινα, κατὰ τὴν κρίσιν του, δικαιολογοῦσι τὴν προσωνυμίαν ῥωμουνικὴν, ἀφ' οὗ καὶ τὸ ὄνομα Μολδοβλαχία ἀντικατέστη διὰ τοῦ Ῥωμουνία· ἐκ δὲ τούτου καὶ τῆς ὑπὸ τὸ ὄνομα «ῥωμουνικὴ σκήτη» ἀναγνωρίσεως ταύτης ὑπὸ ξένων ἀρχῶν συνεπέρανεν ὅτι ὅρος τῆς ὑπάρξεως αὐτῆς ἐστιν ἵνα ἦνε καὶ λέγηται σκήτη ῥωμουνική.

Ὡς πρὸς τὴν σφραγῖδα τὴν ἐν χρήσει ὑπὸ τῆς σκήτης ὑπεστήριξε τὴν διατήρησιν αὐτῆς,

Ἐπειδὴ κατὰ τὰ διέποντα τὰ εὐαγῆ καθιδρύματα καὶ τὰς ἐκ παλαιτάτου ἐν ἁγίῳ Ὄρει κρατούσας συνηθείας ἡ σφραγὶς εἰκονίζει τὴν ἑορτὴν ἢ τὸν ἅγιον, ἐπ' ὀνόματι τοῦ ὁποίου τιμᾶται ὁ τῆς μονῆς ἢ τῆς σκήτης ναός· τοιοῦτος δὲ ἐν τῇ σκήτῃ ταύτῃ εἶνε ὁ νεόδμητος τῆς βαπτίσεως, ὅπερ ἀνεγνώρισεν ὡς κυριακὸν ἡ ἐπικυρίαρχος μονὴ διὰ τοῦ ἀπὸ **2** ἰανουαρίου 1864 ἐγγράφου αὐτῆς καὶ διὰ τῆς ἐπισήμου παρουσιάσεως αὐτῆς ἐν τοῖς ἐγκαινίοις γενομένοις τὴν **21** μαΐου **1866**,

Ἐπειδὴ τὴν ἀνέγερσιν τοῦ νέου κυριακοῦ ῥητῶς ἐπέτρεψεν ἡ ἐπικυρίαρχος μονὴ διὰ τοῦ ἀπὸ **17** μαΐου 1866 ἐγγράφου αὐτῆς.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὸ γεγονὸς ὅτι εἰς τὰς πρὸς τὴν κυρίαρχον μονὴν ἀναφορᾶς τῆς σκήτης, αὕτη ἐπί τινα καιρὸν μετεχειρίζετο τὴν παλαιὰν σφραγῖδα, τοῦτο κατὰ τοὺς ἀντιπροσώπους τῆς σκήτης οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν, καθότι ἡ σκήτη τὸ μὲν ἐξ ἀνάγκης ἐν ταῖς πρὸς τὴν κυρίαρχον μονὴν σχέσεσιν αὐτῆς μετεχειρίζετο τὴν παλαιὰν σφραγῖδα, τὸ δὲ διότι ἦν γνωστὴ ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν τοῦ τιμίου Προδρόμου, ἔστι δ' ὅτε καὶ ἐκ παραδρομῆς καὶ λάθους ἔθετο τὴν παλαιὰν ἀντὶ τῆς νέας σφραγῖδος

Ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν πατέρων παρετήρησεν ὅτι, ὅτε κατὰ τὸ 1857 ἐτέθησαν τὰ θεμέλια τῆς σκήτης, ἡ οἰκοδομὴ ἐχαράχθη, ὅπως περιλάβῃ πλείους τῶν 100 πατέρων· ὅτι τῷ 1862 ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ὑπερέβη τοὺς 100 χωρὶς ἡ ἐπικυρίαρχος μονὴ νὰ ἐγείρῃ τὴν ἐλαχίστην ἔνστασιν, ἀλλὰ τοὐναντίον ὑπεβοήθησε τὴν αὔξησιν ταύτην χορηγήσασα ἐκ τῶν δασῶν αὐτῆς ἅπασαν τὴν ἀπαιτουμένην ξυλείαν διὰ τὴν ἀνέγερσιν τῆς οἰκοδομῆς ταύτης· ὅτι ὑπὸ τὰ ὄμματα τῆς κυριάρχου μονῆς ἀνεγέρθησαν κελλία οὐχὶ δι' 20 ἀλλὰ διὰ 200 μοναχούς· ὅτι ἐν τοῖς ἐγκαινίοις τοῦ ναοῦ τῆς σκήτης γενομένοις τῇ 21 μαΐου 1866 παρῆσαν πλείους τῶν 100 τῆς σκήτης πατέρων, οἵτινες καὶ ὑπέγραψαν τὸ πρακτικὸν τῶν ἐγκαινίων, τῆς κυριάρχου μονῆς ἐπισήμως παρισταμένης· ὅτι τῇ 15 αὐγούστου τοῦ 1870 γενομένης τῆς ἐκλογῆς τοῦ δικαίου Δαμιανοῦ παρισταμένης τῆς Μ. Λαύρας καὶ συμπραττούσης διὰ τῆς ἐξελέγξεως τῶν ψήφων μετέσχον τῆς ψηφοφορίας πλείους τῶν 100 πατέρων τῆς σκήτης, τὴν δ' ἐκλογὴν ταύτην ἡ Μ. Λαύρα ἀνεγνώρισεν, ὡς ἐξάγεται, εἶπεν, καὶ ἐκ τῆς ἀπὸ 28 μαΐου 1871 ἐπιστολῆς αὐτῆς πρὸς τὸν μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας καὶ τῆς ἀπὸ 20 φεβρουαρίου 1372 ἑτέρας αὐτῆς ἐπιστολῆς πρὸς τὸν ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑπουργὸν τῆς Ῥωμουνίας.

Μετὰ τὴν ἔκθεσιν ἐπιβοηθητικῶν τινων λόγων ἀναφε-

ρομένων εἰς τὴν ὑπὸ τῆς σκήτης διοδομένην ἔννοιαν τῶν συμβολαίων τοῦ 1820 καὶ 1852, εἰς τὸ χρυσόβουλλον τοῦ 1853 καὶ εἰς τὸ σιγίλλιον τοῦ 1856, συνεπέρανεν ὑπὲρ τῆς ἐπικυρώσεως τοῦ σιγιλλίου τοῦ 1876 καὶ τῆς ἀπορρίψεως τῆς ἀγωγῆς τῆς Λαύρας καὶ ἐξητήσατο ἀνταγωγικῶς νὰ χορηγηθῇ τῇ σκήτῃ ἀνάλογος ἔκτασις γῆς πρὸς καλλιέργειαν δι' ἀμπελῶνας, ἐλαιῶνας καὶ κήπους καὶ δικαίωμα ὑδρεύσεως· νὰ δοθῇ αὐτῇ τὸ δικαίωμα ξυλεύσεως οἰκοδομησίμου καὶ καυσίμου ξυλείας ὡς καὶ κατασκευῆς ἀσβέστου· νὰ παραχωρηθῇ αὐτῇ ὑπήνεμος βραχίων γῆς ὡς νεώριον διὰ τὰς πρὸς ἁλιείαν λέμβους· νὰ ἐπιτραπῇ αὐτῇ ὅπως ἀποπερατώσῃ τὴν εἰς τὴν Λαύραν ἄγουσαν ὁδόν, ἧς τὸ ἥμισυ κατεσκεύασεν ἡ Λαύρα· νὰ χορηγηθῇ αὐτῇ τὸ δικαίωμα τοῦ περισυλλέγειν τοὺς πίπτοντας φλοιοὺς τῶν δένδρων πρὸς λίπανσιν τῆς γῆς· νὰ ἐπιτραπῇ αὐτῇ ἡ ἀγορὰ κελλίου εἰς Καρύας ὅπως χρησιμεύῃ κατάλυμα τῶν ἐκεῖσε μεταβαινόντων μοναχῶν τῆς σκήτης· νὰ παραχωρηθῇ αὐτῇ ἡ ἄδεια τοῦ κτίζειν ἐντὸς τῆς περιοχῆς της ὅ,τι καὶ ὅπως βούλεται.

Μετὰ τὴν προφορικὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἀνωτέρω ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Μ. Λαύρας ἀποκρούει τὰ ἔγγραφα ἄτινα, οἱ τῆς σκήτης παρουσίασαν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ῥωμουνικῆς ἐπωνυμίας καὶ ἐπὶ δύο μόνον περιστέλλει τὴν ἀπάντησιν, καθότι τὰ λοιπὰ ὡς ἐκδοθέντα ἄνευ ἀδείας ἢ συναινέσεως τῆς Μ. ἐκκλησίας ἢ τῆς κυριάρχου μονῆς οὐδὲν ἔχουσι νομικὸν κῦρος. Ἐν τῷ ἀπὸ 12 μαΐου τοῦ 1866 ἐγγράφῳ τοῦ πατριάρχου παρέχεται ἄδεια ἐγκαινιάσεως τοῦ νεοδμήτου ναοῦ οὐχὶ τῆς ῥωμουνικῆς ἀλλὰ τῆς μολδαυϊκῆς σκήτης, τὸ δὲ ὄνομα τοῦ ναοῦ ἀποκαλεῖται τοῦ τιμίου Προδρόμου καὶ οὐχὶ τῶν Θεοφανείων· τοῦτ'αὐτὸ ἀναφέρει καὶ ἡ ἀπὸ 17 μαΐου ἰδίου ἔτους ἄδεια τῆς σκήτης· ὅσον δ'ἀφορᾷ τὴν ἀπὸ 16 δεκεμβρίου τοῦ 1868 ἀπάντησιν τοῦ πατριάρχου πρὸς τὸν μητροπολίτην Οὐγγροβλαχίας, ἐν αὐτῇ μνημονεύεται ἡ σκήτη οὐχὶ ῥωμουνική, ἀλλὰ τοῦ τιμίου Προδρόμου ὑποκειμένη τῇ μονῇ τῆς Μ. Λαύρας.

Ὅτι μεταγενεστέρως οἱ ἐν τῇ σκήτῃ προέβησαν εἰς μετατροπὴν τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς σφραγῖδος, ὁ πληρεξούσιος τῆς Μ. Λαύρας φέρει πρὸς ἄλλοις εἰς ἀπόδειξιν καὶ τὸ ὑπὸ τῆς σκήτης παρουσιασθὲν διάταγμα τοῦ ἡγεμόνος Καρόλου ὁρίσαντος κατὰ ἰούνιον τοῦ 1871 νὰ μεταβάλῃ ἡ σκήτη προσωνυμίαν καὶ σφραγῖδα, καὶ ἐρωτᾷ ἐν τίνι δικαιώματι ὁ ἡγεμὼν διέταξε ταῦτα ἐν ἀγνοίᾳ τῆς Μ. Ἐκκλησίας καὶ τῆς κυριάρχου μονῆς. Ἀπόκρουει εἶτα τὸν ἰσχυρισμὸν ὅτι ἡ κυρίαρχος μονὴ συνήνεσε νὰ μεταβληθῇ τὸ κυριακὸν καὶ ἡ σφραγίς· ἀναφέρει τὴν ἐν καιρῷ γενομένην ὑπὸ τῆς κυριάρχου μονῆς διαμαρτύρησιν, καὶ ἐπιπροστίθησιν ὅτι οἱ τῆς σκήτης φανέντες ὅτι ἐγνωσιμάχησαν, ἐχρῶντο τῇ ἀρχαίᾳ σφραγῖδι ἄχρι τοῦ 1876 ἐν πᾶσι τοῖς ἐγγράφοις αὐτῶν τοῖς ἀπευθυνομένοις εἴτε πρὸς τὴν κυρίαρχον μονήν, εἴτε πρὸς τὸ κοινὸν τοῦ ἁγίου Ὄρους, εἴτε καὶ πρὸς τὴν Μ. ἐκκλησίαν.

Ἐνδιατρίβει κατόπιν ἐπὶ τοῦ ὅτι διὰ τῶν μετωνυμιῶν τούτων προὐτίθετο ἡ παραγραφὴ τῶν κυριαρχικῶν τῆς Μ. Λαύρας δικαιωμάτων καὶ εἰς ἀπόδειξιν προσήγαγεν ἔγγραφον σεσημασμένον διὰ τρίτης τινὸς σφραγῖδος, ἣν ἐζήτησαν νὰ παρεισάξωσιν εἰς τὴν μονήν, φερούσης τὰ σήματα τοῦ ῥωμουνικοῦ κράτους καὶ τὰς λέξεις «σφραγὶς τοῦ ῥωμουνικοῦ κοινοβίου ἐν ἁγίῳ ὄρει Ἄθῳ».

Τέλος ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν μοναχῶν ἰσχυρίσθη ὅτι ἡ κυρίαρχος μονὴ ἀείποτε διεμαρτυρήθη κατὰ τῆς ἐπὶ ἀθετήσει τῶν ἀρχαίων συμβολαίων γενομένης αὐξήσεως, ἀνήρεσε τὰ λεχθέντα ὅτι ἡ Μ. Λαύρα συμπαρέστη εἰς τὴν ἀνέγερσιν τῆς σκήτης διὰ τῆς πωλήσεως ξυλείας, εἰποῦσα ὅτι τὴν ξυλείαν πωλεῖ οὐχὶ ἡ μονὴ ἀλλ' ὁ ξυλοκόπος, καὶ ἀπέκρουσε τὰς ἀνταγωγικὰς αἰτήσεις τῆς σκήτης ὡς ἐκθέσμους καὶ ὡς καθ' ὑπέρβασιν τῶν ὅρων τῆς πληρεξουσιότητος αὐτῶν διατυπωθείσας ὑπὸ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς σκήτης.

Ἀκούσασα ἡ ἱερὰ σύνοδος καὶ τὴν ἀνταπάντησιν τῶν ἀντιπροσώπων καὶ τοῦ πληρεξουσίου τῆς σκήτης καὶ σκεψαμένη διὰ μακρῶν καὶ ἐμβριθῶς μετὰ τὴν μελέτην τῶν ἑκατέρωθεν ὑποβληθεισῶν γραπτῶν προτάσεων, ἐν μὲν τῇ συνεδριάσει τοῦ παρελθόντος σαββάτου ἀπέρριψε καθ' ὁλοκληριαν τὴν ἀνταγωγὴν, σήμερον δὲ ἔλυσε καὶ τὸ κύριον ζήτημα λαβοῦσα κατὰ πλειονοψηφίαν τὴν ἑπομένην ἀπόφασιν, ἣν ἐν συνεδριάσει τῆς ἱερᾶς συνόδου ἡ Α. Θ. Π. ἐγνωστοποίησε πρὸς τοὺς διαφερομένους.

Τὸ διατακτικὸν τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἔχει ὧδε·

« Διὰ τοὺς ἐν τοῖς πρακτικοῖς ἐκτεθειμένους λόγους τοὺς ἀναγραφησομένους καὶ ἐν τῷ σκεπτικῷ τῆς ἀποφάσεως ἡ ἱερὰ σύνοδος κατὰ πλειονοψηφίαν κηρύττει·

» Τὸ ἐν ἔτει 1876 ἐκδοθὲν σιγίλλιον ὡς ἀκαταλλήλως ἐκδοθὲν, καὶ κατὰ συνέπειαν ἄκυρον·

» Θεωρεῖ καὶ κηρύσσει τὰ κυριαρχικὰ τῆς μονῆς Μ. Λαύρας δικαιώματα ἐπὶ τῆς ὑποτελοῦς αὐτῇ σκήτης τοῦ τιμίου Προδρόμου ἰσχυρὰ καὶ ἀνέπαφα.

» Συνίστησι συντόνως καὶ ἐπιτάσσει ἵνα ἐν βραχυτάτῳ χρονικῷ διαστήματι οἱ πατέρες τῆς σκήτης τοῦ τιμίου Προδρόμου προσέλθωσι τῇ κυριάρχῳ μονῇ, οἱ δὲ πατέρες ταύτης δεχθῶσιν αὐτοὺς, ἐκθέσωσιν ἐκεῖνοι τὰς αἰτήσεις αὐτῶν καὶ λάβωσιν οὗτοι ἐν ὄψει τὴν κατάστασιν τὴν δημιουργηθεῖσαν ἀπὸ τοῦ πρώτου σιγιλλίου μέχρι σήμερον καὶ ἔλθωσιν εἰς συνεννόησιν πρὸς ἐπάνοδον τῆς εἰρήνης καὶ ἀγάπης καὶ διασκέδασιν τῶν ἀφορμῶν, τῶν ἐρίδων καὶ διαπληκτισμῶν· ἀνενεχθῶσι δὲ ἀμφότερα τὰ μέρη εἰς τὴν Ἐκκλησίαν πρὸς ἐπικύρωσιν τῆς καταρτισθησομένης συμφωνίας αὐτῶν.

» Ἡ ἐκκλησία ἐπέχουσα θέσιν οὐ μόνον δικαστηρίου ἀλλὰ καὶ μητρὸς ὀφειλούσης ἵνα προνοῇ ὑπὲρ τῆς ἁρμονικῆς τῶν τέκνων αὐτῆς συμβιώσεως καὶ ἰδιαζουσαν ἐπιδείκνυται πρόνοιαν ὑπὲρ τῆς εὐσταθείας τῶν εὐαγῶν καθιδρυμάτων καὶ τῆς ἐν ὁμονοίᾳ βιώσεως τῶν προηλαμένων τὸν μονάρη βίον, νουθετεῖ καὶ συμβουλεύει ἀμφότερα τὰ μέρη ἵνα ἀποβάλωσι πᾶν πάθος καὶ πᾶσαν σκέψιν ἀλλοτρίαν τοῦ εὐαγγελικοῦ πολιτεύματος καὶ τοῦ μοναχικοῦ βίου, ἀντιπίπτουσαν δὲ πρὸς τὸ παναρχαιον καθεστὸς τοῦ ἁγιωνύμου Ὄρους.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ, ἤτοι ΛΟΓΟΙ ἐκφωνηθέντες ἐν τῷ Ζαππείῳ κατὰ τὴν διανομὴν τῶν βραβείων ὑπὸ Καλλιόπης Α. Κεχαγιᾶ, διευθυντρίας τοῦ Ζαππείου παρθεναγωγείου κτλ.

Τοιοῦτον τίτλον φέρει πόνημα ἐξ 20 τυπογραφικῶν φύλλων κομψῶς καὶ φιλοκάλως ἐκδοθέντων ἐκ τοῦ τυπογραφείου Βουτυρᾶ καὶ Σας περὶ τὰς δυσμὰς τοῦ παρελθόντος ἔτους, οὗ τὴν γνωστοποίησιν ἠναγκάσθημεν ν' ἀναβάλωμεν ἄχρι τῆς σήμερον δι' οὓς λόγους καθυστερήσαμεν καὶ τὴν ἐξαγγελίαν τῶν ἔ ρ γ ω ν τοῦ ἀειμνήστου Δέρκων.

Οἱ λόγοι οὗτοι ἀντικείμενον ἔχοντες τὰ ἑπόμενα θέματα· περὶ τῆς ἐν τῇ παιδαγωγίᾳ θέσεως τοῦ ἑλληνισμοῦ, ἀνάλυσιν, τοῦ προγράμματος τοῦ Ζαππείου περὶ τῆς ἐπιρροῆς τῆς ὀρθῆς παιδεύσεως ἐπὶ τῶν ἠθῶν, ἐθίμων καὶ ἰδεῶν τῆς κοινωνίας· περὶ τῆς γυναικὸς ἐν τῷ δράματι τοῦ βίου· περὶ τοῦ καθόλου προγράμματος καὶ περὶ παιδαγωγοῦ (κατὰ Πλάτωνα καὶ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον) πληροῦσιν 189 σελ. τοῦ κειμένου, οὗτινος τὸ ὑπόλοιπον μέρος κατέχει τὸ παιδαγωγικὸν ἐγκόλπιον, ἢ συμβουλαί τινες πρὸς τὰς ἀποφοιτώσας Ζαππίδας. Τοῦ δ' τούτου μέρους ἡ ἀνάγνωσις ἐπιβέβληται πάσῃ παιδαγωγῷ ὀφειλούσῃ ἐπίστασθαι τὰ καθήκοντα αὐτῆς, ἅτινα μετὰ σαφηνείας καθορίζει ἡ ἐλλόγιμος κ. Κεχαγιᾶ εἰδικὰ ἀφιερουμένα κεφάλαι· α') περὶ τῆς ἐντολῆς τῆς παιδαγωγοῦ· β') περὶ τῆς ἑλληνίδος παιδαγωγοῦ· γ') περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἠθικῆς προπαρασκευῆς τῆς παιδαγωγοῦ· δ') περὶ τῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσεως τῆς παιδαγωγοῦ· ε') περὶ τῆς διδασκάλου ὅτι δέον ἵνα ᾖ παιδαγωγός· ς') περὶ τῶν σχέσεων τῆς παιδαγωγοῦ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις· ζ') περὶ τῆς θέσεως τῆς στοργῆς τῆς παιδαγωγοῦ· η') περὶ τῶν ἀτομικῶν σχέσεων καὶ τοῦ ἀτομικοῦ βίου τῆς παιδαγωγοῦ καὶ θ') περὶ τῆς σχέσεως τῆς παιδαγωγοῦ πρὸς τὰς ἀρχάς. Τὰ θέματα ταῦτα πραγματευόμενον τὸ πόνημα τοῦτο μετ' ἐπιγνώσεως ἀπορρεούσης ἐκ βαθείας πείρας καὶ μελέτης τῶν τε ἐθνικῶν τάσεων καὶ τῶν τοπικῶν καὶ παιδευτικῶν ἀναγκῶν χρησιμώτατόν ἐστιν ἐγκόλπιον τῶν τὴν καλλίστην τῶν λειτουργιῶν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἀναλαβουσῶν νεαρῶν παιδαγωγῶν.

Ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὴν ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐνοριακῶν πραγμάτων συμβαίνουσαν, ὡς μὴ ὤφειλεν, ἀταξίαν προερχομένην ἐκ τῆς μὴ τηρήσεως διπλοτύπων ἀποδείξεων ἐπί τε τῶν εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν, δὲν ἔλειψεν ἑκάστοτε συνιστῶσα ἁρμοδίως εἰς τοὺς τιμιωτάτους Ἐπιτρόπους τὴν ἀπαιτουμένην τάξιν καὶ ἀκρίβειαν ἐν τῇ διαχειρίσει αὐτῶν.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ διαχείρισις πολλῶν ἱερῶν Ἐκκλησιῶν κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι σύμφωνος πρὸς τὰς δοθείσας τοῖς Ἐπιτρόποις ἐκκλησιαστικὰς ὁδηγίας, ἀλλ' ὅμως εἰς τὴν διαχείρισιν εὐαρίθμων τινῶν ἐνοριῶν δυστυχῶς παρατηρεῖται ἡ ἔλλειψις τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ διαληφθέντος μέτρου, ἐξ οὗ προκύπτουσι διάφορα σκανδαλώδη ζητήματα, σπουδαίως ἐπιβαρύνοντα τοὺς ἐμπεπιστευμένους τὰ τῆς διαχειρίσεως.

Ὅθεν χάριν τῆς ἀκριβείας καὶ τάξεως ἐν τῇ διαχειρίσει τῶν ἐνοριακῶν πραγμάτων ἀφ' ἑνός, καὶ διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν τιμιωτάτων Ἐπιτρόπων ἀφ' ἑτέρου, ἐντελλόμεθα, καὶ προτρεπόμεθα τὴν ὑμῶν τιμιότητα διὰ τῆς παρούσης Ἐκκλησιαστικῆς Ἐγκυκλίου, συνιστῶντες ὑμῖν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος μέτρου, ἤτοι τὴν χρῆσιν διπλοτύπων ἀποδείξεων ἐπί τε τῶν εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν ἐν γένει, λαμβάνοντες τὰ ἐπὶ τούτῳ διπλότυπα παρὰ τοῦ ἁρμοδίου τῶν Πατριαρχείων Γραφείου. Ἐὰν δὲ μετὰ ταῦτα τὰ Ἐκκλησιαστικῶς ἐντελλόμενα ὑμῖν ἤθελε παρουσιασθῇ διαφορά τις ἐπί τε τῶν εἰσπράξεων καὶ δαπανῶν τῆς Ἐνορίας ὑμῶν μὴ δικαιολογουμένη διὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ ἀποδείξεων, ἡ διαφορὰ αὕτη ἀποκλειστικῶς θέλει ἐπιβαρύνει τοῖς διαχειρισταῖς· καὶ πρὸς γνῶσιν ὑμῶν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 23 μαΐου 1881.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας

Ὑπάρχει γνωστὸν τοῖς πᾶσιν ὅτι ἐν καιρῷ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν Κανονισμῶν τὸ πάγιον χρέος τοῦ Ἐθνικοῦ Ταμείου, διαιρούμενον εἰς χρέος τοῦ Κοινοῦ καὶ εἰς αὐλικόν, ἐνεκρίθη ἵνα ἐξοφληθῇ δι' ὑποχρεωτικοῦ ἐράνου ἀπάντων τῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν τῶν ὑποκειμένων εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἐπαρχιῶν, ὅτι ἀναλογήσαντος εἰς ἕκαστον στέφανον τοῦ ποσοῦ ἓξ γροσίων ἀργυρῶν, ἡ Σεβ. Αὐτοκρατορικὴ Κυβέρνησις εὐμενῶς ἀναδεξαμένη τὴν εἰσπραξιν αὐτῶν, παρέδωκεν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Ταμεῖον τὰ τότε εἰσπραχθέντα, ἐξ ὧν μέρος τῶν δανειστῶν ἔλαβον τὰ δίκαια αὐτῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ Σεβ. Κυβέρνησις δὲν ἠδυνήθη ἵνα εἰσπράξῃ πανταχόθεν τὸν διαληφθέντα ἔρανον τῶν ἐξ γροσίων ἕνεκα τῶν παρεμβληθέντων ἐκ μέρους Χριστιανῶν τινων προσκομμάτων, ἱκανὸν δὲ ποσὸν μένει ἔκτοτε ὀφειλόμενον εἰς διαφόρους, τελευταῖον ἔν τινι συνεδριάσει τῶν δύο σωμάτων, ἤτοι τῆς ἱερᾶς συνόδου καὶ τοῦ Δ. Ε. Μ. Συμβουλίου, ἐγένετο σκέψις περὶ τῆς ἐξελέγξεως καὶ ἐξακριβώσεως τοῦ ὑπολοίπου χρέους τοῦ Κοινοῦ καὶ τοῦ αὐλικοῦ διὰ τῆς παραβολῆς τῶν ὁμολογιῶν πρὸς τὰ βιβλία τοῦ Ἐθν. Ταμείου, ἵνα τεθείσης οὕτω βάσεως στερεᾶς, γένηται ἀκολούθως σκέψις καὶ ὁροντὶς σύντονος περὶ ἐξευρέσεως τῶν πόρων, δι' ὧν ταῦτα πληρωθήσονται διά τινος χρεωλυσίου. Προσκαλοῦνται τοίνυν ἅπαντες οἱ κάτοχοι ὁμολογιῶν τοῦ Κοινοῦ ἢ αὐλικῶν ὅπως ἢ αὐτοπροσώπως ἢ διὰ πληρεξουσίων αὐτῶν παρουσιάσωσιν αὐτὰς πρὸς τὸν εἰρημένον σκοπὸν ἐντὸς ἓξ μηνῶν ἀπὸ τῆς σήμερον ἐνώπιον τῆς ἐπὶ τούτῳ διορισθείσης τριμελοῦς ἐπιτροπῆς, συγκειμένης ὑπὸ τοῦ πανιερωτάτου μητροπολίτου Κορυτσᾶς κυρίου Δωροθέου, τοῦ γραμματέως τοῦ Δ. Ε. Μ. συμβουλίου κ. Δημ. Θ. Ξανθοπούλου καὶ τοῦ ταμίου τοῦ ἐθνικοῦ ταμείου κ. Συμεὼν Παπαδάκη, καὶ συνεδριαζούσης ἐν τοῖς Πατριαρχείοις κατὰ πᾶσαν δευτέραν ἀπὸ τῆς ἕκτης ὥρας τουρκιστὶ μέχρι τῆς ἐννάτης.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, 15 Μαΐου 1881.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ.

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ

ΑΛΗΘΕΙΑ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

ΕΤΟΣ Α΄ | 29 ΙΟΥΛΙΟΥ 1881 | ΤΕΥΧΟΣ Ι΄

ΟΙ ΕΝ ΤΗ ΑΝΑΤΟΛΗ ΜΙΣΣΙΟΝΑΡΙΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΥ (*)

Τὸ εὐχέλαιον εἶνε ἐπίσης ἱερὸν μυστήριον, ἅτε περιέχον πάντα τὰ τοῦ μυστηρίου συνοπτικά, ἐν ᾧ, χριομένου τοῦ ἀσθενοῦς εὐλογηθέντι ἐλαίῳ, κατέρχεται ἐπ' αὐτοῦ ἡ χάρις ἡ θεραπεύουσα τὰς νόσους ψυχῆς τε καὶ σώματος.

Ἡ τοῦ μυστηρίου τούτου σύστασις ὀφείλεται εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, οὗ οἱ μαθηταὶ ἀποσταλέντες ὑπ' αὐτοῦ ὅπως κηρύξωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἀνὰ πάσας τὰς πόλεις καὶ κώμας τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἀναμαρτήτως κατὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ διδασκάλου καὶ καθηγεμόνος αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν, ὡς καὶ σύμπαντος τοῦ κόσμου, ἐνεργοῦντες, «ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον» (Μάρκ. ϛ΄, 13). Τούτου χάριν μετὰ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀνάληψιν τοῦ Σωτῆρος καὶ τὸν ἱερὸν τοῦτον θεσμὸν παρέδωκαν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐπιτάξαντες διὰ τοῦ ἀποστόλου Ἰακώβου· «ἀσθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτόν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου· καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκὼς ἀφεθήσεται αὐτῷ» (Ἰακ. καθ. ἐπιστ. ε, 14, 15). Τὴν ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀποστολικῶν χρόνων ὕπαρξιν τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πιστοποιούμεθα ἐκ τῶν πατέρων καὶ διδασκάλων αὐτῆς Τερτυλλιανοῦ, Χρυσοστόμου, Ἰννοκεντίου Α΄ Ῥώμης, καὶ Γρηγορίου τοῦ μεγάλου, ἐξ ὧν ὁ τελευταῖος ἐν τῇ περὶ μυστηρίων βίβλῳ ἐκτίθησι καὶ τὴν τάξιν τῆς ἀκολουθίας τοῦ μυστηρίου τούτου, ὅπερ ὑπῆρχεν ἔκπαλαι κατὰ παράδοσιν ἀποστολικήν. Ἐν δὲ τῇ περὶ ἱερωσύνης Γ΄ ὁμιλίᾳ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου ἀναφορικῶς τοῦ μυστηρίου τούτου ἀναγινώσκομεν τάδε·

«Ἀλλὰ γὰρ ἐπάνειμι πάλιν, ὅθεν ἐξέβην· οὐ γὰρ ἐν τῷ κολάζειν μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ ποιεῖν εὖ, μείζονα τοῖς ἱερεῦσιν ἔδωκε δύναμιν τῶν φυσικῶν γονέων ὁ Θεός· καὶ τοσοῦτον ἀμφοτέρων τὸ διάφορον, ὅσον τῆς παρούσης καὶ μελλούσης ζωῆς. Οἱ μὲν γὰρ εἰς ταύτην, οἱ δὲ εἰς ἐκείνην γεννῶσι· κἀκεῖνοι μὲν οὐδὲ τὸν σωματικὸν αὐτοῖς δύναιντ' ἂν ἀμύνασθαι θάνατον, οὔτε νόσον ἐπενεχθεῖσαν ἀποκρούσασθαι· οὗτοι δὲ καὶ κάμνουσαν καὶ ἀπόλλυσθαι μέλλουσαν τὴν ψυχὴν πολλάκις ἔσωσαν, τοῖς μὲν πρωτέραν τὴν κόλασιν ἐργασάμενοι, τοὺς δὲ οὐδὲ παρὰ τὴν ἀρχὴν ἁφέντες ἐμπεσεῖν, οὐ τῷ διδάσκειν μόνον καὶ νουθετεῖν, ἀλλὰ καὶ τῷ δι' εὐχῶν βοηθεῖν. Οὐ γὰρ ὅτ' ἂν ἡμᾶς ἀναγεννῶσι μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ μετὰ ταῦτα συγχωρεῖν ἔχουσιν ἐξουσίαν ἁμαρτήματα. Ἀσθενεῖ γάρ τις, φησὶν, ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ὑπὲρ αὐτοῦ, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου, καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκὼς ἀφεθήσεται αὐτῷ».

Ταῖς ἀποστολικαῖς τοίνυν διατάξεσι πιστῶς κατακολουθοῦσα ἡ ἁγία, καθολικὴ καὶ ὀρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, χρίει τοὺς ἀσθενοῦντας ἐπὶ τῷ ὀνόματι «τοῦ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων δεσπόζοντος» τῷ ἁγίῳ ἐλαίῳ, μετὰ πίστεως ἀπεκδεχομένη τὴν διὰ τῆς θείας ἀντιλήψεως ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς συνεχούσης αὐτοὺς νόσου, καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, ὧν συνέπειαί εἰσι πολλάκις τὰ σωματικὰ νοσήματα, ὅπερ σαφέστατα δηλοῦται ἐν τοῖς πρὸς τὸν παραλυτικὸν λόγοις τοῦ Θεανθρώπου· «ἴδε ὑγιὴς γέγονας, μηκέτι ἁμάρτανε».

Ἐν τῷ μυστηρίῳ τούτῳ ὁρατὰ ἢ αἰσθητὰ σημεῖά εἰσι· α΄) ἡ ὕλη, ἣν σαφέστατα καθώρισεν ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος εἰπών· «ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ», καὶ ἥτις ἐστὶν ἁρμοδιώτατον σύμβολον τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου Πνεύματος τῆς ἰωμένης τὰς σωματικὰς καὶ ψυχικὰς νόσους· β΄) ὁ διὰ τῆς προσευχῆς καθαγιασμὸς τῆς ὕλης καὶ αἱ λέξεις ἤτοι ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως, ἡ ἐπιλεγομένη ὑπὸ τοῦ τελοῦντος τὸ μυστήριον, χρίοντος ἐλαίῳ τὸν ἀσθενῆ καὶ λέγοντος· «πάτερ Ἅγιε, ἰατρὲ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων, ὁ πέμψας τὸν μονογενῆ σου.... Υἱὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν πᾶσαν νόσον ἰώμενον, καὶ ἐκ τοῦ θανάτου λυτρούμενον, ἴασε καὶ τὸν δοῦλόν σου ἐκ τῆς περιεχούσης αὐτὸν σωματικῆς καὶ ψυχικῆς ἀσθενείας, καὶ ζωοποίησον αὐτὸν διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ σου»· γ΄) ἡ ὁρατὴ πρᾶξις, ἤτοι ἡ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ ἁγιασθέντος ἐλαίου χρίσις τοῦ ἀσθενοῦντος.

(*) Συνέχεια (ἴδ. Ἐκκλ. Ἀληθ. τεῦχ. Θ΄).

Τὴν ἐν τῷ μυστηρίῳ τούτῳ μεταδιδομένην χάριν δείκνυσιν ὁ ἀπόστολος λέγων· «καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος· κἂν ἁμαρτίας ᾖ πεποιηκὼς, ἀφεθήσεται αὐτῷ».

Ἐκ τῆς ῥήτρας ταύτης τοῦ ἀποστόλου ἐξάγεται προδήλως ὅτι ὁ ἀσθενῶν ὀφείλει ἕνα ἐκουσίως καὶ ἐν πίστει καὶ πεποιθήσει προσκαλέσῃ τοὺς πρεσβυτέρους πρὸς τὴν τοῦ μυστηρίου τούτου τέλεσιν καὶ διάκηται εἰς θέσιν πρὸς παραδοχὴν αὐτοῦ· ὅθεν οἱ τὸ εὐχέλαιον ἐπιφυλάττοντες διὰ τὸν πνέοντα τὰ λοίσθια, ἀντιμάχονται πρὸς τὴν ἀποστολικὴν διδασκαλίαν, ὡς ἀντιστρατεύονται πρὸς αὐτὴν καὶ οἱ ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν μυστηρίων ἐξοβελίζοντες τὸ εὐχέλαιον.

Ὅτι μὲν ἀντιμάχονται πρὸς τὴν ἀποστολικὴν διδασκαλίαν οἱ ἐπιφυλάττοντες τὸ εὐχέλαιον διὰ τοὺς πνέοντας τὰ λοίσθια, πιστοποιούμεθα καὶ παρὰ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου λέγοντος· «καλὰ τὰ μυστήρια καὶ ποθεινά, ἀλλ' οὐδεὶς ψυχορραγῶν λουτρὸν λαμβανέτω· οὐ γὰρ ἐκεῖνος τῶν μυστηρίων ὁ καιρὸς, ἀλλὰ τῶν διαθηκῶν· μυστηρίων δὲ καιρὸς ὑγεία φρενῶν καὶ σωφροσύνη ψυχῆς» (ὁμιλ. Α΄ εἰς τὰς πράξ. τῶν Ἀποστ. ζ΄). Ὅτι δὲ ἀντιστρατεύονται πρὸς αὐτὴν καὶ οἱ ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν μυστηρίων ἐξοβελίζοντες τὸ εὐχέλαιον, ἐκδιδασκόμεθα ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἐν τοῖς ἔμπροσθεν περὶ μυστηρίων διατυπωθέντος ὁρισμοῦ καὶ ἐκ τῆς ἐν τῷ εὐχελαίῳ συνυπάρξεως ὅλων τῶν συστατικῶν τῶν εἰς κατάρτισιν μυστηρίων συντελούντων, ἤτοι τῆς θεόθεν συστάσεως αὐτοῦ καὶ τῆς δι' αἰσθητῶν ἢ ὁρατῶν σημείων μεταδόσεως τῆς χάριτος τοῦ παναγίου Πνεύματος εἰς τὸν δεχόμενον τὸ μυστήριον τοῦτο ἄνθρωπον.

Ἐν τῇ τελευταίᾳ κατηγορίᾳ τῶν ἐξοβελιζόντων ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν μυστηρίων τὸ εὐχέλαιον ἀνήκουσιν οἱ τῇ ἀγγλικανῇ ἐκκλησίᾳ προσκείμενοι καὶ οἱ τῶν λοιπῶν αἱρέσεων τοῦ προτεσταντισμοῦ ὀπαδοί.

Ἡ ἀγγλικὴ ἐκκλησία δὲν διετήρησεν ἐκ τοῦ εὐχελαίου, εἰμὴ εὐχάς τινας συνοδευομένας ὑπὸ τῆς ἐξομολογήσεως καὶ τῆς ἱερατικῆς ἀφέσεως ἐν περιπτώσει σπουδαίας ἀσθενείας, καθ' ἣν προφανῶς ἐπίκειται ὁ τοῦ θανάτου κίνδυνος· ἡ περιστολὴ ὅμως αὕτη τῆς ἱερουργίας ἀντίκειται πρὸς τὸ ἐν τοῖς εὐαγγελίοις παράδειγμα τῶν ἀποστόλων, οἵτινες «ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον», καὶ ἀντιστρατεύεται πρὸς τὴν ἀποστολικὴν ἐπιταγὴν τὴν διακελεύουσαν· «ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου».

Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς τοῦ προτεσταντισμοῦ ὀπαδοὺς, οὗτοι τὸ πᾶν καθεῖλον ἐκ τοῦ εὐχελαίου, ἐπειδὴ ὁ ἱερεὺς ἢ ὁ λεγόμενος ποιμὴν αὐτῶν παρηγορεῖ ἁπλῶς τοὺς ἀσθενεῖς διὰ τῆς ἀναγνώσεως χωρίων τινῶν ἐκ τῆς ἁγίας Γραφῆς, ἅτινα αὐτὸς ἐκλέγει ὡς καταλληλα.

Ἐκ τῶν ἐκτεθέντων ἐξάγεται ἀριδήλως ἡ συμφώνως πρὸς τὴν εὐαγγελικὴν καὶ τὴν ἀποστολικὴν διδασκαλίαν καὶ τὸ δόγμα τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας διδασκαλία τῆς ἁγιωτάτης ὀρθοδόξου ἐκκλησίας περὶ τῶν ἑπτὰ μυστηρίων καὶ ὅτι δικαίως αὐτῇ καὶ μόνῃ προσήκει ἡ ὀνομασία μία, ἁγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἐκκλησία, τηρούσῃ ἀπαρεγκλίτως καὶ ἀπαρασαλεύτως ὅσα ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, καὶ παρ' αὐτοῦ λαβόντες οἱ ἱεροὶ αὐτοῦ μαθηταὶ καὶ ἀπόστολοι παρέδωκαν εἰς καταρτισμὸν τῶν πιστῶν, οὓς ἐδίδαξαν τηρεῖν πάντα, ὅσα ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Σωτὴρ, καὶ ὅτι οἱ τοῦ προτεσταντισμοῦ μισσιονάριοι ἀποκρούοντες τὰ πλεῖστα τῶν ἱερῶν μυστηρίων καὶ κακοδόξως δογματίζοντες ἐν ἅπασι τούτοις, ἀντὶ τῆς οὐρανίου διδασκαλίας τοῦ Σωτῆρος ζητοῦσιν ἵνα ὑποκαταστήσωσι τὴν ἑαυτῶν· ζηλοῦντες δὲ οὗτοι τὴν ἄζηλον κακοφημίαν τῶν βουλομένων ἀνασπάσαι ὀπίσω αὐτῶν τοὺς μαθητὰς τοῦ Χριστοῦ, περιτρέχουσι γῆν καὶ θάλασσαν τοῦ ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον, μιμούμενοι τοὺς Φαρισαίους ἐκείνους, οὓς ἐκφραστικώτατα ἠλεεινολόγησεν ὁ Σωτὴρ, ὅτε κατήλεγξε τὸν βίον αὐτῶν, τὴν ὑπόκρισιν καὶ τὰς πλάνας.

§ Γ΄

Ἀποδείξαντες ὅτι ἐν τοῖς ἀφορῶσι τὴν περὶ τῶν θείων μυστηρίων διδασκαλίαν οἱ μὲν ὀρθόδοξοι στερρῶς ἐμμένομεν ἐν τῇ εὐαγγελικῇ διδασκαλίᾳ οἱ δὲ τοῦ προτεσταντισμοῦ μισσιονάριοι ἀφίστανται αὐτῆς, καὶ ὅτι δὲν δύνανται οὗτοι ἐπικαλέσασθαι ὑπὲρ τοῦ κηρύγματος αὐτῶν τὴν κυριακὴν ἐπιταγὴν «διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα, ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν», ὀψόμεθα ἐν τοῖς ἑπομένοις ὅτι ἡ τοῦ Χριστοῦ ἁγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ ὀρθόδοξος ἐκκλησία οὐδαμῶς ἀφίσταται, ἔστω καὶ κατὰ κεραίαν μίαν, τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας ἐν τοῖς δογματιζομένοις ὑπ' αὐτῆς, καὶ ὅτι τοὐναντίον οἱ ἀξιοῦντες διδάξαι τοὺς ἀνὰ τὴν Ἀνατολὴν ἁπλοϊκοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν τὴν ἀλήθειαν ὡμοιώθησαν ἐκείνοις, περὶ ὧν γράφων ὁ Παῦλος πρὸς Τιμόθεον λέγει· «ἔσται γὰρ καιρὸς, ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ἰδίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους, κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν· καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται» (πρὸς Τιμόθ. Β΄, δ΄, 3—4). Εἰ δὲ καὶ ἐπιτηδεύονται διδάσκειν τὰς Γραφὰς καὶ κατὰ τὸ γράμμα αὐτῶν καθοδηγεῖν τὰ πλήθη, παρορῶσι τὸ ἐν τῇ Γραφῇ γεγραμμένον «εἴ τις ἑτεροδιδασκαλεῖ καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσι λόγοις τοῖς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, τετύφωται μηδὲν ἐπιστάμενος». Ὅθεν ταῖς βεβήλοις αὐτῶν καινοφωνίαις ἀνατρέψαι τὴν πίστιν τινῶν ἀποπειρῶνται, τὴν μερίδα ζηλώσαντες Ὑμεναίου καὶ Φιλητοῦ, ὧν ὁ λόγος ὡς γάγγραινα νομὴν ἔσχεν.

Ἀποδείξαντες ὅτι ἐν τῇ περὶ τῶν μυστηρίων διδασκαλίᾳ ἡ μὲν καθολικὴ ὀρθόδοξος τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία στερρῶς ἐμμένει καὶ ἔγκειται τῇ εὐαγγελικῇ καὶ ἀποστολικῇ διδασκαλίᾳ, οἱ δὲ τοῦ προτεσταντισμοῦ μισσιονάριοι παρασάγγας ὅλας ἀφίστανται αὐτῆς, θέλομεν ἤδη ἐπισκοπήσει ἐν τοῖς καθ' ἕκαστα τὴν καθ' ὅλου διδασκαλίαν τῆς τε ἁγίας, ὀρθοδόξου, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας καὶ τὴν τῶν μισσιοναρίων τοῦ προτεσταντισμοῦ, ὅπως ἀριδηλότερον καταδειχθῇ ἡ τῶν ἀν-

θρώπων τούτων ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τοῦ εὐαγγελίου καὶ τῶν ὑποθηκῶν τῶν ἀποστόλων, ὧν τὴν ἐμπέδωσιν ἀξιοῦσιν ὅτι ἐπιδιώκουσιν.

Ἐν τῶν μυστηριωδεστάτων μὲν καὶ βαθυτάτων, ἅμα δὲ καὶ σπουδαιοτάτων καὶ ἀναγκαιοτάτων πρὸς σωτηρίαν δογμάτων εἶνε τὸ περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἤτοι περὶ τοῦ μυστηρίου τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου. Ἡ σύλληψις καὶ ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ ἦν ὑπερφυσική, ἐκ μόνης παρθένου, μὴ γινωσκούσης ἄνδρα καὶ μνηστευθείσης τῷ Ἰωσὴφ μόνον πρὸς φυλακὴν τῆς παρθενίας αὐτῆς. Τοῦτο προανηγγέλθη ἐν τῷ πρωτοευαγγελίῳ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὅτε μετὰ τὴν παρακοὴν ἀπεμάκρυνε τοὺς πρωτοπλάστους ἐκ τοῦ παραδείσου· τοῦτο οἱ ἐν τῷ νόμῳ προφῆται κατήγγειλαν καὶ ἐκφραστικώτατα πάντων ὁ ὑψηρωνότατος Ἡσαΐας προανήγγειλεν εἰπών· «διὰ τοῦτο δώσει Κύριος αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον· ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ» (Ἡσ. ζ΄ 14)· τοῦτο, ὅτε ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐπληρώθη ἐπὶ τῆς ὑπεραγίας παρθένου τῇ δυνάμει καὶ ἐπιφοιτήσει τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου, εἰπόντος τοῦ ἀγγέλου αὐτῇ «Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σὲ καὶ δύναμις Ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι» (Λουκ. α΄, 35). Ὅτι δὲ τῇ δυνάμει καὶ ἐπιφοιτήσει μόνον τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἡ ὑπὲρ νοῦν αὕτη σύλληψις ἐγένετο, βεβαιούμεθα καὶ ἐκ τοῦ πρὸς Ἰωσὴφ τὸν μνηστῆρα λόγου τοῦ ἀγγέλου, εἰρηκότος αὐτῷ· «τὸ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματός ἐστιν ἁγίου» (Ματθ. α΄, 20). Ἐπὶ τούτου στηρίζεται τὸ δόγμα τῆς ἐκκλησίας περὶ τῆς παρθενίας τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου πρὸ τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως. Ἐν τούτῳ συμφωνοῦσι μετὰ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας οἱ προτεστάνται, ἀφίστανται ὅμως αὐτῆς, ἀρνούμενοι τὴν ἐν τόκῳ καὶ μετὰ τόκον παρθενίαν τῆς θεομήτορος. Ταῦτα δὲ δογματίζοντες οὐ μόνον κενὰ καὶ βλάσφημα ἐκδιδάσκουσιν, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἰδίου ἀφίστανται κανόνος, δι' οὗ ῥητῶς λέγουσιν ὅτι δὲν παραδέχονται εἰμὴ μόνον ὅ,τι ἐν τῇ Γραφῇ ἐμπεριέχεται.

Ὡς ἐκ τῶν Γραφῶν βεβαιούμεθα τὴν πρὸ τόκου παρθενίαν τῆς θεομήτορος, οὕτως ἐξ αὐτῶν τούτων τῶν Γραφῶν πιστοποιούμεθα καὶ τὴν ἐν τόκῳ καὶ μετὰ τόκον παρθενίαν αὐτῆς, καὶ κατὰ συνέπειαν ἀνομολογοῦμεν καὶ γεραίρομεν αὐτὴν ἀειπάρθενον.

Ἐμνήσθημεν ἀνωτέρω τοῦ Ἡσαΐου ῥητῶς προαναγγείλαντος ὅτι «ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει», ἐπισυνάπτομεν εἰς τὴν προαγγελίαν ταύτην τὴν πρόρρησιν τοῦ Δανιὴλ εἰπόντος «ὅτι ἀπὸ ὅρους ἐτμήθη λίθος ἄνευ χειρῶν» (β΄, 1—15), καὶ τὴν τοῦ Ἀββακούμ λέγοντος· «ὁ Θεὸς ἐκ Θαιμὰν ἥξει καὶ ὁ ἅγιος ἐξ ὄρους Φαρὰν κατασκίου δασέος» (γ΄, 3), δι' ἧς σαφέστατα προκατηγγέλθη ἡ ὑπὲρ νοῦν ἄνευ σπορᾶς κυοφορία τῆς θεομήτορος. Πρὸς ἀπόδειξιν δὲ τῆς προαγγελθείσης ἐπίσης ἐν τόκῳ καὶ μετὰ τόκον παρθενίας τῆς Θεοτόκου, προσκαλοῦμεν τοὺς ταύτην ἀρνουμένους προτεστάντας ἵνα ἀνοίξωσι τὴν βίβλον Ἰεζεκιὴλ τοῦ προφήτου καὶ ἐν τῷ μυστικῷ αὐτοῦ ὁράματι τοῦ ναοῦ καὶ τῆς πύλης κατίδωσι σαφέστατα προαναγγελλομένην καὶ τὴν ἐν τόκῳ καὶ μετὰ τόκον παρθενίαν αὐτῆς· φησὶ γὰρ ὁ προφήτης· «καὶ ἐπέστρεψέ με κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης τῶν ἁγίων τῆς ἐξωτέρας, τῆς βλεπούσης κατ' ἀνατολάς, καὶ αὕτη ἦν κεκλεισμένη. Καὶ εἶπε Κύριος πρός με· ἡ πύλη αὕτη κεκλεισμένη ἔσται, οὐκ ἀνοιχθήσεται, καὶ οὐδεὶς μὴ διέλθῃ δι' αὐτῆς· ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ εἰσελεύσεται δι' αὐτῆς, καὶ ἔσται κεκλεισμένη» (Ἰεζ. μδ΄, 1, 2). Οἱ προτεστάνται προβάλλοντες τὸν εὐαγγελιστὴν ἀφηγούμενον· «διεγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου, καὶ παρέλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. Καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον» (Ματθ. α΄, 24, 25), νομίζουσιν ὅτι προβάλλουσιν ἀπόδειξιν περὶ τῆς μὴ μετὰ τόκον παρθενίας τῆς Θεοτόκου, τὴν δὲ ἀξίωσιν αὐτῶν ταύτην νομίζουσιν ἰσχυροποιουμένην ἐκ τῆς συσχετίσεως τοῦ κειμένου τούτου πρὸς τὸ μνημονεῦον ἀδελφοὺς τοῦ Ἰησοῦ.

Ἐκ τῆς φράσεως «παρέλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ» δὲν δύναται νὰ ἐξαχθῇ τὸ τῶν προτεσταντῶν συμπέρασμα περὶ τῆς ἐν συζυγίᾳ συμβιώσεως τοῦ Ἰωσὴφ μετὰ τῆς Θεοτόκου. Αὕτη κατὰ τὸν Μωσέως νόμον ὡς μεμνηστευμένη τῷ Ἰωσὴφ ἐλογίζετο γυνὴ αὐτοῦ πρὸ τῶν ὁμμάτων τοῦ κόσμου· ἐγκαταλιμπάνων δὲ οὗτος αὐτὴν ἤθελεν ἐκθέσει αὐτὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ· ὅθεν ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ βουληθέντι λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν· «μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου»· διότι ἔδει ἵνα ἡ τε θεομήτωρ καὶ ὁ πᾶσαν τὴν ἀσθένειαν ἡμῶν ἀναδεξάμενος μονογενὴς αὐτῆς υἱὸς κατὰ τὰ πρῶτα τὸ ἀνθρώπινον ἔτη τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ἔχωσιν ἐπὶ γῆς προστάτην καὶ φύλακα, οὗ ἡ παρουσία νὰ ἀπομακρύνῃ ἐκ τοῦ πνεύματος τῶν ἀνθρώπων πᾶσαν ἰδέαν ὑπονοίας, γεννωμένης ἐκ τῆς μὴ καταλήψεως τῆς ὑπερφυοῦς ἐνσαρκώσεως τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ὃς ἐλθὼν εἰς τὸν κόσμον ἵνα ἄρῃ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, ἀνέλαβεν ἅπασαν τὴν ἀσθένειαν τῆς ἀνθρωπίνης σαρκὸς, ὅπως ἀποθεώσῃ ταύτην ἐν τῇ ζωηφόρῳ αὐτοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάσει. Τούτου χάριν εἶπεν ὁ ἄγγελος τῷ Ἰωσὴφ «μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκα σου»· μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν μεμνηστευμένην μετὰ σοῦ καὶ ἐμφανίσαι ταύτην τῇ κοινωνίᾳ ὡς σύζυγόν σου· «τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ Πνεύματός ἐστιν ἁγίου». Τοῦτο δὲ ἀπεκάλυψεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος, ἐπειδὴ ἐπάναγκες ἦν ἵνα ἀποκαλυφθῇ αὐτῷ τὸ μυστήριον τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Κυρίου, μόνῳ δικαιουμένῳ ἵνα καταγγείλῃ τὴν κατὰ νόμον γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἐπισύρῃ κατ' αὐτῆς τὴν θανατικὴν ποινὴν, ἣν ὁ νόμος Μωσέως καθωρίζει (Λευιτ. κ΄ 10 Δευτ. κβ΄ κγ΄) ἢ ἐν περιπτώσει καθ' ἣν δίκαιος ὢν δὲν ἤθελε μὲν παραδειγματίσαι αὐτὴν, ἀλλ' ἤθελε λάθρα ἀπολῦσαι καὶ ἐκθεῖναι εἰς τὴν ἰοβόλον γλῶσσαν τῆς συκοφαντίας. Ὅθεν καὶ παρὰ Θεοῦ διὰ τοῦ ἀγγέλου διετάχθη ὁ Ἰωσὴφ ἵνα παραλάβῃ Μαριὰμ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ἵνα ἐμφανίσῃ δηλονό-

τι ταύτην πρὸ τῆς κοινωνίας ὡς σύζυγον αὐτοῦ. Τὸ γεγονὸς τοῦτο ἀρηγούμενος ὁ Εὐαγγελιστὴς λέγει· «διεγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν, ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου, καὶ παρέλαβε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ»· ἐπίκαιρον δὲ ἐπαγαγεῖν ἐνταῦθα τοὺς λόγους τοῦ Χρυσορρήμονος· «οὐκ ἂν οὕτω καλέσας, εἰ διέφθαρτο. Γυναῖκα δὲ ἐνταῦθα τὴν μνηστὴν λέγει, ὥσπερ οὖν καὶ γαμβρὸν εἰώθειν ἡ γραφὴ λέγειν καὶ πρὸ τοῦ γάμου τοὺς μνηστῆρας». Γυναῖκα δὲ ὠνόμασε τὴν Θεομήτορα, καθάπερ καὶ Ἰωσὴφ τὸν μνηστῆρα ἄνδρα αὐτῆς ἀπεκάλεσε, πλὴν, καθ' ἃ ὁ μέγας τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος σχολιάζων λέγει· «ἵνα μὴ ἀκούσας ἄνδρα Μαρίας τῷ κοινῷ νομίσῃς τετέχθαι τῆς φύσεως νόμῳ, σκόπει πῶς αὐτῷ διορθοῦται τῇ ἐπαγωγῇ. Ἤκουσας, φησὶν, ἄνδρα, ἤκουσας μητέρα, ἤκουσας ὄνομα τῷ παιδίῳ τεθέν· οὐκοῦν ἄκουε καὶ τὸν τρόπον τῆς γεννήσεως» κλπ. Οὕτως ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ διέταξε τὸ πράγμα, ὥστε ὁ ἐνσαρκωθεὶς Υἱὸς καὶ Λόγος αὐτοῦ ἐνομίζετο υἱὸς τοῦ Ἰωσὴφ, καθ' ἃ ὁ θεηγόρος Λουκᾶς ἱστορεῖ. Ἵνα δὲ μὴ ἡ ἐλαχίστη ὑπόνοια ἐμφιλοχωρήσῃ ἐν τῷ πνεύματί τινος περὶ τοῦ ὑπερφυοῦς τῆς κυοφορίας τῆς παρθένου, μετ' ἀκριβείας καὶ σαφηνείας ἀπεκαλύφθη τῷ Ἰωσὴφ τὸ τῆς θείας ἐνσαρκώσεως μυστήριον. Ὅθεν ὁ θεῖος Χρυσόστομος ἐξηγῶν τὴν τοῦ ἀγγέλου ἀποκάλυψιν· «τέξεται δὲ υἱόν» ἐπιλέγει· «ἵνα μὴ πάλιν ἐκ τούτου πατέρα τις αὐτὸν (τὸν Ἰωσὴφ) ὑποπτεύσῃ, ἄκουσον τὰ ἑξῆς πῶς μετ' ἀκριβείας τίθησι. Τέξεται, φησὶν, υἱόν. Οὐκ εἶπε τέξεταί σοι, ἀλλ' ἁπλῶς τέξεται, μετέωρον αὐτῷ θεὶς, οὐ γὰρ αὐτῷ ἔτικτεν ἀλλὰ τῇ οἰκουμένῃ πάσῃ». Τίς δ' ἐν τοῖς λόγοις τοῦ ἀγγέλου «αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν» δὲν ἐνορᾷ τὸν σκοπὸν τῆς ἐλεύσεως τοῦ Σωτῆρος, ὃν κατήγγειλεν ὁ Ἡσαΐας εἰπών· «διὰ τοῦτο αὐτὸς κληρονομήσει πολλοὺς, καὶ τῶν ἰσχυρῶν μεριεῖ σκῦλα· ἀνθ' ὧν παρεδόθη εἰς θάνατον ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς ἀνόμοις ἐλογίσθη, καὶ αὐτὸς ἁμαρτίας πολλῶν ἀνήνεγκε καὶ διὰ τὰς ἀνομίας αὐτῶν παρεδόθη;» (νγ', 12).

Ὅτι δὲ πρὸς διασκέδασιν πάσης περὶ τοῦ ὑπερφυοῦς τόκου ὑποψίας συνέστησεν ὁ ἄγγελος τῷ Ἰωσὴφ «παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ» καὶ αὐτὸς ἐποίησεν, «ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Κυρίου», πιστοποιούμεθα ἐκ τῆς προιούσης ἀρηγήσεως τοῦ αὐτοῦ εὐαγγελιστοῦ.

Μικρὸν μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος καὶ τὴν πρόσοδον καὶ προσκύνησιν τῶν Μάγων, ὁ ἄγγελος ἐμφανίζεται αὖθις κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ, ὅπως συστήσῃ αὐτῷ τὴν ἐξ ἑτέρου κινδύνου προφύλαξιν τοῦ τεχθέντος παιδίου. Ἀκούσωμεν τοῦ εὐαγγελιστοῦ ἀρηγουμένου. «Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ λέγων· ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν Μητέρα αὐτοῦ καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρῴδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι αὐτό» (Ματθ. β' 13)· «ἐνταῦθα, λέγει ὁ θεῖος Χρυσόστομος, οὐκ ἔτι λέγει τὴν γυναῖκά σου, ἀλλὰ τὴν μητέρα αὐτοῦ. Ἐπειδὴ γὰρ ὁ τόκος ἐξέβη καὶ ἡ ὑποψία ἐλύθη καὶ ὁ ἀνὴρ ἐπιστώθη, μετὰ παρρησίας λοιπὸν διαλέγεται ὁ ἄγγελος οὔτε παιδίον οὔτε γυναῖκα αὐτοῦ καλῶν, ἀλλὰ παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον· καὶ τὴν αἰτίαν τῆς φυγῆς· μέλλει γὰρ ὁ Ἡρῴδης, φησὶ, ζητεῖν τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου».

Ὅτι δὲ οὐχὶ ἐκ γλωσσικοῦ ἰδιωτισμοῦ, ἀλλ' εἰς πιστοποίησιν τοῦ ὅτι οὐδεμία, ὡς ἐννοοῦσιν οἱ προτεστάνται, γαμικὴ σχέσις συνέδεσε τὴν Θεομήτορα μετὰ τοῦ Ἰωσὴφ μετεχειρίσθη ὁ ἱερὸς εὐαγγελιστὴς ἀντὶ τῆς φράσεως τὴν γυναῖκά σου, τὴν φράσιν τὴν μητέρα αὐτοῦ, βεβαιούμεθα καὶ ἐκ τοῦ ὅτι πάντοτε ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα ὁσάκις γίνεται λόγος περὶ τῆς ἀπέναντι τῆς Θεομήτορος θέσεως τοῦ Ἰωσὴφ οὐδέποτε γίνεται λόγος περὶ γυναικὸς αὐτοῦ, ἀλλὰ περὶ μητρὸς τοῦ παιδίου. Οὕτω τελευτήσαντος τοῦ Ἡρῴδου, ἰδοὺ ἄγγελος Κυρίου κατ' ὄναρ φαίνεται τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ, λέγων· «ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνήκασι γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. Ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἦλθον εἰς γῆν Ἰσραὴλ» (αὐτόθ. 6' 19—21).

Οἱ προτεστάνται ὀχυρούμενοι ὄπισθεν τοῦ εὐαγγελικοῦ ῥητοῦ· «καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν, ἕως οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον», τίς ἡ χρεία ἐκζητήσεως ἑρμηνειῶν, λέγουσι, πρὸς ἐξήγησιν τῶν αὐτοδήλων; πρωτότοκον ἐκάλεσεν ὁ εὐαγγελιστὴς τὸν υἱὸν αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν, εἶπεν, αὐτὴν, ἕως οὗ ἔτεκεν· ἄρα μετὰ τὸν τόκον ἔγνω αὐτὴν, καὶ κατὰ συνέπειαν μετὰ τὸν τόκον οὐκ ἦν παρθένος.

Ταῦτα πλατεῖ στόματι διακηρύσσοντες τί ἡμῖν, λέγουσιν, εἰς ἀντίκρουσιν ἂν εἴποιτε; Εἰς τὰς προσκλήσεις αὐτῶν ταύτας ἀπαντῶντες λέγομεν μετὰ τοῦ Πέτρου ὅτι «ἐν οἷς ἐστι δυσνόητά τινα, οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν, ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφὰς, πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν» (Πέτρ. Β' Καθολ. γ' 16)· θέλομεν δὲ οὐχ ἧττον καταδείξει αὐτοῖς πόσον πλανῶνται στρεβλοῦντες τὰς γραφὰς, καὶ ἀποδιδόντες εἰς ταύτας νόημα ἀντίθετον τοῦ πραγματικοῦ αὐτῶν νοήματος.

Ὅτι ἐν τῇ γραφῇ τὸ ἕως μετὰ γενικῆς συντασσόμενον δὲν ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ μέχρις οὗ, ἐν ὅσῳ, ἣν ἐννοοῦσιν οἱ προτεστάνται, ἀλλὰ τοὐναντίον τῆς ἐπ' ἄπειρον διαρκείας καὶ ὅτι ἐν τῇ αὐτῇ σημασίᾳ λαμβάνεται ἐν αὐτῇ καὶ τὸ ἄχρις οὗ, ἐκ διαφόρων γραφικῶν κειμένων πιστοποιούμεθα. Οὕτως ἀναγινώσκομεν ἐν τῇ γενέσει (η' 6, 7,) «καὶ ἐγένετο μετὰ τεσσαράκοντα ἡμέρας ἠνέῳξε Νῶε τὴν θυρίδα τῆς κιβωτοῦ, ἣν ἐποίησε, καὶ ἀπέστειλε τὸν κόρακα (τοῦ ἰδεῖν εἰ κεκόπακε τὸ ὕδωρ) καὶ ἐξελθὼν, οὐχ ὑπέστρεψεν ἕως τοῦ ξηρανθῆναι τὸ ὕδωρ ἀπὸ τῆς γῆς», ἔνθα τὸ ἕως εὕρηται ἐν τῇ σημασίᾳ καὶ ἀφ' οὗ, ἤτοι δὲν ἐπέστρεψε ποτέ. Ἐπίσης ἐν ψαλμῷ 109 (στ. 1) ἀναγινώσκομεν· «εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυ-

ρίῳ μου· κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου», καὶ ἐνταῦθα τὸ ἕως ἀντὶ τοῦ καὶ ἀφ' οὗ ἐτέθη, ὡς καὶ ἐν τῷ 122 ψαλμῷ (σ' 2) «οὕτως οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν, ἕως οὗ οἰκτειρήσῃ ἡμᾶς», οὕτινος τὴν σημασίαν δίδωσιν ἡμῖν ὁ αὐτὸς προφητάναξ ἐν 24 ψαλμῷ (σ' 15) λέγων· «οἱ ὀφθαλμοί μου διαπαντὸς πρὸς τὸν Κύριον· ὅτι αὐτὸς ἐκσπάσει ἐκ παγίδος τοὺς πόδας μου». Ὅτι δὲ ἐν τῇ αὐτῇ σημασίᾳ εὑρηται καὶ τὸ ἄχρις οὗ, ἐκδιδασκόμεθα ὑπὸ τοῦ ἀποστόλου Παύλου γράφοντος τοῖς Κορινθίοις (Α', ιε', 25) «δεῖ γὰρ αὐτὸν (τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν) βασιλεύειν ἄχρις οὗ ἂν θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ». Ταύτης οὖσης τῆς ἐν τῇ γλώσσῃ τῆς Γραφῆς καθιερωμένης σημασίας τοῦ ἕως οὗ, οἱ προτεστάνται ἀξιοῦντες ὅτι ἐν τῷ ἀνωτέρω εὐαγγελικῷ κειμένῳ ἐτέθη τὸ ἕως οὗ εἰς δήλωσιν ὁρίου τοῦ χρόνου, καὶ ὅτι μετὰ τὸν τοκετὸν ἐπῆλθεν ἑτέρα κατάστασις, προδήλως στρεβλοῦσι τὸ νόημα αὐτοῦ, ἀποδιδόντες αὐτῷ ἀλλοίαν τῆς πραγματικῆς σημασίαν, ἤτις ἀριδήλως ὡς καὶ ἐκ τῆς ἀπαντώσης σημασίας τοῦ ἕως οὗ ἐν τοῖς παρατεθεῖσι γραφικοῖς κειμένοις συνάγεται, ἔχει ὧδε· «καὶ οὐκ ἔγνω αὐτὴν καὶ ἀφ' οὗ ἔτεκε τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον», ἤτοι οὐδέποτε.

Εἰς ἀπόδειξιν δὲ ὅτι τὸ ἕως μετὰ γενικῆς εὑρηται καὶ ἐν τῷ εὐαγγελιστῇ Ματθαίῳ ἀντὶ τοῦ καὶ ἀφ' οὗ, παραθέτομεν καὶ τὸ ἕτερον χωρίον τοῦ κατ' αὐτὸν ἱεροῦ εὐαγγελίου, ἐν ᾧ τὸ ἐπίρρημα τοῦτο ἀπαντᾷ, ὅπως μηδεὶς ἀπομείνῃ δισταγμὸς ἐν τῷ πνεύματί τινος. Ὁ ἱερὸς οὗτος εὐαγγελιστὴς ἀναγράφων τὴν ἐπαγγελίαν, ἣν ὁ Σωτὴρ δέδωκε τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ μαθηταῖς καὶ ἀποστόλοις πρὶν τοῦ ἀναληφθῆναι αὐτὸν εἰς τοὺς οὐρανούς, ἅπαξ ἔτι χρᾶται τῷ ἐπιρρήματι ἕως μετὰ γενικῆς, προδήλως ἐν τῇ σημασίᾳ τῇ γενικῶς ἐν ἁπάσῃ τῇ Γραφῇ ἀπαντώσῃ. Ἀποστείλας, λέγει, τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἰς τὸ κήρυγμα ὁ Σωτὴρ, ἐπηγγείλατο αὐτοῖς· «καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἀμήν» (Ματθ. κη', 20). Ἔνθα τὸ ἕως οὐκ ἐτέθη εἰς περιορισμὸν τοῦ χρόνου μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, ἀλλ' εἰς ἐκδήλωσιν τοῦ ἀπείρου καὶ ἀπροσδιορίστου αὐτοῦ, εἰς ἔκφρασιν τοῦ διαπαντός.

Ἀλλ' ἐροῦσιν ἡμῖν τίνος ἕνεκεν ὀνομάζει αὐτὸν υἱὸν αὐτῆς πρωτότοκον; μὴ ἡ διάκρισις αὕτη δὲν ὑπεμφαίνει καὶ ἑτέρους τόκους; Ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα εὔκαιρον εἰπεῖν, ἃ οὐκ ἐννοοῦσιν οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι, στρεβλοῦσιν. Ὅτι τὸ πρωτότοκος ἐν τῇ Γραφῇ δὲν εὑρηται ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ πρώτου τεχθέντος, ἀλλ' ἐν τῇ τοῦ ἠγαπημένου καὶ προσφιλοῦς, ἐκ διαφόρων ἐπίσης γραφικῶν κειμένων πιστοποιούμεθα· οὕτως ἐν Ἐξόδῳ (δ' 22) ἀναγινώσκομεν· «σὺ δὲ ἐρεῖς τῷ Φαραώ· τάδε λέγει Κύριος· υἱός πρωτότοκός μου Ἰσραήλ», ἔνθα τὸ πρωτότοκος οὐχὶ ἐν τῇ σημασίᾳ τοῦ πρώτου τεχθέντος κεῖται, ἀλλὰ τοῦ προσφιλοῦς. Ὅτι δὲ ἐν τῇ σημασίᾳ ταύτῃ εὑρηται ἡ λέξις πρωτότοκος ἐν τῇ Γραφῇ, βεβαιούμεθα καὶ ὑπὸ τοῦ προφητάνακτος λέγοντος περὶ ἑαυτοῦ ἐν ψαλμῷ 88 (σ' 27—28) «αὐτὸς ἐπικαλέσεταί με· πατήρ μου εἶ σὺ, ὁ Θεός μου καὶ ἀντιλήπτωρ τῆς σωτηρίας μου· καὶ ἐγὼ (ὁ Θεὸς) πρωτότοκον θήσομαι αὐτὸν (τὸν Δαυὶδ), ὑψηλὸν παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς». Ὁ Δαυὶδ ἦν, ὡς πασίγνωστον, ὁ ὕστατος υἱὸς τοῦ Ἰεσσαί, ὄγδοος ἐν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ γενόμενος· ὅθεν τὸ πρωτότοκον θήσομαι αὐτὸν δὲν ἀναφέρεται αὐτῷ εἰς τὴν σειρὰν τῆς γεννήσεως αὐτοῦ· ἐπίσης δὲν ἀναφέρεται καὶ ἐν τῇ θέσει τοῦ Δαυὶδ εἰς τὴν σειρὰν τῶν κεχρισμένων βασιλέων τοῦ Ἰσραὴλ, διότι αὐτὸς δεύτερος ἐχρίσθη εἰς βασιλέα τοῦ Ἰσραὴλ ὑπὸ τοῦ Σαμουήλ· ὅθεν τὸ πρωτότοκον θήσομαι αὐτὸν ἀντὶ τοῦ μεγαλυνῶ ἐστιν, ὅπερ ἄλλως τε καὶ ὁ προφητάναξ ἐξηγεῖ ἐπιλέγων· «ὑψηλὸν παρὰ τοῖς βασιλεῦσι τῆς γῆς». (ἀκολουθεῖ).

ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΩΝ ΙΕΡΩΝ ΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ

§ 2.

ΤΑ ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΕΓΚΑΙΝΙΑ (*)

Ἡ ἁγία τράπεζα καθιεροῦται εἰς θυσιαστήριον τῷ Θεῷ δι' ἰδιαιτέρας τελετῆς πολλὴν τὴν χάριν ἀποπνεούσης, καθ' ἣν οὐδεμία πρᾶξις, οὐδεμία προσευχὴ ἐπιγίνεται, μὴ περιλαμβάνουσα ἐν ἑαυτῇ βαθεῖαν θεωρίαν ἢ μυστηριώδη ἔννοιαν.

Τὸν ναὸν ἡ ἐκκλησία ἐθεώρησε καὶ θεωρεῖ ὡς ἐξωτερικὴν παράστασιν τοῦ ἐμψύχου ναοῦ, τῆς ζώσης ἐκκλησίας τοῦ ζῶντος Θεοῦ, ἀποτελουμένης ἐκ τῆς συνάζεως τῶν πιστῶν μελῶν τοῦ ἑνὸς σώματος, οὗ κεφαλὴ αὐτὸς ὁ Χριστός· ὅθεν ὡς ἐν τῇ ἀναγεννήσει τοῦ ἀνθρώπου ἐνδυομένου τὸν Χριστὸν διὰ τοῦ βαπτίσματος καὶ τοῦ μύρου, οὕτω τελοῦνται καὶ ἐπὶ τῆς καθιερώσεως τοῦ ναοῦ μυσταγωγίαι καθαγιάζουσαι αὐτὸν καὶ εὐτρεπίζουσαι εἰς οἶκον προσευχῆς τὸν εἰς τὴν αἰώνιον τοῦ Κυρίου λατρείαν ἀφοριζόμενον τόπον, εἰς οὗ τὴν καθιέρωσιν διὰ τὴν αἰτίαν ταύτην καί τινα τοῦ τῆς ἱερωσύνης μυστηρίου ἐπιπροστίθενται.

Ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀρχῶν τοῦ δ' αἰῶνος, καὶ ἰδίως ἀφ' ἧς μετὰ τὴν ἧτταν τοῦ Μαξιμίνου (313 μ. Χ.) ἡ ἐκκλησία ἔπαυσε τοῦ προσφεύγειν ὑπὸ τὰς κατακόμβας καὶ ἐπὶ τῶν τάφων τῶν μαρτύρων προσφέρειν τὴν ἀναίμακτον θυσίαν τῷ Θεῷ καὶ Πατρί, ἡ τῶν νέων ναῶν καθιέρωσις ἤρξατο τελεῖσθαι μετὰ μεγάλης πομπῆς, ὡς θυμήρης πάντων ἑορτή, καθ' ἃ ἐκ τοῦ Εὐσεβίου μανθάνομεν, γράφοντος· «ἐπὶ τούτοις τὸ πᾶσιν ἡμῖν εὐκταῖον καὶ ποθούμενον συνεκροτεῖτο θέαμα, ἐγκαινίων ἑορταὶ κατὰ πόλεις, καὶ τῶν ἄρτι νεοπαγῶν προσευκτηρίων ἀφιερώσεις, ἐπισκόπων τε ἐπὶ ταὐτὸ συνελεύσεις» (ἐκκλ. ἱστορ. 1, γ'). Εἰς τοιαύτην τινὰ τελετὴν ὁ τῷ 458 τὸ ζῆν ἐκμετρήσας Κύρου Θεοδώρητος προσεκάλει φιλικῶς καὶ ἐθνικούς, ὅθεν καὶ ἐν τῇ ξη' αὐτοῦ ἐπιστολῇ ἀναγινώσκομεν· «ἐβουλόμην μὴ

(*) Συνέχεια (ἴδ. Ἀληθείας τεῦχ. ΙΘ').

μόνον ὡς πολίτας, ἀλλὰ καὶ ὡς ὁμοπίστους ὑμᾶς καὶ ὁμοσκήνους εἰς τὴν τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ προφητῶν συγκαλέσαι πανήγυριν, ἀλλ' οὐκ ἐξ τὸ τῆς προλήψεως πάθος· οὗ δὴ χάριν τὰ τῆς ἐνεγκούσης μόνα προβάλλομαι δίκαια, καὶ παρακαλῶ τῆς ἀξιεράστου τῶν ἁγίων ἀποστόλων καὶ προφητῶν μεταλαχεῖν εὐλογίας, ταύτην γὰρ τὴν μετάληψιν οὐδεμία κωλύει διχόνοια». Τὰς δὲ ἀμφιετηρίδας τῶν καθιερώσεων τούτων ἐπανηγύριζεν ἡ ἐκκλησία ὡς ἐκ τοῦ Σωζομένου πιστοποιούμεθα, γράφοντος· «ἐξ ἐκείνου δὲ ἐτήσιον ταύτην ἑορτὴν λαμπρῶς μάλα ἄγει ἡ τῶν Ἱεροσολύμων ἐκκλησία· ὡς καὶ μνήσεις ἐν αὐτῇ τελεῖσθαι καὶ ὀκτὼ ἡμέρας ἐφεξῆς ἐκκλησιάζειν· συνιέναι τε πολλοὺς σχεδὸν ἐκ πάσης τῆς ὑφ' ἥλιον, οἱ καθ' ἱστορίαν τῶν ἱερῶν τόπων πάντοθεν συντρέχουσι κατὰ τὸν καιρὸν ταύτης τῆς πανηγύρεως». (ἐκκλ. ἱστορ. Β', κς').

Τὴν τοῦ ναοῦ καθιέρωσιν ἐκδιδασκόμεθα (ἐξόδ. μ') παραδοθεῖσαν ὑμῖν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ. Αὐτὸς ὁ Κύριος καθώρισε τῷ Μωϋσεῖ τὸν διὰ μυσταγωγίας ἁγιασμὸν τῆς εἰς λατρείαν αὐτοῦ ἀφιερωμένης σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, διατάξας ἐν λεπτομερείᾳ τὰς τελετὰς τῆς καθαγιάσεως, καὶ ἐπιπροσθέσας· «καὶ λήψῃ τὸ ἔλαιον τῆς χρίσεως, καὶ χρίσεις τὴν σκηνὴν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ ἔσται ἁγία· καὶ χρίσεις τὸ θυσιαστήριον τῶν καρπωμάτων, καὶ πάντα αὐτοῦ τὰ σκεύη, καὶ ἔσται τὸ θυσιαστήριον ἅγιον τῶν ἁγίων· καὶ χρίσεις τὸν λουτῆρα καὶ τὴν βάσιν αὐτοῦ, καὶ ἁγιάσεις αὐτόν» (ἐξόδ. μ. 9—11). Οὕτω καὶὁ Σαλομὼν ὁ προφήτης καὶ βασιλεύς, εἰς ὃν ἐκ Θεοῦ ἐπεφυλάχθη ἡ δόξα τοῦ ἀνεγεῖραι πρῶτον τῷ Κυρίῳ ναὸν ἐν Ἱερουσαλὴμ, ὡς συνετέλεσε τὴν οἰκοδομὴν, «ἐξεκλησίασε τοὺς πρεσβυτέρους Ἰσραὴλ καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας τῶν φυλῶν, τοὺς ἡγουμένους τῶν πατριῶν υἱῶν Ἰσραὴλ εἰς Ἱερουσαλὴμ» (βασιλ. Ἰούδ. Β', ε' 2)· «καὶ ἡγίασε Σαλομὼν τὸ μέσον τῆς αὐλῆς τῆς ἐν οἴκῳ Κυρίου . . . καὶ ἐποίησε Σαλομὼν τὴν ἑορτὴν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ πᾶς Ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ, ἐκκλησία μεγάλη σφόδρα ἀπὸ εἰσόδου Αἰμὰθ καὶ ἕως χειμάρρου Αἰγύπτου. Καὶ ἐποίησεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἐξόδιον, ὅτι ἐγκαινισμὸν τοῦ θυσιαστηρίου ἑπτὰ ἡμέρας ἐποίησεν ἑορτὴν, καὶ ἐν τῇ τρίτῃ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου ἀπέστειλε τὸν λαὸν εἰς τὰ σκηνώματα αὐτῶν εὐφραινόμενος καὶ ἀγαθῇ καρδίᾳ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς, οἷς ἐποίησε Κύριος τῷ Δαυὶδ καὶ τῷ Ἰσραὴλ λαῷ αὐτοῦ» (αὐτόθ. ζ' 7—10).

Ἡ τοῦ ναοῦ καθιέρωσις τελεῖται ὑπὸ ἀρχιερέως, ὃς τύπον Χριστοῦ φέρων ἔρχεται πρὸς τὸν ἐγκαινισθησόμενον ναόν, ὅπως ὑποδείξῃ ἡμῖν ὅτι ὁ Θεὸς κατῆλθεν ἐπὶ τῆς γῆς, ἵνα ἁγιάσῃ ἡμᾶς· ὅθεν καὶ ἅπασαν αὐτοῦ τὴν μεγαλὴν ἐνδύεται ἀρχιερατικὴν στολὴν εἰς ἐξεικόνισιν τῆς ὑπὲρ λόγον ὑπὲρ ἡμῶν ἐνσαρκώσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου. Ἄνωθεν τῶν ἀρχιερατικῶν ἀμφίων περιβάλλεται λευκὴν σινδόνην, ἥτις ὑπὸ τοὺς ὤμους αὐτοῦ ἀρχομένη φθάνει μέχρι τῶν ποδῶν αὐτοῦ καὶ εἰκονίζει τὴν σινδόνην, ἐν ᾗ τὸ πανάγιον τοῦ Κυρίου σῶμα τυλιχθὲν τῷ τάφῳ ἐνετέθη. Πράττει δὲ τοῦτο, διότι προώρισται ἵνα καθιερώσῃ εἰς μνῆμα τοῦ ζωοδότου Χριστοῦ τὸ θυσιαστήριον τοῦ ἐγκαινισθησομένου ναοῦ καὶ παράσχῃ οὕτω ἡμῖν καὶ εἰκονικὴν παράστασιν τῆς ἐν τάφῳ τριημέρου ὑπὲρ ἡμῶν ὑπνώσεως τοῦ Σωτῆρος. Τὴν σινδόνα ταύτην περιζώννυται διὰ τριῶν ζωνῶν εἰς δήλωσιν τοῦ τρισυποστάτου τῆς ζωαρχικῆς τριάδος. Ζώννυσι δὲ ταύτην ὄπισθεν μὲν τοῦ τραχήλου εἰς ἔνδειξιν τῆς πρὸς τὸν Θεὸν δουλείας, περὶ τὸ στῆθος ὑπὸ τὰς μασχάλας εἰς παράστασιν τῶν δεσμῶν τῆς καρδίας ἡμῶν μετὰ τοῦ Σωτῆρος, καὶ τέλος περὶ τὴν ὀσφὺν εἰς εἰκόνισιν τῆς ἰσχύος, ἣν ἡ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀπεργάζεται ἐν ἡμῖν καὶ τῆς ὀφειλομένης καθαρότητος τοῦ βίου καὶ τῶν πράξεων ἡμῶν. Εἰς τὰς χεῖρας περιτίθησι μανδήλια, δίκην ὑπομανικίων, εἰς παράστασιν τοῦ ὅτι αἱ χεῖρες τοῦ Κυρίου, ὁ Υἱὸς δηλονότι καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐποίησαν καὶ ἔπλασαν τὴν ὁρατὴν καὶ ἀόρατον φύσιν καὶ σὺν αὐτῇ τὸν ἔμψυχον τοῦ Θεοῦ ναὸν τὸν ἄνθρωπον· εἰς δόξαν δὲ τῆς παντουργοῦ τριάδος δένει ταῦτα διὰ τριῶν ἐπίσης, ζωνῶν καὶ οὕτω ἐννέα ζῶναι μετὰ ἐννέα δεσμῶν συγκρατοῦσι τὴν σινδόνην ταύτην, τὴν καὶ σάββατον λεγομένην, εἰς παράστασιν τῶν ἐννέα ταγμάτων τῶν ἀγγέλων, ἅτινα ἀκαταπαύστως τὴν ὑπερύμνητον τριάδα δοξολογοῦσι καὶ ἀνυμνοῦσιν.

Οὕτως ἐνδεδυμένος ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὸ ἱερὸν καὶ κατόπιν αὐτοῦ οἱ πρεσβύτεροι εἰσφέρουσι διὰ τῶν ὡραίων ἢ βασιλικῶν πυλῶν τράπεζαν ὀθόνῃ κεκαλυμμένην, ἐφ' ἧς κεῖται ὁ σταυρὸς, τὸ εὐαγγέλιον, τὰ ἱερὰ σκεύη καὶ πᾶν χρήσιμον διὰ τὰ τοῦ ναοῦ ἐγκαίνια. Τὸ ἅγιον μύρον εὑρηται ἐπὶ ἑτέρας τραπέζης. Τότε πᾶς λαϊκὸς ἐξέρχεται τοῦ βήματος, ἐξάγονται πάντα τὰ κινητὰ ἐξ αὐτοῦ, καὶ τὸ βῆμα κλείεται ἀπὸ τῆς θέας τῶν μὴ ἱερωμένων, μανθανόντων οὕτως ἐκ πρώτης ἀφετηρίας τὸν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν μυστηρίων προορισμὸν τοῦ καθιερωθησομένου ἁγίου μέρους.

Ἀποβάλλονται δ' ἐκ τοῦ ναοῦ πάντα τὰ κινητὰ, ὅπως ἐκδιδαχθῶμεν ὅτι ὁ ἔμψυχος ναὸς, οὗτινος εἰκὼν ὁ καθιερώμενος χειροποίητος ναὸς, δέον ἵνα ᾖ τέλειος, στερρὸς δ' ἐμμένων τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ μὴ μετακινῆται ἐκ παντὸς ἀνέμου. Ὅθεν καὶ εἰκόνες ἅγιαι καὶ ἱερὰ σκεύη καὶ πᾶν τὸ δυνάμενον ἵνα μετακινηθῇ ἐκβάλλεται ἔξω, ὅπως καθαγιαθῶσι τὰ μένοντα ἀκίνητα, καὶ κλείονται αἱ πύλαι. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις μόνον ἀφώρισται, τούτου ἕνεκεν καὶ ἐκτὸς τῶν ἀφιερομένων τῇ τοῦ Θεοῦ λειτουργίᾳ κληρικῶν οὐδεὶς ἀπομένει ἐν καθιερωθησομένῳ ναῷ.

Ὁ ἱεράρχης εὐλογήσας τὸ ὑπερύμνητον τοῦ Θεοῦ ὄνομα μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τοῦ τρισαγίου, τῆς κυριακῆς προσευχῆς, καὶ τῆς δοξολογίας, ἐπιλέγει τὴν εὐχήν· «Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὁ πάντα ποιῶν» κλπ. καὶ δέεται ἵνα γένηται αὐτῷ ἀρχὴ τοῦ ἔργου καὶ βοηθὸς καὶ ἀντιλήπτωρ ὁ Θεός. Κατόπιν λαμβάνων τὸ ἀγγεῖον, ὅπερ πλῆρές ἐστι κηρομαστίχης καὶ ἀρωμάτων, εἰς εἰκόνισιν τῶν μύρων, δι' ὧν ὁ ἐξ Ἀριμαθέας τὸ πάντιμον τοῦ Κυρίου σῶμα ἤλειψε, μέλλων ἵνα ἀποθέσῃ αὐτὸ εἰς τὸν τάφον, ἐκχύνει ταῦτα

εἰς τοὺς στύλους τῆς ἁγίας τραπέζης πρὸς στερέωσιν τοῦ ἀνεγειρομένου τάφου τοῦ ἀκάκου ἀμνοῦ. Δηλῶν δὲ ὅτι τὸ μὲν ἔργον ἐκ Θεοῦ ἐγείρεται, αὐτὸς δὲ ἁπλοῦς ὑπηρέτης τυγχάνει τοῦ Κυρίου, ἐπιφωνεῖ ἐν τῇ σταυροειδεῖ ἐκχύσει τῶν ἀρωμάτων· «εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος», ἐπειδὴ ἀρχὴ καὶ τέλος παντὸς ἀγαθοῦ ἡ ὑπερύμνητός ἐστι τριάς. Ἀφ' οὗ δὲ ἡ κηρομαστίχη ψυχρανθῇ τῷ φυσήματι τῶν πρεσβυτέρων, ῥαντίζει ὁ ἀρχιερεὺς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν τὴν πλάκα τῆς τραπέζης, βοηθούμενος ὑπὸ τῶν συλλειτουργῶν αὐτῷ ἐπισκόπων καὶ πρεσβυτέρων, ἐγείρει καὶ ἐπιτίθησι ταύτην ἐπὶ τῶν στύλων, τῶν ψαλτῶν ᾀδόντων τόν τε ψαλμόν· «ὑψώσω σε ὁ Θεός μου, ὁ βασιλεύς μου, καὶ εὐλογήσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος», καὶ τὸν τούτου ἔτι ἐκφραστικώτερον· «Κύριος ποιμαίνει με καὶ οὐδέν με ὑστερήσει, εἰς τόπον χλόης, ἐκεῖ με κατεσκήνωσεν. Ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως ἐξέθρεψέ με, τὴν ψυχήν μου ἐπέστρεψεν· ὡδήγησέ με ἐπὶ τρίβους δικαιοσύνης, ἕνεκεν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ἐὰν γὰρ πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιᾶς θανάτου, οὐ φοβηθήσομαι κακά, ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ. Ἡ ῥάβδος σου καὶ ἡ βακτηρία σου, αὗταί με παρεκάλεσαν· ἡτοίμασας ἐνώπιόν μου τράπεζαν, ἐξ ἐναντίας τῶν θλιβόντων με· ἐλίπανας ἐν ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου, καὶ τὸ ποτήριόν σου μεθύσκον με ὡσεὶ κράτιστον, καὶ τὸ ἔλεός σου καταδιώξει με πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου εἰς τὸ κατοικεῖν με ἐν οἴκῳ Κυρίου εἰς μακρότητα ἡμερῶν».

Τότε γίνεται ἡ πρώτη ἀνάπαυσις εἰς τὸ ἔργον τῆς οἰκοδομῆς τοῦ ναοῦ καὶ σημαίνει τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου, ὅτε εἶπεν ὁ Θεός· «γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς· καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς ὅτι καλόν, καὶ ἐγένετο ἑσπέρα καὶ ἐγένετο πρωὶ ἡμέρα μία».

Αἱ ἄχρι τῆς ὥρας ταύτης κεκλεισμέναι πύλαι τοῦ βήματος ἀνοίγονται, ἵνα ἴδωσιν οἱ πιστοὶ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀναγέρσεως τοῦ ναοῦ, ὁ δὲ ἀρχιερεὺς στρέφων πρὸς αὐτοὺς τὸ πρόσωπον, ἐπειδὴ οὗτοι συνιστῶσι τὴν ἐγκαινιζομένην ἐκκλησίαν, καὶ κλίνων τὰ γόνατα ἐπὶ τάπητος ἐκτεινομένου, προσκαλεῖ καὶ τοὺς λοιποὺς διὰ τοῦ διακόνου, ἵνα γόνυ κλίνωσιν, ἐπιφωνοῦντος· «ἔτι καὶ ἔτι κλίναντες τὰ γόνατα τοῦ Κυρίου δεηθῶμεν», ἐν δὲ κατανύξει ἐπιλέγει τὴν εὐχήν· «ὁ Θεὸς ὁ ἄναρχος καὶ ἀΐδιος» κλπ., ἣν σὺν αὐτῷ καὶ οἱ συλλειτουργοῦντες ἐπίσκοποι ἰδιαιτέρως ἀναγινώσκουσι, καὶ δι' ἧς δέονται τοῦ Θεοῦ ἵνα, ὡς ἐνεδυνάμωσε Μωσέα εἰς ἀνέγερσιν τῆς παλαιᾶς σκηνῆς καὶ Βασελεὴλ εἰς τελείωσιν αὐτῆς, ὡς παρέσχε τῷ Σαλομῶντι εὐρύτητα καρδίας πρὸς οἰκοδομὴν καὶ τελείωσιν τοῦ πάλαι ναοῦ καὶ ἐνίσχυσε τοὺς ἀποστόλους εἰς ἀνέγερσιν ἱερῶν θυσιαστηρίων καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον καὶ δι' αὐτῶν ἐπεξέτεινε τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ καθ' ἅπασαν τὴν οἰκουμένην, οὕτως εὐδοκῶν καθαγιάσῃ εἰς σκήνωμα δόξης αὐτοῦ τὸν καθιερούμενον ναόν, ἵνα μὴ βδελυττόμενος τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν καὶ μὴ ἀθετῶν τὴν διαθήκην αὐτοῦ, ἀλλ' ἐξαποστέλλων τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον πρὸς ἐγκαινισμὸν τοῦ ναοῦ, πληρώσῃ αὐτὸν φωτὸς ἀϊδίου, ἐκλέξῃ αὐτὸν ὡς κατοικίαν ἑαυτοῦ, ὡς τόπον τῆς δόξης τοῦ σκηνώματος αὐτοῦ, κατακοσμήσῃ αὐτὸν διὰ τῶν θείων δώρων, καὶ καταστήσῃ λιμένα τῶν χειμαζομένων, ἰατρεῖον παθῶν, καταφυγὴν ἀσθενῶν, καὶ δαιμόνων φυγαδευτήριον· εὔχεται δὲ πρὸς τούτοις ἵνα ἡμέραν καὶ νύκτα ὦσιν ἠνεῳγμένα τὰ ὦτα τοῦ Κυρίου πρὸς τοὺς δεομένους ἐν τῷ ναῷ τούτῳ μετὰ φόβου καὶ εὐλαβείας, ἵνα ἐκπληρῶνται ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω τὰ αἰτούμενα κάτω, καὶ ἵνα αὐτὸ τὸ τῆς καινῆς Διαθήκης θυσιαστήριον δοξασθῇ μᾶλλον τοῦ τῆς παλαιᾶς, αἱ δὲ ἀναίμακτοι θυσίαι ἀνυφούμεναι ἀπ' αὐτοῦ πρὸς τὸ νοερὸν καὶ ὑπεράχραντον θυσιαστήριον, κομίσωσιν ἡμῖν τὴν ἄνωθεν χάριν.

Μετὰ τὴν τοῦ διακόνου μεγάλην ἐκτενῆ ἐπανέρχεται ὁ ἱεράρχης καὶ αὖθις εἰς τὸ προαρξάμενον ἔργον τῆς μυστηριώδους οἰκοδομήσεως καὶ ἁγιάζει ἤδη τὸ ὑπ' αὐτοῦ προοικοδομηθέν. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἁγία τράπεζα εἰκονίζει τὸν Σωτῆρα, πέτραν ζωῆς καὶ λίθον γωνίας ὀνομαζόμενον, δέχεται ἡ καθαγιαζομένη τράπεζα τὰ τοῦ βαπτίσματος αἰσθητῶς ἅμα καὶ νοητῶς. Ὅθεν προσκομίζονται τῷ ἀρχιερεῖ ζέον ὕδωρ, ὃς, ἀφοῦ εὐλογήσει αὐτὸ καὶ ἐν μυστικῇ εὐχῇ ἐπικαλεσθῇ ἐπ' αὐτὸ τὴν εὐλογίαν τοῦ Ἰορδάνου, ἐπιχέει αὐτὸ τρὶς ἐπὶ τῆς καθαγιαζομένης τραπέζης, ὡς εἰς τὸ βάπτισμα, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, εἶται δὲ ἐκπλύνει διὰ σάπωνος, προηγουμένως εὐλογηθέντος, τῇ δὲ συμπράζει καὶ τῶν συλλειτουργούντων αὐτῷ ἀπομάσσει διὰ τῶν ἀντιμηνσίων, ψαλλομένου τοῦ ψαλμοῦ «ὡς ἀγαπητὰ τὰ σκηνώματά σου, Κύριε τῶν δυνάμεων· ἐπιποθεῖ καὶ ἐκλείπει ἡ ψυχή μου εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Κυρίου. Ἡ καρδία μου καὶ ἡ σάρξ μου ἠγαλλιάσατο ἐπὶ Θεὸν ζῶντα. Καὶ γὰρ στροῦθίον εὗρεν ἑαυτῷ οἰκίαν, καὶ τρυγὼν νοσσιὰν ἑαυτῇ, οὗ θήσει τὰ νοσσία ἑαυτῆς. Τὰ θυσιαστήριά σου, Κύριε τῶν δυνάμεων, ὁ βασιλεύς μου καὶ ὁ Θεός μου. Μακάριοι οἱ κατοικοῦντες ἐν τῷ οἴκῳ σου, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων αἰνέσουσί σε· ὅτι κρείσσων ἡμέρα μία ἐν ταῖς αὐλαῖς σου ὑπὲρ χιλιάδας. Ἐξελεξάμην παραρριπτεῖσθαι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ μου μᾶλλον ἢ οἰκεῖν με ἐν σκηνώμασιν ἁμαρτωλῶν». Ἐκπλύνεται δὲ μὲ ζέον ὕδωρ, ὡς δεχομένη μετὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος τὴν κάθαρσιν καὶ ἀποκαθισταμένη ὄργανον τοῦ παναγίου Πνεύματος. Τὰ ἀντιμήνσιά εἰσι καθηγιασμένα οἱονεὶ κινηταὶ τράπεζαι, ἐφ' ὧν ἐν μὴ καθιερωμένῳ ναῷ ἡ θεία τελεῖται λειτουργία· ὅθεν ὁ Χαριτόπουλος ἐν τῷ γ' βιβλίῳ τοῦ Juris græcorum γράφει «οὐκ εἰς πάσας ἀνάγκη κεῖσθαι τὰς ἁγίας τραπέζας, ἀλλ' εἰς ἃς οὐ γνώριμόν ἐστιν, εἴτε καθιερωμέναι εἰσὶν εἴτε οὔ, τὰ γὰρ ἀντιμήνσια καθιερωμένων ἁγίων τραπεζῶν τόπον ἐπέχουσι». Τὰ αὐτὰ γράφει καὶ ὁ Κύπριος Ἰωάννης ἀποκρινόμενος εἰς τὸν Δυρραχίου Κωνσταντῖνον· «ἐν ἐκείναις δὲ ταῖς ἐκκλησίαις (λέγει) ταῦτα τίθενται, ἃς καθιέρωσις οὐκ ἡγίασε». Τὰ ἀντιμήνσιά εἰσιν ἐξ ὑφάσματος λινοῦ, ἤτοι ἐξ ὑφάσματος κατασκευαζομένου ἐκ φυτικῆς ὕλης, παραγομένης ἐκ τῆς καλλιεργείας τῆς γῆς, διότι εἰς τύπον τῶν ἐνταφίων

λαμβάνονται καὶ εἰκονίζουσι τὸν ἐν γῇ τάφον, εἰς ὃν κοιμηθῆναι ηὐδόκησεν ὁ Θεάνθρωπος.

Μετὰ τὴν πρώτην ταύτην ἀπόλυσιν ἕπεται δευτέρα, οὐχ ἧττον ἀξία σημειώσεως. Ἐπειδὴ ἐπὶ τῆς ἁγίας τραπέζης πρόκειται ἵνα ἀνανεῶται ἡ θυσία τοῦ Γολγοθᾶ, ὁ δὲ Γολγοθᾶς ἐπλύθη διὰ τοῦ αἵματος καὶ ὕδατος τοῦ ἐκρεύσαντος ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ Σωτῆρος, τούτου ἕνεκα ἐπιχεῖται σταυροειδῶς ἐπὶ τῆς καθαγιαζομένης τραπέζης οἶνος μεμιγμένος μετὰ ῥοδοστάγματος, κοινωνῶν αὐτῇ τῆς καθαριότητος καὶ τῆς εὐωδίας, τῶν ἰδιαζουσῶν τῇ ἁγιότητι. Διὰ τοῦ αὐτοῦ μίγματος ῥαντίζεται καὶ τὸ ἀντιμήνσιον, εἶτα ψαλλομένου τοῦ 9 στίχου τοῦ ν' ψαλμοῦ «ῥαντιεῖς με ὑσσώπῳ καὶ καθαρισθήσομαι, πλυνεῖς με καὶ ὑπὲρ χιόνα λευκανθήσομαι», ἀποσμήχει ταύτην διὰ σπόγγου. Κατόπιν ἐκφωνήσας ὁ ἱεράρχης· «Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν» προσέρχεται πρὸς τὸ μυστηριῶδες χρίσμα τῆς ἁγίας τραπέζης διὰ τοῦ μύρου.

Ὁ διάκονος ὅπως ἐξεγείρῃ τὴν προσοχὴν πάντων, ἀναφωνεῖ· πρόσχωμεν, πρὶν ἢ διὰ τοῦ ἁγίου μύρου ὁ ἀρχιερεὺς ποιήσῃ ἕκαστον τῶν σταυρῶν, οὓς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς ἁγίας τραπέζης καὶ τῶν πλευρῶν αὐτῆς σχηματίζει πρὸς καθαγιασμὸν αὐτῆς ἢ τελείωσιν τοῦ θυσιαστηρίου. Τρεῖς σταυροὺς σχηματίζει ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας προσδιορίζων τοὺς τόπους, ἔνθα ἐν καιρῷ τῆς θείας λειτουργίας τεθήσεται τὸ εὐαγγέλιον, ὁ δίσκος καὶ τὸ ποτήριον· ἀνὰ τρεῖς σταυροὺς ἐφ' ἑκάστης πλευρᾶς, ὅπως ἁγιάσῃ αὐτὴν πανταχόθεν, καὶ τρεῖς ἐπίσης ἐπὶ τοῦ ἀντιμηνσίου. Παριστῶν δὲ ὁ ἀρχιερεὺς τὸν σκοπὸν τοῦ ἐγκαινισμοῦ καὶ ἀγαλλόμενος διὰ τὸ πνευματικὸν χρίσμα ἀναφωνεῖ· ἀλληλούϊα, ἐνῷ οἱ χοροὶ ψάλλουσιν «Ἰδοὺ δὴ τί καλὸν ἢ τί τερπνόν, ἀλλ' ἢ τὸ κατοικεῖν ἀδελφοὺς ἐπὶ τὸ αὐτό; ὡς μύρον ἐπὶ κεφαλῆς τὸ καταβαῖνον ἐπὶ πώγωνα, τὸν πώγωνα τοῦ Ἀαρών. Τὸ καταβαῖνον ἐπὶ τὴν ὥαν τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ· ὡς δρόσος Ἀαρὼν, ἡ καταβαίνουσα ἐπὶ τὰ ὄρη Σιών. Ὅτι ἐκεῖ ἐνετείλατο Κύριος τὴν εὐλογίαν, ζωὴν ἕως τοῦ αἰῶνος».

Ἁμαὼς τελειώσῃ τὸ μυστηριῶδες χρίσμα, ἐπενδύει αὐτὴν εὐθὺς ὁ ἀρχιερεὺς· καὶ πρῶτον τίθησιν εἰς τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς καθαγιασθείσης τραπέζης τέσσαρα ὑφάσματα ἐπίσης ἐκ λινοῦ, ἕκαστον τῶν ὁποίων ἔχει ἓν ὄνομα εὐαγγελιστοῦ, ἐπειδὴ ἡ ἁγία τράπεζα εἰκονίζει καὶ τὴν καθόλου ἐκκλησίαν, ἥτις ἐκ τῶν περάτων τοῦ κόσμου συνεστάθη καὶ διὰ τοῦ εὐαγγελικοῦ κηρύγματος ᾠκοδομήθη ἐπὶ τὸν Κύριον τῆς δόξης, ἐξυφάνθη δὲ ὡς τὸ λίνον, ὃ ἀγαδίδωσι φυτὸν καθαρώτατον. Κατόπιν περιβάλλει αὐτὴν μὲ λευκὸν ἐκ λινοῦ ἐπίσης ἐσωτερικὸν περικάλυμμα, τὸ καὶ κατασάρκιον καλούμενον, ὥσπερ γίνεται καὶ ἐπὶ τοῦ ἐκ τῆς κολυμβήθρας ἐξερχομένου, καὶ ὅπερ εἰκονίζει τὴν σινδόνα, ἐν ᾗ ἐτυλίχθη τὸ δι' ἡμᾶς νεκρωθὲν σῶμα τοῦ Σωτῆρος. Ὁ ἀρχιερεὺς κρατεῖ τὸ ἄκρον τοῦ σχοινίου, δι' οὗ περιελίσσεται τὸ κατασάρκιον εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν, καὶ σχηματίζει τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ παρουσιαζόμενον καὶ εἰς τὰ τέσσαρα αὐτῆς μέρη. Ἐνῷ περιελίσσεται τὸ κατασάρκιον, οἱ χοροὶ ψάλλουσι τὸν κατανυκτικὸν ψαλμὸν «Μνήσθητι, Κύριε, τοῦ Δαυὶδ καὶ πάσης τῆς πραότητος αὐτοῦ, ὡς ὤμοσε τῷ Κυρίῳ, ηὔξατο τῷ Θεῷ Ἰακώβ. Εἰ εἰσελεύσομαι εἰς σκήνωμα οἴκου μου, εἰ ἀναβήσομαι ἐπὶ κλίνης στρωμνῆς μου καὶ δώσω ὕπνον τοῖς ὀφθαλμοῖς μου καὶ τοῖς βλεφάροις μου νυσταγμὸν καὶ ἀνάπαυσιν τοῖς κροτάφοις μου. Ἕως οὗ εὕρω τὸν τόπον τῷ Κυρίῳ, σκήνωμα τῷ Θεῷ Ἰακώβ. Ἰδοὺ ἠκούσαμεν αὐτὴν ἐν Εὐφραθᾷ, εὕρομεν αὐτὴν ἐν τοῖς πεδίοις τοῦ δρυμοῦ. Εἰσελευσόμεθα εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ, προσκυνήσομεν εἰς τόπον, οὗ ἕστησαν οἱ πόδες αὐτοῦ. Ἀνάστηθι, Κύριε, εἰς τὴν ἀνάπαυσίν σου, σὺ καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ ἁγιάσματός σου. Οἱ ἱερεῖς σου ἐνδύσονται δικαιοσύνην καὶ οἱ ὅσιοί σου ἀγαλλιάσονται».

Η ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΣΧΟΛΗ (*)

Κρίνων τις ἤδη ἐκ τῶν ὑστέρων τὰ πράγματα, δὲν δύναται νὰ μὴ μεμφθῇ τῶν τότε προϊσταμένων τῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ γένους, ἄκαιρον σπουδὴν ἐπιδειξαμένων περὶ τὴν ἐνεργηθεῖσαν ἀνταλλαγήν, γενομένην δι' ἐκχωρήσεως τοῦ Χοταρνιτσενίου, ἀποκομίζοντος ἐν τοῖς τότε χρόνοις καθαρὰν πρόσοδον 1600 γροσίων, δι' ὧν ἐκαλύπτοντο τὰ δύο τρίτα τῆς ἐν τοῖς τότε ὁλικῆς ἐτησίας δαπάνης τῆς σχολῆς (α), μὲ τὴν ἐν Ξηροκρήνῃ οἰκίαν, εἰς ἣν ἡ σχολὴ αὕτη, μετενεχθεῖσα, ἐγκατεστάθη. Ἀλλ' ἔνθεν μὲν ἀναλογιζόμενός τις τὸ τότε ἐπεῖγον τῆς μεταφορᾶς τῆς σχολῆς εἰς μέρος πρόσφορον, διότι ἡ τέως εἰς σχολὴν χρησιμεύουσα οἰκοδομὴ «ἀφήλιος μὲν διὰ τὴν θέσιν παντάπασι καὶ ζοφώδης καὶ τῆς ἐκ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἀναγκαίας προσβολῆς ἐν χειμερίῳ τῇ ὥρᾳ μάλιστα καὶ τῆς ἐκ τούτων ζωογόνου ἀλέας ἄμοιρος, ἄπνους δὲ καὶ ἀπήνεμος ὅλως καὶ αὔρας παραμυθητικῆς ἐν πνιγώδει τῷ θερινῷ θάλπει καὶ καύσονι ἑστερημένη διὰ παντὸς, ὑπὸ γνοφώδει δὲ καὶ

(*) Συνέχεια (ἴδε **Ἀληθείας** τεῦχος ΙΘ').

(α) Ἡ ἐν ἔτει 1782, ὅτε ἐδωρήθη τὸ Χοταρνιτσένιον, ὁλικὴ ἐτησία δαπάνη τῆς σχολῆς εἶχεν ὧδε·

Μισθὸς διδασκάλου Σεργίου ἑνὸς χρόνου	Γρ. 1250
» » Ἀρσενίου »	» 750
» ὑποδιδασκάλου Βασιλείου »	» 150
Ἐνοίκιον οἰκίας εἰς Θεραπεῖα διὰ τὸν διδάσκαλον Σέργιον	» 75
Εἰς τὸν ὑποδιδάσκαλον Βασίλειον διὰ τὸ πάσχα . . .	» 40
Εἰς ἐλεῆ πρὸς πτωχοὺς μαθητὰς κατὰ τὸ πάσχα διὰ τοῦ διδασκάλου Σεργίου	» 100
	Γρ. 2335

Προσθέτοντες εἰς ταῦτα γρ. 200 διὰ τόκον 2000 γρ. ὀφειλομένων ὑπὸ τῆς σχολῆς, γρ. 11 καὶ 60 ἄσπρα δι' ἐγκτητικὸν φόρον (γὲρ ἰτζαρὲ) τοῦ παλαιοῦ σχολείου καὶ τῆς τοῦ Κριτίου οἰκίας, γρ. 18 δι' ἀγορὰν 8 ταπήτων (κετζέδων), γρ. 10 διὰ «προσώπατα μαξιλλαρίων καὶ μακάτι εἰς τὴν ὁδὰ τῆς παραδόσεως τοῦ σχολείου», γρ. 6 εἰς «κιουρεκτζίδικα» Κριτίου, καὶ γρ. 66 εἰς διάφορα ἔξοδα, ἔχομεν τὸ σύνολον τῶν ἐξόδων τῆς σχολῆς ἀνερχόμενον ἀπὸ σεπτεμβρίου 1781—1782 εἰς γρ. 2646 καὶ 60 ἄσπρα ἤτοι παράδες 20.

ὁμιχλώδει καὶ καθύγρῳ τῷ ἀεὶ περικεχυμένῳ ἀέρι, διαφθειρομένης ἅτε τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ ἐξισταμένης εἰς τὸ νοσῶδες καὶ δυσκραέστατον, οὔτε θέρους ἀνεκτὴ οὔτε χειμῶνος φορητή, ἀλλ' ἐν ἁπάσαις ταῖς ὥραις ἐνοικεῖσθαι ἀνεπιτήδειος καὶ λυμαντική, νόσοις χαλεπαῖς καὶ ποικίλαις διδασκάλοις τε καὶ διδασκομένοις προσπαλαίειν ἐμβάλλουσα, δι' ἃς οὐδὲ τὸ πολλοστὸν τοῦ ἐνιαυτοῦ τοῖς διδάσκουσι τὴν διδασκαλίαν καὶ τῆς ἀκροαταῖς (συνεχώρει) τὴν ἀκρόασιν» καὶ ἐπιγινώσκων ὅτι «προσεπελαμβάνετο τοῖς εἰρημένοις εἰς τὸ συνεχῶς δικόπτεσθαι τὰ μαθήματα καὶ ἡ τῆς λοιμώδους νόσου ἐπιδημία ἐνσκηπτούσης σχεδὸν κατ' ἐνιαυτὸν ἕκαστον, τῆς σχολῆς τῇδε κακεῖσε τὰς μεταναστάσεις ἀναγκαιοτάτας, καὶ ταύτας ἀναλώμασιν οὐ μετρίοις παρασκευάζουσα»· ἔνθεν δὲ ἀναμετρῶν τὸ δυσχερὲς τῆς ἐξοικονομήσεως χρημάτων πρὸς ἀγορὰν καταλλήλου οἰκοδομῆς διὰ σχολὴν ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν ἡ μὲν ἐκκλησία ὑπὸ βαρύτατον ἐστέναζε χρέος, οἱ δὲ πολῖται ἐπένοντο· ἐν ὄψει λαμβάνων τὴν ἐν τοῖς τότε χρόνοις σχετικῶς πρὸς τὴν ἔγγειον αὐτοῦ πρόσοδον ἀξίαν τοῦ Χοταρνιτσενίου, καὶ συγκρίνων ταύτην πρὸς τὴν ἀξίαν, ἣν τότε ἐξεπροσώπει ἡ εἰς ἀνταλλαγμα τοῦ ἀγροτικοῦ τούτου κτήματος προσενεχθεῖσα οἰκία, θέλει μετριοπαθέστερον κρίνει τοὺς ἄνδρας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, προβάντας εἰς ἀνταλλαγὴν ἐπιζήμιον ἐν τοῖς ὑστέροις ἀποδειχθεῖσαν.

Ἐξ ἐπισήμου ἐγγράφου ἐκδοθέντος ἐν ἔτει ἐγείρας 1248, ἤτοι πρὸ 49 ἐτῶν, παρέχεται ἡμῖν βάσις εἰς ὑπολογισμὸν τῆς ἀξίας τῆς οἰκίας ταύτης, ἐκπροσωποῦσης πάντως κεφάλαιον ἀρκετὰ σπουδαῖον, καθ' ἣν ἐποχὴν ἡ ἀνταλλαγὴ μὲ τὸ Χοταρνιτσένιον ἐγένετο, καὶ ἐξηγεῖ τοὺς λόγους, δι' οὓς ἡ πρᾶξις αὕτη ἐθεωρήθη ὡς ἐπικερδὴς ὑπὲρ τῆς σχολῆς ἐπιχείρησις· ὅθεν ἀνανεύοντος τοῦ ἡγεμόνος Ἰωάννου Ἀλεξάνδρου υἱοῦ τοῦ δωρητοῦ Κ. Μουρούζη, ὁ πατριάρχης ἅμα τῇ συνόδῳ καὶ τοῖς λογάσι τοῦ γένους «οὐδέν τι μᾶλλον ἀνιέντες, ἀλλ' ἐντονώτερον ἐγκείμενοι λιπαρεστέραις ταῖς παρακλήσεσιν» ἔπεισαν αὐτὸν ὅπως δεχθῇ τὴν ἀνατροπὴν τῆς διαθήκης τοῦ ἀειμνήστου αὐτοῦ πατρὸς καὶ συγκατανεύσῃ εἰς τὴν προταθεῖσαν ἀνταλλαγήν.

Ὁ ἀπολύτως ἐξετάζων τὰ πράγματα εὑρήσει ἐν τῇ ἀνταλλαγῇ ταύτῃ καὶ τῇ δι' αὐτῆς γενομένῃ μεταφορᾷ τῆς σχολῆς μακρὰν τῆς ἀμέσου ἐπιβλέψεως τῆς ἐκκλησίας καὶ ἄλλας ἀφορμὰς κατακρίσεως· ἀλλ' οὔτε δίκαιον οὔτε θεμιτόν ἐστιν ἵνα ἡ ἐκδίκασις τῶν πράξεων τῶν προγεγενημένων γίνηται ἀπολύτως, ἐν σχέσει μόνον πρὸς τὰ ἐν ὑστέροις ἐπιγενόμενα, ὧν ἡ προθεωρία καὶ προμάντευσις ὅλως ἀδύνατος, καὶ ἐν παροράσει τῶν συγχρόνων γεγονότων, ὧν ἡ συμβολὴ ἐπηρέαζε τάς τε σκέψεις καὶ ἐνεργείας τῶν δρασάντων προσώπων, ὧν τὰς πράξεις ἐκδικάζομεν.

Αἱ λοιμώδεις νόσοι αἱ διηνεκῶς ἐν τοῖς τότε χρόνοις μαστίζουσαι τὴν βασιλίδα ταύτην ἐξηνάγκασαν τὰς πλείστας, ἵνα μὴ εἴπωμεν ἁπάσας τὰς ἐπιφανεῖς τοῦ Φαναρίου οἰκογενείας, ὅπως τὰς στενάς, καθύγρους καὶ κατὰ συνέπειαν ἥκιστα ἀντιλοιμικὰς ὁδοὺς τοῦ Φαναρίου ἀφεῖσαι ἐκζητήσωσι στέγην μᾶλλον ὑγιεινὴν παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Βοσπόρου. Τὸ ἐνδιάθετον τῆς αὐτοσυντηρήσεως αἴσθημα ἐπιτακτικῶς ὑπηγόρευε τότε τὴν ἀπομάκρυνσιν ἐκ τῶν μάλα θαμιζομένων συνοικιῶν καὶ τὴν ἀραίωσιν τοῦ πληθυσμοῦ πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἐκ τῶν συνεχῶν ἐπιδημιῶν ἐσχάτων κινδύνων· ὅθεν οἱ ἄνδρες, ὧν ἡ παρουσία καὶ ἡ συνεχὴς ἐν τῇ σχολῇ προσφοίτησις πρὸς ἐξέτασιν τῶν κατ' αὐτὴν διδάσκοντάς τε καὶ διδασκομένους προθυμοτέρους ἀπειργάζετο, ἀπεμακρύνθησαν τοῦ Φαναρίου καὶ συνωστίζοντο παρὰ τὴν Ξηρὰν Κρήνην, εἰς ἣν τὸ ἄνθος τῆς φαναριωτικῆς εὐγενείας καὶ τῆς ἀνωτάτης ἱεραρχίας οἱ ἔγκριτοι μετῴκησαν.

Ὡς ἐκ τῶν ἐν ὑποσημειώσει ἐμφαίνεται, ἡ τῆς σχολῆς ἐφορία ὤφειλεν ἵνα καταβάλλῃ τὸ ἐνοίκιον τῆς οἰκίας, ἐν ᾗ κατῴκει ὁ σχολάρχης· ἡ ὑποχρέωσις αὕτη εἶνε πολύτιμον δι' ἡμᾶς βοήθημα ἐν τῇ ἐπισκοπήσει τοῦ βίου τῆς μεγαλωνύμου τοῦ γένους σχολῆς καὶ τῇ ἐξηγήσει τῶν λόγων, δι' οὓς ἡ μεταφορὰ καὶ ἀπομάκρυνσις αὐτῆς ἐκ Φαναρίου ἐγένετο.

Πάντως ἕνεκεν τοῦ ἐκ τοῦ λοιμοῦ κινδύνου ὁ σχολάρχης ἐδέησεν ἵνα ἀποικήσῃ εἰς Θεραπεῖα, ἔνθα ἀπὸ τοῦ 1778, ὅτε ἄρχονται οἱ σωζόμενοι λογαριασμοὶ τῆς σχολῆς, βλέπομεν αὐτὸν ἐγκατεστημένον, ἐν ᾧ ὁ ἕτερος αὐτῆς διδάσκαλος ὁ Ἀρσένιος ἀπῴκιστο εἰς Ξηροκρήνην (Κουρουτσεσμέν), ὅτε ἡ τῆς σχολῆς ἐφορία ἐδέησεν ἵνα πληρώσῃ καὶ τὸ ἐνοίκιον τῆς οἰκίας τούτου γρ. 50 δι' ἔν ἔτος. Λαμβανομένης ἐν ὄψει τῆς ἀτελείας τῶν τότε μέσων τῆς συγκοινωνίας καὶ τοῦ μεγέθους τῆς ἀποστάσεως, ἐννοεῖ τις ἡλίκη ἐπεγίνετο βλάβη εἰς τὴν σχολήν, εἰς ἣν ἐπ' ὀλίγας μόλις ὥρας ἠδύνατο νὰ παραμένῃ ὁ σχολάρχης καὶ οἱ λοιποὶ διδάσκαλοι, ἐξηναγκασμένοι ἵνα κατέρχωνται οὕτως μακρόθεν καθ' ἑκάστην καὶ ἐντὸς τῆς ἡμέρας ἀποχωρῶσιν εἰς τὰ ἴδια.

Ἐπεβέβλητο λοιπὸν ἐπειγόντως ἡ ἀνάγκη ἐγκαταστάσεως τῆς σχολῆς εἰς μέρος ὑγιεινὸν καὶ πρόσφορον, ἵνα μὴ καθορῶσιν οἱ μὲν σπουδάζοντες μάτην παρερχόμενον τὸν χρόνον τῆς μαθητείας αὐτῶν, ἡ δὲ ἐκκλησία καὶ τὸ γένος ἀτελεσφόρως δαπανώμενα τὰ ἐξ ὑστερημάτων ἐξοικονομούμενα χρήματα.

Ἥλικον μὲν ἐνδιαφέρον ἐπεδείκνυτο ἡ ἐκκλησία περὶ τὴν πνευματικὴν μόρφωσιν τοῦ γένους, ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν ἱστορία τρανῶς ἐπιμαρτυρεῖ· ἠδυνάμεθα δὲ ἵνα εἰς τὰς μαρτυρίας ταύτας ἐπιπροσθῶμεν μὴ μόνον τὰ ἀποθησαυρισθέντα ἐν τῇ «Ἀληθείᾳ» ἄχρι τοῦδε τέως ἀνέκδοτα ἔγγραφα, ἀλλὰ καὶ πληθὺν ἑτέρων ἀποκειμένων ἐν τοῖς περισωθεῖσιν ἐκκλησιαστικοῖς κώδιξιν, ἐν οἷς μεγαλογραφικῶς τὰ ἐκ τῆς παιδείας ἀγαθὰ ἐξαίρονται, καὶ παρορμῶνται πάντες εἰς τὴν ταύτης θεραπείαν καὶ ἐπιδίωξιν· πόσον δὲ αὕτη ἐκήδετο τῆς πρὸς μάθησιν ὀργώσης νεότητος πρὸς ἄλλοις μαρτύρεται ἡ μέριμνα, ἣν αὕτη κατέβαλλεν οὐ μόνον ὑπὲρ προφυλάξεως τῶν σπουδαζόντων ἐκ τῶν κινδύνων, οἷς ἐνεκυμόνουν αἱ συνεχεῖς ἐπιδημικαὶ ἀσθένειαι, ἀλλὰ καὶ πρὸς συντήρησιν τῶν ἀπόρων μαθητῶν.

Ἔχομεν ὑπ' ὄψιν τὸν κατὰ τὸ 1784 ἀπολογισμὸν τῆς διαχειρίσεως τῆς σχολῆς, ἐν ᾧ πρὸς ἄλλοις ἀναγινώσκομεν· Εἰς ταχίμια τραπεζίου καὶ πακιρικὰ διὰ τὸ κοινόβιον ..... γρ. 58,ἄσπρ.80
» τὰ τοῦ κοινοβίου 4 μηνῶν ἀπὸ α' ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους (1783) ἕως τέλους σεπτεμβρίου διὰ τοὺς ἰδίους μαθητὰς εἰς τὸ νησὶ ..... » 380
» ἐνοίκιον εἰς τὸ μοναστήσιον τοῦ ἁγίου Νικολάου εἰς Πρίγκηπον διὰ τοὺς ἰδίους μαθητὰς διὰ τὴν πανώλην ..... » 130
» τὰ διορισθέντα εἰς δώδεκα μαθητὰς πρὸς 100 γρ. τὸν καθ' ἕκαστον χρόνον, ἑνὸς χρόνου ἀπὸ α' ἰανουαρίου ᾳψπγ' μέχρι τέλους δεκεμβρίου ..... » 1150

Γρ. 1718,ἄσπρ.80

Ὁ δὲ κατάλογος οὗτος καταδείκνυσιν ἔνθεν μὲν τὴν μέριμναν τῆς ἐκκλησίας δαπανώσης εἰς προφύλαξιν τῶν σπουδαζόντων ἐκ τῶν κινδύνων, οὓς ἔστηνον τοῖς ἐν ταῖς πόλεσιν αἱ συνεχεῖς ἐπιδημίαι, ἔνθεν δὲ τὴν μητρικὴν αὐτῆς στοργὴν ὑπὲρ τῶν ἀπόρως ἐχόντων μαθητῶν.

Τὴν ἀξίαν τῶν θυσιῶν τούτων δύναται ἵνα κατανοήσῃ ὅστις ἐν ἐπιγνώσει τῆς πάντα νοῦν ὑπερβαινούσης πτωχείας τῆς ἐκκλησίας ἐν τοῖς τότε χρόνοις ἀναμετρήσῃ τὰς τότε προσφάτους ὑπὲρ τῆς ἐνταῦθα δημοσίας ἐκπαιδεύσεως θυσίας αὐτῆς, καὶ ἀναλογισθῇ τὴν ἀξίαν, ἣν ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ σήμερον ἡ νομισματικὴ μονὰς τὸ γρόσιον ἐξεπροσώπει.

Ἐμνήσθημεν (α) τῆς ἐν ἔτει 1782 μεταφορᾶς τῆς σχολῆς ἐκ τοῦ τέως σεσαθρωμένου καὶ ἑτοιμορρόπου κτιρίου τοῦ κειμένου ἐν ᾗ θέσει ἤδη ὑψοῦται τὸ διαμέρισμα τοῦ Δ. Ε. Μ. συμβουλίου ἐπὶ τῆς γωνίας τῆς μικρᾶς ἀδιεξόδου ὁδοῦ τῆς ἀνοιγομένης κατὰ τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης εἰς Πετρίον. Ἡ μεταφορὰ αὕτη ἐγένετο διὰ δαπάνης 16,452 γροσίων τῆς τότε ἐποχῆς, καὶ ὅμως μικρὸν μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς οἰκοδομῆς ταύτης καὶ τὴν δι' αὐτὴν χρηματικὴν θυσίαν ἡ ἐκκλησία ἐδέησεν ἵνα νέας θυσίας ὑποστῇ πρὸς προφύλαξιν τῶν μαθητευομένων ἀπὸ τοῦ λοιμοῦ. Ἐπειδὴ δὲ καὶ αἱ δαπάναι αὗται ἐπετείνοντο καὶ ἐπηυξάνοντο ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος ἕνεκα τῆς διαρκείας τῶν λοιμωδῶν νοσημάτων, ἐδέησεν ἵνα φροντὶς γένηται περὶ μεταφορᾶς τῆς σχολῆς εἰς τόπον μὴ παρουσιάζοντα τὴν ἀνάγκην τῶν συχνῶν τούτων μεταθέσεων.

Ταῦτα ἐν ὄψει λαμβάνων ὁ ἱστορικὸς μετριοπαθέστερον θέλει κρίνει τοὺς ἄνδρας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης διὰ τὴν ἐνεργηθεῖσαν ὑπ' αὐτῶν ἀνταλλαγὴν τοῦ Χοταρνιτσενίου καὶ τὴν ἐκ τούτου ἐπιγενομένην ἀπαλλοτρίωσιν τῆς σχολῆς τῆς ἐξ αὐτοῦ οὐ σμικρᾶς κατ' ἔτος προσόδου.

(ἀκολουθεῖ).

(α) Ὅρα Ἀληθείας τεῦχος ΙΕ', σελ. 231.

ΠΕΝΤΗΚΟΝΤΑΕΤΗΡΙΣ
ΤΗΣ ΕΝ ΧΑΛΚΗ ΕΛΛΗΝΟΜΠΟΡΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ (*)

Νέα ὥθησις ἐδόθη τότε εἰς τὰ τοῦ πνευματικοῦ βίου τοῦ φροντιστηρίου τούτου· τὸ προσωπικὸν τῶν ἐν αὐτῷ διδασκόντων ηὐξήθη διὰ τῆς προσλήψεως καὶ ἄλλων διδασκάλων καὶ τάσις ἐπὶ τὰ κρείττω ἀνεπτύχθη τῆς ἐν αὐτῷ διδασκαλίας. Ἐπειδὴ δὲ κατ' ἀρίστην παιδαγωγικὴν ἀρχὴν ἡ παίδευσις δέον νὰ βοηθῆται καὶ ὑπὸ τῆς ἀρίστης ὑγιεινῆς τῶν μαθητευόντων καταστάσεως, μεγίστη κατεβλήθη φροντὶς πρὸς εὐξίαν τῶν παιδαγωγουμένων, πρὸς δὲ τὸν σκοπὸν τοῦτον νέαι κατεσκευάσθησαν αἴθουσαι παραδόσεων, καὶ πολλὰ σεσαθρωμένα μέρη τοῦ καταστήματος ἐπεσκευάσθησαν, καθόσον τῇ 1 ἰουνίου τοῦ 1839 ἡ ἐφορία ἀποταθεῖσα πρὸς τὸ φιλόμουσον τῆς πρωτευούσης δημόσιον εὗρεν αὐτὸ πρόθυμον εἰς ἀντίληψιν.

Ὁ Ὁμηρόλης μικρὸν ἀπεγεύθη τῆς πνευματικῆς ἡδονῆς, ἣν ἀπεκόμισεν αὐτῷ ἡ ἐπιτυχία τῶν πόθων καὶ τῶν προσπαθειῶν αὐτοῦ. Ὡς εἶδεν ὑποφῶσκον τὸ εὐέλπι τῆς σχολῆς ταύτης μέλλον, ἐπελθὼν ὁ θάνατος κατέλαβεν αὐτόν.

Τῇ 16 ὀκτωβρίου τοῦ 1839, ἐπιούσῃ τοῦ θανάτου αὐτοῦ, τὸ σῶμά του μετενεχθὲν ἐκ Γαλατᾶ, ὅθεν πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν, ἐκηδεύθη ἀξιοπρεπῶς καὶ ἐτάφη ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς μονῆς παρὰ τὸν ναὸν τῆς θεομήτορος. Τύμβος δὲ δαπάναις τῆς ἐφορίας ἀνεγερθεὶς δείκνυσι τοῖς ἐπιζῶσι τὸν τόπον, ἔνθα τὸν αἰώνιον ὕπνον κοιμᾶται ὁ δεύτερος τοῦ φροντιστηρίου τούτου σχολάρχης. Ἐπὶ τοῦ τύμβου εὐγνώμων μαθητὴς ὁ Ν. Ι. Ψυχάρης ποιήσας ἐπέγραψεν·

Ὧδε κεῖτ' Ἀβράμιος ὁ Ὁμηρόλης,
ὁ θερμὸς Μουσῶν καὶ Ἀπόλλωνος λάτρις.
Ὃς ἐν ὅλοις ἔτεσι πέντε ἐκλάμψας
ἐν τῷ ἱερῷ τῷδε φροντιστηρίῳ
ἔδυσ' ἐν ἀκμῇ τῆς αὐτοῦ ἡλικίας
ἀμύθητον, φεῦ, λιπὼν τοῖς πᾶσι πένθος,
ἀλλὰ καὶ κλέος, ὅπερ οὔποτ' ὀλεῖται.

ϡωλθ', ποσειδεῶνος φθίνοντος.

Ἕτερον ἐπίγραμμα ποιηθὲν ὑπὸ τοῦ διαδεξαμένου τὸν Ὁμηρόλην ἐν τῇ σχολαρχίᾳ Δανιὴλ τοῦ Μάγνητος ἐχαράχθη ἔτι ἐπὶ τοῦ τύμβου τούτου, ἔχον οὕτως·

Ἀβραμίῳ Καισαρεῖ τῷ Ὁμηρόλῃ
ἐνθέρμῳ ζήλῳ καὶ πόνοις ἀτρύτοις
παιδείαν ἑλληνικὴν
δι' ὅλης πενταετίας
ἐν τῷδε τῷ ἱερῷ φροντιστηρίῳ
ἐκδιδάξαντι
οἱ φιλόμουσοι ἔφοροι
εἰς εὐγνωμοσύνης δεῖγμα καὶ εἰς ἀΐδιον μνήμην
τύμβον ἀνήγειραν τόνδε.

ϡωλθ', ποσειδεῶνος φθίνοντος.

Τὸν Ἀβράμιον διεδέξατο ὁ τότε παρατυχὼν ἐν Κωνσταντινουπόλει Δανιὴλ ὁ Μάγνης, συγγραφεὺς «ἱστορικομυθικοῦ λεξικοῦ», ὃς διευθύνας τὴν σχολὴν ταύτην ἐπὶ

(*) Συνέχεια καὶ τέλος (ἴδ. Ἐκκλ. Ἀληθείας τεῦχ. ς').

ἑπτάμηνον παρητήθη τὴν 14 ἰουνίου τοῦ 1840, καὶ τὸ φροντιστήριον ἔμεινεν αὖθις ἀκέφαλον, εὐτυχῶς ὅμως ἐπὶ ὀκταήμερον μόνον, ἅτε τῇ 22 τοῦ ἰδίου μηνὸς καὶ ἔτους ταχθέντος εἰς τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ τοῦ φιλοπόνου καὶ μουσοτραφοῦς Βαρθολομαίου τοῦ Κουτλουμουσιανοῦ, τέως προϊσταμένου τῆς ἐν Φαναρίῳ ἱερατικῆς σχολῆς, ἣν ὁ κυρὸς Γρηγόριος ὁ ϛ΄ συνεστήσατο πρὸς ἀπόνιψιν ἐν αὐτῇ τῶν ἐκ τῆς καιρείου λύμης ἐπηρεασθέντων, ὡς καὶ πρὸς μόρφωσιν ἱεροδιδασκάλων.

Ὁ Κουτλουμουσιανὸς προέστη τοῦ φροντιστηρίου τούτου ἄχρι τῆς 22 μαΐου τοῦ 1846. Ἐν τῷ χρόνῳ τῆς διευθύνσεως αὐτοῦ ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητευόντων ἀνῆλθεν εἰς 204, ὅθεν ἐδέησεν ἵνα ἐπεκταθῶσιν αἱ ἐν τῇ μονῇ οἰκοδομαὶ καὶ ἀνεγερθῶσι νέαι αἴθουσαι παραδόσεων. Εἰς τὸν φιλόπονον τοῦτον διευθυντὴν ὀφείλεται ἡ καταγραφὴ τῶν τε ἐν τῷ σκευοφυλακίῳ τῆς μονῆς σωζομένων ἱερῶν κειμηλίων καὶ τῶν εὑρεθέντων βιβλίων, ὄντων τέως παντάπασιν ἀπερριμένων καὶ σκωληκοβρώτων τὰ πολλά· ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸ «ἱστορικὸν ὑπόμνημα περὶ τῆς κατὰ τὴν Χάλκην μονῆς τῆς Θεοτόκου» κατέλιπεν ἡμῖν εἰς μαρτύριον τῆς τε πρὸς τὴν μονὴν ταύτην εὐλαβείας καὶ τῆς ὑπὲρ τοῦ ἐν αὐτῇ φροντιστηρίου στοργῆς αὐτοῦ.

Μετὰ τὴν εἰς τὴν πατρίδα του Ἴμβρον ἀναχώρησιν τοῦ Κουτλουμουσιανοῦ τὸ φροντιστήριον τοῦτο ἔμεινεν ἄνευ διευθυντοῦ ἄχρι σεπτεμβρίου τοῦ ἰδίου ἔτους, ὅτε εἰς τὴν διεύθυνσιν αὐτοῦ ἐκλήθη ὁ ἐπιζῶν γηραιὸς διδάσκαλος τοῦ γένους Ἰωάννης ὁ Φιλαλήθης.

Οὗτος παρέμεινεν ἐν τῇ διευθύνσει ἄχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ 1847, ὅτε σὺν τῇ παραιτήσει αὐτοῦ διελύθη καὶ τὸ φροντιστήριον.

Ἡ ἐν Χάλκῃ πνευματικὴ αὕτη πηγὴ ἔμεινε στειρεύουσα ἐπὶ τριετίαν ὅλην, ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς μονῆς τῆς Θεοτόκου δὲν ἠκούετο ὁ πλήρης ζωῆς θόρυβος τῶν ἀπὸ τοῦ 1831 διαρρευσάντων ἐτῶν, καὶ μόνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἠκούετο τὸ βραδὺ βάδισμα τοῦ ἱερέως, ὃν ἡ ἐκκλησία ἀναλαβοῦσα τὴν ἐγκαταλειφθεῖσαν ταύτην μονὴν ἔθετο εἰς φύλαξιν αὐτῆς.

Περὶ τὰ μέσα τοῦ 1849 τὴν ἐκ τῆς ἀποσβέσεως τοῦ πνευματικοῦ φάρου ζημίαν καθορῶντες οἱ φιλόμουσοι ὁμογενεῖς Ἰωάννης Ψυχάρης, Τομαζῆς Ῥάλλης, Παντιᾶς Τσιτσίνιας, Ἀντώνιος Ἰγγλέσης, Ζαχάρωφ, Γεώργιος Λαμπρινίδης καὶ Λουκᾶς Βουδούρης, ἀπεφάσισαν ν' ἀναλάβωσι καὶ αὖθις παρὰ τῆς ἐκκλησίας τὸ εὐαγὲς τοῦτο σκήνωμα καὶ μετατρέψωσιν αὐτὸ καὶ πάλιν εἰς ἐκπαιδευτήριον· τότε ἐπισκευασθείσης τῆς μονῆς ταύτης, διωρίσθη διευθυντὴς αὐτῆς ὁ Στέφανος Λαφάκης, ὃς παρητήθη τῷ 1850 ἐκχωρήσας τὴν τοῦ διευθυντοῦ θέσιν εἰς τὸν ἐκ Κεφαλληνίας Γεράσιμον Ῥαζῆν διευθύναντα ἐπὶ ἓν ἔτος τὴν ἐμπορικὴν ταύτην σχολήν.

Τὸν Ῥαζῆν παραιτηθέντα διεδέχθη ὁ συμπολίτης αὐτοῦ Ἄνθιμος Μαζαράκης μετακληθεὶς ἐξ Ἐνετίας, ἔνθα διηύθυνε τὸ ἐκεῖ Φλαγγινιανὸν φροντιστήριον, ὃν ἡ ἐκκλησία κατ' ἀρχὰς μὲν ἐτίμησε διὰ τοῦ τίτλου ἀπροέδρου ἀρχιμανδρίτου τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου», εἶτα δὲ εἰς ἐπίσκοπον Σελευκείας προήγαγεν.

Ὁ Μαζαράκης ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῆς σχολῆς τῇ 2 μαρτίου τοῦ 1851· ἐν ᾧ δὲ κατὰ τὸ πρῶτον ἔτος τῆς διευθύνσεως αὐτοῦ ἠρίθμει αὕτη 60 μόνον μαθητάς, ὁ ἀριθμὸς τούτων κατὰ τὸ ἐπιὸν ἔτος ηὐξήθη εἰς 140, καὶ κατ' ἀπρίλιον τοῦ 1852 ἡ ἐφορία ἠναγκάσθη ν' ἀναστείλῃ τὴν παραδοχὴν μαθητῶν δι' ἔλλειψιν χώρου. Τότε ἐκτίσθη ἡ βορεία λιθόκτιστος πλευρά, ἥτις ἐπέτρεψε τὴν παραδοχὴν καὶ νέων τροφίμων, ὧν ὁ ἀριθμὸς κατὰ μὲν τὸ 1853 ἔφθασεν εἰς 185, ἄχρι δὲ τοῦ 1855 εἰς 204.

Ἕνεκεν ὅμως τῆς ἀσθενείας τοῦ πατρός του ὁ Μαζαράκης παρητήθη τῇ 6 ἰουνίου τοῦ 1855, καὶ προσεκλήθη διευθυντὴς μὲν ὁ ἐκ Τραπεζοῦντος Κωνσταντῖνος Ξανθόπουλος, ὑποδιευθυντὴς δὲ ὁ ἀρχιμανδρίτης Γρηγόριος Ἀγαθόβουλος.

Ὁ κ. Ξανθόπουλος διηύθυνε τὴν σχολὴν ἐπὶ ὀκτὼ μῆνας, παρητήθη δ' αὐτὴν, διότι ἡ ἐφορία δὲν παρεδέχθη τὰς προτάσεις του τὰς διατυπωθείσας ἐν ἐπιστολῇ αὐτοῦ τῆς 28 μαρτίου 1856, δι' ἧς ἐζήτει·

α΄) ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν νὰ μὴ ὑπερβαίνῃ τοὺς ἑκατὸν πεντήκοντα, διότι ἡ τότε χωρητικότης τοῦ σχολείου δὲν ἐπεδέχετο πλείους ἄνευ βλάβης τῆς ὑγιείας καὶ τάξεως,

β΄) οἱ εἰσαγόμενοι μαθηταὶ νὰ ὦσιν ἐντελῶς ὑγιεῖς καὶ ἡλικίας ἀπὸ 10—14 ἐτῶν· πᾶς δὲ νέος μαθητὴς νὰ διατελῇ ὑπὸ δοκιμασίαν ἐπὶ ἕνα τοὐλάχιστον μῆνα, ὥστε ἂν παρατηρηθῇ κακῆς διαγωγῆς ν' ἀποπέμπηται ὡς ἀδόκιμος,

γ΄) μετὰ ἐξέτασιν ἐν τῇ σχολῇ νὰ γίνηται δεκτὸς ἐν αὐτῇ καὶ μαθητὴς ἀνωτέρας μὲν ἡλικίας, προωδευμένος δὲ εἰς τὰ μαθήματα, καὶ χρηστῶν ἠθῶν,

δ΄) νὰ διαιρεθῇ τὸ σπουδαστήριον εἰς ἀνάλογα χωρίσματα κατὰ δοθησόμενον σχέδιον,

ε΄) νὰ περιτειχισθῇ τὸ ἔξω προαύλιον τοῦ σχολείου,

ϛ΄) νὰ ἐπισκευασθῶσι τὰ σεσαθρωμένα μέρη τοῦ σχολείου,

ζ΄) δὶς μόνον τοῦ ἔτους νὰ συγχωρῶνται διακοπαὶ μαθημάτων καὶ καταβάσεις τῶν μαθητῶν,

η΄) ἅπαντες οἱ μαθηταὶ ὑποχρεωτικῶς νὰ ἐνδύωνται ὁμοιόμορφον στολὴν, καὶ

θ΄) ἡ παραδοχὴ τῶν μαθητῶν ν' ἀρχίζῃ ἐξ ἅπαντος τὴν 16 αὐγούστου, τὴν δὲ α΄ σεπτεμβρίου νὰ γίνηται τακτικὴ ἔναρξις τῶν μαθημάτων.

Ἐπειδὴ ἡ ἐφορία δὲν ἀπήντησεν εἰς τὴν ἐπιστολήν του ταύτην, ὁ κ. Ξανθόπουλος ἐπέστειλε νεωτέραν δηλῶν ὅτι παρητεῖτο ἐν μὴ ἀποδοχῇ τῶν εἰρημένων προτάσεων αὐτοῦ.

Τῇ 7 ἰουλίου τοῦ 1856 ἡ ἐφορία ἀπήντησε δεχομένη τὴν παραίτησιν τοῦ κ. Ξανθοπούλου, ὃν διεδέχθη ὁ Μαζαράκης, ὃς καὶ παρέμεινεν ἐν τῇ διευθύνσει μέχρι τῆς κ΄ μαΐου τοῦ 1868, ὅτε ἐτελεύτησε ταφεὶς ἐν τῇ εἰς σχολὴν χρησιμευούσῃ μονῇ, ἔνθα παρὰ τὴν δυτικὴν πλευρὰν τοῦ ναοῦ τοῦ Προδρόμου μεγαλοπρεπὴς τάφος δείκνυσι

τὴν ὑστάτην ἐπὶ γῆς κατοικίαν τοῦ κλεινοῦ τῆς σχολῆς διευθυντοῦ.

Ἐπὶ μὲν τῆς βορείου πλευρᾶς τοῦ τάφου τούτου ἀναγινώσκεται·

Ο
ΣΕΛΕΥΚΕΙΑΣ ΑΝΘΙΜΟΣ
Ο
ΜΑΖΑΡΑΚΗΣ,

ἐπὶ δὲ τῆς ἀνατολικῆς·

Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων
ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν
τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὃν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς
ἀναστροφῆς μιμεῖσθε τὴν πίστιν.
Ἑβρ. ιγ′, 7.

ἐπὶ τῆς μεσημβρινῆς·

Ἐγεννήθη ἐν Κεφαλληνίᾳ
α′ Ἰανουαρίου ᾳω′,
ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ἐν Χάλκῃ
κ′ μαΐου ᾳωξή.

καὶ ἐπὶ τῆς δυτικῆς·

Εὐσεβείην πατέρων καὶ πατρίδος ἄγνὸν ἔρωτα
πᾶσιν ἐπέπνεις ζῶν, Ἄνθιμε Μαζαράκη,
σέμνωμ' ἀρχιθυτῶν, παιδευτῶν, συγγραφέων τε
γῆς τε Κεφαλλήνων βλαστὸς ἡδὲ στέφανος·
αἶψα δ' ἀπέπτης γῆθεν ἐς οὐρανόν,
πίστιν ἀνὰ στόμ' ἔχων, Ἑλλάδα τ' ἠδὲ τέκνα,
ὦ πάτερ· ἀλλὰ δέχευ βαιὸν τόδε σώματι σῆμα,
ᾧ σε τέκνων τίει ὀρφανικὸς θίασος.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μαζαράκη ἡ σχολὴ ἔμεινεν ἀκέφαλος ἄχρις ὀκτωβρίου τοῦ 1868, ὅτε προσεκλήθη εἰς διεύθυνσιν αὐτῆς ὁ ἐξ Ἰθάκης ἀρχιμανδρίτης κ. Εὐστάθιος Βουλισμᾶς· ἀλλὰ μετὰ ἔτους καὶ μηνὸς ἑνὸς διεύθυνσιν παρητήθη καὶ οὗτος τῇ 20 νοεμβρίου τοῦ 1869 καὶ τῇ ἐπαύριον διεδέξατο αὐτὸν ὁ τότε πρώην καὶ νῦν ἐν ἐνεργείᾳ ἅγιος Νεοκαισαρείας κ. Ἱερόθεος, ὃς καὶ διηύθυνεν ἐπὶ τετράμηνον σχεδὸν μέχρι τῆς 10 μαρτίου τοῦ 1870.

Τῇ 11 μαρτίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὁ ἐξ Ἀθηνῶν μετακληθεὶς πολύκλαυστος τέως ἀρχιμανδρίτης καὶ μετὰ ταῦτα Κορυτσᾶς Δωρόθεος ὁ Εὐελπίδης ὁ ἐξ Ἀρετσοῦ, ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς καὶ ἦρξατο ἐπουλόνων τὰ ἐκ τῶν παρελθουσῶν καταιγίδων τραύματα αὐτῆς, ὅτε κατὰ ἰούλιον τοῦ 1871 διαταγῇ τῆς ἐφορίας ἀπέλυσε πάντας τοὺς ἐν τῇ σχολῇ καθηγητὰς ἐξαιρέσει τοῦ διευθύνοντος. Ὁ Εὐελπίδης μείνας μόνος ἠναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ περὶ τὰς ἀρχὰς αὐγούστου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, καὶ ἡ σχολὴ ἔμεινεν ἄνευ διευθυντοῦ μέχρι τῆς 15 σεπτεμβρίου, ὅτε διωρίσθη τοιοῦτος ὁ ἐξ Ἀμοργοῦ Ἐμμανουὴλ Ἰωαννίδης, παρ' ὃν ἐτάχθη ὡς ὑποδιευθυντὴς ὁ τότε ἀρχιμανδρίτης καὶ ἤδη μητροπολίτης Μηθύμνης κ. Νικηφόρος Γλυκᾶς Ἴμβριος.

Τὸν Ἐμμανουὴλ Ἰωαννίδην παραιτηθέντα περὶ τὰ τέλη ὀκτωβρίου τοῦ 1872 διεδέξατο ὁ Νικηφόρος Γλυκᾶς, ὃν τῇ 10 ἰουλίου τοῦ 1873 διεδέχθη ὁ ἐξ Ἀδριανουπόλεως Χρῆστος Δ. Παπαδόπουλος. Τοῦτον δὲ παραιτηθέντα κατὰ φεβρουάριον τοῦ 1878 διεδέξατο ὁ κ. Ξανθόπουλος, ὃς καὶ παρέμεινεν ἐν τῇ διευθύνσει ἄχρις ἰουλίου τοῦ 1880, ὅτε παρῃτήθη. Κατ' αὔγουστον δὲ τοῦ αὐτοῦ ἔτους μετεκλήθη ἐκ Θεσσαλονίκης ὁ τέως ἐκεῖθι γυμνασιαρχῶν κ. Δ. Δημητριάδης, ὃς καὶ εὐδοκίμως πάνυ διευθύνει ἤδη τὰ τῆς σχολῆς, τῆς πνευματικῆς καὶ οἰκονομικῆς αὐτῆς θέσεως ὁσημέραι βελτιουμένης.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ (*)

Τετάρτη 29. Μνήμη τῶν ἁγίων μαρτύρων Καλλινίκου καὶ Θεοδότης.

Ὁ μάρτυς ἦν Κιλίξ, συσχεθεὶς δὲ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν καὶ πολλοῖς βασανιστηρίοις ὑποβληθείς, ἀπεστάλη τέλος δέσμιος εἰς Γάγγραν πρωτεύουσαν τῆς Παφλαγονίας, ἔνθα εἰς κάμινον πυρὸς ἐμβληθεὶς τὸ πνεῦμα τῷ Κυρίῳ παρέδωκε.

Βληθεὶς ὁ Καλλίνικος ἐν τῇ καμίνῳ
τὸ νικοκαλλὲς εὗρε καὶ θεῖον στέφος.

Ἐπὶ Βυζαντίνων ἡ σύναξις αὐτοῦ ἐτελεῖτο ἐγγὺς τοῦ Πετρί.

Ἡ Θεοδότη ἦν ἐκ Νικαίας μήτηρ τριῶν τέκνων, ἅτινα ἐν χηρείᾳ μείνασα ἀνέτρεφε τῇ θεογνωσίᾳ ἐκπαιδεύουσα. Ταύτης ἠράσθη Λευκάδιος ὁ ἄρχων, ἐπειδὴ δὲ ἡ Θεοδότη ἀπέρριψε τὰς περὶ γάμου προτάσεις του, παρεπέμφθη ὑπ' αὐτοῦ Νικητίῳ τῷ ἀνθυπάτῳ τῆς Βιθυνίας, καὶ ἐκ διαταγῆς αὐτοῦ σὺν τοῖς τρισὶν αὐτῆς τέκνοις βληθεῖσα εἰς κάμινον πυρὸς τὸν τοῦ μαρτυρίου στέφανον ἐκομίσατο.

Θεῷ δοτὴν τίθησι τὴν Θεοδότην
τὸ πῦρ καμίνου σὺν τρισὶ τέκνοις φίλοις.

Πέμπτη 30. Μνήμη τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐκ τῶν ο′ Σίλα, Σιλουανοῦ, Κρήσκεντος, Ἐπαινετοῦ καὶ Ἀνδρονίκου.

Οὗτοι κηρύξαντες τὸ εὐαγγέλιον ἐν Καρχηδόνι καὶ Ἰταλίᾳ, ἐν εἰρήνῃ πρὸς Κύριον ἐκοιμήθησαν.

Ἐπαινετός, Κρήσκης τε καὶ Σιλουανός,
Σίλας καὶ Ἀνδρόνικος αἰνείσθων ἅμα.

Παρασκευὴ 31. Μνήμη τοῦ ἁγίου καὶ δικαίου Εὐδοκίμου.

Ἤκμασεν οὗτος κατὰ τὴν θ′ ἀπὸ Χριστοῦ ἑκατονταετηρίδα καὶ διὰ τὰς πολιτικὰς καὶ στρατιωτικὰς αὐτοῦ γνώσεις εἰς τὰ ὕπατα τῶν ἐν τῇ αὐλῇ καὶ τῷ στρατῷ ἀξιώματα προήχθη· ἐκ τούτων ὅμως ὁ μακάριος οὐδαμῶς φυσιωθεὶς οὐ διέλειπε πᾶσαν ἀρετὴν μετερχόμενος τύπος καὶ ὑπογραμμὸς γενόμενος ἀγαθοῦ ἄρχοντος, ὅθεν καὶ πρὸς Κύριον ἐκδημήσας μετὰ τῶν ἁγίων ἐν σκηναῖς δικαίων συνκυλίζεται.

Αὐθημερὸν τὴν ἀνάμνησιν ἐπιτελοῦμεν τῶν ἐγκαινίων τοῦ ἄλλοτε περιβλέπτου ναοῦ τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου τοῦ ἐν Βλαχέρναις, ὡς καὶ τὰ προεόρτια τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ, ἤτοι τῆς ἐξευλεύσεως τοῦ τιμίου ξύλου ἐκ τοῦ βασιλικοῦ παλατίου εἰς τὴν πόλιν.

ΜΗΝ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Ἔχων ἡμέραν 31.

Σάββατον 1. Ἡ πρόοδος τοῦ τιμίου Σταυροῦ, καὶ μνήμη τῶν ἁγίων ἑπτὰ μαρτύρων τῶν Μακκαβαίων, τοῦ διδασκάλου αὐτῶν Ἐλεαζάρου, καὶ τῆς μητρὸς αὐτῶν Σολομονῆς.

Ἐπὶ τῶν Βυζαντίνων τῇ α′ αὐγούστου τὸ πάνσεπτον ξύλον, ἐφ' οὗ τὰς παλάμας ἁπλώσας διέρρηξε τὸ χειρόγραφον τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν,

(*) Συνέχεια (ἴδ. Ἐκκλ. Ἀλήθ. τεῦχ. Θ′).

ἐξήρχετο τοῦ βασιλικοῦ παλατίου καὶ διήρχετο τὴν πόλιν πρὸς ἁγιασμὸν αὐτῆς. Ταύτης τῆς προόδου τοῦ Σταυροῦ τὴν ἀνάμνησιν ἡμεῖς ποιοῦμεν σήμερον.

Οἱ ἅγιοι ἑπτὰ μάρτυρες οἱ Μακκαβαῖοι ἤθλησαν πρὸ τῆς ἐπιφανείας τοῦ Κυρίου στερρῶς ἐχόμενοι τῆς πατρῴας αὐτῶν πίστεως. Ἀντιόχου υἱοῦ τοῦ Σελεύκου καὶ βασιλέως τῆς Συρίας ἐξανδραποδισαμένου τὸ τῶν Ἑβραίων ἔθνος καὶ ἐξαναγκάζοντος αὐτὸ ἀπαρνήσασθαι τὰ πάτρια καὶ ὑείων κρεῶν ἀπογεύσασθαι, ἠπειλήθησαν οἱ μάρτυρες, ἐφ' ᾧ ἐκ διαταγῆς τοῦ Ἀντιόχου ὅ τε πρεσβύτης Ἐλεάζαρ διδάσκαλος ὢν τοῦ νόμου καὶ ἐξηγητὴς καὶ οἱ ἑπτὰ παῖδες οἱ ὑπ' αὐτῷ παιδευόμενοι συλληφθέντες, ἀφ' οὗ μυριαχῶς ἐκακώθησαν, κατεδικάσθησαν εἰς τὸν διὰ πυρὸς θάνατον. Ἡ γενναία αὐτῶν μήτηρ Σολομονὴ παροῦσα ἐνίσχυεν αὐτοὺς καὶ συνεμερίσθη τὸν μαρτυρικὸν αὐτῶν θάνατον.

Πρῶτος πρὸ Χριστοῦ πῦρ στέγων, Ἐλεάζαρ,
ἀθλήσεως προῦθηκε τοῖς ἄλλοις ἴχνη.
Πρώταθλον ἄλλων καὶ πρὸ τῆς Θέκλας ἔχω
τὴν Σολομονήν, ἣν πρὸ Χριστοῦ πῦρ φλέγει·
ἓξ ἑβδόμης πέμπουσι παίδων ἑπτάδα
ἀθρέμβολα πῦρ, καὶ τροχοὶ πρὸς ὀγδόην.

Τῆς ἁγίας Σολομονῆς τὸ πάνσεπτον λείψανον κοσμεῖ τὸν πατριαρχικὸν ναόν.

Κυριακὴ 2. Μνήμη τῆς ἀνακομιδῆς τοῦ λειψάνου τοῦ ἁγίου πρωτομάρτυρος καὶ ἀρχιδιακόνου Στεφάνου.

Τὸ ἱερὸν τοῦτο λείψανον τοῦ πρώτου τῶν μετὰ Χριστὸν καὶ ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτύρων ἔχουσα ἡ τῷ αἵματι τοῦ Θεανθρώπου τῶν προφητῶν καὶ τῶν πρώτων μαρτύρων φοινικισθεῖσα γῆ τῆς Ἱερουσαλήμ, φιλοστόργως τοῦτο ἐπὶ τρεῖς αἰῶνας ἐνέκρυπτεν ἐν τοῖς σπλάγχνοις αὐτῆς· ὡς δὲ διὰ τοῦ ἐν ἁγίοις πρώτου χριστιανοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου ἐδωρήθη εἰρήνη τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ περιουσίῳ τοῦ Κυρίου λαῷ, ἀπεκαλύφθη τῷ ἐπισκόπῳ Ἱεροσολύμων Ἰωάννῃ ὁ τόπος, ἔνθα ἀνεπαύοντο τὰ πάνσεπτα τοῦ πρωτομάρτυρος λείψανα. Οὗτος ἐν σπουδῇ λιτανεύσας μεθ' ἅπαντος τοῦ κλήρου τῆς ἁγίας πόλεως, ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον καὶ τὸν τάφον ἀνορύξας πλήρης πνευματικῆς θυμηδίας κατησπάσθη τὰ ἀνευρεθέντα τοῦ πρωτομάρτυρος ὀστᾶ, μετὰ δὲ φώτων, ὕμνων, θυμιαμάτων καὶ τῆς προσηκούσης τιμῆς μετενεγκὼν ἀπέθετο ἐν τῇ ἁγίᾳ Σιών. Ὅθεν μετὰ τριακαίδεκα ἔτη μετενεχθὲν εἰς τὴν βασιλεύουσαν κατετέθη, ὡς ἱστορήσαμεν ἐν «Ἀληθείᾳ» τεύχει ιγ' σελ. 242, πρὸς βορρᾶν τοῦ νῦν τεμένους Σουλτὰν Μεχμὲτ ἐπὶ τοῦ δ' λόφου παρὰ τὸ νῦν Τσικοὺρ Χαμὰμ, ἔνθα ἐκτίσθη καὶ μαρτυρεῖον εἰς μνήμην αὐτοῦ.

Ἔχεις Σιών, πάμπολλα θεῖα καὶ ξένα·
νεκρὸν Στεφάνου δῶς πόλει Κωνσταντίνου.

Δευτέρα 3. Τῶν ὁσίων πατέρων ἡμῶν Ἰσαακίου, Δαλματίου καὶ Φαύστου.

Τὰ τοῦ βίου τοῦ ἐν ἁγίοις Ἰσαακίου ἀφηγήθημεν ἐν τῷ Α' τεύχει τῆς «Ἐκκλ. Ἀληθείας» σελ. 10—11. Παρὰ τῷ μακαρίῳ τούτῳ ἀνδρὶ ἐμαθήτευσεν ὁ Δαλμάτιος, ὃς καὶ παρὰ τοῦ Ἰσαακίου ἐτάχθη διάδοχος αὐτοῦ ἐν τῇ ἡγουμενείᾳ τῆς μονῆς, ἣν ἐκεῖνος ἔκτισε πρὸς Β τοῦ ἐν Λύρηλιανᾷ μαρτυρίου τοῦ ἁγ. Στεφάνου παρὰ τὰ Ψαμμάθου. Τοσοῦτον δὲ ὁ Δαλμάτιος ὕψωσεν ἑαυτὸν διὰ τῆς καλλιεργείας τῶν χριστιανικῶν ἀσκητικῶν ἀρετῶν, ὥστε ἡ ἐν Ἐφέσῳ γ' ἁγία οἰκουμενικὴ σύνοδος τιμῶσα ἐπαξίως τὸν ζῆλῳ θείῳ πεπλουτισμένον, ἤθεσι δὲ κοσμίοις κεκοσμημένον καὶ παντοειδέσιν ἀρεταῖς διαλάμποντα ὅσιον, ἔγραψεν αὐτῷ τῷ 431 καὶ παρέσχεν αὐτῷ τε καὶ τοῖς ἐν τῇ ἡγουμενείᾳ τῆς μονῆς ταύτης διαδόχοις αὐτοῦ τὸ προνόμιον τοῦ εἶναι ἀρχιμανδρίτας καὶ ἐξάρχους τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει μοναστηρίων. Ὁ ὅσιος Φαῦστος ἦν υἱὸς τοῦ Δαλμάτου καὶ τῷ πατρὶ κατηκολούθησεν ἔν τε τῷ βίῳ τῆς ἐπὶ γῆς ἀσκήσεως καὶ ἐν τῇ ἐν οὐρανοῖς μετὰ τῶν σεσωσμένων ἀναστροφῇ.

Τρίτη 4. Μνήμη τῶν ἁγίων ἑπτὰ παίδων τῶν ἐν Ἐφέσῳ Μαξιμιλιανοῦ, Ἐξακουστωδιανοῦ, Ἰαμβλίχου, Μαρτιανοῦ, Διονυσίου, Ἰωάννου καὶ Κωνσταντίνου, ὅτε ἐκ τοῦ ὕπτου ἐξανέστησαν.

Τὸν ἑπτάριθμον τιμῶ χορὸν μαρτύρων,
δείξαντα ἀνάστασιν νεκρῶν τῷ κόσμῳ.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Τὴν κυριακὴν μετὰ τὴν λειτουργίαν ἡ Α. Θ. Π. ἀνῆλθε μετὰ τοῦ σεβ. γέροντος ἁγίου Ἐφέσου εἰς Βαφειοχώριον καὶ παρέστη εἰς τὰς ἐξετάσεις τῶν ἐν τῷ προαστείῳ ἐκείνῳ σχολείων.

Τὴν παρασκευὴν ἀφίκετο ἐνταῦθα διὰ τοῦ ῥωσσικοῦ τῆς γραμμῆς Σινώπης ὁ σεβ. γέρων ἅγιος Ἀμασείας κ. Σωφρόνιος νέον συνοδικὸν μέλος, ὃ καὶ ἀπὸ τοῦ σαββάτου ἀνέλαβε τὰ ἐν τῇ ἱερᾷ συνόδῳ καθήκοντα αὐτοῦ.

Ἡ κεντρικὴ ἐκκλησιαστικὴ ἐπιτροπὴ ἐζητήσατο δι' ἀναφορᾶς αὐτῆς παρὰ τῆς Α. Θ. Π. τὴν ἐπαύξησιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μελῶν αὐτῆς διὰ τοῦ ἐπιδιορισμοῦ τακτικῶν καὶ ἐκτάκτων. Ἡ Α. Θ. Π. λαβοῦσα ὑπ' ὄψει τὴν αἴτησιν ταύτην σύμφωνον οὖσαν τῷ οἰκείῳ κανονισμῷ, ἐνέκρινε τὰ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς προταθέντα· ἔθεν τακτικὰ μὲν μέλη αὐτῆς διωρίσθησαν πρὸς τοῖς προϋπάρχουσιν ὁ θεοφ. Μυρέων κ. Ἀμβρόσιος καὶ οἱ πανοσιολ. ἀρχιμανδρῖται κκ. Κωνσταντῖνος Βαφείδης καὶ Πολύκαρπος, ἔκτακτα δὲ οἱ ἐκ τῶν καθηγητῶν τῆς θεολογικῆς σχολῆς πανοσιολ. ἀρχιμανδρῖται κκ. Φιλάρετος Βαφείδης καὶ Γρηγόριος Ζυγαβηνός, πρὸς οὓς καὶ διὰ πατριαρχικῶν πιττακίων ἀνηγγέλθη ὁ διορισμὸς ἤδη.

Ὁ ἐν τῇ κατὰ Χάλκην θεολογικῇ σχολῇ σύλλογος τῶν καθηγητῶν προσεκλήθη ἁρμοδίως ἵνα ἐν ἐκθέσει αὐτοῦ ὑποβαλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ τὰς τροποποιήσεις, αἵτινες δέον νὰ ἐπενεχθῶσιν ἐν τῷ προγράμματι τῆς σχολῆς ταύτης, ἵνα αὕτη γενναιοτέρους τῶν ἤδη καρποὺς τῇ ἐκκλησίᾳ ἀποφέρῃ. Τῇ ἐκκλησιαστικῇ ταύτῃ κελεύσει ὑπείκοντες οἱ κκ. καθηγηταὶ ἀνέπτυξαν ἐν διαγνώμῃ τὰς ἐπενεκτέας τροποποιήσεις καὶ σὺν αὐτῇ ὑπέβαλον καὶ τὸ πρόγραμμα τῶν διδακτέων μαθημάτων μετὰ τοῦ ὡρολογίου. Ἡ ἱερὰ σύνοδος σκεψαμένη ἐπὶ τούτων ἀνέθετο εἰς γνωμοδοτικὴν ἐπιτροπὴν τὴν ἐξέτασιν καὶ μελέτην τῶν σκέψεων τοῦ καθηγητικοῦ συλλόγου καὶ τὴν ἐπ' αὐτῶν γνωμοδότησιν. Πρὸς τοῦτο διάφοροι συνεδριάσεις ἐγένοντο τῶν μελῶν τῆς γνωμοδοτικῆς ἐπιτροπῆς καὶ τῶν κκ. καθηγητῶν, ἐξ ὧν προῆλθε συμφωνία ἐπὶ παρεμπεσουσῶν τινων διαφωνιῶν, καὶ τὸ πρόγραμμα τῆς σχολῆς κατηρτίσθη εἰς τρόπον καθιστῶντα ἀναγκαίαν τὴν πρόσληψιν τεσσάρων ἔτι καθηγητῶν, τὴν διάρκειαν τοῦ χρόνου τῆς ἐν τῇ σχολῇ διδασκαλίας ἐπὶ ὀλίγον ὀκταετίαν, καὶ τὴν προσθήκην νέου

τμήματος οἰκοδομῆς εἰς τὰ ὑπάρχοντα ἤδη δι' αἰθούσας παραδόσεων, κατοικίαν τῶν προσληφθησομένων καθηγητῶν καὶ ἄνεσιν τῶν μαθητῶν ἐν τοῖς οἰκησίμοις δωματίοις. Ἡ ἱερὰ σύνοδος λαβοῦσα τὰς ἐκθέσεις ταύτας, ὡς καὶ τοὺς οἰκονομικοὺς ἐλέγχους τοὺς ὑπὸ τοῦ ταμίου καὶ τοῦ γραμματέως τῆς σχολῆς καταστρωθέντας, καὶ ἰδοῦσα ὅτι ἡ οἰκονομικὴ τῆς σχολῆς κατάστασις ἂν μὴ ἀνθηρὰ, δὲν εἶνε ὅμως καὶ δυσάρεστος εἰς βαθμὸν μὴ ἐπιτρέποντα σκέψιν βελτιώσεως, καθότι ἂν παρουσιάζῃ ἔλλειμμα ἑκατὸν κατ' ἔτος χιλιάδων γρ., ἔχει ὅμως πρὸς εἰσπραξιν ἑξακοσίας χιλιάδας γρόσια, πρὸς δὲ στερρεὸν στήριγμα τὴν ὁσημέραι κρατυνομένην πρὸς αὐτὴν ἀγάπην καὶ στοργὴν τοῦ ὁημοσίου, καὶ σκεψαμένη ὅτι οἰκονομικαὶ δυσχέρειαι δὲν εἶνε λόγος κωλύσεως τῆς ἀπαραιτήτως ἀναγκαίας βελτιώσεως τοῦ τῆς σχολῆς ταύτης προγράμματος, παρεδέχθη τὰς προταθείσας μεταρρυθμίσεις καὶ ἐνέκρινε τὴν κατὰ τὸ ἐπιψηφισθὲν πρόγραμμα ἔναρξιν τῆς διδασκαλίας ἀπὸ τοῦ ἐπὶ θύραις σχολικοῦ ἔτους· ὅσον δὲ ἀφορᾷ εἰς τὴν οἰκοδομὴν τῆς νέας πτέρυγος, ἀπεφασίσθη νὰ ληφθῇ περὶ ταύτης φροντὶς ἐπὶ τῇ ἐλπίδι συνδρομῆς καὶ ἀντιλήψεως τῶν τε ἁγίων ἀρχιερέων, καὶ τῶν ἀναστημάτων τῆς σχολῆς, καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ὁημοσίου.

Πεποίθαμεν ὅτι ἡ ἐλπὶς αὕτη οὐκ εἰς κενὸν ἀποβήσεται, καὶ ἡ δέουσα χορηγηθήσεται τῇ ἐκκλησίᾳ συνδρομὴ πρὸς συντήρησιν τοῦ πνευματικοῦ τούτου φυτωρίου, ἐν ᾧ μορφοῦνται καὶ καταρτίζονται οἱ μέλλοντες ποιμένες, διδάσκαλοι καὶ κήρυκες τοῦ εὐαγγελίου.

Ὁ πατρώζων κ. Λεωνίδας Γ. Ζαρίφης προσήνεγκε κατ' αὐτὰς λίρας ὀθωμ. διακοσίας πρὸς ἐπισκευὴν τῆς ἐν τοῖς φιλανθρωπικοῖς τοῦ Ἑπταπυργίου καταστήμασιν αἰθούσης τῆς χρησιμευούσης εἰς νοσηλείαν τῶν ἀπόρων γυναικῶν.

Ὁ οἶκος Ζαρίφη εὐεργετῶν τὴν πάσχουσαν ἀνθρωπότητα καὶ ἐν ἀγαθοεργίαις διαπρέπων δικαίως ἐπισπᾶται τὰς διηνεκεῖς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς ἐκκλησίας καὶ τὴν τοῦ γένους εὐγνωμοσύνην καὶ ἀγάπην.

Ἐν τῷ διαφόρῳ περὶ τῶν εἰς τὴν Μ. τοῦ Γ. σχολὴν γενομένην ἐσχάτως δωρεῶν, τῷ καταχωρισθέντι ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει, ἐκ παραδρομῆς ἐσημειώθη ὅτι ὁ μὲν κ. Εὐσταθιος Εὐγενίδης ἀνέλαβε τὴν διακόσμησιν τῶν αἰθουσῶν τῶν καθωρισμένων εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς ἐφορίας καὶ εἰς διευθυντήριον, ὁ δὲ κ. Παῦλος Στεφάνοβικ τὴν τῆς μεγάλης αἰθούσης τῶν τελετῶν, καθότι τῶν μὲν πρώτων αἰθουσῶν τὴν διακόσμησιν ἀνέλαβεν ὁ κ. Η. Στεφάνοβικ, τῆς δὲ τελευταίας ὁ κ. Ε. Εὐγενίδης.

Καθορῶν τις τὴν εὐγενῆ ἅμιλλαν τῶν ὁμογενῶν ὑπὲρ τῆς πάσῃ δυνάμει θεραπείας τῶν γραμμάτων, δικαίας ὄντως πληροῦται χαρᾶς, χαρᾶς ἐπιτεινομένης καὶ αὐξανομένης, ὅταν παραπλεύρως τῇ τῶν ἀρρένων μορφώσει βλέπῃ βαίνουσαν καὶ τὴν τοῦ θήλεος φύλου ἀνατροφὴν, καὶ τὴν κοινωνίαν σπουδάζουσαν ἵνα ἀσφαλεῖς θῇ τὰς βάσεις τῆς τοῦ μέλλοντος εὐημερίας διὰ τῆς μορφώσεως πολιτῶν χρηστῶν καὶ μητέρων ἀγαθῶν, αἵτινες ὡς οἰκοδέσποιναι συγκρατήσουσι τοὺς ἐν τῷ μέλλοντι οἴκους· « σοφαὶ γὰρ γυναῖκες, κατὰ τὸν παροιμιαστὴν, ᾠκοδόμησαν οἴκους, ἡ δὲ ἄφρων κατέστρεψε ταῖς χερσὶν αὐτῆς ». Τῆς ἐξ ἀμαθίας δὲ καὶ ἀγνωσίας ἐπιγενομένης ἀφροσύνης μείζων οὐκ ἔστιν, ὅθεν καὶ δυστυχοῦσιν αἱ κοινότητες αἱ τῆς γυναικείας ἀμελοῦσαι παιδεύσεως.

Ὑπὸ τὸ κράτος τῶν σκέψεων τούτων διαρκῶς ἡ ἐκκλησία συνίστησι πᾶσι καὶ πάσαις τὴν τῆς παιδείας ἐπιδίωξιν καὶ διηνεκῶς μετὰ τοῦ προφητάνακτος τοῖς προσφιλέσιν αὐτῆς τέκνοις ἐπιλέγει· «δράξασθε παιδείας, μήποτε ὀργισθῇ Κύριος καὶ ἀπολεῖσθε ἐξ ὁδοῦ δικαίας». Ὅθεν καὶ γηθοσύνως ἐπιβλέπει τὰς ὑπὲρ τῆς διαδόσεως τῶν γραμμάτων προσπαθείας αὐτῶν καὶ ταύτας ἐνισχύει λόγῳ τε καὶ ἔργῳ, τοὺς μὲν τῶν γραμμάτων ὀτρηροὺς προστάτας ἀντιβραβεύουσα, τοὺς δὲ κοπιῶντας ἐν τοῖς διδασκαλείοις εἰς μόρφωσιν τῆς νεότητος ἐνισχύουσα, τοὺς δὲ διανύοντας τὸν δόλιχον τῆς μαθητείας παρενθαρρύνουσα. Τούτου χάριν συνεχῶς ἐν τῷ ὁημοσιαγραφικῷ αὐτῆς ὀργάνῳ λόγος περὶ ἐκπαιδεύσεως καὶ ἐκπαιδευτηρίων γίνεται καὶ εἰδικώτερον τὰ τῆς πνευματικῆς κινήσεως τοῦ ὁμογενοῦς ὁημοσίου διαπραγματευόμεθα, ἐφ' ᾧ καὶ αὖθις τὸν λόγον ἐπὶ τὰ σχολικὰ ἐπανάγομεν ἐπισκοπήσοντες τὰς ἔναγχος γενομένας πάλιν ἐξετάσεις.

Ἡ ὁμογενὴς κοινότης Κοντοσκαλίου ἀπεκόμισε κατ' αὐτὰς τὰ πρωτόλεια τῶν ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς δαπανῶν πρὸς συντήρησιν παρθεναγωγείου παραστᾶσα ἀθρόα εἰς τὰς ἐξετάσεις τῶν μαθητριῶν αὐτοῦ. Τὴν ἐκκλησίαν ἐξεπροσώπει ὁ πανοσιολογ. ἀρχιμανδρίτης καὶ σχολάρχης τῆς Μ. τοῦ Γ. σχολῆς κ. Γρηγόριος Παλαμᾶς, ὃς οὐ μόνον προίστατο τῆς ὁμηγύρεως, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς ἐξετάσεως διηύθυνε. Τὸ εὔστοχον τῶν ἀπαντήσεων τῶν νεαρῶν κορῶν κατηύφρανεν ἅπαντας, μαρτυρῆσαν ἔνθεν μὲν εὐσυνείδητον τοῦ καθήκοντος ἐκπλήρωσιν παρὰ τῶν διδαξασῶν, ἔνθεν δὲ φιλομάθειαν καὶ εὐφυΐαν τῶν μαθητευουσῶν· τοῖς δὲ καὶ ἐξ ἀνωτέρας σφαίρας ἐπιβλέπουσι τὰ τῆς παρ' ἡμῖν παιδεύσεως ἀγαλλιάσεως ἀφορμὴ ἐγένετο καὶ τὸ ὅτι ἡ εὐδοκίμως ἀπὸ ἔτους τὸ παρθεναγωγεῖον τοῦτο διευθύνουσα κ. Ἀμαλία Νικολαΐδου ἐκ τῶν τελειοφοίτων ἐστὶ τοῦ παρ' ἡμῖν Ζαππείου, καὶ ἡ ἔμπρακτος αὕτη ἔνδειξις τοῦ καταρτισμοῦ ἱκανῶν διδασκαλισσῶν ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν ἀνωτάτοις κύκλοις τῆς θηλείας παιδεύσεως ἀρετηρία θυμήρων ἦν σκέψεων περὶ τοῦ μέλλοντος.

Εἷς τῶν σκοπέλων, καθ' ὧν ἡ βελτίωσις τῶν τῆς ἐκπαιδεύσεως παρ' ἡμῖν προσέκοπτεν, ἦν ἡ ἔλλειψις ἱκανῶν διδασκάλων καὶ διδακτριῶν. Ἡ σπάνις τούτων ἠγείρετο πάντοτε εἰς ἀνακοπὴν πάσης σκέψεως πρὸς μεταρρύθμισιν ἐπὶ τὸ βέλτιον τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ ἡμῶν συστήματος. Τὴν ἔλλειψιν ταύτην εὐτυχῶς ἐκποδὼν ποιεῖται ἡ ὁσημέραι προϊοῦσα βελτίωσις τῆς μέσης παιδεύσεως· ἐνῷ δὲ τὰ διδασκαλεῖα συναντιλαμβανόμενα τοῦ μορφωτικοῦ τῶν γυ-

μνασίων ἔργου καταρτίζουσι τῇ κοινωνίᾳ διδασκάλους ἱκανοὺς καὶ δεξιούς, τὰ ἐπ' αἰσίαις ὥραις συστάντα ἀνώτερα ἐν τῇ πόλει ἡμῶν παρθεναγωγεῖα μορφοῦσι παιδαγωγοὺς καὶ διδασκαλίσσας ἀξίας τοῦ ὀνόματος καὶ τῆς κλήσεως αὐτῶν, ὡς πρὸς ἄλλοις ἀπέδειξαν καὶ οἱ ἐκ τοῦ ἐν τῷ Κοντοσκαλίῳ παρθεναγωγείου, χάρις εἰς τὸ εὐμέθοδον τῆς διδασκαλίας, ἐντὸς ἔτους ἀποκομισθέντες καρποί.

Πρὸς τὸν ἀξιότιμον ἐν Σμύρνῃ ὁμογενῆ κ. Ἰωάννην Μαρτσέλλαν μέγαν εὐεργέτην τῆς ἐκεῖ Εὐαγγελικῆς σχολῆς ἐξεδηλώθη ἡ πατριαρχικὴ εὐαρέσκεια διὰ τῆς ἑπομένης πατριαρχικῆς ἐπιστολῆς.

Οὐκ ἄγνωστοι, ἀλλὰ πάνυ γνωσταὶ διετέλουν τῇ μητρὶ ἐκκλησίᾳ αἱ μέχρι τοῦδε πολλαὶ καὶ παντοδαπαὶ αὐτῆς πρὸς τὴν γεννήσασαν καὶ ἐκθρέψασαν πατρίδα ὑπηρεσίαι, οὐδ' αἱ κατὰ καιροὺς πρότερον γενναιοδωρίαι καὶ λοιπαὶ πολύτιμοι εὐεργεσίαι διελάνθανον αὐτήν, ἥτις ἔχαιρεν ἑπομένως οὐ μικρὸν ἐπὶ ταύταις καὶ ἡὔχετο ἐνδομύχως τὰ βέλτιστα τῇ εὐσεβεῖ καὶ φιλοπάτριδι αὐτῆς ἐντιμότητι· ὅ,τι δὲ εἰς ἄκρον ἠὔφρανε τὴν φιλόστοργον αὐτῆς καρδίαν καὶ εἰς ἐκδήλωσιν ἦδη προάγει τῆς μητρικῆς αὐτῆς ταύτης χαρᾶς, ἡ τελευταία ἐστὶ τῆς ὑμετέρας ἐντιμότητος εὐεργετικὴ πρᾶξις, καθ' ἣν ἀνέλαβε τὴν ἀνακαίνισιν δύο τῆς Εὐαγγελικῆς σχολῆς πτερύγων τετρακισχιλίων περίπου λιρῶν ἀπαιτοῦσαν δαπάνην. Ὅθεν μετ' ἐγκαρδίου εὐφροσύνης εὐλογοῦντες τὴν θεάρεστον ταύτην ἀγαθοεργίαν αὐτῆς εὐχόμεθα ἐκ ψυχῆς ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν παρέχῃ αὐτῇ δαψιλῆ τὴν θείαν αὐτοῦ χάριν, ἐπιχορηγῶν ἅμα βίον μακρὸν καὶ κατ' ἄμφω εὐφρόσυνον καὶ ἐνισχύων αὐτὴν καὶ πρὸς ἕτερα ὅμοια ἀρεστὰ αὐτῷ ἔργα, δι' ὧν ηὐδόκησε παρασχεῖν αὐτῇ ἀφνόνων πρὸς τοιαῦτα μέσων.

ᾳωπα', Ἰουλίου κβ'.

Ἡ ῥωσικὴ ἐφημερὶς «Βοστὸκ» (Ἀνατολὴ) δημοσιεύει ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 112 φύλλῳ αὐτῆς τὰ ἑπόμενα·

«Ἐκ Βελιγραδίου γράφουσιν ἡμῖν ὅτι αἱ ἐκ Βοσνίας μεταδιδόμεναι ἐκεῖσε εἰδήσεις λίαν θορυβοῦσιν ἅπαντας τοὺς Σέρβους πατριώτας ὡς πρὸς τὰ μέτρα τὰ ὑπὸ τῆς αὐστριακῆς κυβερνήσεως λαμβανόμενα. Οἱ φόροι ὁσημέραι αὐξάνουσιν, ὁ δὲ ὀρθόδοξος πληθυσμὸς περιέστη εἰς μεγάλην πενίαν. Ἐν τοιαύτῃ καταστάσει πραγμάτων γενναία διενεργεῖται συνδρομὴ ὑπὲρ τῶν ῥωμανοκαθολικῶν καὶ τῶν ἐκ τῆς ὀρθοδοξίας ἀποσκιρτώντων. Ἡ λατινικὴ προπαγάνδα ἐνεργεῖ ἀπροκαλύπτως πανταχοῦ, καὶ οἱ ὀρθόδοξοι ἑκόντες ἄκοντες ἀποσκιρτῶσι πρὸς αὐτήν. Ἐπ' ἐσχάτων ἠσουῖται πατέρες ἔσχον τὴν τόλμην ἵνα μεταβῶσιν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὀρθοδόξου μητροπολίτου Σεραγέβου κ. Σάββα Κασσάνοβικ καὶ ὑπεσχέθησαν αὐτῷ δεκάδας τινὰς χιλιάδων φλωρινίων καὶ σημαντικὰ φιλοδωρήματα, ἐὰν προσήρχετο εἰς τὴν οὐνίαν. Τὰς προτάσεις ταύτας ποιοῦντες ἐδήλουν ὅτι ἐνεργοῦσιν ἐξ ὀνόματος τῆς αὐστριακῆς κυβερνήσεως. Ὁ μητροπολίτης ἀπέρριψεν ἀποτόμως τὰς προτάσεις τῶν ἠσουϊτῶν, μετά τινας ὅμως ἡμέρας συνεπείᾳ σοβαρῶν ἐμπαιγμῶν καὶ σκωμμάτων ἐκ μέρους τῶν καθολικῶν ἐδέησεν ἵνα πρὸς καιρὸν μεταβῇ εἰς ἄλλην πόλιν».

Κατ' ἀγαθὴν συγκυρίαν, ἐν ᾧ διεξηρχόμεθα τὸ διάφορον τοῦτο τῆς ῥωσσικῆς Βοστὸκ, παρ' ἑνὸς τῶν ἐν Σεραγέβῳ ἀξιοτίμων ἀναγνωστῶν τῆς «Ἐκκλ. Ἀλαθείας» ἐλάβομεν ἐπιστολὴν μηνολογουμένην ἀπὸ 7 λήγοντος καὶ διαπραγματευομένην τὰ τῆς προτάσεως τῆς γενομένης τῷ σεβ. ἁγίῳ Βόσνης, ἐκθέτουσαν δὲ ἡμῖν τάς τε κατόπιν ἐνεργείας τῆς Α. σεβ. καὶ τὰς συνεπείᾳ τῶν ἐνεργειῶν τούτων δοθείσας συντόνους διαταγὰς εἰς τὰς ἐν Σεραγέβῳ ἀρχὰς παρὰ τῆς αὐστριακῆς κυβερνήσεως περὶ καταδιώξεως τῶν ἐκ προσηλυτευτικοῦ ζήλου ζητούντων νὰ διεγείρωσι σκάνδαλα καὶ διαταράξωσι τὰς συνειδήσεις. Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη ἔχει ὧδε·

«Κατ' αὐτὰς ἀρίκετο ἐνταῦθα ἀπόστολές τις τῆς ῥωμάνας ἐκκλησίας φανερῶς μὲν καὶ ἀνυποστόλως, ἀλλ' ἐν πλήρει ἀγνοίᾳ, ὡς κατόπιν ἀπεδείχθη, τῆς ἐνταῦθα διοικήσεως ἐνεργῶν πρὸς προσηλυτισμὸν τῶν ἁπλοϊκωτέρων. Ὁ μισσιονάριος οὗτος εἶχε τὸ θράσος νὰ ἀποταθῇ καὶ πρὸς τὸν σεβ. ἅγιον Βόσνης, τὸν αὐστηρὸν φύλακα τῆς ὀρθοδόξου διδασκαλίας, καὶ προσκαλέσῃ αὐτὸν νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τοῦ πάπα Ῥώμης ἐπικυριαρχίαν ἐπὶ ὑποσχέσει μεγάλων ἀμοιβῶν. Ἡ Α. σεβ. ἀπέπεμψεν εὐγενῶς τὸν μισσιονάριον τῆς Ῥώμης καὶ τῇ ἐπιούσῃ ἐπ' ἐκκλησίας δημοσίᾳ ἐστηλίτευσε τὸν ἀναιδῆ τρόπον, δι' οὗ ἡ ῥωμάνα ἐκκλησία ζητεῖ νὰ προσηλυτεύσῃ καὶ παρασύρῃ εἰς τὰς σαγήνας της τοὺς μὴ ἀσπαζομένους τὴν διδασκαλίαν αὐτῆς, ἐξήλεγξε τά τε δόγματα αὐτῆς καὶ τὴν παντοιοτρόπως ἐπιδιωκομένην ὑπ' αὐτῆς ἐπικράτησιν καὶ ἐπιβολὴν τῶν κακοδοξιῶν της, καὶ κατέλυσε τὸν λόγον εἰπών· «εὐλογημένοι χριστιανοί, γνωστὰ εἶνε ἡμῖν τὰ δόγματα τῆς ῥωμάνας ἐκκλησίας, γνωστὴ ἡ κακοδοξία αὐτῆς· προσέχετε λοιπόν, τέκνα μου, στῆτε μακρὰν τῶν εἰσηγήσεων τῶν μισσιοναρίων αὐτῆς, φυλάξατε τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ λατρείαν, τῆς ὁποίας φύλαξ τυγχάνει ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει μήτηρ Μ. τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησία· πρὸς αὐτὴν ἀποβλέπετε ὡς πρὸς θεματοφύλακα τῆς ἀληθείας καὶ ἐν τῇ ὀρθοδοξίᾳ στερρεῶς ἐμμένοντες εἴπατε εἰς τοὺς ἐκ Ῥώμης πεμπομένους προσηλυτευτὰς ὅτι πρὸς κέντρα λακτίζουσι».

»Συγχρόνως ἡ Α. Σεβ. ἀνεφέρθη πρὸς τὴν Α. Μ. τὸν αὐτοκράτορα Φραγκῖσκον Ἰωσὴφ παραπονούμενος κατὰ τῶν αὐθαδῶν ἐνεργειῶν τῆς Ῥωμάνας κατὰ τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησίας, ἥτις πιστοτάτη τυγχάνουσα ἐν τοῖς ὅροις τῆς ὑπηκοότητος πρὸς Α. ΚΒ. Μ. δικαιοῦται νὰ μὴ βλέπῃ ἑαυτὴν ἐπιβουλευομένην ὑπ' ἀνθρώπων καταχρωμένων τῷ ὀνόματι τῆς κυβερνήσεως. Ἡ Α. Α. Μ. καὶ τὸ ὑπουργεῖον αὐτοῦ κατεταράχθησαν σφόδρα ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῆς μέχρι τηλικούτου βαθμοῦ ἀπονοίας τῶν μισσιοναρίων τῆς Ῥώμης τολμησάντων νὰ καταχρασθῶσι καὶ τὸ ὄνομα τῆς κυβερνήσεως πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν προσηλυτευτικῶν ὀνείρων των. Ὅθεν ἐξ ἑνὸς μὲν ἀπελύθησαν εὐχαριστήρια πρὸς τὴν Α. σεβ. ὡς ἀναφερθεῖσαν ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν Α. Α. Μ. καὶ φωτίσασαν αὐτὴν περὶ τῶν ἐνασκουμένων ἐπιβουλῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διαταγαὶ ἔντονοι ἐδόθησαν πρὸς τὰς ἐν Σεραγέβῳ ἀρχὰς προσκληθείσας ἵνα συλλαβοῦσαι ἀποστείλωσιν ἀμέσως εἰς Βιέννην πρὸς ἀνάκρισιν καὶ ἀπολογίαν τὸν μισσιονάριον τοῦτον, ὅστις οὔτε

ἱερωμένος εἶνε, ἀλλὰ πολιτικὸς, φέρων τίτλον κόμητος, προσκολληθεὶς τῇ ἐνταῦθα διοικήσει ὡς ἄμισθος ὑπάλληλος. Συναμα προσεκλήθη ἡ ἐνταῦθα διοίκησις νὰ καταστήσῃ γνωστὸν ὅτι πᾶς ὅστις εἴτε ὑπάλληλος εἴτε ἰδιώτης φωραθῇ ἐργαζόμενος πρὸς σκοπὸν προσηλυτευτικὸν, τιμωρηθήσεται αὐστηρῶς.

» Ἡ διαγωγὴ αὕτη τῆς αὐστροουγγρικῆς κυβερνήσεως κατηυχαρίστησε τοὺς ἐνταῦθα ὀρθοδόξους· οὐχ ἧττον δὲ καὶ ἡ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ διαγωγὴ τοῦ ἁγίου Βόσνης κατηύφρανε τὸ ποίμνιόν του, ὅπερ χαῖρον καὶ ἀγαλλόμενον συσπειροῦται περὶ αὐτὸν, ζωηρὰς ἐκδηλοῦν εὐχαριστίας καὶ ὑψίστην εὐγνωμοσύνην πρὸς τὴν Μ. τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίαν τὴν διαπιστευσαμένην αὐτὸ εἰς τὴν πρόνοιαν τοιούτου ποιμένος».

Ἐκ τῆς μνησθείσης ῥωσσικῆς «Βοστὸκ» πληροφορούμεθα ὅτι ὁριστικῶς ἀπεφασίσθη νὰ ἐγκαθιδρυθῇ λατῖνος ἐπίσκοπος ἐν Σεραγέβῳ, καὶ ὅτι ὁ πάπας ὠνόμασεν ἤδη ὡς τοιοῦτον τὸν καθηγητὴν τοῦ πανεπιστημίου Ζαγρόβσκης, κανονικὸν σχτάδλερ, Κροάτην ἐπιβόητον διὰ τὴν κατὰ τῆς ὀρθοδοξίας ἐμπάθειαν αὐτοῦ.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ φύλλου μανθάνομεν ὅτι οἱ ἐκ Ῥώμης προσηλυτευταὶ ἐστράφησαν καὶ κατὰ τῆς ὀρθοδόξου Σερβίας, καθ' ἧς ἐξέπεμψαν σμήνη ἰησουϊτῶν ἐκδιωχθέντων ἐκ τῶν τῇ λατινικῇ ἐκκλησίᾳ προσκειμένων χωρῶν. Περὶ τούτου ἀναγινώσκομεν ἐν σελ. 366 τοῦ φύλλου τούτου τὰ ἑπόμενα « . . . . παρατρέχων τὰ σμήνη τῶν περιτριμμάτων, ἅτινα ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ ὅτι εὐεργετοῦσι τὴν Σερβίαν διὰ τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν σιδηροδρόμων ἐπέπεσον ἐφ' ἡμῶν, περιορίζομαι εἰς νέαν ἐπισκήψασαν ἡμῖν ἐκ τῆς δύσεως μάστιγα. Εἰς Βελιγράδιον ἔφθασεν ἐσχάτως σμῆνος λατίνων φρατόρων καὶ ἰησουϊτῶν, οἵτινες καὶ μεταφέρουσι τὰς ἀποσκευὰς αὐτῶν πρὸς ἐγκαθίδρυσιν κατὰ πόλεις. Τοσοῦτο πλῆθος λειτουργῶν τοῦ Βατικανοῦ οὐχὶ τὸ Βελιγράδιον μόνον, ἀλλ' οὐδ' ἡ Σερβία σύμπασα εἶδόν ποτε. Ὁ λαὸς μετ' ἀποστροφῆς καθορᾷ τὴν εἰσέλασιν τῶν φρατόρων τούτων τοσοῦτο μᾶλλον, καθ' ὅσον φῆμαι διαδίδονται ὅτι ὁ ὑπουργὸς τῆς παιδείας Νοβάκοβιτς διαπραγματεύεται τὴν οὐνίαν μετὰ τῆς Ῥώμης καὶ ἐπὶ τούτῳ μετεκαλέσατο παρ' ἑαυτῷ τοὺς φράτορας τούτους. Πρὸς τοῦτο, λέγουσι, συνεδέθη διὰ φιλίας μετὰ τοῦ Σλοτροσμάιερ ὀνειροπολοῦντος νὰ ὑποτάξῃ τοὺς Σλάβους εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν αὐλήν. Ἐπὶ τοῦ παρόντος τὸ ὑπουργεῖον διαπραγματεύεται μετὰ τοῦ Βατικανοῦ τοὺς ὅρους τῆς θέσεως λατίνου ἐν Σερβίᾳ ἐπισκόπου, ὃν ὁ πάπας σκοπεύει νὰ διορίσῃ, ὡς ἔπραξεν ἤδη οὐ πρὸ πολλοῦ ἐν Βοσνίᾳ. Ὁ ἡγεμὼν ἡμῶν κατὰ τὴν ἐν Βιέννῃ διατριβήν του συνδιελέχθη περὶ τούτου μετὰ τοῦ νουντσίου τοῦ πάπα Βανατουέλη, ὃν καὶ ἐπεσκέφθη κατ' οἶκον. Ὡς χαρακτηριστικὸν γεγονὸς ἐπισημειῶ ὑμῖν καὶ τὸ ἄκουσμα, καθ' ὃ εἷς τῶν λατίνων φρατόρων εὑρισκόμενος παρὰ τῷ μητροπολίτῃ μετὰ τοῦ Νοβάκοβιτς ἐχλεύαζεν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ κ. ὑπουργοῦ τὰ τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν δόγματα καὶ ἐξεθείαζον τὰ τῆς ῥωμάνας ἐκκλησίας».

Ἀναδημοσιεύομεν τὰ ἀνωτέρω οὐχὶ διότι δεχόμεθα ὡς ἀληθεῖς τὰς ἀποκαλυπτομένας ὄπισθεν τάσεις καὶ προθέσεις τῆς σερβικῆς κυβερνήσεως, ἀλλὰ διότι ἐν τοῖς ἀνωτέρω, συνδυαζομένοις μετὰ καὶ τῶν ἄλλοθεν γνωστῶν εἰδήσεων περὶ τῶν ἐνεργειῶν τῆς Ῥώμης, ἐνορῶμεν νέας πλεκτάνας στηνομένας τοῖς ὀρθοδόξοις ὑπὸ τῆς ἀδιαλλάκτου πολεμίας Ῥώμης.

Ἐφημερίδες τινὲς ἐδημοσίευσαν ὅτι ὁ παν. μητροπολίτης Μαυροβουνίου κ. Ἱλαρίων μετέβη ἐσχάτως εἰς Ῥώμην, ὅπως διαπραγματευθῇ μετὰ τοῦ Βατικανοῦ περὶ διακανονίσεως τῶν πνευματικῶν συμφερόντων τῶν ἐν ταῖς νέαις κτήσεσι τοῦ Μαυροβουνίου ὀπαδῶν τοῦ παπισμοῦ. Τὴν εἴδησιν ταύτην ἀδυνατοῦμεν νὰ πιστεύσωμεν, ὅθεν καὶ ἐπέχομεν τὴν περὶ αὐτῆς κρίσιν ἡμῶν.

Ἡ διεύθυνσις τοῦ ὑγειονομείου ἀπέστειλεν ἡμῖν τὴν ἑπομένην κοινοποίησιν ὑπὸ ἡμερομηνίᾳ 23|4 αὐγούστου.

« Ἐπειδὴ τὰ μᾶλιστα εὐάρεστοι ἐξακολουθοῦσιν οὖσαι αἱ ἐκ Μεσοποταμίας εἰδήσεις περὶ τοῦ λοιμοῦ, οὗτινος ἐβεβαιώθη ἡ ἐξάλειψις ἀπὸ τῆς 27 ἰουνίου, ἡμέρας τοῦ τελευταίου κρούσματος, τὸ ἀνώτατον ὑγειονομικὸν συμβούλιον ἐν τῇ συνεδριάσει αὐτοῦ τῆς 2 ἱσταμένου ἔγνω τὴν ἄρσιν τῶν ὑγειονομικῶν καθάρσεων Βασσόρας, Ζερμάτης, Ἀλῆ, Κικρὶτ, Χαλεπίου καὶ Δαμασκοῦ, τηρουμένης ὅμως ἔτι τῆς προφυλακτικῆς ζώνης πέριξ τῶν τέως μεμολυσμένων τόπων». (Τ. Σ.)

Ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἔχουσα ὑπ' ὄψιν τὴν ἐπὶ τῆς διαχειρίσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐνοριακῶν πραγμάτων συμβαίνουσαν, ὡς μὴ ὤφειλεν, ἀταξίαν προερχομένην ἐκ τῆς μὴ τηρήσεως διπλοτύπων ἀποδείξεων ἐπί τε τῶν εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν, δὲν ἔλειψεν ἑκάστοτε συνιστῶσα ἁρμοδίως εἰς τοὺς τιμιωτάτους Ἐπιτρόπους τὴν ἀπαιτουμένην τάξιν καὶ ἀκρίβειαν ἐν τῇ διαχειρίσει αὐτῶν.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ διαχείρισις πολλῶν ἱερῶν Ἐκκλησιῶν κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι σύμφωνος πρὸς τὰς δοθείσας τοῖς Ἐπιτρόποις ἐκκλησιαστικὰς ὁδηγίας, ἀλλ' ὅμως εἰς τὴν διαχείρισιν εὐαρίθμων τινῶν ἐνοριῶν δυστυχῶς παρατηρεῖται ἡ ἔλλειψις τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ διαληφθέντος μέτρου, ἐξ οὗ προκύπτουσι διάφορα σκανδαλώδη ζητήματα, σπουδαίως ἐπιβαρύνοντα τοῖς ἐμπεπιστευμένοις τὰ τῆς διαχειρίσεως.

Ὅθεν χάριν τῆς ἀκριβείας καὶ τάξεως ἐν τῇ διαχειρίσει τῶν ἐνοριακῶν πραγμάτων ἀφ' ἑνὸς, καὶ διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῶν τιμιωτάτων Ἐπιτρόπων ἀφ' ἑτέρου, ἐντελλόμεθα, καὶ προτρεπόμεθα τὴν ὑμῶν τιμιότητα διὰ τῆς παρούσης Ἐκκλησιαστικῆς Ἐγκυκλίου, συνιστῶντες ὑμῖν τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος μέτρου, ἤτοι τὴν χρῆσιν διπλοτύπων ἀποδείξεων ἐπί τε τῶν εἰσπράξεων καὶ πληρωμῶν ἐν γένει, λαμβάνοντες τὰ ἐπὶ τούτῳ διπλότυπα παρὰ τοῦ ἁρμοδίου τῶν Πατριαρχείων Γραφείου. Ἐὰν δὲ μετὰ ταῦτα τὰ Ἐκκλησιαστικῶς ἐντελλόμενα ὑμῖν ἤθελε παρουσιασθῇ διαφορά τις ἐπί τε τῶν εἰσπράξεων καὶ δαπανῶν τῆς Ἐνορίας ὑμῶν μὴ δικαιολογουμένη διὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ ἀποδείξεων, ἡ διαφορὰ αὕτη ἀποκλειστικῶς θέλει ἐπιβαρύνει τοῖς διαχειρισταῖς· καὶ πρὸς γνῶσιν ὑμῶν.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 23 μαΐου 1881.

Ἐκ τοῦ Γραφείου τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας

Ὁ ὑπεύθυνος Γ. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ